RESPONSIO
DANIELIS PAPEBROCHII
ex Societate Jeſu Theologi
AD EXHIBITIONEM ERRORUM
PER ADM. R. P. SEBASTIANUM A S. PAULO,
Ordinis Carmelitani in Belgio bis Provincialem,
olim ſacræ Theologiæ Profeſſorem Lovanii,
evulgatam
ANNO MDCXCIII COLONIÆ.

Pars ſecunda ad poſteriores XII *Articulos,*
cum Articulo XXV *de Poſt-notatis.*

ANTVERPIÆ,
Apud Viduam Henrici Thieullier.
ANNO MDCXCVII.

Digitized by Google

PRÆFATIO.

Tranſiturus à prima ad ſecundam partem Reſponſionis promiſſæ, nihil opus habeo monere Lectorem, id quod [illegible] *quàm manifeſtiſſimam faciam falſitatem, non tam errorum, libris meis temere ignoranterque imputatorum, quam atrocium criminum, mihi coram Apoſtolica Sede præfidenter impactorum. Aliquid tamen præterea monendus mihi eſt, ut ne (quod facere aliquos, dolens intelligo) alio accipiat ſenſu vocabula*, CALUMNIA *&* CALUMNIARI, *quibus brevitatis cauſa ſæpe uſus ſum; quam quo accepi ego, & accipiuntur communiter à linguæ latinæ ſtudioſis.* CALUMNIA *Latinis ſonat, ut quidem in Dictionario Calepini aucto explicatur*; Vexatio alicujus in litibus per fraudem & fruſtrationem; aut rei alicujus malicioſa interpretatio: *ut vero exponitur à Nizolio in Apparatu latinæ locutionis*; Injuſta vexatio & fraudulenta interpretatio, *videlicet in judicio. Hinc & mihi ſonat*, Publica ac falſa accuſatio: *nec aliter ſonuit, nec accipi aliter apud me velim. Tali autem acceptione nemo prudens mihi male verterit, quod adhibuerim voces* Calumnia *&* Calumniari, *pro longiori verborum circuitu, alioquin cum tædio lectorum adhibendo. An vero publice & falſo (accedente etiam malitioſa interpretatione verborum meorum) non accuſer ſæpiſſime à P. Sebaſtiano; dum diſpiciet æquus lector: diſpiciat ipſe Accuſator meus, quomodo intentionem conſcientiamque ſuam excuſet. Dicat, zelo tuendi honorem Ordinis, abreptum ſe aliquanto longius quam par erat; dicat, multa ſe propriis oculis non legiſſe, multa credidiſſe alienis; itaque ſententias meas ſæpe mutilas exhibuiſſe: Opto, ut vere poſſit dicere hæc omnia, ſique ita excuſare Deo, à quo pariter omnes judicabimur: tantum pateſcat innocentia mea, quoad utile erit gloriæ Domini, & Sanctorum ejus, atque Eccleſiæ in ipſis triumphantis ſplendori. Accuſatorem vero meum ejuſque conſortes tot gratiis cumulet divina Bonitas, quot illi me conviciis calumniiſque onerarunt, ac porro pergent onerare. Fiat, Fiat.*

F A-

PRÆFATIO.

TRanſiturus à prima ad ſecundam partem Reſponſionis promiſſæ, mihil opus habeo monere Lectorem, id quod [illegible] *propoſitum meum eſſe,* [illegible] *quàm manifeſtiſſimam faciam falſitatem, non tam errorum, libris meis temere ignoranterque imputatorum, quam atrocium criminum, mihi coram Apoſtolica Sede præfidenter impactorum. Aliquid tamen præterea monendus mihi eſt, ut ne (quod facere aliquos, dolens intelligo) alio accipiat ſenſu vocabula*, CALUMNIA *&* CALUMNIARI, *quibus brevitatis cauſa ſæpe uſus ſum; quam quo accepi ego, & accipiuntur communiter à linguæ latinæ ſtudioſis.* CALUMNIA *Latinis ſonat, ut quidem in Dictionario Calepini aucto explicatur;* Vexatio alicujus in litibus per fraudem & fruſtrationem; aut rei alicujus malicioſa interpretatio: *ut vero exponitur à Nizolio in Apparatu latinæ locutionis;* Injuſta vexatio & fraudulenta interpretatio, *videlicet in judicio. Hinc & mihi ſonat,* Publica ac falſa accuſatio: *nec aliter ſonuit, nec accipi aliter apud me velim. Tali autem acceptione nemo prudens mihi male verterit, quod adhibuerim voces* Calumnia *&* Calumniari, *pro longiori verborum circuitu, alioquin cum tædio lectorum adhibendo. An vero publice & falſo (accedente etiam malitioſa interpretatione verborum meorum) non accuſer ſæpiſſime à P. Sebaſtiano; dum diſpiciet æquus lector: diſpiciat ipſe Accuſator meus, quomodo intentionem conſcientiamque ſuam excuſet. Dicat, zelo tuendi honorem Ordinis, abreptum ſe aliquanto longius quam par erat; dicat, multa ſe propriis oculis non legiſſe, multa credidiſſe alienis; itaque ſententias meas ſæpe mutilas exhibuiſſe. Opto, ut vere poſſit dicere hæc omnia, ſiqueita excuſare Deo, à quo pariter omnes judicabimur: tantum pateſcat innocentia mea, quoad utile erit gloriæ Domini, & Sanctorum ejus, atque Eccleſiæ in ipſis triumphantis ſplendori. Accuſatorem vero meum ejuſque conſortes tot gratiis cumulet divina Bonitas, quot illi me conviciis calumniiſque onerant, ac porro pergent onerare. Fiat, Fiat.*

FACULTAS PROVINCIALIS.

INfraſcriptus *Societatis Jeſu per Flandrobelgicam Præpoſitus Provincialis*; poteſtate mihi facta ab *Adm. R. P. N. Præpoſito Generali Thyrſo Gonzalez*, [illegible] trium noſtræ Societatis Theologorum, qui infraſcripta recognoverunt atque approbarunt; permitto, ut evulgetur *Reſponſio Danielis Papebrochii, noſtræ Societatis Theologi, ad Exhibitionem errorum, per Adm. R. P. Sebaſtianum à S. Paulo, Ordinis Carmelitarum in Belgio bis Provincialem, evulgatam. Pars ſecunda.* In quorum fidem has ce, manu mea ſubſcriptas & Officii ſigillo munitas, dedi Antverpiæ XII Julii, MDCXCVII.

Locus † ſigilli. LUDOVICUS HAVET.

APPROBATIO ORDINARII.

Poteſt imprimi.

Antverpiæ 1697, 19 *Maji.*

ANTONIUS HOEFSLACH
C. G. L. C.

SUMMA PRIVILEGII REGII.

CUm Dominus noſter CAROLUS II, Dei Gratia Hiſpaniarum Indiarumque Rex Catholicus, atque Brabantiæ Dux, mihi *Danieli Papebrochio*, Societatis Jeſu Sacerdoti, per litteras patentes, ſignatas 1692, 23 Februarii, conceſſerit Privilegium, cuicumque à me eligendo Typographo communicabile, pro imprimendis *Actis Sanctorum*, & quibuſcumque eo ſpectantibus ſcriptis, permitto *Viduæ Henrici Thieullier*, Typographi ac Bibliopolæ Antverpienſis, ut imprimere ac diſtrahere poſſit partem alteram mearum pro iiſdem Actis *Reſponſionum*, ad objecta ab Adm. R. P. Sebaſtiano à S. Paulo. Actum in Domo noſtra Profeſſa, die 1 Martii 1697.

EX-

EXHIBITIONIS ERRORUM
ARTICULUS XIII.
ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea, quæ inter Acta Sanctorum Papebrochius habet contra ſcripta ſeu libros illorum.

RESPONSIO.

1 ETiam hunc Articulum ordiris, Pater Rev. ab inſigni ſpecimine modeſtiæ tuæ, qua effecturum te polliceris, ut judicare lector debeat, me in eo critices genere, quod ſpuria diſcernit à genuinis, eſſe comparandum Eraſmo; qui (ſicut Theophilum Rainaudum ſcribere ais) *temeritatis verticem occupavit; ex neſcio qua ſtyli ſaliva, qua volebat præ omnibus imbutus videri, varia indubitata opera, quibuſdam Patribus per anteriorem hallucinationem fuiſſe ſuppoſita, commentus, magna & ſcriptorum fraude, & Eccleſiæ diſpendio non levi.* Quærenti ubi hæc Theophilus dicat, allegas *Tom.*8 *in Prolog.* Si *Tomi* 8 *Prologum* indicas, nullus eſt; nec, ſi quis eſſet, Theophili eſſet, ſed collectoris & diſtributoris operum ejus, Tomis ſeptemdecim eo mortuo imprimendorum. Aliter ergo indices locum oportet, ſi inveniri eum vis.

2 Sed parvi hoc ad rem noſtram. Nam ſi Theophili verba verè iſta ſunt, quod non mirarer (eſt enim ad ejuſmodi nimis quam facilis, & idcirco eo libentius utitur Paternitas Tua) eadem in ipſummet retorquere mox debebis §.5, ubi certas pro libro de inſtitutione Monachorum, indubitato (ut Carmelitæ credi volunt) ſcripto Joannis 44 Hieroſolymitani Patriarchæ; refragante Theophilo, atque adeo ſecundum te eâdé cum Eraſmo ſtyli ſaliva imbuto. Videamus autem, an vel unus ex omnibus libris, quos indubitatis auctoribus detrahi dicis, à me, aut primo, aut cum ſolis iis quibuſcum me componis, vocatus in dubium ſit. *Si ſeparaveris pretioſum à vili, quaſi os meum eris,* inquit Dominus Jeremiæ XVI. Hoc facere ſunt conati, quotquot de Scriptoribus eccleſiaſticis hoc ſeculo egerunt, Joannes Maria Braſichellenſis, ſacri Palatii Magiſter, an. 1607; Robertus Bellarminus, 1612; Philippus Labbe, 1660; Caſimirus Oudin Præmonſtratenſis 1686; præter alios quos nihil attinet nominare; hi enim mihi ſufficiunt ad amoliendas calumnias, quas mihi ſtruxiſti.

Digitized by Google

§. I & II. ACCUSATIONES.

Papebrochius cum hæreſiarchis, Luthero, Calvino, nec non Magdeburgenſibus & eorum aſſeclis, contra Pontifices, Concilia, Sacram Rituum Congregationem, ſanctos Patres, omneſque probos Catholicos ſcriptores, negat libros de Hierarchia cæleſti & eccleſiaſtica eſſe S. Dionyſii Areopagitæ.

Nec ſolum illos ſed & cetera S. Dionyſii opera cum hæreticis illi abnegat, imo & de hæreſi molitur reddere ſuſpecta.

RESPONSIO.

3 Hic eadem pene ad verbum recantat Paternitas veſtra, quæ Art. 5, §. 8. Iis ego reſpondens, probavi, primos Severianos hæreticos fuiſſe, qui in Collatione Catholicorum, cum iiſdem habitâ Conſtantinopoli anno 535, libros illos protulerunt, & quidem ſub nomine *Areopagitæ*; ſic tamen ut Catholicis, quærentibus unde probarent, eos libros eſſe illius quem dicebant; nullius ex antiquis Patribus auctoritate fulcire ipſum conati ſint; ſed pro aliis aſſumptam probandi fiduciam, pro Dionyſio omnino abjecerint. Nihil terreor ſolis à te adductis nominibus SS. Ignatii Antiocheni, Dionyſii & Athanaſii Alexandrinorum, utriuſque Gregorii Nyſſeni & Nazianzeni, Chryſoſtomi, Originis; in quorum ſcriptis non indiligenter verſati Severiani illi, haud omiſiſſent eos pro ſe allegare, ſi vere potuiſſent. Hieronymus in Libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, nec nomen quidem Areopagitæ, nedum libros novit; ut mirum eſſet eum à Te nominari fide meliori, quam qua nominaſti alios.

4 Interim Natalis Alexander, Areopagitæ eſſe eos libros aſſerturus, Differt. 21, ſeculo 1, ſic ordi ur. *Certum eſt, hac ſcripta ante ſeculi quinti initium Auctorum Eccleſiaſticorum laudaſſe neminē, nedum ſub S. Dionyſii Areopagitæ, ſed nec ſub alterius Patris nomine.* Nititur tamen, melius quam Tu, Pater Rev. probare aſſumptum ſuum; non objiciendo inania & nuſquam invenienda primorum quatuor ſeculorum teſtimonia; ſed (ſicut virum eruditum decet) rationibus rationes opponendo, & veros poſt ſextum ſeculum auctores, adeoque decem ſeculorum poſſeſſionem ſtabiliendo, vindicare conatur Areopagitæ libros illos. Scivit autem, æque ac Tu, Pater Rev. Lutherum & Calvinum præcipuos fuiſſe, qui ſuperiori ſeculo illorū veritatem in dubium revocarunt; ſed iis qui deinde, præjudicio tam infami ſepoſito, rem ipſam penitius conſiderarunt, non exprobravit, ſicut Tu mihi num. 8, quod, *ſpreta tam ſancta & evidenti auctoritate, iſtis ſceleratis ac perditis hæreſiarchis adhæreant, qui pietati bellum undequaque indixerunt.*

5 Sanctitatem eorum, qui poſt ſeculum 6 crediderunt, Areopagitæ libros eſſe, venerantur Eſtius, Petavius, Morinus, & alii; evidentiam negant; & negant (ut loquitur Cæſar Oudin in Supplemento de ſcriptoribus) *cum aliis multis*; inter quos ſunt Thomas Cardinalis S. Xyſti & Chriſtianus Lupus apud Schelſtratium, Antiquitatis illuſtratæ pag. 396. His quod ego me adjunxerim

junxerim, non debuit mihi crimini verti apud Apoſtolicam Sedem, non ſolitam hujuſmodi quæſtionibus, inter eruditos controverſis, arbitram ſe interponere. Si volebas cenſuram Facultatis Theologicæ Pariſienſis allegare, acrius perſtringentis Lutherum & Eraſmum, propter abnegatos Areopagitæ jam ſæpe dictos libros, tamquam *temerarios & novitatum ſtudioſos, nec vere eruditos*; addere debuiſſes eam cenſuram latam fuiſſe an. 1527, cum adhuc cruda eſſet novitas, quæ ab optimis Catholicis paulatim digeſta, viſa eſt adeo non eſſe contemnenda, ut ſuum ipſi calculum addiderint, addantque etiam hodie multi, non novitatis, ſed veritatis ſtudioſi.

6 Aſt §.2 acrius me premere conaris, Pater Rev. quaſi ea opera non ſolum moliar Areopagitæ eripere, ſed etiam *reddere de hæreſi ſuſpecta*. Quomodo autem? Quia ad Ephemerides Græco-Moſchas. indico Quenellii dubitationem de Orthodoxia auctoris. Sed taces, quod ibidem ſubjungo, uſitatas Eutychianis & Semi-eutychianis phraſes, quas in illis libris deprehendere ſibi videtur Quenellius, tales eſſe, *quas Catholice interpretari quis poſſit, fortaſſis & debeat*. Hæc Accuſationum tuarum conſueta ſcilicet infidelitas eſt, reſcindere ex locis accuſandis omnia, quibus aliena vel mea dicta lenio ac mitigo, & extra calumniæ ictum pono. Plura non patiebatur brevitas, propoſita Annotatiunculis ad Ephemerides dandis. In eodem autem, quem accuſas primo Tomo Maji, ipſo ſcilicet quem lectum tibi indicas loco, quemque Art.15, §.6 num.7 excuſſurum te minaris, id eſt pag.295 num. 28, prolixius de iiſdem libris acturus, ſic loquor, *Ego, libros iſtos ſuſpicio ac veneror, ut divino ſpiritu ſcriptos.* Hoccine eſt, eos *de hæreſi ſuſpectos reddere?* Contra ſic ſentientem fruſtra produxiſti tot elogia Areopagiticorum operum, §.2 deducta: quæ ſimul omnia tam multum libris illis non concedunt, quam ego verbis quatuor. Iſtis ergo verbis totam hanc reſponſionem abſolvo; Teque, manifeſtæ convictum calumniæ, relinquo conſcientiæ tuæ dijudicandum, an & ad quam retractationem tenearis. Interim vide quomodo in priori parte Reſponſionis meæ, Artic.5, num.20 dubitationem Quenellii refutaverim, & præoccupaverim ictum, quem proſpiciebam ab accuſatore aliquo ferendum, niſi expreſſius id facerem, ſicuti expreſſiſſime feci.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ex meris conjecturis, librum Joſephi Antiocheni, de perfecta militia primitivæ Eccleſiæ, præfidenter repudiat, tamquam ſpurium vitulamen.

RESPONSIO.

7 PHilippus Ribotus, Carmelitarum in Catalaunia Prior Provincialis, ſub annum 1370 ſcripſit & digeſſit libros decem, *de inſtitutione Ordinis Prophetici Eliani beatiſſimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo*, ſicuti reperiuntur excuſi & recuſi in veteri ac novo ſpeculo Ordinis. Ibi lib. 5 cap. 8 docere volens, *quod Religioſi prædicti per Apoſtolos in doctrina Euangelii, in allegoriis Legis veteris eruditi, per Phœnicen & Palaſtinam fidem Chriſti prædicarunt*; primo deſcribit verba *Ioannis Hieroſolymitani*, quem vocat XLIV *Epiſc. Hieroſ.* tum locum quemdam EX CHRONICIS

ROMAN (quas Chronicas, non eſſe alicujus Latini recentioris, atque ejuſdem fere cum Riboto temporis, ægre probabitur) ac denique, JOSEPHUM ANTIOCHENUM inducit, quaſi *in Speculo perfecta militia primitiva Eccleſia capite duodecimo* hæc habeat verba „Perfectorum militum, Chriſti „Apoſtolorum, coadjutores ſurrexerunt „ſtrenuiſſimi, viri ſolitarii, contempla- „tionique dediti, ſanctorum Prophetarum „Eliæ & Eliſei ſequaces; qui de monte „Carmeli deſcendentes, per Galilæam, „Samariam & Judæam, fidem Chriſti „conſtantiſſime ſparſerunt; quique in „Virginis Mariæ honorem, in Montis Car- „meli declivio, fabricantes oratorium, „Salvatoris Matri ſpecialiſſime ſervierunt.

8 Locum hunc mox dicuntur deſcripſiſſe vel allegaſſe *Bernardus Generalis*, *in libello de antiquitate Ordinis ſui, circa annum* 1378, & circa ſequentis ſeculi medium *Thomas Waldenſis* atque *Ioannes Soreth*; exeunte autem eodem ſeculo 15, *Arnoldus Boſtius*, ac *Ioannes Palaeonydorus*, *Carmelita*; quos porro ſecuti ſunt complures alii, etiam externi. Citaturus eos Accuſator, præmittit *quod Emmanuel Romanus*, *in Elucidario Carm. Elucid.* 27 *referat, ſe illum* (librum) *in Bibliotheca Univerſitatis Salmanticenſis vidiſſe & legiſſe.* Verum idem Accuſator, allegando hoc teſtimonium, caute diſſimulat; quod Hiſpanus iſte Carmelita, adhuc vivebat & florebat anno 1632, quando Aubertus Miræus colligebat ſecundam Bibliothecæ ſuæ partem, in qua ejus ſic meminit, ut dicat, *tempore vivere dignum longo.* Vivebat ergo & ſcribebat eodem tempore Emmanuel, quo in eadem Hiſpania erudcrandæ & elucidandæ Hiſtoriæ Carmelitanæ incumbebant, Marcus Alegre de Caſanate (qui tamen inter Sanctos & Scriptores ſeculi 3 nullam Joſephi mentionem facit) & Joannes Baptiſta de Lezana, multus in Joſepho eodem vindicando: ſed nec ipſe, nec alius ullam ſunt nacti notitiam libri, veluti adhuc ſuo tempore extantis. Hoc vero quis credat fieri potuiſſe, nec multo ſtudio quæſitum fuiſſe librum, tam certo teſte indicatum? quæſitum autem ſerio, non fuiſſe repetiendum? neque per tot ſecula prægreſſa exemplar aliud ab ullo alicubi Carmelita deſcribendum?

9 Utinam autem fuiſſet inventus! Vix enim dubitare poſſum, quin proditurus fuiſſet Auctoris, minime Græci vel Syri conditionem; ætatem vero, nequaquam tantam, quantam ei, neſcio à quibus, fortaſſis antiquitatem nimis amantibus, tribui ſcripſit [redacted] Poſſevinus, in Apparatu ſcriptorum veteris & novi Teſtamenti, his verbis uſus: JOSEPHVS ANTIOCHENVS, *vetuſtiſſimus fertur fuiſſe ſcriptor, qui ſcripſerit librum pranotatum*, Speculum perfectæ militiæ primitivæ Eccleſiæ. *Vixit anno* 130 *Philippus Ribotus.* Atqui verba Riboti jam dedimus, ubi nihil de ſumma vetuſtate legitur, multo minus de anno 130.

10 Idne ergo de ſuo addiderit Poſſevinus? Non credo. An alibi legerit, quod nuſquam modo extat? Mirum foret, ſi primus & ſolus. An Riboti textui aliquis addidit vel typo vel calamo? Non eſſet hæc prima in tali cauſa fraus, apta cadere in pridem convictos etiam Regulæ, Pontificiis Bullis inſerendæ, annum addidiſſe, quem Auctor ſuus ei non adſcripſerat. Prudens lector teneat quod volet. Mihi ſatis eſt indicaſſe, quod ante Poſſevinum (qui circa annum 1600 compoſuit Apparatum) tantæ ætatis meminerit nemo. Qui autem illi Riboti textui annum, ex ſua conjectura, vel aliunde addidit, annum fortaſſis expreſſerit 1300: ſed cum hic non ſatis antiquus videretur alicui majoris vetuſtatis cupido, expunxerit unum O, & ſic remanſerit 130: quod Poſſevinum decepiſſe potuit.

11 Neque ideo minus negaverim, Græcum fuiſſe aut Syrum ſcriptorem iſtius

ſpeculi,

Speculi, quia Antiochenus cognominetur. Ex Latinis enim Terræ-ſanctæ vindicibus, potuit Joſephus iſte Antiochiæ natus fuiſſe, ante annum 1268, quo urbs capta à Turcis fuit; & , perditâ ad extremum etiam Accone, cum reliquis Latinis & Carmelitis trajeciſſe in Europam, ſub finem ſeculi 12; ibique librum iſtum ſuum ſcripſiſſe, eadem qua Guilielmus Sanwicus perſuaſione de Ordinis Carmelitani origine, ex defectu notitiæ certioris. Plus aliquid ſi de Joſepho iſto credere me velis, P. Profeſſor, oportet ut teſtes producas alios quam hactenus reperiſti, & argumenta validiora. Interim libenter ex te diſcam, quo auctore P. Daniel à Virg. Maria in Vinea Carmeli n.319, & Tu ex illo, *Ioſephum* vocetis, non ſolum *Antiochenum*, ſed *Diaconum Antiochenum*. An fortaſſis, ut perſuadeatis, præcipuum aliquem in Eccleſia Antiochena ante annos 1300 gradum tenuiſſe, puta Archidiaconi? Nempe hoc munere fungentes antiquitas ſolum appellabat Diaconos, necdum in uſu inducto illo ARCHI, quod ſeculo 4 primum cœpit uſurpari, nominando *Archiepiſcopos* eos, qui pluribus Epiſcopis præerant: quod ad alias quoque eccleſiaſtica miniſteria, pluribus in una eccleſia communicata, tranſiit, ut *Archipresbyteri*, *Archidiaconi*, *Archiacolythi* dicerentur. Ut ut eſt, quemcumque gradum vel in Antiochena eccleſia, vel in Ordine veſtro tenuit Joſephus Antiochenus; exſpecto argumentum, quo probet Paternitas tua, ſeniorem illum fuiſſe ſeculo 13 ad finem vergente.

12 Hoc facere aggrederis: & num. 21 exordiens, *imprimis*, inquis, *librum illum commemorat & citat S. Brocardus, in Ordinis Carmelitani Conſtitutionibus, quas compoſuit circa annum* 1191. Mirum profecto ſi has ille compoſuit, tanto prius quam Ordo veſter ſuam haberet primam Regulam: hanc autem non potuit à S. Alberto accepiſſe, ante annum 1206, quo is primum appulit in Terram ſanctam. Mirabilius etiam eſt, ſi talem eis appoſuit Præfationem; nec minus, quod Conſtitutionum talium nullam fecerit mentionem Generalis veſter Joannes Groſſus, anno 1389 creatus, in ſuo Viridario Carmelitarum, quod ex Francofurtenſi Codice magis ſincerum habemus, quam nunc extat apud vos excuſum. Is ad ſecundum Priorem Brocardum veniens; Hoc *præſidente*, inquit, *Domino Patriarcha Ieroſolymitano propoſuerunt*, qui Priorem Brocardum elegerunt Fratres, *quod à tempore quo Patriarcha* (Antiochenus) *Aymericus eos omnes ſub cura unius Prioris per obedientiæ vinculum colligaverat, ipſi deſiderabant vivere in monaſterio, ſub obedientia religioſa vita ſolitaria, per Eliam inſtituta. Ideo, priuſquam, includerentur obnixe requirebant à prædicto Patriarcha Alberto, ut juxta propoſitum eorum traderet eis, de quibuſdam articulis, per eos tunc ſibi oblatis, brevem vitæ formulam, quam in poſterum tenere deberent; quam eis tradidit, & prædicto Brocardo Priori direxit, ſecundum quod habetur in Regula Fratrum Carmelitarum.* Hæc ſane non faciunt veriſimile, præter Articulos iſtos à Brocardo oblatos, (paucos utique & breves, ac proportionatos Regulæ ex iis formandæ) alias prolixiores Conſtitutiones ſcriptas fuiſſe, non dico ante adventum Alberti; ſed ante tranſlationem Ordinis in Europam, & diviſionem in plures Provincias, quam ubique ſupponunt eæ quæ nunc extant, & quarum Præfationem mox dabo.

13 Obſecro autem unde hanc antiquiorum Regulâ Conſtitutionum, velut à Brocardo ſcriptarum, accepiſtis notitiam? *Ex Ioanne Baleo*, inquit Lezana, ad an. 1191 num. 9, *qui etſi à noſtris vel nominari indignus ſit, quod fidem cum religione Apoſtata deſeruerit; quia tamen in hiſtoriarum noſtrarum (præſertim B. Brocardi vita, quam in-*

Digitized by Google

ter Catholicos ſcripſit) notitia peritus valde fuit, multum eidem in hac parte fidendum. Scripſit Balæus Catalogum ſcriptorum Britanniæ uſque ad annum 1557, adeoque annis 340 circiter poſt obitum Brocardi, eorum autem quæ de hoc ſcripſit teſtem nullum adfert; ſed quia ſcripſit necdum Apoſtata (quod dici video, non etiam probari) & ex eo ſcripto præſumitur tranſtuliſſe jam Apoſtata, quæ habet in Catalogo, *multum ei fidendum* eſt apud Carmelitas. Scripſit Joannes Phocæ, quæ vidit in Terra ſancta vel audivit vivente ipſo Brocardo, fidem tamen nullam meretur; quia non ſcripſit ad guſtum & opinionem Carmelitarum. Quis hoc capiat?

14 Quid vero ſcripſit Balæus? Sic habet Centuriâ 3 poſt Gualterum de Conſtantiis in Appendice: *Brocardus Hieroſolymitanus, ſecundus Carmelitarum Præſes, anno* 1171, *compoſuit eis Regulam, ex Baſilii dogmate quadam mutuatus, ut ſecundum illam viverent. Hanc anno Domini* 1199 *Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus abbreviavit, confirmavit, atque obſervandum eis tradidit.* Hæc quam peccant in tempore, tam non peccare in ſubſtantia, unde vis credam Pater Rev.? Et cum in Regula Albertina, quam Brocardicæ epitomen eſſe Balæo creditis, nulla fiat mentio Joſephi Antiocheni, quo auctore credere me vultis, eam fieri in Brocardica, cujus nullum uſpiam extat exemplum? Velimus tamen aut nolimus, credendum eſt, Conſtitutiones, quæ Regulâ antiquiores fuerint, ſcripſiſſe Brocardum; quia, Lezana teſte, *eadem fere habent Magdeburgenſes auctores; ſimili hæreticorum nota ſignati.* Hos licet me ſequi crimineris, Pater Rev. non tamen ideo ſcrutari velim, ut ſciam quomodo Balæum tranſcripſerint.

15 Cum eiſdem *ſimilia Geſneri Bibliothecam habere*, Lezana dicit. Verum fallitur, ſi credidit, Geſnerum de Brocardo ſcripſiſſe: edita eſt enim Geſneri Bibliotheca an. 1545, ſine mentione Brocardi. Hunc vero, illuc intulit, qui ipſam Bibliothecam plus quam in duplum auxit, Joſias Simlerus, æque ac ille, hæreticus, anno 1583; & neſcio unde (fortaſſis ex hæretica quoque *Bibliotheca Tigurina* pag. 517, nam & hæc citatur à Tua Paternitate) adſcripſit Brocardo, *Canonum ſui Ordinis, lib.* 1. *Statuta in Carmelo, lib.* 1, *exhortationes pias, lib.* 1, *atque alia.* Et quia hæc in ſuo Apparatu retulit Poſſevinus, Semleri nomine propter hæreſim ſuppreſſo (ut fere ſolet in talibus) eadem, velut omni fide ſubnixa, traduntur à Lezana & Rev. veſtra. Illas porro Brocardicas Conſtitutiones etſi fuiſſe concederet aliquis, ecquid tandem haberet, ad probandam vetuſtatem Joſephi Antiocheni?

16 Multum, inquies. Extat enim ad ipſas Præfatio, Joſephum citans. Satin' certo? Satis. Nam qui integram profert *ex antiquis Ordinis ſtatutis* P. Daniel à Virgine Maria, vel ſi quis alius eſt Auctor Appendicis ad Speculum Riboti num. 522, in Annotatis dicit, quod *ſtatuta illa à Ioanne Bachone, Arnoldo Boſtio, & aliis nuncupantur* Conſtitutiones antiquæ, *ſeu editæ* ab antiquo; *videlicet à S. Brocardo circa annum* 1191. Mirabile & myſterioſum profecto *Videlicet*, quo credere jubeor, *Conſtitutiones Ordinis*, quia nuncupantur *antiqua*, ſeu *edita ab antiquo*, editas eſſe à Brocardo. An non etiam antiquæ forent ſi primum illæ eſſent compoſitæ editæque in Europa poſt mutationem habitus inductam ab Honorio IV, & Ordinem longe lateque diffuſum, adeoque egentem Conſtitutionibus prolixioribus, quales habeo deductas in Capitula 76, & impreſſas anno 1499? Ibi, ut alia taceam temporis indicia, cap. XI præſcribitur, ut *quilibet Frater habeat cappam albam*: non igitur talem, qualem geſtabat Brocardus, *Carpitam, ſive cappam barratam, id eſt, quibuſdam largis virgis, albis & griſels, circulatam.* Hanc Capitulum

Lon-

Digitized by Google

Londinenſe anni 1281, ſic nobis deſcribit: *Frater profeſſus habeat unam Carpitam (quod eſt noſtra Religionis inſigne) non de petiis conſutam, ſed contextam; & habeat ſeptem radios tantum, ut ſimus uniformes.* Manifeſtum eſt autem hic deſcribi cappam qualem Brocardus geſtabat, & qualem omnibus habendam præſcripſiſſet, ſi de cappa ſcripſiſſet.

17 Si dixeritis, Pater Rev. in iis quas Brocardicas fuiſſe vultis Conſtitutionibus, multa ſucceſſu temporis auctoritate Capitulorum generalium addita & mutata fuiſſe, itáque eas accepiſſe formam quam habent in prædicta: anni 1499 editione; interrogabo ego vos, unde ſciatis, Præfationem quam adducitis non eſſe ſimiliter antiquioribus ſtatutis additam, cum tranſgreſſi in Europam Fratres varie à variis exagitarentur ſuper origine Ordinis ſui. Imo quæram, unde ſciatis, quod Præfatio iſta non ſit compoſita poſt ætatem Riboti; ſic ut ex hoc ſumptus ſit iſte locus Joſephi Antiocheni, licet Brocardo numquam noti. Hoc vero magis etiam veroſimile apparebit, ſi ea quæ extat Præfatio, non mutila (ſicuti habetur in novo veſtro Speculo) ſed integra, ex veteri iſta ante annos fere ducentos impreſſione, proferatur. Titulus, Rubrica deſcriptus, hic eſt. *Incipiunt Conſtitutiones Fratrum Ordinis beatiſſima Virginis Maria de Monte Carmelo. Rubrica prima. Qualiter reſpondendum ſit quarentibus, quando & qualiter aut quomodo Ordo noſter ſumpſit exordium, & quare dicuntur Fratres Beata Maria Virginis de Monte Carmelo. Cap. I.*

18 „Cum quidam Fratres noſtri Ordinis „juniores, quærentibus à quo vel quomo- „do Ordo noſter ſumpſit exordium, vel „quare dicimur Fratres Ordinis beatiſſimæ „Dei Genitricis & Virginis Mariæ de „Monte Carmeli, neſciant ſatisfacere com- „petenter: hinc eſt quod in ſcriptis for- „mam talibus competentem volumus re- „linquere: & teſtimonium veritati perhi- „bentes, dicimus; quod à tempore Eliæ „& Eliſei ejus diſcipuli, Montem Car- „meli, qui non longe ab Achon diſtat, de- „vote inhabitantium, multi ſancti Patres, „tam veteris quam novi Teſtamenti, ſoli- „tudinis montis ejuſdem, pro contempla- „tione cæleſtium, veri amatores, ibidem, „juxta fontem Eliæ, in ſancta pœnitentia, „ſanctis ſucceſſibus continuatâ, ſunt pro- „cul dubio converſati, laudabiliter ac reli- „gioſe, prout teſtatur IV Regum Hiſto- „ria cap. 6. Et Joſephus Antiochenus libro „de perfecta militia primitivæ Eccleſiæ „cap. 12, dicens: Perfectorum militum „Chriſti &c. *(uti ſupra ex Riboto)* Hac, „ratione ipſius titulum elegerunt ut dice- „rentur Fratres beatæ Mariæ Virginis de „monte Carmeli.

19 Hactenus Speculum novum, additis, ex reliqua Præfatione illis, quæ paucula hiſce ſignis [ ] mox includam; cetera cur omittenda putaverint editionis prædictæ curatores, apparebit ex nominatis porro Pontificibus, ex annis Chriſti notatis. Sic ergo progreditur vetus, & veroſimiliter ſincera, nec unquam interpolata Præfatio. „Et ita *(ſcilicet, Fratres Beata „Maria de monte Carmelo)* deinceps per „Apoſtolica privilegia ſunt vocati. Quos „Albertus, Eccleſiæ Jeroſolymitanæ Pa- „triarcha & Sedis Apoſtolicæ Legatus, an- „te Concilium Lateranenſe, in unum col- „legium congregavit, ſcribens eis certam „Regulam, approbatam per Papam Ho- „norium III anno ſui Pontificatus primo, „ſcilicet anno Domini 1217, & per Gre- „gorium IX anno ſui Pontificatus ſecun- „do, ſcilicet 1227; & per Innocentium „IV anno 1244, & per Alexandrum IV „1255 Pontificatus ſui anno ſecundo; & „per Urbanum IV anno ſuo primo, ſcilicet „1262. Similiter per Nicolaum IV anno ſuo

ſecundo

„ ſecundo, die 1 Julii, anno Domini 1282; „ & per Bonifacium VIII anno ſui Pontificatus ſecundo, ſcilicet anno 1294 [& „ multas Indulgentias dicto Ordini multi „ Pontifices conceſſerunt, atque plurima „ privilegia dederunt,] ut patet in Mari „ Magno [Primus, quoad Indulgentias „ fuit Leo Papa IV, anno Domini 848, & „ Adrianus II, anno 873; & Papa Stephanus V, anno 892; & Sergius III, 914. „ Et ex antiquitate tantorum Pontificum, „ Privilegiorum & Indulgentiarum, faciliime excerpitur antiquitas & approbatio „ Ordinis noſtri, atque origo Fratrum noſtrorum: & per plures alios ſummos Pontifices, qui ipſum Ordinem & titulum „ approbantes, tutiſſime confirmaverunt. „ In cujus Regulæ & profeſſione Ordinis, „ nos eorum ſequaces uſque in hodiernum „ diem, auxiliante Virgine benedicta, in „ diverſis mundi partibus Deo famulamur, „ cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorũ].

20 Hic volunt editores Speculi finiri Præfationem, quam hactenus, omiſſis ſupra non incluſis, volunt eſſe Brocardi; & ideo etiam omiſerunt ſequentem clauſulam, quæ ſic habet, „ Et quia dignum & juſtum eſt, „ ut Fratres prædicti Ordinis, qui ſub unius „ Regulæ profeſſione vivunt, uniformes „ in obſervantiis ceremoniarum inveniantur, ne forte alicui aliquid ſua temeraria „ auctoritate addere vel minuere liceat; „ Præceſſorum noſtrorum inſtituta, ſecundum quod Regulæ conſonant, & vitæ „ Fratrum convenire videntur, in ſcriptis „ commendare decrevimus, modo ſubſcripto.

21 Hæc totius Præfationis clauſula ultima ſupponere videtur, quod *Præceſſorum inſtituta* eo tempore nondum fuerint *ſcriptis commendata*, ſed ſolo uſu obſervata, & tunc primum in aliquo Capitulo digeſta, ad eam quæ ſequitur Capitulorũ 77 acceperint formam. Tum ad calcem libri ſubditur in eadem omnia Capitula copioſus Index, ſub hoc titulo. ***Hæc eſt tabula novarum Conſtitutionum almi Ordinis glorioſiſſimæ Dei Genetricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo, per alphabetum non modico labore ordinata à venerabili Religioſo, ſacræ Theologiæ Bacbalaureo, Fr. Ioanne de Poluciis ſive Prandinis de Novalaria.*** Ubi noto, Conſtitutiones, eo libello digeſtas, non vocari *Antiquas*, ſed *Novas*; fortaſſis reſpectu earum, quas dicitur Joannes Soreth *ordinaſſe*, apud Trithemium; *recognoviſſe*, vero apud Danielem à Virgine Maria in Vinea num. 186, in Capitulo Bruxellenſi anni 1462; quamvis & hæ quoque dici Novæ potuerint, reſpectu primarum quas putamus, non quidem ad ætatem Brocardi, ſed ad tempora mutationem habitus immediate ſecuta poſſe aſpirare. Ipſæ interim, quas impreſſas haberi dixi, Conſtitutiones, antiquiores eſſe non poſſunt ſua Præfatione; quæ cum *Mare-magnum* Privilegiorum nominat, à Sixto IV conceſſum an. 1477, indicat, hanc compilationem Statutorum factam eſſe ſub Generalatu Martignoni, qui creditur impetraſſe Bullam *Mare-magnum* dictam, vel potius facta eſt compilatio ſub regimine ***Pontii Raynaudi***, anno 1482 creati, ſub quo facta etiam impreſſio, omnium quod ſciatur prima [illegible], curante prædicto Fr. Joanne, *Venetiis*, ***per nobilem virum Lucantonium de Giunta, Florentinum***, tanta cum cautela, quod earum ***nulla bona vel mala charta, aut minima littera, apud eumdem impreſſorem vel alium ſecularem, remanſit, anno Domini*** 1499, ***tertio kal. Maji***, ſicut in extrema pagella legitur.

22 His ita præmiſſis, ut ad finem ſeculi 15 ſpectantibus, peto mihi exhiberi alias revera anteriores, quarum Præfationem ſub nomine Brocardi, quaſi certam & indubitabilem, profert novum Speculum. Si enim ejuſmodi exemplum vetus atque indubitabile nullum profertis, ſuſpecti manebunt

nebunt novi Speculi editores, quod cupientes populo perſuaſum, iſtud ſuarum Conſtitutionum eſſe initium ſincerum, & quidem à Brocardo ſcriptum, quidquid eò non faciebat expunxerint, utpote nimis evidenter proditurum ætatem, longe quam prætenditur poſteriorem. Hoccine porro eſt antiqua Ordinis monumenta colligere & edere bona fide? Ipſum te judicem facio, Pater Rev. & dum deliberas, quid reſpondere velis aut poſſis; ignoſce mihi, obſecro, quod ſcriptoribus veſtris, tenebras ubique captantibus, & tam parum ſincere agentibus, merito cunctor credere, in illa Præfatione quidquam eſſe, quod ſummæ antiquitati Joſephi Antiocheni faveat.

23 Cetera, quæ in eadem Præfatione poſſem notare multa, lubens prætereo, unum hoc animadvertiſſe contentus, quod Auctor allegans *Mare Magnum*, ubi agit de Privilegiis, nullum tale alleget, ubi agit de Indulgentiis: quæ tamen duo diplomata apud Rodericium conſequenter leguntur, veluti ab eodem Sixto IV data; primum quidem nulla parte ſuſpectabile, & à Nicolao IV incipiens; ſecundum vero tot argumentis dubitabile, quot notavi Art. 2. n. 174 & ſeqq. An autem inde colligi nequeat, poſtremum iſtud, toto ſeculo 15 adhuc ignotum, non niſi ſequenti ſeculo confictum fuiſſe ad imitationem prioris, ſed fide longe deteriori, vos videritis.

24 Conſidera nunc, Pater Rev. quam infeliciter ſuſceperis tuendam Joſephi Antiocheni antiquitatem tantam, quantam ante hoc ſeculum ne veſtri quidem ſciuntur ei prætendiſſe, ſcilicet pro ſeculo Chriſti omnino tertio. Dum enim tueri eam niteris, ſcrutari me coegiſti Conſtitutiones, temere adſcriptas Brocardo; atque cognoſcere, quod nec antiquiſſimæ quidem, quas poſſitis oſtendere, ultra ſeculum 14 evehi poſſint; ſimul & declarare me compuliſti malam fidem illorum, qui nihil præ oculis habentes quam exemplum earumdem, valde amplificatarum, & ſeculo 15 exeunti aptatarum, ut primigenium textum ſibi earũ adfuiſſe perſuaderent, expunxerunt ea omnia quæ tantæ vetuſtati videbant repugnare; quaſi ipſos Brocardi Articulos habuiſſent præ manibus, illos, inquam, unde Regulam formavit Albertus.

25 Supereſt ut reſpondeam poſtremæ tuæ, quam veluti ineluctabilem mihi objicis, auctoritati, meorum ſcilicet Magiſtrorum, Bollandi atque Henſchenii. Magnifice omnino oſtendis quædam, veluti eorum verba ac teſtimonia, ex Vita S. Teleſphori 5 Januarii: hanc tamen optime noſti ipſorum non eſſe opus, ſed veſtri Zegeri Pauli, nulla alterutrius littera vel ſyllaba auctum, teſtantibus id palam & clare per litteras capitales titulis; VITA AUCTORE R. P. SEGERO PAULLI ORD. CARM. THEOLOGO, ac, NOTÆ EJUSDEM R. P. SEGERI PAULLI IN VITAM S. TELESPHORI. Quomodo ſic compoſitam Vitam, & talibus Notis auctam, initio ſtudiorum horum, induci in ſuum opus Bollandus permiſerit & quomodo ſuperveniens mox Henſchenius, eamdem improbaverit, aliaque huc ſpectantia, dedi legenda Art. 11 §. 8. Nunc vero etiam miror, quod P. Bonæ-ſpei parte 1 Armamentarii num. 794, non ſolum duos iſtos nominet illius Vitæ auctores; ſed etiam me, necdum octennem cum iſta imprimebatur. Adeo nihil penſi eſt adverſariis meis, quid temporibus ac rebus congruat, conſiderare, modo aliquid inveniant vel inveniſſe ſe putent, in quo ipſe mihi videar contradicere.

26 Eſt tamen in iſtius Accuſationis Tuæ, Rev. Pater, parte poſtrema verbum unum, quaſi neglectim poſitum à Te, à me tamen nequaquam neglectim prætermittendum, pro eo quo teneor ſtudio veritatis, etiam ex ore maledicentis gratanter ſuſcipiendæ.

Digitized by Google

Scripſeram ego in Vita Alberti 8 Aprilis num. 56, quod *Præfationem ſeu Rubricam* prænotatam, *velut ab antiquo editam & antiquarum Conſtitutionum primam, allegant Ioannes Bacconus, qui anno* 1330 *floruit, & Bernardus Obierius, ſub Urbano VI Magiſter generalis; Ioſephum quidem Antiochenum non nominantes, ſed ipſa fere allegantes verba quæ ibi allegantur.* Bacconum & Obierium, ſive (ut Lezana appellat, Olenſem, ut Tu, Olivium) equidem nec habeo nec vidi, niſi citatum à veſtris; neque jam recordor amplius ubinam ante hos viginti annos, ſic eos citatos legerim, ut Joſephi Antiocheni nomen non exprimant. De Baccono tamen cum nihil replicetis, aſſentiri videmini; ab Olierio prætetitum nomen negatis: ſed eaſdem plane forma, qua Ribotus expreſſit, expreſſum dicitis.

27 Hoc ego malim vobis aſſerentibus credere, quam vobiſcum cauſa tam levi contendere. Ex hoc enim ſolum ſequetur, quod Olierius, annis octo poſt Ribotum ſcribens, hujus textum integre tranſcripſerit. Cum autem Ribotus non dicat ſe locum Joſephi tranſcripſiſſe ea Præfatione veterum Conſtantionum; neſcio quare credere debeam, Bacconum & Olierum dicta verba allegaſſe, veluti accepta ex *antiquarum Conſtitutionum prima,* & quidem velut conditarum à Brocardo. Hoc igitur dicto loco expunctum velim, æque ac verba iſta *Ioſephum quidem non nominantes:* & hanc correctionem Tibi, Rev. Pater, libenter acceptam refero. Eâdem operâ ibidem deleatur Parenthesis, qua dicitur, quod Præfationis ſæpe dictæ pars *altera manifeſte Sorethi eſt.* Nam *Mare Magnum*, quod in ea allegatur, ſex annis poſt Sorethi obitum prodiit; adeoque iſtius quoque partis auctor vel ſaltem interpolator cenſeri debet Fr. Joannes de Novalaria, impreſſionis totius curator.

28 Finire reſponſionem poteram, relinquens Tibi onus inveſtigandi veram ætatem tum dictæ Præfationis, pro ea qua Joſephus Antiochenus allegatur parte; tum ipſiuſmet Joſephi. Neque poſſem tantum, ſed etiam vellem hic finire; niſi ſuſpicarer, quod etiam de titulo *ſpurii vitulaminis*, quo librum ipſum notavi, movere mihi invidiam volueris, ſaltem apud vulgus imperitorum, fœdum quid in voce *Vitulamen* cogitantium, Sciant ergo tales, quod S. Ambroſius, Epiſt. 7, ea voce etiam ad laudationes utatur cum ait, *Quid Theclam, quid Agnem, quid Pelagiam loquar? quæ, tamquam nobilia vitulamina pullulantes, ad mortem, quaſi ad immortalitatem feſtinaverunt.* Nihil certe mihi aliud eſt hic *ſpurium vitulamen*; quem liber alieno, non quidem nomini (hoc enim nihil vetat vere ſcriptum credi) ſed tempori ſuppoſitum ab iis, qui quàm antiquiſſimum credi Auctorem cupiebant, & totius commenti ignaros multos ſola ſui nominis auctoritate ad ſibi credendum induxerunt, nullo idoneo teſte ac ne veroſimili quidem argumento aliquo in ſuum favorem adducto, prout ſatis ſuperque probaſſe me puto.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, cum Natali Alexandro & Paſchali Quênel, ab Eccleſia damnatis, negat S. Athanaſium compoſuiſſe Symbolum. **Quicumque vult, *& tractatum de Virginitate.***

RE.

RESPONSIO.

29 DE Natali Alexandro egi loco plus quam uno. De Quenellio prolixior ſermo texendus invenietur, ad finem hujus Paragraphi, ne diutius ſuſpendatur Lectoris animus, ſcire cupidus quid ego ſcripſerim ſentiamque de Symbolo Quicumque vult, quod nunc accuſor, S. Athanaſio abjudicaſſe. Hoc me feciſſe non diffiteor, neque etiam nunc aliter ſentire poſſum: non tamen ad hoc permotum me agnoſco ſola auctoritate Quenellii, (neq; enim ſola recentiorum auctoritate ſoleo in rebus antiquis definiendis moveri) ſed deductis ab eo rationibus perſuaſum me fateor, ut id quod in dubium vocare nulla mihi antea cogitatio ſuggeſſerat, mutandum crederem; & Quenellii circa argumentum hoc diſſertatiunculam dignam ducerem operi noſtro adjungi. Id vero cenſui, & ipſam imprimendam dedi aliquot annis prius, quam Romæ cenſuraretur Quenellii opus.

30 Hoc autem jam cenſurato, non ideo putavi retractandum quidquam in Appendicibus ad totum Majum, anno 1688 compoſitis; eo quod jam cognoviſſem, non iſtud fuiſſe quo Romanam cenſuram meruerat, & quia tot jā annis prodierat nemo (ſi meos Accuſatores excipias) qui Quenellii ſententiam ſuſcepiſſet refutandam. Cum ergo in novo Iſmaele inveniſſem, non huic, ſed mihi objectam SS. Auguſtini & Thomæ Aquinatis auctoritatem, utramque mihi examinandam duxi in mea poſt tomum 7 Appendice: & ad Auguſtini quidem verum ſenſum ſecernendum ab alieno, ſatis habui ejus verba integra protuliſſe, auctoreſque aliter eo uſos excuſare: ad Divum autem Thomam reſpondi verbis ex Natali Alexandro, acerrimo utique Thomiſta, ſumptis; ſcilicet, non eamdem in Hiſtoricis quam in Theologicis eſſe ſancti Doctoris auctoritatem, qui Scholaſticorum more ſatis habuerit, id quod dogmatis erat definire, non requirendo veritatem in exemplo.

31 Quod ego feci, fecit etiam Card. Urſinus, & ante eum fecerat Mabilio (ſicut dixi Art. 9, n. 28) aſſerens, quod, *Symbolum illud Athanaſii non eſſe, eruditiſſimi plerique conſentiunt, quamvis cujus determinate ſit Auctoris, inter ſe non conſentiant.* Si quæras, Pater Rev. quinam ſint *eruditiſſimi illi*, uti ex me ſoles contemptim quærere; interroga Cardinalem Urſinum: ætatem habet, & vivit, ac ſcribit, ſatis ſecurus, non ideo ſe Romæ redarguendum, quia hoc ſcripſerit; neque tamen obligatus nominare omnes quos novit ſibi conſentientes, quamdiu ſententiam ſuam publici juris non fecerunt. Quod autem mihi crimini verti non debeat, tali caſu ſemel nominaſſe Natalem Alexandrum, cujus (quia Thomiſtæ celebris) plus ibi valere auctoritas poterat; confidere me facit Supremus per Hiſpaniam Inquiſitor D. Rocaberti, in iis ipſis libris, in quibus Alexandri caſtigat exceſſus contra Pontificiam auctoritatem, aliis ejuſdem locis, veluti cenſuræ nulli obnoxiis ad quæſtiones hiſtoricas identidem utens, non obſtante prohibitione ſibi notiſſima. Scio etiam totum Ordinem Dominicanum non parum laborare apud Apoſtolicam Sedem, ut opus, Hiſtoriæ eccleſiaſticæ ſtudioſis commodiſſimum, corrigatur in iis ubi offendit, & uſui publico reſtituatur.

32 Rationes quæ viros illos eruditiſſimos moveant, non debeo ex Alexandro reſumere, brevius & magis cribratas eas exhibet Caſimirus Oudin, Presbyter veteris inſtituti Ordinis Præmonſtratenſis, in Supplemēto de ſcriptoribus vel ſcriptis eccleſiaſticis

ſticis à Bellarmino omiſſis, ad annum 1460, edito Pariſiis ſub annum 1686; ubi pag. 32 ſic habet:

33 „ *Symbolum Athanaſii.* Quamvis S. „ Athanaſii Fides vel Symbolum vulgo ap- „ pelletur, non eſt tamen opus Athanaſii, „ ut recte cenſet Dominus Godefridus Her- „ mani, Bellovacenſis Canonicus, in ſuis „ Obſervationibus ad Vitam S. Athanaſii „ Gallice editam,„ (anno 1672 tribus annis ante Quenellini Leonem) „ Primo enim „ hujus operis ſcriptor aggreditur expreſſe „ Neſtorii hæreſim, naturas in Chriſto „ confundentem, quod omnino convenire „ non poteſt S. Athanaſio, mortuo longe „ ante ortam Neſtorianorum inſaniam: unde „ hujus Symboli auctor non poteſt eſſe „ magnus Athanaſius. Secundo. Omnia hu- „ jus Symboli manuſcripta Græca exem- „ plaria variant, Latina vero concordant „ ſibi invicem: quod indicium eſt auctorem „ hujus operis non eſſe Græcum, ſed La- „ tinum. Ergo non convenit Athanaſio; „ optime autem convenire poteſt Vigilio „ Tapſenſi Africano, qui illud ediderit ſub „ nomine S. Athanaſii. Tertio. Nullus an- „ te Hincmarum Remenſem Epiſcopum, „ qui ſeculo 9 floruit, meminit hujus Sym- „ boli inter Latinos aut Græcos. At quis „ credat tam nobile opus, ſi magni Atha- „ naſii legitimus fuiſſet partus, tamdiu la- „ titaſſe in utraque Eccleſia? Unde ex tam „ profundo prolixoque ſilentio arguimus, „ auctorem hujus Symboli non extitiſſe „ S. Athanaſium, ſed ſub ejus nomine, ad „ majorem applauſum, fuiſſe à Vigilio Ta- „ pſenſi confictum. Qui plura voluerit „ adeat dictum Godefridum Hermantium.

34 „ Objiciunt. De hoc Symbolo vide- „ tur ſumpſiſſe S. Auguſtinus illud in Pſal- „ mum 120: *De hoc ſole Pater S. Athana- „ ſius, Alexandrinus Epiſcopus, ita pulchre „ locutus eſt: Non factus, nec creatus, ſed „ genitus,* ut ante Bellarminus. Hoc ſane „ argumentum eſſet validum, ſi auctoritas „ allegata legeretur apud Auguſtinum: ſed „ jam olim Lovanienſes annotarunt, hoc „ nullatenus legi in manuſcriptis omnibus „ à ſe viſis divi Auguſtini operibus, quod „ ab aliquo otioſo intruſum fuit in textum „ Doctoris ſancti, ut huic Symbolo aucto- „ ritatem compararet. Idem annotant do- „ ctiſſimi viri Monachi Benedictini, qui „ ſuas in cœnobio S. Germani Pariſienſis cu- „ ras impendunt corrigendis ordinandiſque „ S. Auguſtini operibus, ut ex editis con- „ ſtat.„ Hactenus Oudinus: cui non puto fuiſſe ignotum; ex aliis genuinis D. Auguſtini operibus (puta Enchirid. cap. 36, & lib. 5 de Trinitate cap. 8 &c.) varia adduci loca potuiſſe, non parvam ſimilitudinem verborum habentia cum verbis, in Symbolo Quicumque relatis: ſed mentionem eorum non credidit ſibi faciendam, cum ad omnia pariter dici poſſit, mirum neutiquam eſſe, ſi plurium idem docentium eadem fere ſubinde ſint verba: fieri etiam perquam facile potuiſſe, ut ex Auguſtino ea mutuaretur Symboli iſtius auctor, centum aut pluribus annis illo junior, qualis Vigilius Afer fuit: de quo etiam nunc inter omnes convenit; ejus eſſe XI libros de Trinitate (quorum Symbolum *Quicumque* videtur eſſe compendium) in multis codicibus adſcriptos S. Athanaſio, ipſomet Vigilio ita veroſimiliter jubente, non ad fallendum, ſed ad ſignificandum Athanaſiano ſpiritu ſe agi contra hæreſes, myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis obfuſcantes.

35 Objectam ſibi pariter divi Thomæ Aquinatis auctoritatem diſſimulare maluit Oudin prælaudatus, quam id, quod omnibus in promptu erat reſpondere. Multo minus curavit, quod Calvinus, in Confeſſ. fidei Art. 5 cum vulgo loquens, prius quam hoc punctum ventilaretur inter eruditos,

admittere

admittere ſe dicat *tria Symbola, videlicet Apoſtolorum, Nicænum, & Athanaſii.* Ut autem movere non debebat Oudinum Calvinus, Symbolum QUICUMQUE Athanaſio adſcribens; ſic neque ab eodem eidem abjudicando deterrere me, quod Theophilus Raynaudus noſter, in opere de bonis ac malis libris, anno 1655 nullos alios adhuc noverat iſtius ſententiæ auctores, quam heterodoxos, ideoque contemptim rejiciat *paucarum è paludibus Lemanicis coaxationes ranarum*; poſtquam vidi bonos Catholicos etiam convenire, & ſententiam eamdem firmis tueri rationibus: quibus & ego nixus, contemnam Te, P. Profeſſor, ab Apoſtolica Sede quærentem, *ſitne tam inſolens ſupportabilis audacia.* Merito ego quæram, ſitne *tam inſolens ſupportabilis cenſura*; quæ multos viros eruditiſſimos mecum comparat num. 37 Lemanicarum paludum ranis, eo quod opinione priorum non vetuſtiſſimâ poſtpoſitâ, ſecutus ſim pauciores recentiores, funditus originem illius opinionis ſcrutatos, quod priores non fecerunt, communi abrepti præjudicio.

36 Sed quomodo, inquies, Oudinus aliique non animadverterunt, objici ſibi etiam poſſe Canonem illum, quem, in Divionenſi quodam codice repertum, Sirmondus noſter, eique conſentiens Labbe diſcipulus ejus, tomô 1 Conciliorum Galliæ, cenſuerunt referri ad Auguſtodunenſem S. Leodegarii Synodum, habitam anno 670, annis 200 ante Hincmarum? In ea, inquis, videri poteſt facta expreſſiſſima mentio Symboli controverſi, his verbis: *Si quis Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, vel Clericus, Symbolum, quod inſpirante Sancto Spiritu Apoſtoli tradiderunt, & Fidem S. Athanaſii Præſulis irreprehenſibiliter non recenſuerit, ab Epiſcopo condemnetur.* Reſpondeo, quod exiſtimaverint illi, *Fidem S. Athanaſii*, iſtic non aliam intelligi, quam Symbolum Nicænum, Athanaſio allaborante, & forſitan Secretarii ſcribentis munus implente, ordinatum; atque una cum Apoſtolico præcipi memoriter tenendum ab omni Clero. Hoc enim inter Officia, jam inde ab ejus Concili tempore recitari, inſtitutum fuit: quod de alio, QUICUMQUE VULT, dici non poteſt. Abſurdum autem fuiſſet, hujus, cujus adhuc nullus uſus erat, ſcientiam exigi potius quam Nicæni, omnibus Dominicis Feſtiſque majoribus ſub Miſſa recitandi.

37 Ceterum, quamvis Canon iſte alicubi inveniatur dictus, primus Canon Auguſtodunenſis; incertum valde eſt, ad cujus ætatis Synodum ille pertineat. Nam, licet Auguſtodunenſis ſub S. Leodegario non habeatur integra, reſervatis dumtaxat Canonibus iis qui ſpectabant diſciplinam Monachorum; & licet præter hos videri poſſint editi etiam alii, ſpectantes ad Cleri diſciplinam: non tamen continuo ſequitur, eodem ſpectare Canonem iſtum: cum dubium nullum ſit, quin plures Auguſtoduni, ſicut illa, celebratæ ſint Synodi diœceſanæ, quarum Acta & Canones perierunt. Sic enim ex Vita S. Hugonis Cluniacenſis apud Severtium & Baronium, notatur Synodus Auguſtoduni collecta anno 1055, cujus in Corpore Conciliorum nulla mentio, nec apud Sirmondum, qui prænotatum Canonem primus protulit in lucem; cum ipſi videretur eo quoque referendus, ſatiſque haberet eum ſequeſtraſſe ab aliis antiquitus notis, abſque ulteriori aliqua reflexione, utrum de Nicæna fide vel ſymbolo QUICUMQUE id intelligi deberet. Quamquam enim de poſtremo nulladum eſſet mota quæſtio, an Athanaſii eſſet; ſi tamen animum eo advertiſſet Sirmondus, nullus dubito quin monuiſſet, Canonem iſtum de Nicæno Symbolo intelligi potius quam de QUICUMQUE, propter immediate prægreſ-

ſam mentionem Apoſtolici,& neceſſitatem ejus memoriter tenendi, quam de ſymbolo QUICUMQUE nemo fuiſſe cogitaverit,ſicuti nec modo ulla eſt, utpote ſemper ſolito (ut etiam nunc fit) ex codice legi vel cantari.

38 Hactenus refutatæ Accuſationi adjungitur alia, manifeſtius injuſta: *Papebrochius negat, S. Athanaſium compoſuiſſe tractatum de virginitate.* Ubinam ego id ſic abſolute nego? *Tomo* I *Maji*, inquis, *pag.* 234. Legamus verba: *Mihi inſuper ſuſpectus eſt tractatus* de Virginitate ſeu de exercitatione Virginis, *ratione ſtyli (ut mihi quidem videtur) diverſi.* Si ego negem, Pater Rev. Te Athanaſii opera in ſuo fonte Græca legiſſe, ut dijudicare poſſis ejus (de quo agitur) tractatus ſtylum, parem eſſe aut ſimilem ſtylo aliorum ejus operum, negabo id fortaſſis cum veritate, plus quam moraliter certa; plus tamen negavero, quam poſſim ſuſtinere, necdum certus quam multum aut parum Græcæ linguæ linguæ ſcias; etſi merito ſuſpicer ejus te ſcire vel nihil vel parum, minus autem operæ poſuiſſe in cognoſcendo S: Athanaſii ſtylo. Poſuit, inquies, Bellarminus, Græcæ linguæ ſcientiſſimus. Scientiſſimum Græcæ linguæ fuiſſe Bellarminum ſcio, operæ aliquid poſuiſſe, ut ex ſtylo dignoſceret opera Athanaſii, ab aliis ei forſitan præter veritatem adſcriptis, nec ipſe profitetur, nec ego ex aliis ejus operibus poſſum deprehendere, gratias habiturus ei (nec enim legi omnia) qui hoc oſtenderit.

39 Quid autem circa Athanaſium, & ipſum de quo agitur tractatum, fecit Bellarminus? *Pro vero*, inquis, *Athanaſii fœtu tractatum illum agnoſcit lib: de ſcriptoribus, Eccleſ. an.* 340; *aſſeritque, Eraſmici genii levitatem eſſe, ſanctis Patribus rapere libros ob ſtyli diverſitatem:* Nihil tale loco citato lego: ſed invenio indiculum operum Athanaſii, huic ſeu vere ſeu falſo attributorum, prout habentur diviſa in tomos quatuor: Indiculo autem Tomi tertii ſubjunctas invenio Obſervationes quatuor, quibus Athanaſio adjudicat unum, alias dubitabilem; abjudicat è contrario omnino quatuor ex relatis ſupra; idque ex argumentis fere negativis, quæ tu, Rev. Pater, tantopere ſoles explodere. De tractatu autem hic controverſo, de quo non ignorabat dubitaſſe Eraſmum, nullum verbum habet, nedum de genio Eraſmi, ſaltem hoc loco; quaſi ob ejus auctoritatem maluerit, ſuſpendere ſuum de libro illo judicium, quam onus ſuſcipere refutandi Eraſmum, cujus judicium in talibus ſciebat tum apud Doctores Lovanienſes in Auguſtini editione, tum apud litteratos paſſim æſtimari; felicis futuri & gratiam conſervaturi quam etiam apud Romanos Pontifices acquiſiverat, ſi in dogmatibus fidei ac morum cautior non nimium Luthero tribuiſſet.

40 In Theophilo Raynaudo ea legeris, Rev. Pater, quibus *Eraſmicam Rubricam* culpas: allatis enim à Te verbis ille utitur, agens de libris S. Auguſtino ſuppoſitis tom. XI, pag. 273; & defenſurus contra Lovanienſes librum de Trinitate & unitate Dei, paſſim Auguſtino abjudicatum, propter *majorem ſtyli facilitatem quam ſoleat eſſe Auguſtini;* ipſos Lovanienſes increpans dicit: *Quid vero tricantur contra Stylum, nimium quam fallacem ſæpenumero, in abjudicandis operibus vero parenti, rubricam Eraſmicam?* Hanc tamen Rubricam ſecuti ſunt Bellarminus atque Poſſevinus, ipſomet fatente Theophilo, & nuper Benedictini Pariſienſes, nihil Rubricam Raynaudicam morati. Cenſura Lovanienſium tom. 4 in Appendice hæc eſt: *Incerti auctoris liber, in quo paſſim apparent fragmenta, quæ decerpſit ex Auguſtini libris. Stylus eſt facilior quam Auguſtini, interim vix bene Latinus: nam capite 3 commiſit manifeſtum ſolœciſmũ.*

41 Admonitio

41 Admonitio autem Pariſienſium in eumdem librum ita legitur: *Diſtributus olim fuit in tredecim capita, quorum poſteriora novem, contractum interpolatumque omnem fere librum Auguſtini contra ſermonem Arianorum; dictis eorumdem hæreticorum ſine diſtinctione poſitis, continebant: capita autem priora, quæſtiones aliquot Dialogi Oroſii, qui in 6 tomi Appendice eſt, decurtatas & depravatas referunt; ut veriſimilius ſit, hunc librum ex Dialogo, quam ex hoc libro Dialogum, locupletatum fuiſſe. In ea porro Dialogi parte quæ huc tranſlata eſt, verba Auguſtini nonnulla reperies. Illud exempli gratia quod legitur in cap. 3, & in quæſtione dialogi 9: ſi Spiritus filius diceretur, amborum filius diceretur: nullus autem filius eſt duorum, niſi &c. deſcriptum eſt ex tractatu 99 in Ioannem: & ex lib. 15 de Trinitate. Altera parte capitis ejuſdem tertii exhibentur breviora quædam, excerpta ex libro 2 de Trinitate. Tandem caput 4, ſumptum eſt ex libro quæſtionum de novo Teſtamento, quæſtione 93, qui quæſtionum liber in Appendice prima partis Tomi 3 extat.* Hucuſque de verbo ad verbum in appendice Tomi octavi Benedictini Pariſienſes, cum quibus te, Pater, Rev. confligere patiar, ſi velis porro contendere, quod liber iſte ſit genuinus S. Auguſtini fœtus.

42 Digreſſio hæc, ad librum de Unitate & Trinitate Dei, ab Auguſtini operibus removendo contra Raynaudi ſententiam, eo facit, ut intelligas, Pater Rev. non omnia quæ ille cenſuit, pro euangelio Jeſuitis habenda. Audiunt hi etiam alios, eique adhærent pro quo firmior ſtare videtur ratio: quæ in præfato caſu ſtare videtur contra Raynaudum pro Lovanienſibus & Pariſienſibus, penitius cauſam reprobandi ſcrutatis. Redeo ad Tractatum de Virginitate, quem compoſuiſſe S. Athanaſium negare me dixiſti in titulo. Ego de hoc tractatu definivi nihil, ſolum faſſus ſum ſuſpicionem; quæ aliud indicare non ſolet, quam formidinem, ut ſatis certum ſit quod aſſeritur; & talis ſuſpicio, ratione aliqua probabili nixa, qualis ſubeſt in caſu, non ſolet obnoxia eſſe reprehenſioni; cum tantum indicet deſiderium certioris ſcientiæ, quam ſiquis ſuggerat, promptus ſit aliquis ſuſpicionem deponere. Sic Godefridus Hermantius, libro 12 de Vita Athanaſii cap. 14, agnoſcit quidem in Tractatu de Virginitate ſtylum minus quam aliorum operum Athanaſii ſublimem: *Sed hic*, inquit *character ordinarie ſervari ſolet in conſtitutionibus & ordinationibus iſtius generis.* Verum, ſi id ita eſt, cur eum non tenuit Athanaſius in *Exhortatione ad Monachos*? De hac dubitat nemo, quin ejus ſit, quia nihil à ceteris diſcrepat ſtylus.

43 Nunc quod initio promiſi venio ad Quenellium, a me (ut equidem exiſtimo) innoxie allegatum productumque in quæſtione de Symbolo, communiter dicto Athanaſii. Ac primum dico, quod primus Tomus Maji, ex cujus Appendice ſumpta eſt Accuſatio propoſita in titulo, impreſſus eſt tribus vel quatuor annis poſtquam, publicatum Romæ fuit decretum, numquam mihi viſum, numquam in Belgio ab Epiſcopis publicatum, ſed ex Indice prohibitorum anni 1683 nunc diſtinctius notum, quo prohiberi dicuntur, *Paſchalis Quenellii Presbyteri, Diſſertationes, Notæ, Obſervationes, Emendationes, Interpretationes, Annotationes: Poſtilla, ad S. Leonis Magni opera, & ad Codicem Canonum Conſtitutorum Sedis Apoſtolicæ.* Hujuſmodi prohibitio, ſic intellecta, nonnihil ſolicitudinis mihi ingeſſit, ſimul & deſiderium ſciendi, quæ cauſa Romanis fuerit proſcribendi operis, tota Gallia æſtimatiſſimi, & propter Chronologicum Epiſtolarum S. Leonis ordinem, numquam antea explicatum, pene neceſſarii hiſtoricis omnibus, ſancti Pontificis Acta

&

& ſcripta quandoque citaturis.

44 Rogavi ergo R. P. Petrum Poſſinum, virum ab eruditione ac pietate Romæ ſingulariter tunc carum omnibus, litterarum præſertim ſacrarum amantibus, quem ſæpe in talibus ſciebam à Sacrarum Congregationum Præſidibus & Aſſeſſoribus conſuli, ut cauſas prohibitionis (ſi noſſet) indicare dignaretur. Reſpondit autem is 10 Februarii in hæc verba: *De cauſis damnationis Notarum Paſqualis Queſnel in S. Leonem, eam audio fuiſſe, quod in diſſidio ſanctorum Hilarii Arelatenſis & Leonis Papæ, hunc & Sedem Apoſtolicam lædat, & veram juriſdictionem Romani Pontificis in Patriarchas neget, contendens judicia Romani Pontificis de cauſis Patriarcharum, in hiſtoria Eccleſiaſtica relata, non ad legitimas appellationes reddita fuiſſe, ſed ab ultro electo à partibus arbitro prolata.*

45 Hanc ego notitiam, à tam gravi tamque certo auctore acceptam, nequaquam retinui otioſam: ſed cum neceſſarium exiſtimarem prædicti S. Hilarii Vitam, ab Henſchenio illuſtratam Tom. 2 Maji ex manuſcripto Reginæ Sueciæ & Vincentio Barali, conferre cum ea quam ediderat Quenellius ex Arelatenſi in Appendicibus tomo 7 edendis, ad Henſchenianum Commentarium adjeci Paragraphum alterum, quo quæſivi, *quando, a quo, & qua certitudine* ſcripta illa Vita ſit, negavique S. Honorati Maſſilienſis opus eſſe, ſub cujus nomine circumferebatur. Tertio deinde §. propoſitum habens quod cavere deberem exemplum, conatus ſum eam inter duos Sanctos controverſiam ſic tractare, ut neque Leonis juſtitiæ detraherem quidquam, & Hilarii conſcientiam quam minime fieri poſſet gravarem, ſub hoc titulo, ***Crimina S. Hilario à S. Leone impacta, quæ & quatenus excuſari poſſint.***

46 Id quomodo præſtitiſſe me putem, intellige ex Synopſi marginali, quæ ſic procedit. *Indiſcreto ſui juris tuendi zelo ductus Hilarius, arguitur à Leone, non quaſi in aliena provincia Celidonium depoſuerit, ſed quia ejus ad Pontificem appellationi non ſatis detulerit. Videtur Celidonius iſte non fuiſſe Epiſcopus Veſontionenſis, ſed aliquis ipſi Hilario ſubjectus: cujus cauſa fuerit ambigui juris, potius quam facti, in qua aliter Hilarius cum ſuis, aliter Leo cenſuerint. Hilarii vero pertinacia culpâ letali caruerit. --- Projecto Epiſcopo invito ſuperordinatus ab Hilario ſucceſſor., & quidem in aliena provincia, excuſari nequit, ſi vera referuntur. Sed illa provincia videtur fuiſſe Alpium maritimarum, quam Innocuus Metropolita Ebredunenſis Hilario ceſſerat, propter continuas incurſiones barbarorum: Hilarius vero, vacantibus Eccleſiis providens, per Epiſcopos, in eum finem à ſe ordinatos; ex falſa de Projecti obitu fama, huic improviſo adduxerit ſucceſſorem. Appellationes autem Romanas non recuſaverit agnoſcere, ſed ſolum voluerit non ſuſpendere ſententias in Gallia latas, & harum reviſiones à Pontifice appellato in Gallia conſtitui: qua ejus duritia merito offenſus fuit Leo, male in hoc ſugillatus à Quenellio.*

47 Ex dictis clare (niſi fallor) intelligitur, primo, quam longe abſim à ſequendo Quenellio, in iis quæ contra jura & prærogativas Sedis Apoſtolicæ, in favorem S. Hilarii & reprehenſionem S. Leonis, fidenter nimis judicatur diſſeruiſſe. Intelligitur ex ibidem dictis ſecundo, numquam me conatum, *poſt duodecim ſecula, ſine ſcripturis in favorem S. Hilarii ejus innocentiam convincentibus, reprobare ſententiam ſummi Pontificis, in publica Synodo, reo præſente,* quemadmodum Romæ mihi objici intelligo; iiſdem veroſimiliter ſuggerentibus, qui poſt oblatam Exhibitionem errorum, mihi nova ex Belgio gravamina intulerunt, ipſius Exhibitionis defectus ſuppletura, & novis

accu-

Digitized by Google

accuſationibus veteres roboraturo. Hanc ergo ob cauſam paulo prolixius controverſiam deduxi; ſimul etiam ut pateret mala accuſatorum fides; atque hoc exemplo moniti Romani Cenſores ſuſpendere judicium velint ſuper iis, quæ in hac Reſponſione non invenient refutata, quia non objecta à P. Sebaſtiano. Dignentur obſecro illi (id quod omnis ratio æquitatis poſtulat) ſuper illatis accuſationibus audire me; neque ſatis habeant libros noſtros obiter inſpicere, atque in iis utcumque legere puncta delata. Hoc ſi meruero impetrare, confido futurum, ut ex ipſis meis verbis, bene expenſis, alium omnino ſenſum percipiant, quam ex præjudiciis, me non audito formatis, antequam eis diluendis potuerim Reſponſiones haſce ſubmittere.

48 Non ego omnia diluenda ſuſcepi, quæ in hac controverſia viſus eſt peccaſſe Hilarius, & circa quæ diſcutienda nullum novum vel antiquum ſuppetebat inſtrumentum: duo præcipua puncta, in quibus totius cauſæ cardo vertebatur expendi, & in utroque *indiſcreto zelo* abreptum dico Hilarium, atque cum ſuis complicibus Epiſcopis nimis pertinaciter ſuſtinuiſſe cauſam contra Celidonium; quæ cauſa, ut prius viſa ſit dubii juris, poſt ſententiam tamen Synodi deſinebat eſſe talis; & licet Hilarii in hoc pertinacia veroſimiliter vacaverit culpâ letali, non tamen omni culpâ vacaſſe dicitur, quando metuens ne cogeretur latæ pro Celidonio ſententiæ ſubſcribere, Roma profugit. Nihil enim ultra contra Celidonium eſt molitus, quantum quidem colligimus ex S. Leonis epiſtola, qua ſatis habuit Epiſcopis Galliæ indicare, quid eſſet Romæ actum, abſque ulteriori contra Hilarium proceſſu: ad quem tamen fuiſſet opus devenire, ſi non ſolum in ſua opinione pertinax Hilarius, ſed etiam inobediens ſententiæ Synodi, contra eam aliquid fuiſſet operatus. Hinc in titulo conſultò quæſivi, *Quæ ejus crimina & quatenus excuſari poſſint?* Aliud enim eſt, non peccaſſe mortaliter (id quod de Epiſcopo, judicato communiter ab Eccleſia Sancto, præſumi potuit, imo debuit, judicium internorum relinquendo cordium ſcrutatori Deo) aliud, omnino non peccaſſe. Hoc ultimum ſi voluit Quenellius ſuſtinere, ei me profiteor conſentire, neque velle, neque poſſe.

49 Ad Leonem quod attinet, juſtam omnino cauſam proſecutum, nolo equidem dubitare: ſed in iſto fervore contentionis, Pontificem, licet ſanctiſſimum, viſa tanta Hilarii pertinacia nihil humani paſſum, quis cogetur credere? Numquid non videmus Eugenium IV, ſedatiori poſt ſchiſma extinctum animo commendaſſe Amedeum Sabaudum; & quem antea appellaverat *filium damnationis*, poſtea multis laudibus extuliſſe? Eugenii vero ſucceſſorem Nicolaum retractaſſe acta contra perſonam? Hoc ſane etiam à Leone meritum crediderim Hilarium, quando *in civitatem* ſuam Arelaten *regreſſus, totum ſe ad placandum animum S. Leonis inclinata humilitate convertit*, ſicut in ejus Vita legitur; & ſicut ei ut faceret ſuaſerat Auxiliaris, Urbis Romæ tunc Præfectus, & omnium in judicio actorum oculatus teſtis; nempe, ut Romanos placaturus, ſe demitteret in *quamdam teneritudinem*; quamvis profiteatur, quod *nullum ejus factum arrogantia meminit contagione fuſcari*. Ego tantum Hilario non concesſerim; puto tamen ex tali teſtimonio excuſationis aliquid elici poſſe, quo præſumatur ſaltem non peccaſſe mortaliter.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius librum de inſtitutione Monachorum, in Lege veteri exortorum, & in nova perſeverantium, negat conſcriptum eſſe à Joanne Patriarcha XLIV *Hieroſolymitano.*

RESPONSIO.

50 Quod neque ſolus, neque primus id negem, prout ex modo accuſandi tuo, Rev. Pater pronum eſt intelligere, non eſt neceſſe ut Paternitatem Tuam doceat aliquis, ſatis utique id ſcientem, & ſolum me criminari volentem. Operæ pretium tamen fuerit alios, controverſiæ totius ignaros, id diſcere ex noſtri Philippi Labbe Diſſertatione Hiſtorica, de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Pariſiis edita totis quindecim annis poſt Waſtelii Vindicias, pro iſto libro Bruxellis impreſſas, & poſt Lezanæ Annales Carmeliticos Romæ vulgatos. Prius tamen quàm ex Labbeo doceam, qui quantique critici præfatum librum Joanni iſti abjudicarint, accipe ex eodem, quæ certiori antiquiorique notitia de ipſomet Joanne ſciri poſſunt. Sic ergo orditur prælaudatus ſcriptor: „ *Ioannes poſt Cyrillum Hieroſolymitanus Epiſcopus* XLIV (ego, qui unicum, non tres Cyrillos numero, ſolum XLII dixerim) *ab anno* 386 *ad* 416, *Chryſoſtomo, Auguſtino, atque Hieronymo coætaneus, accuſatus à multis tamquam doctrinæ Origenis defenſor, conſcribere coactus eſt (teſte Gennadio cap. 3. Catalogi) librum adverſus obtrectatores ſtudii ſui, in quo oſtendit, Origenis ſe ingenium, non fidem ſecutum.*

51 Præter hunc, quem dixi, librum, alius nullus Joannis iſtius liber nominatus fuit, uſque ad ſeculum XIII, ab aliquo vero aut ficto auctore: quare nonnulli, conſtricti ſilentio tam diuturno, nec tamen dimittere volentes ſibi aliiſque carum librum de Inſtitutione Monachorum, ſuadere conati ſunt, eumdem eſſe quem aliàs indigitaverit Joannes, *de ſtudio ſuo*, licet in libro de Inſtitutione Monachorum nulla Origenis mentio uſpiam fiat. *Sunt quoque* (ut ait Labbe) *qui Pelagio faviſſe Ioannem, contendunt, quos alii diffuſius exagitant* ... *Trithemius, qui Origenis dogmatibus nimium fuiſſe intentum teſtatur, nec illi inſtitutionem Monachorum aut alia opera, præter laudatum à Gennadio librum, & Epiſtolas ad diverſos, attribuit.*

52 *Petrus Waſtelius .... vocat Ioannem Nepotem Silvanum, Romanis nobilibus editum, ſororis Dracontii filium, diſcipulum S. Pambonis, à parva ætate Theologum, amatorem B. Virginis; ex Abbate ſeu Patre Fratrum Eremitarum ejuſdem B. Virginis de monte Carmelo ... Patriarcham Hieroſolymitanum.* Ita ſcilicet ſuis indulgens conceptibus Carmelita iſte, unum, ſive *Epiſcopi Hieroſolymitani*, ſive *Patriarchæ* titulum, antiquitus repertum, quaſi pilam per nives volutans, creſcere facit in prædicata complura, ignota prioribus de Joanne ſcriptoribus; & dum illius leviſſime fundatas conjecturas ceteri nunc tradunt mutuo, velut certiſſimas veritates; non ferunt quemquam in rebus ſuis, quibus nullum meliorem exitum inveniat, conjecturas proponere ut conjecturas. Neque in titulis tantum multiplicandis, ſed & in operibus fœcundus Waſtelius, *Bruxellæ anno* 1643 *duobus*

duobus tomis in folio, *edidit* (ut ait Labbe) *opera* Joannis iſtius *omnia*, *quæ hactenus fuerunt omnibus eruditis ſcrutatoribus incognita*; *quæque*, *quacumque tandem ratione inveniri potuerunt*, *in unum collecta*, *& tribus Vindiciarum libris aſſerta*, *emiſit in lucem hoc ordine. Tomo* 1 *continetur Liber de inſtitutione primorum Monachorum, in lege veteri exortorum*, *& in nova perſeverantium*, *ad Capraſium Monachum*, *interprete Aymerico Patriarcha Antiocheno.* De interprete, an opus fuerit aliquo, apparebit ex eo quod ſentiunt prudentiores de Auctore.

54 *Hunc librum*, inquit Labbe, *à poſteriori aliquo ſcriptore*, *eoque Latino fuiſſe Ioanni Hieroſolymitano ſuppoſitum*, *eruditiſſimi & acutiſſimi viri cenſuerunt. Baronius ad an.*444*, n.*17 *ſic loquens*: „Faceſſat de „monachiſmo Cyrilli in Carmelo fabella; „ſicut & illa huic haud impar, qua traditur & Joannes Hieroſolymitanus, Origeniſta; fuiſſe etiam Monachus Carmelita. Sicut enim hæc leviter effinguntur, „ita & facile refelluntur. *Bellarminus de* „*Scriptoribus pag.*169: „Hic liber videtur „editus ab aliquo longe poſteriore; ſiquidē „in eo libro dicit auctor, ſe eſſe Ordinis „Carmelitarum, & deſcribit habitum „Carmelitarum: at his temporibus nomen „Carmelitarum Religioſorum erat plane „inauditum .... Adde quod ſtylus eſt hominis Latini ac temporum poſteriorum. „*Theophilus Raynaudus.*" Hui! etiam hic, tantus alias Patronus Carmelitarum, toties mihi objectus objiciendúſque? Imo etiam *Theophilus Raynaudus in Erotematis*, *quæ decennio poſt Waſtelianam editionem prodierunt*, anno ſcilicet 1659, adeoque & poſt tomum 1 Annalium Lezanæ, communicatis cum Waſtelio ſtudiis conſcriptum vulgatumque anno 1645. *Ejus* (Theophili) *hæc verba adſcribam*:

54 „Mihi neque hic Joannes æqualis S. „Hieronymo, neque ullus Græcorum veterum libri hujus auctor videtur. Stylus „enim clamat auctorem eſſe Latinum, nec „adeo antiquum, ut S. Hieronymi dici „poſſit æqualis. Sed idem circa hunc librum, de Inſtitutione Monachi, aſſerendum Joanni Hieroſolymitano, apud ſcriptores Carmelitas obtigiſſe videtur, quod „apud Auguſtinianos circa Sermones ad „Fratres in Eremo, quos unanimiter FF. „Eremitæ S. Auguſtino adſcribunt, ſicut „unanimiter FF. Carmelitæ iſtum librum „tribuunt prædicto Joanni, plaudente extra utrorumque cœtum nemine." Nemine ſcilicet eorum, quos Theophilus ſub annum 1645 noverat in Gallia Italiave eruditæ Critices æſtimatione florentes. Aliàs ille ſatis noverat, librum ipſum, ſicut Venetiis primum prodierat, & inſertus erat Bibliothecæ Patrum anno 1607, ita citra operoſam diſquiſitionem, ſimpliciter receptum à variis, in iiſque cenſeri poſſe illuſtres aliquot Jeſuitas, Poſſevinū, Suarez, Sanchez, Salianum, à Lapide; & ejuſdem ætatis externis aliquot non ignobilibus addis, Rev. Pater, ex Lezana, Morigiam, Tapiam, Valentiam, Carthagenam, Acuniam, Torniellum, Marulum, Miræum, Trithemium.

55 Non lubet mihi inſpicere ſingulos: de Trithemio jam dixi, eum in opere de Scriptoribus talis libri non meminiſſe. Nunc ex meo de Epiſcopis Hieroſolymitanis tractatu num. 175 addo, eumdem Trithemium in libro de illuſtribus Viris Ordinis Carmelitarum, ſecundo quidem loco nominare *Ioannem* 44, cujus extet *volumen inſigne de principio & profectu Ordinis Carmelitarum* (utique ipſum de quo agimus librum) ſed addere, quod *claruit temporibus Adriani Papæ I. anno Domini ſeptingenteſimo ſeptuageſimo.* Quæ cum ille ſcripſerit ex ipſorummet ſui temporis Carmelitarum in-

ſtructione; apparet quam etiam tunc fuerit Carmelitis incerta ætas illius prætenſi ſcriptoris. Miræus in Bibliotheca pag. 51, relato Baronii & Bellarmini judicio, opponit judicium duorum Carmelitarum, quanti id faciat non definiens; pagina autem 118, in gratiam Waſtelii memoriam cœpti operis inſerens Bibliothecæ, ſic amico ſatisfecit, ut pro eo vadem non ſe præſtaret, cum inquit, *quæ omnia ubi prodierint, eruditorum judicio diſcutienda relinquimus.* Magis favet Ferdinandus de Salazar, ſub annum 1620, quo ſuum de immaculata conceptione opus edidit, Philippi IV concionator, & ſummus Hiſpaniæ Inquiſitor, priorem ſuam retractans ſententiam: quam eius retractationem Paternitas Tua præ omnibus vult valere num. 46: *Vidi,* inquit Ferdinandus iſte, *& evolvi Monumenta non pauca; nihil tamen reperio quod non perſuadeat, prodictam Ioannem Carmelitam fuiſſe, & dictum de inſtitutione Monachorum librum, ab ipſo conſcriptum, atque adeo hanc ſententiam libenter amplector, & graviſſimo antiquiſſimoque Ordini, quæ ſua ſunt, libere reſtituo.* Digna ſane viro cordato ingenuitas; ſed qua nunc quoque movendum opinor ſi viveret, ut in primam ſuam opinionem rediret, expenſis quæ hic expendimus ſingulis.

56 Sacri Apoſtolici Palatii Magiſter, Joannes Maria Braſichellenſis, allegatur etiam à Raynaudo, atque ex tomo 1 Indicis librorum expurgandorum pag. 291 verba ejus recitantur in favorem ſententiæ negativæ, quæ noſtra eſt. Sed huic auctoritati ſufficienter occurrere ſe putat Waſtelius, in Vind. pag. 73, docens, quod Index ille ante an. 1612, *ob nonnullas juſtas cauſas ſuſpenſus fuit Romæ,* & reimpreſſio Belgica impedita. Sit ita ſane: ſed quoad Romanam impreſſionem videtur id eſſe relaxatum: ſiquidem in Indice anni 1683, ſolum prohibentur *Indices & Syllabi omnes particulares, extra Urbem abſque auctoritate Sac. Ind. Congr. impreſſi &c.* Quidquid vero ea de re ſit, aliud non volo (nec vellem, licet nihil tale accidiſſet) quam quod ultro concedit Waſtelius, quod ſcilicet *index ille auctoritatem tenet privati ſcriptoris.* Non enim exiguæ notæ is fuit, ſed *Magiſter S. Palatii* cujus perſpectæ ad ejuſmodi diſcernenda experientiæ curam demandaverat Congregatio Indicem ſcribendi; quique (ut loquitur Plettenbergius in Notit. Congr. & Tribunalium Rom. pag. 715) *inter Conſultores* duodecim iſtius Tribunalis *primarius* erat & *eſt.*

57 Suſpendendi autem Indicis illius expurgatorii *juſtas cauſas* alias non oportet ſuſpicari, quã quod (ſicut ex poſt facto patuit, & ſicut vidit Waſtelius in præparato ad novum prælum exemplo) quod, inquam, voluerit Congregatio, *ut omnibus probationibus cancellatis, tantum nudæ concluſiones impoſterum vulgarentur.* Concluſio autem in præſenti caſu, quo à pag. 63 uſque ad 297 indicantur expungenda in novem tomis Bibliothecæ Patrum, editæ à Margarino de la Bigne Pariſiis an. 1583, hæc eſt: *Tomo 9, in Ioanne Hieroſolymitano Epiſcopo, Columna 1241, in inſcriptione operis* (de Inſtitutione Monachorum) *& deinceps in titulis paginarum, nomen Divi, præpoſitum Ioanni 44 Hieroſolymitano Epiſcopo auferatur.* Sequuntur rationes cur auferendum ſit, ac deinde cur dictus liber non videatur poſſe credi eſſe Joannis prædicti. Has rationes non improbavit Congregatio, ſed noluit eis ſui nominis auctoritatem addere, ne & hic & alibi cogeretur pro iis reſpondere. Et hæc nunc eſt praxis Tribunalis iſtius, libros quidem ſibi non probatos notantis, improbandi tamen rationes nullas reddentis. De tali praxi non eſt meum hic legere: ſatis eſt intelligere, bonum Waſtelium

lium ex ea nihil minus probare, quam quod cenſura Braſichellenſis contra librum de Inſtitutione fuerit reprobata.

58 Quod attinet noviſſimam Bibliothecæ Patrum editionem, Lugduni factam anno 1677, quam mihi objicis num. 44, in ea refertur liber iſte cum titulo, non *Ioannis* tantum, ſed *S. Ioannis*. Verum editionis curator, mirantibus non ſolum titulum, ſed ipſummet librum editum inter ſeculi 4 Patres; reſpondit, nihil aliud ſibi curæ fuiſſe, quam ut Colonienſem anni 1622 editionem fideliter ſequeretur, additis quotquot eatenus ineditos potuit reperire. Colonienſis autem iſtius impreſſionis curatores (licet & librum & nomen auctoris, nedum titulum *Divi*, Romæ cenſuratum, omiſiſſent Pariſienſes, in ſecunda ac tertia editione) eaſdem in ſua quarta reſtituerunt; ſed additis omnibus ex Baronio & Bellarmino cenſuris, ſuoque ad eorum ſententiam calculo. Hoc ſi etiam Lugdunenſes fecerunt, non habet Paternitas veſtra, quod tali teſtimonio multum glorietur; apparet enim utroſque, ſuo illo judicio non obſtante, librum recuſum talem voluiſſe qualem acceperant, ſolicitantibaus veroſimiliter iis, qui ex tali impreſſioue aliquid ſibi ſperabant ſubſidii; plus licet merituri laudis, ſi ſequerentur exemplum Benedictinorum, qui venerabilis Bloſii opuſcula duo, ſpiritualis vitæ documenta & ſpeculum Monachorum complexa, ſub nomine adoptivo *Dacryani*, id eſt *Lacrymoſi*, venerunt in editione 2 ac 3 recudi inter Patres octavi ſeculi, ad quos ipſum ſpectare cenſuerat Margarinus de la Bigne; & cum ipſum nihilominus recudiſſent Colonienſes, caverunt ne idem denuo peccaretur Lugduni: nolentes ſcilicet venerabilis iſtius Abbatis lucubrationes digniſſimas, auctoritatem emendicare ab antiquitate imaginaria.

59 Porro ut occaſione unius libri, Joanni Hieroſolymitano Patriarchæ per errorem nimiæque vetuſtatis amorem adſcripti, appareat evidentius facilitas Carmelitarum, ad incertos vel anonymos libros certo alicui auctori citra certam probationem adſcribendi; juvat Theophilum legere, præcitato Erotemate 10 ſic progredientem: *Non eſt hujus loci pronuntiare de variis lucubrationibus, quas eidem Ioanni Hieroſolymitano ſupponit Waſtelius bona parte voluminis: eſt enim res longioris operæ, & integrum volumen depoſceret, ſi omnia, quæ ille (conjectans plerumque & odorâ vi ſubolfaciens, ad aliquid aliis ſcriptoribus, præſertim Chryſoſtomo, abjudicandum; ſuo autem Ioanni Nepoti adſcribendum) profert, eſſent accurate examinanda: id quod aliàs fortaſſe præſtabitur. Nunc attingo dumtaxat unum Waſtelii fundamentum, ex uſu ſolius Eccleſiæ Hieroſolymitanæ proprio, legendi Euangelii inter Miſſarum ſolennia: unde quoties in aliqua homilia invenit tractatorem meminiſſe Euangelii tunc perlecti, colligit, homiliam iſtam eſſe alicujus Hieroſolymitani: quæ illi, ad ditandum alienis plerifque lucubrationibus Ioannem illum Nepotem, frequens eſt occaſio. Etenim non fuiſſe unius Eccleſiæ Hieroſolymitanæ morem legere Euangelium ſuper Sacrum, aperte liquet ex S. Aſterio, ... S. Proclo ... S. Ioanne Chryſoſtomo, ... S. Auguſtino ... Eſt igitur inane argumentum, quo Waſtelius contendit homiliam eſſe alicujus Hieroſolymitani tractatoris .... & hoc dato, unde habet Waſtelius, homiliam alicui Hieroſolymitano tractatori tribuendam, eſſe unius Ioannis Nepotis? Num ille ſolus ſub Miſſa ad populum?* Eſt igitur grande iſtud Waſtelii volumen, in quo ejus operis, quod unicum Joanni Hieroſolymitano adſcripſit antiquitas, apparet omnino nihil, totum (ut quam mitiſſime loquar) conjecturale, quod tamen totum vult demonſtrativum cenſeri.

60 Quin & Philippum Labbe placeat audire ſuper argumento jam tacto ſic ſcribentem: *Monet idem Theophilus qui ſupra, eos qui Ioanni Hieroſolymitano adſcribunt opus in Matthæum, Chryſoſtomo conſertum, non probare quod dicunt: quod ad alia quoque quæ eidem tribuuntur, merito extendi debet: neque enim omnibus Vindiciæ* (Waſtelii) *faciunt ſatis, quas ſtrictiori aliorum cenſuræ permittimus. Suave porro eſt prorſuſque mirandum illud argumentandi genus. Reperitur inter opera Chryſoſtomi alteriuſve coætanei ſcriptoris hoc vel illud opuſculum, quod viri docti abjudicant Chryſoſtomo, aut ſaltem dubitant an genuinus ſit illius auctor; ergo tribuendum eſt illud Ioanni Epiſcopo Hieroſolymitano, tamquam vero ac germano parenti. Quid vero ſi decem, ſi viginti, ſi triginta aut plura ſint ejuſmodi rejectanea, diverſo ſtylo, tempore, locoque edita; omnia nihilominus Ioanni Hieroſolymitano, tamquam omnium orphanorum parenti ac curatori, adſcribenda?*

61 Ita tamen in caſu nobis propoſito factum videtur. Carmelita aliquis, nomine *Ioannes*, ortu *Hieroſolymitanus*, ſeculo 13 exeunte, cum jam aliquis litterarum cultus, & zelus illuſtrandæ originis Carmeliticæ, eatenus obſcuræ, pullularet in Ordine, ſolicito quid reſponderet quærentibus, unde eſſet; *Ioannes*, inquam, *Hieroſolymitanus* aliquis, ſcripſerit librum Latinum de *Inſtitutione Monachorum*, ſecundum idæam non ita pridem formari cœptam: hunc ſuſcipientes ſeculo 14 alii, deque ætate auctoris nihil notatum invenientes, antiquum autem eſſe ipſis dictante flagrante ſua ſummæ antiquitatis cupidine, quæſiverunt, an inter antiquos ſcriptores inveniretur aliquis *Hieroſolymitanus Ioannes*, & reperientes ejus nominis Patriarcham primum, Epiſcopum vero poſt tres Cyrillos (qui revera ſolum unicus fuit) *quadrageſimum quartum*, alias XLII numerandum, aſſeruerunt ipſum, libri iſtius eſſe auctorem; atque hoc ut facile ſuſceptum fuit, quia honorificum videbatur & efficax intento fini, ita ſtudioſe mandatum eſt memoriæ poſterorum, & nunc habetur pro certiſſima Ordinis traditione.

62 Hujus perſuaſionis in eaque fundatæ traditionis antiquiores teſtes adducis num. 50, Pater Rev. primo S. Albertum Legiſlatorem veſtrum, ipſo initio Regulæ ſic præfantem; *Albertus Dei gratia Hieroſolymitanus Patriarcha, dilectis in Chriſto Fratribus Brocardo & ceteris Eremitis, qui ſub ejus obedientia juxta fontem in monte Carmeli morantur.* Verba novi, & ſæpius legi, imo excudi feci aliquoties; ſed non capio, quomodo ex iis (ſicut Tu aſſeris) *evidenter pateat, ante Albertum habuiſſe Regulam aliquam & formulam vitæ religioſæ, quam à Ioanne Patriarcha Hieroſolymitano nimis prolixe præſcriptam obſervarunt uſque ad Alberti tempora.* An ego totus cæcus ſum, qui iſtius evidentiæ nihil videam? Quæ obſecro conſequentia hæc eſt? Vivebant ſub obedientia Brocardi, ergo vivebant ſub Regula à Joanne præſcripta? Sanctimoniales illæ Africanæ, quas alloquens S. Auguſtinus in prooemio Regulæ ſic enuntiat; *Non deſiderabitis mutare Præpoſitam, quæ in monaſterio illo per tam multos annos perſeverante, & numero & ætate creviſtis;* illæ, inquam, Sanctimoniales habebantne *aliquam formulam religioſæ vitæ*, antequam hanc eis ſcriberet S. Auguſtinus? Habebant omnino; ſed uſu & obſervantia inſtitutam, non ſcriptam. Cur ergo evidens ſit, ſcriptam eam habuiſſe Eremitas ad Fontem, prius quam ſuam ſcripſit Albertus? Et iſti, quos ſucceſſive ab Elia deductos per tot ſecula creditis, Carmelitæ, non potuerunt vixiſſe ſub unius electi à ſe Præſidis obedientia, niſi Regulam ab Elia ſcriptam

ptam

Digitized by Google

ptam acceperint? Pudet hæc docere Profeſſorem emeritum.

63 Secundus Tibi teſtis eſt S. Cyrillus, Brocardi ſucceſſor, in Epiſtola, Regulæ Albertinæ præfixa. Sed hanc Epiſtolam ſcis à me non recipi: cur autem non recipiam dicendum erit §. 12, ubi propriam pro ea Accuſationem inſtituis: iſtic ergo reſponſum exſpecta. Sequuntur *Ioannes de Cimineto, qui floruit circa annum* 1336 .... *Armacanus, Hibernia Primas, circa an.*1341 .... *Ioannes de Vineta, mortuus an.* 1363 .... *Ioannes de Malinis, qui floruit circa an.*1360; omnes (ſi Armacanum excipias) Carmelitæ, an autem etiam lecti à Tua Paternitate, vehementer dubito. Armacanum certe non legiſti, neque citare potuiſſes, niſi apud Thomam Waldenſem citatum inveniſſes; qui titulo Epiſcopatus contentus, & nomen noti ſibi amici ſubticens, tibi tuiſque omnibus divinandum reliquit, quis ille fuerit. Hanc igitur gratiam vobis faciam; & ex Joannis Waræi Equitis aurati Commentario de Præſulibus Hiberniæ, qui prodiit Londini anno 1665, docebo Te, quod *Richardus, filius Radulfi, aliis Richardus Radulfus, ex S. T. Doctore Oxonienſi & ejus Univerſitatis Cancellario, à Clemente VI proviſus Archiepiſcopus Armacanus, conſecratus eſt Oxonia anno* 1347, *Theologus doctiſſimus, & in concionibus aſſiduus, partim Londini & alibi, partim Avenione per triennium, quo ibi haſit citatus à Guardiano Minorum Ardmachæ, propter novem Concluſiones (ut loquitur in ſuo Defenſorio Curatorum) quas Londini habuiſſe accuſabatur contra Ordines Fratrum Mendicantium; Avenione autem deceſſit, priuſquam tempeſtates iſta ſedata fuerunt,* 16 *kal. Decem.* 1360. *Oſſa ejus à Stephano de Valle Midenſi Epiſcopo circa annum* 1370 *Dundalkam (ubi natus eſt, & titulo S. Richardi de Dundalk innotuit) tranſlata dicuntur. Tanta porro fuerunt illi virtutes, tantaque miracula ei adſcripta, ut poſtea Bonifacius IX ea examinari juſſerit.*

64 Hæc Summa Waræi, addentis ſe habere Manuſcriptum librum ipſarum concionum, in Anglia, Hibernia, Gallia pronuntiatarum; inter quas etiam fuerit ſermo de immaculata Conceptione, quem Waldenſis allegat, ut habitum Avenione in Conventu Carmelitarum anno 1342, cum auctor ſolum Cancellarius Oxonienſis eſſet. Ibi ille dicit, quod Carmelitæ (uti tunc ſcilicet credi volebant, & Armacano examinare non erat propoſitum) à Joanne Hieroſolymitano Patriarcha *regulam vivendi communiter, Sanctorum Paulini & Baſilii ſusceperunt .... Græce ſcriptam, & pleniore ſub Alberto, itidem Patriarcha, forma digeſtam ... qui item Ioannes tempore Arcadii & Honorii Imperatorum, ad Capraſium Monachum montis Carmeli, de peculiaribus geſtis Carmelitarum (quod hactenus tranſlatum in Latinum habetur) volumen deſcripſit; in quo ſecundum veritatem Hiſtoria ingentem conformitatem invenit Elia Propheta & Virginis ſacra Maria: quia virgo primus Elias inter mares, virgo prima Maria inter feminas.* Numquid non ſatis clare & fideliter expreſſi Armacani verba, ut allegantur à Waldenſi? Cur autem? Ut appareat quam nihil velim diſſimulare, & quam ſim promptus, quoties meliora didicero retractare, ſi quid ante hac minus recte fuerim aſſecutus; Tibi, Rev. Pater, exemplum dans quod imiteris, retractando multas tuas contra me calumnias, ſicuti teneris in conſcientia facere.

65 Dico igitur, contrà quàm alias ſcripſi, quod librum de Inſtitutione Monachorum, *primi* quidem *Carmelita nobis offerunt*, ſed non ex *unius Philippi Riboti fide*, ſicut dixi 8 Apr. ad Vitam S. Alberti num. 50; quandoquidem ſermo prædictus (in quo etiam bona pars capitis 41 deſcribitur) habitus

bitus ſit anno 1342, annis 28 antequam ſcriberet Ribotus. Nondum tamen video, quod præcipuum eſt & ibidem negaveram, dicens; *iſtum Ioanni Hieroſolymitano imputatum librum, fuiſſe in rerum natura cum Regulam ſuam dictaret Albertus, necdum idoneo ullo auctore probatum cognovimus*: Jam enim à data Regula anni plures quam 120 effluxerant, uſque ad allegatos auctores; intra quod tempus à multis multa potuerunt fingi, & ut certa recipi à nihil certi habentibus quod de ſua origine dicerent; ſicuti hoc ipſo ſeculo de ipſo illo libro ejuſque auctore (ut alia taceam) multa collegit fa.ſa Waſtelius, quæ ut certiſſima nunc propugnantur à poſteris ejus Carmelitis, haud ferentibus illa in dubium vocari, præſertim à me, licet de plurimis dubitent paſſim eruditi, ut videre eſt in Raynaudo.

66 Non etiam video quomodo ex Armacano probetur, quod liber iſte, quocumque demum ſeculo ſcriptus, etiam diu ante Albertum, pro Regula fuerit qualibuſcumque ante ſeculum 12 Carmelitis aut Syro-Græcis Monachis, cum alii omnes in Palæſtina ſolam Baſilii Regulam noſſent. Quin potius contrarium inde probaveris: apparet enim, fuiſſe Armacano perſuaſum à ſuis inſtructoribus, quod Carmelitæ à Joanne prædicto *regulam vivendi communiter SS. Paulini, & Baſilii ſuſceperunt . . . Græce ſcriptam*, eamque breviſſimam; quandoquidem eadem, *ſub Alberto forma pleniore digeſta*, etiam ſic perquam brevis apparet, & omnino diverſa à libro prædicto, ſaltem in Armacani conceptu. Interim fruſtra nunc Carmelitas interrogaverim, quis ſit iſte S. Paulinus, toti antiquitati ignotus, à quo, æque ac Baſilio ſcriptam *Regulam vivendi communiter*, ſumpſerit & tradiderit Carmelitis Joannes: donec tamen aliquod ejus oſtenderint in antiquitate veſtigium, adjicietur etiam ille Paulinus ad cumulum aliorum figmentorum. Nam S. Hieronymus, ab Antiocheno Epiſcopo Paulino Presbyter ordinatus, non omiſiſſet ejus nomen referre inter Scriptores eccleſiaſticos, ſi quid ab eo litteris mandatum cognoviſſet.

67 Denique, ſicut in Alberto ſcripſi num. 54, capere animo nequeo, quomodo ſibi perſuadere poſſit aliquis, ejuſmodi librum, non tantum ſcriptum fuiſſe à Joanne Hieroſolymitano Patriarcha 44, ſed etiam Carmelitis; id eſt (ut volunt ipſi) pleriſque Palæſtinæ & Syriæ Monachis, fuiſſe pro Regula uſque ad tempora Aymerici Patriarchæ Antiocheni, qui de Græco Latinum fecerit; & ſimul credere, fieri potuiſſe, ut talis libri (cujus oporteret tot fere exemplaria Græca extitiſſe quot erant cellæ ſeu monaſteria) nemo ſcriptorum anteriorum per ſecula ſeptem & amplius meminerit, ſaltem in aſceticis; & ejuſdem nullum uſpiam exemplum Græcum inventum ſit, per ſecula ſex ſequentia, quibus ex Oriente in Occidentem cœperunt codices Græci transferri atque haberi in pretio; in Palæſtina autem, propter ſummam Monachorum ſub barbaris egeſtatem, parvo vendi & Europæis tradi, quorum celebriores Bibliothecæ iis nunc abundant, & viris eruditis tranſcribenda atque excudenda ſuppeditant quotidie, in Anglia præſertim & Francia.

68 Nunc quod putat Paternitas veſtra, Bellarminum & Braſichellenſem de libri antiquitate & Græca origine dubitanter locutos, quia pro ſua modeſtia verbo, *Videtur*, maluerunt uti, quam, *exſufflare figmentum*, cum Baronio; parum ſane conſequenter loqueris; mihi quippe numquam indulgens, omne meum *Videtur* interpretaris definitivam & abſolutam aſſertionem. Baronium etiam fruſtra moliris ab hujus controverſiæ cognitione excludere, quia *nullam facit iſtius*

iſtius libri mentionem, multo minus negat Ioannem eſſe ejus legitimum auctorem; ſed ſolum negat dictum Ioannem fuiſſe Monachum Carmelitam. Cum enim auctor libri maniſeſte ſe talem profiteatur, qui hoc novit (ſicut non poterat ignoraſſe Baronius) & Joannem negat fuiſſe Carmelitam; negat Joannem fuiſſe auctorem libri, non niſi a Carmelita compoſiti.

69 Sed *Baronium non ſecus ac Bellarminum excuſandum* exiſtimas, *quia Ordinis Annales, cum omnibus ſuis monumentis, necdum tunc erant editi: ſecus Papebrochius, cum hac omnia monumenta in Annalibus Lezana legerit. Unde, an non ſit præſumendum, quod ſciens ac volens, contra evidentem veritatem, ex quadam malevolentia effutiat*, primos Carmelitas dictum Joannis librum offerre ex unius Philippi Riboti fide; *judicet*, inquis, *S. Sedes*. Jam Reſpondi Art. 3 num. 93, dicens, aliud eſſe librum quempiam evolvere quærendo loca de uno aliquo argumento, in quo quis laborat, ut ego tunc laborabam in requirendis probationibus Conventuum aliquorum in Europa ante annum 1237; aliud, totum & verbatim legere. Primum ad propoſitam quæſtionem feciſſe me fatebar, negabam ſecundum: nunc inſuper addo, id eâ cauſâ ſolum feciſſe me ac facere debuiſſe, in tomo 2 & 3 atque initio quarti Lezanæ. Primum vero tomum, qui eſt de rebus geſtis ante Chriſtum, neque tunc omnino, nec unquam alias niſi rariſſime tractavi; de Joanne P triarcha Hieroſolymitano ſi quærere aliquid voluiſſem, quæſiturus illud eram in tomo ſecundo, ad ſeculum Chriſti quartum, quo vixit.

70 Apparatum ad Annales, ubi dicta monumenta contineri me doces haud invitum, numquam ad eum diem inſpexi, ſicuti nec attigi hactenus Apparatum Baronii ad Annales ſuos, niſi forte aliquo me illuc remittente. Etenim ſatis ſuperque occupatis in elucidandis Sanctorum Vitis, hactenus otium mihi non feci ad ea legenda, quæ & pluribus difficultatibus implexa ſcio, & parum facere ad meum propoſitum credo: ſi quid porro in veteris Teſtamenti hiſtoria diſcutiendum occurrat, habeo Salianum, Torniellum, & alios, quos ſecurius conſulam quam Lezanam, obtorto collo omnes utriuſque Legis Sanctos Carmelo adnectentem. Ubi deinde me accuſas *ex quadam malevolentia ſcripſiſſe contra veritatem* agnitam, an non his ipſe *factus* temerarius *judex cogitationum iniquarum* (ut loquitur S. Jacobus Apoſtolus) judicet Deus, cui ſoli nota ſunt cordium arcana; & coram quo poſitum me licet conſcient a non accuſet, quod ſciens ac volens ſcripſerim aliquid veritati contrarium; quin potius perhibeat teſtimonium, quod nulla interpoſita mora retractaverim quidquid me erraſſe cognovi; non tamen in hoc juſtificabor apud eos, qui ex mala ſua fide metiuntur alienam, & omnes ipſis ſimiles eſſe opinantur. Sed de his plus quam ſatis; de quibus nuper Jannngus ſat multa dilucide diſſeruit in ſuo Poſtſcripto, quod videre eſt ante Tomum 1 Junii, à num. 49.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, cum Eraſmo Roterodamenſi, S. Auguſtini Regulam negat eſſe ſcriptam viris.

RESPONSIO.

71 Non eſſe primum Eraſmum, qui hoc de Regula Auguſtiniana cogitaverit, quod ipſiuſmet originalis contextûs lectio palam facit, nequeo evidentius demonſtrare; quam rerum circa eam geſtarum hiſtoriam repetendo nongentis abhinc annis, quando floruit Regulæ illius præcipuus ac forte primus in Europa noſtra illuſtrator, S. Benedictus, Anianæ Abbas, omniumque monaſteriorum per Francicum Imperium Magiſter quaſi generalis ſive Cœnobiarcha, mortuus anno 821, 12 Februarii, ubi ejus Vitam elucidavit Henſchenius. Is Ludovico Pio Imperatori, ſicut in Vita narratur, perſuaſit, ut miſſis ad omnia cœnobia delectis Monachis, *uniformem traderet cunctis, tam viris quam ſanctimonialibus, vivendi ſecundum Regulam S. Benedicti incommutabilem morem.*

72 Hoc ut facilius obtineretur à quam plurimis, Regulæ prorſus diverſæ aſſuetis, ſcripſit idem S. Benedictus *Concordiam Regularum*, non ſolum earum, quæ poſt S. Benedicti Patriarchæ ætatem conditæ fuerunt, ſed etiam antiquiorum illo; præfatus, ſanctum Fundatorem ex his ſic aſſumpſiſſe ſuam, ut *in quibuſdam locis verba ſint eadem, in quibuſdam idem ſenſus*; idemque accidiſſe aliis poſt illum Fundatoribus: quod oſtendit citatis auctoribus circiter viginti ſex. Et hunc librum habemus ab Ugone Menardo Benedictino, ex duobus manuſcriptis codicibus, Floriacenſi & Vendocino, acceptum, operoſiſque Commentariis illuſtratum, ac editum Pariſiis anno 1638. Eum porro ut ſcriberet Benedictus iſte Junior, omnes quotquot potuit, tam Orientalium quam Occidentalium Patrum Regulas, nec non aliquas ab utriſque ad inſtructionem Sanctimonialium concinnatas colligit in codicem tripartitum; cujus antiquiſſimum exemplar ad S, Maximini prope Treviros aſſervari dicitur, & vetus etiam ecgraphum apud Canonicos Regulares Coloniæ inveniens circa annum 1640 Illuſtriſſ. Fabius Chiſius, exemplum ſibi deſcribi fecit; ac tactus Pontifex Alexander VII, vulgandum tradidit Lucæ Holſtenio, Vaticanæ Bibliothecæ Præfecto.

73 Sub hujus manu opus digniſſimum, collatum cum vetuſtiſſimo pariter Reginæ Sueciæ manuſcripto, jamque impreſſum, hæſit (dum ſcilicet Commentarii Annotationeſque parantur) uſque ad eruditiſſimi illius mortem, quam inter meas atque P. Henſchenii manus obiit an. 1661, poſtquam tribus tomis præfigendas dedicatorias formulas ex morientis ore ipſemet excepiſſem. Duo primi tomi, Regulas viris ſcriptas complexi, nec nomen quidem S. Auguſtini habent; tertius, pro Sanctimonialibus, omniū primam offert Auguſtini Regulam, cum ſua ad illam Præfatione, prorſus tali, qualis reperitur inter opera ejus, tamquam epiſtolarum à Sancto ſcriptarum centeſima nona, ad quam nihil annotatum ab Holſtenio invenitur, quam hoc Bellarmini judicium: *Ex tribus Regulis*, S. Doctoris nomen præferentibus, *ſola tertia eſt certa S. Auguſtini: ſed feminis data, non viris: habetur enim in Epiſtola* 109: *reliqua duæ non videntur Auguſtini.*

74 Ita ſcripſerat Bellarminus, non ex auctoritate prædicti Codicis, qui necdum prodierat; neque ex ſententia Eraſmi, quem tanti forſitan non feciſſet; ſed ex rei ipſius evidentia, certò cognita & cognoſcenda à quocumque, animum ad infra notanda reflectere volente. Id tamen cur per hæc tria vel quatuor ultima ſecula nemini inciderit cogitare ante Eraſmum, facile intelliget, qui conſideraverit, quod ante illum non habebantur

Digitized by Google

bantur paſſim in unum collectæ S. Auguſtini Epiſtolæ: quodque Religioſi Ordines omnes, illius Regulam profitentes, eam non haberent cum ſua Præfatione, nec niſi aptatam viris per feminini generis in maſculinum converſionem; omiſſis etiam quibuſdam proprie ad feminas pertinentibus; nulla tamen re addita, quæ viris propria, feminis non conveniret: quod ſane non omiſiſſet tacere ſanctus Doctor, ſi ipſemet eam prius viris ſcripſiſſet; vel mulieribus ſcriptam, poſtea viris aptaſſet.

75 Unde ergo ſic aptatam habemus? Caſimirus Oudin, à me citatus n. 32, putat, à prælaudato S. Benedicto Anianenſi, ſeu Juniore. Certe antiquiorem nullum ſcriptorem invenias, qui Auguſtinum in Regula ſua viris loquentem induxerit, ſicut ad eos quoque loquentes induxit SS. Cæſarium & Aurelianum, qui tamen non niſi *ad Virgines* ſcripſerunt. Nempe Concordia iſta dirigebatur ad viros, per quos & feminæ erant ad Benedictinæ Regulæ obſervantiam adducendæ, quamcumque ſive hæ ſive illi antea tenuiſſent. In hac Concordia primum allegatur Regula Auguſtini, cap. 27 §. 14, ubi *de Præpoſito Monaſterii*; & cap. 30 §. 19, ubi *de excommunicatione culparum*: tum c. 42, §. 8, *ſi quid debeant Monachi proprium habere*; & ponitur ipſum Regulæ Auguſtinianæ principium, (omiſſâ quæ nunc paſſim additur præfatiunculâ). *Hæc ſunt quæ ut obſervetis præcipimus, in monaſterio conſtituti*: ubi in originali epiſtola legitur *conſtitutæ*, & ſic conſequenter per reliqua Capita, ſub eâdem ſimplici mutatione generis.

76 Sed cap. 44, ubi *de infirmis Fratribus*, §. 16, & 17, tranſcribens ex Auguſtiniana quædam eo ſpectantia, omittit quod S. Auguſtinus præmiſerat his verbis: *Lavacrum etiam corporum uſuſque balnearum non ſit aſſiduus, ſed eo quo ſolet intervallo temporis tribuatur; hoc eſt ſemel in menſe.* Tum ſubdit, quæ de lavacris & balneis infirmorum in Regula viris aptata præſcribuntur. Nempe Monachis benevalentibus numquam erunt balneæ concedendæ; feminis autem ſtato tempore eſſe indulgendas, earum infirmitas ſexuſque requirebat in Africa, uti in Oriente toto, ubi feminis ſecularibus fere quotidianus erat uſus balnearum.

77 Rurſus cap. 21, *ſi debeat Monachus litteras, eulogias vel aliquid accipere*, §. 4 habet regulam, ex mente S. Auguſtini, ſpectantem ad cuſtodiam pudicitiæ, & in Epiſtola ſic dictatam: *Quæcumque in tantum progreſſa fuerit malum, ut occulte ab aliquo litteras vel qualibet munuſcula ſuſcipiat; ſi hoc ultro confitetur, parcatur illi, & oretur pro ea: ſi autem deprehenditur atque convincitur; ſecundum arbitrium Præpoſitæ vel Presbyteri, vel etiam Epiſcopi gravius emendetur.* Severum præceptum, ſed proportionatum crimini quod corrigi jubetur, & periculo quod incurritur, cum Virgo Deo ſacra convincitur clandeſtinum cum viro commercum per litteras & munuſcula fovere. Neque crimini huic vel eminus comparari poteſt, ſi contra leges vel obedientiæ vel paupertatis vir religioſus, ab alio viro, vel religioſo vel ſeculari, litteras aut munuſcula clam accipit. Ut non omnino ex S. Auguſtini mente ea Regula ad viros traducta videatur; tunc demum quadratura, ſi illius transformator Monacho prohibuiſſet, non *ab aliquo*, ſed *ab aliqua* accipere litteras & munuſcula clanculum; hoc enim ſpectaſſet ad materiam caſtitatis. Et hoc notans Stellartius, de quo infra, omnino cenſet pag. 307 corrigendum, atq; legendum, *Ab aliqua*; ut viris accommodatum ſit, intra eamdem delicti ſpeciem, contra quam data eſt feminis: quod non curans Auctor Concordiæ, ipſam docuit ſub titulo ad utramvis peccati ſpeciem indifferenti.

78 Aliquis porro inveniens in iſta Re-

Digitized by Google

gularum Concordiâ, pleraque Regulæ Auguſtinianæ capita ſic transformata, & originalem Regulam nactus; viris aptare voluit totam, ſervato nativo ordine, & omiſſis quæ proprie ſpectabant feminas. Ac primo, pro longo exordio, quo ſanctus Doctor explicat occaſionem Regulæ præſcribendæ Sanctimonialibus ejus monaſterii, in quo concordiam obedientiamque reſtauratam cupiebat, cum pœnitentia de commiſſis; ſubſtituit Transformator breve exordium hoc: *Ante omnia, Fratres cariſſimi, diligatur Deus, deinde Proximus: quia illa præcepta ſunt principaliter nobis data.* Deinde, abſque ulla connectione, rurſum velut à capite orditur: *Hæc igitur ſunt quæ ut obſervetis præcipimus*, quæ ſunt indubitatæ Regulæ Auguſtinianæ principium.

79 Poſtquam autem deſcripſit hanc Regulam; *Non ſit notabilis habitus veſter; nec affectetis veſtibus placere, ſed moribus*; omittit ſequentia, ad ſolas ſpectantia feminas: *Nec ſint vobis tam tenera capitum tegmina, ut retiola ſubtus appareant. Capillos ex nulla parte nudos habeatis, nec foris vel ſpargat negligentia, vel componat induſtria.* Et rurſus poſt hanc; *Lites aut nullas habeatis aut celerrime finiatis, ne ira creſcat in odium.. ſic enim legitur; Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt*; omittit verba, quibus Auguſtinus oſtendit, hoc feminis quoque dici, addens; *Sed ſexu maſculino, quem primum Deus fecit, etiam femineus ſexus præceptum accepit*, Similiter poſt hanc Regulam; *Non carnalis, ſed ſpiritualis inter vos debet eſſe dilectio*; ſubjungit Auguſtinus, feminis ſcribens: *Nam quæ faciunt pudoris immemores etiam feminæ, jocando turpiter & ludendo, non ſolum à viduis & intactis ancillis Chriſti in ſancto propoſito conſtitutis, ſed omnino nec à mulieribus nuptis, nec à virginibus ſunt facienda nupturis*: quæ omnia Transformator omittere maluit, quam mutato genere ac ſexu, fœdiora etiam cogitanda proponere. Sed nec ego ea hic attingere voluiſſem, niſi obſtinate dubitare volenti, an omnino feminis, & quidem ex mente Auguſtini ſolis, ſcripta ſit Regula, quaſi per vim extorquendus fuiſſet aſſenſus; de quo non fuit laborandum aliis ejuſdem mecum ſententiæ ſcriptoribus, & ideo ſatis habuerunt prætermiſſa omnia generalibus terminis indicare.

80 Sunt autem mecum ſtantes, poſt Bellarminum, Nicolaus Deſnos Canonicus Regularis, ſcribens anno 1674, nemine ex ſuis contradicente, probantibus vero duobus è Sorbona Doctoribus, ad hoc à Facultate Theologica deputatis, cujus Auctoris verba legenda dedi Art. 9 num. 32. Illum multis annis præceſſit, Bellarminum allegans, Laurentius Landtmeter, S. Theologiæ Licentiatus Lovanii, & Lector in monaſterio Tongerloënſi, Ordinis Præmonſtratenſis anno 1621, in ſuo ſuper S. Auguſtini Regulam Commentario. Hic objicientibus, quod *Auguſtinus Monachiſmum in Africa inſtituit, aut ſaltem Clericis ſuis, quibus intra domum ſuam monaſterium erexerat, Regulam ſcripſit*; reſpondet cum Baronio, *Auguſtinum ex Italia in Africam Monachiſmum invexiſſe, non inſtituiſſe ... Clericos* autem *S. Auguſtini fuiſſe Canonicos-Monachos*, qui *proinde quæ Monachi habuerunt Regulam illam quam ſimul cum Monachiſmo S. Auguſtinus ex Italia Africæ invexerat; quæ Clerici, habuerunt Regulam communem aliis Clericis, qui ſub obedientia ſuorum Epiſcoporum in communi vivebant.*

81 Medius inter Nicolaum & Laurentium præfatos Proſper Stellartius, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, in libro cui titulus, *Fundamina & Regulæ omnium Ordinum* Cap. 22, Auguſtinianam proponit ut *Sanctimonialibus mandatam, Monachis commendatam*; ſed diverſo reſpectu: iſtas enim indicat Afras, Sancto ſubditas; hos in Europa

quærit

Digitized by Google

quærit atque enumerat, incipiens a Præmonſtratenſibus. Objicienti vero, Latine expoſitam, adeoque potius convenire, ut viris ſcripta dicatur quam feminis; oſtendit, eam linguam, quam ipſemet Auguſtinus ait ſe didiciſſe *inter blandimenta nutricum & joca arridentium puellarum*, fuiſſe omnibus iis communem, qui legibus Romanis vivebant in Provinciis Africæ, *ſi paucos agreſtes ruſticoſque excipias. Neque abſurdum eſt*, inquit, *Monaſterium à D. Auguſtino conditum, ſine peculiari ſcripta vivendi normula dirigi. Quâ namque Regula olim in Ægypto & Palæſtina Cœnobitæ ſimul & Eremitæ fuerunt uſi, ſub Antonio & Hilarione? quibus legibus ſubditi Turonenſes ſub Martino; Mediolanenſes ſub Simpliciano & Ambroſio?* Tum ex ſeipſo quærit Stellartius, *Nullane viris tam regularibus fuerit Regula?* & reſpondet: *Nulla (quod legatur) præter Apoſtolicos Actus & Evangelium.*

82 Denique Hugo Menardus Benedictinus, in prævià ad Concordiam Vita Auctoris, notat quod Junior Benedictus, ut Epiſtolam Sanctimonialibus ſcriptam *accommodaret ſuo propoſito, nomina feminina in Maſculina mutavit, ut fecit in Regula S. Cæſarii, cujuſdam Patris, & Aureliani Epiſcopi, quæ à ſuis Auctoribus ad Sanctimonialium uſum ſcripta ſunt.* Objecturis autem ſibi Hiſpanis, ex S. Maximi Cæſarauguſtani Chronica, (melius pſeudo-Chronicam nominaſſet) quod *S. Donatus*, Sirvitani monaſterii Abbas, ad annum 575, *Regulam Eremitarum S. Auguſtini, locupletiorem mitioremque primus in Hiſpaniam invexit*; cenſet ea eſſe *Addititia*: eaque mox pluribus ex capitibus falſa eſſe oſtendens, imprimis, *Nullam*, inquit, *S. Auguſtinus compoſuit Regulam Eremitarum, nec ſi compoſuiſſet, eam mitiorem feciſſet S. Donatus: quin imo olim S. Donati diſcipuli in Hiſpania graviter impugnabantur, eo quod auſteriori vitæ animum adjunxiſſent.* Addo ego, *nec locupletiorem* attuliſſe potuit Donatus, cum ea qua utuntur hodiedum Eremitæ, contractior ſit, ut ſupra vidimus, tribus quatuorve locis, auctior nuſquam. Atqui præliminares iſtas Menardi ad Concordiam Regularum Notas legerunt, ſi quid legerunt, illi qui librum *Pariſiis* approbarunt Doctores quatuor, quorum tertius ſignatus *Fr. Nicolaus le Maiſtre, Billeta*, id eſt Carmelita (ſic enim Pariſiis vocari Carmelitas docuit nos Hadrianus Valeſius in Epiſtola allegata Art, 11 num. 21) idemque *Parochus & Prior S. Medardi de Liziaca.*

83 Habes hic, Pater Rev. triplicis generis Auguſtinianos, & cum illis Carmelitam unum, Pariſienſis Sorbonæ Doctorem, treſque ejus Collegas, anno 1636, 12 Decembris probantes librum Benedictini Menardi, in eoque noſtram, antiquiſſimamque ac veriſſimam, de Regula Auguſtiniana ſententiam: quibus Tu quidem ex Regula Heroica P. Valentini à S. Amando opponis judicium Facultatis Pariſienſis, inſtitutum anno 1539, ultima Januarii, *ſuper difficultate ortà contra cenſuram Eraſmi, ſuper tertiam Regulam Religioſorum S. Auguſtini*; & tandem decretum dicis, *eſſe errorem*, aſſerere *Regulam S. Auguſtini, ſolis „feminis eſſe ſcriptam*, imo declaratur illa „Eraſmi cenſura eſſe *ſcandaloſa*.„ Lego apud P. Valentinum pag. 167 Decretum integrum, legenſque ac relegens, nec verbum quidem unum invenio de quæſtione noſtra, viriſne an feminis ſcripta Regula ſit. Nam ut ibi dicitur, ex Cenſura Eraſmi in controverſiam adducta, *dubitabatur à pleriſque, an Religioſi vovebant tempore S. Auguſtini* (quod Eraſmus negaverat), *& ad ſupplicationem Fratrum S. Victoris* (ſunt hi Canonici Regulares) *qui petebant ſolutionem illius difficultatis, Facultas diſputavit de materia illa, non ſolum per Deputatos; ſed*

per totam Facultatem diſputatum eſt diligenter. Et tandem, matura præcedente deliberatione, concluſum fuit, quod Religioſi S. Auguſtini & Monachi illius temporis, vovebant: & quod illa cenſura Eraſmi non probatur, ſed eſt ſcandaloſa; & Apologia Magiſtri Cenomanni, eſt recipienda & digna qua imprimatur.

84. Aſt inquies, approbata eſt *Apologia Magiſtri Richardi Cenomani.* Hæc mihi modo ad manum non eſt, ſed quod ex ea delibat P. Valentinus, ſatis me facit intelligere, quod, poſt multa, pro ſtabiliendo Auguſtinianorum voto ſcripta, alterum (quod Valentino placet *rei caput* appellare) velut levioris momenti breviſſime excutiat Cenomanus, ita ſcribens: *Iam, reſtat oſtendere, Auguſtinum tradidiſſe Regulam viris, & prius viris quam feminis: quod non videtur magni negotii perſuadere.* Ita quidem ille, ſed ad perſuaſionem nihil adfert, quod dubitantem convincat. Neque enim unquam demonſtrabitur, ipſum ſanctum Auguſtinum in Sermone de communi vita Clericorum, agere de Regula à ſe peculiariter ſcripta, cum ait; *Noveram & novi, omnes qui mecum viverent, noſſe propoſitum noſtrum, noſſe legem vitæ noſtræ.* Neque plus arguit Poſſidius in Vita, dicens, quod Sanctus *indiſciplinationes ſuorum & tranſgreſſiones à Regula arguebat & tolerabat, quantum decebat & oportebat.* Certe nihil tale, quale intenditis, ex ejuſmodi verbis aliiſque intellexerunt Menardus & Stellartius; neque aliud intelligere debemus, quam Regulam Apoſtolicam in Euangeliis Actibuſque expreſſam.

85. Porro cum invectivæ Cenomani in Eraſmum, quibus Apologiam concludit, non tam ſpectent ultimã iſtam particulam, circa quæſtionem in Sorbona nequaquam agitatam; ſed potiſſimum ſpectent quæſtionis caput de voto, ad quod firmandũ omnia priora diriguntur; cenſeri debet Facultas ipſa, probando Apologiam Cenomanni, id ſolum in ea voluiſſe poſitive approbare, quod ſolum fuerat diſceptatum & definitum: reliqua parerga reliquiſſe ut invenerat, & ſic excudi Apologiam permiſiſſe, ſicut alia imprimi permittuntur, in quibus nihil invenitur contrarium fidei aut bonis moribus, ad quos parum facit viriſne an feminis ſcripſerit Regulam S. Auguſtinus, modo aliquam revera ſcripſerit. Idem dixerim de Catalogo librorum expurgandorum, quem Valentinus à ſancto Officio editum allegat, affirmans quod *juſſit deleri hoc figmentum Eraſmi quaſi novum & periculoſum:* ſed alibi tam largus Valentinus, neque annum exprimit quo editus Catalogus iſte ſit, neque verba Decreti; non præteriturus ea, ſi quæſtionem noſtram propius attigiſſent. Quid quod neque Lucas Holſtenius, Bellarmini amplexus ſententiam, potuit Romanæ Inquiſitionis ignoraſſe judicium illi contrarium; neque ſi ignoraſſet ipſe, tot annis Romæ verſatus, ignoraſſent qui libros approbarunt O. Archiepiſcopus Patracenſis Vices-gerens Pontificis, aut Raymundus Capiſuccus ſacri Palatii magiſter, poſtea Cardinalis.

86. His expenſis, tranſeo ad ſcriptores Societatis, quos P. Valentinus mihi objicit, Eraſmicam cenſuram condemnantes, Ludovicum Cellotium, & Franciſcum Suarez; quibus Tu, Pater Rev. adjungis Hieronymum Torrenſem. Horum ultimus, ſequitur ſimpliciter Cenomani ſententiam. Idem facit Cellotius, & non aliis, quam Cenomanus, opinionem ſuam auctoritatibus firmet, contra *Eraſmi* (ut appellat) *commentum;* miraturque *id omnibus non diſplicuiſſe evidenti ratione convictis. Quid enim,* inquit, *Regulam Sanctimonialibus ſcripſit Auguſtinus, & quidem (quod exiſtimo) jam ſenior .... non ſcripſit Monachis, non Clericis?* Sed huic admirationi jam pridem ſatisfecerant Menardus

&

& Stellartius; quos ſi legere curaſſet Cellotius, & in primis Codicem Benedicti Anianenſis videre potuiſſet, nullam credo aliam Auguſtini Regulam agnoviſſet, quam quæ eſt ſcripta ad Sanctimoniales.

87 Idem dixerim de Franciſco Suarez, qui ſolis eatenus notis libris nixus, acrius multo quam oportuit, in Tract. de varietate Religionum, edito ſub an. 1626, lib. 2 cap. 8, inſectatus eſt ſententiam, Hiſpanis peregrinã, utpote magis ſolicite res theologicas quam hiſtoricas diſquirentibus. Sic enim loquitur: *De hac Regula dubium eſt, an Auguſtinus pro Regularibus Canonicis vel pro Eremitis eam ſcripſerit. Omitto enim cenſuram Eraſmi, ab omnibus piis & doctis viris merito damnatam, qui negavit, Auguſtinum illam Regulam ſcripſiſſe pro viris religioſis; ſed tantum illam, quæ virtute habetur in epiſtola 109 Auguſtini, quæ eſt ad feminas: ſed ſine dubio fuit pro viris ſcripta, & facile potuit ab eodem auctore ad feminas accommodari: & in hoc ſenſu communiter recepta eſt & citatur à D. Bernardo in libro de præcepto & diſpenſatione, & expoſita eſt ab Ugone de S. Victore, ut notarunt Doctores Lovanienſes in fine primi tomi Auguſtini* (anno 1577) *tacite contempta cenſura Eraſmi, quam Pariſienſis Academia jam damnaverat.*

88 Equidem magni facio nomen & doctrinam Suaris; in Theologicis tamen eam pluris quam in Hiſtoricis æſtimando; neque in his puto comparandum Suarem cum Bellarmino, cujus in libro de Scriptoribus locum ſi præ oculis ille habuiſſet, caviſſet utique *ab omnibus piis & doctis viris*, doctiſſimi piiſſimique Cardinalis ſententiam damnatam dicere.

89 Cum ergo prædicti Lovanienſes tomo 1. inſeruerint *Regulam*, veluti datam *ad Servos Dei*; ſimpliciter ſecuti videntur contextum, omnia in maſculino efferentem, quem etiam ſecutus Eraſmus eſt, in ſua Tomi primi editione; cujus cenſuram merito illi contempſerunt, utpote totam fere in eo poſitam, ut probet, neque Auguſtinum, neque eas, quas rexit perſonas, Monachiſmum profeſſos: nam eatenus *ſcandaloſam* eam eſſe, etiam ego aſſentior, & aſſentietur puto quivis pius & doctus. Aſt non etiam dixerunt ſcandaloſam eſſe primam cenſuræ Eraſmicæ partem: quam ſatis reverenter Eraſmus orditur ab his verbis: *Hæc regula & ſententiis & dictionis figura refert Auguſtinum, quin & pia civilitate humanitateque præfert auctorem ſuum: quamquam probabile eſt, eam non Clericis, ſed feminis eſſe ſcriptam, quæ in unum collectæ ſub moderatione Sororis Auguſtini vivebant.*

90 S. Bernardus in Tractatu per Suarem citato cap. 2 ſimpliciter docens, à ſolis Prælatis diſpenſandũ in iis quæ neceſſario ſtabilia eſſe debent (*ut verbi gratia*, inquit, *Regula Sanctorum Baſilii, Auguſtini, & Benedicti*) nihil facit ad ſolvendam quæſtionem, etiamſi ſupponeret Regulam, ut viris accommodatam, qualis eo tempore habebatur & fere ſola cognoſcebatur. Hugo quoque à S. Victore, Bernardo coævus & familiaris, à in eamdem Regulam commentatus, nullam uſpiam facit Sanctimonialium mentionem, eo quod non haberet Regulam originariam, ſoli illi aſſuetus ſicut à ſuis Canonicis Regularibus legebatur. Idem conſequenter dicendum de SS. Thoma, Antonino, Vincentio, Antonio Patavino; item de Gratiano, Cajetano, Alano, ſimilibuſque medii ævi ſcriptoribus aut ſcholaſticis; quibus nulli dedecori fuerit ignoraſſe aliquid ſua ætate paſſim ignotum, & magno denique ſtudio hiſce ultimis ſeculis productum probatumque: ut tam fruſtra illorum nunc texantur Catalogi; quam fruſtra in meridiana luce quæruntur tenebræ à ſcriptoribus præjudicia præteriti pertinacius ſequentibus. Utrum nunc Tua, Pater Rev. *cenſura*, quæ me con-

condemnas velut Eraſmi ſequacem, & quidem unicum, ac illo magis *effrenatum*, non ſit magis *fallax*, *imperita*, *& vana*; quam ſententia mea, tanta ratione tantaque criticorum recentiorum verſatiorumque, & Bellarmini imprimis auctoritate ſubnixa, judicet, quam appellas, Apoſtolica Sedes; & quicumque veri amans lector.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius iterum cum Eraſmo abnegat S. Auguſtino librum de Fide vel de unitate Trinitatis contra Manichæos.

RESPONSIO.

90 QUi tam ſolicite congerere ſoles, Reverende Pater, quidquid ad invidiam mihi conflandam judicas opportunum; cur non, ad probandam accuſationem tuam, verba ex libris meis aliqua producis, ſaltem truncata, vel aliter more tuo immutata, ac corrupta? Tantum remittis Lectorem ad Tom. 1 Maji, ubi ais *Henſchenium* pag. 7 Librum, de quo quæſtio eſt, *abnegare S. Auguſtino*; Papebrochium autem cum partem Tomi illius compoſuerit, & facultatem ab Henſchenio habuerit mutandi quædam in Scriptis Henſchenii, neque hoc mutaverit, debere cenſeri in eodem ipſi conſenſiſſe.

91 Reſpondeo, & antecedens aperte falſum eſſe, & etiamſi verum foret, non ſecuturum quod infertur. Aperte, inquam, falſum eſt, quod *Henſchenius* librum de fide, ſive de unitate Trinitatis *abneget S. Auguſtino*; tantum dicit, Philippum Labbe & Sirmondum, eum Auguſtino abnegare. Verba ejus ſunt: *Mentio prædicti* Leucii (qui ibi allegatus fuerat, ut qui ſcripſerit aliqua Apoſtolorum Acta, ac forte etiam S. Philippi quo de agitur) *mentio*, inquit Henſchenius, *prædicti Leucii videtur fieri in Tractatu de Fide, ſive de Unitate Trinitatis, qui tomo 6 operum S. Auguſtini continetur; verum non habetur in Retractationibus ejus, neque in Indiculo Poßidii: aſſeritque Philippus Labbe de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, eviciſſe Sirmondum in Hiſtoria Prædeſtinatiana, ex fide manuſcriptorum codicum, præcipue Corbejenſis, quod ſit Euodii Epiſcopi Uzalenſis in Proconſulari Provincia Africæ.* Quæro nunc ex Te, Reverende Pater, numquid Philippus Labbe aſſerit Sirmondum hoc eviciſſe? Labbeum id aſſerere certum eſt; ſed nego, inquies, id eum recte aſſerere. Bene habet; ſed cur non liceat mihi, & cur non licuerit Henſchenio hic ſuſpendere judicium, rectene, an perperam id aſſeruerit Philippus Labbe? *Præſcindentium*, ut omnes fatentur, *non eſt mendacium*; & mera judicii ſuſpenſio, non eſt judicium. Ergo Henſchenius, ſimpliciter dicens, id aſſerere Labbeum, non propterea abnegavit S. Auguſtino librum de Fide, ſeu de Unitate Trinitatis.

92 Si fide certum eſſet, Auguſtinum librum illum ſcripſiſſe; ſcandaloſum videri poſſet, referre ſententiam fidei contrariam, nec ei uſpiam contradicere; ſic enim forte exiſtimari Henſchenius poſſet, de hoc fidei puncto dubitare; *dubius* autem *in fide, infidelis eſt*, ut habet axioma apud Theologos receptiſſimum. Verum eſtne fide certum, vel fidei proximum, vel habetne ullam cum fide connexionem, quod hic liber S. Auguſtini ſit? Præter eruditiſſimos Sirmondum & Labbeum jam citatos, audi Emi-

Eminentiſſimum Cardinalem Bellarminum Lib. De Scriptoribus Eccleſ. pag. 192: *Liber de Fide contra Manichæos non videtur eſſe S. Auguſtini; quia non fit ejus mentio in Retractationibus; nec in Indiculo Poſſidii, & quia utitur phraſibus inſolitis Auguſtino, ut eſt illa cap. 18: Si Deus incorruptibilis eſt, nil omnis natura ſummi boni inviolabilis, immaculabilis, inadibilis, incoinquinabilis &c.* De Bellarmino conſentiunt Benedicti i è Congregatione S. Mauri, in recentiori & accuratiſſima editione Pariſienſi, qui Librum hunc ex Auguſtini operibus eliminantes, rejiciunt in Appendicem Tomi octavi. *Liber*, inquiunt, *de Fide contra Manichæos*, qui idem eſt de unitate Trinitatis, *Auguſtino in ante editis tribuitur; ſed falſo; uti probant Bellarminus, Vindingus, & alii. Non enim recenſetur inter illius opuſcula, nec in Retractationibus, nec in Poſſidii indice. Stylus quoque ab Auguſtiniano diverſus eſt, ac debilior diſputandi ratio.* Cur tot Auctores, tam illuſtres & probe Catholicos præteriens, ſolum memoras Eraſmum?

93 Hoccine Ignorantiæ, an criminandi libidini imputandum ſit, alii ſtatuant. Imponis quoque, dum ſola ſtyli diverſitate niti, ſeu me ſeu Henſchenium ſimulas. Aliæ præterea rationes & auctoritates jam allatæ ſunt. Neque eſt cur argumentum, à diverſitate ſtyli deſumptum, adeo contemnas, quantumcunque id Raynaudus vocet *Rubricam Eraſmicam.* Ajo ego, eſſe peritorum Criticorum communem, nominatim Auctorum ſupra citatorum, ut vel ex allatis locis perſpicitur. Eſt & ipſorum, quibus tantopere gloriaris, Theologorum Lovanienſium, qui Auguſtini opera collegerunt. Dum enim Tomo 4 referunt alium quemdam librum de Trinitate & unitate Dei, Auguſtino alias tributum, hanc ei præfigunt cenſuram: *Incerti Auctoris liber, in quo paſſim apparent fragmenta quæ decerpſit ex Auguſtini libris. Stylus eſt facilior quam Auguſtini, interim vix bene latinus. Nam cap. 111 commiſit manifeſtum ſolæciſmum.* Hæc eſt univerſa tantorum virorum cenſura, cum fundamentis. Repete quod §. v. retulimus exemplum, ex Cardinali Bellarmino lib. de Scriptoribus Eccleſ. col. 75, ubi de Joanne Epiſcopo Hieroſol. *Tribuitur eidem*, inquit, *Joanni liber ad Caprasium de inſtitutione Monachi, qui habetur in Bibliotheca SS. Patrum Tom. 9. edit. 2; ſed hic liber videtur ſcriptus ab aliquo longe poſteriore, ſiquidem in eo libro dicit Auctor, ſe eſſe Ordinis Carmelitarum, & deſcribit habitum Carmelitarum; at illis temporibus nomen Carmelitarum Religioſorum erat plane inauditum, ut etiam Card. Baronius affirmat Tom. 6. Annalium ad annum 444. Adde quod ſtylus eſt hominis latini, & temporum poſteriorum.* Habes hic Rubricam Cardinalitiam.

94 Denique quid pluribus opus ... dum adeſt *argumentum*, ut vocant, *ad hominem?* Numquid præcipui veſtri in Hiſpania Critici, nuper epiſtolam Cæſaream judicantes eſſe hæretici alicujus Belgæ, & quidem Janningi, id collegerunt ex ſtylo, quem in illa epiſtola ſibi detexiſſe videbantur, plane ſimilem ei qui eſt in *Motivo juris* ejuſque *Appendice?* Ita dixerunt & ſcripſerunt ipſi. Fateor equidem, hanc, quam cum Raynaudo vocas *Rubricam fallacem*, tunc fallere, quando tam parum Latinitatis periti, de ſtylo judicare præſumunt, ut inter ſtylum Epiſtolæ Cæſareæ, operum Janningi, & *Motivi juris cum Appendice*, quod utrumque eſt Paternitatis V. nullum, quantumvis tironibus palpabile, diſcrimen agnoſcant. Alii forte ad veritatem magis, quam Critici veſtri, accedunt, dicentes, tantum quodammodo inter ſe diſcrepare tres ſtylos, quantum inter ſe diſcrepant perſonæ, Auguſtiſſimi Cæſaris, Carmelitæ, & Jeſuitæ. Hæc de ſtylo ſatis, in gratiam *Rubricæ.*

95 Nunc ad ſequelam, de qua ſupra, reſpondeo, nullam hanc eſſe: Papebrochius partem aliquam in Tomo 1 Maji compoſuit; &, licet eam præciſe partem, unde deſumpta eſt accuſatio, non compoſuerit; facultatem tamen ab Auctore habuit mutandi in ea quæ vellet. Atqui Papebrochius non mutavit ſententiam Henſchenii, abnegantem S.Auguſtino librum de Fide ſive de unitate Trinitatis. Ergo Papebrochius librum eumdem *S.Auguſtino abnegat.* Reſpondeo, inquam, conceſſa majore, & diſſimulata minore (cujus falſitatem circa ſuppoſitum, quaſi Henſchenius librum illum S. Auguſtino abjudicaſſet, ſuperius oſtendi) nego conſequentiam. Non enim debet quilibet ſcriptoris ſocius in ſcriptis ſui collegæ, multo minus diſcipulus in ſcriptis ſui magiſtri, imo ne cenſor quidem in ſcriptis cenſuræ ſuæ oblatis; non, inquam, debet mutare quidlibet, opinioni ſuæ minus conſonum; modo nihil ſit fidei aut Chriſtianis moribus adverſum, aut cum aperta pugnans veritate; licet ab Auctore expungendi vel aliter mutandi facultatem acceperit. Finge, Reverende Pater, te librorum cenſorem conſtitutum, & expungendi præditum poteſtate; offeratur dein tibi liber Thomiſtæ, qui juxta illius Scholæ principia defendat Prædeterminationem Phyſicam ad quoſvis actus creaturæ; Tu, qui principiis oppoſitis, utpote Bonæſpeianis imbutus, ſupponeris uti, expungeſne quidquid habetur pro Prædeterminatione Phyſica? Non is certe cenſorum mos eſt, neque tolerabilis foret auctoribus qui alienæ cenſuræ ſubjiciuntur. Sufficit eliminari improbabilia, & in fide aut moribus periculoſa. Nunc igitur ex Te ſciſcitor, eſſetne hæc Theologo digna illatio, ſi dicerem; Ergo R.P.Sebaſtianus à S.Paulo abnegat ſententiam Bonæ-ſpei de libertate, & tenet Prædeterminationes Phyſicas, quia non expunxit?

96 Ut denique videas nihil eſſe in tota accuſatione tua dignum probo aut ſapiente accuſatore, nihil veritati & rationi conſentaneum; ex jam demonſtratis colligo, primo, neque Henſchenium abnegare S. Auguſtino librum de Fide ſeu de unitate Trinitatis contra Manichæos: ſecundo, neque me eum *abnegare*, etiamſi *abnegaſſet* Henſchenius: tertio, etiamſi eum *abnegaſſem* Auguſtino, non debuiſſem accuſari, quaſi eum *abnegaſſem* cum ſolo *Eraſmo*, ſed accuſari ſimul debuiſſent Sirmondus, Labbeus, Benedictini S. Mauri, Cardinalis Bellarminus, & alii, non minus vitæ probitate & integritate fidei quam eruditione clari. Unde colligo quarto, me, ſi librum iſtum Auguſtino abnegaſſem, non meriturum fuiſſe notam irreligionis aut temeritatis. Ad auctoritatem Lovanienſium & Raynaudi aliorumque, qui olim librum hunc S.Auguſtino tribuerunt tamquam *indubitatum*, reſpondent Benedictini novæ editionis, anteriores Scriptores ſibi adverſantes, non vidiſſe codices manuſcriptos, præcipue Corbejenſem; unde ſaltem dubitare liceat, an non ſit Euodii Epiſcopi Uzalenſis. Tu vero, Reverende Pater, cum tantam hic pro te certitudinem jactes, quot proferes hodiernos Hiſtoriæ & Critices peritos, qui tibi conſentiant? Nullum equidem novi; aliquorum à te nomina & loca expectabo.

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Sermonem S. Joannis Damaſceni de Aſſumptione B. Virginis Mariæ ſuſpectat.

RESPONSIO.

97 Quid ſibi hic velit verbum *ſuſpectat* non ſtatim intellexi; dubitabam enim, an accuſarer quaſi ſermonem de Aſſumptione Joanni Damaſceno abjudicarem, an quaſi aliquid in eo redarguerem velut ſuſpectum in fide. Sed in decurſu videris te explicare, dicendo: ***Papebrochius illum*** Sermonem, ***tamquam ſuſpectum & fictum, præſidenter traducit***, adeoque tamquam non ſcriptum à Damaſceno, ſed ei perperam attributum. Accuſationem autem probaturus, ais, ***à me dici Ioannem Damaſcenum, in illo allegare, neſcio quam Euthymianam, ſeu Euthymiacam hiſtoriam.*** Poſt quod immediate ſubjungis: ***Et ut eumdem ſermonem*** Papebrochius ***amplius ſuſpectet*** & ***infirmet, addit: Euthymium ſcriptorem nullum uſpiam invenio.*** Hoc univerſum eſt accuſationis Tuæ fundamentum. Sed hactenus ſequelam hanc non percipio: Ergo ***Papebrochius illum*** Sermonem, ***tamquam ſuſpectum & fictum, præſidenter traducit.*** Quid enim ſi cenſeam, Damaſcenum, in citando Euthymio aliquo ſcriptore, falli potuiſſe, cum nullus ante ipſum vel ejus tempore ſcriptor Euthymius uſpiam compareat, vel ab ullo præter Damaſcenum auctore memoretur? Sic Cardinalis Bellarminus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 270, religioni ſibi non duxit, de aliis quibuſdam ***narrationibus*** Damaſceno attributis pronuntiare, eas ***falſas videri. & fabulis ſimiliores quam Hiſtoria:*** Addens: ***Sed fieri poteſt, ut S. Ioannes Damaſcenus, quamvis alioquin doctus & prudens, iſtis narrationibus facile fidem habuerit, neque de veritate earum inveſtiganda ſolicitus fuerit.***

98 Ante Damaſcenum reperitur Abbas Euthymius, ſed non ſcriptor, qui ab anno 411 ad 473 nonnullorũ ſanctæ eremi circa Jeruſalem monaſteriorum conditor, & plurium rector, nominatiſſimam etiam Lauram condidit, dictam ab eo S. Euthymii, in qua & obiit 20 Januarii, quando Vitam ejus, à S. Cyrillo Hieroſolymitano ſcriptam, Henſchenius illuſtravit. Hoc poſito, quid in eo mali, ſi ſuſpicarer ignotum aliquem iſtius vel Monaſterii vel Lauræ ſcriptorem, Hiſtoriam illam aut ſcripſiſſe primum, aut ex Latino cujus Hieronymus meminit in Græcum tranſtuliſſe; atque à nomine loci deſumptum nomen hiſtoriæ, cum aliud ignoraretur? Hinc modo, ſi potes, confice, quod ſermonem Damaſceni traducam tamquam ***ſuſpectum & fictum.*** Imo fateris ipſe, quod ***dicam, Ioannem Damaſcenum in illo allegare, neſcio quam, Hiſtoriam Euthymiacam.*** Adeoque, juxta Te, agnoſco ſermonem eſſe Joannis Damaſceni; igitur, vel te judice, agnoſco non eſſe ***fictum***, atque hoc ſenſu non eſſe ***ſuſpectum.*** Numquid hoc non eſt tibi ipſi implicite contradicere? Neque ſermonem illum habeo tamquam ***ſuſpectum*** in aliquo fidei divinæ articulo.

99 Si vero per ***ſuſpectum & fictum*** intelligas, aliquid incertæ ſeu non plane probatæ veritatis in hiſtoria Euthymiana à Damaſceno relata; non video quid piaculi committeret, qui ſermonem Damaſceni eatenus

eatenus præciſe haberet ſuſpectum: verum id non eſt, ſermonem Damaſceni ſimpliciter & abſolute *ſuſpectum & fictum* pronuntiare. Quis, amabo, vir prudens non fateatur, extra ſcriptores Canonicos vix aut ne vix quidem reperiri ullum, cujus omnia tam in hiſtoricis quæ aliorum fide refert, quam in dogmaticis adeo ſint certa, ut nihil cuiquam liceat in dubium revocare? Ideone quilibet vir prudens accuſandus eſt, quaſi omnia Hiſtoricorum, Scholaſticorum & ſanctorum Patrum volumina *præfidenter traducat, tamquam ſuſpecta & ficta*? Aliud ſcilicet eſt, librum vel ſermonem aliquem *præfidenter traducere, tamquam ſuſpectum & fictum*; aliud, dubitare de puncti alicujus veritate, quod bona fide, & ex alterius narratione, in libro vel ſermone illo refertur.

100 Imo nec quidquam in ſermone Damaſceni vel te illic narrata ſuſpectum eſſe contendi, locis à te accuſatis. Tantum illic dico *neſcire me*, quis ſit ille liber qui à Damaſceno citatur, nomine *Euthymianæ Hiſtoriæ*; cum nuſquam compareat, nec ab ullo alio citatus reperiatur. Deinde addo, me *nullum uſpiam reperire ſcriptorem Euthymium*, cujus fide à Damaſceno referantur variæ circa Aſſumptionem B. Virginis circumſtantiæ, quæ in nullo ante ipſum ſcriptore, quod ſciam, leguntur. Rogavi Te Art. x, num. 91, & hic iterum rogo, ut librum illum ſeu Hiſtoriam Euthymianam, ſi poſſis, proferas, vel ſaltem ſcriptorem illum Euthymium, in ullis Patrum vel Auctorum Eccleſiaſticorum Catalogis exhibeas. Hic amplum mihi inſultandi campum te nactum ratus, ad Poſſevinum me remittis. *Inveniſſet*, inquis, ſcriptorem Euthymium Papebrochius, *ſi inſpexiſſet apparatum ſacrum Poſſevini, & indicem Bibliothecæ maximæ veterum Patrum; unde iterum apparet Papebrochii temeritas, & craſſa ignorantia. Quæ an ſit toleranda, judicet S. Sedes, uti & varia alia Papebrochii dicta, quæ dictum ſermonem S. Ioannis Damaſceni de fabuloſitate ſuſpectum reddunt, & habentur Tomo 7 Maji p. 693, & iterum hic Articulo* 10 §. 1. Verum dic nobis, egregie Hiſtoricorum Critice, quis ille Euthymius ſcriptor eſt, quem exhibeat Poſſevinus: aliuſne quam Zigabenus, Ordinis S. Baſilii Monachus, qui floruit ſeculo 12? Atqui is trecentis annis Damaſceno poſterior, ab eo citari non potuit, niſi fortè ſpiritu prophetico. Vide igitur, Reverende Pater, utrius ſit ea quam objicis, *temeritas & craſſa ignorantia*; meáne, propterea quod *Euthymium ſcriptorem*, qui à Damaſceno citari potuerit, *nullum uſpiam reperiam*; an Paternitatis Tuæ, quæ ſcriptorem mihi deſignat trecentis annis Damaſceno poſteriorem?

101 Si verba mea ita acceperis, quaſi negem reperiri à me ullum omnino Euthymium ſcriptorem, etiam Damaſceno poſteriorem, & ad propoſitum ſeu inſtitutum noſtrum minime pertinentem, erraſti. Credebam me viris intelligentibus ſcribere, qui norunt verba, ſecundum ſe indefinita, à mente loquentis, & apertis circumſtantiis determinari ac limitari. Suppone poſt trecentos annos Carmelitam, rurſus aliquem Epiſtolam Cæſaream, hoc anno 1696 ad Regem ſcriptam, pronuntiare hæreticam, & ſcriptam, non à Cæſare, ſed ab aliquo Belga hæretico, neque alio quam Janningo Jeſuita, auctore *Motivi juris & Appendicis* ob ſimilitudinem ſtyli, qui eſt duorum iſtorum opuſculorum & Epiſtolæ Cæſareæ. Nonne merito negabunt Jeſuitæ, ſe ullum uſpiam Janningum aut Jeſuitam noſſe, *Motivi juris & Appendicis ſcriptorem*, cum conſtet utriuſque auctorem eſſe & ſe profiteri Rev. Patrem Sebaſtianum à S. Paulo,

Carme-

Carmelitarum Provincialem ? Suppone etiam aliquem poſt tria elapſa ſecula recentiorem Jeſuitam, & forte Janningum nomine, ſive alterius, ſive ejuſdem, cujus eſt Janningus hodiernus proſapiæ, *Motivum juris*, quin etiam *Appendicem*, ad aliam prorſus materiam ſpectantia, componere: quam ridiculum foret, ſi Carmelitæ, Jeſuitas, de controverſo caſu locutos, redarguerent *temeritatis & craſſæ ignorantiæ* ? Reſponderent facilè Jeſuitæ, circumſtantias ſatis apertè declaraſſe, quod *Motivum juris*, hic à ſe negatum, non intelligatur qualecumque, nec qualiſcumque *Appendix*, nec qualiſcumque *Janningus* aut *Jeſuita*; ſed quod de ſolo agatur *Motivo juris* & *Appendice*, editis ante finem anni 1693; & conſequenter ſermo non ſit de *Janningis* aliiſve *Jeſuitis* poſt ſeculum 19 ſecutis.

102 Quod ais *ſcandaloſum eſſe & proxime ad hæreſim accedens, negare B. Virginem Mariam cum corpore aſſumptam eſſe in cælum*, ad rem non pertinet; neque enim Aſſumptionem iſtam in dubium vocavi, quamvis forte aliquando tempus fuerit, cum non tam clara veritas omnibus Catholicis appareret myſterii iſtius ſimul & revelatio. Neque difficultatem moveo circa ullas Aſſumptionis circumſtantias in horis Canonicis legi ſolitas, ſive ex ſermone Damaſceni, ſive aliunde; quamvis fatear, non omnes alias ejus Hiſtoriæ, quam Damaſcenus Euthymianam appellat, circumſtantias æque irrefragabiles videri. Sane, non univerſa Euthymiana Hiſtoria, a Damaſceno relata, aſſumitur ab Eccleſia aut inſeritur Horis Canonicis. Quæ in his omiſſa, & minus certa mihi appareant, vide in Reſponſione ad Art. x, num. 8. Neque aſſequor, qua fide jactes *alia, Tomo 7 Maji*, à me dicta contra ſermonem Damaſceni ? cur non profers, ſi abſurda ſint. Certè dum non niſi duo eaque valde innocua protuliſti, quæ judicabas ad criminandum aptiſſima, quid cenſebimus de ceteris à te prætermiſſis ? Denique quomodo, ſine reſtrictione plus quam reali, dicere potes, te *varia alia Papebrochii dicta, quæ dictum ſermonem S. Ioannis Damaſceni de fabuloſitate ſuſpectum reddunt, ... habere Art.* x §. 1, ubi cuilibet evidens eſt, nec vocem, nec litteram quidem ex me citari, quæ non citata ſit in præſenti paragrapho, priuſquam gloriareris, *varia alia eſſe Papebrochii dicta quæ habentur Art.* x §. 1. Laſſus ſum tot ineptiis refellendis in Accuſatione, in qua ne apex quidem eſt, qui non partim de calumnia, partim de vanitate convincatur.

§. IX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius præfidenter negat, contra Eccleſiæ auctoritatem, Hiſtoriam de viſione Sabac referri à S. Epiphanio.

RESPONSIO.

103 CArd. Baronius relatus Art. xi num. 7, teſtatur *librum de vita & obitu Prophetarum* eſſe indignum Epiphanio, *propter ſexcentas mendaciorum nugas, quibus refertus eſt.* Baronio conſentiunt hodie eruditi paſſim. Judicet itaque quilibet æquus rerum æſtimator, uter Epiphanii honori magis conſulat, iſne, qui, ex reverentia erga tam antiquum ſcriptorem & tam bene de Eccleſia meritum,

Digitized by Google

cunctatur illi tale quid adſcribere, aut etiam abſolute mavult Pſeudo-Epiphanii titulum uſurpare: an is, qui cum Labbeo dicit de ſimili libro, ex iiſdem fontibus hauſto, & S. Iſidoro adſcripto, quod hic *nimis credulus, qua ab aliis ſcripta reperit, minus diſcuſſa, non tam ſuá quam alienâ protulit fide*? Idem Labbe, expoſitâ Petavii interpretis de libro illo ſententiâ (quis autem melius judicare potuit quam qui verbotenus Latinum fecit, & expendit per ſingula capita totum?) & nominatis auctoribus aliis eumdem repudiantibus, addit; *à multis excipi ſolere, non eſſe omnia veteribus Patribus ſubtrahenda, in quibus Thalmudica commenta & Hebraica* δευτερώσεις *(repetitiones) continentur.* De S. Iſidoro autem, contra Baronium cenſet, vere illius fœtum eſſe, licet ſimilè præmiſſo libro; eo quod *Braulio, in Præfatione ad opera S. Iſidori, ſeu Prænotatione, librorum ejus catalogo ſubjuncta, hac habeat. De ortu autem Patrum librum unum; in quo eorum geſta, dignitatem quoque & mortem atque ſepulturam, ſententiali brevitate ſubnotavit.* Non tamen ideo plus illi fidei tribuit ipſe: ſed *corruptum*, inquit, *ab aliquo interpolatore crediderim.*

104 Porro ſive Sancti iſti talia de Elia Propheta, qualia narrantur, ſcripſerunt ex fide Thalmudiſtarum; ſive alii ſub ipſorum nomine; non adeo multum referre puto, ad veram de geſtis S. Eliæ notitiam formandam. Certe neq; è ſacris Scripturis, neque ex idoneæ antiquitatis & fidei hiſtorico Hebræo, ea conſtat eſſe accepta, quæ prædicta viſione continentur. Quod autem Auctores aliqui, non admodum curioſi in diſcernendis talibus, puta Metaphraſtes aliique huic ſimiles, à Lezana recenſiti, & in his recentiores non pauci, etiam Jeſuitæ, eadem in ſcripta ſua retulerint ſine ſcrupulo; aliud nihil probat, quam quod iſta non examinantibus viſa ſint haud prorſus incredibilia; eaque ſub iſtâ qualicumque fide, ut acceperunt, ſic reddiderunt.

105 Ego de viſione iſta aliiſque Eliam ſpectantibus, dixi quidem quod *totum illud de Sabacha commentum non habet auctores ſanctos Epiphanium & Dorotheum, ſicut prætenditur, ſed fabulatores quoſdam, non admodũ vetuſtos*, puta ſeculi 8 aut 9: ſi tamen hoc alicui diſplicet; dicat, prædictos Sanctos ſecutos commenta antiquiorũ fabulatorũ, bonâ & ſimplici fide. Cum vero in tanta fictionũ farragine non poſſit quiſquam prudenter definire, quid debeat aut poſſit verum cenſeri; ſequitur, neminem eſſe cogendum, ad hoc vel iſtud præ reliquis credendum.

106 Tu, Rev. Pater, magnum certitudini viſionis iſtius ſtabiliendæ præſidium haberi putas, eo quod in feſto S. Eliæ permiſſa ſit talis viſio recitari, *ex libro S. Epiphanii de Vitis Prophetarum*: ſed nego Tibi, quod Sacra Congregatio Rituum, quando illas Lectiones Carmelitis permiſit recitandas, onus ſuſceperit examinandi, verène is liber S. Epiphanii ſit, uti communiter alias dicebatur; aut reprobet cenſuram, poſt diligens examen Baronii & aliorum quorumcumque, de illo ut ſuppoſititio loquentium. Id ſane ipſa numquam fatebitur; & onus foret intolerabile in ſimilibus caſibus. Tenet ergo ipſa Regulam, quam in Breviarii correctione ſervatam teſtatur Gavantus, ut cum difficile aut etiam impoſſibile eſt, certum de veteri aliqua relatione judicium ferre; idquod reperitur in probato aliquo auctore (qualis haud dubie S. Ephiphanius eſt, licet in hiſtoricis ſubinde lapſus) ut, inquam, ſic inventum retineatur tantiſper, donec demonſtretur eſſe certo falſum: quod de viſione controverſa non poſſe demonſtrari, ultro vobis concedo, ſolumque concedi mihi viciſſim peto, librum de quo agitur eſſe talem, ut pluribus ſcateat mendaciis, non ipſius Auctoris,

ctoris, ſed aliorum, puta Thalmudiſtarum: in quibus non eſſe etiam illud, de igneis faſciis & pultibus Eliæ, Sabachæ ejus patri per viſum oblatis, quis ſecuros nos præſtabit?

107 Proverbio dicitur, id lucrari mendaces, ut fides ipſis non habeatur etiam cum verum dicunt, niſi ab iis qui id ignorant: ſicut à pleriſque ignoratur, de libro ſupradicto quid cenſeant ii, qui critico oculo & examine totum legerunt, perviderunt & excuſſerunt. Tale examen ſi adhibuiſſent ii, quos Lezana nominat, viri aliàs in ſuo genere docti, in ſuis ad Prophetarum acta vel ſcripta commentariis; Epiphanium non allegaſſent abſq; hæſitatione & cautela magna. Ne vero exiſtimet aliquis propter ſola circa Eliam mendacia, jam demonſtrata, & propter viſionem ignearum faſciarum atque pultium, reprobari librum vel etiam id fieri ex præjudicio contra Carmelitas; dabo hic aliquod libri ſpecimen, ab initio ad finem (niſi qua fundatur in Scripturis ſacris) fabuloſiſſimi.

108 Primus ibi *Nathan* Propheta eſt, qui adulterum Davidem corripuit, & pœnitentem ſuſcepit. Hic fingitur oriundus *ex tribu Thoc*, toti Iſraëlitico generi tam ignota, ut nec familia quidem aut perſona privata ulla hujus nominis uſpiam appareat. Deinde additur: *Atque hic ille eſt, qui David legem Domini perdocuit, quem & in Berſabee peccaſſe cognovit: ſed cum ad prohibendum Davidis flagitium à Gabath Hieroſolymam properaret, obſtitit Belial. Mortuum enim nudum in via jacentem reperit, cujus illic ſepeliendi gratia conſtitit, ne à feris laniaretur: eâdem porro nocte Nathan comperit Davidem crimen illud perpetraſſe.*

109 Placeat etiam audire, quid ii, quos Auctor libri deſcripſit, de Eliſeo ſint commenti, ne ejus nativitas minus mirabilis eſſet quam Eliæ. *Hic*, inquit, cap. 6 Auctor noſter, *Abelmuthe, quod Rubenitica tribus oppidum eſt*, ſed alibi nuſquam notum, *oriundus, cum in lucem ederetur, ejuſmodi prodigium accidit: Bos enim aurea, quæ in Galgalis aut in Silo erat, tam acuta ac ſonora voce mugiit, ut ea Hieroſolymis exaudita ſit. Tum Sacerdos, pectoralis lapidibus conſultis; Hinc perſpicuum eſt, ait, natum hodie Prophetam eſſe, qui ſculptilia diruet, & fuſilia ſimulacra conflabit.*

110 Eliſeus, anno mundi quem Ordinis natalem Lezana ſtatuit 3127, ante Chriſtum 926, ab Elia in ſociū aſſumptus fuit, atque in Prophetā unctus, cum agrum coleret; jugis boum 12 ſive totidē aratris ſuperintendens; adeoque vir aut ſaltem juvenis curæ tali & labori par, ſic ut eum annorum 25 aut 30 tunc fuiſſe poſſimus recte concipere, atque ita natus cenſebitur circa annum mundi 3100. Tunc autem in tribubus Juda & Benjamin (ad quam ultimam ſpectabant Silo & Galgala, loca veri Dei cultu nobilitata) regnabat Aſa, pientiſſimus Rex, & omnis idololatriæ, ſub patre ejus Abia introductæ, zeloſiſſimus extirpator. Sub hoc vaccam auream, in Silo prope Jeruſalem, vel in Galgalis prope Jordanem ſtetiſſe, ad imitationem eorum vitulorum, quos Jeroboam erexerat, tam eſt incredibile, quam quod maxime. Nunc ergo Te interrogo, Pater Rev. cur ad 14 Junii, quo apud vos S. Eliſeus colitur, primas ſecundi nocturni Lectiones non æque ex libris Epiphanii & Iſidori ſumpſiſtis, atque eas inde ſumpſiſtis pro 20 Julii in feſto S. Eliæ? An iſte *Bovis aureæ* mugitus, magis abſurdus vobis eſt viſus, quam faſciæ & pultes igneæ? Vos videritis: mihi ſatis eſt oſtendiſſe, quam parum fidei talibus libris dandum ſit; & in Eliſeo manifeſte mendaces, non eſſe magni faciendos in Elia. Plura qui volet, libros ipſos adeat; nam me piget plura deſcribere.

111 Redeo

111 Redeo ad Eliam, cujus ſi genus volebatis ex Epiphanio diſcere, cur pro certo & indubitabili hujus libro, incertum & tot eruditis improbatum arripuitis? Docuiſſet iſte vos, hæreſi 53 num. 3, quid vere ipſemet de eo invenerit, ita ſcribens: *Quod ad Eliam attinet, ejuſmodi illius ſtemma ac proſapiam reperimus, quam ordine hunc in medium recenſeo. Fuit Elias Thesbites Iodaiæ Sacerdotis frater* (hunc eſſe docet Petavius *Ioiadam*, Joas Regis ſocerum & Zachariæ Prophetæ patrem) *proinde ex Sacerdotali genere, filius Achimaam, Achimaamus Sadoci, Sadocus Achitobi, hic Amoriæ, Amorias Moriæ, Morias Zaræ; iſte Aziæ, Azias Phineeſi, Phinceſus Eleazari; hic Aaronis Sacerdotis: Aaron Amram, hic Caathi. Caathus Levi, qui tertius Iacobi filius fuit: at Iacobus, Eſau frater, Iſaaci filius; Iſaacus Abrahami. At in ſacris litteris non omnino perſpicue iſtorum origines indicantur.* Huic tamen difficultati jam antea ipſe Epiphanius occurrerat, dicens: *Quam multi ſunt, quorum origines aperte non producuntur, puta Daniel, Sidrac, Miſach, Abdenago, Elias Thesbites? quorum qui parentes fuerint nuſquam in Scripturis commemoratum legimus.* Nuſquam igitur legit Epiphanius, in Scripturis ſacris, quis pater Eliæ fuerit: egit alibi, ut vidimus, & prodit, patrem ejus fuiſſe *Achimaamum*: cur ergo ex eodem Epiphanio probas, patrem fuiſſe *Sabacham*? Quia ſic legitur in libro, commentis pleno, ſed Epiphanii ſuppoſito nomini, atque ad apocryphorum claſſem amandando, & à pluribus jam amandato. Imo ex eo quod libet iſte *Sabacham* vocet Eliæ patrem, manifeſtum fit, non eſſe illum Epiphanii, niſi hunc arguere malis, aperte ſibi contradicere.

112 Petavius noſter, in ſuis ad Epiphanium Animadverſionibus, pag. 219, locum prænotatum exponens, teſtem illius genealogiæ citat Rabbi David Kimchi; ſed addit, quod *non omnes Hebræi veteres ita arbitrati ſunt: ſiquidem ex eodem Davide conſtat; alios è tribu Gad, alios è tribu Benjamin Eliam oriundum putaſſe: ipſe autem nihil affirmat.* Ego etiam Art. XI num. 10, nominavi Tibi, Rev. Pater, Rabbi Haccados, qui patrem quidem *Sabacham* non inat, ſed tribui *Gad* adſcribit. Nihilò plus conveniunt Hebræi quoad cognomen *Thesbitæ*: hoc enim licèt à *Thesbis* ductum appareat, tamen in Galilæa ponunt, unde Elias migraverit in Galaaditem; alii in ipſamet Galaadite, ſic tamen ut eam negent Prophetæ fuiſſe patriam; ſolumque agnoſcant locum commorationis diuturnioris; ex qua ſimiliter alii multi, atque imprimis ipſe Dominus noſter Chriſtus, cognomen acceperunt; hic, Nazaræi; Herodes Aſcalonitæ; alii alia. Interim non adeo repudiandum puto, quod *Thesbas in Arabia* collocet Auctor veſter, cùm Petavius ex Hieronymo doceat, *Arabiam olim latiſſime patuiſſe, ut non modo Transamnana ſeu Peræa optimam partem, ſed etiam Cœleſyriam & Damaſcum complexa ſit.* Hoc ergo diſſimulandum putans, relinquo Patilius Carmelitis probandum, quod *Theſbæ* ubicumque poſitæ fuerint, *Sacerdotum habitationi deſtinata.*

113 Porro uti liber ille, male attributus Epiphanio, qui ſibi ipſi adeo patenter non contradixiſſet, nullam fidem conciliat viſioni, hic vocatæ in controverſiam; ſic neque ſimilia narrans Dorotheus, cui patria Tyrio, dignitate Diacono Antiocheno, & juxta Euſebium viro doctiſſimo, adſcriptus eſt Latini cujuſdam Auctoris *liber infantilis, cui titulus*, Synopſis de vita Prophetarum & diſcipulorum Domini, *ſcatens fabuloſis narrationibus, ut Bellarminus libro de ſcriptoribus obſervavit.* Ita Theophilus Raynaudus Tom. XI pag. 281,

qui.

Digitized by Google

qui & ſubjungit: *Per magnam ergo oſcitantiam, Dorotheus, vir egregie doctus, & ſub Iuliano Chriſti Martyr ſuæ ætatis anno 105, dehoneſtatus eſt, attributa ei admodum abſona ſcriptione, cujus auctor in Menologio Græco 18 Kal. Maji dicitur, Romæ & Romana lingua eam exaraſſe.*

114 Tales tamen, dum ſibi favent, ambabus, ut dicitur, ulnis amplexus Lezana; in alios, ſibi contrarios, cenſuram ſtringit, ad annum mundi 3123 num. 5, eorumque Rabbinorum ſententiam, qui Eliam fingunt eſſe Phineeſſum, filium Eleazari, nepotem Aaronis, *inane recutitæ gentis figmentum* appellat, quod *communi applauſu exploditur*; licet aſſertorem videatur habere Hieronymum, lib. 1 de locis Hebraicis; ipſumque operoſe defendat S. Petrus Damianus, Opuſc. 16 de cœlibatu Sacerdotum ad Nicolaum Papam II cap. 1. Neſcio quid facturus Lezana fuerit prælaudato à nobis Rabbino Haccados, ſi eum quem requirimus librum habuiſſet: nam alium ejuſdem Auctoris Romæ nactus apud Hippolytum Maraccium, in Fundatoribus Marianis, cap. 1, eumdem ad annum mundi 4037 n. 9, perquam honorifice nominat *Rabbinum, ſanctitatis ac doctrinæ laude apud ſuos celebrem, Magiſtrum ſanctum nuncupatum, qui* cupidus ſciendi nomen & genus illius Propheteſſæ, ad quam ſe ingreſſum Iſaias dicit, ipſamque concepiſſe & peperiſſe filium, *cum quodam die ingreſſus eſſet Patrum ſpeluncam, in qua ſepulti ſunt Adam, Eva, Abraham & Sara, Iſaac & Rebecca, Iacob atque Lia, ut illic adoraret; ibi invenit Eliam Prophetam, quem cum de hoc percunctatus eſſet, talia ab ipſo accepit: Hæc Propheteſſa eſt mater Regis Meſſiæ, quem Deus ſe miſſurum pollicitus eſt ad Iſrael.* &c.

115 Hæc & plurima, ſane egregia, eodem ſpectantia, ex Scripturis & Prophetis, ſcribit Rabbinus iſte ſibi per Eliam revelata; *quæ etſi Rabbinica*, inquit Lezana, *noſtro inſtituto inutilia nemo aſſeverabit.* Neque ego id faciã: ſed rogabo Patern. Tuam, ut quando eumdem Rabbinum, tam ſanctum, imo tam veracem Prophetam facis in iis quæ de Rege Meſſia ejuſq; matre ſcripſit, tanto prius quam naſcerentur; ut, inquam, credere ipſi non detrectes in iis quæ ſcribit de genere & patria Eliæ, tanto propius cognita, & quæ fortaſſis nos docebunt alii ejus libri, ſub titulo *Eliæ Majoris* & *Minoris*, in Vaticana reperti, cum fuerint Latine redditi; licet contraria illis, quæ tam obſtinate nunc vultis pſeudo-Epiphanio credi.

116 Quod attinet Polybium, Epiphanianæ apocryphæ Vitæ prætenſum ſcriptorem, cujus cauſa me accuſas in fine hujus Paragraphi, eo quod in Appendice ad 14 Maji tomo 7 pag. 769 eum inter Prætermittendos referam, licet repertum in duplici manuſcripto Taurinenſi (addere potuiſſem etiam, in duplici Pariſienſi) quodque dicam; *an in rerum natura fuerit, valde dubito.* Et; *Sic*, inquis, *Papebrochius pro ſuo ſceptico captu, paſſim repudiat & explodit hiſtorias eccleſiaſticas, eaſque hæreticorum exponit ludibrio:* atque hoc denique ominaris haud impune futurum. Ego nihil magis hinc metuo, quam inde quod de Enoch Hieroſolymitano Patriarcha, prætenſo ſcriptore Vitæ S. Angeli (quem ex duplici veſtro Kalendario manuſcripto ad 12 Auguſti refert novum Speculum ante tomum 2 pag. VIII; necnon P. Philippus à Viſitatione in Acie bene ordinata) quod, inquam, de tali Enoch non ſolum valde dubitem, an fuerit in rerum natura; ſed conſtanter fuiſſe negem, idque demonſtrem.

117 Sicut enim illius perſona & nomen non aliunde habentur, quam ex prædicta S. Angeli Vita, totâ apocryphâ & commentitia: ſic & iſtius Polybii nomen in dicta quatuor Synaxaria tranſiit ex Vita, quæ qualis ſit diſcere potuiſti, Pater Rev. ac debuiſti, ex tomo

tomo 3 Maji pag. 37, ubi de illa, moroſe examinata & expenſâ, ſic dico: Vitam „ Epiphanii, jam olim conſcriptam, in manu- „ ſcriptis Vaticanis Græcis reperimus, unde „ eam Latine redditam primus edidit Lipo- „ manus, deinde Surius, ac denique Petavius, „ ad calcem tomi 2, addito etiam contextu „ Græco, qualis in Medicæo Regis Fran- „ ciæ manuſcripto inveniebatur, quem & „ nos inde tranſcriptum acceperamus. Ea „ teſtes & auctores præfert, duos ejus diſci- „ pulos; primo *Ioannem*, quaſi hic inter „ ejus diſcipulos in monaſterio unus, ac „ peregrinationum variarum comes indivi- „ duus uſque in Cyprum, ſcripſerit ea quæ „ Sanctum viderat facientem miracula, uſ- „ que in diem quo cœpit extremum ipſemet „ ægrotare: deinde *Polybium*, cui idem Jo- „ annes moriturus conſcriptas à ſe chartas „ tradiderit, præcipiens ut quæ conſeque- „ rentur mandaret litteris; promittenſque „ adjiciendos ei annos vitæ, ut toto tem- „ pore permaneret apud Epiphanium: qui „ etiam Polybius, loco Joannis ab Epiphanio „ ordinatus Presbyter, eumque & Romam „ & bis Conſtantinopolim & alioſſum co- „ mitatus, mortuum revexerit in Cyprum; „ & quia corpore ejus adhuc inſepulto, ex „ ſuprema ejus voluntate profectus in The- „ baidem, ibi coactus fuerit ſubſiſtere, factus „ Rhinocoruris Epiſcopus, poſt annum „ unum aut amplius ſcripſerit ad Epiphanii „ ſucceſſorem Sabinum, ab eoque petie- „ rit de modo & tempore ſepulturæ prædi- „ ctæ per litteras inſtrui; atque ita cum Sa- „ bini reſponſo finitur ea Vita.

118 „ Utinam ea ſic, ut præferuntur, Acta „ eſſent ac ſcripta! non doleremus, in tali Vi- „ ta nihil omnino eſſe, quod tuto credi poſ- „ ſit; ſed omni fide digniſſima forent ſin- „ gula, neque facile uſpiam aut ab ipſomet „ Epiphanio aut à coævorum auctorum „ aliorum ſcriptis invenirentur diſcrepare. „ Nunc vero *plurimis* Acta ea eſſe *conferta* „ *mendaciis*, ut ait Baronius ad an. 372 „ num. 108, & *in pleriſque fabula quam* „ *hiſtoria propiorem* eſſe, ut ſcribit Petavius „ in Præfat. ad tom. 2 operum Epiphanii, „ judicet neceſſe eſt, quiſquis eam contu- „ lerit cum infra proponendis cenſuris ſeu „ obſervationibus: nam ipſam, jam ſæpius „ Latine, ſemel etiam Græce excuſam, re- „ cudere, tantum ut refellatur, operæ pre- „ tium non eſt. Toleramus quidem Vitas „ in hoc opere multas, dum meliores non „ ſuppetunt, nævis quandoque gravibus „ aſperſas: quarum auctores credimus, bo- „ na quamvis, nimium tamen ſimplici fide „ mandaſſe litteris, quæ plura poſt ſecula „ partim ex vetuſtioribus monumentis, „ partim ex popularium traditionibus com- „ pilarunt. Sed eas amplius ferre non poſſu- „ mus, quæ mala fide nominibus alienis „ ſuppoſitæ, tanto gravius offendunt ad „ veri falſique diſcrimen exercitatum lecto- „ rem, quanto turpius imponunt ſimpli- „ cioribus. Cum enim illis eatenus pia ap- „ tetur credulitas, quatenus nulla in con- „ trarium obſtat auctoritas certior vel ratio „ dubitandi prægnantior; iſtis nihil tuto „ creditur, niſi quod aliunde invenitur teſti- „ monio magis idoneo confirmatum. Itaque „ iis quæ dixi Actis omiſſis, ea colligere ag- „ gredior, quæ ipſe de ſe pauca ſatis, plura „ quæ alii indubitati ſcriptores ſuggerent.

119 Hæc præfatus, promiſſa præſto Capitibus quinque: Capite autem 6 examino & expendo *Acta, quatenus à Ioanne conſcripta finguntur*; & Capite 7, *cetera, ut à Polybio obtruduntur*. Cum autem hæc ſola ſequantur Auctores lectionis hiſtoricæ, Synaxariis inſertæ, quid mirum ſi unus alterve talis libri ſcriptor, Polybii quoque nomen dignum cenſuerit inter Sanctos proximæ diei referri? Publica namque Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ (unde fere habemus Synaxaria pleraque) factum id non eſſe, perſuadet ſilentium tot aliorum, quæ plurima perlu-

perluſtravimus. Et vero qua ratione credam, publicum aliquem cultum apud Græcos meruiſſe *Polybium Rhinocorurorū in Ægypto Epiſcopum*, occaſione aliqua: quæ certam nobis faciat ejus exiſtentiam, puta per corporis tranſlationem in Græciam, cujus nomen in pauciſſimis dumtaxat manuſcriptis Græcis legitur; in Copticis vero ſive Ægyptiis, unde cultus ad Græcos tranſiſſe debuiſſet, omnino nuſquam; nec etiam in Hagiologio metrico Abiſſinorum, ex Faſtis Copticis Alexandrinisque formato?

§. X. *ACCUSATIO.*

Ut Papebrochius S. Bertham ejuſque conventum rapiat Benedictinis, negat, contra evidentem veritatem, S. Benedictum in ſuâ Regulâ facere mentionem de molendino, intra monaſterium conſtruendo.

RESPONSIO.

120 UT vim habeat aliquam Accuſatio, oportet, Pater Rev. me fueris imaginatus ſic argumentantem: S. Benedictus in ſuâ Regulâ non facit mentionem de molendino intra monaſterium conſtruendo: in monaſterio autem S. Berthæ conſtructum fuit molendinum: ergo Monaſterium S. Berthæ, & hæc ejus fundatrix, non fuerunt Ordinis Benedictini. Hanc Dialecticam, ſic undique claudicantem, Tibi habeto R.P. Profeſſor. Ego Benedictinis rapui nihil; ſolum dubito, an ſatis certo demonſtrari poſſit, Sanctam ejuſque monaſterium, fuiſſe ipſorum, qui in eis ſibi vindicandis inter nupera ſuorum Sanctorum Acta nihil omnino operæ poſuerunt. Dubitandi autem cauſam non ſumo (ut mox apparebit) à molendino, quod neſcio quo modo ſanum tibi cerebrum videtur excuſſiſſe: ſed ſolum quæro, primine ſcriptoris, an interpolatoris ſit hæc parenthesis, *Sicut præcipit B. Benedictus.* Pollicebar quidem, *in Annotatis* oſtenſurum me *quam ineptum iſtud gloſſema ſit*; idque conatus ſum facere ad litteram O: ſed cognito mox quo fueram ſeductus errore, non diſtuli ipſum corrigere in Appendice ad totum Majum, tomo 7 pag. 539; jubens, expunctâ lineola, poſt prædictam Pharentheſim ita legi: *Sed quis ſecuros nos reddet, non eſſe hoc interpolatoris gloſſema, ejuſdem farinæ, cujus ſunt tot alia hic adnotanda?* Tum ipſo loco unde exemeram, juſſi reſtitui Parentheſim eamdem; & Annotatione priore abolita, hanc reponi: *Sitne hoc ex veteri textu, an ab interpolatione novitia, non definio.* Et pergo: *Regula* 66 de Oſtiario monaſterii *ſic habet*: Monaſterium autem, ſi fieri poteſt, ita debet conſtrui, ut omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molendinum, hortus, piſtrinum, vel artes diverſæ, intra monaſterium exerceantur. *Fateor ingenue Rubricas Regularum percurrenti mihi nunquam veniſſe in mentem, ut de* Officinis *aut* Molendino monaſterii *quærens, quid S. Benedictus præſcripſerit, Regulam* de Oſtiario *perlegerem, aut alias nihil magis eo ſpectantes. Debuerat ſane, pro articulo omnino novo atque diverſo à præcedenti, nova & propria Rubrica fuiſſe poſita. Sed hoc alii curent: ego, quod tali occaſione erravi, libenter retracto. Parum interim ad rem facere puto, utrum ex tali*

 errore

errore expuncta à me verba, legantur vel non legantur in Actis, tam parum ſinceris, tamque licenter interpolatis. Hæc ego ibi

122 Quæ tibi, Pater Rev. lecta non fuiſſe, qui ex illa Appendice complures Accuſationes ſumpſiſti, difficile eſt ut credam: ſponte diſſumulaſſe, ut accuſare poſſes, durum quidem, ſed loco non uno factum à Te. Malo tamen memoriæ fluxæ adſcribere, tibique condonare, ejus defectū ſicuti mihi condonari volo præcipitantiam in ferenda ſententia, ex ſola rubricarum ſeu titulorum lectione. Æquum tamen puto, ut, ſicut ego prompte & candide retractavi erratum qualecumque; ſic & Tu retractes Accuſationes tuas, quarum injuſtitiam tam manifeſte demonſtravi. Hoc ſi facere recuſes, ignoſcere quidem ego tibi poſſum & volo ex Chriſtiana caritate; ſed vereor ut abſque ſatisfactione publica, publicam injuriam proximo illatam condonaturus ſit Deus, verique & æqui amans lector.

123 Quod de S. Berthæ Actis licentius ac recentius interpolatis dixi, evidens eſt Annotationes legenti, in quas rejeci plus quam dimidiam partem ejus Officii, quod impreſſum & per varia feſta diſtractum habebam; ut ex iis quæ aliquid hiſtoricæ ſubſtantiæ habere videbantur, unum ordinarem continuum textum; ſi non talem, qualem ab initio ſcripſit aut prudenter potuit ſcripſiſſe is, quem præ oculis habuit Flodoardus Remenſis ſeculo 10. Scripſit autē illam, quantum inveſtigando aſſequi potui, uno & amplius ſeculo poſt mortem Sanctæ, ex traditione & relatu Sanctimonialium ejus, tunc Regulam Benedictinam profitentium, ipſarum forte curator Benedictinus; cum ipſa Sancta fuerit à ſuis privignis occiſa, ideoque Martyr dicta & culta, ſub finem ſeculi 7, centum annis ante reformationem Francicorum monaſteriorum, ſub imperio Ludovici Pii & cura S. Benedicti Anianenſis: qui quomodo diverſitatem variarum per Galliam Regularum ad uniformem unius Benedictinæ obſervantiam reduxerit, dixi §. 6 præcedenti.

124 Duæ autem Regulæ tunc præ ceteris adhuc vigebant; Agaunenſium ſcilicet, quorum erat *Laus perpetua*, id eſt continuata diu noctuque pſalmodia, diviſis trifariam Monachis, ſibique mutuo ſuccedentibus (quam Regulam San-Dionyſiani prope Pariſios noluerunt dimittere, niſi poſt ceteros omnes ad normam Benedictinam adductos) & Regula S. Columbani Abbatis Scoti, valde aſpera ac ſevera; quæ ut poſtponeretur Benedictinæ, longe leniori atque *diſcretione præcipua* (ut ait S. Gregorius) facile perſuaderi hominibus non omnino pertinacibus potuit. Hinc factum, ut in plurimis ejuſmodi monaſteriorum diplomatis, illa vel vere dicantur fundata *ſub Regula Sanctorum Patrum Benedicti & Columbani; vel* in iiſdem reſcribendis Monachi, jam facti Benedictini, nomen *Benedicti* adjungerent nomini *Columbani*.

125 Iſtis porro ſic ſtantibus, difficile, imo impoſſibile eſt, ſtatuere de ſingulis ante ſeculum nonum fundatis monaſteriis, ſub qua earum Regularum fuerint primitus condita. De Avennacenſi autem S. Berthæ monaſterio, in diœceſi Remenſi fundato, dubitandi ſpecialem rationem hanc adduco num. 8; quod *ſecundum Regulam S. Columbani inſtituta fuiſſe quædam vicina Remis monaſteria, dubitare vix ſinit Addo Divenſis Abbas, in Vita S. Baſoli, dum ait, quod in Viriziacum adveniens, adjunxerit ſe numero duodecim Fratrum*, mores & Actus S. Columbani imitantium, ſicut in Antiquariis reperiſſe *ſe ait*. Quod ſi definiri certo poſſet, ſub qua diſciplina S. Nivardus, Remenſis Epiſcopus, ipſius S. Berthæ frater, fundaverit ſuum Altovillarienſe monaſterium; magis firma foret conjectura, quæ Aven-

Avennacenſe ſuaderet etiam ſub eadem inſtitutum fuiſſe.

126 Joannes Mabilio, in ſuis ſex tomis ſeculorum Benedictinorum, Chronologico ordine texens Indicem Sanctorum ac Monaſteriorum eo ſpectantium, nuſquam meminit S. Berthæ vel Avennacenſis monaſterii, aut S. Nivardi & monaſterii Altovillarienſis; haud obſcure inſinuans, quod neutrum audeat referre in cenſum Benedictinorum. Neutrius etiam Vitam credidit inſerendam operi ſuo: ſolum in Indice Prætermiſſorum tomo 2, ponit *S. Bertham*, nulla reddita prætermiſſionis cauſa; & nomini præfigit aſteriſcum *, quo vult deſignari *eos qui genuini Benedictini eſſe videntur:* ſed cur talis videatur S. Bertha, non indicat; neque ego teneor, ex tam levi conjectura, definire quidquam. Merito autem mihi perſuadeo, non eſſe Carmelitas, qui me, citra ullum peculiare ſtudium, extemporali conatu doceant, id, quod Benedictini neſciunt definire poſt annos plures quam quinquaginta, illuſtrandis Ordinis Sanctis tam laudabiliter impenſos. Horum antiquitas non eget defenſoribus iſtis: qui ſi poſſent propriam tam clare docere, quam docent Benedictini ſuam, contra præjudicia Henſchenii atque Cointii, ſuſtinentium non niſi pauciſſima Benedictinæ Regulæ monaſteria extra Italiam fundata fuiſſe, ante reſtaurationem Caſſini à Longobardis deſtructi, & ante Regulæ diffuſionem per Gallias Belgiumque, potiſſimum adſcribendam prælaudato Benedicto Anianenſi, haberent me ſibi promptiſſime aſſentientem. Nunc, cum, verſâ in odium plus quam Vatinianum amicitiâ priſtinâ, pro rationibus ferunt convitia, pro litterariâ diſſertatione lites inſtituunt delationeſque ad tribunalia, hiſtoricarum controverſiarum non valde perita; nihil apud eruditos lucrantur, quam præjudicium cauſæ deſperatæ, utpote ſua fere negligentes, dum in me accuſant non ſua.

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius valde inſolenter undiquaque impugnat & invadit Regulam S. Alberti, datam Carmlitis.

RESPONSIO.

127 INdubitanter credo, omnes & ſingulos Religioſorum Ordinum Legiſlatores, atque etiam S. Albertum, in conſcribenda cujuſque eorum Regula, aut etiam Conſtitutionibus, diviniori Spiritus ſancti afflatu directos fuiſſe; neque puto, quod mihi vel ſomnianti contrarium acciderit cogitare, nedum dicere aut ſcribere. Itaque nihil eſt opus ut dignitatem Regulæ Albertinæ, & perfectionem vere religioſi ſtatus ea definitam, coneris multis mihi explicare, Pater Rev. ſicuti nihil opus etiam fuit, ut Fr. Valentinus à S. Amando ſcriberet librum, cui titulus *Heroica Carmeli Regula, à cujuſdam Muſtei Scriptoris vilipendiis vindicata.* Ait, quidem Paternitas veſtra, quod *Papebrochius eam arguit & cenſurat, dicens eſſe nimis brevem, diminutam, nihilque in ea agi de ſubordinatione Prælatorum, nihil de regimine Monacharum, nihil de ſtudiis, nihil de choro &c.* & hoc dicendo, affingis mihi terminos, numquam ſcriptos, numquam cogitatos, *Nimis brevem* & *diminutam.* Exhibebo ergo ipſum locum, unde vobis placuit aſſumere accuſationis tam crudæ, & in

in titulo præmiſſo crudioris, occaſionem.

128 Tomo 1 Aprilis, ad diem 8, deducens Acta S. Alberti præfati, propono capite 5, fideliter atque ad verbum, *Regulam ab eo quibuſdam in Carmelo Eremitis præſcriptam.* Tum ſequenti Capiti hunc titulum facio pag. 779, *Conditio & numerus eorum quibus Regula data; hæc vero unde ſumpta ſit, explicatur*: ipſum vero Caput ſic exordior num. 45; „ Hæc eſt *primaria* „ *ſeu primigenia Regula* Carmelitarum, *Or*„*dinis anima & forma* à non nemine dicta; „ à Romanis Pontificibus poſtmodum pro„bata, & varie mitigata. Quam confe„rens cum ſupra memorata S. Auguſtini „ Regula, ſcripta ad inſtitutionem unius „ ſolius parthenonis, in quo ipſa ſancti Do„ctoris ſoror Præpoſita fuerat, poſtea au„tem ad plura, etiam virorum, monaſte„ria, uſu approbante, deducta; prorſus in „ hoc ſimillimam, quod ſicut Auguſtiniana, „ ex ſui auctoris mente, longius ſe non „ extenderat, quam ad illas paucas Sancti„moniales quibus ſcribebatur (utpote qua„rum nulla eſſet cum aliis cœnobiis com„munio regiminis aut dependentiæ mu„tuæ) ita nec Albertina vel minimum in„dicium habeat, ex quo prudenter inferre „ poſſit aliquis, novellum ſub Brocardo „ germen ultra Carmelum diffuſum fuiſſe, „ cum hæc dictaret Albertus, aut alibi „ quam juxta fontem habitaſſe.

129 „ Propoſitum erat, vitam eremiticam „ ſub obedientia ducere: hoc annorum „ aliquot uſus, abſque ullo forſitan voti „ arctioris vinculo continuatus, compro„baverat. Nulla adhuc certæ vitæ formula „ ſcripta erat, ad quam ſe obligarent: pe„tita hæc ab Alberto eſt. Brevem is ſcri„pſit; nec enim humili tunc arbuſto, & ni„hil minus promittenti quam ſecutam poſt„modum proceritatem, longa opus erat „ pertica, ut ſtare poſſet. Exteriorem vi„tæ formulam primum articulis undecim, „ aliis deinde quinque interiorem compo„ſuit: nihil de miniſteriis erga proximum, „ nihil de ſtudiis litterarum, nihil de Su„periorum plurium inter ſe ſubordinatio„ne, nihil de cura aut regimine Sancti„monialium, nihil de cantu aut choro præ„cipit: quod certum eſt argumentum, ni„hil adhuc tale inter Eremitas illos aut re„ipſa fuiſſe uſu inductum, aut cogitatio„ne deſignatum.

130 Tum ex Joanne Phocæ, Sacerdote pientiſſimo, propono locum, in his quoque Reſponſionibus Art. 2 num. 187 Græce Latineque exhibitum, quo primum Elianæ Anachareſeos reſtauratorem deſcribit, ſitumque loci ac numerum ſociorum circiter decem: quibus intra annos, à Joannis iſtic acceſſu non multos, puta fortaſſis quindecim aut ſedecim, uſque ad petitam datamque Regulam, totidem aut duplo plures novi acceſſerint. His vero tantum abeſt uti *nimis brevem*, & *imminutam* Regulam fuiſſe dicam, itàque vituperem; ut è contrario laudem, atque Auguſtinianæ comparem, veluti numero, propoſito, conditioni, & loco proportionatam: & quæ aptari poſſet omnibus & ſingulis per Terram-ſanctam eremitoriis, ſi qua eamdem Regulam vellent accipere, prout poſtea accidit, manendo tamen ſemper intra modum & formam Ordinis Eremitici. Neque enim debuit Albertus prophetando præſcribere quidquam de iis omnibus functionibus, quas Apoſtolicæ Sedis indulto in Europa erat ſuſcepturus Ordo Carmeliticus, exemplo Ordinum Mendicantium aliorum.

131 Interim ut Albertus indecorum nihil, nihil imperfectum in circumſtantiis iſtis præſcripſit; ſic ego, iſtud notans, vituperium Carmelitis nullum intuli; ſicut non inferret Eremitis Auguſtinianis, qui diceret,

diceret, illis tribus Congregationibus, ex quibus eorum Ordo coaluit ſeculo 13, ſcilicet Congregationi *Fratris Ioannis Boni*, *Fratrum de Fabali*, & *Fratrum de Briclinis* ſuffeciſſe Regulam S. Auguſtini, ſicut ea habebatur viris aptata; quoad uſque illi per plures provincias multiplicati, & eremis dimiſſis habitantes in urbibus, cœperunt zelum ſuum per exercitia erga proximum exerere, vacare ſtudiis, chorum habere, eaque omnia uſurpare, quæ videbant ab aliis Mendicantibus, Dominicanis & Franciſcanis, laudabiliter & fructuoſe tractari. Ita enim plerumque fieri obſervatur, ut homines, etiam in communitate viventes, ſi quid laudabiliter ab aliis, aut utiliter agi conſpiciunt, illud novo ſtudio & æmulatione quadam ſibi imitandum proponant; utinam non ſæpe cum detrimento proprii Inſtituti, quod tales plerumque negligunt, dum alienum juſto propius æmulantur! Sed ex illorum numero non fuerunt, de quibus loquimur, Auguſtiniani: qui tamen tunc, cum ex eremo ad civitates tranſlati fuerunt, & non prius, neceſſaria habuerunt Statuta ſeu Conſtitutiones Regulæ ſuperaddere, quibus iſtæc omnia dirigerentur atque ordinarentur.

132 Quid huc facit Societas noſtra? quæ inter ſtudia litterarum nata, ab ipſo ſuo exordio omne genus ſpiritualium erga proximum functionum amplexa, exceptâ Sanctimonialium curâ, non potuit congrue informari per aliquam probatarum antiquitus Regularum; ſed neceſſe habuit inſtrui propriis, & ad omnes illas appoſitis Conſtitutionibus, in quibus à S. Ignatio moroſe compoſitis, & à Sede Apoſtolica confirmatis, *Dei digitum* agnoverunt magni quidam tam in Eccleſia quam in ſeculo Principes; ex iſtis vero poſtea ſumptæ fuerunt Regulæ noſtræ tum communes, tum particulares ſingulorum in Societate officiorum.

133 Porro inſulſum prorſus eſt atque impertinens, quod aſſumit Paternitas Tua num. 94, & quidem *ut evidentius pateat, quam vana ſint nova Papebrochii criteria, nulli ante ipſum mortalium nota & impertinentia, ut inde Religionis aut Regulæ alicujus arguatur imperfectio.* Audiamus. *Societas, nullam habens Regulam, vivit ſub Conſtitutionibus ſuis, in quibus agitur quidem de communi refectorio, non tamen de communi oratorio ſeu choro ad ſimul Deo laudes cantandas vel pſallendum, nihil etiam de regimine Monialium ſeu Ieſuitiſſarum, cum auctoritate Pontificis ſint extinctæ; an ideo Societatis inſtitutum arguendum vel cenſurandum?* Quam multæ tuæ, R. P. Profeſſor, in hiſce paucis lineis ineptiæ! Egone Carmeliticam regulam uſpiam arguo & cenſuro? Quin è contrario laudo, ut loco, tempori, ac propoſito eorum quibus dabatur accommodatiſſimam, & plane ſufficientem ad Eremitam, religioſum ſive clauſtralem, interius exteriuſque perficiendum.

134 Ex iis tamen, quæ ibi non attinguntur, nec tali propoſito, loco, ac tempori neceſſaria, imo nec commoda erant, infero & arguo, iſta non fuiſſe ex uſu & inſtituto veterum Eremitarum, ab Alberto regulatorum; ſicut ex Conſtitutionibus Societatis noſtræ, nullam Chori aut Monialium mentionem facientibus, recte quis inferret, abſque ullo illius vitupetio, neutram curam pertinuiſſe ad primos Jeſuitas; imo ſanctum Fundatorem judicaſſe, utramque valde incommodaturam eorum hominum functionibus, qui veluti auctorati ad omnem occaſionem milites, omni noctis ac diei hora expediti eſſe debebant, ad proximi auxilium ſpirituale, & quamcumque miſſionem ſummi Pontificis ac Superiorum mandato capeſſendam.

135 Multum intereſt, P. Profeſſor, inter *deeſſe* & *non adeſſe.* Non habet equus cornua,

cornua, neque bos jubas; neutri tamen illa alterutrius ornamenta deſunt, quia non deſiderantur, imo monſtrum facerent. Non habet Carthuſianus Ordo litterarum politiorum aut aliarum ſeveriorum gymnaſia; ſed neque deſiderat; ideoque non imputatur ei ad defectum; ſic neque Albertinis Carmelitis ad defectum imputari poteſt, quod ſeculo 13 ineunte, in Syria, ubi vitam pure eremiticam ducebant, necdum habuerit omnia quæ illorum ſucceſſores nunc in urbibus laudabiliter exercent, à contemplativa vita ad mixtam tranſlati cum approbatione & utilitate totius Eccleſiæ. Sed cum extendi Ordo cœpit ad plures extra Carmelū & Terram-ſanctam, non ſolum Conventus, ſed etiam Provincias, cum magna ac neceſſaria ſubordinatorum ſibi invicem officialium varietate; opus habuit ſuperaddendis Regulæ Statutis, pro rerum novarum acceſſu ſucceſſive per Capitula generalia auctis, in quo nihil indecens, nihil probroſum, ſed decôra & convenientia omnia.

136 Quid autem iterum hic inducis in theatrum Jeſuitiſſas? Non ſpectant eæ ad Jeſuitas, niſi nomine tenus, quod ipſæ vel temere aſſumpſerunt Societate invita, vel impoſuit eis vulgi dicacitas. Eas quod extinxerit Pontifex, juſtis de cauſis fecit, & ipſa Societate annitente, cui, per ſe ſatis expoſitæ dicteriis populi, non ſolum hæretici, ſed etiam Catholici non bene informati aut affecti, neutiquam conveniebat etiam ipſarum cauſa gravari. Hoc tamen dico, quod ſi eas voluiſſet inſtitui, & ad ſuorum curam pertinere Ignatius; nec ipſarum ullam feciſſet in ſuis Conſtitutionibus mentionem, imperfectas dediſſet, quia intento à ſe fini non adæquatas. Idem dici poſſet de ſanctis Auguſtino & Alberto, ſi Regulam ſuam ſcripſiſſent, hic pluribus quam paucis uno in loco & ſub unius Prioris obedientia Eremitis; iſte pluribus quam unius cœnobii Virginibus regendis, ab una Præpoſita unoque Presbytero, ſub Epiſcopi ſui obedientia viventibus; quia nihil amplius ex Regula intelligitur, & longe plura præſcribi ac definiri debuiſſent, ſi ea, quæ tunc non fuiſſe dicimus, ordinanda fuiſſent.

137 Quando veſtrum Ordinem petiiſtis ab Apoſtolica Sede confirmari, objcebaturque decretum Synodi Lateranenſis, præcipiens, ut *quicumque voluerit ad religionem converti, unam de approbatis aſſumat*; reſponderunt majores veſtri, ſuam eſſe approbatam ab Alberto Apoſtolicæ Sedis Legato, à quo & Regulam accepiſſent; & hoc reſponſo denique impetrarunt, ut non cogerentur ad aliquam ex antiquis recipiendam, quamvis illa veſtra eſſet tam nova & paucis ante Concilium annis dictata. Quid igitur Societati quaſi exprobras, Reverende Pater, quod *abſque Regula* (una ſcilicet antiquarum, ad quarum nullam Apoſtolica Sedes voluit nos obligari) *ſub ſuis Conſtitutionibus vivit*. Noſtra hæ ſunt Regula ſæpius ac pleniſſime confirmata: hac contenti ſumus, neque ambimus non præſcriptum in illa Chorum, vel Monialium (ut Tibi vocare placet) Jeſuitiſſarum curam; quin potius has nobis invitis natas, non inviti vidimus extingui, & illum enixe ſumus aliquando deprecati, utpote Apoſtolico inſtituto noſtro, quod expeditos ſemper in vinea Domini operarios exigit, minus conformia munia. Idem ſi feciſſetis vos, primo veſtro inſtituto Eremitico contenti, non ſe abdicaſſet ſuo Generalatu Nicolaus Gallicus, Regulæ in ſua puritate ſervandæ zelator an. 1270; cum vidit ſuam *Sagittam igneam*, qua nitebatur ſolitudinis Carmeliticæ deſiderium ſpiritumque reſuſcitare, fruſtra fuiſſe jactam: qua de re meretur legi veſter Lezana ad annum prænotatum num. 7, ex eadem Sagitta, ſcintillas eliciens Elianas, prorſus & dignas quæ ſuo

eff:ctu

effectu non omnino caruerint hac noſtra ætate, qua videmus ejuſmodi ſeceſſus laudabiliter reſtitutos pro iis, quos eo ſpiritus Eliæ ducit.

§. XII. *ACCUSATIO.*

Solus Papebrochius negat librum ſeu epiſtolam, de proceſſu & variis Regulis Ordinis Carmelitarum; ad Euſebium Eremitam Montis Neroi, eſſe genuinum fœtum S. Cyrilli Conſtantinopolitani.

RESPONSIO.

138 Quicumque negant, librum de Inſtitutione Monachorum eſſe Joannis XLIV Archiepiſcopi Hieroſolymitani, ſed aſſerunt eſſe Auctoris alicujus, nec antiqui, nec Græci (hoc autem poſt Braſichellenſem, ſacri Palatii Magiſtrum, & Bellarminum, ſentiunt omnes hujus temporis Critici eruditi, ſicut vidimus ſupra §. 5) dicendi ſunt etiam negare, prædictam Epiſtolam eſſe S. Cyrilli, qui B. Brocardo in regendis Carmelitis ſucceſſit anno 1230, ſeu potius circa annum 1210, immediate poſt Regulam ab Alberto Patriarcha dictatam. Negando enim iſtud, conſequenter negant, quod ipſe *Ioannes ſodalibus ſuis, Religioſis montis Carmeli, librum* iſtum, *legendum & obſervandum tradidit anno Domini* 412. *Et ex tunc profeſſores noſtræ* (id eſt Carmeliticæ) *Religionis ſategerunt ad perfectionem & finem vitæ* ſolitariæ *tendere, ſecundum formam inſtitutionis Prophetæ Eliæ, per dictum Ioannem in præfato libro deſcripta* .... ut habet Epiſtolæ Caput 1. Negando quoque Auctorem libri Græcum eſſe, negant totum quod legitur Cap. 3 de Aymerico Antiocheno, quod ſcilicet *intelligens, quoſdam eorum, qui ab Occidente ſupervenerant, ſpretis ſeniorum monitis, non recte ambulare ad veritatem religioſæ vitæ eremiticæ, in prædicto Ioannis libro deſcripta; & perpendens hoc ideo maxime contingere, quia, Græcas litteras ignorantes, neſciebant codicem illum legere, fecit librum illum de Græco in Latinum transferri.*

139 Porro nec Bellarminus, neque Labbeus, neque Oudinus, Eccleſiaſticorum ſcriptorum Catalogos texentes, dignati ſunt *Cyrilli Carmelitæ* nomen inter illos reponere: & qui hoc fecit Poſſevinus, fecit ſub dubia ſibi Tritemii fide, addens; *Si Tritemio hac in re credendum:* Nec plus feciſſe dici poteſt Aubertus Miræus, qui perſuaſus à Waſtelio, ut in Joanne Hieroſolymitano mentionem paulo honeſtiorem faceret libri de Inſtitutione Monachorum, quem dixerat pag. 51, *ſcriptum videri ab aliquo longe poſteriori*; non ultra ei aſſenſus eſt, quam ut diceret, ſe Waſtelii pro eo Vindicias, *cum prodierint, eruditiorum judicio diſcutiendas relinquere*: quod quale tulerint Theophilus Raynaudus, Philippus Labbe, aliique, ſupra etiam vidimus. Quomodo autem illi, qui editoribus novæ ac veteris Bibliothecæ Patrum, olim Coloniæ, & nuper Lugduni, perſuaſerunt, ne inde auferrent librum Joanni præfato attributum, non etiam perſuadere potuerint, ut inter Patres ſeculi 13, Cyrilli Carmelitæ libro ſive Epiſtolæ illi locum darent, nolo hic

hic divinare.

140 An vero (ut ejuſdem Epiſtolæ plures ineptias taceam, hiſtoriam Carmeliticam concernentes, & ex Joannis Phocæ diverſa prorſus narratione dijudicandas.) an, inquam, ex Barratæ cappæ iſtic deſcriptæ forma, prorſus diverſà à veroſimili, non ſequatur, illam eſſe confictam, poſtquam Barrata illa, in albam mutata, fere ex Carmelitarum memoria excideret, videndum nobis erit Art. 15 §. 17, ubi ex profeſſo hunc lapidem verſas, Pater Rev. ne bis cogar eadem dicere. Interim nullum neque Paternitas Tua, neque à te citati veluti Epiſtolæ iſtius Vindices, PP. Daniel à Virgine Mariæ & Franciſcus Bonæ-ſpei, allegatis vetuſtiorem Philippo Riboto, qui primus Carmelitanum Speculum compilavit, annis fere centum poſt mutationem Cappæ, factam anno 1287.

141 Ceterum, quocumque anno Cyrillus cœperit Carmeli Montis Eremitas Prior regere; quocumque etiam vivere deſierit; ex hac ei attributa Epiſtola, ſi vera foret, ſequeretur; quod, ipſo Prioratum ineunte, Eremitæ Montis Neroi (*Montana nigra* ſcriptores Latinis convenientius nominant) prope Antiochiam degentes, necdum aggregati erant Eremitis ad fontem Eliæ commorantibus, & ſub unius à ſe electi obedientia viventibus. Nam per eamdem Epiſtolam invitabantur ad unionem ejuſdemque Regulæ obſervantiam, quam tenebant ii, quos *antea in antris atque cellulis diſtantes*, & *per montem Carmeli* ſparſim *habitantes*, *ipſe Domnus Albertus tunc*, id eſt poſt annum 1206 quo venit in Syriam, *congregavit, & in monaſterio* per eam conſtructo ... *incluſit, ut ibidem converſarentur ſecundum Regulam eis per ipſum noviter ſcriptam; quam tibi ſic in ſua forma tranſmitto*, inquit auctor Epiſtolæ. Supponens ſcilicet, eam Regulam necdum apud Antiochiam haberi, & ipſos qui ibi erant, necdum Priori Carmeli fuiſſe ſubjectos. Si enim fuiſſent (uti finguntur) & ipſi, & omnes Terræ Sanctæ Eremitæ Latini, Priori Montis Carmeli ſubjecti; partem utique eorum Priores habuiſſent in electione Generalis; neque tam diu caruiſſent exemplo Regulæ Albertinæ, ſed vel ſtatim ab ejus promulgatione illud accepiſſent, vel à Capitulo Generali rediens Prior Euſebius ipſam attuliſſet; nec opus fuiſſet exemplum accipere per Epiſtolam à Cyrillo, & quidem tot annis poſt ſcriptam Regulam, quot ponentur inter hujus datam & Cyrilli ſcriptionem: talem autem conſequentiam, non exiſtimo facile à Carmelitis admittendam.

§. XIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ex falſo principio negat, Enoch, Patriarcham Hieroſolymetanum, deſcripſiſſe Vitam S. Angeli Carmelitæ.

RESPONSIO.

142 NEque *Principium* mihi, ad negandam theſim, fuit ſolum quod aſſumis, Pater Rev. (ſcilicet quod eo tempore quo Vitam illam ſcripſiſſet prætenſus Enoch, non potuerit ipſe fuiſſe Patriarcha Hieroſolymitanus; & quidem Catholicus atque Sanctus) neque ſi fuiſſet, *falſum* eſſet *Principium*. Etenim ad diem 6. Maji in Appendice, prolixiſſimo Commentario, demonſtravi cuicumque

que oculos habenti, (ſicut jam dixi Art. 11 num. 104 & ſeqq. nec pigebit iterum hic repetere) fieri nullâ ratione poſſe, ut eam Vitam ſcripſerit auctor Græcus aut Sy-„rus, qui Hieroſolymis & in Palæſtina, „ineunte ſeculo 13 vixerit cum S. Angelo; „cum eodemque tranſierit in Italiam Sici-„liamque, & morientem viderit; ac denique „reverſus Hieroſolymam, factus ſit Pa-„triarcha „ Verba mea iſta ſunt, in Anacephalæoſi pag. 834, quæ deinde ſic proſequor.

143 „Quid enim? An talis vir potuit „Græcorum rituum tam eſſe ignarus, ut „pro iis identidem Latinos ſubſtituens, om-„nia aliter facta narraret quam fieri debue-„runt? An potuit neſciviſſe, quo in ſtatu „Hieroſolymam atque Alexandriam reli-„querit, inde diſcedens? An potuit credi-„diſſe, quod Syro-Græci atque Latini pro-„miſcua inter ſe Sacrorum communione „uterentur? An potuit vel ſomniando cogi-„taſſe, quod ex Carmelo Hieroſolymam „eunti tranſeundus eſſet Jordanes fluvius? „An potuit Portum Romanum cum Cen-„tumcellenſi, & hunc cum Urbe-Veteri „confudiſſe? An potuit Honorium hic re-„periſſe eo tempore, quo conſtat fuiſſe „Romæ? An potuit erraviſſe in nominando „Archiepiſcopo Panormitano, hoſpite ſuo, „vel eum non diſtinxiſſe à ſuo Vicario? An „potuit denique charactereſ omnes tempo-„rum confudiſſe, ut Paraſceven diceret ce-„lebratam XXIV Martii, feſtum S. Marci „componeret cum feria VI, aliaque ſimilia „iis annis, quibus id nec factum eſſe, nec „fieri potuiſſe, dijudicare poteſt quantum-„vis tiro in chronologis? „ Talia ego ibi: moxque concludo dicens. „Hæc ſi, non „ſingula, ſed ſimul omnia, dicas fieri po-„tuiſſe; vel oſtendas, ut Vita illa verifice-„tur, non debuiſſe fieri; fatebor ego me „vel carere oculis, vel plena in meridie „denſiſſimam noctem pati.

144 Principium ergo negandi, quod hæc Vita ſcripta ſit ab aliquo Catholico vel Schiſmatico, Latino vel Græco, ejus de quo agitur temporis Patriarcha, non eſt mihi ſimplex negatio, quod tunc fuerit aliquis Patriarcha Enoch (quamvis hoc quoque dico, & demonſtraſſe me puto) ſed quod tota Vita ab initio ad finem mera ſit fabula, de vero Sancto ſic compoſita, ut nihil videri poſſit fabuloſum magis, ſi hiſtorica criſis adhibeatur ad ſingula expendenda. Tua quidem Paternitas num. 103 ſic argumentatur: *Si ſcriptor vulgatæ Vitæ S. Angeli, non ſit Enoch Patriarcha Hieroſolymitanus . . . ſed pſeudo-Enochus aliquis, qui oculati teſtis perſonam fallaciter aſſumpſit; fatendum erit hunc hominem eſſe mendaciorum loquaciſſimum, & nequiſſimum.* De ſcriptoris intentione & conſilio, fueritne nequitiæ an ſimplicitatis nimiæ, judicabit Deus. *Mendaciorum*, ſive (ut vocabulo utar mitiori) figmentorum loquaciſſimum eſſe, libens aſſentior.

145 Atqui, ſubſumis, hoc *non eſt præſumendum, cum ille non ſcribat niſi quæ pietatem, modeſtiam & ſanctimoniam ſpirent & ſapiant.* Quaſi vero aliud ſpirent ac ſapiant apocrypha & ſuppoſitita multa, puta Periodi Theclæ & Pauli, per Presbyterum Pauli amatorem indiſcretum; Joannis Apoſtoli & Euangeliſtæ, per pſeudo-Prochorum, Simonis Petri per pſeudo-Clementem, & innumera talia, de quibus ex Baronio egi Art. 4 num. 31. Graviter iſta veræ officiunt pietati. cum falſitatis convicta, cetera quoque adducunt in fictionis ſuſpicionem, quorum non tam evidenter poteſt demonſtrari veritas, ſicut iſtorum evidenter demonſtratur impoſtura; non tamen impia, ſcurrilia, & bonos mores depravantia ſunt, Imo hos quoque poſſent ſalubribus monitis informare & eſſe innoxia, ſi aperta fronte prodeant, tamquam fabulæ ingenioſè com-

poſitæ, ad recreationem pariter & inſtructionem. Sic noſtri Patres Ludovicus Richeomus & Guillielmus Wahà, hic Chriſtianum Herculem Godefridum Bullionum Latino idiomate, iſte Gallico Peregrinum Lauretanum ſcripſit; alius Italice Roſalindam; ad excutiendum è manibus curioſæ juventutis pernicioſos illos Romanos, ſive Romancias, quæ, per amorum armorumque ludibria, caſtitatem corrumpunt, & vanitatem inſpirant.

146 Si, eâdem, qua Tu uteris, argumentandi formâ, Pater Reverende, opera Magni Dionyſii (ſic enim vocare ſolebat Petavius) vere eſſe Areopagitæ ex noſtris aliqui à Te citati num. 102 & 107, putaverunt evinci; quia cum illis circumferuntur Epiſtolæ aliquæ, mentientes auctorem Apoſtolici temporis; nihil eo permoventur alii, quin fidenter teneant, Epiſtolas iſtas vel totas confictas eſſe, vel interpolatas ab iis quorum intererat Apoſtolici ævi credi præclara aliàs opera, ſed ad ſuos quoſdam fines, fortaſſis per ſe non malos, conducibilia. Ergo de Auctore Vitæ, de qua agimus, ſentiat quiſque ut volet; modo illam eſſe fabuloſam agnoſcat, neque inter veras hiſtorias reputandam.

147 Quód Enochum Patriarcham attinet ejuſque deceſſores, Nicodemum, Onuphrium, & Joannem, nominatos in Vita, juxta quam ſediſſe debuiſſent illi ab anno 1185 ad 1220, & ultra ac citra; jam dixi, ſi tales revera fuerint Hieroſolymis Patriarchæ, neque Catholicos fuiſſe, neque concipi poſſe pro Syro-Græcis ab Imperatore Conſtantinopolitano conſtitutos ante annum 1192, quouſque ſederunt Leontius & Doſitheus, ſtatim poſt expulſos Hieroſolymis Latinos Patriarchas, Conſtantinopoli ſubmiſſi, unus immediate poſt alterum ab anno 1187: quo toto tempore & prius etiam, atque ad annum uſque 1203 debuiſſet ſediſſe Patriarcha Nicodemus, cui tunc ſucceſſerit frater ſuus Onuphrius, non niſi ſub annum 1219 locum ſua morte facturus Joanni, fratri S. Angeli, quem denique exceperit Enoch. Hos autem omnes licet Catholicos, contra Schiſmaticos prænominatos ſediſſe Hieroſolymis, ut credere me cogat Paternitas veſtra, remittis me ad Lezanum an. 1190 num. 4 ſic ſcribentem.

148 *Ne quis in hujuſmodi Nicomede &c. . . . . . . vel leviter offendat; ſciendum, ſanctæ Hieroſolymorum civitatis & Terræ-ſanctæ hunc uſum vetuſtum fuiſſe, ut cum in ea omnium nationum Chriſtiani, ob loca illa ſancta, Chriſti præſentiâ ſummè veneranda, manſiones habuiſſent; non ſolum Latini & Græci, ſed etiam Syri vel Suriani illius patriæ incolæ, ſuos Epiſcopos ſuumque Patriarcham Hieroſolymitanum etiam haberent.* Hoc cum de Græcis, poſt Hieroſolymam à Turcis captam ibidem manentibus, probaſſet Lezana, (uti & ego probo, de Syris ſeu Syrianis ex Vitriaco, quod *habent proprios Epiſcopos Græcos*) ſubjungit in rem ſuam. *Cum autem Solymorum Epiſcopus Patriarcha nominetur, Patriarcham quoque Hieroſolymitanum proprium habebant, ſi proprios habebant Epiſcopos.* Ac denique concludit idem Lezana, quod, pulſis Latinis & admiſſis Græcis in Sancta civitate, *cum veri Catholici Suriani eiſdem* Græcis, *velut ſchiſmaticis, & male ſuſpectis de aliquibus fidei Articulis . . . . ſubjici non paterentur, neceſſe fuit illos propriis, & peculiaribus Patriarchis ejuſdem patriæ & nationis ſubdi. Propterea ergo locus datur, prædictis piis, Catholicis, & Eccleſia Romanæ ſubjectis Patriarchis, de quibus in præfata Hiſtoria mentio habetur.*

149 Hæc prolixius, quàm facis Pater Rev. placuit ex Lezana tranſcribere, ut clarius appareat quam ille omni auctoritate deſtituatur ad aſſerendum, quod tenen-

tibus

Digitized by Google

tibus Saracenis civitatem ſanctam, ante annum 1099, quo illam Latini ceperunt, ibidem fuerint aliqui Latinæ unionis ac ritus Patriarchæ: quod ex nulla omnino Hiſtoria probabitur per tota decem ſecula. Neque vero illud conſiſtit cum eo, quod mortuo apud Cyprum Simone, Hieroſolymitano Patriarcha Græco, (homine, ut ex ſcriptis ejus in Appendice Tom.7 demonſtravi) pertinaciter ſchiſmatico, licet cum Latinis amicitiam ſimularet) adeo cunctanter proceſſerint Principes, ad Patriarcham ejus loco ex Latinis ſubſtituendum. Quid enim deliberatione multa opus erat, ſi ibi jam aliquis Latinus habebatur re & nomine Patriarcha?

150 Similiter nequit oſtendi per ullam auctoritatem, quod urbem jam tenentibus Latinis, permiſſus in ea fuerit aliquis ſeu Græcus ſeu Surianus in eadem uſurpare aut titulum aut poteſtatem Patriarchæ. Imo de Græcis fatetur ipſe Lezana ex Baronio, Theodorum Balſamonem allegante, quod *Græci, Patriarchæ Hieroſolymitani vocati, ante Hieroſolymam expugnatam à Turcis an. 1187 in ea non admitterentur;* eſto quod Conſtantinopoli aut alibi inter Græcos non deſierint Imperatores (quod tamen certius mallem probatum legere) inſtituere & appellare Patriarchas Hieroſolymitanos; eo ſcilicet modo, quo etiam poſt annos tam multos ab urbe ſancta capta, ipſaque Accone, ultimo Latinorum Patriarcharum refugio, non deſierint Pontifices Romani illum titulum, æque ac aliorum in Partibus (ut loquimus) Epiſcopatuum, conferre paſſim aliquibus Præſulibus Latinis, tum aliis, tum iis ſæpe, quos Legatos aut Nuntios dirigunt ad Principes, vel in aliorum ſubſidium permittunt ordinari.

151 De talibus ſi qui forte fuerint, hic non agitur; ſed agitur de reſidentibus in urbe ſancta, quales cum ſub Latinis nullos Græcos fateatur fuiſſe Lezana, & poſt captam urbem ſchiſmaticos fuiſſe omnes, reſtat quærendum, an fuerint ibidem utroque tempore Suriani Patriarchæ ſeu Catholici ſeu Schiſmatici? Ego utrumque nego, & quoad tempus Latinorum nequidem auſim affirmare, quod in iis urbibus ubi erant Præſules Latini, ſimul etiam fuerint Epiſcopi aut Græci aut Suriani, Latino Patriarchæ vel Epiſcopo ſubjecti; etſi in aliis locis, parum aptis Latino Epiſcopo ſuſtentando, permiſſi ſint Syro-Græci Epiſcopi manere, ſub juriſdictione tamen Patriarchæ Latini, ſicut antea fuerant & poſtea fuerunt, ſub juriſdictione ſolius Græci.

152 Quod autem præſumit Lezana, poſt exceſſum Latinorum remanſiſſe ibidem Surianos, vere Catholicos ac pios, tam multos, ut propriæ nationis & unionis Catholicæ Epiſcopo eguerint, eumque reipſa habuerint, abſque ullo præſumit fundamento. Cum in nullo hiſtorico ejus temporis inveniatur indicium vel minimum zeli, à Patriarchis & Epiſcopis Latinis exerciti ad converſionem Syro-Græcorum, quam videntur habuiſſe in deſperatis. Omnes enim (ſicut dixi in Reflexione hiſtorica ad Vitam S. Angeli num. 7) erant non ſolum alieniori ſemper à Latinis animo, ſed pertinaci plane ſchiſmate ab eiſdem diſſidebant; eoque magis, quo ferebant ægrius, ſuas ab ipſis eccleſias occupari, Reliquias diſtrahi, ritus negligi, ſe ipſos Cenſuris eorum gravari, imperium deniq; ſacrorũ fere totum obtineri.

153 Placeat de his audire Jacobum de Vitriaco, ipſo quo S. Angelus martyrizatus dicitur anno ſcribentem. Hic, poſtquam cap. 70 & ſeqq. fuſe explicaſſet vitia & peccata Latinorum, ex Europa in Palæſtinam advectorum vel ibidem genitorum, quibus Terræ ſanctæ exterminium acceleratum fuit; tranſit ad enarranda nihilo leviora delicta & crimina eorum, qui, *à diebus antiquis*,

Digitized by Google

antiquis in terra commorantes, Suriani vocantur, aliis *Syro-Græci, ſub Romanis, Græcis, Latinis, barbaris, Saracenis & Chriſtianis, vicibus ſubalternis longo tempore jugum paſſi ſervitutis ... homines magna ex parte infideles, duplices, & more Græcorum velut vulpes doloſi ... furtum & rapinam quaſi pro nihilo reputantes, ſecreta Chriſtianorum pro modico pretio Saracenis enuntiantes, inter quos nutriti ſunt, quorum etiam lingua libentius utuntur quam alia, & mores perverſos magna ex parte imitantur ... Conſuetudines autem & inſtitutiones Græcorum in divinis Officiis & in aliis ſpiritualibus* (in quibus & littera & lingua utuntur Græca, etſi hanc plerique eorum non intelligant) *penitus obſervant; & Græcis tamquam Superioribus obediunt: Latinorum vero Prælatis, in quorum diœceſibus commorantur, non corde, ſed ore tantum & ſuperficialiter ſe dicunt obedire, timore ſcilicet ſecularium Dominorum.*

154 *Habent enim proprios Epiſcopos Græcos: nec Latinorum excommunicationes formidarent, niſi ab eorum communione, in contractibus & aliis neceſſariis, laici noſtri ſe ſubtraherent. Dicunt enim inter ſe, quod Latini omnes excommunicati ſint, ideoque non poſſunt excommunicare. Etenim tam Græci quam Suriani, occaſione Symboli, quod in Nicæna Synodo compoſuerunt ſancti Patres, miſerabiliter decepti, negant à Filio procedere Spiritum S. .... Cum igitur omnes Latinos*, hoc aſſerentes, *excommunicatos reputent; altaria ſupra quæ Latini celebraverunt Divina, priuſquam in ipſis celebrent, abluere conſueverunt. Sacramentis etiam noſtris nullam exhibent reverentiam, nec aſſurgere volunt quando Corpus Domini ad infirmos noſtri deferunt Sacerdotes ... Diem autem ſabbati adeo ſolennem reputant, quod non licet alicui eorum in ſabbato jejunare, excepto tantummodo ſabbato ſancto Paſchæ. Solenniter autem, ſicut in die Dominica, in ſabbato Divina celebrant; & carnes in ea manducantes, more Iudæorum, ſplendide epulantur.*

155 Talia cum & in aliis ſcriptoribus legerem, & omnem fidem Vitriaco adhibendam putarem, circa mores & religionem gentium Terram-ſanctam incolentium, quando illuc Latini appulerunt, victiſque Saracenis Hieroſolymitanum Regnum ſibi conſtituerunt; non modo nullam me injuriam facere credidi ſacerrimo Ordini Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, ſi primum eorum Priorem ſocioſque & ſucceſſores ejus Latinos omnes fuiſſe dicerem; neque inſtitutione aut propagatione habere quidquam commune cum tam deteſtanda ſchiſmaticorum colluvie, quæ ſola, cum Saracenis & Jacobitis mixta, regionem obtinebat. Nam quos forte cogitare hic vellet aliquis Syro-Græcos, Catholica unione conjunctos cum Latinis, ſub Epiſcopis Græcis eidem unioni adhærentibus (quales poſtmodum reperimus in urbibus quibuſdam Græciæ, diu ſubjectis Genuenſium ac Venetorum dominio, poſt Latinorum imperium Conſtantinopoli extinctum; & quales ſunt etiam inter Ruthenos, Regi Polono ſubjectos) hos in Terra-ſancta, ſaltem pro illo de quo agimus tempore, nulli noverunt Hiſtorici. Quod ſi aliqui eorum ſerio amplexi ſunt Catholicam unionem, quando ſub Latinorum dominatu erant; eos omnes aut pleroſque credo rediiſſe ad vomitum, mox atque in Saracenorum poteſtatem redierunt. Sic enim de facto vidimus accidiſſe Hieroſolymis; ubi mox atque urbs capta fuit, receptos diximus Patriarchas, à Græco ſchiſmatico Imperatore miſſos.

156 Atque hic obſecro cogitent RR. PP. *Carmelitæ*, quantam tum injuriam eorum majoribus, ab Alberto Regulam habentibus,

habentibus, tum *S. Angelo*, inter eos vitam religioſam profeſſo, per ignorantiam ac temeritatem fecerit hujus Vitæ Auctor; in omnibus ſic faciens communicare Carmelitas cum Schiſmaticis, ut Priorum Latinorum, quos vere Sanctos Carmelus habuit, nec nomina quidem curaverit diſcere.

157 Hæc, ex pridem impreſſis Tomo 2 Maji, pag. 816 placuit recudi, pro refutanda exceptione Lezanæ de Patriarchis Surianis, quos Pontifici Romano ſubjectos fuiſſe & manſiſſe, ſibi imaginatur, etiam ſub Turcis. Majori autem abſurditate eoſdem auctor Vitæ facit ritus Latinos obſervare in Sacris, quod vix in Italia faciunt, qui ibidem perſeverant bene Catholici Monachi Baſiliani.

158 Inter ritus autem pure Latinos eſt, quæ in Præfatione deſcribitur Canonizatio S. Angeli, facta *prope Hieroſolymam*, in Synodo triginta ſex Epiſcoporum, præſidente non eo, qui tunc fuiſſe aſſeritur, & præſidere debuiſſet, Joanne, fratre S. Angeli; ſed *Athanaſio de Claromonte, Patriarcha Alexandrino*: quare ibidem conſequenter doceo, quales ea ætate Chriſtianos Ægyptus, quales Epiſcopos habuerit. Non alios utique quam habet hodie, ſchiſmatis nota infames, & variæ hæreſeos ſtigmate notabiles, quos paſſim vocant *Iacobitas*, ipſi ſe *Cophtitas* appellant. Agit de his conſequenter Jacobus de Vitriaco cap. 75, aitque quod *à multis jam temporibus à Conſtantinopolitano Patriarcha excommunicati, & ab Eccleſia Græcorum ſequeſtrati*, uſque in Indiam & Æthiopiam diffunduntur; *omnes* quidem *Chriſtiani, ſed lamentabili errore longo tempore obtenebrati, parvulos ſuos in utroque ſexu more Saracenorum ex magnâ parte circumcidentes . .. Alius autem & error eorum eſt, quod Confeſſiones peccatorum ſuorum non Sacerdotibus, ſed ſoli Deo latenter faciunt, ponentes thus juxta ſe in igne, tamquam cum fumo peccata ſua aſcendant coram Domino.*

159 Atque hi, dum ſub Saracenis Ægyptus fuit, ſoli fere potiebantur Eccleſiarum, aut diviſas habebant cum Melchitis, Græcorum unioni & communioni adhærentibus: quorum alterutris Patriarcham obtigiſſe prædictum Athanaſium de Claromonte, ex monaſterio S. Mariæ della Grotta in Sicilia Monachum Baſilianum, utique à Romano Pontifice ſubmiſſum, quis ſani ſenſus homo poſſit credere; aut ſine teſte concipere Alexandriæ Catholicos Ægyptios, Græcos vel Coptos, quibus ille præfuerit?

160 Denique, omiſſis plurimis aliis difficultatibus contra imaginariam iſtam Synodum Hieroſolymitanam movendis, Reflexionem prænotatam concluſi paucis, quæ mihi petii demonſtrari, punctis.

I Quod *Hieroſolymis* & *Alexandria* fuerint an. MCCXXI, vel ſequentibus Patriarchæ *Onuphrius* & *Athanaſius*.

II Quod Patriarchæ iſti, cum Epiſcopis ſibi adjunctis ex toto Oriente, fuerint Catholicæ communionis.

III Quod ritus & forma Canonizationum, tunc apud Latinos cœptarum inſtitui, in uſu fuerit Græco-Syrorum.

IV Quod poſſibile fuerit tali loco ac tempore, & rebus politicis adeo turbatis, convenire Synodum XXXVI Epiſcoporum, præter plurimos alios ex Clero ſeculari ac regulari, jus habentes ſeſſionis ſuffragiique in Synodis.

Quæ ſi nequeant ulla ratione probari, reſtat ut interrogem, ecquid fidei mereatur Auctor, tam multa incompatibilia & impoſſibilia commentus, velut certiſſime ſibi comperta, idque in prima introductione ad Vitam, cujus examen deinceps compendioſiori via pro cedere facio.

161 Præter

161 Præter hæc (ut alia multa diſſimulem, obſervata in Annotatis) numquid non certiſſimum convincendæ impoſturæ argumentum eſt, quod ſcriptor, qui vult videri, ut eum eſſe dicitis, Syro-Græcus, non potuerit, in tota hac Hiſtoria, pro Græcis ritibus ac ceremoniis ſubſtituiſſe Latinos, abſque ullo uſpiam Græci ritus indicio; cum ſupra viderimus Vitriacum, de Surianis tam diſtinctè dicentem, quod *conſuetudines & inſtitutiones Græcorum, in divinis officiis & aliis ſpiritalibus, penitus obſervant.* Contra hos autem identidem impingit pſeudo-Enochus, præſertim Capite 1, ubi num.9 inducit parentes S.Angeli, adhuc Judæos, in eccleſia Catholica Miſſam Patriarchæ audientes, *cum eſſet dies Iovis ſancta:* addens quod, cum *is vellet (uti moris eſt) ſignum Crucis cum Euchariſtia facere ſuper calicem*, vidiſſe oculis propriis viſibiliter Chriſtum in forma humana.

162 Hic ego noto, Græcos nullo jejunii Quadrageſimalis die, adeoque nec die Jovis ſancto, ſeu Majoris hebdomadæ, Miſſam facere, niſi Præſanctificatorum; & cum hanc faciunt, uti faciunt Latini die Veneris Sancto, non facere Cruces cum Hoſtia (ut aliàs ſolet) ſupra calicem: ſed, poſt Pater noſter atque preces, *Sacerdos ad divina dona* (id eſt Euchariſticas ſpecies) *recta manum mittens, tangit vivificum panem*, communicaturos advocat, dicitque *Præſanctificata ſancta ſanctis*; *deinde detegens vivificum panem, perficit communionem divinorum donorum.* Nota etiam, quod Græcus Sacerdos, alio quovis anni tempore extra jejunia ante Communionem, *Dominicum corpus elevat* quidem, *non ita tamen ut conſpiciatur*; populum autem, clauſis poſt Conſecrationem & Elevationem ſacris portis, per quas tunc ſolum ad altare conſpectus illi datus fuerat, à reliquæ liturgiæ aſpectu prohiberi. Quis autem credat, ad ſacrum altare permiſſos introire Judæos Angeli parentes, & ſacra myſteria propius contemplari, quando id nulli laicorum Chriſtianorum licebat? Atque hæc in præſentiarum ſufficiant: cetera lege ſuo loco.

§. XIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ex falſa conjectura, negat Officium Venerabilis Sacramenti, quod in Eccleſia nunc recitatur, eſſe compoſitum à D. Thoma.

RESPONSIO.

163 Philippus Labbe, ſæpius mihi hoc Articulo nominatus, vir judicio totius Galliæ eruditiſſimus, & ſcriptis libris nomen promeritus immortale, in ſua de ſcriptoribus Eccleſiaſticis Diſſertatione pag. 17, monuerat, *erraſſe non mediocriter Miræum, dum Apollinarem, cui ſua Poëmata Avitus inſcripſit, arbitratus eſt fuiſſe fratrem ejus, Valentinum Epiſcopum; cum Apollinaris iſte fuerit Sidonii Apollinaris, Arvernorum Epiſcopi, filius.* In quo erraſſe ipſum ſe deprehendens, lecto diligentius Turonenſi, quo nitebatur, ad finem ejuſdem libri pag.8.4, ſic loquitur, *ſit, ipſe vineta cadam mea: non Miræus, ſed erravi ipſemet ſplendide; dum memoriæ nimium confiſus, conſulere locum neglexi.* Digna viro docto, ac veritatis præ omnibus amante, ingenuitas.

164 Ab hac quam longe abſit Paterni-

tas

Digitized by Google

tas Tua, quam prope ego ad eandem accedam, ut judicare lector poſſit, non gravabor ex Parte 2 Conatus mei ad Catalogos Pontificum transſcribere Diſſertationem XXIII, cui titulus, *De Officio, pro feſto Corporis Chriſti, Urbani IV juſſu, per S. Thomam compoſito*: argumentum enim omnino dignum eſt, quod iterato imprimatur; idque meretur facer Ordo Prædicatorum, qui prompte oblatam à me ſatisfactionem gratanter atque majori cum plauſu excepit, quam Patern. veſtra vellet, illud præcipue hic etiam agens, ut quam maximam mihi apud Ordinem iſtum (uti alibi apud alios) conſtes invidiam; iſtum, inquam, qui ceteroquin libenter agnoſcit ingentia noſtra in Actis Sanctorum ſuorum eruendis illuſtrandiſque beneficia. Quam ob rem accipe hic è Conatu prædicto, qui non multis ad manum eſt, totum fere hac de re contextum.

165 Viderat Urbanus, cum Leodii Archidiaconus eſſet, maximas inter contradictionum procellas, inſtitutam novam feſtivitatem Corporis Chriſti, ex revelatione facta B. Julianæ Cornelienſi; allaborante Venerabili Eva, ad S. Martini eccleſiam Recluſa; & utrique haud parum in pio cœpto urgendo faverat: Officium etiam proprium, quod ex Julianæ directione Joannes ejus Clericus compoſuerat, vehementer probarat. Anno abinde decimo quinto & amplius labente, cum circiter quadriennium egiſſet in Romano Pontificatu; contigit ut *Sacerdos, veniens Bolſenam, quod eſt oppidum non longe diſtans ab Urbe-veteri, in qua Papa Urbanus quartus tunc cum Curia Romana reſidebat, dum celebraret Miſſam, inter verba Conſecrationis dubius in fide, vidit carneis oculis Hoſtiam in forma Pietatis, & de ea ſanguinem fluere in calice. Quo territus, dum conaretur occultare & cooperire de Corporali, apparuit mox forma Pietatis in ſingulis partibus Corporalis: & ita coactus eſt populo aſſiſtenti miraculum patefacere. Quod ubi populus comperit, ad Urbem-veterem properans, ſummo Pontifici mirabilia & ſtupenda quæ viderat, nuntiavit. Stupente autem Curia, per ſummum Pontificem (qui necdum oblivioni tradiderat, quæ in Leodio approbaverat, dum adhuc apud S. Lambertum reſideret) interveniente conſilio & aſſenſu Dominorum Cardinalium, deliberatum eſt, quod feſtum Corporis Chriſti per univerſam Eccleſiam ſemel in anno ſolenniter, feria quinta poſt Octavas Pentecoſtes, in toto terrarum orbe celebraretur; & vocato B. Thoma de Aquino, qui tum præſens aderat, præceptum fuit, ut Officium de tali feſto, ſecundum uſum omnium Eccleſiarum, componeret.*

166 *Thomas autem, divinarum armarium Scripturarum, cujus mentem obedientia & omnium virtutum decor colluſtraverat, præceptum hoc libenter, breviter, atque inſigniter complevit: in cujus rei teſtimonium, in foribus eccleſiæ Bolſenæ depictum eſt miraculum Sacerdotis celebrantis: depictus etiam eſt B. Thomas, ſedens & ſcribens tamquam Doctor in cathedra, circumſtante Curia: depictus eſt inſuper Crucifixus alloquens S. Thomam, coram ſe ſuper genua adorantem, & dicens; Bene ſcripſiſti de me, Thoma.* Ita Joannes Dieſtemius Blærus, ad S. Jacobi Leodienſis Prior Ordinis S. Benedicti, art. 8 Commentarii de Inſtitutione Corporis Chriſti, ſub annum 1496 ab eo ſcripti; quæ, quoad Officium ex *Urbani IV* præcepto per S. Thomam compoſitum, dicuntur confirmari ex funebri Oratione, quam ejus ſocius, Fr. Raynaldus de Piperno, poſt mortem Sancti habuit, quamque optarem nanciſci; & ex Breviario precum Canonicarum, quod S. Ludovico Regi Franciæ in uſu fuiſſe creditur, & ante primam Lectionem 2 Nocturni hæc verba ha-

bere, *Sermo Fr. Thoma de Aquino*: conſonant autem quæ Guilielmus de Toco, annis poſt Sancti obitum quadreginta, ſcripſit in ejus Vita, atque alii plurimi.

167 His ita conſtitutis & compoſitis, non diu diſtulit Pontifex dilectam ſibi Evam conſolari nuntio optatiſſimo, per ſcriptum ad eam Breve, ubi poſt prolixam gratulationem de ipſius pio deſiderio tandem completo, nihil quidem de S. Thoma dicit, de Officio tamen ipſo ſic ſcribit: *Quia quaternum, in quo ipſius feſti habetur Officium, tibi ſub Bulla noſtra per latorem præſentium deſtinamus, volumus, & per Apoſtolica ſcripta tibi mandamus, quatenus quaternum ipſum cum devotione recipias, & ejus copiam perſonis illam petentibus exhibeas liberaliter & libenter; & inſtes devotis ſupplicationibus apud illum, qui memoriale tam ſalutiferum de ſe ipſo reliquit in terris, ut nobis ex alto tribuat gratiam, commiſſam noſtro regimini Eccleſiam ſuam regendi utiliter, ad laudem & gloriam ſui nominis, & ſalubriter gubernandi. Datum apud Urbemveterem, ſexto Idus Septembris, Pontificatus noſtri anno quarto.*

168 *Officium illud obviis ulnis excepit Eccleſia Leodienſis*, inquit noſter Bartholomæus Fiſen, in proprio hac de re libello cap. 66. *Martiniani tamen Canonici .... ita dumtaxat admiſerunt, ut ex Officio, quod S. Iuliana auſpiciis conſcriptum oſtendimus, & apud ipſos ad id uſque tempus in uſu fuerat; in ſecundis (ut loquimur) Veſperis, totáque item Octava ad Benedictus & Magnificat, retinuerint Antiphonas: in Horis vero minoribus Hymnos etiam Orationeſque. Exiſtimarunt enim futurum id olim argumento, ſolenne prius apud ſe hoc feſtum habuiſſe, quam Officium S. Thomas ſcripſiſſet.* Putat idem Fiſen, id eos non feciſſe abſque *impetrata Pontificis aſſenſione*: ſed niſi hanc petendam judicaverint propter annexas novo feſto Indulgentias, quaſi ad eas obtinendas neceſſe foret Thomæum Officium recitare; non video cur id ſupponi debeat pro ea ætate, qua Eccleſiæ ſingulæ arbitratu ſuo ſua fingebant & refingebant Breviaria, quali libertate Gallicanæ Eccleſiæ etiam poſt Tridentinum Concilium adhuc utuntur, hoc ut ſummum caventes, ne inconſultâ Apoſtolicâ Sede feſtum aliquod novum aſſumant.

169 Sic unum ex gemino Officium compoſitum habent haud dubie membranæ illæ, tam Directorii quam Antiphonarii Martiniani antiqui, unde exhibuimus eas omnes partes, quas huc pertinere, & tamen in Romano Officio conſtat non inveniri. Neque vero pœnitet eas operoſâ R. P. Antonii Teſſli indagine repertas fuiſſe, & in Appendice ad Acta B. Julianæ revocatas ad lucem; quin etiam in Supplemento Aprilis addemus Antiphonas, & alia quædam poſtmodum reperta. Illis tamen denuo conſideratis, collatiſque ad potiores partes Romani Officii, nec non expenſis iis quæ jam deduxi; mutata cupio quæ iſtic, paulo quam par erat confidentius, dixi in favorem prioris Officii; quaſi D. Thomas ex eo fere accepiſſet totum, quod Eccleſiæ obtulit univerſæ legendum, mutato dumtaxat partium quarumdam ordine, ſuppleto defectu Hymni unius ad Matutinum, reſciſſis ſuperfluis, & expolito, ut ſibi videbatur ſtylo: nam hæc omnia *ordinandi* verbo intelligi volui, certe debui voluiſſe. Movebant me auctoritates tum Codicis Ms. Rubeæ-vallis, tum Chapiavillæi Canonici & Vicarii Leodienſis aliorumque, aſſerentium, vetus Officium ipſorum ætate adhuc ſervari in nonnullis Tungrenſis & Leodienſis urbis ac pluribus aliis diœceſeos eccleſiis: & licet Ms. Rubeæ-vallis aliam initialem Antiphonam nominaret; Directorium vero, quod habebam præ oculis,

eamdem

eamdem quam Romanum Breviarium, priori iſta aliò tranſlata: hanc tamen ſolius ordinis mutationem tanti non credebam faciendam, ut propterea cenſeri illa Mss. non poſſent de uno eodemque loqui. Nunc vero, cum veterrimi illius ac prorſus invariati nullum uſpiam potuerit inveniri exemplar, poſt multam à noſtris ac Dominicanis Patribus adhibitam operam; vehementer dubito, an illi ſcriptores revera unquam aliud viderint, quam quod ex utroque, Romano ſcilicet & Leodienſi, conflatum diximus.

170 Ut ut eſt, quidquid in prænotata Appendice dixi, in Supplemento ex præfatis mutabitur. Quod autem attinet ad alteram partem quæſtionis, quæ videri poſſet remanere; utrum ſcilicet S. Thomas, Officium iſtud quod habemus componens, antiquius iſtud Leodienſe non habuerit præ oculis, eoque non multum uſus fuerit; dicere poſſet fortaſſis aliquis, D. Thomam haud adeo faſtidioſum alienorum ſcriptorum æſtimatorem fuiſſe, ut inde dedignaretur ſubinde convertere in rem ſuam quidpiam. Contrarium certe patet ex libello de erroribus Græcorum, quem *ab Urbano Papa exhibitum* ſibi profitetur, *quodque in eo quàm plurima ad noſtra fidei aſſertionem utilia inveniens; conſiderans autem fructum ejus impediri poſſe, propter quædam in auctoritatibus Patrum dubia; propoſuit primo dubia exponere, deinde oſtendere quomodo ex eis veritas Catholicæ fidei doceatur & defendatur.* Sic ergo dicere poſſet aliquis, videri ſibi veroſimile, S. Thomam, ſi vetus iſtud Officium habuit, eo quadamtenus uſum eſſe; attentis tamen circumſtantiis loci, modi, ac temporis quibus is ſcripſit; fateor ne quidem mihi jam manere probabile, quod ipſum viderit habueritve præ oculis. Scripſit enim Urbe-veteri, procul Leodio, occaſione inexpectati miraculi, animis omnium propter expectationem novæ feſtivitatis ita accenſis, ut moras longiores non paterentur, quemadmodum ex Joannis Dieſtemii relatione colligitur. Sunt etiam qui dicant, idem muneris impoſitum S. Bonaventuræ fuiſſe, ut cujus duorum magis placuiſſet compoſitio, eligeretur; & hunc, viſis Thomæ ſcriptis, laceraſſe ſua. Quis autem iſtis poſitis credat, *Urbanum*, annis jam duodecim abſentem Leodio, ac prius Virdunenſem in Lotharingia Epiſcopum, deinde Hieroſolymitanum in Oriente Patriarcham, aut exemplar veteris Leodienſis Officii, ſi quod forte ſecum extulit, ſemper ita circumgeſtaſſe, ut ipſum tali occaſione ſtatim potuerit exhibere? aut illud, unde unde accerſendum, fuiſſe expectaturum? quamvis ſciret Leodienſis Eccleſiæ ritum diverſiſſimum eſſe à Romano, & Sanctos Doctores duos haberet ad manum, qui abſque Leodienſis Officii adminiculo poſſent totum novum citius meliuſque componere, quam vetus ordinare & expolire; prout revera feciſſe S. Thomam, docent utriuſque Officii indubitabiles partes, inter ſe comparatæ.

171 *Collatio*, inquit Ambroſius in Epiſtolam 2 ad Timoth. cap. 2, *inter Dei ſervos eſſe debet, non altercatio*; ideoque R. P. Fr. Jacobus Quetif, ex ordine Prædicatorum vir doctiſſimus, idemque ex frequenti mearum lucubrationum lectione animum meum perſpectiſſimum habens, uni veritati ſic intentum, ut eâ ſibi propoſitâ facillime ſoleat etiam contra prius aſſerta flecti; oſtendit ſibi diſplicuiſſe, quod Collega ſuus adverſus Appendicem præfatam ſcripturus quidpiam, odioſa Expoſtulationis, ad Generalem Societatis directæ, formâ uti maluerit, quam placidæ Diſſertationis mecum uno; quando res ea agebatur, quæ rationibus erat, non terroribus evincenda. Ego vero factum excuſanti reſcri-

pti, non eum eſſe me, quem titulus unus male lævigatus, aut ſtylus parum blandus moveat, jampridem aſſuetum duriora pro veritate audire & ferre: rem ipſam inſpecturum me propius, & quatenus probata mihi ex ratione ſolida fuerit, probaturum. Illi ergo Fratres, cauſæ ſuæ bonitate freti & hanc contenti ſemel expoſuiſſe, nihil ultra moverunt, conquieſcere parati, etiam uſq; in tempus faciendi poſt multos annos Supplementi. Et ecce citius & plus quam ſperarunt ultro præſto, in eorumdem ſententiam totus tranſiens, & paratus ſimilem ſatisfactionem quibuſcumque aliis dare, ſicut jam pluribus caſibus dedi, quando pro iis viderim veritatem ſtare. Contra hanc nihil nec poſſum, nec volo; hanc quiſquis ad cauſam non attulerit, multiplicatis quantumvis libellis ſchediſque famoſis efficiet nihil, niſi ut tacitus compatiar incaſſum ſe torquenti, & cauſam pro qua pugnat ex mala pejorem facienti.

172 Hæc ego, Reverende Pater, in iſta Diſſertatione; ex quibus quid Tibi ipſi poſſis ac debeas applicare, vides ſi velis. Nunc Accuſationis tuæ titulum cum meo facto conferas licet: certe conferent alii, falſamq; accuſationem eſſe agnoſcent, cum dicis abſolute & illimitate, quod *Papebrochius negat Officium* iſtud *à D. Thoma compoſitũ*. Hoc ego nuſquam ſic feci, ſed reliqui ipſi id, quo in alio opuſculo contra Errores Græcorum contentus, non indecorum ſibi credidiſſet idem hic fateri, ſi idem feciſſet. Falſo etiam accuſas num. 119 dicens, quod *pro motivo retractationis* (cujus par fuerat etiam in titulo meminiſſe Te, ut primo ſtatim intuitu ſciret lector, errorem qualemcumque pridem retractatum, rurſus à te vocari in judicium, mere ad conflandam mihi invidiam) falſo, inquam, accuſas dicens, quod *pro motivo retractationis non allegat Papebrochius aliqua fundamenta, quæ ante non legerat aut ſciverat.*

173 Hæc Tua, non ſolum *falſa conjectura*, ſed maligna eſt fictio, quam neſcio unde probaturum te ſperes; cum in ea quam accuſas Appendice, ſolum ii nominentur Auctores, qui verbo *Ordinavit*, non, *Compoſuit*, uſi, opinionem tunc meam confirmare potius videbantur; ex aliis vero hic indicatis teſtibus Officii, à S. Thoma, ſicut nunc demonſtro, compoſiti, nec unus quidem meminit Officii Leodienſis. Per hos autem, non per illos factum eſt, ut mihi amplius non appareat probabile, quod pene certum exiſtimaveram. Conjecturis tunc nitebar, non quidem veris (ut poſtea apparuit) ſed tamen minime levibus; quas etiam bene fundatas judicarunt Reviſores Romani, quibus noſter tunc Generalis Joannes Paulus Oliva, querenti de me Generali Prædicatorum ſatisfacturus, Appendicem iſtam recognoſcendam dederat. Horum enim omnium judicium fuit, ipſam ſumma quidem cum reverentia erga ſanctum Doctorem procedere; rem tamen proprio loco prætermittam, prudentius quoque omittendam in Appendice fuiſſe: quod idem non ſenſerunt de meis circa res Carmeliticas in Aprili ſcriptis; quia noverant non niſi prius & acriter provocatum eo deſcendiſſe; & exhibitos ſibi de S. Angelo ac Patriarchis Hieroſolymitanis commentarios videbant eſſe tam convincentes, ut ipſum Generalem veſtrum, ac totum per eum Ordinem, placare poſſe exiſtimarent; ideoque exhibendos ipſi cenſerent: in quo tamen ſpe ſua falſi fuere, devoluta etiam in ipſos invidia.

174 Si quæris, unde, quando, & quomodo acceperim fundamenta ad faciendam retractationem, tam honorificam Sancto, nec mihi erubeſcendam; fatebor libens, accepiſſe ea me omnia ex Diſſertationibus *Natalis Alexandri* Hiſtorico-criticis, quarum unâ *Officium venerabilis Sacramenti*

S. Thoma vindicatum, contra RR. PP. Henſchenii & Papebrochii conjecturas, Pariſiis anno 1680. Hinc edoctus multa, quæ antea ignoraveram, eumdem Alexandrum multo cum honore æque iſtic atque alibi laudaſſem nominatim, ſi ex inſtructione S. Ambroſii conferre mecum (cujus nullum acerbius verbum potuit accuſare) de quæſtione propoſita maluiſſet, quam altercari. Nunc autem eum nomino tanto libentius, quanto certior ſum, depoſita pridem quacumque amaritudine, de meo candore edoctum ſatis, mitius quidem, ſed non minus efficaciter ſcripturum fuiſſe, quam tunc ſcripſit. Utinam tam bonam contra me cauſam tueretur Paternitas Tua cum ſuis Carmelitis! haberetis jam pridem, quam tot tamque indecoris mediis fruſtra quæritis retractationem, plenam integramque; neque enim fateri pudet hominem eſſe me, erroribus obnoxium. *Numquam*, inquit prælaudatus Labbe loco jam citato, *Addenda & Corrigenda* concludens; *Numquam ita quiſquam bene ſubducta ratione libros edidit, Quin res, ætas, uſus, ſemper aliquid apportet novi, Aliquid moneat; ut ea quæ te ſcire credas, neſcias; Et quæ tibi putaris prima, in experiundo ut repudies.*

175 Sed ad excuſationem erroris retractati à me & inhumaniter exprobrati à Te, Pater Rev. plus quam ſatis eſt & opus erat, dictum hic arbitror, habens S. Auguſtini exemplum, quem ſi ob retractatos errores proprios, publice præſumeres accuſare, unde laudare debueras; vereor ne omnino videreris inſanire aut etiam furere. Ut tamen certius Te doceam, quam gratis præſumpſeris, Prædicatores omnes, retractationis prædictæ eſſe ac fuiſſe ignaros, adeoque haud difficulter concitari in me poſſe bilem illorum, ipſam illam Diſſertationem invidioſius cavillando; teſtem eorum, quæ hic Acta tunc ſunt, produco eum, cujus ſinceritatem, doctrinam, gravitatem nequeas in ſuſpicionem colluſionis vocare. Eſt is Eximius Pater ac Magiſter Fr. Franciſcus Janſſens Elinga, ſacræ Theologiæ in Academia Lovanienſi Doctor, ejuſque in Ordine ſuo Profeſſor emeritus, ac provinciæ Germaniæ inferioris & tunc & nunc iterum Provincialis. Ille enim, non ex lectione ſola Tuæ Exhibitionis & hanc prægreſſi Libelli ſupplicis, judicium tulit, prout fecerunt alii ex eadem Academia Doctores nonnulli, qui tuas contra me invectivas probarunt, meaque nunquam ſibi lecta damnarunt, *ſuppoſita citationum veritate*; ſed diſſertationem ipſam legit atque relegit accurate, reprobaturus libere ſiquid diſplicuiſſet.

176 De hoc ergo certus ego, petii fidenter, ut teſtimonium veritati ſcriberet, inſerendum Reſponſioni meæ: quod fecit per epiſtolam, ſic ad me datam die 14 Decembris præteriti; id ipſum petens quod ſupra feci, producendo meam de hoc argumento Diſſertationem.

Adm. Reverende Pater.

„ Litteris ſuis de die quinto currentis, quas „ die 13 primum recepi, requirit à me Paternitas Veſtra, an, dum in lucem prodierat „ Conatus ſuus Chronico-hiſtoricus, id eſt, „ anno 1685, dum altera vice gerebam „ Provincialatum hujus Provinciæ; an, in„ quam, verum non ſit, quod lecta Diſſer„ tatione 23 ejuſdem Conatus tui, de Offi„ cio pro feſto Corporis Chriſti, gratam „ acceptamq; habuerim ſinceritatem tuam, „ & de ea laudabile teſtimonium coram „ aliis dederim, quâ nimirum plene cor„ dateque reparaſſes id, quod in Actis San„ ctorum Aprilis, ad Vitam B. Julianæ „ Leodienſis, Angelico noſtro Doctori de„ traxiſſe videbaris; tamquam non ille, „ ſed alius quiſpiam Leodii, Cornelianæ „ domus Clericus, Officium Corporis

 „ Chriſti

„ Chriſti, quod Eccleſia quot annis recitat,
„ & in pretio habet, compoſuiſset; ille
„ autem non niſi ejuſdem, quia nimis fuſi
„ & minus accommodi, ordinator & merus
„ expoſitor fuiſset.

177 „ Cum autem ſecundum meam epi-
„ graphen, requiſitum pro manifeſtanda
„ veritate nec me *elinguem* eſse deceat, *nec*
„ *bilinguem*, imo nec hoc ullatenus meo
„ charaɛteri conveniat; attento etiam,
„ quod ceteroquin Adm. Rev. Paternitati
„ veſtræ, & in ea Societati, plurimum in
„ hoc obſtricti ſumus, quod non minoribus
„ impenſis ac ſumptibus, quam exantla-
„ tis laboribus ſtudiiſque (quæ & conti-
„ nuari pro reſiduis noſtri Ordinis Sanɛtis
„ ſummopere deſideramus) laudabiliter
„ adhibitis, jam nunc in præteritorum
„ menſium decurſu tot intercurrentia no-
„ ſtrorum Sanɛtorum virorum Aɛta, num-
„ quam antea, vel, non ſic edita, illuſtrave-
„ tis; ut juſtæ molis Tomum in folio (prout
„ vere in tuis ad me meminiſti) ſi cum
„ tuis commentariis in unum colligeren-
„ tur, facile complerent. Propterea, Pater
„ Reverende, veritatem ſenſus diɛtique mei
„ præfatis litteris tibi requirenti, ſincero
„ calamo reſpondeo, & candida mente
„ notum facio ac declaro, me eo tempore,
„ id eſt, leɛtâ tuâ illâ Diſsertatione vigeſimâ
„ tertiâ, gratam acceptamque habuiſse, ac
„ etiamnum habere ſinceritatem illam tuam:
„ ſed nec hoc ſolum, verum etiam plus
„ vice ſimplici in conſeſsu ſeu præſentia
„ diverſorum virorum præcipuorum, etiam
„ Ordinis noſtri, eamdem ingenue com-
„ mendaſse; eo quoque intuitu, quod ſub
„ finem præmemoratæ Diſſertationis tuæ,
„ ultro ſpontaneeque affirmaſſes, Te ſimi-
„ lem ſatiſfaɛtionem quibuſcumque aliis
„ dare paratum, quando videres veritatem
„ pro eis ſtare, contra quam nec velles,
„ nec poſſes.

178 „ Pace autem tua, Pater Reveren-
„ de, hoc addidero, ampliorem adhuc ſatiſ-
„ faɛtionem per te nobis adventuram, ſi
„ non in ſolo Conatu tuo Chronico-hiſto-
„ rico, ſed etiam in aliquo libello magis
„ familiari, reparatio illa tua circa auɛtorem
„ Officii pro feſto Corporis Chriſti, id eſt,
„ circa Doɛtorem noſtrum Angelicum cum
„ aliis, ſi qua occurrent perſpeɛta veritate
„ haud dubie à te reparandis, prælo man-
„ daretur, & obviam lucem videret. Hæc,
„ Pater Reverende, pro reſponſo ad tuas
„ gratanter accipe, & æqui boniſque conſu-
„ le, dum me commendans precibus & ſa-
„ crificiis, maneo

„ Adm. Rev. Paternitatis Veſtræ
„ Humilis in Domino ſervus,
„ Fr. Franciſcus Janſſens Elinga, S. T. Doɛt.
„ Provincialis Germaniæ inferioris Ordinis
„ Prædicatorum, & Miſſionum ejuſdem
„ Ordinis per confœderatas Belgii Provin-
„ cias Præfeɛtus Apoſtolicus.

179 Haɛtenus vir ille, religioſiſſimus pariter & doɛtiſſimus, non ſolum in rebus theologicis, ſed etiam in eccleſiaſticis hiſtoriis, quarum judicium quam temere ſibi arrogaverit Paternitas tua, nemo non novit qui noſtra legerit. Quantum autem in iiſdem excellat ille, patet ex inſigni ejus opere anni 1690, cui titulus, *Summa totius doɛtrinæ, de Pontificis auɛtoritate & infallibilitate Articulis* XIII *comprehenſa.* Ibi ille, Art. 10, §. 2, exhibet *totius Antiquitatis acclamata ſummis Pontificibus ſuperioritatis & infallibilitatis de ævo in ævum praconia, & decantata privilegia, intermiſſis veterum Pontificum Epiſtolis, ad Damaſum vel Syricium uſque. de quibus, ſaltem omnibus, non ita conſtat; ſuppoſititias non eſſe*, quod à me quoque dici, cum Baronio & cunɛtis hujus temporis Criticis, tanto crimini mihi vertit Paternitas Tua.

180 Idem facit Cardinalis de Aguirre

in

in ſuis Conciliorum Hiſpanicorum Tomis, identidem,uti mihi ſcribitur, laudans meum circa Epiſtolas illas & figmenta Dextrina judicium. Idem facit Archiepiſcopus Valentinus Joannes Thomas de Rocaberti, nunc ſupremus per Hiſpaniam Inquiſitor, in ſuo opere *de Infallibilitate Romani Pontificis,in definiendis rebus fidei extra Concilium*; ubi de Marcellini lapſu, & Sinueſſanæ Synodi ſuppoſitione,eadem ſentit quæ ego; & de S.Felicis Pontificatu agens tomo 1 pag. 839 ſic loquitur; *Haud obſcure id innuit eruditus Pater Daniel Papebrochius, in ſuo Conatu Chronico-hiſtorico de Felicis Pontificatu.* Et tomo 2 pag. 12, *De eodem Agathonis Pontificatu, non levi ſed prolixiori curâ, agit eruditione conſpicuus P. Daniel Papebrochius, è Societate Jeſu, in Propylæo ad Acta Sanctorum Maji Diſſert.* 15. Alia ſimilia plura toto illo tomo habere dicitur (ipſum enim necdum mihi videre contigit) quæ mihi perſuadent, ut libenter credam, verè à Prædicatoribus Italicis dici, quod Excellentiſſimus ille nullam partem habuerit in ferali decreto, ſub nomine Inquiſitionis Toletanæ edito,& ab aliis quoque promulgato,quo cenſurantur mei quatuordecim tomi,ob aliquas earumdem Propoſitionum delati,quas ipſe mecum tenet tam conſtanter.

181 Idem credere ſuadet benignitas illa, qua mihi, audiri poſtulanti contra eaſdem cenſuras, omnem favorem addixit; ſciens quod fuerit deceſſoris ſui de eodem opere noſtro,ante quadriennium fruſtra delato,judicium honorabile; neque permiſſurus, ſi ſciviſſet, ut ſua ipſius ſenſa in meis libris ſic damnarentur. Cœpit autem reipſa præſtare quod promiſit, tradi jubens, quas exhiberi poſtulabam Propoſitiones, mihi imputatas atque cenſuratas ut meas.

182 Dicta porro hæc ſunto, non ad jactantiam, ſed ad eorum inſtructionem, qui ſententiam illam, tanto cum ſtrepitu linguis & locis omnibus per Patres Carmelitas proclamatam, ſic intuentur, acſi ad eam manutenendã obligetur totus Prædicatorum Ordo, quem Excellentiſſimus Dominus Inquiſitor profeſſus eſt; idque ob injurias, quas Paternitas veſtra prætendit, ipſi & ejus præcipuo ſideri S.Thomæ illatas. Affirmare certe poſſum cum veritate, quod ſtatim ac dirum iſtud tonitru tota Europa perſonuit,ex omnibus religioſis Ordinibus perlatæ ad me ſunt,Gallorum præſertim & Italorum epiſtolæ,indolentium & conſolantium ac meliora ſperare jubentium, mox atque Reſponſiones meæ ad libros Paternitatis Tuæ, adeoque & ad delationes Hiſpanicas inde ſumptas, abſolutæ haberentur: ſed ex nullo Ordine plures cordatioreſque ab eruditis venêre,quam ex Prædicatorio. Hæc commemorando ſi RR. PP. Carmelitis *factus* videor inſipiens, reſpondebo cum Apoſtolo 2 Corinth. 12, *Vos me coëgiſtis.*

183 Hinc tranſeo ad Mantiſſam poſitam in fine Paragraphi num. 120, ubi, velut à conglobatis & tumultuario, ne locum quidem accuſatum indicando, me pergis odioſum reddere diſcipulis S.Thomæ, de quo tamen æque bene meritus ipſiſmet videor,quam de pluribus aliis Sanctis Ordinis. Quid autem accuſas, Pater Reverende? Primo quidem, quod dicam, *Sanctum Doctorem fuiſſe imperitum linguæ Græcæ.* Locum, quem neglexiſti notare, invenio tomo 1 Aprilis pag. 781 num. 53; eumque relegens, judicavi, comparationem hominis, linguæ Græcæ imperiti, cum S.Thoma, neque Sancto honorificam, neque ibi neceſſariam, nonnihil etiam claudicare, ideoque melius abolendam totam: & jam nunc in eo exemplari, in quo notantur correctiones, poſteris Aprilem recuſuris ſervituræ, cancellavi novem ulti-

mas

mas lineas num. 53, quibus illa comparatio continetur. Hoc autem jam nunc indico eo libentius, quia eam comparationem diſplicuiſſe mihi indicavit idem, qui Epiſtolam præmiſſam ſcripſit, adm. R. P. Provincialis Elinga.

184 Jam quod ad Græcæ linguæ ſcientiam attinet, ejus defectus, agnitus in S. Thoma, videri non poteſt quidquam vituperii continere. Quid enim indecori in eo eſt, quod puer educatus in monaſterio Caſſinenſi, ubi Græca minime tradebantur, eam linguam ignoraverit; inter graviora Philoſophiæ ac Theologiæ ſtudia minime nactus otium ad iſtius idiomatis peritiam acquirendam? Neque ſane ita tunc erant tempora, ut ea ſcientia multum requireretur in viris etiam eruditiſſimis. Primus, quod ſciam, Ambroſius Camaldulenſis in Hetruria, linguæ iſtius guſtum, pridem extinctum, Italis reparavit, duobus fere poſt S. Thomam ſeculis, mortuus anno 1470: nec ſcio an extra Baſiliani Ordinis monaſteria in Calabriâ, olim Magna Græcia dictâ & etiamnunc Græco-barbarâ, cuiquam Latino Neapolitani Regni Monacho curæ fuerit ſtudium iſtud.

185 Baronius, Soræ in vicina Romæ Campania, natus educatuſque, præter Latinam linguam nullam excoluit; magno cum incommodo ſuo, tunc ſolum animadverſo, cum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Annales cœpit condere, & Romanum Martyrologium augere ex Menologio, quod opella nimis tumultuaria Latinum ipſi fecerat Guilielmus Sirletus; unde non levia ſphalmata illi obrepſerunt; uti & ex Vitis Sanctorum Lipomanno curante Latine redditis, in quibus ſæpe notavimus interpretes oſcitanter verſatos, eoque plus ſemel deceptum Baronium. Hoc tamen qui ſciunt, facile ipſi ignoſcunt, etiam pro eo ſeculo, quo proterva heterodoxorum ſciolorum jactantia, Catholicos, præſertim Jeſuitas induxerat, ad reſuſcitandum ſtudium Græcarum litterarum.

186 Hoc bonum, ex Gymnaſiis noſtris profectum, libenter nobis accepturn referunt Catholici eruditi; obſtrepentibus nequidquam iis, qui Græca contemnere malunt, quam diſcere aut docere; quod ita male habuit Eximium P. Chriſtianum Lupum, Godefridi Henſchenii olim in illis diſcipulum, ut me audiente aliquando ipſi dixerit, quod ſuam in pueritia atque adoleſcentia negligentiam ejus rei, libenter redimeret unius etiam alteriuſve digiti impendio, quantumvis ſenex. Ita ſentire faciebant frequentes interpretum hallucinationes, in reddendis Latine Sanctorum Patrum operibus; ex quibus locum unum, qui diu ipſum torſerat, mihi exhibens, gaviſus eſt eum à me Catholico ſenſui redditum accipere, quem interpres dederat omnino hæreticum. Verum hæc ita de S. Thoma dicta velim, ut ſi contrarium quis me doceat, lætanter tranſiturus ſim in illius ſententiam, & iſtam quoque laudem Sancto daturus.

187 Ecce, in quam longam diſſertationem excurrere me fecerint paucæ mihi à Tua Paternitate objectæ lineæ: quod tamen credi velim magno meo erga Doctorem Angelicum affectui datum potius, quam tuæ importunitati. Quare nec volo tacitus præterire alia, ſimili levitate curſim hic congeſta. Tale eſt quod ſecundo loco arguis, quaſi dixerim, S. Thomam, *levi dumtaxat oculo & mente præoccupata, legiſſe libros Ioachimi Abbatis, dum illos reprobavit.* Ego vero, loco à Paternitate Tua accuſato, id eſt, tomo 7 Maji pag. 141, Doctorem ſanctum operoſe excuſo, ſi quid forte humanitus paſſus eſt, ex familiori converſatione cum Ciſtercienſibus, Joachimi memoriæ infeſtis. Quin etiam ex relatis

in

in Vita illius facto ſequi nego, quod librum à ſe lectum erroris damnavit; *cum lenius id poſſit accipi*, quam Guilielmus de Thoco accepit, ita ut Sanctus illâ quorumdam locorum ſublineatione *ſolum monere voluerit, ejuſmodi loca cautius eſſe legenda, quia ipſis perperam intellectis abuti hæretici poſſent*; atque ita præjudicii vulgati defectum, ſi quis fuit in præoccupato, à S. Thoma declino in ſcriptorem Vitæ, durius factum interpretantem, quod lenius accipi poterat.

190 Quid? quod liber à D. Thoma recognitus, potuit non fuiſſe alius, quam quem meritiſſimè damnavit Lateranenſe; quemque aut omnino non fuiſſe Joachimi, aut vitiatum ab æmulis, aut denique ſcriptum à juvene, à ſeniore retractatum, evidenter demonſtro, poſt Joachimi Vitam & Miracula; & rurſus breviter demonſtravi hic, Art. 2, §. 18. Non fuit autem Sancti propoſitum diſcutere eam quæſtionem, ſed de ipſomet libro vel libello judicare, utiliſne ejus lectio, an damnoſa foret. Tu vero, Reverende Pater, more tuo cuncta magis quam inveniſti aggravans, ubi Guilielmus *librum* lectum & virgulatum ſcribit, *libros* indefinite legi jubes; ut ſimul omnes Joachimi libros eâdem cenſura notatos, imo reprobatos, incautis perſuadeas.

191 Tertio loco arguis, quod S. Thomam dixerim *ſecutum errorem vulgi, dum antiquas S. Gregorii approbat Indulgentias*. Hoc ſi error eſt, de quo ſequenti Articulo videndum, non magis gravat ſanctum Doctorem, quam quod dicam, prout etiam me dicere arguis, *illum ex vulgari opinione libros de Hierarchia adſcripſiſſe Dionyſio Areopagitæ*: quaſi neceſſe fuerit D. Thomam dubitare de eo, quod ipſius tempore controvertebatur à nemine, merito tamen nunc dubitari, imo & negari à viris pietate & doctrina præſtantibus, hoc ipſo Articulo §. 1 diffuſius probavi. Ne tamen fruſtra hic iterum memineris quæſtionis, ſatis copioſe jam ante tractatæ; minime otioſum fuerit hic animadvertere, quod Severiani hæretici (quibus anno 533 Areopagitica allegantibus, primum ea innotuere Catholicis, ſub antiquiſſimi illius Dionyſii nomine) ſectatores fuerint cujuſdam Severi, Antiochenæ Sedis uſurpatoris, & unius in Chriſto naturæ contra Chalcedonenſe Concilium acerrimi propugnatoris.

192 Hic anno 519 ab Imperatore Juſtino damnatus ad ferendam blaſphemæ linguæ ſuæ exectionem, in Ægyptum profugit: cum antea, Anaſtaſii Imperatoris potentia fultus omnes fere Antiſtites Orientis in ſuas partes traxiſſet. Inter hos veroſimiliter cenſebitur coævus Severo fuiſſe *Ioannes Epiſcopus Darenſis* in Meſopotamia, primus fortaſſis aut ſecundus inſtitutus ab Anaſtaſio, qui humilem antea vicum ad dignitatem Sedis Epiſcopalis evexerat. Hic autem Joannes Darenſis, non multis annis ante Collationem Conſtantinopolitanam cum Severianis, ſcripſit *Commentaria in Dionyſium Areopagitam, quæ Abrahamus Echellenſis manuſcripta penes ſe habuit*, uti docet Fauſtus Naironus Maronita, in ſua Euoplia fidei Catholico-Romanæ, an. 1694 Romæ edita. Hoc vero propterea ideo hic notaverim, ut appareat veriſimile, Severianos hæreticos primos fuiſſe, qui libros illos credi voluerint Areopagitæ eſſe; & ut hoc perſuaderent confinxerint Epiſtolas ac loca, Apoſtolorum ætati aſſerentia auctorem, fortaſſis & corruperint aliqua ad hæreſeos ſuæ confirmationem: quæ omnia ſeculo 13 ignota, potuit Angelicus Doctor, ſine juſta cujuſquam reprehenſione aut vituperatione, ignoraviſſe; ſicut cum Joanni Damaſceno credidit, Trajani animam S. Gregorii Papæ precibus fuiſſe ab inferno liberatam. Non enim obligabatur facti veritatem

ritatem inquirere; ſed, eo ſimpliciter ut refertur ſuppoſito, diſcutere, quomodo id poſſit cum Catholica de damnatis doctrina ſubſiſtere, quod erat Theologi. Quomodo autem in rebus hiſtoricis prudenter quis ſequatur communem ſententiam, quamdiu nihil occurrit, quod eam vocet in ſuſpicionem erroris; adeoque & S. Thomas in talibus non poſſit imprudentiæ argui, declaravi Art. 2 n. 140.

ARTICULUS XIV.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra Indulgentiarum antiquitatem.

RESPONSIO.

PAucis qui Titulum ſequuntur verſibus, non pauca, Reverende Pater, in me convitia congeris. Dicis quod ſim *Carmelitarum antiquitatis infenſiſſimus adverſarius & impugnator*: cum ego in Præfatione Apologetica ad querelas veſtras, ante Vitam veſtri B. Aloyſii de Rabata 12 Maji, demonſtraverim, quod omni modo cavere voluerim, nihilque non egerim, ne cogerer à Patre Bonæ-ſpei ingredi in diſquiſitionem antiquitatis veſtræ; ſic autem id egerim, ut aliud non intenderim, quam patefacere æqui verique amantibus, quales credebam vos pleroſque eſſe, ſinceri erga Ordinem veſtrum amoris effectum fuiſſe ſilentum iſtud, quod nobis tenendum propoſueramus.

2 Dicis deinde, ex animo tam averſo factum ut negaverim mordicus, eccleſiis veſtris ullas datas ante ſeculum XI Indulgentias; quod mordicus negare tam procul à me abeſt, ut ſemper paratum me dixerim, dicamque etiam nunc, & revera ſum paratus admittere quantumcumque antiquas Ordinis veſtri Indulgentias, quarum veritatem poſſitis rationabiliter propugnare per antiquitatis congruæ documenta.

3 Dicis tertio, quod, *ut hoc perſuadere valeam, negem univerſaliter ſimiles Indulgentias, ante ſeculum* XI aut XII *fuiſſe in uſu.* Aſt ego oſtendi, iſtas quas antiquitus vobis datas prætenditis, cum iis proponi circumſtantiis, ut omnino debeant haberi ſuppoſititiæ, licet de aliarum, ab aliis prætenſarum, veritate conſtaret inter omnes.

4 Dicis denique, ea omnia me facere *ſucceſſu valde erubeſcendo*: quod ſane non judicant extra Carmelum viri eruditi, atque ipſi in præeminenti dignitate conſtituti, etiam Romæ, qui primam reſponſionum harum partem legerunt: ſuntque inter ipſos Eminentiſſimos, qui exinde mitius de me meiſque ſcriptis judicant, quam ipſis perſuaſum cupit Patern. veſtra per ſuam Exhibitionem: imo ſunt, qui hanc nunc dicant, *Fatuum & ridiculum librum*, non merentem refutari tam operoſe. Sunt tamen etiam, qui eamdem Exhibitionem tuam *felicem* putent; ſed eo fere modo, quo *Felix* canitur ab Eccleſia peccatum: quia nempe quo-

quodammodo cauſa fuit majoris boni, occaſionem nobis præbendo & aliqualem imponendo neceſſitatem conſcribendi hanc Reſponſionem, quæ ſparſas per viginti tomos de Actis Sanctorum quæſtiones hiſtorico-eccleſiaſticas plurimas, publicæ utilitati elucidatas colligit in unum; atque è tenebris, quibus eas involvere, ſed non amore veritatis, conata fuit Exhibitio, clariorem retrahit in lucem.

5 Quod præſentem de Indulgentiis quæſtionem attinet, aliquas vetuſtis temporibus ſupponi potuiſſe ab iis, qui licitum putabant pro pietate fingere, non mirabitur, quiſquis conſiderare voluerit, eadem peccari etiam poſt Tridentinum, à quo tam ſalubria circa hanc materiam ſtatuta ſunt edita; & poſt inſtitutam ſpecialem Congregationem Emin. DD. Cardinalium ſuper Indulgentiis & Reliquiis, cujus *præcipua cura eſt, ut ſublatis ambiguitatibus & fallaciis, ac eâ quam multitudo parere ſolet confuſione, unusquiſque fidelium certis minimeque dubiis Indulgentiis perfruantur*, ut loquitur ipſius Congregationis Decretum, de quo infra. Dum ergo Hiſtorici Indulgentiarum antiquitus prætenſarum ætatem & veritatem examinant, extremam definitionem Eccleſiæ relinquentes, non minus utilem operam illi navant, quam Theologi, quæſtiones ad fidem ſpectantes diſcutiendo.

6 Porro quod etiam hac noſtra poſt Tridentinum ætate ſubinde talia confiсta ſint, quæ reprobari mererentur, evidentiſſimis demonſtratur exemplis eorum, qui cum ſcandalo, non unius ſolum parochiæ oppidive, ſed integri quandoque Ordinis ac Regni alicujus, talia auſi ſunt malo tam late diffuſo, ut qui talibus Indulgentiis ornatos ſe credunt, nec Pontificiis quidem decretis induci omnes poſſint ad eas dimittendas, veraſque ac novas earum loco oblatas ſuſcipiendas. Quare S. Congregatio, an. 1678 die 7 Martii, Decretum edidit cum hac præfatione.

7 *Delata ſæpius ſuere ad ſacram Congregationem, Indulgentiis ſacriſque Reliquiis præpoſitam, indulgentiæ quædam conficta, & omnino falſæ, quæ per diverſas orbis Chriſtiani partes circumferuntur; aliæ vero examinandæ, quæ adhibito ſtudio reprehenſæ ſint apocryphæ, vel a Romanis Pontificibus revocatæ, vel nullæ, quod datum iis tempus præteriiſſet: quarum quidem plurimæ cum non facilem cognitionem habeant, Chriſti fideles, harum rerum minime peritos, fallunt; qui ſpe indulgentiæ remiſſioniſque ſuorum peccatorum conſequendæ fruſtrantur. Quam ob rem eadem ſacra Congregatio, vehementer cupiens huic malo, magis indies ſerpenti, occurrere, animarumque profectus & Indulgentiarum dignitati conſulere, plures illarum ſingulari diligentia colligi, & in Indicem referri curavit.*

8 Sub hac præfatione enumerantur & tales declarantur multæ; quarum ſyllabum hic recudi fortaſſis operæ pretium foret, niſi totum Decretum extaret apud Richardum Arſdekin in Theologia Tripartita & Georgium Gobat tract. de Indulgentiis, utrumque Societatis noſtræ. Quamobrem hic ſuffecerit circa finem excerpere unum alterumve articulum, latius patentem: ubi dicitur quod „ Annumerandæ [*iſtis*] ſunt, „ quæ Crucibus Caravacenſibus attributæ „ dicuntur, vel Coronæ ſeu Stellario Con„ ceptionis Virginis Immaculatæ, quod ex „ duodecim globulis precatoriis conſtat; vel „ granis, crucibus, & coronis Aloyſiæ „ ab Aſcenſione, Hiſpanæ Monialis Ordi„ nis S. Claræ; vel menſuræ altitudinis „ Jeſu Chriſti Domini noſtri; vel imagini „ aut menſuræ vulneris lateri ejus inflicti; „ vel orationi, ut ajunt, in ſepulcro Do„ mini noſtri repertæ; & Indulgentiæ, ut „ ajunt, innixæ revelationi factæ Sanctis

„ Brigittæ, Mectildi & Eliſabeth; vel B. „ Joannæ de Cruce; & conceſſæ, ut aſſerunt, granis, quæ attigerint aliquid ex tribus granis extantibus penes Romanum „ Pontificem, Hiſpaniarum Regem, & Miniſtrum Generalem Fratrum Minorum obſervantiæ S. Franciſci.

9 „ Omnes vero & ſingulas jam dictas „ Indulgentias ſacra Congregatio partim „ eſſe confictas & plane falſas declarat, partim apocryphas vel ex alio capite nullas, „ quæ nemini ſuffragari poſſunt; eaſque „ in futurum ullo loco ut veras publicari, „ & lucrandas Chriſti fidelibus proponi „ vetat; foliaque & libros, ubi ſic proponuntur ſeu aſſeruntur, omnino præcipit „ aboleri, niſi prædictæ Indulgentiæ fuerint diligenter expunctæ; nec ideo tamen vult alias, quas hoc decretum non „ continet, pro veris & legitimis taciteque probatis haberi. Porro Summaria Indulgentiarum, pro Congregationibus „ Doctrinæ Chriſtianæ, Confraternitatibus ſanctiſſimæ Trinitatis & Redemptionis captivorum, Nominis Jeſu, Roſarii „ B. Mariæ de Mercede Captivorum, B. „ Mariæ de Monte Carmelo, cincturæ S. „ Auguſtini & S. Monicæ, niſi ab eadem „ Congregatione recognita, non permittuntur.

10 His animadverſis ſolicite curandum puto Præpoſitis Sodalitiorum prædictorum, omnique ex parte laudabilium, ut cum ejuſmodi Summaria typis mandantur, expreſſe addatur approbationis ipſius formula, annus, dies. Hac autem habita, non magni refert ad ædificationem uſumque fidelium, ſcire, quis primus, & utrum tam antiquus quam prætenditur, tales Indulgentias ſit largitus: cum quilibet Pontifex eas confirmans (ut dictum ſæpius eſt Parte priora) eas faciat veras ac validas; manente ſcilicet primario fine ipſius confirmationis, adeoque non obſtante errore facti alicujus particularis. Tanta autem hoc tempore eſt Sanctæ Sedis in iis liberalitas, ut mirum ſit adhuc aliquos inveniri, qui veris certiſque non contenti, identidem comminiſcantur novi aliquid; de quo perlatæ Romam querelæ, nuperum, quod ſubjicio, Decretum elicuerunt, *Feria IV die 23 Maji 1696*, & eſt hujuſmodi.

11 *Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium, in tota republica Chriſtiana Generalium Inquiſitorum ſuper Minervam, poſt examen Theologorum ſpecialiter ad hoc deputatorum, ac praevie relatis S. D. N. Innocentio Papa XII eorumdem Eminentiſſimorum votis & Theologorum cenſuris, de mandato Sanctitatis ſuæ prohibet & damnat infraſcripta folia aſſertarum Indulgentiarum, in idiomate Hiſpanico impreſſarum.* Sequuntur autem mox in Decreto Tituli ſex foliorum ejuſmodi, quos non pigebit Latinos facere, ad juſtam eorum qui talia confinxerunt confuſionem, piorum fidelium inſtructionem, & convictionem hæreticorum, Eccleſiam Romanam calumniantium, ut conniventem ejuſmodi fraudibus.

12 *Folium cui Titulus* „ Solicita Sanctitas „ D. N. Innocentii Papæ XII, ut cordibus „ noſtris infigat devotionem, quam omnes debemus gerere erga Reginam Angelorum, à Conſolatione de la Sierra „ nuncupatam in regno Arragoniæ; & informata de magnis miraculis & prodigiis, „ quæ Dominus noſter continuo operatur, „ mediante ſua ſanctiſſima Matre, erga „ omnes qui recurrunt ad ſupremam iſtam „ Dominam, petendo ſolatium in afflictionibus ſuis temporalibus ac ſpiritualibus; „ conſiderans etiam noſtræ mortalitatis fragilitatem atque divini judicii diſtrictionem, ex paterno amore & deſiderio ſalvandarum animarum, conceſſit ſequentes Indul-

„ Indulgentias, ad inſtantiam Catholici Regis „ D. Caroli II (quem Deus ſervet) publicari juſſas per Commiſſarium Sanctæ „ Cruciatæ &c. Datum Romæ, ſub annulo „ Piſcatoris, 26 Aprilis 1681.

13 „ *Item folium cui Titulus*, Conſiderans „ Sanctitas noſtri admodum ſancti Patris „ Innocentii XI, neceſſitatem & ſterilitatem, quam patitur regia Domus & magnum Hoſpitale glorioſi Apoſtoli Jacobi in Galitia, grandis Hiſpaniarum Patroni, propter multitudinem pauperum „ ex voto peregrinantium, eoque ab omnibus Chriſtianitatis partibus venientium „ ad illam ſanctam ædem viſitandam, ex „ fide, ſtabilita decurſu annorum plus „ quam octingentorum, quæ ordinarie erga „ iſtud ſanctum templum ſervatur; tamquam Pater & Caput Eccleſiæ, accurrens ad remedium animarum fidelium „ Chriſtianorum; conceſſit id quod ſequitur, pro vivis & defunctis, qui de novo „ aggregabuntur in hanc regiam Confraternitatem & Congregationem. Datum „ Romæ ad S. Mariam majorem, ſub annulo Piſcatoris, 2 Januarii 1684.

14 „ *Item folium cui Titulus*. Noſter admodum Sanctus Pater Innocentius XI, „ intellectis multis & infinitis miraculis, „ quæ operatur glorioſus S. Lazarus de Palencia (Hoſpitalium caput) in gratiam „ devotorum ſuorum atque confratrum, „ terra marique, puta, dando viſum cæcis, „ ſanando paralyticos, leproſos, ſcabioſos, „ aliiſque pluribus morbis detentos; de his, „ inquam, omnibus informata Sanctitas „ ſua, deque grandibus expenſis quibus „ gravatur iſta ſancta Domus & Hoſpitalia, propter magnum numerum leproſorum, ex omnibus partibus Chriſtianitatis eo accurrentium, ut à ſuis infirmitatibus curentur; quodque dicta ſancta „ Domus & Hoſpitalia magnam neceſſitatem & paupertatem patiantur. De his, inquam, omnibus informata Sanctitas ſua, „ conceſſit ſequentes Indulgentias ſuis devotis, qui eleemoſynis ſuis ſuccurrent iiſdem: jubenturque publicari per Commiſſarium ſanctæ Cruciatæ. Datum Romæ ad S. Mariam Majorem ſub annulo „ Piſcatoris, octava Februarii.

15 „ *Item folium cui Titulus*, Innocentius „ Epiſcopus, Servus ſervorum Dei ad „ futuram rei memoriam, omnibus Chriſti „ fidelibus, præſentes viſuris, ſalutem & „ Apoſtolicam benedictionem. Conſiderantes fragilitatem noſtræ mortalitatis & „ diſtrictionem divini judicii, & deſiderantes ut unuſquiſque fidelium ſibi proſpiciat per bona opera & pias orationes, „ ut per ea ipſis condonentur peccata ſua, & „ facilius obtineant gaudia æternæ beatitudinis; concedit noſter admodum ſanctus „ Pater Innocentius XI, gratias & indulgentias hujus ſancti Jubilæi, ad petitionem D. Caroli II Hiſpaniarum Regis, „ quem Deus cuſtodiat &c. Datum Romæ „ ad S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris S. Petri, 10 Martii, milleſimo „ ſexcenteſimo octogeſimo quinto anno.

16 „ *Item folium cui Titulus*, Breve ſummarium & compendium Indulgentiarum „ ac Gratiarum, conceſſarum à multis ſummis Pontificibus, & noviſſimè confirmatarum per noſtrum adm. ſanctum Patrem Innocentium XI, qui in præſentiarum regit & gubernat ſanctam Eccleſiam Catholicam, Domui & Hoſpitali „ Innocentium Dominæ noſtræ boni ſucceſſus, quod eſt in citate Valliſoleti: „ quas conceſſit, motus zelo & caritate, „ cupiduſque ſalutis animarum, & conſiderans graves ſumptus, quotidie faciendos in iſta ſancta Domo & Hoſpitali, pro „ cura infirmorum & receptione peregrinorum, ex omni Chriſtianitatis parte transeuntium

„ euntium verſus S. Jacobum in Galicia & „ Romam; atque ad conſervandum cultum „ debitum tam miraculoſæ imagini; quas „ lucrantur & quibus gaudent Confratres, „ habentes Bullam ſanctæ Cruciatæ &c. „ Datum Romæ ad S. Mariam Majorem „ ſub annulo Piſcatoris, 12 Januarii anno „ 1686.

17 „ *Item folium cui titulus*, Breve ſum- „ marium multarum Gratiarum & Indul- „ gentiarum atque Remiſſionum, conceſſa- „ rum à multis ſummis Pontificibus; & „ confirmatarum per noſtrum admodum „ ſanctum Patrem Innocentium XII, om- „ nibus fidelibus Chriſtianis, totius Chri- „ ſtianitatis incolis, qui fuerint Confratres, „ aut denovo inſcribentur libris regiæ Con- „ fraternitatis ſanctiſſimi Chriſti, à Quinta- „ Anguſtia nuncupati, in oppido Zalamea; „ ubi Deus ac Dominus noſter dignatur „ operari multa miracula & innumerabilia „ prodigia, ſuis devotis & Confratribus, „ atque per eleemoſynas ſuas juvantibus ad „ ſuſtentandos multos pauperes infirmos, „ viatores ac peregrinos, ex multis parti- „ bus accurrentes ad iſtud devotum ſan- „ ctuarium; ut in ejus Hoſpitali curentur. „ Sunt autem Gratiæ & Indulgentiæ quæ „ ſequuntur, & juſſæ ſunt publicari per „ Dominum Commiſſarium generalem „ ſanctæ Cruciatæ, per totum Hiſpaniæ „ regnum &c. Datum Romæ in ſacro Pa- „ latio, 16 Martii. anno 1692.

18 *Hæc itaque folia, ſic prohibita & damnata, per idem Decretum, eadem ſacra Congregatio, de mandato ut ſupra, vetat, ne quis, cujuſcumque ſit ſtatus & conditionis, & quocumque idiomate & verſione impreſſa vel imprimenda in quocumque loco, audeat ullo modo & ſub quocumque prætextu imprimere, vel imprimi facere; neque impreſſa apud ſe retinere & legere licite valeat; ſed ipſa Ordinariis locorum, aut hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus ſtatim & cum effectu tradere & conſignare teneatur, ſub pœnis in Indice prohibitorum contentis.*

Loco ✝ Sigilli.

Joſeph Bartolus S. Rom. & univerſalis Inquiſ. Not. *Die prima Iunii 1696, ſupradictum Decretum affixum & publicatum fuit, ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum Urbis, Palatii S. Officii, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi-Floræ, & in aliis locis ſolitis, per me Franciſcum Perinum, SS. D. N. Papæ & SS. Inquiſitionis Curſorem.* Romæ ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ. MDCXCVI.

19 Nunc ſi me, Pater Rev. propter Decretum iſtud, hic expoſitum, tum aliis multis de cauſis, tum etiam ut intelligatur quam facile pium vulgus ſpecie pietatis perſuaderi ſibi non vera ſinat; velis denuntiare Apoſtolicæ Sedi Reſponſiones haſce meas, ut *nationis Hiſpanicæ in particulari offenſivas*; facies id eodem jure, ſed non eodem (ut confido) ſucceſſu quo paucis in Hiſpania Qualificatoribus perſuaſiſti, eo etiam titulo configenda Sanctorum Acta, quod detegent pſeudo-dextrinas aliaſque ſimiles fictiones.

20 Talibus nimiam fidem adhibuiſſe pientiſſimam gentem, indeque in nonnullas Eccleſias minus probatorum Sanctorum cultum, non ſine quadam injuria veterum Patronorum, inductum eſſe, dolet Marchio Agropolitanus in ſuis Diſſertationibus; nec non Nicolaus Antonii, per Cardinalem de Aguirre elucidatus, in ſua Hiſpanica Bibliotheca, profitens, quod ſe *pudet abſumere operam in convellendis à quorumdam hominum mentibus, his, quas magno famæ Hiſpanicæ diſpendio admittunt, imo adorant, fabulis.* Inter hos autem, *quos numquam* (ut Plinius loquitur) *leviter aut cunctis credendi ſaties capit*, primatum ambire videtur Paternitas veſtra, cum pro Carmelitis

melitis ſubleſtæ fidei ſcriptis, æque ac pro Dextrinis figmentis, certare contendit, quaſi pro aris ac focis. Verum hæc partim jam vidimus Art. 10 §.7, partim ſumus viſuri in ſequentibus. Redeo itaque ad Indulgentias, quibus diſcutiendis præjudicium me facere Chriſtianæ pietati arguis, & arguendo cogis in publicam notitiam adducere multa, quæ mallem ſolis eruditis cognoſcenda ſcribere. Sed & hoc importunitati tuæ demus.

21 Nunc tibi probandam relinquo accuſationem, qua falſo dicis, *Papebrochium negare, univerſaliter ſimiles Indulgentias* (quæ nempe *locis aut perſonis* conferuntur) *ante ſeculum undecimum aut duodecimum fuiſſe in uſu*. Ajo quidem non probari, quod ante tempus illud conceſſæ fuerint Carmelitis; ſed an idem tibi eſt, non fuiſſe conceſſas abſolute ulli mortalium, & non fuiſſe conceſſas PP. Carmelitis? Quiſquis negaverit ullas Indulgentias conceſſas fuiſſe Patribus Societatis ante ſeculum 15; verum dicet: non autem recte arguetur aſſeruiſſe, quod nullæ cuiquam mortalium Indulgentiæ conceſſæ fuerint ante iſtud ſeculum. Reverende Pater, ſicut non ſequitur, nullus Carmelita fuit in Arca Noë, ergo nullus mortalium fuit in arca Noë; ſic neque ſequitur, nullæ Carmelitis datæ reperiuntur indulgentiæ ante ſeculum XI, utpote qui ante iſtud non videntur extitiſſe, ergo nulli hominum ante iſtud ſeculum indulgentiæ conceſſæ ſunt,

22 Alius, Reverende Pater, error tuus eſt, neſcio an non voluntarius; quod inter Indulgentias ſimpliciter alicui perſonæ conceſſas, & conceſſus piis locis, aut ea viſitantibus aut per eleemoſynas juvantibus non diſtinguas. Certum eſt Indulgentiarum uſum extitiſſe à primis Eccleſiæ temporibus; ſed conceſſarum perſonis, ad earum preces aliorumque pro iis interceſſiones. Piis autem locis ab initio affixas, aut omnibus ea viſitantibus aut etiam per eleemoſynas juvantibus conceſſas fuiſſe primis Eccleſiæ ſeculis, velim mihi legitimis teſtimoniis probari. Nolim tamen propterea in dubium revocari, quin eæ ſubſequentibus ſeculis recte conceſſæ ſint; cum omnes probi Catholici agnoſcant, ampliſſimam à Chriſto Vicariis ſuis, circa peccatorum & pœnarum etiam temporalium remiſſionem, conceſſam eſſe potestatem. Uſus vero poteſtatis illius varius eſſe poteſt pro temporum, perſonarum, aliarumque circumſtantiarum diverſitate, & ex Eccleſiæ judicio mutari, etiam poteſt.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Leonis IV Indulgentias, Carmelitarum eccleſias viſitantibus conceſſas, & qua tales à variis ejus ſucceſſoribus confirmatas, temere arguit impoſturæ.

RESPONSIO.

23 QUem finem & effectum habeat Confirmatio Pontificum in favorem Indulgentiarum earum, quæ à deceſſoribus datæ prætenduntur; & quam nihil illa proſit ad quæſtionem facti, qua diſputatur, verone an falſo fundamento nitatur ejuſmodi prætenſio; ita clare demonſtravi Art. 3, §. 11, ut totam Accuſationis,

cuſationis præmiſſæ probationem, quatenus confirmatione ſucceſſorum nititur, hic mihi liceat diſſimulare, atque ad ipſum quæſtionis caput immediate tranſire. Incipis ergo, Pater Reverende, aſſertum meo contrarium probare ex Anaſtaſio, ſcriptore coævo, qui in principio Vitæ Leonis IV, ipſum laudat, quod erat *Amator Religioſorum hominum, Deoque in omnibus aſſidue famulantium*. Sed quo pacto inde ſequitur, Leonem Indulgentias conceſſiſſe Carmelitis, aut hos amaſſe? Ut ſupponamus etiam, ipſos tunc fuiſſe in mundo; an nullos habebat Religioſos homines Deoque famulantes Urbs Romana ejuſque propria diœceſis alios quam Carmelitas; quorum ne nomen quidem aut iſtic aut alibi poſſis pro ſeculo iſto oſtendere?

24 Oſtendo illud, inquies, Florentiæ & Senis, in proxima Romano agro Hetruria, jam inde à ſeculo precedenti. Id quam nulla dicatur veroſimilitudine patebit infra. Hic ſolum dico, ex prolixiſſima Pontificis illius plus quam 25 paginarum Vita, qua minutim referuntur beneficia omnia, ſingulis eccleſiis, monaſteriis, oratoriis, altaribus, oppidis ad Pontificiam juriſdictionem pertinentibus collata, numero pene infinita, nec minimam quidem umbram apparere alicujus Indulgentiæ, ipſa juvantibus, reparantibus, viſitantibus, aut dedicationi præſentibus, petitæ vel conceſſæ: & tamen exemplis verarum Indulgentiarum, à me pro ſeculo 11 ac 12 probatarum conſtat, primas poſt ſacram Cruciatam inveniri inſtitutas ad augendam celebritatem dedicationum & benedictionum ejuſmodi; item ad honorandas Reliquiarum elevationes tranſlationeſque, quarum plurimas indicatur Leo IV feciſſe?

25 Quod ſi vera eſt conjectura Joannis Ciampini, Magiſtri Brevium gratiæ, nec non minoris Præſidentiæ Abbreviatoris, ac in utraque Signatura Referendarii, in Examine libri Pontificalis an. 1688 Romæ vulgato pag. 73, *ipſe Leo geſta ſua, ut à plurimis ſupremiſque Principibus factitatum novimus, ſcripto annotarit; atque inde à Scriptore, prout ſe habebat, hiſtoria inſerta fuerint*. Hoc autem poſito, ſicuti nulla poteſt haberi relatio accuratior & plenior notitia quam ex illa Vita, accuratiſſima ſane & pleniſſima; ita incredibile omnino fit, Religioſos homines, quorum Amator fuit Leo, intelligendos eſſe Carmelitas, quorum nominatim nulla ibi mentio; multoque minus credibile fit ipſorum eccleſiis, quas tunc fuiſſe nemo poſſit certo oſtendere, factam gratiam, quam non meruerunt tot celebres eccleſiæ, oratoria, altaria, monaſteria, quot narrantur à Leone intra & extra Urbem ædificata, reſtaurata, dotata, ornata, abſque ullis indiciis Indulgentiarum, datarum populo confluenti ad ejuſmodi actiones, vel manus adjutrices porrigentibus, nequidem in favorem Apoſtolicarum Baſilicarum quas à Saracenis deformatas, ſpoliatas, ſemiuſtas multipliciter idem Pontifex juvit.

26 Idem cum conſummaſſet opus novæ civitatis, à ſuo nomine dictæ Leonianæ (nunc Burgum S. Petri dicitur) *ut perpetualiter firma ac roborata conſiſteret, juſſit cum magna animi devotione cordiſque lætitia, ut omnes cum eo Epiſcopi pariter ac Sacerdotes incolæ Urbis, & univerſi Ordines Clericorum S. R. Eccleſiæ, poſt Litanias & Pſalterium decantatum, cum hymnis & canticis ſpiritualibus per totum murorum ambitum nudis pedibus, cinerem portantes in capite, circuirent, & inter cetera ab Epiſcopis Cardinalibus aquam fieri benedictam præcepit, ut inter Orationum officia, aquam ipſam tranſeuntes per murum, ſanctificationis gratia, jactari omnimodis ſtuduiſſent ... Ipſe autem venerabilis Pontifex, ore ſuo, tres ſuper*

Digitized by Google

ſuper eumdem murum orationes, multis cum lacrymis & ſuſpiriis dedit .... in qua ſcilicet civitate .... magnam ſive Romanis ſive diverſis nationibus, in ſumma ſolemnitatis die, rogam diſtribuit, ideſt magnam pecuniæ ſummam erogavit. *Deinde cum ceteris, ut præfatum eſt, Sacerdotibus, & omnibus Romanorum Proceribus, ad Eccleſiam B. Petri Apoſtoli, cum orationibus diviniſque laudibus tendens, Miſſam, pro ſalute populi & civitatis incolumitate ac ſtabilitate perpetua, honorifice decantavit. His itaque ſacris peractis officiis, cunctos Nobiles Romanos multiplicibus donis, non tantum in auro argentove, ſed & ſericis palliis honoravit atque ditavit. Fuitque die illo magna cunctis lætitia, videlicet die 27. menſis Iunii, ante beatiſſimorum Petri & Pauli Vigilias, & per totam Romanam urbem infinita gaudia & exultationes innumera celebrata ſunt.*

27 Similiter cùm Centumcellenſium reliquiis, Saracenorum incurſui quotidiano expoſitis, duodecim paſſuum millibus inde, Leopolim extrui feciſſet Leo; eumdem *cum litaniis & orationibus, pedibus propriis circuivit; tribuſque Orationibus, in modum Trinitatis, perpetualiter conſecravit; Miſſarum, ut ſolitus erat, Officium rite perſolvens; & aquam benedictam per muros jactari præcipiens; & non modicam manibus propriis, pro amoris magnitudine, univerſo populo rogam diſtribuit .... ſed & in eccleſiis quas ibidem fecit, multa dona obtulit; in eccleſia ſcilicet S. Petri, gabathas ex argento fuſiles majores minoreſque ſeptem &c.*

28 Ex eadem Vita diſcimus, quod quando *Octavum Aſſumptionis Beatæ Dei Genitricis diem, qua minime Roma antea colebatur, vigiliis ſacris, Matutiniſque cum omni Clero pernoctans laudibus, in baſilica ejuſdem Virginis Dominæ noſtræ, quæ foris muros urbis juxta Baſilicam B. Laurentii ſita eſt, celebrari præcepit; magna populi multitudo convenerat, nova feſtivitatis cupiens celebrare ſolennitatē: quod ipſe magnanimus cum videret Antiſtes, in omnes qui aderant huic celebritati plures argenteos erogavit.* Immediate vero antea narraverat Anaſtaſius, quomodo *hic beatiſſimus Papa .... Monaſteriū Corſarum, quod quorumdam malorum hominum fuerat operibus deſolatū, & ad ſecularem habitationē perductum .... perfectius reſtauravit; in quo etiam ancillarum Dei congregationem univit ... muneribus auxit, divitiis perornavit; & omnia quæ exinde ablata fuerant ſacris præceptis inſtaurans, ſuis ſanctis digitis plenius confirmavit.*

29 Denique, ut infinita prætercam hujus generis alia, cum ex Sardinia profecti Saraceni Romano Portui occupando imminerent; & *Deus excitaſſet omnium Neapolitanorum, Amalphitanorum, Cajetanorumq; corda, ut una cum Romanis contra eos inſurgere ac dimicare fortiter debuiſſent .... pius Apoſtolicus mox ad Oſtiam civitatem properavit; omneſque grandi atque eximia devotione ſuſcepit: qui ut ſummum Præſulem conſpexerunt, pedes ejus humo proſtrati venerabiliter oſculati ... ut meliores de filiis Belial victores exiſterent, ſummopere deprecati ſunt, ut de ſuis ſacris manibus Corpus Dominicum percipere meruiſſent: quibus ore ſuo Miſſam in eccleſia B. Aureæ decantavit; atque univerſi ex illius (ut dictum eſt) manibus Communionem ſumpſerunt .... Die vero altera à jam dicta civitate venerabilis reverſus eſt Præſul,* & contra mox ſupervenientes Saracenorum naves, inchoatum fuiſſet prælium, niſi eo labore Chriſtianos abſolviſſet Deus, immiſſo vehementiori vento, qui hoſtilem claſſem diſſipavit ac perdidit.

30 Vides hic, Reverende Pater, omnes fere eas cauſas & occaſiones, quibus undecimi ac duodecimi ſeculi Pontifices, pro erogatione pecuniaria aliorumque munerum, cœperunt largiri Indulgentias ad animandos

mandos contra perfidam barbariem Cruceſignatos, juvandam locorum ſacrorum in Terra ſancta reſtaurationem, fundandas & dedicandas eccleſias, monaſteria, civitates; quemadmodum poſtea Urbanus IV, inſtituens novum Venerabilis Sacramenti feſtum, *loco diſtributionum materialium .... ſtipendia ſpiritualia Apoſtolicâ largitione conceſſit*, ſicut in ipſo Officio teſtatur S. Thomas: diſpendio utique Cameræ minori, ſed fructu longe copioſiori, & certiori, atque ad plures pertinente. Quis autem exiſtimet, aut tam pium liberalemque Pontificem, quam fuit Leo, temporalibus muneribus non fuiſſe adjuncturũ ſpiritualia Indulgentiarũ dona, ſi talium aliquis tunc uſus fuiſſet; aut ſcriptorem, adeo minutim ſingula commemorantem, potiora fuiſſe præteriturum, ſi iſta quoque largitate fuiſſet Pontifex uſus?

31 Nunc prius quam tranſeam ad eas cavillationes, quibus prætenſas Leonis IV Indulgentias defendere molitur Paternitas Tua, ex prætenſo ſimiliter Mari Magno Indulgentiarum; videamus ſub qua *verborum forma* eaſdem reperiri in eccleſiis veſtri Ordinis Sixto IV indicaverit, vel indicaſſe præſumitur Martignonus Generalis. *Leo Papa Quartus, omnibus Chriſti fidelibus, qui Eccleſias beatiſſimæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo hujuſmodi, in feſtis Nativitatis Dominicæ, Paſchæ, Apoſtolorum Petri & Pauli, Pentecoſtes, Aſſumptionis, Nativitatis, Annuntiationis, Purificationis ejuſdem beatæ Dei Genitricis ſemperque virginis Mariæ, S. Michaelis Archangeli, omnium Sanctorum, in duobus feſtis Sanctæ Crucis, Nativitatis S. Ioannis Baptiſtæ, Sanctorum Martyrum Fabiani & Sebaſtiani, in die Paraſceves, & per Octavas dictarum feſtivitatum, & vocabulis omnium Eccleſiarum dicti Ordinis, devote viſitaverint, & pias eleemoſynas largiti fuerint, ſeu Domus confractas ejuſdem Ordinis refecerint, ſeptem annos & duodecim Quadragenas*; ſubintellige, *Conceſſit*.

32 Hic ego nullam Pontificalis Bullæ aut etiam Brevis formam inveniens, ſed ſolum attendens ita ſimpliciter eam vocari, die 8 Aprilis de S. Alberto n. 103, dixi, quod *convincendæ impoſturæ ſufficiunt tria prima verba.* LEO PAPA QVARTVS. Eatenus enim nullum inveneram Pontificem, qui nominis ſui numerum uſurparet in allocutione prævia, omnibus diu ante & poſt Leonem iſtum haud alia formula utentibus, quam hac, *N. Epiſcopus, Servus ſervorum Dei.* Neque etiam nunc dimoveor ab ea ſententia, licet in Cherubini Bullario tom. 1 Pag. 7 inveniatur una Pelagii II, data *Calendis Martii, Indictione quinta* (quæ annum Chriſti 587 indicant, non 589, ſicut Cherubinus perperam notat) cui præfixa leguntur hæc, *Pelagius Papa ſecundus, dilectiſſimis Fratribus, univerſis Epiſcopis, qui illicita vocatione Ioannis Conſtantinopolitani Epiſcopi, ad Synodum Conſtantinopolim convenerunt.*

33 Sed quid ad hanc Epiſtolam annotent Eruditi, lege in margine noviſſimæ collectionis Conciliorum tom. 5 col. 948. *Neque hanc*, inquiunt, *à fabuloſis Iſidori mercibus fas eſt ſejungere: vera periit, in cujus locum hæc conficta eſt, ut ſtylus aliaque*, ibidem in margine notata, *docent*. Quamquam ne talis quidem Epiſtola, uti apud Cherubinum legitur, novo caret vitio; quod enim Iſidoriana collectio non habet, longe poſterior alius adjecit, *Pelagius Papa Secundus*; ne ſcilicet ignoraretur cujus eſſet. Nam aliis ejuſdem Pelagii Epiſtolis, fidelius ex Iſidoro relatis, nil amplius prænotatur, quam *Pelagius Epiſcopus*, vel ſimpliciter *Pelagius*; idque poſt eorum ad quos ſcribebat nomen: propter quod & quædam alia, ad ejuſdem Epiſtolam 9 ſimiliter notatur, quod *ab Iſidori ſtylo non diſcrepat.* Non debet ergo exiſtimari

ſtimari, quod nomine ad caput ſalutationis relato, col. 953 fideliter legatur, *Pelagius Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedis Epiſcopus, univerſis Germaniarum ac Galliarum regionum Epiſcopis.*

34 Apud Cherubinum porro, exceptâ ſuppoſititiâ illâ quam dixi, nullam invenias ſeu Bullam ſeu Epiſtolam, cui nomen Papæ cum nominis numero ita ſimpliciter præfigatur, ante annum 1262, Urbani IV primum, qui tuor ſeculis poſt Leonem IV. Ita ut merito quærere potuerim; *Quis eo tempore ſic exorſus eſt Pontifex?* ſcilicet ut ſalutem dicens iis quibus ſcribebat, prænotaret nomen ſuum cum nominis numero. Cavillatur autem quiſquis mihi ſupinam ignorantiam objicit, remittitque ad Bullarium, ut diſcam plerarumque Bullarum & Epiſtolarum diverſa eſſe principia; cum nemo ignoret etiam hodie affectare Pontifices, ut initialia verba diverſificent, propter Canoniſtas, ſolitos verbis illis uti pro diſtinctivâ ipſarum Bullarum ſeu Decretorum notâ; ſicut etiam Juriſtæ in citandis Legibus.

35 Itaque fruſtra hic quoque mihi adducis, Pater Rev. Raynaudum, quaſi hic propugnans veſtrum Scapulare, parte 2 qu. 2, contra Launoyum dicat; *Miſeratione potius quam confutatione dignum eſt, quod primum urget, de diſſimili hujus* [Sabbatinæ] *& aliarum Bullarum initio: nam in voluminibus Pontificiorum diplomatum, plurima ſunt, quorum initia in nullo alio diplomate inveniuntur. Gregorius VII ei conſtitutioni, qua Henricum IV exauctoravit, illud initium ex abrupto præfixit.* Beate Petre, Apoſtolorum Princeps, inclina quæſumus pias aures tuas nobis. *Cedo aliquod diploma Pontificium, in tam multis tamque ſpiſſis Cherubini voluminibus, cujus idem ſit vel ſimile initium.*

36 Nihil opus eſt tale aliquod inveniri, Pater Rev. &c, ſi illa eſt ipſiusmet Raynaudi obſervatio (nam opuſculum de Scapulari, ut alibi vidimus, ipſemet abdicat, & ſuum eſſe negat, quia in illud irruit Leo neſcio quis, truncator & interpolator) ſi, inquam, Raynaudi eſt talis obſervatio; illum ego magis quam Launoyum commiſeratione dignum cenſeo, qui exauctorationis ſententiam, nemini inſcriptam aut directam, ſed coram altari S. Petri publice pronuntiatam, appellavit Conſtitutionem. Te quoque, Pater Reverende, eadem miſeratione dignor, ita præcipitanter & obiter Bullaria percurrentem, ut dicas num. 11, eam eſſe *unicam* Gregorii VII Bullam; cum ſimilis ſtyli iterata excommunicatio ejuſdem Regis ibidem legatur, hoc principio: *B. Petre Princeps Apoſtolorum, & tu B. Paule Doctor gentium, dignanimi quæſo aures veſtras ad me inclinare, meque clementer exaudire*, exponentem ſcilicet Henrici crimina, & veſtra auctoritate laturum ſententiam in eumdem, quæ porro tota ad Sanctos illos dirigitur. Aliter autem procedit in duabus veri nominis Bullis, utrique ſententiæ interpoſitis, & datis ad omnes in regno Teutonico Principes, ſic exordiens, non Bullas ipſas, ſed ſuam ad illos ſalutationem præviam: *Gregorius Epiſcopus, Servus ſervorum Dei, omnibus dilectis &c. omnium peccatorum abſolutionem per Apoſtolicam benedictionem*, in prima; in ſecunda vero, *ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.*

37 Jam vero dixi Art. 3 num. 85, quod in Paralipomenis meis ad Conatum juſſerim primam illam à te accuſatam cenſuræ meæ partem aboleri; *non quia illius me puderet; ſed quia illud quod paſſim nominat is* Bullam Leonis IV, *quodque nullam habere formam Bullæ oſtenſurum volebam contra Patrem Bonæ-ſpei, jam pateremini dici* Summarium; *adeoque ceſſaret totius cenſuræ fundamentum.* Lubet porro experiri, an poſito

etiam quod Leo Papa IV dediſſet aliquas Indulgentias Carmelitis, qui tamen ſub eo nulli in Europa erant; in Syria autem ſi erant aliqui, erant Syro-Græci, à Romano Pontifice, etiam cum hujus communionem tenebant, non ſoliti petere Indulgentias: lubet, inquam, experiri, an poſito quod vel ipſe Leo IV, vel potius Lucius III, male in veſtro mari magno dictus Lucius IV, dediſſet Indulgentias aliquas Eremitis in Carmelo, Latinis & Catholicis veriſque majoribus veſtris; credi poſſet earum ſaltem *Summarium* fidele eſſe illud quod ſupra ex Mari magno dedi, quodque in Præfatione Conſtitutionum veſtrarum allegatur.

38 Fateor ego, etiam ſub tali hypotheſi, valde dubium id mihi videri; quia quæ illo tempore dabantur indulgentiæ, non dabantur niſi raris quibuſdam occaſionibus Dedicationum aut Canonizationum, idque pro unico aut pluribus talis actionis diebus; Carmeliticis vero eccleſiis dari in perpetuum ſupponuntur, & pro pluribus per annum diebus, non ſolum ſolennibus Chriſti Domini & Octavas habentibus, ſed etiam pro feſtis Deiparæ, quibus cum Octava celebrandis initium dedit Leo IV ſicut ſupra vidimus; imo & profeſtis, minus ſolennibus, ut ſunt quæ Duplicia minora dicuntur, puta SS. Fabiani & Sebaſtiani, quod in Sacramentario Gregoriano ſemiduplex, Pius V tranſtulit ad Claſſem duplicium teſte Gavanto, qui idem de Exaltatione S. Crucis in Septembri ait, quod Clemens VIII *declaravit hoc eſſe feſtum Duplex majus*, & feſtum Inventionis menſe Majo *inter feſta ſecundæ Claſſis collocavit*.

39 Eſt autem perquam mirabile, quod tanti æmulatores originis Elianæ, numquam cogitaverint ut pro feſto S. Eliæ Prophetæ aliquam Indulgentiam impetrarent niſi admodum nuper; imo nec diem 20 Junii, quo illius raptum ſolenniſſime colit tota Palæſtina, ipſi quoque ſolennem habendum ſibi non ſumpſerint; ſed in ſupplemento Martyrologii Uſuardici, pro ſui Ordinis uſu ante annos ducentos cuſo, eumdem collocaverint 14 Junii, infra Octavam ſui diſcipuli Eliſei cujus ipſius quoque, licet etiam Patroni, in petendis Indulgentiis recordati non ſunt. Tenuerunt autem diem 20 Junii, ut proprium S. Eliæ, uſque ad reformationem Martyrologii Romani; quando huic ex Græcorum Menæis ſanctus Propheta fuit inſertus, & aſſumptum arbitrario diem didicerunt Carmelitæ commutare in Europa; quem in Palæſtina pridem debuiſſent ſervaſſe, ſi aliquid cum Syro-Græcis commune habuiſſent.

40 Porro cum recordor, quod Honorius III, in ſolenni S. Laurentii Dublinenſis Canonizatione an. 1222, ſolum largitus ſit viginti *dies de injunctis pœnitentiis*; Gregorius IV anno 1233, 34, & 35 in Canonizationibus SS. Antonii Patavini, & S. Dominici, Sanctæque Eliſabeth, *annum unum & quadraginta dies*; ac demum Calixtus III, in Canonizatione S. Vincentii Ferrerii an. 1458, *ſeptem dies & totidem quadragenas*; non immerito mihi ſuſpecta ſit etiam ex hoc capite prætenſa Indulgentia, tanto largior, & tamen antiquior; atque ſuſpicionem auget vox; *Quadragena* pro 40 dierum jejunio, haud facile ante annum 1000 inveniendas, ſaltem ex Hierolexico Magrii aut Gloſſario Cangii. Atque hæc ſufficere puto circa adſcriptas Leoni IV Indulgentias, cum nihil hic novi præter jam diluta dicas, quod non dixeris Art. 3. §. 9. Pergo igitur ad ſequentia.

§. II. AG-

Digitized by Google

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius cum hæreticis negat Indulgentias trium, quinque, ſeptem vel plurium annorum, ante XI *vel* XII *ſeculum, fuiſſe in uſu.*

RESPONSIO.

41. *INdulgentiarum concedendarum poteſtatem, non a Chriſto, ſed homine pro-manare, oblaterant hæretici, dicentes illas ab homine noviter eſſe inventas.* Hoc tibi concedo, Rev. Pater. Ex adverſo *Concilium Tridentinum, declarat ſeſſ.* 25 *Indulgentiarum uſum ſimpliciter & abſolute fuiſſe*, ANTIQUISSIMIS ETIAM TEMPORIBUS. Nihil contradico; ſed idem poſitive affirmo. Imo illis *etiam antiquiſſimis temporibus*, adeoque & *ante* XI *vel* XII *ſeculum, in uſu fuiſſe Indulgentias trium, quinque, ſeptem vel etiam plurium annorum*, ſi non quoad nomen *Indulgentiæ*, ſaltem quoad rem, tam certum mihi eſt, quam certo ſcio, jam inde ab initio eccleſiæ injungi ſolitas determinati temporis & certo annorum numero definitas pœnitentias; quæ cum relaxabantur per cujuſcumque nominis, modi, ac formæ Indulgentiam (hoc autem extra caſum neceſſitatis vel mortis articulum raro fiebat, fiebat tamen aliquando) dabatur utique tot annorum, puta trium vel plurium Indulgentia.

42 Quid ergo quærimus & diſputamus? Utrum ea ab antiquiſſimis temporibus data fuerit, ipſâ quâ nunc datur formâ, eccleſiam aliquam viſitantibus: de hoc nihil curaverunt hæretici, nihil definierunt Tridentini Patres; ſed neque ex profeſſo diſputaverunt Theologi; ſed cum Autiſſiodorenſi & ſancto Thoma, communi tunc de Stationariarum auctore Gregorio opinioni inhærentes, de earum valore & effectu diſcurrebant more Scholaſticorum. Inter ceteros Card. Cajetanus, magnus utique Thomiſta, tract. 7 de Indulgentiis dicit, ad quæſtionem, utrum Indulgentia extendat ſeſe ultra pœnitentias injunctas, etiam ad eas quæ poſſent injungi, ſic pronuntiat; *Licet Doctorum opinio, quam eſſe ſecutum ſe dicit Divus Thomas, magni facienda ſit; quia tamen hujus rei veritas ex facto pendet, & in facto conſiſtit, & ſacri Canones ſolum de injuncta faciunt mentionem ... definita eſt Indulgentia, quod eſt remiſſio à pœna injuncta.* Huic definitioni conſonat aliorum Recentiorum definitio, dicentium: *Indulgentia eſt abſolutio à pœnitentiis, à Sacerdote, aut à Canone injunctis.*

43 Verum, quamvis Indulgentia olim paſſim implorabatur & concedebatur occaſione talium pœnitentiarum; cum eadem Indulgentia tamen non tantum pœnas à Sacerdote vel à Canone injunctas ſed quaſcumque etiam in purgatorio ſolvendas veraciter remittat; rectius ab aliis ſic definiri cenſeo: *Indulgentia eſt remiſſio pœnæ temporalis, quæ poſt remiſſionem peccatorum luenda ſupereſt, extra Sacramentum facta ab eo, qui ſpiritualem juriſdictionem habet cæleſtem Eccleſiæ Theſaurum diſpenſandi.* Hæc definitio, uti conformis eſt communi Eccleſiæ ſenſui, ita & à S. Thoma non modo aſſeritur, ſed ſolide etiam probatur in 4 ſententiarum diſt. 20, quæſt. 1, art. 3 quæſtiuncula 2, ubi ſic pronuntiat: *Quidam dicunt, quod Indulgentiæ non valent ad abſolvendum à reatu pœnæ, quam quis in Purgatorio ſecundum judicium Dei meretur;*

ſed valent ad abſolvendum ab obligatione, qua Sacerdos obligavit Pœnitentem ad pœnam aliquam, vel ad quam etiam ordinatur ex Canonum ſtatutis. Sed hæc opinio non videtur vera; primo quia eſt expreſſe contra privilegium Petro datum, ut quod in terra remitteret, & in cœlo remitteretur: unde remiſſio qua fit quantum ad forum Eccleſiæ, valet etiam quantum ad forum Dei. Et præterea Eccleſia hujuſmodi Indulgentias dans, magis damnificaret, quam adjuvaret; quia remitteret ad graviores pœnas, ſcilicet purgatorii, abſolvendo à pœnitentiis injunctis. Et ideo aliter dicendum, quod valent & quantum ad forum Eccleſiæ, & quantum ad judicium Dei, ad remiſſionem pœnæ reſiduæ poſt contritionem, confeſſionem, & abſolutionem, ſive ſit injuncta ſive non.

44 Qua autem ſubinde forma, qua occaſione, quibus perſonis, quo tempore conceſſæ Indulgentiæ fuerint, ad hiſtoriam magis quam Theologiam ſpectat, neque inſtitutum proprie Angelici Doctoris fuit quæſtiones Chronologicas & Hiſtoricas diſcutere, ſed *tutiſsimis & inconcuſsis dogmatibus* Eccleſiam illuſtrare. Quod vero de initio concedendi quinque vel ſeptem annorum Indulgentias Theologi non diſputaverint, ac ne hiſtorici quidem, ſimpliciterque adhæſerint pauculis exemplis, facile (ut mox iterum oſtendam) refutabilibus; ipſe mihi largiris, P. Rev. num. 24. Etenim poſtquam ibi glorioſe Te jactaſti, quod *curioſiſsime omnes pervolviſti auctores, tam Theologos quam Hiſtoricos, de Indulgentiarum antiquitate tractantes, quas in primariis bibliothecis ad manum habere potuiſti, & inter omnes nequidem unum reperire potuiſti*, qui id quod ego, diceret; poſt hæc, inquam, tam glorioſe jactata, fateris num. 27, quod *pauci iſtorum* quos vidiſti (dicere poteras, nulli) *de ejuſmodi Indulgentiarum formula expreſſe & ex profeſſo tractent*; ſingula ſcilicet quæ paſſim allegantur exempla curioſius trutinando. Id vero etiam negas mirum eſſe; *quia ſolus Papebrochius videtur formulas iſtas jam denuum revocaſſe in dubium.*

45 Dixeram quidem quod de iis mihi aſſentiebantur paſſim *eruditi in Curia Romana viri.* Sed quia eos nominatim non exprimebam, quibuſcum ab anno 1660 mihi notitia fuit, nec illi ſuam ſententiam editis libris declararunt, nullam quia id facerent, occaſionem nacti; placuit Paternitati tuæ vereri, *ne* Papebrochius *aſtute illos finxerit, ut ſic pro hac nova & inter probe Catholicos inaudita, nec non falſa opinione, apud imperitos aliquid conciliare valeat probabilitatis.* Sed quam hæc temeraria eſt ſuſpicio, tam illa prior gloriatio vana. Nam anno 1685 Bruxellis, principe totius Belgii urbe, ubi ſcribebat & hæc componebat Paternitas tua, recuſus eſt liber celeberrimus, & pridem Pariſiis editus anno 1651, atq; æſtimatiſſimus Romæ inter eos quibuſcum egi eruditos, quorum facile Principes Cardinales Barberini Franciſcus & Antonius; Joannis inquam, Morini *Commentarius hiſtoricus, de diſciplina in adminiſtratione pœnitentiæ, tredecim primis ſeculis, in Eccleſia Occidentali, & huc uſque in Orientali obſervata*: quem minime exiguum libellum, ſed grande in folio volumen, ſi tam curioſe, ac videri vis, ſcrutatus omnes, requirere curaviſſes; in multis bibliothecis, Bruxellis, Lovanii, Antverpiæ, ac forſitan alibi inveniſſes, in eoque meam ſententiam pluribus & operoſe confirmatam legiſſes.

46 Hic Auctor, intactum eatenus argumentum ex veteribus tam typo cuſis quam manu exaratis ſcriptoribus, ab ovo (ut dicitur) exorſus diſcutere & explanare; quæſtionem noſtram, ſi non in terminis, ſaltem in ſubſtantia eruditiſſime tractat, l. 10 cap. 15 & ſequentibus, uſque ad 24. Quam-

quam

Digitized by Google

quam enim non doceat diſtincte, quis Pontificum Romanorum cœperit trium, quinque vel ſeptem annorum Indulgentias, ea qua nunc forma largiri (nam hæc veroſimiliter cœpit ſeculo 14, ipſe vero ultra 13 non progreditur) tamen Capite 23 cum *demonſtraſſet, multis exemplis, quam moderati ac parci fuerint Pontifices in concedendis Indulgentiis*, numerum 9 concludit, affirmans quod *difficillime indulgentiam unius anni largiebantur*. Certe antiquiſſima omnium, quas hactenus, certas & *Indulgentiæ* nomine dictas reperi, Alexandri II pro anno 1070, nullum tempus definit: & Honorius II, pro anno, 1126, *unum* dumtaxat *annum*: de quibus ego in Conatu num. 8; ex Morino autem numero ſimiliter 8, addi velim Honorium III, anni ſimiliter unius largitorem, pro anno 1216; itemque *Indulgentiam unius anni & 40 dierum*, conceſſam à Gregorio IX, ſub data annorum 1232 & 1238; atque ab Innocentio IV, ſub data 1250.

47 *Omnium autem liberaliſſimus*, inquit Morinus, *Alexander IV. Dominicanis prædicantibus in Terra Sancta conceſſit Cruce-ſignatorum Indulgentias & privilegia*, ſane pro tempore illo maxima; ſed extra Terram ſanctam adeo non trahenda, ut omnes quas promovendo novo Venerabilis Sacramenti feſto indulſit an. 1264 Urbanus IV, nihil omittens eorum quæ poterat ad eum finem excogitare, conſtringantur intra definitum numerum, non annorum, ſed dierum ut ſummum centum. Qui autem dicit ſeculo XI ac XII difficillime conceſſas anni unius tantum Indulgentias, à fortiori negat ante iſta ſecula datas largiores, trium, quinque, vel ſeptem annorum.

48 Si Morini opus eruditiſſimum ac plane ſcientificum notum fuiſſet Paternitati Tuæ, quam multa ex eo didiciſſes nova, & inter à te viſos Theologos atque Hiſtoricos, *probe* quidem *Catholicos*, ſed non omnia perſcrutatos, *inaudita*; non tamen *falſa*, ſed irrefragabilibus auctoritatibus demonſtrata, Didiciſſes Canonum Pœnitentialium formam atque rigorem, ſeculo primum nono laxari cœptum, & quod (ſicut habet titulus capitis 16) *prima relaxatæ pœnitentiæ occaſio fuit pœnitentiæ canonicæ redemptio*, tunc paulatim inducta. De hac ibidem legiſſes ex Abbate Reginone, Burchardo Archiepiſcopo Moguntino, Yvone Carnotenſi, ſeculi XI ac XII auctoribus, quod *pro ſeptem hebdomadibus, qui jejunare non poterat, jubebatur dare, ſi dives fuerit, ſolidos viginti; ſi non habuerit tantum, ſolidos decem, ſive pro redemptione captivorum, ſive pro Dei ſervis ſeu pauperibus in eleemoſyna*; vel *pro uno menſe, quo in pane & aqua pœnitere debet aliquis, Pſalmos decantet mille ducentos genuflexo*, & cætera proportionate ad numerum annorum, menſium vel dierum injunctæ pœnitentiæ. Capite 19 *enarratur ſecunda imminuendæ canonicæ pœnitentiæ occaſio, expeditio Hieroſolymitana atque etiam Hiſpanica contra Paganos*, utique ſeculo XI cœpta ac porro continuata, cum incredibili concurſu ad viſenda loca ſancta.

49 Denique 20 Capite, exponitur *tertia minuendæ pœnitentiæ canonicæ occaſio, pœna ſcilicet totalis vel partialis, ob donum temporale, ſpirituali bono applicatum, relaxatio, Indulgentia antonomaſtice dicta*, & in hoc differens à precedenti, quod illa *opus heroicum & difficillimum pœnitentiæ commutat; hæc rem vulgarem & unicuique facile parabilem; unde commoda maxima temporalia promanant, & uſui ſpirituali applicantur; cum cujus relaxationis conceſſione frequenti* quia *pœnitentia canonica vix poteſt conſiſtere*, factum eſt, ut hæc denique vix ulla eſſet ſeculo 14, quo etiam maxi-

Digitized by Google

me cœpit commendari eccleſiarum viſitandarum & juvandarum frequentia, cauſa Indulgentiarum eo titulo conceſſarum. Eodem Capite idem Morinus examinat *nonnulla teſtimonia, quæ iſtarum relaxationum uſum altius repetere videntur*; ipſa illa ſcilicet quæ & ego examino, ac propter quæ traducitur mea circa hoc doctrina, quaſi moliatur *imbelles hæreticorum* contra Indulgentias *conatus juvare, aſſerendo ejuſmodi formulam ante ſeculum XI in Eccleſia non fuiſſe in uſu*: quia P. Sebaſtiano *evidens videtur, quod ejuſmodi Indulgentiarum formulis . . . tamquam fictitiis ſemel exploſis, alia quævis indulgentiarum formula facile explodentur.*

50 Si hiſtoriam iſtam ad noſtra uſque tempora deduxiſſet Morinus, agendo de Indulgentiis, egiſſet diſtinctius de annorum numero paulatim ampliato, præter mentem Innocentii III anno 1215, in Lateranenſi IV, Can. 62 ſic ſtatuentis. *Quia per indiſcretas & ſuperfluas Indulgentias, quas quidam Eccleſiarum Prælati facere non verentur, & Claves Eccleſiæ contemnuntur, & Pœnitentialis ſatisfactio enervatur; decernimus, ut cum dedicatur Baſilica, non extendatur Indulgentia ultra annum, ſive ab uno ſolo ſive à pluribus Epiſcopis dedicetur, ac deinde in anniverſario Dedicationis tempore, quadraginta dies de injunctis pœnitentiis indulta remiſſio non excedat. Hunc etiam quoque dierum numerum, Indulgentiarum litteras, quæ pro quibuſlibet aliquoties conceduntur, præcipimus moderari, cum Romanus Pontifex, qui plenitudinem habet poteſtatis, hoc in talibus moderamen conſueverit obſervare.*

51 Hanc conſuetudinem, etiam in ſumma illa Dedicationum ſolennitate, ſolitam à ſuis deceſſoribus obſervari, qua fronte allegaſſet Pontifex in conſpectu Concilii generalis, totque ibi præſentium Epiſcoporum, quorum hic reſtringebatur male uſurpata poteſtas; ſi illi objici potuiſſet ſeculorum immediate prægreſſorum contrarius uſus? Neque dixeris, *indiſcretas illas & ſuperfluas Indulgentias*, quas quoſdam Eccleſiarum Prælatos facere queritur Innocentius, ſuſpicionem præbere, quod ſaltem in iſtis Eccleſiis talium fuerit longe antiquior uſus ſive abuſus: quia nulla ratio, exemplum nullum, nulla auctoritas certa adducitur, quibus probatur quidquam hoc in genere à Prælatis ullis particularibus factum, prius quam exemplo; licet moderatiſſimo, Romani Pontifices præire cœpiſſent; proinde non debet, nec rationabiliter poteſt, dicti abuſus initium ultra confinia ſeculi 13 & 14 removeri.

52 Porro ſi Morinus, ſic ut ſupra dixi, progreſſus ad noſtra uſque tempora fuiſſet, indicaſſet haud dubie quomodo Indulgentiarum ſemel cœptarum procedente uſu, & nova indies atque velocia incrementa ſumente, ſeculo 15 & 16 cœperint nominari, pro præcipuis aliquibus feſtivitatibus Indulgentiæ plenariæ, etiam in forma jubilæi & certis eccleſiis confraternitatibuſq; applicari ad promovendum uſum Sacramentorum, aliarumque piarum exercitationum; quarum cum tanta invaleſceret frequentia, ut nonnullis Pontificibus nimia videretur, inſtituta exceſſui moderando quam dixi Congregatio eſt. Interim ne per hoc quidquã decederet fidelium pietati fovendæ, cœperunt Pontifices copioſe benedicere numiſmata ærea, argentea, aurea, *Medalias* vulgo dicimus, id eſt, *metallicas*; cruces item, precatoria ſerta, aliaque ſimilia; quæ qui haberet (habere autem facile poſſunt omnes) ad omnia & ſingula fere Chriſtianæ pietatis exercitia, poſſet lucrari aliquot dierum, annorumve Indulgentias; quibus qui diligenter uteretur, opera ſua ad eum finem dirigendo, magnum cito conſequeretur ſatisfactionis theſaurum; & ultra id

quo

Digitized by Google

quo cuique opus eſſet. Ita ſentiebat Alexander VII, qui cum Patri Henſchenio ac mihi Roma regreſſuris extremum benediceret, & centenas aliquot ejuſmodi benedictiones ſuo nomine diſtribuendas committeret; teſtatus eſt opinari ſe, quod plus aliquis Indulgentiarum æſtimator, plus lucri aliquando faceret per ſolos dies 40, quam ſi lucraretur plenariam; nam ex diebus 40 aliquid poſſe abundare, purgantibus animabus applicabile, non poſſe ex Plenaria.

53 Auctores, quos Paternitas Tua à ſe lectos num. 25 turmatim mihi objicit, etiam ex noſtra Societate, in iiſque Cardinales Toletus, Bellarminus, Lugo, Palavicinus, ſuos ſinguli libros elucubrarunt, edideruntque, antequam prodiret opus Morini; quod ſi legere prius potuiſſent, quin fuerint mutaturi ſententiam, vix equidem dubito; quando elapſis jam quadraginta annis ab illa editione, nemo unus prodiit (quod ego quidem ſciam) qui Morinum ſuſceperit eo in puncto refutandum. Totum vero librum maximi faciunt Theologiæ Profeſſores, quos facile noſſe potes, Lovanienſes, intra extraque Facultatem, exceptis fortaſſis veſtris. Pariſis autem, in eo quod Indulgentias ſpectat, Morinum ſequuntur Benedictini in ſuis Sanctorum Actis, prout patet ex judicio quod tulerunt de fictitia Suibertinæ Canonizationis epiſtola, citati à me Art. 11. §. 15.

§. III. ACCUSATIO.

Papebrochius Stationarias S. Gregorii Indulgentias, pacifica hactenus traditione receptas, & à Bonifacio VIII approbatas, explodit tamquam fictitias.

RESPONSIO.

53 Contra evidentem veritatem, apud intellectum bene diſpoſitum, in quæſtionibus facti, nulla valet quantumvis longi temporis præſcriptio; neque ex poſt inventis documentis convictam certo falſitatem alicujus narrationis, juvare poteſt auctoritatis quamvis magnæ atteſtatio; ſed utraque excuſatur humanarum mentium imbecillitate, erroribus obnoxia, in iis quæ bona fide accepta per vulgi traditionem, tamdiu prudenter tenentur vera; quamdiu non patet eſſe manifeſte falſa. Lepram Conſtantini, Baptiſmo purgatam, merum eſſe figmentum ſatis ſuperque demonſtravi Parte I. Hoc mecum qui tenent, (quot autem quantique præter me id teneant, non poteſt amplius ignorare Paternitas Tua) fictitiam habeant neceſſe eſt eam chartam, quæ S. Silveſtrum ſic loquentem inducit: *Dominus meus Jeſus Chriſtus, qui te mundavit à lepra, & purificavit te fonte baptiſmatis; per ſuam miſericordiam mundet & purificet omnes huc venientes ſine peccato mortali; & auctoritate Apoſtolorum Petri & Pauli atque noſtra, quocumque tempore anni.*

54 Nunc, quoniam eadem Tabula, poſt præfata à Silveſtro male adſcripta verba, immediate ſubjungit, quod *S. Gregorius, qui hanc Eccleſiam* (Lateranenſem) *conſecravit, poſt deſtructionem ejuſdem factam per hæreticos, confirmavit Indulgentiam poſitam per B. Silveſtrum Papam*: Quoniam, inquam, hæc ibi leguntur de Gregorio, Pater Rev. ſi vera diſſonantia volebas ratiocinio Hiſtorico,

contra cenſuram meam, in ipſiuſmet Eccle-
ſiæ Lateranenſis hiſtoria fundatam; debe-
bas paulo ante S. Gregorii Magni Ponti-
ficatum invenire hæreticos, quibus ea
deſtructio attribui poſſit; & in ipſiuſmet
S. Gregorii Vita, tam prolixe deſcripta vel
aliunde, monſtrare indicium aliquod re-
ſtaurationis aſſertæ. Tu vero, nihil de hoc
ſolicitus, dilaberis ad Indulgentias Stationa-
rias Gregorio aſſerendas, quas inter primo lo-
co ponendas Lateranenſes tibi aſſentior. Sed
rurſus nihil reſponderis ad argumenta mea,
negativa illa quidem ſed omnino prægnan-
tia, recurris ad Auctores, ſuperiori Para-
grapho nominatos. Quibus omnibus ne
eadem eiſdem verbis reponam, exhibeo tibi
Morinum lib. 10 cap. 20 num. 9 ſic ſcri-
bentem:

55 „ Ex univerſi noſtri ſermonis con-
„ ſequentia, non abs re colliget aliquis,
„ initium Indulgentiarum tertii generis, al-
„ tius multo non eſſe repetendum, quam
„ à tempore medii ſeculi 12: vix enim ante
„ illam ætatem occurrunt ejuſmodi Indul-
„ gentiarum argumenta. Tria poſſe oppo-
„ ni video. Primum S. Gregorii I auctoritas,
„ qui, teſte Guilielmo Autiſſiodorenſi, lib. 4
„ Summæ tract. 6 cap. 9, *inſtituit Romæ*
„ *ejuſmodi relaxationes: & ſi aliquis eſt Ro-*
„ *ma per Quadrageſimam & ſequitur proceſ-*
„ *ſiones, habet de relaxationibus plus quam*
„ *quinquaginta annos.* Secundum ſumitur
„ ex Epiſtola S. Ludgeri, quæ attexitur
„ Vitæ illius Sancti apud Surium.... Ter-
„ tium ex quodam marmore, quod proſtat
„ Romæ in eccleſia S. Martini, & à Card. Ba-
„ ronio refertur ad annum 847.... Teſtes
„ boni magnique, digniſſimi quibus vel inju-
„ ratis, niſi vacillaret teſtimonium, fides adhi-
beatur. Ultimum argumentum ſpectat ad §.
ſequentem „. De Suibertinæ Canonizationis
epiſtola ficititia, actum eſt ſupra, & iterum
forſitan dicetur aliquod, ſi de initio ſolen-
nium Canonizationum iterum mihi litem
moveris infra, uti, Rev. Pater, cœperas
facere Art. 2. §. 12. Ad primum, deſumptum
ex facto S. Gregorii, indicato ab Autiſſio-
dorenſi, ſic reſpondet Morinus:

56 „ Refert Guilielmus, velut ex S.
„ Gregorio, quæ exſcripſimus; nonnul-
„ lique poſt ipſum Scholaſtici celebres: ſed
„ apud S. Gregorium illa numquam occur-
„ runt, nec quid aliud quod aliquatenus
„ hoc confirmet. Mirum eſſet, morem (qui
„ ſi eſt aliquis, debuit eſſe frequentiſſimus,
„ propter ſui commoditatem & utilitatem)
„ apud Sanctum iſtum deprehendi, de quo
„ nec eo tempore, nec multis ante & poſt
„ ſeculis, ulla memoria, ullum veſti-
„ gium, ulla umbra. At Guilielmus Au-
„ tiſſiodorenſis teſtatur, S. Gregorium ita
„ ſtatuiſſe; & celebres Scholaſtici, vel il-
„ lius auctoritate fulti, vel eodem codice
„ quo uſus eſt, perſuaſi, idem affirmant.
„ Quis neſcit qua critica valerent, in an-
„ tiquis operibus diſcernendis & diſpungen-
„ dis, plerique iſtorum ſeculorum Aucto-
„ res? Num aliquando non impoſuit ipſis
„ titulus, libro ab impoſtore poſitus? Rem
„ notiſſimam quid opus eſt pluribus proſe-
„ qui? Hactenus Morinus tacite refellens
Bellarminum lib. 2 de Indulg. cap. 20 ſic
ſcribentem: *Quod aliquid verum ſit, etiam-*
ſi à multis ſcriptum non ſit, facile credi po-
teſt: ut falſum eſſe, quod à viris graviſſimis
ac fide digniſſimis affirmatur, non facile di-
ci debet. Non enim hoc dicitur; ſed
dicitur, viros etiam tales, ea qua iſti vixe-
runt ætate, falſo alicujus ſcripti ſuppoſiti-
tii titulo decipi facile potuiſſe; & hic reipſa
deceptos aliquos, *non facile*, ſed vehe-
menti argumento probatur, ex natura *Mo-*
ris, nequaquam per multa ſecula tenibilis,
quin etiam pridem abolitus, nedum
jugiter continuatus, prodat ſe pro priori-
bus ſeculis, quantumvis ſeræ poſteritati.

57. Si

Digitized by Google

57 Si is qui Vitam S. Gregorii ſcripſit, qualis apud Anaſtaſium extat, eâdem diligentiâ, qua ipſe Anaſtaſius collegit geſta coævi ſibi Leonis IV, ſigillatim enumerando quæcumque ab hoc collata fuerunt in ſingulas Romanarum eccleſiarum beneficia; ab ejus ſilentio de Indulgentiis, nihilo levius peteretur argumentum contra Stationarias, de quibus hic agitur, quam petitum eſt contra Leonianas Indulgentias prætenſas §. 1. Sed talem S. Gregorii Vitam nullam habemus, ſolumque extat ea, quam collegit Joannes Diaconus libris 4 ex Epiſtolis ipſius circa an. 880. Ex epiſtolis quoque S. Gregorii, quamvis plurimis, in libros 12 digeſtis, quod ſumi poſſet argumentum, non eſſet prorſus efficax; quia reſpondere poſſet aliquis, Indulgentias non pertinere ad ea publicorum privatorumque negotiorum genera, de quibus in Gregorianis Epiſtolis: & ideo illas in Regeſtum ipſius non fuiſſe relatas, quemadmodum ne nunc quidem tales ordinarie referuntur in Bullarium, alioqui in molem nimiam augendum.

58 His expenſis valeat exceptio contra ſilentium de Indulgentiis in Vita & Epiſtolis Gregorianis. Sed quid ſi præter illas reperiantur Codices Formularum, pro conſcribendis in quocumque frequentioris uſus argumento Brevibus, ordinatarum ſeculo 7, 8, 9, 10; plane ac nunc, quando ſimiles omnes gratiæ ex formula dantur, mutatis mutandis fere ſemper eâdem. Numquid ex talium codicum de Indulgentiis ſilentio, non efficaciſſime comprobabitur, earumdem nullum fuiſſe ſeculis iſtis uſum? Inveniuntur autem in Bibliotheca Vaticana Codices ejuſmodi plures, ut mihi ſcripſit Schelſtratus ejus cuſtos; cujus etiam annis ab hinc 40 deceſſor Holſtenius, antiquiſſimum nobis exhibuit & prælo paratum, ſed juſtis de cauſis tunc non editum, ex quo ſumpſi argumentum Diſſertationis 16 in meo Conatu, de Epiſtolis ante & poſt novi Pontificis electionem, ab Electorum collegio ſcribendis.

59 Ipſum ex tranſumpto Gallicano in lucem productum anno 1680, maximo quidem eruditorum plauſu exceptum fuit, ſed propter annotationes quaſdam Romæ diſplicuit, ac prohiberi meruit. Hoc tamen non obſtante, & ſepoſitis Notis, pergunt eruditi in Gallia uti theſauro tam diu deſiderato, & ab Yvone Carnotenſi, Anſelmo Lucenſi, Cardinali Deus-dedit atque Gratiano illis indicato: uſuſque haud dubie eo multum fuiſſet Morinus, ſi ipſo ſcribente & vivente innotuiſſet. Ego, ut id ſecure facerem, prælaudatum conſului Schelſtratium, ecquid liceret interrogavi, & ab eo juſſus abſtinere ingratis Romæ nominibus Libri atq; Commentatoris, cœpi eodem uti ſub titulo Formularii, ſoliſque formulis in eo contentis. Sub hac cautela compoſui Diſſertationem 17 in dicto Conatu; ibique notavi, quod juxta ordinem à Commentatore introductum (nam in autographis ordo aut nullus aut varius eſt) Capitis 7 ejuſdemque ultimi Titulus hic ſit:

60 *Diverſa Privilegia Apoſtolicæ auctoritatis, conceſſa Monaſteriis, Diaconiis, & Xenodochiis.* Sunt vero formulæ diverſæ 22, quarum penultima ſic exorditur: *Dum magna nobis cura inſiſtit, pro ſtabilitate omnium locorum ſanctorum cogitare, ut eorum devotiſſima commoditatis proficiat integritas; convenit certe Nos pro eccleſia (Ill.) maximam gerere ſolicitudinem, ne minus illic luminariorum concinnatio habere videatur.* Ubi nota, *Ill.* id eſt, *illa*, uſurpari antiquitus ut nunc uſurpatur, littera N. pro nomine quod non exprimitur, quia variari identidem debet, ſicut debet cum formula communis alicui in particulari loco vel perſonæ applicatur. In formula porro ſic inchoata confirmantur

firmantur fundi ad lumina alenda conſtituti. Quod autem huc ſpectare etiam poſſet, & ſeculo xv maxime in uſu fuit, ut ad ſarta tecta, luminaria, ſupellectilem, manus porrigentibus adjutrices Indulgentias aliquas largiretur Pontifex, quodque maxime ad intentum finem feciſſet, ſi alicui eatenus veniſſet in mentem; ejus in farragine tantâ nulla invenitur formula. Similiter Caput ibidem v. *De præceptis ſummi Pontificis ad Epiſcopos ſuæ ordinationis, de locis ſacris atque reliquiis*, horum petitiones, & illius reſponſa continet, de dedicandis ecclesia, oratorio, altari, baptiſterio; vel eiſdem, cum poſt ruinam vel incendium reſtaurantur, deque recondendis vel transferendis Sanctorum corporibus vel reliquiis. Apparet autem, quod cum formulæ eo ſpectantes colligerentur, nulli Epiſcopo vel Abbati, aut alteri talis loci Rectori in mentem venerit, ad promovendum tam pium opus, vel ad augendum concurſum fidelium pro tam ſolenni actione, Indulgentias poſtulare eas, aut Pontifici concedere; ſi enim in montem veniſſet, fieri vix poterat, ut tali occaſione non peterent & impetrarēt; ſi autem hoc fieret, in ipſis formulis id haberetur, habetur autem ejuſmodi nihil. Hoc argumentum ſic deductum non potuiſti non legiſſe, quando §. ſequenti reſpondere conatus es ad immediate præcedens de ſilentio Anaſtaſiii; cur ergo, ad illud magis mutus quam piſcis, totum diſſimulas?

61. De Anaſtaſio, cur ejus auctoritatem, etiam negativam, putem hic valere, non obſtantibus ejus quibuſdam Chronologicis erroribus mox exponam. Nunc ad Tabulam Lateranenſem redeo, in qua notantur Indulgentiæ, pro die Dedicationis conceſſæ, *Romanis quidem & circum adjacentibus, unius anni; ceteris mare non tranſeuntibus, duorum annorum; ſed his qui maria tranſmeare noſcuntur, ſeptem annorum & ſeptem quadragenarum*. Atque hic primum noto mutatos, caute quidem, ſed male fida annorum numeros, quos notabat vetuſtior ſcriptura apud Onuphrium Paminium, qui deſcripſit quales reperit ſuo tempore, id eſt ante annum 1570, quo ſuum de ſeptem Baſilicis opuſculum edidit. Notabat enim ævi ſuperioris tabella, ut legitur pag. 108, Indulgentias conceſſas *Romanis & finitimis annorum* M, *& Tranſpadanis* MM, *Tranſalpinis* MMM. *eaſque omnes confirmarunt & auxerunt* (ut ibidem legebatur) *Alexander IV anno* 1260 *& Bonifacius VIII anno* 1300: quod de utroque merito negabitur, attenta ſeculi 13 parcitate ſupra demonſtrata, & exceſſu numeri tam enormis, ut hoc curioſiori ſeculo non tantum incredibilis viſus ſit, ſed etiam futurus ſcandalo niſi minueretur; prout factum vides, & factum recte ad fructum publicæ ædificationis; ſed non recte ad uſum hiſtoricorum, inde admonendorum, quam nihil antiquæ rei credi poſſit ejuſmodi tabulis, ad arbitrium ædilium, importune ſciolorum, auctis & alteratis.

62. Baſilicæ iſtius Hiſtoriam diligenter ſcripſit Julius Cæſar Raſponus ejuſdem Baſilicæ Canonicus: & cap. 4 recenſens *ea quæ ex antiquis monumentis, inſcriptionibus & diplomatibus de dignitate hujus Baſilicæ habentur*, non dignatur in iis recenſere prædictam tabulam, in qua nihil videbat quod ætatem SS. Silveſtri aut Gregorii ſaperet. Idem autem cap. 14 agens *de Indulgentiis* ipſius Eccleſiæ, quam parum ipſi Tabulæ fidat oſtendit, non niſi ſub hac formula eam allegans; *Si quid fidei antiquiſſimo Codici ac Tabulæ, quam Magnam appellamus.* Antiquiſſima ſcilicet appellans, quomodo antiquiſſimum dicimus quod centum annorum excedit ætatem, ita ut jam ignoretur quo tempore ſcriptum ſit, etiam quando ad oculum patet ſcripturam non excedere

annos

annos ducentos aut trecentos: ſic libros eos antiquiſſimos dicimus, quos invenimus impreſſos primo artis typographicæ ſeculo, ante annum 1500 aut etiam 1550.

63 Conatur ille quidem nonnulla ejuſdem Tabulæ errata per conjecturam excuſare, Iconoclaſtas ſuggerendo, & ſubſtituendo Gregorium ſecundum loco primi, & cujus tempore à miniſtris Leonis Iſaurici *eccleſias Romanas fuiſſe pollutas, & abolitas ſacras imagines*, ait, acſi id tradat Anaſtaſius. Verum cum nihil tale factûm dicat Anaſtaſius, quin imo teſtetur quod opponentibus ſe Romanis, impioſque expellentibus, impeditum ſacrilegium ſit; fateri oportet, hic memoria lapſum Raſponum factum ſcripſiſſet, quod ſolum legerat fuiſſe mandatum. Scrupulus quem hic moves, ne ex errore in ejuſmodi factis moveatur dubium circa facta Janſenii, alias depulſus eſt & pridem à variis oſtenſum, non eſſe meram facti quæſtionem, an liber Janſenii contineat quinque hæreſes; denique diſparitates inter utramque quæſtionem plurimæ ſunt & patentiſſimæ, quas ad nauſeam iterare non lubet; quia tamen cogis, iterabo aliquas vel invitus.

63 Si quæſtio eſſet, an Janſenius librum compoſuerit; ſicut quæſtio eſt, an Gregorius Magnus Pontifex Indulgentias Stationum contulerit; non diffiteor fore paritatem; utrobique enim agitaretur quæſtio puri facti. Verum iſtud non agitur à Janſenii defenſoribus. Concedunt illi librum, cui titulus Auguſtinus Cornelii Janſenii, à Janſenio compoſitum eſſe; ſed negant, ſenſum libri eum eſſe, quem præ ſe ferunt quinque damnatæ propoſitiones; negant, hæreticum aut erroneum eſſe, contendentes eum nihil continere, niſi ſanum & Auguſtinianum. Eſtne autem juxta Te, Reverende P. Profeſſor, quæſtio facti, quid verba alicujus propoſitionis, epiſtolæ, vel libri ſignificent? Eſtne apud Te quæſtio facti, an ſenſus propoſitionis alicujus, vel epiſtolæ, vel libri, ſit hæreticus? Quis ſit ſenſus Teſtamenti, vel Codicilli, vel alterius ſcripti, eſſe quæſtionem juris, conſentiunt omnes Juris periti, ſi unum forte alterumque recentiorem de novitatibus ſuſpectum, exceperis. Ita teſtatus eſt Dominus Nicolaus du Bois, in Jure pluſquam 40 annis verſatiſſimus.

65 Et certe quæſtionis illius deciſio pendet à notitia ſignificationis vocum, inſtitutionis earum, & conſuetudinis juxta quam illæ ſuſcipiuntur. Atqui inſtitutio lex quædam eſt, & jus fundat: conſuetudo item obtinet vim legis. Eſtne autem, Reverende Pater, quæſtio in caſu noſtro, quem aut qualem ſenſum faciant verba Gregorii Magni? Plures alias patentiſſimas diſparitates oſtendere paratus ſum: ſed quid his opus, cum Tu ne verbo quidem nitaris probare paritatem? Hoc equidem Te monitum volo, quod parum digna ſit Theologiæ Profeſſore emerito, & controverſiarum hujus temporis perito, ſententia, ſtatuens paritatem inter quæſtiones toto cælo diſpares. An etiam paritatem hanc ſtatuendo Paternitas Veſtra non magis confirmet cavillationes, ab Alexandro VII ſolis *iniquitatis filiis* attributas; quam ego, purum factum, cum Janſeniana controverſia minime connexum, negando; judicet quiſquis controverſiarum hujuſmodi haud prorſus ignarus eſt: ego ad reliquas tuas de Indulgentiis accuſationes tranſeo.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius Indulgentias, Baſilicæ SS. Silveſtri & Martini à Sergio II conceſſas, explodit tamquam fictitias.

RESPONSIO.

66 HÆ ſunt, quas tertio loco, ex Baronio & aliis, ipſe ſibi Morinus objicit l. 10 c. 20; & ego objicio mihi. Reſponſum vero priuſquã cum illo dem, ipſum, quo probari eas putant, titulum, ex marmore iſtic poſito, hic integrum lege. *Temporibus Domini Sergii Iunioris Papa, recondita ſunt in hoc ſacro altari corpora Sanctorũ Silveſtri & Martini Pontificũ. Item corpora beatiſſimorum Fabiani, Stephani & Soteris, Martyrum ac Præſulum. Adſunt etiam corpora Aſterii & ſanctiſſimæ filiæ ejus: nec non corpora Sanctorum Ciriaci, Papiæ, Mauri, Largi, Smaragdi, & Sociorum: item corpora Siſinnii, Anaſtaſii, & Innocentii Pontificum; una cum ſanctis Epiſcopis Quirino & Leone; pariterque Artemio Siſiano, Pollione, Theodoro, Nicandro, Creſcentianoque, Martyribus: cum quibus adhuc repoſita fuerunt corpora Beatarum Soteris, Paulinæ, Mentiæ, Iulianæ, Quirillæ, Theopiſtis ac Sophiæ, Virginum & Martyrum; nec non Beatæ Quiriacæ viduæ; Beatæque Iuſtæ, cum aliis multis utriuſque ſexus, quorum nomina Deo ſoli ſunt cognita; quorum corpora ſacro altari, illud ipſis dedicans, collocavit. * Sunt autem hæc Sanctorum corpora tranſlata de cœmeterio Priſcillæ, via Salaria: & dictus Pontifex conceſſit ſingulis, ad hanc eccleſiam venientibus, in feſtivitatibus illorum Sanctorum tres annos & tres quadragenas de vera indulgentia.*

67 De hac, ſic relata inſcriptione, ita loquitur & reſpondet Morinus: „ Tertium „ antiquitatis argumentum nihil mihi proſus videtur concludere. Sergius enim „ marmor iſtud ſculpi non juſſit; nec col„ locaſſe dicitur, nec collocationis aut in„ ſcriptionis ulla æra adnotatur: itaque ex „ æquo affirmari poteſt annis ducentis, tre„ centis & quadringentis &c. poſt Sergium „ II Pontificem, & illo vivente, marmoream „ illam tabulam eſſe erectam. Hinc tantum „ colligitur, cum hoc factum eſt, ab eo qui „ fieri curavit, creditum fuiſſe, Sergium „ II Pontificem ejuſmodi indulgentias „ conceſſiſſe. Sæpius autem eccleſia illa ab „ eo tempore, ut & aliæ Romanæ, repa„ rata & refecta eſt. Sane qui animo revol„ verit, quanta cum ſeveritate ſeculis octa„ vo, nono, decimo & undecimo Pon„ tifices Pœnitentias canonicas tolerint & „ impoſuerint, quarum exempla & decre„ ta plurima toto libro ſeptimo relata ſunt; „ qui apud ſe perpenderit, quod Pontifices „ nuſquam legantur in probatis auctori„ bus, aut ſcriptis propriis tantillum his „ Indulgentiis ſimile relaxaſſe, licet Ro„ mam ipſam ad Pœnitentiæ impoſitionem „ à criminum reis convenirentur; non pu„ to in animum inductum, Pontifices il„ lis ſeculis Indulgentiarum tantam gratiam „ feciſſe. Vix enim tantam pœnitentiarum „ canonicarum gratiam ſeculo duodecimo „ finiente in pari cauſa feciſſent.

68 Hæc Morinus: & huic ex parte conſonans Schelſtratius, per Epiſtolam ad me datam an. 1683. Poſtquam enim mihi de forma & ætate characterum iſti lapidi inſculptorum ea diſſeruiſſet, quæ, Tu Pater Rev.

Rev. ex meipſo mihi objicis ſequenti §. num. 57: poſtquam ea, inquam, diſſeruiſſet, quibus intendebat probare, non quidem (quod Tu velles) ſculpturam antiquiſſimam eſſe, ſed tantū, non adeo recentē, ut hoc vel ſuperiori ſeculo poſſit facta videri; ſubjunxit continuo etiam alia, per quæ *cenſuit* porro, *fieri poſſe, ut marmor illud ſculptum ſit ibique poſitum, ſaltem ex eo tempore, quo eccleſia, olim à Græcis Monachis poſſeſſa, & anno 1294 tradita RR. PP. Carmelitis, novum cultum recepit, horum ſtudio innovata & reſtaurata. Pro majori antiquitate ejus quo judicaret, nullo quidem id fundamento facturum* ajebat Schelſtratius, *ægre tamen convincendum falſitatis, propterea quod certum ſit, ejuſmodi characteres* (Latino-Gothicos) *etiam prius in uſu fuiſſe.*

69 Quid eſſe dicam, Rev. Pater, quod relato ex me priorum Schelſtratii verborum ſenſu, quatenus videbantur in tuam ſententiam trahi poſſe, ob formam characterum à Sergii temporibus non alienam; omiſiſti cetera; quibus idem cenſet, potuiſſe illum lapidem ſculptum fuiſſe & ibi poſitum, ab annis poſt Anaſtaſii & Sergii obitum pluſquam quadringentis? Addit ille quidem, verbis immediate poſt ſequentibus, eum qui contra contenderet eſſe vetuſtiorem, *ægre convincendum falſitatis*; ſed judicat *nullo id fundamento facturum*; adeoque etiam Te nullo cum fundamento majorem iſti lapidi antiquitatem prætendere.

70 Non deerant mihi judicia aliorum, annis plurimis inter antiqua Romanæ vetuſtatis marmora verſatorum, præ Schelſtratio, tunc admodum juvene & iſtic fere novitio, quæ judicia mihi indicaverat P. Petrus Poſſinus, anno ætatis ſuæ circiter 70, cōmmorationis Romanæ plus quam 20, exiſtimans cum illis, non poſſe inſcriptionem eam ad vetuſtatem ſeculi 9 aſpirare. Sed Schelſtratio deferens quantum poteram, nolui argumentum petere à minori characterum iſtorum ætate: quippe cui ſatis erat, ſi eorum ætas poſſet ad ſeculum 14 referri, quando jam ibi Carmelitæ habitabant; apti ſibi perſuadere, Sergium II non feciſſe ſolennem iſtam tot Sanctorum corporum tranſlationem, abſque largitione talis Indulgentiæ, qualem videbant in uſu Pontificum ſui temporis eſſe ad ejuſmodi actiones, Eos ſane jam deprehendimus, procedere ſolitos mira cum facilitate, ad ſua omnia facienda juſto antiquiora, etiam Regulam ab Alberto datam, & Pontifici eam confirmaturo offerendam vel oblatam.

71 Ego interim, nullum prorſus dubium de characterum forma & ætate movens, ſed recipiens utramque ut volebat Schelſtratius; ante omnia notavi, Vitam iſtius Sergii II, qui ab anno 844 ad 847 ſedit, fuiſſe eādem accuratione & prolixitate deſcriptam ab Anaſtaſio Bibliothecario ejus coævo, qua idem ſcripſit Acta immediate ſequentis Leonis IV, & ex eo ſumptum totum prædicti marmoris argumentum, ſed nonnihil cultiori quam qua paſſim ipſe utitur phraſi, uſque ad aſteriſcum *; ſic incipiendo: *Igitur . . . . beatiſſimus Papa, pia devotione ſolicitus, pro deſiderabili dilectione Sanctorum Silveſtri & Martini, eccleſiam, quæ Sanctorum fuerat nomini conſecrata . . . . in meliorem pulcrioremque ſtatum à fundamentis perfecit . . . . . & ad honorem Omnipotentis Dei, ejuſdem beatiſſimi Martyris Silveſtri Præſulis corpus, cum beatiſſimo Fabiano atque Stephano & Sotere Martyribus ac Pontificibus, ſimulque Aſterio Martyre &c. conſecravit.* Eadem in pluribus manuſcriptis ſimili fere tenore leguntur, niſi quod inſignes quatuor Codices, initio longe contractiori procedant, in fine autem inſuper habeant de eodem Sergio, quod *ibi multa obtulit.*

obtulit dona poſt conſecrationem ipſius eccleſiæ: in quibus ſi etiam fuiſsent Indulgentiæ, in lapide notatæ, multo magis fuerunt ab Anaſtaſio deſcribendæ, quam ſigillatim nominandi tot Sancti.

72 Hinc, tranſiens ad ſpuriæ additionis vitulamen, oſtendi ex ipſomet Anaſtaſio, pleroſque ibi nominatorum Sanctorum, non *via Salaria*, ſed longe inde fuiſſe ſepultos, ſcilicet partim *via Appia in cœmiterio Callixti*, partim *via Nomentana in cœmeterio ad Nymphas:* Sanctos autem Silveſtrum, treſque commilitones ſacros, Ciriacum, Largum atque Smaragdum *via* quidem *Salaria* primitus ſepultos dici, æque ac *Sancti Silveſtri atque Stephani corpora:* ſed noto, quod hæc uno fere ſeculo ante Sergium Paulus I *ex cœmeteriis ſuburbanis per Longobardos funditus demolitis, aſſumpta inde, collocavit in eccleſiâ, quam noviter in eorum honorem & nomina conſtruxerat*, teſte ſupra laudato Anaſtaſio. Quandonam autem eadem eccleſia cœpta ſit etiam dici S. Martini, quia ſcriptum in nullo libro Pontificali invenitur, conjectare licet, in Cherſoneſi exilio mortui corpus, propter multa quæ operabatur miracula, vel ibi magno in honore perſeveraſſe, vel Conſtantinopoli pro majori veneratione fuiſſe uſque ad Iconomachorum tempora, & tunc demum à fugientibus perſecutionem Monachis fuiſſe allatum Romam, ſub Leone Iſaurico, vel etiam ſub Conſtantino Copronymo aut Leone Armeno. Sergium vero, ipſius & S. Silveſtri corpora denuo extuliſſe, & collocaſſe ſub altari, poſtquam iterum dirutam eccleſiam ipſe inſtauraſſet.

73 Quid ad hæc tam prægnantia argumenta impoſturæ, Anaſtaſiano textui appoſitæ, reſpondet Paternitas Tua? Nihil utique: ſolum, *ut evidenter pateat*, inquis, *quam debile & futile ſit argumentum pure negativum, ab Anaſtaſii ſilentio deſumptum, notandum dumtaxat, quod Papebrochius ubique fere Anaſtaſium erroris arguit. Quin imo traducit tamquam fabulatorem & antiquarium valde errabundum & temerarium .... unde quoad Interpontificii tempus ab Anaſtaſio notatum judicat eſſe recedendum, prout ipſe pro ſuo placito recedit, ut Coronationem habeat in Dominica .... Denique dum advertit aliqua ab Anaſtaſio omiſſa, ſupplet ipſe defectum & excuſat.* Ego vero nuſquam tam injurioſe Anaſtaſium compello, ſed laudo quod Pontificum Romanorum Vitas, à variis ſucceſſive ſcriptas, prout eas accurate diſtinguit Ciampinus, pro ſtyli diverſitate diverſos auctores notans, qui tamen omnes ſub uno Anaſtaſii nomine leguntur; laudo, inquam, quod eas Vitas ad ſua uſque tempora Anaſtaſius continuaverit, ſupplens quod anterioribus ſcriptoribus deerat, & proprio marte componens Vitas ultimorum quorumdam, ætati ſuæ propinquiorum, præſertim coævorum.

74 In quibus ſane maxima ei fides debetur, non eadem in aliis; ſed ſemper cum proportione tanto minore, quanto aſcendit altius aliunde tranſcriptum opus, & quanto plurium auctorum Codices (quoad numeros & nomina propria ſæpe vitioſos) neceſse habuit ſequi. Tales autem numerorum ac nominum depravationes, non ſolum facile eſt excuſare in manuſcriptis Anaſtaſio prioribus, ſed etiam in ipſiuſmet Anaſtaſiani Codicis exemplis, per ſecula ſeptem tam varie deſcriptis, ut non niſi ex multorum inter ſe collatione, elici veroſimilior ſcriptio poſſit: hæc autem tunc demum ut certior comprobatur, quæ facilius aptatur principiis iis, ſecundum quæ ordinandam Chronologiam ex Leonis I regula ſtatui; id eſt, cum Ordinationem in Dominicam vel præcedens ſabbatum incidere facit.

75 Interpontificia non habebat Catalogus

logus omnium vetuſtiſſimus, deducti uſque ad conjunctum Liberii atque Felicis Pontificatum. Hos diſcernere volens, aliquis, poſt duo vel tria ſecula ſecundi Catalogi interpolator vel etiam auctor, Felicis vitam ſeorſim ſcripſit, & Anaſtaſio deſcribendam tradidit, valde infeliciter. Idem ex ſuo calculo, ſæpius erroneo, definivit interpontificia, & Anaſtaſio tradidit nihilo felicius tranſcribenda. Denique quoties texitur Catalogus Martyrum, ab aliquo Pontifice tranſlatorum (ſi prolixior is eſt, uti eſt eo de quo agimus loco) humanum videtur aliunde ſupplere, ſi quod nomen vel ipſimet Anaſtaſio, vel eorum quos habemus codicum ſcriptoribus excidit.

76 Ideo ſculptorem marmoris præfati nolui accuſare, propter nomina *SS. Siſinnii* atque *Juſtæ*, apud illum inventa, & in hodierno Anaſtaſio deficientia: cum ſculptor prædictus exemplar aliud Anaſtaſii habuiſſe potuerit, ac veroſimiliter habuerit, ubi nomina iſta legebantur; ſicut ex pauculis ſupplentur nomina *Siſiani*, *Pollionis*, atque *Theodori* in plerìſque manuſcriptis omiſſa. Non tam facile præſumi debet aut poteſt, integram iſtam clauſulam, quæ ſequitur poſt *, in nullis omnino Codicibus lectam, marmori tamen adſcriptam, fuiſſe aſſumptam ex aliquo ſeculi noni codice, tam multis quæ præſumptionem talem excludant argumentis obſtantibus; ſed poteſt, imo debet præſumi, nihil tale ſcripſiſſe Anaſtaſium, qui nec ſemel quidem toto opere, ad ſua uſque tempora perducto, Indulgentiarum meminit.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius Indulgentias, Baſilicæ S. Sebaſtiani à S. Silveſtro conceſſas, explodit tamquam fictitias.

R E S P O N S I O.

78 UNde probas, Rev. Pater, Indulgentias Baſilicæ S. Sebaſtiani à *S. Silveſtro* conceſſas umquam fuiſſe; ut probare dein poſſis, me illas *explodere tamquam fictitias*? ,, In ,, Baſilica (inquis) S. Sebaſtiani Romæ ,, extra muros in lapide inveniuntur ſe,, quentes Indulgentiæ, his verbis expreſ,, ſæ: *In hoc loco, qui dicitur ad Catacum,, bas, Corpora SS. Apoſtolorum Petri &* ,, *Pauli aliquandiu jacuerunt: ob quorum ve-* ,, *nerationem eadem ſingulis diebus conceſſa* ,, *eſt Indulgentia, quam S. Silveſter Papa in* ,, *eccleſiis ipſorum Apoſtolorum eſt elargitus:* ,, *eamdemque ſucceſſores ejus in feſtis dupli-* ,, *cibus & in quadrageſima duplicarunt.* Ita ,, refert Papebrochius in Propyl. Maji, diſſ ,, ſert. 8, fol. 149, n. 5, ubi lapidem iſtum, ,, tamquam nullius fidei & *manifeſte men-* ,, *dacem*, ex meris conjecturis repudiat. ,, Ita Paternitas Veſtra. Sed toto meo numerorum, quem recitas, non habeo terminos, *manifeſte mendacem*; nec uſpiam illos tribuo lapidi; cui me tribuere, criminaris.

79 Sine fundamento autem fingitur, *Indulgentias Baſilicæ S. Sebaſtiani à S. Silveſtro conceſſas eſſe*; de qua Silveſtri conceſſione altum ſilet lapis. Supponit quidem, dum aſſerit, lapis, *S. Silveſtrum Papam in eccleſiis ipſorum Apoſtolorum elargitum eſſe* Indulgentiam; elargitum vero etiam eſſe in Baſilica S. Sebaſtiani, nec aſſerit nec ſupponit, ut cuilibet præmiſſam ipſius lapidis inſcriptionem legenti, manifeſtum

nifeſtum eſt. Unde & Accuſatio tua tota, *tamquam fictitia, explodi* poteſt: neque attinet quidquam amplius ad eam reſponderi.

80 Verumtamen fingamus etiam, fictionem à dignitate perſonæ accuſantis auctoritatem acquirere; concedamuſque tantiſper, in lapide legi, Indulgentias Baſilicæ S. Sebaſtiani à S. Silveſtro conceſſas fuiſſe. Ideone illæ vere ab ipſo conceſſæ ſint? Didiciſti ex me, *in lapide* illas inveniri expreſſas; & ideo probari putas vere conceſſas eſſe. Sed cur diſcere pariter indidem noluiſti (quod continuo ſubnectebam), lapidem iſtum *poſitura atque ſculptura recentis eſſe, noſtramque ætatem non excedentis.* Sculpat nunc aliquis, aut ſculpſerit initio hujus ſeculi in ſimili lapide, Pythagoram Philoſophum ex itinere Ægyptiaco Carmelum montem adiviſſe, ibique monachum Carmelitam induiſſe, figatque lapidem in ſummo Carmeli vertice; an propterea Pythagoras vere fuerit Carmelita? aut lapis tam novus, ſine alio teſte, probet homini ſenſato factum tam antiquum? Similiter diſcurre de lapide, in Baſilicæ S. Sebaſtiani pariete fixo, *poſitura atque ſculpturæ recentis, noſtramque ætatem non excedentis*; & vide quam auctoritatem per ſe habeat lapis tam recens, ad probandum S. Silveſtri factum, parum celebre, ſingulare, & mille trecentis ante annis geſtum.

81 Anno 1570 nihil adhuc tale in iſta eccleſia legebatur, ſed ſolum juxta altare ad Catacumbas hic Titulus antiquus, teſte Panvinio de Eccleſiis pag. 97, *Anno incarnationis Dominicæ* MCCXVIII *dedicatum eſt hoc altare à Papa Honorio III. aſſiſtentibus ſibi quam plurimis ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Prælatis, in honorem S. Sebaſtiani Martyris.* An abſque Indulgentiis perpetuum duraturis? Ita videtur: id enim magis debuiſſet poſterorum memoriæ per lapidem commendari, quam aſſiſtentia multorũ Prælatorum, in talibus adhiberi à Pontificibus ſolita: non ita ſemper Indulgentiæ. Itaque præſumere licet, nullas tunc revera datas ab Honorio, nullas fuiſſe inſtitutas. Quiſquis autem ex ejus, adeoque etiam S. Silveſtri ſucceſſoribus, Baſilicæ S. Sebaſtiani communicavit illas, quæ creduntur datæ Baſilicis ipſorum Apoſtolorum, & quidem *pro diebus ſingulis*; quas alii deinde, puta ſeculo 15 vel 16, *in feſtis duplicibus & quadrageſima duplicarunt*; nec hi nec illi quidquam fecerunt alienum à ſua ætate, ac proinde nihil quod explodi mereretur.

82 Quia tamen videbatur Paternitas veſtra iſtam *Duplicium* mentionem vendicare, veluti ipſis antiquioribus & S. Silveſtro ſuppoſitis Indulgentiis coævam; obiter notavi, primum fuiſſe Bonifacium VIII, apud quem habeatur notitia *feſti duplicis*. Hoc vero ſic à me notatum, Paternitas veſtra explodit, tamquam contrarium ipſi Bonifacio, aſſerenti ſe imitari *nonnullos Prædeceſſorum, qui aliquorum feſta Sanctorum ſub duplici ordinaverunt Officio celebranda.* Ea verba cum egomet recitem ex ejus Decreto; puto ſatis patere, quod non intenderim facere Bonifacium illum auctorem diſtinguendorum feſtorum Simplicium ac Duplicium vel Semiduplicium; ſed primum eorum, in quorum ſcriptis nunc invenitur ea diſtinctio; licet ipſa ſit antiquior aliquanto, non tamen longe antiquior; utpote ignota tam multis quos nominabam ſeculi XI & XII ſcriptoribus, circa Officia eccleſiaſtica laborantibus. Item cum horum ſcriptorum collectionem dico impreſſam *Coloniæ ante annos centum*, fingis hinc me probatum velle, quod lapis controverſus, de quo ſupra, vix ante centum annos ſit poſitus: quo nihil à mea cogitatione longius abfuit & abeſt: quippe qui judicium de lapidis prædicti ætate, ad oculorum arbitrium, non ad aliquod mentis ratiocinium refero.

Digitized by Google

83 Allegando Decretum Bonifacianum, mihi ipſi non contra dixi. An enim ſi dicerē, primum fuiſſe Sixtum IV, qui Enochum Prophetam & Patriarcham, Carmeli incolis Eliæ & Eliſeo accenſuit, in utroque Mari magno, tam genuino quam alio, deberem redargui contradictionis, quia ſaltem ex genuino contextu conſtat, id Sixto ſuggeſtum fuiſſe à Martignono Generali, & hunc veroſimiliter id feciſſe ex communi tunc ſuorum ſenſu, qui Pontifici præiverint in ſic nominando Enocho?

84 Tranſeo ad Mabilionis Iter Italicum, unde aliquid elicere conaris num. 58, quo videatur altius efferri poſſe origo Indulgentiarum, eo de quo diſputamus modo largiendarum; contra quam ipſe Mabilio pridem ſenſerat, refutans Acta Suibertinæ Canonizationis, etiam propter præmature uſurpatum ibi Indulgentiarum nomen: itáque ipſum mihi objicis hic num. 58. Ad hanc objectionem prius quam reſpondeam, noto. Si librum illum, non magnum, totum legiſti; non potuiſti, ſaltem non debuiſti occultare locum de Veronica, ex eodem à me hic citatum Art. & num. 11, unde movereris retractare aliquid eorum, quæ iſto & 1 Articulo ſcripſeras. Sed ea Te cura non tangebat ſcilicet, qui toties convictus, hactenus inducere animum non potuiſti, ut vel unicam in me jactam calumniam retractando, boni viri famam amiſſam reparares.

85 Habeo interim gratias, quod mihi indicaveris locum, quem necdum annotaveram, eo quod Itinerarium iſtud, anno 1687 impreſſum, neque huc allatum niſi poſt editum totum Majum, hactenus non vacaverat perlegere, licet alias lectu digniſſimum. Expendi autem omnino meretur, quod inde mihi objicis ex pag. 69, ubi vir ille curioſiſſimus, poſt nominatos antiquiores aliquos libros, Romæ in Vallicellana viſos, interque eos, Ordinem Romanum ſeculo nono ſcriptum; „ *Antiquum*, inquit, *Sacramentarium Romanum*, „ *in quo hæc verba notanda.* Menſe Junio, „ die XXII, Sanctorum Martyrum mille „ CCCCLVIII, quorum vigilia cum ſilentio & jejunio eſt celebranda, & conceſſum eſt pro illo uno die annum dimittere in pœnitentia. *Hoc antiquum conceſſæ indulgentiæ exemplum.*

86 Recipio locum incunctanter & reverenter: ſed ante omnia noto, necdum ibi inveniri nomen *Indulgentiæ*, ſed *dimiſſionis*; ejuſque non conceſſæ à Romano Pontifice eccleſiam aliquam viſitantibus, de quali hactenus mihi quæſtio. Noto deinde, dimiſſionem illam peccatorum inſtitutam à Prælato Monaſterii cujuſdam, ubi prædicta vigilia ſic celebrabatur, idque à ſolis monachis, obligatis ad anni unius pœnitentiam ex ultronea devotione, qualem in quodam S. Dominico laudat Petrus Damiani, etiam centenos pœnitentiæ annos ſolito in ſe recipere, & flagellando corpus totum redimere, de quo infra; vel ex monaſterii lege damnatis ad ſimilem unius anni pœnitentiam, ob delicta non ſemper graviſſima. Silentium enim quod in vigilia prærequitur, nemo cum fundamento dixerit ad ſeculares homines pertinuiſſe.

87 Iſtis duobus punctis ſic prænotatis, dico, Remiſſionem iſtam pertinuiſſe ad primum modum relaxandæ pœnitentiæ à Morino explicatum lib. 10 cap. 17 & ſeqq. *quam relaxationis ſpeciem antiqui redemptionem vocabant*, ut ait ille num. 4: & cap. 18 num. 4 allegatur Petrus Damiani, ſic loquens lib. 4 Epiſt. 8. *Laicis permittitur peccata ſua eleemoſynis redimere, & eo modo multorum annorum pœnitentias complere. Idem ſane per flagellationem monachis indulgendum, qui per profeſſionem quidem ſuam pecuniarum adminiculo carent.* Idem

Morinus cap.16, num.6, ex Reginone lib.2, cap.44, explicat, quomodo & qua proportione ſeculares redimere peccata debeant, ſic inchoando: *Si quis forte non potuerit jejunare, & habuerit unde poſſit redimere; ſi dives fuerit, pro ſeptem hebdomadibus det ſolidos viginti; ſi non habuerit tantum unde dare poſſit, det ſolidos decem; ſi autem multum pauper fuerit, det ſolidos tres. ... Pro uno menſe, quod in pane & aqua pœnitere debet aliquis, Pſalmos decantet mille ducentos genu flexo; &, ſi non genu flexo, mille ſexcentos octoginta .... Pro uno die in autumno, hieme, vel verno, centum percuſſiones vel pſalmos quinquaginta; in æſtate pſalterium unum vel percuſſiones centum.*

88 Sic Petrus Damiani, in libello de Vita SS. Rudolfi & Dominici cap.7, & apud Morinum cap.18 num.2. *Cum tria ſcoparum* (id eſt percuſſionum ſcopis inflictarum) *millia unum pœnitentiæ annum apud nos regulariter expleant; decem autem Pſalmorum modulatio, ut ſæpe probatum eſt, mille ſcopas admittat; dum centum quinquaginta Pſalmis conſtare Pſalterium non ambigitur, quinque annorum pœnitentia, in unius Pſalterii diſciplina recte ſupputantibus invenitur.* Quam autem modus talis redemptionis apud varios varius eſſet, & aliis quam aliis diſcretus magis, ibidem lege; ſimulque intellige, cujuſmodi pœnitentialis annus, in illo cui liber à Mabilione laudatus erat ſcriptus monaſterio, remitti potuerit, per jejunium & ſilentium in dicta Vigilia obſervatum, idque de gratia ſpeciali *pro illo una die*. O quam facile eſt Tibi, Rev. Pater, paucis verbis multa innectere per ignorantiam, quæ eruditiores nequeant apte ad captum cujuſque diſſolvere per ſtudium prolixum. Sed habenda mihi Tecum patientia, dum ita volunt ii, qui Societatis noſtræ operiſque putant intereſſe, ut Tua Exhibitio refutetur tota, aliis Tui ſimilibus ad exemplum; ne poſt aliquot annos, in ſtudiis Theologiæ vel Juris contritos, ſe putent idoneos ad quæcumque argumenta ſolide eruditeque tractanda. Progredior itaque, & prægredientem ſequor ad alia.

89 Tam infelix in citando Mabilione, veniam tamen mereris facilem, quod ea ignoraveris quæ nequaquam poteras facile ſcire, adeo parum verſatus in iſto argumento. Sed neſcio, quomodo indulgeri tibi poſſit, quod citans num. 60, Tomum 1 Conciliorum, Patribus Labbeo & Coſſartio Jeſuitis adlaborantibus recuſorum, non animadverteris, illa columna 1180, quam allegas, non unum quidem eſſe alterutrius illorum verbum; ſed à col. 1009 ad 1070 ſingulis paginis legi hunc titulum, *Ferdinandi Mendozæ ad Clementem VIII liber I, II, vel III de confirmando Concilio Illiberitano*. Excuſari ſimiliter nequaquam poterit, quod ibi non legeris ipſam S. Cypriani Epiſtolam: intellexiſſes autem, ſi legiſſes, illum ibi agere de *Pace* ſeu *litteris Pacificis*, quas futuri Martyres mortique adjudicati dabant, largius & facilius quam Cyprianus volebat, pro lapſis à fide ad idolalatriam; quaſque Presbyteri nonnulli ſic recipiebant, ut *contra* ipſorummet Martyrum *honorificam petitionem, ante actam pœnitentiam, ante exomologeſim graviſſimi atque extremi delicti factam, ante manum ab Epiſcopo & Clero in pœnitentiam impoſitam, offerre lapſis pacem, & Euchariſtiam dare, id eſt ſanctum Domini corpus profanare, auderent.*

90 Erat hæc ſine dubio aliqua Indulgentiæ ſpecies, licet ita non nominaretur, primitivæ Eccleſiæ apud Afros uſitata; ſed diverſiſſima ab ea de qua nunc agimus, quamque antomaſtice vocamus Indulgentiam; ſatis tamen erat ad probandum, quod

ad hunc locum notat Mendoza, *non recentem (ut calumniantur hæretici) ſed antiquiſſimum eſſe Indulgentiarum uſum; nec ad tempora Gregorii I, ut nonnulli volunt, ſed multo altius repetendam earum originem.* Sumendo ſcilicet nomen *Indulgentiæ* in ſua generica notione, pro qualicumque & quomodocumque facta relaxatione pœnitentiæ, ab Eccleſia inflictæ vel infligendæ. Sic autem relaxabatur etiam pœna, alias infligenda poſt mortem ipſorum Martyrum, ut ſupra ex S. Thoma probatum eſt: quo ſenſu veterrimum eſſe uſum Indulgentiarum, & ego dico, & ſentiunt Catholici omnes, negantibus id hæreticis, talemque in Eccleſia vel Pontifice poteſtatem, divinitus conceſſam, agnoſcere recuſantibus.

91 Reſtat tertius ex ſimilis ignorantiæ perâ depromptus lapillus, & mutuo ſumptus à Bartholomæo Chioccarello, in opere de Epiſcopis Neapolitanis; ſicut eum ego allegavi ad Acta S. Pomponii, 14 Maji, tom. 3 pag. 374. Oblitus ibi fui notare qua pagina illud habeat Chioccarellus (nec enim habet id ad annum 525, ſed alibi) ideoque diu fruſtra requiſivi: ſed quando nec Tibi quoque cura fuit eum requirere, & accuratius indicare, in hoc mihi credens, in quo me putas accuſari poſſe; utar & ego venia mihi data, ut ipſum excuſem ſicut habeo in præcitato Tomo, poſtquam ex Joanne Diacono indicaſſem, extructam à S. Pomponio eccleſiam S. Mariæ Majoris, idque juxta Ughellum dedicante eam circa annum 525 Joanne I Romano Pontifice. Sic ergo ibi legitur.

92 „Hujus rei titulus, vulgari lingua „poſitus, extat in atrio illius eccleſiæ, „quemadmodum in Catalogo Epiſcoporum „ſcribit Bartholomæus Chioccarellus: ſed „errat, cum *ex vetuſto marmore* eum à „ſe proferri putat. Quæ enim antiquitas „eſſe poteſt lapidis, vulgari lingua ibi „exarati, ubi non niſi ſero Latina lingua, „ne dicam Italica vulgaris, cœpit uſurpari? cum antea Græce ſacra ibi fierent, & „populus Græce loqueretur. Adde quod „ibi dicatur Pontifex dediſſe *indulgentiam* „*decies mille & ſexcentorum dierum, quo*„*cumque die aliquis ante ipſum illud marmor* „*Pater & Ave recitaret.* Antiquitatum & „originum eccleſiaſticarum valde imperi„tum eſſe oportet, qui nunc ignoret, „ante XII aut XIII ſeculum nihil tale „ſcribi potuiſſe: proinde meram eſſe fabu„lam, qua marmori iſti antiquitas tanta „tribuitur, ut fuerit ibi ſeculo VI poſitum; „cum verba in eo ſculpta ætatem centum „annorum non præſeferant, nihil ab ho„dierna phraſi diſcrepantia.

93 Quid de ejus marmoris ætate ſenſerit Chioccarellus nihil attinet quærere: ad exiguam illius antiquitatem & veracitatem dijudicandam, omiſſis quæ plura dicere poteram, unum noto. Jubetur pro obtinenda 10600 dierum Indulgentia, *ante ipſum illud marmor* recitari *Pater & Ave.* Jam ergo in uſu vulgari erat Salutatio angelica, Dominicæ Orationi jungenda, idque jam inde à ſeculo 6, ſecundum vulgi traditionem. Hoc autem quam male fundatum ſit, non volo mihi credant Neapolitani, ſed Mabilioni, argumentum iſtud ſtudioſiſſime perſcrutato, in Præfatione ad ſeculum 5 Benedictinum, editum annis quinque poſt meum hic accuſatum Tomum.

94 Ibi vir iſte eruditiſſimus, notitias quaſcumque antiquas Salutationis prædictæ inveſtigans, ejuſque per partes incrementa expoſiturus, num. 119; *Prima*, inquit, *pars, quæ Angeli eſt, à Patribus commendata* (addo & ſecundam, quæ eſt Eliſabethæ in Vita S. Hildeponſi pariter relatam; velut ex ore S. Eulaliæ ipſi apparentis) *in vulgari apud fideles uſu non videtur fuiſſe ante ſeculum* XI. *In omnibus enim*

 ſtatutis

ſtatutis,quæ cuique, quid ſciendum aut docendum ſit explicant, ſola Oratio Dominica & Symbolum Apoſtolorum proponuntur. ...

65 *Odo Pariſienſis Epiſcopus, Mauricii ab anno* 1196 *ſucceſſor, inter primos ſtatutum edidit in ſuis Conſtitutionibus communibus num.* 10. Exhortentur, *inquiens*, populum ſemper Presbyteri, ad dicendam Orationem Dominicam,& Credo in Deum, & Salutationem B. Mariæ. *Idem omnino totidem verbis anno* 1246 *præſcribitur à Decanis Eccleſiæ Ratomagenſis: & in Inſtitutionibus Ciſtercienſium, ſeculo* 13 *collectis, præcipitur,* Ut nullus Converſus habeat librum, nec diſcat aliquid,niſi tantum Pater noſter & Credo in Deum, Miſerere,& Ave Maria .... *Eamdem* (ſalutationem) *horâ ignitegii ſub concubium ter recitari, Ioannes XXII* (ſedere hic cœpit anno 1316) *Indulgentiis datis, ſtatuit. Admiſit hoc decretum Synodus Senonenſis anno* 1346 .... *poſtea idem ritus inductus eſt ad matutinum tempus & mediam diem .... & hunc morem à Gallia incepiſſe ſub initium ſeculi* 16, *intelligitur ex Statutis Carthuſianorum .... An tunc temporis jam addita eſſet precatio*, Sancta Maria *&c. merito dubitari poteſt: & quidem ſeculo* 15 *nondum addita fuerat.* Pluribus hoc auctoritatibus deinde probat Mabilio, quas apud eum legat qui volet.

96 Annis octo ante editum ſeculum quintum Benedictinum Mabilionis, & quatuor ante editum Tomum tertium Maji noſtri, prodierat Romæ Hierolexicon Dominici Macri, ſed ſerius allatum eſt Antverpiam, quam ut ex eo poſſem diſcere, ad verbum *Salutatio Angelica* pag. 539, quod *Glorioſus Patriarcha S. Dominicus, ſive (ut alii exiſtimant) S. Vincentius Ferrerius, ſalutationem Angelicam in principio prædicationis introduxit; ... ſub annum* 1423; *ut de hoc refert,* FR. MENDEZ SYLVA, adeoque annis 202 poſt obitum S. Dominici. Hoc ultimo poſito, manet quod dixi in Aprili ad Vitam S. Alberti in Append. pag. 779, *ſalutationis iſtius uſum Eccleſiæ non fuiſſe ignotum* tempore datæ ab eo Carmelitis Regulæ, id eſt circa annum 1210, quodque ea, *eodem fere tempore, per S. Dominicum ejuſque ſequaces inceperat vehementer in Europa celebrari*, inducto pro laicis, pſalterium legere neſcientibus, uſu precatorii ſerti (*Roſarium* dicunt) decurrendi per totidem Angelicas ſalutationes inter poſita quinies ac decies oratione Dominica. Non tamen manet, nec umquam fiet verum, dixiſſe me, (ſicuti mihi imponit P. Bonæſpei, parte 2 Armamentarii num. 73) *quod tempore S. Dominici Salutatio Angelica inceperit vehementer celebrari in Horis.*

97 Ipſe quidem hoc ſequi putat ex loco accuſato, ad quem Appendix illa addi eſt juſſa, poſt plures ab eo loco impreſſo menſes, idque ex ſuggeſtione ultronea & obſervatione adm. R. D. Auberti vanden Eeden, Eccleſiæ Cathedralis Antverpienſis Canonici Archidiaconi, nec non Epiſcopalis Vicarii, & Cenſoris librorum noſtrorum, poſtea etiam Epiſcopi, & ſcriptum noſtrum denuo approbantis; putat, inquam, P. Bonæſpei id ſequi, quia priori loco *agitur de Horis*; & ego noto in Regula S. Alberti, non plus de ſalutatione Angelica præſcribi, quam præſcribatur in Regula S. Franciſci: & non etiam indico Conſtitutiones S. Dominici, de quibus idem dicere potueram; atque univerſim de omnibus, ad Horas Canonicas, vel earum loco ad alias preces, obligatis. Sed illatio iſta fallax eſt: quia præſcindentium non eſt mendacium: & ego nec examinaveram neque neceſſarium judicaram examinare, prælo currente & moras non ferente, an præter Carmelitas & Franciſcanos, mihi notos, alii quoque nihil haberent ſibi præſcriptum de dicta Salutatione.

98 In-

Digitized by Google

98 Interim Patri Bonæſpei libenter acceptam refero notitiam decreti, à Patribus Prædicatoribus Capituli Trevirenſis anno 1266 editi, quo declaratur; *quod Fratres Converſi, quoties dicunt Pater noſter in Horis, toties Ave Maria dicere tenentur.* Majores tamen eidem debiturus eram gratias, ſi pariter indicaſſet, quandonam idem conſtituerit Ordo ſuus: ſed eadem juſto majoris antiquitatis cupido, quæ Regulæ datam alteravit, quo certius crederetur illa Dominicano & Franciſcano inſtitutis Prior; fortaſſis etiam prohibuerit Patrem Bonæſpei, ne in hoc quoque, ſicut & in cultu S. Joſephi alibi commemorato, viderentur alios Mendicantes imitati.

99 Quæres tamen, Pater Rev. ſi nec ego, nec D. Aubertus, volebamus intellectum, quod ipſe S. Dominicus inſtituerit Angelicam ſalutationem, pro Horis recitandam; quid tandem illatum voluerimus, ex ſilentio Regulæ Albertinæ de illa? Reſpondeo; quod, cum tempore datæ non eſſet ignotus Eccleſiæ uſus ipſius ſalutationis (ſicuti hic patet ex Mabilione, & ego noveram in confuſo) non inciderit Eremitis ad fontem ſub Brocardo, eam quoque ſuggerere cum Horis recitandam, aut ſaltem ad ſingularem devotionem erga Deiparam verbo uno commendandam; ſi vere illi tunc dicebantur *ſpeciali titulo*, neque ceteris communi privilegio, *Fratres S. Mariæ de Monte Carmelo*; ſicut prætenditis eum vobis datum à temporibus ipſorummet Apoſtolorum, idque nitimini per verba Officii pro Commemoratione annua Patrocinii, vobis ſpecialiter appromiſſi & præſtiti, confirmare. Id an feceritis ex mente ſacræ Congregationis ſummique Pontificis, optamus diſtinctius, non à vobis, ſed ab ipſis doceri; hic ſatis eſt à D. Auberto didiciſſe, propriam vos præ aliis habuiſſe cauſam (ſi nominis ratio tam antiqua erat) ad ſigno aliquo expreſſo in Regula teſtificandum amorem Marianum, Ordini ab initio adnatum.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius antiquas Mediolanenſium Indulgentias molitur reddere ſuſpectas.

RESPONSIO.

100 Dedi 29 Maji Acta SS. Siſinnii, Martyrii & Alexandri, deſcripta à S. Vigilio Epiſcopo Tridentino, qui eorum à ruſticis Paganis occiſorum corpora collegerat, & Reliquias cum aliis ſibi notis Epiſcopis, atque imprimis cum S. Ambroſio Mediolanenſi communicaverat. Hujus ſucceſſor Simplicianus, cum eaſdem in eccleſia, ab ipſomet poſtea S. Simpliciani dicta, collocaſſet; perſeveravit earumdem ibi honor & cultus; cui augendo feruntur varii Romani Pontifices ſeculo 12 conceſſiſſe diverſas Indulgentias, quas ego collectas ex Vita S. Simpliciani, à Placido Puccinello Italice edita an. 1650, indicavi tomo 7 Maji pag. 49 num. 19. Nunc vero judico eaſdem hic recudendas, una cum ceteris eidem baſilicæ ibidem attributis, ne quid diſſimulem eorum, quæ P. Sebaſtianus in rem ſuam traxiſſet, ſi librum ipſum habuiſſet.

101 Volo autem omnia verbotenus reddere, ex Italico Latina; libentius tamen ea darem ipſa Pontificum originalia, ſi ea ſupereſſent;

pereſſent. Sed non ſupereſſe indicat diligentia Puccinelli, à pag. 68 ad 72 exhibentis originalia eam eccleſiam ſpectantia, nec illa omiſſuri ſi habuiſſet. Præſumere ergo licet, eas Indulgentias (quarum ultima auctorem habet Gregorium XIII, pro anno 1581) præſumere, inquam, licet eas Indulgentias, ex variis incerti temporis memoriis collectas ſeculo 16 ab ædilium aliquo, digeſtaſque in Catalogum, quem nobis prædictus Puccinellus tradit, hoc modo.

102 ,, Urbanus II, anno 1099 conceſſit ,, 30 annos Indulgentiæ omnibus hanc ,, Baſilicam viſitaturis, diebus ſabbati & ,, Dominicæ totius anni, & in aliis feriis, ,, varias Indulgentias.

,, Eugenius III, conceſſit diebus omnibus ſeptem annos, & in feſtivitatibus ,, Mariæ Virginis viginti quinque, atque ,, hoc fecit an. 1147.

,, Adrianus IV, conceſſit, in ſolennitate ,, Aſſumptionis Mariæ Virginis, S. Simpliciani, nec non in tranſlatione ſanctorum trium Martyrum, 50 annos, & infra Octavas 25: & hoc fecit anno 1157.

,, Alexander III, conceſſit quotidie 4 ,, annos, & in Dominicis atque omni feria ,, tertia & quinta annos 25: idque fecit ,, an. 1170. Lucius III, confirmavit omnes prædictas Indulgentias an. 1182 & ,, inſuper conceſſit omnibus Sabbatis annos ,, 14, ac ceteris feriis, 7.

,, Cæleſtinus III, an. 1193 conceſſit ,, in ſolennitate trium Martyrum 100 annos, & in eorum Octava, 75 in feriis ,, tertiis & quintis, 14; atque in aliis feriis ,, quarantenam.

,, Honorius III, conceſſit anno 1218, ,, ſervanti ſtationes ad lignum ſanctæ Crucis, recluſum ſupra portam majorem, ,, annos 7 pro ſingulis vicibus.

,, Innocentius IV, conceſſit an. 1250, ,, ad quodlibet altare, diebus omnibus, annos 75 ad altaria vero Deiparæ & S. Simpliciani, 14.

,, Joannes XXI, conceſſit anno 1329, ,, omnibus feriis, annos 7; exceptis tertiis ,, & quintis, quando duplicatur annorum ,, numerus.

,, Gregorius XIII, conceſſit anno 1581, ,, Indulgentiam plenariam, in feſtis S. Benedicti, & trium Martyrum præfatorum.

103 ,, Rodoaldus, & Ubertus Pirovanus, Archiepiſcopi Mediolanenſes, qui ,, floruerunt circa annum 1140, conceſſerunt; unus, 14 dies in omnibus feriis ,, anni, & in ſolennitate trium Martyrum ,, 30 dies, & in eorum Octava dies 15; ,, alius vero, 50 dies omnibus feriis; & ,, ſimiliter 30 dies conceſſerat eorum anteceſſor Jordanus Capitani, magnæ ,, Mathildæ intimus. Otto vero Epiſcopus, nolens illis cedere, etiam conceſſit ,, aliquas Indulgentias. Bernardinus quoque Legatus à Latere Alexandri VI, ab ,, hoc Cardinalis creatus an. 1493; Mediolano tranſiens, ex devotione acceſſit ad prædictorum trium Martyrum Baſilicam, relinquens ibi Indulgentiam 7 ,, annorum & ſeptem quarantenarum, ,, in feſtivitate ipſorum, & Nativitate B. ,, Virginis Mariæ.

104 De hiſce poſtremis, per Archiepiſcopos & Legatum conceſſis, nihil puto dubitandum: conſonant enim decreto Innocentii II, quod allegavi §. 2, taxantis *indiſcretas Indulgentias, quas quidam Eccleſiarum Prælati dare non verentur* (unde videtur colligi Ordinariorum diſcretioni eo temppore relictam Indulgentiarum largiendarum poteſtatem) ſimulque indicantis, quod *Romanus Pontifex, qui plenitudinem habet poteſtatis, hoc in talibus moderamen conſueverit obſervare*, ut ſcilicet, *cum dedicatur baſilica, non extendatur Indulgentia ultra annum . . . deinde*

de in anniverſario Dedicationis, quadraginta dies indulta remiſſio non excedat: qua in quibuſlibet cauſis, aliquoties concedendis præcipimus, inquit Pontifex, *moderari.* Meritò igitur locum à Te accuſatum, Pater Rev. concludis his verbis: *Quæ tamen ipſæ Indulgentiæ an ſeculo 12 fuerint, cum tam amplo annorum numero, conceſſæ; an vero poſtea à tranſcribentibus is ſit auctus, majori ſimplicitate quam fide, haud ſatis mihi conſtat, conſideranti tantam alibi, in gravioribus etiam cauſis, Apoſtolicæ tunc Sedis parcitatem, quantam in Conatu Chronologico propoſuimus Differt.*17 *num.* 8 & *Differt.*20 *num.*9.

105 Hic Tua quidem Paternitas dicit, *plane inſolenter impugnari Indulgentiarum antiquitatem, & Apoſtolicæ Sedis eas concedentis liberalitatem.* Sed gratis & ſine fundamento impugnationem appellas, demonſtrationem manifeſtæ veritatis, quæ vetuſtiſſimam in Eccleſia & Pontifice relaxandarum pœnitentiarum poteſtatem, nec unico quidem anno, facit ipſo Chriſtianiſmo recentiorem: neque hodiernam liberalitatem culpat, tam aptam præſenti utilitati fidelium, quam fuiſſet contraria diſciplinæ priorum ſeculorum.

Tempora mutantur, & nos mutamur in illis.

106 Quod autem præmiſſum hic Catalogum Indulgentiarum attinet; primas, Urbano II adſcriptas, tamdiu credam eſſe ficititias, licet nec annos nec dies definiant, quamdiu nullum aliud proferetur talis largitatis, alicui cis mare loco pio factæ, exemplum; cum ſcilicet Pontifex iſte, totus intentus animandis tali ſpe Indulgentiarum fidelibus, ad transfretandum & contra infideles arma, pecunias, aliaque ſubſidia conferendum, præſumi non debeat tam pio ſanctoque & arduo operi ſubtrahere voluiſſe media illuc conferenda, concedendo Indulgentias eaſdem aut ſimiles, quantumcumque parvas, pro unius domeſticæ eccleſiæ viſitatione, ab unoquoque citra difficultatem obeunda. De aliis quinque Pontificibus, ab anno 1147 uſque ad 1215 Eccleſiam gubernantibus, & de Innocentio quarto, decretum Tertii poſt annos 35 ſecuto, vanum etiam ſit dubitare, an illorum prætenſa liberalitas conſiſtere poſſit, cum eo moderamine, quo Romanum Pontificem uti ſolitum idem Innocentius III aſſerit. Itaque has quoq; fictitias eſſe dico, vel earum collectores pro diebus annos ſubſtituiſſe: quod ſane tam facile fieri potuit, quam in Tabula Baſilicæ Lateranenſis exceſſivus numerus annorum, ſemel, bis, ter, quater mille, qui Panvinii tempore adhuc legebatur, mutari hoc ſeculo potuit, in annos duos, tres, vel quatuor.

107 Nec debent injuriam ſuam vel ignominiam reputare Mediolanenſes, quod, ante hos ultimos centum annos, aliquis apud eos hoc in genere fingere potuerit quidpiam; quandoquidem ubique locorum ac temporum fuerint etiam Romæ tales: quorum figmenta detegi & confutari non minus pertinet ad Eccleſiæ Catholicæ puritatem, quam alios quoſcumque abuſus cognoſci & emendandos ſuggeri. Interim, licet inveterati erroris diuturnitas non præſcribat veritati: dici tamen fortaſſis poteſt, quod conniventia & tolerantia Præſulum, in talium Indulgentiarum veritatem non inquirentium, vim habeat tacitæ approbationis (donec contrarium ſtatuatur) quæ faciat eas quoad effectum à fidelibus intentum validas; cum ſæpe contingat, ipſos qui eas poſſent & vellent confirmando validare, ſi de veritate primæ conceſſionis dubitarent, ad eaſdem ſtatis feſtivitatibus lucrandas perſonaliter accedere, ſicut magna cum ædificatione omnium, Romanas Baſilicas crebro viſitat ipſe Pontifex.

ARTICULUS XV.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea, quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet, contra Hiſtorias ſacras.

RESPONSIO.

QUis non crederet, lecto Articulo XI, de iis quæ arguebar habere *contra Sanctorum Acta*, per Paragraphos omnino triginta novem, defunctum me certamine iſto; neque iterum vel eadem, vel ſimilia retractanda? Nam quid porro ſacrarum Hiſtoriarum nomine poſſet venire, præter *ſacras Scripturas*, de quibus Reſpondi Articulo VI; item *Miſſalia, Breviaria, Martyrologia, Kalendaria*, aliaque ſimilia? Etenim ad hæc ſigillatim pertrahendum me Articulo XVII, XVIII, XXI, & XXII, aliiſque, pollicetur *Synopſis omnium Articulorum & Paragraphorum*, Exhibitioni tuæ eo fine præfixa, *ut Sanctitati ſuæ primo intuitu ad oculum conſtare poſſit, in quibus & quantum à Iudicio Sedis Apoſtolicæ, & totius Eccleſiæ ſenſu, cum hæreticis aliiſque ſuſpectis, & Sedi Apoſtolicæ male affectis auctoribus, recedat Daniel Papebrochius.* Sed hoc quam fruſtra conata ſit Tua Paternitas, ut patuit in prioribus, ſic etiam patebit, ſpero, in hiſce poſterioribus.

2. Nunc hujus Articuli Paragraphos 32 percurrens, nullo ordine digeſtos, ſed tumultuarie projectos in medium, abſque ullâ ad aliàs dicta aut impoſterum dicenda attentione; non video quomodo tibi poſſim reſpondere ad ſingula, niſi ipſemet facere velim chaos materiarũ & quæſtionẽ inordinatarũ. Excuſatum igitur velim me habeat Lector, quod aliàs ad prægreſſa vel ſubſequentia identidem remittendus, ſui meique temporis compendium quæſitum inveniet. Accedit quod plurium Paragraphorum argumentum collimet in unam Antiquitatem Carmelitanam, quam numquam ego intendi directe impugnare; ſed excuſſis dumtaxat figmentis, quibus ea gravatur magis quam juvatur, ipſis RR. Patribus dimittere traditionem ſuam, ea conditione, ut mihi liceat initia Sanctorum Carmelitarum, in opere noſtro adſcribendorum Ordini ipſorum, ſumere à ſeculo 12, quo certi indubitatique majores eorum cœperunt in Carmelo florere; de prioribus vero in Oriente Monachis ſanctis id ſolum dicere, quod habent eorum Acta, abſque ulla Eliæ vel Carmeli mentione, quæ in Actis eorum paulo antiquioribus invenitur omnino nulla.

§. I

§. I. ACCVSATIO.

Papebrochius hiſtoriam Carmelitarum, de illorum ab Elia Propheta ſucceſſione, à Sede Apoſtolica multoties approbatam & confirmatam, cum hæreticis, undequaque invadit & explodit.

RESPONSIO.

3 NEceſſarium non fuit, ſucceſſionem illam, à Sede Apoſtolica *multoties* approbari, ut vera ſit: declaret modo vel ſemel Sedes iſta veridica, hiſtorice verum tenendumque eſſe, Patres Carmelitas, qui à quadringentis & ſexaginta circiter annis in Europa noti ſunt, ab Elia Propheta, priuſquam hominum conſpectui eriperetur, inſtitutos fuiſſe, ab eoque annis ante Chriſtum facile nongentis, perpetua ſucceſſione ad hæc uſque tempora deſcendere; quemadmodum Patres Dominicani & Franciſcani inſtituti fuerunt à Sanctis Dominico & Franciſco, ab eiſque deſcendunt huc uſque perpetua atque demonſtrabili ſucceſſione (id enim ſincere fateor, cupere me quidem, verum eſſe; ſed capere non poſſe in ſilentio totius antiquitatis probatæ): Declaret, inquam, modo vel ſemel Apoſtolica Sedes, id hiſtorice verum tenendumque eſſe; ſancte polliceor, me primum fore, qui ambabus ulnis amplectar atque deoſculer Declarationem ejuſmodi. Id igitur curate fieri, ſi veritatem amatis; id rogate ſummum Eccleſiæ Moderatorem, ut Religioſos decet; ceſſent tantiſper querelæ accuſantium, & ſimul accuſato ſilentium imponi poſtulantium contra leges naturæ; condatur vaginâ ſuâ gladius Eliæ, qui tantum in Lege veteri laudabiliter ſæviit: ut ne, qui Sanctis æternum jungendus eſt in cælis, perſequatur nunc Sanctos eorumque Acta in terris.

4 Jam vero, an & quatenus prætenſa ſucceſſio veſtra probetur & confirmetur à Sede Apoſtolica, ſatis explicui in Appendice ad Art. 2, neque tua Paternitas hoc loco ſuſcipit eam operoſius probandam vel novis rationibus confirmandam: ſolum ſummatim remittis me ad Pontificum bullas, hiſtorias, officia eccleſiaſtica, martyrologia & kalendaria, viſiones & revelationes, atque ad auctores ævi recentioris, etiam Jeſuitas, de quibus hic reſpondere, ultra quam factum eſt aut fiet alibi, nihil opus eſt. Ibidem etiam egi de hæreticis, quibuſcum me dicis pugnare contra ſucceſſionem illam. Reſtat ergo ſolum expendere loca, quæ præ aliis accuſas invaſionis & exploſionis injurioſæ.

5 Primus deſumitur ex tom. 1 Aprilis pag. 789: ubi cum oſtendiſſem, quantis tenebris involuta ſit Hiſtoria Eremitarum adunatorum, Latinorum & Orthodoxorum, in Carmelo, indeque in Europam traductorum, atque ad hanc quam gratulamur amplitudinem provectorum, ſic loquor num. 84; *Hic, hic, inquam, non in veteri teſtamento uſque ad Eliam, non in novo uſque ad Chriſtum .... ſed hic in ſeculo Chriſti duodecimo, adeo nobis propinquo, tot ſcriptorum monumentis illuſtrato, hic Rhodus eſt, hic ſaltus, qui exigitur*; ut ſcilicet doceatur, qui, unde, quales, quando, quomodo fuerint, vixerint, obierint Albertus, Brocardus, Cyrillus, & Bertholdus (ut vultis) ſecundus, itaque rectificetur hiſtoria Ordinis, vel primum naſcentis,

vel(quod audire mavultis)renaſcentis:quã hiſtoriã, multis Thomæ Saraceni aliorumq; præſertim veſtrorum ſcriptis incertiſſimis, nullaque probata vetuſtate nixis, obſcuratam, conatus ſum reſtituere veriſimilitudini alicui, etiam per conjecturas non infundatas, quando aliter non licebat.

6 Quod autem Saracenus ejuſque adjutores aut ſequaces *ex traditiunculis male conſutis, leviſſimeque fundatis conjecturis* (qui quartus locus mihi objicitur) *commenti ſint hiſtorias*, tum aliorum quorumdam aliàs certorum Sanctorum Ordinis, tum ipſius imprimis Legiſlatoris Alberti, *anachroniſmis & contradictionibus refertas*; quodque *eas qui neſciunt de falſitate habere ſuſpectas, labyrintho inexplicabili ſe implicant*, ut dixi pag. 770 num. 91 adeo clare patet ex toto meó de S. Alberto Commentario, ut ulteriori probatione non egeat. Legatur tamen ſi lubet iterum Art. IX §. 4, & Art. XI. §. 24. Quare de ejuſdem Sancti morte dicturus, quam varia ac vana narrentur à Saraceno; cum invenirem ex iis qui Vercellenſe certiſſimum monumentum ignorabant, ſolum Alegretum aliquid de cæde intra eccleſiam patrata inaudiſſe, ſed credidiſſe id factum Hieroſolymis, unde pridem Latini exulabant; haud immerito dicere potui num. 30 ibidem, quod *Carmelitas ſua in antiquis rebus commemorandis infelicitas, hic quoque impedivit, ne verum dicere poſſent abſque falſi admixtione, & deinde ab eodem omnino deficerent*. Addere poteram, quod Lezana, lecta apud Ferrarium incontestabili Vita Alberti, eaque in ſuos Annales tranſcripta, fruſtra conatus ſit, in narranda Sancti morte, ad rectum tramitem revocare ſuos: quippe qui in eo puncto noluerint à Saraceno recedere, quando nuper compoſuerunt lectiones, Breviario Ordinis inſerendas, quas & approbari obtinuerunt.

7 Eſt ille, à Paternitate tua accuſatus numero ibidem 9, locus quintus: cui ſubjungo locum apud te tertium num. tuo 17, ex Tomo 2 Maji mei pag. 815 litt. k; ubi, non ego, ſed eruditiſſimus Cangius in ſua ad me Epiſtola, dicit & miratur, *bonos illos Patres, adeo cervicoſe ſtare pro prætenſa Ordinis antiquitate & tuendis auctoribus pure imaginariis atque ad placitum fabricatis*; ſcilicet libris & ſcriptis Joannis & Enoch Hieroſolymitanorum, Joſephi Antiocheni aliorumque ſimilium, §. 1 examinatis. Claudat autem hanc ſatyrarum mearum (ut eas Paternitati Tuæ appellare placet) exhibitionem, locus meus apud te num. 17 præcitato ſecundus, ex ea qua totum de Alberto Commentarium definio concluſione n. 142: *Habes, Lector, Hiſtoriam Ordinis, non è concavo luna lapſi, aut fungi inſtar una orti noctæ.* (Hucuſque verba ſunt veſtri Patris Bonæſpei in ſua ad Armamentarii partem 1 Dedicatoria; quaſi hoc intendant quotquot eo libro refutandos ſumit Æmulos ſive Amicos diffidentes) *ſed Chriſtiana æra ſeculo 12, ex Elia Propheta revelatione, in Carmelo monte, aſpirante Aymerici Antiocheni favore concepti, ſeculo autem 13, ſub Alberto Hieroſolymitano plene formati.* Gravius aliquid ſi dixiſſem, non omiſiſſet Paternitas Tua, huc congerere. Ego verò illa, tali modo ac ſenſu ſcripta, etiam nuda, uti à te excerpta ſunt, libenter ſubjicio cujuſcumque lectoris arbitrio; quod ſi eidem etiam libeat integrum legere ipſorum, unde ſumpta ſunt, Commentariorum textum, nihil dubito quin omnia, veriſſime eſſe dicta, judicaturus ſit.

8 Conjecturis interim meris nititur quidquid ante ſeculum XII dicitis de majoribus veſtris uſque ad Eliam; & prætenſæ traditiones (ſic enim libens appellabo, ſi durum vobis ſit audire vocem *traditiunculæ*) altius initium habere non poſſunt:

ſunt: cum ſint traditiones Carmelitarum Latinorum, nullum cum ſchiſmaticis Græcis commercium habentium: qui etiam ipſi ſi prætendiſſent ab illis ſe habere aliquid de inſtitutione ſua Eliana, deque non interrupta tot ſeculorum ſucceſſione, non reciperentur: quia rei tam antiquæ teſtimonia non poſſent ſic fuiſſe ſervata, quin in Monachorum & Epiſcoporum Palæſtinorum vitis ſcriptiſque adeo multis, quot hactenus per primum ſacri anni ſemeſtre illuſtravimus, aliqua illius mentio ſubinde repeiretur; uti & monachorum tunc cum iſta ſcribebantur in Carmelo viventium jam inde à temporibus Prophetæ Eliæ, ſicut prætenditur.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Summorum Pontificum Bullas, aſſerit Carmelitas ab Elia Propheta nihil aliud participare, præter ſolitudinis locum ab Elia inhabitatum.

RESPONSIO.

9 Elias plerumque accuratus, ad indicandum numerum Tomi, paginæ, capitis vel Paragraphi, unde Accuſationes Tuas deſumis, licet non æque fidelis, ut ſemper exhibeas ſenſum integrum; cur hic deficis? An quia in omnibus meis circa res veſtras Commentariis id paſſim eſt obvium? Tanto ergo facilius aſſignabilis tibi erat ex pluribus locis ſaltem unus, ubi Theſis illa legeretur. Ego ſic alicubi me locutum non memini; imo exiſtimo plus vice ſimplici agnoviſſe, ab Elia æque ac Joanne Baptiſta accepiſſe Carmelitas exemplum vitæ, in ſolitudine ducendæ; utique cum iis virtutibus & exercitiis piis, quibus convenit incumbere eum qui talem vitam amplexus fuerit. Ab ejuſmodi etiam exemplo factum dico, ut Elias vocari poſſit *Auctor, Inſtitutor, Fundator Monachorum*, novi ſaltem Teſtamenti, æque ac Joannes Baptiſta, licet nec hic nec ille ſciantur fuiſſe votis religioſis adſtricti; quemadmodum S. Paulus primus Eremita, in Breviario vocatur *Eremitarum Auctor & Magiſter*, licet diſcipulos habuerit nullos, nulla vota nuncuparit, nullos à ſe inſtitutos reliquerit. Similiter & S. Joannes de Deo, Fundator eſt Fratrum miniſtrantium infirmis, Ordinis nunc inſigniter religioſi; ipſo autem vivente & aliquamdiu poſt, nulla vota religioſa profeſſi.

10 Quia tamen ipſo Accuſationis initio allegas *Tomum 1 Aprilis, ad Vitam S. Alberti num.* 49; videamus an ibi ſaltem aliquid inveneris, unde iſtud colligi poſſe merito putaveris. Lineas Patern. Tua duas excerpſit: ego integrum hic locum dabo; ſic habet: *Ipſis porro quos dixi Carmelitis* (ſcilicet *Brocardo & ceteris Eremitis, qui ſub ejus obedientia juxta fontem Eliæ morabantur*, ſicut habet titulus Regulæ) *locum ab Elia habitatum tenentibus; quos ſolos Carmelitarum nomine, licet tunc necdum uſurpato, intelligimus*: (Ergo non Syro-Græcos, ibidem fortaſſis antea commoratos, quorum in iſto Commentario nullam volui rationem haberi) *illis*, inquam, *quos dixi .... Regulam ſic dictavit Albertus, ut ſi vel ſua ſponte migrantes, vel alie-*

ta violentia expulſi, alium ſibi locum habitandum proponerent, nihilo minus quam in Carmelo uſui eſſe poſſet.

11 Poteramne clarius exprimere, quo de Ordine agerem? & quales Carmelitas intelligerem? Cur ergo ſolum exprimis verba immediate ſequentia: *Nec plura de ſtatu dicti Ordinis* (quam ſcilicet non in verbis immediate prægreſſis, ſed toto illo capite 6 oſtenderam qualis tunc fuerit,) *uſque ad Regulæ deſcriptionem, vel ex hujus verbis vel ex idoneæ auctoritatis teſtimoniis, ſcire poſſumus.* Neque hic ſiſto: ſed excipiens contra eos quos præcipue mihi ſoletis opponere, ita proſequor: *Quæcumque ab his diverſa aut illuſtriora narrantur à Lezana & aliis, ſumpta ſunt omnia ex auctoribus, vacillantes narratiunculas ſecutis,* (puta ex Palæonydoro, Saraceno &c.) *vel ex duobus pſeudepigraphis ſcriptis* (adde, ſi vis, etiam tertium Joſephi Antiocheni) *primo titulum Ioannis XLIV, ſecundo Cyrilli Prioris III nomen falſo præferentibus.*

12 Tu quidem, Rev. Pater, in titulo mihi opponis ſummorum Pontificum Bullas, quaſi plus aliquid quam locum, aut etiam (ut ego addo) exemplum eremiticæ converſationis vobis adſcribentes, ſcilicet *hereditariam ſucceſſionem.* Sed hanc iidem etiam ad Enochum extendunt: ſucceſſio vero in locum & vitam eremiticam in genere, non obſtante quocumque intervallo temporis, poteſt eodem jure vocari hereditaria ſucceſſio, quo Carmelus ipſe, vocari poteſt, *hereditas illius,* ſui quondam incolæ ac ſemper patroni, qui etiam ipſum per revelationem immediate tradidit illi monacho Sacerdoti; de quo Joannes Phocæ. Nec ſolum illi nominantur tanto vos tempore prægreſſi, & hoc reſpectu non niſi remoti deceſſores: ſed alii ſancti Patres Brocardus, Cyrillus, &c. quibus ſucceſſiſtis abſque ulla temporis intercapedine continuo ordine generationis ſpiritualis, quoad per Turcas licuit, ac deinde eremiticam vivendi normam, ut fuerat illis regulata, traduxiſtis in Europam. Nihil ergo debui eo loco dicere amplius, quam vel ibi vel alibi antea dixi. Interim vide Append. ad Artic. 2, ubi de ſucceſſione à Pontificibus aſſerta mentem meam ipſamque veritatem ideo tam clare expreſſi, quia dubitabam, an otium vel voluntatem habiturus eſſem, ultra primos aliquot Articulos tuos progrediendi; cum pauci illi viderentur poſſe ſufficere ad perſuadendum, totam reliquam Exhibitionem tuam ejuſdem fidei & valoris eſſe.

13 Cetera quæ hic congeris, non magis ad accuſationem roborandam faciunt, quam veſter Zegerus Pauli in Vita S. Teleſphori, nominibus Patrum Bollandi & & Henſchenii larvatus, ad fallendos eos qui ignorant verum auctorem, & quomodo inducta ea Vita ſit in Acta Sanctorum Januarii, quod fuſe expoſitum videre licet Art. XI §. 28. Quia tamen *idoneæ auctoritatis*, id eſt antiquitatis teſtem requirenti, allegas Euſebium, licet à Te rejectum, ut hæreticum & fidei nullius in baptiſmo Conſtantini, quem ſuis oculis vidiſſe potuit: age, quid ex eo in rem ſuam adducat Paternitas Tua, audiamus. Libro 2 Hiſtoriæ, inquis, cap. 3 dicit: *Apud Antiochiam florentiſſima congregatur Eccleſia, in qua erant etiam Prophetici Ordinis quamplurimi;* & nomen Ordinis accipis pro cœtu Religioſorum, diverſa ab aliis regula viventium.

14 Sed pace tua dixerim, Pater Rev. aut non valens, aut non curans conſulere textum Græcum, imo nec ejus ſaltem interpretes, Chriſtophorſonum vel Valeſium, erras in utroque. Græcus textus ſic habet: Ἀνθούσης ἄρτι καὶ πληθυούσης τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν ἐκκλησίας ..... Ἄγαβος εἷς

τῶν

τῶν συνόντων αὐτοῖς προφητῶν, περὶ τοῦ μέλλειν ἔσεσθαι λιμὸν θεσπίζει. *Cumque floreret & multiplicaretur apud Antiochiam Eccleſia ..... Agabus, unus ex eis qui cum ipſis* (Paulo & Barnaba) *erant Prophetis, de futura fame eſt vaticinatus.* Atqui hoc loco non intelligiter alius Propheta, quam qui ex ſpeciali Spiritus ſancti dono futura prædicit, ſecundum id quod Paulus dicit ad Epheſ.IV,11: *Dedit quoſdam Apoſtolos, alios Prophetas, alios Euangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores:* Quamvis autem etiam voce Τάξις, id eſt *Ordo*, nomine à militia vel palatio aut curia ſumpto, Euſebius uteretur; necdum tamen obtineres intentum, Pater Rev. Non enim quidquam cauſæ eſſet ut crederetur iſtic ſignificare magis *Ordinem*, ut nunc ſumimus, Religioſum (quod alibi ſcitur feciſſe nuſquam) quam ſi nominaret *Ordinem Apoſtolorum*, *Ordinem Paſtorum, Ordinem Martyrum, Ordinem Confeſſorum.*

15 Hoc etiam ſenſu, & non alio, cenſendus eſt Rufinus (quem ſimiliter adducis, ſed locum male indicas, lib.11 cap.5) S. Spiridionem fuiſſe *ex ordine Prophetarum*; quem Art.10 num.48 docui, nec Monachum quidem fuiſſe, ſed ante Epiſcopatum, agricolam uxoratum, qui conjugem & filiam apud ſe habuit, quamdiu vixerunt; nec poſtea legitur aliter vixiſſe quam Epiſcopus, in medio populi ſui. Quid quod nec apud Latinos quemquam facile invenies, voce *Ordinis* uſum, quatenus ea nunc aptatur communitati Monaſticæ, ante ſeculum 12.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ex quodam Joanne Phocæ, ſcriptore hactenus incognito, temere aſſerit, Carmelitarum Ordinem ſeculo dumtaxat XII fuiſſe inchoatum, contra ſummorum Pontificum Bullas & celeberrimos etiam Societatis ſcriptores.

RESPONSIO.

16 Quis Joannis Phocæ Itinerarium, Græce repertum in inſula Chio, Romam attulerit, Latine reddiderit, Latino-Græce imprimendum miſerit in Hollandiam, & quare illuc potius quam Pariſios vel Coloniam; quis impreſſionis curam egerit; quam nemo hactenus ei contradixerit præter Carmelitas, nihil ei prorſus opponere habentes quam, quod eſſet excuſum in Hollandia; dixi Art. 2 num.186 & 194 ac rurſum Art.3 num. 124 & 134: ubi etiam docui, quam frivolis, imo nullis de cauſis eum nitatur P. Sebaſtianus, auctorem ſibi ingratum, comparare cum Joanne quodam Bouleſio, de Societatis initiis manifeſta mendacia commento.

17 Quod pulcherrimum illud Joannis Phocæ, incognitum hactenus opuſculum ætate noſtra primum prodierit, infelicitas ſeculi ſuperioris, noſtri vero felicitas fuit: nec quidquam vel auctori vel libro detrahit, niſi forte eadem ratione negare velint Carmelitæ fidem Philippo Mazerio Cypri Cancellario, & Joanni Carmeſſono Miniſtro Provinciali Terræ-ſanctæ, à quibus olim ſcripta fuit S. Petri Thomaſii Carmelitæ Vita, ſed hoc ſeculo ad medium vergente primum à nobis eruta è tenebris, atque

que impreſſa : quæ ſi prius prodiiſſet in lucem, non tam libere ſua figmenta de eo protruſiſſet Saracenus : neque ex ejus fide coleretur ut Martyr, Alexandrino in foro telis confixus, quem Ordo ſuus antea coluerat ut Confeſſorem ; quemque citati Scriptores, nullo vulnere læſum, imo ſolum ad ſolatium claſſis Chriſtianæ, in ea valentem ac ſanum reducunt in Cyprum. Similiter dixerim quod celeberrimi illi ſcriptores Societatis, quos allegas, Reverende Pater, & Cardinales quibus cognoſcendas obtuliſtis veſtras lectiones pro Commemoratione S. Mariæ de Monte Carmelo, maluiſſent, ſuaſiſſentque à revelatione, tam certo ſcriptore tamque veroſimiliter allata, inchoare Ordinis Carmelitici Hiſtoriam, quam à tot ſeculis, quibus Carmelitarum nomen ſemper fuit manſitque ignotum.

18 Quid autem ex Joanne Phocæ didici & aſſerui ego ? quid eruditi Galli cum plauſu & approbatione exceperunt, quid ſperavi etiam Carmelitis perſuaderi poſſe ? Aliud prorſus nihil, quàm quis, unde, qua occaſione, quo tempore in Carmelum aſcenderit ; quid ibi invenerit atque egerit ; quot Socios collegerit ; ex quo deinde fieri conjecturam juſſi, de non magno eorum numero, qui poſt annos à tali principio non multos, ſub Brocardi obedientia viventes, Regulam ab Alberto acceperunt ineunte ſeculo 13. Nullum ibi ante plura ſecula fuiſſe monaſterium, cujus rudera adhuc ſuperfuerint aliqua ſeculo 12, adeo non nego ex Joanne Phocæ, ut cum eodem potius affirmem ; negem tamen de illo tam certò potuiſſe conſtare Joanni, quam de numero inventorum iſtic Eremitarum, deque ejus qualitatibus cui tunc ſubeſſant. Attento autem quod ab ætate S Hieronymi, uſque ad ſeculum 12 nullum uſpiam extet veſtigium commorantium in monte Carmelo Monachorum, credidi, ſcrupulum haud levem moveri poſſe ſuper illis ruderibus, fuerintne revera monaſterii alicujus an alterius habitationis, quæ ibi extiterit tempore Veſpaſiani ; nihil interim definiendo.

19 Etenim de ejus incolis, qui fuerint ſeculo 4 vel 5, nihil cum fundamento definite poteram dicere ; niſi hoc ſolum, quod omnino gratis & ex auctoribus antiquitatis non ſatis idoneæ aſſerant Carmelitæ, ſe perpetuam & numquam interruptam ab Elia ſucceſſionem, iſtic vel alibi, tenuiſſe. Dixi etiam, & adhuc dico, præſumi æque gratis, nec ſine injuria regulatorum ab Alberto Eremitarum eorumque primi Prioris, quod eremitice vivendi formam ac regulam acceperint à Syro-græcis, & horum qualemcumque Ordinem prius fuerint profeſſi quam irent in Carmelum : quod tamen præſumi deberet, ut aſcendatur ad Eliam per Syro-græcos, atque per omnes conjecturas veſtras, quibus ſucceſſio talis deberet concatenari. Hæ meæ conſequentiæ ſunt, quas ex Joannis Phocæ ſilentio, potius quam ex ejus poſitivo teſtimonio, duco : an autem veroſimiles & rationabiles ſint, judicet æquus lector.

20 Rationabiliores certe mihi videntur, quam ſuſpicio tua, qua abducere lectorem conaris à fide Joanni iſti habenda num. 56, ſic arguens: *Si liber, in quo relatio iſta habetur, non fuiſſet in variis fabuloſus, apocryphus, & forte Catholicis pernicioſus, impreſſor hæreticus non mutuaſſet nomen Typographi Colonienſis Catholici.* Si omnia plane editionis primæ, à Nihuſio curatæ, exemplaria interiiſſent ; ſi nullum eorum Patres veſtri, ac forte ipſamet Paternitas Tua, mutuo à me petitum acceptumque, undequaque verſaſſent ; ſi ego ipſe Latinam Leonis Allatii verſionem recudi non feciſſem ante ſecundum Tomum Maji, contra

librum

librum non amplius jam extantem ejuſque auctorem præſumi aliquid poſſet. Nunc vero quæ iſtic fingi animo poſſunt fabuloſa, apocrypha, Catholicis noxia, quæ Typographus hæreticus notaverit, ob eaque Colonienſis Typographi nomen loco ſui ipſius adhibuerit; non notaverit autem eadem interpres Allatius, vel Bartoldus Nihuſius impreſſionis curator, ac ne vos quidem ipſi, nodum in ſcirpo tam ſtudioſe quærentes? Auderesne, Pater Rev. ejuſdem Allatii grande ac præclariſſimum opus, de Conſenſione Orientalis & Occidentalis Eccleſiæ, talibus notis inurere; vel etiam Miſſalia ac Breviaria, alioſque Catholicorum libros ibidem Amſtelodami cuſos, ex ſolo illo fundamento, quod *Typographus hæreticus* mutuatus ſit nomen Typographi Colonienſis Catholici? Atqui mos hic Amſtelodami fere in talibus obtinet, neque ſemper injuſtis de cauſis.

21 Libri Typographus fuit, ut multorum aliorum, Ampliſſimus Amſtelodamenſis urbis Senator, Joannes Blaeu (quem contemptim vocat Paternitas tua *Typographum hæreticum*, quaſi indignum quem proprio nomine compelles) externa quidem profeſſione Acatholicus (ut ſunt ibi multi, cetera viri per omnia laudatiſſimi) ſed Catholicis ab inſigni gravitate, modeſtia, æquitate paſſim perquam æſtimatus. Nullos ille libellos famoſos, ut quidam vicini ſui, ad prælum recipiebat unquam, ac ne venales quidem ſuſtinebat haberi in ſua taberna. Favebat Catholicis ubicumque poterat, eorumque Presbyteros habebat honorifice: ſummum autem Pontificem, quem Calviniſtæ pro Antichriſto habent, ſic coluit, ut cum ſuo Coſmographico & ubique notiſſimo tredecim tunc Tomorum Atlanti, regia prorſus magnificentia & ingentibus ſumptibus excuſo; addidiſſet duobus prægrandibus ſpecioſiſſimiſque voluminibus, *Civitatum & admirandorum Italiæ Theatrum* anno 1663, *univerſum advolverit pedibus Beatiſſimi Patris* (ſic ſonat titulus Dedicatorius) *Alexandri ſeptimi, Pontificis maximi.*

22 Taceo quod ſua decem præla, nullâ re magis habebat occupata, quam imprimendis Miſſalibus ac Breviariis; quod Acta Sanctorum Aprilis cupidiſſime ſuſceperit, cum noſtrates ſumptuoſo operi humeros ſubtraherent, temporũ difficultates cauſati; ipſe vero glorioſum ſibi duceret, terreſtri (ut ajebat) Atlanti, cæleſtem jungere, ſimul habiturus duo maxima, quæ uſpiam extabant aut unquam fortaſſis extitura eſſent, opera. Cum autem Deo placuit novam ipſius typographiam funeſto anni 1673 incendio perdere, non deerant heterodoxi qui dicerent, hanc eſſe pœnam tot Papiſticorum librorum, ad Idololatriæ Miſſaticæ miniſterium ejus typis excuſorum, totoque orbe diſperſorum. Et hunc virum, tam bene de univerſa re Catholica meritum, ac porro in filiis merentem, ſuſpectum habeat Paternitas tua, quod Symmicta ſeu Miſcellanea Allatiana (in quorum fronte nitet, velut gemma Orientalis, Joannis Phocæ libellus) alieno commendarit nomini, ideo quia ſciebat, uti ais, hunc *in variis fabuloſum, apocryphum, & forte Catholicis perniciosum eſſe?* Apage ſuſpicionem tam temerariam ac manifeſte injuſtam. Quid enim rationis fingas, cur homo politice prudens, tali libro voluerit mutuari nomen illius ejuſdem Judoci Calcovii, ſub quo tot jam annis imprimebat & porro impreſſurus erat omnis generis Miſſalia ac Breviaria? Cur autem ſub nomine illius potiſſimum, quem conſtabat conditione tenuem, ſuſcipere talia omnino non poſſe? Scilicet, quo notior omnibus eſſet, qui ſub eo latere elegerat nomine, maximarum opum Typographus verus.

23 Ab iſta tamen præſumptione tam ridicula

dicula hujus Paragraphi accuſationem ordiris, Pater Rev. & ne concluſio melior foret exordio, duplicem formas retorſionem, ſic eam inſtituens: *Et ut evidentius appareat, quam inepte hic argutetur Papebrochius, argutiam ejus*, inquis, *in Societatem reterquebo.* Statimque ſic primam jacularis retorſionem: *Dum Ieſuitæ ex Gallia, Venetiis aliiſve è locis expulſi fuere (prout Carmelitæ ex monte Carmelo, non à Chriſtianis Principibus, prout Ieſuitæ, ſed à tyrannis gentilibus, ob fidem & virtutes Chriſtianas) ſi quis Sociorum ex revelatione S. Ignatii, facta jam reconciliatione cum Rege, in Galliam vel aliò cum aliquot Sociis perrexiſſet, & Collegia diruta reſtaurare & inhabitare cœpiſſet; numquid inepte hinc quis inferret, tunc demum ibidem prima Societatis fuiſſe jacta fundamenta?* Hanc autem retorſionem corroboraturus, aliam reſumis ex Joanne Bouleſe, S. Ignatii, ut ais, coævo, qui Gregorio XIII expoſuerit; *originem Sacerdotum Societatis Ieſu fluxiſſe à Collegio Montis-acuti, fundato Pariſiis à bono Patre Standonk; ubi & alia in vilipendium Societatis referuntur.* Bouleſii iſtius qualiſcumque impoſturam expoſui, & refutavi Art. 3 §. 14: illuc Te remitto, ut immane diſcrimen videas inter utrumque Joannem, unum paucis lineis pluries manifeſte mentitum; alterum nec in minima quidem relatarum à ſe rerum circumſtantia confuſibilem.

24 Ad ipſam principalem retorſionem quod attinet, omitto calumniam, quam directe jacis in Societatem, & indirecte in ſummum Pontificem, cujus cauſa exulare illa Venetiis maluit, quam deeſſe obedientiæ, Chriſti Vicario debitæ. Diſſimulo etiam Galliæ infelicem tunc ſtatum, quando regnum Chriſtianiſſimum, totum fere occupatum à Calviniſtis, periclitabatur de amittenda Catholica fide, niſi allaborantibus plurimum Jeſuitis in ſinum Eccleſiæ receptus fuiſſet Henricus IV, quare etiam publice in Parlamento perorans ipſemet, hoc gratanter agnovit, & cauſam noſtram potenter evicit. Sed miſſa iſtæc facio omnia, quæ vel modice verſati ſciunt, tu vero, Pater Reverende, aut neſcis aut neſcire ſimulas, probro vertens quæ nobis alius honori duceret. Reſpondeo autem ad propoſitam à Te ſequelam, ineptiſſimam eam eſſe; tum vero paritatem fore, quando certum eſſet illum à Joanne Phocæ indicatum Monachum, & ſocios ejus, prius quam abirent in Syriam, Ordinem Carmelitanum in Europa fuiſſe profeſſos, tam certo, quam certo & indubitato conſtat, Jeſuitas antea fuiſſe, qui Pariſiis & Venetiis in eas venerunt ædes, quas nunc occupant, eoſdemque vel alios Jeſuitas indidem fuiſſe egreſſos. Hoc utrobique notiſſimum eſt, infinitiſque probaretur, ſi opus foret, publicis inſtrumentis rerum tunc tranſactarum: iſtud Vos de domibus veſtris in æternum non probabitis; tantoque minus, quanto diutius in Carmelo prætenditis habitaſſe majores veſtros, priuſquam inde expellerentur; & alibi interim Sedes habuiſſe, in quibus inſtitutum priſtinum continuaverint, etiam in Europa, unde is venit de quo eſt quæſtio; quemque ſine idoneo teſte prætendis antea Carmelitam fuiſſe.

25 Æque vana eſt retorſio tertia, his verbis à Tua Paternitate num. 63 aſſumpta: *Minoritæ in Regula tertii ſui Ordinis, Flandrice impreſſa Bruxellis anno 1690, inter perſonas illius illuſtres ponunt S. Ignatium, Societatis fundatorem, eo quod Ioannes Maria de Vernòn aſſerat, nonnullos ſuſtinere, S. Ignatium vita ſua perfectionem & ſanctitatem hauſiſſe ex tertia Regula S. Franciſci, illiuſque habitum ſuſcepiſſe, profeſſionem emiſiſſe, & juxta illam aliquo tempore vixiſſe.* Poſt quæ ſubſumens; *Anne ideo*, inquis, *hæc & ſimilia ſtatim ſint recipienda & approbanda.*

banda contra receptam traditionem ac monumenta Societatis in contrarium? Prudenter id aſſeret nemo. Igitur nec prudenter recipit & approbat Papebrochius tam exotica de Ordine Carmelitarum.

26 Habeo librum, ex Gallico F. Reyneri Payez, Minoris Recollecti, ab alio ejuſdem Ordinis Anonymo Flandrice redditum, & ſub conſueta Ordinis licentia Bruxellis vulgatum, ubi ad novitatem ejuſmodi colorandam allegatur fruſtra Canonizationis Bulla: hujus enim verba, illuc ſpectare viſa, ſolum dicunt, quod *Ignatius, curatis vulneribus, Chriſto deinceps militaturus, ad monaſterium B. Mariæ de Monte-ſerrato, Ordinis S. Benedicti perrexit: ibique generali Confeſſione peracta, gladio & pugione in templo ejuſdem monaſterii ſuſpenſis, aſpera talari tunica indutus, fune præcinctus, nudo capite baculum manu geſtans, totam eam noctem .... inter preces & lacrymas vigilavit, ſeque penitus divino cultui, novum exinde militiæ genus ſecuturum addixit: Minoreſſam inde vicinum oppidum & ad hoſpitale S. Luciæ divertit: in eoque & quodam ſpecu .... pauperem atque aſperam vitam tranſegit, inter egentes & ſordidos homines.*

27 Petrus Ribadineira, cariſſimus Sancti diſcipulus, & ſimilia veroſimiliter ex ejus ore doctus; in Vita lib. 1 cap. 3, unde deſumpta ſupraſcripta ſunt, Confeſſarium iſtic inventum expreſſius ait, fuiſſe *Religioſum, natione Gallum, Ioannem Clanonem, virum ſanctitatis laude præſtantem ac celebrem; apud quem tribus ipſis diebus totius anteacta vitæ ſordes eluit magnâ diligentiâ*, utique non apud peregrinum aliquem & illic forte præſentem Minoritam, ſed ipſius monaſterii inquilinum, unde nomen & laudem hominis, didicerunt noſtri, ſæpe illuc peregrinati. Ribadineiræ ſuppar ætate Nicolaus Orlandinus lib. 1 Hiſt. Societatis, *apud cœnobii ejus virum, virtute inclitum, Ioannem Clinonium nomine, natione Gallum, per triduum è ſcripto* peccata expiaſſe dicit. Denique aliunde innotuit, ipſum antea fuiſſe Præpoſitum Eccleſiæ Mirapicenſis.

28 Et tunc quidem aliud non cogitabat Ignatius quàm vitam in ſumma pœnitentia agendam, quod aſper & vilis habitus aſſumptus indicabat: poſtea vero, Deo ad majora impellenti obſequens, ſeque ad ea comparaturus per ſtudia litterarum, paulatim tranſiit ad habitum, Academicis & Clericis tunc uſitatum, quod in ſua deinceps Societate voluit obſervari; in ſuſcepto ſemel ſanctioris vitæ propoſito tam conſtans, tamque alienus à mutanda Religione, ut omnibus auctor eſſet, in ea in qua quiſque cœperat vocatione permanere.

29 Id autē adeo fixum animo ejus fuit; ut in Examine admitti poſtulantiū Cap. 2, inter *caſus, cum quorum aliquo nemo in Societatē admitti poteſt*, tertium ſtatuerit eſſe, *Habitum ſumpſiſſe alicujus Religionis Fratrum vel Clericorum, vitam aliquamdiu in obedientia cum eis agendo, ſive emiſſa ſive non emiſſa profeſſione; vel Eremitam cum veſtibus monachalibus fuiſſe.* Declaratur porro ſufficere ut hoc impedimentum quis incurrerit, *vel unum diem habitum Religionis geſtaſſe ... eo animo ut ſit Religioſus*, ipſumque eſſe ex iis, inquibus *nec generalis Præpoſitus, nec Societas univerſa diſpenſare poſſit.* Et hæc non ſine multorum admiratione, nonnullorum etiam contradictione, ſtatuenti Ignatio, & ſucceſſoribus eadem declarantibus, per totos centum & amplius annos, objeciſſet nemo, ipſummet alterius Ordinis non tantum habitum geſtaſſe, ſed & profeſſionem emiſiſſe, & annis aliquot ſub obedientia vixiſſe? Apage hoc in tanta hiſtoriæ luce relatorum innominatorum recens ſomnium, nihil commune habens cum relatione Joannis Phocæ, viſa ſcribentis, nec ullum ejus temporis ſcriptorem adverſarium

verſarium habentis; ſed cum aſſertis coævorum facile componibilis,in ceteris autem quæ ſcribit,ne ſuſpectabilis quidem ex alio aliquo capite.

30 Nam eo tempore quo mare tranſiit ille,ab Elia electus ad Carmelum incolendum Monachus,*ex omni tribu & lingua* (ut ait Jacobus de Vitriaco cap.51)*odore ſanctorum & venerabilium locorum tracti,devoti Deo peregrini & homines religioſi, ad terram ſanctam confluebant*: inter quos etiam ille Monachus fuerit; de quo & de collectis ibidem ab eo ſociis, dixerit idem Jacobus cap.ſeq. quod *ad exemplum ſancti viri & ſolitarii Eliæ Prophetæ in monte Carmelo ... juxta fontem qui fons Eliæ dicitur .... vitam ſolitariam agebant in alveariibus modicarum cellularum,& tamquam apes Domini,dulcedinem ſpiritualem mellificabant*. Porro nihil diſtinctius de iiſdem referente aut Jacobo prædicto, aut Joanne Phocæ; & Vitis primorum apud Carmelitas illos novos Priorum, perquam male conſutis,ſicut vidimus Art.XI §.29, & 30; apparet, fruſtra nunc quæri; ex quo,cujuſve Ordinis Europæo monaſterio, proceſſerit Monachus ille, ſacerdotio & canitie venerabilis; gratiſque fingi Carmeliticum aliquod, quale tunc nullum in Europa erat;ex Syria autem inEuropam veniſſe & deinde in Syriam rediiſſe ex revelatione Prophetæ,æque gratis præſumeretur; & multo magis, ipſum illud monaſterium fuiſſe tale, quod à diſcipulis viventis inter homines Eliæ perpetuam ſucceſſionem tenuerit in Carmelo.

31 Sed redeo ad fontem prænotatæ de Ignatio fabulæ;Vernoniū,inquam, qui allegatur.Fuit hic Tertiarius Clauſtralis fuit Pariſiis,ex iis quos vulgo *Picque-pus* appellant, habitu vix differentes à Capucinis,annoque 1667 tribus tomulis in octavo Gallice edidit Hiſtoriam Generalem & Particularem tertii Ordinis; quorum tomulorum ſecundo, qui Domino Cancellario dedicatur,ac proinde is eſt quem indicat Regulæ illuſtrator,diducit Vitas ac Nomina Perſonarum ſanctitate aut virtute illuſtrium, qui tertiam Regulam tenuerunt ſeculo 14, 15, 16, & 17: eidemque tomo,æque ac ceteris, præmittit prolixam tabulam Vitarum & Paragraphorum, ſed nullibi facit *Ignatii* mentionem, ut ego ipſe vidi; quam tamen iſtic debuiſſet facere,ſi vere judicaſſet Ignatium quoque Tertiarium fuiſſe. Interea ab eo alicubi quidpiam dici affine iſti aſſerto, malim aliis credere, quam ea cauſa totum librum verbotenus legere, poſt unam alteramve horam, in eo raptim pervolvendo fruſtra poſitam. Tu nobis, Rever. Pater, locum ipſum profer, aut indica in auctore ſuo,ut cognoſcere liceat, quid & quomodo ſcribat de relatione tam nova; quam ſi ipſe Joannes de Vernòn approbaret, non tam ſicce ſcriberes, quod ipſe tantum dicat, *nonnullos ſuſtinere*;non etiam dicere, ſe ſuſtinere,quod affers de S.Ignatio, quaſi tertiam Regulam profeſſus fuerit aliquando. Novam, dico, quia Arturus à Monaſterio, minime parcus ad compellendos quoſcumque in numerum Beatorum Franciſcanorū, ne quidem in ſecunda & auctiori Martyrologii ſui editione,curata anno 1653, quidquā adhuc repererat tale.Si enim inveniſſet, non omiſiſſet hanc arripere occaſionem, ad ægre faciendum Bollando,quidpiam certioris probationis paſſim in ejus prima editione deſideranti, ideoque mereri viſo acrem nec ſatis religioſam in Præfatione ſugillationem.

32 Amicus meus & ſtudiorum particeps, R. P. Benignus Fremault, Recollectorum ad S. Nicolai in Waſia, Antverpiæ vicina, Vicarius, pluribus jam annis intentus eſt colligendis Sanctorum ac Dei famulorum Vitis, qui triplicem Ordinem S. Franciſci virtute ſua illuſtrarunt, quorum etiam Legendam generalem cœpit Flandrice evulgare

Digitized by Google

gare, edito nuper Januario, porro pro ſingulis menſibus tomum unum daturus. Hic de eadem novitate interrogatus, per epiſtolam datam 10 Januarii nunc currentis anni, ſic reſpondit: *S. Ignatium, Societatis Ieſu fundatorem, tertii Ordinis Profeſſionem emiſiſſe, & juxta illam aliquo tempore vixiſſe, neminem hactenus audivi aut legi qui teneret; & facilius credo dici quam probari poſſe. Ego mihi cavero ſimilia referre in libros meos; edoctus quam modica & infirma veritatis ſint aliqua recentiorum ſcripta & teſtimonia; inter quos numero aliquem, qui Gallice vocat ſe Solitarium, & duobus libris edidit Vitas Sanctorum ac Beatorum tertii Ordinis, in quibus multa habet meriſſima ſomnia ac figmenta, quæ nullibi extant in Auctoribus ab eo citatis.* Hoc ſaltem ultimum non poterit applicari Vernonio, qui (quantum quidem prima evolutione operis notare potui) non ſolet Auctores eos citare, ex quibus Vitas à ſe datas accipit. Vereor tamen, ut purus à multis figmentis ſit, qui S. Birgittam alioſque plures Ordini ſuo adſcribit, nihilo majori cum fundamento quam quo innominati alii ei adſcripſerunt Ignatium, ex ſola notitia funis, quo ſe præcinxit; quaſi quilibet funis, etiam abſque nodis, quibus Franciſcana chordula ſpecialiter diſtinguitur, characteriſticum ſignum ſit Tertiarii Franciſcani, cum videamus ruſticos & mendicos pluries fune adſtringere veſtes.

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra ſanctos Patres negat, in veteri Lege fuiſſe votum aut etiam ſimplex propoſitum virginitatis perpetuæ.

RESPONSIO.

33 LOcus, hic accuſatus, invenitur in Ephemeride ante tomum I Maji pag. 11, unde eum, Pater Reverende, citas; ſed more tuo, citas eum valde truncatum, ne competens accuſationi reſponſio ſtatim appareret, ſi dediſſes integrum. Talem ergo accipe, ſicut habetur in Ephemeride Græco-Moſca ad diem XXI Octobris, quando beatiſſima Virgo Maria à parentibus præſentata in templo fuit, ubi creditur perpetuæ virginitatis voto obſtrinxiſſe ſe Deo. Ibi circa hoc ejus votum ſic pronuntio:

34 „Virginitatis perpetuæ, non dico „votum, ſed vel propoſitum ſimplex quod „attinet, quodque fuit uſque adeo con„trarium ſummo in Lege antiqua per filio„rum propagationem ſperando bono; ejus, „ut Judaiſmo ignoti, Chriſtianiſmo fre„quentatiſſimi, magiſtram libenter faciam „Virginem Mariam: * & in hoc putabo „me ſequi S. Joannem Chryſoſtomum, qui „Homiliâ 79 in Matthæum, ad feſtum S. „Cæciliæ in Breviario Romano tranſcriptâ, „docet, ex eo debere æſtimari, quam *na„turâ ſublimis res virginitas* ſit, quod *in „veteri Teſtamento à priſcis illis ſanctiſque „viris culta non fuit.* Eamdemque cæle„ſtem plane rem eſſe, affirmaturus Ambro„ſius lib. 1 de Virginibus, in eodem Bre„viario ad Officium Commune de iiſdem „relatus; *Quis*, inquit, *neget hanc vitam „fluxiſſe de cœlo, quam non facile invenimus „in terris, niſi poſtquam Deus in hæc terreni „corporis membra deſcendit.* Objicienſque „ſibi *Eliam, nullius corporei coitus cupidi„tatibus permixtum*, ut hunc ſine ſequela „fuiſſe oſtendat, reponit prœmia ſingularia

„ & unice ipſi reddita, qui *ideo curru raptus* „ *ad cælum, ideo cum Domino apparet in glo-* „ *ria, ideo Dominici venturus eſt præcurſor* „ *adventus*.

36 In hoc itaque conſiſtit Accuſationis Tuæ caput, quod me putes aſſerere, neminem omnino in veteri Lege habuiſſe votum, vel etiam propoſitum ſimplex virginitatis perpetuæ; idque colligis unice ex eo quod dixerim, votum illud & propoſitum ſimplex fuiſſe *ignotum judaiſmo*. Verum nego, illum eſſe aut debere eſſe aſſertionis meæ ſenſum. Tu, Reverende Pater, *judaiſmum* ab hominibus Judæis non diſtinguis; cenſeo ego diſtinguendum. Sicut enim Calviniſmus ſignificat proprie & in recto ipſam ſectam ſeu doctrinam Calvinianam, non autem homines eam ſequentes; ita *judaiſmus* propriè & in recto ſignificat legem ſeu doctrinam Judaicam, non vero homines eam amplexos. Quis ita loqui ſolet, ut Titium vel Cajum, vel ſimul utrumque, vocet *Calviniſmum* vel *judaiſmum*, quamvis rectiſſime vocentur Calviniſtæ vel Judæi? Hic igitur proprius loci accuſati ſenſus eſt, quod in lege & doctrina Judaica nullum legitur votum vel propoſitum ſimplex perpetuæ virginitatis, nullum ibi legitur de hoc conſilium.

36 Prima eam docuiſſe videtur Maria his verbis: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* An aliquis virginitatem perpetuam ante Mariam voverit, incertum eſt. Dum autem tam magnifice in titulo more Tuo jactas, mihi adverſari *Sanctos Patres*, ſolum cum aliqua veriſimilitudine proferre potuiſti S. Chryſoſtomum tomo 2 Hom. 4 de Epiphania dicentem: *Nazaræi ſecundum legem nuncupabantur, qui caſtitatem Deo inſigni voto mancipabant*. Reſpondeo, Homiliam hanc eſſe inter 27, quæ in Græco non reperiuntur, & ob plures alias rationes à Criticis hodie Chryſoſtomo abjudicantur. Verumtamen ſupponamus etiam locum eſſe S. Chryſoſtomi; non is ſolus efficit turbam *Sanctorum Patrum*, neque ſententiam reddit certam, quæ ab aliis controvertitur, & negatur à pluribus, Inter hos Beda in primum Lucæ de Virgine Maria inquit: *Prima feminarum tanta ſe virtuti mancipare curavit.* Idem habent Bernardus, Ambroſius, Rupertus, aliique. Sed & S. Chryſoſtomum ſecum tibi conciliandum relinquo, cum loco ſuperius iterum allegato ex Homil. 79 in Matthæum, quæ indubie Chryſoſtomi eſt, dicit, *virginitatem in veteri Teſtamento à priſcis illis ſanctiſque viris cultam non fuiſſe.*

37 Aliud hic reſpondere non potes, quam ejuſmodi Patrum locutiones indefinitas, non eſſe accipiendas univerſaliter abſolute; ſed accommode; ut ſenſus ſit, non multos, etiam inter ſanctos, in veteri teſtamento virginitatem coluiſſe. Ad hoc ego: Si ſenſum hunc accommodum tribuas locis Patrum, cur non tribuis etiam meo, ubi dico perpetuæ virginitatis votum vel propoſitum ſimplex, fuiſſe *ignotum judaiſmo*? Si per *judaiſmum* intelligi à me velis homines in Judaiſmo viventes, explicari non minus facile ſententia mea poterit, ita ut ſignificetur, Judæis non multis notum fuiſſe virginitatis ſeu votum ſeu ſimplex propoſitum. Porro ſi vel inter Sanctos veteris Teſtamenti tam pauci fuerint virginitatis cultores, ut de eis Chryſoſtomus loquatur, tamquam ſi nulli quodammodo fuiſſent; ubinam, Reverende Pater, ante Chriſti adventum reperies Carmelitarum Ordinem, tribus ſubſtantialibus religioſorum votis inſtructum, in tot conventus & innumerabilem religioſorum turbam propagatum? Reliqui Veteres, quos pro te citas, aliud non dicunt, quam fuiſſe in Lege antiqua quoſdam qui virgines perpetuo permanſerint; de voto autem ejus aut etiam propoſito non me-

meminerunt: quamquam facile credo aliquos, ſed pauciſſimos, ex ſpeciali inſtinctu divino, virginitatem perpetuam retinendam ſibi propoſuiſſe. Non inter ſanctos Patres, ſed ſuperioris ſeculi ſcriptores eſt qui objicitur Trithemius, neque adeo magnæ eſt auctoritatis. Nolim tamen more tuo hic exprobrare, quod objicias Auctorem damnatum, quamvis id non minori jure poſſem quam Tu aliàs mihi. Nam Trithemius, teſte Bellarmino libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis ad annum 1560, *ſcripſit Stenographiā id eſt, occultam Scriptionem, quod opus prohibitum merito eſt, cum ſit plenum pernicioſis dogmatibus ad magiam pertinentibus, quod & ipſe agnovit & confeſſus eſt.*

38 Solita fide Tua objicis etiam Suarezium, dicentem tomo 2 in 3 partem diſput. 6 ſect. 3, *quod Beata Virgo perfectum votum virginitatis emiſerit, ad perfectionem ejus pertinet; quod vero ante ipſam nullus hoc fecerit, ad ejus commendationem non magnopere refert.* Et poſt pauca: *Deinde etiam dici poteſt prima, quæ propoſita eſt tanquam dux & exemplar hujuſmodi voti: & hunc exiſtimo eſſe ſenſum ſanctorum Patrum.* Sic nempe perſuadere nobis vis, P. Suarezium exiſtimare, quod ſenſus ſanctorum Patrum, cum dicunt quod Diva Virgo *prima* omnium voverit virginitatem, alius non ſit, quam quod fuerit prima dignitate & perfectione; non etiam ordine temporis. Ad hoc de falſitate convincendum ſufficiet referre, quæ ibidem ipſe Suarezius habet, ſententiæ veſtræ directe oppoſita. *Primum enim*, inquit, *quod ad ordinem temporis attinet, licet multi ante virginem caſtitatem ſervaverint, nullus tamen ante illam creditur hoc votum emiſiſſe. Ita ſentit Bernardus homilia &c.* Bernardo jungit Suarez Rupertum, Bedam, Ambroſium, Hieronymum, Epiphanium, alioſque cum S. Thoma. Verbis autem à Paternit. Tua primo loco citatis, immediate ſubjungit Suarez; *Illud verò certum eſt ex S. Scriptura, de nullo alio colligi poſſe ante Virginem hoc votum emiſiſſe: & hoc ſenſu, ut minimum, erit etiam certum, ipſam eſſe primam in virginitate vovenda.* Tum addit ſecundam explicationem, à Paternitate Tua allegatam: *Deinde etiam dici poteſt prima &c.* poſt quæ; *Addo tamen*, inquit, *fortaſſe etiam in reipſa fuiſſe primam; quia omnia quæ in contrarium proponuntur, facile expediri poſſunt. De illis enim Prophetis fatemur id eſſe incertum & neſciri: tamen quia id ſcriptum non eſt, & illis temporibus hoc non erat in uſu, ideo veriſimile exiſtimatur, eos non voviſſe.*

39 Dein pergit Suarez ſolvere objectiones reliquas: *Ad ſecundum*, inquit, *de Maria ſorore Moyſis; licet verum eſſet virginem permanſiſſe; tamen non poteſt inde inferri, virginitatem voviſſe. Deinde quod de virginitate ejus dicitur, incertum eſt .... Ad tertium de filia Jephte; illa nec vovit virginitatem, nec eam voluntarie ſervavit;* SED DEPLORANDO. *Ad quartum de Eſſenis; referuntur quidem caſtitatem ſervaſſe, non tamen voviſſe, neque eam ut perpetuam & immobilem cuſtodiſſe ... Idem dicitur de virginibus Veſtalibus; nam poſt certum ætatis tempus nuptui dabantur.* Denique cum Pater Suarez loco ſupra citato tam diſerte dicat, quod *ordine temporis nullus ante B. Virginem credatur votum caſtitatis emiſiſſe*, atque *ita ſentire Bernardum, Bedam, Ambroſium, Hieronymum, Epiphanium*, nullis allatis in contrarium; evidens eſt primo, non tantum Suarezium nobiſcum ſentire contra Paternitatem Tuam; ſe hanc etiam noſtram ſententiam, teſte eodem, eſſe ſenſum SS. Patrum. Evidens eſt ſecundo, iſtud juxta eumdem intelligendum, non modo de excellentia dignitatis & perfectionis, ſed etiam de *ordine temporis*. In citando Suarez, Auctore domeſtico, tam prolixus non fuiſſem;

niſi

niſi eum contra me iterato & tam confidenter protuliſſes: quòd à Te factum tanto magis miror, quia omnia tam aperte contra Te facientia, & objectiones tuas per ſe deſtruentia, in eâdem, quam bis citas ſectione, de verbo ad verbum continentur.

40 Si fortè magis placeat auctor externus, habe Bartholomæum de los Rios S.Theologiæ Doctorem ex Ordine S.Auguſtini, Hiſpanum atque Regii Principis & Cardinalis Ferdinandi Auſtriaci in Belgio noſtro Confeſſarium. Hic in ſua Hierarchia Mariana lib.5 cap.11; ,, Occurrit (inquit) admirabilis iſta novi ordinis & ſtatus virginalis inſtitutio, quem prima mortalium Deipara mundo invexit . . . . Puellulam rem moliri tam arduam, tam inauditam, tam abhorrentem à conſuetudine, ut præter omnem totius mundi opinionem, agnoſceret, Deo gratam eſſe virginitatem, eam voto conſecraret, ſperaret ſe æmulas habituram, quis non admiretur & obſtupeſcat?... Stupeant alii admirandos rerum novarum inventores, vereantur primos regnorum fundatores, Cyros, Macedones, Cæſares &c. ego nihil tam novum, nihil tam arduum, nihil tam inexpectatum, nihil tam late propagatum invenio, quam hanc ſtatus virginalis fundationem, cujus ſe auctorem fecit Virgo Deipara. Novum fecit in terra, Domino vovendo caſtitatem: quare & Dominus in ipſa novum fecit ſuper terram, quod novum neque terra caperet, neque cælum comprehenderet, ut femina circumdaret virum. Quod novum illud prima mortalium ipſa fecerit, ut ſtatum virginitatis, nuncupato ad id peculiari voto, inſtitueret, ſanctorum Auguſtini, Bernardi, Ruperti, & ſexcentorum, tum Patrum, tum Doctorum irrefragabilis eſt ſententia.] Tum Patres longa ſerie enumerat plurimos, præter ſupra citatos.

41 Idem in ſuo Horizonte Mariano pag. 156; ,, Mare vaſtum (inquit) & invadabile erat virginitas. Hanc nemo unquam ingredi fuerat auſus . . . Lex ipſa deterrebat, & opprobriorum tempeſtates, ac ſterilitatis brevia minabatur, ſi quis ingrederetur. Contra, benedictionum fere ſemper prima erat fœcunditas. Quis auderet virginitatis viam eligere, cum ei oppoſitam, tot audit repletam benedictionibus? ipſam autem (ut apparet) periculoſam & ſterilem? Erat animus, Deo bonam populi ſui partem inſolita hac via deducere: volebat caſtitatis ſemitam frequenti viatore calcari: quæritur tantæ multitudini dux, novi facinoris auctor requiritur. Ecce autem dux femina facti. Hodie Maria templum ingrediens, ſimul carpit iter virginitatis, ſeque Deo prima mortalium voto conſecrat, in virginem perpetuam .... Miratur & merito rei inſolentiam D.Bernardus, & Virginem rogat homil. 3 de B. Virgine: Ubi legeras, B.Virgo, de virginibus, quia cantant canticum novum, quod nemo alius cantare poteſt, & ſequuntur Agnum quocumque ierit? Ubi legeras, laudatos eſſe qui ſe caſtraverunt propter regnum cælorum? Ubi legeras, in carne ambulantes, non ſecundum carnem militamus &c.? Nihil horum audiverat, & tamen glorioſo ſe voto obſtringit, viamque audacter ingreditur. Quæ res mihi tam ardua videtur, ut, niſi Patrum auctoritas ſimul & ratio eam prorſus factam eſſe perſuaderet, ne quidem de Deipara affirmare auderem.] Poſt recenſitum Patrum catalogum, Auctor idem ſubjungit: ,, Hoc mirari non deſino, quod B. Maria eſt dux & mater omnium in virginitate viventium, quodque prima ſine præcepto, conſilio, vel exemplo virgini-

„ tatis munus Deo obtulit, & virginitatis „ votum opprobrium virginitatis abſtulit, & eam in ſe conſecravit, & eam in „ omnes Virgines per imitationem ſui genuit, ut ait S.Bernardus.

42 Audiamus nunc ipſum S. Bernardum Homil. 3 ſuper Miſſus: *O Virgo prudens! ô Virgo devota! quis te docuit, Deo placere virginitatem? quæ lex, quæ inſtitutio, quæ pagina veteris Teſtamenti vel præcipit, vel conſulit, vel hortatur, in carne non carnaliter vivere, & in terris Angelicam ducere vitam?* Pace tua, ſancte & mellifluë Doctor, quid tantopere miraris virginitatem tanquam ante Mariæ tempora inauditam? Quid exclamas, quaſi nullus eam in terris Beatam Virginem potuerit *docere*, tanquam *Deo placentem*? Nihilne igitur tibi unquam innotuit de Patribus Carmelitis, ab Eliæ tempore in hunc uſque diem continuata ſerie & immenſa multitudine propagatis? An neſcis, eos ante B. Virginis conceptionem Religioſos, Provinciales, Priores, & Conventus plurimos habuiſſe? Eadem, mellifluë Doctor, qua ego, accuſatione implicaris à Rev. Patre Sebaſtiano. Si enim crimen ſit, dicere, quod perpetuæ virginitatis votum, vel etiam propoſitum ſimplex, fuerit *judaiſmo ignotum*; an non crimen erit aſſerere, quod Deiparam nemo *docere* potuerit *virginitatem Deo placere*?

43 Vides itaque, Rev. Pater Sebaſtiane, me hic nihil aſſerere contra Sanctos Patres; pleroſque mihi aperte contra Te patrocinari, à Te autem non niſi unum incertum proferri potuiſſe. Hieronymus, inquis, in locum illum Iſaiæ 56, ubi de Eunuchis fit mentio, ſic commentatur: *In Eunuchis illi intelligendi ſunt, qui ſe caſtraverunt propter regnum cælorum, quales erant Apoſtoli.* Reſpondeo, Prophetam Iſaiam illic ſpiritu prophetico loqui de Eunuchis novi Teſtamenti, ut conſtat ex contextu, cujus ſenſus eſt, quod, licet in veteri Teſtamento Eunuchi eſſent infames & à ſacris arcerentur; venturum tamen eſſet aliquando tempus, quo certi generis Eunuchi non forent à ſacris repellendi. Videri de hoc poſſunt Cornelius à Lapide & cæteri paſſim Interpretes. Sed & ipſe Hieronymus. Cur enim, ſi de Eunuchis veteris Teſtamenti ageretur, nullum ex lege veteri, ſed nova ſolum adducit, nempe Apoſtolos?

44 Objicis præterea Anaſtaſium Sinaitam, dicentem: *Eunuchi, qui ſe caſtraverunt propter Regnum cælorum, hi ſunt Apoſtoli & Monachi, Elias, Daniel, & alii multi.* Reſpondeo primo, obſcurum eſſe, an Sinaita hic per Eunuchos non intelligat omnes, virginitatem propter regnum cælorum ſervantes, ſive ex voto, ſive ſaltem ex propoſito & firmo animi decreto. Deinde cum dicit, ejuſmodi Eunuchos eſſe *Apoſtolos, Monachos, Eliam, Danielem, & alios multos*, non exprimit, quod in veteri Teſtamento fuerint *alii multi*; ſed propoſitio vera foret etiamſi præter Eliam & Danielem nullus fuiſſet in Lege veteri. Supponamus tamen, præter eos fuiſſe etiam quoſdam alios, adeoque *multos* illos conflari partim ex innumeris Sacerdotibus, qui nec Apoſtoli nec Monachi ſunt, aliiſque novi Teſtamenti viris, partim ex aliquibus veteris Legis; nihil inde ſequitur contra me. Neque ſolus hic Anaſtaſius, etiamſi ſupponeretur mihi adverſari, quidquam poſſet contra torrentem *Patrum ſexcentorum.* Fruſtra etiam mihi objicis Bellarminum, dicentem, quod Eunuchi nomen perſpicuè ſignificet votum caſtitatis. Nam Bellarminus loco à te citato & in tota illa controverſia, qua virginitatis votum contra hæreticos nititur defendere, hæret in ſolo novo Teſtamento, in veteri ne unum exemplum videtur inveniſſe, & de ſolis Eunuchis agit, de quibus Evangeliſta Mat-

rhæus, cujus locũ ex profeſſo interpretatur.

45 Conſtringere etiam me vis auctoritate irrefragabili S. Scripturæ: ex illo nempe Pſalmi 75, *Vovete & reddite Domino Deo; qui in circuitu ejus affertis munera:* unde ſubſumis; Atqui hæc *extendi poſſunt ad obedientiam; paupertatem, & caſtitatem;* ergo in veteri Lege reperitur conſilium de vovenda caſtitate. Reſpondeo explicando locum Pſalmi. *Vovete & reddite* bonum, non repugnans meliori; concedo; repugnans meliori, nego. Nam juxta omnes Theologos votum debet eſſe de meliori, minimè vero poteſt meliori repugnare. Melius autem, ut ſit materia voti, non ſufficit eſſe melius abſolutè, ſive in ſe; ſed debet eſſe melius reſpectivè, id eſt, reſpectu ſui ſubjecti, & in illis circumſtantiis. Quare diſtinguo ſubſumptum. Extendi hæc poſſunt ad caſtitatem, ſi vel ex lege, vel aliunde conſtet, caſtitatem meliorem eſſe conjunctione carnali; concedo ſubſumptum; ſi id adeo non conſtet, ut potius credatur oppoſitum, nego ſubſumptum, & conſequentiam. Nam ſummum bonum in veteri Teſtamento, tum reſpectu generis humani in communi, tum reſpectu cujuſcumque in particulari, erat generatio Meſſiæ, qui credebatur via ordinaria per conjunctionem maris & feminæ concipiendus. Nam licet ſcriptum haberetur Iſaiæ 7; *Ecce virgo concipiet;* rariſſimi tamen in veteri Lege fuerunt, qui id intelligerent de virgine, quæ in conceptu & poſt illum virgo permanſura eſſet. Atque hoc myſterium non noverant niſi gratia & inſtinctu divino admodum ſpeciali. Similiter non niſi pauciſſimis tempore Legis veteris, nec niſi ex ſpeciali divina inſpiratione innoteſcere potuit, virginitatem, etiam ante Meſſiæ adventum, meliorem hominibus eſſe quàm complexum carnalem.

46 Hæc omnia clariſſimè erudiuntur ex S. Thoma. *Tempore Legis,* inquit, *quando cultus Dei etiam per carnalem actum propagandus erat, non erat omnino laudabile à commixtione carnis abſtinere; unde nec tali propoſito ſpeciale præmium redderetur, niſi ex divino proceſſiſſet inſtinctu, ut creditur de Ieremia, & Elia, quorum conjugia non leguntur.* Et in 4. Diſt. 30. quæſt. 2 Art. 1, *Reſpondeo,* inquit, *dicendum quod in Beatâ Virgine debuit apparere omne illud quod perfectionis fuit. Virginitas autem, quamvis in ſe optima; tamen pro tempore illo ei matrimonium præferebatur, propter expectationem benedicti ſeminis per viam generationis venturi; & ideo Beata Virgo vovit virginitatem, tamquam optimum & ſibi acceptiſſimum; non tamen ſimpliciter; ſed ſub conditione honeſtiſſima, hac ſcilicet, niſi Deus aliter ordinaret; nec iſtam conditionem appoſuit, ut dubitaret, an vellet virgo permanere, ſed an deberet; & hoc eſt quod Auguſtinus in littera dicit: quod propoſuit, ſe perſeveraturam virginem, niſi Deus aliter ordinaret.* Tum proſequitur Doctor Angelicus: *Ad primum ergo dicendum, quod Beata Virgo fuit confinium veteris & novæ Legis, ſicut aurora diei & noctis: & ideo votum ejus ſapuit novam Legem, in quantum virginitatem vovit; & veterem, in quantum conditionem appoſuit. Ad ſecundum dicendum, quod perfectio conſiliorum, quantum ad conſummationem, incipere debuit à Chriſto; ſed quantum ad aliquam inchoationem, convenienter à matre ejus incepit.* Plus etiam dicere videtur Diſtinctione 33 Quæſt. 3 Art. 2. *Virginitas,* inquit, *quamvis ſit in ultimo extremi, quantum ad id circa quod eſt, quia ab omni corrumpente delectatione abſtinet; tamen eſt in medio, in quantum alias debitas circumſtantias mediocriter ſervat, & ſuperfluum eſſet ſi aliquis ſervare vellet virginitatem quando non deberet; ſicut tempore legis Moyſi.*

47 Hæccine, Rev. Pater, conciliari poſſunt

cum

Digitized by Google

cum tam multis, votum caſtitatis profitentibus, ut Religioſum Ordinem ampliſſimum Carmelitarum in Lege veteri conſtituerint? An non potius manifeſtè confirmatur noſtra aſſertio, à te accuſata? Conſonat Suarez Tom. 3 de Religione lib. 3 cap. 1 in fine: *Fortaſſis fieri potuit, ut aliquis tria vota emiſerit priſcis illis temporibus; dico tamen, de nullo poſſe cum ſufficienti fundamento affirmari; multoque minus de aliqua communitate, & ritu aliquo vivendi pro omnibus communi.* Sed, inquis n. 69, Sacra Inquiſitio Hiſpaniæ an. 1639 approbavit Propoſitiones, quibus aſſeritur veteris Teſtamenti Monachatus, ſub tribus votis religionis eſſentialibus, & inter illas etiam hanc. *In lege ſcriptâ fuit votum caſtitatis & virginitatis perpetuæ.* Miror tam fidenter hoc paſſim & ubique jactari, etiam ab iis qui Decreti ipſius verba legenda dederunt integrâ. Neſcire non potes, Rev. Pater, eamdem illam Propoſitionem cum aliis pluribus ab Inquiſitione etiam cenſuratam & prohibitam fuiſſe; ſed vobis præcipue agentibus, poſt aliquot annos permiſſam ab eadem Inquiſitione, ut *curreret ſicut antea*, id eſt cum tali veroſimilitudine teneri poſſet, quali antea tenebatur. Hæc autem antea tanta non fuit, quin ad ſacram Inquiſitionem delata, ab eaque damnata fuerit; adeoque & deferri modo & damnari denuo poſſit ex iiſdem, aut novis, vel noviter & mature expenſis argumentis. Interea ſic permiſſam currere propoſitionem, vobis ſonat, approbatam eſſe ab Inquiſitione: cujus quidem condemnatio circa illam, & permiſſio currendi ſicut antea, extat; approbatio verò poſitiva, extat nulla.

48 Argumenta, contra Propoſitionem illam aliaſque ſimiles pridem allata, & novis aucta, collegit nuper & expendit Reverendiſſimus Pater Franciſcus Gallianus Spuchis, inclitæ Hieronymianæ Familiæ Generalis, tribus libris impreſſis Madriti anno 1696; quorum titulus, *Controverſia dogmatica, pro veritate, ſpiritu, perfectione Legis gratiæ & aliis excellentiis, privative datis & conceſſis in ſtatu præſenti Eccleſiæ, ex plenitudine gratiæ & meritis Chriſti præſentis & paſſi, & in adventu Spiritus ſancti confirmatis; contra aſſerentes, quod in veteri Teſtamento fuit verus ſtatus Religionis, cum votis & conſiliis, inſtitutis in ſpiritu Legis gratiæ, ſubſtantialiter Evangelicis, & ejuſdem rationis cum ſtatu Religioſo Chriſtiano.* Dum in hoc opere refutando deſudabunt Patres Carmelitæ, & tuendis propoſitionibus, quas ut ſanæ fidei contrarias proponit Auctor, dijudicandas apud Apoſtolicam Sedem; licebit, credo, abſtinere mihi à diſputatione operoſiori, ne ſcilicet actum agam.

49 Pene exciderat reſpondere ad mihi objectum S. Methodium, dicentem in Serm. de Purific. *Tua etiam caſtitatis præſcius atque imitator in ſpiritu Elias Propheta, vita illius ignifica ſibi redimivit coronam.* Fuerit hæc ſane alicujus S. Methodii cogitatio, pie magis quam ſolide miſcentis longe diſſita. Cujus autem fuiſſe putas, Reverende Pater? Antiquiſſimi ſine dubio, inquies, qui Martyr initio ſeculi 4 apud Tyrum obiit. Negat id tamen Caſimirus Oudin, in Supplemento de ſcriptoribus Eccleſiaſticis pag. 237; & merito cenſet, tum iſtum Sermonem, tum alios nonnullos, eſſe alterius, annis 500 junioris, qui obiit anno 847 Conſtantinopolitanus Patriarcha.

50 Certe indubitabile Senioris illius opus, quod inſcribitur *Convivium Virginum*, & quod in Vaticana Græce repertum, Græco-Latine edendum typis Regiis Poſſinus noſter Pariſios miſit, atque Alexandro Papæ VII, talium cimeliorum æſtimatori ſcientiſſimo, dedicavit, de prætacta mate-

ria ita habet, Orat. 1 pag. 9: *Magna verè rei altiſſima demiſſione; uſque à ſummis cælorum ad homines deportata planta virginitatis eſt.* Poſtquam autem diſputavit, *quomodo humana vita, à conjugiis ſororum, ſenſim per alatum gradus profecerit*; in his etiam numerat illum gradum, quo *multas ſimul ab uno haberi uxores licere deſiit* eumque adſcribit *Propheticis temporibus* nulla facta eorum mentione qui tunc ex voto caſtitatem coluerint. Hos vero quomodo prætermittere potuiſset, ſi agnoviſſet eorumdem temporum Monachos & Monachas, quorum integra tunc cœnobia nobis obtrudit antiquitatis Carmeliticæ tenendæ cupiditas? E contrario, iſtis gradibus ſic explicatis; *De virginitate*, inquit pag. 12, *dicendum reſtat. Hoc igitur quantum poſſumus agamus, & diſquiramus quid cauſa fuerit, cur, cum multi Propheta & Iuſti multa & præclara docuerint & fecerint, virginitatem qui vel laudaret vel eligeret, nemo repertus ſit? Soli nempe Domino doctrina hujus promulgatio ſervabatur.*

51 Antiquiſſimo iſti vere Methodio addis licet ſeſqui-ſeculo vetuſtiorem Origenem, in Caput 23 Matthæi ſic ſcribentem: *Arbitror rationi conſentaneum eſſe, virilis quidem puritatis in caſtitate primitias fuiſſe Ieſum, muliebris fuiſſe Mariam.* Quin etiam reponere aliquid Paternitati tuæ liceat ex Vitis illis Apoſtolorum, quæ ſub Abdiæ Babylonii nomine circumferuntur; non quaſi magnæ auctoritatis ſint, ſed quia ex illis petitum argumentum mihi objicis §. 10 num. 164. Hic ergo liber, communi eruditorum judicio, ut iſtic dicetur, apocryphus totus, in qualicumque Vita ſancti Bartholomæi, ſic dicit de Maria beatiſſima: *Hæc Virgo, cum execraretur omnem virum, prima Deo omnipotenti vovit. Primam autem ideo dixi, quia ex quo homo factus eſt ab initio ſeculi, nulla hoc votum Deo obtulit. Hæc prima inter feminas conſtituit, ut in corde ſuo dixerit, Domine, offero tibi virginitatem meam.* Neſcio autem an vere antiquorum, id eſt ſeptimo vel octavo ſeculo priorum aliquis, cogitaverit de imaginaria illa exemplaritate, Eliæ per prophetiam cognita, ad quam nunc recurritis; poſtquam non licuit amplius vobis dicere, quod ipſa ad exemplum Prophetæ Eliæ virginitatem ſuam vovit Deo, ſicuti aſſerebat Prophetica veſtra hiſtoria, non ſine ſcandalo aliquorum, ideòque olim, ut dixi, prohibita.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra auctoritatem ſanctorum Patrum, negat Eliam Prophetam fuiſſe Monachum ſeu Religioſum.

RESPONSIO.

52 Cum ex relatis ſuperiore §. auctoritatibus & rationibus veriſimile ſatis appareat, quod nullus in veteri Teſtamento ante B. Virginem perpetuæ virginitatis votum profeſſus ſit, nedum tria vota Religionis ſubſtantialia; ſatis in tuto poſita eſt mea cunctatio in admittendo Elia in numerum Religioſorum, prout vocabulum hoc hodie paſſim in Eccleſia uſurpatur. Videamus tamen, numquid ſingularis argumenti in medium proferas. Locus quem accuſas, hic eſt: *Quid ergo moleſti no-*

bis

Digitized by Google

bis ſunt, aliquos objiciendo Patres aliosve Scriptores, qui Eliam Prophetam, & Ioannem Baptiſtam, ut Monaſticæ profeſsionis Duces, Principes, Auctores, Magiſtros laudant? quaſi hæc eis competere non poßint abſque Religioſorum nuncupatione votorum: neque ſolum vita ſolitaria qualiſcumque ab iis ſumptum exemplum ſufficiat ad ejuſmodi encomia. Decerptus hic locus eſt ex Tom. 1 Maji, cui alterum adjungis ex Tomo 3, ubi Monachos divido in *Monachos ſimplices, quales etiam hodie multi ſunt, & nunc paßim vocantur Eremitæ*; & in *Monachos Religioſos, quales nunc ſunt ſoli clauſtrales, aut qui ſub clauſtralis Superioris obedientia extra Cœnobium ſolitarie vivunt, iiſdem quibus Cœnobitæ votis adſtricti.* Ex his infert Paternitas veſtra, me *nullatenus judicare, accenſendum poſterioribus eſſe Eliam, Eliſeum, cæteroſque filios Prophetarum.*

53 Reverende Pater, non ſequitur: Papebrochius negat, recte inferri, Eliam & Joannem Baptiſtam eſſe veros Religioſos, ex eo quod ab aliqu bus Patribus aliiſve Scriptoribus vocentur monaſticæ profeſſionis Duces, Principes, Auctores, Magiſtri; ergo Papebrochius nullatenus judicat, Eliam & Joannem Baptiſtam fuiſſe Religioſos. Hæc, inquam, concluſio non ſequitur ex antecedente. Nam aliud eſt, non judicare, quod veritas alicujus propoſitionis ſequatur præciſe ex tali præmiſſa, vel ex talibus præmiſſis; aliud eſt non judicare, quod propoſitio aliqua abſolute & ſecundum ſe vera ſit. Quam ſæpe & merito Philoſophi ac Theologi negant conſequentiam, ubi tamen cenſent conſequens eſſe veriſſimum?

54 Hunc tamen defectum accuſationis, & argumentationis tuæ vitium diſſimulemus. Quid porro abſoni ſequetur ex eo, quod *nullatenus judicem, accenſendum Monachis Religioſis eſſe Eliam, Eliſeum, cæteroſque filios Prophetarum?* Iſtud, inquis, quod in titulo proponitur: *Papebrochium negare, Eliam Prophetam verum fuiſſe Monachum ſeu Religioſum.* Neque id ſequitur. Aliud enim eſt, *nullatenus judicare*, propoſitionem quampiam eſſe veram; aliud, eam negare. V.G. nullatenus judico, arenas maris eſſe pares; inde tamen non ſequitur, quod negem eſſe pares; ſed circa paritatem vel imparitatem ſuſpendo judicium. Patere itaque, emerite Profeſſor, te doceri, quòd ex ejuſmodi præmiſſis non conſequatur quod intendis. Sed & hunc tibi in argumentando & accuſando lapſum condonemus.

55 Supponamus, me negare, quod certe verbis à Paternitate tua excerptis non probas me negare formaliter, ſed neque virtualiter, aut conſecutive. Supponamus tamen, inquam, me negare, quod Elias Propheta fuerit Religioſus; cur ais, me negare, quod fuerit *Monachus ſeu Religioſus?* Quaſi verò identificaverim, quæ tam expreſſe diſtinxi ipſis verbis à Te accuſatis, & ſupra propoſitis. Alios enim vocavi *Monachos ſimplices, quales etiam hodie multi ſunt & nunc paßim vocantur Eremitæ*; alios *Monachos Religioſos.* In mea itaque ſententia nomina illa, *Monachus* & *Religioſus*, habent ſe ſicut excedentia & exceſſa. Sicut enim non omnis Religioſus eſt Monachus, ita non omnis Monachus eſt Religioſus. Et certè nomina illa, ex prima ſua inſtitutione & origine, ſatis ſunt diverſa. *Μόναχος*, à *Μόνος ſolus*, & *ἄχος mæſtitia* compoſita vox, neque apud ſeptuaginta veteris Teſtamenti Interpretes, neque in libris novi Teſtamenti, neque in ullo veterum ſcriptorum ſive Chriſtianorum ſive Gentilium primis duobus ſeculis invenitur: nata autem tunc videtur, cum jam frequens eſſet Chriſtianis uſus, non ſolum perſecutionis declinandæ cauſa, ſed & pœnitentiæ ſeverioris ſtudio, recipere ſeſe extra frequentiam populi, ut ſoli Deo viverent;

Digitized by Google

ſuaque vel aliena plangerent peccata.

56 *Religioſus* nominatur aliquis à virtute Religionis ſive divini cultus obſervantia, & metaphorice cum reſpectu ad aliam quamcumque virtutem, puta veracitatis, fidelitatis &c. itaque eam uſurpat Cicero. Hunc auctor verſionis vulgatæ ſecutus eſt in illo Actorum 2, ubi dicitur, quod *erant in Ieruſalem habitantes Iudæi viri religioſi*; Græcè ἄνδρες εὐλαβεῖς; quod etiam reddi poſſet, viri *circumſpecti, cauti, verecundi* ſeu *timorati.* Certe nihil minus hoc ibi ſignificat, quam *Monachos Carmelitas*, ſicuti videntur prætendere Lectiones in feſto B.M. de monte Carmelo, nomine quidem eorum non expreſſo, ſed per periphraſim ſatis indicato. Cangius in Gloſſario, Latinos omnes auctores ſcrutatus, neminem invenit ante Salvianum Maſſilienſem, ſeculi 5 ſcriptorem, qui vocibus *Religio* & *Religioſus* uſus ſit pro *vita monaſtica*, & homine *adſtricto votis Religionis, ut vulgò loquimur*: eodemque ſeculo exeunte ſculptum eſt, quod idem Cangius recitat, epitaphium *Severiani, qui Religionem devota mente ſuſcepit, & obiit ... poſt Conſulatum Longini bis & Fauſti*, id eſt, anno 491.

57 Nunc age, Pater Rev. & (quoniam tam fidenter pronuntias, me *contra auctoritatem Sanctorum Patrum* negare aliquid de Elia) dic ubinam nego, ſolitariam vitam duxiſſe Eliam, atque adeo ſecundum vocis *Monachus* etymon, vere *Monachum* fuiſſe? Quid enim ad hanc quæſtionem facit, quod negem fuiſſe eo ſenſu *Religioſum*, quo nunc ita dicitur aliquis, formaliter & in manibus alicujus Superioris tria vota eſſentialia Religionis profeſſus? Secundum illam perfectionem, quam Elias profeſſus eſt opere, (licet verbo, quod quidem ſciatur, numquam profeſſus ſit, ut nec ſcitur feciſſe Jo- [illegible] ſecundum ordi- [illegible] lem vitam duxiſſe; aſſero, recte illum vocari poſſe, non ſolum *Monachum*, ſed & *Ducem*, *Patrem* ac *Magiſtrum Monachorum*; non ſolum primorum illorum (quos, nullis votis obſtrictos, appello *ſimpliciter Monachos*, ut eos à *Religioſis clauſtralibus ac cœnobitis* diſtinguam) ſed etiam horum: ſicuti S. Paulus, propter exemplum vitæ anachoreticæ poſteris relictum, nominatur ab Eccleſia *Eremitarum Auctor & Magiſter.*

58 Ridet Paternitas veſtra, num. 86, diſtinctionem iſtam meam inter ſimplices ſeu Monachos ſeu Eremitas, atque inter Religioſos, velut *exoticam*; & dicis quod eſt *hactenus inaudita, etiam in vulgo, atque aſtute à me excogitata, ut verum Monachatum veteris Legis ac naſcentis Eccleſiæ cum hæreticis eludere valeam.* An non ipſum vulgus, cujus ſenſum appellas, diſcernit inter ſimplices Eremitas, quales toto Belgio atque alibi plures, & inter Eremitas Montis Carmeli? item inter utrorumque Profeſſionem, horum perpetuam & ſolennem, iſtorum, ut ſummum, ſimplicem & temporalem? Numquid non diſcernit inter ſimplices Tertiarios S. Franciſci, in conjugio cum rerum proprietate viventes, atque inter Clauſtrales qualium ſunt in variis Europæ provinciis complura tam virorum quam mulierum cœnobia? Si nemo Hiſtoricorum, Theologorum nemo, ſic Monachos diſtinxit, quia nemo coëgit ſubtilius dividere, ideoque rem ipſam una cum vocibus explodendam putas; quid facies in Scholis, ubi novæ quotidie quæſtiones, novos cogunt invenire terminos, & doctrinam antiquam enucleare vocabulis ac diſtinctionibus in ſpeciem novis? Neque ego magis teneor auctores proferre, qui pro Teſtamento veteri Monachum Religioſum à non Religioſo expreſſe diſtinxerint; quam Paternitas veſtra teneatur proferre, qui Monachum & Religio- [illegible]

ad manum habueris, quare non unum ſaltem protuliſti in medium?

59 Diceſne, videre nos oculis noſtris identificari Monachum & Religioſum, in omnibus Monaſteriis Benedictinorum, Ciſtercienſium &c? Reſpondeo, identificationem illam eſſe mere particularem, contingentem, & accidentalem, de qua non eſt quæſtio; ſed de univerſali, neceſſaria, & eſſentiali. Ita videmus multos homines eſſe albos, adeoque prædicatum *albus* identificari ſubjecto, *Hic homo, iſte Homo*, & ſic de aliis plurimis. Sicut tamen nemo propterea dicet, rationem hominis, ſecundum ſe & eſſentialiter ſumptam, involvere neceſſario rationem albi; ita nihil eſt cur ratio Monachi, ſecundum ſe formaliter & eſſentialiter ſumpta, involvat neceſſario totam rationem Religioſi; ſive, ut exemplo utar graviori, ſicut nulli erant olim Cardinales Epiſcopi, nunc autem aliqui ſunt Epiſcopi, & alii non; ſic olim in veteri Teſtamento nulli Monachi erant Religioſi, in novo autem multi quidem Monachi ſunt Religioſi, alii non ſunt, nempe ſimplices Eremitæ; cum tamen ita nunc uſus habeat, ut ſoli Religioſi vocentur Monachi: pro Eremitarum autem nomine, ad diſtinctionem congrue excogitato, nolo de voce contendere, modo de re conſtet.

60 Diſtinctionem autem Monachi à Religioſo, ubi quæſtio eſt de veteri Teſtamento, quæ ſola hic controvertitur, eſſe receptiſſimam non modo apud vulgus, ſed etiam apud Theologos & SS. Patres, patet ex eo, quod nemo difficultatem inveniat in appellando Eliam *Monachum*, ſaltem cum addito, vel ſubintellecto, *veteris Teſtamenti*; Eliam autem *Religioſum* eſſe, prout hic terminus importat tria vota perpetuæ paupertatis, caſtitatis & obedientiæ, negant omnes, qui ajunt B. Virginem inter mortales primam eſſe ordine temporis, quæ perpetuam Deo virginitatem voto conſecraverit. Quantus ita ſentientium ſit numerus, colligere potes ex §. ſuperiore. Singulos referre infinitum foret, teſte Eximio P. Bartholomæo de los Rios Auguſtiniano, in Horizonte Mariano pag. 157. Poſtquam is verba, S. Bartholomæo Apoſtolo, adſcribi ſolita & adoptata à S. Bonaventura, nec non Origenis, Bedæ, & S. Bernardi ad longum retulit; *Sed quid opus*, inquit, *ſententiarum ſtruere catalogum, cum fere liceat integras epithetorum recenſere Litanias, quibus SS. Patres, ob inſtitutam Virginitatem appellant Deiparam, Ducem & Matrem omnium in caſtitate viventium?* Variorum Patrum verba clariſſima & ineluctabili dedi §. ſuperiore, ex quo hoc tantum repeto, quod ait idem Doctor Auguſtinianus in Hierarchia Mariana pag. 524; *Quod novum illud, prima mortalium ipſa fecerit, ut ſtatum virginitatis, nuncupato ad id peculiari voto, inſtitueret, Sanctorum Auguſtini, Bernardi, Ruperti, & ſexcentorum tum Patrum, tum Doctorum, irrefragabilis eſt ſententia.* Sumne ego adhuc inter Catholicos primus, Reverende Pater, qui diſtinctionem inter Monachum & Religioſum conſtituo?

61 Concedo itaque, eſſe Patrum & Theologorũ complurium ſententiam, quod Elias Monachus fuerit. Atqui jam pariter oſtendi, indubitatam eſſe Patrum & Theologorum ſententiam, Eliam non voviſſe perpetuam caſtitatem, adeoque Religioſum non fuiſſe. Ergo & diſtinctionem eſſe inter Monachum, ſaltem veteris Teſtamenti, & Religioſum. Quod non parum confirmatur ex P. Suarez, in 3 partem Tomo 2 quæſt. 28, Art. 4, Sect. 3; ubi non tantum dicit: *quod ad Ordinem temporis attinet, licet multi ante Virginem caſtitatem ſervaverint, nullus tamen ante illam creditur hoc votum emiſiſſe; ita ſentit Bernardus,*

Rupertus, Beda, Ambroſius, Hieronymus, Epiphanius, Abulenſis, Carthuſianus, Waldenſis, D.Thomas: hos, inquam, Suarez non modo citat, ſed & deſignat locos ſingulorum. Qui vero tam prolixus eſſe ſolet in referendis utriuſque partis oppoſitæ auctoribus, hic ne unum quidem reperit, quem citaret pro emiſſo caſtitatis voto antequam emitteretur à Deipara; licet putet, multos ante Deiparam caſtitatem ſervaſſe.

62 Vides itaque, Reverende Pater, tam inſigni Patrum & Doctorum auctoritate nixam eſſe ſententiam, negantem votum caſtitatis ab ullo mortalium, ſive in veteri, ſive in nova Lege, ordine temporis prius emiſſum fuiſſe, quam à Regina Virginum Maria: adeoque liquet, nullum fuiſſe Religioſum, antequam votum illud à Maria in orbem inveheretur. Atqui tamen fuerunt Monachi in veteri Lege, ut Paternitas tua rectè probat, adductis Patrum teſtimoniis, neque ullus Patrum aut (quod ſciam) etiam Theologorum id negat; ergo ſatis recepta SS. Patrum ſententia eſt, Eliam fuiſſe Monachum, non Religioſum; ergo Paternitas veſtra immerito, ſaltem pro veteri Teſtamento, illa confundit; quamvis pro novo confundantur paſſim, mutatâ nonnihil vocis *Monachus* ſignificatione. Ergo manifeſtè falſum eſt quod ais, primo, ſignificationem illam vocis *Monachus*, pro veteri Teſtamento, eſſe *exoticam*; ſecundo, eſſe *præſidenter* à me iſti *nomini affictam*; tertio, illam à me *eſſe aſtutè excogitatam, ut verum Monachatum veteris Legis cum hæreticis eluderem.* Hæc, inquam, ne quid gravius dicam, manifeſtè falſa ſunt, & de falſitate jam irrefragabiliter convicta. De Monachatu novæ Legis videbimus §. ſequenti.

63 Refutatâ accuſatione tuâ, ſupereſt diſcutiamus ſingula, quibus demonſtrandum aſſumis, quod Elias verus fuerit Religioſus: id autem neceſſe eſt demonſtres ex SS. Patribus, quos ipſa in Accuſatione ſupponis ita docere. Initium probationum ducis à Decreto quodam Inquiſitionis Hiſpanicæ. Nondum ſunt illa Sancti Patres: & Decreto iſto non probari aut decerni, quod Elias, vel ullus alius fuerit in veteri Teſtamento Religioſus, oſtendam ſub finem hujus §: nunc enim nimis aveo audire illos tuos *SS. Patres.* Ab Inquiſitione Hiſpanica gradum facis ad Bartholomæum Medinam. Sed neque is ſanctus Pater eſt, neque verbis à te citatis mentionem facit ullius Religioſi aut voti pro veteri Teſtamento; ſed tantum, quod aliqui illius temporis *conſilia virginitatis, obedientiæ, atque etiam paupertatis, animo lubenti & forti, amplexi ſint.* Aliud eſt virginitatem aliaſque virtutes amplecti, aliud voto ſe ad eas obſtringere.

64 Tandem argumentum conglomeras partim ex ſacra Scriptura, partim ex ſanctis Patribus. Sed prius Lector monendus eſt, ut ad capiendam argumenti tui ſubtilitatem, omnes ingenii ſui vires intendat; nam ego quidem nihil capio. „Fuit (inquis) „Elias Deo obedientiſſimus, nam ut dicitur „3 Reg. 19, *abiit quocumque eum ferebat voluntas Dei, & fecit juxta verbum Domini.* „Vixitque in ſumma paupertate. Adeo ut „attentis illis quæ S. Scriptura habet de „ejus paupertate, S. Chryſoſtomus Hom. 2 „ad populum Antiochenum exclamet, „*Quid, dic mihi, Eliâ pauperius?* Quod „caſtitatem ſervaverit, patet ex 3 Regum „18, *Accinctiſque lumbis currebat ante „Achab*, per quæ caſtitas deſignatur, juxta „S. Gregorium, Hom. 13 in Evang. dicentem: *Lumbos præcingimus, cum carnis „luxuriam per continentiam coarctamus.* „Ita etiam Petrus Chryſologus, Caſſianus, „aliique Patres & Auctores celeberrimi: „quorum verba producuntur 1 Part. Arm. „in Synopſi, Punct. 1. Ex quo patet Eliam „Pro-

„ Prophetam fuiſſe verum Monachum ſeu „ Religioſum, conſideratum præciſe ſecun- „ dum tria Euangelica vota, Religionis eſ- „ ſentialia. „

65 Reſpondeo ad ſingula. Eliam fuiſſe Deo obedientiſſimum, ultro agnoſco; ſed non fero, Reverende Pater, falſam & ineptiſſimam probationem tuam. Habetur quidem de Elia Lib. 3 Reg. cap. 19, *Abiit quocumque eum ferebat voluntas*; ſed nihil prætérea. Qua ergo auctoritate addidiſti alteram ſententiæ partem notabilem? ubi nullus de Deo ſermo eſt, nullus de Dei voluntate ſed de voluntate hominis, quam transfotmas in voluntatem Dei? En locum Scripturæ integrum: *Nuntiavit autem Achab Iezabel omnia quæ fecerat Elias, & quomodo occidiſſet universos Prophetas Baal gladio. Miſitque Iezabel nuncium ad Eliam, dicens: Hæc mihi faciant Dii & hæc addant, niſi hac hora cras poſuero animam tuam, ſicut animam unius ex illis. Timuit ergo Elias, & ſurgens* ABIIT QUOCUMQUE EUM FEREBAT VOLUNTAS: *venitque in Berſabee Iuda.* Ubinam hic, poſt *voluntas*, habetur *Dei*, *& fecit juxta verbum Domini*?

66 Profecto ſi ejuſmodi additiones permittantur, nihil eſt in Scriptura revelatum, quod non in alienum ſenſum quilibet facile detorſerit. Apoſtolus ait, *fidem juſtificare*: Lutherus in nova Scripturæ editione poni jubet, *ſolam fidem juſtificare*. En dogma, novæ hæreſeos fundamentum, ex Scriptura ſacra, unius voculæ adjectione depravatæ, ſtabilitum. Qui itaque, Reverende Pater, tibi venit in mentem tam abſurdam corruptionem ſacro Textui inſpergere? Si unius tantum voculæ eſſet, vel non inverteret plane ſenſum; facilius credi poſſet per errorem irrepſiſſe; verum hic eſt & additio ſex vocum continuata ſerie, & totius ſenſus in alienum transformatio. Hæc ſcilicet tam abominabilis corruptio neceſſaria Tibi erat, ut probares Eliam Obedientiæ perpetuæ voto ſe obſtrinxiſſe; quomodo enim alioquin ex S. Scripturæ loco, ſi fideliter relatus fuiſſet, duci potuiſſet ſequela, quam per fas & nefas volebas elicitam? *Abiit* (Elias) *quocumque eum ferebat voluntas*; ergo Elias fuit Deo obedientiſſimus, & quidem obedientiæ voto, quod Religioni eſſentiale eſt, conſecratus. Aliis riſum, aliis indignationem moves tam abſona & prorſus aliena Scripturæ interpretatione atque argumentatione, nullam rationis aut veriſimilitudinis ſpeciem præ ſe ferente. Uſitata Flandris expreſſio eſt hominis, timore perculſi & ab inſequente hoſte fugientis; Currebat, inquiunt, quam longe eum ferebant pedes. Sic Scriptura de Elia, cui imminebat certa mors, jam denuntiata juſſu Jezabelis, dicit eum adeo territum fuiſſe, ut fugeret *quocumque eum ferebat voluntas*, timore agitata.

67 Hæc eſt unica litteralis & hiſtorici ſenſus interpretatio, quam invenire potui in Commentariis variorum quos ſtudioſe conſului; inter quos Toſtatus, Epiſcopus Abulenſis, in librum 3 Reg. cap. 19 quæſtione 2 in hunc locum ſic commentatur: „ *Surgens abiit quocumque ferebat eum voluntas.* Scilicet diſcurrebat Elias per varia lo- „ ca, & non conſiſtebat in aliquo eorum, & „ iſtud erat ſecundum conditionem timentis „ ſe evadere poſſe in aliquo loco; & ſic cum „ Elias eſſet in uno loco, timebat ibi, & „ ibat ad alium; & cum ibi manebat, rur- „ ſus timebat, & ſic incertus vagabatur, „ quocumque eum ferret voluntas. „ In eumdem locum S. Chryſoſtomus, vel quiſquis eſt auctor Homiliæ de Petro & Elia, quæ ſub Chryſoſtomi nomine velut à Metaphraſte tradita adducitur à Surio Tomo 4 in Menſe Auguſto: *Deus*, inquit, *declarare voluit, miracula illa quæ oſtenſa fuerant, non ab Elia, ſed à ſuâ ipſius potentiâ facta fuiſſe. Vide quid faciat. Quo tempore Deus*

ipſe operabatur, Reges, Principes, & populi Eliæ ſuccumbebant; cum vero Deus abſceſſiſſet, etiam mulier una Propheta illi terribilis viſa eſt; abceſſit Deus, & natura humana redarguta fuit. Ibidem: *Vidiſtis, quemadmodum recedente gratia, redarguta eſt natura humana. Fugit enim Elias itinere quadraginta dierum. O timorem nimium! ô formidinis vehementiam! Non uno aut altero, ſed quadraginta diebus aufugit; & ad regionem omnino deſertam ſe contulit; non nutrimentum, non cibum aliquem ſecum ferens; nam tanquam ebrius præ metu, cetera nihil curabat; ſed deſertas tantum regiones ſequebatur.*

68 Age modo, Reverende Pater, infer hinc præclaram tuam concluſionem: Ergo Elias votum emiſit perpetuæ obedientiæ. Sed quod ratione non poteras, ſperabas fraude te perſuaſurum, quod ubi Scriptura inducit Eliam *abeuntem quocumque eum ferebat voluntas* (nempe propria, timore Jezabelis concitata) ibi habeatur; *Abiit, quocumque eum ferebat voluntas* DEI, ET FECIT IUXTA VERBUM DOMINI. Additio ſcilicet fraudulenta, *Dei & Domini*, non poterat non ex voluntate hominis facere voluntatem Dei: & ſic, ubi nulla reipſa ſpecies erat obedientiæ, fingere obedientiam perpetuam, & quidem voto conſecratam. Supponamus tamen verba omnia fuiſſe S. Scripturæ; non video quomodo votum perpetuum obedientiæ, ut eſt Religioſo ſtatui proprium & eſſentiale, illinc educere valeas; Aliud enim longe eſt, hominem in fuga aliqua ire quocumque eum fert Dei voluntas; aliud eſt, id facere ex voto, & quidem perpetuo, ſive extendente ſe ad omnia quæ imperari unquam continget ab homine, cui nos propter Deum ſubmittimus. Nec enim is vovere cenſeretur Obedientiam religioſam, qui tantum vellet Deo, & non homini mancipari.

69 Hæc ad elidendum Paternitatis Veſtræ pro obedientiæ Elianæ voto argumentum, plus quam ſatis. Videamus votum paupertatis. „ Vixit, inquis, in ſumma paupertate; adeo ut, attentis illis quæ S. Scriptura habet de ejus paupertate, S. Chryſoſtomus hom. 2 ad populum Antiochenum exclamet: *Quid, dic mihi, Elia pauperius?* „ inde infers Eliam voviſſe perpetuam paupertatem. Sed quid ſi ſanctus Pater aliquis dixiſſet, Quid Iro pauperius? quid pauperius iis qui fame, ſiti, & nuditate pene conficiuntur? An ideo ſequeretur, Irum & ceteros emiſiſſe votum perpetuæ paupertatis? Scio Eliam pauperem fuiſſe, & quidem paupertatem lubenti ac forti animo ſuſtinuiſſe: ſed & ex mendicis confido etiam hodie multos eſſe, qui ſummam rerum omnium egeſtatem Chriſtianâ fortitudine tolerant, licet de faciendo voto numquam forte cogitaverint.

70 „ Quod caſtitatem (inquis) ſervaverit; patet ex 3 Reg. 18, *Accinctiſque lumbis currebat ante Achab*, per quæ caſtitas deſignatur juxta S. Greg. hom. 13 in Euang. dicentem, *Lumbos præcingimus, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus.* Reſpondeo, aliunde credi quod Propheta Elias caſtitatem ſervaverit; ſed non video, qua ratione dicas id *patere*, ex eo quod 3 Reg. 18 referatur accinctis lumbis cucurriſſe ante Achab; cum ex omnibus quos inveni Interpretibus, nullum videam id explicare de Eliæ caſtitate; ſed omnes de reali ſeu materiali accinctione lumborum. Hunc ſenſum manifeſte exigit Scripturæ illius contextus, ſic habens: *Cæli contenebrati ſunt, & nubes & ventus, & manus Domini facta eſt ſuper Eliam; accinctiſque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Ieſrabel*: in quæ ſic Abulenſis „ virtus Dei venit ſuper eum, ad confortandum ipſum; ſcilicet, quia Elias erat debilis, eo quod totâ illâ die non comederat, & jam

„ erat

„ erat quaſi veſper; & Achab currebat velociter in curru ſuo propter pluviam; & „ tamen Elias velocius currebat quam ipſe, „ ita ut præcederet eum uſque in Jeſrahel. „ . . . . *Accinctis lumbis currebat ante Achab.* „ Elias præcinxerat ſe ad currendum velociter, ſicut juvenis; & currebat plus quam „ Achab, licèt eſſet in curru ipſe Achab, „ *Donec veniret in Ieſrahel.* Semper præceſſit eum, uſque quo venit ad urbem „ Jeſrahel, in qua manebat pro tunc Achab. „ Cui, præterquam tibi, R.P. Sebaſtiane, & quibuſdam tuis recentioribus Carmelitis, unquam venit in mentem ex hoc loco probare Eliæ caſtitatem perpetuam, voto obligatam?

71 Quod de homilia S. Gregorii dicis, ad rem non pertinet: non enim Gregorius illic commentatur in Libros Regum; ſed in Euangelium Lucæ cap. 12, ubi Chriſtus dicit; *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Atqui, ſi quidquid allegorice dicitur in parabolis, qualis hæc eſt apud Lucam, eodem ſenſu allegorico & non litterali accipere velis in libris hiſtoricis, ut ſunt libri Regum, infelicem Originem erroribus multum ſuperaveris. Nunquid ſe appellat Chriſtus viam, oſtium, paſtorem &c? quid autem magis abſurdum foret, & à ſenſu Scripturarum alienum, quam quotieſcumque in Scripturis, etiam Teſtamenti veteris, una aliqua earum vocum legitur, per eam Chriſtum intelligere? Sed aliis exemplis opus non eſt, quam quod ipſe ſuggeris. Quotieſcumque de lumborum accinctione vel ſuccinctione agitur, vis ut intelligatur caſtitas perpetua, & quidem voto Deo oblata: Quæro itaque quid cenſeas de illo Reg 3 cap. 20 verſu 32, *Accinxerunt ſaccis lumbos ſuos, & poſuerunt funiculos in capitibus ſuis, veneruntque ad Regem Iſraël?* Qui lumbos ſuos accinxerant erant infideles Syri, ſervi Benadab, qui ex clade à Rege Iſrael illata, cum Rege ſuo mortem evaſerant: eruntne omnes illi virgines, aut perpetuæ caſtitatis ex voto cultores? Proverb. 31 laudatur mulier, quæ *accinxit fortitudine lumbos ſuos . . . ſurrexerunt filii ejus, & beatiſſimam prædicaverunt, vir ejus & laudavit eam.* Non hic intelligi virginem teſtatur Eccleſia, quando hæc tum in Horis canonicis, tum in Sacro legi jubet feſtis mulierum non virginum; & circumſtantiæ *viri* & *filiorum* ejus, ſatis indicant, non agi de Virgine, aut de Monacha.

72 Denique etiamſi concederem, quod per accinctionem lumborum intelligatur caſtitas libro 3 Reg. 18, æque ac Lucæ 12, quod oſtendi ne umbram quidem veritatis habere, nondum probaretur Eliæ caſtitatem fuiſſe perpetuam; cum tantum dicatur *accinctis lumbis cucurriſſe ante Achab, donec veniret in Ieſrahel*; adeoque ſenſus foret Eliam ſervaſſe caſtitatem, quamdiu cucurrit ante currum Achab, *donec is veniret in Ieſrahel.* Cur hanc Scripturæ limitationem omiſiſti, Reverende Pater? niſi ut callidè diſſimulares, tantum agi illic, uti de curſu paucarum horarum, ita de accinctione lumborum haud longiore? Sic qui ſuperiorem Scripturæ locum, mediâ parte à te auctum dederas, poſteriorem mediâ parte mutilaſti. Quid itaq; tibi tandem non liceat? Sed ejuſmodi artificia, quamvis in aliis ſcriptoribus forent deteſtabilia, in Carmelitarum Provinciali veniam mereri videntur, quia pro tuenda imaginaria Carmelitani Ordinis antiquitate ſunt neceſſaria; verum quam efficacia ſint jam oſtendi, & juverit oſtendere etiam amplius.

73 Job 38 inducitur Deus, dicens Jobo, *Accinge ſicut vir lumbos tuos, interrogabo te, & reſponde mihi.* Ubi per, *Accinge lumbos tuos*, aliud non ſignificatur quam, Aſſume fortitudinem; ut videre eſt apud à Lapide

& alios Interpretes. Certe evidens eſt, non eſſe hortationem ad caſtitatem perpetuam; quia hoc ſi fuiſſet Dei ſeu præceptum, ſeu conſilium, non neglexiſſet Job ſanctiſſimus; atqui tamen conſtat, quod poſtea adhuc genuerit ſeptem filios & tres filias. Quidquid ſit, inquies, de filiis & filiabus, ſi Job *accinxerit lumbos* ſuos, neceſſe eſt voverit perpetuam caſtitatem, inde enim probamus votum perpetuum Eliæ. Sed quæſo, Reverende Pater, locum da æquitati, neque eo te abripiat zelus immoderatus proſapiæ tuæ tuorumque evehendæ ad antiquitatem incredibilem, etiam cum infamia antiquiſſimæ & perilluſtris familiæ Job. Profecto ſi, *Dies*, *Caſſia*, & *Cornuſtibii*, tres Jobi poſteriores filiæ viverent, gravem tibi forte litem intentarent, quod tam ineptâ tuâ S. Scripturæ interpretatione in ſuſpicionem vocarentur, quaſi vel ex illegitimo, vel ex ſacrilego concubitu forent progenitæ. Atque ecce familiam Job comitatur univerſa Judæorum Synagoga, adverſus te expoſtulatura de onere ſibi impoſito, quod nec ipſi ferre poſſint, neque Patres eorum unquam agnoverint? Exodi 12 jubentur *renes accingere* ad comedendum Agnum paſchalem; præcipi autem illic votum perpetuæ caſtitatis, certum eſt neminem unquam intellexiſſe.

74 Tandem convenio doctiſſimum à Lapide, quem nemo negaverit eſſe inter S. Scripturæ Interpretes percelebrem & ſincerum. Nihil apud eum, commentantem in libros Regum, invenio de voto Elianæ caſtitatis. Sed quia argumentis negativis contentus non es, addo quæ habet in Cap. Lucæ 4 ℣. 34: B. *Virgo prima omnium votum virginitatis emiſit*: in corpore autem: *Rupertus Cant. cap. 2 cenſet, B. Virginem primam omnium virginitatis votum Deo voviſſe. Sic & Abulenſis* [illegible] *in fine capitis* [illegible] *Ieremiam, Eliſeum, & Eſſenos virginitatem coluiſſe, concedimus &c. primam autem virginitatis votum feciſſe Deiparam, certiſſime novimus.* Poteſtne, Reverende Pater, aliquid contra Elianum caſtitatis votum dici expreſſius?

75 Sed neque Paternitas veſtra intelligit aut intelligere vult S. Gregorium; dum enim is in Caput 12 dicit, nos *lumbos accingere, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus*; non dicit, omnem qui lumbos accingit, carnis luxuriam per continentiam coarctare; cum accinctio lumborum ſæpe intelligi debeat mere in ſenſu materiali, litterali, hiſtorico: ſed dicit, omnes qui carnis luxuriam per continentiam coarctant, poſſe dici lumbos accingere, in ſenſu morali & allegorico. Atqui libro 3. Reg. 18 tantum dicitur Elias accinxiſſe lumbos ſenſu materiali, litterali, & hiſtorico; nihil igitur potes hinc inferre pro ſenſu morali, ne quidem juxta S. Gregorium. Deinde Gregorius non agit de ſolis iis qui vovent caſtitatem, ſed de omnibus qui eam ſervant. Præterea non agit de ſola caſtitate cœlibum aut viduarum, ſed etiam de conjugali, quæ cum commixtione carnis conſiſtit, modo matrimonii & honeſtatis finis non excedatur. Quomodo enim alioquin Gregorius ibidem diceret; *Nec caſtitas ergo magna eſt ſine bono opere, nec opus bonum eſt aliquod ſine caſtitate?* Nam certum eſt, quod ſit falſiſſimum & hæreticum, quod nullum opus bonum fiat ab iis qui matrimonio utuntur; ſunt enim plurimi Sancti, in album Sanctorum relati, qui & uſque ad mortem matrimonio copulati fuerunt, & in eo progenuere liberos. Hoc autem verum eſt, & hic ſolus poteſt eſſe Gregorii ſenſus, quod carnis luxuriam debeamus per continentiam coarctare, unuſquiſque pro diverſitate ſui ſtatus, conjuges & viduæ, abſtinendo ab

omni

omni delectatione carnali; conjugati, ſervando fidem matrimonii, neque alteri ſe commiſcendo reipſa aut deſiderio: & ſicut caſtitas ad vitam æternam conducere non poteſt, ſine aliis bonis operibus; ita nec alia opera eſſe ſalutifera, ſine caſtitate illa generica, quamvis (ut oſtendi) ſalutifera eſſe poſſint ſine determinata ſpecie caſtitatis, qualis eſt in Religioſis aut aliis, cœlibem vitam agentibus.

76 Haud equidem poſſum te cum Eliana tua accinctione dimittere, niſi prius interrogavero, an ullum inter omnes Patres, Doctores, vel Interpretes, extra ſcholam veſtram, inveneris, qui accinctionem lumborum, non parabolicam, ſed realem (quæ memoratur, Reg. 18, de Elia currente ante Achab) interpretatus ſit de caſtitate, præſertim voto dicatâ? Neminem ego quidem reperi, neminem te reperiſſe colligo ex eo, quod nullum attuleris, ſed refugere debueris ad locum parabolicum novi Teſtamenti, ad propoſitum nihil prorſus pertinentem. Si verò nullus accinctionem Eliæ ſic interpretetur, qua auctoritate ſenſum hunc Scripturæ affingis? Hoccine, eſt, ſervare Leges, à Tridentino Interpretibus præſcriptas; quibus jubentur à novitatibus abſtinere, & communi Patrum tramiti inſiſtere!

77 Vides itaque, Reverende Pater, quod neque pro obedientiæ, neque pro paupertatis, neque pro caſtitatis perpetuæ voto, ab Elia (ut prætenditis) emiſſo, quidquam elicere valeas, neque ex Scriptura, neque ex Patribus. Et tamen confidenter concludis: *Ex quo patet, Eliam Prophetam fuiſſe verum Monachum ſeu Religioſum, conſideratum præcisè ſecundùm tria Euangelica vota Religionis eſſentialia.* Hæc concluſio ſcilicet, non probabilis tibi, ſed evidens eſt: patet enim. Ego vero rationabilius concluſi ſupra, nihil penitus ſequi illorum omnium quæ intendis; addo, hoc maxime ex dictis tuis & meis patere, quam ſis in referenda S. Scriptura infidelis, quam in explicanda exoticus, quam in argumentando dignus commiſeratione, (alii dicent, riſu) potius quam reſponſo operoſiore. Videamus tamen quid novi adferas ex S. Thoma.

78 „ Tria (inquis) Euangelica vota „ Religionis eſſentialia, Elias in primis, „ juxta mentem D. Thomæ, præſumitur „ emiſiſſe. Nam cum S. Thomas, in Cap. „ 17 Matth. dicat, *Elias omnibus Prophetis* „ *ſanctior fuit*: & aliunde 2, 2, q. 186, Art. 6 „ ad 2, *Non aliter homo poteſt vitam totam* „ *Deo exhibere, niſi per voti obligationem*; „ ex quibus patet, opera ex voto facta „ Deo eſſe gratiora, & nobis magis meritoria; hinc omnino præſumendum & „ inferendum videtur, ex mente D. Thomæ, ſanctiſſimum Dei Prophetam Eliam, „ vi voti ſeu per obligationem voti, ſervaſſe „ obedientiam, caſtitatem, & paupertatem. Reſpondeo: Quis vidit ſcopas unquam magis diſſolutas? Si Paternitas Veſtra oſtendiſſet antea, quod alii Prophetæ emiſiſſent tria vota Religioſorum eſſentialia, ac deinde ſubſumpſiſſet: atqui *Elias omnibus Prophetis ſanctior fuit*, forte ex utraque ſimul præmiſſa inferres, aliquâ veriſimilitudine etiam Eliam illa vota emiſiſſe: quamquam nec hoc quidem argumentum præter inanem ſpeciem quidquam haberet; ut mox demonſtrabo. Cum itaque nullus aliorum Prophetarum deprehendatur tria vota Religioſorum eſſentialia emiſiſſe; ad hoc ut Elias ceteris ſanctior fuiſſe dicatur, ſufficit, ſi in ipſis virtutum exercitiis, ſine talibus quoque votis, credatur multum excelluiſſe. Sic inter SS. Patres non deſunt qui Abrahamum prædicent præ ceteris Patriarchis, Davidem præ ceteris Regibus; imo Actorum 13 verſ. 22 dicitur; Deus *ſuſcitavit illis*

David Regem, *cui teſtimonium perhibens dixit, Inveni David, filium Ieſſe, virum ſecundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.* Numquid teſtimonium illud, majus encomium Davidis continet, quam illud S. Thomæ de Elia? Numquid & ipſe teſtificans, infinities majoris auctoritatis eſt? Sicut tamen inde nemo ſapiens inferendum duxerit, Ergo David vovit perpetuam caſtitatem, paupertatem & obedientiam (nam ſpecimina voto caſtitatis oppoſita, & quidem in materia certè non parva, ſatis omnibus nota ſunt) ſic neque ex eo quod Elias dicatur *ſanctior fuiſſe omnibus Prophetis*, ſequitur ulla ratione aut rationis umbrâ, Eliam tria vota Religionis habuiſſe.

79 Nunc ad ſubſumptum, quod facis verbis D. Thomæ: Atqui *non aliter homo poteſt vitam totam Deo exhibere, niſi per voti obligationem.* Quam quæſo habet hoc connexionem cum præmiſſa præcedenti, ut educere concluſionem ex utraque poſſis, ſolis tribus terminis conſtantem? Age oſtende hic, quodnam ſit medium, quod in antecedente bis poni debet, & cui tamquam tertio duo extrema identificentur, ut hac ratione oſtendantur in concluſione identificari inter ſe. Admitto igitur verba S. Thomæ & explico: *Non aliter* perfectè *poteſt homo vitam totam Deo exhibere, niſi per voti obligationem,* concedo: *Non aliter* modo aliquo inferiore, nego. Quod autem ſenſus Divi Thomæ non ſit, Eliam tria iſta vota emiſiſſe, evidens apparet ex eo, quod habet 3 parte, quæſt. 28, art. 4. *Quia*, inquit, *tempore Legis oportebat generationi inſiſtere, tam mulieres, quam viros (quia ſecundum carnis originem cultus Dei propagabatur, antequam ex illo populo Chriſtus naſceretur) Mater Dei non creditur, antequam deſponſaretur Ioſeph, abſolutè virginitatem voviſſe; ſed, licèt eam in deſiderio habuerit, ſuper hoc tamen voluntatem ſuam Divino commiſit arbitrio; poſtmodum verò, accepto ſponſo, ſecundum quod mores illius temporis exigebant, ſimul cum eo votum virginitatis emiſit. Ad primum ergo dicendum, quod, quia videbatur eſſe Lege prohibitum non dare operam ad reliquendum ſemen ſuper terram; ideò non ſimpliciter virginitatem vovit Dei Genitrix; ſed ſub conditione, ſi Deo placeret: poſtquam autem innotuit hoc eſſe Deo acceptum, abſolutè vovit antequam ab Angelo annuntiaretur. Ad ſecundum, quod, ſicut gratiæ plenitudo perfectè quidem fuit in Chriſto, & tamen aliqua ejus inchoatio præceſſit in matre; ita etiam obſervatio conſiliorum, quæ per gratiam Dei fit, perfectè quidem incepit in Chriſto, ſed aliquo modo fuit inchoata in Virgine matre ejus*: ubi obſervatio conſiliorum, præſertim cum voto, dicitur inchoata à D. Virgine, non autem ab ullo veteris Teſtamenti, adeoque non ab Elia. Deinde cur non ſimpliciter virginitatem ab initio voviſſet Maria, ſed tantum ſub conditione, ſi Deo placeret? Quid opus erat ea conditione, ſi ſimpliciter Elias, & ab eo inſtituta plurimumque jam tum propagata Religio, ſimpliciter voviſſet? Patres Carmelitæ (ut quidem ſcribitis) Mariæ perfamiliares erant; poterant proinde illam de modo vovendi abſoluto edocere.

80 Deinde S. Thomas loco objecto, non dicit, quod non poſſit eſſe aliquis multum Sanctus, *niſi per voti obligationem*; ſed quod non poſſit dare ſe totum Deo, niſi det etiam libertatem; quam homo non poteſt ſibi adimere & transferre totam in Deum, niſi per votum. Atqui D. Thomas non dicit, quod Elias ſe totum Deo dederit; ſed tantum, quod ſanctior fuit aliis Prophetis; ad quod verificandum ſufficit, ſi eos qui nullum votum Religionis habebant, in aliis ſuperaverit. Sic fieri poteſt ut Paternitas veſtra omnibus ſuis

ſociis

ſociis doctior ſit, nec tamen habeat multum eruditionis Hiſtoricæ, quæ forte apud veſtros non plurimum viget.

81 Præterea verbis illis utitur S.Thomas, ut reſpondeat objectioni, quæ indicabat promiſſionem per vota, eſſe ſtultam & infidelem; quia monet Sapiens, Si quid voviſti Deo, ne moreris reddere; non poſſumus autem ſtatim reddere, quidquid per vota Religionis promittimus, cum eorum materia ſucceſſiva ſit & perpetua. Ad quod ſic reſpondet: *Ad ſecundum*, inquit, *dicendum, quod perfectio Religionis requirit, ſicut Gregorius dicit, ut aliquis omne quod vovit Deo, exhibeat: ſed homo non poteſt totam vitam ſuam actu exhibere; quia non eſt tota ſimul, ſed ſucceſſive agitur: unde non aliter homo poteſt totam vitam ſuam Deo exhibere, niſi per voti obligationem.* Quare particula, *Non aliter*, tantum videtur excludere Exhibitionem, qua tota vita ſimul actu exhiberetur; non autem mens S.Thomæ eſt dicere, quod non poſſit tota vita noſtra exhiberi Deo, per propoſitum efficax ſine voto; vel quod non poſſit tota vita noſtra ſucceſſive exhiberi & impendi Deo, etiam ſine voto. Quis enim dubitet, quin SS. Patriarchæ, Abraham, Iſaac, Jacob, & Joſeph, vitam ſuam totam Deo exhibuerint, id eſt impenderint ejus cultui? quos tamen certum eſt, Religioſos non fuiſſe, ſed matrimonio ſemper uſos. An autem Elias, & filii Prophetarum, quos cenſes Religioſos fuiſſe, Patriarchis illis ſanctiores fuerint, non definit Angelicus Doctor, nec credo quemquam alium facilè definiturum. Si ergo concluſio hæc fatua foret, *David ſanctior fuit ceteris Regibus; Abraham, Iſaac, Iacob & Ioſeph ſanctiores fuerunt aliis Patriarchis;* atqui *non aliter homo poteſt vitam totam Deo exhibere, niſi per voti obligationem:* Ergo *David, Abraham, Iſaac, Iacob, & Ioſeph, fuerunt Religioſi, quantum ſpectat ad tria vota Religionis eſſentialia.* Quid ſtatues de concluſione hac, quoad omnia perſimili? *Elias omnibus Prophetis ſanctior fuit:* Atqui *non aliter homo poteſt vitam totam Deo exhibere, niſi per voti obligationem:* Ergo *habuit tria vota Religionis eſſentialia.*

82 Habeſne, Reverende Pater, plura ejuſmodi argumenta pro religioſis votis Eliæ? Imo, inquis, totum id *ulterius demonſtratur ex eo, quod Elias, Eliſeus, & filii Prophetarum à SS. Patribus & innumeris Doctoribus appellentur Monachi, & Monachorum Principes, Duces & exemplar.* Sed nondum video Religioſos vocatos: nondum video factam mentionem trium votorum Religioſis eſſentialium. Et quidem inter tres Patres, qui monachatus Eliani apud te meminerunt, unus eſt S.Hieronymus, qui in Vita S. Hilarionis minime obſcure contra Paternitatem tuam ſic teſtatur: *Necdum monaſteria erant in Palaſtina, nec quiſquam Monachum ante S.Hilarionem in Syria noverat.* Et tamen, aut illic, aut nullibi fuere Carmelitarum monaſteria fundata ab Elia, aliiſque eum ſecutis Ordinis veſtri Generalibus in Teſtamento veteri, & initio novi: Alter teſtis, quem citas, eſt Caſſianus, famoſus Collator, contra quem (utpote Semipelagianiſmo infectum) tam acriter ſcripſit S.Proſper librum de Dei Gratia. Tertius eſt Abbas Macarius, qui ſuos ſic hortatur: *Fratres cariſſimi, Eliam & Eliſeum ac filios Prophetarum, quos conſtat veraciter fuiſſe veteris Teſtamenti Monachos, imitari curate.* Particula hæc *veteris Teſtamenti* rectiſſimè à Macario additur, tamquam limitatio vocis *Monachus*; ne ſcilicet putetur fuiſſe Monachus, quales plerique Teſtamenti novi, nempe tribus votis Religioſorum eſſentialibus adſtrictus. Addis à S.Epiphanio, & Anaſtaſio Sinaita vocari Eliam *verum Religioſum.* Ubi locum, Reverende Pater, deſignaveris, diſpiciam an & quo ſenſu dictum

id

id ab illis ſit.

83 Ut videam Eliam appellatum à Patribus *exemplum Religioſorum*, remittis me ad Antonium à Spiritu ſancto Carmelitam. Velim ipſe potius locos ſanctorum Patrum, ſi quos habet claros, ex eo deſcribas, notato libro & capite, tum à me reſponſum expecta accuratiſſimum. Ad S. Hieronymum (ſi tamen locus Hieronymi ſit) vocantem Eliam Principem Monachorum, Eliſeum eorum Præpoſitum, filios Prophetarum Duces; reſpondeo merito ſic vocari, qui primi Monachi fuerunt, quorum exemplum alii tum in veteri tum in novo Teſtamento ſecuti ſint; ita tamen, ut hi in nova Lege caſtitatem, paupertatem & obedientiam, non modo ſervarint ſicut priores; ſed à Chriſto jam perfectiora edocti, ad virtutes illas in perpetuum ſervandas voto etiam ſe obſtrinxerint. Habes hic paucis explicatum, quomodo Elias exemplum eſſe potuerit Monachis ſecuturis, & tamen quomodo novi Teſtamenti Monachi, ex ſapientioris & vere divini magiſtri inſtitutione, ad priorem Monachatum novi aliquid, idque perfectius adjunxerint.

84 Ais ex D. Thoma, exemplum & exemplar (utpote quod cauſa eſſe debet ejus quod juxta exemplum vel exemplar fit) debere eſſe perfectius, vel ut minimum, æque perfectum, quam ſit iſtud cui in exemplar proponitur: ergo ſi Monachi in nova Lege habeant vota Religionis, non potuerunt defuiſſe eadem etiam Eliæ. Reſpondeo admittendo ſententiam S. Thomæ; ſed nego ſuppoſitum, quod Elias in novo Teſtamento proponatur tamquam exemplar emittendi vota, ſed agendi vitam ſolitariam; & in ea exercendi virtutes, etiam caſtitatis, paupertatis & obedientiæ, circa quas ex doctrina Chriſti nunc emittuntur vota, veteribus incognita. Et certe S. Macarius, à Paternitate Tua citatus, dum ſic ſcribit ad Monachos: *Fratres cariſſimi, Eliam ac filios Prophetarum, quos conſtat veraciter fuiſſe veteris Teſtamenti Monachos, imitari curate*, non hortatur ut imitentur Eliam in emittendis votis; jam enim ea emiſerant; ſed ut Eliam in virtutum, circa quas vota verſantur, exercitio quam accuratiſſimè ſequi ſtudeant. Sic caſtiſſima Suſanna, certum potius mortis diſcrimen eligens quam caſtitatis jacturam; Joſeph, glorioſè ſuperans blanditias pellicientis dominæ, exemplum caſtitatis proponitur, etiam Religioſis. Habent hi exemplum paupertatis, ſaltem parabolicum, in Lazaro, ſummam egeſtatem fortiſſimè tolerante. Quis Religioſus ægrè ferat, ſibi proponi exemplum obedientiæ, Abrahamum & Iſaacum ejus filium, quorum obedientia tanto præclarior fuit, quanto magis ardua, & promiſſionibus divinis in ſpeciem repugnans? Et tamen neque Suſanna, neque Joſeph, neque Lazarus, neque Abraham, neque Iſaac ullo Religionis voto aſtrictius fuiſſe perhibetur aut creditur.

85 Eatenus ergo debet exemplar perfectius eſſe, quatenus ut exemplar proponitur; non debet circa omnia alia eminere; quin & in aliis fieri poteſt ut habeat aliquid minus, ut patet in exemplis allatis, quibus vota deſunt Religionis; & , ſi ſacris liceat miſcere profana, paſſim decantatus eſt hic Horatii verſus,

Parvula nam exemplo eſt magni formica laboris.

Imò & Prov. 6 Divina Sapientia pigrum hominem ad formicam remittit; *Vade ad formicam, piger.* Unde frivola eſt inſtantia de *Ludi-magiſtro*, quem dicis non poſſe ſtatui *Principem, Ducem, aut Magiſtrum Philoſophorum, Medicorum, Iuriſtarum aut Theologorum, ſi non ſit Philoſophus, Medicus,*

cus, juriſta aut Theologus. Exemplum, ſcilicet, ponis quod nihil habeat eorum quæ proponuntur imitanda: ſupponis enim Ludimagiſtrum nihil habere ſcientiæ philoſophicæ, nihil medicæ, &c. ideo exemplum eſſe non poteſt. At Elias omnia Monachis propria habuit, in gradu perfectionis valde eminenti; licèt quæ circa virtutes illas Chriſtus ejuſque Mater primum docuere, ignoraverit. Ut igitur paritas ſit, & argumenti tui vanitas magis pateat, ſuppone Ludimagiſtrum, qui ſcientias, Philoſophicam, Theologicam & Juris utriuſque cum arte Medica perfectè poſſideat; & ubi neceſſitas aut caritas exigit, in proximi pauperis utilitatem ſedulo & gratis impendat; ſed Doctoris aut Licentiati gradum non habeat, nulli ſe juramento adſtrinxerit, quod à Cauſidicis & Medicis exigi ſolet, imo & à Philoſophis dum immatriculantur, & à Theologis dum donantur aliquo gradu. An ejuſmodi Ludimagiſter velut exemplar proponi non poſſet Doctoribus & Licentiatis, quia neque Doctor neque Licentiatus eſt? Sic Elias, etſi gradum Religioſi non ſit conſecutus, & vota Religioſorum eſſentialia (utpote ſuo tempore ignota) non ſuſceperit; cetera tamen Religioſorum habuit in gradu admodum eminenti, atque inter illa caſtitatem, & paupertatem; obedientiam vero, quam Religioſus exercere debet erga hominem, cum Elias hominem non haberet cui ſe in omnibus convenienter ſubmitteret, perfectam tamen erga Deum exercuit; cur is, inquam, ſine ejuſmodi votis, prædicari non poſſit tamquam præclarum Monachorum exemplar?

86 Tandem ſatis conſpicata Paternitas veſtra, omnia pro religioſis Eliæ votis allata, exigui momenti eſſe; remittit me ad Lezanam, quaſi is rem ſolidiſſime conficiat. Sed cur argumentis ejus non uteris, ſi itam ſolida ſint? Mirum eſt, à te excerpta fuiſſe ſola debilia, & quæ, quamcumque vertantur in partem, præter inanem umbram vix quidpiam habere deprehenduntur. Deinde Lezana, tantum heſternus ſcriptor eſt: vellem ſaltem ex Carmelitis antiquioribus videre, qui Eliam Religioſum faciant. *Waldenſis*, inquis, *ſuſtinet ſtatum Monaſticum cœpiſſe ante annum Chriſti* 300. De hoc, Rev. Pater, videbimus §. ſequenti; hic oſtendendũ quod Elias habuerit tria vota religionis eſſentialia. Interea quæ ſpecies conſequentiæ, *Monachatus cœpit ante annum* 300 novi Teſtamenti, ergo Elias fuit Religioſus multis ſeculis ante novi Teſtamenti initium? Scio, juxta Waldenſem veſtrum Tomo 3 de Sacramentalibus cap. 89, *primam Virginem feminam Propheta* Eliæ *in virginitatis perpetuæ voto ſucceſſiſſe*; ſed quod nimius, antiquitatem Ordini ſuo conciliandi amor, Auctorem, alioquin non malum, longius hic quam par eſt abripuerit, liquet ex eo, quod ibidem, non Deiparam Eliæ, ſed Eliam Deiparæ exemplar conſtituerit; ſecutus, ut ait, Joannis Hieroſolymitani librum de Inſtitutione Monachorum, quem huic affictum eſſe, aliàs oſtendi. Sic igitur enuntiat: *Ad montẽ Carmeli, id eſt ad hanc altam circumciſionis ſcientiam, Nubecula, ſcilicet Beata Maria, ideo quaſi veſtigium hominis aſcendebat; quia non femina, ſed homo, ſcilicet Elias, exemplum aſcendendi ei præbebat, quem ipſa imitari ſatagebat.* Pudet vos quidem modo tantæ erga Reginam virginum irreverentiæ; ideo illam, ſpiritu Prophetico ab Elia in Nubecula præviſam, Eliæ exemplar caſtitatis fuiſſe, mavultis prædicare: ſed non ſic veſter Waldenſis aut Pſeudo-Joannes excuſatur, nec ſtabilitur utriuſque in hac materia auctoritas.

87 Et certe, dum dicitur prima inter feminas Maria virginitatem voviſſe, omnes idem intelligunt etiam de viris. Unde S. Bonaventura Libro 1 Pharetræ, cap. 5; S. Bartholomæo Apoſtolo, apud Pſeudo-Abdiam (ut

(ut dixi) loquenti, conſentiens, ita ſcribit: *Hac prima inter feminas conſtituit in corde ſuo, ut diceret Deo; Domine, offero tibi virginitatem meam; cum hoc à nullo homine, nec verbo didiciſſet, nec exemplo ad imitationem invitata fuiſſet.* Ubi itaque Elias exemplar Religioſorum quoad vota eſſentialia? Ex his diſce, Reverende Pater, non tam altum clamare, neque adeo invehi in eos, qui ad tot uſque ſecula ante Chriſtum natum, non putant extendendum eſſe Carmelitarum Ordinem, aut etiam ſtatum Religioſum quoad vota obedientiæ, paupertatis & caſtitatis perpetuæ. Ego ne videar prætenſam Carmelitarum ſucceſſionem ultionis ſpiritu impetere potius, quam me intra neceſſariæ defenſionis limites continere; redeo ad diluendam criminationem, quaſi temerarie & contra certam ſanctorum Patrum ſententiam in dubium revocaverim, fueritne Elias verus Religioſus. Ad ſuperiores rationes & auctoritates, velut auctarii loco, addo ſententiam Reverendiſſimi Herinx, ex Ordine Seraphico Iprenſium Antiſtitis, parte 4 Theologiæ ſcholaſticæ & moralis, diſp. 49. n. 154. *Virginitatem*, inquit, *coluerunt Elias, Eliſeus, Ieremias, Daniel cum ſociis: quamquam, juxta Bedam, Bernardum, & alios Patres ac Doctores, Deipara omnium prima virginitatem voviſſe putetur; ſic ut in hoc quoque verificetur, quod canit Eccleſia, ſola ſine exemplo placuiſti Domino noſtro Ieſu Chriſto. Nimirum congruebat, tantam perfectionem primò obtingere Reginæ Virginum.* Similem ferè rationem tradit R. P. Paulus à S. Catharina Diſcalceatus, non tamen Carmelita, ſed Auguſtinianus, in Epiniciis Deiparæ Lib. 5, cap. 4, ſect. 2. *Quam rem*, inquit, *raritas commendat; ideo Chriſtus, filius Virginis, hanc virtutem excolendam hominibus proponere reſervavit in tempus adventus ſui, propter perfectionem legis Euangelicæ cujus eſt præcipuum ornamentum.*

88 S. Chryſoſtomus in Hom. de Jejunio & temperantia: *Enimvero, magna eſt hujus rei*, nempe virginitatis, *dignitas, & admodum occultus virtutis ager; atque hoc etiam illi manifeſtum faciunt, qui in veteri Teſtamento multa alioquin præclara geſſerunt. Magnus enim ille Moyſes, caput illud Prophetarum, familiaris Deo amicus* &c. . . . . *ad hæc virginitatis certamina ne oculos quidem intendere potuit, ſed conjugio ac ejus præſidio habuit opus; nec auſus eſt in virginitatis pelagus ſe dare, ejuſdem fluctus reveritus. Et Patriarcha ille, filii ſacerdos* (Abraham) *crudeliſſimum illum in naturam affectum ſuperare valuit, filiumque*, quantum in ipſo erat, *occidere, ſed ad virginitatis certamen ſe accingere non eſt auſus:* quod ipſum cenſet de Propheta Job. Eadem docet in homilia de Eleemoſyna ac jejunio, & in ſecunda ad Olympiadem epiſtola, atque extendit etiam ad Iſaac alioſque Patriarchas. Sed quidquid ſit de motivo, quo ad generationem impulſi ſunt aliqui; quidquid de caſtitate aut etiam virginitate aliorum; iſtud mihi quidem videtur nullo ſolido fundamento adſtrui, Eliam, Eliſeum, aut ullum veteris Teſtamenti elicuiſſe votum perpetuæ caſtitatis.

89 Supereſt adhuc aliquid dicendum de Filiis Prophetarum, atque imprimis noto cum ſacræ Scripturæ Interpretibus, in Populo Iſraëlitico *Prophetas* dictos, non eos ſolum, quos futurorum prædictio & arcanorum ſcientia illuſtres faciebat, *Videntes* quoque dictos, priuſquam gens illa ſuos Reges acciperet; ſed etiam ex humano inſtituto; & prius forte quam in Terram Promiſſionis tranſiret, Cantores laudum divinarum, in ſynagogis & ſabbatinis conventibus. Hos enim & *Prophetas* nominatos, & *Prophetare* dictum pro *Pſallere*, apparet ex 1 Regum cap. 10, ubi Saüli Galgalis appropinquanti, *Cuneus Prophetarum obviam*

venit,

venit, *& ipſe prophetavit in medio eorum*; & rurſus idem cap. 17, inſiliente in eum ſpiritu, *prophetavit in medio domus ſuæ.* Talium Cantorum congruum fuit ſcholas & collegia quædam haberi, ubi juniores, inde dicti *Filii Prophetarum*, exercerentur; & unde bene exercitati diſtribuerentur per ſynagogas, veluti per parochias; quemadmodum, ex Concilii Tridentini voto, in ſingulis diœceſibus habentur Seminaria Clericorum, tantiſper eodem tecto ac menſa utentium, ex collata ad id fundatione, & ad propria cuique domui inſtituta tenenda pro tempore obligatorum.

90 Porro ſicut propterea nemo dixerit, ejuſmodi Clericos profiteri monaſticam, cum illic recipiuntur; aut ad Evangelica conſilia ex voto adſtrictos; ſic abſque ullo fundamento ſuſtinetur, Filios Prophetarum, de quibus liber 4 Regum cap. 4, 5, 6 meminit, ut in Bethel, in Jericho, in monte Ephraim domicilium, & quaſi cœnobia habentium, fuiſſe veri nominis cœnobitas, obſtrictos voto perpetuæ caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ. Non etiam ex eo, quod ad ipſos divertere ſolebat Eliſeus, & illi in ſuis neceſſitatibus ad ipſum recurrere, vel quod Jerichuntini dixerint, *Ecce locus in quo habitamus coram te, anguſtus eſt nobis*, utpote ad centenarium uſque auctis; non, inquam, ex prædictis ſequitur, quod illi haberent ipſum pro ſuo Generali, cui obedientiam omnes vovissent, in manibus vel ipſiuſmet, vel immediatorum ſuorum Superiorum; licet his obedire tenerentur pro tempore, quo iſto in convictu morabantur; ſcilicet ex contractu, non ex voto.

91 Tales tamen, quia pro illo tempore tenebant aliquam cœnobiticæ vitæ formam, idque in ordine ad ſpecialem Dei cultum, nec alii in veteri Teſtamento erant, qui propius ad Monaſticam Chriſtianorum accederent; recte dici potuerunt *Duces Monachorum*, jam inde à temporibus ipſum quoque Eliam diu prægreſſis; cujus tamen longe excellentior anachoreſis, conjuncta cum Prophetica gratia & dono miraculorum, tam conſiderabilem illum, etiam poſt Chriſtum natum, Monachis quibuſcumque fecit; ut ad ipſum, velut eo in genere primum, tum ſolitarii omnes Monachi, tum etiam clauſtrales ſub Euangelicæ perfectionis norma vivere profeſſi, referrent originem ſuam; licet nullis ab illo vel per illum regulis ſpecialibus informati, nulla eidem ſucceſſionis continuæ catena devincti.

92 Venio tandem ad id, unde Paragraphum incepiſti, Pater Rev. ſic ſcribens: *Quod in veteri Lege verus fuerit Monachatus & Religio, probatur ex Decreto ſupremæ S. Inquiſitionis, quæ in judicio contradictorio contra Ieſuitas, per ſententiam definitivam, approbavit propoſitiones, aſſerentes in Lege veteri fuiſſe votum obedientiæ, caſtitatis & paupertatis, adeoque verum Monachatum.* Neſcio quinam fuerint Jeſuitæ iſti, nec ſcire curo; judicium contradictorium non capio quale poſſit eſſe, ubi nec accuſator ad replicandum accerſitur, neque cum eodem communicatur lata in favorem rei ſententia, ut ceſſet accuſatio. Atqui neutrum factum, videtur conſtare ex verbis P. Franciſci de Salinas, ſicuti ea allegantur à P. Franciſco Bonæ-ſpei, parte 1 Armamentarii num. 174. Decretum enim ab hoc aliiſque recentioribus profertur, ut editum anno 1639, die 9 Decembris; Salinas autem in cap. 2 Jonæ qu. 35 num. 307, ita ſcribit apud dictum Patrem Bonæ-ſpei.

93 „ Ego quidem ſententiam ſupremi „ Inquiſitionis Senatus non vidi, quia in „ archivio Religionis reſervatur: ſed nec „ ſanctum Inquiſitionis tribunal, in ſua „ ſententia edixiſſe, quod, uti ipſe aſſerit

 „ ſci-

,, (*ſcilicet Auctor Apologetici pro Hiſtoria* ,, *Prophetica Carmelitarum, antea cenſura-* ,, *ta ut ſcandaloſa &c.*) ipſe affirmat, cer- ,, to certius eſt ex dictis ſupremi Senatus ,, Cenſorum, qui mihi id affirmarunt. Ete- ,, nim illud ſacrum Tribunal, nihil aliud ,, feciſſe aſſeverarunt, quam abſolvere ab ,, inſtantia Domini Fiſcalis ſententiam Mo- ,, nachatus aut Voti. Premebatur enim ,, prædicta ſententia, quia ſemel damnata ,, fuerat: poſtmodum ab igne libera con- ,, ſtituitur: non vero inde fit, approbatam ,, in ſempiternum. Nam & iterum abſolu- ,, ta ab inſtantiâ, poterit in judicium vo- ,, cari, nimirum nova probatione habita ,, ejus mali, cujus accuſabatur & rea tene- ,, batur. Quapropter mihi & cuilibet alii ,, licitum & laudabile erit, pro Virginis ,, honore decertare, & damnandam opi- ,, nionem aſſerere; & ſi oſtendero argu- ,, menta & rationes, damnatione prædictæ ,, ſententiæ dignas, quis dubitat à S. Tri- ,, bunali perpendendas, quin aliquid faciat, ,, primæ abſolutioni nec indignum, nec ,, contrarium? Qui namque ab inſtantia ,, abſolvitur, iterum poteſt inſtari & tene- ,, ri, quod frequentiſſimum eſt in ſacro ,, ſupremæ Inquiſitionis tribunali: & ideo ,, nihil habet auctoritatis illa abſolutio ab ,, inſtantia, qua toties inſtat in ſuæ ſenten- ,, tiæ favorem. Cenſores vero, quorum ,, dictis ab inſtantia abſoluta fuerit hæc ,, ſententia, potuerunt primò eſſe numero ,, pauci, ſecundo potuerunt etiam moveri ,, auctoritate S. Hieronymi, Iſidori & il- ,, lorum, quibus ipſe utitur in ſuo Apolo- ,, getico libro: quorum ſententias expen- ,, dimus, & vidimus eos neutiquam ſuæ ,, ſententiæ favere, ſed noſtræ; & credo ,, eos, ſi hæc vidiſſent, ſub eadem damna- ,, tione ſententiam reliquiſſent: audivi ,, enim multos, à quibus hæc accepi, quæ ,, modo retuli.

94 Huic relationi nihil omnino adver- ſatur Decretum, cujus hic eſt tenor. ,, In ,, urbe Madrito; die nona præſentis menſis ,, Decembris, 1639, aſſiſtente Illuſtriſſ. D. ,, Archiepiſcopo Inquiſitore Generali, una ,, cum Dominis Regii Conſilii ſanctæ Ge- ,, neralis Inquiſitionis, viſo & examinato ,, Memoriali, quod præſentavit Religio ,, Carmelitarum Diſcalceatorum, in defen- ,, ſionem quarumdam propoſitionum, con- ,, tentarum in 1 Tomo Hiſtoriæ Propheti- ,, cæ, compoſitæ per Fr. Franciſcum à S. ,, Maria, ejuſdem Ordinis alumnum; ac ,, ſimul viſis, & examinatis qualificationi- ,, bus, ſupra dictum Memoriale ex ejus ,, mandato factis; dixerunt, quod primæ ,, quinque propoſitiones . . . . dicti De- ,, fenſorii, ſcilicet,

,, Quod in Lege ſcripta fuit votum ca- ,, ſtitatis & virginitatis perpetuæ.

,, Quod mulieres fecerunt votum virgi- ,, nitatis in Lege ſcripta.

,, Quod in Lege ſcripta fuit votum ,, obedientiæ perpetuæ.

,, Quod in Lege ſcripta fuit votum pau- ,, pertatis voluntariæ.

,, Quod in Lege ſcripta fuit verus Mo- ,, nachatus & Religio. Currant impreſſæ ,, ut jacent, & de novo poſſint imprimi; ,, dummodo declaretur, non fuiſſe Mo- ,, nachatum cum ſolennitate & perfectio- ,, ne, & cum poteſtate clavium, ſicut in ,, Lege gratiæ.

95 Obſecro te, Pater Rev. iſtud Hiſpa- nicum, *Corren impreſſas en la forma que eſtan*, id eſt, *Currant impreſſa in forma in qua ſunt*; numquid non videtur ſimile ei, quod Angli vocant, *Habeas corpus*? quando ſcilicet reus, ſuſpenſis quibuſcumque contra eum actis, liber abire ſinitur, quoad propter novas in eadem cauſa inſtantias denuo ad- vocetur in judicium? Quænam porro eſt iſta limitatio, addita ſententiæ proviſionali

(ut

(ut Fora loquuntur) in veſtrum favorem latæ? *Dummodo declaretur &c?* An ergo Jeſuitæ (hos enim vis delatores fuiſſe) an,inquam, Jeſuitæ per calumniam impoſuerunt Auctori Hiſtoriæ Propheticæ, id docuiſſe quod numquam ſomniavit, torquentes in ſenſum tam perverſum verba illius, ſicut queror & demonſtro,torſiſſe Paternitatem Tuam verba mea? Non exiſtimo. Non enim credo, acquieturos vos fuiſſe, quin ſacrum Officium ipſoſmet adverſarios declararet pœna dignos (ſicut anno 1653 fecit in cauſa P.Didaci de Diana, cujus meminit Libellus Supplex, pro me oblatus Regi à Societate Toletana, num.12) non credo, inquam, acquieturos tali caſu fuiſſe vos,quin ſacrum Officium declararet,pœna dignos *delatorem, conjuratores, æmulos ac falſos teſtes, minuſque bene affectos miniſtros*; tantoque id magis,quanto graviorem paſſus injuriam erat Auctor veſter, non ſolum accuſatus falſo,ſed etiam damnatus. Atqui de calumnia queſtus eſt hactenus,quod ſciam, nemo: ſatiſque vobis fuit evaſiſſe judicium.

96 Hic tamen me tenes, Reverende Pater, hic me reum agis apud Inquiſitores Hiſpanos; Nam,inquis,,, juxta Hieronymum ,, Garciam,opinio de vero Monachatu Eliæ, ,, adeo eſt probabilis ſecundum definitivam ,, S.Inquiſitionis Hiſpanicæ ſententiam, ut ,, qui eam nunc diceret eſſe improbabilem, ,, puniretur per S.Officium tamquam con- ,, tumax, ut dicetur art.16 num.157. Adeo articulum tuum & numerum deſignatum; illic autem citas hæc verba Garciæ truncata: *qui nunc diceret,eam improbabilem eſſe* ſententiam, *puniretur per S. Officium; tamquam contumax ac rebellis ejus decretis ac mandatis*. Nullum citas Garciæ librum, nullum locum, forte ne poſſim examinare citationis fidelitatem ac ſenſum. Teſtaris, agi de vero Eliæ Monachatu. Sit ita. Verum Monachatum, præſertim veteris Teſtamenti, à Religioſo ſtatu ſatis prolixe,& (ut puto) accurate diſtinxi. Non acquieſcis, neque deſinis me ad Tribunal S. Inquiſitionis Hiſpanicæ rapere, tamquam contumacem ac rebellem ejus decretis, quod nolim S.Eliam, Eliſeum, ac filios Prophetarum, agnoſcere veros Religioſos,ſaltem præditos tribus votis Religioſorum eſſentialibus; atque adeo nec agnoſcere Carmelitas fuiſſe illo titulo.

97 Parce, amabo, Reverende Pater. An ſententiam iſtam uſquam improbabilem dixerim, non memini: nunc tantum dico, ſalvo meliori, non videri mihi veram: & (pace veſtra liceat) addam candore Belgico, nec probabilem mihi quidem videri. Ita enim de probabilitate cum Lovanienſibus noſtris cenſeo, ut nulla ſententia cuipiam probabilis ſit, quæ eidem appareat falſa aut minus veriſimilis, quam oppoſita. Quomodo autem poſſit ſententia veſtra non apparere mihi vel falſa, vel minus veroſimilis, adverſus quam tot rationes militant, & auctoritates, quæ nullis aliunde elidantur? Si tamen pergas quærere auctores, in quos, opinionem veſtram ut improbabilem rejicientes, debaccheris, quoſque propterea denunties Hiſpanicæ Inquiſitioni; habes in primis Hiſpanum Eximium P. Bartholomæum de Los Rios, qui loco ſupra citato dicit, *Quod novum illud prima mortalium ipſa* Deipara *fecerit, ut ſtatum virginitatis, nuncupato ad id peculiari voto, inſtitueret, ſanctorum Auguſtini, Bernardi, Ruperti & ſexcentorum tum Patrum, tum Doctorum irrefragabilis eſt ſententia.*

98 Nonne opinio apud Theologos ſine ſcrupulo vocatur improbabilis, quæ ſexcentorum Patrum & Doctorum ſententiæ irrefragabili opponitur? Atqui tamen Eximius hic Hiſpanus & in Capella Burgundica Concionator Regius, librum ſuum dedicavit Philippo IV Hiſpaniarum Monar-

chæ, ſub cujus auſpiciis Antverpiæ eum edidit anno 1641, id eſt biennio poſt Decretum à te memoratum. Et licet illud confirmatum ab eadem Inquiſitione dicas anno 1673; non deſiere tamen propterea Theologi palam & impune opinionem veſtram rejicere, tamquam improbabilem. Exemplo ſit Eximius P. Chriſtianus Lupus, ex Ordine S. Auguſtini, in antiquitatibus non parum verſatus, & illuſtratione Conciliorum etiam Romæ notiſſimus atque æſtimatiſſimus. Sic igitur in ſuis Scholiis ad Tertullianum de præſcriptionibus contra Hæreticos, pag. 46, poſtquam de Prophetis & Patriarchis dixit, quod *in Matrimonium non fuerint ex libidine lapſi, neque ex hac in iſtud aſcenderint; ſed divinæ legis compellente præcepto, ex plena caſtitatis virtute in conjugale commercium deſcenderint, uti ex plena temperantia Timotheus in vinum; quia nempe erat tunc tempus ſpargendi lapides, ſeu filios generandi.*

99 Nunc aures arrige, R. Pater, ut audias quid dicat de voto caſtitatis: *Interim*, inquit, *eſt longe certiſſimum, quod perpetua, præſertim per votum Deo profeſſa virginitas, in antiquo Teſtamento nec prædicata fuerit, nec obſervata: & obſervari non poterat. ..... Hæc ſplendidiſſima ac eminentiſſima virtus, eſt gratia novi Teſtamenti, initiata per ſacratiſſimam Virginem, quæ hominum prima dixit: Quoniam virum non cognoſco. Quod omnium in toto humano genere prima perpetuam virginitatem voverit, eſt conſtans traditio Eccleſiæ.* Nunc tibi conſiderandum relinquo, an detur opinio probabilis contra ſententiam *certiſſimam*, & contra *conſtantem Eccleſiæ traditionem.* Quam longe etiam hodie in conſpectu Inquiſitionis Hiſpanicæ Franc. Galianus, Generalis Hieronymianorum, à ſententia veſtra probabilitatem omnem arceat, non eſt quod commemorem; libet ejus ſatis aperte loquitur. Nec ille tantum, quem jam in Belgio habemus Latine ſcriptum: ſed etiam idem Hiſpanice redditus, ac veroſimiliter auctior, & ſummo Pontifici dedicatus, nondum quidem hic viſus, celebris tamen, propter molimina veſtra contra eumdem exinanita omnia. Nam cum eum jam impreſſum, mediantibus Regiis quibuſdam Senatoribus, ſuſpendi feciſſetis, ne palam exponi poſſet venalis, licet omni requiſita facultate & approbatione munitus; tandem tamen die 13 Febr. nuperi evicit plurium ſententia ſanior, ut emi ac legi rectè poſſit; & jam palam de adverſariis toto non ſolum Madrito, ſed Hiſpania triumphat. Sed & Decretum tantopere à te jactatum quid aliud habet, quam quod permittatur ſententiæ veſtræ, ut *currat*. Jam ſupra dixi & iterum dico, me curſum ejus nolle impedire, modo veritas & certa Patrum traditio non detineatur vincta compedibus.

100 Interea *currant* propoſitiones veſtræ, quantum volent: ſtabit ſemper immota veritas. Sed an à Sede Apoſtolicâ permittetur, ut currant etiam Propoſitiones ſeptemdecim, à Reverendiſſimo Patre Generali Hieronymianorum, vobis imputatæ & denuntiatæ Cathedræ S. Petri, ut novæ, ab eaque dijudicandæ? Ad manum mihi non ſunt libri, quibus Propoſitiones illæ contineri & defendi dicuntur. Juvat interim legendas hic exponere ſeptem ultimas (nam priores decem ſpinoſæ magis ſunt, nec ita facile dijudicandæ à quolibet) & Paternitati Tuæ occaſionem præbere, lævigandi novitatem doctrinæ, ſi veſtra ſit; aut, ſi falſo vobis impingatur, calumniam diluendi. Sunt autem hæ.

101 „XI Vocatio qua vocavit Elias „Eliſeum, ad ſtatum religioſum & ſub„ſtantialiter Euangelicum, fuit majoribus „auxiliis & favoribus præventa, quam vo„catio qua Chriſtus vocavit Apoſtolos ad „ſuum diſcipulatum.

„XII

„ XII In prædicto ſtatu religioſo, re-
„ velata fuit omnibus Monachis & Monia-
„ libus,. & omnibus profitentibus in eo, ex-
„ emplaritas Chriſti futuri, & voti virgini-
„ tatis Deiparæ; ut vota emitterent ad ex-
„ emplar vitæ Chriſti Domini, & voti B.
„ Mariæ.

„ XIII In eodem ſtatu revelabatur
„ profitentibus præmium æternum, ut vota
„ Euangelica emitterent propter regnum
„ cælorum.

„ XIV Prædictus ſtatus religioſus ...
„ ab Elia uſque ad Chriſtum Dominum, per-
„ manſit in ſua primitiva obſervantia, ſine
„ relaxatione aliqua & mitigatione ſui pri-
„ mævi inſtituti.

„ XV Idem ſtatus, præter tria ſubſtan-
„ tialia vota, fuit etiam in abſtinentia, non
„ ſolum carnium, ſed piſcium: & ex Re-
„ gula Monachi & Moniales tantum herbis
„ victitabant.

„ XVI In illo ſtatu, per novena ſecu-
„ la & amplius, ab Elia uſque ad Chriſtum,
„ nullus à vocatione receſſit: nullus in Mo-
„ nachis Elianis veteris Teſtamenti fuit
„ lapſus.

„ XVII Ad illum ſtatum Elianum Syn-
„ agogæ nullus recipiebatur impurus: quia
„ impuritas, etiam mentis, revelabatur Præ-
„ latis, ut oſtium impuris clauderent.

102 O grandes Monachatus Judaici ſupra Chriſtianum prærogativas! O feliciores tunc, quam nunc Carmelitas! Etenim traductus in Europam ex Syria, dimiſſis eremis ſuburbanis, penetravit in civitatum frequentiam, & vitæ contemplativæ ſtudia quieta, activæ laborioſis exercitiis multipliciter interpolavit. Neque hoc tantum, ſed diffluente ſingulis fere ſeculis diſciplina, frequentes reformationes ultro ſubivit; diviſus deniq; eſt in Calceatos, mitigata in nonnullis Regula utentes; & Diſcalceatos: eoſdemq; Calceatos vidimus nos juvenes inſigniter reformari in Belgio, & gratulamur, nedum vitio vertimus; nam ſi collabi paulatim inſtituta etiam ſanctiſſima humanæ eſt infirmitatis; divinæ potentiæ opus eſt collabentia reſtaurari.

103 Quantum autem hoc veteris Monachatus ſupra novum fuerit privilegium, quod crimen apoſtaſiæ ſtatus ille prior excluſit, contra quam ſecundus Euangelicus, ipſomet Chriſto magiſtro utens! An hic iſti, tam antiquo tamque ſingulari, eatenus inviolato privilegio renuntiaverat, cum permiſit unum ex ſuis duodecim adeo graviter labi, ut magiſtrum ac dominum venderet triginta argenteis, & abiens laqueo ſe ſuſpenderet? hunc autem ſecuti ſunt tot alii infelices apoſtatæ Ordinum religioſorum quorumcumque, etiam Carmelitici. Aſt forte, præter unum Andream, S. Joannis Baptiſtæ diſcipulum, Carmelitæ non erant ceteri Apoſtoli, adeoque nec Judas. Vereor, ut hoc æquis auribus audiatur de illis, qui tanto propius Beatam Virginem ejuſque virginitatem habebant præ oculis, quam alii (ut fertur) tunc viventes in Carmelo, Joannis prædicatione ad Meſſiæ cognitionem diſpoſiti, & Spiritum ſanctum in Pentecoſte ſuſcipere digni.

104 Dicatur tamen etiam hoc: quid ergo de Giezi famulo Eliſei, poſt Naamani munera ſuſcepta dilapſo ad ſeculum uxoremque ducendam? Vel igitur hic Eliſei ipſius famulus non fuerit Carmlita; vel Eliſeum, in eo ad ſuum famulatum, adeoque & diſcipulatum aſciſcendo, deſtituit ſpiritus, Prælatis omnibus Carmeliticis poſtea proprius tamdiu. Ut porro nec Giezi fuerit Carmelita, quomodo id negare audebitis de Jona, quem vultis Sareptanæ viduæ filium atque Eliæ ipſius diſcipulum fuiſſe? nec deſunt ex veſtris qui faciant ſucceſſorem Eliſei in regimine generali totius Ordinis. Atqui etiam hic in apoſtaſiam lapſus contra ſuum obedien-

tiæ;

tiæ, quod adſtruitis, votum, refractarius præcepto tam formali, quod ei Dominus fecerat de prædicando Ninivitis, fugit in Tharſis; utique non amplius rediturus ad monaſteria ſua, quod eſt ipſiſſimum apoſtaſiæ monaſticæ crimen committere. Sed de his mecum, Lector, ſuſpende judicium, donec Apoſtolica Sedes judicaverit, an talia doceant Carmelitæ, & quatenus ea teneri poſſint vel debeant reprobari.

105 Ego quod mearum eſt partium hiſtorice egi, quando oſtendi ſupra ex Hieronymo, uſque ad Monachatum S. Hilarionis, ignotum fuiſſe in Syria & Palæſtina nomen Monachi, nec ulla illic fuiſſe monaſteria. Quid ſi autem pariter oſtendam, ante Auguſtini Epiſcopatum, qui non fuit niſi ſeculo quinto, nullum in Italia, nullum in Africa, quæ præcipuæ fidei Catholicæ tunc erant regiones, fuiſſe ſeu virorum, ſeu mulierum cœnobium? Certè id aſſerit Chriſtianus Lupus in ſuis ad Tertullianum Scholiis pag. 42. Opportune omnino. Nam objicis mihi hunc ipſum Tertullianum, qui & floruit ſeculo tertio, & librum ſcripſit *de velandis Virginibus.* Reſpondeo, nondum ex Tertulliano probari, quod Virgines illæ eſſent Religioſæ: nam & velum accipiunt hodiedum Begginæ; & caſtitatem in domo paterna profitentur multæ filiæ Deo devotæ, etiam perpetuam, quibus tamen deſunt cetera ad Religionem requiſita. Neque obeſt quod Virgines illæ *ſacræ*, *ſanctificatæ*, imo & *Sanctimoniales* vocarentur, de quibus ſic S. Auguſtinus Sermone 23 de verbis Domini: *Illa quæ propriâ & excellentiori ſanctitate Virgines in Eccleſia nominantur, quas etiam uſitatiori vocabulo Sanctimoniales appellare conſuevimus.*

106 Ut autem de iſtius mei reſponſi ſoliditate minus dubites, opportune, ut dixi, offert ſe reſponſalem pro me prælaudatus Eximius, loco ſupra indicato notans, quod Tertullianus *nequaquam de ſolis cœnobitis, ſed & de caſtitatem profeſſis, in paterna aut alia privata domo, Virginibus agit: etenim uſque ad S. Auguſtini Epiſcopatum Africana Eccleſia & virorum & virginum cœnobia penitus ignoravit. Nam & ipſe Auguſtinus, dum in Italia doceret Rhetoricam, ignoravit vocem Monaſterium. Iſta tamen Eccleſia ſacris ſemper abundavit Virginibus: & ipſas ſemper appellatas fuiſſe Sanctimoniales, habemus item ex aliis Scriptoribus. Idem titulus viguit apud antiquos Longobardos. Etenim apud eorum Leges, ſeptimus & trigeſimus ſecundi libri titulus eſt de* SANCTIMONIALIBUS: *& illic contentæ Leges iſtum titulum aſſidue donant etiam privatarum domorum virginibus.* Sic explicat Eximius hic Auctor Tertullianum, in quem ex profeſſo commentatur, jungens mox etiam Toletanam I Synodum, S. Athanaſium &c. Atque adeo non ubicumque *velatas* aut *ſacras virgines*, quin & *Sanctimoniales*, apud antiquos reperis, ſtatim cœnobiticas aut religioſas Virgines te inveniſſe probaveris.

107 Objectionem de Eunuchis abſolvi paucis §. ſuperiore; nec enim putaveram multum te in eis præſidii ponere. Cum tamen cetera, etiam minutiſſima, tam ſtudioſe diſcuſſerim; vereor ne fortè hic difficultatis aliquid me apprehendiſſe ſuſpiceris, cujus metu potius quam contemptu, ad alia properaverim. Quare ſingulos etiam objectionis illius apices expendere eſt animus. Quoad votum caſtitatis, quod in Lege veteri fuerit; probatur, inquis, „ex „ Iſa. 56, ubi de *Eunuchis* fit mentio. In „ quem locum Hieron. lib. 15 ait: *In Eunuchis illi intelligendi ſunt, qui ſe caſtraverunt propter Regnum cælorum, quales erant Apoſtoli.* Et S. Anaſtaſius Sinaita „ in qq. ſuper Script. quæſt. 66. *Eunuchi qui ſe caſtraverunt propter Regnum cælorum, hi ſunt*, in Lege nova *Apoſtoli &* „ Mo-

Digitized by Google

„ *Monachi*, in Lege veteri, *Elias, Daniel* „ *& alii multi.* Idem fere aſſerit S. Ephrem „ apud Salianum ad annum 3173. Et S. „ Epiphanius lib. 2 hæreſi 63 & 58. Tum ſubſumis, Atqui „per illos qui ſe caſtra- „ verunt propter Regnum cælorum non „ intelliguntur Eunuchi naturales, aut fa- „ cti ab hominibus; ſed voluntarii, qui per „ votum caſtitatis ad voluptates venereas „ ſe reddiderunt moraliter impotentes, uti „ disertè indicat Bellarminus Lib. 2 de „ Monachis, dicens cap. 2: *Ipſa Eunucho-* „ *rum appellatio perſpicuè votum indicat: non* „ *enim eſt Eunuchus, qui ſolum continet ſe,* „ *ſed qui continere ſe non poteſt* „ (voluiſti dicere, *qui non poteſt non ſe continere*) „ & „ ſic alii communiter, numeratque S. Epi- „ phanius hæreſi 58 Apoſtolos, Monachos, „ & Eliam inter Eunuchos. Hoc ſenſu „ Tertullianus Lib. de Monogamia cap. 8 „ Eliam Prophetam vocat *Spadonem.*

108 Reſpondeo ad Iſaiam, ejus locum referendo & explicando, Cap. 56 ℣. 4. *Hæc dicit Dominus Eunuchis, qui cuſtodierint Sabbata mea & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum; (℣. 5) dabo eis in domo mea & in muris meis locum.* In hæc verba ſic commentatur Cornelius à Lapide: „ *Hæc dicit Dominus Eunuchis, qui* „ *cuſtodierint Sabbata mea*, id eſt, qui „ Deum ſanctè coluerint, eruntque veri „ Dei cultores. Ad litteram loquitur „ (Propheta) de Eunuchis naturalibus & „ caſtratis; ſed ſub his ſymbolicè intelligit „ Eunuchos ſpontaneos & ſpiritales (ad „ eos enim eum aſſurgere, mox patebit) „ *qui ſeipſos*, propoſito aut voto cælibatus, „ *caſtraverunt propter Regnum cælorum*, uti „ huc alludens Chriſtus ait Matth. 19, ℣. „ 12. Talibus enim hic promittit Deus, in „ Eccleſia & in cælo, nomen glorioſius & „ diuturnius, quam poſſent habere à filiis „ ſuis. Ita explicant S. Hieronymus; Cyril- „ lus; S. Auguſtinus Lib. de S. Virginitate „ cap. 24, & Lib. contra Fauſtum cap. ulti- „ mo; S. Baſilius Lib. de vera Virginitate; „ Ambroſius Exhort. ad Virg. Gregorius „ 3 parte Paſtor. cap. 29, Rupertus & alii.

109 Audis, Reverende Pater, illos hic intelligi, tum ab Iſaia, tum à Chriſto, juxta interpretationem Sanctorum Patrum, *Eunuchos ſpiritales, qui ſeipſos propoſito aut voto cælibatus caſtraverunt propter Regnum cælorum*? Ergo, juxta ſanctos Patres, non ſoli ab Iſaia & Chriſto vocantur Eunuchi ſpirituales, qui votum cœlibatus emiſerunt; ſed etiam qui ex *propoſito*, ſine voto, ſe perpetuò continent. Ergo non ex eo præciſe quod Elias, Daniel, & ſimiles vocentur Eunuchi ſpirituales, ſequitur, quod ſe perpetuò continuerint ex voto, cum ad eam appellationem, juxta SS. Patres, ſufficiat perpetuæ continentiæ efficax *propoſitum.* Ergo coacervati à Paternitate veſtra loci, ex Hieronymo, Anaſtaſio Sinaita, S. Ephrem, S. Epiphanio, & Tertulliano, (ubi Elias, Daniel & alii vocantur Eunuchi vel Spadones) non probant, in eis abſolutè fuiſſe votum, ſed tantum ſub disjunctione, *aut votum, aut propoſitum*: atque hoc, locis Patrum à te objectis, confirmatur potius, quam enervetur.

110 Incipio ab Epiphanio, qui hæreſi 58 contra Valeſios agens, eos reprehendit, quod ex perverſa Scripturæ interpretatione, ſeipſos alioſque etiam invitos caſtrarent, ut ajebant, propter Regnum cælorum; cum poſt caſtrationem nihil libidinis relinquerent intentatum. Contra hos dicit: „ „ *Sunt Eunuchi qui ſe caſtraverunt propter* „ *Regnum cælorum.* Quinam illi eſſe poſſunt, „ niſi egregii illi, primum Apoſtoli, tum „ Monachi ac reliqui virginitatis cultores? . . . qualem in veteri Teſtamento „ Eliam fuiſſe legimus ac deinceps Paulum, qui dixit Cor. 7, *Dico autem viduis*

,, *& non nuptis, quoniam bonum eſt ipſis ſi* ,, *ſic permaneant, ſicut & ego; quod ſi non ſe* ,, *continent, nubant.* Quomodo igitur ipſe ,, permanſit? Si enim exſectus eſt, & ad ,, illius exemplum accommodati manſe- ,, runt, qui ei ſimiles eſſent, ut eam con- ,, ſilii partem implerent, *Sicut ego*; fierine ,, potuit, ut exſectus quiſpiam, niſi conti- ,, nentiam ſervare poſſet, uxorem duceret? ,, Illud vero, *Uxorem ducant & non urantur*, ,, nonne ad continentiam pertinere, non ,, ad membrorum mutilationem, anim- ,, advertis? ,,

112 Sic igitur argumentatur Epiphanius. Cuilibet ſervanda eſt continentia, ſtatui ſuo proportionata: Apoſtoli, Monachi, & ante illos Elias in vita cœlibe nullam in ſe admiſerunt voluptatem, nullum actum carnalem; ita vivebat Paulus; ita, exemplo ſuo, ut viduæ & non nuptæ permanerent, hortabatur. Ergo vel in vita cœlibe (quod laudabilius) ab omni voluptate & actu carnali abſtinendum eſt; vel, ſi ea ſit quorumdam infirmitas, ut libidini ſuccumbant, ineundum eſt matrimonium, atque eo ita utendum, ut intra fidem matrimonii & honeſtatis limites conſiſtatur. Quem in finem adducitur illud Apoſtoli, *Quod ſi non ſe continent, nubant*: & illud: *Uxores ducant & non urantur*. Atqui dum ejuſmodi Eunuchos ſpirituales hortatur, ut ſic permaneant; non hortatur ſolos qui voto perpetuæ caſtitatis obſtricti ſunt; quomodo enim diceret, *Quod ſi non ſe continent, nubant: uxores ducant & non urantur*? Simile etiam Epiphanii contra Valeſios argumentum eſt. Agit Apoſtolus de talibus caſtratis, qui ſi non ſe contineant, remedium habent in matrimonio; atqui materialiter caſtrati matrimonium inire non poſſunt, uti nec caſtrati ſpiritualiter; ergo dum Eunuchos ſpirituales hortatur Apoſtolus ut ſic permaneant, non agit de ſolis obſtrictis voto perpetuæ caſtitatis, ſed etiam de iis qui ita caſtitatem ſervant, ut matrimonio licite jungi poſſint ejuſque actum exercere.

113 Similiter Hæreſi 63, quæ eſt Origenianorum, multumque accedit ad hæreſim præcedentem, ſic loquitur Epiphanius: ,, Abrahamum ſcimus liberis operam dediſſe, ,, & amicum interim Dei fuiſſe, perinde ,, atque Iſaacum, & Jacobum, ac deinceps ,, ceteros, qui neque ſemetipſos execrandis ,, flagitiis ac fœdiſſimis uſurpandis rebus ,, inquinarunt, neque rectè à Deo conſti- ,, tutæ liberorum per nuptias procreationi ,, refragati ſunt. Neque porro, qui inter ,, ipſos caſtimoniam ac virginitatem inſtitue- ,, rant, certaminis leges violarunt, aut ve- ,, lut quibuſdam præſtigiis hanc virtutis ex- ,, ercitationem alio modo commutarunt. At- ,, que Elias ſanè urbes ipſas propemodum ,, ne ingrediebatur quidem, nec inter mu- ,, lieres verſabatur; ſed in deſertis locis aſ- ,, ſidue vivebat, quemamodum Eliſeus, & ,, Joannes, ac ceteri omnes; qui ut præcla- ,, rè, ex Euangelico Domini mandato, inſi- ,, gnem illam imitationis Angelicæ notam ,, atque formam exprimerent, *ſemet ipſos* ,, *caſtraverunt propter Regnum cœlorum.* ,, Juxta hunc Epiphanii locum, caſtratio Eliæ in hoc conſiſtebat, quod omnes libidinis occaſiones ſtudioſiſſime vitaret, ita ut *urbes ipſas propemodum ne ingrederetur quidem, nec inter mulieres verſaretur; ſed in deſertis locis aſſidue viveret.* Atqui hic nulla, vel explicita, vel implicita mentio voti eſt, quæ tamen ad Origenianos, uti & ſupra ad Valeſios convincendos, maxime fuiſſet opportuna. Ergo ad caſtrationem ſpiritualem non requirit Epiphanius votum, ſed ei ſufficit propoſitum efficax caſtitatis, & adhibitio mediorum ad eam ſervandam neceſſariorũ. Idem confirmatur ex eo, quod Epiphanius caſtrationem illam, in iis qui cœlibem vitam ducunt, appellet *mandatum Domini*:

atqui

Digitized by Google

atqui non eſt *mandatum Domini* de vovenda ab innuptis caſtitate, ſed de ea ſervanda quamdiu innupti ſunt: ergo ad ſpiritualem caſtrationem non requirit Epiphanius neceſſario votum, ſed ei ſufficit propoſitum caſtitatis & accurata ejus obſervatio.

113 Clarius etiam nobis favet objectus Anaſtaſius Sinaita; nam loco citato ad illa Chriſti verba, *Qui ſe caſtraverunt propter Regnum cœlorum*, adoptat hanc Chryſoſtomi ſententiam: *Non membrorum dicit abſciſſionem* Chriſtus, *abſit; ſed malarum cogitationum ablationem ... Tu ergo Deo age gratias, quod cum mercede & coronis tu illa ſuſtines, quæ ſuſtinent abſque coronis ii qui ſunt caſtrati ab hominibus*: neque in tota illa quæſtione quidquam eſt ad rem præſentem faciens, niſi quod ad longum referatur locus S. Epiphanii ſuprà explicatus. Atqui *ablatio malarum cogitationum*, quæ juxta Chryſoſtomum & Anaſtaſium Sinaitam eſt *caſtratio propter Regnum cœlorum*, poteſt conſiſtere ſine voto, ut eſt evidens. Ergo neque Chryſoſtomus, neque Anaſtaſius Sinaita intelligit ſolum eum Eunuchum, qui votum Deo obtulit caſtitatis perpetuæ.

114 Ad locum Hieronymi non eſt opus reſpondere, cum aliud non habeat quam; *In Eunuchis nequaquam illi intelligendi ſunt, quos ardens poëta deſcribens, ait* &c. *Sed illi de quibus Dominus in Evangelio loquitur, qui ſe caſtraverunt propter Regnum cælorum, quales erant & Apoſtoli*. Quomodo caſtratio fieri poſſit, etiam ſine voto, jam ex Patribus oſtenſum eſt. Cur autem ubi habetur, *Quales erant & Apoſtoli*, tantum dixeris, *Quales erant Apoſtoli*, omittendo particulam *&*, nolo ſtudioſius indagare, aut ſuſpicari id à te factum ideo, ut perſuaderes, ſolos Eunuchos ſpirituales dici, qui ſunt *quales erant Apoſtoli*; cum Apoſtoli tantum adferantur exempli causâ, & poſſint eſſe alterius quoque ſpeciei, & quidem ignobilioris, ſub genere ſpiritualium Eunuchorum. De S. Ephrem quod ais, apud Salianum ad annum 3173, non reperitur, neque quidquam toto iſto anno refertur, ad Eunuchos, vel Eliam, vel caſtitatem ſpectans, nec quidquam ſimile vel affine. Quod Tertullianus Eliam vocet *Spadonem*, non plus eſt quam quod alii vocent Eunuchum.

115 Bellarminus, cum agens de Eunuchis ſpiritualibus, de quibus Chriſtus Matth. 19, dicit, locum illum debere intelligi de iis, qui ſe voto obſtrinxerunt; loquitur (ut patet) in ſubjecta materia de ſolis Eunuchis novi Teſtamenti, qui modo ſpeciali & perfectiori Eunuchi ſunt, quam qui fuere Teſtamenti veteris. Concedimus itaque Bellarmino, quod ſine voto non intelligatur Eunuchus, modo perfectiſſimo & proprio novi Teſtamenti. Sed hoc non obeſt, quo minus in veteri Lege eſſe potuerit Eunuchus ſpiritualis modo imperfectiore, & ſtatui iſtius Legis accommodato, quando ſolum *propoſitum* ſuffeciſſe, ex Scripturis, Interpretibus & Patribus demonſtratum eſt ſupra ad locum Iſaiæ. Sic dum Magiſter ſententiarum & Hugo Victorinus, apud Cardinalem de Lugo de Sacr. diſp. 1 ſect. 1. definiunt, Sacramentum in genere, eſſe *viſibilem formam inviſibilis gratiæ, cujus cauſa exiſtat*; certum eſt de ſolis id Sacramentis novæ Legis intelligi poſſe, quamvis loqui videantur univerſaliter de Sacramentis cujuſcumque Legis. Ad rationem Bellarmini, quod non ſint proprie Eunuchi, qui ſe continent tantum; ſed requiratur, ut non poſſint non ſe continere; reſpondeo rurſus, id verum eſſe de Eunuchis ſpiritualibus perfectiſſimo modo, non de iis qui tales ſunt imperfectiore; quamquam & votum in rigore non tollit potentiam incontinentiæ phyſicam, ſed moralem tantum, eamq; non niſi ſenſu valde limitato; & quotidie videmus qui lugeant, impotentiam il-

lam fallere, & contra votum graviſſimè delinqui. Sed & Vitæ Patrum atq; Sanctorum commonſtrant, in ſimilibus, vitam adeo auſteram in ſolitudine profitentibus, non minorem fuiſſe incontinentiæ impotentiam moralem, quam ſit in plurimis voto obſtrictis, qui tantam, tam ſolicitam caſtitatis cuſtodiam, in media hominum turba & rerum temporalium affluentiâ, non adhibent, & tamen Sacerdotes ſunt, neque contra caſtitatem graviter peccant: atque ita revera veniunt nomine Eunuchorum.

§. VI. ACCUSATIO.

Papebrochius, cum Magdeburgenſibus aliiſque hæreticis, contra ſanctos Patres ac communem Eccleſiæ ſenſum, negat Monachatum incæpiſſe ante annum CCC.

RESPONSIO.

116 POſſinus noſter, in lucem daturus Codicem Regularum (de quo egi Art. 13 n. 72) ſicut eum moriens reliquerat Lucas Holſtenius, jam tum impreſſum & Alexandro VII dedicatum, collegit ex ſchedis defuncti, velut tabulis ex naufragio raptis, ſuccinctam Præfationem pro amplo, quem ille meditabatur, commentario: & primis duobus Capitibus de origine & progreſſu Monachiſmi ſic diſſerit: *Fruſtra ſunt, qui verum & perfectum Monachiſmum Chriſtianiſmo vetuſtiorem faciunt. Ejus in veteri Teſtamento, figura magis quam forma, præſagia potius quam exempla reperiuntur. Anachoreſis Eliæ, hujus & Eliſei diſcipulorum convictus, Nazaræorum & Recabitarum inſtituta, tum ſi qua occurrunt alia ejus generis, videri poſſint quædam quaſi rudimenta gratiæ, Monachos facere exordientis.*

117 Hæc ibi, ſatis conformia iis quæ ſupra dixi, per quæ tamen congruè liceat ſolitariæ vitæ initium ponere in Elia: deinde vero ſic progreditur: *Indicat Metaphraſtes initio Vitæ S. Pauli Eremitæ, non defuiſſe primis duobus Eccleſiæ ſeculis, multos vitæ monaſticæ profeſſores. ..... Verum* (quidquid ſit de eo, quod affirmanti ſcriptori ſeculi 10 non poteſt certo credi, abſque certa probatione, in tanta vetuſtatis caligine) *ut alia multa eccleſiaſtica monumenta, ſic memoria diſtinctior primævæ illius vitæ regularis, Diocletiani flammis, quibus Chriſtiana tabularia conflagrarunt, ablata fuerit.* Hanc tu, Pater Reverende, quàm fruſtra conetis ex Vitis Sanctorum, diu poſt rem actam ſcriptis & licentius interpolatis reſtaurare, patebit ex Reſponſione ad §. 13; ubi mihi objicis S. Frontonium, quaſi hic circa annum 150 fuerit ſeptuaginta Monachorum Abbas ſeu Pater: ibi enim commodum erit ſcopas hujuſmodi diſſolutas colligere. Nunc audiamus, quid porro dicat Poſſinus, ex Holſtenii mente, aut fortaſſis etiam verbis, ſic progrediens:

119 „Ex his quæ ſuperſunt monumen„tis, ætati Conſtantini Magni vitæ Regu„laris initia imputanda ſunt: tunc ſcilicet, „per Eccleſiæ pacem, ea perpetuari ſine in„terpellatione, dilatari ſine obſtaculo po„tuit. Auctores porro ejus primi, Paulus & „Antonius fuere: quorum exemplis duo

„genera

„ genera Monachorum informantur, alterum Eremitarum, ſeorſim ſine arbitrio degentium; Cœnobitarum alterum in domo communi conviventium: & miſcebantur in illis principiis hæc duo genera plerumque, ut iidem ex eremo in cœnobium, ac viciſſim è vita communi in ſolitariam tranſirent. Quamquam hæc cum multis experimentis eſſet deprehenſa periculoſior, cœpit præ illâ cœnobitica celebrari diſciplina, præſertim poſt editam à Pachomio Regulam, exceptam dictante Angelo, quam Latine Hieronymus tranſtulit.

120 Idem autem Hieronymus viam ad iſta ſic ſcribenda monſtravit ante Vitam S. Pauli præmemoratam; eos dimittens, qui initium Monachiſmi ad Eliam & Baptiſtam referunt, atque ad magis certum notumque principium tranſiens per hæc verba: *Alii autem (in quam etiam opinionem vulgus omne conſentit) aſſerunt Antonium hujus propoſiti caput: quod ex parte verum eſt. Non enim tam ipſe ante omnes, quam ab eo omnium incitata ſunt ſtudia. Amathus vero & Macarius, diſcipuli Antonii, quorum ſuperior corpus magiſtri ſepelivit, etiam nunc affirmant, Paulum quemdam Thebaum, principem iſtius rei fuiſſe, quod non tam nomine quam opinione nos quoque probamus.* Decio ſcilicet Eccleſiam perſequente, poſt annum 250 ſeceſſit Paulus admodum juvenis, magiſque ac magis ad interiorem eremum penetrans, ibi tandem conſedit, ubi primus ſolusque Antonius vivum reperit ac mortuum ſepelivit.

121 Simili occaſione & Dei impulſu, non autem ignoti ſibi Pauli exemplo; alii & alii hinc inde, in locis minus ab urbium frequentia remotis, cœperunt vivere ſolitarii; ii ſcilicet de quibus in Vita S. Antonii ſcribit S. Athanaſius, quod *non longe à ſua quique villula ſeparatim inſtituebantur*. Talis fuit *ſenex, in agello vicino* ejus unde S. Antonius erat civitatis, *vitam ſolitariam à prima ſectatus ætate*, atque adeo ante ipſius Pauli ſeceſſum: nam S. Antonius illum, quem dixi, jam ſenem annorum fortaſſis 60, acceſſit circa annum 270: idemque Antonius adhuc juvenis, *ab univerſis Fratribus puro diligebatur affectu, & omnibus, ad quos ſtudio diſcendi pergebat, obediens, proprias ſingulorum gratias hauriebat.* Erant ergo jam pridem in Ægypto Monachi non pauci, & fortaſſis multo plures ante tempora Decii, ſed per atrocitatem perſecutionis iſtius fermè extincti. Quales autem? Explicet id ipſemet S. Antonius in Vita S. Pachomii, à coævo ſcripta, & à me edita 14 Maji num. 76, diſcipulum Pachomii Zachæum ſic alloquens: „ Quo ego primum tempore monachum cœpi agere, nullum uſpiam extabat cœnobium, in quo de aliorum ſalute cura aut metus cuiquam erat: ſed quiſque veterum Monachorum, perſecutione jam finita, privatim exercebatur: poſtea vero Pater veſter (Pachomius) tantum bonum Deo adjuvante effecit. Alius quidem ante, cui Aotæ nomen, voluit tale miniſterium ſuſcipere: verum quia non ex toto corde ei rei ſtuduit, ſucceſſu conatus ille caruit.

122 Hæc verba mihi occaſionem dederunt ſcribendi §. tertium ante illius Pachomii Vitam, ſub hoc titulo; *Cœnobialis vita ſeu perfectioris monaſtica initium & exemplum an à S. Pachomio acceptum?* Reſpondeo autem affirmativ. Dum vero prolixe atque ex propoſito, ut loquimur, id probo, evidentem facio falſitatem accuſationis hic mihi objectæ, quaſi univerſim faciam Monachiſmum anno 300 poſteriorem. Apparet enim quæſtionem mihi eſſe & fuiſſe ſemper de cœnobitica ſeu monaſtica perfectiori, ad quam exiſtimo non perveniſſe ulla monaſteria, vel in Ægypto vel alibi, ante Pachomium.

Digitized by Google

123 Hoc vero ſic à me dictum ne perperam interpretaretur aliquis, ipſe me explicui num. 23 ibidem, & nomen *Monachi* dupliciter accipi debere dixi. Primò id quod ipſum importat nomen, ut intelligatur Monachus eſſe, vitæ à mundano ſtrepitu rerumque temporalium cura reductæ ſectator, hujuſmodi vitæ propoſitum ſeu votum externa aliqua habitationis, victus, veſtituſque, à vulgari mundanoque diſcrepantis, ſingularitate profeſſus. Secundò Monachus dicitur, & nunc fere ſolum intelligitur is, qui cum externarum abdicatione rerum propriæ etiam voluntatis arbitrium abdicavit, ut fiat membrum alicujus religioſi cœtus, ſub obedientia viventis, cum obligationis perpetuæ vinculo, quantum ex ſua quidem eſt parte, inſolubili. Quoniam autem utrumque hoc Monachorum genus, appellatione nominis non diſtinxerunt antiqui; infinitæ logomachiæ data nonnullis materia eſt: à qua qui ſubducere ſeſe volet, poterit primos vocare Monachos ſimplices, quales etiam hodie multi ſunt, & nunc paſſim vocantur Eremitæ; ſecundos, Monachos Religioſos, quales nunc ſunt ſoli Clauſtrales, aut qui ſub clauſtralis Superioris obedientia extra cœnobium ſolitariè vivunt, iiſdem quibus cœnobitæ votis adſtricti. Primis haud dubie, non item ſecundis, ſic accenſebuntur, non tantum S. Joannes Baptiſta, S. Paulus Eremita, & quotquot alii ante Antonium ſolitudinem incoluerunt, viventes in ea ſolitarii, aut cum uno alterove comite habitantes arbitratu proprio, à nemine, publicam ad hoc poteſtatem habente, ſuſcepti, nec cujuſquam obedientiæ inſolubili nexu obligati; ſed etiam ipſe S. Antonius, uſque dum, poteſtate ab Alexandrino Patriarcha tacite vel expreſſe accepta, ex diſcipulis à ſe inſtitutis cœpit habere aliquos, ſibi vel immediate vel mediate ut Superiori ſubjectos.

124 Sicut autem antiqui paſſim, ac fere etiam recentiores, indifferenter uſurpaverunt nomen *Monachi*, ſic etiam nomen *Monaſterii*, dicti *ἀπὸ τοῦ μονάζω ſolus ago* (unde & *Μονάζοντες* Græcis iidem qui Monachi) quemadmodum & nomen *Cella*, nunc paſſim ſumi ſolitum pro unius vel Eremitæ vel Religioſi clauſtralis habitaculo, medio ævo uſurpabatur pro cœnobio, unde plurimæ apud Italos Francoſque qua Abbatiæ, qua Prioratus, ita hodiedum appellantur; puta, *Cella-nova*, *Cella-Dei*, *Valliscella*, *Cella S. Giſleni* &c. Inter hæc diſtinguens ego, temporum ratione id exigente, cur tibi ridiculus magis videar, quam qui forte (ut aliquando non nemo ex veſtris apud me) vellet excuſare enormitatem numeri, in eccleſia Lovanienſi veſtra expreſſi, dicendo; quod iſtic, ubi Dux Saracenorum Humar Carmelitis *paucis, è 7 millibus cœnobiis reſiduis*, imperat geſtamen veſtis barratæ; *Cœnobium* ſumatur pro *Monaſterio*, & hoc ſæpe pro *Cella*; atque ita dumtaxat ſignificari, ipſos qui veſtem mutarunt, fuiſſe reliquos ex ſeptem millibus quorum monaſteria Humar ſubverterit, pleroſque interficiens.

125 Ut ut eſt, appareret falſo me accuſari, quaſi negem *Monachatum incepiſſe ante annum* 300; cum tam manifeſte declarem, me agere de perfecto, id eſt cœnobitico monachatu; & quidem tali, qui non ſolum multos Monachos in unum colligebat monaſterium, ſed uni monaſterio ejuſque Abbati plurima alia ſubjiciebat tamquam capiti, quemadmodum nunc fit in Religioſis Ordinibus; eſt enim hæc regiminis forma procul dubio optima & perfectiſſima. Nititur quidem Patern. veſtra contrarium probare ex ſanctis Patribus: ſed hi omnes intelligi poſſunt de Solitariis ſimplicibus loqui, eorumque cel-

las

las appellare monaſteria, ut ex prima vocum inſtitutione aptius fit. An autem iſti, quos ante Pachomium atque Antonium agnoſco, Monachi, tria vulgo nuncupata Religionis vota explicite ſint profeſſi (ut nunc omnes faciunt) & quandonam ejuſmodi Profeſſioni acceſſerit notiſſima hodie ſolennitas, ſic profitentem faciens incapacem dominii privatim retinendi vel acquirendi, & matrimonii contrahendi, vellem alius mihi explicaret diſtinctius.

126 Tria vota formaliter & in terminis nuncupata jam inde à principio naſcentis Eccleſiæ, non probat primorum, quos mihi objicis, *credentium multitudo* Hieroſolymis; quorum *nemo* (teſte Luca, in Actis Apoſtolorum) *eorum quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia.* Licet enim in iſtis aliquod cœnobiticæ vitæ exemplum præluxerit poſteritati; ejus tamen perfectionem nec tenebat multitudo illa; nec tenere poterat. Etenim collatis in commune agrorum fundorumque pretiis, familiam nihilominus quique ſuam cum uxoribus & liberis ſeorſim habebant, manibus laborantes & alia multa facientes, quæ cum vero Monachiſmo non conveniunt: imo nec illa ipſa in commune allatio, nec Ananiæ ac Sapphiræ punitio, propter fraudatum agri Apoſtolis oblati pretium, votum Religionis important; dicente Petro, *Nonne manens tibi manebat, & venumdatum erat in tua poteſtate?* unde etiam intelligitur, multos quidem, non tamen omnes, neque omnia & ex voto, in commune contuliſſe quæ poſſidebant: qualiſcumq; autem, inter eos qui id fecerant, vitæ fuerit communis ratio, non duravit ultra ſecundum à paſſione Chriſti annum; quando, poſt lapidatum Stephanum, gravis contra novellam Hieroſolymis Eccleſiam ſuſcitata perſecutio, omnes diſſipavit, præter Apoſtolos.

127 Illud ipſum tamen ſatis fuit Caſſiano, ut diceret, Collat. 18 cap. 5, quod *Cœnobitarum diſciplina à tempore Apoſtolicæ prædicationis ſumpſit exordium.* In quem ſenſum accipio alios plures quos hic allegas, ac nominatim, Synodi Meldenſis, anno 845 in Francia celebratæ, Epiſcopos. Denique Liturgiæ SS. Jacobi & Marci, jubentes etiam pro Monachis orare, non plus probant quam ætas codicis ex quo ſumptæ ſunt: ſicuti non plus probaret Miſſale Ambroſianum aliquod, ante pauca ſecula ſcriptum: cum conſtet, nullam veterum Liturgiarum eſſe, quæ non fuerit ſucceſſive aucta aliis atque aliis precibus clauſuliſque, æque ac Miſſa Romana, quam à S. Petro fuiſſe ordinatam non dubitatur: ſed puram, ut ille ordinavit, inveniendam, fruſtra quis ſperet: cum nequidem Gelaſiana ac Gregoriana Sacramentaria, tanto poſteriora, uſpiam reperiantur abſque interpolamentis. Sic in Miſſa S. Jacobi uſurpatur verbum *Ὁμοούσιον*, millies in Nicæno allegandum, ſi eo uſus S. Jacobus fuiſſet.

128 Nihil etiam ad quæſtionem noſtram facit propoſitum ſeu votum caſtitatis, quod concipiebant jam inde à temporibus Apoſtolicis Virgines ac Viduæ, & quod eaſdem Deo conſecrabat, ad eum fere modum quo nunc eidem dicantur dictæ vulgo Devotæ, aut etiam ſub uno tecto commorantes Begginæ; ſive illæ propriis ſe ſuſtentarent bonis, ſive ex proventibus Eccleſiarum, quarum miniſteriis ſe addixerant. Quamvis enim Baronius ad annum 57 & 301, illarum *collegia* cenſeat vocari potuiſſe *monaſteria*; propter aliquam communis vitæ ſpeciem; non tamen probat, his noſtris illa fuiſſe in omnibus paria. Taceo interim, quod S. Ignatii Epiſtola ad Philippenſes, ubi ille Apoſtolicæ ætatis Sanctus ſcripſiſſe creditur, *Saluto Collegium Virginum & Viduarum*; non ſit ex ſeptem illis Epiſtolis, quas omnes indubitanter tenent illius eſſe; ſed ut ſummum

ſecundo.

Digitized by Google

ſecundi generis, earum ſcilicet, quas tales eſſe, poſſit veroſimiliter teneri, præ reliquis tribus certo ſuppoſititiis; de qua Ignatianarum Epiſtolarum apud eruditos nunc receptiſſima diſtinctione, Baronio non obſervata, videri poteſt Henſchenius 1 Februarii in Comm. prævio ad Acta S. Ignatii Martyris. §. 6.

129 Meldenſe ſupra citatum Concilium Carolo Calvo Imperatori commendans *Monaſticum Ordinem, à Deo Inſpiratum, & ab ipſis Apoſtolis fundatum, ſeu à nominatiſſimis ac ſanctiſſimis Patribus excultum*, non probat quod ex Suare aſſumis, id rigidiſſime, etiam quoad Apoſtolos, intelligendum de illo, *in ſpecifica ſua proprietate accepto*; ſi quidem per hæc verba indicare velit Suarez, cœnobiticam Ordinis perfectionem, ut contradiſtincti ab Eremitico inſtituto. Non etiam id probant *ſeptem Monachi Martyres* in Ægypto ſub Maximino, in Romano Martyrologio memorati ad 19 Octobris, quorum occaſione Baronius in Notis meminit plurimorum aliorum, ſub eodem tyranno ibidem paſſorum, indeque ad Monachiſmi vetuſtatem laudandam dilabitur. Nam non ſequitur, cœnobitas fuiſſe: & Maximinus iſte primum cœpit anno 310 in Ægypto regnare, quando iſtic fuiſſe cœnobia agnoſco: adeoque illi nihil faciunt ad veſtrum ex Baronio intentum; uti nec libri de Hierarchia, male attributi Areopagitæ; nec denique Philo de Eſſenis, de quibus me accuſat §. ſequens.

130 Quid de origine Monachatus ſcripſerint Magdeburgenſes, nec curo, nec curavi unquam diſcere; neque ad me pertinet examinare, qua in re Calvinus poſuerit diſſimilitudinem inter primos & noviſſimos Monachos. Habeat eos magiſtros qui volet, ego eos abominor, & calumniam jam ſæpe iteratam contemno. Cum tamen objicias Bellarminum, accipe ex eo (cap. 5 de Monachis) tum Magdeburgenſium, tum Calvini de primis Monachis errores. Primo docent Magdeburgenſes Centuria 4, Cap. 6, col. 464: *Cœpit*, inquiunt, *hoc ſæculo* (quarto) *Monaſtice*. Ego admitto eam, fuiſſe vel à tempore Eliæ; ſed minus perfecte. Secundo docent iidem Centuriâ 5, cap. 6, col. 700: *Cœpit Monachatus, partim ex obſcuratione doctrinæ de juſtificatione & veris cultibus Dei, partim ex prava æmulatione Eſſenorum.* Ego & inſtinctui Spiritus ſancti, & vitæ perfectioris deſiderio Monachiſmi ortum adſcribo: quamquam & aliquos, ſive ut cauſa acceſſoria, ſive ut principalis, agere in ſolitudinem potuerit perſecutio Tyrannorum. Tertio Calvinus lib. 4 Inſtitut. cap. 13. §. 10 ait: „ Fuiſſe quidem apud „ veteres quarti & quinti ſeculi aliquos „ Monachos; ſed eos qui nunc ſunt, nihil „ cum illis habere commune; & ideo vere „ dici poſſe, Monachatum qualis nunc eſt, „ rem novam & recentem eſſe „. Ego Monachos illos fuiſſe vere Religioſos & quoad omnia Religionis ſubſtantialia planè ſimiles Monachis religioſis hujus temporis, conſtanter aſſero, atque adeo nihil cum Calvino vel Magdeburgenſibus commune habeo.

§. VII. AC-

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Sanctos Patres & univerſos ſcriptores Catholicos, negat, Eſſenos fuiſſe veros Monachos; aſſerens illos (fretus auctoritate ſolius Claudii Salmaſii hæretici) fuiſſe hæreticos.

RESPONSIO.

131 Niſi verba quædam mea viderem, Rev. Pater, à Te allegata num. 132 & 134. dubitare poteram, an in eo, quem accuſas, Tomo 3 Maji ipſemet legeris Parergon 2, inſertum Hiſtoriæ Chronolog. Epiſcoporum Hieroſolym. Hujus igitur initium, hic integrum placet ponere Lectori ob oculos, ut videat quam longe alios, minimeque ſuſpectabiles auctores ſecutus ſim, nihil meis, nihil Salmaſii verbis definiens; ſed fretus auctoritate Hegeſippi ſcriptoris antiquiſſimi, utpote anno 150 florentis; & Euſebii, eumdem poſt duo ſecula allegantis, Hiſtoria Eccleſ. lib. 4 cap. 22. Ibi cum hic narraſſet ex præfato Hegeſippo, quomodo Hieroſolymitanam Eccleſiam, eatenus (id eſt uſque ad obitum Judæ, ſive Juſti Epiſcopi, circa annum CXI defuncti) adhuc virginem, Thebuthis quidam aggreſſus eſſet vitiare, indigne ferens, ſe non eſſe creatum Epiſcopum; *Fuit hic*, inquit Euſebius, *è ſeptem illis ſectis, in Iudaico populo proſeminatis . . . adverſus tribum Iuda & adverſus Chriſtum*; quas idem Hegeſippus recenſet, nominans *Eſſæos*, *Galilæos*, *Hemerobaptiſtas*, *Masbothæos*, *Samaritas*, *Sadducæos*, *Phariſæos*.

132 Euſebio addere potuiſſem ætate proximum Epiphanium; ſed nolui, tum quia iſte ſenior videbatur ſufficere, tum quia nolebam diſputare, rectene Epiphanius diſtinxerit Eſſenos ab Oſſinis, utrorumq; errores aliquot notans, fortaſſis veris graviores. Sed fruſtra hæc cautela fuit: diſſimulaſti enim Pater Rev. ipſum etiam, quem auctorem citavi, Euſebium, ex Hegeſippo teſte irrefragabili ſcribentem, & unde Parergon illud ordior, congrue ad Titulum, *de Eſſenis ſive Eſſæis, per quos aliqui Monachiſmum ab Elia uſque ad Chriſtum continuatum volunt*. Poſt quem Titulum, & hic relata Euſebii verba, ſic progredior.
„ Videant ii, qui tanto ſtrepitu Eſſenos,
„ Joſepho Solinoque deſcriptos, laudant
„ ut Monaſtici ſtatus ab Elia inſtituti pro-
„ pagatores conſervatoreſque in Lege nova,
„ an eos ſatis veroſimiliter ab *Eſſæis* jam di-
„ ctis ſecernere poſſint. Mihi Ἐσσηνὸς & Ἐσ-
„ σαῖος idem eſſe videtur, ſicuti idem eſt
„ *Ἐδεσσηνὸς & Ἐδεσσαῖος, civis Edeſſa*, &
„ alia hujuſmodi infinita, invenienda apud
„ Stephanum de Urbibus.]

133 Tu vero, Pater Rev. omiſſis iſtis omnibus, veluti nihil facientibus ad rem, aſſumis verba mox ſequentia; non tamen integra, ſed ad aſteriſcos mutilata iſtic, ubi nitor Salmaſium excuſare quadamtenus, itàque progredior. „ Videri poſſunt, quæ de Eſſenis eru-
„ dite commentatus eſt, in Plinianis ſuper
„ Solinum Exercitationibus, Claudius Sal-
„ maſius, duobus prægrandibus Tomis,
„ Pariſiis anno 1629, cum adhuc optime
„ Catholicus eſſet, poſtea in tranſverſum
„ actus

„ actus, non hæreticæ factionis ſtudio, ſed „ tædio patriæ, ubi dolebat ſe fruſtratum „ ſupremo Divionenſis Parlamenti Præſi- „ datu jam certa ſpe prehenſo, neque po- „ ſtea ſic à Catholica Religione alienus, „ quin fateretur cuipiam mihi noto, hac „ ſola cogitatione ſe retineri in Hollandia, „ quod bis mutare partes turpe nimium „ eſſet viro erudito, cui facile eſſet, ut in „ forenſibus cauſis, ſic & in quæſtionibus „ de fide partem utramlibet tueri.] Pro quibus aliud nihil dixiſti, Pater, quam Salmaſium fugiſſe in Hollandiam, ibique permanſiſſe, *eo quod bis mutare religionem turpe nimium eſſet viro erudito.* Ego, Rev. Pater, non temere præmiſſa ſcripſeram, & poſtremum iſtud de cogitato ad Catholicos regreſſu, etiam nunc credo veriſſimum eſſe; tum fideli teſtimonio P. Henſchenii, ſæpius hoc mihi referentis, tum auctoritate Sereniſſimæ Suecorum Reginæ, quæ eidem Henſchenio idem in noſtro Muſeo retulit, Antverpia Romam tranſiens, ut ſimiliter ſibi à Salmaſio dictum, cum ad ipſam, de mutanda religione cogitantem, veniſſet in Sueciam.

134 Quod attinet hominis ſenſum de fide, ſuos libros imprimentis Pariſiis anno 1629, eoſque dedicantis Senatui Veneto, à quo gloriatur grandis teſtimonii honore decoratum ſe, Reipublicæque obſtrictum; & loci & patrocinii talis titulis deceptum me fateor, ut exiſtimarem, *tunc adhuc optime Catholicum* fuiſſe, nec niſi poſtea defeciſſe. Defecerat ille, ut nunc certius didici, adhuc juvenis, poſt mortem ſui Catholici patris, à tutoribus hæreticis ad Calviniſmum traductus, in quo ingenii eruditioniſque raræ titulo clareſcens, fuit ab Hollandis, circa annum 1610 invitatus ad hiſtoricas in Lugdunenſi Academia prælectiones, pro defuncto Scaligero continuandas: ex quo tempore varia commentatus, tandemque etiam duos illos in Solinum tomos, cum iiſdem ſe Pariſios contulit, eo pellectus à Cardinali Richelio impreſſionem adjuturo, qua de cauſa in illis ſtudioſe cavit, ne quid inſpergeret Catholicis diſpliciturum.

135 Tum vero de mutanda religione deliberans, eo pronius quod etiam Præſidentiam Divionenſem, tunc forte vacantem, ſibi conferendam putaret; cum hanc alteri collatam videret, ſeque tota Hollandia traduci audiret, quaſi certo regreſſum ad partes Catholicorum; pudore ac dolore actus in tranſverſum, rediit in Hollandiã; ubi de Cardinali ulturus ſeſe, inſanum prorſus librum & Romanæ Eccleſiæ injurioſum ſcripſit, factaq; ſunt ejus noviſſima pejora prioribus; prout an. 1655 demonſtravit noſter Dionyſius Petavius, per Miſcellaneas contra eum Exercitationes, ex quibus mihi accepiſſe videtur Paternitas tua, quæ adfert n. 134, tam merito dicta contra iſtam turbati ingenii perturbatiſſimam ſcriptionem, quam immerito applicata prioribus libris, animo ſedatiori & à controverſiis de religione alieniſſimo compoſitis; eoque etiam puris magis, quo majora ſibi tunc apud Catholicos, quam apud Hollandos pollicebatur ſtudiorum ſuorum paſſim tunc laudatorum præmia.

136 Atque hæc non Tui redarguendi cauſa, Pater Rev. (qui prædicta diſſimulare maluiſti, quã examinare) ſed amore veritatis deducere hic volui. Manent interim quæ conſequenter ſic ſcribo „ In Solini Commentatore parum referre puto, quam ille „ multum vel parum ſolide Catholicus „ fuerit, ubi de cauſa religionis non agi- „ tur, ſed de ſola auctoris mente, cum „ aliis coævis conferenda: juxta quam * à „ Salmaſio Lector inveniet accurate ex- „ plicatos Eſſenorum mores, ritus, religio- „ nem, Græcanicis ſuperſtitionibus per- „ mixtam; atque mirabitur, propter non- „ nulla, quæ videntur cum Monachis, poſtea „ ſub-

Digitized by Google

„ ſubortis, habuiſſe communia, cum ea „ fuerint quam benigniſſime ſumpta, dignos „ eſſe viſos [Eſſenos iſtos], quos monaſtici „ ſtatus zelatores aliqui vellent agnoſcere „ pro majoribus ſuis. Hæc verba, omiſſis prioribus, ab aſteriſco incipiens, objicis mihi num. 113, ut ita videar contra Eſſenos definiviſſe aliquid, *fretus auctoritate ſolius Salmaſii*; cum ego, examinatis quos citat auctoribus antiquiſſimis, dicam, quod juxta mentem illorum, Lector inventurus ea ſit explicata apud Salmaſium, quæ Tu arguis, velut ex illo ſolo accepta. Iſtas interim ejus Exercitationes in Solinum, nulla unquam cenſura notatas (nam *opera* ejuſdem *in Decretum*, res diverſiſſimæ ſunt) ſi videre voluiſſes, aut ſaltem indicem ſubjunctum percurrere Pater Rev. vidiſſes, non male meritum Auctorem de Eſſenis, quos in multis excuſat, in nonnullis falſo accuſatos defendit, negatque *ſolem pro Deo coluiſſe* pag. 613, licet fateatur *ſuperſtitione Græcanica non caruiſſe cultum, quo ſolem & lucem venerabantur*; *aliquid etiam à Chriſtiana doctrina hauſiſſe, ſed Chriſtianos in totum non fuiſſe*: & quoniam *Eſſenos* ab *Oſſenis* diſtinguit Epiphanius; hos quidem putat fuiſſe recentiores, illos autem veteres, quorum doctrina & mores puriores fuerint quam iſtorum.

137 Hæc apud Salmaſium Legenda indicans, dico, Eſſenos „ dignos eſſe viſos, „ quos Monaſtici ſtatus zelatores aliqui „ vellent agnoſcere pro majoribus ſuis; „ tantum ne cogantur aſſentiri Hieronymo, „ ſic ſcribenti de S. Hilarione: *Necdum tunc* „ *monaſteria erant in Palæſtina, nec quiſ-* „ *quam Monachum ante S. Hilarionem in* „ *Syria noverat. Ille fundator & inſtitutor* „ *hujus converſationis & ſtudii in hac Pro-* „ *vincia primum fuit*. Satis notus erat Hie- „ ronymo Joſephus, nec fugiſſe eum po- „ terant quæ de Eſſenis habet, non tamen „ ipſi, vel per ſomnium, incidit cogitare, „ illos Monachos fuiſſe. Quod ſane ſi „ fuiſſent, non potuiſſent illi non magnam „ præbuiſſe materiam Euſebio, de Martyri- „ bus Palæſtinæ ſcribenti; & tamē nec ſemel „ quidē unum vel Eſſenum vel Monachum „ Palæſtinum in certamen adducit, toto „ quo perſecutio, quam tractat, duravit de- „ cennio; cum de Ægyptiis Monachis il- „ luſtrium aliquot Martyrum Paſſiones ex- „ tent, imprimis S. Cyri xxxi Januarii; „ cumque univerſim de omnibus teſtetur „ S. Athanaſius, in Vita S. Antonii n. 61, „ tantam eorum fuiſſe alacritatem, una cum „ magiſtro ſuo palam ſe tyrannis objectandum, „ tium, *ut motus judex ob Antonii ſociorum-* „ *que conſtantiam, præceperit nullum peni-* „ *tus Monachorum aut obſervare judicium* „ *aut in civitate manere*: quo tamen non „ obſtante, legimus in S. Petri Alexandrini „ Vita, *Monachos quoque religioſos viros*, cum „ ſuo Epiſcopo, *in cuſtodia carceris perma-* „ *nere* voluiſſe.

138 „ Non equidem negaverim, horum „ diſciplinam, in ſuis quæ habuit ſub S. „ Marco principiis, occaſionem dediſſe „ Philoni, ut *quomodo Lucas narrat Hiero-* „ *ſolymis credentes omnia habuiſſe commu-* „ *nia, ſic & ille Alexandriæ ſub Marco fie-* „ *ri doctore cernens, quaſi in laudem gen-* „ *tis ſuæ librum ſuper eorum converſatione* „ *ſcripſerit*, quin & *Eſſæos* eoſdem nuncu- „ paverit. Sed hoc nomen in Ægypto fuiſ- „ ſe, vel hos originem ſuam à præmemo- „ rata inter Judæos hæreſi ſumpſiſſe, neque „ dicit Philo, nec ſi diceret, poſſet pro- „ bare: ſed præſumi deberet eadem vani- „ tate ipſos ſic appellâſſe, propter quam- „ dam inſtitutorum ſimilitudinem, qua vo- „ luit primos Alexandriæ Chriſtianos, cre- „ di & appellari Judæos]. Hactenus meum iſtud Parergon. Accuſationis totius objectum: quod qua fide dicatur procedere

contra Sanctos Patres, & pene omnes ſcriptores Catholicos, Tu videris, Hegeſippum, Euſebium, Epiphanium prætermittens, & paucos quoſdam ex utriſque allegans; magnos illos quidem ac venerabiles, ſed Hieronymum (qui tamen non aſſerit fuiſſe Monachos) ſimpliciter ſecutos, quæſtionem vero ipſam nuſquam ex profeſſo tractaſſe compertos. Hanc primum diſcutere Salmaſius ſtuduit, & hunc omnino ſecutus Holſtenius, ſive ex illius ſchedis Poſſinus, in Præfat. ad Cod. Regularum, ſatis habuit dicere; quod *Eſſeni, quorum meminerunt Hebræi, uti & quos Philo libro proprio deſcribit (quamquam hos S. Hieronymus fuiſſe Chriſtianos putat) multis, ut palam eſt, differentiis à Monachorum inſtituto diſcrepabant.* Atque hoc vel ſolum ſufficit ad Te convincendum de aperta calumnia, cum dicis, me fretum auctoritate ſolius Salmaſii; cum & Hegeſippum illic citatum habeas, & Euſebium, & Epiphanium: plures etiam mox dabo.

139 Opponis Hieronymum, ſed obſervationes eorum quaſi Monaſticas tantum referentem, tacentem autem de eorumdem fide. Addis Chryſoſtomum, Hom. 44 in Acta Apoſtolorum, *Eſſenos* vocare *ſanctos.* Atqui dum totam Homiliam lego & relego, ne verbum quidem de Eſſenis vel Monachis occurrit; nullos illic Chryſoſtomus vocat *Sanctos*; denique nihil ſimile vel affine habet ei quod à Paternitate Veſtra hic ſcribitur. An & qua ratione ab Euſebio Cæſareenſi vocentur *viri ſublimes*, & à Georgio Peccatore *Admirandi*, non eſt operæ pretium inquirere, cum periculo nihil inveniendi. In multis Eſſeni, ſublimes & admirabiles eſſe potuerunt; & quæ in eorum inſtituto bona deprehenduntur, amplecti potuit Joannes Baptiſta, ut dicis velle Dominicum Sotoj ſed non inde ſequitur quod recte inferas, *patere Eſſenos, de quibus Philo & Ioſephus, fuiſſe Monachos orthodoxæ fidei & vitæ ſanctiſſimæ.* Quod autem Eſſeni, ante & poſt Chriſtum, per aliquot ſecula floruerint, & vitam duxerint vere monaſticam & religioſam, probas ex P. Suarez, Tom. 4 de Religione Tr. 10 L. 1 cap. 9 n. 5 dicente: *Euſebius Lib. 9 de præparat. Evangel. Cap. 1 de Eſſenis loquens (quos Tr. 8 diximus cum Hieronymo, Epiphanio, & aliis in Eccleſia fuiſſe ex primis Religioſis, qui ſub Marco Alexandriæ floruerunt) inter alias regulas inſtituti eorum in præſenti materia, hanc ait obſervaſſe* &c.

140 Tu vero, Reverende, ita Suarem citas, inſigniter & fraudulenter mutilatum: *Eſſenos diximus Tract. 8 cum Hieronymo, Epiphanio & aliis, in Eccleſia fuiſſe ex primis Religioſis.* Prima fraus in hoc ſita eſt, quod Suarem indefinite de Eſſenis loqui facias, ubi determinate agit de iis, qui ſub Marco floruerint Alexandriæ. Secunda fraus eſt, quod cites Suarem, tamquam ſi cenſuiſſet, Eſſenos illos fuiſſe vere & proprie Religioſos; cum ſcias illum voce hac uti in ſignificatione latiori, imo impropria. Tertia fraus eſt, quod altum taceas de diſtinctione Suarezii inter Eſſenos varios. Quarta fraus eſt, quod diſſimules Suarezium expreſſe negare, de certo Eſſenorum genere, quod ſint Religioſi. Quinta fraus & palmaris eſt, quod reticeas Suarezium aſſerere, genus iſtud Eſſenorum non fuiſſe orthodoxum. Sed adeundus eſt Tractatus 7, nam tractatu 8 nihil de Eſſenis reperio. Sic igitur Tr. 7 L. 6 C. 1 Suarezius pronuntiat: „ Euſebius L. 9 de „ præpar. Evangelica Cap. 1 inſtitutionem „ Eſſenorum referens ex Porphyrio, inter „ alia, inquit, *qui in eam ſectam veniunt non* „ *ſtatim* &c. *Antequam cumiter cum eis verſ*„ *entur, jure-jurando confirmant primò, pios* „ *ſe erga Deum futuros* &c. ... Diximus „ autem ſupra ex eodem Euſebio Lib. 2 Hiſt. „ Cap. 16, hos Eſſenos fuiſſe Monachos „ qui

„ qui in Alexandria ſub Marco Chriſtianam perfectionem profitebantur, unde per illud jus-jurandum religioſa profeſſio ſignificari videtur.

141 Hic locus eſt, ut patet, ad quem nos ſupra Suarezius remittebat. Audi nunc cetera: „ Verum eſt, diverſam videri narrationem Porphyrii, quam Euſebius priori loco refert; à narratione Philonis, quam refert poſteriori loco. Unde licet Philo de Chriſtianis loquatur ex Judæis converſis, Porphyrius autem multa narrat quæ ad Judaicos ritus ita pertinent, ut non poſſint commode Religioſis Chriſtianis attribui. Unde in ſuperioribus etiam advertimus, illud juramentum *non fuiſſe de obſervandis propriis conſiliis Euangelicis*, ſed de pietate erga Deum & ſimilibus, quæ per ſe ad honeſtatem ſervandam, vel vitandum peccatum neceſſaria ſunt. Nihilominus per ſe credibile eſt, Eſſenos Chriſtianos, ſicut antiquorum mores ad perfectionem Chriſtianam tranſtulerunt, & ſublevarunt, ita altiorem modum profeſſionis juxta Eccleſiaſticum morem obſervaſſe]. Quorum omnium hoc breve compendium conſpicitur in margine: *Eſſeni non fuerunt proprie Religioſi profeſſi*: ubi non tantum negatur ſolennis profeſſio, qua carent etiam Scholaſtici Societatis; ſed & negatur Eſſenis vera Religionis eſſentia, cum nec votum nec juramentum haberent *de obſervandis propriis conſiliis Euangelicis*, ut mox fiet manifeſtius.

142 Sed ubinam, inquies, ſunt hic Eſſeni non orthodoxi, ſive, ut Papebrochius loquitur, ubi eſt *Eſſenorum religio græcanicis ſuperſtitionibus permixta*? ubinam ea ſunt, propter quæ mirabile judicetur, *dignos eſſe viſos quos ſtatus Monaſtici zelatores aliqui vellent agnoſcere pro Majoribus ſuis*? Reſpondeo ad hoc non eſſe opus adire aliū Suarezii tractatum: tantummodo inſpiciendum eſt, libri 3 caput 1. Dabo locum integrum, quantumvis prolixum, quia complura ſcitu digna, atque inter ea inſignes pro ſententia mea rationes auctoreſque continet. Sic ergo habet. „ Quamquam de Philone probabile ſit loqui de Eſſenis Chriſtianis, quia tractat de illis, qui novam perfectionis viam eo tempore profiteri cœperant. Joſephus autem de Judæis videtur loqui; nam antiquiores inter Judæos illos eſſe ſignificat, & à Phariſæis & Sadducæis illos diſtinguit, & *quædam eorum dogmata refert quæ cum Chriſtiana religione non conſonant*. Unde Epiphanius hæreſi 19 ponit Eſſenos Judæos, qui ante Chriſtum fuerunt, & hæreſi 9 & ſequentibus, alios *Eſſenos Samaritanos fuiſſe affirmat*. Cyrillus etiam, lib. 5 contra Julianum, ex Porphyrio eorum mentionem facit, dicitque in perſcrutandis Prophetis fuiſſe diligentes, & ideo multi exiſtimant non fuiſſe Chriſtum perſecutos, & ob eam cauſam non fieri eorum mentionem in Euangelio. Eorum etiam meminit Plinius lib. 5 Hiſtor. cap. 17, & antiquiſſimos illos eſſe ſignificat, & caſtitatem ac paupertatem dicit coluiſſe ſine ulla femina, ſine pecunia. B. Nilus in principio Aſceticorum ait, illos habuiſſe mores *ſimiles noſtris Religioſis, non tamen credidiſſe in Chriſtum*. Philaſtrius etiam contra Hæreſes ait, *multos eorum in Judaiſmo permanſiſſe*. Veriſimile ergo eſt, & ante & poſt Chriſtum fuiſſe, & multos ex illis ad fidem converſos .... De his ergo Eſſenis, qui inter Judæos fuerunt, *licet conſtet modum religioſæ vitæ tenuiſſe; tamen quod non veri Religioſi fuerint oſtendi poteſt: primo, quia etiam illo tempore non creduntur habuiſſe veram & ſanam fidem, ut ex Joſepho colligitur, & ex Epiphanio*; ſine vera autem fide, nec vera religio eſſe poteſt. Secundo ex Joſepho libro 18 Antiquitatum

„ cap. 2 & ex Philone ... eos non ſervaſſe veram paupertatem, ſed habuiſſe „ divitias unde viverent. Tertio de obſervatione caſtitatis & obedientiæ nihil certò „ affirmare poſſumus. multoque magis incertum eſt, an vota emiſerint, præſertim perpetua; nam de his omnibus qui „ caſtitatem ſervabant in Lege veteri, certius creditur, irregulariter ſolum pro aliquo „ tempore illam ſervaſſe.

143 Audis hic, præter alios ante à me memoratos, non tantum juxta P. Suarez, ſed etiam juxta B. Nilum, juxta Philaſtrium, juxta Joſephum, juxta S. Epiphanium; *Eſſenos, licet aliquem vitæ religioſæ modum tenuerint*, tamen *nec vere Religioſos fuiſſe, nec habuiſſe veram & ſanam fidem*: &c. Hæc in gratiam objecti à te Suarezii. Quomodo hic malam fidem tuam excuſabis, niſi dicendo, quod ſolum Tomum 4 inſpexeris; non autem Tomum tertium? Sed vix credibile eſt te tuoſque ſubſidiarios, tam avidos in percurrendis librorum ſaltem indicibus, non inſpexiſſe indicem tomi tertii de religione, verbo *Eſſeni*. Illic indicatur ſatis ſenſus Auctoris, & plura adduntur de Eſſenis, ad præſentis quæſtionis deciſionem ſcitu maximè neceſſaria. Pergeſne jactare quaſi ſolus Salmaſius mihi conſentiat? Quo te recipies, niſi fortè dicas, ab Auctoribus memoratis non accuſari Eſſenos prorſus omnes, me autem cum Salmaſio agere *contra Eſſenos generaliter ac indefinitè*? Ubinam autem in verbis meis, vel ex Salmaſio citatis, inveniſti hanc *generalitatem*?

144 Eſt, inquis, propoſitio hæc Salmaſii à Papebrochio adoptata: *Eſſenorum religio fuit græcanicis ſuperſtitionibus permixta.* Atqui Eſſeni hic ſumuntur *indefinite*, ergo *generaliter* ſeu univerſaliter. Reſpondeo negando conſequentiam. Nam licet in propoſitionibus neceſſariis ſubjectum *indefinitum* ſupponat ſemper univerſaliter, hanc tamen de propoſitionibus contingentibus regulam numquam audivi, ſed potius oppoſitam. Exempli gratiâ, etſi propoſitionem hanc, *Homo eſt animal*, quilibet accipiat, ita ut æquivaleat huic, *Omnis homo eſt animal*; nemo tamen propoſitionem hanc, *Carmelitæ ſunt viri docti & ſancti*, ſic interpretabitur, acſi omnes, etiam Fratres laici & juniores, docti ſint, ac omnes omnino ſancti. Quin imo propoſitio communiter vera reputabitur, etiamſi numerus Fratrum laicorum, & juniorum Clericorum, accedentibus forte quibuſdam Patribus minus peritis, numero doctorum non multum cederet. Nunc ex te quæro: Propoſitiones tuæ, quibus prædicas *mirabilem ac ſanctam Eſſenorum vitam*, *Eſſenos ante & poſt Chriſtum, vitam vere monaſticam & religioſam duxiſſe* &c. quæro, inquam, an ejuſmodi propoſitiones tuæ, non ſint æque *indefinitæ* ac meæ? An & hæ tuæ debent ſumi *generaliter*? Debent procul dubio, ſi idem ſit *Indefinitum* & *Generale*, etiam in propoſitionibus contingentibus. Atqui jam oſtendi Eſſenos, ſaltem multos, *non habuiſſe veram & ſanam fidem*: ergo Paternitas veſtra, *Eſſenos generaliter* numerans inter Majores ſuos, Ordini ſuo adſciſcit multos *non veræ & ſanæ fidei*. Locis à te citatis non pronuntiavi *hæreticos*, ſed *græcanicis ſuperſtitionibus* afflatos. Superſtitionis aliquid ſuboriri poteſt etiam ſimplicioribus ſubinde Catholicis, abſque eo quod cum pertinacia tueantur errorem contra fidem.

145 Eſſenos cum Monachis Syrogræcis, qui illis poſteriores erant, & Latinos per ludibrium vocabant *Azymitas*, non confundo; ideo, quod de Schiſmate ex me citas num. 135, ad rem non pertinet. Græcanicæ ſuperſtitiones, quibus Eſſenorum obſervationes quadamtenus inquinatas cenſet Salmaſius, ad Helleniſmum vel Græciſmum pertinent, eo ſenſu, quo paſſim in Scriptu-

ris utriuſque Teſtamenti, *Hellênes*, id eſt Græci,ſumuntur pro *Gentilibus* ſeu *Paganis*, quorum ſuperſtitiones, prævalente tandem Chriſtianiſmo, in Syria & toto Romano Imperio omnino ceſſarunt. Syrogræcos autem Monachos appellamus, qui lingua Syriaca ritibus Græcis utebantur in Sacris, Græciſque Patriarchis Antiocheno & Hieroſolymitano ſuberant. Tales ante Hilarionem in Syria ac Palæſtina nullos novimus; poſt illum plurimos; bene Catholicos omnes, primis ſaltem ſeculis,uſque ad ſuborta ſchiſmata Græcorum à Latinis, & quantum ſinebant hæreſes, ſubinde etiam irrepentes in monaſteria, cum quibus multum luctandum fuit Sanctis Sabæ, Euthymio, Charitoni, ceteriſque orthodoxis Cœnobiarchis; omnes tamen Syrogræcos à recta fide tandem defeciſſe ſeculo x atque xi, atque in ſchiſma fuiſſe prolapſos, demonſtro, ac proinde indignos, ut RR. PP. Carmelitæ ab iis ſe velint proceſſiſſe, per eoſque aſcendere ad Eliam.

146 Sic Moſchi ſive Rutheno-Græci, lingua patria, Græcis ritibus utuntur, diuque ſubfuerunt Conſtantinopolitanis Patriarchis, cum quibus etiam declinaverunt in ſchiſma. Sic Copti ſive Ægyptii Monachi (quales S. Antonius ac paſſim in Thebaide plerique) lingua utebantur Coptica, ritibus Græcis, Græciſque Patriarchis atque Epiſcopis ſuberant, quoad in Melchitas & Jacobitas diviſi fuerunt, ac demum omnes & ſchiſmate & varia hæreſi ab Eccleſia Romana Catholica ſejuncti. Ad Syro-Græcos tamen non magis ſpectant obſervationes Græcanicæ, id eſt Ethniciſmum ſapientes, de quibus Salmaſius tom. 1 Pag. 610, notans reverentiam eorum erga lucem ſolis, uſque ad ſuperſtitionem effuſam, adeo ut polluendam diam à ſe timerent, niſi corporis eluviem ſtudioſe occultarent; nefas etiam arbitrantes ante ſolis ortum dicere aut facere quidpiam ſermonis operiſve non ſacri; aliaque hujuſmodi: quæ (ut dicere cœpi) non magis ſpectant ad Monachos Syro-Græcos, quam ad Coptos ſive Ægyptios Chriſtianos ſpectabant illa idolorum probra, de quibus Poëta,

--- *Quis neſcit, qualia demens*
Ægyptus portenta colat? ---

147 Utroſque tamen, id eſt Eſſenos nondum Chriſtianos (nam veriſimile eſt ex his quoque non paucos, converſos ad Chriſtum, avitas ſuperſtitiones dimiſiſſe) & Monachos Syro-Græcos, ſupponis à me confundi, Rev. Pater; eodem jure quo Speculi novi editores, in pulchris ſuis ante tomum primum Prolegomenis, opinari voluerunt, quod tom. 1 Aprilis pag. 91 in margine indicaverim, Legiſlatorem Ordinis ſui S. Albertum *cultum apud Coptos*; unde interrogant, in meorum errorum Elencho, *An non ſcomma? An idoli habet loco? Infamia Ægyptii Copti colebant idola, canum, felium, &c. Hoc vult?* Non hoc ſane volo, Patres Reverendi; ſed volo id quod contextus, in eadem columna appoſitus, probat; S. Prochorum, unum ex ſeptem Diaconis, non ſolum in Menæis & Synaxariis Græcorum, ſed etiam in Martyrologiis atque Calendariis Coptorum (utique Chriſtianorum, quorum & verba allego) ſuum cultum habere. Errore quidem typothetico factum eſt, ut marginalia verba, altius quam par erat elevata, videantur aptari S. Alberto, immediate præcedenti: ſed ſi eidem vere applicari potuiſſent, non fuiſſet id ei magis injurioſum, quam S. Prochoro, quin potius honorificum.

§. VIII.

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius hiſtoriam S. Emerentianæ, à gravibus auctoribus traditam, aſſerit eſſe ſcandaloſam novitatem ac nugas.

RESPONSIO.

148 ADeo nota paſſim eſt S. Emerentiana, Virgo Martyr, S. Agnetis collactanea, & Breviariis ac Legendariis omnibus etiam antiquiſſimis inſerta, ut qui ſolum hunc titulum legerit, aliam nullam Emerentianam repræſentaturus animo ſit. Hoc ergo (ut cetera plura) ſubdole videtur egiſſe Paternitas tua, quo plus invidiæ & atrocitatis habeat prima fronte accuſatio, multis riſum motura, ſi addidiſſes, *quæ fuit mater S. Annæ, & proavia S. Ioannis Baptiſtæ*, nati ex Eliſabeth, filia Iſmeriæ, quam eadem Emerentiana viro ſuo Stolano Bethleemitæ pepererit; ſic ut Maria Deipara & Eliſabeth fuerint duarum ſororum, ex Emerentiana & Stolano procreatarum filiæ, adeoque cognatæ germanæ inter ſe, atque harum filii Jeſus & Joannes ſubgermani.

149 Auctorum gravium, contra quos me facere arguis, Pater Rev. primus cenſeri ab ætate debet Abbas Trithemius, in libro de ſcriptoribus, inter Cyrilli iſtius opera ſexto loco numerans librum unum *de ortu & laude S. Mariæ.* In alio autem, quem ſcripſit de laudibus S. Annæ idem Trithemius, cap. 6 ſic loquitur: *S. Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus, cultor quondam Montis & Ordinis Carmeli* (quam fabulam procul faceſſere Baronius jubet) *cum de ortu ſanctæ Dei genitricis ſemperque Virginis Mariæ, ad Cæleſtinum Papam ſcriberet, de vita & converſatione S. Annæ multa laudum præconia inſeruit.* Ad Cæleſtinum Papam, cujus vice præſedebat in Epheſino Concilio, ubi contra Neſtorium Deiparæ puritas definita fuit anno 618; ad Cæleſtinum, inquam, varias Epiſtolas quæ adhuc extant, ſcripſit Cyrillus: iſtius autem libri, de quo agimus, factum ſibi à Trithemio indicium, adeo flocci fecerunt eruditi omnes, quotquot præcedenti ac præſenti ſeculo de ſcriptoribus eccleſiaſticis egerunt, ut nec nominare eum quidem dignati ſint, veluti aliquando extantem, & nunc deſideratum.

150 Fuerit tamen libri auctor *cultor Montis & Ordinis Carmeli*; ſed talis quales fuerunt Joſephus Antiochenus, & Joannes Hieroſolymitanus: quod puto facile ex ipſo libro probatum iri, ſi aliquando in lucem redeat. Nunc ſinamus pro eo ſtare Dorlandum Carthuſianum & Palæonydorum Carmelitam, qui in declivio decimi quinti ſeculi floruerunt, quando abſque ulla prorſus criſi recipiebatur ut genuinum, quidquid ſub alicujus antiqui ſcriptoris nomine offerebatur, æque ac ſeculi ſequentis initio, quando ſcribebat Trithemius, multo talium quiſquiliarum furfure conſperſus. Interim triumviros iſtos veſtros contempſit Jacobus Polius, Minorita Belga, qui an. 1640 Exegeticon de S. Anna non ineruditum vulgavit, & cum Baronio Cardinali ſequi maluit Græcos, in ſtruenda Deiparæ Genealogia. Aliis pleriſque S. Annæ encomiaſtis, laudandi argumentum quodcumque avidius arripientibus, quam tædioſo & longo ſæpe examine veritatem ejus inquirentibus, illuſerit

ſerit admiratio oraculi, ibidem adſtructi, & ſpecioſum nomen S. Cyrilli Alexandrini, quos inter etiam fuerit Guilielmus Pepinus Te citatus, qui ſeculo ſuperiori eamdem narrationem *ex quodam antiquo libro*, ut ais, Valencenis à ſe reperto ac lecto, deprompſit.

151 Ex iſto ergo qualicumque antiquo libro (nec enim explicatur, fueritne impreſſus an manuſcriptus) Pepinus tranſcribit, neſcio an verbotenus (differunt enim ab eo in nonnullis Dorlandus & Palæonydorus, nec non vetus Breviarium Carmelitanum anni 1465) ex iſto, inquam libro tranſcribit Pepinus, quæ ab eo mutuatur Lezana tom. 1 pag. 595, ſic exordiens: *Anno circiter 78 ante Chriſti nativitatem*, fuit quædam virgo nobilis, *de genere & tribu Juda .... cui nomen erat Emerentiana .... quæ de licentia parentum viſitavit quoſdam Fratres commorantes in monte Carmeli .... cumque illa attigiſſet annos nubiles, parentes illam voluerunt dare cuidam honeſto juveni in uxorem: illa tamen conſentire noluit, eo quod in occulto promiſiſſet Domino ſe ſervaturam virginitatem ...* Sed accepto oraculo à dictis Fratribus, divinitus inſtructis, de ſibi deſtinata felici poſteritate (quæ viſio ejuſque explicatio fuſè narrantur) animum induxit ad nuptias; rejectiſque ſex viris qui offerebantur, *propter corruptam eorum intentionem; quam Spiritu ſancto revelante illa præcognoſcebat*; conſenſit in ſeptimum, dictum *Stollanum* (Breviarium vetus *Iſaacum* nominat) quia ſolum *ſuſcitandæ prolis cauſa eam quærebat habere in ſponſam ... Facto ergo honeſto matrimonio, illa concepit filiam, quam Annã vocavit*. Hæc Pepinus apud Lezanam, nonnihil diverſa ab iis quæ feruntur ex fonte eodem accepiſſe Dorlandus & Palæonydorus: hic autem ipſam viſionem non explicat, ſed addit quæ ſupra notavi de Iſmeria; atque, omnia referri *in libro*, quem *B. Cyrillus Patriarcha Alexandrinus* ſcripſit *de ortu Beatiſſimæ Mariæ Virginis*, miſitque *poſt habitum concilium Epheſinum Cœleſtino Papæ primo*.

152 Quid interim Græci? Nihil illi ſcientes de tali libro Cyrilli (quem centies allegaſſent, ſi Græce, ut oporteret, ſcriptus fuiſſet ipſiſque notus) alia prorſus narrant, recèpta fortaſſis jam inde à temporibus S. Sabæ, Sophronii aut Damaſceni, qui divinorum Officiorum libros pro Terræ ſanctæ monaſteriis reſtaurarunt, quemadmodũ iis nunc utuntur omnes Græcorum Eccleſiæ. Ea certe, quæ nunc habentur de hoc argumento, referuntur in omnium hactenus notorum Synaxariorum antiquiſſimo, quod ante ſeptingentos hoſce annos conſcribi juſſit Baſilius Imperator Porphyrogenitus; eſtque credibile, eadem referri ex Syrorum traditione. Referuntur autem illa his verbis:
„ Anna venerabilis mater glorioſiſſimæ Dominæ noſtræ Deiparæ ſemperque Virginis Mariæ, erat quidem ex tribu Levi, in Bethleem tamen Judææ nata, filia Mathan Sacerdotis, regnante Cleopatra, ante Regem Herodem Antipatri filium: iſte vero habuit filias tres, Mariam, Sobam & Annam. Harum prima Bethleemi nupſit, & genuit Salomen obſtetricem: ſecunda etiam nupſit Bethleemi, & genuit Eliſabeth matrem Præcurſoris; Anna autem nupſit in Galilæa, & genuit Mariam Deiparam: ita ut fuerint Salome, Eliſabeth & Deipara, filiæ trium ſororum ....

153 Offendet hic merito nomen Cleopatræ (ſive Seniorem ſive Juniorem accipias) non in Syria atque Judæa, verum in Ægypto regnantis: ſed hujuſmodi lapſus facile condonatur narrationibus ex traditione acceptis. Magis officit fidei adhibendæ, quod omnia videantur fere verbotenus ſumpta ex libello de Apoſtolis & diſcipulis Domini, quem Hippolyto Martyri ſuppoſitum fuiſſe, omnes eruditi conſentiunt, antiquum ta-

men agnoſcant neceſſe eſt. Habemus autem libellum iſtum, ſaltem Græce ſcriptum, idque in Græcia vel etiam in Syria, unde aut ex vicina Arabia veniſſe Hippolytus Martyr dicitur. Malim tamen credere; verum ſcriptoris nomen eſſe, ſed alicujus longe junioris Hippolyti, qui ſeculo 7 vel 8 floruerit; iſtaque bona fide, ut à Judæis didicerat, ſcripſerit. Sed ſi hic nulla vel exigua dignus eſt fide, quanto minus eſt ea dignus liber, Cyrillo Patriarchę Alexandrino, & tempori alieno apud Latinos ſuppoſitus? quod vel ipſa Fratrum in Carmelo religioſe commorantium mentio probabit iis, qui de Carmelitis, quaſi tunc exiſtentibus, putant cum Cardinalibus Baronio & Bellarmino certiorem notitiam requirendam ex probatioribus, quam talis liber ſit, auctoribus. Illa tamen unica cauſa eſt, ob quam Carmelitæ Cyrillum magis quam Hippolytum ſequi velint.

154 Lezana pag. 497 relatis aliis variiſque variorum ſententiis num. 10 ſic ratiocinatur: *Cum neque ſacro Euangelio, aut alia canonica Scriptura, Eccleſiæ traditione, Patrumve conſenſu, aliquid de S. Annæ parentibus habeatur, procul dubio nihil certi de iſtis eorumque nomine affirmari poteſt*; ac proinde aliud nihil concludere intendit idem eodem loco Lezana, quam *inter dubia, incerta, & probabilia ſuſtineri poſſe id quod ex relata revelatione adduxit.* Sed qua ratione probabile maneat, quod tam debilibus ſuſpectiſque fundamentis nititur? niſi probabile dicas quidquid non eſt evidenter convincibile de falſitate, ſi quis ipſum velit (ut Carmelitæ faciunt) præ alia quacumque etiam multo probabiliori ſententia tenere, quo modo aliqui antehac ſuſtinebãt, triplex S. Annæ matrimonium, unde per ſorores Deiparæ nati ſint, in Euangelio dicti fratres & ſorores Chriſti.

155 Interim in brevi ad Ephemerides Græcorum metricas annotatiuncula, ubi de Sancta Anna, nihil mihi videor commiſiſſe, dignum coram Sede Apoſtolica accuſari; ſcribendo ex Baronii & plurium prudentiorum ſententia hoc quod ſequitur. „Quid-
„quid ſit de nominibus, placet Auguſtini &
„plurium Patrum ſententia, Regii ac Sa-
„cerdotalis ſtirpis concurſum in Deipara
„agnoſcentium; adeoque S. Annam adſcri-
„bentium Leviticæ tribui. Nec me movet
„liber de ortu Virginis, Cyrillo Epiſcopo
„Alexandrino imputatus à Trithemio, ex
„quo libro ſumpti Stolanus & Emerentia-
„na, de tribu Juda, Annam Iſmeriamque
„genuerint, hanc Prodromi, illam Chriſti
„aviam. Quanticumque enim magni fa-
„ciant librum, qui nuſpiam nunc extat,
„quidam ſcriptores Carmelitani; puto me-
„liori antiquiorique auctore opus eſſe,
„quam ſit Trithemius, ad prudenter cre-
„dendum, in totius vetuſtatis ſilentio, ta-
„lia à S. Cyrillo fuiſſe conſcripta. Nec du-
„bito, quin ſi liber extaret, haud minus
„facile foret oſtendere, opus eſſe ſcriptoris
„nec Græci nec antiqui; quam id oſten-
„datur de ſimilis farinæ libro, ſub nomi-
„ne Joannis Patriarchæ Hieroſolymitani
„ab iiſdem ſcriptoribus Carmelitanis lau-
„dato. Non poſſum igitur Neapolitanos
„quoſdam amicos probare, qui præ ſtudio
„erga cultum S. Annæ nonnihil indiſcreto,
„etiam conantur inducere in populo cul-
„tum aliquem annuum S. Emerentianæ,
„omnibus Græcorum ac Latinorum ſacris
„faſtis ignotæ.] Ita ego, ſub annum 1676 ſcribens: poſtea autem apparuit conatum talem S. Annæ cultui ultra modum ſtudentium, Romæ diſplicuiſſe; & depoſita eſt penitus importunæ nec ſatis fundatæ devotionis promovendæ ſpes.

156 Aſt gravius offendit Appendix, addita tomo 7 Maji pag. 519; ubi refero, quid mihi in eamdem rem ſcripſerit Claudius Caſtellanus Canonicus Pariſienſis, verbis

Digitized by Google

bis ex Gallico ſic Latine redditis. „ Cum in „ S. Mederici eccleſia, concionator qui„dam, in feſto S. Annæ, ſermonem intexuiſſet de prædictis Emerentiana Iſmeriaque; plerique auditorum ſubito quodam fremitu teſtati ſunt, ſcandalizari ſe iſtiuſmodi novitate; ita quod fuerit ipſi cathedra interdicenda, niſi promiſiſſet deinceps ab ejuſmodi nugis, in concione proferendis, abſtinere. „ Non ignorabat quidem vir eruditiſſimus, cum iſta anno 1684 ſcribebat, auctores, qui præmiſſa tradunt de S. Annæ parentela, ſeculo integro ante ſe floruiſſe: novitatem tamen appellavit, reſpectu plus quam mille & ſeptingentorum annorum de quibus agebatur, & de quibus, utpote ad Euangelicam hiſtoriam pertinentibus, nihil ſuſtinet audire hoc tempore populus Pariſienſis, quod non ſit in ſacris Scripturis vel Patribus probe fundatum. Hinc illa in reformandis lectionibus hymniſque Breviarii Pariſienſis anno 1680 recuſi ſeveritas, per quam nihil ambiguæ fidei in iis relictum fuiſſe putant: hinc illa nunc Patrum Carmelitarum de ſua antiquitate in publicis congreſſibus & libris edendis apud Pariſienſes taciturnitas, quam prætergrediens theſium Biterrenſium auctor an. 1682, de ſe & Ordine ſuo riſum Pariſiis totis fecit; qui Romam uſque perſonuit, & prohibitorium decretum elicuit: & in hac tota apud nos Belgas controverſia, tot ubique libellis per annos fere triginta volitantibus, nullum audio Carmelitam Gallum prodire auſum, qui ſucceſſionem Eliæ, anno 1662 pleno volumine Gallico explicatam à P. Ludovico de S. Tereſia, contra meas poſt allatas oppoſitiones protegeret.

157 Tu vero, Pater Rever. de judicio Pariſiis communi ſecurus, ac veluti neſcius quis quantuſq; ibidem apud ſuum Archiepiſcopum alioſque per Galliam Prælatos, pro eruditionis ſingularis fama, ſit Claudius Caſtellanus, contemptim reſpondes, meque accuſas num. 142 iſtæc protuliſſe, *abſque ullo auctore, ex ſola epiſtola, forte ficta aut per paßionem & exaggerationem ſcripta.* Quid dicam Rev. Pater? Nullam vobis fuiſſe curam, ut ſaltem per veſtros iſtic Patres inquireretis in perſonam & auctoritatem Dom. Caſtellani, ipſamque narratæ ab eo rei veritatem aut falſitatem? Ægre id poſſum credere, cum video quanto ambitu Florentiæ, Antverpiæ, & alibi fruſtra quæſita ſint quæranturque teſtimonia contra me; adeo ut veſter Provincialis Gallobelga, poſt editum Leodii anno 1683 famoſum ad epiſtolam Regii Conſiliarii reſponſum, ſub nomine Antonii de Vyon Domini d'Herouval; intelligens nomen nequaquam confictum à me, ſed eſſe perſonæ Pariſiis honoratiſſimæ, illuc ſe contulerit, excuſaturus factum, &, ſi poſſet, approbationem eliciturus. Sed conatu tam erubeſcendo, quam publicum fuit teſtimonium, quo proteſtatus eſt Dominus iſte, ſe talis reſponſi neque auctorem neque conſcium ulla ratione fuiſſe. Ne tamen ſuſpectam habeas meam in reddenda latine epiſtola ſinceritatem; ecce cum tibi originalem contextum Gallicum, ipſo in autographo apud me reperiendum, & collatis pluribus ejuſdem manus atque characteris epiſtolis comprobandum: ſi vero interrogare auctorem libuerit, ipſe id à ſe ſcriptum paratus eſt confirmare quotidie. Verba epiſtolæ anno 1684, 12 Julii datæ hæc ſunt.

158 *Il y a quelques années, qu'un Predicateur, le jour S. Anne, dans S. Merry à Paris, ayant parlé de cette S. Emerentiane & S. Iſmerie, pluſieurs des auditeurs, par une commotion ſubite, témoignerent qu'ils eſtoyent ſcandaliſez de cette nouveauté: & la chaize luy eût eſté interdite, s'il n'eût promis de ne plus prêcher doréſenavant ſemblables fadaiſes.* De his rogatus à me auctor, numquid ultra meminiſ-

ſet aut poſſet ad confirmationem adducere; ipſo quo hæc ſcribebam Januario, conteſtem appellavit Dominum de Gauloy; ſed quem exinde ad alias aliaſque ædes tranſgreſſum pridem non viderit, mox autem ut convaluerit (pedibus enim laborans, domi detinebatur, cum reſpondebat) requiſiturus ſit. Aliis deinde litteris circa medium menſis Martii datis ſignificavit, vanum ſibi cecidiſſe omnem in illo Domino requirendo laborem. Fruſtra etiam quæſitum à ſe eum, qui tum fuerat S. Mederici Parochus: hunc enim mortuum reperiſſe; ſucceſſorem autem interrogatum, numquid ea de re ſciat, reſpondere; audiviſſe ibidem, ſeſe ita rem actam, ut ſibi narratum dicebat D. Caſtellanus; ſed audiviſſe tantum, certioris vero diſtinctioriſque notitiæ habere nihil. Itaque veſtræ, non meæ negligentiæ imputa, Pater Rev. ſi plenius Tibi nequeo facere ſatis, tot jam annis decurſis poſt Tomi VII editionem, ubi ejus rei mentionem primam feci.

§. IX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ſola Ethnicorum ac Hæreticorum fretus auctoritate, hiſtoriam de primo ſacello in honorem B. Virg. Mariæ in monte Carmelo, tempore Apoſtolorum à Carmelitis ædificato, explodit tamquam commentum & figmentum.

RESPONSIO.

159 SI ego, adm. Rev. Pater, meam ad prægreſſum tuum §. 7. Reſponſionem ſic fuiſſem exorſus: *P. Sebaſtianus, ſola Ethnicorũ* (Solini & Plinii) & *Iudæorum* (Philonis & Joſephi) *fretus auctoritate*, *Eſſenos*, ab Hegeſippo, Euſebio, Epiphanio, ſcriptoribus Chriſtianis, adnumeratos hæreticis, *voluit credi fuiſſe veros Carmelitas, tria ſubſtantialia votá religionis profeſſos, ante & poſt Chriſtum, ſtatuſque monaſtici per Syriam & Ægyptum propagatores*; rectene feciſſem ſi ea de cauſa Patern. Tuam detuliſſem ad Apoſtolicam Sedem, quaſi Ethnicis & Judæis plus fidei tribuas, quam Chriſtianis? Non exiſtimo id recte facturum fuiſſe me, quia in rebus hiſtoricis non tam quæritur cujus religionis fuerit ſcriptor aliquis, ſed potius quam verax ſit, quamque certo ſcire potuerit atque reipſa ſciverit id, de quo ſcribit; niſi ex aliis capitibus convincatur ſuppoſititius auctor, vel fœde corruptus interpolatuſve, vel denique manifeſtus impoſtor fuiſſe. Hanc regulam nec volui nec potui, contra Te agens, tranſgredi, eodẽ quo Tu contra me modo: ſed ex auctoritate potiori negavi, Eſſenos, de quibus Ethnici iſti Judæique agunt, fuiſſe veros Chriſtianos, nedum perfectos Religioſos; licet nonnulli Chriſtianos, à Philone deſcriptos, crediderint. Plinii etiam ac Solini loca expendi in Parergo 2 præcitato, tantum abeſt ut contemnendos mihi putaverim, quia Ethnici fuerunt.

160 Ferat ergo tua etiam Paternitas, ut credam Tacito, Carmelum deſcribenti, qualis erat cum illuc acceſſit Veſpaſianus, *Carmeli Dei oracula* conſulturus, dicentique, quod ibi tunc *nec ſimulacrum Deo aut templum* fuerit *(ſic tradidere Majores) ara tantum ac reverentia*; quæ ara vel ejus veſtigium

gium etiamnum in ſummo monte oſtenditur, propter memoriam ſacrificii, iſtic ab Elia per ignem cælitus devocatu oblati, Saracenis ac Turcis etiam nunc venerabilis. Ita ſcriptis ſuis tradidere, qui montem illum accurate inſpectum etiam delinearunt. Hic tibi apud eruditos, ſcientes quæ fides utrique ſcriptori habeatur à Cæſareæ hiſtoriæ illuſtratoribus, parum proderit clamare (ut facis num. 151) quod ratiocinari ex talium fide, *ſibilis potius & riſu, quam refutatione dignum videtur.* Interim, *gratis dato*, inquis, *& non conceſſo, quod Veſpaſianus in Carmeli monte per Gentilem Aruſpicem exta conſuluerit; inde non ſequitur, templum illud à Carmelitis tempore Apoſtolorum non fuiſſe ædificatum.* Non ſequitur certe. Sed ubinam ego ſic argumentor? Tenebras amas, Pater Rev. tuoque te atramento velit ſepia occulis.

161 Duæ mihi vobiſcum quæſtiones erant: prima atque præcipua, verine Dei oraculum in Carmelo conſuluerit Veſpaſianus, per inventum ibi ſanctum (ſi Superis placet) Baſilidem, Carmelitarum Chriſtianorum ac Religioſorum ibidem commorantium Priorem ſive Præſide: altera, utrum id factum ſit in eo, quod Carmelitæ extruxerant Sacello. Primam quæſtionem reſolvi ex Suetonio Tacitoque, deſcribentibus Baſilidem eumdem, ut Ægyptium magum, Sacerdotem Serapidis, Veſpaſiani caſtra comitatum, extaque & ſortes ſolitum pro eo conſulere ubicumque res ferret. An hoc tranſire patitur Paternitas tua, mihique vis dare? Si das, finita quæſtio eſt; ſi negas, lector diſcretus judicabit, utrum de Baſilide magis credere debeam Palæonydoro ejuſque ſequacibus, licet adeo recentibus & ſæpe fallentibus, tantum quia Chriſtiani ſunt; quam Tacito Suetonioque, tam vicinis rei geſtæ, & in profana hiſtoria magnæ auctoritatis ſcriptoribus, quaſi ipſi, quia Ethnici fuerunt, nuſquam audiendi eſſent.

162 Alteram quæſtionem reſolvo ex Tacito, aſſerente, quod eo loci, ubi oraculum qualecumque & per quemcumque conſuluit Veſpaſianus, *nec ſimulacrum erat aut templum*, ſed *ara tantum & reverentia*, idque ab olim & ab omni retro memoria: *ſic enim majores tradidere*, ſcilicet, numquam ibi templum aliquod fuiſſe; quæ traditio videtur poſſe etiam altius attolli. Niſi perturbata mente, Pater Rev. acceſſiſſes, reſpondere potueras, locum ſacrificii Eliani, ubi *Ara*, diſtare à veteri, quod nunc prope Eliæ ſpeluncam ac fontem oſtenditur, Deiparæ ſacello, quinque ut minimum aut ſex horarum ſpatio; ſicut teſtatur qui ultimus nobis locum in ſuo Hieroſolymitano itinere deſcripſit, & totius montis memorabilia æneis tabulis inſculpta dedit, Antonius Gonzales Minorita pag. 808. Dixiſſes ergo (ſi quid rationabile reſpondere ſciviſſes) in iſta locorum diſtantia & teſtimoniorum diſcrepantia, nihil obſtare, quo minus & in ſummo monte profanum oraculum conſuluerit Veſpaſianus; & in ejus declivio verſus mare, haud procul à fonte Eliæ, ſacellum habuerint Carmelitæ, ſacrum Deiparæ. Sed primum caviſti facere, ne Baſilidem excommunicares; ſecundum Tibi nollem concedere, quia ſcriptores, quorum Tu auctoritatem magnifice extollis, ego ſuppoſitionis convici, Joſephum ſcilicet Antiochenum, Joannem Hieroſolymitanum, atque Cyrillum Priorem; quorum aſſertioni cum innitatur quidquid vel in Lectionibus vobis conceſſis, vel in aliis quantumcumque multis Auctoribus legitur; apparet quantopere hic Te deceat ſibilos ac riſum continere, quoad nodos iſtos mihi diſſolveris.

163 Prætenſæ apud vos traditioni, quod iſtud veſtrum fuerit primum, Deiparæ toto orbe erectum ſacellum; oppono Antaradenſium traditionem (civitas hæc eſt Syriæ olim

olim Epiſcopalis inter Tyrum & Laodiceam leucis circiter ſexaginta à Carmelo) apud quos (ſicut ſcribit Willibrordus ab Oldenborg, Hildesheimenſis Canonicus, ad loca ſancta peregrinatus anno 1218) erat *eccleſia parva, maximæ venerationis, quam beati Petrus & Paulus, cum Antiochiam properarent, ex Angelica admonitione propriis manibus, ex incultis lapidibus, S. Mariæ tunc compoſuerunt. Hæc erat prima Eccleſia, quæ in honorem Dominæ noſtræ ſemperque Virginis Mariæ fuit ædificata.* Equidem non video cur hæc qualiſcumque traditio, non debeat præferri Carmelitanæ, ipſi oppoſitæ, utpote certiori teſte cognita velut antiqua, quam ſint prænominati. Equidem Antaradenſe iſtud ſacellum, puto ſeculis multis antiquius eſſe, quam quod inter veterum ædium ruinas ædificavit primus veſter Latinus Prior, iſtic per revelationem Prophetæ exorſus ſocios colligere: ſed ægre credam, ipſum in individuo eſſe, quod ibi Apoſtoli ædificarunt; multoque minus quod illud dedicaverint Deiparæ, quæ ex communiori ſententia tunc adhuc vivebat. Satis mihi videtur, quod eo loco, ubi Petrus olim oratorium dedicavit, nulli dedicatum Sancto, ſurrexerit quarto quintove ſeculo aliud, hactenus ſervatum, idque in honorem Deiparæ; quod tamen Apoſtolis ipſique Deiparæ adſcribatur ex more communi, primorum conditorum tempora, & poſterius adſcitorum patronorum nomina confundente.

164 Dum ad hæc reſponſum molieris, Pater Rev. (ſi tamen moliturus es, poſt hunc ſecundum, parùm honorabilem Tibi Tuiſque, conatum tuum) collige obſecro nomina *hæreticorum, quorum auctoritate fretus negaverim, tempore Apoſtolorum à Carmelitis ædificatum ſacellum in honorem B. Virg. Mariæ.* Niſi fateri malis, id tibi, jam conſueto me comparare hæreticis, ex calamo fluxiſſe per inadvertentiam. Certe toto Paragrapho nullum omnino hæreticum nominas, quem ego ſecutus fuerim, vel comitem ſequacemve habuerim. Quod ſi quis illorum univerſim negat, ante ætatem Conſtantini eccleſias ædificatas in nomine Sanctorum, quæſtionem & theſim univerſalem id ſpectat, ad quam §. ſequenti me trahis.

165 Interim non poſſum ab illo prætenſo Deiparæ ſacello ſic diſcedere, quin ex Paternitate Tua quæram, qua montis parte ipſum extructum fuiſſe putes. Nam, ſi cum Auctore, vobis irrefragabili, de inſtitutione Monachorum, dixeris, *juxta fontem Eliæ, in ſitu illo in quo Elias orans viderat nubeculam illam, quaſi veſtigium hominis aſcendere in Carmelum*; occurrit, quod idem ille Auctor id conditum dicat *anno Incarnationis filii Dei* 83; diu ſcilicet poſt mortem Deiparæ; cui tamen adhuc in vivis agenti, vultis dedicatum primum veſtrum oratorium. Hic ſe torquet Lezana, & effugium invenire putat apud Poëtam Mantuanum, fuſe deſcribentem, quomodo Propheta Agabus, fruſtratus concupito Mariæ matrimonio (uti prolixe idem Lezana ex ipſo aliiſque ſcribit tomo 1, ad annum mundi 4061, ante Chriſtum 1)

Incola Carmeli vixit; tandemque voluto
Tempore, cum magno fidei myſteria Paulo
Edidicit; Mariæ primus cum Patribus ædem
Vertice Carmeli poſuit, &c.

166 Hinc ergo Lezana duplex Sacellum comminiſcitur; primum, fundatum in ſummo monte circa annum 36, quando Agabus, naſcente Chriſto idoneus matrimonio, jam ſexagenarius circiter erat, non facile ultra annum Chriſti 83 retinendus in vivis: alterum, ſub annum modo dictum 83, conſtitutum in declivio montis ad fontem. Sed hæc tam gratis dicuntur omnia, quam cetera de eodem Agabo, quod vel dæmonem conſuluerit ſuper ſucceſſu deſiderii ſui, acceptoque

ceptoque reſponſo mœſtus, ſolatium quæſierit inveniritque apud Carmelitas; vel quod unus eorum fuerit, qui cum Joſepho virgam attulerunt, ea conditione, ut cujus virga floruiſſet, is ſponſam haberet: quæ felix ſors cum obtigiſſet Joſepho, Agabus factus ſit Monachus. Caſus hic etiam hodie depictus cernitur in laqueari eccleſiæ veſtræ Pariſienſis, ubi à genuflexis coram Pontifice Judaico ſponſis & benedictionem ab eo accipientibus, conſpicitur recedere indignabundus juvenis, virgamque ſuam ſuper genu contringere, atque in Carmelum ibidem expreſſum ſe recipere. Ne autem dubitaret ſpectator, Agabum deſignari, faciebat uncialibus litteris expreſſa nominis epigraphe, nunc à pudibundis eraſa, manente reliqua pictura ut erat, & ſicut mihi inde miſſa eſt; ego vero vobis parco, ne hic producam, quod adhuc omnibus conſpicuum habetur, adeoque à nemine poterit in dubium revocari quin ita ſit.

§. X. & XII. ACCUSATIONES.

Papebrochius, cum hæreticis Magdeburgenſibus fingit, ante Conſtantini tempora, in honorem aut memoriam Deiparæ, aut quorumvis aliorum Sanctorum, nulla fuiſſe extructa templa.

Papebrochius, pro ſuo mero placito negat, S. Petrum, ante Conſtantini tempora, habuiſſe Romæ ædem ſacram ſibi extructam.

RESPONSIO.

167 Neſcio, Rev. Pater, cur duos Paragraphos, vix dignos unum ſimul facere, interpoſito undecimo diſpeſcueris, niſi forte ut me cogeres eadem iterum iterumque retexere; Lectoribus autem, ſoles forte titulos percurſuris, imponeres, tamquam nova & intacta adduxiſſes. Ego autem nec ſimul quidem intendo hic replicare, quæ præcurrendo coëgiſti dicere Art. 2 num. 11 & ſeqq. Illuc redi; & invenies ſolutionem theſeos ipſius generalis: deinde recurre ad eos Articulos & Paragraphos, ubi me coëgiſti agere de auctoritate quarumdam Vitarum, unde hic producis exempla eccleſiarum, jam inde à primo ſecundoque ac tertio ſeculo, Sanctis dedicatarum. Sic num. 154, 155 & 176, uteris Actis Sanctorum trium Fratrum, unde plures Martyres Leontini ſumuntur, quæ ego quam nullius ſint fidei, integro demonſtravi Commentario, & hic obiter Art. 11 §. 28 convici falſitatis, ex ipſo Sanctorum Siculorum collectore Octavio Cajetano.

169 De Sanctorum Mariæ Magdalenæ, Marthæ & Lazari adventu in Galliam, quam incerta vacillet ibidem nunc fides, adeoque & traditio de ædificatis per eas eccleſiis, dixi Art. 3 §. 4. & Art. 11, §. 3. Similiter traditio Hiſpanorum, quoad ædem S. Mariæ de Columna, apud eos fundatam à Jacobo Apoſtolo Cæſarauguſtæ, ubi apparuerit ſupra columnam, ipſis Hiſpanis modo non eſt ita certa, quin dubitent aliqui; licet, popularis invidiæ declinandæ cauſa, diſſimulare ſenſum ſuum malint. Inter exteros vero multo plures dubitant; notumque

Romæ

Romæ fuit primis Urbani VIII annis quanto molimine actum ſit, ut ibi expungerentur ex Breviario anni 1629 tria verba, nationi illi ingrata; quibus ſolum dicebatur, quod, *Eccleſiarum illius Provinciæ traditio eſt*, S. Jacobum, *Hiſpanias adiiſſe, ibique aliquos convertiſſe:* quæ non ſatis abſolutam opinionis talis aſſertionem videbantur ſonare zelatoribus patriarum ſuarum traditionum. Nunc eruditiores Hiſpani tam tenaces non ſunt: & Franci, neminem habentes qui prohibeat libere ſentire & ſcribere, in reformato apud ſe Breviario anni 1680, noluerunt pati profeſſionem illam. Baronius quoque eam negavit, quia nullum tempus, quo facta eſſet, invenire potuit juxta ſuam Chronologiam; nec inveniſſet Henſchenius, niſi Chriſti paſſionem affixiſſet anno vulgaris æræ 29: quod qui facere recuſat, neceſſe erit cum Baronio neget, unquam in Hiſpania fuiſſe Jacobum, quamdiu vixit.

169 S. Maternum (quem mihi quoque objiciendum putas) Tungrorum, non Trevirenſium Epiſcopum habitum antiquioribus fuiſſe, oſtendit Henſchenius in Diatriba ſua reformata ante tomum 7 Maji num. 3. Eo certe tempore, quo ille Tungris Sedem habebat, Treviris fidem prædicabant S. Eucharius & Valerius Epiſcopi, ut his potius quam illi adſcribi debeat prima Trevirenſis eccleſia; nullâ autem prædictorum trium Vitâ ſatis authenticâ extante, fruſtra talis eccleſia prætenditur S. Petro, etiamnum viventi, ab eorum aliquo conſecrata. Exceptionibus prædictis nihil opus erit ſemel bene concipienti, quam facile homines & civitates in ſuis traditionibus confundant tempora & nomina, quibus ab immemorabili aſſueverunt, componendo ea cum principiis, multorum ſæpe ſeculorum intervallo diſſita. Hoc cum Romæ contigiſſe oſtendero, de ceteris haud difficulter perſuaſurum me confido.

170 Loquatur ergo Alphonſus Ciacconius, Ordinis Prædicatorum, ante hos centum annos in Romanæ urbis antiquitatibus ſacris apprime verſatus, qui Pontificum Vitis primus cœpit adjicere Vitas & notitias Cardinalium. Hic, poſt Pontificatum S. Hygini, (qui ſub medium ſecundi ſeculi Clerum Romanum dicitur compoſuiſſe, ſeu diviſiſſe per ſeptem Urbis Regiones, ab incendio Neroniano reliquas) agens de origine Cardinalium, inter alia ad rem noſtram facientia docet, quod primis temporibus Eccleſiæ Chriſtianæ, ſicut ſeptem Curatores aut Capita Regionum erant, ad civilia; ita totidem iiſdem Romæ inſtituti Diaconi, ad ſpiritualia curanda; & ab attributa ſibi quiſque Regione nuncupabantur. . . Deinde affirmat idem Ciacconius, & confirmant qui ipſum recognitum ſupplevere, Victorellus, Ughellus, Waddingus, Oldoinus, quod *ſuccedentibus aliis poſt Evariſtum & Hyginum temporibus, factum eſt*, ut prædicti Diaconi, *non amplius à Regionibus, quibus præerant; ſed paſſim ab ædificiis & patrimoniis, Eccleſiæ a piis viris & matronis potentioribus in ſubſidium Presbyterorum & Diaconorum legatis, diſcriminis cauſa ſe nuncuparent* . . . . *Hinc tituli orti, Equitii, Veſtinæ, Pammachii, Lucinæ, Iulii & Calliſti &c.* . . . . *Hujuſmodi autem forma*, inquit, *tamdiu obſervata eſt, quamdiu Chriſtiani intra cœmeteria & occulta loca ſe abdebant, Sacramenta adminiſtraturi Baptiſmi & Euchariſtiæ, ob metum Principum & Sacerdotum gentilium, qui eos inquirebant, & morte etiam multabant. Poſtquam autem Eccleſia, ſub Principibus Chriſtianis, cœpit libertate frui, & templa publica in ſuis titulis ſeu domibus ædificare; tunc primum Cardinales Titulis, etiam ſanctorum Martyrum Confeſſorumque nomina adjecerunt, ita ſubſcribentes; Laurentius, Presbyter Cardinalis S. Silveſtri in Exquiliis, titulo Equitii* . . . *Petrus, Pres-*

byter

Digitized by Google

byter Cardinalis S. Maria in Trans-tiberim, titulo Iulii & Calliſti.

171 Cum ergo primo ſecundoque ſeculo tantillum quietis dabatur Chriſtianis, ut è cœmeteriis prodire & in privatis domibus, eum in finem Eccleſiæ donatis, habere conventus auderent; non aliunde ejuſmodi loca nuncupabantur, quam à ſuis vel tunc vel olim poſſeſſoribus. Pulchre hoc confirmatur ex Actis SS. Pudentianæ & Praxedis, à teſtè oculato S. Paſtore ſcriptis, quæ illuſtrata dedi 19 Maji: ubi ipſo ſtatim principio narrat auctor, quomodo S. Pudens Senator, Virginum pater, *à beato Pio domum ſuam, eccleſiam Chriſti conſecrari cupiens*, per ipſum niet Paſtorem *id ad effectum perduxit; ubi & titulum*, inquit Paſtor, *nomini noſtro conſtituit ...... Eodem tempore Virgo Domini Praxedis, accepta poteſtate, rogavit beatum Pium Epiſcopum, ut thermas Novati, qua jam tunc in uſu non erant, eccleſiam conſecraret ...: quod & placuit ſancto Pio Epiſcopo, Thermaſque Novati dedicavit eccleſiam, ſub nomine beata virginis Pudentiana ... dedicavit autem & aliam ſub nomine ſancta virginis Praxedis.* Ubi nota, titulos *Beati* ac *Sancta*, Pio atque Praxedi adhuc viventibus tributos, non aliud quam venerationem Chriſtianam ſonare., uti nunc Pontifex vocatur *Sanctiſſimus*, Virgines autem Deo devotæ in Italia atque Hiſpania nominantur *beata*. Imo ne quidem poſt dictarum Virginum mortem alio ſenſu ipſæ earum eccleſiæ appellatæ fuerunt *Sanctarũ Pudentiana & Praxedis*; hæ enim mortuæ, ſuum non habebant cultum ſacrum in eccleſiis illis, ſed *in cœmeterio Priſcilla, viâ Salariâ, juxta patrem ſuum Pudentem*; ubi ipſe S. Paſtor eas ſepeliviſſe ſe dicit, & *ubi*, inquit, *florent orationes eorum*, ſcilicet Pudentis, Pudentianæ atque Praxedis.

172 Eccleſiæ autem pro eo tempore concipi debent, quales in urbibus acatholicorum pluribus, habent ab annis pluſquam centum Catholici, per conniventiam Magiſtratuum, intra domos, quoad ſpeciem externam, profanas, in receſſu autem aptatas in formam magis religioſam. Talium autem eccleſiarum ornamenta & vaſa ſul inde tam pretioſa erant Romæ & tam ſpecioſa, ut Gentilibus quoque moverent invidiam; nomina vero ſacra erant nulla; niſi forte temporis ſucceſſu contingeret, uti in caſu præmiſſo contigit, eas ipſas perſonas, ſub quarum nominibus titulus inſtitutus erat, poſt obitum ſuum coli ut Sanctas. Erant porro eccleſiæ iſtæ non valde magnæ, ne multitudo convenientium nimis incurreret in oculos Gentilium: ſed eædem temporibus Conſtantini & poſtea, eodem vel vicino in loco ſub iiſdem titulis inſtauratæ magnificentius, variis ex cauſis variorum etiam Sanctorum receperunt nomina, & quandoque ſucceſſive diverſa. Ita illa eccleſia quæ erat in Trans-tiberina regione, primum ſimpliciter dicebatur *Trans-tiberim*, poſt ea *Iulii*, deinde *Iulii & Calliſti* nuncupata fuit; denique accepit titulum *S. Maria Trans-tiberim.*

173 Quod Romæ factum explicui, alibi quoque factum credi debet; nec admitti ullius ibi Sancti, ut Sancti, nomen ante Conſtantinum; nullo ſuppetente genuino priorum temporum monumento, quo probetur contrarium. Nam quæ hic num. 178 objicis, habes ſoluta Art. 2 n. 11. Aram quoque *Virgini parituræ*, diu ante Chriſtum natum erectam à Druidibus in Gallia, ad quam, veluti ad ſacram anchoram, confugis, ad fabulas ablegant Galli qui ſapiunt; nec magis id credunt, quam quod eidem ſui Druides, æque ac Pythagoras cum ſuis in Græcia, fuerint Religioſi Carmelitæ, uti ſuadere conatur Auctor Theſium veſtrarum Biterrenſiũ, quibus pari jure potuiſſet adjungere Indorum Brachmanes, Reg'um ac Sacerdotale

cerdotale ibidem genus, de quibus Euſebius, lib. 6 Præpar. Euang. Cap. 8, dicit, quod, *tam traditione Patrum quam legibus, nec ſimulacra colunt, nec animantium quid comedunt, vinum aut cereviſiam non bibunt, ab omni demum malignitate abſunt, ſoli Deo attendunt.*

174 Hos quia Strabo dicit etiam Aſtronomiam exercere, Crombachius noſter, in Hiſt. trium Magorum, vel hinc Indorum traditionem confirmat, quod unus è tribus Magis, paſſim Melchior dictus fuerit Rex Cranganoris, ex Brachmanum genere; & regreſſus ad ſuos tertio demum anno, aſſumpſerit nomen *Cheriper male,* quod, *Ex tribus unus,* linguâ iſtorum ſonat. De hoc autem dicitur, quod *ædem extruxit, quam Mariæ nomine conſecravit; in qua Sanctiſsimæ Virginis imago, cum filio in ulnis, collocata fuit; ſanxitque, ut quoties æditui, nomen hoc inclamarent, toties omnes qui adeſſent in terram ſe proſternerent.* Quin & unus è primariis comitibus ejus, Calecuti fundator, *ſacellum ſtruxit Sanctiſsimæ Virgini; & exemplum patroni ſecutus, ſtatuit ad nomen Mariæ omnes ſe in terram proſternerent;* quod ſacellum ingreſſus Luſitanus Gama, teſte Oſorio in Vitis Regum Luſitaniæ, omnia ſic repererit, ut dictum eſt, niſi quod imaginem intus non viderit, propter malignum aut nullum potius lumen loci.

175 Hinc num. 160 argumentum formas, Pater Rev. omnino futile. Nam tota iſta Indorum traditio non magis certa eſt, quam qua Habeſſinorum natio ampliſſima in Africa, Reges ſuos ex Salomone & Regina Saba proceſſiſſe gloriatur; cum interim tam certum ſit, Sabæam, unde Regina illa venit, eſſe in Arabia felice, quam Magorum diſciplinam ad Perſas proprie ſpectare; & fabulam ſapiat quidquid longius protenditur. Ut tamen Rex Cranganoris unus ex tribus Magis fuerit, ipſeque & aſſeclæ ejus fundaverint templa prædicta vero Deo in ſuo quiſq; loco; num inde conſequens ſtatim eſt, ipſa à principio fuiſſe Deiparæ conſecrata, ſimulque iſtic locatas ejuſmodi ſtatuas, & inductum Mariæ invocandi cultum? Quam multa longiſſime diſſita, ſæpiſſime confundit traditio popularis!

176 Novimus omnes, Lovanii haberi *Caſtrum Cæſaris*: id ſi à Julio Cæſare eſſe neges apud hominum vulgus, haud feres impugne: vulgo tamen ſapientior Joannes Baptiſta Grammay, Præpoſitus Arnhemenſis, Principumque ac Provinciarum Belgicarum Hiſtoriographus in ſuo Lovanio, relatis ſeptem nationum nominibus quæ ſucceſſive, ſecundum aliquos, locum tenuerint deſertumque reſtaurarint, *Nolim, quis putet,* ait, *ita me ſtolidum eſſe, ut* iſta *credam: ſed ſunt quibus placeat antiquitatis quomodolibet quæſita umbra;* videlicet in illa ipſa arce: *quam,* ut poſtea narrat, *vulgus Cæſaris opus eſſe credit:* ipſe vero tribuit Arnulfo Imperatori, *quem tradunt hiſtoriæ, Lovanium pulſis Normannis muniiſſe,* ſub annum ſcilicet 896.

177 Idem dixerim de nomenclatura templorum, Cranganore & Calecuti ante omnem hominum memoriam erectorum, & de ætate ac veneratione collocatarum in eis ſtatuarum Marianarum. Longe ſcilicet poſteriora eſſe omnia ætate S. Thomæ Apoſtoli; cœpiſſe autem per Apoſtolicos Miſſionarios, ex Syria, ad reſtaurandam apud Indos Religionem collapſam, ſubinde miſſos; quales per ipſoſmet Indos non ſemel in Sinas uſque tranſiiſſe, ac nominatim anno 636 & 745, teſtatur lapis, ibidem Sinicis & Syriacis characteribus exaratus ac poſitus anno 782, atque repertus an. 1624: qui lapis, qua Sinicus erat, ab omnibus gentis litteratis intellectus; qua Syriacus, explicatus fuit à Patribus noſtris; ad ſummam admirationem nationis totius, & novorum

Chri-

Chriſtianorum ſolatium; de quo obiter, ex Kircheri noſtri China, egi tomo 7 Maji pag. 698.

172 Num. 158 objicitur etiam Antaradenſium traditio, apud quos *S. Petrus Apoſtolus dedicarit ſacellum Virgini Deiparæ, nondum defunctæ, in quo primus ipſe Apoſtolus Miſſæ ſacrificium peregit, prout ex fideli incolarum traditione acceperunt illi, qui cum Godefrido Bullonio in memorabilem illam Terra-ſanctæ expeditionem profecti ſunt*, teſte, præter Marinum Sanutum an. 1321 ſcribentem, etiam Jacobo de Vitriaco, duobus ſeculis anteriore, qui eſt, inquis, *Auctor Papebrochio irrefragabilis.* Eſt ſane irrefragabilis mihi & hic & iſte, quatenus teſtantur, talem ſuo tempore viguiſſe ab olim Antaradi traditionem: neuter autem, quoad traditionis ipſius veritatem, quæ, poſt elapſa undecim vel tredecim ſecula, non debet ſine diſcretione recipi; ſimpliciterque ab illis refertur ea, qua audiverunt, fide, ſicut alia plurima, quorum ipſi neç participes neque conſcii modo certiori fuerunt.

179 Cur autem, allegatis duobus iſtis Auctoribus, omittis, Pater Rev. eum quem ſuggerebam tom. 2 Aprilis pag. 783 n. 59, Willebrordum ab Oldenborg, Canonicum Hildeſienſem, & anno 1211 Terræ-ſanctæ peregrinum? Etiam hujus hæc verba ſunt, tunc ex parte data, nunc integre proponenda.
„ Civitatem Tortoſt, Latini Taradenſem „ appellant. Eſt in eâ eccleſia parva maxi„ mæ venerationis, quam Beati Petrus & „ Paulus, cum Antiochiam properarent, ex „ Angelica admonitione, propriis manibus ex „ incultis lapidibus, ſanctæ Mariæ tunc pri„ mum compoſuerunt; acſi dicerent;
„ *Flebile principium melior fortuna ſequetur.*
„ Hæc erat prima eccleſia, quæ in hono„ rem Dominæ noſtræ ſemperque virginis „ Mariæ fuit ædificata & dedicata, & eſt „ in ea hodie Sedes Epiſcopalis, ubi Do„ mina noſtra Dei genitrix ſemper virgo „ Maria, etiam ipſis infidelibus Saracenis „ multa præſtat beneficia.

180 Hæc Willebrordus, nonnihil quam alii duo diſtinctius, ſed non ideo certior teſtis rei tam antiquæ; cujus veritas utcumque ſalvab tur, ſi traditioni credas, eo loci, ubi, Antiochiam tendens S. Petrus (nam de Paulo ejus tunc comite nihil habemus alibi) Miſſam celebraverit; poſt datam Eccleſiæ pacem, fuiſſe ædificatam publicam ædiculam, ſub nomine Deiparæ; quam, tranſeunte illac, Petro in vivis fuiſſe, non facile quis demonſtraverit, cum non deſint revelationes quæ dicant, ſitque veroſimilius aliquibus, uno dumtaxat anno ſuperfuiſſe Aſcenſioni filii ſui in cælum: ſed hoc tuum de tum vivente adhuc Deipara gloſſema eſt, non Vitriacenſis aut Sanuti: quo diſſimulato, iterum quæro, cur nolueris citare Willebrordum iſtum, ut apud me lectum. An quia volebas perſuaſum Lectori, afferre te inſtantiam novam, mihique incognitam? an potius, quia nolebas ipſum apud me invenire hæc ſequentia verba: *Quam vere hac traderentur, non examino: hoc ſolum infero, non eſſe veroſimile, quod ſimilis de Carmelitano oratorio tunc viguerit traditio, aut tale quid de eo fuerit Willebrordo narratum in Palæſtina.*

181 Interim pergis inſtare, & num. 164 ex Vitis Apoſtolorum apud Abdiam Babylonium narras, quomodo Epheſii baptizati *fregerunt omnia ſimulacra, & fabricaverunt Baſilicam in nomine S. Ioannis, ex qua ipſe Apoſtolus aſſumptus poſtea eſt, hoc* (qui ibidem ſubjungitur) *ordine.* Sed, ut hic aſſumptionis ordo fabulam redolet, ſic & nullius fidei totus eſt Auctor. Quare neque hili fecerim, quod apud eumdem, in Vita S. Matthæi, mox ab hujus paſſione, ab Iphigenia Regis filia, collatis omnibus *quæ habere potuit in auro, argento & gemmis, dixit Sacerdotibus*

cerdotibus & omni Clero; Poſtquam dignam Apoſtolo Chriſti fabricaveritis Eccleſiam, quidquid ſuperfuerit pauperibus erogabitis. Audi, Pater Rev. quid de Vitis illis, ex communi Eruditorum ſententia, ſcribat Labbe, libro de ſcriptoribus pag. 3. *Haſce quiſquilias ab otioſo fabulatore, qui merito nunc Pſeudo-Abdias dicitur, conſictas interpolataſve, nullius fidei atque auctoritatis eſſe apud Eruditos, docuerunt jam pridem Catholici tractatores, Sixtus Senenſis, Ioannes Molanus, Ioannes Heſſelius, Card. Baronius, Poſſevinus, Salmeron, Miraus, ... ipſeque etiam Paulus V, qui inter ſcripta à ſe damnata rejecit.* Et in Appendice tomi 1 pag. 677 rationem reddit, quia *recenſet* Auctor *fabulas illas de SS. Thoma, Matthao ceteriſque; quas S. Auguſtinus .... aliique poſt eum affirmant à Manichais confictas fuiſſe.*

182 Similis quoad hiſtoriam fidei, id eſt nullius, ſunt libri Recognitionum, quos Patern. Tua tam indulgenter adſcribit *Clementi Romano Pontifici*, Petri ſcilicet diſcipulo & ſucceſſori, quaſi neſcires, cuiquam dubios eſſe. Hi, ſi ſunt ipſi quos Rufinus, Hieronymi æqualis, ſub titulo *Periodorum Petri*, Latinos ſe feciſſe dicit, & ab Ebionitarum hæreticorum fermento repurgaſſe ſpecioſe jactat, antiqui valde ſunt; ſed nec hoc certum eſt; & ut eſſet, non eximeret eos fictitiarum ſcriptionum catalogo, quatenus & à Clemente omnium teſte oculato, & ad Jacobum fratrem Domini finguntur compoſiti: eſſent enim ut ſummum Philoſophi alicujus Chriſtiani, qui Poëtica omnino licentia commentus drama eſt ingenioſum, mirandis eventuum inopinatorum miraculorumque narrationibus contextum, & denique in lætiſſimos exitus deſinens, eo fine, ut varietate ac delectabilitate fabulæ delinitus lector, diſputationes de fide rebuſque utiliſſimis, quas inter S. Petrum & Simonem Magum habitas comminiſcitur, avidius legat: quemadmodum expono tom. 2 Junii, die XI, ubi ago de S. Barnaba, eidem luſui admixto.

183 Sit tamen Auctor qualiſcumque; quid tandem ille habet quod hic pro te faciat? Libro 10 cap. ult. lego: quod totius civitatis populo ad Chriſti fidem converſo & baptizato, *Theophilus, qui erat cunctis potentibus in civitate ſublimior, domus ſua ingentem baſilicam Eccleſia nomine conſecravit, in qua Petro Apoſtolo conſtituta eſt ab omni populo Cathedra.* Eſtne hoc (ut Tu interpretaris, Pater Rev.) dicere, quod *Theophilus domum ſuam & eccleſiam in honorem Apoſtoli viventis conſecrari fecit*? Per quem, obſecro, niſi per ipſummet Petrum? Ergo, ſi Tibi credimus, idem Petrus in ſuum ipſiuſmet nomen conſcravit Eccleſiam; & quidem non qualemqualem, ſed maximam totaque urbe conſpicuam Baſilicam; qualem ex ſui temporis uſu comminiſcitur Auctor, veroſimiliter alius ab auctore Periodorum: harum enim quæ ſuperſunt hinc inde fragmenta, non inveniuntur in libris Recognitionum, ut hos illis multo etiam poſteriores, liceat credere: utiles tamen ſunt, ſi intelligas, non hiſtoriam, ſed piam comœdiam texi, ſub nomine ſancti & vetuſtiſſimi ſcriptoris.

184 Nihilo felicius quam Clementem, eodem num. 162 adduci video Gelaſium Papam, quaſi hic in Concilio Romano teſtetur, *S. Marcum, primum Alexandria Epiſcopum, in eadem urbe eccleſiam nomine S. Petri ſui Magiſtri, nondum defuncti, fundaſſe.* Gelaſius enim agit, non de conſecratione materialis alicujus eccleſiæ, ſed de formalis fundatione & inſtitutione, quam nomine S. Petri, velut hujus Vicarius, regendam ſuſceperit. Cum enim fuſius narraſſet Pontifex, in Concilio Epiſcoporum 70, quomodo Romana Eccleſia fuerit à S. Petro coope-

cooperante S.Paulo conſtituta; *Eſt ergo*, inquit, *prima B.Petri Apoſtoli Sedes Romana Eccleſia: ſecunda autem Sedes apud Alexandriam B.Petri nomine, à Marco ejus & diſcipulo & Euangeliſta, conſecrata eſt: ipſeque à Petro Apoſtolo in Ægyptum directus, verbum veritatis prædicavit, & glorioſum conſummavit Martyrium: tertia vero Sedes apud Antiochiam, ejuſdem beatiſſimi Apoſtoli Petri nomine habetur honorabilis, eo quod illic, priuſquam Romam veniſſet, habitavit, & illic primùm nomen Chriſtianorum novellæ gentis exortum eſt.*

185 Patet, hæc omnia non alio ſpectare, quam ut intelligatur S.Petrus trium Apoſtolicarum Sedium eſſe fundator, primæ quidem ac tertiæ per ſeipſum, ſecundæ vero per diſcipulum, & quaſi ſuo nomine agentem, Marcum. Atque hoc eſt quod S. Petrus Damiani, pariter à Tua Paternitate citatus, ſed non bene lectus vel intellectus, diſertiſſime docet Serm. 1 de S. Marco, dicens: *Epiſcopus factus, Alexandrinam fundavit Eccleſiam; eamque, poſtquam ſuper petram, qui Chriſtus eſt, inſignis architectus erexit, glorioſò magiſtri ſui nomini fideliter dedicavit: unde factum eſt, ut eadem Eccleſia, non tam ex Marci, quam ex B.Petri vocabulo, Sedes Apoſtolica vocitetur, tamquam ſi Petrus ipſe per ſe illic Epiſcopalem Cathedram tenuiſſet.* Atque in hunc ſenſum ſequuntur alia, de trium Sedium inter ſe ordine, quæ brevitatis cauſa omitto.

186 Pater Reverende, ſi tam multa implicando paucis lineis, ſicut hoc Paragrapho facis, citra ullam vel minimam applicationem animi ad auctores locoſque citatos; ſi, inquam, hoc agebas, ut vel mihi voluntatem excuteres reſpondendi ad ſingula, vel me inſigniter fatigares, atque ab Actis Sanctorum averteres, itáque ulciſcereris dolorem, ex meis ſcriptis immerito conceptum; alterutrum profectò conſécutus fuiſſes, niſi me denique pertraxiſſes ad Hiſpanicæ ac Romanæ Inquiſitionis ſuprema tribunalia, quibus negare reſponſum non poteram; neque debebam dolere, eo nonnihil ſuſpendi progreſſum operis de Sanctis, majorem ubique claritatem, ut confido, conſecuturi ex eo ipſo, unde ſperabas illud omnibus contemptibile & odibile reddere. Pergam igitur, & veniam ad ultimum tuum atque palmare argumentum, toto §. 12 intortum, idque ex Baronio; *cujus*, inquis, *ſolius verba ad confutandum Papebrochium ſufficiet hic producere.* Audiamus.

187 *Poſtquam Baronius* ad annum Chriſti 106 n.2 *retuliſſet*, inquis, *ex Dione, Columnam Trajanam iſto anno cœptam, & poſt ſeptennium abſolutam; ſubdit, Petri Apoſtoli ædem, etiam hac Trajani præceſſiſſe tempora.* Tum verba profers, ſed abſque ulla mentione *ædis*, à S.Petro nuncupatæ, quod inſignem vel cæcitatem vel ſocordiam arguit. Eccum ipſa, & quidem omnia Baronii verba. „Antequam Columna Trajani conſurgeret, „erant Petri trophæa Romæ conſpicua, „ejuſdem namque memoria nobilis in Vaticano fulgebat. Anacletus enim (ut antiquæ eccleſiaſticæ tabulæ habent) cum „adhuc Presbyter eſſet, conſtruxit atque „compoſuit deſuper ejus corpus, velut trophæa victoriæ, inſignem claramque memoriam; quam quidem, (quod admirationem omnem ſuperat) non valuit turbo „perſecutionis aliquo modo proſternere; „majoribuſque indies acceſſionibus gloria „auctam, affirmare videtur Cajus, antiquus „Theologus, qui eodem ſeculo claruit, „nempe Zephyrini Papæ temporibus; imo, „non Petro tantum erectam memoriam „fuiſſe celebrem, ſed & Paulo, tradit, eaſque Trophæa Apoſtolorum appellat, ſic „dicens; (apud Euſebium Hiſt. Eccl. l.2 c. „24) *Ego Apoſtolorū trophæa perſpicue poſſum „oſtendere: nam, ſi lubet in Vaticanum profi-*

„ *ciſci*, *aut inviam, qua Oſtienſis dicitur, te* „ *conferre, trophaa Sanctorum, qui iſtam Ec-* „ *cleſiam ſuo ſermone & virtute ſtabiliverunt,* „ *invenies.* Hæc Cajus. Quod igitur habet „ liber de Romanis Pontificibus in Anacle- „ to, *Hic B. Petri memoriam conſtruxit at-* „ *que compoſuit*, per memoriam non niſi „ ædificii ſtructuram deſignari conſtat, „ quam olim antiquitas uſitatius dicere ec- „ cleſiam conſuevit: nam & Auguſtinus, „ *Nos*, inquit, *Martyribus noſtris, non tem-* „ *pla, ſicut diis; ſed memorias, ſicut homini-* „ *bus mortuis, quorum apud Deum vivunt* „ *ſpiritus, fabricamus*; quas merito Cajus „ Trophæa appellat, quippe quæ victorias „ Sanctorum de ſubactis hoſtibus repræſen- „ tant.

188 Non eſt nobis opus interprete Baronio, Græci ſermonis ignaro, ut ſciamus, quales memorias Trophæorum nomine deſignaverit Cajus iſte, antiquus & initio ſeculi 3 vivens. Mentem hujus explicat Euſebius. Nam primum dicit, quod Petri & Pauli Romæ paſſorum hiſtoriam confirmet, *εἰς δεῦρο κρατήσασα ἐπὶ τῶν αὐτόθι κοιμητηρίων πρόσρησις, eorum uſque hodie perſeverans in iis quæ ibidem ſunt cœmeteriis appellatio*: deinde inducit loquentem Cajum, *περὶ τῶν τόπων ἔνθα τῶν εἰρημένων Ἀποστόλων τὰ ἱερὰ σκηνώματα κατατέθειται, de locis, in quibus dictorum Apoſtolorum tabernacula*, ideſt corpora, *ſunt repoſita*, ſcilicet ſubterraneis monumentis, quæ Auguſtinus recte *Memorias* appellat (nam à *monendo* quis ibi ſitus ſit, *monumenta* ſepulcralia dici, notum eſt) extructas illas quidem ſeu fabricatas ſplendidius, parvas tamen, obſcuras, anguſtas, Sacerdotis atque paucorum miniſtrorum capaces; qui dum illic ſupra corpora ipſa Sanctorum tempore perſecutionis ſacrificabant; populus fidelis ſolitus erat congregari in amplis, quæ ibidem erant, cœmeteriis, veluti in eccleſiis; ſic tamẽ, ut magis ſacri quidam ibidem receſſus, veluti adyta, conchæ, ſeu ſacella interiora, ſola nominarentur ab eorum, qui iſtic continebantur, ſepulcris. *Memorias* ergo, ideſt *ſepulcra* Sanctorum Petri & Pauli, quæ primum erant inornata, Anacletus in formam decentiorem compoſuerit, alii marmoreis quoque tabulis, vel etiam auro argentoque ornaverint; quaſi Trophæa de tyrannis, ſed occulta, ſoliſque Chriſtianis nota, nec paſſim referari ſolita, & ſubterranea tota.

189 Hæc quòd Baronius Columnæ Trajani comparavit, non eo fecit ſenſu, ut intelligeretur, quod, ſicut columna illa, cochleatim educta ad altitudinem 128 pedum, turris inſtar aſſurgebat medio in foro, toti Urbi ſpectabilis; ſic etiam palam & ſupra terram, quaſi Mauſolea quædam, aſſurgerent, Apoſtolorum ſepulcris ſuperexſtructæ fabricæ ſplendidi ædificii, Gentilibus inſultaturæ. Non etiam eo ſenſu illa Cajus appellavit *Trophaa*, vel quia iſtud nomen paſſim ferebant, ſicut in eadem Urbe *Trophaa Marii* hodiedum nuncupata, ſuperſtitibus adhuc ruderibus vetuſtæ atque amplæ olim molis; & quo modo etiam alibi conſpiciebantur, in montibus aut viis publicis, *Trophaa Pompeji, Auguſti, Druſi*; ſed per ſimilitudinem quamdam, ac propter elucentem in iis memoriam victoriæ longe glorioſioris, privatim tamen & clam habendæ, non publica celebritate oſtentandæ. Primum id licuit ſub Conſtantino, qui non ſolum permiſit Chriſtianis memorias Martyrum exornare & apertas habere; ſed etiam ſuper ipſas exſtruere eccleſiarum atque Baſilicarum conſpicua palam ædificia, quæ eiſdem, quibus ipſæ olim memoriæ, vocata nominibus ſint, ex quo tempore potuerunt etiam nomina confundi, ſumendo partem pro toto, vel totum pro parte.

190 Quod ſi Baronius, non ſatis videatur diſtinguere inter *memorias* & *eccleſias*, ea-

eademque nomina permiſcere, etiam pro ſeculis Conſtantinum prægreſſis; ipſius perlevis hallucinatio, non debet nobis eſſe pro regula, ſcientibus & demonſtratum habentibus ex Vita SS. Praxedis & Pudentianæ aliiſque paris antiquitatis & fidei Actis, terminos iſtos, pro tribus primis ſeculis, non eſſe convertibiles; cum dictarum Sanctarum memoriæ fuerint in iis, ubi corpora requieſcebant, cœmeteriis; eccleſiarum autem ab ipſis titulatarum ac ſupra terram extantium, grandiores ædes majoriſque populi capaces, alibi locorum ſtarent, Deo, non ipſis conſecratæ, eo ritu quem iſta initia temporaque ferebant; perſecutione autem fervente ut plurimum clauſæ; utpote ipſis etiam Gentilibus notæ. Si quæras, ut ſoles, Pater Rev., quis ante me tam diſtincte docuerit *Memorias* & *Eccleſias* diſtinguere: reſpondeo, Quis ante Te Catholico ſcriptori lites coram Apoſtolica Sede movit tam male fundatas, movendoque coëgit tales minutias enucleare operoſius, & præter ſuſcepti operis ſcopum?

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, cum Wicleffo hæreſiarcha, explodit antiquiſſimum Carmelitarum titulum, Fratrum B. Mariæ de Monte Carmelo.

RESPONSIO.

191 Quam merito Jesu nomine noſtra gloriatur Societas, tam ex animo gratulor Ordini Carmelitano titulum Fratrum B. Mariæ. Quid de eo Wicleff, quid hæretici alii garriverint aut garriant, nihil ad me puto pertinere. Solum cupio ſtabiliri Epocham, unde ductam iſtiuſmodi appellationem cum ſolido poſſim credere fundamento. Tale eſſe non puto permiſſionem recitandi Officii, hoc ſeculo compoſiti, pro ſolenni apud Carmelitas Commemoratione ejuſdem Virginis, nunc etiam ad omnes Catholici Regis ditiones extenſi, in quo videtur ad Apoſtolica fere tempora iſtius nominis attolli principium, occaſione ſacelli, jam tunc, ut prætenditur, ſub eo nomine extructi in Carmelo. Iſta enim permiſſio nihil probat, ſi non ſupponatur hiſtorice probata talis ſacelli veritas; quam ex prædictis non probari jam conſtat; uti nec probantur Indulgentiæ Leoni IV ejuſque ſucceſſoribus ſuppoſitæ, ut oſtenſum eſt. De Fundatione Florentina, aliiſque ante ſeculum 13 prætenſis, agendum erit Articulo ſequenti, quibus quam merito negem juſto antiquiorem ſeculo 13 originem, iſtic dilucide apparebit.

192 Iſtis igitur omnibus ſepoſitis, quibus innititur toto hoc Paragrapho Accuſator; reſtat ut ſic appellatos credam RR. PP. Carmelitas, non à fictitio quodam ſacello, quod nemo ullus cognovit eorum, qui ab ætate S. Hieronymi, uſque ad Joannis Phocæ adventum in ſanctum montem, ſancta Palæſtinæ loca adiverunt & deſcripſerunt, per ſeptem omnino ſecula. Puto autem appellationem tot titulis venerabilem, natam vel ab eo ſacello, quod prædictus Joannes illic recenter extructum reperit, anno ſecundum Latinos 1193; vel potius ab ampliori eccleſia, quam ibidem con-

condiderunt Carmelitæ, mox à Regula accepta multiplicati valde: quæ eccleſia fuit per totam deinceps Syriam celeberrima; ejuſque amplitudinem memini me alicubi legiſſe deſcriptam à quodam Terræ-ſanctæ peregrino, qui, poſt expulſos inde Carmelitas, ſeculo 14 reliquias ingentes viderit:

193 Primum iſtud mihique indubitabile ſacellum, fueritne Deiparæ Virginis, an Prophetæ Eliæ, aut alterius cujuſlibet Sancti honori conſecratum, non habeo unde definiam: hoc certum puto, eos qui Alberti Patriarchæ tempore illo utebantur Fratres, ab eodem necdum habuiſſe nomen; quandoquidem in ſuo ad dictum Patriarcham libello ſupplici (talem enim oblatum, pro certa vivendi formula impetranda, præſumi debet) non videntur alio titulo ſe nuncupaſſe, quam qui Regulæ conſequenter datæ inſcribitur, *Eremitarum juxta fontem in monte Carmeli*; quos vulgus, brevitati ſtudens, maluerit dicere *Eremitas de monte Carmelo*: iis autem, jam in Europam transgreſſis, ibique in tres provincias partitis, anno 1247 ſcribentes Hugo tituli S. Sabinæ Presb. Card. & Fr. Willelmus Antaradenſis Epiſcopus, inſcribunt epiſtolam *Religioſis viris, Priori generali & Definitoribus Capituli generalis, Ordinis Fratrum glorioſiſſimæ Dei genitricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli*; prout ſcilicet ipſimet ſe nuncupaverant in libello ſupplici, pro definitione quorumdam circa Regulam dubiorum oblato. Hujus tamen prolixioris tituli amplitudine, nulli adhuc Concilio approbata, abſtinens Pontifex, verba quidem prædictæ epiſtolæ inſeruit ſuæ Bullæ, ſatis tamen habuit Bullam inſcribere *Dilectis filiis, Priori & Fratribus Eremitis de Monte Carmeli.*

194 Hæc ſunt quæ dixi hactenus, & quæ ſola nunc poſſim ac velim hiſtorice ſuſtinere circa originem & uſum tituli B. MARIÆ, nihil circa uſum ipſius explodendo, ſicut facere dicitis Wicleffum alioſque hæreticos, aut parum pios religioſoſque Catholicos. Quare tota, tam invidioſis terminis concepta accuſatio, huc demum revolvitur, quod prætenſum in Carmelo à temporibus Apoſtolorum ſacellum vocaverim *commentum*; jure an injuria, diſcernat Apoſtolica Sedes. Hæc autem non commovebitur auctoritate prætenſa Prioris Brocardi, quaſi is ante Regulam obtentam Conſtitutiones ſcripſerit, in iiſque iſtius tituli fecerit mentionem, & ante mortem Fratribus valedicens dixerit; *Vocavit nos Deus ad ordinem & numerum Eremitarum ſuorum fidelium: inſuper appellati ſumus ſingulariter, Fratres Beatæ Mariæ Virginis; videte ergo, ne poſt meum deceſſum hoc nomen falſum inveniatur in vobis.*

195 Conſtitutiones, neque ante, neque veroſimiliter poſt datam Regulam ſcriptas à B. Brocardo, ſatis oſtendiſſe me puto Art. 13 §. 3. Saltem non niſi interpolatas haberi, ſi quas poſt Regulam ſcripſit Brocardus, fateantur neceſſe eſt Carmelitæ, nulla exempla antiquiora proferre valentes (quæ ipſi quidem indicent) quam impreſſa ſeculo 15: & hoc etiam palam fit ex allegatione Maris Magni privilegiorum, primum editi anno 1476. Ad verba quod attinet, quæ Brocardus moriens dixerit, ſive obitus hic contigerit ante mortem Legiſlatoris, defuncti anno 1214, ſive poſt eam anno 1220, potuit commemoratione talis Tituli, licet tunc recentiſſimi, adhortari Fratres, ut eo dignos ſe præſtarent. Cur autem non dicis, unde hæc verba ſumpſeris, ſed mihi imponis quærendi laborem? Quærens tamen, ut plenius valeam reſpondere, verba eadem pene reperio in Lectionibus novi Officii pro feſto S. Brocardi 2 Septembris, *noviter conceſſi* à S. D. N. Clemente X, & poſt Breviarium anni 1672 impreſſi:

impreſſi. Fontes autem nullos invenio antiquiores, quam ſeculi 15 exeuntis ſcriptores duos; Thomam Scropum, aliàs Brudley, ex Carmelo Norvicenſi in Anglia, Epiſcopum Dromorenſem in Hibernia, Orationis cujuſdam parænetic æ auctorem, defunctum 1491; & Arnoldum Boſtium, collectorem Speculi Hiſtorialis veſtri, mortuum anno 1499; ante quos Viridarium texens Generalis Groſſus, nihil tale habet; ex iſtis vero duobus acceperit Balæus; id quod de Brocardo ſcripſit ante ſuam ab Ordine veſtro apoſtaſiam. Priores duo vocant *Ordinē Eremitarum & Sacerdotum*; quaſi ex primo inſtituto fuerint omnes aut plerique ſacris Ordinibus initiati vel initiandi, quod ut credibile fiat, opus eſt majori certitudine, quam peti poſſit ex Regula, mandante, ut *hi qui litteras noverunt & legere Pſalmos, per ſingulas Horas eos dicant ..... qui vero litteras non noverunt, viginti vicibus dicant Pater-noſter in nocturnis Vigiliis &c*, inter illos autem, qui iſto in principio legere norant, forte vix unus alterve Sacerdos erat præter Priorem. Saraceni Menologium anni 1628, ſic loqui Brocardum facit: *Vocavit vos Deus ad Prophetarum Ordinem, ad Eremitarum ſuorum numerum, glorioſo hoc titulo decoratum, Fratres B. Mariæ Virginis de monte Carmeli. Videte, oro, ne poſt deceſſum meum, vobis hunc titulum inepte concreditum eſſe, reprehendamini.*

194 Non hæc ideo dico, quaſi ad quæſtionem magnopere faciat, utrum, paulo ante vel poſt mortem Brocardi, titulum iſtum cœperit uſurpare Ordo; ſed ut appareat, nec conſona ſibi omnia, nec antiqua probari, quæ de vita S. Brocardi habentur; adeoque prædicta verba tam facile ei potuiſſe poſt duo ſecula decurſa tribui; quam alia quædam. Nam & huic commune eſt quod ſucceſſori Cyrillo; & Legiſlatori Alberto itemque Simoni Stock, ut quorum nullæ ſcriptæ habebantur Vitæ, ex conjecturis potius quam certa ſcientia componerentur à poſteris, parum de Orientali hiſtoria inſtructis; quædam tamen de unoquoque eorum aſſerentibus tam illuſtria, ut non potuerint ab eorumdem temporum ſcriptoribus coævis ignorari, ſi vera; nec prætermitti, ſi nota. Quæ ea ſint, ſatis vidimus in Alberto, uti etiam quam male cohærentia de ipſomet deque Bertholdo primo Priore fuerint conſarcinata: Brocardus vero dicitur Acconem, ad montis Carmeli radices, à Saracenis captam, Chriſtianis reſtituiſſe precando; miſſuſque Damaſcum ad Regem pro treuga cum eo componenda, eamdem impetraviſſe. Saladinum vocant Epiſcopus Dromorenſis & Saracenus, qui Saphadinus dici debuerat; & uterque addit, curatum à lepra ac paralyſi ſua *Mamalucum*, ut vocat Epiſcopus; ſeu *Protegem Damaſci*, ut aſſerit Saracenus.

195 De ſancto quoque Cyrillo jam dixi Art. XI §. 30, quæ ille Conſtantinopoli, Iconii, & Romæ, ac denique in Armenia egiſſe narratur, omnino grandia ac memoratu digniſſima, citra ullam aſſeri veriſimilitudinem. Hæc autem qui utrique Sancto affinxerunt, facilius potuerunt comminiſci verba extrema Brocardi morientis, ſi non vera, ſaltem ſimilia veris, & ad titulum, tunc forte necdum inſtitutum, aptata; ſicuti verba Deiparæ ad S. Simonem Stock de habitu Ordinis, qui tunc fuiſſet Carpita ſive Chlamys barrata, *Ordinis* (ut capitulum Londinenſe anni 1281 appellat) *inſigne*, intelligitur & explicatur paſſim de *Scapulari*, poſtea primum inducto cum reliqui habitus mutatione, anno 1287; adeoque annis 12 poſt obitum Simonis.

§. XIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ex ſuo hæreticorum ſuppoſititio principio, impugnat Monachatum S. Frontonis Abbatis circa annum Chriſti 150.

RESPONSIO.

196 IMo Tu, Pater Rev. ex tuo me calumniandi injurioſo principio, quod eſt, undecunque arripere anſam componendi me cum hæreticis, horum, quos numquam legi, principiis niti me fingis; cum tamen videris, Catholicos à me citari, eoſq; nec leves, nec paucos: quod neſcio an tibi poſthac condonaturi ſint lectores æqui, licet ego libenter condonem. Meam itaque ſententiam, de perfectioris monaſticæ ſeu cœnobiticæ vitæ initio, ad S. Pachomium referendo, ſumpſi ex hujus Actis per coævum ſcriptis; ubi de cœnobiis in genere teſtantem habui S. Antonium: de Nitrienſibus vero in particulari, in eorumdem Actorum Prologo, Auctorem ipſum, allegantem S. Athanaſii ſcripta, de Vita S. Antonii, *quibus*, inquit, *etiam ſcriptis, ſancti Patris noſtri Ammon converſationem complexus eſt (ejus videlicet qui primus fuit Fratrum, in monte Nitria ſolitarie viventium) uti & Theodori, quem vita ſua ſocium Ammon habuit.* Ad hunc ego locum, conſcio & probante plurimum P. Henſchenio, ſic notavi & ipſo etiamnum vivente publicavi.

197 „Quomodo primus in Nitria S. „*Ammon*, ſi (quod breviter inſinuavimus „ad 17 Januarii & 14 Aprilis) *S. Frontonius* „Abbas fuerit ſeptuaginta Fratrum in mon„te Nitriæ, anno circiter Chriſti 150, in„tegro ante S. Antonium ſeculo; ſanctus „vero Ammon Antonio fuerit coævus? „Uterque locus eſt Henſchenii noſtri, moti „Appendicula poſt Vitam, qua dicitur: *Hæc* „*ſub Antonio* (alias *Antonino*) *Imperatore ge*„*ſta ſunt, tertio decimo anno Imperii ejus:* „fatetur autem, numquam ſine ſcrupulo „ipſam à ſe lectam, multumque dubita„tum in Aprili, an eâ neglectâ non eſſet „referendus *Fronto* ad ætatem *Ammonis*: „nunc vero, hoc loco conſiderato, quem „nolit violenta interpretatione torqueri, „in eamdem ſententiam omnino tranſire, „ac velle S. Frontonii Vitam ab iis qui re„cogniturì Aprilem ſunt, collocari poſt „Paſſiones Martyrum, die 14 Aprilis occur„rentium ante Vitam S. Abundii: in diſquiſi„tione autem prævia de ætate Sancti mu„tari numerum 2; & expunctis duabus li„neis, quibus in principio dubium relin„quit, *ſive tunc mortuus fuerit S. Fronto,* „*ſive ab eo anno cibi ad eum cœpti ſunt defer*„*ri quod uſque ad mortem factum eſt*; vult „pro duabus lineis ultimis ante num. 3 „hæc ſubſtitui: *His ita conſideratis, videre*„*tur S. Fronto floruiſſe ſeculo Chriſti ſecun*„*do: ſed quis jam tunc in Ægypto fuiſſe cre*„*dat monachos tam numeroſos, Sanctorum* „*Pauli, Antonii, Pachomii Vitas legens, in* „*cujus poſtremi Vita honoratur S. Ammon ti*„*tulo* Ἀρχιμονάζοντος τῶν ἐν τῷ ὄρει τ῀ „*Νιτρίας ἀδελφῶν*? Dixerim ego, aut „Appendiculam iſtam, merum eſſe impe„ritumque gloſſema; aut potius, non in„tegre tranſcriptam à librariis, miſereque

„trun-

„ truncatam fuiſſe, & ſic reſtituendam : „ *Hac ſub Ammone Nitrienſium monaſterio-* „ *rum Præfecto ac primo inſtitutore, & Con-* „ *ſtantio Imperatore geſta ſunt, tertio decimo* „ *anno Imperii ejus*, qui eſſet Chriſtianæ æræ „ annus cccl.; ſive tunc mortuus fuerit „ *S. Fronto*, ſive ab eo anno cibi ad eum cœpti „ ſint deferri, quod uſque ad mortem factum „ eſt; quam ſic liceret etiam ad plures an- „ nos differre. Huic autem dilationi fave- „ rent eæ omnes collectiones, ex quibus li- „ brum primum de Vitis Patrum Roſweidus „ noſter edidit, ubi inter poſtremos cenſe- „ tur *S. Frontonius*, & ſaltem poſt Paulum, „ Antonium, Hilarionem, Malchum.

198 Hæc ſic relata tomo 3 Maji pag. 296, ſi Paternitas tua integre dignata fuiſſet tranſcribere, fruſtra clamaviſſes (ut facis num. 184) quod *parum curans Papebrochius magiſtrorum ſuorum auctoritatem, ex meris argutiis nequit admittere, S. Frontonem floruiſſe ſeculo Chriſti ſecundo*. An rationes tam prægnantes, talique auctoritate fundatæ, ſint meræ argutiæ, judicabit æquus lector; & decernet, utrum illæ ſufficienter refutentur auctoritate unius alteriuſve lineæ, à neſcio quo appoſitæ ad Vitæ calcem, ſicut crediderunt, rebus nondum plene examinatis Roſweidus & Bollandus, æque ac veſter Lezana & quicumque alii, etiam ipſe aliquando Henſchenius, ſed hic non ſine ſcrupulo. Beda & Florus in ſuis genuinis Martyrologiis, quæ primus in lucem protuli ante 2 tomum Martii, Frontonis non meminerunt, quia ejus Vita necdum ad illorum notitiam pervenerat. Hanc nactus poſterior aliquis, nomen inſeruit ſuppleto à ſe Bedæ Martyrologio; quem continuo ſecuti Ado & Uſuardus; ab hoc autem derivatus S. Fronto in hodiernum Martyrologium, laudatur quidem à ſanctitate & miraculis, ſed nuſquam additur quod floruerit *ſub Antonino Imperatore*. Quare fruſtra hic appellantur Martyrologia; & reſponſio recte à me abſolvitur, ſalvis totis Actis; qualia primitus ſcripta fuiſſe & abſque Appendicula iſta, tam multa ſuadent credere.

199 Debitor tamen adhuc Tibi ſum, Rev. Pater, pro aliorum Sanctorum Vitis contra me adductis §. 6; atque in hunc locum dilatis, propter argumenti & ſcopi ſimilitudinem. Prima eſt ex 1 die Martii, Paſſio S. Eudociæ, quæ prætenditur ſub Trajano floruiſſe: ibi enim capite 9 legitur, quod *B. Germanus Monachus, habebat ſuo regimini ſubjectos Monachos ſeptuaginta; & in aſceterio, non longe inde remoto, Virgines triginta; inter quas admiſſa S. Eudocia .... præpoſita gynæceo eſt, in defunctæ locum*. Vitam, fateor, Bollandus prælo aptavit, & quidem ex vetuſtiſſimo codice pluſquam mille annorum, Latine redditâ à Poſſino noſtro: ſed fecit id Bollandus Henſchenio ſubinvito, qui ſaltem cenſuræ aliquid additum maluiſſet; ego vero de talibus necdum aptus eram judicare. Aſt Bollandus, nolens beneficium Poſſini aliqua ſua nota (ut ajebat) obfuſcari, dicebat ab ipſomet Poſſino cenſuratam ſatis, in epiſtola pariter ſibi tranſmiſſa, & ante Vitam in Commentario impreſſa; unde apparebat, eam Vitam à nobis dari ſicut accepimus, nihil magnæ fidei ei dando, ſed ſolum oſtendendo ex quo fonte hauſiſſent Græci, quæ de iſta Sancta tradunt in Menæis aut Synaxariis, poſt ſeculum 9 cœptis formari ex Actis Sanctorum prolixioribus.

200 „ Profitebor, inquit in epiſtola „ Poſſinus, deprehendiſſe me ex ſtyli genere, nequaquam eſſe Vitæ ſcriptorem, S. „ Eudociæ æqualem. Uſurpat enim vocem „ *Ὁμοούσιος*, in Nicæna demum ſancitam „ Synodo, nec ante uſitatam. Prætorianorum Ducem *Comitem* appellat. Hæ res „ poſteriorem Conſtantino ætatem ſapiunt.

„ Sic equidem crediderim. Acta Sanctæ „ Martyris, quæ in Phœnice vixerit ac „ paſſa ſit, ibidem, Syro-phœnicum fortaſ- „ ſis populari lingua, fuiſſe conſcripta; quæ „ nactus hic noſter, quiſquis eſt, ea, circa „ Theodoſicorum forſan tempora, Græcæ „ Eccleſiæ communicaverit. Sane dictio „ ipſa mihi, attentius exploranti, videba- „ tur interdum aliquid olere peregrinitatis.

201 Hactenus Poſſinus, cujus judicium amplexus Bollandus eſt, etiam in eo quod ibi commemoratum Aurelianum, βασιλέα, non *Regem*, ſed *Regulum* interpretari maluit. Ego vero eidem inhærens judicio, cogor hic, probata undequaque Sanctorum Acta ſecernere ab iis, quæ numquam à coævis ſcripta fuerunt, vel, loco priorum Diocletiani flammis abſumptorum, pia poſteritas licentius adornavit, multa addens pro loco ac tempore inconcinna, ſicut dixi ex Baronio Art. 4 n. 31, & ex Ruinardo Art. 11 n. 74. Acta vero S. Eudociæ penitius inſpiciens, poſt annos fere 30 in hoc ſtudio actos, poſt multam item talis licentiæ, quinto ſextoque ſeculis graſſatæ, obſervationem; in eam venio opinionem, quod Eudociæ Imperatrici, Theodoſii Junioris uxori, agenti in Palæſtina, atque Palatii deſiderium obeundis locis ſacris monaſteriiſque viſendis levanti, ab anno 450 ad 461, gratificaturus Monachorum aliquis, cognominis eidem Martyris memoriam, eatenus obſcuram, illuſtrare voluerit, comminiſcendo pium drama, cui auctoritatem conciliaret antiquitas martyrii gratis definita, & gratiam admirabilitas perplexorum concatenatorumque eventuum, ex ea quæ tunc obtinebat religionis forma aptatorum: non ſatis interim cavens, ut veroſimilia (quod perdifficile eſt) fingeret omnia.

202 Etenim Eudociam, genere Samaritanam, profeſſione meretricem, fingit fuiſſe tam opulentam, ut poſt baptiſmum totam ſuam ſubſtantiam in jus Eccleſiæ tranſcriptura, *vocatis diſpenſatoribus rei familiaris*, in medium proferri fecerit omnia. *Fuit autem ſumma prolatarum in medium rerum*, inquit auctor, *auri libra plena, vicies mille; ornamentorum eximiorum diverſa ſpecici, pondus immenſum; gemmarum exquiſiti pretii & regiarum margaritarum, innumerabilis copia; capſa veſtis ſericæ, quinque ac ſeptuaginta ſupra ducentas; veſtis lineæ pretioſa, capſa decem & quadringentæ; veſtis auro clavata, capſa centum ſexaginta; veſtis alterius, pretioſis lapillis arte phrygionica intextis ornata, capſa duæ ac quinquaginta ſupra centum; veſtis variæ gravis, arcæ majores centum viginti tres; auri ſignati, myriades viginti quinque ſive quinquaginta ſupra ducenta aureorum millia; moſci, capſa duodecim; Storacis Indici ſinceri, capſa tres & triginta; argenteorum vaſorum diverſa forma, octo millia pondo; eſſedum, gemmis diſtinctum, librarum quingentarum; vela ſerica auro clavata, pondus ſimul æquantia librarum duum & triginta ſupra centum; vela bombycina, librarum ſeptuaginta; alias exequi materias minus nobiles, quæ acervatim ſunt congeſta, infinitum ſit. Habuit & præter hæc mobilia in ſolo prædia & latifundia, quæ annuos fructus redderent pretii nummorum octingentorum & bis mille.*

203 Quid tibi videtur, Pater Rev. ſatiſne magna hæc meretriculæ unius opulentia eſt, ut incredibilis videatur? Mihi ſane æque creditu difficilia ſunt illa, quam quæ de magnis opibus Phrynes Theſpiæ, Thaidis Athenienſis, Laidis Corinthiæ, & Rhodopes Æſopi conſervæ ſcripſerunt Athenæus, Propertius, Plinius.) eſt vero ipſum incredibile magis, quod tam opulentæ domus fuerit adeo male materiata, ut in quo dormiebat Domina conclave, *uno nec craſſo pariete diviſum à contigua vicini Chri-ſtiani*

ſtiani domo, commoditatem præberet vigilanti Eudociæ, non ſolum pſallentium in hac Monachorum cantus confuſim percipiendi, ſed etiam diſtincte intelligendi *argumentum* ejus qui legebatur libri; *quod erat judicium extremum, eoque memorabatur, juſtos quidem ſplendori ſolaris æmulo fulgentes, omnium qui unquam erunt & fuerunt hominum oculis conſpicuos, in præcellenti gloria futuros; peccatores contra, igni inextinguibili, ſententia irrevocabili, addicendos in ſempiterna ſecula, ſupplicii nec finem nec remiſſionem umquam ullam inventuros*: quibus auditis *commota* Eudocia, *in magno cogitationum æſtu lucem expectavit*: atque hæc fuerit ei occaſio ab accerſito poſtridie Germano fidem Chriſti perdiſcendi. Horum inter ſe colloquia, quinque Capitibus explicata, ſequitur baptiſmus & ingreſſus in monaſterium, in eoque profectus & præfectura; Philoſtrati, perditi juvenis, ad eam inde eliciendam irritus conatus, mors ſubitanea, vita reddita atque converſio; item *Aureliani Regis* ſeu Reguli, tunc *Imperium adepti*, & miraculo tanto moti converſio, nec non familiæ regiæ univerſæ; adventus Diogenis Præſidis, illataque ab eo Martyri tormenta; Præſidis ipſius lictorumque interitus, per ignem erumpentem ab Eucharistia, quam intra ſinum Martyris repertam illi flammis dederant; puer draconis afflatu necatus, & ab Eudocia vitæ redditus, dracone extincto; martyrium denique juſſu novi Præſidis Vincentii abſciſſione capitis conſummatum.

204 Hæc omnia quam apte implerent ſcenam theatri, tam parum habent veroſimilitudinis ſimul in unam perſonam collata; ſingula autem poſſent quamcumque Martyrem celeberrimam reddere; & tamen nullam in Euſebii hiſtoria, nullam in antiquiſſimo copioſiſſimoque Hieronymiano Martyrologio, ex Euſebii collectaneis (ut creditur) ſumpto, locum invenit iſta tam mirabilis Eudocia; ſed primum innotuit ipſa ex Actis, tam ſero & tam licenter ſcriptis, atque Conſtantinopolim miſſis: quæ inter palatinas mulieres, novarum & mirabilium rerum cupidas, earum maxime quæ pietatem videntur excitare, obviis excepta ulnis, an non nimis facile fidem inter Græcos repererint, Sedi Apoſtolicæ dijudicandum relinquo. Nihil equidem detractum volo Sanctæ iſti, quam primus Latinorum excepit Molanus, ex eoque alii & ipſum etiam Romanum Martyrologium; ſed ſolum perſuaſum cupio, ejus Acta non eſſe talia, ob quæ debeamus credere in Phœnice jam tunc fuiſſe cœnobiticam vitam, prorſus talem, qualem media Chriſtianitatis ætate conciperemus; cum in proxima Palæſtina, Hieronymo teſte, adhuc Monachum nemo norat, ubi nonniſi ab Ægypto diſciplinæ iſtius forma accepta credebatur.

205 Secundus porro objicitur mihi S. Nicon Martyr, prope Tauromenium in Sicilia, cum 199 Monachis ſociis, poſt annos 42 in deſerto quodam balneo, velut in ſuo monaſterio, tranquille traductos; idque ſub Præſide Quintiano, ex Actis S. Agathæ noto: adeoque martyrium ad perſecutionem Decii & annum Chriſti 251 refertur. Arguor autem, ejus Acta improbando, contraire Magiſtris meis Bollando & Henſchenio, ipſa ad 23 Martii probantibus: quia in Notis ad Ephemerides Græcomoſchas ſic ſcripſi. *Hujus & ſociorum 199 martyrium utinam nobis certius conſtaret, quam ex Actis, quæ dedimus ſub nomine Charemeni, eorum famuli atque diſcipuli. Severiori enim cenſura egiſſe eâ judicamus; & ipſis, quoad omnes circumſtantias, tam fabuloſis*, * *nolumus credere Monachatus initia Diocletiani ætate vetuſtiora.* Ego, Pater Rev. non autem prædicti, Acta illa ex Græco Latina feci; & in luto (ut dicitur) figlinam docendus, pri-

Digitized by Google

mum hoc ſpecimen illis dedi meæ, non tam peritiæ, quam capacitatis alicujus ad peritiam rerum hiſtoricarum acquirendam; & poſtquam ipſa Latinitati donavi, Commentarium prævium ac notas addidi; illi vero omnia,non valde ſevere diſcuſſa, imprimi permiſerunt. Non eram tamen adeo rudis tum, ut non viderem Acta, in quibus nominabatur *Conſtantinopolis*, uno fere ſeculo poſt Decii perſecutionem condita,non poſſe ſic ſcripta eſſe à famulo Sanctorum, diſcipuloque Chæromeno. Quia tamen num. 21 dicitur Sanctus oblatam ſibi viſionem indicaſſe *puero dicto Charomino, qui ipſi miniſtrabat & vitam ipſius ſcripto tradidit*; putavi hæc Acta ei poſſe adſcribi,ex cujus memoriis longe poſteriorem alium ea præſumebam compoſuiſſe; necdum adhuc experiendo edoctus, quod toto deinde decennio didici, quam caute tractanda eſſent Acta, medio ævo compoſita. Ideo autem hæc cavebam minus, quia nec ipſos Magiſtros meos, in prægreſſis Januario ac Februario, ſeverius moroſiuſque egiſſe in talibus videbam,eatenus diſſimulantes multa, quæ notare poterant,niſi probe noviſſent, principia rerum arduarum timide tractanda eſſe.

206 Hæc ignota fuiſſe Tibi, Rev. Pater, nec queror nec miror: ſed quod accuſaturus me,ex præcitatis verbis ſola ultima deſcripſeris *Nolumus credere &c*; quaſi mihi ad reprobandum quidlibet, ſola ſtaret pro ratione voluntas, ſoluſque præproperus Monachatus in illis Actis diſplicuiſſet. Etenim immediate prius dixeram, ea Acta eſſe *quoad omnes circumſtantias fabuloſa.* Circumſtantiæ, mihi olim vel diſſimulatæ vel non animadverſæ, nunc autem judicatæ fabuloſæ, ſunt hæ. Bellum circa annum 206 prope Neapolim, in quo militans Nicon, matre Chriſtiana natus, invocarit illius Deum, & *confidenter protendens haſtâ obarmatam dexteram, ipſa hora quaſi centum octoginta viros occidit*; tum dimiſſa militia, *ſumptaque ſecum pecunia non exigua, ad partes Conſtantinopoleos navigavit:* appulſo autem in Chium nocteque oranti apparens vir, *eo habitu inceſſuque, qui ſacrum Dei miniſtrum deceret, & eum ad ſe vocans, dixit: Accipe baculum iſtum, in cujus ſummitate ſignum Crucis vides, ille te deducet:* atque mox additur, quod tali indicio agnitus à nautis, appulerit in Montem *qui Ganos dicitur*, toti quidem antiquitati ſolum ſub nomine *Rhodopes* vel *Hami-montis* notus, primum autem inveniendus apud Suidam, Nicetam,Gregoram, medii ævi ſcriptores.

207 Ibi exceptus ab Epiſcopo Cyziceno Theodoſio, ſimul & Abbate degentium ibidem Monachorum,ab eodemque monaſtico habitu donatus,& tres annos ibi commoratus,atque à morituro ordinatus Epiſcopus ſimul & Abbas, propter imminentem barbarorum incurſionem, juſſus fuerit trajicere in Siciliam; Neapolimque applicans cum 190 Monachis, ſibi à defuncto Theodoſio relictis, à matre,in portu obvia, ex habitu agnitus ſit eſſe Monachus. Cum interim ex Thracia ituris in Siciliam nequaquam adeunda Neapolis ſit, centum & amplius leucis ultra Tauromenium, quo juſſus dicitur Sanctus tendere. Hic vero plantato juxta fluvium pomario hortiſque conſitis, in antiquo Hygiæ balneo cum habitaſſet annis 41, delatus ad Quintianum Præſidem, ſocios ipſo in balneo decollatos cælo tranſcripſiſſe dicitur; cumque jumenta, quibus poſt variam torturam alligatus erat, immobilia conſiſterent, eiſque Præſes nervos ſuccidi juſſiſſet, *illâ humanâ voce accepta; Deus, inquiebant, noſter, in cælo & in terra, omnia quacumque voluit fecit; & nos propter Niconem interficimur hodie.* Ipſe interim Nicon capite minutus biduum jacuerit

jacuerit inſepultus, donec illac tranſiens energumenus paſtor liberatuſque, corpus Sancti & corpora ſociorum indicaverit Emeſenorum Epiſcopo Theodoſio (Meſſeniorum ſcribi debuerat) qui *aſſumpto ſecum Clero, cum cereis atque thuribulis* (quaſi in plena Eccleſiæ pace) *ſacras Reliquias requiſivit & reperit.*

208 Hactenus tota illa tragœdia, poſt quam (ut num. 21 prædictum fuerat), Quintianus vitam finivit, excuſſus in flumen quod tranſibat; adeoque poſt paſſionem S. Agathæ, 5 Februarii conſummatam diebus omnino 46. Et tamen in ejuſdem S. Agathæ Actis Græcis, antiquioribus & hactenus multo veroſimilioribus, dicitur, quod *Quintianus, audiens mortuam eſſe ſanctam Dei Martyrem, ad res ejus occupandas abiit*; *iter* autem *vix erat ingreſſus*, *cum eum* (in tranſitu Pſimethi) *divinum judicium occupavit*: quæ eadem leguntur in Actis Metaphraſti adſcriptis. An autem hæc S. Agathæ, quoad mortem Quintiani immediate ſecutam, debeamus rejicere vel torquere, interjectis diebus 46 inter illius & Niconis Martyrium, ſolum ut hujus Acta excuſentur, & Cœnobiticæ vitæ ſuſtineatur antiquitas major, quam nota erat SS. Antonio atque Hieronymo; judicet æquus lector; maxime poſt expenſam epitomen præmiſſam; in qua evitari nullo modo poteſt, quin interpolata Acta fateamur, ſi non ficta, adeoque talia eſſe, ut ex iis certi nihil poſſit hiſtorice definiri. Licet autem in punctis ſingulis fortaſſis valere poſſit indulgentia, quam adhibui tiro; non poteſt ea quadrare ſimul omnibus; cum ipſa multorum ſigillatim vix excuſabilium collectio, univerſam faciat rem inexcuſabilem apud bene compoſitum intellectum.

209 Reſtant objecta mihi etiam Acta SS. Juliani & Baſiliſſæ; ſed quia pro his peculiarem mihi litem moveri video §. 28. eo Lectorem differens, ad Accuſationes proſequendas tranſeo. Si omnes qui noſtra Acta Sanctorum legunt, bene legiſſent Præfationem generalem P. Bollandi ante Januarium; intelligerent, non omnia quæ in noſtro referuntur opere, in eodem haberi certitudinis aut veroſimilitudinis gradu, ſed diverſiſſimo; pro diverſa auctoritate eorum qui allegantur auctorum, ætateque rebus geſtis propiori vel ab eiſdem remotiori. Tum vero Commentarios ad ſingula Acta prævia expendenti appareret ea diverſitas, quam Bollandus in Januario & Februario noluit expreſſis verbis notare, ſemidoctorum (qui plures ſunt) offenſam metuens, tenero & incipienti primum operi periculoſam; ſatiſque habuit ſenſum ſuum relinquere eruditis cognoſcendum, ex natura rerum tractatarum; contra quàm poſtea Henſchenius faciendum cenſuit in bona parte Martii, totoque Aprili & Majo, quia ipſa docebat experientia, Bollandi cautelam pluries præjudicare veritati, non ſatis capiendæ quando ſe vultu aperto non prodit Auctoris ſententia. Atque hinc diverſus ille Patrum Carmelitarum erga Januarium ac Februarium, Bollandi nomen præferentes, & tres ſequentes tomos affectus, eo etiam ad contranitendum incitatior, quod ego, Bollando ſuccedens, & nomen meum in Aprili ac Majo aperte profeſſus in iis quæ meo marte compoſui, minori cum invidia viderer poſſe ſolus impeti, tamquam omnium quæ nunc diſplicent vel auctor vel ſuaſor; venerabilibus autem Magiſtris meis, longe inferior auctoritate, doctrina, prudentia.

§. XIV.

§. XIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, pro ſuo mero beneplacito, contra Græcorum teſtimonium & traditionem, præſidenter aſſerit, numerum Innocentium Martyrum, eſſe fabuloſum.

RESPONSIO.

210 CUr non ſtatim, ipſo in Titulo, exprimis, Rev. Pater, *millia quatuordecim*? An metuebas ne cuilibet aliquantula conſideratione utenti occurreret cogitare, id quod ego ad Ephemerides die 30 Decembris, dixi, ***Bethleem oppidum parvum fuit, non multo plus quam duabus leucis ab Hieruſalem diſſitum; & fines, in quibus omnibus occiſi pueri, non admodum magni poſſunt concipi***: cui ergo credibile fiat iſtic numerari potuiſſe infantes maſculos, à bimatu & infra, ad quatuordecim millia? Age tamen, & quam enormis ille numerus ſit, demonſtretur ad oculum.

211 Antverpia Belgicarum civitatum non eſt minima, imo inter magnas Europæ urbes ſolet numerari. In hac præterito anno 1696, ad baptiſmum delati fuere utriuſque ſexus infantes, calculo ſatis accurate per ſex Parochias deducto (nam Mariana in duas dividitur) numero circiter 2650; quibus juncti 800 ex pomœrio ſuburbano, ſeu leuca bannali, vix creduntur impleturi numerum 3450, facturi intra biennium 8 millia infantum ut ſummum. Quantâ hic putas partem vindicabit ſibi femineus ſexus, virilem ſolitus una quinta ut minimū ſuperare? Reſtabunt ergo ut ſummum tria millia maſculorum: ex his autem tertiam partem intra biennium mors abſtulerit, ut ſolet cum leniſſime ſævit: itáque in tota Antverpia & finibus ejus, ſub finem anni 1696 infantes maſculi à bimatu & infra, quos redivivus Herodes aliquis potuiſſet occidere, pauciores inventi fuiſſent quam bis mille; & Tu, Rev. Pater, voles me credere, in ea civitatula (quæ paſſim cenſebatur ***minima in principibus Iuda***, & inter Jeruſalem ac Thecue media non potuit niſi arctiſſimos fines habere, hinc unius, iſtinc mediæ circiter leucæ) fuiſſe ejuſmodi maſculos ad 14 millia? Fuerint illi ducenti vel trecenti, & numerum reſpective magnum haberi credendum erit.

212 Huc accedit, quod Infantes non fuerint ſubita militum irruptione necati, ut paſſim ſibi imaginantur pictores; ſed aſtu aliquo, ne vel unus evadere mortem poſſet, collecti ſint, prætexente vg. Herode, quod una cum recens nato Judæorum Rege vellet omnes honorifice ſimul educandos curare; quos etiam Bethleemo abductos, ne quid pro iis molirentur parentes, ferali decreto forſitan intellecto, Thecuam abduci juſſerit; ſi vera eſt Thecuitarum traditio; cujus teſtis S. Willibaldus Eyſtettenſis Epiſcopus, ſub medium fere ſeculi 8 illuc peregrinatus, in Hodœperico, per ejus cognatam Sanctimonialem deſcripto, inter antiquas Lectiones Caniſii tomo 4 parte 2 pag. 501, dicitur, viſitato Bethleem, veniſſe ***in villam magnam, quæ vocatur Thequa, ad illum locum, ubi infantes quondam occiſi fuerant ab Herode***: quod iterum, meo quidem

dem judicio, non valde magnam multitudinem arguit. Quid quod tam occulte videatur res acta, ut ferme latuerit hiſtoricos, non ſolum exteros, ſed etiam Judæos, qualis fuit Joſephus; qui tam effuſus in enarrandis tyranni crudelitatibus, hujus in Innocentes commiſſæ nec verbo quidem meminit; etſi aliàs non alienus à Chriſto laudando.

213 Sed offendit Te, nec tolerabile putas, quod præmiſſæ initio cenſuræ addiderim, *Itaque ad ceteras Græcorum fabulas iſtum quoque numerum* (14000) *adjicias licet.* Audi ergo & intellige, Pater Rev. Pertæſi Græci ſeculo 10, ſicuti & Latini ſeculo 14, longarum de Sanctis Legendarum, quæ ſi totæ inter Sacra recitarentur, & quidem una die ſubinde plures, intolerabiliter producebatur divinum Officium; ſi ſolum delibarentur, nulla habebatur forma hiſtoriæ; utriq; incommodo proviſuri, Latini quidem ex longis Actis contraxere Breviaria, Græci vero Synaxaria, in quibus per anni curſum deſcripta breviter Sanctorum hiſtoriæ, ordinatęque reperientur. Primum in hoc genere & antiquiſſimum eſt, quod diximus, Baſilii Imperatoris Porphyrogennetæ (Latino Græce Porphyrogeniti, id eſt, in purpura, patre jam Imperatore, nati) quod omnium ut primum, ita & ſinceriſſimum, quotidie unius Sancti alteriuſve vel tertii ut ſummum proponit hiſtoriam, delectu & ſucceſſu nequaquam erubeſcendo. Hic ad diem 29 Decembris (alii 30 diem notant) præſcribitur recolenda Ἡ ἀναίρεσις τῶν ἐν τῇ Βεθλεὲμ ἁγίων νηπίων, *Cædes eorum, qui in Bethleem erant, ſanctorum puerorum*; & ſubjungitur lectio, conformis hiſtoriæ Evangelicæ, nullo expreſſo cæſorum numero, de quo nec apud ſanctos Patres quidquam legitur.

214 Hoc an ſecuta ſint omnia, quæ plurima deinde vidimus Synaxaria, in duplum vel etiam triplum & quadruplum variis locis ac temporibus aucta, nobis curæ non fuit obſervare: ubique certe eamdem & iiſdem verbis hiſtoriam legimus, uti & in ipſis magnis Græcorum Menæis apud Venetos excuſis anno 1595, ſed mutatus ibi eſt titulus in hunc modum: Μνήμη τῶν ἁγίων νηπίων, τῶν ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων χιλιάδων δεκατεσσάρων, *Memoria ſanctorũ puerorum, ſub Herode interfectorum quatuordecim millium.* Volo libenter credere, Pater Reverende, quod ſi ſciviſſes, nullam extare hactenus antiquiorem iſtius numeri notitiam, non ita *præfidenter* ſcripſiſſes, quod *talis fuerit conſtans Græcorum traditio, cum in communibus & ſolennibus habeatur tabulis*, uti ſcribis num. 185; ſolo nixus Silveira Hiſpano ſcriptore recentiſſimo, ſimpliciter notante, quod *dicuntur fuiſſe tredecim aut quatuordecim millia.* Non etiam quæſiviſſes ab Apoſtolica Sede, ut facis num. 186, *An liceat Papebrochio, quaſvis traditiones & antiquitates eccleſiaſticas, ſic pro ſuo placito ex meris conjecturis, omni ſua ſpoliare probabilitate, & ablegare ad fabulas.*

215 Ego, Pater Rev. aliud mihi licere nec puto nec volo, quam (ſicut inſtituti operis ratio exigit) examinare opiniones quaſcumque de Sanctis, etiam prætenſo nomine traditionis ſpecioſas; quam antiquæ ſcilicet, quam ſolidæ probatæque ſint. Credo autem quod earum univerſim vindicandarum, non magna cura Patribus Carmelitis eſſet, niſi tales multas etiam ipſi haberent, quas mallent clauſis oculis ſuſcipi. Quam autem non *ex meo placito meriſque conjecturis*, quaſdam Græcorum traditiones (ſi tamen hoc nomine digna ſunt inaniſſima multa creduli nimis vulgi commenta, etiam in ſacras Græcorum relata tabulas) optime ſcire poterat Paternitas tua, ſi legere attente dignatus fuiſſes, quæ

omnibus ac ſingulis fere diebus Aprilis atque Maji (mihi enim potiſſimum hæc cura incubit annis fere 30) commentatus ſum, ad Acta & Nomina Sanctorum, è collectis undique Synaxariis acceptorum: in quibus, præſertim recentioribus, & in Menæa Veneta tranſlatis, multas eſſe patentiſſimas fabulas, nemo ignorare poteſt, niſi qui numquam illa legit.

216 Specimen accipe ex 17 Decembris, quando à Græcis colitur S. Daniel cum tribus Pueris, quorum hiſtoria ibi traditur ex Scripturis, omnino bene, & ſic finitur: *Sancti autem tres Pueri poſt incomprehenſibilem ſuam ab igne ſalvationem, iis quibus antea præfecti erant negotiis incumbentes, & vitam reliquam magna in gloria tranſigentes in pace quieverunt cum Daniele.* Hactenus bene: ſed vide quid ſequatur in excuſis Menæis, neſcio unde ſumptum:

„ Dicunt autem aliqui, quod poſt Nabuchodonoſoris mortem, & ſucceſſorum Regum, qui Danielem cum tribus Pueris magno in honore habuerunt, ſurrexit Rex alius, nomine Atticus, qui Sanctos interrogans ab iiſque reprehenſus, juſſit Miſaëli caput abſcindi, quod intra diffibulatum thoracem excipit Azarias; ſicut etiam Ananias reſectum caput Azariæ ſibi impectoravit: ſed Daniel thoracem ſuam explicans, excepit caput Ananiæ, atque poſtremus decollatus eſt etiam ipſe. Dicunt autem, quod poſt decollationem, eorum corporibus agglutinata fuerunt capita; quodque Angelus Dei ipſa corpora tollens, avexit in montem Gebal, in quo poſita ſub petra annis jacuerunt quadringentis; reſurgento verò Domino noſtro Jeſu Chriſto reſurrexerunt etiam ipſi, & rurſum obdormiverunt. Feſtum eorum agitur in magna Eccleſia, quod accepimus à Patribus recolendum ſeptimo die ante dominicam & divinam in carne apparitionem; ea (ut reor) de cauſa, quia ipſi quoque fuerunt de tribu Juda, ex qua Salvator omnium Chriſtus etiam genus duxit.

217 Puto plutibus opus non eſſe, ut ipſe mihi aſſentiaris, Pater Rev. meram illam fabulam eſſe, etiamſi non advertas animum ad annos 400, quibus cædes illa præceſſiſſet Chriſti reſurrectionem; ubi debuiſſent ut minimum ſexcenti numerari, cum miraculum fornacis Babylonicæ præceſſerit ejuſdem Chriſti nativitatem annis 598. Dico autem & affirmo, quod iſta excuſa Menæa, ex quibus ſolis notitia 13000 aut 14000 Innocentium occiſorum potuit ad Silveiram perveniſſe, maturo egeant examine, præſertim in hiſtoriis ibi dumtaxat relatis; ac nulli fere alteri rei ſervire, cum aliunde non confirmantur, quam ut teſtimonium dent præſentis inter Græcos cultus eorum, qui iſtic ut Sancti nominantur. Puto autem, quod quando fabulis quibuſdam Græcorum, jam notatis aut adhuc notandis, annumerari permitto illum enormem Innocentium numerum, nihil detraham Græcorum melioribus & purioribus Synaxariis: quæ ſi ſequi mallent Patres Carmelitæ, quam ſuum à ſolo Pepino ante annos forte 200 viſum Pſeudo-cyrillum de Ortu Virginis, non feciſſent invaleſcere inter fideles æque ſpecioſam fabulam de Emerentiana Deiparæ avia, Carmeliticum oraculum conſulente, anno 70 ante Chriſtum, de qua actum §. 8.

218 Eſt interim notatu dignum, tam varium quam incertum Patrum veſtrorum judicium de ſcriptoribus Græcis. Cum ex itinerario Joannis Phocæ, in quo præter unicum de Carmelo ipſis ingratum locum hactenus verbum nullum potuerunt reperire quod carperent, exſibilatur fides Græca, nihilque eâ vilius ipſis eſt; prout etiam apparebit Art. ſeq. §. 3, ubi non vereris ex fide

fide Pſeudo-Luitprandi, S. Elpidium ſociosque Epiſcopos Apoſtolicos, facere Carmelitas & S. Jacobi in Hiſpania ſocios, quos legiſti in noſtro Martio die 7, & in Patriarchis Hieroſol. ante tom. 3 Maji pag. xv, in Cherſone prædicaſſe, miſſos illuc ab Hermone Hieroſolymitano Epiſcopo, qui floruit in confinio ſeculi 3 & 4: prout fuſe refertur in prædictis Synaxariis & hinc locupletatis Menæis, abſque ulla cujuſquam fabuloſitatis umbra, quæ in tota de illis narratione poſſit notari. Vos autem mavultis, relatos inde in Romanum Martyrologium, ſed abſque nota temporis ſimpliciter adſcriptos *Cherſoneſo*, à Cherſoneſo Taurica, ex Actis S. Clementis Martyris omnibus nota & hactenus intellecta, transferre ad neſcio quam *Hiſpanicam Cherſoneſum*, nulli veterum Geographorum nominatam; ſed ſolis Dextrinatum fabularum auctoribus notam.

§. XV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius hiſtoriam de viſione Sabac, à SS. Epiphanio, Iſidoro Hiſpalenſi & aliis traditam, & à Sede Apoſtolica approbatam, explodit tamquam commentum.

RESPONSIO.

219 Mire tibi places; Pater Reverende, in recoquendis mentiendem igneis iſtis, & Sabaco per viſum (ut prætenditur) oblatis pultibus; credo, quia eas Eliæ puero videbantur ingerere *viri, niveum quemdam præferentes habitum*; per quos Carmelitas velletis credi deſignatos, quorum Ordinem mirabilis puſio eſſet inſtituturus. Sed fortaſſis nova aliqua nactus argumenta, quibus Epiphanio vindices libellum, in quo refertur viſio illa, jam tertium repetis eamdem arenam. Nihil minus invenio. Ergo nec ego tibi quidquam novi reſpondeo, nec vetera bis dicta iterare volo tertia etiam vice; ſed Te remitto ad legendum Art 11 §. 1 & Art. 13 §. 9. Patres interim veſtri viderint, quomodo ſacræ Congregationi excuſent, quod habentes indubitabile opus ejuſdem S. Epiphanii, unde genealogiam Eliæ dare poſſent legendam (ſi tamen id erat operæ pretium, in tanta copia pulcherrimarum laudationū, quæ poterant ex aliis ſanctis Patribus de Elia ſumi) viderint, inquam, quomodo excuſent, quod probandas obtulerint Lectiones, ex ſcripto ut minimum ſuſpecto ac dubio; & quomodo, quod per ignorantiam ſimplicitatemq; peccatum ſit, oblatis certioribus magiſque convenientibus corrigant.

220 Si oculos veſtros ſic pellexit *niveus* apparentium *habitus*, ut in eo non poſſitis aliud quam Carmelitas agnoſcere; & ubicumque hos vobis imaginamini, nihil putetis poſſe niſi veriſſimum inveniri: cogitate, obſecro, quod alii minus præoccupati, qui forte fidē habere viſioni illi vellent, in niveo habitu potius imaginaturi ſibi ſint infantis majores, omnes *veſtitos Ephod lineo*; nam hunc fuiſſe communem habitum Sacerdotalem, appareat ex 1 Regum c. 22, ubi Saul, ex Nobe accerſitā tota Achimelechi ſummi Sacerdotis familia, una cum ipſo *trucidavit in die illa octoginta quinque viros, veſtitos* (ſicut advenerant) *Ephod lineo.* An autem adeo certum exiſtimas, Pater Rev. vel Carmeliticum pallium, antequam Barrata

 ipſis

ipſis cappa daretur, candidum fuiſſe; aut eo albo uſum Eliam? Ego, ſi librum de Inſtitutione monachorum & Epiſtolam Cyrillo ſuppoſitam non recepio; non video, unde mihi probare poſſitis alterutrum; imo contrarium longe exiſtimo veroſimilius. Nam melote Eliæ, quam ovinam pellem fuiſſe nomen ipſum perſuadet, & candidam potius quam furvam extitiſſe, haud gravate concedam; non puto ipſi pro pallio fuiſſe, ſed pro tunica, ut paſſim ſolet eſſe ruſticis, melote utentibus. Pallium autem quo ſuperinduebatur, potius ex lana contextum fuit, & quadratum æque ac cetera Judæorum pallia. Art. 16 §. 1 agetur de lite Baſilianis motâ ſuper habitu Eliæ, quando iterum de ejus melote.

221 His in ſuo Deuteron. 22 præcipitur, *Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operieris*; & noſter à Lapide ſuper Cap. 15 Numer. notat, etiam hodie perſeverare apud Judæos appellationem, licet forma variaverit, qua veſtem, in Synagogis ſolitam uſurpari, nominant *Arba canphot*, id eſt *quadrangulam*. Et tale omnino erat Chriſti pallium, cujus fimbriam tangere, ſalutare ægris fuit, & ex quo *fecerunt* crucifixores ejus (Matth. 27) *quatuor partes, unicuique militi partem*; ſic enim apte dividebatur, non item tunica, quæ (præterquam quod inconſutilis eſſet) non poterat commode in quatuor ſcindi. Sic Joannes Baptiſta apud Græcos, in omnibus eorum picturis, repræſentatur indutus tunicam piloſam, quaſi ex pelle cameli, cum pallio colorato ac laneo. Pallium igitur, quod raptus Elias diſcipulo ſuo Eliſeo demiſit, non erat ipſius Melotes qua induebatur, ſed Chlamys qua operiebatur, eaque veroſimiliter lanea: alba an nigra, definit nemo; & ſicut alba non fuit in uſu Chriſto aut Apoſtolis, juxta Orientalium traditionem, pictis ſemper in pallio colorato; ſic nihil habemus in Scriptura, Patribus, aut Hiſtoricis antiquis, unde Prophetas credamus uſos palliis albis.

222 Neque ea videtur fuiſſe mens Pontificis, qui barratas cappas ſeu chlamydes Carmelitarum juſſit mutari in albas, ut ipſos ad formam Eliæ reduceret; ſed ut eorum nomini, quo vocantur *Fratres beatæ Mariæ virginis*, etiam veſtis exterior reſponderet; dum inferior, rufa ſeu ſubnigra, notaret pœnitentiam. An autem, ante acceptam Regulam cappamque barratam, pallio uſi ſint primi ſub initium Carmelitæ, & cujus coloris, malo ignotum mihi dicere, quam temere divinare. Satis eſt hoc loco oſtendiſſe, nihil ipſis nunc cauſæ eſſe, cur tantopere ſatagant pro manutenendo pſeudo-Epiphanio contra verum, propter viſionem præfatam, in qua (ut vera foret) nihil eſſet præſidii, ad eam ſtatuendam in præſagium Ordinis, à puero prophetico excitandi.

§. XVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra antiquam Carmelitarum traditionem, abſque ulla probatione negat, illos interfuiſſe Conciliis ab anno 448 *& deinceps celebratis.*

RESPONSIO.

223 Dum tu, Pater Rev. *antiquam traditionem* mihi objicis, ejuſque neminem teſtem profers, ne quidem Carmelitam; numquid hoc non eſt opiniones ſuas eâ proponere confidentiâ, *quaſi fidem extorquere debeat affirmandi temeritas.*

meritas, non probandi veri idonea auctoritas? Hoc tamen quia de iſtis dixi, agens tomo 1 Aprilis de S. Alberto num. 60, ipſemet dignus dicor *temeritatis nota*. Exigis à me ut probem eos qui Conciliis, Conſtantinopoli anno 448 & an. 536 celebratis, interfuerunt, *Euſebius Archimandrita monaſterii Eliæ*, *Silas Presbyter & Prior monaſterii Eliæ*, *Babylas Presbyter & Archimandrita monaſterii nominati Sanctæ memoriæ Eliæ*, *Theodorus miſeratione divina Diaconus & monachus novæ lauræ*, *pro omnibus monaſteriis Eremi Ieroſolymorum*; & in Concilio Nicæno II anno 787, *Nicetas Hegumenus S. Eliæ*, *Theophylactus Hegumenus S. Eliæ*; Exigis, inquam, ut tibi probem, monaſteria iſtæc & iſtos Abbates alteri Ordini quam Carmelitico poſſe adſcribi. Quaſi vero affirmanti tibi, adſcribi debere, non incumbat potius onus probandi, quam mihi id neganti, & nominare valenti tot alios Ordines in Oriente, quot Regulas continet tomus primus Codicis Regularum atque imprimis S. Baſilii, cujus Regulam ipſos vos olim tenuiſſe dicebatis, priuſquam haberetis librum Joanni Epiſcopo Hieroſolymitano 44 imputatum de inſtitutione Monachorum, quem pariter pro Regula vobis fuiſſe dicitis.

224 Laura nova S. Euthymii erat, unde Conſtantinopolim unus pro omnibus Hieroſolymitanæ eremi monaſteriis venit, Theodorus præfatus. Hanc vero Euthymiacā lauram unde probabitis Carmelitani inſtituti fuiſſe potius quam ipſius Euthymii, etſi hic ſcriptam Regulam nullam reliquerit, & Baſiliana iſtic obſervata fuerit, atque hodiedum obſervetur, abſque ulla notitia Carmeliticæ. Leſana quidem veſter ea monaſteria Carmelo vult ſubjungere: ſed ea ratione ſummum jus *Cœnobiarchæ*, in omnia prædicta monaſteria datum S. Theodoſio, cujus Vitā habes XI Januarii, valde reſtringeretur; quia is, ex mente Lezanæ, tunc ſolum fuiſſet quaſi Provincialis aliquis majori cuipiam Abbati ſeu Generali ſubjectus; nullo talis ſubjectionis veſtigio elucente in tot præclaris Sanctorum iſtic Abbatum Vitis. Demus autem quod Bollandus, ad Vitam S. Jacobi, circa Carmelum ſolitarii ac pœnitentis ſeculo 6, ipſum & vicina quædam monaſteria adſcripſerit Carmelitis (cujus contrarium oſtendi Art. 11 §. 8) unde probabis, obſecro, vel unum ex iis adfuiſſe Conſtantinopoli anno 448? An hoc probat nudum *Eliæ* nomen?

225 Ego, accuſato à te loco num. 60, tibi reſpondi quod „ in pluribus Conſtantinopolitani Imperii regionibus ſuas eccleſias ac monaſteria S. Elias Propheta habuit; & præter ipſum varii ſancti Eliæ fuere, monaſteriaque & eccleſias à ſe nominatas reliquere, quorum octo aut decem poſſem vel ex noſtris Catalogis nominare. Deinde in ipſa Conſtantinopolitana urbe, aut ſaltem ejus vicinia, quotannis 13 Januarii celebratur *Dedicatio ſancti Prophetæ Eliæ in monaſterio*, dicto Βαθυρρύακος, id eſt *Profundi lacus* ..... Quanto autem veroſimilius eſt, ex hoc monaſterio fuiſſe, qui ſubſcripſere dictis Conſtantinopolitanis Conciliis, quam ex Terra-ſancta? Inde enim nec unus quidem Epiſcopus interfuit, forte nec vocatus eſt ad Concilium anni 448, uti ex ſubſcriptionibus patet. In altero autem anni 536, Actione 1 ſub initium, cum Theodoro Tribuno ac Referendario & Mariano Præpoſito monaſterii S. Dalmatii atque Primate, dicuntur intraſſe *venerabiles Presbyteri & Archimandritæ urbis Regiæ* ultra quinquaginta, interque eos *Silas monaſterii Eliæ*: Deinde enumerantur qui adfuere *de ſanctis Chriſti veri Dei noſtri locis* ex Syria, abſque mentione cujuſquam è Carmelo aut Eliæ monaſterio.

 „ Ide-

„ Idem fit Actione 3, 4, 5 „ . Vide inſuper Conſtantinopolim Chriſtianam Cangii l.4 §.4 de ſacris ædibus Prophetarum. Ibi invenies *Eliæ Prophetæ templum in Petria à Zenone Imperatore extructum, poſt reditum è Perſica expeditione, univerſo exercitu ad illius ſtructurã pecunias ultro conferente, quod dum in caſtris eſſent, iis apparuiſſet S. Elias.* Huic vero templo adjunctum aliquod monaſterium fuiſſe, perſuadet ingens Baſilii Macedonis, qui ipſum reſtauravit ſeculo 9, devotio erga locum & Sanctum.

§. XVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius valde ignoranter, aut ſciens & volens, contra veritatem, circa antiqua barrata Carmelitarum pallia, varias ridiculas effutit conjecturas & irreligioſas cenſuras.

RESPONSIO.

226 IGnoſce, Pater Rev. ſi tua tibi verba reponens dicam, quod in propoſito argumento, *non ignoranter, ſed ſciens & volens* me calumnieris, *contra veritatem.* Cum enim Artic. 13 §. 5 & 12 me accuſes, quod *librum de inſtitutione Monachorum negem conſcriptum eſſe à Ioanne Patriarcha 44*, & *Epiſtolam de Proceſſu & variis Regulis Ordinis Carmelitarum, eſſe genuinum fœtum S. Cyrilli Conſtantinopolitani*, quomodo mihi potes imputare, quod vel duo iſta ſcripta ignoraverim, iiſque illic de habitu veſtro antiquo dicuntur contradicendo, vel ſciens & volens impegerim contra agnitam veritatem? Quid enim aliud facere poteram, maxime cum argumentum, quo refuto Epiſtolam, hinc potiſſimum ſumatur, quod tertius in Carmelo Prior uſque ad annum 1233 ignorare non potuerint, vel quo nomine ipſa, quam geſtabat, propria Carmelitarum veſtis ſuo tempore vocaretur, vel cujus eſſet formæ. Quod autem plurimi ſcriptores Carmelitæ pſeudepigrapham iſtam Epiſtolam ſecuti ſint, tamquam conſtantem Ordinis traditionem, equidem non ignoravi, ſed merito non curavi.

227 Priſcum ac genuinum veſtis controverſæ nomen, & ſervatum in ordine quamdiu ejuſdem veſtis uſus fuit, anno primum 1283 mutatus, indicat Capitulum Londinenſe anni 1281, ſic ſtatuens, ſimul & formam, qua debeat contexi, definiens: *Frater profeſſus habeat unam Carpitam (quod eſt noſtræ Religionis ſignum) non de petiis conſutam, ſed contextam, & habeat ſeptem radios tantum, ut ſimus uniformes.* Quid autem Epiſtola? *Hoc pallium* (ſcilicet *Barratum*, ut ibi appellatur) *Profeſſores hujus Religionis antiquitus appellabant Carpitam, poſtmodum conſueverunt appellare Chlamydem ſive Mantellum.* Poteratne auctor Epiſtolæ clarius indicare, jam antiquatum & exoletum fuiſſe nomen & uſum Carpitæ, quando ſcribebat? adeoque ſe ſcribere annis minime paucis poſt illius mutationẽ, & ſeculo ut ſummum 14? Quid ergo mirum, ſi ii quibus ignota erat talis Epiſtola, multoque minus nota ut Epiſtola Cyrilli, ipſa Carpita uſi quoad vixit, tam varie (ut mox videbimus) ſenſerint ac locuti ſint de origine & forma talis habitus? Horum autem ego ſententias colligens, cur dicor *varias & ridiculas conjecturas effutire,*

quaſi

quaſi earum ego auctor ſim, non ipſimet Carmelitæ, tam inter ſe diſcordes, quam ab Epiſtola illa diverſi.

228 Ego, ut fundate procederem, primum docui ex Cruſcano Florentinorum Vocabulario, *Carpitam* eſſe vocem Italicam, à verbo *carpire*, diſcriminare, lineis ſcilicet ſeu radiis: neque dubitabam quin in Terra-ſancta (ubi, inter tot ex omni Europa collectos advenas, plurimus ac fere communis erat Italicæ linguæ uſus, eſtque etiamnum) eodem ſolo nomine uſi fuerint Carmelitæ, quamdiu ibi manſerunt: quod ipſum inde tranſtulerint in Cyprum, Siciliam, Italiam, Angliam, ubi habitum fuit prætatum Capitulum. An etiam in Galliam? Vix equidem dubito; nam & ibi *Carpettes* dicuntur *panni quidam groſſi & radiati, quorum uſus in ſarcinis conficiendis.* Ita Antonius Furetiere, in ſuo univerſali linguæ Francicæ vocum tam veterum quam hodiernarum Dictionario. Sed pannus vulgo tam vilis, & ad involvendas merces quam ad religioſos viros tegendos aptior, fortaſſis indignus erat qui nomen daret Carmelitis, quorum pallia ex Syrico panno confecta fuiſſe dicit Bergomenſis; *Syrico*, inquam, non *Serico*, ut male habet poſterior ejus editio. Magis ergo placuit vacare *Pallia Barrata*, de quibus Menagius, infra pluribus laudandus, in ſuo Etymologico ad vocem *Barrez* ita ſcribit. „ Quando S. Ludovicus fecit venire Carmelitas in Franciam, „ utebantur cappis faſciatim barratis (*Barrez en faſce*) albo & caſtraneo, atque hinc Pariſiis *platea Barratorum*, nunc ab *Ave-Maria* nuncupata, ubi erat *Crux Barratorum* „ & *Porta Barratorum*. Conventus eorum „ erat extra iſtam portam, ubi in præſenti „ ſunt Cæleſtini, qui ipſis ſucceſſerunt anno 1319. Poſtquam autem migraverant in„de ad forum Mauberti, ubi modo commo„rantur, & clauſtrum ſui iſtic conventus „ curabant depingi, adeo obliti erant ſui „ veteris habitus, ut in ea tabula, quæ repræ„ſentat S. Ludovicum, ipſos è navi recipien„tem ad Portam S. Pauli, exprimantur, non „ faſciat, iſed perpendiculariter virgati, *bar„rez en pal.* Francos Imitati noſtrates, quibus Carpitarum vocabulum peregrinum erat, tam in Gallo quam in Flandro-belgica, maluerunt etiam ipſi, à notiori ſibi *Barra*, dicere *Cappas Barratas*, & *Fratres Barratos*: unde primus Valencenis conventus ſuburbanus, ei per quam illuc ibatur portæ nomen dedit, quod hodiedum retinet, Portæ Barratorum, *Porte des Barrez*, id eſt Carmelitarum. Diſpiciat porro curioſus lector, an non hinc duci poſſit veroſimilis conjectura, quod eodem nomine utens Epiſtola, dimiſſo antiquo ac primo Carpitæ nomine, velut exoleto, ſeculo 14 fuerit in Francia aut Belgio primùm compoſita.

229 Idem qui ſupra Fureterius, pluſquam duodecim uſus notat vocis *Barre*; non paucos etiam derivativorum, *Barreau*, *Barriere*, *Barricade*; & verborum, *Barrer* ac *Baricader*; omnes autem uſus illi eo tendunt, ut appareat quod *Barra*, ſit ſegmentum materiæ cujuſcumque, longum ac latum, non erectum perpendiculariter, ſed horizontaliter protenſum; præterquam in arte Heraldica, ubi lineam notat tranſverſim ductam, ab angulo ſupremo ſiniſtro ad infimum angulum dexterum ſcuti teſſerarii, qua bifariam ipſum totum dividitur. Neſcio porro unde factum ſit, ut mutato domicilio, mutaverint nomen & pro *les Barrez*, dicti fuerint *les Billettes*, eodemque nomine ipſimet etiam hodie ſe diſtinguant à Diſcalceatis. Docet autem prælaudatus Furreterius, inter alias iſtius vocis ſignificationes, etiam hanc eſſe, qua deſignantur *ſegmenta pannorum oblonga, quæ per intervalla aſſuuntur veſtibus ad earum ornamentum.* Tranſiitq; hinc uſus ejuſdem vocis

ad rem Heraldicam, in componendis ſcutis; quorum inde aliqua dicuntur *Billettata*, quia billettis ſeu ſegmentis ejuſmodi diſtincta ſunt, licet multo brevioribus quam quarum uſus in re veſtiaria eſt, prout idem Furetetius annotat. Atq; hinc cogitationem reflectens ad formam eorum ſcapulariun, quæ ſuis Confratribus & Conſororibus diſtribuunt Patres Carmelitæ, ſuntque ipſiſſimæ jam deſcriptæ *Billettæ*; non abſurda videtur conjectura, quod abolito unà cum barris *Barratorum* vocabulo, haud inviti ſuſceperint novum à *Billettis* nomen: quod tamen ipſis porro definiendum relinquo, quia nolo ingratiis divinare.

230 Ad extremum idem Furetetius addit, *Barratos* in Francia Carmelitas, alibi & *radiatos* & *ſtregulatos* dictos, quia veſtes ſtragulæ, ad uſum lectorum menſarumque, eatenus referunt Carpitas ſæpe dictas, quatenus iis intexuntur ſimiles radii, horizontaliter ducti. Hoc autem poſtremum didiciſſe Furetetius potuit ex Henrico Knichton ſub exitum ſeculi 14 Canonico Leyceſtrenſi, lib. 3 de Eventibus Angliæ narrante, quomodo *Honorius IV mutavit Cappas Fratrum de Carmelo* in purum album, quæ prius erant *ſtragulata*, *radiata*, & *birrata*, id eſt *barrata*. Quid porro Germani, quorum idiomati ſimiliter peregrina ſunt *Carpitæ* ac *Barræ*, imo & *Radii*, in eadem quâ *barræ* ſignificatione ſumpti? Ex Germanica voce *Strich*, lineam & virgam ſignificante, & Latino-barbara *petia*, pannum ſeu partem panni notante, fecerunt *Stripetias*; & his indutos, *Fratres Stripetitios* nuncupaverunt, ut conſtat ex inſtrumentis quibuſdam Colonienſibus, Art. ſequ. producendis.

231 Ceterum quia *Syricus pannus* ex lana caprina, non molli ſed rudi, cum ejuſmodi radiis intexi ſolitus, quo amicti venerant Carmelitæ, non uniformis, vel advehebatur ex Syria, vel texebatur in Europa, aut etiam ſic textus difficulter inveniebatur, cum tam largis virgis quam opus erat; contigit quandoque adhiberi pannum, pluribus minus largis, ideoque denſioribus radiis intextum; vel etiam ex diverſo panno tam largas quam opus erat petias conſui; unde naſci debebat ea difformitas, cui Capitulum Londinenſe voluit occurrere; ſed remedio ad octennium duntaxat utili futuro, fortaſſis nec ſtatim & ubique recepto, propter ſubſecutam mox coloris ac formæ mutationem. Hinc factum ut poſteri, priſtinum Ordinis habitum expreſſuri coloribus, ex confuſa dumtaxat quam à majoribus retinebant memoria, tam varie eum expreſſerint, ut neceſſe ſit dubitare de omnibus, an ulla earum plane ſit vera; prout dubitat veſter Pater Daniel à Virgine Maria, ideoque conatus eſt novam ſuo marte dare; quam unam veram eſſe putat, ceteras licentia quaſi poëtica efformatas à pictoribus, quibus & Poëtis

Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

232 Placeat ergo in adjuncta tabula videre diverſitatem illam, quam ſolo arbitrio pictorum expreſſam, nefas putem credere; cum ratio exigat, ut illi id egerint dirigentibus Patribus Carmelitis, in quorum eccleſiis atque conventibus tales picturæ uſque modo ſervantur. Figura tertia in veteri Cathedrali Salmanticenſi ornat majoris altaris tabulam, in qua repræſentatur Transfigurationis myſterium, coram Moyſe & Elia, jam inde ab anno 1430 (ut traditur aut forſan appingitur) quando vetus illa eccleſia, translatâ abinde in novam eccleſiam Cathedrâ, potuit ceſſiſſe uſui Carmelitarum, ex ſuburbio (ut paſſim tunc fiebat) in urbem ſeſe recipientium, donec propriam aliam ſibi novam ſtruerent à fundamentis. Tali ergo vel ſimili occaſione placuit ibi Eliam pingi velut in habitu Carmelitico veteri; cum ſex circulis albis totidemque griſeis, idque cum manicis, forte veteri carpitæ propriis. Cetera

Digitized by Google

Digitized by Google

ad rem Heraldicam, in componendis ſcutis; quorum inde aliqua dicuntur *Billettata*, quia billettis ſeu ſegmentis ejuſmodi diſtincta ſunt, licet multo brevioribus quam quarum uſus in re veſtiaria eſt, prout idem Fureterius annotat. Atq; hinc cogitationem reflectens ad formam eorum ſcapularium, quæ ſuis Confratribus & Consororibus diſtribuunt Patres Carmelitæ, ſuntque ipſiſſimæ jam deſcriptæ *Billetta*; non abſurda videtur conjectura, quod abolito unà cum barris *Barratorum* vocabulo, haud inviti ſuſceperint novum à *Billettis* nomen: quod tamen ipſis porro definiendum relinquo, quia nolo ingratiis divinare.

230 Ad extremum idem Fureterius addit, *Barratos* in Francia Carmelitas, alibi & *radiatos* & *ſtregulatos* dictos, quia veſtes ſtragulæ, ad uſum lectorum menſarumque, eatenus referunt Carpitas ſæpe dictas, quatenus iis intexuntur ſimiles radii, horizontaliter ducti. Hoc autem poſtremum didiciſſe Fureterius potuit ex Henrico Knichton, ſub exitum ſeculi 14 Canonico Leyceſtrenſi, lib. 3 de Eventibus Angliæ narrante, quomodo *Honorius IV mutavit Cappas Fratrum de Carmelo* in purum album, quæ prius erant *ſtragulata, radiata, & birrata*, id eſt *barrata*. Quid porro Germani, quorum idiomati ſimiliter peregrina ſunt *Carpita* ac *Barra*, imo & *Radii*, in eadem quâ *barra* ſignificatione ſumpti? Ex Germanica voce *Strich*, lineam & virgam ſignificante, & Latino-barbara *petia*, pannum ſeu partem panni notante, fecerunt *Stripetias*; & his indutos, *Fratres Stripetitios* nuncupaverunt, ut conſtat ex inſtrumentis quibuſdam Colonienſibus, Art. ſequ. producendis.

231 Ceterum quia *Syricus pannus* ex lana caprina, non molli ſed rudi, cum ejuſmodi radiis intexi ſolitus, quo amicti venerant Carmelitæ, non uniformis, vel advehebatur ex Syria, vel texebatur in Europa, aut etiam ſic textus difficulter inveniebatur, cum tam largis virgis quam opus erat; contigit quandoque adhiberi pannum, pluribus minus largis, ideoque denſioribus radiis intextum; vel etiam ex diverſo panno tam largas quam opus erat petias conſui; unde naſci debebat ea difformitas, cui Capitulum Londinenſe voluit occurrere; ſed remedio ad octennium dumtaxat utili futuro, fortaſſis nec ſtatim & ubique recepto, propter ſubſecutam mox coloris ac formæ mutationem. Hinc factum ut poſteri, priſtinum Ordinis habitum expreſſuri coloribus, ex confuſa dumtaxat quam à majoribus retinebant memoria, tam varie eum expreſſerint, ut neceſſe ſit dubitare de omnibus, an ulla earum plane ſit vera; prout dubitat veſter Pater Daniel à Virgine Maria, ideoque conatus eſt novam ſuo marte dare; quam unam veram eſſe putat, ceteras licentia quaſi poëtica efformatas à pictoribus, quibus & Poëtis

Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

232 Placeat ergo in adjuncta tabula videre diverſitatem illam, quam ſolo arbitrio pictorum expreſſam, nefas putem credere; cum ratio exigat, ut illi id egerint dirigentibus Patribus Carmelitis, in quorum eccleſiis atque conventibus tales picturæ uſque modo ſervantur. Figura tertia in veteri Cathedrali Salmanticenſi ornat majoris altaris tabulam, in qua repræſentatur Transfigurationis myſterium, coram Moyſe & Elia, jam inde ab anno 1430 (ut traditur aut forſan appingitur) quando vetus illa eccleſia, translatâ abinde in novam eccleſiam Cathedrâ, potuit ceſſiſſe uſui Carmelitarum, ex ſuburbio (ut paſſim tunc fiebat) in urbem ſeſe recipientium, donec propriam aliam ſibi novam ſtruerent à fundamentis. Tali ergo vel ſimili occaſione placuit ibi Eliam pingi velut in habitu Carmelitico veteri, cum ſex circulis albis totidemque griſeis, idque cum manicis, forte veteri carpitæ propriis. Cetera

by Google

Digitized by Google

tera facta ſunt conformia habitui reformato, cum cappucio, epomide, ac ſcapulari, quorum trium nihil in veteri Carpita fuiſſe cenſuerunt, veluti ex traditione, auctores figuræ 2, 7, & 8.

233 Figura 2 ſumpta eſt ex tabula eccleſiæ Carmeliticæ S. Catherinæ Lovanii, etiam cum manicis, & octo nigris, totidemque albis circulis, forma non tam chlamydem quam togam referente, ſine cappucio aut ſcapulari. Quamquam autem ea tabula hujus ſeculi opus eſſe videatur, poteſt credi ad normam vetuſtioris expreſſa, quæ tamen veræ certæque hiſtoriæ conformior fuiſſet, ſi repræſentaſſet mutationem habitus, de barrato in album, ut ſeculo 13 factam coram Pontifice aut ejus Legato vel Epiſcopo aliquo, quam repræſentando priorem ab auctore intentam mutationem ſeculi 8, de albo in barratum, ut infra dicetur. Cum iſtis figuris apte hic componitur figura 1, Patriarcham Græcum in eo habitu repræſentans, cum quo extra ſacrorum ſolennia ſolet procedere privatim ac publice: additur autem, ut videas ac notes, Pallium ſeu Mandion Patriarchale, ſuis ſimiliter ornatum circulis, ſed aſſutis, & ter duplicatis: quod obſervaſſe mox uſui erit. Hanc porro circularem formam, genuinam eſſe ſtructuram Radiorum, Carpitæ Carmeliticæ intexendorum, crediderunt ii, ex quorum vel ore vel ſcriptis eam hauſerunt Philippus Bergomenſis & S. Antoninus, deſcribentes nobis *cappam*, *largis quibuſdam virgis, ſcilicet albis ac griſeis, circulatam*.

234 Ex iſtis autem figuris duabus, prima ſcilicet & ſecunda, inter ſe collatis, videor mihi recte intelligere, ſenſum Capituli, *ſeptem radios* definientis, procedere de ſeptem radiis albi coloris, qui panno nigro vel griſeo, quaſi fundo intexti per paria intervalla, conſtituunt circulos alternis albos, greſeoſque vel nigros omnino quatuordecim, ſingulas circiter tres vel quatuor digitis latas; contra quam intellexit auctor Epiſtolæ, tres dumtaxat nigras, quatuor albas virgas numerans: ſed quam paſum apte mox videbimus. Ad formam tamen, in Epiſtola præſcriptam, conatus eſt proxime accedere auctor earum picturarum, quibus Carmeli Colonienſis hoſpitalis camera, anno 1522 fuit ornata; unde ſumptæ hic figuræ 6 & 9, exprimentes habitum tranſmigrantium in Europam Fratrum, plane ſimilem ei, quem adhuc vidimus ipſos geſtare ante annos 60 in Belgio, priuſquam Ordo hic reformaretur, & ſola variegatione coloris diſſimilem. Et in hoc quidem potuit pictor perpendiculariter ducere radios (ſicut Epiſtola præſcribit) ſed non potuit ita eos circumducere, ut ſolæ tres nigræ partes concipi poſſint ſufficere in eo pallio, quod ſive antrorſum ſive retrorſum aſpicias, ſemper tres nigras conſpectui offert, adeoque concipi debet univerſim ſex aut ſaltem quinque nigras per circuitum habere.

235 Vidit hanc difficultatem memoratus P. Daniel à Virgine Maria, in tractatu quem ei placuit contra me ſcribere, & novo ſpeculo inſerendum relinquere. Ibi Tomo 1 pag. 768 conatus eſt exprimere aliquem Fratrem, abſque epomide & ſcapulari, in cujus pallio lateraliter aſpecto (ſic ut vides in figura 4) duæ dumtaxat nigræ & duæ albæ apparerent partes; cumque eo nec ſibi nec aliis videret plene ſatisfieri, & oppoſuiſſem ego, nullam Barrarum aut Radiorum formam poſſe remanere, in tanta ſingularum partium latitudine, quanta opus erat, ut quinque paris menſuræ partes implerent circulum unius pallii, inferne ſex vel ſeptem ulnas patentis; conatus eſt expandere in appoſita tabella ipſummet pallium, ut vides fig. 5. Sed vel ego vehementer

menter fallor, vel ipſi ſartorum pueri judicabunt, ibi non exprimi pallium, plus quam media parte expanſum, adeoque inter latentes ſinus diſſimulari veram partium ſingularum latitudinem, atque oculos intuentium haud parum ſic decipi.

236 Alii ergo Antverpiæ & Pariſiis, nihil curantes Epiſtolam iſtam, tot virgis Carpitam veterem interſtinxerunt, dimiſſo capputio & ſcapulari, quot capere poterat totius pallii amplitudo; & ſic ex Conventus Antverpienſis hoſpitali camera, picturis ſimilibus quibus Colonienſis ornata anno 1609, is qui aſſiſtit in pallio ante pectus deducto, ſpectabiles offert hinc quatuor, inde duas nigras; facile octo alias oblaturus conſpectui, ſi tergum nobis obverteret: ejus vero in eadem pictura ſocius genuflexus, uno in latere monſtrat nigras octo, quæ cum totidem latentibus in alio latere fierent ſexdecim. Similibus, id eſt multipliciter ſtriatis palliis indutos Carmelitas pluries cerni in clauſtro Billettarum Pariſiis, perſcriptum inde mihi eſt.

237 Nunc cum *Radii* poſſint horizontaliter duci, licet etiam perpendiculariter tendi queant; cumque *Circuli* veſtiarii Italorum, quos Franci appellant *Faſcias*, non niſi horizontalem proceſſum habeant; nec alio fere ſignificatu dicantur *Barra* & *Stricha*; conſiderandum Lectori relinquo, utrum tenere malit ex duobus, vel ipſoſmet Carmelitas, varios in eo puncto fuiſſe, alioſque circulatis ſeu faſciatis, alios virgatis ſeu palatis chlamydibus uſos, vel iiſdē uſos omnes. Mea id nihil magnopere refert: nam ad falſi convincendā Epiſtolam, de qua ſupra, & cujus cauſa hæc diſputantur, alia non minus prægnans ratio ſuppetit ex oppoſitione cum definitione Capituli. Nempe docet illud, unam ex proprietatibus veræ Carpitæ eſſe, ut ſit, *non de petiis conſuta*, *ſed contexta*: Epiſtola autem auctorem ſic loqui facit ad Euſebium Montis Neroï Priorem: *Pallium Barratum (ſicut ſcis) ex ſeptem partibus duplicis coloris, ab invicem diſtinctis, ſed conſutis, ipſum totaliter integrantibus, perpendiculariter à collo uſque ad talos deſcendentibus, conſtat.*

238 Porro tam varii in deſcribendo depingendoque veteri ac proprio quondam ſuæ Religionis inſigni; nihil mirum quod ſimiliter variaverint in ejus auctore atque cauſa. De hoc requiſiti illi, poſt mutationem factam ſeculo 13, dicebant ſeculo 14 ſequenti, ſe illud geſtaſſe *more Eliæ Prophetæ; ut tradunt*, inquit Bergomenſis; *& aſſerebant*, ut teſtatur Antoninus, illum *habitum fuiſſe Eliæ Prophetæ habitantis in monte Carmeli.* Neque hoc in Europa primum excogitaverunt: ſed in ipſa pridem Syria idem gaudebant credi à Saracenis, eos idcirco veneranter habentibus, uti teſtatur Heroldus; non minus hic fidelis præſumendus quam in hiſtoria belli ſacri. Hic enim, cum narraſſet, quomodo Albertus Eremitis, ad fontem Eliæ commorantibus *ſine certo inſtituto, ſine peculiari cultu, ſine ceremoniis*, Regulam habitumque conſtituit, *Eliam ejuſmodi cultu ornatum inceſſiſſe, Baſilium ea vivendi forma uſum fuiſſe aſſerens* (uti ſcilicet referebant qui ex Syria migrabant & in Europam veniebant Carmelitæ) continuo ſubjungit idem Heroldus, quod *erat tam gratus Propheticus Pallii habitus, non ſolum Chriſtianis, ſed etiam barbaris, ut magni Sultani eleemoſynis familia tota ſuſtentaretur locupletareturque. Sed Pontifici Romano Honorio IV non admodum probabatur, vel quod non Romano ingenio excogitatus aut confirmatus, vel quod Religioni circulatus verſicolorque habitus convenire non videretur. Igitur album illis pallium datum; ita ut ſub eo canuſinati eſſent, uterque color retineretur: quod ubi factum reſciit Melechſaites, tanta ira exarſit, ut congregatis copiis cœnobium*

in-

invaderet; expulſiſque omnibus, incendio & fanum & cœnobium deſtrueret.

239 Hæc ille, tam veroſimiliter apteque omnia, ut nihil cuiquam merito diſplicere poſſit, niſi quod is, unde iſta ſua Heroldus ſumpſit, auctorem opinionis illius, quæ Eliam ſic inceſſiſſe tenebat, faciat ipſummet Albertum; quem libentius à tali errore excuſarem, cum aliæ ſuppetant rationes, ob quas diverſi coloris cultum regulatis à ſe Eremitis præſcripſerit. Nonnihil etiam corrigendi hoc loco Bergomenſis & Antoninus, eoſdem jam antea auctores ſecuti, quatenus dicunt, ejuſmodi pallium præſcriptum *in Regula*, quod melius diceretur præſcriptum cum Regula; niſi forte velimus ſuſpicari, fuiſſe in Regula punctum unum de veſtitu, ſed illud mox poſt mutationem eſſe expunctum in antiquis, omiſſum in tranſcriptis deinde exemplaribus. Certe non facile oſtendent Patres Carmelitæ ullum exemplar ipſa mutatione antiquius, quo certos nos reddant, nihil de veſtitu in Regula ſcriptum primitus fuiſſe.

240 Ut ut eſt, non placuit omnibus ſeculi 14 Carmelitis ea de Eliæ veſtitu verſicolore perſuaſio; cum ipſis merito objiceretur, quod & objecit poſtea S. Antoninus, illud *neque in ſacra, neque in authentica ſcriptura reperiri.* Ergo Joannes Hildesheimenſis Carmelita, qui anno 1370 florebat, in ſuo Defenſorio excogitavit aliquid, quo chlamys Eliæ bicolor facta fit: ſcripſitque, quod Pallium, ab illo *demiſſum de curru igneo, tactum ab igne, fuit modicum denigratum, ſeu diſcoloratum in partibus extrinſecis, ſed priſtinum retinuit colorem in partibus involutis.* Atqui hic eſt ille Hildesheimenſis, cui credere jubemur, quod S. Petro Thomaſio apparens in ſomnis Deipara, hæc verba dixerit: *Petre, ne timeas: quia durabit in finem Carmeli Religio: nam & pro ea ſupplicavit etiam filio meo primus Ordinis Patronus Elias in transfiguratione, & impetravit.*

241 Dices, Pater Rev. aliter credendum ei, qui narrat audita ex ejus, cui res contigit, ore; aliter eidem de rebus pridem geſtis divinanti potius quam aſſerenti. Recte. Sed patere ut ſimiliter diſtinguam aliquando, inter aliorum quorumdam à Te allegatorum aſſerta diverſimodæ conditionis; & unis quandoque credam, ut ex ſcientia certa profectis; aliis, ut temere arreptis, diffidam. Non eſt tamen cur Hildesheimenſis dicatur ex ſuo cerebro finxiſſe aſſertionem eam, quam Lezana veſter explodit, ut *puerilem & nullo fundamento nixam*: fundamentum enim dare ei potuerunt, qui ex Carmelo tranſmigrantes narraverant Europæis Fratribus ſuis & hi ſucceſſive ſuis poſteris, ejuſmodi pallium in Syria adhuc ſervari diſcoloratum, oſtendique velut illud ipſum, quod raptus in Paradiſum Elias dimiſit.

242 Vos autem quod tandem habetis fundamentum, quo pallii bicoloris auctorem negetis fuiſſe Albertum Legiſlatorem? Aliud profecto nullum, quam librum de inſtitutione Monachorum, dicentem, Eliæ poſteris pallium fuiſſe totum album; & Epiſtolam de qua ſupra, in qua illud dicitur Eliani Ordinis profeſſoribus injectum ab Humar tyranno, ne Carmelitæ pares viderentur Saracenorum Principibus, alba pallia geſtare ſolitis. Aſt cum illud utrumque ſcriptum eſſe ſuppoſititium demonſtrem ac teneam; apparet nihil eſſe cauſæ, cur auctorem illius non credam Albertum; ante quem nemo docere poteſt, quemquam in Syria Monachum vel Eremitam, bicolori pallio uſum fuiſſe: & Baſiliani (quales erant in Syria omnes ante Latinorum adventum) unius coloris nigri ſeu fuſci veſtibus etiam nunc utantur.

243 Quod ad cauſam variegationis iſtius circularis præſcribendæ attinet; ſi vera non eſt quam retuli ex Heroldo, ut ipſa puto

veram non eſſe, quæ poteſt alia veroſimilior concipi, quam quod regulatos à ſe Eremitas probatoſque, Legiſlator voluerit ſic diſcerni à ceteris omnibus Terræ ſanctæ Solitariis aut Religioſis, qui plurimi erant. Per ſimilem conjecturam, fundatam in uſu Græcorum Patriarcharum, liberandi monaſteria quædam ab Ordinariorum juriſdictione, ſibique ſervandi immediate ſubjecta (quod & Romanus Pontifex ſæpe fecit ac facit) recte ſubintuli, Albertum Accone, non quidem ut in ſede propria, ſed ut in refugio ſtabili reſidentem, voluiſſe, ut illud tam carum ſibi Carmeli monaſterium, non Acconenſi Epiſcopo, ſed uni ſibi atque immediate ſubjaceret. In tali ſane conjectura nihil niſi honorificum Carmelitis video, ſicut nec in altera, qua cenſeo circulos iſtos honoris cauſa Majoribus ipſorum datos, ad aliquam imitationem eorum quibus Patriarchalia & Epiſcopalia Mandya ſeu Mantella ornabantur, nec ſine myſterio, à me ex Græcis ſcriptoribus declarato: eſto quod in Europa, illa viſa ſit nimis ſecularis, atque in Ordine religioſo ſingularis, ideoque eam abrogaverit Honorius IV, ut *minus decentem & diſplicentem quam plurimis*. Interim non video hactenus à Tua Paternitate probatam, quam adeo fidenter mihi objicis num. 211, *craſſam & affectatam ignorantiam*; an autem talis non probata ſit Veſtra, quoad Regulam & veſtem acceptas ab Alberto, judicet Lector, jam doctus contumelioſas tuas inſultationes parvi facere.

§. XVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius excuſare molitur Eccleſiæ perſecutionem, ab Humaro Arabiæ Rege inchoatam anno 639, & ab ejus ſucceſſoribus continuatam uſque ad annum 1099.

ESRPONSIO.

244 Euſebius Cæſarienſes, quem primum Annalium ſuorum auctorem agnoſcit Eccleſia, & ſequuntur quotquot nunc ſimili ſtudio ſe applicant, decem omnino perſecutiones diſtinguit; pro numero Imperatorum, qui Chriſtianos publicis edictis vetabant eſſe tales, eoſq; per ſe, Præfectos Urbis, Provinciarum Præſides, alioſq; publicos Magiſtratus inquirendo, capiendo, mactando perſequebantur, ut omnes cogerent ſacrificare diis; ita tamen ut ſub eodem nomine cenſeretur continuata perſecutio, quando ſucceſſor deceſſoris decretis inſiſtens, pergebat ejus exemplo ſævire. Sic perſecutiones Decii, & Maximiani, nominantur etiam poſt mortem unius, & poſt abdicationem alterius. Nunc quæro, an, quia primus perſecutorum fuit Nero, ideo recte quis dixerit, S. Sebaſtianum v. g. Diocletiani militem, paſſum in perſecutione Neronis? Haud equidem exiſtimo.

245 Sed demus id ita recte dici: quid hoc ad Humarum hujus nominis primum, quem Hieroſolymam occupaſſe anno 639, & eodē anno inchoatam perſecutionem dicit Paternitas veſtra? niſi probaverit, hunc revera tormentis & cædibus uſum in Chriſtianos, ut eos à fide & religione ad ſuperſtitionem Mahometanam traduceret; aut ſaltem alio quocumque prætextu in eoſdem ſæviiſſe; per ſe alioſque, dato ab ipſo imperio vel poteſtate, uſos. Hoc ſi non pro-

probaveris, quomodo perſecutionem, quam fortaſſis ordiri poteras ab Humaro II, ſeculo fere uno poſteriore, ordiris à primo? & quomodo non pateris duos iſtos diſtingui? ſed cum afficta S. Cyrillo veſtro Epiſtola, in unam perſonam conflas diverſiſſimos Humaros; eum, qui an. 639 Hieroſolymã occupaverit, tertius à Mahometo & eum, cujus perſecutionẽ fugientes anno 743 prętenſi quidam Carmelitæ, in Tuſciam venerint.

246 Si diſcretionis aliquid adhibere potuiſſes in tam manifeſto Epiſtolæ illius errore, faſſus eſſes, lapſum quidem auctorem epiſtolæ, ſed errorem ejuſmodi Chronologicum videri excuſabilem in eo, qui ſcripſerit annis fere quingentis poſt utrumque Humarum, eoſque ex facili inter ſe confuderit. Sed maluiſti hoc diſſimulare, quia paratum ignorantiæ excuſabilis azylum in prætenſo Cyrillo, claudebatæque prætenſus Thomas Florentinus Epiſcopus, eoſdem ſimiliter confundens anno 743, quando recentiſſima eſſe debebat memoria, & ſanctæ urbis captæ à primo, & perſecutionis cœptæ à ſecundo. Hujus autem perſecutionis continuatio uſque ad annum 1099, quam dicis molitum me excuſare, rurſus malam tuæ accuſationis arguit fidem. Mihi vobiſcum, ſeu potius cum Patre Bonæ-ſpei, ſolum fuit quæſtio de annis illis paucis, qui fluxerunt inter Humari II mortem, & fugam exulum veſtrorum in Tuſciam, id eſt de annis 22, de quibus nego me quidquam legiſſe, unde probetur continuata perſecutio, quæ Humaro II etiam poſt mortem ſuam imputari poſſet.

247 Quid nunc eo faciunt tria integra ſecula uſque ad annum 1099? Neceſſarii ſcilicet tibi erant, ut nihil dicens multa dixiſſe viderere, & in totum illud tempus, quod à me in controverſiam adductum fingis, extendere calumniam poſſes accuſationis inſulſiſſimæ, quaſi ignoraverim ærumnas Chriſtianorum, non ſolum in Palæſtina Aſiaque, ſed etiam tota fere Europa toleratas, per excurſiones Saracenorum, omnibus fere Romani Imperii provinciis infeſtorum. Ad populum phaleræ. Ego quidquid Pater Bonæ-ſpei parte 2 Armam. Pharetræ 2 Telo 3, dictis à me brevius, ideoque fortaſſis obſcurius, opponere potuit, expendi & refutavi in Hiſtoria Patr. Hieroſol. ante Tom. 3 Maji Parergo 8: quod cur nec attingere quidem dignatus ſis toto hoc Paragrapho, facile intelliget, quiſquis ipſum relegerit, relecturus forte ſi ipſum indicaſſes. Quia tamen liber ille non eſt omnibus ad manum, cogor iſtic dicta hic quadamtenus iterare, palam exprimendo nomen Patris Bonæ-ſpei, quod iſtic ſolis vobis intelligendum dederam ſub nomine *Triumphatoris*, quia hic titulus ei datur ab approbatorum ſuorum aliquo, relatam de me victoriam gratulante.

248 Placet autem ordiri à verbis S. Theophanis, ſcribentis Conſtantinopoli ſuam Chronographiam, perductam uſque ad annum Chriſti 812; ab anno autem Heraclii 31, Chriſti 635, narrare incipiente, quæ ſpectant calamitatem prædictam: verba ejus, à Te etiam citata ex parte, integra ſunt quæ ſequuntur. „ Hoc anno Umarus in Palæſtina „ ſuſcepit expeditionem, & obſidione per an„ nos duos ad ſanctam civitatem continuata, „ tandem fide data eã in poteſtatem accepit. „ Sophronius autem Hieroſolymorum Anti„ ſtes, fidem ab eo pro totius Palæſtinæ in„ columitate acceperat. Umarus itaque, cili„ cinis camelorum veſtibus iiſque laceris & „ ſordidis opertus, & hypocriſim plane „ diabolicam pietatis velamine oſtentans, „ ſanctam civitatem ingreditur; & mox „ templum à Salomone conſtructum, in im„ pietatis & blaſphemiæ oratorium illud „ converſurus, ſibi oſtendi poſtulavit. Hunc „ cum Sophronius vidiſſet: Hæc eſt vere, „ in-

„ inquit, abominatio deſolationis, à Propheta Daniele prænuntiata, quæ modo „ ſtat in loco ſancto; multaque ſimul lacrymarum copia inſignis ille pietatis propugnator Chriſtianam gentem deflebat. Intra templi igitur ſepta dum ille moraretur, „ precibus apud eum agebat Patriarcha, ut „ acceptam à ſe ſindonem ac veſtem indue„ ret: quam cum aſſumere detrectaſſet; „ Epiſcopus vix exoravit, ut iſta geſtaret, „ donec ſolita indumenta lavarentur; & „ propriis reſumptis ſtatim iſta Sophronio „ reſtituit. . . . . .

249 Poſt mortem Sophronii, & anno octavo poſt occupatam Urbem (ut ait idem Theophanes) „ Umarus templum Hieroſolymis reſtaurare eſt aggreſſus: ædificium „ vero firmo fundamento ſtare non valuit, „ ſed in terram concidit. Cauſam ſciſcitanti „ reſponderunt Judæi; Niſi Crucem, in „ monte Olivarum elatam, ſuſtuleritis, „ nuſquam ædificium conſiſtet. Hujus gratia Crux inde dejecta eſt, atque ita eorum „ ædificatio firma ſtetit: & ob cauſam eamdem innumeras Cruces ſuis locis Chriſti „ hoſtes deturbarunt.] Quod diu impune non fuit: nam (ut docet idem Theophanes) anno ſecundo poſt, *Umarus ſuorum dolis occiſus fuit.* Super hoc fundamento (nec enim ullus Chriſtianorum ſcriptorum, quos quidem nunc habeamus, plus aliquid ab Umaro geſtum ait, aut fidelibus illatum moleſtiæ quidpiam) ego diſcurro Parergo 8 præcitato, n. 144, ut ſequitur:

250 Grave fuiſſe Chriſtianis Saracenorum jugum, æque ac hodie eſt Turcarum, nemo negaverit, cui humanus, nedum Chriſtianus ſit ſenſus: ſed totum tempus dominationis eorum unam continuam perſecutionem vocari, & ſingulos Principes perſecutores nominari, non fert hiſtoriæ communis ſtylus. Sicut enim primis tribus Religionis noſtræ ſeculis, varias diſtinguimus perſecutiones; Imperatoreſque gentiles eos tantum vocamus tyrannos, qui paſſim omnes ſuos ſubditos cogebant ad immolandum idolis Chriſtumque negandum; ſic inter Saracenos ii ſoli videntur hac infamia notandi, qui ſimili utebantur violentia. Et talem quidem inveni *Humarum* ſecundum, anno DCCXXI regnare exorſum, atque poſt duos annos & menſes quatuor ereptum è vivis, non vero primum. Arguebam autem, quod utrumq; confudiſſe viderentur ii, qui Epiſtolam quamdam ſub nomine Cyrilli, & Florentinam chartam ſub nomine Thomæ compoſuerunt. Qui enim hic dicitur *Mahometi ſucceſſor & diſcipulus*, ibi appellatur *diſcipulus perfidi Mahometi atque regni ejus ſucceſſor tertius:* & qui in Florentina charta ſe *ab ejus iniquitate fugiſſe* proteſtantur, eum utique videntur formidaviſſe, de quo in Epiſtola dicitur, *alios ex Chriſtianis necaviſſe, alios ad ſuam perfidiam traxiſſe*; qui etiam Barrati pallii auctor creditus, ſub tabula Lovanienſi legitur, *Carmelitas, Chriſti & alba quam gerebant chlamydis odio, trucidaſſe; igne, ferro eorum monaſteria vaſtaviſſe; paucis è ſeptem millibus cœnobiis reſiduis, ſi vivere velint, barratas ex griſeo chlamydes geſtare coactis.*

251 Ego vero de primo *Humaro* aliud nihil lego, nec invenit P. Bonæ-ſpei quidquam gravius apud Theophanem, quam quod ingreſſus urbem, *cilicinis camelorum veſtibus, iiſque laceris & ſordidis opertus . . . . templum, à Salomone conſtructum, in impietatis & blaſphemiæ oratorium illud converſurus, ſibi oſtendi poſtulavit.* Aſt hoc contra pacta conventa erat. Fuerit ſane (quamvis non erat quod eo nomine graviter quererentur Chriſtiani, ſi victor barbarus, omnia alia ipſis relinquens integra, unum ſolum locum ſuæ ſuperſtitioni petierit, & quidem tam humili ſpecie) fuerit hoc, inquam, contra pacta; non tamen erat Chriſtianos perſequ

ſequ

ſequi, eoſque vel ad negandum Chriſtum vel ad patriam deſerendam tormentorum ac mortis metu adigere. Concludens idem Theophanes ſcribit, Sophronium Patriarcham *in ea rerum calamitate . . . defunctum eſſe*: ſcripſerat autem paulo ante, quod videns Humarum euntem ad templum, ingemuerit dicens; *Hæc eſt vere abominatio deſolationis, à Daniele prænuntiata, quæ modo ſtat in loco ſancto; multaque ſimul lacrymarum copia inſignis ille pietatis propugnator Chriſtianam gentem deflebat.* Habuit ſane quod fleret Sophronius fidelem populum, jugo infidelium ſubjectum, atque ſub oculis ſuis Saracenicas ſuperſtitiones, vel in unico urbis ſanctæ loco, publice exerceri: habuit quod gemeret, ſeque humiliaret ſub manu Domini, peccata ſuorum ſic caſtigantis, eamque calamitatem inducentis: ſed non habuit quod quereretur de *Humaro*, tamquam victoria ſua inſolenter atque crudeliter uſo. Numquid autem & humanum eum erga ſe eſt expertus, quando ægre exorari ſe paſſus à Patriarcha, *ut acceptam ab eo ſindonem ac veſtem indueret, eamque geſtaret donec ſolita indumenta lavarentur*; deinde vero *reſumptis propriis ſtatim ea reſtituit*?

252 Audiamus nunc Georgium Elmacinum, qui Saracenorum hiſtoriam Arabice ſcripſit initio ſeculi XII: *Cum Omar cepiſſet Hieroſolyma, ſcripſit civibus ejus libellum ſecuritatis, cujus eſt hoc exemplum. In nomine Dei miſeratoris. Ab Omare, filio Achittabi, populo urbis Ælia conceditur ſecuritas, tum perſonarum, tum liberorum, tum uxorum, tum facultatum, tum omnium templorum, ne deſtruantur aut otioſa ſint. Ingreſſus autem in urbem ſedit in medio penetralium templi Reſurrectionis, dixitque Patriarcha, Volo orare. Reſpondit Patriarcha: O fidelium Imperator, ora in loco tuo. At ille ait, Non. Et egreſſus è templo foras, oravit ad portam templi ſolus. Deinde ſedens, dixit Patriarchæ: Si oraſſem in templo, cepiſſent id poſt me Muſlimi, & dixiſſent, Hic oravit Omar: ſcripſitque ei privilegium, ne oraret Muſlimorum quiſpiam ad gradum niſi ſolus, neque cogerentur in eo preces aut publicarentur ſuper eo.* Ecce, invitatus ad locum Imperatori proprium in templo, non modo eum non occupat; ſed ne libertati eccleſiæ tam ſanctæ præjudicet in medio penetralium orando, ultro egreditur ad gradus templi ante fores: & hoc ipſum ne noceat cavet, vetatque ne Saraceni audeant illuc turmatim accedere, ſed ſinguli; ac ne prætextu quidem precum pro ſe indicendarum, voluit quidquam ibi fieri, quod Chriſtianæ religioni præjudicaret. Quid autem poſtea?

253 *Hinc dixit Patriarcha; Indica mihi locum in quo extruam delubrum. Unde Patriarcha ei dixit de lapide, ad quem locutus erat Deus cum Iacobo. Ut autem Omar ad eum venit, invenit ſuper eo ſordes multas, deque iis in veſtem ſuam accepit. Cumque Muſlimi viderent Omarem ferre ſordes, non diſtulit unuſquiſque eorum ferre veſte ſua ſordes, unde mundatus illico eſt lapis: juſſitque Omar ut delubrum illic ædificaretur. Abiit & Bethlehemum, atque ingreſſus templum ejus oravit ad arcum, in quo natus eſt Dominus Chriſtus; ſcripſitque privilegium, ne orarent in eo Muſlimi, niſi ſinguli poſt ſingulos, neque preces ibi cogerentur aut publicarentur.* De anno quo capta Jeruſalem fuit, turpe ſit non credere auctori certo & antiquo, præ uno incerto, de cujus ætate & auctoritate diſputatur; quique, licet fuiſſet ipſe, qui dicitur, Cyrillus, fuiſſet Theophane totis ſex ſeculis recentior. Non tamen vel in re tam levi cedere novit P. Bonæ-ſpei, neque voluit auctorem prætenſum excuſare (ut facile poterat & feceram ego) ſed vult omnino recte ab eo ſcriptum, quod urbs ſit capta anno 639, quia, inquit, *duravit per biennium obſidio urbis, & Græci annum incipiunt numerare*

rare à Septembri. Quid ergo? an non potuit dici biennium curaſſe, quæ ſecundo anno primum finita eſt? Aut ſi biennium ſumendum eſt integrum, numquid anno 635 ipſo expeditionis initio cœpta, abſolvi non potuit ante Septembrem anni 638, unde annum ſequentem exorſuri erant Græci? Sed operæ pretium non eſt evaſiunculas iſtas diſcutere.

254 Quod ad Principes ſeu Amerumnas attinet, Humarum ſecutos, æquum non erat, allegato ſemel Theophane, qui P. Bonæ-ſpei æque ad manum erat ac mihi, quærere (uti is quærit num. 467) *unde ſucceſſionem iſtam, annos, & nomina habeam.* Multo iniquius eſt, Theophani opponere Theatrum vitæ humanæ, à Laurentio Beyerlinck, hoc ſeculo compoſitum; aut Speculum Chronologicum Mathiæ Cheſneuf Auguſtiniani, illo forte recentius, cum Genebrardi Chronico paulo antiquiori, aut denique Blondi Flavii Forlivienſis Decades, ſeculo XV ſcriptas. Quod autem eos non curaverim inſpicere, ad diſcendam ab iis continuationem perſecutionis uſque ad annum 743, nullo meo merito viſum eſt num. 477, *redolere meram vindictæ paſſionem, aut magnum litteraturæ defectum.* At ſaltem Chriſtianos perſecutus eſt *Humar II*; perſecutus eſt etiam ſucceſſor *Izid,* imperii ſui anno quarto & ultimo, Chriſtianæ Æræ 724: cum eorum autem morte ceſſaſſe perſecutionem, incumbit mihi probare. Non magis certe, quam quod Chriſtiani à morte Neronis uſque ad annum Domitiani 15 nullam memorabilem perſecutionem ſint paſſi à quinque ſucceſſoribus ejus ipſoque Domitiano. Habendus enim tam diu eſt unuſquiſque probus, donec oſtendatur fuiſſe improbus (ſicut identidem, ſed loco non ſuo, clamat Pater Bonæ-ſpei) adeoque ad excuſandos Saracenorum Principes ſatis eſſe debet, quod nulla eorum inſignis crudelitas legatur apud antiquos ſcriptores; haudquaquam eam prætermiſſuros notare, ſicut notarunt eam, quam in captivos, non vero promiſcue in quoſvis Chriſtianos, exercuit *Iſam* anno 740, regni ſui 17, ſicut narrat Theophanes: qui etiam non omiſerat narrare, quomodo *Valid,* ante annos triginta, *Chriſtianis eripuerit Damaſci eccleſiam, ob apparatum illius & amplitudinem*, licet excuſari hoc ipſum potuiſſet, & culpa in Chriſtianos quadamtenus referri, qui *oblatos pro eo 40 mille aureos noluerint acceptare,* ſicuti ſcribit Elmacinus.

255 Juvat autem ex eodem Elmacino diſcere, quam non omnino factum hoc probarit idem ipſe ſecundus *Humar*, quem inter tyrannos patimur nominari: ſic autem habet. *Narrant Chriſtianorum hiſtoriæ, ipſos inſtituiſſe querelam apud Omarem filium Abdulazizi, de templo S. Ioannis, quod deſtruxerat Walid, & adjunxerat delubro Cathedrali Damaſceno, & attuliſſe libellum Chalidis filii Walidis, & pactum quod templa eorum neque deſtruerentur neque otioſa forent. Sed obtulit iis Omar, quam obtulerat eis Walid pecuniam, quadraginta nempe aureorum millia. At illi noluerunt, & obtinuerunt per querelam ut traderetur eis templum eorum in limitibus ſuis. Hoc cum ægre ferrent Muſlimi, dixit filius Idriſi Hulwanaus; Fœdus illud de templis eorum, alteram tantum Damaſci partem, quæ pacifice capta erat, reſpicere; partis vero alterius, quæ gladio capta erat, templa omnia, tum in urbe tum extra urbem Damaſcenam, Muſlimorum eſſe. Poſt multas tandem altercationes convenit inter eos, ut templum S. Ioannis relinqueretur Muſlimis, neque hi prætenderent aliquid in reliqua. Et ſcripſit Omar Chriſtianis tabulas, ut nempe ſecure poſſiderent omnia Damaſci templa, tam partis illius quæ gladio capta erat quam alterius, item & monaſteria omnia & templa extra urbem, tum in viridario Gouta, tum in*

monte & alia, neque ea deſtruerentur vel otioſa eſſent, aut ulli Muſlimo in ea foret poteſtas. Idem Humar audita tyrannide, quam Præfectus Ægypti Aſama exercebat in ſubditos præſertim Monachos, quorum omnium manus ſignari annulo juſſerat, quemque ſine eo ſigno deinceps conſpexiſſet, manus amputatione puniri; *in Ægyptum miſit & comprehendit eam, & collo ejus injecit torquem ferreum, manibus autem & pedibus compedes ligneas, atque ita cum portaretur ſub tormento in via obiit.*

256 Quid deinde *Humarum* egerit in tranſverſum, ut perſequi inciperet Chriſtianos, neſcio: unum ſcio, cita morte impeditum ne ſævire pergeret; & hoc ipſo terreri ſucceſſores potuiſſe ne ſimilia auderent. Deinde cum *Iſam*, anno 740, injuria aliqua Græcorum veroſimiliter provocatus, eorum captivos per omnes ſui imperii urbes trucidari juſſit; ſi quibuſdam in Syria Monachis ea re tantum incuſſerit terrorem ut trans mare fugerint; non debuerunt illi dicere, uti prætenduntur dixiſſe Florentiæ, ſe fugiſſe ab *Humaro*, ante annos fere viginti mortuo, ſed ab *Iſamo* tunc regnante. Quando denique pro tuenda ſententia ſua placebat aliquid comminiſci, tolerabilius dicere potuiſſet Pater Bonæ-ſpei, prætenſos illos ex Carmelo fugitivos toto intermedio tempore erraviſſe vagos, priuſquam venirent in Tuſciam, ibique ſtabilem obtinerent ſedem. Utatur ea excuſatione qui volet: hoc dumtaxat oſtendere nunc debui, quanta cum injuria arguantur primi illius ævi Saracenorum Principes paſſim omnes, tamquam crudeliſſimi & ſanguinarii planeque fœdifragi; eſto quod unus alterve aliquando deſignaverit quidpiam contra promiſſam Chriſtianis libertatem, quæ non tota ſimul, ſed paulatim peſſumdata fuit à barbaris, rerum ſuarum ſucceſſu & imperii magnitudine magis magiſque inſoleſcentibus; quo factum, ut plane intolerabiles evaderent Chriſtianis, quemadmodum in progreſſu hiſtoriæ hujus Patriarchalis videbimus.

257 Elmacinus porro, is, cujus auctoritate hactenus uſi ſumus, etſi non Chriſtianus, Chriſtianæ tamen hiſtoriæ ſtudioſus valde fuit & Chriſtianos auctores, ac forſan rebus ipſis coævos, ſecutus, ipſique Religioni noſtræ non male affectus, & quod præcipuum eſt ſincerus ſcriptor, magna cum libertate exponens ſingulorum Principum male ac bene geſta, præſertim circa Chriſtianos. Hic autem de Iſamo prænominato ait, quod ſuccedens Izido, *qui Cruces fregerat, & templa diruerat; cum Deum timeret, ſcripſit in Ægyptum, ut libertati ſua relinquerentur Chriſtiani in ritibus ſuis & iis quæ habebant fœderibus; miſitque in Ægyptum Abdallam, & commendavit ei Chriſtianos ac ſubditos:* paulo tamen poſt *imperio eum dimovit, cum reſciviſſet, quod tyrannide etiam ſuperans anteceſſorem* Aſamam, *duplicavit tributum, & ſignavit Chriſtianos nota quadam, figura ſcilicet leonis; ita ut quicumque invenirentur neque notam illam in manibus haberent, eorum manus amputarentur.* Tacet interim de captivorum cæde: quam videtur fama, atrocior vero, apud Græcos Conſtantinopoli auxiſſe ſupra modum. Adeo ut in his domeſtico ſcriptori, longe minores injurias Chriſtianis factas exponere ſolito, major etiam haberi fides poſſit, quam externo Theophani [licet Chriſtiano ac Sancto, ſed non tam accuratos auctores nacto in Græcia, quam inter Chriſtianos Arabibus permixtos vivens Elmacinus potuit apud illos inveniſſe.] Magno hic mihi uſui fuit, quod libens fateor, in deducenda non ſolum Patriarcharum Hieroſolymitanorum hiſtoria, ſed etiam in ſimili Alexandrinorum jam prælo parata] utpote præ aliis ejuſdem nationis ſcriptoribus accuratus in componendis Califarum Ægyptiorũ & Imperatorũ Græcorum

corum annis, Hegiræ item apud Saracenos & Æiæ Diocletianææ apud Chriſtianos uſitatæ numeris: multaque ad ædificationem fideliumque correptionem præclara adnotans; puta, quomodo anno Diocletiani CCCCLXVI Chriſti DCCXLIX, Chriſtianorum hoſtis Merwan, Ægyptum invadens, deluſus eſt à Sanctimoniali quadam captiva, quæ ne violaretur, unguentum ei promiſit adverſus vim cujuſcumque gladii, idque in ſuo collo experiri juſſit, prout fecit; ſed eo ſucceſſu, qui monſtraret, maluiſſe eam mori quam pollui: ipſe vero paulo poſt pœnas ultori Deo dedit, in eorumdem quos vexaverat Ægyptiorum manus incidens.

258 Hactenus meum iſtud Parergon, poſt quod aliis deinde atque aliis locis, prout hiſtoria Patriarchalis exigebat & permittebat, non prætermiſi referre injurias à Principibus Saracenorum, ipſiſmet etiam Patriarchis, aut communiter Chriſtianis illatas, nec apud auctores vulgo notos repertas; adeo nihil ſolicitus de excuſandis earum auctoribus, ut diligentiæ modum & propoſiti ſcopum videar exceſſiſſe, minutiſſima quæque adnotando. Tu vero, Rev. Pater, qui totum illud Parergon, quaſi tibi non lectum, hic diſſimulaſti; vide ut ſatisfacias conſcientiæ tuæ, duplicem calumniam hic mihi impactam retractando; atque fatere, tuum Cyrillum (etiamſi vera eſſet illius unde me impugnas Epiſtola) nihil habere auctoritatis contra Theophanem & Elmacinum, tanto accuratiores, quam ipſe, hiſtoricos, multo minus contra eoſdem valere Palæonydorum, Boſtium, Trithemium, Saracenium, Lezanam alioſque Carmelitas, ſola illa fictitia Epiſtola nixos, unde etiam proceſſit, quam jactas, *longæva traditio Carmelitarum.* Quid in Hiſpania ad an. 757 egerint crudeliores Saraceni, quid prædabundi in Italia an. 844, quid in ipſamet Syria & Cilicia an. 772 & 873 ac deinceps, nihil ad me pertinebat eo loco quærere.

259 Sed quid tandem ad Baronium, qui ad annum 713 claris terminis dicit, *Numquam majori ac diuturniori vexatam eſſe Eccleſiam perſecutione, quam cum imperſcrutabili Dei judicio permiſſa eſt conteri à perfidis Saracenis.* Reſpondeo, Baronium revera intelligere tempus illud, quo iſti pene ubique prævalebant, incipiendo à capta Hieroſolyma uſque ad eamdem receptam; ſed aliter ſumere *perſecutionis* vocabulum, ut quæ initio communis calamitas, ac fere politica fuerat, paulatim ingravata ſit contra Eccleſiam ejuſque miniſtros. Ingravata eſt autem illa præcipue contra Monachos, qui procul ab urbibus, procul à venturis alias in auxilium fidelibus, extraque conſpectum ipſorum Principum Saracenorum, injuriam prohibiturorum, magis expoſiti erant libidini & crudelitati Arabum, ſine legitima poteſtate, ſine imperio excurrentium ad monaſteria ſpolianda vel etiam incendenda.

261 Talium caſuum graviores non prætereo in Actis Sanctorum, atque imprimis ad Acta Martyrum Sabaitarum, 20 Martii anno 797 crudeliter enectorum: ubi in commentario prævio (qui totus meus eſt, ſicut & ipſa Latina verſio) de ejuſmodi inſultibus haud indiligenter tractavi; neque cunctatus fuiſſem illis dare nomen *perſecutionis Saracenicæ*, in eadem latiori qua Baronius utitur ſignificatione; ſed caviſſem vocare *perſecutionem Humari*, vel ejus qui tunc imperabat Aaronis, legationibus ad Carolum Magnum miſſis noti, aut ſucceſſoris Abimelechi, omnino talium, ut non modo non emiſſuri fuerint latrunculos iſtos, ſed veroſimiliter etiam punituri ſi ad exercitum rediiſſent. Quam multa, iſtis etiam atrociora, quandoque inter ipſos Chriſtianos patrat militaris licentia in populos innocentes, in ipſaſque ſubinde eccleſias & perſonas

nas ſacras, præſertim procul à caſtris evagata, quod ipſi eorum Principes factum nolint, imo deteſtentur, puniantque cum poſſunt!

261 Denique n.231 remittitur lector ad *P. Valentinum à S. Amando, qui in Heroica Carmeli Regula Art.* 3, *pro hac materia exacte Orientalem evolvit hiſtoriam, ſolicite perſcrutatus Græcos, Latinos & Saracenicos Annales & Auctores; omniumque coacervatis teſtimoniis demonſtrat, inchoatam ab anno* 639 *perſecutionem continuatam uſque ad annum* 1099: qui ſcilicet num. 23 meam *vel in hiſtoriis miratur infantiam, vel ultroneum dolet errorem.* Lego Articulum totum, & præter duos, Theophanem atque Elmacinum, quos ego in meo Parergo ipſi legendos dederam, tertiumque Zonaram ſcriptorem ſeculi 12, nullum ex Græcis Saraceniſque invenio; ex Latinis autem Guilielmum Tyrium, Tilpini ſive Turpini fabulis, de Geſtis Caroli Magni in Syria, nimis facile credulum, uti iiſdem paſſim credebatur medio iſto ævo, quibus & Boſtius aliique plures credidere.

262 Quid autem ex omnibus iſtis conficitur aliud, quam quod negat nemo, Arabes Humaro duce ingreſſos Syriam, eamdem tenuiſſe uſque Latinorum adventum; moleſtos dominos, ut barbari ſolent, eoque moleſtiores quo alieniores à fide Chriſti; ſed non propterea tales credendos, quorum Principes omnes vim facerent Chriſtianis, ad ejurandum Chriſtum, aut ut Monachos paſſim trucidari fugarive, juberent vel paterentur. In hoc ſi convenimus Rev. Pater, non ſit nobis quæſtio de ſolo nomine *Perſecutionis*. Interim miror, quomodo mihi crimini vertatur lectus *Elmacinus*, laudi autem Patri Valentino; niſi res eadem Carmelitis pulchra, Jeſuitis erubeſcenda ſit. Injuſta profecto ea conditio eſt.

§. XIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius antiquiſſima Carmelitarum Florentinorum Monumenta, meris conjecturis, cavillis & figmentis impugnat & antiquare molitur.

RESPONSIO.

263 NOn me ſolum hæc Accuſatio petit, ſed partim inſcitiæ vix excuſabilis, partim nugacitatis atque mendacitatis inſimulat quotquot Florentiæ fuerunt aut ſunt antiquitatum patriarum ſtudium aliquando profeſſi. Etenim S. Antoninus, uterque Villanius Matthæus & Joannes, Scipio Ammiratus, ac ipſe denique Carmelita Petrus Lucius de Bruxellis (qui Florentiæ ſcripſit Compendium Hiſtoricum Carmelitanum, quale poſtea Italice redditum, & anno 1595 impreſſum habetur) nullorum iſtic Carmelitarum meminerunt ante ſeculum 13. Ex aliis hactenus non potuit, à multum quærentibus & operoſe ſolicitantibus inveniri vel unus, qui ferre ſuffragium ſuum vellet, pro manutenendo eorumdem illuc adventu circa medietatem ſeculi 8; quin potius profitentur, monumenta ea, quibus ipſum probari volunt, hujus omnino ſeculi certiſſimum eſſe figmentum; eâdem ſcilicet fiducia ſubornatum, qua auctor picturarum, quibus clauſtri ambitus ornatur, in iis repræ-

ſentavit Chriſtum ejuſque diſcipulos, nec non Virginem matrem & Joſephum nutritium cum Scapulari, in habitu ferme Carmelitico: de quibus interrogans Priorem loci Magnus Dux Coſmas III, an eæ picturæ forſitan ſumptæ eſſent ex antiquioribus aliis; reſponſum accepit, etiam illas poſt annos centum fore antiquas.

264 Et ego quidem Florentinos Carmelitas viſens anno 1661, cum P. Henſchenio, litteriſque à Generali ſuo commendatitiis, quibus jubebamur benigne admitti ad quæcumque monumenta noſtro inſtituto utilia, & Ordinis hiſtoriam ſpectantia; nec nominari quidem audivi prætenſam pro anno 743 Thomæ Epiſcopi Florentini Atteſtationem, ſed ſolam vidi inſcriptionem, finientem cum memoria conceſſarum ibidem à Gregorio 13 Indulgentiarum, ſub nota anni 1585: ubi etiam legebamus, quod *idem Antiſtes* Thomas *donavit pedem S. Agnetis Virg. & Mart., & caput S. Cordulæ itidem Virg. & Mart. S. Urſulæ Sociæ, quæ ſunt adhuc in eadem eccleſiâ.* Si tunc ad manus fuiſſet Crombachii noſtri ingens de S. Urſula tomus, potuiſſemus ſtatim falſitatis convincere inſcriptionem, docendo, inter ejus ſocias cenſeri duas tantum Cordulas, quarum unius corpus primo detectum ſit an. 1156, alterius anno 1278, prout ille narrat pag. 498 & 499. Satis interim habuimus ex anno datarum Indulgentiarum intelligere, quam non vetus, adeoque nec certa eſſet notitia tantæ antiquitatis, quanta nobis Romæ fuerat laudata, nemine quidquam amplius oſtendente.

265 Cum ergo in Belgium regreſſus P. Henſchenius, amicis ſuis Carmelitis dixit & ſcripſit, Florentiæ ſe vidiſſe ea, ad quæ remiſſus fuerat, Carmelitanæ antiquitatis monumenta; nihil minus indicatum voluit, quam quod in ſua Theologia Carmelitana anni 1665 notavit Diſcalceatorum Generalis, Philippus à ſanctiſſima Trinitate; vidiſſe ſcilicet Henſchenium monumenta, quæ ut indubitabilia inſpicienda ei commendaverat ipſe, quæque ſi inveniſſet vera, promiſerat idem Henſchenius, *ſe non amplius dubitaturum de ſucceſſione hereditaria ab Elia ſine interruptione.* Sed Patres Florentini, jam pridem experti, quod ille, qui nos deducebat Illuſtriſſimus Andreas Cavalcantius, aliique paſſim Florentiæ eruditi, nullam fidem haberent ei, quam antea liberaliter oſtentaverant, Atteſtationi Thomæ Epiſcopi Florentini; deſierant illam aliis quam forte Carmelitis oſtendere; & ſic non meruimus ipſam videre, diſceſſimuſque; rati, præter inſcriptionem jam dictam, nihil aliud haberi, quod ad rem faceret; & manſimus magis quam antea confirmati in noſtra opinione.

266 Poſtquam autem illam Atteſtationem ex Theologia præfata legendam nobis dedit, P. Franciſcus Bonæ-ſpei anno 1669 parte 1 ſui Armamentarii num. 145; ab ipſo provocatus ad ferendum de ea judicium, licet id minime ambiguum eſſet, conſideranti ſtylum nihil ab hodierno differentem, volui tamen explorare expreſſius Florentinorum ipſorum judicium. Hoc autem quale tulerint priuſquam expono, ipſamet ſcriptura proponenda eſt tota, juxta ecgraphum Patris Bonæ-ſpei, profitentis, eam aliquoties lectam ſibi, Romam profecto ad tria Capitula generalia.

267 „ Nos Thomas, miſeratione divina „ Florentiæ Epiſcopus, proteſtamur ex„ preſſe, ad perpetuam rei memoriam & „ poſteris futuram fidem, quod ad hono„ rem Dei & B. Mariæ Virginis de monte „ Carmelo & omnium cæleſtium civium, „ in cæleſtibus triumphantium, præſenti„ bus Mauritio, Cionio, Cotterio, Ar„ dinghio à S. Geminiano, & Gottifredo „ Cuſſa, omnibus Eccleſiæ Florentinæ Preſ„ byteris; nec non & præſentibus Eremitis

„ ejuſdem

„ ejuſdem Carmeli montis, Genneſio, „ Baſilide, Cyrillo, Enoc, Phronto, Honuphrio, & Elpidio, ex eodem ſancto „ monte ab Arabiæ iniquo Rege, Machometti ſucceſſore & diſcipulo Humar, fugientibus & in hanc provinciam decurſis, hac præſenti die infraſcriptâ, primum „ lapidem parvæ eccleſiæ, in remoto loco „ pro eiſdem Eremitis Carmeli, ad totius „ Florentini populi placitum & concurſum, „ propriis noſtris manibus, Deo dante, poſuimus, prope civitatem, juxta Piſanam „ viam & fluvium Arni. Acta ſunt hæc „ Florentiæ, in Palatio Epiſcopali, teſtibus „ ad omnia vocatis, Joſeph à S. Vivaldo, „ Balduino Balduini de Colle vallis Elſæ, „ & Gualterio quodam Vicedomino Florentino, ſub anno Domini 743, menſe „ Majo, ejus vero die prima, Indictione „ decima tertia &c. Ego Raynerius Simeonis à Signa, Apoſtolica & Imperiali auctoritate Notarius Florentinus, rogatus „ manu mea confeci, & ſignum mei Tabellionatus appoſui &c. Locus † ſigni.

268 Primus quem mihi conſulendum putavi, fuit Reverendiſſ. Abbas Ferdinandus Ughellus, jam inde ab anno circiter 1626 Romæ intentus Italiæ ſacræ componendæ: nec enim de nihilo eſſe putabam, quod tomo ſuo 3, anno 1647 impreſſo, ex ſola ſubſcriptionum Concilii Romani fide (hanc ego Art. 5 §. 5 oſtendo incertiſſimam eſſe) nomen Thomæ inter Epiſcopos Florentinos referens, ejuſque tempori adſcribens quidquid ab inde uſque ad annum 800 geſtum Florentię invenerat, licet alioqui incertum ſatis quoad nomen Epiſcopi; putabam, inquam, non eſſe de nihilo, quod loco tam apto nullam feciſſet Atteſtationis prædictæ mentionem. Etenim cogitabam quod non potuiſſet ipſam ignoraviſſe, ſi ficta fuiſſet ante illius Florentia diſceſſum; notam autem non omiſiſſet: quia ſciebam, quod non erat tā alienus à diplomatis ſuppoſititiis, quin iis aliquando uteretur. Certe colum 45 ejuſdem tomi, proponit unum fictum pro anno circiter 370; & *hoc ego inſtrumentum*, inquit, *in medium adduxi, non quod (ut ex meo diſcurſu colligo) verum illud arbitror, ſed ut lectorum curioſitatem expleam, qui inſpicere delectantur aliquorum hominum artes, quibus vel ad ſuam illuſtrandam exornandamque patriam, vel ob alias utilitates aucupandas, fabulas non inelegantes adornant ac inſtruunt.* Verum hoc delicias nobis non facit; præciſa neceſſitas veri tuendi coëgit proferre, quod charitas alioquin occultare ſuaſiſſet.

269 Sed Ughellum, de re ſibi tandem exhibita judicantem, attendamus, ex epiſtola quam mihi ſcripſit venerabilis annorum jam 72 ſenex, die 18 Octobris præfato anno 1669; ea ſcilicet ſinceritate, qua poterat & debebat is qui de proximo obitu cogitabat: „ Atteſtationem Thomæ Epiſcopi pluribus de cauſis ſuppoſititiam exiſtimo: neque enim ejuſmodi eccleſiæ, „ tunc ædificatæ, ulla extat memoria in archivo eccleſiæ Florentinæ, quod olim „ diligentiſſime perſcrutatus ſum, & ſtylus „ ab antiquis monumentis diverſiſſimus eſt. „ Numquam aliquis veterum Epiſcoporum „ à nomine, Nos, auſpicatus eſt: majorem illi humilitatem præſeferebant. Miſeratione divina Epiſcopi quidem erant, „ phraſis tamen ipſa moderna eſt inter recentiores. Eo, quod prætenditur, tempore „ ſcripta inſtrumenta, ſi quando locum in „ quo condita notant, ſcribunt, Acta in „ atrio Epiſcopii S. Joannis: ipſique Epiſcopi, non ſe Florentinos, ſed B. Joannis „ Epiſcopos dicebant, ut in pluribus eorum inſtrumentis obſervavi. Numquam „ etiam Florentinus ullus Notarius Apoſtolica & Imperiali auctoritate ſubſcripſit, „ uſque ad noſtra tempora: ſed bene; Ego „ N. Imperiali auctoritate Judex vel Notarius

„ eius. Denique ad totius Popul. Flor. placitum & conſenſum, primus Carmeliticæ „ fundationis lapis poſitus dicitur, anno „ 743, quando Florentina civitas tota pene jacebat deruta, & populus omnis erat „ diſperſus; donec poſt annos aliquot, id „ eſt circa finem iſtius ſeculi, Carolus Magnus hunc colligere, & illam reædificare „ cœpit; exindeque obtinuit ut Populus „ Florentinus per judices Imperiales regeretur. Et hanc formam ſervarunt ceteri „ Imperatores uſque ad Henricum, qui Florentinis vendidit libertatem, qua ad Medicæos uſque Duces & Caroli V. tempora „ fruiti ſunt. Hæc erant quæ raptim & primo intuitu obſervata ſcribere volui, & „ eximiæ Paternitatis tuæ eruditioni per „ omnia ſubmittere.

270 Hactenus ille, quem ſi tu, Pater Rev. *meris conjecturis & cavillis* uſum velis ſuſtinere, conſule librum eruditiſſimum Joannis Mabillonis de re diplomatica, vel etiam ipſummet adhuc Pariſiis viventem: ejus enim judicio totam hanc controverſiam libenter ſubjiciam, ne tempus teram confutandis operoſe futilibus ejuſmodi exceptiunculis, quas ex Armamentarii parte 2 mutuatus es, & ego Parergo 9 ad Epiſcopos Hieroſolym. totas excuſſi. In illis tamen tranſcribendis hoc uno cautior quam ille fuiſti, Pater Rev. quod non præſumpſeris ſuſtinere, Thomam, ſi quis tunc fuit, vel Notarium ejus, ſignaviſſe annos à Chriſti nativitate per zyfras Arabicas, non ante ſeculum 13 notas Europæ noſtræ; ad publica autem inſtrumenta ſignanda vix ante hoc ſeculum uſurpari cœptas à Notariis, quemadmodum evidentiſſime demonſtravi ad Hiſtoriam Epiſcoporum præfatorum Parergo 12. Certus etiam in originali prætenſo, litteras numerales Romanas nullas haberi, & formam characterum nihil ſapere vetuſtatis, caute noluiſti hanc producere; eri in- ciſam, quod nos ille fecerat ſperare.

271 A Ciſtercienſi tantæ ætatis experientiæque & famæ Abbate (quem quin Tui Patres convenerint ſuper epiſtola illa ſua, & quale merebantur reſponſum tulerint, nullus dubito) tranſeo ad alterum, Florentiæ quam alibi notiorem, Tiberium Petracium, Ordinis Vallumbroſani Hiſtoricum, ac deinde Abbatem Piſtorienſem, cujus an ea eſſet epiſtola quam dedi, potuerunt veſtri Patres ex præſente ſcire; neque nunc poſt tot annos jure potes in dubium revocare, ex tua mala fide meam longe diſſimilem metiens. Accipe igitur illam Epiſtolam, ultima ſaltem ſui parte recipi digniſſimam, quia nihil in hac ex alieno relatu, ſed de viſu certaque ſcientia ſcribit circa ipſam Atteſtationem originalem.

272 *Diploma*, inquit, *ſub nota anni 643 & Thomæ Epiſcopi nomine compoſitum; poſt multam operam & induſtriam ad id poſitam, tandem oculis propriis vidi, ac manibus contrectavi.* Deinde addit, quod *à viris emunctæ naris* (ſtatim ſcilicet ac produci ad externorum conſpectum cœpit) *facile obſervata impoſtura fuit; cum neque loquendi, neque litterarum forma ea eſſent, quibus antiquitus aſſueverant Florentini: ideoque difficillimum eſt*, inquit, *originale illud apud Carmelitas conſpicere, quod utique pridem de falſitate convictos pudeat ipſum amplius exhibere aliis, quam ſui Ordinis opinioniſque hominibus. Etenim omni ex parte novitatem redolet, uti optime notarunt Illuſtriſſimus Senator Carolus Strozzi, & Capitaneus Coſimus della Rena.* Quia autem poſtulaveram ipſarum litterarum formam, pro certiori convictione æri incidendam, reſcripſit, *videri ſuperfluum fore laboris & pecuniæ impendium, cum illud Carmeliticum ante hac viderint complures, teſtarique poſſint, ipſum nec Romanis, nec Gothicis, nec Longobardicis litteris, ſed prorſus barbaris eſſe exaratum.*

273 Præmemoratos Strozzium & Re-
nam cognovimus ipſimet Florentiæ, exper-
tique fuimus rei antiquariæ peritiſſimos ar-
bitros non ex vano haberi; meri tamen fun-
gi fuerint, ſi Patrem Bonæ-ſpei audias, pro
Atteſtatione prædicta diſputantem. Quid
vero Petraccius? Fuerit hic, ſecundum
vos, vel impudentiſſimus calumniator in
priori Epiſtolæ ſuæ parte, de cauſa & au-
ctore fictionis; falſo teſtatus, ex D Antonio
Contalberti ea ſe audiviſſe, quæ nunquam
hic ulli homini dixerit; vel fuerit in re
tam gravi nimis facile credulus falſa narranti.
Contalbertius denique ſi verum contra Pe-
traccium tulit teſtimonium; tale tamen de-
dit, quod vobis parum admodum prodeſſe
poſſit; ipſiuſmet vero ſummam arguit fatui-
tatem, qui in conventu virorum gravium
& de re ſeria deliberantium, aliud omnino,
quam quod quærebatur & rogabatur, reſpon-
derit. Ejus enim hujuſmodi teſtimonium,
Italice ſcriptum legitur apud Patrem Bonæ-
ſpei parte 2 pag. 200, & ſequenti pag. 301
Latine.

274 ,, Ego Antonius d'Alberto, ex An-
,, tonio de Comitibus Alberti, dico & con-
,, fiteor, quod cum his annis præteritis eſ-
,, ſem in converſatione quorumdam, qui
,, profitentur & ambiunt antiquitatis in-
,, telligentiam habere, in ſermoque fuiſſet
,, inſtitutus de memoria collocata in Clau-
,, ſtris Eccleſiæ Carmelitarum Florentiæ;
,, me dixiſſe, quod videram quemdam Pa-
,, trem Polonum, qui Romam iter agens
,, aliquamdiu in præfato Conventu ſteterat,
,, Bullam in dicta memoria ſpecificatam con-
,, ſcribentem; & hæc dixi; quia ipſum vi-
,, deram, dum dictam bullam ſcriberet, ſicut
,, etiam nunc me ipſum vidiſſe ſcribere, dico
,, & affirmo. Verum, non dixi, quod præfa-
,, tus Pater Polonus dictam Bullam com-
,, poſuerit, quodque id factum fuerit, uti
,, aſſerit is qui relationem facit ad aucto-
,, rem Propylæi, dicens, quod lis erat inter
,, Carmelitas Senarum & Florentiæ de pri-
,, matu ſuorum Conventuum &c. & quod
,, ob hanc rationem Florentini compoſuere
,, Diploma; quia nunquam audivi à dictis
,, Patribus, quod cum Patribus Senenſibus
,, de dicto primatu litigarent; neque unquam
,, vidi ullum proceſſum, prædictum prima-
,, tum concernentem; & ſic non poteram
,, dicere, ſicuti nullo modo dixi, quod Pa-
,, tres Florentini dictam Bullam occaſione
,, præfatæ litis compoſuerint; & in fide
,, veritatis ego Antonius d'Alberto, ex An-
,, tonio de Comitibus Alberti, iſta omnia
,, ſcripſi, & ſubſcripſi, die ſexta Februarii,
,, anni milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi
,, quinti. Florentiæ manu propriâ. Signatum,
,, Jo. Antonio d'Alberto, d'Antonio de'
,, Cont' Alberti.] Vide, Pater Rev. an ſatis
integre hoc contra Petraccium dederim te-
ſtimonium; an ſubtraxerim aut mutaverim
aliquid: ſi autem recte & fideliter omnia,
ipſe mihi coram Apoſtolica Sede ac mundo
toto teſtis eſto ſinceritatis ejus, quam in
prœmio mearum reſponſionum promiſi.

275 Ego neque Contalbertium iſtum,
neque Petraccium anno 1661 Florentiæ vi-
di; hunc, quia tunc nimis juvenis erat, quam
ut aliquod haberet inter eruditos nomen;
illum, quia vel non aderat, vel non magni
æſtimabatur ab iis qui me circumducebant
ad eorum ædes, à quibus aliquid utiliter di-
cendum me credebant. Certe ex ipſo tetra-
ctationis modo apparet ingenium hominis,
cui nihil magnæ rei credi potuerit; uterque
vero nunc mortem obiit, ut pro ſe loqui am-
plius nequeant. Igitur, verène Contalber-
tius dixerit, quæ poſtea dixiſſe negavit; an
Petraccius memoria lapſus, dixiſſe ipſum
crediderit, quæ ab alio forte audiverat, mea
non refert; modo verum maneat, id cujus
contrarium nec leviter quidem probare co-
nati ſunt Patres Florentini, talem eſſe cha-
racterum

racterum formam, quam vidiſſe Petraccius aſſerit,& quam vidiſſe etiam debuit Contalbertius,ſi tranſcribi vidit,alias vobis non negaturus etiam teſtimonium vetuſtatis,quod apparet eum dare noluiſſe. Nam ſi character nequaquam novus eſt,ſed antiquus, in promptu vobis eſt etiam nunc, omnes eos, qui ſe vidiſſe dixerunt & dicunt, arguere mendacii, exhibito palam originali, vel etiam ad externorum ſatisfactionem chalcographice propoſito, prout pridem videtur pollicitus Pater Bonæ-ſpei; ſed cum addito, *Forte*, an quia ſuperfluum id eſſe credebat, in tam certa ſummæ antiquitatis (ut ipſi quidem videbatur) evidentia? an vero quia dubitabat, an expediret oculorum judicio talem rem ſubjici?

276 Ad litem inter Florentinos atque Senenſes quod attinet; facile crediderim Provincialibus Carmelitis nullam fuiſſe hoc ſeculo litem, imo nec oppoſitionem aut controverſiam, primas abſque contradictione ulla tenente ſemper conventu Florentino ſupra Senenſem, & nullâ motæ ſuper præcedentiâ quæſtionis memoriâ extante in alterutrius conventus archivis. Hoc tamen non continuo credere cogor de ſeculo ſuperiori, propter ſolum ſcripturarum defectum: Quam enim multæ ſubinde accidunt, viris etiam religioſis controverſiæ, quæ non referuntur in Acta, imo ſtudioſe ſubducuntur memoriæ poſterorum. Mirabor certe, ſi apud Carmelitas, poſt annos centum, reperiatur diſtinctior notitia eorum, licet maxime publicorum,quæ noſtra ætate Brugis & alibi geſta ſunt occaſione immutati apud Belgas regiminis, auctore potiſſimum Patre Bonæ-ſpei. Satis mihi ad cauſam principalem eſt,abſque contradictione dici aut ſcribi potuiſſe & poſſe, id quod pro originali venditatur & jactatur inſtrumentum, neque externis oſtenditur amplius; eſſe ſcripturæ recentioris,quam ut de re adeo antiqua facere teſtimonium indubitabile poſſit.

277 Nam etſi conciperetur hoc ipſum, quod imperite dicitur originale, ſolum ecgraphum eſſe ac forte ſæpius renovatum antiquioris & pridem deperditi originalis, ſicut dicitur de bulla Sabbatina; in eoque annum olim ſcriptum per litteras numerales, DCCXXXXIII, tranſiiſſe in zyfras 743; manebit firma eruditorum ſententia circa ſtylum; atque adeo vana eſt omnis tergiverſatio, ſumpta ex dubia fide, vel etiam certa falſitate eorum quæ de occaſione & auctore dicunt vel dixerunt aliqui; neque de his accuſandus ego eram apud Apoſtolicam Sedem, ſed committendi inter ſe Antonius Albertius atque Petraccius; & ab alterutro exigenda pœna, ſi quam commeruerant.

278 De conventus Florentini natalibus nihil uſpiam dixi, quod ſciam, nedum per meras conjecturas aliquid definivi: nam cum dixi,fieri potuiſſe ut Romano Concilio interfuerit vere aliquis *Thomas*,non *Florentinus* ſed *Ferentinus*, ſicuti aliorum ibidem perperam nominatorum titulos corrigi poſſe cenſui;non id ea cauſa feci, ut Atteſtationi fictitiæ darem auctorem veroſimiliorem, manſiſſet enim antiqua illa,ſive eam Florentinus ſeu Ferentinus ſignaſſet anno 743: ſed ut detegerem fontem nominis, Florentiam traducti. De ipſius autem Conventus primordiis liceatne per vos alicui conjectare quidpiã? Cur autẽ non liceat?cum nequeant certa ulla concipi ante definitionem illius Capituli, quo poſt S.Cyrilli obitum fuit definitum, quod liceret extra Terram ſanctam conventus habere. Suſpicabor ergo, eorum, qui tunc in Tuſcia fundati fuerunt conventuum,primum fuiſſe Florentinum, ſecundum Senenſem; atque hinc, non autem ab aliquo vetuſtiori principio, ſumptam rationem ordinis & præcedentiæ inter conventus iſtos hodiedum durantis.

279 Si

279 Si quæ autem privata diſceptatio inter utrumque fuit, hoc, vel ſuperiori ſeculo; id dixerim ex eo proceſſiſſe, quod Senenſibus, originem ſuam à Carolo Magno repetentibus, ex cauſa inferius deducenda, ſed male applicata Fratribus S. Mariæ de monte Carmeli, Florentini oppoſuerint memoriam eccleſiolę ſuburbanæ, quibuſdam ex Oriente advectis eremitis quondam exſtructæ. Vacans enim hæc, ut opinari licet, per mortem veterum inquilinorum, aptiſſima erat recipiendis novis, ſeculo 13 advectis ex Carmelo, quorum plerique conventus vetuſtiores initia ſua habuerunt per eremitoria ſuburbana, ut notum & in confeſſo eſt.

280 Nihil etiam prohibet opinari, quod in eadem eccleſiola repertus ſit aliquis titulus lapideus, cum nominibus *Geneſii Baſilidis, Enoch, Phronti, Honuphrii, & Elpidii*, Baſilianorum ex Syria Monachorum, illuc à Saracenorum vexationibus profugorum; ſive potius Solitariorum, quos Calogeros Græci nominant etiam hodie; & quibus pridem extinctis, ut contingit, Carmelitæ ſucceſſerint; atque inde occaſionem ſumpſerint horum poſteri, comminiſcendæ antiquitatis & atteſtationis, de qua nobis quæſtio. Neutiquam tamen veroſimile videtur, quod adventus primorum iſtorum ſeu Monachorum ſeu Solitariorum contigerit ante Carolum Magnum circa medium ſeculi 8, quando pleræque civitates Tuſcæ jacebant everſæ, abſque populo, & abſque Epiſcopis; utpote ante tempora Caroli Magni, multo pejora paſſæ à Longobardis vel aliis, quam Chriſtiani à Perſis vel Saracenis in Syria. Hanc enim tunc fortunam iſtic fuiſſe, docent Fæſulæ, Piſtorium, Cluſium, Groſſettum, Populonium, Suana, Volaterræ; quarum Epiſcopos, pro iſto tempore, quo deſerta jacuit Florentia omnium veluti centrum, fruſtra requiras apud Ughellum, qui nullos potuit reperire.

281 Quænam autem ipſe, poſt abſolutam Italiam ſuam ſacram, repererit monumenta, ex quibus aſſeruit, Epiſcopum (ſi quis tunc inter reliquias urbis deſolatæ fuiſſet) ſcripturum ſe fuiſſe *Epiſcopum S. Ioannis*, non *Florentinum Epiſcopum*, equidem neſcio: ſed homini tam diuturnæ experientiæ multæque ſcientiæ, id aſſeveranti, puto me ſine probro credere potuiſſe; licet non ignorarem etiam illo ipſo ſeculo, æque ac præcedentibus & conſequentibus paſſim aliis in uſu fuiſſe, ut à ſuis civitatibus nominarentur. Et hoc ipſum ſatis noverat, totoque ſuo opere teſtatur Ughellus; patet autem ex ipſis ſubſcriptionibus Romanæ Synodi ſub Zacharia quantumcumq; mendoſis. Nec minus noveramus Ughellus & ego, quod ſtante adhuc civitate dicti fuerint, ut vere erant, Epiſcopi Florentini.

282 Mera proinde cavillatio eſt, quæ non tam mihi quam Ughello hic objicitur à Patre Bonæ-ſpei, & a Te, Rev. Pater, ex illo, num. 242; ſicut & ceteræ eodem allatæ: puta, quod ea ætate Epiſcoporum nullus incepiſſet publicum inſtrumentum aliquod à poteſtativo pronomine *Nos*, præponendo ipſum nomini ſuo: ut ex antiquioribus omnibus Pontificum Bullis & Epiſtolis conſtat. Quid enim contra talem aſſertionem facit uſus pluralis numeri? quid pronominis, *Nos*, abſque nomine poſiti per decurſum inſtrumenti vel ſermonis? hunc tamen quam operoſe tam impertinenter probandum ſibi ſumit Pater Bonæ-ſpei. Uſus ille notiſſimus eſt & paſſim obvius: ſed quæritur & non invenitur exemplum, quo legatur hoc initium, *Nos Gregorius*, *Nos Bonifacius* pro ſeculo 8 aut alio præcedenti. Talia exempla cum inveneris, Pater Rev. & quidem obvia; tunc Ughellum argue, ut delirum ſenem, non prius; niſi velis ipſe minus cenſeri ſapiens, qui affirmas quod inveneris nuſpiam.

283 Æque impertinens eſt, quod in Synodis Conſtantinopolitanis, poſt annum 869 celebratis, inveniantur ſubſcripti Epiſcopi hoc modo; *Ioannes* v.g. *Dei miſeratione Epiſcopus Cæſareenſis*. Iſti enim omnes Græci ſunt, & quidem ſeculo uno poſteriores Thoma prætenſo; à Græcis autem ad Latinos tranſiſſe potuit laudabilis ille loquendi modus, ſeculo primum decimo, aut etiam ſerius. Denique valde impertinens eſt, quod mihi, notanti, eodem tempore de quo hic agimus, necdum fuiſſe uſitatam phraſim, *ad perpetuam rei memoriam*; fatentique, neſcire me, utrum vel ante ſeculum 12 probari phraſis ejuſmodi poſſit; reſpondet Pater Bonæ-ſpei, in Cherubini Bullario, ex 30 quot ibi ante 12 ſeculum datæ notantur, omnino undecim haberi, in quibus legatur, *In perpetuum*, *ſeu* (ut ipſe explicat) *In perpetuam rei memoriam*: nam iſta duo ut ſenſu non differant, differunt tamen phraſi: ego autem de phraſi loquebar.

284 Porro non hic ſiſtit tota reſponſionis ineptia, quod unam phraſim pro altera valere velit in hujuſmodi quæſtione de ſtylo: ſed etiam ex eo, quod cum Cherubini Bullariũ quatuor tantum Bullas habeat antiquiores, ſupponat, in tam paucis fundaſſe me negativum argumentum contra antiquitatem prænotatæ phraſis; cum iſtam abſolute negandi fundamentum ſumatur ex epiſtolarum Gregorianarum regiſtro, tam prolixo, atque ex ſex primis tomis Conciliorum Labbei, nec non ex novem tomis Ughelli: ex quibus omnibus habemus Bullas & epiſtolas Pontificum Epiſcoporumque ferme infinitas, nec tamen in earum ullis ante ſeculum 12 invenitur ſtatutum factumque aliquod *ad perpetuam rei memoriam*. Quid quod illa alia paulo vetuſtior phraſis, *In perpetuũ*, non inveniatur uſpiam ante annum 1062, quo data invenitur prima ex undecim mihi objectis, quæ eſt Alexandri II; aliæ autem decem ſunt ipſiuſmet ſeculi 12, ante quod requirebam exempla, non in ipſo vel poſt ipſum. Niſi forte Tibi aliter numerantur ſecula, quod ſæpe faciunt ſtupidiores; & duodecimum ſeculum, inchoandum cum anno 1101; inchoari putes poſt annũ 1200 quando incipimus 13 ſeculum numerare. De cognominibus familiarum, tunc etiam necdum uſitatis, actum eſt ſatis Art.6 §.4; de titulo autem *Fratrum B. Mariæ de monte Carmelo*, non tam antiquo ac velletis credi; §.1 hic. Reliquas Bonæ-ſpei cavillationes, quas Tu, Rev. Pater, nec attingere quidem voluiſti, nec ego hic attingo: ſed lectori judicandum ex dictis relinquo, utri cavillis figmentiſque nitantur, egóne & Ughellus in objectis noſtris contra Atteſtationem, Thomæ Florentino ſuppoſitam; an vos in veſtris retorſionibus atque exceptionibus, nihil ad illud ſeculum, in quo verſatur quæſtio, pertinentibus.

285 Finio cum inſigni loco duorum præſtantiſſimorum quos Florentia habuit hiſtoricorum, Senioris ac Junioris Scipionis Ammirati, per modum unius ſupra num. 263 nominatorum; ubi Conventûs Florentini exordium ſic notatum invenio, ut, ſi res tota conficta non eſt, nihil prohibeat Carmelitas, paucis poſt ſuum adventum annis, aliquanto remotius ab urbe, ad ipſam de qua hactenus egimus eccleſiolam, tantiſper fuiſſe hoſpitatos, donec amplior & civitati propinquior locus eis obtingeret: quod quomodo factum ſit, illi indicant multo accuratius, quam Carmelitæ ipſi notarunt in clauſtro ſuo; in eo enim quod ibi legitur factum *Kalendis Iulii*, erratum eſſe, ſcribendumque fuiſſe *pridie kalendas*, patet ex concurſu 30 *Iunii* cum *ſabbato*, quia hic concurſus notat litteram Dominicalem G, qui habetur ipſo anno 1268. Sic autem illi narrant: *Anno 1268 bonus Epiſcopus Ioannes, die Sabbati 30 Iunii, poſuit primum lapidem eccleſiæ*

eccleſia Carmelitarum, ſub titulo S. B. V. Maria de monte Carmeli, qua tunc erat extra civitatem, in angulo ejus via, per quam ibatur ad portam S. Frigidiani, eſtque hodie una ex pulchrioribus meliuſque adminiſtratis totius civitatis: quod hujus ornamentum acceptum referri debet Cionio Tuſſa, *filio Ranerii Vernaccii; qui teſtamento legavit uxori ſua Agneti multam ſubſtantiam, pro Dei amore diſpenſandam. Quapropter eadem matrona donavit Fratribus & conventui Carmelitanis fundum, in quo eccleſia conſtrueretur, & pecuniam ad opus inchoandum; obligando Fratres ad conventum eidem eccleſia poſtea adjungendum, in eoque habitandum, & Officia divina intra eccleſiam curandum.* Hæc omnia ſic referuntur in editione anni 1647, ſignata commatis ,,, in margine poſitis, ad notandum quod ea ſit additio Junioris Ammirati: qui omnia civitatis archivia curioſiſſime ſcrutatus, nihil eorum quæ Senior ſcripſerat edi permiſit, nedum ipſe addidit, niſi ſingulorum fontes originales inſpexiſſet; & collecta ab utroque ad Florentinam hiſtoriam monumenta, ſervantur pro majori parte apud PP. Prædicatores ad S. Mariam Novellam, iiſdem teſtamento legata; adeo ut moraliter certi eſſe poſſimus, ex eo, quod ad annum 743 nec unum quidem verbum legatur de Atteſtatione Thomæ, vel necdum eam compoſitam fuiſſe cum illa hiſtoria imprimebatur, vel ab utroque Auctore prorſus contemptam, ſi illa jam nota Florentiæ erat. Notum eſt autem civitati toti, quantæ auctoritatis apud omnes ſint duo iſti Hiſtorici.

§. XX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius cum Launoyo, ab Eccleſia damnato, repudiat hiſtoriam S. Brunonis, quoad damnationem Doctoris Pariſienſis.

RESPONSIO.

286 QUamquam in menſe Martio, in quo minimam partem Bollandus piæ mem. & ego non valde magnam habeo, noluerit Henſchenius uſurpare diſtinctionem illam, quæ cœpta fuerit adhiberi in Februario, & deinde adhibita eſt in Aprili & Majo, nunc vero etiam ſolicitius adhibetur in Junio; indicarique per litteras, nominum noſtrorum initiales, J. B. G. H. D. P. quis noſtrum trium cujuſque lucubrationis proprius Auctor fuerit; videns tamen in Propylæo Maji tam diſerte meam, non quidem adhuc definitivam, ſed quaſi proviſionalem ſententiam, in favorem hiſtoriæ prænotatæ; non debebas, R. Pater, tam abſolute accuſaſſe me, propter notulam repertam in Martio, ante tot annos à quocumque demum ſcriptam. Nam dictam hiſtoriam, noſtrûm nemo (uti Patern. Tua calumniatur) *repudiat*; ſed ſolum aliquis indicat, quod illam *in Carthuſia didicimus non approbari*, rem indeciſam relinquendo, uſque dum ejus tractandæ proprium tempus eſſet. Iſtud autem non ideo probatur univerſim falſum, quia poſt annos 25 aut plures à noſtra iſtic præſentia, interrogati à Tua Paternitate Reverendiſſ. P. Generalis aliique in hiſtoria Ordinis verſati, reſcripſerint, Hiſtoriam illam apud ſe numquam fuiſſe dubiam, ſed habitam pro certa conſtantique traditione. Hoc enim ut verum ſit, non impedit quo minus unus aliquis (quem nos credebamus ex plurium iſtic ſententia loqui) de illa, ut

non ſatis certa, locutus ſit; ſicut quod aliquis ex Carmelitis, puta Jacobus à S. Ludovico confidenter dixerit, quidquid de veſtris rebus narratur ante Legiſlatorem Albertum, eſſe fabuloſum; non probat, de ſucceſſione Eliana in Ordine Carmelitico dubitari.

287 Ad me quod attinet, ut appareat, quam non *frigide me conatus ſim apud Carthuſianos excuſare*, ſed aperte & plane aſſeruerim, Hiſtoriam iſtam apud illos *certam haberi*; juvat ab amica Expoſtulatione P. Janningi accipere excuſationem, ſuper eo puncto pridem impreſſam num. 21 ſeorſim, & 23 ante Junium. „ Loco à Te citato ad vitam Dionyſi Carthuſiani tom, 2 Martii pag. „ 255, à P. Henſchenio piæ memoriæ illuſtratâ, ubi mentio fit prodigii prætacti; legiſti „ hanc Notulam: *De hac hiſtoria, quam ipſi* „ *in Carthuſia didicimus non approbari, agen-* „ *dum erit 6 Octobris.* Scribit illic Henſche- „ nius, quæ coràm didicit in ipſa magna „ Carthuſia, ab ipſo Reverendiſſimi P. „ Generalis Secretario, qui Patrem illum & „ Papebrochium, ex itinere Romano-bel- „ gico anno 1662 die 12 Junii Carthuſiam „ ingreſſos, & ſumma caritate exceptos, „ juſſu Reverendiſſimi prædicti per omnia „ deduxit; juvit; &, quæ ſupra citantur „ ab Henſchenio, cum illa de re colloqui- „ um inciderat, pronuntiavit. Quodnam „ hic peccatum Henſchenii, qui dictum Se- „ cretarii refert, nihil ipſe de quæſtione „ propoſita definiens, ſed ad 6 Octobris dif- „ ferens? Et tamen hoc peccatum tam gra- „ ve videtur Paternitati veſtræ; ut non „ contenta illud in *Exhibitione Errorum* „ per integrum Articulum exaggeraſſe, idem „ etiam reproducat in *Motivo.* Qua autem „ verecundia & conſcientia, ipſe judicave- „ ris & æquus Lector.

288 „ Jam vero innocens Notula illa, „ ſcripta fuit à P. Henſchenio, illa qua vi- „ dimus auctoritate, in tomis Martii, qui „ prodierunt omnium primi poſt reditum „ ejus in Belgium. Septennio autem poſt, „ anno videlicet 1675 in lucem editur ty- „ pis Lugdunenſibus tomus P. Joannis Co- „ lumbi Societatis noſtræ, complexus O- „ puſcula varia hiſtorica, & primo loco „ Diſſertationem de Carthuſianorum ini- „ tiis, antiquitatem Hiſtoriæ prodigioſæ „ ex vetuſtioribus Mss. probantem. Ut vi- „ dit illa Papebrochius, fere anticipat Hen- „ ſchenii mentem, ad 6 Octobris diciſio- „ nem differentis; & aperte favet ſenten- „ tiæ, à Columbo probatæ, in Conatu „ Chronico-hiſtorico, part 1 pag. 32 num. „ 16 & 17 his verbis: *Nec ſane, quia ex* „ *Lectionibus de S. Brunone, ad inſtantiam* „ *Academiæ Pariſienſis, expuncta eſt occaſio* „ *converſionis vulgo jactata, deſinit religio-* „ *ſiſſimus Patrum Carthuſianorum Ordo eam-* „ *dem adhuc ut veram tueri: & Ionnes Co-* „ *lumbi noſter, in capite ſuorum opuſculorum,* „ *ponere non dubitavit Diſſertationē de eo argu-* „ *mento; doctam ſane.* Et poſt pauca, oſtendens „ vim *docti* ejus argumenti, annumerat an- „ nos, ætate Gerſonis (qui diu putatus „ fuit illud prodigium anno 1420 circiter „ primus litteris prodidiſſe) longe anterio- „ res, à Columbo erutos ex Mss. inquiens, „ *ipſum teſtes habere ab anno* 1391, 1383, „ 1313, *imo* 1298 *&* 1150; *ſic ut ulti-* „ *mus ſolum diſtet* 49 *annos à morte ſancti* „ *Fundatoris, obitâ anno* 1101.

289 Hactenus Janningus, de me quidem, ut nihil dubitante de Hiſtoria ipſa, ſed potius eam confirmante; de Henſchenio vero, ut ſimpliciter referente quid ex Secretarii ore audiverimus. Hujus fortaſſe unius privatam ſententiam, nobis familiarius quam expediebat indicatam, quod tali loco notaverit Henſchenius, majori quidem ſinceritate quam prudentia fecit; abunde tamen compenſavit & excuſavit factum (quod acceptis è Carthuſia litteris intellexerat mi-

nus

Digitized by Google

nus gratum acciderit) quando permiſit, ut ego ea ſcriberem & imprimenda darem, quæ ſupra indicavit Janningus, quæque ego tanto libentius nunc confirmo, non ſolum quod ſciam, Joannem Columbum iſta quæ dixi demonſtraſſe; ſed etiam, quod ex Paternitate tua num. 252 diſcam, biennio poſt editum Propylæum meum, id eſt anno 1687, prodiiſſe Annales Ordinis, in quibus eadem Hiſtoria pluribus confirmetur.

290 Quæ noſter Theophilus Raynaudus pro eadem Hiſtoria, obiter dumtaxat & ex aliena fide, ſcripſit, hactenus non legeram; reperiuntur autem in ejus Antemurali contra fortia ingenia, pro actis S. Benedictuli & pontis Avenionenſis per eum fabricatione; ubi illam Hiſtoriam requirere in mentem mihi hactenus non venerat: uti neque occaſionem habui, qua legere deberem diſſertationem Launoyi de cauſa ſeceſſus S. Brunonis. Nunc tuo admonitu requiro locum Theophili, & eo inſpecto pergo ignorare, æque ac Tu, Rev. Pater, quis ſit ille, quando, & ubi impreſſus Polycarpus de la Riviere, allegans tabulas fundationis Carthuſianæ ſignatas anno 1084, & Codicem Grandimontenſem exaratum an. 1115.

291 Hæc duo teſtimonia ſi ſubſiſterent, nihil video quid ultra requiri poſſit ad ſummam certitudinem: ſed ſilentium Columbi, triginta annis poſt Launoyum ſcribentis eumque refutantis, neque duo iſta producentis, ſuſpectam mihi facit Polycarpi fidem, & Theophili, ſi eum tranſcripſit, credulitatem. Igitur velim nolim cogor Launoyum inſpicere, & pag. 135 lego, quod in allegata *charta ne unus quidem apex eſt de Doctore vel Canonico Pariſienſi*, quod ipſum *ingenue profeſſus eſt Prior Generalis requiſitus*. Et pag. 137 *in Grandimontenſi Chronico ad annum 1115, quo pagina vacabat, diverſo charactere recentique manu, in loco non ſuo, ſcriptum eſt quod ſequitur.* Pariſius horribile factum contigit &c. *prout vidimus ipſi*. Hæc ille. Unde cauſa habetur, cur teſtimonia iſtæc contempſerit Columbus, Polycarpi malam fidem tacite agnoſcens; & cur ego nihil de illo, nihil de Theophilo ſciens, contentus fuerim tantiſper iis, quibus utitur Columbus; donec tempus exigat ex profeſſo tractare argumentum iſtud, & Launoyi ad teſtimonia reliqua reſponſiones examinare. Interim fortaſſis alii quàm Polycarpus ſinceriores, multo plura atque antiquiora, ipſique rei geſtæ viciniora invenient, quam invenit Columbus, licet tota totius Ordinis diligentiâ adjutus; ut Launoyi contradictio (ſicut optamus) penitus diſſolvatur, & ex omnium animis aboleatur dubitatio de veritate iſtius Hiſtoriæ.

§. XXI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ex craſſa & affectata ignorantia, aut ſciens & volens, contra evidentem veritatem negat, Carmelitas ex Terra-ſancta transmigraſſe in Europam ante ſeculum XIV.

RESPONSIO.

292 Imo ipſemet, Rev. Pater, ex cæca paſſione & tali qualem culpas ignorantia, iſtud mihi affingis, propter levem litteræ unius errorem, qui vel ex meo ita ſcribentis calamo, vel ex typothetæ male legentis manibus elapſus, fugit

 oculos

Digitized by Google

oculos corrigentium; tuos autem fugere non potuit ejuſdem correctio, dum mea mox proferebas verba, unde apparebat, tam in textu, ubi numeralibus litteris utor, quam in margine, ubi gifras adhibeo, non XIII,13; ſed XIV,14. poni & legi debuiſſe, eo quem accuſabas loco. Etenim linea 6 poſt titulum tam injurioſum, ex tomo 2 Aprilis in Propylæo parte 2 num. 31, adducis hanc totius meæ diſputationis clauſulam; *Finio igitur, & rurſum affirmo* (nota *rorurſum*, relative ſcilicet ad locum accuſatum, totumque diſcurſum iſtic prægreſſum) *Carmelitas ante annum* MCCXXXVIII *nulla in Occidente habuiſſe monaſteria*, quod coincedit cum eo quod prius ſcribere volui & debui, *ante ſeculum* XIII & 13.

293 Agnoſco hujuſmodi ſphalmata in Aprili ac media parte Maji ſæpius excidiſſe mihi, necdum ea adjutoria quæ nunc habenti; quia dum aliud componitur, aliud imprimitur eodem tempore, minus ſubinde ad typos corrigendos attento eſſe licuit, quam eſſem, omni alia cura liber. Hoc ſi Tu ignoſcere, Rev. Pater, non volebas, debebas ſaltem indicare, primi loci qualecumq; mendū, fuiſſe in ſecundo correctum. Sed ſi hoc feciſſes, fruſtra fuiſſent omnia quæ collegeras ad probandum, Carmelitas fuiſſe in Europa ante ſeculum 14 tota pagina 410. Quæ autem ſequenti pagina 411, & toto reliquo §. congeris, incipiens à Florentinis, advectis anno (ut prætendis) 743, jam diſcuſſi; ſimiliter diſcuſſurus Articulo ſequenti 16 quoſcumque alios in Europa prætenſos conventus, ante datam ab Alberto Regulam. Nihil eorum præteribo, de ſingulis agam proprio loco & Chronologico ordine; ne iſtic cogar iterum tractare, quæ hic præpropere accumulaſti.

§. XXII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius convincitur turpiter erraſſe, aſſerens nullos Carmelitas, tempore S. Alberti Patriarchæ Hieroſolymitani, habitaſſe extra montem Carmeli.

RESPONSIO.

294 Tota confidentia præſumptæ convictionis nititur Chronica Guilielmi de Sanvico, Sambuco vel Sammuco, quem Patern. veſtra vult S. Alberto coævum credi; ego vero non facile aſſentiar natum fuiſſe, cum Albertus obiit anno 1214. Etenim, Accone capta anno 1291, tranſgreſſus (ut ait ipſemet) in Europam, ætate veroſimiliter adhuc vegeta, rerum ante obitum Alberti geſtarum non potuit tam certus teſtis eſſe, quam Capituli in Carmelo celebrati anno 1238, ſuper tunc exorta quæſtione, *an liceret extra terram ſanctam manſiones hujus Religionis conſtruere.*

295 Equidem non auſim affirmare, Sanvicum tunc vel novitium fuiſſe; puto tamen præſumi poſſe, cum eorum nonnullis vixiſſe, qui interfuerant Capitulo iſti. Tu autem, Pater Rev. fidem eidem abrogans circa punctum tam capitale, in quo ego fundo negationem conventuum Europæorum ante dictum Capitulum; vis me ipſi fidem habere circa ætatem eorum, quos Ordo in Terra-ſancta habebat conventuum; & hos fuiſſe data Regula anteriores; eo quo

quo ipſe credi voluit ſenſu. Et tamen Regula inſcribitur *Brocardo & ceteris Eremitis, qui ſub ejus obedientia juxta fontem in monte Carmeli morabantur.* Hinc autem conſequens eſſe puto, multa illa per Terram ſanctam vicinaſque provincias Eremitoria, quæ Sanvicus enumerat ut prius fundata, vere quidem prius extitiſſe; ſed nulli Ordini, nulli Regulæ adſtricta; prout cuique ex Europa venienti, & devotionis cauſa ſolitariam in Terra-ſancta vitam ducere eligenti, viſum fuerat capere & formare exercitationis Eremiticæ locum ac ſocios: quæ denique omnia Eremitoria, connitente Alberto, & aſpirante Deo, Albertinam ſuſceperint Regulam & veſtem, Priorique Carmelitico ſe ſubjecerint. Hinc vero factum ſit, ut facile illa credita fuerint à non ſatis diſtinguentibus tempora, fuiſſe Ordinis Carmelitani ab ipſo ſuo exordio: quem errorem ſecutus ſit etiam ipſe Sanvicus.

296 Ego, ne, diſceptantibus mecum ſuper Sanvici auctoritate Carmelitis, dubius hæſitaret lector, ſed ut poſſit ipſemet dijudicare, utri procedamus rationabilius; totam illius *Chronicam, de multiplicatione Religionis Carmelitarum per Provincias Syriæ & Europa, & de perditione monaſteriorum Terræ Sanctæ*; inſerui Hiſt. Chronologicæ Patriarcharum Hieroſolym. ante tomum 3 Maji, ſub titulo Parergi 13 pag. LX & ſeqq. cui Parergo ſubjeci Annotata quædam, ante omnia obſervans & demonſtrans num. 257, *ex Vita S. Angeli, quod intra ſeſquiſeculum potuerint aliqua fictiones in Ordine recipi.* Hinc porro intuli eodem numero 257, quod *cum Sanvicus pari temporis intervallo abfuerit à Bertholdi initiis, circa annum MCCC aut etiam ſerius ſcribens; nec mirum nec grave videri poteſt, quod Fratres, nihil certi ſcientes quod requirentibus de inſtituti ſui Auctore reſponderent, Eliam Prophetam peculiari quadam ratione ad ſe pertinere voluerint; neque hoc tantum, ſed etiam perſuaſerint ſibi, ab ejus ad ſua uſque tempora, in Carmelo viguiſſe aliquam religioſioris vitæ formam: quæ qualis medio illo ſpatio fuiſſet, continuane an interpolata, non deberet exquiri ſcrupuloſius.* Denique adjungitur pag. LXV *Apologia pro Sanvico, contra prætenſam diffuſionem in Europa, ante tempus ab eo notatum.*

297 Hæc Tu omnia, Pater Rev. ſic præteris, ac ſi nuſquam extarent; & ſimpliciter excerpis ea ipſa, quæ ego dico ex invaleſcente tum errore ſcripta, non autem ex vera ſcientia, quam ex Joanne Phocæ & titulo atque tenore Regulæ, certiorem puto haberi poſſe. Non convenit, nec lubet, totam illam Chronicam, cum ſuis Annotatis, hic recudendam dare; ſatis ſit paucis expoſuiſſe, quid & quatenus illi poſſit ac debeat omnino credi; maxime cum iſtic à me ſtatuta, nec verbulo quidem Paternitas Tua attingere audeat toto hoc Paragrapho. Apologia vero mea pro Sanvico ſubſerviet ad refutandum §. 32, ubi examinantur prætenſæ veſtræ in Germania antiquitates: quare hinc tranſitum ad alia facio.

§. XXIII. & XXIV.

Digitized by Google

§§. XXIII & XXIV. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius cum Natale Alexandro aſſerit, fabuloſum Conſtantini baptiſmum, à S. Silveſtro ſuſceptum.

Papebrochius, cum hæreticis, donationem Conſtantini repudiat, tamquam fictitiam.

RESPONSIO.

298 ERgo, Pater Rev. nulla te unquam ſatietas capiet eamdem crambem recoquendi, & Lectoribus ad nauſeam ingerendi? Mihi non lubet in hoc te ſequi, quando nec unicum quidem novum addis argumentum, quo confirmes aut defendas primos circa prædicta craſſiſſimos errores, à me demonſtratos, tum alibi fuſe, tum in priori parte Reſponſionum harum Art. 2 §. 2, 3, 4.

§. XXV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius mavult ſuum Magiſtrum Bollandum traducere tamquam nugatorem & fabulatorem, quam cum ipſo admittere, ſeculo ſexto fuiſſe Carmelitas.

RESPONSIO.

299 PArergo 7 ad Hiſtoriam Patriarch. Hieroſol. num. 131 declaravi, quomodo, Venerabilis Magiſter meus Bollandus, Henſchenii ſocii ſui Commentarium de S. Jacobo Pœnitente, interpolarit prolixa & auctori parum grata digreſſione de Carmelitis, quæ digreſſio ſimul eſſet honeſta retractatio nimiæ ſuæ facilitatis, in recipiendis initio Januarii Actis S. Teleſphori, à Zegero Pauli compoſitis; & ſugillatio Alegræi, illum prætermittentis, quem certiori ratiocinio, quam tot alios, potuiſſet adſcribere Carmelitis. Ibidem conſequenter docui, ex ejuſdem Bollandi hypothetica iſtic propoſitione, male inferri ſententiam abſolutam, ejuſque intento plane contrariam. Idem hic demonſtrari conveniebat ad Accuſationem præſentem; ſed hanc prævertens, ut ſæpe alias, Paternitas Tua, coëgit Art. 11 §. 8 reſpondere, quæ hic dicere debebam. Iſtuc ergo recurre, hic vero ſolum audi, non ex ingenio meo, ſed ex ſuggeſtione P. Henſchenii, dici in eodem Parergo, quod Bollandus ea iſtic *joco potius quam ſerio collocavit: dicebat enim, non ſine riſu, Qui ceteros omnes ſibi arrogant, non debent pœnitentem peccatorem excludere.*

299 Neque propterea *Nugator & Joculator* à me aut ab Henſchenio (cujus teſtimonio uſus ſum) dictus eſt Bollandus. Longe enim aliud eſt ſemel joci aliquid proferre, aliud, *nugatorem & joculatorem* eſſe. Sic aliud

eſt

eſt ſemel ludere, aliud, eſſe luſorem; aliud, ſemel currere vel ſemel quidpiam quantumvis exiguum ſcribere, aliud eſſe curſorem & ſcriptorem. Nugator, joculator, luſor, curſor, ſcriptor, habitum ſignificant, qui non niſi ex frequentatis actibus naſci ſolet. *Nugator*, ſemper ſonat vitium; neque ab illo liber eſt *joculator*, propter effuſionem & exceſſum quem importat; unde utraque ſunt prædicata, virum honeſtum gravem dedecentia. Nihil ſimile eſt in *joco* raro & moderato. Nemo vitio vertit Ciceroni, quod in quadam Epiſtola dicat: *jam cupio tecum coram jocari.* Multo minus propterea numeratur vir tam gravis & ſerius inter nugatores & joculatores.

300 Multum certe abfuit Laurentius Beyerlinck à vocando S. Franciſco *nugatore & joculatore*, quamvis in Theatro Vitæ humanæ, titulo *Iocus*, inter jocos refert ex Navarro, quod *S. Franciſcus, rogatus, quà perrexiſſet homidica, qui juxta eum tranſierat; manus per manicas emittens reſpondit, iſthac non tranſivit: videlicet per manicas.* Saltem inter *nugatores & joculatores* non numerabit Paternitas Tua ſanctiſſimum & maxime ſerium Patriarcham Iſaac: atqui, eum *jocatum* ſemel eſſe teſtatur Scriptura gen. 26, 58 his verbis: *Cumq; pertranſiſſent dies & ibidem moraretur* Iſaac, *proſpiciens Abimelech Rex Palæſtinorum per feneſtram, vidit eum jocantem cum Rebecca uxore ſua.* Jocus nempe, juxta Ariſtotelem lib. 8 politic. Cap. 3 eſt, quædam *relaxatio animi, & velut requies à labore.* Jocum autem dividit Cicero Lib. 1 Officiorum, in illiberalem, petulantem, flagitioſum, obſcœnum: alterum elegantem, urbanum, ingenioſum, facetum. Similiter S. Ambroſius Lib. 1 Offic. cap. 20, jubet, jocos eſſe ingenuos & facetos, atque in iis evitari nimiam effuſionem, quam non evitant *nugatores & joculatores.*

301 Vides itaque, Reverende Pater, & accuſationem tuam frivolam eſſe, & argumentationem ineptam; dum ex eo quod Bollando jocum aliquem facetum & ingenuum tribuam, infers, me Bollandum facere *Nugatorem & joculatorem.*

302 Jocus, quo uſum illum dicimus, conveniebat argumento, de quo agebatur; vobis quidem ſacerrimo, ſed eruditis, inter ſe libere de eo conferentibus, haud ſolito tractari abſq; riſu aliquo. Id autem fecit tam verecunde Bollandus, ut vos ipſos latuerit; quin etiam vobis in laudem verteritis propoſitionem hypotheticam ſic prolatam, licet hypotheſi non admiſſa, ſed ut ſummum in medio relicta. Nicolaus Antonius, quoties in hiſce meis Reſponſis fit fietque mentio Pſeudo-Dexteri & ſequacium, laudatus & laudandus, nec unquam ſatis; ſuper iiſdem ſcribens P. Bollando anno 1656, ſic exorditur epiſtolam: „In magni operis Prolegomenis „tuis ... tres quidem Syrtes evitare te, ais, „... Harum tertiam Hiſpani quidam, heri „aut nudius tertius inventi ... conficiunt; „nec tamen *inter alia Flavii Dexteri hoc* „*opus eſſe, quod ejus nomen præſefert, vel* „*aſſeverare audes, vel contentioſe pernegares;* „*ne* (ut urbane magis, ais, quam ſincere) *gra-* „*tiâ hujus ſcriptoris, cum bellicoſa gente in* „*certamen deſcendas.*

303 Hæc ille ſcribens animadvertit, quomodo in ipſo opere *aliud fere agere* Bollandus videatur, *quam acturum ſe receperat.* Et, *Hæc tua, ingenua*, inquit, *& judicii plena inconſtantia, quam non ſis erga hos ſcriptores animatus planiſſime oſtendit.* Similia ſcripſiſſet credo, ſi viſa ad diem 5 Januarii S. Teleſphori Vita, nullo verbo approbationem ſonante, producta, oculos conjeciſſet in alterum de Jacobo locum, occulte quidem, ſed prudenti lectori intelligibiliter ſatis, dubitationis alicujus indicium dantem. Laudaſſet utique *judicii plenam* Bollandi circa argumentum iſtud *inconſtantiam*: &

ſicuti non putavit ſe facere amico injuriam, dicendo, quod *urbane magis quam ſincere* negaverit, velle ſe Dexteri cauſa cum bellicoſa gente deſcendere in certamen; ſic neque ſe feciſſe crederet, ſi dixiſſet, *joco magis quam ſerio* conceſſiſſe Jacobum Carmelitis, ex ea quam dixi cauſa & tali modo. Tu, Pater Rev. qui Bollandum dicis à me fingi *nugatorem & joculatorem*; diceres conſequenter, illum à D. Nicolao Antonio *ſimulatorem hypocritam*, ac datæ Hiſpanis *fidei violatorem* cenſeri; ſed non crederet ipſe, ſi viveret, Bollandus, læſum ſe; & uti de illius judicio gratulatus eſt ſibi; ſic neque de Henſchenii dato ſibi per me teſtimonio queſtus fuiſſet; videns non aliter excuti poſſe importunas conſequentias, ex ſuis iſtis antecedentibus contra opus totum ſuamque intentionem deductas; niſi palam & aperte mentem ſuam aperiendo.

§. XXVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius S. Theodori, Ducis ac Martyris, miraculoſam de dracone victoriam deliris accenſet narratiunculis.

RESPONSIO.

304 Niſi multiplicare inutiliter titulos Accuſationum voluiſſes, Rev. Pater, poteras Draconi S. Georgii, hunc S. Theodori conjunxiſſe Art. XI. §. 9, & commune utrique habuiſſes reſponſum. Mihi hic non vacat eadem repetere, ſolum dico, quod qui *Georgii aliorumque ſimilium Paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur compoſita, in Romana Eccleſia non legi*, teſtatur, atque inter apocrypha refert Gelaſius Papa in Concilio Romano 70 Epiſcoporum; potuiſſet ſimili ratione etiam rejeciſſe Paſſionem Sancti iſtius Theodori Ducis, à quocumque ſcriptam, ſi ea tunc nota fuiſſet. Non fuiſſe notam Latinis, ſuadet antiquorum omnium Martyrologorum Hieronymi, Bedæ, Flori, Uſuardi &c. de illo ſilentium. Sed neque Græcorum quiſquam ejus meminit ante ſeculum 10. Etenim huc uſque ſolus notus erat *S. Theodorus, Tiro* cognominatus, ſub Galerio Maximiano Martyr inclitus, Græcis faſtis 17 Februarii, Latinis 9 Novembris inſcriptus, cujus apud Gregorium Nyſſenum laus, memoria apud Anaſtaſium Synaitam, miracula à Nectario Conſtantinopolitano Archidiacono ſcripta, ſepulcrum & cultus apud Euchaitas, tam notus, ut ipſa civitas inde dicta Theodoropolis ſit; templum denique Conſtantinopoli in Sporacio adeo antiquum, ut ab Helenâ Auguſta conditum feratur, teſte Codino.

305 Huc tamen decimo circiter ſeculo allatum corpus, ſub nomine S. Theodori Martyris, ejuſdem vel alterius, cum non ſatis probaretur illius notiſſimi atque antiquitus celeberrimi eſſe, cujus corpus adhuc in ſua urbe credebatur haberi; & cum in ore Amaſenorum eſſet fabula, de extincto per S. Theodorum dracone; placuit aliquibus hoc argumentum aſſumere ad exornanda nova Acta alterius Junioris Theodori, quem Ducem cognominabant; eaque edere ſub nomine Augari Notarii, tamquam ipſimet paſſioni præſentis, qualia in compendium Græce contracta, à Lipomano & Surio Latine edita ſunt. Bollandus noſter ea dedit; & qua licuit illuſtravit tomo 2 Februarii:

Digitized by Google

bruarii: nihil adferens quo majorem probet vetuſtatem, ſed addens prolixiorum Actorum metaphraſim, quam compoſuit ſeculo XI, *Bonitus, Subdiaconus Eccleſiæ Neapoleos, quintum ætatis percurrens luſtrum.*

306 Ad hanc metaphraſim præfatur Bonitus ille, quod ipſam compoſuit ex ea Paſſione, quæ *ruſtico Achivorum ſtylo* in dicta Eccleſia legebatur: & num. 22, credens etiam ipſe, à teſte oculato ſcriptam Paſſionem (quam enim criſin huc afferret juvenis Rhetor, & necdum annum 25 vitæ egreſſus) *idiotam & imperitum eum fuiſſe* auctorem cenſet, qui Sancti *paſſionem tam inculto famine ac ruſticiſſimo ſermone digeſſit*: quomodo ſcilicet *quidam inertes* (ſicut habet præfatio) *Sanctorum Martyrum paſſiones deſcribentes, tanta eas abſurditate faminum, tantaque obſcuritate ſenſuum replevere, ut nec tempora paſſionum, agonumque conſtantia, vel contra impios eorum victoria intelligi queant.*

307 Hæc ſi tunc, cum Acta illa prælo parabat Bollandus, ſuomet ipſius ſenioris judicio tiro in opere, nec adhuc eam rerum experientiam animique firmitatem adeptus, quam longior ætas eorumdemque ſtudiorum tractatio attulit ſpatio annorum ſequentium 30; vix equidem dubito, quin agnoviſſet, præter antiquas de S. Theodoro Tirone notitias, nihil certi haberi de Theodoro Duce, ut diſtincto; ac proinde, multa huic fuiſſe attributa, mutuo accepta à priore (nam & tormenta conveniunt, & in utriuſque Actis eadem memoratur matrona Euſebia) mutuo accepta à priore; & communis utriuſque in Euchaitarum urbe ſepultura: pugnam vero cum Dracone credo ſumptam ex imaginibus, quomodo accidit S. Georgio, ſicuti ſatis ſuperque declaravi.

308 Henſchenio diuturnior ſua per Germaniam, Italiam, Galliam peregrinatio, & in eis multa cum eruditioribus ubique viris tractatio, hunc imprimis fructum attulit, quod ad veterum Martyrum paſſiones ſeveriorem, quàm Bollandus adhibuerat criſim, paſſim requiri cognoverit, ac deinceps adhibendam ſtatuerit, ipſique Bollando perſuaſerit. Illo ergo adhortante, & vehementer probante, in S. Georgio cœpi experiri quid poſſem: deinde poſt annos ab inde non paucos, Ephemerides Græco-moſchas Majo menſi præmiſſurus, eodem Henſchenio approbante, ad 7 Febr. (tunc enim Ducem colunt Græci, quem 7 Latini) ita ſcripſi: *Acta dedimus, famulo ejus Angaro adſcripta, ſed ut talia non magis nunc credimus recipienda, quam quæ S. Georgio ſimiliter ſub nomine Paſicratis famuli ſunt affictà; quin & certamen utriuſque cum dracone, utrobique æqualiter fabuloſum credimus.* Quia autem in Aprili ad diem 23 pugnam iſtam S. Georgii *commentum plebejum & deliram narratiunculam* appellaveram, idem huc trahit Accuſator meus; neque magnopere refragabor quin faciat, modo meam de Georgiano dracone cenſuram recipiat, ut æquam ac juſtam. Ita nunc faceret Bollandus ſi viveret, extremis ſuis annis multo animatior ad ſevere cribrandas Sanctorum Vitas quàm fuerat primis. Hoc ergo circa Theodorum Ducem faciendum expectet Lector in Supplemento ad Februarium, vel in Novembri ad Acta S. Theodori Tironis.

Digitized by Google

§. XXVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat hiſtoriam, ſanctitatem, cultum S. Alberti Patriarchæ Hieroſolymitani.

RESPONSIO.

309 Hiſtoriam iſtius Sancti, quam in tabulario eccleſiæ Vercellenſis repertam, ejuſdem Epiſcopus Jo. Stephanus Ferrerius in lucem protulit; Philippus Ferrarius, in Catalogo Sanctorum Italiæ, ſecutus eſt; Lezana, Carmeliticorum Annalium conditor, unice æſtimavit; non impugno ego, ſed contra novitias Saraceni & ſequacium fictiones propugno. Sanctitatem ejuſdem quo verbo factove impugnem, neque tu dicis, Pater Rev. neque divinare poſſum, unde occaſionem ſumpſeris de hoc me accuſandi, qui non modo ſancte obiiſſe eum teneo; ſed cum Lezana, talem obiiſſe mortem dico, quæ Martyris cultum fundare poſſit, quandocumque Eccleſia hunc approbaverit; nec puto approbaret difficulter, ſi pro eo Carmelitæ inſtarent. Sed hoc illi cavebunt facere, ne patefaciant ſacræ Congregationi, quam parum notus fuerit ipſis ſuus ſanctus Legiſlator, quando petierunt ſibi concedi ejus Officium proprium; de quo Officio, vide dicta Art. 9 §. 4 ſicut ob eamdem cauſam non audent reſumere veterem ac legitimum cultum ſui S. Petri Thomaſii, ut Confeſſoris; ne pateſcant figmenta, quibus inducti crediderunt, obiiſſe Martyrem, cum tali titulo eumdem nunc colentes. Denique vehementer probavi cultum illum (exemplo forſitan ab Acconenſi, in qua tumulatus fuerit, eccleſia ſumpto, niſi elegerit tumulari in Carmelo, quod nuſquam lego) vehementer, inquam, probavi cultum, quem ei ſuo in Ordine ſervandum ſtatuerunt Carmelitæ, multis, quos expendo, titulis obligati; & miror Eccleſiam Vercellenſem, cujus Epiſcopus fuerat; Canonicos Regulares, quorum Regulam inſtitutumque profeſſus; adeo tardos fuiſſe in ſequendo Carmelitarum exemplo, ut Vercellenſes ne nunc quidem (niſi forte recentiſſime id cœperint facere) ipſum colant; Regulares vero, in nullis eorum Officiorum, quorum omnes mihi notas editiones enumeravi uſque ad an. 1660.

310 Hoc agentem latebat libellus foliculorum quinque, Cæſenæ mihi datus ab Abbate Celſo de Roſinis, Lycæi Lateranenſis conditore; qui nec ipſe libelli ejus habuerat notitiam cum ſuum librum ederet; ut mirum non ſit, ſi Carmelitas quoque idem libellus latuerit. Eſt autem impreſſus Brixiæ an. 1536, ex libro qui dicitur Epilogus Chronicarum, edito (neſcio quando) *à doctiſſimo & celeberrimo viro Ioanne de Nigravalle, Ordinis Præmonſtratenſis, & S. R. E. Bibliothecario integerrimo.* In hoc libello, cui titulus, *in laudem ſacri Canonici Ordinis* fol. C 2, recitantur *nomina* plus quam 430 Sanctorum, *ex ſupradicto Ordine*, interque eos *S. Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus, Confeſſor.*

311 Hanc ego notitiam, qualem reperio, libenter communico; aliis indagandum relinquens, unde eam ipſe Joannes acceperit; ſed ſimul moneo, Conſtantinum Ghinium Senenſem, Canon. Regul. S. Salvii, qui anno

no 1621 Venetiis edidit *Natales Sanctorum Canonicorum*, pag. 107 habere *memoriam Sanctorum, quos Io. Nigravallis ponit, de quibus*, inquit, *nulla facta eſt à nobis recordatio, tum quia dies ignoramus, tum etiam eorum actus ut plurimum ſunt ignoti.* Inter ſic omiſſos, eſt etiam prædictus *S. Albertus.* Erat igitur hic ignotus Regularium Ordini, neque ſciebatur quo fundamento Joannes illum retuliſſet in numerum Canonicorum Regularium, neque habebatur dies. Carmelitæ agendum de eo elegerant 8 Aprilis, aguntque, etiam poſtquam innotuit obiiſſe illum ex plaga inflicta 14 Septembris, quando eum refert Ferrarius in Catalogo, idque ex prædicto libro Ferrerii: qui cum editus fuerit an. 1602, poterat eum noviſſe jam pridem Ghinius, ſi unus homo omnia, quæ ad rem ſuam faciunt, noſſe poſſet.

312 Hoc ideo noto, ut appareat quanto magis ignoſcendum mihi fuerit, quod in Belgio ſcribens de S. Alberto, ignoraverim, Canonicos Lateranenſes Mediolani edidiſſe an. 1666 Officia propria nova, quibus inſeruerint proprium de S. Alberto; maxime cum id ipſum ignoraret, eodem tempore Romæ Canonicorum Regularium, ſed Congregationi Gallicanæ atque à Lateranenſi diverſæ, Procurator generalis: ab hoc enim ſumpta fuit informatio quæ me decepit, fecitque ut præſidentius quam par erat negarem, in ordine Lateranenſium coli S. Albertum. Plura vide Art. 9 §. 4. Ibi, ſi demonſtravi, quam infeliciter ex Saraceni Menologio Carmelitano ſumptæ ſint de illo Sancto Lectiones, quas nec ipſi poſtea Carmelitæ probarunt, alias fabricati; ſi ſcrupulum etiam movi ſuper Indulto Pii V, quaſi eo conceſſæ fuerint Lateranenſibus ipſis tales Lectiones, tot annis poſt ipſius Pii mortem compoſitæ; ignoſcant mihi Lateranenſes, criminum, mihi ea cauſa imputatorum, atrocitate conſtricto; ipſiſque Carmelitis imputent incommodum, ſi quod præter voluntatem meam ſibi obveniat à S. Congregatione Rituum, querelam fortaſſe motura, pro mala informatione ſibi facta, licet innocenter. Maneat interim purgata bona fides mea, per ignorantiam facti recentis & longinqui; nec non per ſinceram erroris confeſſionem, loco tam proprio conſpicuoque factam; & confundantur ora loquentium perverſa, contra me meoſque libros, ex cauſa tam levi, imo nulla.

§. XXVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, hiſtoriam SS. Juliani & Baſiliſſæ, à coævis deſcriptam, & aliunde irrefragabiliter probatam, annumerat fabulis.

RESPONSIO.

313 Coepit R. P. Joannes Bollandus, ſocium nactus R. P. Godefridum Henſchenium anno 1635, Acta Sanctorum Januarii componere ferme ſimul & imprimere; intraque octo annos diverſiſſimis aliis occupationibus, morbo etiam diuturno interpolatos, opus vaſtiſſimorum duorum tomorum, cui totam utriuſque vitam impenſam fuiſſe quivis crederet, abſolverunt edideruntque anno 1643. Totum hoc cum ea omni cautione factum eſſe, quam uterque adhibiturus fuiſſet, auctâ per continuam annorum 30 vel 40 exercitationem experientia & ſcientiâ, neſcio quis ſapientes

pienter credere poſſit: ipſi tantum de ſe numquam præſumpſerunt, ſed procedente paulatim prælo & opere, non raro corrigebant aliquid ex iis, quæ antea citra hæſitationem definierant.

314 Sic cum ad hæc ipſa, de quibus nunc agendum, SS. Juliani & Baſiliſſæ Acta credidiſſent num. 11, *eodem etiam tempore*, id eſt, *ſub perſecutione Diocletiani*, ad Mare rubrum extitiſſe monaſteria cœnobitarum, idque probaturos ſe infra dixiſſent 14 Januarii *in Actis SS. Monachorum Martyrum in Sina Monte & in Raithu*; ubi ad rem ventum eſt, de Martyribus quidem 43 in Raithu ad mare rubrum per Blemmyas occiſis, fatentur, illorum ſe *ignorare ætatem*; eoſque collocant folio 966 poſt Sinaitas, occiſos ſeculo Chriſti quinto; non auſi ſcribere ſeculi 6 initio, quod potuiſſent, ſi voluiſſent Cedrenum ſequi, cædem iſtam referentis ad annum 10 Anaſtaſii Imperatoris, Chriſti 601. Noluerunt tamen, quia verebantur hiſtoriæ iſtius ſcriptorem Nilum, diſcipulum S. Joannis Chryſoſtomi anno 407 defuncti, non ſolum facere centenario majorem, ſed etiam ad itinera vegetum. Prudenter ſane: nec minus prudenter dubitaſſent pag. 936 de aliis, qui in eodem monte Sina occiſi ſimiliter à Saracenis fuerunt, *multis ante temporibus*, quam ſcilicet deſcripta à Nilo cædes patraretur; ſatiſne potuerint horum Martyrium referre ad tempora Diocletiani & S. Petri Alexandrini, Martyris Epiſcopi, ex ſola ac prorſus gratuita conjectura ejus qui ipſorum memoriam in Menæa retulit.

315 Dubitaſſent autem illi vehementius, ſi tunc vidiſſent, quæ poſtea Henſchenius mecum vidit, Synaxaria manuſcripta vetuſtiora, in quorum pleriſque nulla eſt priorum Martyrum notitia, quæ unice pendet à Nilo ſcriptore, indefinite dumtaxat loquente, ac dicente id factum *multis ante temporibus* quam poſteriores occiderentur. Occaſio certe per quam occiſi priores dicuntur in Meraeis, mors Tribuni ſcilicet, cui tot innocentium victimis parentaverint Saraceni, non exigebat alicujus Romani perſecutoris mentionem, nullam in ea crudelitate partem habentis. Si Bollando neceſſe tunc fuiſſet penitius ſcrutari initia Ægyptiaci Monachatus, & legere contigiſſet, quæ ego eruderavi, S. Pachomii irrefragabilia Acta, in iiſque teſtimonium ipſiuſmet S. Antonii, de paucitate Monachorum ſua ætate, & cœnobiis à Pachomio primum inſtitutis; non fuiſſet cunctatus deponere præjudicium, ſicut depoſuit Henſchenius, lecto & probato Commentario meo. Hic ego, poſtquam diſſerui de veſtibus Monachorum Tabenneſiotarum, à S. Pachomio fundatorum; confirmo, quod antea demonſtraveram de cœnobialis vitæ initio per Pachomium, & quod in Prologo ad vitam S. Serapionis aſſeruerat Hieronymus, *Pachomium* ſaltem *primum* fuiſſe, *qui per Thebaidem cœnobiorum fundamenta jecit.* Tum loco à Paternitate Tua accuſato, ſcilicet num. 27 ante illius Sancti Vitam, tomo 3 Maji pag. 293, hæc ſubjungo; quæ malim repetere integra, quam mutila legenda dimittere in Exhibitione Tua. Sic ergo loquor:

316 Hoc vitæ genus quo minus credatur, ex S. Antonii teſtimonio fuiſſe novum & antea ignotum, apud æquum rerum æſtimatorem non efficient Acta SS. Juliani & Baſiliſſæ ad 9 Januarii illuſtrata, & propter antiquiſſimorum ſcriptorum auctoritatem (erant enim in iis S. Aldelmus Sciréburnenſis, & S. Ado Viennenſis, Epiſcopi, qui ante mille annos floruerunt) vehementer laudata, eoque fidentius tunc recepta quod in Prologo legerentur hæc verba: *Nos quæ vidimus oculis noſtris Sanctorum geſta ſcripſimus.* Cum enim S. Antonius Monachus factus ſit circa annum ætatis ſuæ 20, Chriſti 270, ignorare non potuiſſet *ſancta monaſteria*

ria

ria à prædictis excitata, ſi ea fuerunt tam numeroſa, ut fuerit *Iulianus, congregationis circiter decem millium Monachorum Pater*, quod ajunt Acta num. 10 : qui omnes pro fide cremati dicuntur n. 19 : & ſi *Baſiliſſa* rexiſſet *chorum ſanctarum Virginum, numero circiter mille*, ut habetur num. 15, ſub ſua obedientia regulariter viventium, quas omnes intra dimidii anni ſpatium felici morte præmiſerit ad cælum, perſequente Eccleſiam Diocletiano. Qui Januarium noſtrum revocabunt ad incudem, alia haud dubie multa invenient, ob quæ non mereantur Acta iſta cenſeri primæ fidei, idoneaque ut aliqua majoris conſequentiæ aſſertio ſuper ea fundetur.

317 Multum interim fecit Bollandus; primum, quod diligentiſſime collegit Auctores antiquos & Martyrologos omnes, qui tunc ad manum erant, de SS. Juliano & Baſiliſſa locutos; ad confirmandum eorum veterem, ſaltem à ſeculo octavo notitiam, in eoque fundatam eorumdem annuam in multis Eccleſiis, etiam Mediolanenſi, memoriam. Deinde, nullam inveniens in Ægypto Antiochiam, nullum Antiochum Regem qui illam condiderit, nedum Metropolim Ægypti conſtituerit; conatus eſt ſuadere, fieri poſſe, ut nihilominus fuerit ibidem aliqua grandis Antiochia, cujus memoria omnis perierit; ſicut in Africa reperiebatur quædam *Antiochi Solen*: ſed id nemini perſuaſerit, cui notum ſit quam accurate Ptolomæus & alii Ægyptum antiquam deſcripſerint. Tertio, ex Hieronymiani Martyrologii vetuſtiſſimo plus quam mille annorum ecgrapho Epternacenſi, notavit, ibi non legi *In Antiochia*, ſed *in Antiõ*, quæ abbreviatura poſſit extenſius legi *Antinous*; eſſe autem Antinoum, urbem primariam Thebaidos in Ægypto; in qua *ſub perſecutione Diocletiani & Maximiani fidelium terra capta martyrio coronatos centum quadraginta quatuor millia, ſeptingenta autem in exilium acta*, Scaligero ſcripſit Ignatius, Patriarcha Antiochenus in Syria. Fides penes auctorem.

318 Innumeros pene & paſſos & fugatos iſtic & alibi, equidem non dubito; definitio numeri tam diſtincta, in totius antiquitatis ſilentio, ſuſpecta eſſe poterat, & vero debebat eſſe; fuiſſetque, ſi Januarium vivens recognoviſſet Bollandus. Cujus interim laudabilis iſte pro tempore & facultate conatus, ipſimet nunc videretur conatus tironis. Allatis enim ex diverſiſſimis regionibus, Italia, Gallia, Germaniaque Hieronymiani Martyrologii ecgraphis aliis tribus, quorum Corbejenſe unum erat, nihilo recentius primo Epternacenſi, ad quæ ipſum exactum editumque fuit anno 1668 Lucæ in Hetruria, à Franciſco Maria Florentinio, atque non niſi poſt Bollandi mortem allatum Antverpiam; ubique notavimus integre ſcriptum, *In Antiochia paſſio SS. Iuliani & Baſiliſſæ. In India Celſii Iuliani.*

319 In his ultimis verbis, *non dubium à librarii oſcitantia mendum* eſſe, minus confidenter Bollandus pronuntiaſſet, ſi conſenſum ceterorum vidiſſet; nec propter unius eorum ambiguam abbreviationem *Antiõ*, ſubſtituiſſet pro *Antiochia Antinoum*, licet hæc etiam Ἀντινόεια dicatur Stephano de urbibus, in Ἀντιόχειαν facile convertibilis. Non etiam manuſcriptis Actis, ubi legitur num. 17 *Antiochia, quæ eſt metropolis Syriæ*, prætuliſſet unum exemplar alterumve, ubi legitur *Metropolis Ægypti*; aut S. Aldelmi conjecturam, pro Antiochia ſubſtituendis, *municipium Alexandri, quæ eſt metropolis Ægyptii*: licet enim hoc omnino ſit fueritque *Alexandria*, nunc *Damiata*; illa tamen ab alio quoquam; de SS. Juliano & Baſiliſſa ſcribente, non nominatur. Denique his omnibus conſideratis, non tam abſolute definiviſſet Bollandus, præter S. Julianum Cilicem (cujus antiquiſſimus eſt in Antiochia Syriæ

Digitized by Google

Syriæ cultus ab ipſomet probatus, num. 7 & 8) apud Græcos relatum 21 Junii, apud Latinos 16, diverſum eſſe à ſocio S. Baſiliſſæ, ſupra relato ex Hieronymiani Martyrologii ecgraphis: qui Cilix ad 9 Januarii paſſus dicitur in Actis, quæ erant examinanda.

320 Sunt hæc (quantum ego quidem nunc poſſum dijudicare) merum commentum, ſeu pia parabola, ad commendandam virginitatem poëtice compoſita ab aliquo ſcriptore Latino, ſeculo forſan ſeptimo; indeque, propter inventionis elegantiam rerumque admirabilium varietatem magis quam veritatem, cupide à S. Aldelmo ſuſcepta, in libro de laudibus virginitatis ſeculo octavo. Seculo autem ſequenti nono, eadem Juliani & Baſiliſſæ paſſio tranſiit in Martyrologia Wandelberti, Adonis, Uſuardi, Notkeri, & Rabani, nec non hodiernum Romanum. Auctorem Latinum probat phraſis tota, nihil Græciſmi redolens, ut ſolent ea quæ habemus antiquitus è Græco verſa in Latinum. Neque contrarium probat pars prior Actorum, ab Aloyſio Lipomanno reperta Græce in Baſilianorum monaſterio quod Crypta ferrata dicitur: iſtius enim monaſterii codices, in Bibliothecam denique Vaticanam tranſlatos, ibi excuſſimus, invenimuſque multas earum Vitarum quæ alibi non inveniuntur in collectionibus vulgo adſcriptis Metaphraſti, ibidem fuiſſe ex Latino traductas in Græcum; quæ, vel alia ſimilis tranſlatio Græca (ſicut Vitæ S. Alexii accidit) Conſtantinopolim delata, à Monachis hinc inde commeantibus, occaſionem dederit Synaxariorum amplificatoribus poſt Baſilium Porphyro-genitum (in cujus Synaxario nihil de Juliano & Baſiliſſa legitur) horum quoque paſſionem commemorandi.

321 Aſt controverſæ hujus Legendæ Auctores ſic præfantur: *Nos quæ vidimus oculis noſtris Sanctorum geſta ſcripſimus*; idem Paſicrates de ſcriptis à ſe Actis S. Georgii, idem Augarus de geſtis S. Theodori Ducis, præfati ſunt: an ideo minus fabuloſa illa? Vide autem an veroſimile ſit, in Ægypto aut Syria ſcriptum fuiſſe, quod num. 19 ſic legitur, *In quo loco* (ubi ſcilicet concremata fuerat *multitudo Sacerdotum & Levitarum & omnium miniſtrorum eccleſiæ* apud Julianum cauſa perſecutionis collecta) *talis divina gratia collata eſt, ut uſque in hodiernum diem omnes prætereuntes tempore pſallendi Tertiam, Sextam, Nonam, Veſpertinos, Nocturnos, Matutinoſque hymnos, ita audiant multitudinem pſallentium, ſicut in corpore manentium: & ſi quis his temporibus æger adierit, quantacumque fuerit ægritudine oppreſſus, abſcedit in nomine D. N. Ieſu Chriſti ſanus.*

322 Hæc ſi Joanni Mabilioni, in rebus Liturgicis verſatiſſimo, dijudicanda quis offerat, cujus ætatis ſint; reſpondebit, ex ſuo de Liturgia Gallicana opere anni 1685 pag. 382, Siquidem agatur de Ægypto, quinto ſeculo poſteriora videri: illo enim Monachi *duabus tantum vicibus in oratorium conveniebant, veſperi ſcilicet ac media nocte, aliis horis Pſalmos in cellula ſua inter laborandum recitare ſoliti .... & idem fere obtinebat in Palæſtina & Meſopotamia cœnobiis omnibus; niſi quod ad ſingulas horas ſolennes* (puta Dominicis & feſtis) *oratorium frequentabant, ut in publico conventu ternos Deo pſalmos perſolverent*: quod & Antiochiæ, & in Cathedralibus omnibus, ratione convenientium iſtuc fidelium, credo obtinuiſſe: atque hæc ille ex Caſſiano, præcipua duo Curſus eccleſiaſtici genera diſtinguente, ſicut ipſemet viderat obſervari, & ſecum in Galliam traduxit, *unum eorum qui in Ægypto & Meſopotamia; alterū eorum qui in Palæſtina & Thebaide verſabantur.* Noſter vero, de quo agimus Auctor, hic, Nocturnos Matutinoſque hymnos diſtinguit ex uſu Eccleſiarum Occidentalium, atque imprimis Romanæ,

quo

quod ante S. Benedicti tempora uſitatum ægre probabitur.

323 Porro quis Paganicarum ſuperſtitionum gnarus, ſcienſque quam inſolens iis fuerit, plus quam unam divinitatem quolibet in templo venerari (nam Pantheon Agrippæ, Diis omnibus ſacrum, ad alios uſus factum erat, neque ab aliis Romani Imperii civitatibus ſumptum inde exemplum ſcitur Pantheon extruendi) quis, inquam, gnarus Paganicarum ſuperſtitionum credet, Apamei & Antiochiæ fuiſſe *templum, cujus eſt conſuetudo* (ſicut habetur num. 54) *ſemel in anno [natali Principum] pateſieri, ubi dignoſcuntur veneranda numina Iovis, Iunonis & Minervæ, ex electro puro imagines conſtructæ, quibus ſuaviſſimus Cupido delectamenta miniſtrat.* Fidem porro ſuperant quæ ſequuntur, dum cauſam reddit Auctor tam inſolitæ diuturnæque clauſuræ; *Tale enim*, inquit, *erat opus fabricæ, ut non marmore, ſed tabulis argenteis parietes & pavimentum ſtratum ſplenderent, auro puriſſimo & margaritis vel lapidibus criſparent cameræ* .... ſed ad S. Juliani illuc ingreſſi preces, *omnia ſculptilia ad nihilum redacta ſunt; templum vero ita ſubmerſum eſt, ut quid fuerit non pareret. Nam & multitudo confuſa Sacerdotum circiter mille cum templo perierunt, & alia multa pars Paganorum ſimul interiit: ignis vero eructuans eſt in eodem loco uſque in hodiernum diem.* Atqui nec hoc abſque certiori teſte credibile eſt; & hæc iterum phraſis, *uſque in hodiernum diem*, uſitatiſſima iis Sanctorum paſſionibus, quæ veterum non exſtantium loco ſeculis 7 & 8 ſuppoſitæ ſunt, ſeculorum aliquot intervallum notare ſolet, non annos pauculos quot effluxerunt inter Diocletiani perſecutionem & pacem Eccleſiæ partam à Conſtantino.

324 Rurſus cum tandem capite plexus eſſet Martyr, dicitur quod *ſtatim terræ motus factus eſt, ut prope pars tertia civitatis à fundamentis ſubverteretur; nec qualicumque permiſſum eſt ſtare, in quo idolum eſſe dignoſcebatur. Fulgura & tonitrua & grando intolerabilis facta eſt, quæ maximam partem incredulam conſumpſit*: quæ iterum emen-tiens ſuperjectio eſt, & una ex characteriſticis notis unde genuinæ Martyrum Paſſiones à ſuppoſitiis diſcernuntur. Recentius denique figmentum videtur, quod *noctu* Martyrum necem ſecuta, *venerunt populi Chriſtiani & Sacerdotes, & præ multitudine cadaverum Reliquias Sanctorum non cognoſcentes, poſitis genibus oraverunt; & oratione completa apparuerunt eis in ſpecie virginum animæ Sanctorum, unaquæque ſupra corpoream thecam ſuam reſidens. Sic ſanctæ Reliquiæ collectæ ſunt, & Domini gratia ita ordinavit, ut Sanctorum ſanguis, ſicut panis lacteus, circa unumquemque eorum congelaretur, ut nec terra auderet os ſuum aperire, ad ſanctum cruorem recipiendum, quæ ſcelerato ſanguine fuerat ſatiata* .... *quorum ſancta corpora auferentes Sacerdotes, ſepelierunt in ſancta matre eccleſia, ſub ſancto velamine altaris*: quale quid ante Conſtantini tempora factum, nuſquam legimus: hic autem ſtatim à cæde factum dicitur, uti & in aliis paſſim ejuſdem generis, quæ vel inde probantur recentioris fabricæ eſſe.

325 His ſic expoſitis non opus eſt prolixo commentario, ut perſuadeam jam aliunde doctis, haud facile recipiendos ad teſtimonium eos, qui ſe præſentes dicunt fuiſſe rebus prorſus incredibilibus; cujuſmodi plurima ſunt totis hiſce Actis ſparſa: proinde nemo, præter veſtram Paternitatem ipſique ſimiles poſthac ſentiet, credo, quod ex fide talium ſatis probetur, eo loco ac tempore inſimul collecta fuiſſe in unum monaſterium ſub Juliano quidem 10 vel 12 millia Monachorum, ſub Baſiliſſa autem chorum ſanctarum Virginum circiter mille. Merito proinde Theodoricus Ruinartus inter genui-

na ac certa Martyrum priſcorum Acta, quorum non pauca ex noſtro collegit opere, noluit iſtis, apud tot antiquos ſcriptores Martyrologoſque indicatis, advertere animum; ex eorum genere eſſe judicans, de quibus loquentem audivimus Art. XI n. 174. Equidem vix poſſum credere, in his aliiſque per Januarium ſparſis Actis, Bollandum numquam, vel non niſi leviter hæſitaſſe: ſed in iſtis novi operis principiis crediderit, multa diſſimulanda eſſe, ambiguus de ſucceſſu novi vaſtiq; conaminis, dequo ſub initium docti pariter & indocti eſſent judicaturi; quorum hi (ut nunc etiam fit) nefas putarent dubitare de Legendis Sanctorum vulgo receptis. Judicavit, credo, vir ſapiens, cavendum ſibi ſolicitius eſſe, ne videretur plures improbare quam approbare: donec progreſſu temporis creſceret æſtimatio operis apud omnes; ſibique, paulatim etiam eruditiori & eruditorum judicia audituro, pariter etiam creſceret fiducia ad apertius declaranda ſenſa animi ſui, & vulgi præjudicia minus minuſque formidandi.

326 Adhæc autem Juliani ac Baſiliſſæ Acta cunctantius recipienda, moroſiuſque expendenda, neque eos Antinoo vel cuivis alteri Ægypti loco adſcribendos; vehementer quoque movendum fuiſſe credo, quando cognoviſſet, nullam eorum mentionē fieri in Martyrologio Coptico Collegii Maronitarū Romæ; unde ſperabat nanciſci Sanctorū Orientalis Eccleſiæ Vitas, juxta dies menſium XII Copticorum deſcriptas, uti præfatur n. 11. Nos autem eas nunc inde habemus Latine redditas, ſed breviſſimas & abſque Sanctis hic controverſis. Quid autem de ſolo loquor Coptico illo Martyrologio? Nec Seldenus, in duplici aut triplici Kalendario; neque Habeſſini, Chriſtianitatem à Coptis edocti, in ſuo metrico Hagiologio, nomina iſtæc noverunt; neque Euſebius Martyrum Palæſtiniorum & Ægyptiorum illuſtriora Acta ac nomina haud indiligenter proſecutus; nec ullus denique antiquorum Græcorum, talis, & tot miraculis revelationibuſque intextæ paſſionis SS. Juliani ac Baſiliſſæ & tot Sociorum, uſpiam recordatur. Idem dixerim de vetuſtioribus Latinis, in quibus Beda (Aldelmo poſterior, cujus & Vitam ſcripſit) & Florus Lugdunenſis, quorum genuina Martyrologia, Bollando numquam viſa, ego ipſo mortuo eruderavi ante tomum 2 Martii.

327 Hæc porro, plenius maturiuſq; expendenda in Supplemento, non ideo hic anticipatò tractavi, ut Bollandiani operis laudatiſſimis apud omnes initiis quidquam detraham (merito enim univerſum orbem in ſtuporem rapuit conatus tam vaſtus; & ſpem cogitationemque unius hominis, quamvis eruditi & diligentis, excedere viſus) ſed ut appareat quam impoſſibile ſit, tali in opere ſic progredi quempiam, ut progrediens nōn multa improbet, multaque aliter ſcripturus ſit, poſt annos triginta aut quadraginta in eodem argumento collocatos. Qui parum novit, parum dubitat: *qui addit ſcientiam*, inquit Sapiens, *addit laborem* indagandi plura, quæ ſe ignorare deprehendit, eodem quo proficit ad doctrinam paſſu. Quod hic juniorem Bollandum cum ipſomet ſeniore comparaverim, excuſabit præciſa neceſſitas, qua cogor demonſtrare, neque jactantiæ, neque invidiæ adſcribendum, ſi Magiſtrorum meorum, præſertim incipientium, errata vel defectus æque ac proprios ſine fuco agnoſcam, eoſq; ſtudeam emendare & ſupplere; atque eorumdem ac propriis per annos ſexaginta profectibus inſtructior, putem me tandem videre aliquid, quod ipſi primis ſtudii hujus annis non viderant, viderent autem ſi nunc viverent, & ſuper iiſdem Vitis novum judicium ferre deberent.

328 Si porro jam ex me quærat aliquis, quid denique de Sanctis Juliano ac Baſiliſ-

ſa

ſa opiner: dicam, quod (ſalvo ulteriori maturiorique poſterorum examine) veroſimillimum videatur, veros Sanctos eſſe *Iulianum & Baſiliſſam*, quorum *in Antiochia* paſſorum meminit Hieronymianum Martyrologium, atque hos ad Syriam pertinere: ad Indiam, *Celſum* ac *Iulianum* alterum: & ab utroque diverſum eum, qui refertur 21 Junii paſſus *Antiochia Syriæ*, cum Galgalo & aliis 879: quæ omnia in unius Paſſionis hiſtoriam contulerit auctor, Celſum faciens filium Præſidis Marciani & Marcionillæ, martyrio coronatum una cum matre, ad ipſius Marciani confuſionem; iiſdemque addens decem aut duodecim millia Monachorum Martyrum, cum plurimis Presbyteris & Clericis, 20 militibus ac 7 fratribus, theatrum iſtud implentibus. An autem iſti *Iulianus & Baſiliſſa* fuerint eodẽ an diverſis diebus paſſi, ſed propter corporum una in eccleſia depoſitionẽ, in, ſimul ibi culti, & ideo ſimul relati in Martyrologium Hieronymianum, non conabor divinando definire; multoque minus, ſub quo præciſe Imperatore, & utrum inter ſe conjuges fuerint, aut etiam virgines, poſtquam nunc tam certo cognitam habeo totius illius Paſſionis fraudem, quæ adeo multos & tamdiu decepit, bona fide credentes, quæ legebant, & quæ nemo curaverat ad eruditæ critices examen vocare.

329 Proprius hic noſtri operis ſcopus eſt, invidiæ quidem & moleſtiæ plenus, ſed hiſtoriæ eccleſiaſticæ, apocryphis incertiſque repurgandæ, neceſſarius, totique proinde Eccleſiæ Catholicæ utiliſſimus; quidquid contra ſentiunt, qui nollent priorum ſeculorum errores detegi, quia id fieri nequit abſque aliquo eorum nota, quorum culpa vel fraude, ſub ſpecie pietatis, inducta tam multa figmenta fuerunt. Interim intelligit Lector, quam multum exantlandi laboris ſuperſit, non ſolum pro ſex reliquis anni menſibus, ut prodeant perfectiores prioribus, ſed etiam in his ipſis ad limam revocandis, & ad eum ſaltẽ gradum perducendis, ad quem ſucceſſive pervenerunt jam editi; præcipuum autem ſtudium reſtare pro Januario, omnium minime elimato, & additis quæ deſunt plurimis ad quinque vel ſex tomorum molem adducendo.

§. XXIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, varia in Hiſtoria S. Ferdinandi explodit tamquam commenta & figmenta.

RESPONSIO.

330 Poſtquam communibus Catholici Regis atque Capituli Hiſpalenſis ſtudiis ac ſumptibus, Sancto huius Fundatori, illius Progenitori, conceſſus ab Apoſtolica Sede is honor eſt, qui pridem debebatur inſignibus ejus in Eccleſiam meritis grandibuſque miraculis; & nova publicæ lætitiæ ſolennitas feſtiviſſime celebrata fuit an. 1671; prima Reverendiſſimo iſti Collegio cura fuit, ut ejuſdem Sancti hiſtoria omnis, ipſiſmet Hiſpanis vix adhuc nota, Chriſtianitati toti manifeſta fieret. Omnia autem circumſpectantibus nihil occurrit factu expedientius, quam ut mihi, quẽ ſciebant ſub manibus habere idem argumentum, cum Actis Sanctorum Maji publicandum, ſubmitterent quæcumque recentioris memoriæ acta, de vetoribus minus ſoliciti, quia jam intellexerant penes me eſſe omnia, aut etiam plura quam ipſi poſ-

 ſent

ſent ſubminiſtrare.

331 Verum cupiditate ipſorum lentius progrediebatur vaſtæ molis opus, publicis etiam calamitatibus meiſque ac typographi morbis retardatum. Cum ergo viderunt anno 1680 primos tres menſis illius Tomos, alios autem ſupereſſe excudendos ut minimum tres (fuerunt autem quinque), quorum dumtaxat ultimus habiturus eſſet tantopere deſiderata Sancti Regis Acta; non deſierunt opportune importuneque inſtare, ut peculiari volumine ſuiſq; ſumptibus imprimendo, Acta illa præmitterem, ſicut feci anno 1684. Ibi prævio de rebus in eo tractandis Commentario ſubjunxi breviorem Vitam, à Luca Tudenſi Diacono; & prolixiorem, à Ruderico Archiepiſcopo Toletano deſcriptam, ipſo adhuc vivente Sancto: & quod præmortuis defuerat ad hiſtoriæ complementum, ſupplevi ex Hiſpanice ſcriptis antiquitus Legenda, & Chronica. Deinde vero, ſub titulo GLORIÆ POSTUMÆ, ex variis auctoribus ac monumentis certiſſimis, collegi quidquid potui de Sancti Miraculis, incorrupti corporis Tranſlationibus, Proceſſibus ad Canonizationem, ejuſque tandem obtentæ celebrationem feſtiviſſimam.

332 Iſti tam ſingulariter excuſæ lucubrationi nequid deeſſet, quod facere ad Sancti gloriam poſſet, addita eſt Appendix DE CRUCE CARAVACANA, ſingulariter S. Ferdinando divinitus conceſſa Hiſpanis. Omnia autem ſic placuerunt Reverendiſſimo Decano atque Capitulo, ut tota iſta impreſſione ad ſe evocata, librum ſparſerint commendaverintque, non ſolum per Hiſpaniam univerſam; ſed etiam Catholicis ubique Principibus miſerint: quorum duo, ſcilicet Auguſtiſſimus Cæſar Leopoldus & Sereniſſimus Rex Poloniæ Joannes, oblatum ſibi munus litteris tam honorificis proſecuti ſunt, ut eas publici juris fieri voluerint Domini Capitulares, una cum aliis pluribus eo ſpectantibus. Exhinc otium mihi datum ſemel iterumque omnia revocandi ad incudem: ex illa enim anticipata impreſſione hæc emerſit commoditas, quod dum omnia per manus meas alienaſque tranſierunt ſæpius, prius quam ad principalem inter ipſa Maji Acta impreſſionem veniretur; opus ipſum evaſerit variis in locis politius ornatiuſque, correctis etiam erratis nonnullis, quæ priorem diligentiam noſtram fugerant; vel quæ nunc etiam me laterent, niſi ea didiciſſem amicâ ſuggeſtione Hiſpanorum eruditorum, & propiori rerum, locorum, ac perſonarum notitia imbutorum.

333 Talium judicio cenſuraque doceri ſicut ſincere petis, ſic æſtimavi in partem felicitatis; ingenue profitens, non eſſe me ex eorum numero, qui gloriantur, quaſi primo conatu omnia dederint perfectiſſima; & iſtud Pilati videntur aſſumpſiſſe pro teſſera, *Quod ſcripſi, ſcripſi.* Πάντα κατορθοῦν καὶ μηδὲν ἁμαρτάνειν Θεῶν ἐστι: *Omnia quam rectiſſime facere, & in nullo deficere, Deorum eſt,* inquiebat ille, *non hominum.* Et libentius illud alterius Sapientis uſurpavero, Γηράσκω ἀεὶ μανθάνων.

Seneſco diſcens non nihil quovis die.

Si autem αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι, ut vulgatâ inter Græcos parœmiâ dicitur, ad docendum, quod *ſecundæ* quæque *curæ ſapientiores* prioribus ſint: quanto magis tertiæ quartæque addent aliquid perfectionis operi cui fuerint impenſæ?

334 Sic elimatum illud & innovatum variéq; auctum prodiit anno 1688, implens bonam partem tomi 7, à pag. 281 ad p. 145. Totis deinde 15 annis verſatum eſt per manus Hiſpanorum, Italorum, Germanorum, atque Gallorum cum tam ſingulari approbatione omnium, ut ipſimet Galli nihil mutatum vellent, quibus tamen potuiſſet placere minus, propter Sancti Regis jus in Caſtellam

ſtellam hereditarium prolixe vindicatum, contra prætenſiones ipſorum, à quibuſdam magni nominis Hiſpanis etiam approbatas; quaſi Sancti ſui Regis Ludovici mater Blanca jure potior fuerit, quam mater Ferdinandi Berengaria. Hoc enim ex publicis privatiſque Actis & coævorum, etiam Gallorum ſcriptis, tam longe demonſtravi abeſſe à vero, ut Berengaria, anno 1172 nata, mater eſſe per ætatem potuerit Blancæ, poſt annos abinde 17 in lucem editæ; atque anno ætatis 27 ex ſecundo ſponſo Alfonſo Legionenſi prius Mater Ferdinandi, quam Blanca adhuc virguncula nuberet Franciæ *Principi juveni Ludovico*; ſicuti Ægidius Pariſienſis ſcripſit, cum illa in itinere verſus Galliam eſſet; ætate utrimque tam tenera, ut ſponſo ſuo primum parere liberos cœperit anno 5 ſui felicis & fœcundi matrimonii.

335 His tamen omnibus nihil obſtantibus, placuit P. Sebaſtiano etiam hiſce Commentationibus meis, nullo Hiſpanorum, nullo Hiſpalenſium quorum intererat in conſiliam adhibito, obelum figere, tamquam Sancto Regi, Hiſpalenſi Eccleſiæ, Hiſpanicæ nationi injuriis; idque coram Sede Apoſtolica & Inquiſitionis tribunali; & ſequaces mox habuit Carmelitas ſuos. Quam multa autem, credis lector, in tam prolixo Commentario & Annotatis reperit quæ carperet, Hiſpalenſibus & Hiſpanis omnibus oculatior, Accuſator Belga? Pauca admodū: quinque ſcilicet vel ſex puncta: de quibus ſi me legas, non invenias illa, quæ ipſe ſuſtinet defendenda, à me explodi ut commenta & figmenta; ſed ſolum referri ut non valde certa, & ex defectu congruorum atque antiquorum teſtium dubitabilia: quod valde diverſum eſt ab intento Accuſatoris.

336 Primum locum, ſicut in edito Commentario prævio n. 14 legitur, hic integrum accipe, ſicut ipſum ex quodam Martino Cuſentino, ſcriptore (quantum ex cognomine divinare fas) Italo, incertæque ætatis, ducentis & amplius annis poſt rem geſtam, acceperat Rudericus Sancius, & ego ex Sancio deſcripſeram, his verbis: *Cum apud Toletum quidam Iudæus, gratia ampliandi vineam ſuam, rupem comminuiſſet; in medio ſaxi concavitas reperta eſt, ubi liber erat folia lignea habens, deſcriptus tribus linguis, Hebræis, Græcis, & Latinis; ſcriptura vero quaſi unius pſalterii videbatur. Hic liber de triplici mundo differebat, ab Abraham uſque ad Antichriſtum; Principium vero tertii libri ita incipiebat, a Chriſto ſic exordiens, In tertio mundo filius Dei naſcetur in mundo ex virgine Maria, patieturque pro ſalute hominum. Quod cum Iudæus conſpiceret, ſtatim cum familia ſua ſacro fonte renatus eſt. In fine itaque libri dicebatur, quod tempore Fernandi Regis inveniri debebat [proprietates hominum uniuſcujuſque mundi exprimendo.]*

337 „His ſic relatis ego ſubjungo: Eadem leguntur in Chronico Nicolai Triverti Dominicani, ſub annum 1307 ſcripto in Anglia, inſertoque Spicilegiis Acherianis tom. 8, quaſi acciderint anno MCCL, & interſeruntur verba inter uncos [ ] relata. Multum autem ab Hiſpanis recentioribus iſta ponderantur, uti etiam in Summario Proceſſuum num. 17. tamquam ſingulare opus providentiæ divinæ, famuli ſui nomen, quinque minimum ſeculis prius quam naſceretur, revelantis ei, qui ipſum librum ibi abſcondiſſe præſumitur ſub ingreſſum Maurorum in Hiſpaniam. Verum, ut ingenue fatear, dum conſidero, in illo tam mirabiliter, ut prætenditur, invento libro, velut auctoris Chriſto prioris, nihil repertum ob quod mereretur ad notitiam poſterorum tranſmitti, niſi iſtum de Meſſia naſcituro locum, & notam temporis quo eſſet reperiendus; vehementer metuo, ne S. Ferdinandi

„ dinandi ævo liber iſte fuerit primum ab-„ ditus,& mox erutus à Judæo, aliud quam „ par eſt lucrum per Baptiſmi ſuſceptio-„ nem captante; atque ita tota res mera „ fabula ſit.

338 Hactenus ibi ego, verecunde ac timide; nihil definiendo, ſed ſolum dubitando, an rem talem tuto poſſimus credere duobus externis,& ſeculo ut minimum uno poſterioribus ſcriptoribus, Italo uni, Anglo alteri; cujus rei interim nulla mentio invenitur vel in Chronica vel in Legenda Sancti Regis, neque indicium tota Hiſpania ullum; abolito veroſimiliter libro, ſiquis ita refoſſus fuit,ob eamdem,ut eſt credibile, cauſam, ob quam, Laminæ Granatenſes, refoſſæ an. 1588, & 1600 eatenus approbatæ,quatenus atteſtabantur Reliquiis pariter inventis, tandem tamen anno 1641 prohibitæ ſunt legi,ac denique 1682 abſolutiſſime condemnatæ.

339 His quod comparaverim librum iſtum myſterioſum, magno mihi crimini vertitur. Itaque opere pretium fuerit explicare,quomodo hæ repertæ, quanto Hiſpaniæ totius ſtudio receptæ, quot judiciis probatæ, quam impigre defenſæ, & tandem tamen de impoſtura convictæ fint omnes. Gratulabatur ſcilicet ſibi Hiſpania de invento theſauro inæſtimabili, ſed non ſine prudentiorum quorumdam contradictione, turpiter ſuæ nationi illudi exiſtimantium atque dolentium.Sed fruſtra: tacere demum coacti ſunt, & prævalente indiſcreto reliquorum zelo, non defuerunt, qui libris editis propugnarent errorem, tanta cum auctoritate inductum ac ſtabilitum. Nam primo Licentiatus Franciſcus de Bermudez de Pedraza, Regiorum Conſiliorum Advocatus, editis de antiquitate & excellentia civitatis Granatenſis libris tribus, anno 1607 adjunxit quartum de ſancto Monte Illipulitano; quo putat diſſolviſſe ſe qualſcumque objectabiles difficultates, eoque certitudinis rem adduxiſſe, ut impoſſibile videatur ſubeſſe ei falſitatem.

340 Non ceſſantibus interim diſſentientium querelis, Romamq; non ſine fructu delatis, Adamus Centurio, Eſtepæ Marchio, de eodem argumento librum vulgavit anno 1608 ſub titulo Informationis, cujus novem puncta ſic ordinantur. I. *De Reliquiis & prophetia, inventis in deſtructione veteris turris, dicta quondam Turpiana, apud eccleſiam majorem.* II. *Quomodo inventa ſunt Reliquiæ, laminæ & libri plumbei ſub monte Illipulitano.* III. *Luces, ſplendores, apparitiones, ſomnia, inventionem progreſſæ.* IV. *Miracula & prodigia, quibus manifeſtavit Deus veritatem reliquiarum, laminarum atque librorum.* V. *Stationes, proceſſiones, devotio omnium generalis ad ſacrum montem; & cruces in eo collocatæ.* VI. *Diligentia adhibita & comprobatio vera antiquitatis prædictorum.* VII. *Quomodo Archiepiſcopus rem totam detulerit ad Regem, Conſilium, Nuntium, aliaſque perſonas publicas; obtinuitque licentiam à ſua Sanctitate, omniumque conſenſum & approbationem ad ferendam ſententiam.* VIII. *Sententiæ data Archiepiſcopo à gravibus perſonis, circa doctrinam dictis libris contentam.* IX. *Archiepiſcopus cum ſuis ſuffraganeis, nemine diſcrepante, approbat Reliquias:* nam librorum approbationem Sedi Apoſtolicæ reſervaverat, qui pro Reliquiis facultatem conceſſerat, Clemens VIII: quamquam, ut in ſua ſententia ſatis indicat Archiepiſcopus, eadem & Reliquiarum & Laminarum cauſa erat. Nam ſi hæ deprehenderentur falſæ, impoſſibile erat illas poſitive verificari, quarum notitia tota ab iis pendebat.

341 His tamen non obſtantibus, damnatæ ſunt omnes tam laminæ quam membranæ,ſic, ut prædictum eſt, repertæ, tamquam *falſo adſcripta* (verba Decreti ſunt) *Beatiſſima*

mæ virgini Mariæ, & ſancto Apoſtolo Iacobo Majori; aut ipſo dictante, ejus diſcipulis Theſiphonti & Cæcilio; imo quæ *ſint pura figmenta humana, in perniciem Catholicæ fidei compoſita, & reſpective contineant hæreſes atque errores, ab Eccleſia Catholica damnatos; ac adverſentur litteræ ſacræ Scripturæ, & expoſitioni ſanctorum Patrum, & uſui Eccleſiæ; quin etiam plura redoleant Mahometiſmum, nec parum inducere videantur fideles ad ſectam Mahometi, è cujus Alcorano, & aliis Mahometanorum impuriſſimis libris, non modica illorum pars agnoſcitur tranſcripta.* Juvat ex eodem Romanæ condemnationis Decreto, dare hic notitiam librorum, tam graviter cenſuratorum, quos repertæ ſunt continere *laminæ ac membranæ* prædictæ, ex *Arabico in Latinum fideliter verſa*, ſub hiſce titulis:

Liber fundamentorum fidei.

Liber de eſſentia veneranda.

Liber ordinationis Miſſæ Iacobi Apoſtoli.

Oratio & defenſivum Iacobi, filii Samechi Zebdai, Apoſtoli, ad omnes adverſitates.

Liber beatiſſimi Apoſtoli Iacobi, filii Samechi Zebedai, de prædicatione Apoſtolorum.

Planctus Petri, Apoſtoli Vicarii.

Liber rerum præclare geſtarum Domini noſtri Ieſu, & miraculorum ejus, & matris ejus Mariæ ſanctæ Virginis.

Liber hiſtoriæ certificationis Euangelii.

Liber donorum præmii.

Liber myſteriorum magnorum.

Liber colloquii S. Mariæ Virginis.

Liber ſententiarum circa fidem.

Liber hiſtoriæ ſigilli Salomonis.

Liber aſſequibilium divinæ potentiæ.

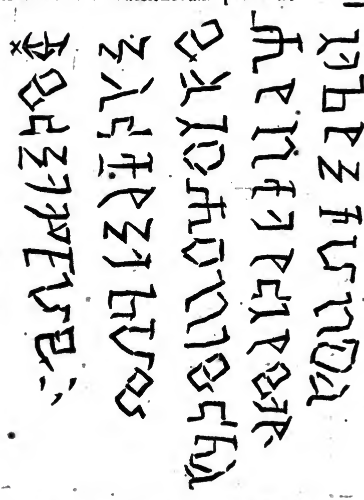
De natura Angeli & ejus potentia.

Liber relationis doni domus pacis, & tormenti domus vindictæ.

Liber rerum præclare geſtarum Iacobi Apoſtoli, & miraculorum ejus.

Pars ſecunda libri rerum præclare geſtarum Iacobi Apoſtoli.

342 Horum primus hic dictus *Fundamentorum fidei*, reperiebatur in ſuo operculo ſic inſcriptus. *Liber fundamenti Eccleſiæ, Salomonis characteribus conſcriptus:* à cujus tituli litteratura cum nihil aut vix differat plurium aliarum laminarum characteriſmus, non abs re fuerit ipſum hic ſpectandum dare; ut oculis pateat fatuitas auctoris, ſperantis apud omnes effecturum ſe, ut antiquiſſima crederetur littera, & Apoſtolico ævo, Hiſpanis jam Latine loquentibus uſitata, quando Latinas litteras, quam poſſet maxime deformaſſet. Eccum ſpecimen.

343 Eadem fere erat cauſa Reliquiarum pariter inventarum, ac veroſimiliter eo fine adjunctarum laminis & membranis præfatis, ut his conciliarent æſtimationem & fidem apud populum, de primorum Hiſpa-

niæ

niæ Apoſtolorum, Sanctorum ſcilicet Cæcilii, Cteſiphontis & Hiſchii, ut apud Granatam paſſorum ibidemque ſepultorum, pignoribus tandem repertis mirifice exultaturum. Sed cum ab his, quantumcumque mala fraude ſuppoſitæ fuiſſent, nullum veris immineret fidei periculum, quia cultus Sanctis exhibitus, etiam in falſis Reliquiis, in ipſos redit; noluit circa illas tunc quidem aliquid pronuntiare Apoſtolica Sedes; ſed media incedens via, populo pio permiſit innoxiæ ſuæ devotionis objectum; ſimul & Archiepiſcopalis judicii æſtimationi conſuluit, quo fuerant tam ſolenniter expoſitæ. Nam ſi certum erat, laminas & membranas eſſe falſas, non erat æque certum de Reliquiis; cum fieri potuerit ut impoſtores Mauri, inter eccleſiarum ſpolia veras nacti, falſis ſuis ſcripturis eas adjunxerint. Manet tamen eruditis viris juſta formido, ne in unis mendaces, etiam mendaces fuerint in aliis.

344 Nunc mihi animum adverte, lector, & tecum ipſe æſtima, an nationi tam piæ, quam credulæ, & à ſemel aſſumpta credulitate tam difficulter flexibili, grandem faciat injuriam qui timet, ne ille, cujus cauſa hæc induximus, liber, ſimili fraude fuerit ab aliquo Judæo tempore S. Ferdinandi defoſſus & refoſſus? Ita, ob honorem quem Regi facere videbatur, receptus liber Italiæ quoque & Angliæ innotuerit, quoad punctum iſtud; cum interim Hiſpani, detecta demum impoſturâ, illum aboleviſſent, ejuſque nullam voluiſſent in ſcriptis ſuis extare memoriam. An forte ſanctiores tunc erant Judæi Toletani, quam poſtea Mauri Granatenſes? Aut Caſtellani, ſub S. Ferdinando & ſeculo tam rudi, multo ſagaciores ad fidem nationi perfidæ detrahendam, quam Granatenſes ſub Philippo II? Et hi, non obſtante diligentia atque conſultatione tam diuturna, decipi potuerunt; illi non potuerint abſque illis?

345 Ego vero propoſitum habens, ut loquor num. 4, Sancti Regis Ferdinandi Acta tradere, *eâdem inveſtigandæ ac tenendæ antiquitatis curâ, eâdem methodo diſcutiendi ambigua & obſcura illuſtrandi; eâdem libertate ac ſinceritate diſcernendi falſa à veris, dubia à certis*; potuine vel omnino reticere, quod nunc in ore tam multorum eſt; vel abſque ulla cautione referre, quod videbam cum fundamento tam exiguo teneri? Non exiſtimo; nec puto quemquam potuiſſe modeſtius efficaciuſque ad propoſitum id facere, quam cauſam ſuſpectandi fidem veterum Judæorum, corroborare recenti exemplo perfidiæ Mauricæ, in re prorſus ſimili. Mea autem intererat, animos optimi populi diſponere ad excutiendum aliquando nimiæ credulitatis jugum, quod eorum humeris impoſuere pauci quidam figuli fabularum, quodque adſtringere magis magiſque conantur nonnulli, credentes obſequium ſe præſtare Deo, cum ſine examine credunt & recipiunt quidlibet, quod quomodocumque videtur facere ad Dei Sanctorumque honorem.

346 Ceterum ut inventionem iſtius qualiſcumque libri, numquam abſolute dixi eſſe impoſturam, commentum, & figmentum; ſic neque cetera quorum occaſione hic accuſor; quæque ut ſummum ſuſpecta habens, nolui certiori hiſtoriæ ea admiſcere; ne modicum fabuloſitatis ſuſpectabilis fermentum ſinceram reliquam maſſam corrumperet; præſertim apud ſciolos quoſdam cervicoſiores, ex diſſimulatione mea auſam ſumpturos opinandi, quod eodem modo diſſimulaverim in aliis. Hoc vero ne fieret, opus erat dubia ſecernere ab iis, de quibus nulla peculiaris cauſa dubitare ſuadebat. Exhibebo ſingulorum locorum textum integrum, ne opus ſit excuſatione prolixa.

347 Vitam Sancti Regis à Luca Tudenſi coævo cœptam ſcribi, continuari ex Legenda

genda Hiſpanica veteri, cujus ætas quanta ſit, nequimus divinare; miracula ſub finem addita, ad exitum ſeculi 15 pertinent. Ibi num. 13 de Sancti morte aliud nihil dicitur, quam quod, poſt ultima ad ſuos verba, & conditum teſtamentum, ac recitatas Litanias, *totum ibi præſentem Clerum præcepit canere, Te Deum laudamus: ſumptaque in manus Candela, & Cruce ante ſe poſita, inclinavit caput, ac magna cum devotione animam tradidit Creatori in urbe Hiſpali die 30 Maji.* Ad hæc verba ſic deinde noto: „ *Rodericus*
„ *Sancius, Palentinus Epiſcopus*, defunctus an.
„ 1471, parte 3 Hiſtoriæ Hiſpanicæ cap. 40;
„ *Habent*, inquit, *Hiſpanorū Annalia* „ (neſcio quæ: certe non illa quibus Sancti filius Alfonſus, vel ſui Patris geſta ſeorſum, vel ſua ſuorumque deceſſorum omnium, ſub titulo Chronicæ generalis, deſcribi mandavit)
„ *Habent*, inquit Sancius, *Hiſpanorum Anna-*
„ *lia*, quod, *quo die audita voces in cælo, En*
„ *moritur juſtus, & nemo conſiderat*; [*Cuncti fi-*
„ *deles ob ejus obitum ineffabiliter flebant, di-*
„ *centes; Utinam talis Princeps aut non naſce-*
„ *retur, aut non moreretur!*

349 Poſt iſta ſic relata, addo ego: „ Hoc
„ quidem à Gentilibus de Gentili Imperatore
„ dictū tolerari poterat: inter Chriſtianos au-
„ tem explicationis eget, ut commode intel-
„ ligatur: alioqui enim certum eſt, nullum
„ regioni alicui majus bonum poſſe divini-
„ tus obtingere, quam Regem ſanctum; qui
„ licet vel modico vivat tempore, ſuorum ta-
„ mē Patronus perpetuus erit in cælis. Quod
„ autem attinet ad voces auditas in cælo, ta-
„ les occurrunt frequenter in Martyrum paſ-
„ ſionibus, loco verorum Actorum, aut unum-
„ quam ſcriptorum, aut à tyrannis abolito-
„ rum, poſt multa ſecula ſcriptis, ideoque ſu-
„ ſpectis; in ſincerioribus tamen & notariali-
„ ter exceptis, cum ipſi Martyres paterentur,
„ eas nunquam invenias.] Quis autem citra
„ hæſitationem credat, habuiſſe Palentinum,
„ teſtes idoneæ antiquitatis & fidei ad rem
„ tam inſolitam aſſerendam, quam tacuit au-
„ ctor Chronicæ, ſatis aliàs proclivis ad mi-
„ rabilia narranda, ut nihil de auctore Le-
„ gendæ dicam.

350 Hunc locum ut carpas, aſſumis, Pater Rev. primam ultimaſque tres lineas, omiſſiſque ceteris quæ uncis [ ] incluſi, inſurgis hoc modo: *Sic paſſim meris conjecturis & cavillis, inſolita Sanctorum miracula & geſta, molitur ſuſpecta reddere* Papebrochius, *prout hic patet: nam quod Auctor Chronicæ iſtas voces tacet, frivola eſt argutiuncula negativa & omnino ſtraminea; cum Chronologi non ſit res tam accurate deſcribere, prout ex profeſſione facit Hiſtoricus; ſed ſeculorum annorumque dumtaxat exactum reddere computum.* Si opus meum non vidiſſes, Pater Rev. in eoque quam voco *Chronicam S. Ferdinandi*, nihil minus quam Chronologice digeſtam (quod mihi denique faciendum non ſine magno labore fuit) ſed mere hiſtorice procedentem; excuſabilis eſſet ignoranti Hiſpanicæ linguæ idiotiſmos cavillatio iſtæc tua. Nunc cum eam Chronicam, id eſt, veram pleniſſimamque Hiſtoriam, totam apud me legeris, ex Hiſpanico juſtæ molis codice Latine redditam, & Capita omnino 18 explentem; quomodo ignorare potuiſti, *Chronicam* dici quamcumque *Hiſtoriam*, quæ alicujus Regis geſta ab initio ad finem vitæ proſequitur; licet parva aut nulla ratione habita temporum per annos diſtinguendorum. Certe mortem ſancti Regis, & quæ ſub eam geſta ſunt multa, prolixius exponit ejus Chronica, quam alius quiſpiam.

351 Brevior fuerat Chronica hæc circa ea quæ contigerant infanti, utpote pridem elapſa memoriæ nimiſque celebria; ideoque eidem duo Parerga interpoſui, quorum primo enarratur *pueri Ferdinandi miraculoſa curatio apud Deiparam Oniensem*, ab

ab Alfonſo, ſancti Regis filio & ſucceſſore, rhythmice celebrata. In hac nihil pono difficultatis: ſed cum notaſſem, quod duodennis tum Ferdinandus, *idoneas* fuerit *ad augendum inſigniter, tali accepto beneficio, Deiparæ amorem, quem cum lacte materno hauſerat*, proſequor ex Laureto, Italicæ vitæ anni 1680 ſcriptore, quæ ſequuntur.
„ Cum eodem lacte etiam traxiſſe cenſeri „ poteſt, propenſiſſimum ad pauperes ju„ vandos affectum: de quo Lauretus „ pag. 77 ait, [infantem adhuc inter ma„ terna brachia, ſolitum illis ubicumque „ conſpectis projicere, etiam de feneſtra, „ quidquid ex collo gerebat bullarum: „ quod ne faceret, ſolitam ei mature ma„ num impleri nummulis ſic diſpertiendis. „ Sed id aliaque ſimilia mallem apud anti„ quos ſcriptores legere; nec placent no„ va, quamvis pia, de rebus antiquis, „ nullo teſte allegato prolata. Tale impri„ mis eſt apud eumdem Lauretum lib. 2 „ pag. 99, quod Sanctus an. 1242 ſecutu„ ris poſt Regibus exemplum primus de„ derit lavandi duodecim pauperibus pedes „ in die Cœnæ Domini]: ubi admirationi „ imprimis mihi eſt annus, poſt tot ſecula „ primum proditus, nec tamen ullo teſte „ firmatus, ab eo qui alibi non parce fontes „ citat unde aliquid hauſit.

352 Ita iſtic ego, nec ſcio vel nunc quomodo prudentius potuerim aſſerta recentis ac pene heſterni ſcriptoris proponere, ut nec ea omittens, aliquid, fortaſſe verum, Sancti laudibus detraherem; neque nude referens, ab inſtituto deſciſcerem; quam optando, ut tam certo teſte probari punctum utrumque poſſet, quam probatum habebam miraculum Deiparæ, in puero patratum. Tu autem, Pater Rev. ut ſpeciem aliquam inſolentis in conjectando licentiæ haberet locus, notam tibi ex me ſcriptoris novitatem diſſimulare, primaſque & ultimas lineas omittere maluiſti, ſolas eas deſcribens, quas unci [ ] includunt.

353 Parergo quinto, quod pag. 373 inſerui Chronicæ, proponitur *Devotio ſancti Regis, durante obſidione Hiſpalenſi, comprobata miraculo inſigni*, idque occaſione Lectionum anno 1690 approbatarum, in quibus dicitur *Rex, ad eam expeditionem à S. Iſidoro Hiſpalenſi Epiſcopo per viſionem excitatus; quod ſcilicet ſanctiſſimus Præſul ſuam Eccleſiam, tot ſeculis jam ab infidelibus profanatam, Chriſto reſtituendam curaret.* Noto autem quod prudenti cautione additur in dictis Lectionibus, *Ut refertur*; quo nempe intelligatur, id non conſtare ex certis auctorum coævorum monumentis, ſed ſolum *conſtanti traditione receptum eſſe*: uti etiam, quod *pius Rex, tum alias, tum in eo bello, Deiparæ Virginis (cujus ſacram venerandæ majeſtatis imaginem quocumque iret in exercitu ſecum ducebat, ac mira devotione & honore proſequebatur) præſentem opem non ſemel ſenſit.*

354 Huic traditioni confirmandæ, ex Paulo Spinoſa, qui anno 1627 edidit Hiſtoriam, Antiquitates, & Magnalia civitatis Hiſpalenſis, colligo quidquid ille huc ſpectans habet; ſatis accurate indicans fontes, unde ea hauſit quæ refert deſiderata in Chronicis; & *prudentis lectoris judicio exiſtimandum relinquo, quid fidei ſingulis dandum ſit.* Imprimis autem ex allegata ab eo membrana veteri Eccleſiæ Hiſpalenſis, & ex duobus auctoribus, à Zuniga allegatis, prolixe narro, quomodo *Deiparæ imaginem antiquam in urbe* obſeſſa *adorarit Rex ſanctus, eodem ingreſſus in extaſi; indeque regreſſus invenerit ſe inermem fuiſſe.* Tum vero adnoto id quod ſequitur: „ Triplicem hanc extaticæ illius peregrinationis „ narrationem, tam unam in ſubſtantia fa„ cti, quam in circumſtantiis variam, ideo „ credo propoſuiſſe Spinoſam; ut plurali„ tate

„ tate teſtium, non omnino recentium, „ ejuſmodi de ſancto Rege credulitati faceret fidem traditionis, ſaltem popularis: „ quæ licet raro aliquid integrum invariatumque tranſmittat ad memoriam poſteritatis, non ſit tamen contemnenda, quamdiu nulla gravior ratio in contrarium „ obſiſtit.

355 Proſequor deinde Annotationem prædictam; & „ hujuſmodi ſunt, inquam; „ quæ idem Auctor adjungit: ſolitum Regem ter in hebdomade, quamdiu duravit „ obſidio, ſeipſum noctu flagellare uſque „ ad copioſam ſanguinis effuſionem; cum „ autem pugnandum eſſet, cilicinam crucem, ferreis aculeis aſperam, ſupra nudam carnem geſtare, quæ pectus & brachia complectebatur: habuiſſe etiam in „ exercitu Sacerdotes, qui militibus pœnitentiam & virtutum exercitium prædicarent, in quibus præcipui fuerint beatus „ Fr. Dominicus, vir ſanctiſſimus, diſcipulus & ſocius glorioſi Patriarchæ Dominici, Confeſſarius Regis; eique adjunctus ſocius, thaumaturgus Pater Fr. „ Petrus Gonzalez, quem aſſerit Chriſtophorus Nuñez, Capellæ Regiæ Sacellanus, in hiſtoria quadam à ſe ſcripta de „ ſingularibus rebus urbis Hiſpalenſis, multa „ prædixiſſe ſancto Regi obſidionis hujus „ tempore, quæ exitus vera demonſtravit. „ Egimus XV Aprilis de S. Petro Gonzalez, „ ibique notavimus ad num. 15 Vitæ littera D, hunc mortuum eſſe ſeptem annis „ citius, quam obſidio inchoaretur; nunc „ vero occurrit etiam alius error ejuſdem „ Vitæ notandus, quo dicitur idem Petrus „ capta urbe comitatus Regem, ad urbem ſuam regiam regreſſum: neque „ enim amplius redivit in Caſtellam Ferdinandus, aut vivus aut mortuus. De Fr. „ Dominico, Petri Gonzalvii ſocio, nihilo „ minus dubitaverim, an unquam fuerit in „ Caſtella, nedum in Bætica.

356 Ita ego ſoleo eas de Sanctis narrationes colligere, quas neque aſſerere abſolute poſſum, quia idoneæ antiquitatis teſte deſtitutas; neque negare volo, quia fortaſſis veras; imo veroſimiles reddere eas conor qua licet; deterſis maculis, per meram rerum temporumque ignorantiam aſperſis narrationi, alias non certo falſæ: uti falſam eſſe judico præſentiam S. Petri Gonzalvii; qua ſi aliquando fruitus ſanctus Rex eſt, fuerit hoc alio loco ac tempore, quando ei potuit aliquid revelaſſe Petrus de obſidenda aliquando & capienda Hiſpali. Hæc ſunt quibus impletur Parergi præcitati §. primus. Secundus agit *de imaginibus Marianis, Hiſpalim inductis à ſancto Rege*: & in margine declarat, quid ibi tractetur, his paucis verbis: *Circumducere imaginem Deiparæ ſolitus* Ferdinandus, *eamdem triumphabundus inducit in urbem, multa per eam operatus miracula, ubi etiamnum in honore eſt.*

357 Porrò collatis inter ſe omnibus, quæ de prædicta imagine, qualis nunc eſt, habent & narrant ſcriptores Hiſpani, præ externis majori circa talia fide digni; veroſimile eſſe ſentio, quod ab illis recedens Teſtis quidam Neapolitanus, in Proceſſu pro Canonizatione auditus anno 1630, perquam confuſâ uſus memoria ſit, quando dixit, quod *cum ſancto Regi apparuiſſet imago quædam Deiparæ cum puerulo, promittens victoriam in conflictibus; ille ſimilitudinem monſtratæ ſibi imaginis factam volens, plures pictores accerſiverit: quorum nemo cum voto ejus poſſet facere ſatis, ſecundum ea quæ memoria habebat impreſſa lineamenta; demum oblati ſint duo, qui opus ſuſceperint, unumque in locum ſimul clauſi abſolverint intra dies aliquot: ſed opere completo inventi amplius non ſint, proinde crediti fuiſſe Angeli: & hanc, ait, devote ſervari ſub altari in capella Regia: atque ita & vidiſſe ſe ſæpius, & ex*

antiqua parentum traditione accepiſſe.

358 Hæc narrantem Neapolitanum teſtem, memoria prorſus confuſa uſum, ſic probo ,, Non pictam, ſed ſculptam imagi-
,, nem; non ſubtus, ſed ſupra altare collo-
,, catam, extra controverſiam videri debet.
,, Video tamen quid fefellerit hominem,
,, Hiſpaniæ advenam, & bona (quod præ-
,, ſumendum eſt) fide viſa auditaque, ut
,, meminerat, referentem. Eſt in eadem
,, Hiſpalenſi eccleſia imago alia ſupra me-
,, morata; non allata, ſed inventa Hiſpali
,, à ſancto Rege, maximaque in venera-
,, tione habita; Antiquam vocant, eſtque
,, (juxta Morgadum anno 1587 Hiſpalenſis
,, hiſtoriæ conditorem lib. 4 cap. 10) de-
,, picta in pariete, ſtatura ſeſqui major hu-
,, mana, forma ſpecioſiſſima, ut miraculum
,, ſit, inter majores pictorem fuiſſe tanta arte
,, præſtantem: & quod ipſo miro mirũ magis
,, eſt, in hanc uſq; diem & integra eſt, & vel
,, formæ vel colorum nullum omnino paſſa
,, damnum, quantumvis Mauri, quibus
,, antiquiorem eſſe fama celebrat, eidem
,, expungendæ ligones & malleos adhi-
,, buerint.

359 Ago deinde de hujus antiquæ imaginis tranſlatione, facta anno 1578, prout eam narrat prælaudatus Morgadus, atque concludo dicens: *Hanc igitur imaginem bonus ille Neapolitanus teſtis, non diſtinxerit ab ea quæ Regum dicitur; nec animadverterit haud eſſe in tabula, ſed muro pictam. Ut vero ipſa ſtatua, quæ vere eſt & dicitur Regum, credi poſſit Angelicis manibus fabricata, videtur opus eſſe plurium concordi teſtimonio: quod cum deſit, deeſt quoque idoneum argumentum fidei miraculo adhibendæ.* Sic ibi ego: ex quibus clauſulam hanc maligne aſſumis, Pater Rev. probationibus omnibus, quæ anteceſſerant erroris manifeſti [cenſuram] prætermiſſis: & quia declaro per conjecturã, unde Neapolitanus præfatus potuerit ſic exravisse, contra me inſurgis, quaſi *ex meris conjecturis* arrodentem miracula ſancti Regis: cum tamen ex dictis appareat, conjecturam meam non eo ſpectaſſe, ut evertam miraculum Angelicæ operæ, ad efformandam Deiparæ imaginem collatæ (cujus miraculi veritatem, quacumque in imagine ſubſiſtentem, non præſumo vocare in controverſiam) ſed ut oſtenderem, cui potius ex duabus competere illud poſſit, ſi vere contigit, ſicut iſte audivit.

360 Coeperat autem urbs Hiſpalenſis anno 1247, 15 Auguſti, à ſancto Rege obſideri tribus ex partibus cis Bætim: cum autem opus eſſet etiam trans flumen ad Occidentem caſtris locum capere; miſſus ad hoc fuit Magiſter Ordinis S. Jacobi, cum tam exiguis copiis, ut res incredibilis videri debeat, rem humanâ prudentiâ æſtimantibus. Nam decimo ſexto obſidionis menſe, poſt deditionem 23 Novembris 1248 factam, ex Mauris qui remanere noluerunt, *egreſſi ſunt*, bona parte remanente, *terreſtri itinere trecenta hominum millia.* Quod ego non ita ſtrictim prætereundum exiſtimans, num. 131 ſic ſcribo: *Obſtupeſco, cum num. 87 lego* hæc Regis verba, initio obſidionis prolata: *Non eſt æqua partitio inter nos & eos qui ſunt trans flumen: hic enim ſumus ad mille Equites, & illi trecentos non numerant*; ideoque mox addo; *Vereor ne quis exiſtimet, fabulam id potius redolere quam veram hiſtoriam.*

361 Hic, quaſi finem faciam, neque dubio moto occurrere ſatagam, viciſſim num. 336 exclamas; *Obſtupeſco & ego, dum tam inſolentem hic & paſſim, contra receptiſſimas hiſtorias, lego Papebrochii cenſuram, ex meris conjecturis abſque auctore effutiri; an proinde hoc ſit tolerandum,* judicet *Sancta Sedes.* Quid eſt apertis oculis plena meridie nihil videre, ſi hoc non eſt? aut deliberato conſilio calumniari contra agni-

tam.

tam veritatem? An ego in iſta admiratione ſiſto, & non continuo ſubdo hæc formalia verba? „ Dubio huic occurret Petrus d'Ou-„ tremannus noſter, in ſua Conſtantinopoli „ Belgica p. 270, narrans, quomodo Baldui-„ nus Imperator Conſtantinopolitanus, co-„ pias educturus in hoſtem Murtzuphlum, „ Græcos omnes ad deficiendū ſolicitantem, „ *Henricum fratrem cum centum lectiſſimis* „ *Equitibus praire juſsit, qui oppidatim fidem* „ *& ſacramentū à ſingulis Imperatoris nomine* „ *excepturus diſcurreret*; uti & reapſe fecit, „ partim minis, partim blanditiis urbes etiam „ maximas in officio continens.

362 „ Talia autem cum narraſſet d'Outre-„ mannus: *Hic mihi*, inquit, *monendus lector* „ *videtur, ut cum centum haſtatos equites, ſive* „ *cataphractos, ad tam arduas expeditiones* „ *mitti, aut eos juſtas profligare copias, at-*„ *que urbes expugnare in hac narratione audie-*„ *rit; non continuò ibi animo fingat, centum* „ *dumtaxat ejuſmodi virorum manipulū, omni* „ *prorſus nudum præſidio educi, ac millibus ali-*„ *quot hoſtium opponi: Verùm ſciendum eſt, ex* „ *antiquo Gallorum inſtituto* (quod idem etiam „ Hiſpanorum, Longobardorum, ac Germa-„ norum fuiſſe non dubito) *ſingulis ejus gene-*„ *ris Equitibus alios tum milites, inferioris* „ *illos nota quidem, ſed tamen ex equis pugnan-*„ *tes* (Chronica noſtra num. 98 *Scutiferos* „ vocat, & ejuſmodi unum Garciæ Perez „ apponit n. 89) *iis ſedi es adjungi ſolitos eſſe* „ *non paucul os; ut cum centum eque, tris Ordi-*„ *nis viros dicimus, ſexcentorum aut non mul-*„ *to ſecus capitum turma, ex conſequentium* „ *ratione intelligenda veniat.*

363 Vides, Rev. Pater, futilitatem, aut potius malignitatem accuſationum tuarum, cui tamen declarandæ noluiſſem in hoc §. tam eſſe prolixus, niſi operæ pretium exiſtimaſſem, Lectori ſpecimen dare mearum in ſancti Regis Acta Commentationum; quas Tu ſurſum deorſum verſans, nihil inveniſſes quod carperes, niſi, diſſimulatis antecedentibus & conſequentibus, Annotata mea mutilata exhibuiſſes; cujus tuæ infidelitatis judicium ſi velit ſuſcipere Apoſtolica Sedes, & talionis pœnam juxta Canones exigere; vereor ut unus ſis ſatis in tot calumniarum vindictam; eademque infamia redundet in Ordinem tuum ſanctiſſimum, & meritiſſime ornatum tot magnificis titulis, quot jactat Auctor captioſæ Collationis inter Elogia Pontificia & Antilogia Pſeudo-Papebrochiana, in Parallelis ad Art. 2 appoſitis.

§. XXX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, valdè inſolenter & injurioſe cenſurat hiſtoricos, referentes apparitionem S. Crucis Caravacanæ; cujus hiſtoriæ fidem molitur diminuere.

RESPONSIO.

364 DUas habet partes Accuſatio hæc, quarum poſterior mera calumnia eſt, ut mox apparebit; prior ſi reſpiciat Joannem de Robles, Canonicum Caravacenſem, qui anno 1616 Hiſpanice impreſſit *Hiſtoriam & miracula* illius *ſancta Crucis*, falſiſſima etiam eſt. Omnem, quæ fideli ac diligenti Hiſtorico

antiqua parentum traditione accepiſſe.

358 Hæc narrantem Neapolitanum teſtem, memoria proſus confuſa uſum, ſic probo „Non pictam, ſed ſculptam imaginem; non ſubtus, ſed ſupra altare collocatam, extra controverſiam videri debet. „Video tamen quid fefellerit hominem, „Hiſpaniæ advenam, & bona (quod præſumendum eſt) fide viſa auditaque, ut „meminerat, referentem. Eſt in eadem „Hiſpalenſi eccleſia imago alia ſupra memorata; non allata, ſed inventa Hiſpali „à ſancto Rege, maximaque in veneratione habita; Antiquam vocant, eſtque „(juxta Morgadum anno 1587 Hiſpalenſis „hiſtoriæ conditorem lib. 4 cap. 10) depicta in pariete, ſtatura ſeſqui major humana, forma ſpecioſiſſima, ut miraculum „ſit, inter majores pictorem fuiſſe tanta arte „præſtantem: & quod ipſo miro mirũ magis „eſt, in hanc uſq; diem & integra eſt, & vel „formæ vel colorum nullum omnino paſſa „damnum, quantumvis Mauri, quibus „antiquiorem eſſe fama celebrat, eidem „expungendæ ligones & malleos adhibuerint.

359 Ago deinde de hujus antiquæ imaginis tranſlatione, facta anno 1578, prout eam narrat prælaudatus Morgadus, atque concludo dicens: *Hanc igitur imaginem bonus ille Neapolitanus teſtis, non diſtinxerit ab ea qua Regum dicitur; nec animadverterit haud eſſe in tabula, ſed muro pictam. Ut vero ipſa ſtatua, qua vere eſt & dicitur Regum, creditur Angelicis manibus fabricata, videtur opus eſſe plurium concordi teſtimonio: quod cum deſit, deeſt quoque idoneum argumentum fidei miraculo adhibendæ.* Sic ibi ego: ex quibus clauſulam hanc maligne aſſumis, Pater Rev. probationibus omnibus, quæ antecesserant erroris manifeſti [cenſuram] prætermiſſis: & quia declaro per conjecturã, unde Neapolitanus præfatus potuerit ſic erraviſſe, contra me inſurgis, quaſi *ex meris conjecturis* arrodentem miracula ſancti Regis: cum tamen ex dictis appareat, conjecturam meam non eo ſpectaſſe, ut evertam miraculum Angelicæ operæ, ad efformandam Deiparæ imaginem collatæ (cujus miraculi veritatem, quacumque in imagine ſubſiſtentem, non præſumo vocare in controverſiam) ſed ut oſtenderem, cui potius ex duabus competere illud poſſit, ſi vere contigit, ſicut iſte audivit.

360 Ceperat autem urbs Hiſpalenſis anno 1247, 15 Auguſti, à ſancto Rege obſideri tribus ex partibus cis Bætim: cum autem opus eſſet etiam trans flumen ad Occidentem caſtris locum capere; miſſus ad hoc fuit Magiſter Ordinis S. Jacobi, cum tam exiguis copiis, ut res incredibilis videri debeat, rem humanâ prudentiâ æſtimantibus. Nam decimo ſexto obſidionis menſe, poſt deditionem 23 Novembris 1248 factam, ex Mauris qui remanere noluerunt, *egreſſi ſunt*, bona parte remanente, *terreſtri itinere trecenta hominum millia.* Quod ego non ita ſtrictim prætereundum exiſtimans, num. 131 ſic ſcribo: *Obſtupeſco, cum num. 87 lego* hæc Regis verba, initio obſidionis prolata: *Non eſt aqua partitio inter nos & eos qui ſunt trans flumen: hic enim ſumus ad mille Equites, & illi trecentos non numerant*; ideoque mox addo; *Vereor ne quis exiſtimet, fabulam id potius redolere quam veram hiſtoriam.*

361 Hic, quaſi finem faciam, neque dubio moto occurrere ſatagam, viciſſim num. 336 exclamas; *Obſtupeſco & ego, dum tam inſolentem hic & paſſim, contra receptiſſimas hiſtorias, lego Papebrochii cenſuram, ex meris conjecturis abſque auctore effutiri; an proinde hoc ſit tolerandum, judicet Sancta Sedes.* Quid eſt apertis oculis plena meridie nihil videre, ſi hoc non eſt? aut deliberato conſilio calumniari contra agnitam

iam veritatem? An ego in iſta admiratione ſiſto, & non continuo ſubdo hæc formalia verba? „ Dubio huic occurret Petrus d'Outremannus noſter, in ſua Conſtantinopoli „ Belgica p. 270, narrans, quomodo Balduinus Imperator Conſtantinopolitanus, copias educturus in hoſtem Murtzuphlum, „ Græcos omnes ad deficiendũ ſolicitantem, „ *Henricum fratrem cum centum lectiſſimis* „ *Equitibus praire juſſit, qui oppidatim fidem* „ *& ſacramentũ à ſingulis Imperatoris nomine* „ *excepturus diſcurreret*; uti & reapſe fecit, „ partim minis, partim blanditiis urbes etiam „ maximas in officio continens.

362 „ Talia autem cum narraſſet d'Outre- „ mannus: *Hic mihi*, inquit, *monendus lector* „ *videtur, ut cum centum haſtatos equites, ſive* „ *cataphractos, ad tam arduas expeditiones* „ *mitti, aut eos juſtas profligare copias, at-* „ *que urbes expugnare in hac narratione audie-* „ *rit; non continuò ibi animo fingat, centum* „ *duntaxat ejuſmodi virorum manipulũ, omni* „ *prorſus nudum præſidio educi, ac millibus ali-* „ *quot hoſtium opponi: Verùm ſciendum eſt, ex* „ *antiquo Gallorum inſtituto* (quod idem etiam „ Hiſpanorum, Longobardorum, ac Germanorum fuiſſe non dubito) *ſingulis ejus gene-* „ *ris Equitibus alios tum milites, inferioris* „ *illos nota quidem, ſed tamen ex equis pugnan-* „ *tes* (Chronica noſtra num. 98 *Scutiferos* „ vocat, & ejuſmodi unum Garciæ Perez „ apponit n. 89) *tũ pedites adjungi ſolitos eſſe* „ *non paucũlos; ut cum centum equeſtris Ordi-* „ *nis viros dicimus, ſexcentorum aut non mul-* „ *to ſecus capitum turma, ex conſequentium* „ *ratione intelligenda veniat*.

363 Vides, Rev. Pater, futilitatem, aut potius malignitatem accuſationum tuarum, cui tamen declarandæ noluiſſem in hoc §. tam eſſe prolixus, niſi operæ pretium exiſtimaſſem, Lectori ſpecimen dare mearum in ſancti Regis Acta Commentationum; quas Tu ſurſum deorſum verſans, nihil inveniſſes quod carperes, niſi, diſſimulatis antecedentibus & conſequentibus, Annotata mea mutilata exhibuiſſes: cujus tuæ infidelitatis judicium ſi velit ſuſcipere Apoſtolica Sedes, & talionis pœnam juxta Canones exigere; vereor ut unus ſis ſatis in tot calumniarum vindictam; eademque infamia redundet in Ordinem tuum ſanctiſſimum, & meritiſſime ornatum tot magnificis titulis, quot jactat Auctor captioſæ Collationis inter Elogia Pontificia & Antilogia Pſeudo-Papebrochiana, in Parallelis ad Art. 2 appoſitis.

§. XXX. ACCUSATIO.

Papebrochius, valde inſolenter & injurioſe cenſurat hiſtoricos, referentes apparitionem S. Crucis Caravacanæ; cujus hiſtoriæ fidem molitur diminuere.

RESPONSIO.

364 DUas habet partes Accuſatio hæc, quarum poſterior mera calumnia eſt, ut mox apparebit; prior ſi reſpiciat Joannem de Robles, Canonicum Caravacenſem, qui anno 1616 Hiſpanice impreſſit *Hiſtoriam & miracula* illius *ſanctæ Crucis*, falſiſſima etiam eſt. Omnem, quæ fideli ac diligenti Hiſtorico

dari poteſt, fidem ac laudem ei impendo; totum fere ex Hiſpanico Latine reddens, ejuſdemque nomen inter auctores de eccleſiaſtica hiſtoria bene meritos celebre faciens. Solum doleo, quod communi, ejus quo ſcribebat temporis, Hiſpanis ſcriptoribus pleriſque infelicitate, ſuffarcinari hiſtoriam eamdem paſſus ſit figmentis Hieronymi Romàn de la Higuera; nec animadverterit, quantum ea diſſonent à veris & antiquis Caravacenſis oppidi monumentis. In Higuerã ſolum eas ſtringo cenſuras, quas ſtrinxerunt ante me quicumque prudentiores Hiſpani, averſati pſeudo-Dextrina figmenta, quorum ipſe auctor eſſe demonſtratur.

365 Graves ſane cenſuræ ſunt, ſed ſi fabulatoris, toti Chriſtianæ antiquitati, quam excogitatis ſtudioſe figmentis deturpat, perniciosiſſimum facinus conſideres, nec inſolentes, nec injurioſæ. Detecta enim & producta in lucem fuit univerſa fictionis portentoſæ geneſis, per eos in quorum manus hæc ſcripta pervenere; deprehenſumque eſt, qua ratione primum compoſita, atque identidem aucta, mutata, alterata fuerit; adeoque nequaquam uno tractu deſcripta ex iis, quæ apud Fuldenſem in Germania Abbatiam extitiſſe mentiebatur originalibus. Itáq; prævaluit tandem ſapientiſſimum Joannis Marianæ & Petri Rabadineiræ judicium, eodem in Collegio Toletano, eodemq; tempore Hiſtoriam Hiſpaniæ & Sanctorum Vitas ſcribentium, quo Higuera iſte (*Ficulneam* Hiſpanis ea vox notat) ficus ſuas venenatas, malas, malas valde, diſpertiebat per provincias, ubicumque noverat ſcribi quidpiam; ſed tam parum caute, ut cum ex eodem fictitio auctore eumdem quandoque locum ſcriptoribus diverſiſſimis communicaret, nihil penſi haberet alia & alia phraſi id facere, ſubſtantia quoque ſubinde non parum alterata. Fictionem univerſam non ſolum externi multi, ſed etiam illuſtres Hiſpani notaverunt, quos nominavi Art. 10 §. 7.

366 Primus, nominato citra ambages auctore, & quaſi ex profeſſo id fecit anno 1666 D. Gaſpar Ibañez, Agropolitanus tunc ſolum Marchio, nunc etiam Comes de Mondexar, & pluſquam uno titulo Hiſpaniæ Grandis, in Præfatione ad *Diſcurſum hiſtoricum pro Patronatu S. Fructuoſi, contra ſuppoſititiam Cathedram S. Hierothei apud Segoviam*; rurſumque anno 1671 inter *Diſſertationes eccleſiaſticas pro honore antiquorum Tutelarium contra modernas fictiones*, parte 1 Diſſerta. 3 à pag. 185 ad 287, totis ſex capitibus. Hujus diſcurſum an viderit neſcio, certe necdum viderat ejus Diſſertationes, ſæpe mihi laudatus laudanduſque Illuſtriſſ. D. Nicolaus Antonii, emunctæ vir naris & eruditionis ſolidæ, quem Regiorum in Curia Romana negotiorum Procuratorem generalem per annos viginti probavit Italia Hiſpaniaque. Hic Tomo 2 Bibliothecæ Hiſp. edito Romæ an. 1672 pag. 456, *Induſtriam*, inquit, *Hieronymi & diligentiam ſummis in cælum uſque laudibus efferunt vulgo noſtri homines, qui cum fallere neſciant, falli ſe ab aliis poſſe haud facile credunt; quia ditaſſe nos ille dicitur quibuſdam veteribus Chronicis, atque aliis nuſquam antea viſis antiquitatum Hiſpanarum monumentis; quibus mirum valde eſt, quam obnoxii ac venerabundi hujus ſeculi homines, atque in iis non pauci ex noſtratibus, nec non ex exteris, docti ſagaceſque, aſſurrexerint: quæ tamen alii (exterorum nempe eruditiſſimus quiſque, noſtrorum hi qui ratione magis quam præjudicatis ducuntur opinionibus) fuiſſe conficta, atque iis quorum nomina præſeferunt ſuppoſita, luculentioribus indies argumentis convicti, liquido ipſi credunt; nec minus facilo perſuadere ſperant ſe poſſe aliis, ad rem qui adduxerint mentem doceri cupidam.*

367 Ejuſmodi fictionum evictiones toto noſtro

noſtro opere adeo multas inveniet lector, ut facile agnoſcere poſſit nihil nobis opus fuiſſe alieno indicio, ad cavendas hominis illius impoſturas, qui quotidie ipſas propriis palpamus manibus. Prius tamen quam retegere inciperem, quæ Higuera de *Cruce Caravacana* vel confinxit ipſe, vel ab aliis conficta commodavit Robleſio; placuit hujus nimium facilis Hiſpani credulitati, hominis item Hiſpani judicium opponere. Nunc vero etiam amplius cogor movere camarinam iſtam; quæ iis quos dixi primum moventibus, nonnulliſque domeſticis rem promoventibus, ceteris quoque Jeſuitis ſic paulatim tamque univerſaliter diſplicuit, ut cum antea nonnulli ex noſtris Higueram ſequerentur, in tractandis novo conatu hiſtoriis eccleſiaſticis (unde etiam proceſſit laus ipſi attributa in nova Bibliotheca Societatis anno 1676 Romæ edita) hiſce tamen ultimis viginti annis nemo eorum, quod quidem ſciam, verbum pro Hieronymo facere dignatus ſit ullum; vel quoquomodo deprecari, ne traducatur tamquam *inventor fabularum infinitarum, quibus eccleſiaſticam hiſtoriam integro jam ſeculo inquinari dolere cogor.* Non autem ego ſolus id facio, *Rarus hodie criticus eſt,* inquit p. 11 Auctor Collyrii, cæcutientibus Carmelitarum oculis nuper in Hiſpania applicati, *qui non cenſuerit ut ſcriptores nullius auctoritatis, ſuppoſititios, fabuloſos, Dextrum, Luitprandum, Iulianum, & Tamaji plurimas narrationes inſertas Martyrologio Hiſpanico,* ex Higueræ lacunis derivata omnia. *Inter plurimos Eminentiſſimus Cardinalis de Aguirre & D. Nicolaus Antonii in ſua Bibliotheca.*

368 Hæc Auctor Collyrii, quem licet Jeſuitam eſſe non putem, à Jeſuitis tamen Hiſpanis Luſitaniſque probari ſcio. Tale autem exemplum utinam aliquando imitentur RR. PP. Carmelitæ Ordinis utriuſque, & oculis tandem apertis tam multiplici convictione falſarum ſuarum antiquitatum, quibus ſucceſſionem Elianam, diverſam à vera omnibuſque probanda, pertinaciter tuentur; agnoſcere incipiant, quid vere ex Ordinis honore ſit; velintque contemnere auctores tot fictionũ, *quibus ipſorũ hiſtoria ſcatet,* ut candide mihi ſcripſit unus ex paucis in eo Ordine Philalethis, qui clam mihi aſſentientes, palam non audent animi ſenſum prodere, propter metum Fratrum, diverſo longe ſpiritu ductorum, ad me meoſq; libros per fas & nefas perdendos ſi poſſint. Nicolaum Antonii, quem citat Collyrium, hic & Art. 10 num. 40 loquentem audivimus, & porro audiemus alibi; multa etiam ex Eminentiſſimi Card. Aguirre ad ejuſdem Bibliothecæ apparatum, ibidem legenda dedimus num. 37, directe contra ipſamet figmenta.

369 Neque novum hoc Eminentiſſimo illi, aut nuper formatum judicium fuit: nam & in eruditiſſimo illo opere, quo Auctoritas infallibilis & ſumma Cathedræ S. Petri extra ſupraque Concilia, quæ anno 1683 efficaciter vindicata, auctori libri Purpuram meruit; pag. 116 hoc argumentum delibans; *Multis abhinc annis,* inquit, *re mature expenſa, judicare licuit Adverſaria, Epiſtolas, & Diptychon Luitprandi, aſſerta ab Hieronymo de la Higuera & Laurentio Ramirez de Prado, ſubleſtæ fidei eſſe; & quæ apud nullum hominem eruditum ingenuumque fidem aliquam mererentur, quidquid aliter multi, non ſolum è vulgo, ſed ex iis qui inter Quatuordecim ſedere cenſentur, magnis clamoribus loquantur: quod ipſum de Chronicis Dextri, Maximi, Heleca, Iuliani, Auberti Hiſpalenſis, & Liberati dictum eſto. Quippe in iis omnibus plurimi inſignes viri, apprime in rebus ad hiſtoriam & Chronologiam ſpectantibus verſati, non in Gallia, Germania & Italia ſolum, ſed & in noſtra Hiſpania, tot paradoxa, antilogias, rapſodemata, perithe-*

mata

mata, ectromata, & anacoluthias detexerunt, ut merito releganda videantur ad Utopiam Morboniamque inſulam, cum libris Amediſii, Belianiſii, Phœbei Equitis & ſimilium, quos jam diu lepidiſſimus Michael Cervantes exulare fecit. Neque in hac cenſura ſtabilienda oportet quidquam temporis inſumere, poſtquam id ipſum abunde demonſtrarunt, Matthæus Raderus, Cornelius à Lapide, Theophilus Raynaudus, Philippus Labbe, Ioannes Bollandus & Godefridus Henſchenius (omnes ipſius Societatis ſcriptores, prius Auctori noti, quam me ipſos ſecutum legiſſet) *quibus adde Excellentiſſimum Principem Marchionem de Mondexar, qui ea Chronica & Adverſaria multiplici nomine refellunt exibilantque, tamquam notha, ſuppoſitia, & infideli manu exarata.*

370 Et tunc quidem ille cavit indicare, *quibus tribuendæ ſint ejuſmodi quiſquilia, aut quo primum artifice in lucem prodierunt, præſertim cum nullius in ſingulari mala fides ſatis explorata* ipſi adhuc eſſet: ſed cum interea temporis tam manifeſte patefactus eſſet Auctor, ut nullus ultra eſſet tergiverſationi locus, non amplius putavit parcendum nomini, libereque ipſum traducere cœpit in tomis Conciliorum Hiſpaniæ; ex quorum ſecundo ſervo prolixum locum, ubi radicitus conatur extirpare perſuaſionem, necdum ſatis labefactatam. Hic mihi ſatis eſt, ex tomo primo pauca de multis loca indicare, ubi meum nominatim de Higuera judicium laudat vehementer. Et quidem Diſſert. 9 in Apparatu pag. 261 ſic ſcribit: *Quod Concilium aliquod in Hiſpania, anno Chriſti 57 aut circiter, a diſcipulis S. Iacobi Apoſtoli celebratum fuerit, incertum eſt, cum tantum nitatur teſtimonio Dextri, ſuſpecto aut ſubdititio. Legendus ea de re Papebrochius, poſt Bollandum & Henſchenium, plurimis locis invectus adverſus Hieronymum Román de la Higuera (quamvis Sodalem ſuum) tanquam fabulatorem & artificem infinitarum fictionum, quæ nomine Dextri, Maximi, Iuliani &c. circumferuntur. Lege illum, præcipue tomo 7 Maji pag. 393 & 294.*

371 Ecce Rev. Pater, ab Eminentiſſimo Viro laudatum hunc ipſum, quem nunc accuſas, locum. Rurſus eodem tomo idem Cardinalis pag. 301 & 302. *Circa annum,* inquit, 1590 *aut paulo poſt, illa pſeudo-chronica & alia ſimilia excogitata & evulgata fuerunt ab homine, inimico veritatis hiſtoricæ, & audaciſſimo ſiquis unquam fuit fabularum architecto. Ex eo ſine delectu, nimia fide & criſi nulla, farragines & commenta plura de S. Melantio mutuantur recentiores Hiſpani ... quæ numquam in cogitationem hominum venerant, uſque ad finem fere ſeculi præcedentis, & non abſque rubore legunt eruditiſſimi quique Hiſpani, quibus honor nationis florentiſſimæ, & veritatis amor cordi eſt. Quin & Bollandus, Henſchenius & Papebrochius (exteri licet) paſſim dolent, in vaſtiſſimo & celeberrimo opere, cui Epigraphe, Acta Sanctorum; ac ſæpe nominatim traducunt & reprehendunt P. Hieronymum Román de la Higuera, quamvis Sodalem ejuſdem inſtituti, veluti artificem omnium earum fictionum.* Et hic rurſum allegat Eminentiſſimus Auctor præcitatum ex tomo 7 Maji locum; moxque ex pag. 344 laudat verba, quibus decerno inhærere Chronologico calculo *Ioannis Zuritæ, qui priores decem ſuorum Annalium Aragonicorum libros edidit, longe priuſquam Higuera cogitaret de Hiſtoria Hiſpanica ſuppoſititiis ſuis antiquitatibus interpolanda.*

372 Præmiſſis addo ex præcitato tomo 1 (per reliquos enim ſi hoc modo procederem finis nullus foret) addo, inquam, quod idem Eminentiſſimus pag. 322, cum dixiſſet, de Flavio Eliberitano Epiſcopo nihil certi haberi, præter ea quæ Ferdinandus de Mendoza obſervat, ſic progrediatur: *Quæ con-*

Digitized by Google

congerunt Puerta, Oedraza, Tamajus, deſumpta ſunt ex Pſeudo-Luitprando, conficta pariter cum Pſeudochronicis Dextri, Maximi, & Iuliani Perez, à P. Hieronymo Román de la Higuera, pernicioſiſſimo corruptore Hiſtoriæ Hiſpanæ, præſertim eccleſiaſticæ: cujus figmenta optime novit, & ſemper ſpernit doctiſſimus Ioannes Mariana, viginti annis convictor illius apud Toletum. Sane Bollandiani, potius curantes veritatem hiſtoriæ, quam timentes dedecus Sodalis Higueræ, paſſim illum reſpuunt, veluti nugatorem fabulatoremque. Ego infinitæ lectionis virum non aliter valeo excuſare, quam dicendo, quod eum *multæ litteræ ad inſaniam redegerunt*; atque optando, ut hoc citius patuiſſet, nulloſque amentiæ ſuæ reliquiſſet heredes.

373 Tomo 2 Conciliorum totis quatuor paginis, à 64, idem Cardinalis hoc agit, ut graviſſimorum virorum teſtimonia intra extraque Hiſpaniam, præſertim ex Societate Jeſu, colligat; *ad revellendam*, inquit, *radicitus, ſi fieri poſſit, inanem credulitatem multorum, qui novis iis Chronicis quaſi totidem oraculis fidem præſtant: adeo enim apud noſtrates experimento comprobatum illud eruditiſſimi Marianæ, lib. de Adv. S. Iacobi cap. 1 Neſcio quo pacto fictis ſæpe fabulis & præpoſteris mendaciorum nugis, populus magis quam veritate & ſinceritate capitur.* Denique poſt multa ſic concludit Eminentiſſimus: *Atque hæc pauca è plurimis, quæ ad manum ſunt, ſufficiant, ad ea Chronica & commenta rejicienda, in quibus tot Concilia primis ſeptem ſeculis celebrata finguntur in Hiſpania; tot ipſi Martyres, Epiſcopi, Confeſſores, Virgines & Scriptores tribuuntur, qui antea numquam iis claſſibus adſcripti fuerant, aut alibi terrarum nati ſunt, & numquam Hiſpanas oras ingreſſi: quo quid pernicioſius eſſe poteſt hiſtoriæ Hiſpanicæ, cultui eccleſiaſtico, & veritati rerum geſtarum, imo & decori nobiliſſimæ nationis, tot veris titulis conſpicuæ, ego non invenio. Utinam ii quorum intereſt, præſertim DD. Epiſcopi & regii Conſiliarii Senatuum juſtitiæ & fidei, tam probroſas fictiones cum ipſis pſeudochronicis exterminent, & ſimilibus fabulatoribus frenum imponant.*

374 Atque hæc dicta ſunto, ut vel invitis appareat vanitas earum fictionum, quarum refutatarum cauſa accuſor; & ut nemo qui hæc legerit, valeat ignorare, ex quam lutulento fonte deprompta ſint ea, quibus ſanctæ Crucis Caravacanæ hiſtoriam hoc ſeculo obſcurari cœptam queror. Ad hanc ipſam quod attinet, ſtatim in principio illius mei Tractatus, ſeu Appendicis ad Vitam S. Ferdinandi Regis, cenſeo, *de ſubſtantia ipſius miraculi ſatis certo conſtare per conſtantem Caravacenſium civium traditionem, jam inde ab anno 1375, id eſt, à proximo poſt Sancti Regis ætatem ſeculo, publicis conſignatam inſtrumentis, & continuis deinde prodigiis ad noſtram uſque ætatem hodiedum confirmatam.*] Mox Capitis 1. hunc pono titulum, *Apparitio miraculoſa ſanctæ Crucis, deſcripta Caravacæ an. 1375, eique conſona relatio Doctoris Oncalæ*, anno 1546 edita: *ex quibus veroſimiliter dicetur, ſub annum 1227, res accidiſſe.* Ipſam hiſtoriam, ex dicto publico inſtrumento (omiſſis præambulis, fidem facientibus ecgrapho, ex membrana originali ſumpto) hic attexo.

375 *Cum Rex Zeyt Abuzeyt, ſuo tempore potens Rex Carabacæ, haberet captivum Clericum quemdam Presbyterum; accidit ſciſcitari ex eo Regem, quare Miſſam celebraret. Qui reſpondit: Scito, Rex, quod omnis Clericus ordinatus ad Miſſam, poſtquam ſacris veſtibus indutus eſt, & protulit ſancta illa verba, quæ Chriſtus dixit feria quinta in Cœna; hoſtia illa quam elevat, fiat caro; & vinum in calice, merus ſanguis: & ſic conficit Clericus corpus Dei, puri ac veri. Dixit Rex, quod hoc non crederet, niſi ſeipſum facere[t]*

ceret id videre. Reſpondit Clericus: Domine, ſi mihi facis afferri omnem apparatum neceſſarium ad faciendam Miſſam, faciam te videre quod cupis. Tum Rex mandavit, ut quidquid neceſſarium erat, referret in ſyllabum ad memoriam: & hoc fecit Clericus, niſi quod oblitus fuerit Crucis. Deinde miſit Rex nuntium ſuum; quo reverſo, die mane ſequenti ſurrexit Clericus, & recitavit Horas ſuas; unaque cum Rege ingreſſus turrim caſtri, ubi vera Crux eſt, veſtivit ſeſe, fecit confeſſionem devote, & accedens ad altare veneraturus Crucem, nullam reperit: quapropter animo conſternatus converſuſque ad Regem, dixit: Deficit una ex rebus maxime neceſſariis ad Miſſam dicendam. Quærenti vero, Quæ? reſpondit; Crux, Domine. Tum Rex, aſpiciens verſus altare, viſa ibi ſancta ac vera Cruce, dixit: Eſtne iſta, quæ ſtat ſupra altare? Accepitque illam Clericus cum magna devotione, & cœpit Miſſam dicere. Et quando elevabat Hoſtiam, animadvertit Rex inter manus Clerici puerum candidum & formoſum: ille autem Miſſam abſolvit. Eâdem horâ cognovit Rex Zeyt Abuzeyt, quod lex Chriſtianorum erat res ſancta: & liberavit Clericum, factuſque eſt Chriſtianus ipſe, & ſubditi ejus quotquot voluerunt: & dedit terram ſuam Chriſtianis: qui viciſſim ei dederunt turrim circa Concham, quæ vocatur turris Abuzeyt, ut illic vitam duceret.

376 Hactenus vetus inſtrumentum, abſque notitia temporis: quam ut nanciſceretur lector, deduxi ex Zurita, quomodo Rex Abuzeyt, in veteribus atque recentioribus Hiſpanorum hiſtoriis celebratiſſimus, ac primùm Chriſtianorum perſecutor, poſt annum 1225 amiſſa Murcia, adhuc manſerit Rex Valentiæ; anno autem 1229 etiam Valentia excluſus propter Chriſtianiſmum, dictuſque in baptiſmo Ferdinandus, obierit ante deditam Aragoniis Valentiam, ideſt ante annum 1248; cujus filio, ſub annum 1263 etiam baptizato, & Vincentio dicto, Urbanus Papa IV ſuam filiique & nepotum converſionem eſt gratulatus per litteras. Tum has produco, & mox ſubjungo Oncalæ narrationem, cui cap. 2 ſuccedunt, *Antiquiora miracula, & informatio ſumpta anno* 1598; Cap. 3, *vetuſta alia & probe teſtata*; Cap. 4, *Patrata ſub præcedentis ſeculi finem & per decurſum præſentis, etiam mediantibus Cruculis, veræ Cruci admotis*; omnia ex Hiſtoria Caravacana Robleſii, abſque ulla ſugillatione & multa cum laude collectoris; niſi quod Cap. 5 doleam, impegiſſe eum in *Higueræ figmenta, quibus ſanctæ Crucis apparitio differtur in annum* 1231, *& hiſtoria veritas obſcuratur.*

377 Poſtea doceo cap. 6, *quàm nihilo meliori fide alius, repertos Caravacæ characteres fictitios, ut Arabicos explicans, notaverit annum Arabum* 594, *qui eſſet Chriſti* 1198. Denique num. 61 revertor ad commendandam virtutem Cruculatum, primariæ Caravacanæ admotarum: ſed moneo Lectorem „ ne cum illis credat pariter di-
„ ſtribui facultatem lucrandi Indulgentias,
„ quales obtinent Fideles tenentes numi-
„ ſmata aliaque id genus, eum in finem à
„ Romanis Pontificibus vel ex eorum ſpe-
„ ciali commiſſione benedicta. Fuerit hic
„ aliquando error, in vulgus proſeminatus
„ ab hominibus, minime malis, ſed ni-
„ mium credulis; quorum circumferuntur
„ Relationes, vario idiomate variiſque lo-
„ cis & annis impreſſæ; cum addito ad cal-
„ cem ſyllabo maximarum Indulgentiarum,
„ quas ejuſmodi Cruculas pie geſtantibus
„ Pius V conceſſiſſet, confirmaſſent au-
„ tem Gregorius XV, & Urbanus VIII.
„ Nunc vero, poſtquam Decretum ſacræ
„ Inquiſitionis Romanæ prodiit anno MDC-
„ LVII, XVIII Maji, ubi inter alias plu-
„ res ſuppoſititias, penultimo loco recen-
„ ſentur Indulgentiæ conceſſæ Crucibus
„ de-

„ de Caravaca, par eſt, neminem inveniri „ amplius, qui (niſi Decreti talis ignarus) „ vendere aut donare præſumat Caravacanas Cruculas, velut ejuſmodi Indulgentiis prædita.

378 Neſcio an hæc tam utilis præcautio, Patri Sebaſtiano, melius forſitan quam ego ſcienti, quinam fuerint fictitiarum iſtarum Indulgentiarum propolæ per Belgium vicinaſque provincias; neſcio, inquam, an iſta præcautio Patri Sebaſtiano ſtomachum moverit, ut, diſſimulato puncto illo de Indulgentiis, crimen mihi affingeret ex rejectis Higueræ figmentis, unde gratiam laudemque apud alios merui; & ſimplices Caravacenſium civium animos concitaret contra me ac meos libros. Hoc ſcio, nihil commiſiſſe me ob quod accuſari poſſim, voluiſſe ipſam miraculi ſæpe dicti *ſubſtantiam ſuſpectam* reddere; quodque adeo fruſtra contrarium ſim proteſtatus n. 51 ſic ſcribendo: „ Prius tamen quam porro pergam „ examinare, iterum iterumque proteſtor, de „ veritate allatæ Caravacam S. Crucis, & „ miraculi quo allata ſit, nullatenus me dubitare; ſolùmque Hiſtoriam ejus expurgatam me cupere à novitiis additamentis „ circumſtantiarum fabuloſarum; ſine quibus niſi res inveniretur antiquius ſinceriuſque teſtata, ipſam etiam miraculi ſubſtantiam merito quis haberet de fictione ſuſpectam. Nec enim perinicioſior ulla ſacris „ hiſtoriis afferri labes poteſt, quam cum ſic „ implicantur falſis circumſtantiis rerum, „ temporum, ac perſonarum, ut his deprehenſis ſtatuere lector auditorve nequeat, „ quid demum eis veri ſubſit, niſi per conjecturam.

379 Nihilominus neceſſe eſt, ut videar contra miraculi ſubſtantiam molitus aliquid; quia ſcilicet non recipio teſtimonium Fr. Joannis Ægidii Zamora, ab Higuera ſubmiſſum, quaſi rei geſtæ coævi: ſic enim is concludere ſuum teſtimonium fingitur, *Ego dum hæc ſcriberem, aliquoties allocutus ſum, ſcilicet Azebuteum, vel Dominum Vincentium Belviſium*: ubi nota, quod Rex pater, in Baptiſmo dictus Ferdinandus, confunditur cum filio, dicto Vincentio. Nequis autem dubitet certiſſimo comperta ſcribi, addit fictitius Fr. Ægidius: *Erat Azebuteus homo comis, humanus, prudens, juſtus, procero corpore, jure Regis, oculis pulcherrimis, facie decorâ, plenâ majeſtate, capillis dimiſſis in tegumento capitis ſerico, veſte purpurea, ſemper multis famulis comitatus; filii eum ſequuntur.* Simili autem fide, id eſt nulla, atque ex mera conjectura, idem ementitus auctor præmiſerat, quod *Rex attollens oculos vidit duos Angelos, afferentes Crucem Patriarchalem, quam abſtulerant ex collo ſancti Roberti, tunc Patriarchæ Hieroſolymitani, idque Angelis nuntiantibus ſcitum, & Carabacenſibus miſſo nuntio eſt compertum.* Item, quod *hæc Crux erat ex ſacro ligno Crucis ubi Chriſtus pependit; & ſunt qui dicant, Regem in Hoſtia vidiſſe puerum formoſiſſimum* (prout etiam dicit antiquior relatio) & quod *Rex tantorum miraculorum magnitudine ſtupefactus (ut, quod Hieroſolymis vulgo jactaretur, ante hanc Crucem diſparuiſſe poſt annum 1184, invenit autem Patriarcha Doſitheus), proponit ſe Chriſtianum fieri. Vocatuſque eſt Rex iſte Dominus Vincentius, idque ſub Rege Iacobo Aragonum Bellatore. Hoc miraculum accidit ipſo die Inventionis ſanctæ Crucis menſe Majo.*

380 Equidem fateor, quod iſtorum pleraque convinco falſitatis & evidentis repugnantiæ cum certiori hiſtoria Regum Hiſpanorum & Patriarcharum Hieroſolymitanorum. Regum quidem, quia eorum uni, Jacobo Aragonio, iſtic nominato loco S. Ferdinandi Caſtellani, neque Conchæ neque Caravacæ quidquam juris erat: Patriarcharum vero, quia Robertus Latinus Patriarcha

triarcha primum nominatus ad eam Sedem ſuit anno 1240; neque Hieroſolymis, pridem amiſſis, ſed Accone reſidebat; Doſitheus autem Schiſmaticus Græcus, qui ſub annum 1192 Conſtantinopolitano Patriarchatui inhians, Hieroſolymitanum quoque amiſerat, credi non poteſt vel ipſe vel aliquis ſucceſſorum ejus pariter ſchiſmaticorum, ad inviſos ſibi Latinos pignus iſtud tranſmiſiſſe. Repugnat etiam Higueræ figmento ipſa Crucis forma, quam ad oculum patet nullum habere indicium encolpii, ſeu crucis aliquando pendulæ ex collo; ſed potius Crucis Liturgicæ, qualibus Græci utuntur ad Miſſam, manu eas ſubinde tenendo.

381 His omnibus notatis & evidenter probatis, ſic denique concludo cap. 5; Unde „ Crux Caravacana allata ſit, definire præſumat nemo, nemo etiam cum fundamento aſſeveraverit, formatam eſſe ex ligno ejus Crucis, ex qua pependit Dominus; quando, ante jam refutata commenta, nemini in mentem venit illud aſſeverare; niſi forte eo trahatur, quod in antiquis miraculis hodiernoque uſu identidem appelletur Sancta vera Crux, unde ad ſummum haberi poteſt vulgaris præſumptionis argumentum. Talis vero præſumptio quam difficulter convinceretur erroris, tam facile credetur eſſe incerta ac dubia, ab iis qui norunt, quam multis paſſim alicujus ſacri ligni vel miraculoſæ Crucis fruſtulis traditio popularis prærogativam eam tribuat, quod ſint de ipſa Chriſti Cruce accepta. Caravacanam quod attinet, ad eam ſpecialius venerandam abunde ſufficit, quod Angelorum manibus credatur allata, ſitque divinorum beneficiorum erga homines inſtrumentum præſentiſſimum.

382 Aliud prorſus, quam ego, ex prædictis deducit Paternitas veſtra; quod ſcilicet ex tota ſanctæ Crucis hiſtoria, licet tam fuſe ſupra ex antiquioribus certioribuſque ſcripturis deductam probaverim, recipiam nihil, quam, *quod Angelorum manibus credatur allata, ſitque divinorum beneficiorum erga homines inſtrumentum præſentiſſimum: Qua indubie*, inquis, *non parum fidelium erga ſanctam Crucem Caravacanam imminuerent devotionem, niſi evidenter conſtaret, quod ſimilia Papebrochius, ex meris dumtaxat conjecturis & argutiis ſtramineis, effutiat & garriat; exſibilatione proinde potius quam aliqua refutatione digna.* Neque contentus, Pater Rev. talia non minus injuſte quam injurioſe effutiviſſe & garriviſſe (ignoſce quod tua Tibi verba repono) *Inſuper notandum*, inquis, *quod ne quidem indubitanter admittere & recipere videatur Papebrochius, dictam S. Crucem fuiſſe reipſa Angelorum manibus allatam: ſed quod ſic* CREDATUR ALLATA; *quaſi id non niſi populari traditione & nuda fidelium fide, abſque antiquis monumentis, ſit firmatum & munitum.* Interim nullum Tu antiquum monumentum profers, ſed ſolius Fr. Ægidii nuper conficti teſtimonium. Quamvis autem in ipſa relatione anni 1375 id aſſereretur, adhuc dici potuiſſet, *Ut creditur*, abſque ullo præjudicio veritatis, humanitus indubitatæ; niſi ſuſpicari quis Crucem vellet, illuc divino nutu immediate, citra ullius creaturæ miniſterium, advectam; vel ipſo in loco noviter creatam ſeu productam, quod utrumque præter Dei conſuetudinem eſſe putatur.

383 Quando Eccleſia in Lectionibus de S. Ferdinando bis utitur tali phraſi, *Ut traditum eſt, Ut fertur*; an ipſa tunc jubet dubitare de ſubſtantia rei narratæ? Tu tuum, *Evidenter conſtat*, uſurpa ut voles; nemo Caravacenſium prudenter credet, meam lucubrationem, quam æque ac Hiſpalenſes magni faciunt, eaque multum ſuam eccleſiam ſuamque ſanctam Crucem illuſtratas exiſtimant,

Digitized by Google

exiſtimant, ad populi devotionem imminuendam ſpectare. Certe non ita ſentiunt Conchæ, unde putatur veniſſe Clericus ille, pro cujus Miſſa Crux fuit allata, & cujus urbis Epiſcopo in ſpiritualibus Caravaca ſubjacet. Senſus autem Conchenſium de me apparet ex Vita S. Juliani ſecundi Epiſcopi Conchenſis, quam ſcripſit grandi volumine de mandato Illuſtriſſ. Alfonſi Antonii de S. Martino, itidem Conchenſis Epiſcopi, & Madritenſibus typis anno 1691 vulgavit Bartholomæus Alcazar. Hic enim Auctor libro 3 cap. 13 occaſionem arripit totam hanc hiſtoriam ſtrictim tractandi, propter prædictum Presbyterum, qui vulgo creditur dictus fuiſſe Geneſius Perez, & ipſius S. Juliani diſcipulus, & Clericus Conchenſis. Vixit enim Julianus iſte, in ejus calculo, uſque ad annum 1208. Auctor, omiſſis omnibus Higueræ figmentis, ſola recenſet ex Robleſio teſtimonia, quæ ego probo; & pag. 126 Oncalæ verba Latina, in manuſcriptis depravata, Hiſpanice reddit juxta meam correctionem: tum pag. 127 ſequitur meum (ut appellat) *meliorem calculum* in notando anno 1227, quo Crux allata ſit: ac denique pag. 229, in definiendo anno, quo obiit Abuzeyt (quem ego ſtatui 1248) mihi quoq; inhæret, contra illos, qui uſque ad 1264 eam mortem differunt; itaq; facilius conciliat ætatem prædicti Sacerdotis Geneſii, cum ætate S. Juliani, quo moriente iſte potuerit fuiſſe quadragenarius, vel paulo major; minorq; octogenario eſſe defunctus.

§. XXXI. ACCUSATIO.

Papebrochius antiquiſſimas fundationum, donationum ac privilegiorum litteras, fictionis ac ſuppoſitionis, totus gloriabundus, arguere audet ex meris conjecturis, quas, ſumma cum ſui confuſione, tamquam fictitias repudiat.

RESPONSIO.

384 ERras, Pater Rev. & vehementer erras, ubi totus gloriabundus arguere me audes ſine ulla conjectura, viro ingenuo dignâ, quod *ſumma cum mei confuſione* repudiem nonnulla, aliàs à me ſcripta: cum ego id mihi, ut veritatis amantem decet, laudabile & glorioſum exiſtimem; optemque (quod ſperare vix auſim) ut ſimili erratorum tuorum & falſarum accuſationum repudio, veræ laudis & gloriæ particeps fias. Spectat Accuſatio hæc præcipue Propylæum Antiquarium, Tomo ſecundo Aprilis præſtructum, ac potiſſimum partem ejus primam *de Diplomatis diſcernendis*. Huic occaſionem dedit diſputatio quædam, inter me ac P. Jacobum Maſenium noſtrum, reſtauratorem Annalium Trevirenſium, à Chriſtophoro Browero compoſitorum, & poſtquam impreſſi eſſent a ſuſpicaci Principe ſuppreſſorum ac pene abolitorum: qui Pater, nihil non paratus credere quod Browerus quomodocumque probaverat, quantumvis communi doctorum judicio nunc improbatum; mordicus tueri nitebatur, S. Irminam, Horreenſis apud Treviros Parthenonis fundatricem, fuiſſe filiam Dagoberti I ex Nanthilde, quam P. Henſchenius, in laudatiſſima apud Gallos Diatriba de tribus Dagobertis, demonſtraverat, filiam potius fuiſſe

,, minis juſtis, juxta veteres Catalogos) in
,, hoc, inquam, ſi ſcopum non attigero,
,, alterque feliciori id faciens ſucceſſu, meos
,, errores corrigat; adeo non feram id ægre,
,, ut cum animi gratulatione ſincera ceſſu-
,, rus ei palmam ſim, eademque promptitu-
,, dine illi aſſurrecturus, qua eruditiſſimi
,, Patris Joannis Mabilionis opus de re diplo-
,, matica excepi, & poſtquam legeram ap-
,, probavi; licet in non paucis contrarium
,, iis quæ, in argumento eatenus intacto,
,, optima quidem voluntate, ſed impari ad
,, rem tantam inſtrumenti neceſſarii copia,
,, obiter delibavi, occaſione Trevirenſis
,, cujuſdam figmenti. Quamvis enim iſtud
,, ſatis everſum ſit *lucubratiuncula prædicta*,
,, aſſentiente ipſomet Mabilione; *ad lucem*
,, tamen *dignioris iſtius juſtique operis, illa*
,, *ſic mihi ipſi viluit, ut in ea nihil fere am-*
,, *plius inveniam quod placeat, quam quod ex*
,, *dubiis, iſtic à me fortuito motis, tam in-*
,, *ſignis Commentarius naſci potuerit, ab eo*
,, *qui rem ex profeſſo pertractavit.*

391 Has ultimas lineas ſpeciali charactere hic notare placuit, ut Lector videat, Pater Rev. quomodo, omiſſis præcedentibus conſequentibuſque, ſoleas maligno ungue excerpere quædam, unde ſinceritatem meam traducas. Reprehendis enim, quod iſtum meum Tractatum, utcumque operoſum pro loco ac tempore, nec parum ſumptuoſum in laminis & ac figuris, appellaverim *lucubratiunculam*, & alibi, *tenuem conatum*. Nam quid aliud eſt ille, implens ſolum paginas 30, quam *lucubratiuncula* & *tenuis conatus*, habito ad grande iſtud paginarum fere 700 opus reſpectu? Quæ vero in hac proprii fœtus depreſſione aſtutia? Tu Tibi aſtutias Tuas habe, Pater Rev. Audi nihilominus, quid eodem loco progrediens dicam; *Equidem ſic exiſtimo, neminem turpiter vinci, ubi glorioſum fuit certare: ſi tamen certaſſe dici poßim cum alio, quam cum ipſius argumenti obſcuritate originaliumque diplomatum defectu, nemine tum adhuc invento, qui ſperaret aliquam methodum juveniri poſſe, ad veri falſique diſcrimen faciendum, inter diplomata vetera, ubi conſtabat multa eſſe ſubleſtæ fidei. ſaltem quoad hiſtoriam, pro qua ſola ſatagebam.* Addere poſſum, & pro qua multa utilia reperi, quæ ipſa multipliciter deinde confirmavit illuſtravitque Mabilio; & quibus non infeliciter uſus ſum in diſcutiendis Carmelitarum prætenſis ſcripturis. Harum cauſa nihil adhuc oportuit retractare eorum, ex quibus contra illas proceſſi, regularum: licet id maxime voluerim, & adhuc velim, ſi poſſim, facere; haud minores à vobis laudes, quam à Benedictinis relaturus. Interim ego ſic ſermonem proſequebar.

392 ,, Libenter reſtituo San-Dionyſiano
,, Archivio, quam læſiſſe incautius videor,
,, reverentiam; ſub ea quam Mabilio offert
,, cautela, ut quædam iſtic inveniri non
,, negentur, *vel omnino falſa vel interpolata*,
,, *vel dubia*, *tum primæ tum ſecundæ ſtirpis*:
,, quia *bonus ac ſimplex erat Doublerius*,
(evulgans anno 1625 Hiſtoriam Abba-
,, tiæ præfatæ) *qui quodlibet incidit in*
,, *manus, ſine dolo malo in publicos oculos*
,, *producit*. Verba adducta ſunt Mabilionis,
Reverende Pater, lib. 3 cap. 2 num. 5, propter quæ aliave ſimilia, *debacchari me*, inquis, *& aggredi Monachos Horreenſes, San-Dionyſianos, San-Maximinios & alios, ac ſi forent homines mendaciorum loquaciſſimi.* Monachos nullos noverunt Treviri; ſed Monachas, à primo fundationis initio hodiedum ibi manentes, invenimus. Harum ſimplicitati quis illuſerit, fingendo Diploma quod oſtentant, non divino. Quamquam autem Monachus is fuiſſet, non vertiſſem in Monachos omnes culpam unius; ſicuti non verto in Carmelitas omnes culpam illius, ,, qui Albertinæ Regulæ Pontifici offerendæ falſam Datæ annum primus

primus adſcripſit, San-Maximiani obligatiſſimos mihi ſe fatentur, quod eorum Diplomata, velut præ ceteris certa indubitabiliaque laudaverim: quare eorumdem tunc Abbas, Philippus de la Neuve-forge, prolixas mihi gratias agi juſſit per P. Alexandrum Wilthemium. San-Dionyſianorum de me ſenſum jam ſupra legiſti. Utinam tam bona quam horum, veſtra quoque foret cauſa; & ſicut hanc feliciter egit atque peregit Mabilio, ſimul & votum meum implevit; ſic etiam facere potuiſſet Pater Bonæſpei, per ſuum Armamentarium, aut P. Daniel à Virgine Mariæ cum adjutoribus, in ſuo novo Speculo Carmelitico! Sed nihil illi fecerunt aliud, quam malam cauſam facere patrocinando pejorem; meque invitiſſimum cogere (quod & Patern. Tua nunc facit) ad plurima in lucem proferenda fictionum in rebus veſtris ſpecimina, à quibus libentius manum abſtinuiſſem, prout ex his meis Reſponſionibus patet.

393 Pergis nihilominus, & poſt illius ante Aprilem Propylæi partem primam invidioſiſſime traductam in titulo Accuſationis hujus; ad ſecundam, tertiamque partem cenſurandam procedis. Eſt autem ſecunda, *De prætenſa quorumdam Carmeliticorum Conventuum antiquitate*; tertia, *De Martyrologio Brixienſi, aucto ex Catalogis Eccleſiæ S. Afræ.* De iſtorum primo præcipuoque Florentino, ducto ex atteſtatione, Thomæ Epiſcopo falſò imputatâ, jam egi ſæpius, ac noviſſime hujus ipſius Articuli §. 19; de aliis autem §. 21; mox ſatisfacturus pro duobus, quos in ultimum hujus Articuli paragr. maluiſti reſervare; plures forſitan objecturus Articulo ſequenti. De Martyribus Brixienſibus, & S. Afræ Catalogis, nihil reſponſi debeo amplius, præter jam pluries dicta in prima Parte.

394 Quia tamen iterum placet inſultare mihi, quaſi convicto circa cognomina hodierni uſus, quibus nunc Italicæ illuſtres familiæ inſigniuntur, & qualia aſſerui, in publicis tabulis primum comparere cœpiſſe ſeculo decimo; adi, quæſo, prælaudati Mabilionis lib. 2 caput 7, ibi ex Sirmondo notata invenies quædam de Cognominum ratione apud Romanos; cujus doctiſſimi viri obſervationibus prioribus tribus obiter indicatis; „Quarta obſervatio, inquit „Mabilio, maxime ad rem noſtram facit; „nempe, poſtremis Romanæ Reipublicæ „temporibus, non certa & ſtata, ut olim, „generis ac familiæ vocabula in uſu fuiſſe, „quæ & fratribus communia eſſent, & „ad poſteros tranſirent; ſed omnia mox „cum occaſu Reipublicæ mutari ſenſim „ac labi cœpiſſe. Et quamquam initio, „antiqui moris aliqua hæſerint veſtigia, „in gentilitiis nominibus, quæ à nonnullis „familiis retinebantur; poſtmodum tamen hoc ipſum neglectum fuiſſe, adeo ut „nullum tandem familiæ, nullum gentis „certum nomen fuerit; filii etiam à patribus, „& fratribus inter ſe, omnibus ſæpe nominibus diſcreparent.....

395 „Tandem ſub finem ſeculi x, & „maxime ſeculo xi ineunte, cognominum uſus frequentari cœpit; quandoque ab „arte eorum quibus imponebantur, ut *Petrus Piſtor*, *Robertus Coquus*; nonnunquam à ſcommate, dicterio ſeu faceto „dicto, unde *Richardus Infamus*, *Gurlielmus Baſtardus*, *Odo Mala-muſca*, *Guarinus* „*Sine-barba*, *Archembaldus Pejor-lupo* &c. „Ad hæc derivata ſunt cognomenta à Patribus, ut *Gradulfus filius Iſembardi*, *Paulus* „*Warnefridi*. Quidam à matre id traxerunt, „ut *Paganus filius Mariæ* in Chartario Dunenſi, & in alio S. Martini à Campis „*Herluinus filius matris ſuæ*, forſan quod „inter nothos haberetur, patre ignoto. „Denique (ut alia prætermittam) cogno-

triarcha primum nominatus ad eam Sedem fuit anno 1240; neque Hieroſolymis, pridem amiſſis, ſed Accone reſidebat; Doſitheus autem Schiſmaticus Græcus, qui ſub annum 1192 Conſtantinopolitano Patriarchatui inhians, Hieroſolymitanum quoque amiſerat, credi non poteſt vel ipſe vel aliquis ſucceſſorum ejus pariter ſchiſmaticorum, ad inviſos ſibi Latinos pignus iſtud transmiſiſſe. Repugnat etiam Higueræ figmento ipſa Crucis forma, quam ad oculum patet nullum habere indicium encolpii, ſeu crucis aliquando pendulæ ex collo; ſed potius Crucis Liturgicæ, qualibus Græci utuntur ad Miſſam, manu eas ſubinde tenendo.

381 His omnibus notatis & evidenter probatis, ſic denique concludo cap. 5; Unde „ Crux Caravacana allata ſit, definire præſu„ mat nemo, nemo etiam cum fundamento „ aſſeveraverit, formatam eſſe ex ligno ejus „ Crucis, ex qua pependit Dominus; quan„ do, ante jam refutata commenta, nemini in „ mentem venit illud aſſeverare; niſi forte „ eo trahatur, quod in antiquis miraculis ho„ diernoque uſu identidem appelletur San„ cta vera Crux, unde ad ſummum haberi „ poteſt vulgaris præſumptionis argumen„ tum. Talis vero præſumptio quam diffi„ culter convinceretur erroris, tam facile „ credetur eſſe incerta ac dubia; ab iis qui „ norunt, quam multis paſſim alicujus ſacri „ ligni vel miraculoſæ Crucis fruſtulis tra„ ditio popularis prærogativam eam tribuat, „ quod ſint de ipſa Chriſti Cruce accepta. „ Caravacanam quod attinet, ad eam ſpe„ cialius venerandam abunde ſufficit, quod „ Angelorum manibus credatur allata, ſit„ que divinorum beneficiorum erga homi„ nes inſtrumentum præſentiſſimum.

382 Aliud prorſus, quam ego, ex prædictis deducit Paternitas veſtra; quod ſcilicet ex tota ſanctæ Crucis hiſtoria, licet tam fuſe ſupra ex antiquioribus certioribuſque ſcripturis deductam probaverim; recipiam nihil, quam, *quod Angelorum manibus credatur allata, ſitque divinorum beneficiorum erga homines inſtrumentum præſentiſſimum*: *Quæ indubie*, inquis, *non parum fidelium erga ſanctam* Crucem Caravacanam *imminuerent devotionem, niſi evidenter conſtaret, quod ſimilia* Papebrochius, *ex meris dumtaxat conjecturis & argutiis ſtramineis, effutiat & garriat; exſibilatione proinde potius quam aliqua refutatione digna.* Neque contentus, Pater Rev. talia non minus injuſte quam injurioſe effutiviſſe & garriviſſe (ignoſce quod tua Tibi verba repono) *Inſuper notandum*, inquis, *quod ne quidem indubitanter admittere & recipere videatur* Papebrochius, *dictam S. Crucem fuiſſe reipſa Angelorum manibus allatam: ſed quod ſic* CREDATUR ALLATA; *quaſi id non niſi populari traditione & nuda fidelium fide, abſque antiquis monumentis, ſit firmatum & munitum.* Interim nullum Tu antiquum monumentum profers, ſed ſolius Fr. Ægidii nuper conficti teſtimonium. Quamvis autem in ipſa relatione anni 1375 id aſſereretur, adhuc dici potuiſſet, *Ut creditur*, abſque ullo præjudicio veritatis, humanitus indubitatæ; niſi ſuſpicari quis Crucem vellet, illuc divino nutu immediate, citra ullius creaturæ miniſterium, advectam; vel ipſo in loco noviter creatam ſeu productam, quod utrumque præter Dei conſuetudinem eſſe putatur.

383 Quando Eccleſia in Lectionibus de S. Ferdinando bis utitur tali phraſi, *Ut traditum* eſt, *Ut fertur*; an ipſa tunc jubet dubitare de ſubſtantia rei narratæ? Tu tuum, *Evidenter conſtat*, uſurpa ut voles; nemo Caravacenſium prudenter credet, meam lucubrationem, quam æque ac Hiſpalenſes magni faciunt, eaque multum ſuam eccleſiam ſuamque ſanctam Crucem illuſtratas exiſtimant,

exiſtimant, ad populi devotionem imminuendam ſpectare. Certe non ita ſentiunt Conchæ, unde putatur veniſſe Clericus ille, pro cujus Miſſa Crux fuit allata, & cujus urbis Epiſcopo in ſpiritualibus Caravaca ſubjacet. Senſus autem Conchenſium de me apparet ex Vita S. Juliani ſecundi Epiſcopi Conchenſis, quam ſcripſit grandi volumine de mandato Illuſtriſſ. Alfonſi Antonii de S. Martino, itidem Conchenſis Epiſcopi, & Madritenſibus typis anno 1691 vulgavit Bartholomæus Alcazar. Hic enim Auctor libro 3 cap. 13 occaſionem arripit totam hanc hiſtoriam ſtrictim tractandi, propter prædictum Presbyterum, qui vulgo creditur dictus fuiſſe Geneſius Perez, & ipſius S. Juliani diſcipulus, & Clericus Conchenſis. Vixit enim Julianus iſte, in ejus calculo, uſque ad annum 1208. Auctor, omiſſis omnibus Higueræ figmentis, ſola recenſet ex Robleſio teſtimonia, quæ ego probo; & pag. 126 Oncalæ verba Latina, in manuſcriptis depravata, Hiſpanice reddit juxta meam correctionem: tum pag. 127 ſequitur meum (ut appellat) *meliorem calculum* in notando anno 1227, quo Crux allata ſit: ac denique pag. 229, in definiendo anno, quo obiit Abuzeyt (quem ego ſtatui 1248) mihi quoq; inhæret, contra illos, qui uſque ad 1264 eam mortem differunt; itaq; facilius conciliat ætatem prædicti Sacerdotis Geneſii, cum ætate S. Juliani, quo moriente iſte potuerit fuiſſe quadragenarius, vel paulo major; minorq; octogenario eſſe defunctus.

§. XXXI. ACCUSATIO.

Papebrochius antiquiſſimas fundationum, donationum ac privilegiorum litteras, fictionis ac ſuppoſitionis, totus gloriabundus, arguere audet ex meris conjecturis, quas, ſumma cum ſui confuſione, tamquam fictitias repudiat.

RESPONSIO.

384 Erras, Pater Rev. & vehementer erras, ubi totus gloriabundus arguere me audes ſine ulla conjectura, viro ingenuo dignâ, quod *ſumma cum mei confuſione* repudiem nonnulla, aliàs à me ſcripta: cum ego id mihi, ut veritatis amantem decet, laudabile & glorioſum exiſtimem; optemque (quod ſperare vix auſim) ut ſimili erratorum tuorum & falſarum accuſationum repudio, veræ laudis & gloriæ particeps fias. Spectat Accuſatio hæc præcipue Propylæum Antiquarium, Tomo ſecundo Aprilis præſtructum, ac potiſſimum partem ejus primam *de Diplomatis diſcernendis*. Huic occaſionem dedit diſputatio quædam, inter me ac P. Jacobum Maſenium noſtrum, reſtauratorem Annalium Trevirenſium, à Chriſtophoro Browero compoſitorum, & poſtquam impreſſi eſſent a ſuſpicaci Principe ſuppreſſorum ac pene abolitorum: qui Pater, nihil non paratus credere quod Browerus quomodocumque probaverat, quantumvis communi doctorum judicio nunc improbatum; mordicus tueri nitebatur, S. Irminam, Horreenſis apud Treviros Parthenonis fundatricem, fuiſſe filiam Dagoberti I ex Nanthilde, quam P. Henſchenius, in laudatiſſima apud Gallos Diatriba de tribus Dagobertis, demonſtraverat, filiam potius fuiſſe

ſecundi, in paternum Auſtraſiæ regnum poſtliminio reſtituti, & ingrata annorum pene mille oblivione apud Hiſtoricos Francos ſepulti, nunc vero communi plauſu excepti ab omnibus.

385 Nitebatur Maſenius membranâ quadam, quæ ut originalis ipſius Dagoberti I monſtrabatur apud Sanctimoniales illas, quam etiam nos videre fecit: ſed adeo multas præferentem ſuæ fictionis notas, ut nullam ei fidem poſſemus adhibere, & miraremur, bonum virum in eo etiam tunc cæcutire. Poſtea veniens Luxemburgum, reperi San-Maximianenſis monaſterii Annales, à noſtro item P. Alexandro Wilthemio diligentiſſime compilatos, ex pervetuſtis Imperialis illius Abbatiæ monumentis; qui Annales utinam non perierint injectis ante nuperam obſidionem ignibus, & aliquando poſſint lucem videre! Inter alia erat prædicti Dagoberti genuinum (ut mihi quidem ipſique videbatur) diploma, ad quod collatum Horreenſe prætenſum, quaſi cera liqueſcens ad faciem ignis, adeo facile diſſolvebatur, ut crederemus ipſummet Maſenium, quantumvis in præjudicio obfirmatum, poſſe molleſcere.

386 Rem itaque aggreſſus, per exiguum quod imprimendus Aprilis dabat otium, & formulas formulis, characteres characteribus, ſigillum ſigillo, nominis chirographum Monogrammaticum cum chirographo componens, ſex omnino Capitibus eò rem adduxi, ut neque Maſenius, nec Trevirenſium eruditorum in Electorali Palatio quiſquam, nec alius alibi hiſcere auditus ſit, per annos 20, pro Horreenſi figmento manutenendo; licet ad primum refutationis meæ nuntium moti aliqui, ſtrenuam defenſionem pollicerentur. Neque mirum: quia oculis arbitris res dijudicanda proponebatur per laminas æneas, nec quidquam decidebatur per conjecturam, niſi in uno illo Capite, ubi quæritur, *quomodo Horreenſe Diploma fabricatum, & errores Chronologici accepti videantur ex Reginonis* Abbatis Prumienſis *Chronico*, tribus fere ſeculis poſt Dagobertum I eadem in regione ſcripto. Quæ diſquiſitio cum nihil ad ſubſtantiam rei ſpectet (ubi enim de errore conſtat, parvi refert ſcire unde ſumptus ſit) nihil peccat conjectura, etiamſi ea minus poſtea placeat; neque ſi eam ego retractarem (quod ubi quis veroſimiliora excogitaverit, paratus ſum facere) quidquam afferre poſſet confuſionis.

387 Aſt illo ſucceſſu animatus, cum viderem, à nemine adhuc quæſitam viam de aliis quibuſcumque diplomatis judicandi; tentavi an ex notitiis, per illam Horreenſem controverſiam acquiſitis, componi regula quædam certa poſſet, operi noſtro deinceps ſervitura: ejuſque rei cœpi facere experimentum in pluribus aliis ad examen reducendis, per Capita quatuor, ſed ſucceſſu valde diſpari. Etenim illud ipſum San-Maximianenſe Dagoberti I diploma (quod aliis ſeculi Dagobertini putabam poſſe ſervire pro regula) aliudque Carolinum, ac tertium Lotharianum, à Joanne Mabilione, in Francicorum monaſteriorum archivis quotidie verſante, penitus inſpecta, apparuerunt etiam ipſa non eſſe ſincera uſquequaque, ac ſingulariter Dagobertinum.

388 Conſiderans porro idem Mabilio, quanti ad Hiſtoriam momenti res diplomatica ſit, argumentum, à me exiguo tractatu delibatum non ſatis feliciter, proprio prolixoque opere tractandum ſibi ab ovo ſumpſit; annoque poſt editum Aprilem ſexto, Chriſti 1681, regiæ molis ac majeſtatis volumen edidit tabuliſque grandibus & inſignibus 70 inſtruxit; quo & cauſas expoſuit vitiatorum ſæpius Diplomatum, & certiores vias ipſa diſcernendi tradidit; ac

ac denique lib. 3 cap. 1, ipſorum, ex quibus ego proceſſeram, vitia, mihi inobſervata, retexit; eoque rem adduxit, ut, præ gaudio & admiratione magna, inventæ ab amico ad quam ego fruſtra adſpiraveram veritatis, nihil jam penſi facerem Horreenſis figmenti falſitatem detectam feliciter à me fuiſſe; multaque obſervata & plenæ luci expoſita, quæ ego ſolum ex parte videram, & certius confirmari merebantur. Quare mox ut librum perlegi, vehementerque probavi; nulla interpoſita mora, Amico ſcripſi gratulabundus. Et quoniam San-Dionyſiani archivii dignitati ac fidei nonnihil videbar detraxiſſe, ipſas meas litteras communicari eruditis ejus ſociis volui, ut per eos omnibus innoteſceret, quam minime cæcus eſſem meatum lucubrationum æſtimator; quamque nihil carius haberem veritate, etiam cum aliquo honoris mei diſpendio monſtrata.

789. Aberat ille tunc Pariſiis, Ordinis ſui per Germaniam archivia perluſtrans, unde & cœptum ſeculorum Benedictinorum opus locupletaret, & alia rei litterariæ profutura colligeret: mox autem atque rediit, ac meas litteras legit ſuiſque prælegit ſociis, hunc in modum reſcripſit anno 1683, 12 Novembris:

,, Nobis ex itinere Germanico reverſis reddita eſt Epiſtola tua, in qua quid de opere noſtro Diplomatico ſentias, ſincere exponis. Ego vero ſatis mirari non poſſum tantam in inſigni eruditione modeſtiam, cujus exemplum vix ullum illuſtrius reperiri licet. Quotus enim quiſque eruditorum eſt, qui in litterario conflictu victum ſe agnoſcat, & agnita veritate priorem ſententiam incunctanter deponat, atque id palam omnibus teſtatum velit? Tu vero facis ultro, & tam amice, ut, ſi aliunde te non noſſem, ſtatim intimo amore complecterer. Sic non tibi ſufficit doctrinæ & eruditionis primas tenere, niſi etiam primas aſſequare modeſtiæ. Utramque tibi palmam deferimus, adm. Rev. Pater. Neque hæc mei ſolius ſententia eſt, ſed etiam eorum omnium, quibus litteras tuas tuo juſſu oſtendi. Alii nimirum tuam eximiam humanitatem, alii modeſtiam & humilitatem, omnes inſignem eruditionem tuam deprædicabant. Sed vereor ne, dum hæc fuſius perſequor, mihi de tua confeſſione ingenuoſiſſima abblandiri videar. Abſit hæc à mente mea cogitatio, ut de tua modeſtia ego ipſe ſuperbiam. Imo vero id ita animo reputo, ſi quid in opere noſtro dignum tua publica æſtimatione inveniatur, non tam ex ingenii noſtri conatu, quam ex monumentorum copia & facultate æſtimandum eſſe. Verum quidquid illud eſt, malim eſſe modeſtiſſimæ epiſtolæ auctor, quam cujuſvis operis vanus oſtentator. Tu vero, vir piiſſime, Deum precare, ut qui tui in Actis Sanctorum illuſtrandis imitatores ſumus, etiam in ſectanda Chriſtiana humilitate ſocii eſſe mereamur.

790 Hactenus vir ille religioſiſſimus, aliis longe quam Paternitas veſtra oculis noſtra legere & æſtimare ſolitus; cujus ego epiſtolam numquam in lucem protuliſſem, niſi tam opportuna fuiſſet reprimendæ petulantiæ illi, qua ſinceriſſimum animi mei in ſuo cuique tribuendo affectum, peſſimis interpretationibus corrumpere nititur Paternitas Tua. Equidem ejus quam Pariſios tunc miſi epiſtolæ nullum ipſe mihi ſervavi exemplum, non ſolitus, propter nimiam talium multitudinem, id facere; ſed haud abſimilem reor fuiſſe proteſtationi illi, qua in mea ad Conatum Chronico-hiſtoricum de Pontificibus Præfatione part. 1 pag. 3 num. 12 uſus ſum, dicens: ,, In hoc (ſcilicet in ſtatuendis cuique Pontificatus terminis;

„ minis juſtis, juxta veteres Catalogos) in „ hoc, inquam, ſi ſcopum non attigero, „ alterque feliciori id faciens ſucceſſu, meos „ errores corrigat; adeo non feram id ægre, „ ut cum animi gratulatione ſincera ceſſurus ei palmam ſim, eademque promptitu- „ dine illi aſſurrecturus, qua eruditiſſimi „ Patris Joannis Mabilionis opus de re diplo- „ matica excepi, & poſtquam legeram ap- „ probavi; licet in non paucis contrarium „ iis quæ, in argumento eatenus intacto, „ optima quidem voluntate, ſed impari ad „ rem tantam inſtrumenti neceſſarii copia, „ obiter delibavi, occaſione Trevirenſis „ cujuſdam figmenti. Quamvis enim iſtud „ ſatis everſum ſit *lucubratiuncula prædicta*, „ aſſentiente ipſomet Mabilione; *ad lucem* „ tamen *dignioris iſtius juſtique operis, illa* „ *ſic mihi ipſi viluit, ut in ea nihil fere am-* „ *plius inveniam quod placeat, quam quod ex* „ *dubiis, iſtic à me fortuito motis, tam in-* „ *ſignis Commentarius naſci potuerit, ab eo* „ *qui rem ex profeſſo pertractavit.*

391 Has ultimas lineas ſpeciali charactere hic notare placuit, ut Lector videat, Pater Rev. quomodo, omiſſis præcedentibus conſequentibuſque, ſoleas maligno ungue excerpere quædam, unde ſinceritatem meam traducas. Reprehendis enim, quod iſtum meum Tractatum, utcumque operoſum pro loco ac tempore, nec parum ſumptuoſum in laminis & ac figuris, appellaverim *lucubratiunculam*, & alibi, *tenuem conatum*. Nam quid aliud eſt ille, implens ſolum paginas 30, quam *lucubratiuncula* & *tenuis conatus*, habito ad grande iſtud paginarum fere 700 opus reſpectu? Quæ vero in hac proprii fœtus depreſſione aſtutia? Tu Tibi aſtutias Tuas habe, Pater Rev. Audi nihilominus, quid eodem loco progrediens dicam; *Equidem ſic exiſtimo, neminem turpiter vinci, ubi glorioſum fuit certare: ſi tamen certaſſe dici poſſim cum alio, quam cum ipſius argumenti obſcuritate originaliumque diplomatum defectu, nemine tum adhuc invento, qui ſperaret aliquam methodum inveniri poſſe, ad veri falſique diſcrimen faciendum, inter diplomata vetera, ubi conſtabat multa eſſe ſuſpectæ fidei, ſaltem quoad hiſtoriam, pro qua ſola ſatagebam.* Addere poſſum, & pro qua multa utilia reperi, quæ ipſa multipliciter deinde confirmavit illuſtravitque Mabilio; & quibus non infeliciter uſus ſum in diſcutiendis Carmelitarum prætenſis ſcripturis. Harum cauſa nihil adhuc oportuit retractare eatum, ex quibus contra illas proceſſi, regularum: licet id maxime voluerim, & adhuc velim, ſi poſſim, facere; haud minores à vobis laudes, quam à Benedictinis relaturus. Interim ego ſic ſermonem proſequebar.

392 „ Libenter reſtituo San-Dionyſiano „ Archivio, quam læſiſſe incautius videor, „ reverentiam; ſub ea quam Mabilio offert „ cautela, ut quædam iſtic inveniri non „ negentur, *vel omnino falſa vel interpolata*, „ *vel dubia, tum prima tum ſecunda ſtirpis*: „ quia *bonus ac ſimplex erat Doublerius*, (evulgans anno 1625 Hiſtoriam Abba- „ tiæ præfatæ) *qui quodlibet incidit in* „ *manus, ſine dolo malo in publicos oculos* „ *producit*. Verba adducta ſunt Mabilionis, Reverende Pater, lib. 3 cap. 2 num. 5, propter quæ aliave ſimilia, *debacchari me*, inquis, *& aggredi Monachos Horreenſes, San-Dionyſianos, San-Maximinios & alios, ac ſi forent homines mendaciorum loquaciſſimi.* Monachos nullos noverunt Treviri; ſed Monachas, à primo fundationis initio hodiedum ibi manentes, invenimus. Harum ſimplicitati quis illuſerit, fingendo Diploma quod oſtentant, non divino. Quamquam autem Monachus is fuiſſet, non vertiſſem in Monachos omnes culpam unius; ſicuti non verto in Carmelitas omnes culpam illius, qui Albertinæ Regulæ Pontifici offerendæ falſam Datam annorum

primus

Digitized by Google

primus adſcripſit, San-Maximiani obligatiſſimos mihi ſe fatentur, quod eorum Diplomata, velut præ ceteris certa indubitabiliaque laudaverim: quare eorumdem tunc Abbas, Philippus de la Neuve-forge, prolixas mihi gratias agi juſſit per P. Alexandrum Wilthemium. San-Dionyſianorum de me ſenſum jam ſupra legiſti. Utinam tam bona quam horum, veſtra quoque foret cauſa; & ſicut hanc feliciter egit atque peregit Mabilio, ſimul & votum meum implevit; ſic etiam facere potuiſſet Pater Bonæſpei, per ſuum Armamentarium, aut P. Daniel à Virgine Mariæ cum adjutoribus, in ſuo novo Speculo Carmelitico! Sed nihil illi fecerunt aliud, quam malam cauſam facere patrocinando pejorem; meque invitiſſimum cogere (quod & Patern. Tua nunc facit) ad plurima in lucem proferenda fictionum in rebus veſtris ſpecimina, à quibus libentius manum abſtinuiſſem, prout ex his meis Reſponſionibus patet.

393 Pergis nihilominus, & poſt illius ante Aprilem Propylæi partem primam invidioſiſſime traductam in titulo Accuſationis hujus; ad ſecundam, tertiamque partem cenſurandam procedis. Eſt autem ſecunda, *De prætenſa quorumdam Carmeliticorum Conventuum antiquitate*; tertia, *De Martyrologio Brixienſi, aucto ex Catalogis Eccleſiæ S. Afræ.* De iſtorum primo præcipuoque Florentino, ducto ex atteſtatione, Thomæ Epiſcopo falsò imputatâ, jam egi ſæpius, ac noviſſime hujus ipſius Articuli §. 19; de aliis autem §. 21; mox ſatisfacturus pro duobus, quos in ultimum hujus Articuli paragr. maluiſti reſervare; plures forſitan objecturus Articulo ſequenti. De Martyribus Brixienſibus, & S. Afræ Catalogis, nihil reſponſi debeo amplius, præter jam pluries dicta in prima Parte.

394 Quia tamen iterum placet inſultare mihi, quaſi convicto circa cognomina hodierni uſus, quibus nunc Italicæ illuſtres familiæ inſigniuntur, & qualia aſſerui, in publicis tabulis primum comparere cœpiſſe ſeculo decimo; adi, quæſo, prælaudati Mabilionis lib. 2 caput 7, ibi ex Sirmondo notata invenies quædam de Cognominum ratione apud Romanos; cujus doctiſſimi viri obſervationibus prioribus tribus obiter indicatis; „ Quarta obſervatio, inquit „ Mabilio, maxime ad rem noſtram facit; „ nempe, poſtremis Romanæ Reipublicæ „ temporibus, non certa & ſtata, ut olim, „ generis ac familiæ vocabula in uſu fuiſſe, „ quæ & fratribus communia eſſent, & „ ad poſteros tranſirent; ſed omnia mox „ cum occaſu Reipublicæ mutari ſenſim „ ac labi cœpiſſe. Et quamquam initio, „ antiqui moris aliqua hæſerint veſtigia, „ in gentilitiis nominibus, quæ à nonnullis „ familiis retinebantur; poſtmodum tamen hoc ipſum neglectum fuiſſe, adeo ut „ nullum tandem familiæ, nullum gentis „ certum nomen fuerit; filii etiam à patribus, „ & fratribus inter ſe, omnibus ſæpe nominibus diſcreparent.....

395 „ Tandem ſub finem ſeculi X, & „ maxime ſeculo XI ineunte, cognominum uſus frequentari cœpit; quandoque ab „ arte eorum quibus imponebantur, ut *Petrus Piſtor*, *Robertus Coquus*; nonnumquam à ſcommate, dicterio ſeu faceto „ dicto, unde *Richardus Inſanus*, *Guilielmus Baſtardus*, *Odo Mala-muſca*, *Guarinus* „ *Sine-barba*, *Archembaldus Pejor-lupo* &c. „ Ad hæc derivata ſunt cognomenta à Patribus, ut *Gradulfus filius Iſembardi*, *Paulus* „ *Warnefridi*. Quidam à matre id traxerunt, „ ut *Paganus filius Mariæ* in Chartario Dunenſi, & in alio S. Martini à Campis „ *Herluinus filius matris ſuæ*, forſan quod „ inter nothos haberetur, patre ignoto. „ Denique (ut alia prætermittam) cognomina

„mina non raro deſumpta ſunt ex loco, „urbe, ac regione .... Itaque ex his om„nibus aliiſque capitibus orta ſunt varia fa„miliarum nomina, quæ primo incerta „cum fuiſſent, poſtmodum fixa ac propria „eſſe cœperunt. Ita ille de cognominibus familiarum hodie uſitatis; qualia cum ſint ea omnia, quæ in fabuloſa Cerreti Brixienſis Chronica Brixienſium Martyrum, ac porro in tabulis eccleſiæ S. Afræ reperiuntur; non potuerunt illa, niſi per ſummam rerum ac temporum ignorantiam, attribui Martyribus, ſub Hadriano Imperatore paſſis Brixiæ.

396 Neque ab hac ſententia vel hilum hactenus me dimovit Abbatis Onuphrii Stellæ fruſtraneus, ipſiſque ſuis Italis non probatus conatus. Videor tamen tibi, Rev. Pater, vacillare, cum tomo 7 Maji pag. 793 dico, *Agnomina ex eventu aliquo, alicui in particulari addita, omni tempore in uſu fuerunt*; adeoque falſum cenſere me credis, quod parte 2 Propylæi ante Aprilem num. 18 dixi, *Univerſaliter inſolens ſeculo* VIII *fuit aliqua uſurpare cognomina.* Nil magis contrarium veritati dici poterat, Rev. Pater, quam quod tam inconſiderate ſcribis. Confirmo ego loco iſto, quod deducere cœperam tomo 4 Maji pag. 12, de ſerius introducto nobilium cognominum uſu; & ad iſtic enumeratos magni nominis auctores, in eam ſententiam manibus pedibuſque euntes, addo adhuc plures alios, tandemque concludo; ... *quæ in Gallia pro nono ſeculo P. Carolus Faber, in ſua ad me epiſtola, adducit exempla; aut huc non faciunt, aut diverſi prorſus generis agnomina ſunt, ex eventu aliquo alicui in particulari addita (qualia omni tempore in uſu fuerunt, ſed locum non habebant in Actis Notarialibus) aut ſunt denique patronymica, quorum haud paulo antiquius exordium fuit; non autem cognomina familiarum ex hereditaria vel uſufructuaria ſucceſſione.*

397 Hæc ſunt, Pater Rev. integra mea verba: quæ ſi legiſti, neſcio qua fronte mihi potueris vacillationem in priori ſententia exprobare, ex eo ipſo loco, ubi priorem validiſſime confirmo. Cum autem inter *cognomina familiarum* & *agnomina perſonarum ſingularium*, manifeſtiſſimum diſcrimen poſuerim; non potui clarius malam Tuam fidem declarare, quam recudendo, ut feci, locum quem ſic temere accuſaſti. Cicero lib. 2 de Inventione 18; *Nomen*, inquit, *cum dicimus, Cognomen quoque & Agnomen intelligamus oportet.* Non utique *Cognomen* & *Agnomen* identificans, ut eum videtur intellexiſſe Nizolius; ſed ut recte Beyerlinck, inter utrumque diſtinguens: quia à priſcis Romanis *cognomen nomini ſubjiciebatur*, utique à familia ſumptum ac ſtabile; *addebatur agnomen ab aliquo eventu*, ideoque cum ipſa perſona ceſſabat, prout ceſſantibus ex toto cognominibus antiquis, ſemper fuerant & porro pergebant eſſe, non promiſcue omnibus, ſed aliquibus clarioribus agnomina adhærentia: prout apparet in hiſtoriis, dum dicitur *Pippinus Herſtallius, Pippinus Rex*; *Ludovicus Pius, Tranſmarinus, Sanctus*; *Carolus Magnus, Calvus, Simplex.* Quin etiam poſterioribus hiſce ſeculis invaluit, ut ejuſmodi aliqua, quæ patribus agnomina fuerant, tranſirent ad poſteros fierentque cognomina: quod in plebejis ſæpe uſuvenire videmus, quibus nullum ab antenatis cognomen fuit, & nuper primum in militia, in famulatu, in mercatura aſſumptum eſt aliquod.

§. XXXII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ſuis figmentis molitur evertere antiquam Carmelitarum Conventus Dinckelſpulenſis & Eoppardienſis fundationem.

RESPONSIO.

398 POſtquam in parte ſecunda Propylæi Antiquarii ante tomum 2 Aprilis pag. 37, æri inciſum exhibui ſepulcralem illum lapidem, qui inſtrumentum probandæ antiquitatis Boppardienſis unicum eſt, ſicut eum à veſtris ibi Patribus acceperam; eumdemque lapidem iterum accuratius delineatum in parte 2 Armamentarii exinde reproduxi ante tomum 3 Maji; & quidem eo fine, ut defenderem antiquiſſimum Carmeliticorum ſcriptorum Sanvicum, cujus ibi chronicam integram dederam; non putavi ad eumdem ipſum porro offenſuros Carmelitas, eumque ulterius mihi objiciendum. Etenim ex Sanvici cap. 3 notaveram, Latinos in Carmelo Eremitas, mortuo ſub annum 1234 Priore primo poſt Brocardum Cyrillo, electoque Bertholdo, paſſim credito hujus nominis ſecundo, reſpectu ejus qui putatur Brocardum anteceſſiſſe; notaveram, inquam, deliberatum fuiſſe, an liceret, ſicut multi optabant, extra Terram ſanctam habere Ordinis domicilia.

399 Id autem de quo dubitabatur an liceret, procul dubio ſupponi debet necdum factum: nam de præterito non datur deliberatio: &, ſi jam tum ac diu ante Ordo erat per Europam diffuſus per varios (ut prætenditur) Conventus, imo & Provincias (de quibus infra Art. 16) in tanta periculorum imminentium formidine, nihil dubitandum erat, quin ſaltem infirmiores Fratres ad eas dimitterentur regiones, in quibus domos habebat Ordo, Priori Carmeli Montis, ut Generali, ſubjectas: neque enim hactenus cuiquam in mentem venit Ordinem ſcindere, & inter duos Generales partiri ante Tereſanorum exordium. Fruſtratus iſta mea opinione ſum: quia vobis, aſſumptæ ſemel perſuaſionis nimium tenacibus, viſum eſt, Sanvicum interpretari de totius Ordinis generali tranſlatione, tunc primum in deliberationem adducta; non vero utrum jam facere liceret, quod jam pridem factum fuiſſe, per colonias in Europam ductas, volebatis conſtare ex tot antiquioribus ibidem Conventibus.

400 Ut ergo appareat, an hæc tolerabilis interpretatio ſit; & an Sanvicus iſta ſcribens habuerit aliquam talium conventuum in Europa præexiſtentium notitiam, ipſummet denuo loquentem audiamus, præfato capite ſuo 3, „Cum Joannes Rex ultimus Hieroſoly„mitanus, unicam filiam ſuam, dicti Regni „heredem, dediſſet, cum omni jure Regni „ipſius, in uxorem Imperatori Romanorum „Frederico II, mortuo dicto Joanne, Terra„ſancta non habuit ſuccurſum conſuetum „à Sede Apoſtolica, impediente dictum ſuc„curſum Imperatore Frederico II, qui ad„verſus Romanam Eccleſiam graſſabatur; & „Concilium generale, quod Papa Grego„rius nonus volebat inter cetera pro ſubſidio „Terræſanctæ celebrare, conatus fuit mo„dis omnibus impedire.

401 „Quamobrem cœperunt Pagani Ter„ram ſanctam efficacius ſolito invadere, ple„roſque milites & aliquos Nobiles, mul„toſq; alios Chriſtianos, anno Domini mil-

 leſimo

„leſimo ducenteſimo trigeſimo ſeptimo, pro-
„pe Gazam interfecerunt & ceperunt. Pro-
„pter quod aliqui infirmiores profeſ-
„ſores hujus Religionis conturbati, & per-
„territi de frequentibus incurſibus Pagano-
„rum quos patiebantur, maxime in mona-
„ſteriis quæ erant in eremis; optabant Ter-
„ram-ſanctam deſerere, &, ſi fieri poſſet li-
„cite, ad regiones proprias, unde venerant,
„redire: deſiderabant enim in ſuis regioni-
„bus monaſteria hujus Religionis conſtrue-
„re, in quibus poſſent ſecure Domino Deo,
„& ejus Matri Virgini Mariæ jugiter deſer-
„vire. Super qua re, an licita, congrega-
„tum fuit Capitulum in monaſterio mon-
„tis Carmeli, & habitum concilium ibi. Et
„quamvis eſſent ex Fratribus qui dicerent,
„nullo modo illo tempore Terram ſanctam
„fore ab aliquo Fratre deſerendam, neq; ex-
„tra eam manſiones hujus Religionis eſſe
„conſtruendas; oppoſitum tamen horum
„eſſe licitum, fuit tunc in Concilio oſten-
„ſum ...... Prior itaque monaſterii mon-
„tis Carmeli, attentis rationibus iſtis, &
„conſiderata perſecutione quam in Terra-
„ſancta Pagani inferebant huic Religioni aſ-
„ſidue, admonitus à Chriſto & à beata Ma-
„ria Virgine ejus genitrice in ſomnis, licen-
„tiam aliquibus Fratribus conceſſit Terram
„ſanctam deſerendi, & ad proprias regiones
„redeundi, illicque monaſteria hujus Reli-
„gionis ædificandi.

402. Hactenus Sanvicus, ſcriptorum veſtrorum, ut dixi, vetuſtiſſimus: cujus, utpote tempore proximi, auctoritatem hic poſſe ac debere prævalere exiſtimavi, & mecum exiſtimabunt (credo) omnes æqui arbitri hiſtoriarum. Itaq; contra prætendentes majorem antiquitatem in Europa, pro Sanvico ſcripſi Apologiam, in qua confirmavi dicta in Propylæo Aprilis, & reproduxi lapidem Boppardienſem, demonſtrans (quod & antea feceram) neque in Epitaphio circumſcripto,

cumſcripto, neque in lineamentis habitus quidquam eſſe quod Carmelitam probaret vel eminus. Tu nihilominus, Pater Rev. nec verbum unum quidem ad rationes meas reſpondens; ſed Lectorem remittens ad Patrem Bonæ-ſpei, à me expreſſiſſime refutatum in Majo; pergis aſſeverare, quod Boppardienſium veſtrorum de ſua antiquitate traditionis *indubium & irrefragabile teſtimonium perhibet Epitaphium, ac lapidis ſepulcralis cum effigie primi Prioris inſcriptio, qui obiiſſe dicitur anno* 1113.

403 Erat Tibi ad manum à Patre Bonæ-ſpei ſculpi curata lamella ænea, in ejuſque Armamentario expreſſa. Cur hanc, quæſo Te, noluiſti reproducere? Verebaris ſcio, ne quicumque vidiſſet, Te Tuumque deceſſorem rideret, tamquam id ibi videntes quod videret nemo, Priorem ſcilicet Carmelitam in ſua Carpita ſeu habitu barrato: qualem utcumque conati ſint veſtri modis variis exprimere; nihil tamen hactenus excogitarunt, quod accederet ad lineamenta hic expreſſa. Ipſum ergo tertium hic adduco in omnium oculos: ac primo lapidem conferendum relinquo cum tabula Carpitarum ſupra poſita.

404 Deinde ex Antiquitatibus Fuldenſibus Broweri exhibeo habitum Fuldenſium Monachorum initio ſeculi 9, ut intelligat ſpectator, quanto propius veſtis defuncti Henrici ad Cucullam Benedictinorum accedat; non quidem undequaq; clauſam, uti Fuldenſes illi habent, ſed paulo infra cubitos deorſim lateraliter apertam, pro commodiori exertione brachiorum, quod magis etiam altiuſque, cubitorum ſcilicet tenus, fiebat apud Cluniacenſes ſub finem ſeculi decimi, auctore S. Majolo; ſicut apparet in effigie, propoſita in ſeculo Benedictino 5 n. 63, ex ipſius S. Majoli Cuculla, quam Silviniacenſes in Lugdunenſi Gallia ſibi à moriente Sancto relictam oſtendunt ac venerantur. Talis Cuculla, ſed minus alte quam apud Ga..os fiſſa, ad Germanica quoque monaſteria ac prioratus tranſiiſſe potuit, atque ita ſeculo 12 adhuc haberi ad Rhenum ea forma, quam hic lapis videtur exprimere: & hoc facile mihi concedendum credo, quamdiu nullus alius invenitur Ordo, cujus veſtitum veterem propius referat iſte lapis.

405 Nihilo plus favet Carmelitis inſcriptio, nullam faciens Carmeli mentionem. In hac ne lector laboret, rurſus eam reddo ordinate deſcriptam & conſequenter, incipiendo à capite, unde incipiendum eſſe monſtrat eductum altius faſtigium in formam Crucis. Alibi ad eumdem finem, id eſt ad i[...]tium indicandum, ſæpe vidi expreſſam crucem ✝, aliquando etiam roſam vel ſimile quidpiam: ubi vero tale nihil eſt, exordium ducitur ab initio lineæ ſupremæ: ut videre licet in Romanorum Canonicorum Epitaphiis, quæ ego ſpectanda dedi in Paralipomenis ad Conatum pag. 96, omnibus eo loco ſic incipientibus, HIC REQUIESCIT. Aſt veſter Zegerus Pauli, talis moris ignarus, exorſuſque à media linea lateris dextri, ad verba ANNO MILLENO, (quamvis nullum appareret ſignum quod eo duceret) eoſdem verſus ordine perturbatiſſimo tranſmiſit Lezanæ, ſicut hic eos Annalibus ſuis inſeruit: idque ſecutus eſt auctor periphraſis elegantioris, quæ juxta lapidem ipſum ſic legitur in tabula, ut dicatur, ultima Octobris rapuiſſe virum, quem

—— rara virtute Priorem
Ordinis agnoſcit ſacri ſententia, nomen
Qui ſibi Carmeli divino munere poſcit.

406 Sed hoc facile indulgeo, & ignoſco nimio ſtabiliendæ antiquitatis affectui; neque mala fraude factum credo, quod P. Daniel à Virgine Maria, in ſua Vinea Carmeli, periphraſim iſtam pro genuino ac veteri Epitaphio dederit: cujus veram lectionem primo propoſui, verſibus ſecundum naturam

rei ſic ordinatis :

Floribus ornatum virtutum fac tibi gratum,
Rex pie, ſic ratum facies ejus famulatum.
Henricus, dictus Prior Hein, nō crimine victus.
Horrens conflictus ſit, dum mitem necis ictus
Anno milleno cum vicenis nonageno
Et trino pleno, proſtravit corde ſereno,
Octobris fine: talis memor eſto ruinæ.

407 Equidem exiſtimabam huic tam concinnæ lectioni nihil oppoſitum iri; noluit tamen acquieſcere Pater Bonæ-ſpei; ſed ut eſt fuitque ſemper in omnibus ſuis obſcuriſſimus, atque myſteria etiam iſtic ſectari ſolitus, ubi aliis plana ſunt omnia; ſic etiam ænigmaticum ſibi finxit verborum ſepulcralium tum ordinem tum ſenſum, quem appoſitis in icone zifris neceſſe habuit indicare; atque exorſus ſub finem ſiniſtri lateris, neque metri neque rhythmi rationem ullam habens, ſic invertit:

Henricus decennis Prior hibi, non certamine victus,
Horrens conflictus fuit, dum mitem necis ictus,
Anno milleno cum Boppardiis viceno nonageno
Ætatis terno pleno, proſtituit corde crucifixo:
Floribus ornatum virtutum fac tibi gratum,
Rex pie, Henrici Salvator; ratum facies ei famulatum:
Sereno Octobris fine, talis memor eſto ruinæ.

408 Uter melius legerit, alius quam Carmelita diſcernat: ego hic paraphraſim proſaicam ex Aprili addam, haud paulo fideliorem illâ, quam ſupra delibavi, quamque anno 1652 poni fecit Generalis Sylvius, quando prædictum *lapidem, in ambitu ad lævam ingreſſûs eccleſiæ poſitum, è terra elevari, & in altum erigi fecit*; mirum quod etiam oſſa refodi non juſſit, & velut Sancti alicujus collocari in altari: in ſua enim metaphraſi aſſerit, quod ipſum Henricum *urbs fauſta colit ſanctè Boppardia*. Paraphraſis, quam ego dedi, hæc eſt: *Rex pie Chriſte Domine, fac ut appareat gratum eſſe tibi virum hic ſepultum, utpote ornatum floribus virtutum: ſic famulatum, quo tibi ſervivit, facies, ei ratum & probatum manere. Quis autem hic? Utique Henricus, vulgo dictus Prior vel Pater Hein: qui non aliquo ſuo crimine, ſed civili tumultu innoxius occubuit. Fuit enim horribilis conflictus hic Boppardiæ partium adverſarum, quando, anno milleſimo centeſimo decimo tertio fere exacto, virum mitem & ſereno nihilque conſcio corde inter nos verſantem, necis immerita crudelis ictus proſtravit; idque in fine menſis Octobris: quo recurrente, etiam tu, Viator, talis in hac urbe ruinæ factæ memor eſto, & pro defuncto precare.*

409 Commodiorem ſenſum ſi dederit alius, audiemus libenter, nec incunctanter probabimus; maxime circa initium verſus tertii, in quo fatemur conjectura fuiſſe opus, eo quod obſcuras & paſſim minus uſitatas contractiones P̄R HI continet; & extremæ hæ ad angulum litteræ non appareant integræ. Litteras P̄R puto quidem aptius legendas PATER quam PRIOR; neque enim hoc, ſed iſtud, frequens in abbreviationibus eſt: nolo tamen ſuper hoc litem movere, cum credam fieri poſſe, ut ipſe *Henricus* fuerit revera Prior Boppardienſis. Litteras quoque HI commode per HIC explices; cum poſſint extremi apices in C extriti eſſe in lapide; atque ita legetur, *pater hîc*, id eſt *Boppardiæ*. Nempe *Henricus* iſte ob ſua in patriam merita vulgo *dictus* ſeu appellatus fuerit *Pater Boppardiæ*. Si hoc non placet, uti neque, quod Latino nomini *Henricus* additum ſit nomen vulgare HEIN, & ſenſum placeat integrare per cognomen HIL, ideſt *Collis*; nec hoc recuſabo: quia neque metri menſuram, neque rhythmi conſonantiam hoc tollet, & æque apte componetur cum præcedenti voce, *dictus*. Minus placere poteſt Patris Bonæ-ſpei HIBI & DECENNIS, factum ex litteris DES, vel

(ut

(ut mihi deſcriptum fuit; DCS) plane videtur eſſe intolerabile, utpote quod ſimul & metrum & rhythmum aufert. Sed quid facias cum homine, vetuſtos characteres legere non aſſueto? Mihi altercari ſuper unius litteræ forma non libet, ubi convenit de ſenſu; & quidem tali ſenſu, qui maxime ad meum argumentum facit, quod ſcilicet anno 1113 fuerit præfatus *Henricus*, vel *Prior* clauſtri, vel *Pater* oppidi Boppardienſis habitus: quodque ex veſtitu defuncti, prout eum exprimunt lineamenta inſculpta lapidi, ad oculum pateat non fuiſſe Carmelitam: unde ſequitur evidenter, quod anno 1113 necdum habebant Carmelitæ clauſtrum iſtud, in quo nunc Boppardiæ habitant, ſed alius aliquis Ordo.

410 Neque cogimur credere iſtum Henricum, alibi locorum Priorem fuiſſe, & Boppardiæ fortuito occiſum, atque apud Carmelitas tumulatum: hoc enim nec loci traditio habet, neque ex ullis ibidem publicis privatiſve ſcripturis probatur. Quomodo autem id probari poſſet pro anno 1113, quando nec ipſe locus, licet ſatis antiquus, atque ex iis fortaſſis caſtellis unus, quibus utramque Rheni ripam olim munivit Druſus Cæſar (ſunt qui *Bodebricam* fuiſſe putent) nuſquam tamen reperitur nominatus ante annum 1311, quo una cum vicina Weſalia tranſiit in jus Archiepiſcopi Trevirenſis, ſub Antiſtite Balduino, huic à fratre Henrico VII Imperatore oppignoratus: cui cum parêre detrectarent incolæ, obedientiæq; fidem præſtare; idem *Balduinus anno* 1319, *auxilio Epiſcopi Moguntini, magna vi Boppardienſes invaſit; perruptiſque portis & incenſa oppidi parte cum ſuburbio, ipſos in ordinem redegit, ut gratiam ab eo poſtularent, & illi ejuſque Eccleſiæ ſubjectionem & fidelitatem jurarent*, uti ex Trevirenſium Annalibus refert Georgius Bruin, lib. 4 Theatri urbium fol. 24, & ex hoc Merianus aliique.

411 Hoc autem ideo noto, ut excuſabiles appareant Patres Carmelitæ, ſi abſumptis eo caſu ſcripturis vetuſtioribus, docere nequeant, quandonam & cujus beneficio obtinuerint vetus iſtud cum eccleſia clauſtrum, quod nunc incolunt; & cujus vetuſtatem quàm certo demonſtrat Henrici præfati Epitaphium, tam veroſimile facit Prioratum iſtic aliquem fuiſſe. Qualem vero potius, quam Benedictinorum, quorum habitum proxime referunt lineamenta, & quibus opportunus erat locus inter Treviros & Moguntiam medius? Quid quod, Bucelino teſte, tomo 2 Germaniæ ſacræ pag. 155, ibidem à tempore Gregorii VII adeoque ab anno circiter 1080, erat *Virginum Benedictinarum celebre cœnobium, à familia equeſtri Beyerorum de Boppardia conditum, & Abbatis S. Eucharii Trevirenſis inſpectioni creditum*, quibus conveniebat adeſſe ſui Ordinis Religioſos, ad miniſterium Sacramentorum. Alium Ordinem ſiquis meliori cum fundamento ſuggerat, nihil morabor; modo fateatur, Carmelitas, tunc cum Henricus obiit, ex ipſorummet aſſertione adhuc Barratos, partem iſto in lapide, quem ad ſuammet confuſionem incauti oſtentant, habere nullam.

412 Ubinam hic *figmenta* mea, Rev. Pater, quibus *molior evertere Boppardienſem fundationem*? Si in Propylæo Aprilis, vel per memoriæ lapſum, *Metz* pro *Mentz* ſuggerentis, pro *Moguntia Treviriſque* ſcripſi *Metis Treviriſque*; vel per Typographi incuriam omiſſa fuerunt verba aliqua, quibus integre ſcriptis legendum fuerat, quod videantur Carmelitæ, veteribus clauſtri Boppardienſis incolis (neſcio quam pridem extinctis vel alio tranſlatis) ſucceſſiſſe, *poſtquam illi Metis Treviriſque*, [*Francofurti & Moguntiæ*] *ſuos jam conſtitutos Conventus habebant*: horum, inquam, alterum ſi evenit, ac-

ac veroſimiliter primum, quomodo in Majo obrepſit *Saxonia* pro *Franconia*; tantane hic erat inſultandi materia, etiam poſt agnitum correctumque qualemqualem errorem? Si commoditas oppidi, inter prædictorum locorum conventus medii, idonea Carmelitis cauſa non fuit capiendi apud Boppardiam Conventus; aliam finge aptiorem, mihi autem iſtam conjecturam relinque; &, ſi potes, doce conventibus iſtis antiquiorem Boppardienſem fuiſſe. Nihil repugnabo certiora docenti, tantum ne me coge, ob lapidem, nihil ad vos ſpectantem, Sanvico veſtro fidem abrogare circa annum permiſſæ Europam migrationis, de qua an liceret eatenus dubitabatur.

413 *Dinckelſpulenſis Conventus* nomen, pro aſſerenda Carmelitarum in Europa antiquitate contra Sanvicum, neſcio quis mihi primus objecit, neque in Indicibus auctorum Vineæ, Armamentarii, Speculi, ipſum reperio. Ignoravit illum locum etiam Lezana in Annalibus, tom. 4 pag. 16, recenſens cœnobia ſeu eremitoria Ordinis, quæ credebat extitiſſe ante Bertholdum; quin potius ſcribit *ex relatione Bartholomæi Eliſelim Provincialis Germaniæ, ad Reverendiſſ. Theodorum Stratium Generalem*, quod *Dinkelſpulenſe monaſterium, diœceſis Auguſtanæ in Germania, ſub anno 1292 acceptum ſit:* cui Provinciali certiorem fidem habendam, quam novæ majoris antiquitatis prætenſioni, fallor ſi judicaturi non ſint ipſimet Carmelitæ, ſi qui nunc apud eos ſunt paulum moderatiores Patre Sebaſtiano & conſortibus ejus. Equidem exiſtimans vos ipſos non magnum in eo loco præſidium ponere, adeoque nihil opus eſſe diſquiſitione multa; conſului raptim Matthæi Meriani Topographicum opus, ubi omnes Germaniæ civitates elegantiſſimo expreſſæ ſcalpro, accuratiſſima etiam deſcriptione Germanica explicantur: ibique *Dinckels-buhel* (id eſt *Spelta-collem*, ab hujus frugis ibidem proventu copioſo nominatum) ſic expreſſum deſcriptumque reperi in Topographia Sueviæ excuſa an. 1643 pag. 24. Tum lectis quæ ibi prolixe narrantur, ſcripſi breviter in Propylæo ad tom. 2 Aprilis pag. 39 num. 29, ut ſequitur: *Dunckelſpulenſe prædium, quod Herbipolitanis Monachis, à S. Burchardo fundatis, ... oportunum præbebat hoſpitium, converſum primo in Prioratum eſt, deinde poſt varios caſus in jus tranſiit Carmelitarum.*

414 Quamquam autem non poteram auctorem & annum poſtremæ mutationis indicare; ſatis tamen credebam in Sanvico præſidii eſſe, ut non cogerer credere, Conventum illic veſtrum inſtitutum fuiſſe ante annum 1282, quo Herbipolenſem alioſque plures iſtis in partibus fundari cœptos, ſcribit ad iſtum annum Lezana. Si eo ubi puncta hic notavi loco ego ſcripſiſſem, *quoties in Sueviam*, vel *ad Auguſtanum S. Afræ monaſterium eundum erat*; nihil habuiſſes quod carperes, Pater Rev. ſed quia feſtinanti excidit pro veteri loci nomine, (ut ſæpe fit) uſurpare hodiernum, ſcribendo *Auguſtanam S. Udalrici Abbatiam*, viſus Tibi es præclaram nactus occaſionem mihi inſultandi, eo quod Abbatia iſta primum ſic nominari cœpit anno 1012, poſt S. Udalrici obitum quadrageſimo, cum ejus ibi ſepulti corpus magnis miraculis clareſceret, & quando jam pridem Dinckelſpuli ſtabat non ſolum monaſterium, ſed etiam adnatum ei oppidum, mœnibus cinctum anno 928, multis ſcilicet annis ante obitum S. Udalrici; quem tamen neſcio unde acceperis vixiſſe uſq; ad 1024 vel 28, quem apud Sigebertum in Chronico legere potuiſti obiiſſe anno 976, ſeu potius 973, ſicut notat Bernardus Hertfelder in deſcriptione Baſilicæ Sanctorum Udalrici & Afræ pag. 16.

415 Hunc auctorem ſi veſtrûm aliquis conſuluiſſet, legiſſet ibidem, quod eccleſia

ſia S. Afræ, olim Cathedralis, jam inde ab anno circiter 662 (imo forſitan ab ipſo initio Auguſtani Epiſcopatus) adjunctum ſibi habuerit clauſtrum Clericorum, cum ſuo Epiſcopo in commune viventium, de quo in Vita S. Magnoaldi ſeu Magni Abbatis, ſcripta ab ejus diſcipulo Theodoro, non diu poſt an. 770, cap. 25 legitur, quod S. Wicterpus, tempore Pippini Regis, illum, jam Patrem novi prope Auguſtam monaſterii, adduxerit ad locum ſanctæ Afræ, ſibi & ſucceſſoribus ſuis per eumdem Regem commendatum, *dans ei poteſtatem, ut ibi, ad ſupplendas B. Mariæ excubias & S. Afræ* (utroque enim nomine tunc eccleſia dicebatur) *omnem ordinem, [ſecundùm] Canonicam inſtitueret vitam. Ex illo autem tempore*, inquit poſterior aliquis interpolator Vitæ ſeculo 9, *ipſe locus, à beato viro Magno exordium ſanctitatis accipiens, augmentatus autem & ſublimatus à Pontificibus Auguſtenſibus, Chriſti nomen uſque hodie laudabiliter dilatare non deſinit*; necdum ſcilicet priori Canonico Regulari ordine in monaſticum Benedictinum mutato, quod factum eſſe anno 1012 aſſerit prælaudatus Bernardus Hertfelder.

416 Si tamen, propter diverſitatem Ordinis, cuncteris credere, Pater Rev. Herbipolenſibus Monachis multum commercii cum Auguſtanis illis fuiſſe; habes vicinum Auguſtæ S. Magni monaſterium, ad quod aliaque ejuſdem inſtituti in Suevia commeandum ſæpius fuerit. Ego in iſtis nullam vim pono, ſed in ſola commeandi opportunitate, quam medium inter Franconiam & Sueviam Dinckelſpulum habet. Quod autem prædium iſtud, *Herbipolitanis Monachis ſolitum præbere hoſpitium* fuerit, priuſquam converteretur in monaſterium; id ego, cur Tibi, Pater Rev. *ex meo pollice ſugere, & voluntarie fingere videor*, ut loqueris n. 360? aut cur non *legerim aliquid ſimile apud ullum ſcriptorem*? Cauſam reddis; quia *neminem cito*. Aſt jam tibi dixi, reque ipſa apparet, voluiſſe me abſolvere paucis, quod non niſi leviſſime & citra ullas probationes objiciebatur; remque credebam vulgo notiſſimam eſſe in iſta civitate.

417 Nunc tamen, quoniam Auctorem petis, accipe pro omnibus diligentiſſimum, & multos, qui mihi ad manum non ſunt, allegantem; Merianum, inquam, prælaudatum, qui ſic habet:

Civitas hæc nomen & originem ſuam ſortita eſt à prædio, nominato der Dingelhoff, & à tribus collibus, Dinckelbubeln dictis, qui etiam nunc illi cum tribus ſuper eis ſpeltæ ceu farris ſpicis inſignia faciunt, ad ſignificandam loci originem ... Villicus autem prædium ipſum poſſidens, conſueverat hoſpitio excipere Monachos Herbipolenſes, illac iter habentes; atque ipſum tandem illis donavit, qui ibidem cœnobium extruxerunt: apud quod paulatim civitas accrevit. Cœnobium illud intelligi non poteſt Abbatia fuiſſe, quæ proprii juris eſſet; cum numquam prætenderint Dinckelſpulenſes Abbatiam habuiſſe, ſed (ut infra mox explicabo) Prioratus, à ſuo præcipuo Herbipolenſi monaſterio & Abbate pendens.

418 Accrevit autem oppidum, ex familiis ipſius Prioratus miniſterio obnoxiis ad agrorum cultum aliaque ſervitia, uti plurimis aliis locis factum: quod *oppidum deinde ab Henrico primo ſub annũ 928, contra Hungarorũ aut aliorum quorumcumq; frequentes in Alemanniam incurſiones, ſimplici muro cinctum; anno deinde 1126 munitum etiam fuit altero, præcipua ſtructura turribus 24 ordinate interpolato, & foſſa bene ampla circumdato .... Variavit poſtea conditio loci, ut modo Sueviæ, modo Franconiæ, adjudicaretur, donec anno 1351 idem oppidum à Cæſare oppignoratum eſt, Dominis Ludovico & Friderico Comitibus Ottingenſibus, pro ſumma*

ſeptem mille & ducentarum librarum: quibus repræſentatis ipſi ſeſe incolæ redemerunt. Hinc adeptos credo jus liberæ Civitatis Imperialis; ſimul etiam excuſſiſſe penitus ſubjectionem, erga Abbates Herbipolenſes, ſiqua adhuc ſupererat ratione monaſterii unde originem acceperat: & vel idem Abbas, vel ipſa civitas locum, prioribus incolis vacuum, Carmelitis ceſſerit: qui quod de ſuo ingreſſu neque ex privatis neque ex publicis ſcripturis quidquam certi docere nunc poſſint, imputari debet triſti incendio, quo (ſicut ſcribit Merianus pag. 26) *Clauſtrum Carmelitarum conflagravit ante ducentos annos* (id eſt ante an. 1440) *una cum omnibus ibidem magna vetuſtatis monumentis & inſigni bibliotheca.*

419 Ad hæc omnia citantur Auctores *Munſterus, Cruſius, Reuſnerus, Dreſſerus, Lepta, à Seinzheim, Beſoldus, Auctor Præfecturarum Imperii, Acta publica, Relationes, D. Georgius Bernardus Abelinus ac ſummaria hujus ipſius civitatis deſcriptio*; ut merito plus fidei debeatur Commentario, ſingula tam diſtincte referenti, quam nuperis quibuſdam à Tua Patern. allegatis litteris Senatus, ſcribentis quod *Carmelitarum monaſterii origo, juxta tenorem antiquorum Chronicorum, ante omnem urbis conditionem & murorum extructionem ſeſe extendit.* In his enim, ſicut apparet, monaſterii materialis prima fundatio, ab ingreſſu Carmelitarum in illud, non ſatis diſtinguitur; ſtudio an caſu quæſita obſcuritate, definiat qui poteſt. Narrat etiam Merianus, quomodo Dinckenſpulenſium politicum regimen ſucceſſive fuerit conſtitutum, ſub forma duplicis Senatus, majoris minoriſque; & quomodo in majorem ſeculo ſuperiori ſint inducti aliqui Auguſtanæ Confeſſionis profeſſores; ſalvo Catholicis ac puro remanente minori Senatu toto; qui tamen coacti fuerunt, illis, jam duos ibi Prædicantes habentibus, cedere eccleſiam Hoſpitalis: ſed inde *anno* 1567, *de mandato Maximiliani Imperatoris expulſi ſunt, àque ac ex parochiali* (quam ſcilicet ſolita ſua violentia cœperant vel totam vel ex parte uſurpare) *atque ita totis undecim annis biduo minus, Euangelici caruerunt ſuæ religionis exercitio; donec, poſt nonnullam inter Senatores ac cives, bona tum parte Euangelicos, contentionem, res compoſita fuit anno* 1578, *per Dominum Ludovicum Georgium Comitem à Seinzheim, Franconici Circuli Archiſtrategum.*

420 Ex hac Meriani, hominis acatholici, ſed ſcriptoris ſinceri & diligentis, ingenua confeſſione, de ſtatu pſeudo-Euangelicorum in illa civitate, liquido appare, & Magiſtratus & cives pro majori parte Catholicos eſſe: quod ſi horum auctoritas anno 1633, occupantibus urbem Suecis, nonnihil paſſa ſit; attamen, quod in tam multis aliis Germaniæ civitatibus, tunc pariter occupatis, nuſquam eveniſſe ſcitur, ut omnes Religioſi, antiqui pariter ac novi, expellerentur, id Dinckelſpuli actum fuiſſe ut fieret, ægre induci poſſum ut credam: & majori quàm Tu de me jure, ego de Te ipſo neminem citante vereri poſſem, ne *ex pollice tuo ſuxeris aut voluntarie finxeris* id, unde Accuſationem exordiens dicis, quod veſtram de ſua iſtic antiquitate *traditionem, cives etiam Lutherani mordicus tenent; idque animis adeo obfirmatis, ut cum Sueci anno* 1633 *abdicato Catholico Magiſtratu expulſiſque Patribus Cappucinis, etiam Carmelitas expulſos vellent, quidam ex primariis in pleno ac publico Senatu obteſtatus ſit eorum proſcriptioni, aſſerens, Carmelitis injuriam inferri, eo quod non à civitate illorum monaſterium, ſed à monaſterio civitas incrementum haberet: cui reliqui Senatores, licet Lutherani, cum aſſentirentur, Carmelitæ ſuum retinuerunt monaſterium in hunc diem.*

421 Nolo

421 Nolo ego hic Tuam duritiem imitari, Rever. Pater; ſed præſumere volo, iis ipſis terminis quibus uteris, nuper admodum poſt annos forte ſexaginta ab illa irruptione, ſcriptam Tibi rem fuiſſe cum aliis circumſtantiis, quam ſcripta fuerat Generali Stratio immediate poſt; quando aliud nihil invenitur eidem renuntiatum, quàm quod per bella civilia, quaſdam a fide Catholica defectiones civium, *depauperatum* quidem monaſterium fuit; *non tamen Religioſi* ex eo *pulſi, quamvis civitas in poteſtatem Suecorum venerit.* Quidquid tamen ſcriptum poſtea fuiſſe credam, non idcirco conſequens eſt ut credam, voluiſſe revera Suecos, ut Religioſi expellerentur. Potius credam, hæreticis civibus & Senatoribus quibuſdam acatholicis poſtulantibus, exeſſe juſſos Cappucinos; qui admodum nuper, id eſt anno 1622, ut ſcribit Merianus, illuc inducti fuerant, auctoritate fortaſſis Cæſarea; & veroſimiliter non ſine multa hæreticorum repugnantia. Contra Carmelitas ſi petulantior aliquis idem auſus fuit proponere, merito fuit cum indignatione rejectus etiam ab hæreticis; tum quia ab eorum monaſterio, licet non ab eorum Ordine, civitas ſuum exordium ſumpſerat; tum quia Carmelitæ, indigenæ plerique erant, non advenæ ut Cappucini; & optimorum honeſtiorumque civium Catholicorum filii, cum acatholicis ſemper pacifice verſati; uti etiam nunc cum iiſdem Francofurti & alibi pacifice verſantur Carmelitæ ſub Magiſtratu toto Lutherano, & neque ipſis, neque Dominicanis, neque Canonicis quidquam ibi moleſtiæ ſcimus illatum olim fuiſſe à Suecis, vel poſt horum diſceſſum nunc inferri à civibus, illud unum caventibus, ne interceſſione cujuſquam concedatur habitatio apud ſe aliis recentioribus Religioſorum inſtitutis.

422 Cæterum, quid quove ſenſu iſte, quem adducitis anonymum, Carmelitarum Patronus, ſive Catholicus ſive Acatholicus, in Senatu tali occaſione dixerit, parvi puto referre; dum is ſupponi poteſt, ut paſſim tales ſunt, juris quam hiſtoriarum fuiſſe peritior; certiuſque informatum Merianum & eos quos auctores habuit, ex profeſſo rem quam tractabant ſcrutatos. Proprium quodammodo Benedictinis fuit, ut ad ea, quæ vel liberali piorum donatione, vel emptione aut alio contractu obtinebant prædia, procul ab urbium frequentiâ matreque Abbatiâ ſejunctâ, deſtinarent Religioſos aliquot, cum Priore & bono numero Converſorum: qui circumquaque dilatantes fundum primo acquiſitum, exſcindendis ſilvis novalibuſque parandis ſic proficiebant, tantumque locupletabantur agrorum per eoſdem Converſos cultorum proventibus, ut ſeculares multi illuc confluerent, ſedem figentes circum ipſa monaſteria, alliciente eos non tam commoditate divini apud Monachos ſervitii, ſegnius ſolitâ ſtimulare mortales curis temporalibus implicitos, quam ſpe lucri faciendi & operæ utiliter collocandæ. Horum autem ſic multiplicatis domiciliis, cum tandem etiam muri & politia quædam civilis accederet, & vicinorum fructuoſa commercia; fiebat, ut loca, raro aut nullo antea colono habitata, fierent oppida & civitates, quemadmodum innumeris Prioratuum Benedictinorum exemplis doceri poſſet, & Dinckelſpuli creditur contigiſſe. Talia certe in Belgio ſunt longeque notiſſima Sanctorum Amandi, Giſleni, Huberti, Trudonis oppida, ex iſtorum Sanctorum monaſteriis nata, & temporali etiam ipſorum Abbatum dominio, olim tota, nunc ſaltem ex parte quadam ſubdita.

423 Apud Ciſtercienſes, Præmonſtratenſes, & Regulares Canonicos, utpote poſt annum milleſimum exortos, cum regiones quondam deſertæ, minus vacuæ

Digitized by Google

eſſent ejuſmodi fundationibus, rarius id contigit: apud Ordines vero Mendicantes, numquam; quippe qui in ſuis principiis nulla ſtabilia bona admittebant, ſed quotidiano eleemoſynarum quæſtu vitam toleraturi, eligebant prope civitates, aut in ipſiſmet civitatibus habitare. Carmelitas certe non exiſtimo ullum inventuros oppidum, quod à ſuo, prius fundato Eremitorio vel Conventu originem duxerit. Erat vero quædam ratio peculiaris quæ Carmelitas, ex Palæſtina in Europam traductos, prohibere videbatur, ne agros & latifundia ſibi multiplicarent, more Benedictinorum; cum omnibus Terræ ſanctæ, imo totius Orientis monaſteriis (qualia etiamnum ſuperſunt aliqua, Sanctorum Sabæ, Charitonis, Euthymii &c.) ſanctum eſſet, ne quidem in communi poſſidere quidquam, præter locum ad habitationem, & hortum ad olera, unde tota ipſis pendebat ſui victus ratio; cetera miniſtrantibus ipſorummet manibus, aut fortuita fidelium caritate. Neſcio igitur qua ratione Carmelitæ Dinckelſpulenſes animum induxerint ad credendum, quod qui illic primi ſedem fixerunt Religioſi ſeculo Chriſti octavo, Ordinis ipſorum fuerint; cum à talibus nihil temporalis commodi poſſent ſeculares ſperare. Atque ita ſoluta manet duplex hæc, quam ultimum in locum reſervaveras, Pater Rev. machina; & quidem citra conjecturas; nec enim his opus fuit, dum pro ſeipſis res loquuntur.

423 Ad Herbipolenſe S. Burchardi monaſterium quod attinet (ex cujus vetuſtis is monumentis, ſi ſupereſſent, veroſimiliter haberi potuiſſent complura documenta de illius antiquis in Dinckelſpulenſe monaſterium & oppidum juribus, cauſiſque emancipationis præſentis) intelligo monaſticum ordinem in eo jam ab aliquot ſeculis deſiiſſe; & eccleſiam factam eſſe Collegiatam, tenentibus illam nobilibus Ordinis equeſtris Canonicis, apud quos fruſtra nunc requirantur, quæ per veterum incolarum ſocordiam, alioſve caſus deperiere monumenta.

ARTICULUS XVI.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibetur brevis Carmelitarum Chronologia, in qua ex ſacra Scriptura, Pontificum Bullis, Breviariis, Miſſalibus, Martyrologiis, Hiſtoriis ac Revelationibus à Sede Apoſtolica approbatis, aliiſque monumentis, oſtenditur, Carmelitarum Ordinem, à S. Elia Propheta in veteri Teſtamento inſtitutum, & abſque interruptione huc uſque continuatum; contra Papebrochium, fingentem, illum dumtaxat ſeculo Chriſti XII *eſſe inſtitutum.*

RESPONSIO.

APparet ex titulo, nihil Articulo hoc 16 expectandum eſſe, quam cramben, jam quidem coctam & recoctam ſæpius, iterum tamen novo Chronologicæ deductionis ſapore condiendam, ut recens videatur. Interim in ipſa Præfatione agnoſcis, non exigere me, ut texas catenas ab Elia ad Chriſtum, à Chriſto ad tempora plene conſtituti in Palæſtina Monachatus religioſi, numeriſque omnibus abſoluti, de quibus nolebam in Aprili diſputare, ſed nec volui in Majo. Agnoſcis autem, me ſolum connexionem quærere inter iſtic prius viventes Monachos Syro-Græcos, & eos quos ex Joanne Phocæ ſcimus convenïſſe ad Carmelum religioſius colendum, ſeculo Chriſti XII, adeo nobis propinquo, ſub quodam ex Europa venerabilis canitiei atque presbyteralis dignitatis Monacho, per apparitionem S. Prophetæ Eliæ illuc progreſſo. Iſtam enim connexionem ſi probaſſes hiſtorica certitudine, finita erat mea vobiſcũ eatenus lis: ſi probare non poteras, fruſtrà diſputabatur de tot ſeculis antegreſſis, nec aliter ad vos pertinentibus, quam quod mons Carmelus, idem qui fuerat tempore Eliæ, in confinio Palæſtinæ atque Phœniciæ, nunc quoque ibidem conſiſtat, & uſque ad finem mundi ſtabit, idem omnino qui ab initio mundi fuit.

2 Talem connexionem nullam inventam eſſe hactenus, nec porro inveniendam, com-

munis nunc eſt ſenſus in Gallia, ut de aliis regionibus taceam. Poſtquam enim Joannis Phocæ Itinerarium innotuit per viros iſtic æſtimatiſſimos, Cangium, Herovallium, Menagium, alioſque; ibidem obſtrepere illis præſumpſit nemo, præter auctorem Theſium Biterrenſium, Pariſiis exploſum, Romæ fulguratum. Ego tres illos Francicæ litteraturæ primicerios, ideo præ ceteris nominavi, quia ſenſum ſuum palam aperuerunt; Cangius, in ea quam Herovallio ſcripſit Epiſtola; Herovallius in abdicando, quod ſibi ta ſò ad ſcriptum fuerat, reſponſo ad illam Epiſtolam. Menagius vero, *quem* (ſicut in ejus Epitaphio legitur) *totus orbis eruditus & conſuluit & ſuſpexit; quique vetuſtatis lux ac noſtri ſeculi decus fuit, poſteritatis etiam exemplar futurus*; Menagius, inquam, vere talis qualis hic deſcribitur, legendus eſt in laudatiſſimo Dictionario Etymologico linguę Francicæ, ad verbum, CARMES; ubi totàm paginam 161 impendit exhibendo rerum Carmeliticarum ſummario, atque inter alia deſcendens ad enumeranda certiora & antiquiora monumenta, quibus de Hiſtoria iſtius Ordinis informari poſſit lector; ſic ſcribit:

3 „ Antiquiſſimum, quod de Carmeli„tis invenitur, monumentum, eſt quod„dam Terræ-ſanctæ itinerarium, quod Jo„annes Phocæ, in inſula Pathmo ſe exer„centis, locis ſanctis viſitatis anno 1185 „(*Latini* 1193 *numerarent*) in inſula Chio „reliquit, unde illud attulit Leo Allatius, „& Latine redditum miſit Bertholdo Ni„buſio Amſtelodami imprimendum .... „Secundum monumentum, eſt primigenia „Carmelitarum Regula, ordinata per Al„bertum, ex Canonico Regulari S. Crucis „Mortarienſis in Italia, Epiſcopum primo „Vercellenſem, cum Patriarcham Hiero„ſolymitanum Latinum factum anno 1206, „defunctum 1214 .... Tertium eſt, Ja„cobi de Vitriaco Epiſcopi Acconenſis, ad „cujus diœceſim Carmelus ſpectabat, qui „ſcribens anno 1221, poſt enumerata „Latinorum Monaſteria in Palæſtina, quo„rum alia Regulam S. Benedicti, alia S. „Auguſtini tenebant, hæc ſubjungit: *Alii „ad imitationem & exemplum ſancti viri & „ſolitarii Eliæ Prophetæ, ... juxta fontem, „qui Eliæ dicitur .... vitam ſolitariam „agentes, in alvearibus modicarum cellula„rum, tamquam apes Domini, dulcedinem „ſpiritualem mellificabant.*

4 „Quartum, quintum, & ſextum mo„numentum, ſunt Bullæ Pontificum, Ho„norii III, anno 1226; Gregorii IX, 1230; „Innocentii IV, 1247 datæ: ſub cujus „etiam tempus cœperunt aliqui Carmelitæ „in Europam tranſire; primumque in Sici„liam & Provinciam, ac porro in Angliam „tranſierunt. Quidquid in modernis ſcri„ptoribus apparet, ſex iſtis monumentis an„tiquius, confictum a Carmelitis eſt. &c. Ita vir ille ſapientiſſimus, cujus in omni ſcientiarū genere laudem invenire eſt, parte 3 Præfationis ad ſecundam editionem Dictionarii iſtius, curatam anno 1694, ſicut ipſe illud auctum recognitumque reliquerat biennio ante moriens, in ætate annorum octoginta; quod bene notandum, ne juvenili impetu quidquam ſcripſiſſe hic videatur, quod ſenior abolitum voluiſſet.

5 Similis eorum omnium in Hiſpania eſt ſenſus, qui bellum indixerunt Pſeudodextrinis figmentis, quorum veritatem Carmelitæ fruſtra nituntur ſuſtinere, magnum ſibi in iis præſidium eſſe rati. Iſtorum varia loca dedi ſuprà, plura daturus infrà: hic juvat attexere apologum cujuſdam ex ea natione, facetum ſane, & aptum declarare, quam facile poſſet aliquis, iſtic ubi minime arbitrareris, imaginari ſibi antiquitatem ſummam, ad eum modum, quo ſuam deducunt & credi volunt Carmelitæ. Aſſumit ergo Auctor nomen & perſonam

Fr.

Fr. Pauli à S. Sebaſtiano, Religioſi ſacri Ordinis Hoſpitalitatis S. Ioannis de Deo, cum titulo *Definitoris & Infirmarii Majoris,* ſcribentis *ad* ſuum *Generalem, ex Hoſpitalitate Antiquarienſi* (oppidum Bæticæ id eſt, vulgo *Antiguera*, cui ſynonymum aliud in Mexico) *die* 8 *Octobris* 1696; & pro themate aſſumentis hæc verba, *Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.* Scopus autem Epiſtolæ eſt, oſtendere, eo quo Carmelitas jure ab Elia, Hoſpitalarios ab Abrahamo, tanto ſeniore, poſſe exordia ſua accerſere. Prædudit autem ea Epiſtola majori operi, quod ſub titulo *Hiſtoriæ Patriarchalis* meditari ſe ait; producturumque in lucem, *Hiſtoriæ* ſcilicet *Propheticæ* opponendum. Hoc quomodo ſucceſſurum ei ſit, judicabit ex tali præambulo lector; ego cogitationes ejus primas hic dabo, Latine ex Hiſpanico redditas; ſic tamen ut eas nolim cenſeri approbaſſe, quas video in eadem fere omnia incongrua ferri, ob quæ Carmelitanam antiquitatem ſuſcipere & approbare recuſo. Ipſe ſic procedit:

6 ,, Ordo noſter principiũ habuit à Patriar- ,, cha Abraham, Patre Credentium; cujus ,, habitatio, juxta cap. 17 Geneſeos, fuit ,, in convalle Mambre; nobiliſſimum pro- ,, fecto ſolum, unde illum ſanctus Pater no- ,, ſter Joannes de Deo Granatam tranſtulit. ,, Ipſe enim Abraham, ſicut Joannes Chry- ,, ſoſtomus ait, *Cum à progenitoribus ſuis ,, nullum fidei ſemen accepiſſet, ex ſeipſo tamen ,, valde religioſus atque pius mentem obtulit.* ,, Quapropter *admiratus olim Deus*, teſte ,, Baſilio Seleucienſi, *animum Abrahæ, religio- ,, nis ergo, moras compenſat nobilitate po- ,,* ſteritatis, eidem conceſſæ. Talis inſtituti ,, veritati addens auctoritatem S. Ambro- ,, ſius; *Merito*, inquit, *apparuit illi ad ,, quercum Mambre, quia fructum Hoſpitali- ,, tatis ſtudioſiſſime requirebat.* Nec refert ,, quod non dicat, *religioſiſſime requirebat,* ,, quia recte animadvertit S. Petrus Chryſo- ,, logus, quod in iſto inſtituto nihil niſi ,, pium ſanctumque fuerit, dicens; *Hujus ,, humanitas ſancta, ſanctis eſt ſemper mani- ,, bus præparata, ut invitaret apud ſe Deum ,, & compelleret hoſpitari. Ille ad Abraham, ,, ille ad requiem pauperum, ille ad hoſpitum ,, receptaculum venit, qui ſe in hoſpite paupere ,, receptum fatebitur in futuro.*

7 ,, Quid hic apparet clarius, quam fun- ,, datio Hoſpitalitatis noſtræ, approbatio ,, Dei, ſanctitas Inſtituti, meritum ac præ- ,, mium ſacri Ordinis noſtri? Ideo haud du- ,, bie dixit Benedictus Fernandez, quod ,, noſter Patriarcha Abraham *ſuas opes, ſuam ,, domum, ſeque totum in obſequium pauperum ,, dicarat;* vocante illum Deo ad Apoſtoli- ,, cam perfectionem, quando ei dixit (Ge- ,, neſeos 12) *Egredere de terra tua, & de ,, cognatione tua, & de domo patris tui.* Quis ,, porro negabit ejus Paupertatem, quis ,, Obedientiam, quis Caſtitatem, qualem ,, ſtatus ſuus patiebatur? Adeo ut ſub my- ,, ſtica illa arbore, quæ figura erat Crucis ,, Chriſti (nam quod dicitur, *ſtabat ſub ar- ,, bore*, Ambroſius interpretatur, *ad Quer- ,, cum*) Pater noſter Abraham initium dede- ,, rit ſacro Ordini noſtro; ejus perfectionis ,, exemplum ſumens ab arbore Crucis, & ,, à Chriſto, ex ſua familia naſcituro, in ea- ,, que ſuſpendendo.

8 ,, Hujus trunci nos filii legitimi, per ,, omnia exinde tempora ætateſque propa- ,, gati, abſque interruptione deſcendimus. ,, Numquid enim iſtius Quercûs ramus ,, non fuit noſtra in Pentapoli Hoſpitalitas, ,, quam Patriarcha noſter Loth, jam tunc ,, ibidem habebat fundatam, ad exemplum ,, fratris ac patrui ſui Abraham? Hinc certe ,, Procopius, *Vere ſanguine junctus*, inquit, ,, *Loth fuit Abraham, eamque propinquitatem ,, comprobavit Hoſpitalitate.* Labani in Me- ,, ſopotamia domus, quid aliud quam Ho- ſpitalitas

„ ſpitalitas noſtra fuit, ad quam receptus fuit „ Jacob; *duxit* enim *eum in domum ſuam*, in- „ quit textus ſacer. Domus Tobiæ, Jobi, „ Viduæ in Sarepta Sidoniorum, alteriuſ- „ que Sunamitidis in Sunam oppido tri- „ bus Iſſachar, quid aliud fuerunt quam „ noſtri Conventus? Quid aliud Probatica „ Piſcina in Jeruſalem, & domus Rahab in „ Jericho? Generalis etiam Ægypti Joſeph „ *fecit* (ut Lira & Carthuſianus ſentiunt) „ *Hoſpitalitatis domum, ad recipiendos pere-* „ *grinos & pauperes tranſeuntes*, quod etiam „ Rabbini confirmant. Ipſe autem Joſeph „ numquid non fuit Religioſus Militaris „ noſtri Ordinis?

9 „ Ut autem ab antiquioribus iſtis deſcen- „ damus ad tempora novæ Legis, ubi- „ nam Apoſtoli receptus habebant ſuos, niſi „ in noſtris Conventibus & Hoſpitalibus? „ Hinc Apoſtolus Paulus, in ſua ad Roma- „ nos Epiſtola, commendat hoc inſtitutum, „ & ex eo *Hoſpitalitatem ſectantes*. Ubi nota- „ tu eſt dignum, quod *Hoſpitalitatem* dicat „ *ſectam*, quia tunc temporis ſic nominaban- „ tur Religioſi Ordines, puta Rechabita- „ rum, Nazaræorum, & Carmelitarum: quos „ monens Apoſtolus ad Hebræos, ut memi- „ nerint veteris inſtituti noſtri, concludit di- „ cens; *Hoſpitalitatem ergo nolite obliviſci*: „ quaſi connectendo tempora Legis naturæ, in „ quo ab Abrahamo inſtituta illa fuit, cum „ tempore Legis ſcriptæ, quo inſigniter flore- „ bat; indeque tranſiens ad Legem gratiæ, ſub „ qua tam grande incrementum locorum & „ perfectionis accepit, conſecratum ab ipſo- „ met Chriſto in cœnaculo, qui, ut ait Ter- „ tullianus; *Abraham filiorum pedes, ad pro-* „ *bationem quod ipſe eſſet, abluit; reddens in* „ *filiis jus hoſpitalitatis. quod illi aliquando* „ *fœnerabatur*. Ubinam Carmelitæ invenient „ magis expreſſam ſui Ordinis confirmatio- „ nem, quā ſit illa facta à Chriſto confirma- „ tio noſtri inſtituti, quod ad hujus exemplū „ tanto antea tempore fuerat auſpicatus ma- „ gnus noſter Pater Abraham? Ad extremum „ vero, quid, nomen Abram augens Deus, „ & Abraham vocari jubens (id eſt ex Magno „ Patre faciens Patrem multarum gentium) „ quid, niſi hieroglyphicū fecit Hoſpitalitatis, „ per omnia ſecula propagandæ, ad ipſum uſ- „ que limbum? nam & hic hoſpitalem do- „ mum excitavit primus Pater & Generalis „ totius noſtri Ordinis Abraham, qua recipe- „ retur innocentia parvulorum, ſine origina- „ lis peccati remedio morientium.

10 „ Quæ cum ita ſint, (ut ſunt procul „ dubio) & ſi eſt noſter Patriarcha Abraham, „ ſicut eſt Carmelitarum Elias; ſi Ordo noſter „ originem habuit in convalle Mambre, ſicut „ ipſorum in monte Carmelo; ſi convallem „ iſtam ipſe conſecravit hoſpitalitati, ſicuti „ montem jam dictum contemplationi dedi- „ cavit Propheta; ſi cunctis ſeculis fuimus „ propagati per Hoſpitalitates & Conventus, „ ſicut ipſi per ſuos; ſi inſtituti noſtri fuit vi- „ dua Sareptana, licet gentilis ex regione Si- „ doniorum, ſicut Carmelitani fuerunt Baſi- „ lides & Pythagoras, licet ethnici atque „ idololatræ; ſi ſumus rami iſtius benedictæ „ quercus Mambre, ſicut ipſi ſunt flores Car- „ meli; ſi Chriſtus inſtitutum noſtrum confir- „ mavit in cœnaculo, ſicut ipſorum in mon- „ te Thabor tempore glorioſæ ſuæ Transfi- „ gurationis; ſi habuimus Religioſos trium „ claſſium, monachorum atq; monacharum, „ conjugatorum & cœlibum, ac denique mi- „ litarium, ſicut Carmelus habuit, quemad- „ modum in Hiſtoria mea probabo; ſi vota „ nuncupaverunt obſervaruntq; majores no- „ ſtri, æque ac majores ipſorum; ſi monſtra- „ mus perpetuā à noſtris Patriarchis ſucceſ- „ ſionem, ſicuti ſuam à Prophetis oſtendunt „ Carmelitæ; ſi pro Elia atque Eliſeo Gene- „ ralibus, ipſis poſſumus nominare Abraham, „ Loth, Laban, Tobiam, Duces noſtros; ſi „ pro ipſorum Conventibus in Galaad, Carith, Horeb

„Horeb & Carmelo, habuimus conventus „noſtros in convalle Mambre, Pentapoli, „Meſopotamia, Hieruſalem, Hiericho, Sunam & Sarepta, ac cetera quibus mundus „plenus ſemper fuit Hoſpitalia; quo jure „prætendunt illi eſſe antiquiores nobis? & „qua veritate nobis ſe volunt anteponi? Si „enim illi per ſuos iſtos Patres, attollunt ſeſe „ad nongentos annos ante Chriſtum cum „Elia; nos ad alios nongentos annos ante „Eliam extendimus principium noſtrum „cum Abrahamo Patre noſtro.

11 „Quid ad hæc dicere poterit P. Sebaſtianus à S. Paulo; vel objicere P. Daniel „Papebrochius? An invenire poterunt per tot „ſeculorum decurſum Auctorẽ, qui contradixerit iſti noſtræ, licet hactenus peregrinæ, deſcendentiæ? Omnino nullum. Nos „vero eis dabimus, qui illam confirment & „teſtificentur pro millibus annorũ & centenariis ſeculorum. Nam quis de hoc dubitaverit? quando jam allegavimus Chryſoſtomos, Chryſologos, Baſilios Seleucienſes, „Tertullianos, Ambroſios, omnes magnæ & „auctoritatis & antiquitatis Patres. Quin & „modernos noſtræque ætatis ſcriptores nominabo. In tomo, quem de Legis gratiæ „Abrahamo; ſancto, inquam, Joanne de „Deo, compoſuit noſter R. P. Fr. Joannes „Sanctos, invenitur propoſitio confirmata „& illuſtrata per plures doctiſſimos ſcriptores, qui apud exteros magnam fidem faciunt, P. Joannes Duque de Eſtrado, Societatis Jeſu; P. Fr. Alfonſus Baſtin, Dominicanus, in terminis aſſerens, quod *Abraham „fuit pater pauperũ, & domus ejus hoſpitalia*; „P. Fr. Joannes Baptiſta Sicardus, Auguſtianus; P. Fr. Mencius Franciſcus de Ulloa, „Carmelita, licet non tam clare, dicit tamen „quod *Carith fuit Hoſpitale Eliæ*; P. Fr. Manuel de Leon, Trinitarius, latiſſime; P. „Martinus de Cabreta, Clericus Minor; his „verbis, *Abraham primus hominum, in mundo „instituit & fundavit miniſterium Hoſpitalitatis*; P. Fr. Joſeph ab Incarnatione, Auguſtinianus Diſcalceatus, in iſtud Gen. 21, „*Abraham plantavit nemus in Berſabee*, dicit „quod ibi fundavit Hoſpitalitatem; citatque „Menochium ibidem cap. 21; Gloſſam, at„que Hugonem à S. Caro ad c. 18 Geneſeos. Fr. Petrus à S. Tereſia, Carmelita „Diſcalceatus, confirmat noſtram Hoſpitalitatem in Sunam; & P. Thomas de Salas, „referens dictum Angeli Raphaëlis ad S. Joannem de Deo, *Omnes ſumus unius Ordinis*; „nam & iſte cum aliis duobus Angelis præſens fuit in Mambre.

12 „Plures alios Auctores taceo, atque in „proprium tempus reſervo; ſolum quæro, „quid præfati ſcriptores duo, Sebaſtianus & „Daniel, opponere his poſſint, aut ubi reperturi ſint Bullas vel Concilia in contrarium? „Neque obſtabit, ſi P. Fr. Franciſcus à S. „Maria reſpondeat, Abrahamum totum ſpectaſſe ad Legem naturæ, atque fuiſſe Hebræum; ſicut de Moyſe dicit, quod fuit „Judæus; Elias autem plus habuit ex Chriſtianiſmo, &c. Hoc enim abſque fundamento dicitur, quia tam Chriſtianus fuit „Moyſes quam Elias, & Abraham tam Chriſtianus, quam illi ambo. Sanctitas enim antiquorum Patrum ſumpta fuit ab Euangelio, veluti ab exemplo, ſicuti auctor Apologiæ pro Hiſtoria prophetica confirmat ad „ſingulas paginas; quomodo autem iſtam ſic „à Chriſto ſumpſit Elias, ut inde ipſam non „ſumpſerint Moyſes & Abrahã Pater noſter?

13 Hactenus Apologus, *ſuppoſita citationum fidelitate* (uti loquitur Approbator quidam Exhibitionis errorum, quam pergimus refutare) haud adeo male procedens in aſſumpta ſimilitudine; ſed numquam inventurus, quomodo connectat ſuum S. Joannem de Deo (primum hactenus creditum fundatorem ejus Hoſpitalitatis, quæ natum ſeculo ſuperiori Ordinem diſtinguit

ab aliis, in Eccleſia prioribus habitis) connectat cum aliis ubique hoſpitalibus, ſeculi ejuſdem, ut illis mediantibus ſurſum aſcendat ad Abrahamum. Vitam iſtius S. Joannis duplicem dedi 8 Martii, atque in prævio Comm. docui, *Ordinem Hoſpitalitatis* ſic fuiſſe ab eo inſtitutum, ut nec ipſe ullis Religioſis adſtrictus votis eſſet, neque moriens an. 1558 diſcipulos relinqueret, talia profeſſos: hoc enim eis primus conceſſit Pius V anno 1571. Ipſe vero ſi ſaltem cum Ordine Hoſpitaliorum S. Joannis Hieroſolymitani, nunc Equitum Melitenſium, connecti potuiſſet, veluti qui in eo gradum tenuerit Servientis, quemadmodum tenuiſſe creditur B. Gerardus de Villa-magna in Hetruria, de quo ego 13 Maji; potuiſſet per eos citra contradictionem aſcendere ad alium B. Gerardum, Hoſpitalis Hieroſolymitani Rectorem anno 1099, quando Urbs ſancta obſidebatur & capta fuit à Chriſtianis (unde mox ortus eſt nobilis Equitum iſtorum Ordo) & ſaltem ad unum ſeculum ultra Bertholdi primi tempora attolleretur Ordo Hoſpitalitatis; tantoque altius, quanto altius attolletur dicti Hoſpitalis fundatio; cujus initium ignoratur, & cujus primam inſtitutricem poſſet quis opinari S. Helenam aut S. Melaniam fuiſſe; indeque aſcendere ad tempora Apoſtolorum.

14 Sed, ut dixi, non probatur connexio: ſicuti nec Tu, Rever. Pater, hactenus potuiſti invenire, unde probares, quod, uti veſter nunc Generalis, ſucceſſive & abſque interruptione, aſcendendo per ſuos deceſſores, pertingit uſque ad primum Latinum in Carmelo Priorem ſeculo XII; ita Prior iſte per propagationē ſpiritualem deſcenderit immediate ab alio aliquo Carmelitarum vetuſtiorum in Terra ſancta vel extra eam Generali ſive Cœnobiarcha, qui eum habitu donarit, atque ad tria Religionis vota nuncupanda ſuſceperit, itaque copulaverit cum iis qui prætenduntur (vere an falſo nunc nihil intereſt) ſurſum ad Joannem Baptiſtam, indeque ad Eliam adduci poſſe. Quando tamen, Rev. Pater, tibi placet, connexionem ejuſmodi non probare, ſed ut certam minimeque controvertibilem ſupponere, ſecula ab Eliæ temporibus ſingula percurrendo; ſequar vel invitus, ut videam quid allegare poſſis pro adducendis illuc Monachis Syro-Græcis, quos ante Latinos credi jubes in Carmelo fuiſſe; & quibus ſeſe Bertholdus veſter adjunxerit, ſicut & alii omnes ex Europa Peregrini, *qui ab Occidente ſupervenerant* poſt cœptam Terræſanctæ recuperationem.

15 Non es docendus à me, Pater Rev. quid de principiis iſtius veſtri primi Bertholdi ejuſque ſociis, legatur in Epiſtola, S. Cyrillo Priori tertio à vobis attributa: ſed Lectori meo, minus in iſtis verſato, operæ pretium fuerit hic exponere verbotenus. Narrat illa Epiſtola, quod *Aymericus*, Antiochenus Patriarcha, *intelligens quoſdam eorum* (ſcilicet Peregrinorum, qui ex Europa ſupervenerant) *ſpretis ſeniorum monitis, non recte ambulare ad veritatem religioſa vita, in Ioannis Hieroſolymitani libro deſcripta; & perpendens hoc ideo maxime contingere, quia Græcas litteras ignorantes, neſciebant codicē illum legere; fecit codicem illum de Græco in Latinum transferri. Et ut illorū improborum coërceretur audacia, tutaque apud eos eſſet ſeniorum Eremitarum hujus montis innocentia, ipſos omnes per obedientiæ vinculum colligavit: ſtatuit enim, quod ex ipſis unus, qui diceretur Prior, deinceps eis ita præeſſet, ut quilibet aliorum obedientiam ei devoveret. Quibus etiam antea licet ſemper unus ex eis præeſſet, quem Abba, linguâ Syrâ, & Patrem Latinâ appellabant, ſub cujus regimine etiam tunc temporis manebant, & cui etiam tamquam Patri ſecundum inſtitutionem obediebant; numquam tamen, ad obediendum alicui, ſe voto ſpeciali* prius

prius obligaverant, donec prædictus Patriarcha Aymericus omnes primo ad hoc adſtrinxit.

16 Eatenus ergo nondum erat, ſecundum hunc qualemcumq; Auctorem, formatus Ordo veſter in propriè dictam Religionem, cui tam eſſentialis eſt trium votorum profeſſio, ut abſque hac Religio perfecta haberi nequeat, etiam ſecundum vos, vel ideo tam pertinaciter contendentes pro iiſdem votis ſtabiliendis in Elia & Filiis Prophetarum, conatu (ut ſuperiori Articulo demonſtravimus) irrito. Verum iſtam qualemcumque cum Syro-græcis, Eremitis quidem, ſed non Religioſis, & (quod pejus eſt) tum vel maxime Schiſmaticis, connexionem, evertit demonſtrata epiſtolæ illius ſuppoſititiæ illegalitas, & Joannis Phocæ certius teſtimonium; Elianæ in Carmelo anachoreſeos, poſt tot intermediæ deſolationis ſecula, reſtauratorem illuc adducens ex Europa, jam Monachum & Sacerdotem, adeoque, Benedictinum, Cluniacenſem vel Ciſtercienſem: qui cum non prætendant Eliam habere Fundatorem eo quo vos modo, & fuerint ab initio ſuæ inſtitutionis perfecti ſub tribus vobis Religioſi, non poteſtis per hos invenire connexionem requiſitam. Sed hanc, ut dixi, inveniendam deſperantes dimittamus, & progrediamur ad proceſſionem ſtatus Monaſtici qualiſcumque ab Elia, cum votis vel abſque illis, in vita ſolitaria ſucceſſive continuandi, qui primorum ſaltem Paragraphorum ſcopus eſt, & contra quem me cogitis venire vel invitum.

PARAGRAPHUS I.

Carmelitarum Ordo ab Elia Propheta inſtituitur in monte Carmelo, & perſeverat uſque ad mortem Eliſei Prophetæ.

RESPONSIO.

17 NE non tibi ubique ſimilis eſſes, Pater Rev. exordiris à viſione jam toties decantata, ex Pſeudo-Epiphanio eique ſimilibus, licet ex vero certoque Epiphanio manifeſte refutatam; & dicis, quod *viri niveum quemdam ferentes habitum, puſionem ſalutabant; matriſque uberibus abſtractum, in igne abluebant, quin & flammam ignis cibi loco miniſtrabant.* Tum ſubdis, quod à Te *Art. 15 §. 15 oſtenſum fuit, per viſionem iſtam*, Sobaco pueri patri oblatam, *fuiſſe præſignatam Ordinis Eliani inſtitutionem futuram.* De ipſa viſione, cur eam recipere recuſem ut certam, ratione (ut puto) idonea iſtic declaravi: hic lubet mirari, quomodo ii, qui in nativitate, parvuli apparuerint, futuri ejus filii eſſe putentur; cum nihil propius eſſet ordini naturæ quàm opinari, quod viri iſti candidati atque igniferi, fuerint aut denotaverint ipſius puſionis majores, Moyſen, Aaronem, Eleazarũ, Phineen, zelo contra impios plane igneo ferventes, eumdemque zelum parvulo ſuo nepoti inſpirantes. Ob hanc ſane cauſam uſque adeo delirarunt Rabbinorum aliqui, ut Phineeſſum & Eliam in unam eamdemque conflarent perſonam, non obſtante enormi qua eum oporteret vixiſſe ætate.

18 Quoniam autem Scriptura narrat Numerorum cap. 11, qualiter *ſeptuaginta viri*, divinitus dignati participatione ſpiritus, qui antea in ſolo Moyſe fuerat, *prophetaverunt; nec ultra ceſſaverunt*; quod eorum prophetare, non aliud erat quam laudes

Digitized by Google

des Deo canere; & quia tale inſtitutum adhuc durabat tempore Samuelis atque Saülis; non videtur diverſum ab eo concipiendum iſtud eſſe, quod tempore Eliſei in ſuis quaſi conventibus tenebant *filii Prophetarum*. Quæro igitur, cur hos ab Elia potius inſtitutos dicitis, quam à Moyſe? Quod ſi ad Moyſen uſque evehere vobis liceat principia Ordinis Prophetici, & hic eſt idem qui Carmeliticus; quid ni etiam per ejuſdem Moyſis progenitores Levitici generis, ad Patriarchas omnes aſcendere vobis liceat uſque ad Enos, nepotem Adami? De ipſo enim legitur Gen. 4, quod *cœpit invocare nomen Domini*: & hoc paſſim Interpretes explicant de ſingulari quadam, certiſque ceremoniis & legibus adſtricta ratione divini obſequii, puta per hymnos & cantica ad eum finem compoſita (nam ſacrificium offerre Deo, novum non erat, ſed ab ipſo Adamo inſtitutum) iſtud autem erat prophetare; & hoc incipiens Enos, poterat dici primus Ordinem Propheticum inſtituiſſe. In tali vero Ordine non magis vota requirentur, quam in Elia ejuſque ſequacibus: quos licet probare non poſſitis ulla vota nuncupaſſe; Monachorum Duces dici patimur, quia ad vetus prophetandi inſtitutum addiderunt profeſſionem ſeu exercitium vitæ ſolitariæ. Atque ita Hoſpitalitatis Ordo, qui ab Abrahamo fingitur inchoatus, tam longe cedere cogetur Ordini Prophetico, & per conſequens Carmelitico, quantum ſenior Abrahamo fuit Enos, plus quam mille annis ipſo prior.

19 Rides, credo, Lector, genealogiam tam interminatam, atque in mera circa nomen Ordinis Prophetici logomachia fundatam: ſed doleo ego huc nos deduci per iſtam humanarum vocum confuſionem; ex quarum inſtitutione & uſu quotidiano cum paſſim ſoleamus Religioſos Ordines inter ſe diſtinguere, ſecundum varietatem Regularum & Conſtitutionum, nolunt Patres Carmelitæ ſui Ordinis inſtitutionem auſpicari ab iis qui ſeculo XII convenerunt in Carmelo peregrinis, atque à Regula quam eis dedit Patriarcha Albertus: ſed volunt eum procedere à Monachis Syro-Græcis. Aſt hi erant ſuis Hegumenis ſive Abbatibus per obedientiæ votum obſtricti, quo voto iſti Carmelitæ necdum aſtringebantur, ut fateri dicitur ipſe eorum tertius Generalis, aut ſub hujus nomine Carmelita aliquis Epiſtolæ prææcitatæ auctor. Vovebant autem Syro-Græci ſub profeſſione Regulæ Baſilianæ, à qua non magis ſumpta eſt Albertina, quà ab Auguſtiniana vel Benedictina.

20 Putant quidem hodierni Carmelitæ, magnam ſe videre inter Regulas Baſilii & Alberti ſimilitudinem; ſed qui Carmelita non ſit, neque præoccupatus, talem facile inveniet ejuſdem Albertinæ Regulæ ſimilitudinem cum Benedictina vel Auguſtiniana: omnes enim Religioſorum Ordinum Regulæ aliquid inter ſe commune habent, ſicuti in ſua Regularum Concordia apte docuit S. Benedictus Anianæ Abbas. Quandoquidem tamen per Carmelitas non liceat eos diſtinguere à Syro-Græcis Baſilianis (quorum aliquos in Carmelo fuiſſe à quinto ſeculo ad duodecimum nullo idoneo teſte probatur) aſcendamus porro ad Eliam, & videamus quomodo P. Sebaſtianus ab hoc ad Syro-Græcos deſcenſurus ſit, per ſeriem temporum nuſquam interruptam, ſemperque inventurus Monachos in Carmelo, tria Religionis ſubſtantialia vota, ſicut ipſi nunc profitentur, profeſſos.

21 *Elias*, inquit, *tam mirabiliter natus, poſtea receſſit in ſolitudinem Carith, ubi vitam ſolitariam & vere religioſam duxit, ſecundum divinam ordinationem, ut explicat verba Scripturæ 3 Reg. 17. Ioannes Hieroſolymitanus apud Lezanam: Unde variis hinc inde ſucceſſu temporis ad eum accedentibus*.

bus, ob ſanctitatem vitæ & mirabilia quæ faciebat, diſcipulis; eum eis Carmelum montem aſcendens, Ordinem ſuum ibidem inchoavit & inſtituit; ubi regulariter permanſit cum illis, qui ideo uſque in hunc diem vocantur Carmelitæ. Probat hoc P. Sebaſtianus ex Abulenſi in 4 Regum 1, quod *poſtquam accepit ignem pro ſacrificio & occidit ibi prophetas Baal, ſemper manere voluit in monte illo, religioſe vivens.* Ex Cornelio autem à Lapide, in cap. 7 Canticorum, addit, quod in monte illo *Religioſam familiam virorum Deo ſervientium, qui in libris Regum Filii Prophetarum vocantur, inſtituit; unde ab hoc monte Religioſi Carmelitæ, quaſi Eliæ poſteri, nomen acceperunt.* Similia fere ſunt verba Sanchez, in 3 Reg. 17 (*Gaſparem Sanctium* nominare oportuerat) & à Lapide porro, in ejuſdem libri cap. 18, *Tempore*, inquit, *Eliæ & Eliſei fuiſſe oratorium vel ſynagogam, ad quam feſtis diebus populus conveniret . . . ſatis ſignificatur lib. 4 cap. 4; idque ibidem docent Liranus & Abulenſis & alii.* Hieronymus denique Guevarra, Societatis Jeſu etiam ipſe, ut priores duo, tomo 1 in Matthæum fol. 159, *Non abnuam*, inquit, *dicere, Eliam, qui prior Religioſorum parens & vitæ monaſticæ fuit inſtitutor, nonnullas ſcripſiſſe Regulas, quibus vivendi formam uniformem illis Religioſorum conventibus, qui in Carmelo erecti fuerunt, præſcripſit.*

22 Expectabam ego, Pater Rev. ut primam fundamentalemque concluſionem, de primo Carmelitarum conventu ab Elia fundato, probares, ſi non claris Scripturæ teſtimoniis, ſaltem communibus plurium Sanctorum Patrum ſuffragiis, quibus illud expreſſiſſime aſſereretur; ipſumq; tam credibile redderes, ut citra temeritatem non poſſet in dubium revocari; & ecce nihil adfers præter Interpretum quorumdam, ſic veſtris placitis perſuaſorum, meras conjecturas, in re hiſtorica, & quidem ante annos 2500 geſta, parum valituras apud eruditos, ultra quam rationes probent quibus nituntur: nituntur autem illi omnes prætenſa Carmelitarum traditione, quæ quam nullius hic ponderis ſit, ſatis probat evictio ſuppoſitionis contra librum de inſtitutione Monachorum, aliumque jam abolitum de militia primitivæ eccleſiæ, Joanni Hieroſolymitano & Joſepho Antiocheno, ut ſecundo quintoque ſeculo ſcribentibus, attributos. Videamus ergo quam parum fundamenti in Scripturis habeant conjecturæ præfatæ.

23 Vitam ab Elia *religioſe* inſtitutam, quatenus à virtute *Religionis* adverbium iſtud ducitur, & *religioſus* dicitur Dei cultor, nemo prudens dubitaverit: in ſignificatione autem ejuſdem vocis recentiori & ſecundaria, prout vitam ſignificat votis tribus adſtrictam, oſtendi, veteri Teſtamento non congruere. Quod primum vivere ſolitarius Elias cœperit, poſtquam à Deo audivit 3 Reg. 17, *Recede hinc* (id eſt procul ab urbe regia Samaria, ubi reſidebat Rex Achab, cui superventuram ſiccitatem propter ejus peccata prædixerat) *& abſcondere in torrente Carith, qui eſt contra Iordanem: & ibi de torrente bibes corviſque præcepi ut paſcant te ibi*; quod, inquam, tunc primum cœperit vivere ſolitarius Elias, & quidē ut Religioſus, probari hic non video: nam quæ verba hic important vitam ſolitariam perpetuò ducendam? cum jam tum ætatem virilem ageret, & potuerit æque ac Joannes, uſque ad diem apparitionis ſuæ vixiſſe ſolitarius, etiam in Carmelo; & hæc ei cauſa fuiſſe, cur certamen initurus cum prophetis Baal, pluviamque de cælo eliciturus, evocaverit eos in montem iſtum, longius poſitum à Samaria in qua Rex degebat.

24 Quod autem idem Elias ad torrentem Carith tam occultus, ut eum oportuerit ibi paſci à corvis, quod metus eſſet ne per homines ipſi miniſtrantes innoteſceret ejus latebra offenſo Regi; quod, inquam ibi

 cœperit

cœperit colligere diſcipulos, Ordinemque inſtituere, ut vult Lezana, præter omnem veriſimilitudinem eſt. Sed neque tam longa illi iſtic mora fuit, ut de re tali credendus ſit cogitaſſe Propheta, tunc, cum naturæ ſuæ relinquebatur, pavidus valde. Abulenſis (quem contra me citaſti, Pater Rev. ea quam infra notabo fide) in 3 Reg. cap. 17 qu. 21, quærit, *Elias quid egerit apud torrentem*, & reſpondet: *Non fuit illuc ire juſſus, ut ibi aliquid faceret, ſed ut ibi lateret, ne inveniret eum Achab; nihil ergo habebat agendum, nec tamen otioſus erat; ... & ſi dicas, Quid agebat? dicam, quòd illud agebat quod nunc agit in Paradiſo terreſtri.*

25 Porro *poſt dies* (non quidem valde paucos, non tamen tam multos, ut etiam menſes implerent) inde dimiſſus Propheta in Sareptam Sidoniorum eſt, à vidua paſcendus; apud quam manſit reliquo tempore ſiccitatis, quæ duos annos menſes ſex duravit; & nec ibi quidquam agere circa Ordinem fundandum potuit. Regreſſus autem, & in Carmelum aſcendens cum Rege, non unum diem iſtic manſit, quin ſtatim, mortem ſibi à Jezabele intentatam fugiens, *abiit quocumque eum ferebat voluntas, venitque in Berſabee Iuda & dimiſit ibi puerum ſuum*, neſcitur quando & ubi aſſumptum; unicum tamen quem ei debeamus ſocium dare, uſque ad eum diem, quo Eliſeum aſſumpſit in diſcipulum & conſortem Prophetici muneris; qui & ipſe puerum ſcitur habuiſſe Giezi, alium vero, qui quidem à Scriptura indicetur, neminem. Nam filii Prophetarum, in quorum conventibus, ſeu ſeminariis ſubinde hoſpitabantur ambo, cum per eos iter erat, ſicuti ante illos fuerant inſtituti, ſic non probantur illorum nova ac ſpeciali diſciplina fuiſſe informati, aut ipſorum obedientiæ ſpecialiter ſeſe ſubjeciſſe.

26 Hinc cum ab hominibus auferendus Elias eſſet, filii Prophetarum obviam egredientes ex Bethel & Jericho, non dixerunt, *Noſti quia hodie Dominus tollet Dominum noſtrum*, vel *Patrem noſtrum à te*; ſed *Dominum tuum*: quia aliter Eliſeus *ſuum* vocabat, aliter iſti; ipſe ſcilicet ut Magiſtrum, iſti ut ætate & dignitate, non autem ut juriſdictione potiorem; nec enim plus importat honorifica appellatio *Patris*, qua paſſim à juvenibus ſeniores compellantur. Quidquid amplius intuleris, mera conjectura erit: uti etiam hæc qua præſumi volunt Carmelitæ, quod iſti filii Prophetarum vitam agerent ſolitariam; cum eorum domicilia in Galgalis, Bethel, Jericho, ac monte Ephraim fuerint, omnia in civitatibus, procul à Carmelo & ſolitudine quam Elias & Eliſeus ſectabantur. Sicut tamen agnoſcimus in propheticis iſtis convictibus rudimenta quædam gratiæ Cœnobitas facere incipientis, ut eatenus etiam ipſi poſſint Monachorum Duces vocari; ſic & in ipſis duobus prædictis Prophetis agnoſcimus aliquid excellentiæ ſuperioris, ob quod vocari poſſint Patres, Magiſtri & Inſtitutores Monachorum, ſicut Paulus Thebæus fuit Eremitarum, & S. Guilielmus Eremita apud Stabulum Rodis in Hetruria, 10 Januarii colitur & dicitur Inſtitutor ac Fundator Ordinis Guilielmitarum, ad ſuum ſepulcrum collectorum; licet nec Religioſus ipſe fuerit, nec niſi unicum diſcipulum quoad vixit admiſerit.

27 Aſt, inquies, Elia rapto, & redeunte trans Jordanem Eliſeo, filii Prophetarum dixerunt; *Requievit ſpiritus Eliæ ſuper Eliſeum: & venientes in occurſum ejus, adoraverunt eum proni in terram*, quod explicans Abulenſis aſſerit, *inter filios Prophetarum fuiſſe notorium, quod Eliſeus ſuccederet Eliæ quoad ipſorum regimen*. Quæro Abulenſem, Rev. Pater, in 4. Reg. cap. 2 qu. 28 (nam quæſt. 11 quam citas, nil huc ſpectans invenitur) & ſic lego: *Quando viderunt quod Eliſeus diviſiſſet*

diviſiſſet aquas Iordanis pallio Eliæ, cognoverunt quod ſpiritus Eliæ tranſiſſet in eo, ſcilicet quantum ad prophetiam & gratiam ad operationem miraculorum: & hoc cognoverunt per duo ſigna, primum erat, quia Eliſeus portabat pallium Eliæ; & quod non dediſſet ei Elias illud, niſi ſuccederet ei in dignitate prophetandi & miraculorum. .... Poſtea autem explicans quomodo iidem Eliſeum adoraverunt, inquit; *Humiliaverunt capita ſua uſque ad terram, incurvando ſe ſuper illam; & illud pertinebat ad magnam reverentiam.* Hæccine, Pater Rev. ſignificant agnitam in Eliſeo ſucceſſionem in regimen Ordinis alicujus?

28 Profectò vereri cogor, ne æquè male intellexeris locum Abulenſis prius à Te citatum: quamvis enim ibi legam, quod *Elias ſemper voluit manere in monte illo, religioſè vivens;* video tamen conſequenter hoc addi, *ut declaratum libro præcedenti:* ad cujus c. 21 q. 9 fuſe id probatum invenio, ſed de modo iſtic vivendi aliud nihil, quam quod *habuit devotionem manendi in eo; & ſemper ibi manſit uſque ad tempus quo raptus eſt in curru igneo:* unde intelligitur, quod religio vivendi in Carmelo, aliud ex mente Abulenſis non fuit, quam ſimplex devotio erga locum, tanto miraculo illuſtratum, quantum erat ignis cælitus immiſſus ſacrificio.

29 An autem vel oratorio, quod in Carmelo extruxerit Elias, favet Abulenſis, uti ſupponit à Lapide, prout à Patern. Tua citatur? Conſulo eum: & aliud non video in cap. 4 libri 4, qu. 30, quam quod *in Sabbatis & Kalendis & aliis feſtivitatibus conveniebant Iudæi ad Synagogam, vel ad loca in quibus eſſent viri eruditi, qui poſſent docere de Lege*, qualis haud dubiè Eliſeus erat, ad quem talibus diebus itare ſolebat mulier Sunamitis: ſed de oratorio vel ſynagoga, quæ eſſet in ipſomet Carmelo, verbum facit Abulenſis nullum. Quis autem dubitat, quin ad Eliam vel Eliſeum, ſedentes in ſpelunca ad fontem, ire potuerit ſacræ lectionis vel doctrinæ cauſa, abſque peculiari iſtic oratorio: nam ſynagogam, magnæ turbæ capacem, ab illis ibi extructam, cogitare vetat ſtudium ſolitudinis, cujus amore iſtic elegerant habitare. Quamvis autem credere poſſimus, ſaltem iſtam mulierem, poſt expleta officia quæ in ſynagoga obiri moris erat, idque in aliqua Carmelo vicina, ſolitam inde excurrere ad viſitandum Prophetam; non ſequitur id paſſim alios feciſſe; nedum eo in monte fuiſſe monaſterium diſcipulorum Eliæ.

30 Hunc verò, quod Guevarra dicat, *nonnullas illis ſcripſiſſe Regulas*; conatur ille quidem veroſimile reddere, quia id *jugi tenore ſacrarum familiarum fundatores, qui illius veſtigiis ſunt ſecuti, inviolabiliter obſervarunt*: ſed Tu, Rev. Pater, hoc rejicis, ut *communi & conſtanti Carmelitarum traditioni* contrarium; ideoque Trithemium allegas dicentem, quod, *quamvis Carmelitis Regulam ſcriptam non dederit, eis tamen exemplo converſationis, vivendi forma fuit, quibus poſt ſe & locum & habitum conceſſit.* Verum ejuſmodi recentiorum ſcriptorum conjecturæ potius quam ſolidæ auctoritates, movere nos non poſſunt, ut in illis fundemus certam inſtitutionis Carmeliticæ, qualis prætenditur, fidem. Itaque in toto hoc primo Paragrapho, quem certiſſimis oportuiſſet probationibus niti, nihil eſt quod non poſſit tam facile negari, quam gratis aſſeritur.

31 Reſtat locus ille 4 Reg. cap. 6, quo dixerunt *Filii Prophetarum ad Eliſeum; Ecce locus, in quo habitamus coram te, anguſtus eſt nobis*; unde ſequi prætendis, Pater Rev. quod inter eos, tamquam Superior in monaſterio, habitarit Propheta. Sed cur non ut hoſpes in tranſitu? Nam ſic etiam lib. 4 cap. 2 dicitur, quod *habitabat in Iericho*, & cap. 6, *in Dothan*, locis utique minime ſolitariis,

litariis, ſed civitatibus populoſis; nec ita ſtabilis in Carmelo Eliſeus fuit, ſicut fuerat Elias, qui non niſi raro in civitatibus comparebat. Hic ego finem feceram, cum accepi Roma deductionem & exitum litis, quam anno 1670 ſuper habitu Prophetæ, Baſilianis moverunt Patres Carmelitæ, cujus deductionis viſum eſt ecgraphum integrum proferre, quia docet, qua ratione ſoliti fuerint Baſiliani Monachi (adeoque & ceteri tam Syri quam Græci, non ſoliti in talibus diſcrepare) conſueverint S. Eliam exprimere, multo prius quam Carmelitæ acciperent ſuum hodiernum habitum, quem ei appingunt; imo prius quam ipſis initium daret apparitio Prophetæ, Monacho iſti facta, de quo loquitur Joannes Phocæ. Eccum hiſtoriam.

32 Rogerius Primus, Siciliæ magnus Comes, Normannus, anno circiter 1080 eccleſiam divo Eliæ Prophetæ, in loco à civitate Troyna, Meſſanenſis in Sicilia diœceſis, quinque millibus paſſuum diſſito, ubi ei in auxilium ſtricto gladio contra Saracenos apparuerat, in grati animi memoriam, pro parta inſigni victoria, ædificari juſſit, adjuncto Baſilianorum Monachorum cœnobio. Hoc cum anno 1670 evidentem ædificiorum ruinam, ob frequentes proximi montis Ethnæ terræ motus, minaretur; obtentis Apoſtolico ac Regio aſſenſibus, in eccleſiam, divo Silveſtro, civi Traynenſi ac Baſiliano Monacho Confeſſori dicatam, contra muros ejus civitatis, tranſmigrare coacti ſunt Monachi, adducta ſecum S. Eliæ, Tutelaris veteris eccleſiæ, imaginis copia, extracta ab originali imagine 600 annorum, vetuſtate jam conſumpta: quam in nova divi Silveſtri eccleſia in quadam capella repoſuerunt. Depictus ibi cernebatur S. Elias, rubeo pallio obvolutus, veſte pellicea uſque ad genua protenſa, nudis pedibus, manu ſiniſtra gladium tenens, in cujus cuſpide accenſus ignis eminebat, cooperto capite birreto quodam rubeo, aureo velo circumvoluto.

33 Hanc cum vidiſſent imaginem Patres Carmelitæ, qui in conventu ejuſdem civitatis Troynenſis degebant, incredibile eſt quos ſtrepitus ac clamores emiſerint. Nam conqueſti primum ſunt cum Patribus Baſilianis de injuria, quam ſuæ Religioni aſſerebant inferri, publice Fundatoris ſui imaginem exprimendo, abſque cappa alba & habitu Carmelitano. Deinde commoverunt populum ſuoſque devotos, ut præfata imago penitus à loco dimoveretur. Sed cum nihil ſe proficere adverterent, recurſum habuerunt ad Archiepiſcopum Meſſanenſem, tunc D. Joſephum Cicolam; inſtantes enixe, ut præfatam imaginem, ad evitandum ſcandalum, quod ex ea, in præjudicium Carmelitanæ Religionis, oriebatur, removeri mandaret. Econtra vero Baſiliani Monachi aſſerebant, nihil per eos hac occaſione innovatum fuiſſe, ſed copiam pervetuſtæ imaginis, quæ in veteri S. Eliæ eccleſia, à ſexcentis & amplius annis, fidelium venerationi publice extiterat expoſita, in novam S. Silveſtri eccleſiam ſimpliciter tranſtuliſſe; nec unquam aſſenſuros, S. Eliæ imaginem, in habitu Carmelitano depictam, in ſua Baſilianorum eccleſia collocari. Quia præterquam quod grave præjudicium antiquitati ac prioritati Religionis S. Baſilii ex tali pictura inferendum cognoſcebant; falſi dogmatis ac periculoſi erroris rudibus populis, juxta S. Concilii Tridentini decretum (*ſeſſ. 25 de Invocat. Sanctorum*) occaſionem præbere poterat, falſo putandi, S. Eliæ Regulam, veteri Legi conformem, adhuc ſub Lege evangelica à Carmelitanis obſervari, ſi dictus Elias Propheta in habitu modernæ Religionis Carmelitanæ, tamquam Fundator ac Legiſlator ejuſdem, depingi permitteretur.

34 His aliiſque hinc inde adductis rationibus,

nibus, cum nihilominus Carmelitani non acquieſcerent; eorum inſtantia, tamquam frivola & inſubſiſtens, ab Archiepiſcopo ejuſque Curia fuit tandem rejecta. Sed ipſi ad ſacram Rituum Congregationem recurſum habuerunt, eidemque ſupplicem libellum cum copia prædictæ imaginis, in charta depicta, porrexerunt, exponentes, nimium eorum Religionem offendi à Baſilianis Monachis, qui S. Eliam, eorum Patriarcham & Inſtitutorem, pallio ac birreto rubro, tamquam Baſſam Turcarum depictum, in eorum eccleſia publicæ venerationi exponerent. Lecto in Congregatione libello, ac viſa copia imaginis, audientes Eminentiſſimi Patres, quamvis nihil ſacrorum Rituum decretis obſtare cognoviſſent; cum prædictus S. Elias paſſim omnibus in locis (extra tamen eccleſias & conventus Carmelitarum) in tabulis, parietibus, ac ſacræ Bibliæ libris, in habitu ſimplici Prophetarum exhibeatur; nihilominus Eminentiſſimi Patres, inſtantiis ſupplicationibus, commendationibus, pro parte Carmelitarum ſuppliciter porrectis, commoti ac benigne inclinati, removeri mandarunt dictam S. Eliæ imaginem, aliamque reponi, abſque tamen habitu Carmelitano; ut ita juſtæ ac rationabili Baſilianorum inſtantiæ adhuc ſatisfacerent.

35 Sed hoc opus, hic labor fuit. Nam Carmelitani, etiam aliorum Conventuum, mutuo ſe adjuvantes, varias diverſaſque veſtium formas excogitavere, quas, auctoritatibus ſcriptorum roboratas, in folio eidem ſacræ Congregationi exhibuerunt. Sed omnibus (utpote ad Carmelitarum modernum habitum ac colorem accedentibus) rejectis; aliam, à Baſilianis Patribus propoſitam; nempe S. Eliam veſte pellicea ac conſimili zona præcinctum, cum pallio crocei coloris, nudis pedibus ac brachiis, & diſcooperto capite, ſacra Congregatio approbavit, ac depingi & publice exponi conceſſit, menſe Martio ſub die 16, anno 1686; abſque tamen ſpeciali Decreto, juſtas ob cauſas ſibi bene viſas, ſed oretenus, retenta copia in Actis ejuſdem Congregationis, quæ videri poteſt. Hujus enim imaginis habitus conformior viſus eſt Eliæ habitui, qui in ſacra Scriptura, libro 4 Regum cap. 1, diſtincte deſcribitur, ac cognitus fuit ab Ochozia; qui his verbis nuntios ſuos *interrogavit; Cujus figuræ & habitus eſt vir ille qui occurrit vobis, & locutus eſt verba hæc? At illi dixerunt, Vir piloſus, & zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Thesbites eſt.* Adjunctum fuit & pallium, ſed non album, de quo fit mentio in eodem l. 4 c. 2: cappam enim albā Carmelitæ ab Honorio Papa III (*imo IV*) acceperunt. Conſimilis poſtea deſcriptæ S. Eliæ imagini, ab inſigni pictore Maratta depicta cernitur inter alios Prophetas, in aula Regia ante capellam Pontificiam, in Palatio Apoſtolico montis Quirinalis.

36 Dantur hic denique adnexæ duæ

copiæ (*ego multo minori formâ hic ſculptas exhibeo*) una ſcilicet, ex antiquo exẽplari, a ſexcentis & amplius annis expoſito in eccleſia veteri S. Eliæ civitatis Troynenſis Monachorum S. Baſilii; quod vetuſtate conſumptum Romæ in collegio ejuſdem Religionis adhuc adſervatur; altera, ex jam approbato (ut dictum eſt) à Congregatione ſacrorum Rituum, abſque tamen habitu Carmelitano, quod videri poteſt in ſupradicta eccleſia S. Silveſtri civitatis Troynenſis in Sicilia: ut ex his documentis vanitas antiquitatis Ordinis Carmelitarum à S. Elia Propheta, ante divini Verbi Incarnationem, magis eluceſcat.

37 Hactenus Relatio, unà cum aliis pluribus documentis, Baſiliani Ordinis Sanctos ſpectantibus, nobis communicata à Reverendiſſimo Patre D. Petro Menniti, Abbate & Procuratore Generali dicti Ordinis Romæ. Ex hac autem Relatione non ſolum diſcimus, quo habitu paſſim ſoleat iſte Ordo, ab immemorabili tempore, S. Eliam pingere; ſed etiam quid idem totus ſentiat de antiquitate & proceſſione Carmelitana. Neque eſt quod rubrum colorem pallii miretur aliquis: is enim color in talibus communis eſt apud Græcos pictores, etiam pro S. Joanne Baptiſta; ſicut poſſumus unicuique oſtendere ex originalibus apud nos Diptychis, ex ritu Græco in Moſcovia depictis, quorum ectypon dedimus ante tomum primum Maji pag. LXXI. Ex eadem Relatione deducitur, quàm nihil præjudicatum voluerit S. Congregatio antiquitati & prioritati, à Baſilianis ab iis ſupra Carmelitas prætenſæ; atque adeo quàm nihil certitudinis ineſſe crediderit horum ab Elia ſimiliter prætenſæ proceſſioni, quamvis allegantium Lectiones ſibi ab eademmet Congregatione permiſſas; tantum abeſt ut hinc putaverit moraliter & hiſtorice certum argumentum pro illa proceſſione duci. Non eſt autem opus ut moneam lectorem, advertere animum ad parum moderatum modum horum Religioſorũ in ſuis opinionibus ſuſtinendis, contra quoſcumque ſibi vel in minimo adverſantes; cum affectuum talium impotentia tam manifeſte tantoque cum ſtrepitu erupetit, non contra me tantum meaque ſcripta; ſed contra totam Societatem noſtram, quam cogere modis omnibus volunt, ut me jubeat retractare quidquid ab ipſis provocatus, veritatis ſolius ſtudio, tractare compulſus fui.

38 In habitu, Prophetis omnibus apud Baſilianos communi, ut hi aſſerunt, Baſſam Turcicum exprimi, nemo, præter Troynenſes Carmelitas nuper, ſibi imaginatus fuerat tot annis ſeculiſque currentibus; calumniam eſſe, temere Baſilianis impactam, ſine ullo ad habitum Turcarum reſpectu, quibus & ſuperior veſtis laxioris tunicæ ſeu togæ formam habet, & capitis tegumen, proceribus uſitatum, globoſæ eſt formæ, vulgo *Turbant* dictum; pedes autem cautiſſime tecti: & hæc non poſſunt cuiquam eſſe ignota, qui Turcicos Baſſas alioſve primores ſalt em pictos viderit: quis autem non vidit ſæpius? Itaque miſſum iſtud facio: ſed puto imprimis notatu dignum eſſe, quod S. Congregatio Melotam Eliæ juſſerit ex vellere albo pingi, non ſubrufo ſeu caſtaneo nigricante, qualis eſt color Ordini utrique in tunicis communis. Quod autem omnino juſſerit pelliceam appingi, utrorumque conſentienti opinioni datum potius crediderim, quam pleno firmoque judicio. Certe non video, quomodo aliter *Vir piloſus* dicatur Elias, quàm Eſau Geneſ. 27 *Homo piloſus*, id eſt hirſutus; quod ad materiam habitus nihil facit, ſed qualitatem corporis hirſuti capitiſque intonſi ac bene barbati.

39 Multo minus video, cur nunc paſſim à Carmelitis pingi & ſculpi curetur. Elias, cum pelliceâ, non tunica, ſed chlamyde; plane

Digitized by Google

plane contra quam docet ille, in cujus verba jurant, Liber de Init. Monachorum. Dicit enim cap. 3, quod *quia Melotæ geſtatio ſuccedentibus temporibus deriſum potius quam ædificationem eam videntibus comparabat* ; ... *Profeſſores hujus* Carmeliticæ *Religionis* ; ... *loco ejus tunicam lanæ, non pretioſæ, ſed mediocriter aſperæ, ejuſdem coloris cujus exiſtebat Melota, quam ſubtus ſcapulare geſtant, aſſumpſerunt*; ad quem locum P. Daniel à Virg. Maria annotat. *Erat autem Melota coloris cinerei-nigri, ideſt caſtanei, oſtrini ſive griſii, ſeu potius nigri naturalis non tincti*, qualis eſt nigrarum ovium. Capite autem quarto agit idem Liber de Pallio, quo deſuper Elias uſus fuerit & ſui poſt eum, quod album fuiſſe dicit. Quamquam autem non addatur ex qua materia; res tamen ipſa loquitur, laneum illud Pallium concipi ab auctore. Nam ſi ipſum quoque pelliceum fuiſſe credidiſſet, non minus hic quam ſupra notaſſet mutationem illius in laneum. Quomodo igitur contrarium videmus in tot ubique per Belgium picturis & imaginibus impreſſis? Ego id hic notare debui, quia præcedenti Art. n. 220 aſſerui, quod Eliæ *Meloten non puto pro pallio fuiſſe* uti ſcilicet paſſim pictum videbam, non uti deſcribebatur in libro de Inſtitutione: huc enim nondum reflexeram animum de iſta re ſcribens, alioquin etiam ibi notaturus inductam ab ipſiſmet mutationem; quam ſi ego faciendam ſuaſiſſem, nullis clamoribus parcere potuiſſent in me, tamquam ex meris conjecturis ſubvertentem antiquam ſuam de Melote Eliæ traditionem, tam diſerte expreſſam à Joanne, Hieroſolymitano Patriarcha, ut credi volunt, quadrageſimo quarto. Nempe qui nihil indulgent aliis, omnia ſibi licere volunt.

PARAGRAPUS II.

Elianum inſtitutum poſt mortem S. Eliſei perſeveravit uſque ad Chriſti adventum.

RESPONSIO.

40 INitium Paragraphi hujus, Pater Rev. facit exhortatio valedictoria, quam Elias ante raptum habuit ad filios Prophetarum, qualem ſcilicet Salianus per meram conjecturam adinvenit: nec meliores video ſequi probationes. Nam ad continuandam ex ſacris Litteris notitiam Ordinis, alias pro iſto tempore ignotiſſimi, adducis *Rechabitas* ex Jeremiæ cap. 38, *ubi* inquis, *deſcribuntur* eorum *ſolitudo, abſtinentia, obedientia, aliaque virtutes monaſticæ*. Mirum profecto, quòd nemo hactenus ſanctorum Patrum inventus ſit, qui eaſdem virtutes monaſticas animadverterit in Rechabitis. Quod Jeremiæ 35 ipſi de ſe fatentur, hoc eſt: *Ionadab, filius Rechab, pater noſter, præcepit nobis, dicens: Non bibetis vinum vos & filii veſtri uſque in ſempiternum, & domum non ædificabitis, & ſementem non ſeretis: in tabernaculis habitabitis cunctis diebus veſtris .... & obedivimus voci patris noſtri.*

41 Video hic obedientiam erga præceptum patris, non ex religione erga Deum, ſed ex reverentia filiali profectum; non etiam *propter regnum cælorum*, propter quod eam ex voto profitentur Religioſi; ſed pro benedictione temporali, his verbis expreſſa,

ut vivatis diebus multis ſuper faciem terræ, in qua vos peregrinamini: video & abſtinentiam à vino, communem omnibus Nazaræis, qualis fuit Sampſon, uxoratus tamen, æque ac ipſi Rechabitæ. Reliqua vitæ ratio eadem ipſis erat, quæ primis gentis illius Patriarchis, Abraham ſcilicet, Iſaac, & Jacob, qui in tabernaculis habitabant, abſque propriis fundis aut agrorum cultu; quos ſi Religioſos fuiſſe, ſicut nunc ea appellatio ſumitur, dixerit aliquis Fr. Paulus à S. Sebaſtiano; non patietur, credo, Fr. Sebaſtianus à S. Paulo. Nec aliter, quam ego & ceteri, præter Carmelitas, Abulenſis in 4 Reg. 10, quæſt. 23, laudat prædictum Jonadab, filium Rechab, cum dicit quod *erat vir, religioſus valde inter Iſraëlitas, & habens magnum zelum ad Deum: nam ipſe invenit quemdam modum ſegregationis à vita communi inter Iſraëlitas, ſcilicet quod juſſit filiis ſuis, quod numquam biberent vinum ipſi & filii filiorum ſuorum, & uxores ſuæ, &c.*

42 Nunc judicet Lector, utrum hoc ſatis ſit ad aſſerendum, ut facis Pater Rev. quod, *cum Ionadab inſtitutum Elianum eſſet profeſſus, & factus Eliſei diſcipulus, & (ut aliqui volunt) ejus in regimine totius Prophetici Ordinis ſucceſſor; hinc filii Prophetarum cœperunt promiſcue vocari Rechabitæ, illudque nomen retinuerunt uſque ad Chriſti & Apoſtolorum tempora.* Hæc ut credere cogar, remittor ad Lezanam in Apparatu Annalium cap. 7. *fuſe & dilucide ex ſacris Litteris* iſta probantem. Sed caput iſtud legens, ſolum ibi probatum invenio (idque tenuiter valde & ex ſolis Litano & Boulduco, recentioribus ſcriptoribus) quod Rechabitæ proceſſerint ex Cinæis, Cinæi autem ex Jethro, ſocero Moyſis: Boulducus vero, mihi ignotus, inſuper aſſerere dicitur, quod qui *filii Prophetarum nuncupati fuerant, deinceps Rechabitæ ſunt appellati.* Mirum profecto: nam filios Prophetarum hactenus credimus Iſraëlitas ab origine fuiſſe; Cinæos autem conſtet habitaſſe inter Amalecitas gentiles; &, ſi velimus credere, quod ex Jethro ipſi proceſſerint; credemus pariter oriundos ex Ægypto, proſelytos autem factos ſub Saüle, Amalecitas exſcindente.

43 Porro *nihil referre* putas, P. Reverende, ad continuandam ſucceſſionem, *quod ex ſacris Litteris non conſtet, quis in regimine Ordinis Prophetici ſucceſſerit Eliſeo.* An autem nec hoc ad hiſtoriam refert, quod neque ex aliis ſcriptoribus antiquis, aut iſte Eliſei ſucceſſor doceri poſſit, aut alius quiſquam uſque ad Joannem Baptiſtam? Sed ſatis forſitan eſſe putas, quod Prophetas omnes aut fere omnes, quorum eſt in Scripturis notitia, velitis Carmelitas facere; atque præſumere, illos potiſſimum toti Ordini præfuiſſe (cum ea qua nunc Religioſarum Congregationum Generales titulo ac poteſtate) quorum ſucceſſive habentur Prophetiæ, ſive illi conjugati fuerint, ſive non. Aſt ego, neque nomen, neque officium *Generalis*, non modo non invenio inter qualeſcumque veteris Legis Monachos; ſed nec inter Religioſos Monachos Legis novæ. Primus Pachomius, modum invenit regiminis Monarchici; uni primario ſui Ordinis Tabenneſiotarum monaſterio Pabau, ejuſque Abbati ſubjiciens cetera omnia ejuſdem inſtituti ac regulæ monaſteria. Sed hæc regiminis forma Ægyptum non videtur exceſſiſſe, niſi quod Hieroſolymitani quidam Patriarchæ, pro commodiori Laurarum atque Cœnobiorum, in eremo Urbis ſanctæ conſtitutorum ordinatione ac conſervatione, unum ſubinde ex Hegumenis ſive Archimandritis (Abbates vulgo dicimus) *Cœnobiarcham* creaverint, quemadmodum patet ex Vita S. Theodoſii, ſeculo 5 tali munere functi, ſicut illam Vitam

Digitized by Google

tam P. Henſchenius ad xi Januarii illuſtravit.

44 Aſt neque Antonianos neque Baſilianos Monachos ſcimus ullum in Oriente habuiſſe Abbatem Gene[illegible]m; ſed proprium Abbates ſinguli rege[illegible] monaſterium, ſub obedientia ſui quiſque Epiſcopi; vel, ſi exemptum illud erat, Patriarchæ. Eadem regiminis monaſtici forma diu etiam viguit in Occidente, niſi quod S. Benedictus Anianæ Abbas, ab Ludovico Pio Imperatore juſſus fuerit, omnibus per Imperium Francicum monaſteriis ordinandis, atque ad unam S. Benedicti Regulam adducendis incumbere; quodque in Conciliis quibuſdam, cum Epiſcopis collecti coram Imperatore Abbates, decreta quædam ordinationeſque formaverint, in omnibus ubique monaſteriis obſervandas. A Cluniacenſibus, ſeculo 10 in unam Congregationem adducentibus monaſteria vetera quotquot in ſuam reformatam diſciplinam adducere poterant, & nova ubique ſimili lege conſtruentibus, pulcherrimum & utiliſſimum inſtitutum proceſſit; quod deinde imitati ſunt Ciſtercienſes, Florenſes, Camaldulenſes, Vallumbroſani, aliaque Benedictini Ordinis germina: qui Ordines licet à Caſſinenſi archimonaſterio ſuam originem peterent, nulla tamen in re ſubjiciebantur Abbati Caſſinenſi, uti multa hodiedum monaſteria ſunt ſui juris, ſoli Romano Pontifici immediate ſubjecta.

45 Fruſtra igitur laborant Patres Carmelitæ, ut excuſent defectum ordinatæ per Generales ſucceſſionis ab Elia vel à Joanne Baptiſta; hanc enim ab eis nemo requirit: ſed ut doceant, in Carmelo ſingulis ſucceſſive ſeculis fuiſſe Solitarios, ſaltem aliquos, per quos continuata ſucceſſio fuerit uſque ad ſeculum xii, & eos qui tunc ibi in unum convenerunt Latinos Eremitas, à prioribus ibidem Syro-Græcis (Catholicis, an Schiſmaticis nihil nunc intereſt) proceſſiſſe. Ego ab obitu Eliſei nullum in Carmelo Monachum invenio, toto veteris Legis tempore; neque invenit ullus Sanctorum Patrum, imo nec ullus veterum Rabbinorum quod ſciam. Invenit tamen auctor libri de inſtitutione Monachorum; ex quo, veluti ſcriptore certiſſimo & indubitabili, Lezana ad annum mundi 33 num. 30 tranſcribit caput 26, ut probet, *Dei benigniſſima providentia factum, ut Carmeli montis Eremitæ*, in illa univerſali decem Iſraëliticarum tribuum per Teglatphalaſar facta in Aſſyriam traductione, *ab hac & aliis* deinde *Hebræorum captivitatibus præſervati fuerint*.

46 In hanc rem, ſi veram eſſe, poſſet hiſtorice comprobari, ingenioſe ſatis applicat Auctor locum Iſaiæ cap. 32; *Et erit deſertum in Charmel, & Charmel in deſertum reputabitur: & habitabit in ſolitudine judicium, & juſtitia in Charmel ſedebit.* Item illud Michææ 7: *Paſce populum tuum in virga tua, gregem hereditatis tuæ, habitantes ſolos in ſaltu: in medio Carmeli paſcentur Baſan & Galaad, juxta dies antiquos.* Quid eſt Rev. Pater, cur hæc argumenta, tam apta ad aſſumptum probandum, hic nolueris proferre? An quia neminem, non dico antiquorum Patrum, ſed nec recentiorum Interpretum, niſi forte veſtrum Ægidium Camerum, reperiebas, qui illa (licet manifeſte ſpectantia ad tempora tranſlati Iſraëlis in Aſſyriam, & Judæ in Babylonem) intellexerit litteraliter dicta de materiali Carmelo, in eoque pacifice tunc habitaturis Carmelitis?

47 Ipſe noſter Cornelius à Lapide, quem tamen laudatis, ut approbatorem libri præfati, tamquam à Joanne Patriarcha compoſiti, ſuper Iſaiam ſcribens, atque incipiens à verbis immediate præcedentibus, *Donec effundatur ſuper nos ſpiritus de*

excelſo, ſic commentatur. „ Qui hæc refe-„ runt ad captivitatem Babylonicam, ſic ex-„ ponunt. In Babylone erimus in carcere, „ quaſi mortui; donec ſpiritum vitæ, id „ eſt libertatis, nobis reſtituat Deus; noſ-„ que quaſi reſuſcitet, & in patriam redu-„ cat ... Verum referendo, cum S. Hie-„ ronymo, hæc ad excidium per Titum, „ hic eſt ſenſus. Duratura eſt hæc vaſtitas „ eritque Judæa deſerta, tum corporaliter „ (ut patet) tum ſpiritaliter .... donec „ Deus Spiritum ſanctum mittat: tunc „ enim reſtituetur Jeruſalem, non terrena, „ ſed vera & ſpiritualis, ſcilicet Eccleſia „ Dei. Ita Cyrillus, Procopius, Theodo-„ retus. *Et erit deſertum in Charmel*, id eſt, „ Gentiles, hactenus deſerti, in ſortem & „ opes Iſraëlis & populi Dei intrabunt; è „ contrario Judæi in deſolationem & cæci-„ tatem Gentibus ſuccedent. *Et habitabit* „ *in ſolitudine*; quaſi diceret; in gentili-„ tate, quæ ante fuerat deſerta & ſterilis, „ habitabit judicium, cum ſolitudo hæc „ fuerit facta Charmel, id eſt frugifera & „ fertilis per fidem Chriſti.

48 „ Aliter Sanchez ex S. Thoma; Ju-„ dæa, inquit, quæ tempore captivitatis „ Judæorum fuit inculta quaſi ſaltus, poſt „ eorum reditum coletur, eritque fertilis „ inſtar Carmeli: ipſe vero Carmelus, „ amœnus & fecundus antea, poſt redi-„ tum tam erit amœnus & frugifer, ut, ſi „ prioris temporis ſpeciem ſpectes, vidiſſe „ te putes deſertum vel ſilvam horridam. „ Aut potius quaſi diceret: In Babylone „ Judæi divites & potentes, qui erant quaſi „ Charmel, quique alios tenuiores oppri-„ mebant; ita atterentur, ut fiant quaſi „ deſertum; id eſt, animo æque ac pauper-„ tate & ſorte, æquentur pauperibus; „ unde erit inter eos juſtitia, indeque pax, „ ſilentium, ſecuritas & opes: hi enim „ ſunt fructus afflictionis & paupertatis. Ita „ Sanchez. Verum prior ſenſus, auguſtior „ & germanior, nobis ſequendus eſt.] Ha-ctenus à Lapide, non quæſiturus tam retru-ſa & abdita, ſi credere potuiſſet, omnia litteraliter intelligenda de Carmelitis, in monte Carmelo tranquille habitaturis, dum cetera circùm omnia deſolarentur; unde apparet quam non magni fecerit librum, quem tanti faciunt veſtri Scriptores.

49 Similiter in Commentario ſupra Michæam, loco prænotato, inducit Prophetam ſupplicantem Deo, ut *populum ſuum, gregem hereditatis ſuæ*, id eſt Judæos, in media gentilitate *habitantes*, quaſi *ſolos in ſaltu* immanium belluarum, *paſcat* tam ſecure & largiter, ac ſi forent *in medio Carmeli*. Cui orationi reſpondentem Deum facit dicere, quod Judæi, tandem ad propria reverſi ex Babylone, *paſcentur*, ſicut oves *in Baſan & Galaad* paſcuntur & pingueſcunt: idque eis eveniet, *juxta dies antiquos, ſecundum dies egreſſionis de terra Ægypti*. Ita ibi à Lapide quoad ſubſtantiam, ex plurium Auctorum & Patrum ſenſu; quem ſatis habui in pauca contraxiſſe, ne Lectorem nimis diu retinerem in explicandis obſcuris illis Prophetiis, futuris claris, ſi de Carmelitis (ut ſupra dixi) intelligi illæ potuiſſent ac debuiſſent; potuiſſent autem, ſi credibile fuiſſet, illos, toto populo tranſmigrante, in ſedibus ſuis permanſiſſe imperturbatos.

50 Sed, inquies, ſaltem cum Judæis à Babylonica captivitate reverſis, reverſi pariter Rechabitæ ſunt; per hos autem vel alios Elianos iterum habitatum Carmelum, oratoriumque & monaſterium reſtauratum, probat Pythagoræ Philoſophi ibidem commoratio, annis ante Chriſtum quingentis. De eo fuſe tractat Lezana ad annum mundi 3510, 13, & 57 Jamblichum allegans, in ejus Vita narrantem, quomodo ille adhuc juvenis, ex Ægypto rediturus in Græciam, (ubi fuerat cum gentis illius Sacerdotibus con-

converſatus, eorumque myſteria edoctus, & ideo, ut ipſi, circumciſus) *à nautis in littora, quæ ſubſunt Carmelo monti Phœniciæ tranſvectus fuit, ubi ſolus in templo ut plurimum degebat, homines autem loci illius datis dexteris eum benigne exceperunt, & ſiquid contuliſſent rerum, ſummam hominis æſtimationem pretiumque prævidentes, libenter conferebant. Ceterum cum inter navigandum, ſeſe temperanter & honeſte, imo vero congruenter convictui, in quem ſe dederat, diſponeret; magis quidpiam pro humana natura in decoro pueri ornatu cernentes, recordati ſunt, quemadmodum ſibi continuo ad littus appellentibus, jam tum deſcendens a ſummis extremiſque Carmeli collis jugis, viſus fuerit.* Sic Latinus interpres Græcum ἐν τῷ ἱερῷ, in *ſacro*, ſcilicet *monte* vel *loco*, vertit *in templo*, quod tamen ibi nullum fuiſſe, ex majorum traditione, reperit eodem accedens Veſpaſianus, ut ſupra dictum.

51 Divináne an potius diabolica virtute factum ſit, ut Pythagoras ab appellentibus ad littora nautis, & necdum viſus è navi exſcendere, viſus ſit ex vertice Carmeli deſcendere ad ipſos; & utrum iſtic in boni an mali ſpiritus convictum ſe dederit, ſolus cum eo plerumque agens, ex reliqua vita, ordinatiſque per eum ſuperſtitionibus definire licebit. Lezana, quantamcumque morum inſtitutorumque ſimilitudinem invenire ſibi videatur inter Pythagoræos & Eliæ diſcipulos; ea tamen refert de iſtorum Magiſtro, quæ probant ſuperſtitioſiſſimum fuiſſe. Ad præcitatum annum 3515 narrat ex Jamblicho, quomodo in Carmelo aliquamdiu moratus Pythagoras, etiam *cum Prophetis, qui à Mocho rerum naturalium conjectore oriundi erant, cumque aliis Phœniciæ Sacrificis eſt congreſſus; cunctiſque ſacris cum in Byblo urbe, tum in Syro, initiatus fuit; quaque in multis Syriæ partibus ex inſtituto ac hæreſi ſacra peragi ſolent, perfecit.* Ex quo clare apparet, nullum profanæ conſecrationis genus prætermiſſum à Pythagora fuiſſe, cui non voluerit initiari. Jamblichus quidem excuſat, *non ſuperſtitionis cauſa tam multa ſuſtinuiſſe, ſed multo potius amore ac deſiderio commentationis ac reverentiæ Numinis ductum.* Sed fruſtra: quin potius in Pythagoram dici poſſe videtur, quod in Romam ethnicam dixit S. Leo; *Magnam ſibi videbatur aſſumpſiſſe religionem, quia nullam reſpuebat inanium ſacrorum falſitatem.* Quapropter denique ipſe Lezana ad an. 3557, ita ſuſtinet, *eum potuiſſe ab Eſſenis plura dogmata didiciſſe, quæ cum diſcipulis communicaret*, ut tamen fateatur, quod *ethnico more id geſſerit.*

52 Quantum igitur ad Lezanam attinet, manebat *Pythagoras* Ethnicus & ſuperſtitioſorum inter Ethnicos ſacrorum inſtitutor ac propagator notiſſimus; à Judæis æque ac Ægyptiis Phœnicibuſque mutuatus multa, ut eſt egregia Dei ſimia diabolus; donec anno 1682 R. P. Philippus Teſſiere, ſacræ Theologiæ Doctor &c. Biterris in Provinciali ſui Ordinis conventu, coram ejuſdem urbis Epiſcopo ac Domino, D. Armando Joanne Rotundi de Biſcaras, non dubitavit, inter alias *Hiſtoriæ Carmelitanæ Theologicè propugnandæ Theſes*, etiam hanc ponere; quod *valde ſit probabile, Pythagoram Philoſophum etiam fuiſſe Carmelitam . . . ſicque diſcipulos ſuos inſtituiſſe, ut victu, converſatione & veſtitu Eliæ diſcipulos omnino referrent.* Parum autem Theologico iſti Doctori fuit Pythagoram feciſſe Carmelitam, qui ſaltem in Carmelo aliquando fuerat; niſi etiam veterum Gallorum *Druidas* ad ſuum traheret Ordinem, *quorum*, inquit, *ſi vivendi genus & obſervantias regulares ſerio diſcuſſeris, reperies veros fuiſſe Carmelitas*; pari jure in eorumdem claſſem compulſurus Indorum Gymnoſophiſtas, Brachmanum hodiernorum progenitores.

53 Non

Digitized by Google

53 Non longo opus fuit tempore, ut avidam novitatum Galliam pervaderet fama Theſium, ex ejuſmodi paradoxis pluribus conflatarum: novellis autem primum Pariſienſibus, deinde & Amſtelodamenſibus pervulgata, fecit ut mota curioſitas plurium, tandem Biterris acceperit exemplum: quod cum iterato prælo ſubjeciſſent illi, & ſecunda hæc exemplaria rurſum brevi defeciſſent, avide expetita diſtractaque; placuit Novorum litterariorum Collectori Gallo, durabiliori operi inſerere totas; eodem fere tempore, quo Romæ ſacra Congregatio Indicis ipſas Theſes, totum Carmelitarum Ordinem natas exponere hominum otioſorum parumque religioſorum dicteriis & cachinnis, prohibendas cenſuit per Decretum anni 1684, 25 Jan. ut proinde mihi laborandum non ſit in refutandis figmentis, quæ moderatiores Carmelitæ plerique abominantur. Oportuit tamen de Theſibus iſtis jam toties memoratis diſtinctius aliquid docere lectorem harum Reſponſionum. Cum enim cœpiſſent ſecundæ editionis exemplaria vulgari in Belgio, eodem ipſo tempore quo vel maxime fervebat æſtus libellorum certatim prodeuntium contra me meaque Sanctorum Acta; non defuerunt qui Antverpiæ audacter negarent, fieri potuiſſe, ut in ſuo Ordine ejuſmodi Theſes eſſent defenſæ; & impudentis calumniæ reos affirmarent Jeſuitas, qui eas Carmelitis affinxiſſent. Horum autem inſulſiſſimis querelis compeſcendis aliter occurri non potuit, quam petito Biterris originali, quod etiamnum ſervatur, ſubſignatum à tribus non vulgaris meriti conditioniſque viris, qui & diſputationibus per triduum continuatis interfuerant, & partem in arguendo habuerant aliquam.

54 His obiter indicatis, occaſione Pythagoræ Carmelitis male adſcripti, redeo ad argumentum, ex ipſius in Carmelo præſentia petitum pro oratorio, quod iſtic etiam tunc fuiſſe prætenditur; & noto, quod locus ex quo ille conſpectus fuit tam miraculoſe, ut ſupra dictum, deſcendiſſe, ſi erat ſummus montis vertex, non fuit is quem fere ad radicem montis prope fontem inhabitaſſe Elias creditur, & ubi Carmelitæ ſuum (de quo alias) fuiſſe oratorium volunt; ſed erat ejuſdem montis locus prorſus alius, ubi Propheta devocato cælitus igne ſacrificium obtulit; cujus loci *nuda religio* Veſpaſianum allexit, ut ibi ſortes extave conſuleret. Quod autem eos attinet, qui, jam inde à tempore Teglatphaſari, Iſraelitarumque tranſlatione in Aſſyriam, montem illum incolebant, eos prudentius dixeris fuiſſe Syrophœnices gentiles; qui (ſicuti & alii, in regionem Samariæ & ſortem decem Tribuum habitandam traducti) profanis ac patriis ſuperſtitionibus ſuis miſcuerint aliquid ex veri Dei cultu, & ſic in veneratione qualicumque manſerit Eliani ſacrificii locus; ſed hæc omnia optime intelligi poſſunt, abſque eo quod iſtic concipias, Religioſos Carmelitas & ſinceros veri Dei cultores, qui tam benevole Pythagoram acceperint,

55 Nihil in juvene iſto boni prævidiſſent veri filii Prophetarum, & prophetiæ ſpiritu præditi etiam ipſi (ſi vera eſt prærogativa quam Eliæ diſcipulis omnibus arrogare dicitur Hiſtoria prophetica) neminem in ſuum cœtum recepturi, qui eſſet à fide aut religione futurus apoſtata, qualis eſſet factus Pythagoras, ſi unquam fuit, religioſus Carmelita; & ſi ea, quæ diſcipulos ſuos in Græcia docuit, in Carmelo bene religioſeque didicit, Deo uſus magiſtro, & non ab ejus ſimia diabolo, inſtituta divinitus per Moyſen ſacra & ceremonias, traducturo ad ſuum cultum in Græciam, eodem Pythagora mediante. Vide de hoc Parergon meum primum ad Hiſt. Hieroſolym. & quem

iſtic

iſtic ſequor Marchionem Agropolitanum, in ſpeciali de Deo Carmeli tractatu; ubi docetur mons ipſe pro Deo habitus Gentilibus incolis accoliſque fuiſſe, abolito qui ante fuerat veri Dei cultu; nec unquam poſtea (quod quidem ſciatur) ante XI ſæculum Chriſti, reſtituto.

56 Tempus eſt veniendi ad Eſſenos, à quibus in Carmelo repertis multa didiciſſe Pythagoram, præſumit Patern. Tua. De his ego ſupra ſatis egi; hic tamen addo, neminem eorum qui de ipſis egerunt ſcriptorum, illos in Carmelo collocare. Plinius, poſtquam lib. 5 cap. 16 de lacu Aſphaltite, aliàs Mari-mortuo egiſſet, capitis mox ſequentis initio, ad littus ejus Occidentale *Eſſenos* collocat; eoſdem utique quos Epiphanius hæreſi 19 deſcribens, *fertur*, inquit, *eos originem traxiſſe ex Nabathæa, Ituræa, Moabitide & Areilitide, quæ regiones ultra .... Mare-mortuum poſitæ ſunt*: longe igitur à Carmelo. Quibus autem moribus & inſtitutis? Olim, cum eos laudavit Philo, melioribus: ſed *imperante Trajano*, inquit Epiphanius, *ad hos Elxai quidam ſe aggregavit: qui cum falſo Prophetam ſe diceret, ... ſectatores ſuos in tranſverſum abduxit, ... quos etiam ſimulatores eſſe docuit; cum nullum negaret eſſe crimen, ſiquis perſecutionis tempore idola veneretur, dummodo minime id ex animo faciat.*

57 Non tamen omnes ſic abduxit impoſtor ille, quin multi ipſorum, contra quam ille præcipit, pergerent ex majorum inſtituto colere virginitatem & continentiam. Horum autem infelices reliquiæ adhuc ſupererant, cum ſeculo 13 jam ſtaret Ordo Carmelitanus, ſub Regula ab Alberto accepta: ſic enim Jacobus de Vitriaco cap. 82 ſcribit: *Sunt & alia miſerabiles in partibus Orientis nationes, Deo edibiles & hominibus contemptibiles & abjecti: quorum quidam dicuntur Eſſæi, de genere Iudæorum deſcendentes, quorum quidam vitam poſt mortem dogmatizant & recuperare ſperant: matrimonia autem non contrahunt, ut caveant feminarum intemperantiam, quas numquam uni viro fidem credunt ſervare: alii matrimonia contrahunt, & cum prægnantibus non concumbunt, ut oſtendant, quia non ſola cauſa voluptatis, ſed cauſa procreandæ prolis uxoribus commiſceantur; animarum autem poſt mortem vel ſupplicia denegant vel honores: qui cum his ſectis ſiniſtre incedunt, laborem ſuum infatuati perdunt.* Quid decoris ex communi cum talibus origine lucrari poſſint Carmelitæ, non video. Paternitas tua quo eos honeſtet magis, aſſerit, quod Eſſeni tempore Machabæorum, paſſim dicti fuerint *Aſidæi*, adeoque ſub illo nomine Carmelitæ floruerint. Iſtorum *Aſidæorum ſynagoga, fortis viribus ex Iſraël* (quod elogium Militibus magis quam Monachis quadrat) conveniſſe legitur (l. 1 c. 2) ad Matathiam & filios ejus, armis tueri libertatem certos: unde lib. 2 cap. 14 Alcimus pſeudo-Pontifex, interrogatus à Nicanore, quibus rebus & conſiliis Judæi niterentur, reſpondit: *Ipſi qui dicuntur Aſidæi Iudæorum, quibus præeſt Iudas Machabæus, bella nutriunt, & ſeditiones movent, nec patiuntur regnum eſſe quietum.* Secundum hunc textum judicat Lezana, ad annum mundi 3887, quod idem Judas fuerit *unus ex Aſidæis ſeu Eſſenis; quos*, inquit, *ad Ordinem Propheticum*, id eſt Carmeliticum *ſpectaſſe, dicta ſub annum 3545 & 3547 ſufficienter perſuadent. Imo*, inquit, *Iudas erat Princeps, Caput, & veluti Generalis ipſorum.*

58 Interim idem ipſe ad an. 3893, agnoſcit, quod Judas uxorem duxit; ideoque ſe torquens, nodum ſolvere credit dicendo, Eſſenorum alios cœlibes, alios uxoratos vixiſſe; & nihilominus de utriſque aſſerit ex Saliano, quod ipſi erant *Religioſi illius temporis*. Cum autem ipſe Judas intima amicitia junctus eſſet Nicanori, ejus con-

ſilio *nuptias fecit, quiete vixit; communiterque vivebant*, ipſe ſcilicet & Nicanor, ut proſequitur Caput 14 libri 2 præcitati. Sed & hoc ad Aſſidæos torquens Lezana, intelligit, quod Judas cum illis vitam in communi, id eſt cœnobiticam vixerit, *abſque aliquo proprio uſu facultatum, poſſeſſionum, & divitiarum, quemadmodum Eſſenorum inſtitutum erat*. Verum quomodo talis paupertas, cum ſtatu conjugali onereque ſuſtentandæ ſuæ cujuſque privatæ familiæ, ſubſiſtere poſſit, haud facile capio. Quia tamen Salianus dixit, *Aſſidæos* fuiſſe *Religioſos illius temporis*, ſatis hoc fuit, ut talis etiam cenſeretur eorum Dux Judas, & ut ipſi, iidem dicerentur cum Eſſenis.

59 Rectius Gaſpar Sanctius, in libros Machab. pag. 435, ab Eſſenis Aſſidæos diſtinguit: cumque ex hiſtoria quam tractat, ſtatuiſſet, fuiſſe *viros pios & præſtantes robore; Addo*, inquit, *addictos ſacramento aut ſacra militia, ita ut etiam non evocati arma capere deberent, & rem ſacram aut publicam tueri; quod ſunt noſtra ætate militares Ordines*; & hinc ſumptam fuiſſe putat idem Sanctius ſæpe memoratam *cuſtodiam Templi*, unde & Pilatus ſumi permiſerit cuſtodes ſepulcri Dominici, dicens Pontificibus pro eo ſolicitis, *Habetis cuſtodiam*, veſtro ſcilicet & templi obſequiis deputatam; *ite & cuſtodite, ſicut ſcitis* & *vultis*. Quod autem Sanctius ad id etiam dicit ſacramento obſtrictos, non innuit vota; Religioſum Monachum apta conſtituere; ſed juramentum fidelitatis, ſummis Pontificibus aut Magiſtratibus Templi præſtandæ, atque adeo mere politicũ, licet cum aliquo ad Dei cultum reſpectu; quale ſacramentum in Belgio concipiunt eæ ſodalitates, quas vocamus *Ghildas*, quaſi *Ghehilde* vel *Ghehulde*, id eſt fidelitatem juratos. Idem deinde Sanctius fuſe probat, quantum diſcrepaverint ab Eſſenis, bello & armis ineptiſſima gente, Aſſidæi bellicoſi & fortes robore.

60 Morerus, in magno ſuo Dictionario Hiſtorico, docet ab Hebraico *Chaſidim* quod interpretatur *Iuſti*, appellationem ſumptam; opinaturque ab his deductos *Phariſæos*, ſeveriſſimam Legis obſervantiam profeſſos, & puritatis, etiam corporeæ, uſque ad ſuperſtitionem cultores; qui (ut ait Epiphanius hæreſi 16) *præcipiebant ad decennium aut octennium aut quadriennium virginitatis ſuæ continentiam*; ut de ceteris eorum mortificationibus taceam. Propterea de iiſdem fuſe etiam agit Lezana ad annum mundi 3807; non vult tamen eos Carmelitas facere, quamvis ab iis mutuari potuiſſet ſanctos Nicodemum & Paulum, quorum hic de ſe palam aſſerit, *Ego Phariſæus ſum, filius Phariſæorum* Act. 23, & ad Philipp. 3, *ſecundum Legem Phariſæus*; iſte, Joan. 3, *erat homo ex Phariſæis princeps Iudæorum*; *diſcipulus* autem Jeſu *occultus*, Joan. 19, ad ejuſque ſepulturam officioſus, & S. Stephano Protomartyri conſepultus; in quo ipſummet veroſimiliter tumulaverat loco, tumulari etiam ipſe volens.

61 Omnibus interea conſideratis, tandem tamen ipſe Lezana ad an. mundi 3977, cum notaſſet nihil Eſſenos contra Chriſtum molitos legi, ſicuti feciſſe conſtat Phariſæos; *colligi*, inquit, *datur, quod ſicut Eſſeni præcurſores fuerunt perfectorum Religioſorum Legis novæ, qui ſoli Deo vacantes ſui inſtituti operibus aſſidue inſiſtunt, ſic Phariſæi imperfectorum, qui terrenis rebus & ſecularibus negotiis occupantur*. Recte, ſi de majori minorive perfectione agitur: nam ſi ſpectetur ſtatûs religioſi eſſentia, non video, cur quædam bonorum terrenorum poſſeſſio & uſus-fructus (qualem etiam obtinent Equites Melitenſes, alias non minus quam Carmelitæ tria Religionis vota profeſſi) non video, inquam, cur talis uſus magis obfuerit Phariſæis, quo minus & ipſi fuerint Legis

Legis veteris Carmelitæ; quam Aſſidæis, quos tales ſine ſcrupulo facitis, ad continuandam Ordinis ſucceſſionem. Exſpectamus, ut nos ex ſacris vel profanis litteris doceas, eos, de quibus hactenus egimus, Filios prophetarum, Rechabitas, Eſſenos, Aſſidæos, Phariſæos, ab Elia & ex Carmelo proveniſſe; aut aliquando, nedum continuata mutuo ſeſe ſequentium ſucceſſione, iſtic habitaſſe. Hoc quam diu facere non poteſtis, negabo, recte affirmari & dici Carmelitas, & ad vos aliqua ratione pertinere; niſi hac, qua vultis evidens haberi certoq; teneri, ſucceſſionem talem eſſe tam claram ut probari non debeat; eo ſolo argumento, quod ea ſit Ordinis veſtri traditio; quam debeatis neceſſario tueri, & modis omnibus propugnare.

62 Miſera profecto neceſſitas, quæ cogit homines, in aliis pleriſque rebus ſapientes & moderatos, undequaque arripere quidquid vel minimam ſpeciem religioſitatis alicujus habet, ut expleatur hiatus novem ſeculorum, quot ab Elia ad Chriſtum effluxerunt. Hinc, exorſus ab inſigni figmento, de viris, niveum habitum præferentibus, notumque Prophetam igni involventibus; definis, Pater Rev. in alio, nihilo magis credibili, de Emerentiana Deiparæ avia, oraculum Carmeliticum conſulente; cujus *hiſtoria*, inquis, *circiter ſeptuaginta annis dumtaxat ante Chriſti nativitatem contigit; & ex qua patet, Eliæ ac Eliſei imitatores & diſcipulos, in monte Carmelo floruiſſe*, uſque ad illud tempus ſcilicet. Quidni etiam ex ſimili hiſtoria Agabi, ob deſperatum Virginis connubium Carmelitis adjuncti, uſque ad annum Chriſti nativitatem immediate prægreſſum, eadem dicatur patêre ſucceſſio? licet hanc adeo patentem veritatem nemo præter Te videat, Pater Rev. Conſideremus porro an poſt Chriſtum paſſum & reſuſcitatum, æque felix, clara, patens & indubitabilis futura proceſſio ſit.

PARAGRAPHUS III.

Notabiliora Carmelitarum geſta, tempore Chriſti & Apoſtolorum, uſque ad annum Chriſti centeſimum.

RESPONSIO.

63 Quam male, Pater Rever. aſſumis S. Bernardi verba, in ſerm. ad Fratres de monte, dicentis; quod *Vita monaſtica eſt antiqua hereditas Eccleſiæ Dei, à tempore Prophetarum præmonſtrata; jamque nova gratiâ ſole exorto, in Ioanne Baptiſta inſtaurata & innovata*! Quod enim ille de vita ſolitaria in genere veriſſime dicit, id Tua Paternitas reſtringit (alias enim agetes nihil) ad eam, quæ trium votorum nuncupatione definita, hodie conſtituit perfectum ſtatum cœnobiticæ vitæ: hæc autem votorum nuncupatio, ſi conſtitueret eſſentiã vitæ monaſticæ, nec Elias, nec Joannes, licet Monachorum Duces atque Magiſtri, ex vero dici poſſent Monachi vel Eremitæ. Baptiſtam interim numquam probabis, vel in Carmelo fuiſſe, vel peculiarem curam geſſiſſe Eſſenorum, ad Jordanem ſic viventium, ſicut Philo deſcribit in libro *Quod omnis probus ſit liber*, nedum amplexum eorum inſtituta; apud eoſdem delituiſſe, uſque ad tempus oſtenſionis ſuæ ad Iſraël; atque ipſorum regimen generale aſſumpſiſſe.

 64 Gra-

64 Gratis quidem concedam libenter, ex iſtis Eſſenis ad Joannis prædicationem baptiſmumque accurriſſe tanto plures, quanto & loco viciniores & vita ac moribus aptiores erant ad eum audiendum. Sed quod vel hi, vel ex Carmeli accolis incoliſve alii, intelligantur ad primam Apoſtolorum concionem in die Pentecoſtes crediditiſſe, & Spiritum ſanctum accepiſſe, ſicut habent Lectiones, quarum auctoritate præſumis, Pater Rev. irrefragabiliter ſtabiliri antiquitatem veſtram, nunquam mihi perſuadebis: cum tam diſtincte & expreſſe dicat S. Lucas Act. 2, quod iſti qui tunc crediderunt, erant *in Jeruſalem habitantes Judæi*, ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες, *viri religioſi*, ἄνδρες εὐλαβεῖς, *ex omni natione quæ ſub cælo eſt*, Eſſæi autem, teſte Philone, *circiter quatuor millia, vicatim habitabant; & urbes fugiebant, viventes ex agricultura & opificiis ſuis. Eſſæi dicti à ſanctitate, quia ſumma religione Deo ſerviunt, non mactando victimas, ſed ſuaſmet ipſorum mentes componendo ad ſanctimoniam.*

65 In ceteris eorum laudibus invenio quidem apud prædictum Philonem, eos ad morem primorum ſub Apoſtolis Chriſtianorum, aut etiam magis omnia habuiſſe communia; nihil tamen unde affirmes, ſub iis, quorum cauſa hæc tractantur, votis vixiſſe. Nam etiam *caſtitatem in tota vita perpetuam* ſervari poſſe abſque voto, palam eſt; ſervatam autem ab Eſſæis fuiſſe, mirum; non tamen negandum, quandoquidem ejus teſtes etiam ſunt Plinius & Solinus; de mulieribus autem, inter eos degentibus, prorſus tacet Philo: ex quo de ipſorum inſtituto etiam addere placet, quod fuerint *benefici erga ſuos & proximos, nullam condentes pecuniam, nec parantes ampli reditus latifundia, ſed quotidianis neceſſitatibus quærentes remedium: nam pene ſoli hominum degunt ſine prædiis, ſine pecuniis; & propter vita inſtitutum divites habentur magis, quam ob rerum copiam; frugalitatem, non ex vana æſtimatione, ducentes quæſtum maximum. Tela, jacula, galeas, gladios, thoraces, ſcuta, nemo fabricat, ſicut nec arma cetera, nec machinas, nec aliud quidquam bello utile: imo ne ea quidem ſtudia reperias ibi, quibus in pace facile abutuntur homines. Negotiatores, inſtitores, naucleros ne in ſomnis quidem viderunt, ſubtrahendo materiam avaritiæ.*

66 Hæc eo protuli, ut appareat, quantum ab Aſſidæis, viris fortibus ac bellicoſis, de quibus ſupra, Eſſenorum diſcrepaverit inſtitutum. Quam prope autem hi acceſſerint ad cœnobiticum, indicat idem Philo: *omnibus unum promptuarium, unde veſtitus & menſa communis ſumitur ... quidquid enim lucrantur è quotidianis operæ mercedibus, non ſibi quiſque ſervat, ſed in medium conferendo cuicumque volenti fruendi poteſtatem faciunt; tum ſi qui valetudinarii nequeunt victum quærere, non negliguntur, paratum habentes è publico infirmitati ſubſidium, quam ſecure ſuſtentant ex communi copia.* Inter hæc tam multa bona, quæ miſcuerint ſuperſtitioſa minuſque laudanda, maxime poſt cœptam promulgari perfectionem Evangelicam, ad cujus claram lucem iſti velut umbra defecerunt, novimus ex Epiphanio & dictis Art. 15, §. 7: quare nec Euſebio, Chriſti Martyres in Palæſtina deſcribenti, ullam dederunt ſeſe vel nominandi occaſionem.

67 Ab *Eſſæis activam vitam exercentibus*, quales in Judæa commorantes deſcripſerat Philo, tranſit hic ſequenti mox libro ad *eos, qui contemplativam ſunt amplexi*. Ipſe in titulo Ἱκέτας, id eſt, *orationi deditos* appellat: *vocantur autem*, inquit, *Therapeutæ Therapeutrideſque, ἀπὸ τοῦ θεραπεύειν*, id eſt curare, mederi, colere, *vel quia profitentur medicinam præſtantiorem vulgata*, animarum ſcilicet, non corporum infirmitatibus ſuccurrentem.

rentem; *vel quia didicerunt à natura & legibus, colere illud Ens, & bono verius, & vero ſincerius, & unitate in generando antiquius.* Hi, inquit, *relictis facultatibus & avocamentis omnibus, fugiunt, ſine reſpectu fratrum, liberorum, parentum, uxorumque, ipſas denique patrias in quibus geniti educatique ſunt* .... atque *extra mœnia degunt, in hortis aut villis ſolitariis* .... & *hoc genus reperitur in multis orbis regionibus, meritò, ut abſoluta probitatis, receptum à Græcis & Barbaris; maxime tamen in Ægypto frequentatur per Præfecturas ſingulas, præſertim circa Alexandriam, Ex omnibus autem locis optimus quiſque Therapeutarum, tanquam in hujus generis patriam, colonus mittitur, in locum quemdam aptiſſimum, ſitum ad ſtagnum Mariam,* alii *Mareotim* vocant.

68 Hos an æque ac priores, *Eſſæos* quoque vocet Philo, non ſatis ex contextu liquet. Eſſæorum certe nomen nuſquam uſurpat, toto illo de vita contemplativa libro: quamvis loqui videatur cum reſpectu ad interpretationem nominis in priori libro ſumptam à *ſanctitate*; velutiſi hanc profitentes *Eſſæos*, id eſt, *Sanctos*, divideret in *Activos & Contemplativos.* Ut ut eſt, apparet inſtitutis diverſiſſimos deſcribi, etiam in hoc, quod poſtremi ad ſuum conſortium reciperent etiam feminas, atque cum his die ſeptima ad communem orationem & refectionem convenirent; per reliquam autem hebdomadem privatim unuſquiſque & unaquæque exerceretur in propria cella; quod vitæ genus multa habet affinia monaſtico illi ſtatui, quem, jam fere extinctum, primus Pachomius perfectiorem reddidit, ex multis cœnobiis quemdam conſtituens Ordinem Tabenneſiotarum, non ſolum monaſticum, ſed & monarchicum.

69 De votis, quibus Therapeutæ illi Therapeutrideſque ſeſe obſtrinxerint, altum tacet Philo; quare recurrere cogeris, Pater Rever. ad Monachos, memoratos ab auctore librorum de Hierarchia, quaſi is fuiſſet Dionyſius Areopagita, quod conſtanter Tibi nego, & rationes negandi juſtas, puto, dedi. Ego Therapeutas ac Therapeutrides præfatos, Chriſtianos omnes extitiſſe, & à S. Marco inſtitutos, teneo cum S. Hieronymo; alios vero, quos in aliis regionibus, inter Græcos ac Barbaros, indicat Philo aliorum quoque Apoſtolorum vel Apoſtolicorum virorum fuiſſe diſcipulos, nequaquam ambigo; & veros omnino *Monachos* (licet hoc nomen necdum uſurparetur) id eſt *Solitarios* agnoſco, longeque præferendos *Eſſenis*, perfecte nec Judæis nec Chriſtianis. Cenſeo quoque Philoni ignoſcendum, quod ſtudio gentis ſuæ laudandæ videatur appellationem Eſſæorum confudiſſe, & Ægyptios quoque ipſos Judæos facere voluiſſe, aut omnes aut plurimos; in hoc affectans obſcuritatem, ne palam Chriſtianos laudaret.

70 Interim ſicut nihil certæ auctoritatis adducis, Pater Rev. qua Eſſenos & Aſſidæos pertrahas in Carmelum, aut deſcendere facias ab Elia & Eliſeo, per ſpiritualis generationis ſucceſſionem, nunquam interruptam; ſic neque profers pro Therapeutis Ordini veſtro adſcribendis certius aliquid: proinde hanc tibi ſucceſſionem nego. Nego etiam *Viros religioſos*, Petri auditores in Pentecoſte, vel Eſſenos, vel Carmelitas fuiſſe. Tu è contrario affirmare id niteris, ipſius S. Petri verbis, auditores ſuos alloquentis atque dicentis, *Vos eſtis filii Prophetarum.* Palam enim eſt, omnes promiſcue Iſraëlitas hic dici *Filios* Prophetarum, eodem nempe ſenſu, quo junior Tobias ſponſæ ſuæ Saræ dixit, *Filii Sanctorum ſumus;* & Apoſtolus ad Eph. 2, ad omnes Chriſtianos, quod ſint *ſuper ædificati ſuper fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum.* Nihilo plus eodem faciunt Legis novæ *Propheta, ab Hieroſolymis*

Antiochiam venientes Act. xi; aut alii quicumque, ad probandum jam tunc fuiſſe Ordinem Carmelitarum.

71 Euſebius quoque, Hiſt. eccl. lib. 2 cap. 3, non dicit (ut aſſeris num. 29) quod in florentiſſima Antiochena Eccleſia erant *Prophetici Ordinis viri quam plurimi*; ſed ἐν ταὐτῷ τε ἐπιπαρόντων πλείστων ὅσων τῶν τε ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφητῶν, καὶ σὺν αὐτοῖς Βαρνάβα καὶ Παύλου, dicit, inquam, Eccleſiam ibi floruiſſe, cum *permulti Prophetæ ab Hieroſolymis profecti, illic eodem tempore verſarentur, & cum iis Paulus & Barnabas*. Quamvis autem dixiſſet, fuiſſe *viros Prophetici Ordinis*, non intellexiſſet vocem *Ordinis*, eo quo nunc accipitur modo; ſed quo tunc poterat uſurpari, ſicut ſi dixiſſet *viros Ordinis Apoſtolici*. Auctoritates Joſephi Antiocheni, & Joannis Hieroſolymitani ſuppoſititiæ, me hic non morantur magis, quam veſtri Thomæ Waldenſis, aut neſcio quarum Romanarum Chronicarum: non etiam ſuppoſita Sigeberto Gemblacenſi Hieroſolymitana Hiſtoria, cujuſcumque hæc auctoris ſit; certe non valde antiqui, cum Sigebertini Chronici veri continuatores uſque ad 1225, nihil tale habeant.

72 Vita S. Teleſphori in Januario noſtro, Zegeri Pauli veſtri opus eſt, non Bollandi vel Henſchenii; uti nec Vita Honorii IV, eſt Labbei vel Coſſartii; ſed Severini Binii Colonienſis, ante Conciliorum collectionem anno 1608 & 1618 præfati, quod *reliquorum Pontificum* (poſt Anaſtaſium & Luitprandum) *Vitas ex ſcriptoribus illorum temporum quibus vixerunt, ſummatim a ſe deſcriptas, ſuis locis inſeruit*: ad quas Vitas cum nec leviſſimam quidem annotatiunculam uſpiam addiderint iſti noſtri, editionis Pariſinæ noviſſimi recognitores; apparet reliquiſſe, ut invenerant, omnes illas Vitas fidei ipſius Binii; quæ hic non major eſt, quam in tam multis, propius ad Concilia & operis ſcopum ſpectantibus, ubi fuit ab illis corrigendus, quantum brevitas temporis, à bibliopolis feſtinantiſſimis conceſſi, patiebatur. Antiquioribus & eruditioribus auctoribus, quam ſit Binius, opus eſt, ut perſuadeas, Pater Rev. quod *Carmelitarum Ordo ab ipſis Apoſtolorum temporibus in monte Carmelo inchoatus fuit*: ſicut ille in dicta Vita ait, ita fortaſſe perſuaſus ab ipſis.

73 Igitur ad antiquiores quærendos Te accingis, & aſſeris n. 36 ex Luitprandi Ticinenſis fragmentis, *S. Elpidium & reliquos Epiſcopos, quos traxerat S. Iacobus in Hiſpanias, fuiſſe de numero Carmelitarum; qui per Hiſpaniam & alias regiones Monachatum introduxerunt*: è quibus Elpdius *fundarit Toleti monaſterium Virginum & Monachorum, ubi poſtea fuit monaſterium Agalienſe, quod fuerat B. Virgini ſacrum, Monialium harum Matri*, uti legitur in dictis Fragmentis num. 101. Sic etiam num. 171 ibidem legitur, quod *magna pars eorum, qui diſperſi ſunt in perſecutione S. Stephani, & ad varias partes tranſierunt, & ad Hiſpanias venerant, erant ex Monachis montis Carmeli*. Fragmenta illa, Luitprando ſuppoſita, mera figmenta Higueræ ſunt, uti centies proteſtatur Cardinales d'Aguirre, aliique ſapientiores Hiſpani. Quare fruſtra ex illis conatur Lezana ad an. 731, ut ais, Carmelitarum in Hiſpania antiquitatem, Maurorum adventu priorem probare; gratiſque præſumit eccleſiam prædictam, Arabice cognominatam de Alfizen, ipſis reſtitutam fuiſſe ab Rege, civitatis vindice, ſub annum 1085.

74 Fruſtra etiam idem Lezana ad an. 578 num. 7 conatur præſumptionem firmare per *imaginem Deiparæ*, quam *cum quodam Fratre Ordinis Carmelitani genuflexo repertam*, aſſerit, Hiſpali, *inter rudera cœnobii, quod Carmelitæ hoc tempore poſſident*: de qua imagine tu, Pater Rev. n. 38, dicis quod *creditur picta ante invaſionem Hiſpaniarum ab Arabibus*.

bus. Aſt Lezana ſolum ſcribit, *factam*: & infra n. 79 apparebit, ſtatuam eſſe marmoream, non picturam. Hæ autem multum differunt, propter colorum diverſitatem, quæ eſt propria picturis, non ſtatuis: unde fit ut gratis ſupponatur ſtatua Hiſpalenſis repræſentare Monachum Ordinis Carmelitani. Ante irruptionem Maurorum in Hiſpaniam Monachos iſtic fuiſſe, teſtantur tum aliæ auctoritates irrefragabiles, tum eorumdem præclara ſub Mauris martyria, à S. Eulogio, atque hinc in opere noſtro ſæpius relata. Eorum habitus qualis fuerit, necdum inveni aperte declaratum; ſimilem fuiſſe huic veſtro moderno, ſine idoneo teſte non credam; imo nec, talem apparere in ſtatua illa, cujus ectypon non prodit in publicum.

75 Scimus enim promptiſſimos eſſe Carmelitas, ut antiquarum imaginum veſtigia, aliquam ſpeciem Monachalis vel Eremitici habitus præferentia, credant Carmelitam repræſentare. Exemplum habemus in lapide Boppardienſi; habemus & Huji ad Moſam in eccleſia Canonicorum Regularium S. Auguſtini, fundatam à Petro Eremita, primo ſub an. 1100 ſacrarum in Terram-ſanctam expeditionum promotore, ſicuti ſibi anno 1651 inde ſcriptum à quodam Carmelita, ait Lezana, ad an. 1061: *Eſt*, inquit, ibi *antiquiſſima imago Crucifixi, ad cujus pedem depictus Petrus Eremita eſt cum cappa alba & tunica ſubnigra, manicæ etiam ſubnigræ apparent; quæ quia eſt valde elevata & obſcura propter antiquitatem, adhibitus fuit tubus opticus, & apparuit, ad modum quo hic deſcripſit* Carmelita iſte. Nulla tamen hæc auctoritas eſt, quia multis annis poſt Petri illius mortem Cappa alba fuit Carmelitis data. Inferioris veſtis color ſubniger, Eremitam proculdubio notat. Unde ei addita ſit cappa alba, nolo hic divinare: ſatis eſt, eam pro tempore quo ille vixit, & picturam iſtam (ut creditur) faciendam curavit, nihil minus notare potuiſſe, quam Carmelitam; qualis ſi fuiſſet Petrus, & jam tunc fuiſſent in Europa conventus iſtius Ordinis; huic potius, quam Auguſtinianis, monaſterium Huji ille fundaſſet.

76 Hæc Tibi ex Lezana colligenti, Rev. Pater, miror quomodo ad eadem confirmanda non occurrerit memoriæ Vita Venerabilis Matris Iſabellæ de Jeſu, Ordinis veſtri Tertiariæ, quam ipſamet ex obedientia ſcripſiſſe dicitur; edita enim Madriti an. 1685, miſſa mox eſt veſtro P. Jacobo à Paſſione Domini, ut inde augeret numerum Radiorum Elianorum, anno immediate præcedenti Belgica noſtra lingua ſub tuo primo Provincialatu editorum Bruxellis; quibus per editam ſeorſim Appendicem, mox acceſſit nova iſta & veſtra (ut Hiſpanis placet appellare) Beata. Obierat hæc anno 1682 29 Junii, & veluti revelata ſibi narraverat omnia, quæ de veſtra antiquitate ſibi à directoribus ſuis inculcata tenaci phantaſiæ alte impreſſerat. Poteras ergo hunc § inſigniter inde augere: ſed timuiſti fortaſſis, ne Romanæ Curiæ oculos offenderent tam miræ, nec facile probandæ revelationes. Ego certe, ſi eas mihi objeciſſes, remiſiſſem te ad Parergon, interjectum primæ ac ſecundæ Vitæ S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis ad xxv Maji, *de Sanctorum extaticorum dictis vel factis ad hiſtoricarum quæſtionum definitionem non trahendis.*

77 Ejuſmodi inter alia eſt; quod *S. Leocadiam*, Virginem ac Martyrem Toletanam, ſub Diocletiano x Decembris paſſam, identidem ſibi viſam dicat Iſabella in habitu Carmelitano, & (ſi Superis placet) cum Scapulari; auditamque aſſerere, quod ſuæ paſſionis tempore nihil tulerit moleſtius, quam illo privari; ſeque maxima injuria affectam à civibus Toletanis, quando in feſto S. Ferdinandi recens canonizati, ipſam inter ceteros urbis Patronos ſpecioſe veſtitos, repræſentarunt:

tarunt:

tarunt in habitu puellæ ſecularis, ne quidem relicto Scapulari: ſe enim omnino eſſe & fuiſſe Ordinis Carmelitani. Atque hoc eſt quod probatum volens is, qui Vitam illam apologeticis Annotationibus præmunivit, Manuel de Paredes; plurimum ponderat Annot. 21, quod *in Capella S. Leocadiæ ſubterranea, quæ hodie eſt in conventu RR. PP. Cappucinorum Toleti, invenitur imago Sanctæ, in habitu Religioſæ Carmelitanæ; cum ipſa imago ſit ſexcentis omnino annis antiquior. Eſt autem eadem imago,* inquit Paredes, *nunc reſtaurata in eodem habitu; quamvis non defuerit qui abolitum voluerit, ut hac veritas obſcuraretur: verum id Deus non permiſit.* Quiſquis anno 1685 ita præciſe imaginis illius ætatem definivit, videtur ad tempus reſpexiſſe, quo primum recepta civitas de Mauris fuit anno 1085; quaſi inter prima reſtaurandorum ſacrorum opera, curata fuerit illa imago. Si tunc diceretur capella iſta ſubterranea fabricata, probatione indigeret aſſertum tale; & quidem tanto certiori, quanto major antiquitas prætenditur. Nunc autem cum agitur de imagine, quæ longo poſt conditam capellam tempore iſtic potuit fuiſſe collocata, credemuſne eam iſtic fuiſſe à principio, ſine argumento, ſine teſte, hac ſolum ratione, quia Cappucini, non adeo pridem illuc adducti, illam ſe inveniſſe teſtantur, & audiviſſe, antiquam valde eſſe.

73 Sit tamen quantumcumque voles antiqua; an putabat Manuel ille Paredes, neminem futurum tam curioſum, qui ipſius habitum propius vellet conſiderare, an vere Carmeliticus ſit. Mihi quidem, licet longius poſito, libuit & dubitare, & quærere. Rogavi ergo R. P. Antonium Pantoja, Rectorem noſtri Toletani Collegii, locum adire, imaginem inſpicere, mihique mittere dignaretur omnibus ſuis coloribus ad vivum expreſſam: quam ut accepi, ipſam continuo æri tradidi incidendam, ſed ad uſum piorum Toletanorum congruis ornatam parergis, qualem hic tibi repræſento; & indico, coronam & crucem inauratas, togæ item atque pallii oras pariter inauratas recentiùs eſſe, eorumdem cura qui cæruleo colore tinxerunt tunicam, antea pariter candidam.

vetus hæc lapidea statua apud Capucinos Tolet. In subterranea Sanctæ ædicula. antea nativo colore alba [illegible] nuper infra chlamydem cæruleo tincta fuit, coronataque

79 Imagini hic propoſitæ addidit idem Rector epiſtolam, quid invenerit, viderit, audiveritque clarius explicantem his verbis: *Adivi ipſe Cappucinos: atque cum uno ex Religioſis ac ſocio meo, ad ſubterraneam S. Leocadiæ capellam deſcendens, inveni imaginem Sanctæ, non pictam, ut ſupponis* (hoc autem ſuppo-

ſupponebam, quia tam aſſeveranter ſcribitur inventa Sancta in habitu Carmelitano, qui colore potiſſimum diſtingui debebat (memini enim, me puero, nullam niſi coloris differentiam inter habitum Dominicanorum & Carmelitarum fuiſſe) *ſed ſculptam ex petra ad altitudinem ſeſqui ulnæ quam ſtatuam nonnulli eorum qui hodiedum in conventu vivunt Religioſorum, meminerunt ſe vidiſſe albam totam* (qui utique eſt color lapidis, & ſolus ſolet in ſtatuis, præſertim antiquis, inveniri, abſque alia ulla tinctura) *ſed quidam ipſi Sanctæ devotus, ante non multos annos colorem veſti interiori ſub alba chlamyde cæruleum induxit; ut coloris hujus auctor videatur cœleſtem candida virginitatis decorem voluiſſe deſignare, quomodo in Deipara ſæpe faciunt Pictores; aut ſi omnino Monacha ea effigies dici debeat, potius Conceptioniſtam quam Carmelitanam voluerit aſſimilare Sanctam: cavit interim ne nigrum ei velum faceret, puruumque reliquit, non tantum capitis tegumentum & pallium, ſed & zonam ſive cingulum* (de *Scapulari* taceri credo, quia nullum in ſtatua tota appareat). *Porro nemo eſt Cappucinorum, qui de ætate ipſius imaginis quidquam auſit poſſitve teſtari; quippe qui in hujus loci poſſeſſionem primum venerunt anno 61 hujus ſeculi. Nulla iſtic memoria Carmelitarum, quaſi eam Capellam aliquando tenuerint; econtrario dicunt Cappucini, eccleſiam ibi Collegiatam fuiſſe, ideoque in ipſo Metropolitano Capitulo hodiedum dignitatem eſſe ſub titulo S. Leocadiæ, qui titulus ab iſta Capella deſumitur; quod vel inde confirmatur, quia quotannis in ejus Sanctæ feſto prædictum Capitulum procedit ab eccleſia ſua ad eamdem Capellam, ſolennem Miſſam apud Cappucinos cantaturum.*

80 His ita compertis, non jam quæro, quod quærere aliàs voluiſſem, cur is qui prætenditur ſtatuam reformaſſe, innovato qui jam penè exoleverat veſtis interioris colore, non variegaverit etiam chlamydem inductis barris, cum quibus Religioſi iſti, ætate S. Ferdinandi, in Europam tranſiverunt ſeculo XIII, quaſque retinuerunt ubique uſque ad annum 1287. Dum autem conſidero, quod nulla Carmelitarum, vel in Chronica S. Ferdinandi, vel filiorum ejus nepotumque Hiſtoria, fiat mentio; (ubi tamen Minorum ac Prædicatorum, à Regibus illis in Hiſpania fundatorum, haud pauca oſtentantur documenta) dum etiam appendo, quod Caſtellani eorumque vicini Reges, in expugnandis Mauris domeſticis hoſtibus occupati, nullam in ſacro trans mare bello partem habuerunt; non miror quod inde Carmelitas non adduxerint, ut Angli, Franci, Germaniq; ac Siculi fecerunt; vehementerque ſuſpicor, eos ante depoſitionem barratarum non produxiſſe in Hiſpaniam fundationes ſuorum Conventuum.

81 Horum interim ibi origines hactenus tam ſunt ipſiſmet ignotæ, ut Lezana, homo Hiſpanus, & in Hiſpania exorſus ſtudium hiſtoriæ Carmelitanæ explicandæ, nihil fere de illis repererit, præter Higueriana figmenta. His autem vir ille bonus fidem credidit irrefragabilem eſſe; ideoque ſecutus allegavit, tamquam à Luitprando Ticinenſi ſeculo X ſcripta hæc verba, in Fragmentis relata num. 100: *Sunt qui putent (quod & ego credo) S. Leocadiam fuiſſe Ordinis Carmelitani; quem Ordinem Monachi Carmelitani, ad fidem Chriſti converſi, in Hiſpaniam intulerunt; ex quibus fuit Elpidius, primus Toletanus Præſul, à S. Iacobo inſtitutus.* Ne autem putaretur is Ordo à Saracenis extinctus, ſuccurrit Petrus Sancius, S. Toletanæ Eccleſiæ Portiſmarius, ab Higuera vereſimiliter ſuffarcinatus, ut in ſua Hiſtoria Morali & Philoſophica, apud eumdem Lezanam ſic ſcriberet: *Anno 719 Mauris traditur Toletum, hoc pacto cum Chriſtianis inito, quod deſignaturi erant ſeptem eccleſias,*

in quibus libere poſſent celebrare & aſſiſtere divinis Officiis, quæ fuerunt ſex Parochiales intra urbem, & quoddam monaſterium Carmelitanum quod erat extra. Suburbanum iſtud ab eodem Petro Sancio alibi vocatur monaſterium SS. Servandi & Germani, ipſumque, ſub tempus recuperatæ urbis, incolentibus Fratribus *Rex Alfonſus, qui Toletum liberavit, dedit ædem, appellatam S. Mariæ de Alfizen, ubi permanſerunt uſque ad annum* 1051.

82 Ne autem de hoc dubitetur, ipſius Alfonſi teſtamentum, Æra 1133 Idibus Februarii ſignatum, quo, præter alia dicto monaſterio conceſſa, *pro augmento conſervationis monaſticæ, & pro hoſpitum receptione, teſtari* (id eſt donare) ſe dicit Rex *antiquam eccleſiam, quæ dicitur S. Maria de Alfizen, quæ numquam Chriſtianitatis titulum perdidit, & quamvis ſub poteſtate Paganorum, non deſiit de Chriſtianis incoli & venerari.* Ita ſcripſiſſe fingitur *Aldophonſus, Dei gratia Toletani Imperii Rex, & magnificus triumphator*; ut, ad convictionem falſitatis, perito Antiquario opus non ſit ex contextu reliquo eruere alia, quæ plura poſſent adduci argumenta. Intelliget enim numquā commiſiſſe *Alfonſum*, ut omiſſis titulis antiquiorum ac potiorum regnorum, à majoribus acceptorum, Caſtellæ, inquam, ac Legionis; noviſſime iis adjunctum titulum *Toleti* ſolum præſcriberet ſuis diplomatis: nec ſolum, ut *Regni*, (quod ejus ſucceſſoribus ſatis fuit ſemper) ſed, ut *Imperii*.

83 Interim certiorem fidem, quàm mereatur ſuppoſititium iſtud inſtrumentum, eique conſentiens Petrus Sancius, obtinebit Hiſpanicæ hiſtoriæ Parens Rudericus, Archiepiſcopus Toletanus, cujus de occupato à Mauris Toleto, lib. 3 cap. 25, hæc ſunt verba: *Cum Toletum* Taric Maurus *veniſſet, invenit eam fere habitatoribus deſtitutam: plures enim ad Amayeram, alii Aſturias, alii confugerant ad montana: Taric autem ex Arabibus quos ſecum duxerat, & ex Iudæis quos Toleti invenerat, munivit Toletum.* Nulla hic pactarum à Chriſtianis remanentubus conditionum mentio, ac ne Chriſtianorum quidem, ſed Judæorum dumtaxat; ut qui in deſerta à Chriſtianis urbe ſoli remanſerint, & ſoli cum Arabibus eam perrexerint habitare. Ad hos ſi poſtea Chriſtiani etiam acceſſerint aliqui, deſiderio patriæ diuturniorisque exilii tædio retracti, quos Muſarabes poſteritas nuncupavit; carebant illi eccleſiis publicis, carebant Epiſcopis; ſuaque ſacra ſic ubi frequentabant, clam illud & furtim faciebant, raris quibuſdam Clericis Presbyteriſque miniſtrantibus: unde in ſinceris ejus temporis monumentis, nec unum quidem Epiſcopum nominatum invenias, earum quas Mauri poſſidebant civitatum, niſi in commentis Higuerianis. Lezanam iſtis credidiſſe, cum necdum ita clare nota falſitas eſſet, haud equidem miror; eſſe autem qui etiam hodie illa ideo tueantur, quia præjudicatis apud ſe opinionibus favent, toleraremus patienter, ſi liberum nobis eſſe ſinerent non eſſe tam credulis.

84 Nunc quæſo, priuſquam à S. Leocadiæ imagine abeas, Lector ſimul & Spectator; iterum iterumque conſidera, utrum in toto Sanctæ habitu, ſanis oculis ſeſe offerat, quod referat Sanctimonialem Carmelitanam. Qui in re omnibus patenti ita ſibi patiuntur imponi, ut talia approbent imprimique permittant; quomodo non credemus fuiſſe deluſos in tot viſionibus, Iſabellæ iſti vel afflictis vel phantaſtice oblatis, quibus Carmelitanæ antiquitatis credulitas roboretur, quaſi divinitus revelata. Ego ejus ſanctitati nihil detractum volo; Vita qua fide ſcripta ſit, Apoſtolicæ Sedi diſpiciendum relinquo: quæ uti nonnullas alias ſimiles in Hiſpania, auctoribus ſuis (ita mihi videtur) ſuppoſitas, reprobavit; iſtam quoque (ſi

non

non deſit qui accuſet) fortaſſis reprobatura aliquando eſt.

85 Deniq; hoc Paragrapho objicitur mihi à Tua Patern. ex Joannis Groſſi Viridario, Clavi 1 ſub finem, quod (*ut dicitur in Chronicis Romanis*) *tempore prædicationis Apoſtolorum, anno à paſſione Domini* 47, *regnante Imperio Romano, tempore Titi & Veſpaſiani, apud Ieruſalem in Porta aurea, ubi Ioachim & Anna, progenitores B. Mariæ ſibi mutuo obviaverunt, religioſe conſederunt* Carmelitæ, *& ibi ad honorem Virginis, ubi concepta fuerat, eccleſiam fabricaverunt.* Annus iſte eſſet Chriſti 77, poſt everſam funditus civitatem ſextus; quando portam illam pariter totam fuiſſe deſtructam, perſuadet vicinia templi tanta, ut inter ipſam & hanc portam, Specioſam dictam in Actis Apoſtolorum, ſola publica via intercederet, & per unam recta veniretur ad alteram. Atqui de templo prædixerat Chriſtus, futurum ut non maneret lapis ſuper lapidem; idem ergo judicari debet de Porta Aurea; cum in iſtud latus urbis ipſumque templum, maxima vis oppugnationis machinarumque incumberet. Cum autem Ælius Adrianus Imperator an. 132 novam urbem condidit, montem Calvarium complexam; reſtaurata quidem Porta illa fuit, perſtatque etiam hodie, ſed nullum ibi vel tunc vel poſtea conditum fuiſſe monaſterium legitur, nec etiam prope illam habitaſſe putantur Joachim & Anna, quos traditio dumtaxat habet, iſtic *ſibi mutuo occurriſſe, de habenda prole latos*, ut ait Adrichomius, auctor tam recens.

86 Docet hic etiam, ſanctos Deiparæ genitores habitaſſe Virginemque genuiſſe iſtic, ubi nunc quoque eſt eccleſia S. Annæ, ſatis longe à templo, ad partem borealem civitatis: de qua Jacobus de Vitriaco ſic loquitur: *Ejuſdem* (Benedictini) *Ordinis & profeſſionis eſt Abbatia S. Annæ, genitricis Matris Domini, juxta portam quæ dicitur Ioſaphat, juxta Probaticam piſcinam ſita; in quo loco beata Virgo nata fuiſſe perhibetur, in qua eſt Abbatiſſa cum Monialibus nigris.* Quid videtur tibi, Pater Rev. ſatiſne certus hic teſtis eſt, ut credas, & Groſſum & ceteros omnes, in monaſterio illo Carmelitis adſcribendo, deceptos à pſeudo-Enocho Vitæ S. Angeli Auctore? & hunc nequaquam eſſe quem fingit Hieroſolymitanum Patriarcham? Qui ſic errarunt in ſeculo 12 ac 13, quomodo poſſunt circa rem eamdem facere fidem, pro tempore Apoſtolico, atque pro eo anno, quo ipſemet locus dirutus deſertuſq; jacebat?

PARAGRAPHUS IV.

Antiqua Carmelitarum monumenta, quibus Elianum inſtitutum oſtenditur continuaſſe uſque ad annum 200.

RESPONSIO.

87 SUnt hæc, liber de perfecta militia primitivæ Eccleſiæ, Joſepho Antiocheno adſcriptus pro anno 130: Epiſtola cujuſdam Balbini, ad Antoninum, ut præfertur, Imperatorem, pro anno 140: S. Teleſphorus Papa, juxta Vitam editam à Bollando, compoſitam à Zegero Pauli: S. Frontonius Abbas in Ægypto: S. Eugenia, Virgo Martyr: *S. Serapion, ex Eremita & Anachoreta Carmeliticæ Religionis, octavus Epiſcopus Antiochenus*, teſte Palæonydoro: *quin imo omnes & ſinguli Monachi & Anachoretæ*

reta poſt Chriſtum, ante Baſilii præſertim inſtitutum viventes. De Joſepho Antiocheno reſpondi, tum alibi, tum ex profeſſo Art. 13. §. 3: de Epiſtola Balbini, Art. 6. num. 16: de S. Frontonio, Art. 15 § 13: de S. Teleſphori Papæ Vita egi Art. 11 §. 8; & quomodo ille vobis ſit coli permiſſus, explicui.

88 Pridem argumentum hoc delibaveram ad 26 Maji, agens de S. Quadrato, Apoſtolorum diſcipulo & Athenienſi Epiſcopo. Hunc enim cum Palæonydorus & Didacus de Coria Eliano ſeu Prophetico Ordini adſcripſiſſent, eo quod antiquus ſcriptor Melchiades contra Montaniſtas, apud Euſebium lib. 5 cap. 16, numeret illum inter novi Teſtamenti Prophetas; ibi notavi, quod Lezana ad an. 128 n. 2 Palæonydorum Coriamque tranſcribens, fateatur ea *non* eſſe *certa*, ſed ab illo *pie præmeditata.* Notavi deinde, quod alii, non contenti pro pia meditatione iſtud habere, ſupramеditati pluſculum, conſequentias inde deduxerunt concatenatas, per quas ad Teleſphorum uſque venirent.

89 In iſtis autem veſter Philippus à Viſitatione, in Manuſcriptis Notis ad Aciem bene ordinatam Sanctorum ac Beatorum Ordinis; *Quadratus*, inquit, *ex Philoſopho & Eliotarum Magiſtro, factus Athenienſis Epiſcopus, totam Eccleſiam firmavit cum S. Teleſphoro, ſuo primum diſcipulo.* Ita in floccos nivium bene magnos coagmentantur delapſæ altius per inane guttulæ. *Teleſphorus* factus Romanus Epiſcopus eſt *ex Anachoreta* (ſic habet Catalogus Pontificius) ergo Carmelita. *Natione Græcus*; ergo *Athenienſis, Quadrati diſcipulus. Quadratus* ille *Propheta* fuit, ergo etiam *Carmelita*: omnes enim numerati ab Euſebio dicuntur *Prophetæ*, inquit Zegerus Pauli, *non tam quia erant gratia prophetica prædi*-*ti, quam quia erant Ordinis Prophetici ſectatores*: hic autem erat Ordo Carmelitarum. Eſtne in toto hoc progreſſu, Rev. Pater, vel unica propoſitio, quæ cum altera nexum congruum habeat? Si non eſt; quis nobis jure ſuccenſeat; quod, non ſpeculantes phantaſmata, ſed antiquorum ſcriptorum colligentes teſtimonia, nec ultra quam hæc evincant aſſerentes quidpiam, cautius nobis progrediendum credamus, quoties ea nobis offeruntur, quæ vix per multas inconſequentes præmiſſas elici potuerunt à meditabundis Palæonydoro & Coria, & poſt hos ab aliis, prægreſſos ſine diſcuſſione ſecutis, atque hoc ſolum agentibus, ut majorum qualecumque dictum aliqua veriſimilitudine veſtiant, quamdiu affertur nemo qui contrarium poſitive dixerit: quaſi ſcriptores veteres in terminis refutare potuerint, quod multis poſt ſeculis excogitaturi erant recentiores.

90 Reſtant ex objectis, Sancti Eugenia & Serapion. De hoc jam obiter egi Art. 10 n. 48, nec video quid addere hoc loco poſſim, cum in ſilentio totius antiquitatis de ejus ante Epiſcopatum monachatu, fidem nullam mereatur ſimplex unius Palæonydori aſſertio; etſi petentibus, ejus cultum ſibi concedi, Carmelitis annuerit ſacra Rituum Congregatio, non admodum ſolicita quam certo probarent illi, ipſum ad ſe pertinere. De S. Eugenia operæ pretium fuerit paulo prolixius agere. Hæc ut Carmelitana fuiſſe demonſtretur, allegantur Baronii verba, dicentis ad an. 188, quod *nuptias averſata, unaque cum fidelibus eunuchis Proto & Hyacintho ſecedens, delituit inter Monachos, quos*, inquit, *Eſſenos à Philone dictos, demonſtravimus.* Sed numquid etiam demonſtraverat Baronius, aut vobis unquam aſſenſus eſt, Eſſenos illos fuiſſe Carmelitas, ab Elia traductos? Contrarium me puto demonſtraſſe, & ipſe proceſſionem veſtram ſatis crude explodit. Quod autem ad Acta S. Eugeniæ attinet

attinet, unde objectio petitur; ea quam ſint exiguæ fidei agnoſcit ipſe Baronius, in Notis ſuper Romano Martyrologio ad diem 25 Decembris.

91 *Acta*, inquit Baronius, *à Metaphraſte deſcripta extant apud Lipomanum & Surium* (addo ego antiquiora & ſinceriora Latina extare in Vitis Patrum, editis à Roſweydo). *Habent tamen aliqua, quæ cenſura indigeant: veluti quod ibi legitur de Philippo Eugeniæ patre, facto (ut ait Auctor) Epiſcopo Alexandrino: quod plane commentitium eſſe, tabula Epiſcoporum, quæ ab Euſebio in Chronico, & Nicephoro Epiſcopo Conſtantinopolitano & aliis deſcribuntur, manifeſte declarant.* Addere potuiſſet ex Originibus Eccleſiæ Alexandrinæ, ab hujus Patriarcha Eutychio deſcriptis (ſi eas ille habuiſſet, ut eas an. 1642 Arabice ac Latine vulgavit Seldenus) nihil magis contrarium fingi potuiſſe proprio iſtius Eccleſiæ inſtituto, quam ut ſic aliquis ibi advena, & ex perſecutore neophytus, eveheretur ad Cathedram S. Marci Euangeliſtæ.

92 Marcus enim, teſte Eutychio, *conſtituit Patriarchā Alexandriæ Ananiam*, (aliis Anianum) *& duodecim Presbyteros cum eo; adeo ut cum vacaret Patriarchatus, eligerent unum de illis, cujus capiti reliqui undecim manum imponerent, eumque benedicerent & Patriarcham crearent; & dein virum aliquem inſignem eligerent, eumque Presbyterum ſecum conſtituerent, loco ejus qui ſic factus eſt Patriarcha; ut ita ſemper extarent duodecim. Neque deſiit Alexandriæ inſtitutum hoc*, inquit idem Eutychius, *uſque ad tempora Alexandri Patriarchæ, qui fuit ex numero illo trecentorum octodecim*, ſcilicet Epiſcoporum, ſub Conſtantino Magno præſentium primo Niceno Concilio. Si placuiſſet Baronio plura à ſe animadverſa indicare, non dubito quin inter ea etiam fuiſſet, quod ibidem cap. 4 apud Roſweydum dicitur *mos fuiſſe apud Ægyptios, ut quando circumeunt monaſteria Epiſcopi, pſallentium eos ſequatur exercitus*; & ſic *cum Heleno, Heliopoleos Epiſcopo*, ituro ad monaſterium, ubi Eugenia occurrit, *erant amplius quam decem millia virorum pſallentium.* Item quod Eugeniam *tertio converſionis anno*, adeoque ætatis 18, Fratres, inter quos ipſa ſub habitu virili latebat, Abbatem conſtituerint; quodque eâdem ad Præſidem patrem ſuum adductâ, ab eoque unà cum ſociis damnatâ mortis, *Sacerdotes & Epiſcopi, cum multo populo Chriſtiano, ante Amphitheatrum erant; ut, dum fuiſſent interfecti hi qui accuſabantur, ab eiſdem ſepelirentur.*

93 Quam autem alienum erat à moribus Commodi Imperatoris, ut qui, Dione teſte, tam facilis erat ad conſtitutos à ſe magiſtratus commutandos, *ut in annum viginti quinque Conſules deſignaret*, alios aliis identidem ſufficiens; Philippum tamen, S. Eugeniæ patrem præfatum, *non ut Præfectum, ſed ut Regem Alexandriæ ordinaverit atque conſtituerit, ut dum in vita maneret ſucceſſorem nullum ſuſciperet*? Hoc tamen illi ſcribere fingitur, anno jam decimo Præfecturæ currente, filius & ſucceſſor Commodi Severus; mandans, *ut diis omnipotentibus ſolitam culturam exhibeat; vel depoſita dignitate etiam propriis facultatibus cedat.* Idque, non obſtante eo, quod idem Severus paulo antea, accepta à Philippo jam converſo relatione de Chriſtianis, edoctus, eos *ſatis prodeſſe reipublicæ, ideoque debere abſque perſecutione aliqua in urbibus habitare*, petitioni annuerat; & ſic facta erat *tota Alexandrina civitas quaſi una Eccleſia, eratque omnibus civitatibus gaudium.*

94 Hæc omnia aliaque plura conſiderans, non ſolum cunctabitur ex fide Actorum talium credere præpropera illa & numeroſa in Ægypto cœnobia, in Actis commemorata; ſed etiam intelliget, tota Acta aliud non eſſe

quam pium drama, ad ejuſque ornatum gratis confictam Philippi profectionem cum filia in Ægyptum, hujus Monachatum in eoque Prælaturam; Melanthiæ curationem, amorem, calumniam; confeſſionem Eugeniæ agnitionemque, & totius familiæ converſionem, atque Martyrium Philippi in Ægypto toleratum, ac denique reditum Romam Eugeniæ cum matre, fratribus atque eunuchis ſuis; ubi Claudia mater cœnobio viduarum; ipſa Virginibus præerat tempore S. Cornelii Papæ, id eſt annis fere 70 poſt Virginis ab Urbe Roma diſceſſum. Quare cavebit, credo, de his monitus jam lector aliud ſuſcipere, quam quod (ſicut ex genuino Bedæ Martyrologio aliiſque antiquioribus indubitatum habemus) S. Eugenia, virgo nobiliſſima, Romæ Martyrium inſigne peregerat, nec non Eunuchi ejus duo SS. Protus & Hyacinthus: de quibus agendum ſucceſſoribus meis ex profeſſo erit, ad diem 11 Septemb. & 25 Dec. Sane cum dicta martyria acciderint tempore Gallieni Imperatoris, vel ſola temporis diuturnitas decurſi ab anno 7 Commodi, qui fuerit Chriſti annus 186, ad initium ſolius Gallieni an. 250, ſufficit ad convictionem impoſturæ; atque ad ſuſpicandum, Philippi Imperatoris vel converſionem vel magnum affectum erga fidem Chriſti, indulgentiamque erga Chriſtianos ac necem, dediſſe occaſionem fabulæ; quæ cum eſſet bonæ ædificationis plena, eodem modo ſuſcepta fuerit ab antiquis virginitatis laudatoribus, quos Baronius allegat, quo acta SS. Juliani & Baſiliſſæ, de quibus actum Art. 15 §. 8.

PARAGRAPHUS V, VI, VII, VIII, IX.

Antiqua Carmelitarum monumenta, quibus Elianum inſtitutum oſtenditur continuatum uſque ad annum 300, 400, 500, 600, 700.

RESPONSIO.

95 FLoruit tertio ſeculo, qui primus nominatur à Tua Paternit. *S. Dionyſius Papa*, cujus nomini addit ſecundus apud Henſchenium Catalogus, ſcriptus poſt annum 530, quod fuit aſſumptus ad Cathedram *ex Monacho*, *cujus generationem deprehendere non potuimus*. Expecto, Pater Rev. ut eum ex Carmelo proceſſiſſe, nos doceas diſtinctius, quàm ſeculo ſexto, quo ſcriptus Catalogus ille eſt, docere quiſquam potuit. Si divinandum ſit; ex Ægypto, ubi ſolitariam vitam Monachus egerit, veniſſe Romam, ſicut illi, quos incipiens Antonius Monachos inveniſſe ſe ait, indeque occaſione aliqua miſſum Romam, ibique detentum, opinarer potius quam ex Palæſtina, ubi ante Hilarionem ignotum erat ipſum quoque nomen Monachi.

96 *S. Spiridionem* Trimethuntis Epiſcopum in Cypro, quem objicis n. 53, Monachum numquam fuiſſe, nedum Carmelitam, oſtenſum eſt Art. 10 n. 48. Quando idem fuit ab Euſebio (Rufinum nominare debuiſti) dictus *vir unus ex ordine Prophetico*; nihil minus intellexiſti quam quod nunc ſonat nomen *Ordinis*, acceptum pro Congregatione regulariter viventium, ſub uno Capite unaque Regula. *S. Hilarion* à S. Antonio ſumpſit normam ſolitariæ vitæ, quam reverſus in patriam alios ſuo docuit exemplo; adeoque per eum inepte probatur ſucceſſio Eliana, qui in Palæſtina non reperit fundatum,

tum pridem Monachatum, ſed eo intulit. Quod autem iſtorum cultus vobis indultus fuerit, hoc vel ſuperiori ſeculo, quanti faciendum ſit, ex dictis jam ſæpius patet ſatis.

97 Seculo quarto, Conſtantini mater Helena, cum Crucem Dominicam reperiſſet, ædificavit S. Reſurrectionis eccleſiam, & alia nonnulla loca pia, rite expurgata ſacris ædificiis ornavit. In his an fuerit S. Annæ eccleſia ad probaticam piſcinam, non video unde affirmari poſſit, vel efficaciter negari: ſed bene, quod nullam ſtruxerit ad Portam Auream, nedum quod eadem Carmelitis ceſſerit, poſt urbis deſtructionem: hoc enim cum omni ratione negatur, contra Pſeudo-Enochum auctorem vitæ S. Angeli. Non etiam negaverim, quod Nicephorus Calliſtus primus aſſeruit, lib. 8. cap. 30, eamdem Helenam matrem, erexiſſe *ad ſacrum Iordanem Ioanni Baptiſtæ perpulcram ædem, aliamque ad acclivitatem montis Eliæ Theſbitæ.* Verum neſcio cur de Carmelo id intelligatur, potius quam de eo monte, ex quo in vicinum Jordanem profluit torrens Carith., ad quem ſediſſe & delituiſſe idem Elias dicitur 3 Reg. 17. Certe idem Nicephorus Reginæ iter, ſecundum Jordanis ripam à loco baptiſmi uſque ad Tiberiadem videtur ducere, idque ex toto ejus contextu ſuadetur, & ex his mox ſequentibus verbis. *Inde quatuor dierum itinere Tiberiadem venit;* quantum præciſe eſt ſpatium à Carith illuc. A Tiberiade autem ivit in Thabor; atque hinc, flexo verſus Occidentem itinere, ad Nazareth atque in Cana pervenit; unde in vicinum Carmelum ire cœptâ viâ potuiſſet, ſi hunc adire ei fuiſſet propoſitum; & non, eo præterito, maluiſſet flectere Hieroſolymam. Hæc conſideraſſe oportuerat, priuſquam mihi objiceretur templum Eliæ extructum ab Helena. Quin etiam conſideraſſe debueras, Pater Rev. in re tam antiqua non magnam cenſeri poſſe iſtius Nicephori auctoritatem, ſeculo 14 ſcribentis, quæ apud neminem priorum leguntur, & ab ipſo ſine teſte referuntur, ſicut & alia multa fidei valde incertæ.

98 Multo minus valere debet Hiſpanus Villegas, in Vitis Sanctorum an. 1591 editis Toleti, Venetiis autem Italice an. 1611; dum ex Petro de Natalibus edens Vitam S. Romani, Monachi & Martyris Antiocheni ſub Maximiano, examinandam menſe Novembris, de ſuo addit, quod fuit *Romanus iſte Religioſus montis Carmeli.* Multoque minus id credi debet fuiſſe *S. Macarius*, Antonii diſcipulus, cui vulgo adſcribuntur 50 Sermones, qui an hujus alteriuſve tam antiqui ſint, merito dubitatur; cum teſte Labbeo noſtro iiſdem *inſerta & deprehenſa, ſint aliquot aliorum auctorum homiliæ:* ut taceam quod idem ait ibidem, *nonnulla admixta haberi, gravi cenſurâ digna.* Quidquid tamen ſit de auctore Sermonum iſtorum, hæc à Tua Patern. n. 59 allegata verba, ex eo qui ad Monachos inſcribitur, *Eliam & Eliſæum ac filios Prophetarum, quos conſtat veraciter veteris teſtamenti fuiſſe Monachos, imitari curate*: hæc, inquam verba, cujuſcumque ſcriptoris & auctoritatis demum ſint, non faciunt quidquam ad probandum, quod ii ad quos ſermo eſt Monachi, in Elia plus habuerint quam exemplum vitæ ſolitariæ, quale jam ſæpe deſcripſimus; & monachatûs talis, qualis capax erat ſtatus veteris Teſtamenti.

99 Seculo quinto egregie floruiſſe Monachiſmum, tam in Oriente quam Occidente, non erat operoſe probandum, Rev. Pater; ſed quod omnes ſint habendi Carmelitæ, ad eorumque pertineant Ordinem. Ad hoc autem probandum, nihil prodeſt liber de Inſtitutione Monachorum, ſeculo quinto perperam adſcriptus, ut dixi; nihil etiam *SS. Euphraſia* & *Euphroſyna* Sanctimoniales, licet cultus earũ vobis permiſſus ſit, ea ratione

ne quam explicui Art. 11 §. 8. Idem intellige de *S. Cyrillo Alexandrino Epiſcopo*, cujus monachatum adeo explodit Baronius. Ego affictum eidem de ortu Virginis librum, cum fictitia S. Annæ genealogia, refutavi Art. 15 §. 8. De *S. Iacobo Pœnitente* juxta Carmelum, egi Art. 11 n. 40. *Euſebius Archimandrita monaſterii Eliæ*, nec non *Silas Presbyter & Prior monaſterii Eliæ*, atque *Babylas Presbyter & Archimandrita monaſterii nominati ſanctæ memoriæ Eliæ*, oſtenſi etiam ſunt non veniſſe ex Carmelo ad Conſtantinopolitana concilia, annorum 448 & 536; ſed ex ipſiuſmet urbis regiæ monaſterio aliquo; proinde non magis huc faciunt, quam pro ſeculo XI in Sicilia faceret eccleſia & monaſterium S. Eliæ prope Troynam, Monachis Baſilianis extructum à Rogerio Comite: Baſilianorum vero inſtitutum vetus, ſiquis cum Carmelitico hodierno comparaverit; multo rationabilius hoc ab illo proceſſiſſe dicet, quam è converſo; cum S. Baſilii Regulam à ſuis in Syria majoribus ante Albertum fuiſſe obſervatam, ipſimet Carmelitæ ſcribant teneantque.

100 Porro ſi num. 38 allegati à Patern. Tua *Palæonydorus* & *Beſlius*, cum *Sanctio*, *Geleuio* atque *Silveyra*, conſiderari hic non merentur; multo minus locus hic dabitur, ad ferendum de antiquitate Carmelitana teſtimonium, Tractatui de Eremitoriis antiquis Hiſpaniæ, nuper fabricato ſub nomine *Iuliani Perez*, in quo fingitur Recaredus Princeps, circa annum 573 reparaſſe antiquiſſima Toleti templa, *quo venerant olim Monachi Carmelitæ*. Suppoſititius iſte Julianus eſt, æque ac Dexter, de quorum recenti fictione ſatis audivimus Eminentiſſimi Aguirre & aliorum Hiſpanorum prudentiorum judicia.

101 Quæ ſequuntur §. 10 perſecutiones, à Chriſtianis, præſertim Monachis, toleratæ ſub poteſtate Saracenorum, toti Terræ ſanctæ graviter incumbentium; potius ad Baſilianos, quam Carmelitas ſpectare creduntur: quia illorum Regula illuc recepta fuiſſe à ſeculis minimum octo, rationabilius præſumitur, Carmelitarum vero ne nomen quidem uſpiam apparet. Colunt interim *S. Anaſtaſium Perſam*, ſub illa perſecutione paſſum, utrique ut ſuum, dum neutris vult præjudicatum Apoſtolica Sedes, hujuſmodi diſceptationes non ſolita decidere definitive: quare nec Benedictinos, Trithemium, Vionem, Dorganium, Menardum damnat, eumdem S. Anaſtaſium ſibi quoq; attrahentes, etſi non doceant jam tum in Palæſtina fuiſſe aliqua Regulæ Benedictinæ cœnobia. Quin etiam toleratur Ghinius, ipſum quoque inſcribens Natalibus Canonicorum Regularium.

102 Sed eccum inſigne & irrefragabile antiquitatis Carmelitanæ monumentum, ſcilicet inſtrumentum pacis, concluſæ *in monaſterio montis Carmeli prope montem Libani*, inter Mahometum utque & Chriſtianos: *in quo* monaſterio *originale concordatum repertum dicitur, & poſtea perlatum ad bibliothecam Regis Franciæ, cujus copiam ad longum producit Rigant Anglus in ſua hiſtoria, à Briot correcta, & Amſtelodami 1677 impreſſa, lib. 2 cap. 2 fol. 240, ſubdens illud à fide dignis auctoribus recipi*. Hæc tu, Pater Rev. num. 84 allegas tam fidenter, quaſi oblitus eſſes omnium quæ contra Joannis Phocæ Itinerarium cauſantur Veſtri, quia apud typographum acatholicum Amſtelodami impreſſum fuit: licet Catholicis optimis curantibus; cum iſti Rigant & Briot quales ſint, nequidem curaveris indagare. Mea quidem id parvi refert, qui non ſoleo fidem etiam acatholicorum hominum, in antiquis hiſtoriarum monumentis publicæ luci dandis, repudiare, ſed potius laudare: Tibi, Pater Rev. imprimis curandum erat, ut quæreres quinam ſint iſti *fide digni auctores*,

allegati

Digitized by Google

allegati à Rigaut, priusquam concluderes, uti concludis, dicens: *Ex quo patet quod probati auctores admittant, Carmelitas ibi circa illa tempora habuiſſe ſua monaſteria.* Hoc ego hactenus non magis credo, quam montem Carmelum ex omnium Geographorum ſententia, totius Phœniciæ interjectu, & olim & nunc diremptum à Libano, per intervallum horarum circiter 40 ſeu 120 milliarium Italicorum, ſeculo Chriſti ſeptimo quo vivebat Mahometh, ſtetiſſe *prope montem Libani. Numquid propter Te* (ut cum Baldad Suhite apud Jobum loquar) *derelinquetur terra, & transferentur rupes de loco ſuo?* Sed neque credere poſſum, Rigautium vel Briotum, cujuſcumque ſint aut fuerint profeſſionis, ad eum impudentiæ gradum aſcendere potuiſſe, ut typis publicarent tale ſuum vel alterius cujuſcumque ſomnium. Impoſtor aliquis, notam habens veſtram credulitatem, nihil non recepturam, cui quomodocumque insereretur Carmeli mentio, commentus ſit illa, Tibique fecerit indicari, unde ſibi aliiſque riſum de Carmelitis faceret, ſatis ſecurus, quod non eſſetis ad Regiam bibliothecam recurſuri pro veritate indaganda, quia neſciretis dubitare in argumento tali.

103 Fecit hoc rogatu meo noſter Joannes Harduinus, Orientalium linguarum & hiſtoriarum ſcientiſſimus, ac variis editis libris notiſſimus Pariſiis, mihique reſcripſit 23 Aprilis in hæc verba: „ Eſt ſane manu„ſcriptum in bibliotheca Regia, eſt & edi„tum Arabice ac Latine, & Latine qui„dem prius, anno 1638 Roſtochii ſub hoc „titulo, *Mahumedis Teſtamentum; ſive pacta „cum Chriſtianis in Oriente inita . . . . „edita à Ioanne Fabritio Dantiſcano:* ſed de „monte Carmelo ne littera quidem ibi „unica. In bibliotheca Regia titulus hic eſt: „ *Teſtamentum & pactiones initæ inter Ma„humadum, legatum Dei, & Chriſtianæ fidei „cultores. Mahumadus, à Deo miſſus, &c.* Pro„lixum ſane inſtrumentum eſt, in cujus „fine ſic legitur: *Secretarius autem fuit „Muavia Ben-Abi Sofian, Miles Nuntii „Dei, die Lunæ ultima menſis quarti, anni „quarti Hegiræ, in Medina.* In Arabico „plane idem eſt, nec quidquam aliud. An „Medina, Arabiæ felicis civitas, ubi cor„pus pſeudo-prophetæ habetur, vicina „Carmelo? Imo diſtat pluribus quam du„centis leucis. An Medinæ ſimul & in „Carmelo Mahumadus? An Hegiræ quar„to anno? an omnino in vita ſua Syriam „vidit Mahumadus? Non ſunt igitur *fide „digni Auctores*, qui tam falſa & ridicula aſ„ſerunt vel recipiunt.] Verumne, an ſuppoſititium ſit Teſtamentum præfatum, & unde in bibliothecam Regiam allatum, non quæro, nec an omnino Medinæ ſcriptum: ſolum ex Elmacino noto, quod Mahometum, agentem Mechæ urbe ſua natali, & ſuæ dominationis fundamenta ponentem per emiſſos alios pſeudo-prophetas, *acceſſerunt Chriſtiani, tum Arabes, tum alii; eoſque in fidem ſuam recepit, ſcripto illis ſecuritatis ſymbolo: ita & Iudæi & Magi & Pagani, aliique qui fidelitatis ei juramentum praſtiterunt, fidem ab eo liberam ſunt conſecuti, ea tamen lege, ut tributum & cenſum penderent .... approbavitque Euangelium & Legem Moſaicam.* Hæc ille, reliqua Mahometi geſta ſic proſequens, ut eum extra Arabiam poſuiſſe pedem, belli vel pacis cauſa, prorſus taceat.

104 Claudat hanc Reſponſionem parvulus Monachus, ut putatur, Carmelita, ad pedem Marianæ ſtatuæ repertus, inter jacienda fundamenta Carmelitani apud Hiſpalim monaſterii. Annum, quo illuc venerunt Carmelitæ, utcumque ſcire poſſumus ex lib. 5. cap. 13 Hiſtoriæ Hiſpalenſis, ab Alfonſo Morgado editæ an. 1587. Dicit enim, quod in archivio iſtius Conventus inveniantur ſcripturæ conditæ infra quadra-

geſimum ab urbe recuperata annum, id eſt infra annum 1288. Ejuſdemne ætatis ſit monaſterium cum eccleſia qua nunc utuntur Carmelitæ, atque adeo an tunc vel diu poſtea refoſſa imago prædicta ſit, nolim ſcrutari. Nolim etiam præjudicium facere veræ ejuſdem imaginis antiquitati, ex genio nationis, nimis facilis (ut vidimus) ad fidem habendam refoſſis in ſpeciem antiquitatibus.

105 Poſito tamen, quod imago, qualem deſcribit Morgadus, *effecta ſit ex ſolido alabaſtro, ſtaturâ puellæ quindennis; quæ nunc collocata eſt ſupra altare majus Dominæ noſtræ perquam bene ſculpta, repertaque* (ut ait) *intra quamdam foveam, occaſione fundandi monaſterii reſeratam.* Poſito, inquam, quod hæc omnia vere ſic acta ſunt & inventa, ſicut narratur; qua ratione nobis perſuadebit Morgadus, vel potius inſtructores ejus Carmelitæ, quod ſtatunculus, ad illius pedem *ex eodem alabaſtro effectus, ſit talis ut ejus habitus aliaq; inſignia clare demonſtrent Ordinem Carmeli?* Subdit autem his dictis Morgadus quod ſequitur: *Quis illam imaginem iſtuc attulerit defoderitque, non ſatis certo definiri poteſt. Licet enim verum foret, quod Ordo ſit antiquiſſimus, ſicuti revera eſt* (nota, *ſicuti revera eſt*, quaſi poſtea adjectum, forte petentibus iis quorum intererat) *certo tamen conſtat non fuiſſe ipſum in Hiſpania antequam ultimum recuperaretur Hiſpalis*, id eſt ante annum 1248. *Dicitur autem per traditionem, fundatam in bona conjectura, quod quidam divini iſtius Ordinis devotus, volens tempore Gothorum in hac civitate fundare Conventum Fratrum Ordinis Dominæ noſtræ de Carmelo, elaboravit imaginem iſtam devotiſſimam talem in finem; verum cum eodem tempore* (circa annum 713) *ſupervieniſſet ruina & deſtructio Hiſpaniarum, fundator futurus defodit iſtam imaginem ſimul cum campana: ubi defoſſa manſit, quamdiu Hiſpalis fuit ſub poteſtate Maurorum, tam ſplendida & formoſa, ſicut eam hodie cum admiratione videmus.*

106 Hactenus Morgadus, recte cenſens, traditionem præfatam in conjectura fundari: hæc vero ſoli illi poterit videri veroſimilis, qui ſibi potuerit perſuadere, notum fuiſſe in Hiſpania Ordinem Carmelitarum, ſeptingentis annis prius quam ſciatur illuc fuiſſe inductus. Scilicet necdum prodierant Hieronymi Higueræ figmenta, ad fundandam ejuſmodi traditionem: cui quam parum fidendum putaverint tum ipſe Lezana, tum alii qui ejuſdem ſtatuæ ex Morgado meminerunt; apparet ex eorumdem de tali traditione ſilentio. Interim libenter aſſentior Morgado, *occulta Dei providentia factum eſſe, ut eodem loco conderetur Carmelitarum monaſterium*, ubi Mariana effigies pridem defoſſa latebat. Optimi enim ominis fuit inventio ejus, undecumque vel quomodocumque iſtic depoſitæ; licet adgeniculatus eidem vel Monachus vel Clericus nihil pertinuerit ad Carmelitas; repræſentans, uti in ſimilibus conſuevit fieri, illum ipſum qui ſtatuam fabricandam curavit, ut poſſem pluribus exemplis probare, ſi illa forent tam antiqua quam ſunt Gothorum Regum tempora. Talis tamen fortaſſis eſt pictura vetus, in ſubterranea Romæ eccleſia ad Thermas Trajani, ubi primum ſecundumque Romanum Concilium celebratum putatur à S. Silveſtro, ejuſque opus eſſe, expicta ibidem Deiparæ effigies, ſtatura multo grandiori quam ſit Pontificis, qui à Deipara benedictionem accipit, junctis manibus & genibus in terra flexis.

PARA-

Digitized by Google

PARAGRAPHUS X, XI, XII.

Quædam Carmelitarum monumenta, & Conventuum fundationes in Europa poſt annum 700: *quibus demonſtratur eorum inſtitutum monaſticum Eliamum continuaſſe uſque ad annum* 800, 900, 1000.

RESPONSIO.

107 Legenti poſitum ſuperius titulum Articuli totius, pollicentem documenta ſucceſſionis Elianæ, demonſtrata *ex ſacra Scriptura*, *Pontificum Bullis*, *Breviariis*, *Miſſalibus*, *Martyrologiis*, *Hiſtoriis ac Revelationibus*, ſubibat animo iſtud Poëtæ,

Quid dignum tanto dabit hic promiſſor hiatu? Ecce autem, per ſeptem prima æræ Chriſtianæ ſecula, nihil tale produxiſti hactenus, Rev. Pater: & vereor, ne æque ſterilia & ſolidæ probationis vacua decurrant ſecula ſequentia quatuor. Certe Italica monaſteria, quæ fugientes Hunari perſecutionem Carmelitæ, hoc ſeculo condiderint Florentiæ, Senis, atque Piſis, atteſtatione Ægidii Gelenii & Lezanæ veſtri nequeunt fulciri, quando illi aliud non proferunt quam Florentini Thomæ atteſtationem fictitiam, aliaſque nihilo certiores probationes.

108 De Atteſtatione Thomæ jam actum eſt tertio: de Senenſi fundatione etiam egi in Apologia pro Sanvico ſæpe citata, ad num. 260 Patriarchalis hiſtoriæ; ubi dico, quod „Senenſis Conventus probationem aliam „pro ſe non allegat, quam tranſſumptum „quoddam Notariale, anno 1573 acceptum „*ex quibuſdam antiquis Chronicarum libris* „*& codicibus*, qui tunc reperiebantur *pe-* „*nes & in manibus magnificorum virorum D.* „*Franciſci de Thomaſiis*, *D. Orlandi de* „*Malavoltis*, *D. Alexandri de Biringuccii*, *& D. Pyrrhi de Landucciis*, *nobilium civium Senenſium*, *collectarum per ſe* „*& eorum antenatos*: idque vulgari Italica „lingua: in quibus, tamquam ex uno aliquo communi fonte, iiſdem ubique Italicis verbis, nec niſi ætatem ſeculi 15 „referentibus, ſcribitur, quod *anno* 797, „*redierunt omnes Fratres S. Mariæ de monte* „*Carmelo prima vice ad eccleſiam S. Nicolai*, „*ubi antea habitaverant Eremitæ*: item, quomodo iidem *Fratres*, *anno* 1187 *Senis* „*laborantes penuria aquæ*, puteum foderint „eo ſucceſſu, qui fuſe narratur. Cum producti fuerint iſtorum temporum annorumque „ſcriptores, ex quibus Magnifici iſti Do„mini talia acceperunt; tum licebit examinare, an æque certum, ipſos ſcriptores tales „revera eſſe quales prætenduntur, quam „certum eſt in Chronica Sanvici nihil inve„niri, ob quod contrarium aſſerens debeat „eſſe ſuſpectus. Si vero ſuſpectum eum „non habent Carmelitæ, de illis non poſ„ſunt non merito dubitare; cum palam ſit „pro illis non adferri teſtimonia ſeculum „16 excedentia; fieri autem facillime po„tuerit fiatque centies, ut cum locus ali„quis inquilinos mutavit (ut nihil perpe„tuum eſt ſub ſole) traditio vulgi, qua nihil „incertius, poſtremis notiſque ſibi incolis „applicet, quæ olim contigerunt aliis alte„rius conditionis ordiniſque.

109 De Piſani Conventus antiquitate, prætenſis Florentinæ ac Senenſis fundationibus fere pari, tranſcribit Pat. Tua verba Le-

zanæ, ita conjectantis, quia vicinæ ſunt civitates, eoque trahitur *memoria* quædam *ſepulchralis, qua dicitur ibi jacere quemdam devotum Beatæ Virginis, qui anno* 800 *ex hac vita ceſſerat*. Addit Lezana, quod *eam* memoriam *habet Coria*; ſed dum recitare eamdem ipſe non audet, neque Tua Patern. eam profert; neſcio quomodo Lectorem paulo moroſiorem velit aſſentiri præmiſſis, adeo dubiis & incertis. Talis etiam ea eſt, quam Patern. Tua petit ex *Niceta* & *Theophylacto*, *Hegumenis S. Eliæ*, Nicæno II ſubſcribentibus; & quod in Art. 1 Conſtantinopolitani quinti *ſupplicavit & ſubſcripſit, Theodorus, miſeratione divina Diaconus & Monachus novæ Lauræ, pro omnibus monaſteriis Eremi Hieroſolymorum*. Nec enim hæc probantur, Carmelitas potius quam Baſilianos ſpectare, ut ſupra vidimus; & ad prædictam Eremum nihil ſpectat Carmelus, procul inde remotus.

110 Nihilo plus ad intentam concluſionem facit imago Conventus Drepanitati in Sicilia, quæ in fimbria veſtimenti dicitur inſcriptum habere, *ex Chaldaicis litteris aureis Italice redditis*, lemma, ſic Latine ſonans: *Salutate Dominum &c. ſculpta in Endithet Cypri, anno* 730 *menſe Auguſti, &c.* Quidquid enim de tali inſcriptione ſit, quam conſequentiam ex ea facere homo ſenſatus poſſit, ſic argumentando: Drepani apud Carmelitas habetur imago ſculpta in Cypro an. 730, ergo illi jam tunc Drepani Conventum habuerunt? An non potuit imago, vetuſtiſſima quamvis, à Fratribus, ex Terraſancta in Cyprum ſeculo 13 appulſis, inde in Siciliam transportari? Itaque nolo tempus conterere circa examen litterarum Chaldaicarum in Italicas tranſlatarum, annum Chriſti, aliaque ſimilia.

111 Pro ſeculo nono allegatas Indulgentias Leonis IV ſic excuſſi, ut fidem amplius inventuras non credam; uti nec invenient apud eruditos quæ Carolus Magnus fingitur geſſiſſe in Terraſancta, quā pedibus ſuis adivit numquam, ſed eleemoſynis juvit, ab Elia Patriarcha rogatus. Turpini fabulas nemo nunc recipit, licet iis multum delatum fuerit ſeculo 14, quando etiam viri docti, qualis Jacobus de Vitriaco, ab iiſdem non abhorruerunt: nec tamen ibi quidquam de Carmelitis, diu poſt fabulas iſtas vulgatas nominari cœptis.

112 Sergium II ſcio reſtauraſſe eccleſiam SS. Martini & Silveſtri, hodie dictam in Montibus, & *juxta latus ipſius à fundamentis* conſtruxiſſe *monaſterium, in quo Monachorum Deo famulantium congregationem, pro quotidianis laudibus in prædicta eccleſia, die noctuque Domino Deo noſtro deprecantes, conſtituit*, teſte Anaſtaſio Bibliothecario: ſed quod illi fuerint Carmelitæ nec dicit Anaſtaſius, nec probat Lezana ex inſtrumento anni 1652, quo narratur, quomodo ab excavantibus terram ſub altari ibidem majori, apparuit *lateritius paries, in cujus medio erat forulus vacuus, & ad cujus latera utrimque conſpiciebantur imagines duæ depictæ; quæ, etſi aliquatenus deletæ erant, ſatis tamen apparebat duos ibi Sanctos ex Ordine Carmelitarum repræſentari*; Patrum ſcilicet Carmelitarum hoc ſibi imaginantium judicio, cujus ne rationem reddere certiorem cogerentur, prudenter caverunt ne ipſas effigies coloribus exciperent, aut ex ære ſpectandas darent, ſicut alia ibidem inventa vulgaverunt, puta imaginem ſupramemoratam *S. Mariæ* cognominatæ *Gaudium Chriſtianorum*, benedicentis Pontifici, coram ſe genuflexo, vere antiquam; imo & aliam recenter pictam indidem vulgaverunt, repræſentantē ſynodū Romanā I, licet à vera alieniſſimam.

113 Multo minus ad probationem ſufficit trabs vetuſta, in Conventu Leontino talibus litteris inſcripta, DIE DECIMA QUINTA FEBRUARII, UNDECIMA INDICTIO-

NE, quibus, neſcio à quo vel quando, additæ zifræ 837. Zifrarum enim ut-uius recentior eſt, & in talibus ægre reperiendus ante annos ducentos; ſic arguitur imperitia ſcriptoris (ſiquidem eum annum putavit poſſe componi cum *indictione undecima*, quæ tunc numerabatur *decima quinta)* & nimia credulitas inde colligentium antiquitatem Conventus, quaſi ea trabs non potuerit ibi fuiſſe collocata diu ante adventum Carmelitarum; ſicuti in noſtra profeſſa domo Antverpiæ, multis annis prius quam hæc cederet Societati, ſub ſcalis lapideis fuit ſculpta nota anni 1539, quo necdum confirmata Societas erat. Rem deductam inveniet Lector, expenſamque totius argumentationis vanitatem tom. 3 Maji pag. 841 Append. 2 ad Vitam S. Angeli, ubi *de quibuſdam in Sicilia Conventibus, qui ante ſolennem migrationem Ordinis ibidem extitiſſe dicuntur.*

114 Tu, Pater Rev. eam Appendicem totam ſic diſſimulas, acſi vidiſſes numquam, ne reſpondere cogereris; & fracta Patris Bonæ-ſpei tela incaſſum, more tuo colligis regeriſque mihi. Quæ porro ex Baronio allegas num. 98 de Eliæ oratorio, Baſilii verſibus celebrato, deque eccleſia à Baſilio Macedone reſtaurata, nihil ad Carmelum Carmelitaſque ſpectare demonſtravi Art. 6 n. 14. Ita me video expeditum, Rev. Pater, à Tuis, pro ſeculo nono, certiſſimis (ut opinaris) evictionibus; atque ad ſeculum decimum tranſeo: in quo magnopere laborandum mihi non erit. Ordinis enim ab Indulgentiis, Joanni XI circa annum 913, Adriano II, & Stephano V affictis & alibi ſatis excuſſis: horum vero nominibus neſcio cur addas nomina Sixti IV, & Gregorii XIII, an etiam hi videntur tibi ad ſeculum 10 pertinere?

115 Dinckelſpulenſem quoque antiquitatem reducis in ſcenam, eique ex Lezana addis Perutini Conventus fundationem pro anno 950; pro quo ad alium locum transferendo, Benedictus IX, ſub annum 1034, licentiam concesſerit die 2 Auguſti. Teſtis laudantur Cæſar Criſpolti & Ludovicus Jacobillus, hujus noſtræ ætatis ſcriptores ambo: à quibus ſi Bullæ prætenſæ ecgraphum obtinere potuiſſet Lezana, haud utique omiſiſſet Annalibus ſuis inſerere; ſed apparuiſſet, credo, Eremitas eos, quibus aliò migrandi facultas dabatur, iſtic non nominari Carmelitas; ſolum autem præſumi tales fuiſſe, quia hi ad eccleſiam ſuburbanam S. Mariæ de Valle, veterem iſtorum Eremitarum ſedem, recepti fuerint poſt ſuam ex Palæſtina migrationem, antequam & ipſi migrarent in civitatem, ad eccleſiam SS. Simonis & Judæ. Iſtic enim ſe primitus habitaſſe probant ipſimet ibi picti in habitu Barrato, digno qui ſub oculos veniat æri inciſus, ſicut & alia imago Deiparæ quam ab antiquo adhuc ſervari ait, cum Fratribus ante ſe genuflexis: cui qui appinxit notam anni 1109, præſumi poteſt eadem libertate id feciſſe, qua alius annum 1171 addidit Regulæ; neque ea de re dubitari poterit, ſi Lezana recte annum expreſſit per zifras, tunc necdum Europæ noſtræ notas: imo ſi Fratres ibidem picti ſint in habitu Carmelitico albo, certum enim erit nec ipſam picturam antiquiorem eſſe ſeculo 14.

116 De Benedicti V Pontificatu, exilio, ſepultura, peculiari diſſertatione egi in Paralipomenis ad Conatum, multo quam alius quiſquam accuratius; nec quidquam in tota ejus hiſtoria reperi, unde anſam arripiant Carmelitæ ipſum adſcribendi ſuis; uti nec in eo Epitaphio quod Poſſevinus repe_riſſe in Vaticano ſe ait; neque etiam, quo fundamento vel ipſi vel Benedicto XII illud adſcribant Carmelitæ: hic enim certiſſimo fuit Ciſtercienſis, ille nec Religioſus quidem. Epitaphium vero nec antiquum

 eſſe.

eſſe, nec Romani Pontificis, perſuadet mentium Romani Canonici, ſeculo 12 colligentis antiquas omnes inſcriptiones, quæ ſuo tempore extabant in Baſilica Vaticana, & quomodocumque ſpectabant ad hiſtoriam Pontificiam. Recentioris ergo ætatis & perſonæ eſt hoc; *Hic jacet Benedictus, quem Carmelus protulit, Caſinus aluit, Vaticanus coronavit.* Quid trium iſtorum montium concurſus hic ſignificet, liberum eſt cuilibet divinare: mihi non diſplicet conjectura, qua intelligeretur Carmelita quiſpiam, Poëtica vel alia liberalioris artis laurea donatus à Romano Pontifice, cum antea eodem merito donatus fuiſſet ad vitam annua penſione ſupra Caſſinenſe monaſterium. Sed hanc divinationem meam libenter cedam felici magis conjectori.

117 Interim nihil moveor auctoritate Prioris Antverpienſis, dicentis, ſe imaginem antiquam vidiſſe, *ubi idem Pontifex in habitu Carmelitano & gladio transfoſſus conſpicitur*, quem conſtat *in pace quieviſſe Hamburgi* in exilio. Nihil etiam moveor auctoritate Gelenii, ipſum adſcribentis vobis. Diligens hic quidem collector fuit, ſed ad veri falſique diſcrimen parum perſpicax; ſicut fui coactus demonſtrare ad 21 Maji, agens de B. Richeza Poloniæ Regina, ex monumentis ab eo eruderatis. Quam facile autem ſibi perſuaderi à Carmelitis ſivit, Benedictum V fuiſſe Ordinis ipſorum; tam facile eidem adjunxit *SS. Clementem &, Silverium Pontifices, nec non Zachariam.* Primum rejicit ipſemet Lezana ad an. 102, n. 2. Secundum, quia abdicare Pontificia inſignia & cum habitu monaſtico mutare fuit coactus, libenter adſcriberet monaſtico Ordini, atroque & Carmelitico, nam *Trithemius expreſſis verbis fatetur, Benedictinum Ordinem non fuiſſe profeſſum, quia ipſius inſtitutione anterior fuit.* Ita Lezana ad an. 537 n. 2. Pulchra enimvero argumenta. Baſiliani ſaltem ante Benedictum fuere. Quid vero de Zacharia? *Monachum Græcum*, inquit idem Lezana ad an. 742, eum fecit Onuphrius Panvinius; & Benedictinum non fecit Trithemius, ergo &c.

118 Quod num. 102 aſſeris, Rev. Pater, circa annum 986 floruiſſe S. Gerardum Epiſcopum Canadinenſem in Hungaria, & Protomartyrem, verum eſſe poteſt; licet primum obierit, ab impiis de monte præcipitatus an. 1030: ſed quod fuerit Carmelita, licet pro tali colendum eum petiveritis & impetraveritis, credi non poteſt. Hinc Melchior Inchoffer, in Annalibus Eccleſiaſticis Hungariæ, Romæ impreſſis anno 1644, tali cultu non obſtante, haud veritus eſt ſcribere pag. 357, „Gerardus Patri- „cius Venetus, ex familia Sagredorum, „Epiſcopus, Martyr, & Hungarorum „Apoſtolus nominatus, & qui *primus pa-* „*triam*, ut loquitur Romanum Martyro- „logium, *nobili Martyrio conſecravit.* Hic, „inquam, Gerardus, non Carmelitarum, „ſed S. Benedicti inſtitutum profeſſus eſt; „non Hieroſolymis, ſed Venetiis, ad S. „Georgii majoris, ſub B. Mauroceno, pri- „mo ejuſdem monaſterii Abbate. Sed ne- „que Hieroſolymis unquam fuiſſe veroſi- „milius eſt; quandoquidem Hieroſoly- „mam itutus, dum per Hungariam iter „faceret, à Rege Stephano detentus, reli- „quum vitæ ibi tranſegit. Id adeo certum eſt „apud cordatos & graves auctores, ut du- „bitare, nedum contrarium aſſerere, pro- „tervum videri poſſit.

119 Torquet hic ſe omnem in partem Lezana veſter, tertium ſuum Tomum anno 1657 editurus; & agnoſcit, veteres ſui Ordinis auctores, huic *S. Gerardum* adſcribentes, eum facere *Epiſcopum* vel *Patriarcam Antiochenum*; utique in Syria, non Canadinenſem in Hungaria; *in Hungaria* tamen martyrizatum; atque adeo duas in

unam

unam perſonam conflaſſe, quemadmodum is qui ſcripſit Faſciculum temporum ad an. 1004, Gerardum Venetum confudit cum ſynonymo Epiſcopo Cameracenſi, *dum idem mortis genus ab Hungaris illatum ſuo Cameracenſi tribuit.* Hinc exclamando ſubjungit: *O tenebræ hiſtoriarum hujus ævi!* (Addo ego) ab iis auctæ, qui ut ſuorum deceſſorum errores quomodocumque excuſent, licitum ſibi volunt inducere in hiſtoriam antiquam perſonas nemini notas, ſicut hic fingitur alius *Gerardus, ex Carmelicola Patriarcha Antiochenus*, ad pallianda Palæonydori atque Saraceni figmenta, de aliis ſimilibus pridem convictorum. Fuerunt & alii eodem nomine ac ſimili ſanctitate viri, puta Hoſpitalariorum Hieroſolymis fundator, & Templariorum quidam Miniſter, à Villa magna cognominatus in Tuſcia; ſed nihil hi pertinent vel ad ſeculum 10, vel ad Carmelitas: qui neſcio quomodo ſibi perſuadere potuerint, hominem Latinum & Catholicum (ut nomen & ſanctitas eidem attributa exigunt) Antiochiæ in Syria factum fuiſſe Patriarcham, tenentibus totam regionem Turcis, Syriſque nullos alios Patriarchas habentibus, quam quos ex barbarorum conniventia ipſis dabat Conſtantinopolitanus Imperator, ſchiſmaticus, ſcilicet ſchiſmaticos. Quiſquis tamen fuit Antiochenus Patriarcha ſeculo 9 vel 10, ex Monachis aſſumptus recte dicetur, juxta communem Orientalium tunc uſum; ſed non ex Carmelitis, qui neque Venetiis adhuc ulli erant, neque in Syria, niſi forte ſchiſmatici.

PARAGRAPHUS XIII.

Quædam monaſteriorum Carmelitarum fundationes & monumenta ab anno 1000 *ad* 1100, *quibus demonſtratur Carmelitas hoc ſeculo floruiſſe.*

RESPONSIO.

120 SEculum XI ordiris, ab Indulgentiis, quas vobis dederit Gregorius VII, anno 1073 factus Pontifex: ſed ex eadem Sixti IV bulla, ex qua obtruduntur æque fictitiæ aliæ, adſcriptæ Honorio IX & Honorio X, qui numquam in rerum natura fuerunt. Tum, ex Lezanæ conjectura, præſumitur S. Gerardus Hungariæ Apoſtolus (de quo § præced) ſuaſiſſe S. Henrico Imperatori, ut in Germaniam Carmelitas advocaret; itaque Boppardiæ extructum Conventum, cujus Prior Carmelita obierit anno 1113; item per eumdem Gerardum adductos illos fuiſſe Venetias, teſte Leonardo Priuli, Procuratore Carmelitarum, tum credo quando Lezana ſcribebat. Sed quam inutile pro tanta antiquitate aſſerenda eſt teſtimonium novi hominis, cauſam ſcientiæ nullam dantis; tam nihil ad rem facit (ut jam prolixe demonſtratum eſt) Boppardienſis Prior Henricus. Jam dictis tamen etiam hoc addatur.

121 Anno 1690 menſe Octobri, bis fuit Boppardiæ, cauſa videndi iſtius lapidis, totiuſque loci conſiderandi, vir Clariſſimus, D. Jacobus Baro le Roy, S. R. I. & S. Lamberti Dominus, eruditis circa Belgicas noſtras vicinaſque antiquitates libris nobilis.

Huic

Huic loci Prior cum dolenter quereretur de noſtro circa illius Conventus origines judicio in Actis Sanctorum; mirari imprimis ſeſe ajebat, quomodo potuerimus opinari, locum illum aliquando Benedictinorum fuiſſe, in cujus ædificiis non minus paupertas quam antiquitas relucebat. Et paupertas quidem magna apparebat, collata cum ſplendidis hujus temporis Abbatiarum præcipuarum ſtructuris, non tamen major quam multorum veterum Prioratuum, quos Ordo ille aut poſſedit olim aut etiam nunc poſſidet: fieri autem poſſe dicebat D. Baro, ut ædes iſtæ, utcumque nunc appareant veteres, ante annos non plures quam trecentos fuerint novæ, & ſubſtitutæ firmioribus aliis, quas caſu aliquo flamma abſumpſerit; haud ſane ex vano conjectans, id quod facit veroſimillimum anni 1319 incendium ſupramemoratum. Prior certe, licet obfirmatus in ſententiâ ſua, antiquius oſtendere nihil poterat, quam feneſtram, quæ ingredienti occurrit prima ad ſiniſtram, in eaque Carmelitas habitu fere hodierno. In ea feneſtra, cum bonus ille Prior magnum probandæ vetuſtatis præſidium eſſe crederet; docere illum voluit Dominus Baro, ex forma gentilitiorum ſcutorum ibidem pariter expreſſorum, ad deſignandos illius feneſtræ donatores, ipſam vix habere annorum 200 ætatem, cum ante id tempus ejuſmodi ſcuta oblique inclinari ſolerent, iſtic autem erecta ſtent omnia. Sed homini, notiſſimæ alias inter nobiles rei prorſus ignaro, fruſtra iſtæc occinebantur.

122 Idem, credo, accidiſſet Huji, Leodienſis diœceſis ad Moſam oppido, ſi iſtic fuiſſet D. Baro prælaudatus, & videns pictam effigiem Petri Eremitæ (cujus hic iterum, velut Carmelitæ, meminit Patern. Tua) docere veſtrûm aliquem voluiſſet: nihil ibi Carmelitanum cerni. Non majori cum fundamento etiam hic aſſeris, quod ſub finem ſeculi XI Bertholdus Lemovicenſis, primus Prior futurus Latinorum in Carmelo Eremitarum, comitem ſe junxerit eunti in Terram-ſanctam Godefrido Bullonio: *ex quo* tamen concludit Paternitas Tua, *evidenter conſtare, Religionem Carmelitanam ante annum* 1100 *fuiſſe perfecte formatam.* Nulla extat Bertholdi illius Vita antiqua, & ipſa pſeudo-Cyrilli epiſtola de proceſſu Ordinis aliud non dicit, quam fuiſſe *Religioſum ſanctumque Presbyterum*; tacet de modo & cauſa aſcendendi in Carmelum. Verum tamen credamus eſſe, quod Bertholdus (uti ſcribit Palæonydorus l. 3 c. 1) *Votum, quod in totius Chriſtiani exercitus anguſtia vovit Antiochiæ, fideliter implevit; aſcenditque montem Carmeli, & Religionis habitum, quem poſtulavit, digne ſuſcepit.* An hinc continuo ſequitur, ipſum inveniſſe Ordinem plene formatum? Quid ſi, ut veroſimile eſt, habitum Eremiticum à Patriarcha Antiocheno ſimpliciter petiit & accepit, ut paſſim ſolent Eremitæ; tùm vero *per revelationem Prophetæ* perſuaſus fuerit aſcendere in Carmelum, adhuc deſolatum; numquid tunc jeciſſe potuit ea Ordinis futuri principia, quæ deſcribit Joannes Phocæ, abſque eo quod ibi invenerit Religionem formatam?

123 Ad hoc idem ſeculum refert Paternitas Tua initia Conventus Burdegalenſis in Aquitania, nulla habita ratione eorum, quibus prætenſionis hujus vanitatem luculenter demonſtraveram in Apologia pro Sanvico, ante tomum 3 Maji num. 265 & ſeqq. Patere igitur, ut iſtic impreſſa hic recudi faciam, & addam quæ poſtea ſum commentatus, ad demonſtrandam novitatem earum, quas, ut antiquiſſimas, ibidem oſtentatis, inſcriptionum. Res erit quidem paulò prolixior, ſed propter rerum varietatem non ingrata futura (ut confido) lectori, antiquitatum etiam in linguis peregrinis amanti;

ti; quas tamen præterire poterit cui hactenus impreſſa ſufficient, & ad ſequentem Paragraphum progredi. Priora ego ſic deduxeram.

124 Supereſt, ex quatuor locis Sanvico objectis, Burdegala: pro qua Lezana in Annalibus, *ex Archivis Conventus Burdegalenſis Carmelitarum, nec non ex monumentis lapideis eccleſiæ dicti Conventus*, indicat extracta ſequentia. *Conventus Burdegalenſis Carmelitarum tribus vicibus conſtructus eſt, in diverſis locis civitatis Burdegalenſis, intra tamen ambitum ejuſdem Parochiæ, quæ dicitur S. Eulaliæ Virginis & Martyris. Primo fundatus fuit anno Domini* 1100, *vi voti, facti in honorem B. M. Virginis de monte Carmelo, per Illuſtrem D. de la Lande, eo fine ut victoriam obtineret contra gigantem ſeu hominem proceræ ſtaturæ, qui ex parte inimicorum Burdegalam obſidentium, ad ſingulare certamen cum aliquo Burdegalenſi ineundum deſtinatus erat, ut de ſumma belli diſceptaret. Obtentâ victoriâ ope Deiparæ, Conventum Carmelitarum extruxit; quem deinde alius ejuſdem familiæ Gagliardus de la Lande reædificavit in alio loco, anno Domini* 1217. *Tandem tertio extructus fuit dictus Conventus anno Domini* 1497, *liberalitate D. Catharinæ de la Lande.* Poſtremæ fundationis tempus ex dictis monumentis probari efficaciter poſſe, facile credam, etſi ea non exhibeantur. Landenſi quoque familiæ deberi principium iſtius conventus, admittam libenter. Potuit etiam Gagliardus de la Lande, ipſo quo dicitur anno, ſacellum aliquod intra urbem condidiſſe: cujus adminiſtratio ſucceſſu temporis Fratribus Carmelitis ceſſerit, ad Miſſas ibidem fundatas, ſtatis diebus temporibuſque dicendas. Verum debellatus ille gigas, *ex vi voti, facti B. M. Virgini de monte Carmelo*, tanto prius quam hoc nomine noſci ac coli cœpit Deipara, cumque adhuc deſolatus ſine incola mons ſacer ſqualebat, nec niſi *ſtructurarum, quæ eo loci antiquitus fuerant, veſtigia commonſtraret*, ut ſcribit Ioannes Phocæ: ille, inquam, ab Annonymo Landenſi debellatus anno 1100 Gigas, ſi eſt ex Annalibus Burdegalenſibus hauſtus, eodem Annales iſti apud me loco ſunt, quo Romani de Ænea & Turno, ſive (ut aliquid notitiæ noſtræ vicinius dicam) quo Clivenſes illi, à Teſchenmakero memorati, deſcripti autem à Theodotico Pauli in Chronico univerſali, ubi Ducum & Comitum iſtius nominis hiſtoria inchoatur hoc modo: *Elias de paradiſo veniens, ut fertur, in navicula (trahente illam cygno, aureâ catenâ navi connexâ colloque cygni circumdatâ, per Rheni fluenta ſic ducente) ad caſtrum appulit Noviomagium, in quo virgo unigenita, Beatrix nomine, reſidebat; quam duxit in conjugem, & ex ea genuit tres filios &c.*

Datur hæc venia antiquitati, inquit Livius, Annales ab Urbe condita exorſurus, *ut miſcendo humana divinis, primordia urbium auguſtiora faciant.* Eam licentiam Romani à Græcis, à Romanis provinciæ paſſim & civitates atque familiæ illuſtriores mutuatæ ſic ſunt, ut multas reperire ſit, de quibus nonnulla traduntur *poëticis magis decora fabulis, quam incorruptis rerum geſtarum monumentis.* Atque utinam id ipſum in rebus ſacris, ad ſuas origines revocandis, non etiam ſæpe locum haberet! Nobis ea, ſi affirmare jubeat nemo, refellere in animo plerumque non eſt; ne ſcilicet imperitæ multitudinis clamores, contra nos opuſque noſtrum, gratis ſuſcitemus. Sed cum viri, opinione hominum prudentes ac graves, temeritatis impietatiſque nos arguunt, quia ſimilibus non credimus, neque ea recipimus ut ſolidas Carmelitanæ antiquitatis probationes, uti facit auctor Armamentarii parte 1, num. 160; quomodo poſſumus iis non reſpondere candide, patenterque

temque fictionem vanitatis non redarguere? Quod igitur gigantomachiam prædictam attinet, nihilo veriorem ea, quæ noſtræ Antverpienſi urbi nomenclaturam dediſſe narratur; quæro, quæ ſit illa urbis Burdegalenſis obſidio, antiquis & modernis Francorum hiſtoricis ignota? ipſi etiam, qui Burdegalenſe Chronicon compilavit, Joanni Darnal, & hiſtoriæ Aquitanicæ ſcriptoribus ejuſdem nominis Beſlyo & Bucheto? Tantis eo tempore, quo urbs ſic dicitur fuiſſe obſeſſa, pollebat Aquitania viribus, ut (teſte Oderico Vitale ad annum 1101) *vexillum Guilielmi Ducis ſecuta ferantur trecenta armatorum millia.* Malmesburienſis lib. 4 cap. 2 *ſexaginta millia militum*, id eſt equitum, *& multo plura peditum* numerat. Vetus auctor apud Urſpergenſem Abbatem pag. 237, *Aquitanos, quibus Guilielmus Pictavienſis præerat,* ait fuiſſe *præter vulgus ad triginta millia loricatos.* Niſi ex mea me vehementer fallit conjectura, fabulator aliquis, volens familiæ Landenſis Romanciam verius quam Hiſtoriam texere, cum aliquid intellexiſſet de Normannica invaſione, qua conſtat anno Dom. 848 captam concrematamque Burdegalam; ſimilem aliam poſteriorem commentus eſt, quæ fuerit à Landenſis familiæ progenitore per miraculum coercita: quod quidem miraculum ideo retulerit ad B. M. Virginem de monte Carmelo, quoniam ſciebat ab hujus familiæ Heroe aliquo, ex Terra-ſancta regreſſo, fortaſſis anno Domini 1267, non anno 1217, adductos Burdegalam Carmelitas.

126 Hactenus ego ante tomum 3 Maji: ad cujus deinde ſupplementum colligenti plures notitias tomo 7 ſubjiciendas, in mentem venit recurrere ad librum Hieronymi Lopez, ſubinde acceptum, cui titulus *Eccleſia Metropolitana & Primatialis S. Andreæ Burdegalæ.* Ibi inveni parte 1 cap. 4, quod in quadam Eccleſiæ Lemovicenſis Chronica dicatur, *anno 1206 obſeſſa à Rege Caſtellæ Burdegala*; haberi etiam vetus Breviarium, ſedecim annis poſt iſtam obſidionem manuſcriptum, ad uſum eccleſiæ S. Columbæ Burdegalæ, ubi dicitur *Anno 1206 obſeſſa civitas Burdegala à Rege Hiſpano.* Huc facit quod præcitatus Joannes Darnal, in ſupplemento Chronicæ Burdegalenſis à Gabriele Lurbæo editæ, & ex Latina in Gallicam ab eo verſæ p. 29, ex authentico inſtrumento docet, quod *anno 1208 Petrus Lamberti, Major civitatis Burdegalenſis, Domini Iurati, & Communitas dictæ civitatis, dederunt Prioribus S. Iacobi, in compenſationem quarumdam domuum deſtructarum occaſione obſidionis Burdegalenſis, minores foſſas civitatis, à porta S. Iacobi uſque ad portam Carſananam, ſub certis conditionibus: quæ donatio fuit ex devotione publicata in clauſtris S. Andreæ, coram univerſo populo.* Hactenus Burdegalenſium ejus ævi monumenta, quorum circa annum concordia videtur præferenda recentium ſcriptorum Hiſpanicorum ſententiæ; differentium expeditionem Aquitanicam Regis Caſtellæ Alphonſi uſque ad annum 1209; quaſi ei an. 1206 adhuc fuerit cum Sancio Vaſconiæ Rege bellum, nec illa niſi poſt datas Mauris anno 1207 inducias quinquennales ſit ſuſcepta.

127 Illius ergo obſidionis tempore, factum ſit à Landenſi Toparcha aliquid, quod ædificando ſacello occaſionem dederit, ſed ſeculo 13 inchoato: & hoc ſacellum poſtea ceſſerit Carmelitis, hodie clauſum intra muros monaſterii Annuntiatarum, ſed nomen adhuc retinens *Carmelitarum veterum.* Verum ſicuti in hunc locum male inducti dicuntur illi, uno & amplius ſeculo prius, quam ipſi condendo data occaſio fuit; ſic nihilo melius inde tranſlati dicuntur ad hunc, quem modo poſſident à Gagliardo de Landis, multo citius quam par erat, & quam Sanvicus docet ipſos migra-

re

Digitized by Google

re]ex Palæſtina cœpiſſe. Gabriel de Lurbe, qui (ut jam indicavi) Chronicam Burdegalenſem Latine edidit anno 1589, Conventuum Religioſorum initia accurate ſuis quæque annis notans; *Anno*, inquit, 1264 *Carmelitarum monaſterium ædificari cœptum Burdegalæ extra urbem, ſicut & tunc temporis erant reliqua cœnobia, procurante Domino de la Lande & de Liſle; anno* deinde 1444; *Redeante*, inquit, *Carolo Rege Franciæ, ejus nominis Octavo, Neapoli; dum diverſatur apud Aſtam Inſubriæ urbem, certamen fuit inter duos milites, Zerbelonem Genuenſem & Landam Burdigalenſem.*

128 Nolo ego excuſare Lurbæum, quod ex uſu ſui temporis titulo *de la Lande* præmature adjunxerit titulum *de Liſle*: quæ duæ familiæ primum coaluiſſe dicuntur anno 1450; quamquam nihil vetet, unam olim familiam, partis poſtea toparchiis, bipartitam fuiſſe, ac rurſus coaluiſſe ſeculo xv. Nolo etiam dubitare de veritate duelli, ad Burdegalam commiſſi ſeculo XIII, propter duellum, quod apud Inſubres in Italia tanto diu poſtea commiſſum fuit: nihil enim vetat, utrumque factum diverſis locis ac temporibus fuiſſe: & Fronto Ducæus Burdegalenſis, Joanni Darnalio, Lurbæi Chronicon Gallice, ut dixi, recuſuro ſub an. 1619, Notas quaſdam miſit; ubi *meminit vidiſſe in eccleſiam Carmelitarum collare ferreum, appenſum ad columnam, cum inſcriptione, mentionem faciente duelli alicujus, cujus duelli ſcriptores & circumſtantias optat diligentius examinari.* Fecit hoc noſter P. Leonardus Frizon, variis libris, verſu ac proſa editis, clarus; invenitque mentionem talis duelli factam à P. Joanne de la Lande, ejus nominis tertio, toparcha de Laubrede: qui anno 1460. & 62, ad aſſerendum jus aſyli, addictum ab olim ſuæ cuidam domui, antiquæ poſſeſſionis teſtes ſeptem produxit.

129 Privilegium iſtud datum fuiſſet, *in memoriam & recognitionem gratam, quod urbe à Comite Armeniaco, Hiſpani Regis partes tenente, obſeſſâ, & fame ad deditionem cogendâ, ſed Comitis exercitu pari inopiâ laborante, propoſita ab eo fuerit conditio duelli, urbem ſoluturi aut dedituri, quam quidam Dominus de la Lande ſuſceperit, & urbem victor liberaverit.* Hoc autem poſito, datur anſa ſuſpicandi, quod iſte qui nunc apud Carmelitos ex catena ſuſpenſus cernitur annulus ferreus prægrandis, in forma collaris, prædictæ domui appenſus olim fuerit; eo modo, quo in porta oppidi S. Goaris ad Rhenum, talem unum videre eſt; cui tranſeuntes peregrini collum inſerunt, eoque abſolvi ſe credunt à periculo, quod illac prætereuntibus ac præternavigantibus certum imminere putant, niſi ea ceremonia S. Goari ſe manciparint, libertatemque ſtipe data redemerint. Sic & moris fuerit, ut qui aſylum quærebat, in domo illa, millo iſti ferreo collum immitteret, eoque ſe in clientela familiæ iſtius eſſe proteſtaretur: unde apud vulgus opinio invaluerit, collare iſtud grandius, & magno cuivis giganti idoneum, eſſe ſpolium vero giganti detractum.

130 Sed ſive hoc, ſive illud ſit, neutiquam tamen ex eo probatur, monaſterium Carmelitarum, vel à duellante illo fuiſſe fundatum primitus, vel ante annum 1264. Nam quod Fr. Michael de la Forcade, Carmelitarum per Vaſconiam Provincialis, in diſſertatiuncula, contra Lurbæum ſcripta, ait, anno 1250 iſtic obiiſſe & ſepultum eſſe, *B. Simonem Stok*, Generalem VI Ordinis; id nec ipſi quidem Carmelitæ nunc credent, ſcientes illum obiiſſe anno 1265, veroſimiliter tunc exiſtentem Burdegalæ, propter fundandum conventum, ſuperiori anno illuc adductum; ſicuti paulo antea dicitur adfuiſſe Conventui, Toloſæ in ea-

dem Aquitaniæ fundando ſub annum 1263. Neque etiam huc valet, quod Petrus de Æmiliano, Generalis IX anno 1287, *Galiardum de Landis* agnoviſſe dicatur Carmeli Burdegalenſis *readificatorem*, & pro eo ut tali preces inſtituiſſe. Quomodocumque enim textus decreti ſe habeat (qui, neſcio qua de cauſa, non profertur) aliud non probat, quam *Carmelitis* anguſtius cito fuiſſe primum illud quod invenerant ſacellū; pro quo novam ampliorem que eodem in loco eccleſiam Galiardus iſte ipſis extruxerit: eoque in ſtatu iiſdem res manſere, uſque ad annum 1497, quando Catharina de la Lande, (uti ad annum 1099 n. 18 ait Lezana) *intra ambitum ejuſdem Parochiæ S. Eulaliæ*, olim ſuburbanæ, ſed tunc temporis, producto ſub annum 1454 pomœrio, veteri urbi adjunctæ, novus alio in loco conventus ſurrexit.

131 Prætenſæ ergo ab illis, & à me negatæ Chronologiæ fides tota pendet ex titulis, uſque hodie legendis ſupra frontem pilæ unius lapideæ, ſic inſculptis, ut ſuperius poſitus ſit hujuſmodi Octonarius, à Frontone Ducæo, ut ſupra vidimus, indicatus:

L'an de Grace environ mil & cent,
Funda premier un Seigneur de la Lande,
Au Carme viel, cett' egliſe & convent;
Pour ce qu'au bien obtint victoire grande,
Contre un Geant, qui conduiſoit la bande
Des Eſpagnols, pour Bourdeaux aſſaillir.
Le deſſus dit luy fit payer l'amande,
Car il luy fit la teſte bas ſaillir.

Qui verſus Latine redditi hunc ſenſum faciunt: *Anno gratiæ milleſimo circiter & centeſimo, quidam Toparcha Landenſis, primum fundavit ad locum, veteris Carmeli nunc dictum, hanc eccleſiam & conventum: quia ipſo in loco obtinuit grandem victoriam, contra Gigantem, qui ducebat agmen Hiſpanorum, ad obſidendam Burdegalam; cujus conatus pœnam fecit eum ſolvere prædictus Dominus, quia caput ejus fecit in humum deſilire.*

132 Subtus, ſimili prorſus charactere, abſque ulla quæ quidem notari poſſit ſculpturæ differentia, ſic ut omnino judicari debeant eodem tempore eâdemque manu ſculpta eſſe omnia, alius Octonarius ſic decurrit:

L'an onze cens, avec ſix vins moins trois,
Meſſire Galliard, de la Lande Seigneur,
L'ediſia pour la ſeconde fois
Tout de nouveau, fut reedificateur
En ce lieu-cy: outre il fut fondateur
De la Meſſe, qu'on dit de noſtre Dame
Un chacun jour. Prions le Createur
Qu'il veuille avoir en Paradis ſon ame.

Quiſquis intelligit Francicam linguam hodiernam, non dico Vaſconicam ſeculi XI & XII, facile mecum videt, compoſitionem, nec pervetuſtam eſſe, nec auctorum diverſorum: ſed primam cum ſecunda continuari hoc ſenſu:

133 *Anno undecies centeno, cum ſexies vigeſimo, minus terno; Dominus Galiardus, Landæ Toparcha ipſam pro ſecunda vice ædificavit; fuitque ejus readificator hoc loco. Præterea fuit fundator Miſſæ quotidianæ de noſtra Domina. Oremus Creatorem, ut animam ejus velit habere in Paradiſo.* Hæc ibi, *grandi ac veteri Gothico* (ut dicitur) *charactere ſculpta ad inſtantiā adm. R. P. Angeli de S. Thereſia Provincialis Vaſconiæ, die tertia Aprilis anni* 1682, *viderunt, legerunt, examinarunt, & tranſcripſerunt, Iacobus de S. Marco, & Menaldus Richardi, cives & magiſtri ſcriptores jurati civitatis Burdegalenſis; declarantes, notaſſe & agnoviſſe, pro ea quam regula artis ac profeſſionis ſuæ ſuggerere ſibi poſſunt certitudine, primum quidem octonarium ſciptum eſſe circa initium ſeculi duodecimi; ſecundum vero, circa annum* 25 *ſeculi* 13, *id eſt, anno gratiæ præter propter* 1225. Rurſum vero, *die* 15 *Aprilis iidem*

com-

comparentes, coram Notario Regio Helie, teſtibuſque ad id vocatis, Ludovico Labe & Bernardo Couture, Clericis Burdegalæ habitantibus, eadem jurarunt ſignaveruntque, ne qua ex parte minus authenticus & legalis Actus eſſet.

134 Hinc apparet, quod etiam alibi vidimus, nulli ſumptui parcere Patres Carmelitas, quoties aliquid inveniſſe ſe putant, quod videntur opponere mihi poſſe; etſi ſæpe aut nihil aut parum faciat eò quò oportet. Debeo ego eis magnas gratias pro diligentia tam ſingulari; hæc enim ſecurum me reddit, nihil porro occultandum, quod non in lucem efferent, cum illud credent profuturum ſibi. Hic autem, quod permagni refert, ad ipſum prætenſæ antiquitatis fontem me ducunt; & qui forte, abſque illis originalibus verſibus, poteram commoveri nudo juratorum Magiſtrorum ſcriptorum teſtimonio, rei ſubſtantiam aliis verbis referente; ac ſubvereri, ne plus minuſve recipiendo, reprehenſionem incurrerem Burdegalenſium eruditorum, & ipſam, de qua agitur, rem ſub oculis habentium; nunc fidenter contemnere audeo judicium hominum (ut apparet) ignorantiſſimorum, quales plerumque eſſe tales tota Gallia audio Alphabetarios iſtos pædotribas, præter prima litterarum elementa doctos & docentes nihil: ex quorum numero lecti quidam juramento adſtringuntur, ad dijudicanda uſus quotidiani chirographa, dum verum aliquod eſſe, ait vel negat quiſpiam; idque probare vel infirmare intendit, productis indubitabilibus aliis ſcriptis illius manûs, quæ negatur vel affirmatur ſcripſiſſe. Eorumdem etiam eſt judicare, ſitne ſcriptura aliqua raſa vel interpolata manu diverſâ, neque omnino quemquam talis profeſſionis eſſe Burdegalæ, cujus ſcientia ulterius ſe extendat, faſſus eſt an. 1686 primus inter illos prælaudato noſtro P. Leonardo Friſon; cui ſubſcriben P. Claudius Meneſtrier, antiquarius peritiſſimus, negat haud ſatis mirari ſe poſſe eorum ſimplicitatem, qui tales judices dignos credidere iniquitati a imbuerunt.

135 *Ne Sutor ultra crepidam* dicebat Apelles. Sed ſimpliciter ac bona fide aſſerenti aliquid ſibi viſum lectumque, eam ſoleo habere fidem, quam mihi in talibus dari volo; non aſſuetus Sanctorum Acta Notariali fide munita poſcere ex iis unde habenda ſunt locis. Sed uti mihi, de antiquitate vel auctoritate ſcriptorum judicium danti, non peto fidem cæcam, liberum unicuique relinquens examen rationum, quibus judicium tale nititur; ita prohiberi nolo, quo minus de re ſub oculis poſita judicem, veteriſne, an hodierni, vel medii ævi ſit; bona vel mala fide tradita ab eo, qui primus ipſam litteris prodidit. Ergo, rem ipſam intueamur. Dico ego, verſus iſtos, non diu ante finem ſeculi decimi ſexti compoſitos ſculptoſque fuiſſe: ac veroſimiliter nondum extitiſſe cum Chronicam ſuam Lurbæus ſcriberet, ſed ſolum vetus collare ferreum: quod cum crederetur eſſe monumentum duelli, ad Burdegalam commiſſi à Landenſi Domino, ſacelli ſuburbani conditore; voluerint Carmelitæ Burdegalenſes diſtinctius explicare origines ſuas, iſtis, quos nunc legimus, verſibus columnæ eidem, ex qua collare pendebat, inſculptis; ipſoſque opponere aſſertioni Lurbæi, vetuſta urbis regiſtra, quæ initio allegat, in notandis Conventuum initiis veroſimiliter ſecuti. Dum tamen ea regiſtra non indicantur verbotenus, nolo quidquam ex tali præſumptione definire; ſed producere malo genuina veteris, non ſolum Aquitanicæ linguæ, qua ſolâ Burdegalæ omnia ſcribebantur; ſed etiam cultioris Francicæ atque in Curia uſitatæ monumenta; quæ doceant, quâ longe alia utrobiq; tunc fuerit lingua.

136 Ac primum cum Meneſtrerio noſtro

ſtro noto ſtyli novitatem, non ſolum in vocibus *Reedificateur* & *Amande* plane recentibus; ſed etiam in appellatione Hiſpanorum *des Eſpagnols*. Diviſis enim illis in plura regna, inſolens omnino Francis fuiſſe, ait ille, ut ea voce uterentur in exponendis rebus geſtis; ſed moris erat diſtinctim nominare *Caſtellanos*, *Arragones*, *Luſitanos*, vel *Navarraos*, propriis quoſque auſpiciis & Regibus belligerantes. Cave autem, ne te moveat quod Magiſtri ſcriptores præfati aſſerunt, ſe legiſſe verſus illos, *veteri Gothico charactere* ſculptos. *Gothicum* enim *characterem* hoc tempore, non ſolum vulgus, ex quo illi; ſed etiam Eruditiores, tota Gallia Hiſpaniaque, appellant eum, quo nos Belgæ hodieque utimur, vero nomine dicendum Teutonicum; quique non ſolum imprimendis libris ſerviebat, fere uſque ad finem ſuperioris ſeculi in Gallia atque Hiſpania, ut probant ejus temporis impreſſa; ſed etiam titulis & inſcriptionibus publicis pingendis ſculpendiſve. Et tunc quidem vel litteras formabant mere Teutonicas, eaſque in magnam porrigebant altitudinem, latitudine exigua; vel, ſi rotundior magiſque ad Latinam accedens placebat, ut plerumque Regibus Francorum placuit in cudenda moneta, litteras tamen C, E, F, G H, K M, N &c. ad formam Teutonicam deflexas intermiſcebant: qua forma primum exemplum ſubjungere libet: quamvis & typi Teutonici à forma litterarum diſcrepet nunc.

137 Mihi non eſt operæ pretium Carmeliticarum inſcriptionum characteres Burdegala petere, incidendos æri, atque cum indubitatis ſeculi ſuperioris Epitaphiis (quod facile alias foret) conferendi; rem enim totam certius definit idioma quo ſunt conceptæ. Scito ergo, quiſquis Aquitanicarum rerum ignarus, hæc leges, linguam, Aquitaniæ tota uſitatam uſque ad hæc ultima fere ſecula, quando Franciceæ linguæ uſus cœpit inter honeſtiores prævalere, fuiſſe publice ac privatim diverſiſſimam ab ea, qua S. Ludovici ætate, de qua agimus, utebantur Franci; & ipſam Francicam iſtius temporis, multum abſuiſſe ab hodierna lingua, qua verſus iſti ſunt manifeſte compoſiti. Exemplorum affatim ſuggerit Catellii Hiſtoria Occitaniæ, & ejuſdem Hiſtoria Comitum Toloſanorum. Hinc aliqua delibentur. Primum prodeat Raymundus de Caſtellaü, Poëta Vaſco ſeculo 13, ante annos circiter 460, de Velaunorum Comitatu, poſterioribus Velagia dicto, ſic ſcribens, in Occitania prædicti Catellii pag. 311:

En Velais ſi fan joglar
Del ſoler de Ganelo.
Per co es dit / qu'en ſignor
(Si quel proverbi deſpo)
Que nos fis es en Velay/
Ny en Clergue no en Lay. Hoc eſt.

In Velagia faciunt ludicrum de Calceo Ganelonis. *(fuit hic celebris illis partibus Capitaneus)*. Propterea dicitur, quod in partiendo, (ſicut poſtea in proverbium abiit) numquam fides fuit in Velagia, neque in Clerico, neque in Laico.

138 Eodem ſeculo 13 valde provecto, obiit Amalricus II, Comes Narbonenſis, cui inſignes duo ſui temporis Poëtæ, Joannes Eſteve & Giraldus Riquier, anno 1270 planctum compoſuerunt, reperiendum in præcitata Occitania pag. 610 & ſeqq. Giraldi planctus ita incipit:

Ples de triſtos mairrits e doloiros,
Comens eſt planch, per lo dan remembrar,
E per lo dol que tard deu oblidar,
Que Narbones foſte tan angoiſſos,
Per la greu mort del Senhoa de Narbona,
Del Veſcumte Namalric mo Senhor,
Don deu aver trabalh tota gens bona
E la ſua, pus long temps e major. Hoc eſt,

Plenus triſtibus lamentis & luctibus incipit

pit planctus, ad damnum rememorandum & propter dolorem, qui ſero debet oblivioni dari, quod Narbonenſes fuerunt tantum anguſtiati,per gravem mortem Domini Narbonæ, Vicecomitis Amalrici, Domini mei: unde debet moleſtiam ſentire omnis gens bona & ſua, quandoquidem dolor eſt longo tempore major.

139 Iiſdem Poëtis ſuppar tempore Bertrandus de Born, urbis Toloſanæ vicum quemdam, *le Peyrou* dictum, ſic deſcribit pag. 233.

A Toloſa part Montagut,
Fermeal Coms ſon gonfaino
Al prat Comtal coſtal Peyro,
Quand lay aura ſon trap tendut,
Nos le penrem tot enviro,
Si que tres nueigs ly jayrem nut.

Id eſt

Toloſam diſcedit Montacutius: plantabit Comes ſuum vexillum in Prato Comitili prope Petroſum. Quando iſtic tetenderit ſuum labarum, nos circum circa eum metabimur, ita ut tribus noctibus ibi non jaculemur.

140 Ad hæc ſpecimina metrica præter propter Latine reddita (indulgendum enim aliquid conjecturæ fuit, in tanta linguæ obſoletæ ſcabritie) addamus aliqua linguâ ſolutâ. Primum ſuggeret vetus Chronicon Comitum Toloſanorum, in Philippo S. Ludovici Regis filio deſinens, poſt Hiſtoriam Toloſanam à Catellio productum; ubi ſupra ſingulorum imagines, rudi penicillo ſeculi 13 depictas, ſingulorum initia fineſque ſcribuntur; Philippi autem ſolus ingreſſus notatur, ut nihil dubites ſub eo ſcriptum librum. Notatur autem ſic: *Philippi, filh de Sant Loys Rey de Franſa, morta la Conteſſa & Conte ſans enfans, pres la ſenhoria de tot lo Contat, per vigor del teſtament del dit Ramon mort, lo dit Rey intret à Tholoz al an* MCCLXXII. Id eſt. „Philippus, „filius Sancti Ludovici Regis Franciæ, mortua Comitiſſa & Comite ſine liberis, ſuſcepit dominationem in toto Comitatu, „vigore teſtamenti dicti Raymundi mortui. Dictus Rex ingrediebatur Toloſam „anno MCCLXXII.

141 Ibidem Toloſæ, pag. 463 apud prædictum Catellium in Conventu ſanctæ Crucis, intra capellam S. Orentii Auſcienſis Epiſcopi, tranſlatarum illuc Reliquiarum ejus tale invenitur teſtimonium: *L'an mille tres cens cinquante quatre, & le douxieſme Iuillet, fon baillados las reliquas de Sainct Orens, au conven de ſancta Crox à Toloſe, & fon baillados en la maniere que ſe conteng, & es en cartamen deu monaſteri.* Id eſt. „Anno 1354, & 12 Julii, fuerunt tra„ditæ reliquiæ S. Orentii Conventui ſan„ctæ Crucis Toloſæ: fuerunt autem tradi„tæ eo modo, qui continetur & extat in „chartulario monaſterii. Hoſpitali quoque S. Jacobi in Burgo, aliunde illuc tranſlato, ſupra portam capellæ, ſub inſignibus Abbatialibus, talis præfixus titulus legitur, à Catellio relatus pag. 270: *L'an* MCCCCXXI: *foc mudat aques Hoſpital de S. Iamme aici, de voler de Moſſer Folc de Royera, de la dioceſe de Limoties, Abat de S. Serni.* Id eſt „An„no 1421 fuit mutatum iſtud Hoſpitale S. „Jacobi huc, ex voluntate Domni Fulconis „de Royera, Lemovicenſis diœceſis, Abba„tis S. Saturnini.

142 Abeſt ab urbe Toloſana Burdegala leucis Gallicanis circiter quadraginta, ob quam, licet non magnam diſtantiam, ne quis forte exiſtimet valde diverſum fuiſſe Burdegalenſium idioma, accipiat ex ſupplemento Darnalii ad Chronicon Lurbæi pag. 16, memoriam renovati Magiſtratus anno 1402; ubi nominatis decem antiquis Juratis, id eſt Senatoribus, totidemque novis, ipſa renovationis ceremonia ſic deſcribitur, *Loú lendeman* XXIII *deu dit mes*

(Juillet)

(Juliet) *lous dits Seignors ſalirent de lou conclavi, lou ſen ſonat, auſſi comme & touſieurs eſtat accoſtumat a far, ſen anerem enver ſainct Andrieu per publicar lo Seignors Iurats noëts: & aqui me dis lo Clerc de la ville qui pourtave lou empaſt, ou los noms deu dits Seignors eren inclus lo quau lera eſtat baillat à Saint Elegi, par les dits Seignors jurats anciens; oubrit lou empaſtas; & aqui, deytas aucunes bonnes paraules, lo legit, & a queſt publicet.* Quæ ſic latine reddes. *Poſtero die, 23 dicti menſis* (Julii) *dicti Domini egreſſi ſunt ex ſuo conclavi, ſigno ceu campana ſonante, itáque (ſicut ſemper eſt ſolitum fieri) iverunt ad S. Andream, ad publicandum Dominos Iuratos novos, & ibi in medio, Clericus civitatis, qui portabat Impaſtatum* (faſciculus chartaceus eſt, complicatus, & viridi cera undique obductus) *cui erant incluſa nomina dictorum Dominorum: quod erat ipſi traditum apud S. Eligium à dictis Dominis Iuratis antiquis; aperuitque Impaſtatum, & dictis ibidem bonis aliquot verbis, legit & ipſum publicavit.*

143 Plura & vetuſtiora proferre liceret, ſi, quemadmodum pro Occitanis & Toloſatibus fecit Catellius, ita pro Burdegalenſibus antiquitatibus illuſtrandis aliquis curaviſſet deſcribere veteres proſa ac verſu inſcriptiones. Ego ad ſpecimina Francicæ veteris linguæ tranſeo; ut appareat idioma, quo Carmelitæ Burdegalenſes uti maluerunt, quando jam Francicæ linguæ major uſus etiam Burdegalæ erat, ab illo veteri valde diſcrepare. Plura habet Catellius pag. 549 & ſeqq. ex Vita S. Guilielmi de Deſertis, primi ſub Carolo Magno Aquitaniæ Ducis, ubi liber, agens de occupatione Nemauſi, tale ſumit exordium:

Oies Seignor Dex vos croiſſe bonté,
Li glorieux, li Roys de majeſté,
Bone chanſon eſt vous à eſcouter,
Del meillor hom qui ains creuſt en Dé
C'eſt de Guillaume le Marquis à Cort-nés;
Comme il print Niſmes par le charroy monté,
Apres conquiſt Orange la cité.

Id eſt. Audiat, Domine Deus, veſtra magna bonitas, ô glorioſe, ô Rex majeſtatis: audienda eſt tibi bona cantio, de meliori viro, qui unquam in Deum credidit. Is eſt Guilielmus Marchio, Curtinaris dictus, quomodo cepit Nemauſum, per carrucas quas inſtruxit (*doliis milite fartis*) poſt quam conquiſivit civitatem Arauſionenſem.

144 Sed fortaſſis ſuperat Romanciæ iſtius antiquitas ætatem, qua prætenduntur conſcripti verſus Carmelitarum. Legatur ergo hiſtoria S. Ludovici, ſcripta proſaice ab expeditionum ſacrarum comite, Campaniæ Mareſchallo, Joanne, Joinvillæ Domino: legatur quoque eadem, verſibus deſcripta, à Guilielmo Guiardo æque coævo; edita utraque, & doctiſſimis Commentariis illuſtrata ab eruditiſſimo Cangio. Mihi placet ſpecimen accipere ex ſermone, quem ipſo quo Sanctus Rex obiit menſe conſcripſiſſe ſe ait, apud eumdem Cangium, Robertus quidam, Sainceriax, ſive à S. Cyriaco cognominatus; ubi poſt breve de morte exordium, & invectivam in ipſam, quæ, nullo diſcrimine perſonarum habito, etiam talem tamque bonum Regem de medio ſuſtulit; ejuſdem laudes ſic proſequitur, Stropha ſexta & deinceps:

145 *Mort, dou ſiecle ſeuraſtes le meillor chevalier,*
Le plus proudome Roi, & le plus droiturier,
Qui oncques fuſt ſacrés; moult fu bien enrichiés,
Plains de toutes bontés, n' & gure de pechiés.
De net cuer amoit Dieu, doucement le ſervoit,
Tous ſes commãdemens moult volenties faiſoit,
La Crois preſt il pour lui, durement l'ennoroit,
Et li povre gent volenters bien faiſoit ......
Proudom eſtoit & larges, & plains de grãsonor:
Moult ot en lui proeſce, bone amour & douçor ...

Il

Il n'eſt om, qui Dex croie, qui moult n'on ſoit dolent,
Qu'aſſes feſit ce bien s'il veſcbiſt longuement.
Sens, meſure, & reſons en lui fu herbergée,
Petitiſejourna; ſa gens en fut iriée,
Et la bone Roine durement eſmajée:
Or li envoie Dex joie de ſa bele maniée.

146 Injurius ſancto Regi ſim; & nil niſi Francicam hodiernam ſcientibus, aut ne hanc quidem intelligentibus, ridiculas feciſſe laudes ejus videar, niſi earum ſenſum Latine reddidero. Sic ergo Poëta iſte canit, mortem alloquens: „ Abſtuliſti, „ Mors, ſeculo optimum Equitem præclariſ- „ ſimumque Regem, quo nullus unquam „ conſecratus eſt tenacior juſtitiæ. Mul- „ tum bene fuit dotatus, plenus omnis bo- „ nitatis, & fere peccati expers: qui Deum „ puro amabat corde, mandata ejus omnia „ perquam libenter faciebat, pro quo & Cru- „ cem ſumpſit & fortiter ipſum honoravit, „ ac pauperibus prompto animo bene facie- „ bat. ..... Prudens erat & largus, & „ plenus magno honore: multa in eo diſ- „ cretiô, amor, & dulcedo. Nullus homo „ eſt, qui in Deum credit, & de eo non „ multum dolet. Senſus, menſura, ratio „ in illo hoſpitabantur, ſed parum diu per- „ ſtiterunt: quare ejus populus indignatus „ fuit, & bona Regina graviter commota: „ ſed Deus huic mittat lætitiam in ſua pul- „ chra ſobole.

147 Vereor ne hac exemplorum prolixitate faſtidium creaverim, non modo non intelligentibus linguam, ſed etiam intelligentibus. Verum quid agam? retuntendam habens pertinaciam hominum, nihil dubitare volentium aut ſcientium, quoties proponitur ipſis aliquid, quo prætenſa ſua antiquitas videtur confirmari. Anni necdum triginta veroſimiliter effluxerant, ex quo Burdegalenſes Carmelitæ verſus ſuos ſculpi fecerant; cum eorum Provincialis aſſerit, Joannem de la Lande, ante annos 240, iis nixum fuiſſe (*ſicut præſumere*, inquit, *licet*) in aſſereuda domus ſuæ prærogativa. Ipſi viderint, qui tot exemplis à me probati ſunt, in graviſſimos errores iſta ſua credulitate inducti fuiſſe: ego manum à tabula removeo; alii alias concluſiones hinc deducant.

148 Pene mihi exciderat Anglia & Scotia, quarum Patern. Tua meminit num. 108, tamquam §. 6 aut 7 earum oblitus, & ſaltem hic perſuaſum cupiens, quod Carmelitæ fuerint ii Monachi, quos conſtat ante S. Auguſtini junioris adventum, iſtis in regionibus fuiſſe; imo & ante adventũ Anglo-ſaxonum, quorum nationibus convertendis ille à S. Gregorio miſſus eſt. Hoc enim *nervoſe ac luculenter probat*, inquis, *Clemens* Reynerus, in libro cui titulus *Apoſtolatus Benedictinus in Anglia, unde pauca excerpta referuntur in Vinea Carmeli num.* 479. Adeo Vineam, & allegatum in ea Apoſtolatum, anno 1626 impreſſum Duaci, ubi vivebat Auctor: & invenio, quod hic Monachiſmi primatum in Anglia & Scotia inter Britones ac Pictos, à Nigris, id eſt Benedictinis, apud Anglo-ſaxones Monachis, in obſervatione Paſchatis & tonſuræ ratione diſſidentes, cedat Carmelitis, contra Cruſenium Auguſtianum: *qui ſine ullo prorſus fundamento*, inquit, *ubicumque invenit Eremitas, eos transformat in Auguſtinianos; acſi nulli alii fuiſſent Eremitæ præter eos, quibus multis poſt ſeculis poſt Auguſtinum, Regulam Auguſtini ſervandam Pontifices tradiderunt.*

149 Idem cum proportione poterat de Carmelitis dixiſſe; ſed contentus, ab Auguſtinianis, quibuſcum ſolis diſputabat, veteres Britones removiſſe; per ſi nihil habuit examinare, quam ſolido fundamento ipſimet Carmelitæ ad ſe trahere nitantur totum Ægypti Palæſtinæque monachatum, atque hinc

hinc profectam Lerinenſium & conſequenter Britonum diſciplinam. Cautius uſurum eo libro fuiſſe, credo, Vineæ auctorem, P. Danielem à Virgine Maria, ſi conſideraſſet, Reyneri argumentationem totam in eo conſiſtere, quod *nullo modo potuerunt eſſe Auguſtiniani, qui tam longe ab Auguſtini mente & ſpiritu, in conſenſu cum orbe Chriſtiano circa Paſchatis obſervantiam, exorbitabant*. Sed vehementer errat, cum putat, ſchiſmaticam illam Paſchatis obſervantiam ab Ægypto vel Palæſtina illatam Britanniæ & Scotiæ; cum in hac omnino nata ſit inter Monachos, pios magis quam peritos calculorum Paſchalium, ſicut oſtendetur tomo 2 Junii ad Vitam S. Columbæ Abbatis. Interim non ſequitur; Eremitas, qui nec Auguſtiniani, nec Benedictini fuerint, fuiſſe Carmelitas; uti ex Reynero, velut irrefragabilis auctoritatis ſcriptore, licet adeo recenti, prætendit Paternitas Veſtra.

PARAGRAPHUS XIV.

Quædam monumenta, ab anno 1100 *ad* 1200. *convincentia, Ordinem Carmelitarum, ab Elia inſtitutum, etiam hoc ſeculo floruiſſe.*

RESPONSIO.

150 Libenter Te ſequor, Pater Rev. paulatim procedentem ad viciniora, nobiſque notiora ſecula & tempus recuperatæ Terræ-ſanctæ; cujus recuperationis Hiſtoriam tot illuſtres, rebuſque agendis præſentes viri deſcripſerunt iis in operibus, quæ continentur in duplici volumine, ſub annum 1611 Hanoviæ impreſſo, cui titulus *Geſta Dei per Francos*; ut non potuerint iſtic inveniſſe Religioſos, dictos *Fratres S. Mariæ de monte Carmelo*, & nec ſemel quidẽ meminiſſe vel unius eorũ.

151 Expectandus nempe erat Jacobus de Vitriaco, qui Hiſtoriam Orientalem ſcribens ſec. 13, non quidem, ut eos ſic nominaret; ſed tamen ut indicaret cap. 51, fuiſſe ſuo tempore peregrinos ex Europa nonnullos, qui *ad imitationem & exemplum ſancti viri & ſolitarii Eliæ Prophetæ, in monte Carmelo & maxime in parte illa quæ ſupereminet civitati Porphyriæ, quæ hodie Cayphas appellatur, juxta fontem qui fons Eliæ dicitur, non longe à monaſterio B. Margaritæ vitam ſolitariam agebant*: quando autem & quomodo illuc adducti, ita clare nos docet Joannes Phocæ, ut non niſi per quæſitas longe tenebras num. 124 videaris ex eo velle probare, quod iſtic invenerit Ordinem plene formatum, quem ille vix leviter inchoatum deſcribit. Eodem aſtu num. 111 inceperas à verbis Jacobi de Vitriaco, quaſi ad exordia ſeculi 12 referenda, quæ potius intelligenda erant de ejus fine; nec animadvertis, ex eo quod plane ſileat de nomine Fratrum S. Mariæ, veroſimiliter colligi, hoc notum necdum fuiſſe quando Jacobus agebat in Oriente.

152 Hoc animadverſo, venio ad Tua, mihi hoc Paragrapho objecta monumenta, in quibus primum eſt, nominatum à Vitriaco monaſterium S. Margaritæ, quod ex Latino *Margaritæ* nomine (nam Græci *Marinam* appellant) credimus à Latinis habitatum fuiſſe; ſed cujus illi Ordinis fuerint non definio, neque quis illud primus fundarit; antiquis ſcriptoribus de

eo

eo tacentibus, ipſiſque Carmelitis antiquioribus, excepto forſitan pſeudo-Cyrillo, in cujus epiſtola, juxta editionem Venetam, illud quidem nominatur, ſed in aliis exemplaribus legitur *S. Maria.* Hinc Lezana putat, monaſterium iſtud utroque nomine dictum fuiſſe; & pro certo ſupponit, ipſum ab Aymerico tertio Patriarcha Antiocheno fundari cœptum pro Carmelitis, atque ab Alberto Legiſlatore perfectum. Nihil tale perſuadent verba Vitriacenſis: & cum Aymericus iſte primum factus ſit Patriarcha an. 1137, poſt urbem à Chriſtianis captam 30, ipſe *homo abſque litteris & converſationis non ſatis honeſta* (ut eum deſcribit Guilielmus Tyrius lib. 15 cap. 18) mallem laudem fundati monaſterii S. Margaritæ adſcribere primo ejus urbis Latino Patriarchæ Bernardo, per annos 36 Sede illa maxima cum laude potito; interimq; diverſiſſimum monaſterium credere ab eo, quod, aliquammultis poſt Bernardi obitum annis, ad fontem Eliæ exurgere tenuiſſimis initiis cœpit, ſub Aymerico præfato. Malim etiam opinari, quòd prædictum S. Margaritæ monaſterium nomen ac primum ſuum Ordinem tenuerit uſque ad tempora Vitriacenſis, licet poſtea in jus tranſierit Carmelitarum, ipſum forte in quo habetur horum novus (ut vocant) Conventus; dimiſſis primis, quæ ſub Brocardo habebantur, muro non magno cinctis cellulis, quarum adhuc veſtigia ſuperſunt, muri ſcilicet aulæ amplæ & oratorii ejus, cujus meminit Joannes Phocæ. Nihil tamen horum aſſero, ſatis habens oſtendiſſe, de S. Margaritæ monaſterio nihil habere Vitriacum, quod prætenſionibus veſtris faveat.

153 Ut autem gratis aſſeritur, Patriarcham Aymericum fundaſſe ipſum pro Carmelitis; ita multo inveroſimilius ille fingitur, librum de inſtitutione Monachorum de Græco in Latinum tranſtuliſſe; cum hunc ab auctore Latino, & quidem recentiori ſcriptũ, eruditi conſentiant; & Aymericus fuerit *homo abſque litteris*, adeoque Latinæ ferme linguæ, ac magis Græcæ ignarus. Joannes Waſtelius, libri iſtius infelix vindex, in principio variarum lectionum ingenue fatetur, *non eſſe diſſimile veri, quod Græcus quiſpiam, Gallice melius peritus quam Latine, librum verterit in ſermonem Gallicum, & alius deinde in Latinum.* Quaſi vero Aymerico Patriarchæ deeſſe iſto tempore potuerit aliquis, Græce ſimul & Latine peritus ſatis, qui immediate verteret ex Græco in Latinum.

154 Exemplar illud Gallicum, quod Namurci manuſcriptum inveniri, ait Waſtelius; & idiotiſmi, Gallici potius quam Græci, quos ille in Latino textu deprehendere ſibi viſus eſt (unde enim alias veroſimile fuiſſet librum ex Gallico factum Latinum?) juncti cum totali exemplarium Græcorum defectu, juſtam mihi creant ſuſpicionem, quod liber ille ab aliquo Gallo-Belga ſeu Walone primum fuerit compoſitus ſeculo 14, ac deinde ad aliarum quoque nationum uſum traductus Latine; idque ſub nomine *Ioannis Hieroſolymitani*, quale potuit auctori obtigiſſe, ex Gallo-belgis Cruciatis nato Hieroſolymis; quod occaſionem dederit majoris antiquitatis cupidis, addendi titulum *Patriarcha*, quem deinde cum Trithemio aliqui attribuerunt ſeculo 8, ſed ſic aliis non ſatis antiquus viſus, tranſlatus eſt ad ſeculum 5 & S. Hieronymi ætatem.

155 Si voluiſſes, Rev. Pater, vacillantem hiſtoriæ veſtræ chronologiam, qualis à Lezana traditur, vel ſtabilire contra me, vel ex meis inventis illuſtrare; oſtendiſſes, Aymericum iſtum (cui, quatenus Antiochenus Patriarcha fuit, nihil juris erat in Carmelum, Acconenſis diœceſis locum & Hieroſolymitani Patriarchatus) vel fuiſſe revera Legatum Apoſtolicum pro tota Terra-ſancta, uti aſſerit veſter pſeudo-Cyrillus; vel, ſi ſcriptores veſtros mecum excuſaſſes, tamquam ſimili-

militudine nominum deceptos, neque ſatis in hiſtoria Orientali verſatos, ut diſtinguerent Amalricum, Patriarcham Antiochenum, de Malaſayda cognominatum, ab Aymerico de Samiliato poſt annum 1120 Legato ibidem Apoſtolico. Hæc, inquam, ſi mecum excuſaſſes, nec tamen fateri velles erraſſe tuos, quando præcipuum præſtiti auxilii honorem dederunt Aymerico Antiocheno; poteras id facere ex Aprili meo, ubi nodum eatenus inſolutum vobis ita ſolvi ex Gulielmo Tyrio ad Vitam S. Alberti num. 66, ut putem haud diſpliciturum Lectori, Aprilem non habenti, iſtic deductam principii veſtri ipſiuſque Aymerici hiſtoriam, hic reproductam legere, quæ ſic habet:

156 Narrat Tyrius, lib. 18 cap. 1, quod *Aymericus* præfatus, anno 1154, interceſſione Regis Hieroſolymitani liberatus à cuſtodia, in quam fuerat à Raynaldo Antiocheno Principe indigniſſime conjectus; receptis quæ pari violentia amiſerat bonis, inſaniæ potentis adverſarii ceſſit; & *Antiochenam deſerens diœceſim, in Regnum ſe contulit Hieroſolymitanum, ubi à Domino Rege,* Baldwino III, *& ejus matre diſcretiſſima,* Domina Meliſende, *& Regni univerſi Epiſcopis benigne habitus, per aliquot manſit annos;* & 1157 (quoniam *Amalricus* Hieroſolymitanus Patriarcha, poſt Fulcherium *electus conſecrationis munus nondum obtinuerat*)... *aſciſcitur de mandato regio, ut & Regina* Theodoræ, *regia unctionis conferret gratiam, & conjugii uſitata ſolennia celebraret:* nec videtur Antiochiam revertiſſe, niſi metu ſolutus per Raynaldi Principis captivitetem, quæ ſub finem anni 1160 contigit. Igitur cum in Hieroſolymitano Patriarchatu Aymericus Antiochenus, quamvis exul, maxima gratia & auctoritate apud Regem & Patriarcham valeret; prudentiſſime Bertholdus egit, quod ab Elia Propheta admonitus de habitando Carmelo, ad ipſum acceſſerit, conſilii & auxilii cauſa, imo & neceſſariæ facultatis.

157 Suberat Carmelus, uti diximus, Acconenſi Epiſcopo: erat autem is tunc Fredericus quidam, & fuit uſque ad annum 1167. Ab hoc Aymericus perquam facile potuit impetraſſe, ut inter quædam montis iſtius rudera habitare Bertholdus ſineretur, & pauculos ſodales colligere, qui uſque ad annũ 1193 ultra decem non excrevere. Idẽ vero Aymericus, cum eſſet opulentiſſimus, cur non credatur ſuppeditaſſe Bertholdo ſumptus neceſſarios ad opus non magnum, primumque oratorium per ſeipſum conſecraſſe, Acconenſi Epiſcopo id permittente? Denique, ſi credere volumus, novellum Eremitarum cœtum, ipſis ſtatim principiis ſuis, ceterorum Religioſorum Ordinum more, jus obtinuiſſe Profeſſionis; idque ſi concedi per ordinariam ſimplicis Epiſcopi auctoritatem non potuit, nec ab ipſo Aymerico in aliena diœceſi ſanciri; credemus, etiam jus illud per eum impetratum fuiſſe à Patriarcha Hieroſolymitano Amalrico: atque ita uni Antiocheno Patriarchæ meritò adſcribetur tota laus fundati vel reſtituti Carmelitici Ordinis, abſque eo quod eidem affingatur gratis poteſtas aliqua extraordinaria, qua fuerit in hoc negotio uſus. Ceterum quod eodem Aymerico Antiocheno agente & procurante, omnia aut pleraque Terræ-ſanctæ eremitoria Latina (hoc enim ut minimum prætendunt Carmelitæ) fuerint ſubjecta Bertholdo *Priori Generali*, nemo perſuaſerit: tum quia res illa maximi fuiſſet ſtrepitus atque moliminis, & extra Epiſcoporum omnium Orientalium Synodum nequaquam ſolide conſtituenda, ſic autem conſtituta à ſcriptoribus minime prætereunda; tum quia in Bullis Apoſtolicis, uſque ad annum 1230, unicus dumtaxat locus Priori Carmelitico ſubjectus nominatur; tum denique quia Albertus

bertus Patriarcha, rogatus Regulam Carmelitis ſcribere, non tantum ipſam ſcripſit ſolis *Eremitis, juxta fontem in monte Carmeli morantibus*; ſed talem ſcripſit, quæ in ſolo Carmelo ſubſiſtentibus, ſufficiens; per plura autem diverſarum diœceſeon eremitoria ſparſo Ordini inſufficiens & improportionata fuiſſet.

158 Hæc ego in Aprili docere tuos volui, Rev. Pater, pro ſeculo Chriſti 12, eoque primo Ordinis veſtri, ſi cum Benedictinis aliiſque paſſim Religioſis Ordinibus voluiſſetis à proprio illius principio numerare ſecula, dimiſſis anterioribus omnibus, alio jure ad vos non ſpectantibus, quam quod Eliam, in ipſomet Carmeli monte Solitarium, ibidem imitandum ſibi ex ejus revelatione ſumpſerint majores veſtri. Sed his non contentus, etiam in Europa pergis perquirere fundationes conventuum antiquiores, ſi non ipſo veſtro in Terra-ſancta principio, ſaltem migratione inde facta ſequenti primum ſeculo.

159 Igitur n. 119 producis Dantiſcanam fundationem, veluti factam anno 1136, quamvis Lezana veſter ad annum 1348 n. 8 expreſſe ita ſcribat: *Monaſterium noſtrum Gedanenſe ſeu Dantiſcanum .... pro hoc tempore vel annis ſequentibus incboatum fuiſſe, Alexander Koskinski Provincialis Poloniæ, in relatione monaſteriorum ejus Provinciæ ad me tranſmiſſa, teſtatur: eo quod illud fundatum fuerit ab Henrico Ruipero, Magiſtro Generali Crucigerorum, qui ad annum 1382 Generalatum illum geſſit.* Sic Lezana, ſub annum 1656 imprimens ſuum 4 tomum, ex ipſis veroſimiliter fundationis primæ documentis. Nunc vero Patern. Tua dicit, *de* illo, ut *fundato ſub annum* 1136 *per Sobeſlaum, primum Pomeraniæ Ducem Chriſtianum, conſtare ex authentico fundationis inſtrumento, quod anno demum* 1677 *ex Polonia accepimus, & ad longum exbibetur in Speculo Ordinis tomo 1 num.* 2919. Legi ego illud, mox ut Speculum prodiit, & in Apologia pro Sanvico num. 271 Chronologiæ Hierotol. notavi; ecgraphum, quod accepiſtis, dici *ſecundùm verum originale privilegium, ex protocollo de verbo ad verbum tranſcriptum Stetini, anno* 1556 *die* 26 *Septembris*. Hic addo, id factum etiam dici ſubſignante Philippo Duce Pomeraniæ ejuſque tribus Secretariis; *tranſumptum* vero *concordare cum vero ſuo originali Germanico, & fideliter ex Teutonico in Latinum ſermonem tranſlatum eſſe*, ſub atteſtatione Notarii Regii; ipſum denique *Originale* ſervari *in arce Buthorienſi, in regiſtro in quo omnia Acta ſpiritualia continentur; & inde cum omnibus ſolennitatibus juris deſumptum eſt apographum, Romamque & in Belgium miſſum*.

160 Laudo diligentiam, ſed noto ignorantiam, illud tam fidenter allegantium, neque animadvertentium, quod originale prædictum ſuam in fronte damnationem præfert, ſi fidele eſt veſtrum apographum, & anni 1556 protocollon: iſtud enim, & conſequenter protocollon, ipſumque anni 1187 originale præſumi debent habere annũ notatum per zifras, ſicut notatum habet apographum. Zifræ autem pro ſeculo 12, ſunt una è certioribus quæ poſſunt haberi ſuppoſitionis notis, ſicuti integro Parergo 12 demonſtravi. Sciunt enim omnes eruditi, quod zifras, id eſt numeros hodie uſitatiſſimos, Arabes ab Indis acceperint anno 900 Chriſti, à Mauris deinde Saracenis Rex Caſtellæ Alphonſus, anno an. 1240, tabulas ſuas Aſtronomicas componens: ſic affirmantibus, quos ex Kircheri Arithmologia cito, quotquot hoc argumentum attigere. Quod autem publica inſtrumenta attinet, hactenus præter Carmelitas inveni neminem, qui nollet ſenioribus & verſatioribus Notariis credere, eaſdem zifras longe ſerius recipi cœpiſſe in uſum fori vel eccle-

ſiaſtici vel ſecularis, ubi etiam hodie frequentior uſus eſt litterarum numeralium Latinarum in annis diebuſque notandis.

161 Parergon iſtud cum lectum à Patribus Carmelitis eſſet, fuerunt pauci aliqui ſatis ingenui, ut faterentur, neque Atteſtationem Thomæ Florentini, neque aliam ſcripturam poſſe recipi pro legitimo ac vero antiquioris ætatis, nedum ſeculi 8 aut 9 inſtrumento, quæ per zifras tales notata inveniretur. P. Franciſcus Bonæ-ſpei confugit ad argumenta, viro gravi ac litterato indigna, quæ obiter refutata Lector inveniet tomo 2 Maji pag. 713 n. 20. Quid enim puerile magis, quam ex impreſſis hoc ſeculo libris argumentari ad uſum primorum Eccleſiæ ſeculorum; quaſi res vetuſtiſſimæ non poſſint & ſæpe ſoleant notis recentiſſimis & nunc uſitatioribus exprimi? P. Franciſco ſuccedens P. Valentinus à S. Amando, velut deficienti Atlanti, ad ſuſtinendum antiquitatis Carmeliticæ cælum, ſuffectus Hercules; ſeipſum alioſque fruſtra fatigavit, ut inveniret antiquiora zifrarum ante ſeculum prægreſſum uſitatarũ veſtigia. Profectus etiam in Germaniam Adthenanam ea cauſa, verſavit & curioſe abluit plurima vetera ſepulcreta; unde reverſus, cum conſuluiſſet Ordinis ſui amantiſſimum, eumdemque antiquitatum patriarum ſcientiſſimum, Antverpienſis civitatis Secretarium Valckeniſſe; iſque fateretur nihil ſe pro illo, ſed contra, multa teſtari circa zifras poſſe; haſtam in deceſſoris ſui manu infeliciter confractam abjecit, & in tot libellis ſuo alienoque nomine, nunc vero, nunc fictitio contra me editis, numquam fuit auſus de uſu zifrarum, verbum ullum facere.

162 Præſentire hoc viſus P. Franciſcus, neque facile ſe, quod intendebat, perſuaſurum ratus; *Forte*, inquit parte 2, n. 640 Armamentarii, *oſtendam originales numerarias diplomatis Florentini Latinas, à noſtro Lezana mutatas in zifras Arabicas.* Sed iſtud *Forte* numquam in factum tranſiit. Nemo etiam Carmelitarum Bononienſium, qui nobis ſcribi fecerant per Reverendiſſ. P. Mag. Ludovicum Torellum Ord. Eremitarum S. Auguſtini, oſtenſuros ſe ſuæ fundationis autographum pro anno 1201; nemo, inquam, eorum fuit qui illud examini auderet ſubjicere nobiſque mittere; cum idem qui ipſum mihi pro genuino & indubitabili laudaverat Torellus, ingenue fateretur, vidiſſe ſe *numerum milleſimi, non litteralem, ſed arithmeticum eſſe.* Adeant nunc arcem Buthorienſem Poloni Carmelitæ, rurſumque inſpiciant protocollon anni 1556, noſque certores faciant, litteris non arithmeticis, quibus apographum ipſorum utitur, ſed numeralibus ſcripta eſſe omnia. Deinde quærant, an eo quod allegatur regiſtro inveniantur plura ſeculi 12 inſtrumenta Germanica. His vero non repertis (ut credo nulla invenienda, ſed Latina omnia, vel ſaltem linguæ valde diverſæ à Teutonico ſeculi 16) agnoſcant non eſſe verum originale quod prætenditur, tandemque excuſent mecum tres illos Philippi Ducis Secretarios, quòd vitiatum apographum in anni numero, originale eſſe affirmaverint.

163 Iidem etiam oſtenderunt, ſe parum admodum in ſuæ patriæ hiſtoriis verſatos, ſi pro anno 1136 agnoverunt aliquem Pomeraniæ *Ducem Subiſlaum*, eumque *primum Chriſtianum.* Habemus nos Ducatus iſtius hiſtoriam, grandi volumine ab origine ductam, Germanica lingua, & Stetini impreſſam anno 1639, auctore Joanne Micrælio. Hic nos docet, jam inde à tempore Ottonis primi & annis 980, totâ Pomeraniâ receptam Chriſti fidem fuiſſe: quod etiam tradit Eilhardus Lubinus, in deſcriptione illius inſerta Atlanti Blaviano: *ſed cum*, inquit Eilhardus, *ſæpius deficerent, atque anno 1066, occiſis Chriſtianis omnibus, redirent*

Digitized by Google

redirent ad Paganiſmum; *tandem ab Ottone Epiſcopo Bambergenſi, flagitatione Boleſlai Poloniæ Ducis & Danorum Regis, iterum Euangelium ſalutis in Pomerania prædicari cœptum eo ſucceſſu, ut Iulini viginti duo millia civium ab illo baptizata eſſe ſcribantur.*

164 Tum incipit Eilhardus Ducum ſeriem texere, quorum caput cenſetur Suantiborus, in ſtemmate genealogico apud Micrælium, dictus filius Meſtiborii apoſtatæ, annoque 1107 miſerabiliter extincti; cujus nepotes ex prædicto Suantiboro Wartiſlaus & Caſimirus, circa annum 1124 fuerunt baptizati. Wartiſlao ſuccedens anno 1136 *Bugiſlaus I* fundavit Epiſcopatum Julinenſem 1175. Exinde ab eodem Eilhardo ſucceſſive nominantur reliqui omnes Pomeraniæ Duces, uſque ad annum 1637, in iiſque omnino quindecim *Bogiſlai*, nullus *Subiſlaus*. Aſt apud Micrælium, in genealogica Arbore, etiam ad collaterales ſeſe extendente, invenitur Bogiſlai primi filius alter, *Subiſlaus*, qui inferiorem Pomeraniam, adeoq; & Gedanum, ſorte habuerit, ab anno 1150 ad 1187; ejuſque nepos Subiſlaus II paulo poſt annum 1207 defunctus, nec iſtius nominis quiſquam ibi occurrit alius. Hinc apparet, quam imperite & infeliciter confictum ſit iſtud Carmeliticæ apud Gedanenſes fundationis inſtrumentum, quantoque certius credi poſſit aſſerenti, ipſam poſt annum 1348 primùm factam eſſe.

165 Gedanenſi figmento ſic everſo, ſuccedat ſimile Viennenſe: cujus quidem inſtrumentum nullum profertur, quin tamen fuerit aliquid pro initio ſeculi 12, in quo verſamur, dubitari non vult Patern. Tua num. 113, quia pro eo *teſtatur Ioannes Cuſpinianus, vir ſecundùm Papebrochium eruditus, aſſerens Carmelitas fundatos fuiſſe ab Henrico primo Duce Auſtriæ, qui obiit anno 1172, vel ut alii 1177.* Fuit pro ſua ætate & ea, quæ tunc erat, penuria veterum monumentorum, necdum tam ſtudioſe eruderatorum & examinatorum, eruditus jure merito habitus Cuſpinianus; eruditior certe, quam ut tecum, Pater Rev. diceret, initio ſeculi 12 factum eſſe, quod ipſe adſcribit tempori Henrici, primi Ducis, creati à Friderico Ænobarbo an. 1156. Quid autem ſcribit Cuſpinianus? Quod *Fratres de monte Carmeli Henricus Divi Leopoldi filius fundavit, & ſuum eis Burgum donavit.* Leguntur hæc ſub finem opuſculi, quod Auſtriam nuncupavit, cujus hiſtoriam deducturum ſe, pollicitus erat, *è receptis annalibus, & vetuſtiſſimis antiquitatibus ac diplomatis, quæ oculata fide perſpexit*: & eatenus ſummam fidem meretur. Aſt non ex illis ſolis ſcripſit; ſed ex aliis non ita firmis, *quibus*, inquit, *fidem lector habeat, quoad certiora intelliget; &, ſi frivola, quæ temeritate quadam nonnulli ſibi uſurpant ſcriptores, nulla auctoritate ſuffulti, attulerimus, id liberum ſit cuique vel damnare vel rejicere.*

166 Utor ego ea, quam vir modeſtus, prudens, ac ſincerus concedit, libertate; & certiorem migrationis Carmelitanæ ducem habens Sanvicum, inter *frivola* & *nullâ auctoritate ſuffulta*, reputo contrariam illi aſſertionem Viennenſium Carmelitarum: qui gratis & nullo idoneo inſtrumento producto affirmaverunt Cuſpiniano, fuiſſe ſe ab Henrico I fundatos: nec ullam me puto facere Cuſpiniano injuriam. Habuerit Henricus iſte *arcem ſuam in eo civitatis loco, ubi Fratres habitabant*, quando ſcribebat Cuſpinianus circa an. 1527: ſequiturne hinc, eoſdem ibi tanto prius habitaſſe, quàm extra Palæſtinam id licere, definitum eſſet in Carmelo? Non crediſſet hoc Cuſpinianus, ſi ei ex veteri Riboti Speculo Sanvici chronicam legendam dediſſent Patres Carmelitæ: neque credam ego; ſed libentius fatebor

tebor neſcire me, quiſnam Henricianam arcem Carmelitis inhabitandam dederit; cetera Cuſpiniani de illis aſſerta, nihilq; rationabilis contradictionis patientia, libenter ſuſcipiam: puta, quod circa annum 1360, qua Collegium Canonicorum S. Stephani fundatum fuit, tanta floruerint gratia apud Rudolfum, tunc Ducem, primi Rudolfi pronepotem, ut voluerit eos *pari numero*, id eſt viginta quatuor, *in medio Canonicorum* chlamyde purpurea ornatorum *incedere, & gentilitium Auſtriæ ſcutum repræſentare, ſcutum ſcilicet rubeum cum albo inſerto per medium.* Si quis vero his non contentus, velit omnino fundatorem Carmelitarum dictum fuiſſe *Henricum*; per me licet, accipiat ex Habſpurgicis primum & unicum hujus nominis, qui ab anno 1303 uſque ad annum 27 Ducatum Auſtriæ tenuit, teſte jam ſæpe dicto Cuſpiniano. Tam facile enim in *Henricis* errare potuit Carmelitarum Vienneſium memoria, quam in *Honoriis* Romanis Pontificibus errarunt *multi, quando* mutationem cappæ barratæ in albam, *quæ ſub Honorio IV contigit, ſub Honorio III accidiſſe autumarunt* apud Lezanam ad an. 1216 n. 4.

PARAGRAPHUS XV.

Monumenta quædam ab anno 1200 *ad* 1300, *quibus monſtratur Elianum inſtitutum monaſticum etiam hoc ſeculo floruiſſe.*

RESPONSIO.

167 FLoruiſſe inſigniter hoc ſeculo Ordinem Carmelitanum, nemo Tibi non libens conceſſerit, Pater Rev. Sed hujus floris initium libentius deducet à Regula, intra primos 10 vel 12 annos hujus ſeculi ab Alberto tradita. Hanc Regulam quod majores veſtri falſificaverint, anticipando datam multis annis prius, quam in Palæſtinam veniret Albertus iſte, primū eò appulſus an. 1206; condonabimus ſtudio nimiæ antiquitatis ſuper Minores ac Prædicatores uſurpandæ; modo velitis agnoſcere, ſimili ſtudio alia quoque apud vos plura potuiſſe corrumpi, maxime circa annos fundationum antiquiorum.

168 Poſt Patriarchæ Alberti Regulam, quæ verum eſt & indubitabile hujus ſeculi 13 monumentum; allegat Paternitas tua Epiſtolam Cyrillo tertio Priori adſcriptam, quam noſti à me non recipiendam. Allegas deinde Sanvici Chronicam; ſed cum ei fidem habere ipſemet recuſes in tempore decretæ cœptæque migrationis, quod certius poterat cognoviſſe; cur exigis, ut ei credam de rebus ab ejus cognitione remotioribus. Pro iſtis igitur, contra me nihil probantibus, rurſum Tibi produco Jacobum de Vitriaco Ordinis veſtri in Oriente principia, poſt datam ab Alberto Regulam, ſuis oculis contemplatum; neque adhuc ſcientem nominare *Fratres S. Mariæ de monte Carmelo*, non niſi poſt ejus ex Terra ſancta diſceſſum ita cœptos appellari.

169 Ejuſdem de eiſdem ſilentium in Hiſtoria Occidentali, ſcripta circa annum 1220, nihil minus efficax eſt, contra prætenſos ante id tempus in Europa Conventus. Siquidem in Præfatione generali iſtorum ſuorum librorum, quam in editione Duacena deſideratam, Henricus Caniſius protulit tom. 6 antiqu. Lectionum pag. 1313; Jacobus ipſe ſic loquitur: *In ſecundo libro modernā Occidentalium*

Digitized by Google

lium hiſtoriam ſub compendio pertranſiens, de bis quæ Dominus in partibus Occidentis, diebus iſtis noviſſimis operatus eſt, & præcipue de diverſis, tam regularium quam ſecularium Ordinibus, pertractavi. Sunt autem illi, à cap. 14 ad 28 deducti, omnino quatuordecim, tunc recentes plerique. Itaque in fine partis 2 Propylæi antiquarii, ante tomum 2 Aprilis pag. XL, non dubitavi aſſumere pro irrefragibili argumento, quod ſigillatim deſcribens, *Ciſtercienſes, Calatravenſes, Valli-callienſes, Carthuſienſes, Grandimontenſes, Tironenſes, Præmonſtratenſes, Aroaſienſes, Sanvictorinos, Prædicatores, Minores, & alios quotquot noverat generum diverſorum cœnobitas*, nullam facit mentionem eorum, quos in Oriente deſcripſerat, *ad imitationem Eliæ in Carmelo ſolitariam vitam agentes.*

170 Ita tunc ego, nequaquam ratus me obligari ad titulos ſingulorum capitum verbotenus tradendos; & brevitati ſtudens, pro titulo capitis 27, *de nova Religione & Prædicatione Bononienſium Canonicorum*, ſcripſi *Prædicatores.* Horum Ordinem iſto capite deſcribi non animadvertens Andreas Hoyus, in ſynopſi utriuſque libri ad calcem impreſſa pag. 471, cum inter ceteros ejuſdem temporis Ordines, ibi recenſitos, etiam notaſſet, quod *Ordo Prædicatorum, inchoatus à B. Dominico, in Toloſatibus an.* 1203 *ſub Innocentio III, confirmatus eſt ab Honorio III an.* 1216; mox addit, *cujus nullam fieri mentionem ab Auctore ſynchrono, eſt cur miremur.* Hæc verba, tali loco à me non obſervata neque correcta, magnos exciverunt clamores eorum, qui bonum Andream, in unius (ut ipſe præfatur) *diecula opellâ* cæcutientem ſecuti, ipſimet ſua paſſione excæcati toti, libellos famoſos contra me impleverunt convitiis, *impoſtorem & falſarium* appellantes, qui finxerim, quod de *Prædicatoribus* egerit Vitriacus. Ego, Rev. Pater, ſciens S. Dominicum fuiſſe Canonicum Uxamenſem, & inſtituto à ſe Ordini tradidiſſe obſervandam Canonicorum, id eſt, S. Auguſtini Regulam; habitum quoque adeo illis ſimilem, ut ſi videas imaginem S. Norberti, fundatoris Præmonſtratenſis, in eo, quem illi in Germania adhuc geſtant, habitu; ipſum non niſi colore diſtinguas à S. Dominico, qualem exhibent imagines ejus paulo vetuſtiores (ut apparet ex imagine Coloniæ ſculpta hoc ipſomet ſeculo, & poſita tom. 1 Junii pag. 984) hæc, inquam, ſciens de S. Dominico & ejus Ordine; ſciens inſuper ipſum accepto Bononiæ Conventu, ab anno 1219 ad finem vitæ, id eſt annum 1221, conſtanter ibidem commoratum; nihil debui dubitare, quin, *nova Religio & Prædicatio Bononienſium Canonicorum*, eſſet *Ordo Prædicatorum.*

171 Sane Honorius III, in prima Bulla ſua, novi Ordinis confirmatoria, anni 1216, ſcribens *Dominico, Priori S. Romani Toloſanenſis, ejuſque Fratribus*, necdum eo nomine utitur; ſed ſtatuit, *ut Ordo Canonicus, qui ſecundùm Deum & B. Auguſtini Regulam in eadem* (S. Romani) *eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.* Thomas Malvenda, Ordinis iſtius Annaliſta, ad annum prænotatum quærit, *unde illuſtre Prædicatorum nomen Ordini factum ſit*; ac tandem, poſt varia undique accerſita, concludit; *ſatis conſtare, in Honorii III litteris anni* 1219 *& aliis ſequentis temporis ..... item multorum ſequentium Pontificum, ſemper Prædicatorum Ordinem appellari.* Nobis autem indidem conſtat, ejuſmodi appellationem necdum vulgarem fuiſſe cum Vitriacenſis ſcripſit, & *Canonicos* appellavit, qui ſub titulo Canonici inſtituti fuerant à Sede Apo-

Apoſtolica confirmati. Exiſtimo Religioſiſſimos illos Patres non dolituros, quod eos ego docuerim invenire Ordinis ſui notitiam in coævo Vitriacenſi, qui Concilio Lateranenſi, adeoque & continuationi illius interfuit, ſimulq; oſtenderim, honorificam Canonicorum appellationem ipſi prius tributam, quam vulgo invaleſceret nomen *Prædicatorum.* An autem æque gratum futurum ipſis ſit, quod eo titulo impoſturæ arguar à Patribus Carmelitis, viderint hi qui tantopere cupiunt me meoſque libros Dominicanis reddere odioſos.

172 Aſt contra loquentem Sanvicum, & tacentem Vitriacenſem, objicitur fundatio Colonienſis, veluti ad finem præcedentis ſeculi referenda. Sed hoc ne fieri ſecure poſſet, videtur caviſſe ipſemet Sanvicus, ultimâ capitis ſui 6 clauſulâ dicens, quod Fratres, à S. Ludovico Rege Pariſiis fundati, (utique anno 1256) *alios ad ſuam Religionem recipientes, in diverſis Franciæ & Alemanniæ partibus monaſteria ſui Ordinis conſtituerunt.* Ad tempus etiam redeuntis ex Syria ſancti Regis, Conventus ſui originem videntur retuliſſe ipſimet Colonienſes Patres, qui totam Hiſtoriæ Carmelitanæ ſeriem, novemdecim diſtichis in camera Hoſpitum deſcriptis intexuerunt, hoc modo concludentes poëma:

Victores Aſiæ, patriam plerique petentes,
E ſacro ſecum monte tulere viros:
Miles, Agrippinam deductis, Bruno reverſus
Atria fundavit, auſpice, noſtra, Deo.
Sicque Palæſtinis remeans Ludowichus ab oris,
Gallica noſtrates regna per uſque locat.

173 Cur ultimum diſtichon omiſerint omnes, qui priora duo ubique efferunt, non eſt difficile judicatu: credebant enim Brunonis iſtius & Ludovici tempora nimium enormiter diſtare ab invicem, neque ex re ſua erat compoſita legi. Unde autem probatur tanto ſenior fuiſſe Bruno, Carmelitarum Coloniæ fundator? Ex quodam, inquiunt, libro Germanico, cujus initium Latine verſum fol. 4 pag. 1 eſt hujuſmodi: *Liber Proviſorum pauperum domeſticorum S. Iacobi, Originis Parochialis eccleſiæ S. Iacobi pariter & fundationum ac duorum monaſteriorum conventuumque in ea ſituatorum.* Immediate autem poſt in eadem pagina ſequitur: *In anno poſt Nativitatem Ieſu Chriſti, cum in Romano regno inſcriberetur ſexcenteſimus quadrageſimus primus, tempore Dagoberti Chriſtianiſſimi Regis Franciæ & Auſtriæ, qui tunc temporis civitatem & Colonienſem diſtrictum obtinebat.* Tum eodem folio 4 pagina 2 continetur hæc clauſula: *Cum inſcriberetur annus 1220 Carmelitarum Ordo, civium ope & cujuſdam Equitis dicti Bonnenhoff, ædificavit domum unam Dei & cœnobium: ac Ordinis Fratres cœperunt in eodem variegatas, albas & nigras cappas aut pallia deferre: fueruntque nuncupati Variegati Fratres, B. V. Frauwen-Bruder.*

174 Licetne videre librum ejuſque auctoritatem ex antiquitate æſtimare? Toto biennio poſt editum Apilem, hoc egerunt Colonienſis urbis Notarii quidam ex ſenioribus, jam ſæpe antea ab Apoſtolico Nuntio ad ſimilia judicia in tranſumptis ejuſmodi Romam mittendis adhibiti; ſed quidquid per ſe alioſve egerint, orando, ſuadendo, numquam potuerunt ab iis, qui archivium iſtud ſervant, obtinere, ut librum exhiberent, aut etiam faterentur eum ibi eſſe. Habent ergo ipſi ſuſpectam rem totam; cenſentque, ex grandi illo chronologico ſaltu ab anno 641 ad annum 1229 in eodem folio, veroſimile reddi, quod alius iterum fiat in ſequenti, annorum ducentorum aut trecentorum; nihilque dubitant, quin reliqua quæ librum complent inſtrumenta ac documenta finem habeant poſt annum 1500, & tunc primum conſcriptus ſit liber. Sic enim argumentatur per epiſtolam

is

is qui illos pro me conſuluit, talium etiam ipſe probe peritus, dicens: *Erhardus Winheim, in ſuo Sacrario Agrippinæ, ſacellum S. Iacobi erectum fuiſſe, ait, a S. Annone poſt annum 1004. Ut illud in eccleſiam Parochialem excreſceret, quæ ſuos jam Proviſores haberet, videtur fieri non potuiſſe, niſi multorum annorũ decurſu. Quam multa interim ſcriptu digna debuerunt occurriſſe, quorum cauſa mutatum eſt ſacellum in Parochiam, circa fundationem dotationemque illius & circa contractus varios, ea cauſa initos, legata, obligationes, anniverſaria & ſimilia alia? Qui igitur omnia iſta paucis lineis decurrere potuit, ut veniret ad Carmelitanæ eccleſiæ fundationem, nihil magnopere ad eccleſiam S. Iacobi pertinentem, profecto debuit ſcripſiſſe ea ætate, qua iſta omnia, multas alioqui paginas impletura, abolita erant à memoria hominum. Fortaſſe nec myſterio vacat, quod cum aliorum extracta appareant apud auctorem Armamentarii in ſua originali, Italica lingua; non etiam hoc producatur in ſua Germanica, unde facillimum fuiſſet de ætate ſcribentis judicium ferre. Recentioris enim elegantia eſt* τὸ Frawen-Brüder, *& ſuperioribus ſeculis, quibus lingua noſtra plurimum Weſtphaliſmi habebat, ſcriptum aliter fuiſſet.*

175 Hactenus vir, ut dixi, eruditus, inſignis poſtea monaſterii in eadem Archidiœceſi Colonienſi Prior, nunc pro reformandis quibuſdam ſui Ordinis cœnobiis in Poloniam miſſus. Scripſit autem iſta, non ex ſuo tantum, ſed ſenis etiam patris ſui, expertiſſimi quoque in talibus viri, judicio: quibus addiderim, quod ipſiſmet Carmelitis teſtimonium illud, ex S. Jacobi libro petitum, adeo ignotum fuit ante annos quinquaginta, cum Admiranda Coloniæ ſuæ ſcriberet Ægidius Gelenius, ut eidem ſuggeſſerint, quod *Bruno de Bonnerhoff an. 1198 Religioſos, Carmelitani montis incolas, ſecum in Agrippinenſem Coloniam duduxit*, quodque anno 1219, *temporibus S. Engelberti Archiepiſcopi, extructa eſt eis eccleſia.* Factum id fuerit tempore *Engelberti* alicujus, ſed non *Sancti*, verum *Falkenbergici*, anno 1261 ordinati: & conſueta infirmitas hominum, ex pluribus ſynonymis conſuetorum ordinarie accipere famoſiorem, quem plerumque ſolum noverunt, occaſionem dederit opinioni, fundationem Carmeli Colonienſis juſto antiquiorem faciendi. Sed quid agimus? *Frater Ioannes de Lennia, Prior Generalis Fratrum Ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmeli, univerſis Prioribus & Fratribus ejuſdem Ordinis in Provincia Alemannia exiſtentibus .... longe lateque diffuſis ...* pro *Fr: Brunone ejuſdem Ordinis Profeſſo, nec non & ejus uxore D. Iutta, Ordinis matre & filia*, propter collata in Ordinem beneficia, indicit Collectam, *Deus qui caritatis dona*, quoad vivent; & poſt mortem, *Inclina, Domine*, aliaſque preces & ſacrificia, per litteras, datas *in Domo noſtra Colonienſi, anno Domini milleſimo ducenteſimo trigeſimo, in die Trinitatis.*

176 Eſt hic Bruno diverſus à priori, ſicuti ex proprio ejus ſcripto patet, in quo ſe appellat *Brunonem de Bunregaſſen*: ſed nullo appoſito anno, ut prætenſi Vicarii Generalis epiſtola nequeat hinc vel confirmari vel infirmari. Objectioni tamen contra Sanvicum hinc ſumptæ facilis datur ſolutio, ex illo communi ſcholarum effato, *Quod nimium probat, nihil probat.* Erat tempore Honorii Papæ III, ad Pontificatum Romanum evecti ſub annum 1216, *ignotus Ordo in Europa, & ob id apud eum non pauci pro illius extinctione inſtabant*, uti legitur in Officio Commemorationis ſolennis B. Mariæ de monte Carmelo; in Officio, inquam reformato: cum antea legeretur nomen *Honorii quarti*, primum creati anno 1285. Nunc mihi animum adverte, Pater Rever. Tempore Innocentii Papæ IV, anno 1246,

 Car-

Carmelitarum è Syria tranſmigrantium adhuc eò *aſpirabat affectio, ut per Apoſtolicæ pietatis auxilium ſtatum conſequi valeret*; ſicut habet Bulla, ex ipſorummet ſupplicantium verbis de more formata atque ad hoc petita, ut haberent quod reſponderent Prælatis, dicentibus; *quod, cum hæc Religio eſſet eis ignota, gratiam poſtulatam Fratribus non concederent, donec ſuper præmiſſis intentionem ſummi Pontificis ſcirent*: & Tu mihi dicis, fuiſſe eum *longe lateque diffuſum per Alemanniam*, diviſum in *Provincias*, *Capitula Provincialia* celebraſſe &c? Nimium hoc eſſe, adeoque nihil, fatearis neceſſe eſt. Non eſt, mihi crede; nec poteſt eſſe ejuſmodi epiſtola Joannis autographa, ſed apographa, in qua *ducenteſimus* annus pro *trecenteſimo*, vel ſuppoſitus ſit per fraudem, vel (quod malim) obrepſerit per errorem.

177 Laſſus ſum, fateor, his aliiſque, jam pridem pro Sanvico diſputatis, iterum recoquendis; ſed coëgit Tua, Rev. Pater (neſcio quo mitiſſimo nomine appellem) diſſimulatio, qua omnia iſtæc præteris, quaſi numquam à me ſcripta editaque fuiſſent. Hoc autem §. laudans Sanvici Chronicon, quatenus ad tuum facere intentum videtur, nec verbum quidem dicis, de modo ac tempore deſcriptæ ab eo tranſmigrationis; ſed à Regula data ſub initium ſeculi, tranſilis ad finem, commemorando ſucceſſum Capituli Montis-peſſulani, *in quo, anno 1287 auctoritate Apoſtolica dimiſerunt Carmelitæ pallia ſua barrata*. Hæc autem ſcribis, de forma quidem eorum nihil ſolicitus, ſed abſque ulteriori probatione inculcans, quod ea (quorum auctorem S. Antoninus & alii faciunt S. Albertum Patriarcham, initio ſeculi 13 mortuum) geſtaverant per annos 648.

178 Reduco igitur te vel invitum ad annum decretæ tranſmigrationis, quem Sanvicus numerat 1237. Tum vero progrediens hic auctor, inquit: „Anno ergo Domini,
„ milleſimo ducenteſimo trigeſimo octavo,
„ aliqui ex dictis Fratribus, natione Cyprii,
„ transfretaverunt; alii vero, natione Siculi,
„ ad inſulam Siciliæ navigaverunt: quidam
„ autem, natione Provinciales, apud Maſ-
„ ſiliam civitatem Provinciæ applicuerunt.
„ Qui omnes, & poſt eos alii, hac inten-
„ tione Terram-ſanctam deſerebant, & ad
„ illas ac varias regiones accedebant, ut Reli-
„ gionē iſtam in illis regionibus ☞ noviter
„ plantarent. Igitur qui ad Cyprum trans-
„ fretaverant, manſionem huic Religioni
„ congruam in Eremo Frontaine conſtruxe-
„ runt. Qui vero ad Siciliam navigaverant,
„ habitationem huic Religioni commo-
„ dam in ſuburbanis Meſſanæ erexerunt.
„ Sed illi, qui apud Maſſiliam applicuerant,
„ domum iſti Religioni opportunam in
„ Eremo Aquælatarum, diſtanti per unam
„ leucam à Maſſilia, ædificaverunt. Deni-
„ que anno Domini milleſimo ducenteſi-
„ mo quadrageſimo, Chriſtianiſſimi mili-
„ tes Dominus Joannes Veſci, & Domi-
„ nus Richardus Grey, natione Anglici,
„ cum Richardo Comite Cornubiæ, Fratre
„ Henrici Regis Angliæ, ad Terram-ſan-
„ ctam transfretaverant; poſt multos vero
„ actus bellicos, in Palæſtina contra infide-
„ les ſtrenue peractos, de Terra-ſancta ad
„ Angliam remeantes, quoſdam hujus Re-
„ ligionis Fratres Anglicos, de licentia Prio-
„ ris monaſterii montis Carmeli, ſecum ex
„ devotione ad Angliam duxerunt. Quibus
„ Fratribus Dominus Joannes Veſci in Sil-
„ va de Holne juxta Alnewicum, & Domi-
„ nus Richardus Grey apud Eylesfordiam in
„ Cantia, manſiones huic Religioni com-
„ modas ædificaverunt.

179 „ Conſiderantes autem Fratres
„ prædicti, regiones ad quas pervenerant,
„ eſſe aptas & idoneas ad multiplicandum
„ in ipſis ſacram hanc Religionem; plures
„ viros ad eam receperunt. Sed priuſquam
„ præ-

Digitized by Google

„ præſumerent eam quoad monaſteria in di-
„ ctis regionibus & notabiliter multiplica-
„ re, prudente ducti conſilio, ad ſummũ Pon-
„ tificem Innocentium quartum, tunc Lug-
„ duni commorantem, acceſſerunt: cui
„ rationem fugæ eorum de tranſmarinis
„ partibus, & cauſam adventus eorum ad
„ prædictas varias regiones & remotas, ex-
„ poſuerunt: eique ſupplicaverunt, ut di-
„ gnaretur eis impendere favorem, quo
„ poſſent in dictis regionibus multiplicare
„ ſuam Religionem. Pontifex autem præ-
„ dictus, adverſitatibus eorum compatiens,
„ & de multiplicatione hujus Religionis
„ per cunctas fidelium partes gaudens, litte-
„ ras eis duodecimo Kalendas Julii anno Do-
„ mini milleſimo ducenteſimo quadrageſimo
„ quinto conceſſit, per quas univerſis Chri-
„ ſti fidelibus ſcripſit, ut dictos Fratres beni-
„ gne reciperent, & eis de opportunis lo-
„ cis, in quibus poſſent ſecure Domino fa-
„ mulari, liberaliter & caritative provide-
„ rent.

181 „ Obtentis itaque à ſummo Ponti-
„ fice Innocentio quarto litteris præmiſſis,
„ cœperunt dicti Fratres per regiones ad
„ quas pervenerant, juvantibus eos Chriſti
„ fidelibus, loca Religioni eorum oppor-
„ tuna in diverſis civitatibus & villis per in-
„ crementa temporum conſtruere, in qui-
„ bus poſſent Domino Deo & ejus
„ Matri Virgini, ſicut deſiderabant, ſecure
„ deſervire. Qui enim ex eis ad Cyprum
„ acceſſerant, in quibuſdam civitatibus &
„ locis Cypri monaſteria huic Religioni
„ commoda ædificaverunt. Qui vero ad Si-
„ ciliam perrexerant, non ſolum per civi-
„ tates Siciliæ hanc Religionem plantave-
„ runt, ſed inde per Apuliam, & per cete-
„ ras regiones Italiæ ſenſim in diverſis ci-
„ vitatibus, & locis eam auxerunt. Qui au-
„ tem ad Provinciam profecti fuerant, ne-
„ dum per civitates & loca illius regionis,
„ ſed per Narbonenſem provinciam & Aqui-
„ taniam atque Hiſpaniam, in diverſis ci-
„ vitatibus & villis ac locis, Religionem
„ iſtam paulatim multiplicaverunt. Illi vero
„ qui ad Angliam ſeceſſerant, non tantum
„ per inſulam Angliæ, ſed per Scotiam &
„ per Hiberniam, in multis civitatibus &
„ villis ac locis, Religionem pedetentim
„ dilataverunt.

182 Habes hic, lector, ſinceram & undequaque credibilem tranſmigrantis & in Europa multiplicari ac florere egregie incipientis, Ordinis Carmelitani hiſtoriam; præ qua merito contemnere poſſis quamcumque antiquiorum fundationum prætenſionem. Nolim tamen negare, quin prædictorum Fratrum aliqui, pro ſublevandis Chriſtianorum in Syria anguſtiis, eleemoſyniſque conquirendis, ſæpius trajecerint in Europam poſt mortem S. Brocardi, vivente adhuc S. Cyrillo. Hic vero quoniam prædixerat, fore ut, ſe mortuo, tranſmigrare Ordo inciperet; nihil eſt conceptu facilius, quam quod ſic præmoniti, captaverint ſubinde occaſionem acquirendi aliquid ſtabilis poſſeſſionis in Europa; quod ultro citroque commeantibus receptum præberet, & congruo tempore exordium daret perpetuandarum commorationum. Ita Valencenis in Belgio contigiſſe aſſerit R. P. Daniel à Virgine Maria, Parte 1 Speculi num. 1493. in Vita B. Simonis Stock: *Quantum*, inquiens, *ad Valencenenſem Conventum, qui quidem, una cum ceteris Conventibus Flandriæ ſub Provincia Franciæ unitus, in Capitulo Provinciali locum habuit poſt Iprenſem, & Brugenſem*, anno 1264 fundatos; *ejus tamen fundatio in vetuſtis urbis monumentis refertur ad annum* 1235; *quo quidem per modum hoſpitii, nondum autem per modum formati Conventus; aut ut talis in Capitulo aliquo Provinciali acceptati, ibi eſſe cœperunt, & perſtiterunt uſque poſt fundatos præfatos Conventus, qui ideo*

præcedentiam baluerunt.

183 Sincerum undequaque & indubitabile ejus rei monumentum, primus legendum nobis dedit R.P. Gregorius à S. Martino, Gallo-Belgicæ Definitor: cui, ipſum in quadam Apologia objicienti, gaudeo me potuiſſe reſpondere verbis præmiſſis dicti Patris Danielis, itaque repreſſiſſe grandes illos de me triumphos, quos ad conſpectum iſtius Apologiæ perſtrepere fecerunt Carmelitæ hic noſtri, variiſque etiam libellis inſeruerunt. Placet autem in tanta verorum inſtrumentorum ſeculo 13 confectorum raritate, iſtud exhibere, ut appareat nihil libentius facturum fuiſſe me, quam multa ſimilia producere, etiam contra me ipſum; ſi aliqua ſuggerere potuiſſent Patres, adverſarii & accuſatores mei, quod eſſet fidei nequaquam ſubleſtæ. Ipſum accipe, & ſimul ſpecimen veteris Walonicæ linguæ, ad quod conferre poſſis poſthac, ſi quod ex his noſtris partibus offeratur, quod videatur facere pro majori antiquitate ſuadenda. Tenor hic eſt:

184 *L'an de l'Incarnation mil* CC. XXXV, *ou mois Marche, Paske entrant les Frieres, Pierart del Corbie & ſon compeignon, del Ordene de Notre Deme dou Carme, avec manteaux berés, ſon venus al preſence d'Eskievin, & requiet & preſiſte li Eskievins, ke de leur boine volenté il voet, loet, & greet li premiſion, ke Medeme Iienes, li Contieſſe del Flande & Hanaut, avoit donnet loaument à li dis Friere, cy pooire de demeurer & faire un monnaſtere & eglize à Vallenchiennes. ſi li premiſion fu donnet laz nuit de l'Annontiacion. Onci li Friere Pierart ſi conoitre à lis dis Eskievins, ke un nomet Iokin Tuepain li Bourgois avoict donnet un liux & maiſon, ki ſiet al Tannerie pour pooire faire eglize & monnaſter, al l'onneur del benoit Vierge Marie; li dis Eskievins on tout ci coze veu & oy, & par apries porties enſennement d'un li al l'autre. Ore eſt a ſavoir, ke lis Eskievins, par leur bonne volenté, on greet & loet cil premiſion, donnet par la Contieſſe, ke li Friere Pierart del Corbie, del Ordene dou Carme, fais pooire batire eglize & monnaſtere, pour demeurer en cili Vallenchiennes, as liux a chil donnet par li Ioakin Tuepain. Tout chou fu fait ad preſent li dis Eskievins, en Avril le Samedis ſuivan Paske, del an en grace mil* CC. XXXV.

Tiemoin F. del Honi li Ioeunnes.

185 „Addo Latinam veteris Waloniſmi verſionem:

„*Anno Incarnationis milleſimo* CC. XXXV, „*menſe Martio, intrante Paſthate, Fratres* „*Perardus de Corbeia & Socius ſuus, Ordinis Dominæ noſtræ de Carmelo, venerunt* „*cum ſuis mantellis barratis, in præſentiam* „*Schabinorum; requiſiveruntque & perſtiterunt apud Scabinos, ut ex bona ſua voluntate vellent, approbarent, & ratam haberent licentiam, quam Domina Ioanna, Comitiſſa Flandriæ & Hannoniæ, legaliter* „*dederat dicto Fratri, cum facultate manendi, & ſtruere faciendi eccleſiam. atque* „*monaſterium Valencenis. Licentia illa fuit* „*data in Vigilia Annuntiationis. Præterea* „*prædictus Fr. Perardus noium fecit, quod* „*quidam, dictus Ioachim Tuepain, dederat* „*locum quemdam & domum, ſitam in Vico* „*Coriariorum, ut poſſit ibi facere eccleſiam &* „*monaſterium in honorem benedictæ Virginis* „*Mariæ. Prædicti Scabini hæc omnia viderunt* „*& audiverunt, atque exinde unus cum altero* „*deſuper inter ſe contulerunt. Itaque ſciendum eſt, quod Scabini, ex bona ſua voluntate,* „*ratā habuerant & approbaverunt permiſſionem datam per Comitiſſam; ut Fr. Perardus de Corbeia, Ordinis Carmeli, haberet* „*poteſtatem ædificandi eccleſiam & monaſterium, ad habitandam Valencenis, in loco* „*ſibi donato per Ioachimum Tuepain. Totum* „*hoc factum fuit in præſentia Scabinorum, in* „*Aprili,*

„ *Aprilis, die Sabbati poſt Paſcha anni Gra-* „ *tia milleſimi* CC.XXXV.

Teſtis F. del Honi Iunior.

186 Tres hic habentur chronotacticæ notæ. Prima deſignat diem 24 Martii Vigiliam Annuntiationis, quæ anno 1235. ſub curſu litteræ Dominicalis G, & circuli Paſchalis ipſum referentis ad 8 Aprilis, fuit Sabbatum ante Dominicam Paſſionis; & hujus cauſa feſtum ipſum differendum fuit in 26 ſequentem. Secunda nota, eſt dies aliqua *intrantis Paſchatis*, durante adhuc menſe Martio, quo Fratres Magiſtratui ſupplicarunt; tertia dies probatæ licentiæ, *menſe Aprilis* & *ſabbato poſt Paſcha.* Prima & ultima difficultatem nullam habent; habet aliquam ſecunda. Si enim Paſcha definias vulgari nunc more à Dominica Palmarum ad Dominicam in albis, nullum in eo locum habebit menſis Martius, eo quod Dominica Palmarum fuerit prima Aprilis. Hinc aliquando ſubveritus fui, ne fraude aliqua vel caſu extritis vel eraſis tribus litteris ex numero VIII, notante annum 1238, quo Paſcha fuit 4. Aprilis; remanſerit V, annuſque 1235.

187 Sed ſcrupulum depoſui ex ſententia Patris Henſchenii, ad 21 Martii ante Vitam S. Benedicti, docentis, Paſchale tempus cenſeri poſſe inchoatum, & primum Paſcha dici ipſam Dominicam Paſſionis; eâdem autem ratione, qua diviſo bifariam menſe prima pars dicitur *Menſis intrantis*, ſecunda *exeuntis*, videtur Paſchale tempus poſſe dividi, ſic ut dies Paſcha præcedentes incipiendo à Dominica Paſſionis, dicantur *Paſchatis intrantis*; ſequentes, Paſchatis *exeuntis*. Solutioni huic affinis illa eſt quam ſuggerit Pignorius, Senator Pariſienſis, in Notis ad Poëma de anno Romano: ubi obſervato antiquo uſu Gallorum & Belgarum incipiendi annum à Paſchate; *Quia*, inquit, *neque dies neque menſis Paſchalis fixus erat, uti nec hodie eſt, propter mobilem ejus ſedem; atque de his quæ circa id tempus geſta vel contracta erant dubitari potuiſſet, quo anno geſta eſſent; in more poſitum erat, in omnibus quibuſcumque Actis, ſive publicis ſive privatis, à* XXI *Martii ad* XXVI *Aprilis celebratis, hanc clauſulam apponere*, ANTE PASCHA, *vel* POST PASCHA; *quam etiam Epocham Belgæ habuerunt uſque ad annum* MDLXVII. Quibus verbis vir ille eruditiſſimus docere mihi videtur, quod inde à die XXI Martii nominari incipiebat annus proximo Paſchate inchoandus; atque ita prædicta verba *Anno* MCCXXXV, *menſe Martio Paſchale intrante*, idem valent, acſi ſcriberetur, *menſe Martio ante Paſcha, quo incipiemus annum* MCCXXXV numerare. Poterunt hæc à peritis Valencenenſium Actuariis, qui vetera regiſtra ſæpius volutarunt, confirmari exemplis, ſi opus ſit: mihi ſatis eſt oſtendiſſe, quod nihil cauſæ ſit, ex parte chronologicorum principiorum, quæ ſuſpectam alicui faciat ſinceritatem inſtrumenti producti.

188 Tale, quid ſi haberent Leodienſes, qui anno 1229 ſuam fundationem nituntur adſcribere, non dubito quin jampridem & magno cum ſtrepitu iſtud feciſſent: ſed non æque facile rem ſuam potuiſſent cum Sanvico conciliare, nimis palam dicente, quod poſt digreſſum Friderici Imperatoris ex Syria, & Gregorii IX conatus, pro ſubſidio Terræ-ſanctæ accelerando, modis omnibus impeditos; primùm ſit tractari cœptum de conſtruendis in Europa monaſteriis. Iſte enim reditus, illatumque Pontifici bellum, ad ipſum annum 1229 ac ſequentem pertinet, ut nihil de S. Cyrillo dicam, tunc adhuc vivente. Ignoſcant igitur mihi Patres Leodienſes, quod Valencenenſibus credens, ipſis credere recuſem, etiam ſub ea modificatione quam ſuggerit R. P. Daniel à Virgine Maria; donec æque certum

Digitized by Google

tum ac illi protulerint ſuæ antiquitatis teſtimonium. In hoc autem proferendo laudans bonam fidem præfati P. Georgii à S. Martino, non poſſum non etiam laudare ſinceritatem, qua ſub finem libelli iſtius num. 90, nominavit nobis *P. Hyacinthum à S. Carolo, Carmeli Leodienſis Suppriorem*, ut auctorem Reſponſionis ad epiſtolam Conſiliarii Regii, quæ per indigniſſimam fictionem Gallice ac Latine circumfertur, ſub nomine Clariſſimi viri, Domini Vionis Herovallii, tamquam impreſſa & approbata Pariſiis. Quamquam enim deprehenſus Leodii primum clandeſtinus Bibliopegus, deinde & nocturnus Typographus, taſſi eſſent, ſe conductos à Carmelitis; latere tamen volentem auctorem infamis facti, protrahendum in lucem non putavi invitum: nunc vero cogor credere ipſum id ſibi gloriæ ducere, ſaltem inter ſuos, ideoque celandum diutius non eſſe.

189 Eſtne adhuc aliquid ad hoc 13 ſeculum, veſtramque intra & ante illud antiquitatem pertinens, Rev. Pater? Eſt, inquis, quod *Georgius Colvenerius in kalendario Mariano, pro die 10 Decembris, refert ex Pancirolio, quod ædicula B. Virginis, quæ nunc eſt Laureti, per annos plus quam mille fuerit ſub cura Carmelitarum in Galilæa, donec inde in Dalmatiam, & hinc in Italiam .... tranſportata eſt circa annum* 1291. Hæcquidem apud Colvenerium lego, virum (ſicut adoleſcens Duaci ex fama & judicio communi eum novi) magis pium ac ſedulum, quam eruditum & hiſtorico-criticum: ſimul etiam apud eumdem lego, ideo ipſis attributam illam eſſe ab Innocentio VIII (factum id anno 1489) eamdemque per multos annos tenuiſſe. Ultimum reperio apud Pancirolium, in theſauris abſconditis Urbis Romæ pag. 171, aliquid etiam de primo: ſed de *mille annis* verbum omnino nullum: ſolum autem *quod demonſtraverint Papa, ſe ipſam tenuiſſe quando adhuc erat Nazarethi*, ſcilicet ſeculo 13. Atqui etiam de hoc dubitari facit Sanvicus, qui enumerans *nobiliora monaſteriorum* in Terra-ſancta à Carmelitis, poſt acceptam Regulam, poſſeſſorum, tacet de Nazaretho: qui ſane locus poſt Hieruſalem & Bethleem omnium judicio nobiliſſimus, ubiq; ut talis à Vitriacenſi laudatur, nec potuiſſet à Sanvico ſine gravis negligentiæ nota prætermitti, ſi vere ad jus Carmelitarum unquam pertinuiſſet, nedum uſque ad ipſorum diſceſſum ex Palæſtina.

190 Mantuanus vetter, qui gloriatur, ſua potiſſimum cura factum, ut Innocentius prædictus vobis concederet Lauretanam manſionem, in illius Domus hiſtoria, Cardinali de Rovere dicata, præfatur, quod ejus avunculus Sixtus IV, *audiens* multa de Carmelitani Ordinis antiquitate (quæ ſatis excuſſi & diſcuſſi) eoſque *omnia fere loca Terra-ſancta (inter quæ fuit hujus ſacra Virginis domicilium), priuſquã Dei judicio darentur Saracenis in prædam, tenuiſſe; operæ pretium exiſtimavit ipſos in antiquam reſtitui poſſeſſionem*. Ubi quam gratis & citra probationem dictum Pontifici intelligitur, Carmelitas omnia fere loca Terræ-ſanctæ tenuiſſe; tam etiam gratis præſumitur (ſolam enim præſumptionem notat parentheſis qua utitur Mantuanus) inter ea pauca loca, quæ ante ſuum ex Palæſtina diſceſſum tenuerunt Carmelitæ, Nazarethum fuiſſe. Etenim de omnibus cujuſvis conditionis & Ordinis Religioſis ex Europa advectis, dicit Jacobus à Vitriaco, cap. 54, quod eorum multi *maluerunt inter turbas populorum corporaliter habitare, quam à ſanctarum civitatum Hieruſalem, Bethleem & Nazareth ... habitatione privari*: Eliæ vero & Eliſei imitatores nuſquam extra Carmelum notat. Idem variis locis de ipſa civitate Nazareth agens, nihil habet quod favere Carmelitis poſſit; tam

tam multa autem loca ſpecialiter aſſignat Canonicis Regularibus, Ciſtercienſibus, Præmonſtratenſibus, Benedictinis; ut lector facillime concludere poſſit, iſtam Carmelitarum apud Sixtum IV & Innocentium VIII gloriationem plus confidentiæ quam veritatis habuiſſe.

191. Concludis hunc Paragraphum, Rev. Pater, gravi ex ipſa Terra-ſancta teſtimonio de anno 1282, ex quo *conſtat*, inquis, *Ordinem ibi tot ſeculis viguiſſe, ut illius initium ob antiquitatem aſſignari non potuerit.* Si ſupplementa, quæ Majum concernunt, parata pro tertio tomo illius, placuiſſet ad finem tomi 7 dare inter Appendices; jam haberet ibi Lector addendum aliis, poſt Eliæ, Patriarchæ Latini XXI, hiſtoriam Parergon novum, *de quibuſdam litteris, ejus tempore Accone datis, & de commendatione Carmelitarum eiſdem inſerta.* Nunc ergo placet illud hic producere: continet enim haud inutilem doctrinam, unde intelligas non multis ſeculis opus eſſe, ut *aliquid factum dicatur à tempore, cujus non extat memoria*: teque imprimis, Pater Rev. tanto confutabit luculentius, quanto validiora habenda ubique contendis, qualiacumque Pontificum dicta vel ſcripta. Non enim quæſtio eſt puri facti, ſed ad jus referibilis, in quacumque materia poſſeſſionis immemorabilis, valiturum apud quoſlibet judices, donec poſitive probetur, revera olim non fuiſſe, quod aſſeritur fuiſſe ab immemorabili. Audi igitur me nunc, diſſerentem ut ſequitur.

192. Anno 1282 oportet Eliam, præmemoratum Patriarcham, quem anno 1276 creatum uſque ad 1287 vixiſſe oſtendimus, aut ægrum aut abſentem fuiſſe; nam ante litteras, pro petendo Terræ-ſanctæ ſubſidio datas *Accone, anno Domini prædicto, die vigeſima tertia menſis Septembris,* poſt R. Nicoſienſem in Cypro Archiepiſcopum, primus nomen ſuum ponit *G. Epiſcopus Ebronenſis, Venerabilis Patris Domini Patriarchæ Hieroſolymitani Vicarius*, deinde *G. Tyberiadenſis Epiſcopus*: ubi nomina, pro uſu iſtius ſeculi, per litteras initiales dumtaxat expreſſa, ſic integrant aliqui, ut *R. Richardum, G. Guilielmum* legant. Similem omnino Epiſtolam quoad ſenſum, ſed quoad tenorem verborum diverſiſſimam, anno ſequenti 1283, 12 *die menſis Iulii*, indidem & eodem miſerunt *Fr. Nicolaus Lorginus, Domus Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani Magiſter & pauperum Chriſti Cuſtos; & Fr. Guilielmus de Bello-loco, pauperis Militiæ templi Magiſter humilis.* Prior, Epiſcoporum incipit: *Guſtato frequenter amaritudinis calice ſuper dilatatis oppreſſionibus Terræ-ſanctæ*; poſterior Magiſtrorum, *Sedentes ſuper flumina Babylonis flere amare, pro dolor! compellimur.*

193 Epiſtolæ utrique, jam jam finiendæ, ſic ut ſola ſubſcriptio Datæ requiri videatur, eodem utrobique tenore pene de verbo ad verbum, annectitur prolixa & nervoſa commendatio *Carmelitarum*, querentium ſe, cum non exiguo Terræ-ſanctæ incommodo, gravari, prætextu Conſtitutionis cujuſdam in Lugdunenſi Concilio editæ. Miranti mihi quomodo, epiſtolarum duarum, quoad priorem partem tam diverſarum, pars altera omnino ejuſdem tenoris ſit; varia in mentem veniunt, quæ hoc loco exponere nihil attinet: malo enim ipſiſmet Patribus *Carmelitis* relinquere curam verisimilis alicujus cauſæ comminiſcendæ, qua contigerit, eumdem textum ſic iterari; paratus ipſe admittere quamcumque attulerint; modo viciſſim excuſatum me habeant, quod expertus infelicitatem Ordinis in primis ac præcipuis ſuis monumentis ſincere ad poſteros tranſmittendis, formidem ne hic etiam factum ſit aliquid fide forte non ſatis bona; maxime cum fateatur Lezana Romanum Pontificem (quem ex tempore Datæ

oporteret fuiſſe *Martinum*, ſcilicet *Quartum*) à Riboto in Speculo Ordinis, atque à Waldenſi contra Wicleffum, nominari *Bonifacium*, utique *Octavum*; *qui* (ut agnoſcit Lezana) *primum aſſumptus fuit* anno 1294, *tribus annis poſt Acconem & totam Palaſtinã everſam, & à Barbaris ſubjugatam*, quando etiam jam obierant Magiſtri prænominati: nam unus eſt mortuus anno 1282, alter 1291 in ipſa urbis Acconenſis obſidione occiſus. *Martinum* quidem legit Arnoldus Boſtius, in Speculo Hiſtor. lib. 3 cap. 1: ſed quis me certum faciet, Arnoldum id ex fide originalium antiquiorum feciſſe, & non ex conſilio proprio; cauto illo quidem, ſed parum fideli; quali jam ſæpe deprehendimus ſcriptores illius Ordinis & uſos jam olim, & etiam nunc uti. Accedit, quod argumentum poſtremæ totius partis, quæ utriq; epiſtolæ communis eſt, ejuſmodi ſit, ut nihil vetet eam eſſe ſcriptam ad *Bonifacium*, per eos qui in Carmelo ſubjectiſque ei eremitoriis remanſerant, intenti juvandis miſeris Chriſtianorum ſub barbarica ſervitute reſiduorum reliquiis per eleemoſynas ſubmiſſas ab aliis in Europam tranſgreſſis. Eo certe facit, quod Lezana aliique poſt ipſum, ſupponunt, dictum *Bonifacium*, talium litterarum occaſione eſſe interpretatum Concilii Lugdunenſis decretum, cujus cauſa Ordo vexabatur: interpretatum autem, ſi non per Bullam, certe in ſuo ſexto Decretalium, cum ait: *Ceterum Eremitarum S. Auguſtini & Carmelitarum Ordines, quorum inſtitutio dictum Concilium Generale præceſſit, in ſolido, ſeu ſolito, vel ſuo ſtatu volumus permanere.* Clarius id apparebit ſi totam poſteriorem partem integram ob oculos hic ponamus.

295 Cum ergo utriuſque epiſtolæ pars prima lamentabiliter expoſuiſſet miſerabilem ſtatum Terræ-ſanctæ, quam pene totam recuperaverant Barbari, auxilium feſtinum implorando, utrobique legitur formula quædam, partem alteram cum prima connectens, & in priori quidem Epiſtola hoc tenore: *Ad cujus auxilii conſecutionem celerem & felicem, licet nova ſint adhibenda ſtudia; illorum tamen non ſunt, antiqua prætermittenda ſubſidia, quæ à priſcis Patribus fuere approbata.* Formula hæc in poſteriori Epiſtola fere eadem eſt. Deinde ſic videtur Auctor in priori Epiſtola Pontificem alloqui: *Credimus enim vos non ignorare, Pater Sanctiſſime, qualiter Ordo Fratrum B. Mariæ de monte Carmeli, qui inter ceteras ſacras Religiones, ſacræ Sedi devotas, claret devotione conſpicua; fuit in ciſmarinis partibus à tempore, cujus non extat memoria, à prædictis Patribus, in ejuſdem Terra-ſancta ſolatium inſtitutus: cujus alis, longe lateque poſtmodum opitulatione divina extenſis, Fratres ejuſdem Ordinis ſubventioni ejuſdem Terræ-Sanctæ, devotione pene ineffabili, ſe devoventes; qua manus pietatis ſubminiſtrabat eiſdem (tenui particula pro ſuis neceſſitatibus ſuſtentandis retenta) Fratribus domorum ſuarum præmiſſarum partium miniſtrabant devotius, in ſæpe dictæ Terræ ſubſidium convertenda.*

296 *Verum prætextu Conſtitutionis, in Lugdunenſi Concilio edita, Fratres in aliquo contingentis eoſdem, in eorumdem horto occultæ perſecutionis ſuccreſcentibus ſpinis, ac per ipſas folia caritatis evacuato humore, paſſim ipſorum gramina exareſcunt, in grave diſpendium ſubſidii memorati. Quia, licet iidem Fratres libenter ſibi egeant, ut neceſſitatibus ejuſdem Terræ abundent; nihilominus tamen extremæ neceſſitati, ne pereant, deeſſe non potuerunt, quæ nullius legis imperio eſt adſtricta. Cum ergo pro firmo teneamus, quod in Apoſtolicæ Sedis deſideriis, ſuper aurum & topazion, hoc exiſtit præcipuum, ut Terra præfata, multiplicatis ſubſidiis educta de ſervitutis Ægyptiacæ fœditate, & ipſa Chriſtiana:*

Digitized by Google

ſtiana devotio votivâ potiatur lætitiâ, quæ diu languit ſub dolore; Sedis ejuſdem gratiam & Sanctitatis veſtræ miſericordiam humiliter & inſtanter flagitamus, quatenus obtentu illius, qui (ut præmittitur) crucifixionis opprobria in prædicta Terra patienter toleravit, dictorum Fratrum, qui relictis omnibus ſequuntur Dominum & obſequuntur, eorumdem inopiam relevantes, prædictam Conſtitutionem ſic dignemini moderari, quo notâ vacillationis, quæ adverſus dictum Ordinem conſurgit, ex ipſo omnino ſublatâ, idem Ordo robur prioris ſtatus reſumat; & per conſequens prædicti Fratres, ad priſtinam devotionem populi reſtituti, dona uberius ſuſcipiant ſolitæ caritatis, participanda denuo more ſolito ſubſidiis memoratis: communibus enim auxiliis ſunt juvandi, qui publicum intereſſe laudabiliter proſequuntur. Eadem (ſi paucula verba, brevitatis causâ omiſſa, excipias) inſeruntur Epiſtolæ Magiſtrorum præfatorum, ſub hac dumtaxat principii varietate: *Invenimus ſiquidem in noſtra memoria tabula exaratum, quod Ordo Fratrum B. Mariæ de monte Carmelo, in Ciſmarinis partibus, à tempore quo memoria non exiſtit, à prædictis Patribus in ejuſdem Terræ ſolatium extitit inſtitutus, &c.*

197 Hæc ſive ſeorſim, atque per modum libelli ſupplicis, ex parte Carmelitarum ſcripta, & oblata *Bonifacio* Papæ fuerint (quæ à Riboto poſt annos circiter octoginta, vel alio quopiam fuerint deſcripta, ſimul cum, & in epiſtolis Epiſcoporum & Magiſtrorum, ſub levi aliqua ad faciendam connexionem mutatione, ac nomine Pontificis *Martini*, quem pro ſeculi more per initialem litteram M. ipſi Epiſcopi Magiſtrique ſcripſiſſe debuerunt, in *Bonifacium* converſo, non conſiderando quam parum hujus tempora cum Data Epiſtolarum convenirent) Hæc inquam, ſive ſeorſim atque per modum libelli ſupplicis ex parte Carmelitarum ſcripta & Bonifacio oblata fuerint; ſive revera, ſuggerentibus ipſis id quod pro ſe ſcribi volebant; eadem ſic fuerint una cum, & in ipſis litteris Accone ab Epiſcopis & Magiſtris ſcripta ad *Martinum*, ut vult Boſtius, Lezana, aliique; non video quid conferre poſſint, ad bis mille & amplius annorum ſucceſſionem ſtabiliendam. Etenim *antiqui illi Patres*, à quibus *Ordo* dicitur *in Terra-ſancta ſubſidium inſtitutus*, non ſunt alii, quam de quibus in formula tranſitionis legitur, quod ab iis ſunt *approbata antiqua ſubſidia*, quæ judicantur *non prætermittenda*. Scilicet priſci Latinorum in Terra-ſancta Epiſcopi, ante annos pluſquam centum; ſub quibus collecti à *Bertholdo* Eremitæ cœperunt, iiſdem Epiſcopis approbantibus, ex ſuo numero mittere quotannis aliquem vel aliquos in Europam, eleemoſynarum ſubſidia corrogaturos; maxime poſt acceptam ab *Alberto* Regulam.

198 Hac autem occaſione etiam contingere potuit, ut eumdem in finem fundos nonnullos domoſque acquirerent, ſi forte id probent emptionum locationumve inſtrumenta; quomodo Eccleſiis in Terra-ſancta conſtitutis varias donationes factas eſſe in Europa, probari poteſt exemplo Ubaldi Piſani Archiepiſcopi, anno 1186 donantis Eccleſiæ S. Mariæ in Bethleem (recipiente quidem ejuſdem Eccleſiæ Subdiacono tunc Piſis præſente) *eccleſiam S. Martini prope civitatem Piſanam, in loco qui dicitur Vetula, cum ſuis bonis & rationibus, ut ipſe Epiſcopus* Bethleemiticus *& ejus ſucceſſores* (negotiorum ſcilicet & ſubſidiorum causâ quandoque ex Syria in Europam tranſfretantes, ſicuti etiam Carmelitæ poſtea facere inceperunt) *poſſint in eadem* S. Martini eccleſia *cum ſuis Clericis habitare, & eccleſiam illam & res ac bona ejus regere*

ac cuſtodire, & eâ & bonis atque rebus ejus, ad utilitatem ipſius Eccleſiæ de Bethleem, uti &c, quemadmodum legere eſt in ipſius donationis inſtrumento apud Ughellum tom. 3 col. 485.

199 Nihilò magis prodeſt Carmeliticæ antiquitati, quod in iſtis, ſub Bonifacio VIII vel (ſi mavis) Martino IV ſcriptis, dicatur *Ordo inſtitutus à tempore, cujus* (vel *quo*) *non extat memoria*: cum Urbanus VIII anno 1634 declaraverit, quod *longiſſimum tempus illiuſve immemorabilis curſus*, debeat intelligi *tempus, centum annorum metam excedens*. Tale enim omnino haberet is, qui nobiſcum volet primi in Carmelo Prioris, *Sancti*, inquam, *Bertholdi* initia ad annum 1155 figere: à quo tempore uſque ad tempus ſcriptarum Epiſtolarum, facile potuit obliterari diſtinctior talium initiorum notitia, propter horribilem iſtam publicarum rerum turbationem, quæ, poſt amiſſas ab annis circiter centum Hieroſolymas, Terram omnem ſanctam involvit. Certe multo minus tempus effluxerat ab adventu *Alberti* Patriarchæ in Syriam, & anno datæ Carmelitis Regulæ, quando Chronicon ſuum, quod totum recudi feci, ſcripſit Sanvicus, & annum datæ Regulæ notavit 1199, à quo mox longius abierunt alii notantes annum 1171. Porro ex his ſic deductis, adjunctaque conſideratione perpetuæ in Terra-ſancta confuſionis inter fideles, mutuis inter ſe diſcordiis & Aſiatico luxu magis quam viribus Saracenorum fractos; facile intelligit Lector, quam parum vel nihil ſcientiæ rerum, ante amiſſam Hieroſolymam geſtarum, vel paulo antiquiorum, fuerit penes Prælatos Orientales ſeculi 13, armis tractandis ad ſui tuitionem, magis quam calamis ad poſterorum inſtructionem attentos; qui nec illa quidem ipſa ſcripta ad manum habebant, ex quibus in Occidente compoſitis per eos qui redierant, conflatum eſt corpus Hiſtoricorum ejus temporis, nuncupatum *Geſta Dei per Francos*, in quibus, ante annum 1200 exaratis, nec minima quidem mentio fit, non dico Carmelitarum; ſed nec Carmeli quidem.

200 Inanis igitur eſt, Rev. Pater, ex immemorabili tempore in epiſtolis notato, ſic deducta conſequentia: *Cum in Epiſcoporum & Eccleſiarum archivis nulla de Carmelitarum Ordinis inſtitutione, tum* (id eſt anno 1282 quando Epiſtola à Prælatis Terræ-ſanctæ data ſcribitur) *ſcirentur monumenta* (*qualia indubie fuiſſent, ſi Ordo demum poſt recuperatam Terram-ſanctam, circa annum* 1100 *fuiſſet inchoatus per Aymericum, & per Albertum Patriarcham circa annum* 1205 *plene formatus, prout garrit Papebrochius*) *& aliunde, cum nequidem per aliquam traditionem, etiam popularem, conſtaret, Ordinem tunc fuiſſe inchoatum, & ſub Alberto plene formatum, cum varii potuerint cum Alberto vixiſſe; omnino moraliter certum videtur, Ordinem Carmelitarum multis ante ſeculis ibi fuiſſe inſtitutum & plene formatum.*

201 Expendamus, Rev. Pater, hanc prædictæ conſequentiæ moralem certitudinem. Venit Albertus in Terram-ſanctam provectæ vir ætatis, anno 1205, jam inde ab anno 1180 Mortarienſis ſui monaſterii Prior, & obiit 1214. Tres Epiſcopi cum duobus Magiſtris, anno 1282 vel 1283 ſubſcripti Epiſtolis præmiſſis, adhuc ætate florentes, & rebus in Syria gerendis idonei, ſi illuc advenerint anno circiter 1260, quomodo præſumuntur in Palæſtina vixiſſe cum Alberto, ut eſſent rerum ſub eo geſtarum conſcii, nedum ſub Aymerico Antiocheno patratarum annis circiter 50 citius? Quæ vero tunc, cum Epiſtolæ ſcribebantur, & in poteſtate Chriſtianorum ſola fere remanſerat Accon, quo tres illi Epiſcopi cum duobus Equeſtrium Ordinum Magiſtris ſe receperant: quæ, inquam, tunc erant *Epiſcoporum*,

porum, quænam *Eccleſiarum* jam prorſus deſolatarum *archiva*? quæ denique neceſſitas paucis illis Prælatis, ſcrutandi chaos coacervatarum temere chartarum, ſi quæ fuerant Acconem ſubductæ, ad perquirendam originem Carmelitarum, ut ſcriberetur officioſa una pro iis epiſtola? quæ denique in vulgo ſic conſternato, interque ſe intra eadem mœnia male concordi, traditio haberi poterat, de principio eorum hominum, qui ante annum datæ Regulæ, incertum quamdiu, cœperant habitare in Carmelo, ſoli fere cælo noti, non plures quam decem?

202 Profecto ſi tali tempore, ac tali loco, taleſque Prælati ſcripſiſſent, Ordinem in Terræ-ſanctæ ſubſidium eſſe natum *à tempore, cujus non extat memoria*; idque cum reſpectu ad ejus ſub Alberto formationem aliquam, quando jam forte 30 aut paulo plures convenerant; nihil abſonum à talibus circumſtantiis ſcripſiſſent illi; quibus etiam præſumi poſſunt ipſimet Carmelitæ, jam tunc ignari originis ſuæ, & juſto majorem antiquitatem affectantes, dictaſſe formulam commendationis pro ſe ſcribendæ, per libellum ſupplicem pro ea impetranda oblatum, ſicut in talibus uſuvenit, & contigit Sixto IV, permittenti ſcribi quod Carmelitæ eſſent *Sanctorum Prophetarum Eliæ, Eliſei & Enoch ... hereditariam ſucceſſione tenentes*, quemadmodum ex tenore ſupplicum libellorum ſolet apoſtillarũ narrativa formari. Quod autem ad archiva attinet, non debet ex hujus ſeculi diligentia, æſtimari cura, quæ non niſi exigua fuit & eſſe potuit in Palæſtina ſeculo 12 & 13. Talis etiam cura vix ulla concipi poteſt inter primos ſub Alberto Carmelitas, homines maxima parte magis pios quam litteratos, qui præter Regulam non monſtrantur ſecum vel unicam ſchedam attuliſſe in Europam, de ſuis in Syria rebus aut juribus: neque enim eis concedimus, genuina eſſe ſcripta, quæ ſub Joannis Hieroſolymitani & Cyrilli Prioris nominibus venditantur.

203 Aſt ſi chartarum vel ſcribendarum ad poſterorum memoriam, vel excidio monaſteriorum ſubtrahendarum, cura aut facultas nulla fuit; fuit tamen, ut num. 132 dicis, *de Pallio Eliæ, quod Eliſeo contigit, dum ille curru igneo raptus eſt in cælum, ſemperque inſtar magni theſauri .... uſque ad annum circiter 1291 a Carmelitis in Carmelo reſervatum, in captione urbis Accon incendio periiſſe, refert Ioannes Hildesheimenſis*. Hic ſcilicet idem qui refert (plane ac ſi pallium ipſum vidiſſet) quod illud, cum de curru igneo dimitteretur, *modicum denigratum fuit in partibus extrinſecis, ſed retinuit colorem priſtinum in partibus involutis*; & quod hac de cauſa aſſumpſerint Carmelitæ cappas bicolores ſeu barratas. Gravis certe & egregius auctor, cui cum in hac re non credant ipſimet Carmelitæ, ſed opinionem ejus explodant ut puerilẽ; alios tamẽ volunt credere, verum Eliæ pallium totis bis mille atque ducentis annis fuiſſe apud ipſos ſervatum. Ne tamen dubitemus, *conſtat*, inquis, *ex Sebaſtiano, Salmanticenſi Epiſcopo vetuſtiſſimo, in ſua hiſtoria, hujus Pallii partem in arca Ovetenſi in Hiſpania, operâ S. Fulgentii conſervatam reſervari*. Floruit Sebaſtianus iſte ſeculo 9: quæ autem ſub ejus nomine prodiit hiſtoria, an. 1615 interpolata fuit à Pelagio Epiſcopo Ovetenſi ſeculo 12, ſub cujus nomine, & titulo *Additionis*, ſequitur prolixa enumeratio Reliquiarum in arca prædicta, tempore Choſroæ, ab Hieroſolymis in Hiſpaniam tranſlatarum, & ſic finitur; *Huc uſque Pelagius*. Inter illas Reliquias multæ ſunt ex iis, quæ paſſim ſeculo 10, 11, 12. è Terra-ſanctâ referebantur; majori cum devotionis ſimplicitate, quam veritatis certitudine, puta, *De pane quo ſatiavit Dominus quinque millia hominum: de pane cœ-*

na Domini: de manna quam pluit Dominus filiis Iſrael: una ſex hydriarum: de capillis Innocentium: de capillis quibus Maria pedes Domini terſit: de pallio Eliæ : pars piſcis aſſi & favi mellis, &c. de quibus judicium Lectori relinquitur, ſimile formaturo de toto pallio quod Accone putatur periiſſe.

204 Ut ut eſt, libet quærere, cur pallium, quod illi æque ac vetuſtiores ſcriptores veſtri laneum faciunt, ſupra melotem geſtandum; ſucceſſores hoc ſeculo commutaverint in pelliceam, velintque melotem Eliæ cenſeri? Necdum in veſtris libris legi, quod Congregatio Rituum, quæ noluit alicujus certæ Religionis habitu Prophetam indui, quando de hoc fuit mota quæſtio, indulgeat vobis, ut contra ipſammet veſtram traditionem immutetis omnia, & ubique nunc veſtrum Patronum ac prætenſum Fundatorem ſculpatis ac pingatis, ſicut eum habet Speculum veſtrum novum pag. 50, atque deinceps eodem libro centies? Videat ergo Congregatio hic expreſſũ ectypon, & quod voluerit ſtatuat: mihi ſatis eſt id notaſſe; ut appareat, quam varii ſitis in veſtris circa res antiquas conceptibus, quando id vobis commodius eſt; ſicuti eſt hoc, ut ſimplici popello perſuadeatis, habitum nunc veſtrum proxime accedere ad Elianum, niſi quod pro pelliceo pallio aſſumpſeritis laneum; quam mutationem majores veſtri non in pallio, ſed in tunica factã dicebant; ideoq; aſſerebant, fuiſſe melotẽ Eliæ ex furvis pellibus.

PARAGRAPHUS XVI, XVII, XVIII.

Monumenta quædam, ab anno 1300 *ad* 1400, 1500, 1600, *quibus demonſtratur, Carmelitarum Ordinem eſſe ab Elia Propheta inſtitutum.*

RESPONSIO.

205 OMnis, pro tribus hiſce ſeculis, probatio petitur à revelationibus nonnullis, in Titulo proœmiali promiſſis; & à ſuffragiis ſcriptorum, partim domeſticorum, partim externorum, bona fide ſequentium veſtigia priorum. Quia autem multa hiſce Paragraphis in cumulum congeris, nuſquam inhærendo, & fere

fere jam dicta iterando, ego quoque curſim reſpondebo Tibi.

206 Prima revelatio facta putatur an. 1316 Joanni XXII. cui (ut ipſe ſcribere dicitur in Bulla Sabbatina) apparuit *Virgo Carmelitana*, quod ſic intelligi vis, Pater Rev. acſi diceretur, *in habitu Carmelitano*. Nolim de hoc diſputare, quia totam Bullam, adeoque & contentam in revelationem, jam produxi expendique Art. 3 §. 15. Secunda revelatio, circa annum 1351 facta S. Petro Thomæ, & ex ejus ore deſcripta à Joanne Hildeſio, fideliſſime ab Henſchenio relata eſt, inter Analecta ad Vitam editionis ſecundæ vobiſque dedicatæ pag. 210. Solum ibi dicitur Sancto aſſeruiſſe Deipara, quod pro Carmelitanæ religionis conſervatione, *primus Ordinis Patronus Elias ſupplicavit*. Qua autem fide verba Deiparæ mutaveritis, mutataque inſerueritis Officio Sancti, ac legi volueritis, *Elias ejus Inſtitutor*, viderit ſacra Congregatio & Apoſtolica Sedes: mihi *Patronus* & *Inſtitutor* diverſum quid ſignificant, & ſignificabant Henſchenio locum tranſcribenti & aſſumenti, ſicut ſatis vobis compertum eſt, exinde ſuſpectum habere incipientibus.

207 Richardus Armacanus, quem mihi num. 136 objicis, tranſcripſit, (ut dixi Art. 13 num. 64) Auctorem libri de inſtitutione Monachorum, qualem à veſtris accepit, proinde aliud nihil addit ad fidem; quam ipſi Auctori nullam deberi, ſatis oſtenſum eſt. Nihilo plus hic evincunt Thomas Waldenſis aliique Carmelitæ, dum nihil antiquioris teſtimonii afferunt. Quod in controverſia vobis Oxonii mota an. 1374 deputati judices definiverunt (ut ais num. 138) *Ordinem in jure civili ac ſpeciali confirmatum, tituloque glorioſa Virginis B. Mariæ Dei genitricis ſpecialiter fore inſignitum, ac Fratres dicti Ordinis imitatores ac ſucceſſores eſſe ſanctorum Prophetarum Eliæ & Eliſei*, numquam ego negavi, neque negabo: ſed ſolum ſucceſſionem immediatam, & continuatam per annos bis mille, dixi & oſtendi probari non poſſe; imitationem vero ſolitariæ vitæ, à vobis aſſumptam vehementer laudo, &, gratulor auctam haberi eâ, quam Chriſtus induxit & docuit, ipſi vero ignorarunt, votorum Religioſorum Evangelica perfectione, cum obligatione ſervandi propter regnum cælorum ſuſcepta. Atque hæc dicta ſunto ad monumenta adducta pro ſeculo 14.

208 Bullæ Sixti IV, datæ anno 1476 & 1477, expenſæ fuerunt Art. 3 §. 10; & oſtenſus vobis eſt ex utraque *ſanctus Patriarcha Enoch*, Eliæ & Eliſeo conjunctus; quod tamen nunc abominamini, tamquam Ordini veſtro injurioſum. Poſterioris quoque Bullæ vitia talia demonſtravi, ut nulla ſecuterum Pontificum auctoritas verificare eam poſſit, quia nulla efficere poteſt, ut in rerum natura fuerint Pontifices qui fuerunt numquam; licet confirmando Indulgentias illis ſuppoſitas, validas eſſe fecerint, quæ ante confirmationem nullæ erant. Wernerus Rollevinck & Dorlandus Carthuſiani, num. 141 & 143 teſtes adducti; eâdem qua alii bona fide excuſantur in iis; quæ vobis aſſerentibus crediderunt; uti & Trithemius Abbas, non magnæ quidem in hiſtoriis antiquioribus fidei, minoris tamen in Carmelitici Ordinis laude, quam Provinciali & Capitulo Colonienſi mittens, ſicuti rogatus à duobus Carmelitis eam ſcripſerat; *Si quid*, inquit, *emendatione dignum duxeritis, ut libet, corrigite; vel ſi placet, mihi emendandum demandate*; qua licentia quomodo uſi illi ſint, ex iis quæ libello ſuo facta queritur P. Theophilus Raynaudus, æſtimare licet.

209 Omnia quæ in Wicleffo damnavit Eccleſia ſeculo hoc 15, in Conſtantienſi Synodo congregata, æque ac Waldenſis veſter

veſter damno. Reſtitutam à Venerabili Generali veſtro Joanne Soretho ſub annum 1451 diſciplinam, gratulor; Conſtitutioneſque ab eo editas laudo: ſed quod Præfationem antiquam retinuerit, ratus fortaſſis, à Brocardo eſſe atque veracem per omnia, ignoſco affectui ejus erga prætenſam antiquitatem: quem affectum Baptiſtæ Mantuano quoque, Poëtæ quam Hiſtorico meliori, cenſeo condonandum: de ipſa autem illa Præfatione, cujus ſummarium hic texis num. 146, prolixius egi Art. 13, occaſione Joſephi Antiocheni iſtic allegati; & negavi ex ulla certa auctoritate conſtare, quod Conſtitutiones aliquas ſcripſerit Brocardus, ante vel poſt acceptam Regulam, nedum cum tali Præfatione.

210 Denique, ab anno 1500 ad 1600 & deinceps, producis Pontificum ejus ætatis bullas & reſcripta, approbationeſque Officiorum, compoſitorum à vobis: quæ, legi quidem permiſſa, an & quatenus obligent ad fidem factis ibi narratis habendam, declaravi Art. 3 & Art. 4, ac paſſim deinceps per decurſum reſponſionum, non ex meo, ſed ex communi Theologorum & Hiſtoricorum judicio. Quæ porro ex S. Thereſiæ dictis ſcriptiſve objicis, aut objicere ex ſimilibus poſſes; ſatis omnia enervavi eo Parergo, quod interpoſui Vitis S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis; idque ex mente ipſiuſmet veſtri Lezanæ, in Apologetico pro immaculata Conceptione, refellentis objecta ſibi S. Catherinæ Senenſis verba quædam ad Deum Patrem; ſic enim ille ſcribit; *Non ea, quæ in orationibus Sanctarum habentur, ipſis factas revelationes indicant; ſed ea quæ vel ipſæ credunt vel exiſtimant ita eſſe. Quod idem de B. Catharina dici poteſt; nimirum, quod ab aliquibus edocta, Virginem Sanctiſſimam originalem maculam contraxiſſe exiſtimarit.* Plura ſi opus eſt addere, fiet ad Art. 20, qui totus (ut video) de hoc argumento eſt.

211 Inquiſitionis Hiſpanæ judicium contra Hiſtoriam Propheticam, an. 1639. retractatum; & prius prohibitas, dein currere permiſſas, non autem (ut falſo jactatis) approbatas propoſitiones veſtras, pro vero Legis veteris Monachatu, produxi Art. 15 num. 92 & ſeqq. & omnia ibi dicta valere volo etiam adverſus ea, quæ *Hiſpali in Portugallia* (*in Bætica*, credo ſcribere, voluiſti) eodem anno acta dicis, *in duabus congregationibus, loco & tempore diverſis, per Qualificatores ejuſdem Tribunalis.* Tu his omnibus motum proceſſiſſe te, ais, Rev. Pater, ad ſcribendum *Libellum S. D. N. Innocentio XI; ſupplicem* in ſpecie, reipſa famoſam contra me meaque ſcripta invectivam, calumniis ſcatentem; idque contra expreſſum, ut ipſemet profiteris, mandatum ſuæ Sanctitatis, vobis, qui nullum juſtæ defenſionis modum multiplicandis infamibus libellis tenebatis, per Eminentiſſ. Cardinalem Cybo intimatum. Scriptum autem ſic qualemcumque Libellum, ei cui inſcribebatur oblatum numquam, in publicam lucem protruſiſti, ut ſub ementito Francofurtenſis typographiæ nomine; quaſi *Libelli ſupplicis* titulus jus daret ad quodlibet in vulgus ſpargendum, & ſub ſpecie appellandi Pontificis, nomen adverſarii æſtimationemque proſcindendum, nulla juris forma ſervata; contra quam ſimili modo edidiſti poſtea *Motivum juris.*

PARA-

PARAGRAPHUS XIX.

Eximiorum virorum Academicorum, ex diverſis Univerſitatibus, approbationes & judicia, circa Libellum ſupplicem Carmelitarum, exhibitum SS. D. Innocentio XI. pro eorum ab Elia Propheta origine & ſucceſſione, adverſus Papebrochium Ieſuitam, illam explodentem.

RESPONSIO.

212 Liber ille tuus, Rev. Pater, quem titulo *Libelli ſupplicis* ſcriptum ſcio, ſed Innocentio XI (quod hic falſo prætendis) *exhibitum* numquam, affirmant ii qui ſcire debebant, intimi tunc ejus miniſtri; Liber, inquam anno 1683 Francofurtenſis typographi nomen mutuatus, orditur quidem ab allocutione ad Pontificem, & eatenus primo ſuo folio ſpeciem aliquam nominis præfert; deinceps vero per folia 25 proſequitur *Rationes, pro origine & antiquitate Ordinis Carmelitarum, adverſus P. Papebrochium, Societatis Ieſu.*

213 Has *rationes, cum reſponſionibus ad objectiones auctoris in titulo memoratis,* idem qui Majum noſtrum approbaverat Cenſor Ordinarius Antverpiæ, poſt multam tergiverſationem ex ſua, & multam correctionem ex veſtra parte, annuit *videri probabiles adeo, ut movere queant ad aſſenſum prudentem amatorem veritatis qualemcumque.* Sed idem, viſa deinde & accurate lecta *Brevi inſtructione*, quam noſter Conradus Janningus oppoſuerat, adeo non perſtitit in iſto priori judicio, ut hoc tuum grandius opus noluerit ulla ratione probare, & oppoſitam ei mox familiarem ejuſdem Janningi epiſtolam, una cum prædicta Inſtructione permiſerit imprimi, velut quæ eſſet *modeſte ſcripta pro juſta defenſione.* Sed nihil Tibi opus illo erat, in promptu habenti decem Doctores Lovanienſis Univerſitatis, qui eadem facilitate ſubſcriberent formulis ſibi ad hoc præparatis, qua obſecuti fuerant Patern. veſtræ, quinto poſt editum ſupplicem Libellum anno, circumcurſanti, ad emendicandas approbationes eorum, qui noſtra ſcripta (ſicut poſtea ingenue faſſi ſunt) numquam legerant, nedum accuſata loca cum antegreſſis ſubſequentibuſque expenderant.

214 Malo equidem excuſando levare, quam expoſtulando gravare conſcientias eorum, quos credo fide optima, licet prudentia non maxima, exiſtimaſſe, ſibi nihil dubitandum, an Auctor tam gravis (qualem conveniebat cenſeri Profeſſorem S. Theologiæ emeritum & religioſiſſimi unius Ordinis Provincialem, atque tam amplis ſuffragationibus præcipuorum in Provincia Theologorum ſubnixum) aliter quam ſincere veraciterque proceſſerit in cauſa tam gravi, quam eſt accuſatio librorum adeo multorum ac grandium, paſſim ab eruditis laudatorum. Cenſores iſti, cum ex hiſce Reſponſionibus meis viderint ſe fuiſſe deceptos; audeo ab omnium & ſingulorum æquitate ſperare, quod ultro ſint daturi teſtimoniũ veritati, & quos ex aliena fide damnaverant Commentarios, ex propria certaq; ſcientia abſoluturi ab acribus illis injurioſiſque cenſuris, quibus eos plus ſibi quam mihi nocuiſſe, multi

ex eâdẽ Lovanienſi Univerſitate exiſtimant.

215 Univerſitatum aliarum judicia, quæ initio hujus §. prætendis, Pater Rev. caret nota temporis definiti; &, ſi bene conſiderentur, aut parum aut nihil pro te faciunt. Allegas illa ex tomo Conſiliorum Franciſci Cardinalis Zabarellæ, ſeculo 15 florentiſſimi & æſtimatiſſimi; non hiſtoricarum rerum tractatione & diſcuſſione ſtudioſa, ſed Pontificii Cæſareique juris peritia; quæ tunc fere unice ſpectabatur, cum iſtæ vix attingerentur à quoquam, ſed quidlibet quomodocumque traditum, ſine diſcrimine credebatur verum. Quid eſt autem, Pater Rev. quod dicunt Collegia Academicorum, apud prædictum Zabarellam? Bononienſe, inquis, de antiquitate Monachatus conſultum, reſpondit hoc modo: *Ordo monaſticus eſt antiquior ceteris.* Quibus tandem? Velim id mihi explices, R.P. Profeſſor. An forte Ordinibus eccleſiaſticis Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum &c? Verum hi ab initio Eccleſiæ fuerunt. Et his poſteriorem eſſe monaſticam Ordinem innuunt ipſi Bononienſes, cauſam antiquitatis addentes, quia *Paulus, Antonius, Hilarion & alii multi habuerunt vitam monaſticam.* Hi autem illis à Chriſto inſtitutis poſteriores ſunt.

216 Addunt quidem etiam Bononienſes Academici, quod prænominati Sancti habuerunt vitam illam (*ut dicitur*) *ab Eliſeo in veteri Teſtamento formatam.* Sed ſuam quoque inſtitutionẽ habuerunt Ordines eccleſiaſtici in veteri Teſtamento, à Deo & à Moyſe, tamquam in figura; ſicut perfectus Legis novæ Monachatus, præfiguratus fuit in Eliſeo. Quod ſi monaſticum Ordinem voluerint Bononienſes antiquiorem intelligi Ordinibus Fratrum Mendicantium, quorum, ut à Monachis diſtinctorum appellatio primum cœpit ſeculo 13, jam ipſimet Carmelitæ excluduntur, ab Ordine Monachorum qui illos recuſant ut antiquiores agnoſcere; ſicut vidimus Baſilianos vetuſtatis prærogativam ipſis non cedere, atque potiori jure Elianos haberi velle.

217 Utut hæc intelligantur de Ordinis Monaſtici majori ceteris antiquitate, quo tandem fundamento nititur tota Bononienſium Conſultorum definitio? Uno miſero, *Ut dicitur*; qua phraſi ſi utar ego, dicar antiquum Legis veteris Monachatum totum explodere. Ita eadem verba, ex calamo meo aliud ſignificare ſolent Patribus Carmelitis, aliud in ſcriptis eorum quos in ſuas trahere partes volunt. Eâdem ferme phraſi utitur *Collegium Academiæ Ferrarienſis*, ex eodem Zabarella allegatum, dum ait: *Cœnobitæ ſub Eliſeo videntur exorti, & à Chriſto renovati.* Antea autem dixerat; *Legitur in hiſtoria Tripartita* (eſt hæc trium primorum ſcriptorum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ epitome, à Caſſiodoro compilata) *Legitur*, inquiunt, *Monaſticam vitam habuiſſe originem in veteri Teſtamento, ab Elia & Eliſeo; & à Joanne Baptiſta, in novo.*

218 Numquid non clare apparet, Monaſticæ vitæ nomine iſtic intelligi aliud nihil quàm ſolitariam; cujus initium in Elia, velut exemplo, fundatum, in Joanne baptiſta renovatum fuerit, abſque ſucceſſione continua, & abſque votis, aut alia Ordinis Religioſi apparentia. Cur autem origo Cœnobiticæ vitæ, quæ altera Monaſticæ ſpecies eſt, petitur iſtic ab Eliſeo potius quam ab Elia? Credo, quia non hic, ſed iſte, legitur inter Filios Prophetarum commoratus, quando habitabat in aliqua civitate. Nec plus habetur ex reſolutione Collegii Paduani, dicentis, quod *Antiquitas Monaſticæ Religionis, etiam apud cœnobitas, & in eodem monaſterio ſive cœnobio habitantes, ante adventum Chriſti ... fuiſſe adinvenitur.* Utique figurata & adumbrata in Filiis Prophetarum, quos neque tribus eſſentialibus Religionis votis adſtrictos, neque tam vero

Digitized by Google

ros perfectoſque Monachos fuiſſe, quam nunc ſint ſub novo Teſtamento noſtri, oſtendimus ſupra.

219 Tribus iſtis Collegiis Academicis, ubi de Carmelitis nec cogitatum quidem fuiſſe puto, nedum definitum, eos eſſe *ceteris Ordinibus* monaſticis *antiquiores* (quos tamen niſi reſpexerint, in vanum all gantur) tribus, inquam, iſtis in Italia Collegiis, addis, Rev. Pater, *Iudicium Univerſitatis Colonienſis*; & ſub tam univerſali ac magnifico titulo aliud non profers, quam ſimplicem approbationem Libelli ſupplicis tui, velut continentis *Genealogiam Ordinis, juſte ac Religioſe defenſam* (uti ſcilicet videbatur iis, qui partem contrariam non audierant) ſubſignatam vero a tribus Auguſtinianis, duobuſque Paſtoribus, ſacræ Theologiæ in ea Univerſitate Doctoribus, nihil ſpecialis auctoritatis habentibus, ad agendum nomine Univerſitatis, nedum illam totam repræſentantibus: unde etiam multi cum noſtris, eadem in Univerſitate Doctoribus, ubi factum intellexere, indignati ſunt, improbantes temeritatem ſcriptoris, arrogare ſibi auſi *Univerſitatis Iudicium*, cujus nemo ex ſupremis ejus capitibus conſcius fuerit.

220 Si mihi luberet producere epiſtolas magnorum Prælatorum, & virorum toto orbe eruditorum judicia, ad me aliosque perſcripta de Apologeticis Janningi opuſculis, primum ſigillatim emiſſis, deinde ante Junii initium collectis; nec non de Reſponſionibus hiſce meis, ex quo prodire cœperunt; non ſolùm unum alterumve folium implerent, Rev. Pater, ſed librum integrum. Aſt vobis, plurimorum, qui & Exhibitionem tuã & Reſponſiones meas legerent, ſenſum ſatis notum habentibus (nec enim diſſimulant illi, ſed palam, etiam tibi ipſi, Rev. Pater, improbant contumeliarum & calumniarum tuarum evidentiam) vobis, inquam, talia ſcientibus & dolentibus, ſenſum illum explicare diffuſius, parum foret urbanum ac modeſtum; nec defenſioni huic meæ magnopere ſerviret; cum ex ſeipſo quilibet dijudicare inter me ac te poſſit, cui modo ſanum cerebrum ſit, atque à præjudiciis & partium affectibus liberum. *Vino vendibili non eſt opus hedera.*

221 Porro Lovanienſium paucorum, pauciorum Colonienſium ſuffragiis ſic collectis; ex Barcinonenſi Univerſitate duos, totidem ex Cæſarauguſtana producis, Libelli ſupplicis laudatores: quos eodem jure licet contemnere, quo alios plurimos longeque clariores: qui Dextrina figmenta atque horum vindicias à variis editas; Granatenſes item laminas libroſque, nec non Argaizii volumina, ac nuper inſulſiſſimam Gaditanam hiſtoriam tantis exornaverunt encomiis, acſi certiſſima promerent temporis vetuſtiſſimi monumenta. Sed ut iſtis infamia ſatis magna eſt, ſuas ipſorum tam ſplendidas approbationes, ejuſmodi operibus præfixas legi, licet ipſorum nomina alibi non exponantur contemnenda: ſic neque convenire exiſtimo, hic à me nominari ex Barcinonenſi & Cæſarauguſtana Univerſitatibus duos illos, quos videri cupis totum Academiæ ſenſum nomini ſuo inhærentem ferre: ſed malo ab illis idem ſperare quod à Lovanienſibus ſpero, poſtquam hæc legerint. Salmanticenſes nullos fuiſſe rogatos, ut calculũ quoq; ſuum adderent, vix poſſum credere; hoc ſcio, eos ſi nunc rogarentur, recuſaturos. Nam cùm principio hujus anni Carmelitæ veſtri ex more compoſuiſſent Theſes, ſub uno ex laureatis iſtius Academiæ Doctoribus propugnandas; contrarias autem quibuſdam tum meis tum Reverendiſſ. Hieronymianorum Generalis propoſitionibus, ſucceſſive rogati præcipui doctores, exemplo poſt hominum memoriam iſta in Univerſitate non audito, excuſaverunt ſe omnes, uti inde mihi ſcriptum eſt 26 Januarii, additis ſingulorum

nominibus, ordine, Cathedra, dignitate. Cur autem non etiam ex Sorbona Pariſienſi approbationem quæſiiſti, Pater Rev. Nihil ſcilicet favoris inde poteras ſperare, ubi modo nihil contemptibilius eſt antiquitate veſtra. Notiſſima ſcribo. Experire, ſi placet: & libros tuos, needum Pariſiis notos, ubi ſunt notiſſimi mei, æſtimandos committe Facultati iſti eruditiſſimæ, non tantum in diſciplinis altioribus, ſed etiam in hiſtoriis diſcutiendis; & intelliges, non eſſe ſine cauſa, cur ibi nemo veſtrûm mutire audeat ab annis 35. cujus nomen meruerit per Te mihi objici.

ARTICULUS XVII.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, effutit contra Breviariorum & Miſſalium auctoritatem, reverentiam & obſervantiam.

RESPONSIO.

Q*Vamquam*, inquis, Pater Rev. *Art. 9 & alibi producta ſint fere omnia .... aliquid tamen hic, breviter dumtaxat & remiſſive, dicam .... alia nonnulla ſuperaddendo .... ut ſimul conjuncta, Sedi Apoſtolicæ exhibeantur.* Hinc Lector intelliget, non eſſe quod operoſe refutem eadem, quibus jam abunde reſpondi. Reſtat ergo ſolum, ut videam, numquid novi additum hic ſit, in genere aut particulari. Et de Miſſalibus quidem titulum video; accuſationem vero horum cauſa intentatam ne tenui quidem conatu probatam invenio. De Breviariis vero pauca loqueris, veluti de coloribus cæcus: atque in primis videris ignorare, quandónam, qua forma, qua auctoritate, ea primum haberi ac nominari cœperint; quando cœptæ pariter cum iis per anni curſum deſcribi breves de Sanctis Lectiones, de quibus ſolis Tecum mihi quæſtio eſt.

2 Interim in genere duo à Te video accuſari. Primum, in Conatu parte 2 fol. 52, dici à me, quod *ætate Urbani IV*, id eſt circa an. 1161, *Eccleſiæ ſingulæ arbitratu ſuo fingebant & refingebant Breviaria*; alterum, quod dixerim tomo 5 Maji fol. 354, *Breviaria non dare fidem hiſtoriis antiquis, ſed ab his accipere; atque ad has recurrendum eſſe, ſtatuere volenti, quo in gradu aut certitudinis aut veroſimilitudinis collocari quodque debeat.* Utrumque dico etiam nunc, nec video quid contra dici poſſit, niſi per ſummam imperitiam. Nam, ut ab ultimo incipiam, quid Breviarii Lectionibus, hoc vel ſuperiori ſeculo concinnatis, aliud debemus aut poſſumus credere, quam, iis à quibus Lectiones concinnatæ ſunt, probabiles vel etiam certas viſas eſſe antiquiores, unde ipſas decerpſere, hiſtorias? Hæ autem an revera tales

ſint, non ex Breviariis, ſed ex ipſiſmet diſcerni debet, atque ex auctorum rebus geſtis propiorum conſenſu vel diſſenſu. Aliud tamen eſt fides, factis narratis adhibenda; aliud auctoritas, qua quid factum traditur. Hæc enim Breviariis, quoad obligationem iis utendi, tanto major eſt, quanto is qui uſum præcipit eminentior: fides hiſtoriis vix major debetur, quam circumſtantiæ illæ exigunt, circa quarum conſiderationem exercet ſe critica.

3 Ad hancquod attinet, ſi carpere velis Rev. Pater, quod dixerim, ſingulas Eccleſias *arbitratu ſuo* ſua ſibi formaſſe ac reformaſſe Breviaria; da mihi vel unum, etiam Romanum ante Pium V, cui addatur Romani Pontificis auctoritas; ego oſtendam, abſque illâ plurima & ante & poſt Pium excuſa, ſub nomine & auctoritate diœceſanorum Epiſcoporum, imo & ſolius unius Capituli. Ita ſeculo ſuperiori ad uſum *inſignis Eccleſiæ collegiatæ Divæ Gudulæ oppidi Bruxellenſis, Cameracenſis diœceſis*, ſolus *Decanus Canonicique* auctoritatem præſtant, *Clero ſuo ſalutem* apprecantes, ſub hac forma: *Eccum diu deſideratum, & quotidianis ferme convitiis efflagitatum, uſus noſtri, Sacerdotes venerandi, Breviarium, diligenter ordinatum, & non negligenter impreſſum &c.* Si diſplicent verba *fingendi, refingendique*, quibus iſtic utor, ubi uti potueram, ſicut hic utor, verbis *formandi, reformandique*; adi Apparatum Latinæ locutionis, à Mario Nizolio ex Ciceronis operibus colligi cœptum ſub medium ſeculi 16, ſub finem vero ejuſdem abſolutum ab Alexandro Schotto, excuſumque Lugduni in Gallia anno 1596, ubi Nizolius verbum FINGO explicat per verba, *Formo, Informo, Creo.* Schottus autem addit: *Significat hoc verbum, non* MENTIOR, *ut putant multi, ſed ingenioſe aliquid excogito & formo, ut recte annotavit Sthorus.* Ita Cicero ait, Alexandrum Magnum noluiſſe niſi *ab Apelle pingi, à Lyſippo fingi*; &, quod *apum examina fingunt favos.*

4. Igitur aut ignorantia aut malevolentia peccas, Pater Rev. cum verba, ex natura ſua aut bonum aut indifferentem ſenſum facientia (quomodo ab ipſo verbo *fingo*, derivantur *figulus*, & *figura*) trahis in partem peſſimam, de qua numquam cogitaveram; meque num. 3, accuſas *de antiquis particularium Eccleſiarum Breviariis ſic loqui, acſi non niſi mera continerent commenta & figmenta.* Ubinam ego ſic indefinite loquor de Breviariis, etiam quando aliquid in illis contentum fictionis aut fabuloſitatis arguo? Aliud eſt *figmenta* aliqua contineri in illorum quopiam, aliud *non niſi mera figmenta.* Fictionis culpa ſi qua eſt, eam non ſoleo in talis Breviarii Collectorem vel Approbatorem conjicere. Abſit; ſed in primum auctorem, unde bona fide uterque id exceperit, de quo necdum fuerat eorum mentibus injecta dubitatio.

5 His præmiſſis addo, nomen Breviarii, eo quo Eccleſia ipſum ſumit ſenſu, antiquiſſimum non eſſe; quatenus vero eodem continentur Lectiones de Sanctis pro Officio nocturno, multo etiam recentius; adeo ut à grandi Breviariorum antiquitate, nequeat pro vetuſtiſſimi alicujus facti veritate grande præjudicium formari. Etenim omnium, hactenus ſub eo titulo repertorum, antiquiſſimum, ſeculo XI ſcriptum, Caſino Pariſios attulit Joannes Mabilio; apud quem illud vidit Cangius, ejuſque mentionem faciens in Gloſſario, ſic inſcribi ait; *Incipit Breviarium ſive Ordo divinorum Officiorum per totam anni decurſionem.* Et addit Cangius, *Quod quidem Breviarium totius eccleſiaſtici Officii rubricas, ritus etiam & ceremonias continet, tam Officii recitandi quam Miſſæ celebrandæ, nec non peculiares præcipuarum ſolennitatum obſervationes.* Ex

quo ſatis colligitur ejuſmodi Breviaria, pro deſcribentium voluntate aut commoditate, pluribus aut paucioribus partibus conſtitiſſe. In illo autem vetuſtiſſimo Caſinenſi nullæ apparent (ſicut Mabilio mihi ſcripſit) Lectiones, pro nocturno Officio ſive de Tempore ſive de Sanctis. Nam ad Lectiones recitandas habebantur codices chorales grandes, generali appellatione dicti *Legendæ*, ſeu *Legendaria*; unde, quid quovis die legendum eſſet, Præfectus chori deſignabat, & ſigno dato finem imponebat cuilibet Lectioni, ſive de Scripturæ ſacræ libris, ſive de Paſſionibus Martyrum Vitiſque Sanctorum, ſive de Patrum Homiliis, unde & *Paſſionalia* & *Homiliaria* etiam nuncupata.

6 Tales libri cum non haberentur niſi in Collegiatis vel Abbatialibus eccleſiis, nihil de illis extra ipſas recitabatur, uſque ad ſeculum 14; quando accuratiores nonnulli, volentes certum definitumque aliquid etiam privatim de iſtis habere, ac nominatim de Sanctis, cœperunt ex ipſis ſæpe prolixiſſimis Legendis decerpere paucula, modo tam vario, ut qui pertractare hoc argumentum vellet, collatis inter ſe peculiaribus cujuſque diœceſis vel Ordinis Breviariis, libro integro opus haberet. Hæc autem varietas major facta eſt per commoditatem typographicæ artis, ſeculo 15 inventæ; qua uſæ ſingulæ, non ſolum diœceſes, ſed pene etiam eccleſiæ in Francia, Germania, Belgio, propria ſibi Breviaria cuderunt.

8 *Geſta Sanctorum Martyrum* (inquit S. Gelaſius Papa in decreto anni 494; & idem intelligendum de Vitis aliorum Sanctorum) *ſecundum antiquam conſuetudinem, ſingulari cautela in Romana Eccleſia non leguntur, quia eorum qui conſcripſere nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus aut idiotis ſuperflua aut minus apta, quam rei ordo fuerit, ſcripta eſſe putantur.* Quia tamen non prohibuit eadem Eccleſia talium lectionem, multæ ejuſmodi Paſſiones & Vitæ remanſerunt, & multæ novæ prioribus acceſſerunt, in uſu aliarum Eccleſiarum: quarum ſaltem unaquæque habere curabat ſibi privatim propriorum Sanctorum Legendas. Et harum quidem variæ & valde antiquæ collectiones inveniuntur; per ordinem tamen anni digeſtæ nullæ, ante ſeculum 10 aut etiam 12; quando Canonici Regulares & Ciſtercienſes Monachi, in ſuis quique eccleſiis & Abbatiis, ejuſmodi Legendaria pluribus ac grandibus tomis cœperunt deſcribere, etiam Romæ; ut colligitur ex iis quæ adhuc inveniuntur in Lateranenſis Baſilicæ, olim à Regularibus poſſeſſæ archivo, & mos talis etiam ad metropolitanas aliaſque nonnullas nobiliores eccleſias tranſiit. Atque ex hoc tempore credi poteſt, ceteras quoque Romanas Baſilicas idem fuiſſe imitatas ac denique Pontificii Sacelli Præfectos pro ejuſdem ſacelli Clero inſtituiſſe, ut ad pauca quædam ipſi propria feſta breves Lectiones hiſtoricæ componerentur, vel ab aliis compoſitæ reciperentur: quarum numerus paulatim crevit, pro numero creſcentium feſtorum; bona ſemper (ut dixi) fide, etſi rerum præteritarum ſcientia diſcernendique facultate non ſemper pari. Defectu autem iſto identidem animadverſo, cordi eſſe cœpit Pio V, & aliis aliarum Eccleſiarum Prælatis, Breviariorum correctio, iſta etiam in parte; atque reſumpta eſt deinde aliquoties, & pro modo creſcentis indies magis magiſq; ſcientiæ ſæpius reſumenda credi poteſt.

§. I.

§. I, II, III. *ACCUSATIONES.*

I. *Papebrochius invadit ac dilacerat Gallorum, Hiſpanorum, Venetorum, ac Leontinorum Breviaria.*

II. *Sacras Breviariorum hiſtorias tam audacter paſſim repudiat, & tamquam fabulas explodit, acſi inter Æſopi fabulas dumtaxat referrentur.*

III. *Non pluris facit auctoritatem Miſſalis, etiam Romani, quam Breviarii.*

RESPONSIO.

9 SI quis Te diceret, Rev. Pater, *Sanctorum Acta*, ſaltem ut habentur meis Commentariis atque Annotationibus aucta, indefinite omnia *invadere ac dilacerare*, nihil à vero alienum diceret: cum hoc propoſitum unice Tibi fuiſſe, non ſolum teſtetur generalis libri titulus, ſed ſingulæ ferme paginæ, & clauſulæ omnium Paragraphorum Apoſtolicam Sedem appellantes. Sed qua conſcientia ac veritate ſcribere potuiſti de me (qui prædicta Breviaria infiniti es laudo ac ſequor) quod illa *invadam* atque *dilacerem*? An id merebar propter pauca, quę in eorum aliquibus minus probo, aut etiam manifeſtæ fictionis convinco? An numquam hoc facit in ſuis Annalibus Baronius, & quotquot ante vel poſt eum examinaverunt Acta Sanctorum eorum, quorum epitomæ extant in Breviariis?

10 Ex Gallorum Breviariis nec unicum quidem exemplum notas, reprobatum à me; ſolum arguis, quod verbis hiſce; *Ætate* Urbani IV, *Eccleſia ſingula arbitratu ſuo ſua fingebant & refingebant*, id eſt formabant & reformabant, *Breviaria* (de quo dubitare nequit, qui aliquando viderit impreſſa ſeculo 15 & 16) arguis, inquam, quod iſtis verbis continuo ſubjungam, *Quali libertate Gallicana Eccleſia, etiam poſt Tridentinum Concilium, adhuc utuntur.* Si dubitas, Rev. Pater, ipſoſmet tuos Carmelitas Gallos conſule, & reſpondebunt tibi, Romanum Breviarium pleriſque in Eccleſiis necdum eſſe receptum à Clero ſeculari; ac ſingulas fere Diœceſes ſemel iterumque aut tertio reimprimenda curaſſe vetera ſua, ante Tridentinum uſurpata Breviaria, auctoritate Epiſcopi ſui abſque ullo ad Sedem Romanam recurſu; additis ſuo loco Officiis recentiorum Sanctorum, ſed alio ſæpe ritu ac forma, quàm Roma ſervari ab iis voluit qui ad recitationem Romani Breviarii tenentur.

11 Exemplo ſit noviſſimum Pariſienſe, anni 1680, idemque diverſiſſimum ab antiquo; in quo ſic præfatur Archiepiſcopus, *Cum in Breviarium Pariſienſe poſtremis temporibus nonnulla irrepſiſſent, & ea quidem Regulis ab Eccleſia conſtitutis non bene convenientia; omni cura & qua oportuit prudentia effectum eſt, ut quæ forent Eccleſiæ ſplendori, aut dignitati Religionis minus conſona; quæ in Homiliis Patrum ſpuria vel ſuppoſititia; quæ in Actis Sanctorum falſa aut incerta, in omnibus denique quæ pietati eſſent minus;*

nus conſentanea, ad legem & regulam componerentur: atque adeo neceſſe viſum eſt quadam omnino expungere, nonnulla pridem omiſſa adjicere, ordine convenientiori multa diſponere, Hymnos meliori ſtylo elaboratos in rudiorum locum ſubſtituere, pleraque obſoleta nec accurata ſatis inſtaurare. Numquid hoc non eſt, Rev. Pater, *arbitratu ſuo fingere & refingere Breviarium?* Sed eo quo Cicero loqueretur ſenſu; non, quem tua mihi affingit Accuſatio. Etenim Breviarium iſtud ſic laudo, ut putem aliis omnibus Eccleſiis, poſſe pro exemplo eſſe integræ accuratiſſimæque correctionis.

12 Multa Hiſpaniæ Breviaria nova, agnoſco & doleo plurimum furfuris attraxiſſe, ex figmentis Dextrinis, ſeu potius Higueræ, Tamaji & Argaizii commentis; idque per nimiam Superiorum facilitatem ad recipiendas novitates, ſpecioſo antiquitatis pallio obtectas, atque cenſum patriorum Sanctorum undequaque augendum. Idem merito queritur Cardinalis de Aguirre, & prudentiores Hiſpani alii; quorum conſortium mihi non puto erubeſcendum; quidquid erroris ſemel inducti propugnatores pertinaces contra clamitent. Attamen verum non eſt, quod ais num. 4, quod *propter unum futile* VEREOR, *præfidenter audet Papebrochius Breviaria figmenti inſimulare.*

13 De S. Orientio Epiſcopo Auſciorum in Novempopulania, Galliæ provincia, acturus Henſchenius 1 Maji pag. 61, & gemina ejus Acta ex antiquis manuſcriptis & Breviariis daturus; *tertia*, inquit in margine, *omittuntur ut fabuloſa*, utpote concinnata à Tamajo allegante Flavium Dextrum, Julianum Petri, atque Oſcenſe Breviarium, *cujus*, inquit Henſchenius num. 6, *auctoritatem multo potiorem duceremus, ſi ex ſimilibus fabuloſis auctoribus deprompta non fuerint Lectiones.* Nempe hoc dijudicare non poterat, qui non habebat ipſum Oſcenſe Breviarium, vel Lectionum inde tranſcriptarum fidele ecgraphum, unde ſciret quid inde, & quid ex aliis acceperit Tamajus. Interim optabat certius probari aſſertam iſtic S. Orientii cum S. Laurentio, ex iiſdem parentibus germanitatem, ipſiuſque corporis ab Auſciorum civitate in Oſcanam tranſlationem. Ego vero in Append. poſt tomum 7 addidi; *Vereor profecto ne ſola affinitas nominum inter Oſcam & Auſcium, toti iſti commento occaſionem Hiſpanis dederit.* Numquid non merito? Sed an id vereor propter ſolam nominum affinitatem, & non propter certiſſimo compertam fabuloſitatem Tamaji & eorum quos allegat ſequiturque auctorum? Conjecturæ ejuſmodi non præcedunt noſtrum de talibus judicium, ſed eidem jam formato ſtabilitoque ſubduntur, pro cujuſque arbitrio tenendæ vel rejiciendæ.

14 Venetorum Breviarium nullum novi. In eorum diœceſi, & eccleſia S. Laurentii coli S. Barbarum ſcio, Lectionibus ſumptis ex Petro de Natalibus: de quo Petro Henſchenius quidem aſſerit, tom. 3 Maji p. 286, ipſum *optime aſſequi potuiſſe quæ in baſilica S. Laurentii de S. Barbaro aliiſque Martyribus aſſervabantur monumenta, eaque edidiſſe*: ſed non aſſerit, quod ea Acta quæ Petrus aſſecutus edidit, certa debeant atque indubitata haberi; quin potius ea ipſe Henſchenius appellavit *Apocrypha*, ſuumque de iis judicium additâ prolixâ cenſurâ probavit. Ego vero cenſuræ iſti inhærens tomo 7 pag. 769 ajo, quod dicti Officii *Lectiones ſola phraſi cultiori* (utpote recentius compoſitæ) *differunt à contextu fabuloſo Petri de Natalibus*, prout conferenti eſt evidens. Addo etiam, contra clauſulam novo Officio additam, de miraculis, quibus clarum ſit corpus Sancti, illuc Methone ex Peloponneſo allatum an. 1204, *nullum ſcriptum aut memoria traditum narrari*; ſcilicet quod proprium

proprium fuerit S.Barbari; neque in hoc mihimet contradico, cum immediate poſt narro unum, de Sacerdote cæco illuminato, ſed SS.Ligorio Barbaroque commune poſt corporum conjunctionem, uti legenti patet.

15 Nullum ſimiliter novi Leontinorum Breviarium. Officia quædam propria, ex apocryphis trium Sanctorum Fratrum Actis ſumpta ſunt: de quorũ Actorum fabuloſitate, non obſtante dictorum Officiorum approbatione ſibi nota, cum ipſe Sanctorum Siculorum collector Cajetanus non dubitet ſententiam ferre; iſtorumque, de quibus Officia illa agunt Sanctorum, nullum aliunde proferatur indicium; non eccleſiæ veteres vel altaria, non reliquiæ, non ſcriptor aliquis; nihil me puto peccaſſe, cum ſcripſi tom.2 Maji pag. 503, quod ejuſmodi Officia, *ſi nunc primum offerrentur approbanda, haud ita facile ſuſcipienda, credo.* Idem enim mecum procul dubio credent omnes, *nota jam melius Actorum incertitudine*, quam erat cum primum offerebantur Officia prædicta. Sed neque dubitari poſſe exiſtimo, quin ejuſmodi Officiorum Approbatio, ſi illam obtineri contingat (ut in caſibus præmiſſis & S.Venantio contigit) *magnum prajudicum veritati cauſent in vulgo*, exiſtimante nihil niſi undequaque certiſſimum contineri in Officiis talibus, præſertim approbatis Romæ. Hæc enim cauſa eſt, cur Epiſcopi paſſim, atque imprimis Romani, tam ſolicite curaverint aliquoties recognoſci Breviariorum Lectiones, multa corrigentes, quædam diſſimulantes, donec veritas aut falſitas certius appareat; ad quod noſtra circa res tales ſtudia unice dirigenda putamus; non autem (ut videris exigere) ad mordaciter tenenda etiam ea, quæ ſaniori ratione vel auctoritate fuerint falſa comperta.

16 Reſtabat ut aliis Breviariis, à me (ſicut cenſes) laceratis, ſaltem Carmelitanum adjungeres; ſed maluiſti ipſum reſervare ad ſequentem § verificandum, itáque purgandam calumnioſam Breviariorum comparationem, à Te excogitatam, cum *fabulis Æſopi*, quam ex verbis meis elicies numquam. Aliud eſt enim, ſimpliciter narrationi vel hiſtoriæ non credere; aliud eam explodere acſi in fabulis Æſopi referretur; alioquin eadem accuſatio in Baronium cadeRet, qui multo planioribus minuſque levigatis terminis S.Cyrilli Alexandrini Monachatum, veſtramque repudiat antiquitatem; ut de aliis multis, eamdem & nunc & olim non probantibus, taceam. Rationes, cur ipſam probare ego nequeam, ſatis multis deduxi. Acta etiam S.Silveſtri, Marcellini lapſum, & Viſionem parenti Eliæ affictam oſtendi, ſuo cujuſque loco, haud ſine gravibus argumentis rejici: quemadmodum etiam deduxi rationes, ob quas cenſeo, veroſimiliter teneri poſſe, quod Symbolum QUICUMQUE, non ſit S. Athanaſii, licet ſub ejus nomine ſoleat ex Breviario ad Primam recitari. Cur enim id intolerabilius videatur, quam quod nonnullæ Homiliæ, eidem Breviario inſertæ, habeantur ſub aliorum Patrum, quam qui eas vere compoſuere, nominibus.

17 Si aliud nihil hoc Paragrapho exhibendum habebas, P. Rev. non erat quod chartam & operam perderes; nedum unde me iterum argueres de *Pontificiæ Majeſtatis, atque adeo divinæ humanæque contemptu*; ac denique exclamares: *Capere non poſſum, quomodo ejuſmodi effutire potuerit Papebrochius, abſque violatione atque tranſgreſſione ſui juramenti*; ejus ſcilicet, qua tomo 1 Aprilis in Præfatione una cum Henſchenio me obſtrinxi, dicens: *Cælites omnes Deumque ipſum teſtamur, nos Sanctam Sedem ut veritatis Magiſtram revereri, neque ab ejus ſcitis juſſiſque vel latum unguem declinare velle.* Calumniam mihi hinc impactam efficaciter repuli Art. 2 §. 14; oſtendique, Veritatis

Magiſtram illam à me etiam tunc agnoſci, cum in meri facti quæſtionibus erratum aliquid fuiſſe demonſtro, eâdem qua Baronius aliique critici ſubmiſſione ac reverentia, conjuncta cum libertate veri tuendi.

18 Miſſalia eodem loco, quo Breviaria, habeo, etiam Romanum; ſed utriſque puto ſubinde obrepſiſſe & obrepere adhuc poſſe, quod corrigi debeat. Quia tamen ad hiſtoriam illa faciunt perparum, ipſis rarius utor, niſi ad plenius dilucidandum veterum quorumdam Sanctorum cultum, ſubinde notabiliter auctum variatumque in vetuſtis Sacramentariis; hoc enim ad eruditionem antiquariam facit. Illis autem Sacramentariis non puto adnumerandum Miſſale Mediolanenſe, ex ritu quidem Ambroſiano excuſum ſeculo ſuperiori, ſed multimodis auctum immutatumq; præ eo quod S. Ambroſius tradidit, & quod nuſquam genuinum invenitur. Itaque tam mihi licuit, cum eruditis aliis multis, de Veronica dubitare, an fuerit in rerum natura; quam S. Carolo Borromæo licuit Miſſam de eadem ex prædicto Miſſali, ſua cura reformato, expungete; uti etiam ejus nomen, propter eamdem cauſam, è Romano Martyrologio Baronius ſuſtulit.

19 Sequentiam de S. Simone Stock, in ejus Miſſa legi à vobis ſolitam, nuſquam attigiſſe me memini; ſed neque eamdem legi hactenus, qui veſtrum proprium Miſſale vidi numquam, neque ſcivi in eo contineri aliquid ad hiſtoriam faciens, quod non contineatur in Breviario. Ipſe certe P. Daniel à Virgine Maria tanti eam Sequentiam non fecit, ut eam ante vel poſt Vitam Sancti in novo Speculo excudi faceret: Sequentia ad Miſſam de Nomine Jeſu nuſquam in Actis meis nominata, nedum contempta vel reprobata, gratis huc adducitur; palamque facit, quam nihil habeas, unde juſtifices Accuſationem de Miſſalium contemptu in titulo propoſitam; niſi forte culpæ mihi vertendum putas, quod ubi cenſui Chriſto *parum apte* tribui illuminationem cæci Tobiæ, non cogitaverim fore ut aliquid ex illa ſequentia mihi objicere. Hoc quam inepte feceris, oſtendi Art. 6 num. 71; ubi etiam dixi, ſequentiam iſtam à Metropolitana Mechlinienſi, nuper admodum traductam fuiſſe ad uſum Antverpienſis diœceſis. Quomodo autem dicas, quod *Miſſali Romano* fuerit *authentice inſerta*, equidem non capio. An quia hic Antverpiæ, ad noſtri Cleri uſum impreſſæ Miſſæ propriæ, religari ſolent à bibliopegis poſt Miſſale Romanum?

20 De Romano Miſſali quid cavilleris, non ſatis capio. *In hujus Canone habetur nomen Cletus, non autem Anacletus.* Ita eſt: ſed non capio, quomodo hoc *realem denotat diſtinctionem Cleti ab Anacleto*: imò quomodo non potius eorumdem denotat identitatem, quæ etiam ex S. Irenæo, Euſebio, Auguſtino, aliiſque, alterutro dumtaxat nomine utentibus, ſtabilitur. Aſt diſtinxerunt illos Catalogi veteres, ideoque ut diſtinctos colere maluit Eccleſia. Idem maluit in Aprili Henſchenius, idem ſecutus ſum in meo ad prædictos Catalogos Conatu: non tamen debui aut potui diſſimulare, quo in ſtatu ea quæſtio nunc eſſet apud eruditos, & quam commode hiſtoriæ Pontificiæ Chronologia abſque illa diſtinctione ordinari poſſit, ſolutis quæ pro hac ſtare videntur argumentis. Itaq; ad finem partis 1 pag. 217 poſui propriam pro recentiori ſententia Diſſertationem ſub titulo *Anamneſis*, id eſt recogitationis ſeu conſiderationis, *de Cleto & Anacleto, in multorum ſententia eodem; & de tertio poſt S. Petrum loco, dando S. Clementi.* Quid autem intenderim, facile intelligetur ex ſynopſi marginali, quam eo fine hic ſubjiciam: ſic enim procedit:

21 „Receptior hodie in Gallia opinio,

„unam

Digitized by Google

„ unam perſonam duobus iſtis nominibus „ intelligens, Clementem facit tertium „ à Petro: quod ita videtur poſſe cum ve- „ teri hiſtoria conciliari, ut Lino ſucceſſe- „ rit Cletus: qui anno 73 cum Philoſophis „ coactus exulare, ſe abdicarit Pontificatu; „ hunc Clemens ſuſceperit, geſſeritque „ uſque ad annum 83; quando, cæſo Flavio „ Sabino iterum Conſule deſignato, patruo „ SS. Clementis & Domitillæ, ipſe Cle- „ mens compulſus fugere, etiam ſe abdi- „ carit, & Sedem reſumpſerit Cletus, jam „ Anacletus (*id eſt, iterum Cletus*) Martyr „ primum factus initio perſecutionis exci- „ tatæ à Domitiano an. 95. Ordinato autem „ Evariſto, Clemens (jam non amplius Pon- „ tifex, ſed ſolum Epiſcopus Apoſtolicus „ Pontificiſque Evariſti adjutor) iterum „ Roma ſit pulſus ob velatam Domitillam, „ tandemque Martyr in Cherſoneſo obierit „ ſub Trajano anno 107. Solvuntur por- „ ro objectiones pro diſtinctione Cleti & „ Anacleti, ſumptæ ex Epiſtolis S. Ignatii, „ ex auctore Carminum contra Marcio- „ nem, ex diverſimode nominatis in ſecundo „ Catalogo patre ac patria, atque etiam ex „ diverſo ſepulturæ die apud Anaſtaſium.

22 His, non abſolute aſſertis, ſed pro probatiore nunc in Galliâ ſententia veroſimiliter deductis, contra communem, Henſcheniique ſententiam, veroſimilem etiam ipſam; ſed veroſimilem dumtaxat, ac minime certam; Chronologicam ſynopſim, iſti quoque ſententiæ aptam, ſic trado: „ Reformatis juxta prædicta elogiis, fuiſ- „ ſent, Cletus ab an. 67 ad 73 Romanus „ Epiſcopus, annos 6, menſes 2, dies 7: Cle- „ mens ab anno 73 ad 83, annos 9, m. 2, „ d. 12: iterum Cletus jam Anacletus, ab „ anno 83 ad 96, ac denique Evariſtus ab „ anno 96 ad 108]. Poſtea concludens dico, quod „ ad iſta ſic mutanda, & quatenus „ veroſimiliora videbuntur etiam probanda, „ magis poterit moveri lector, ſi conſideret, „ vetuſtiſſima optimaque Acta S. Alexandri „ Papæ, in quibus paſſus ſub Trajano dicitur, „ adeoq; ante menſẽ Auguſtũ anni 117 quo „ is obiit: videbit enim, per aſſignata eidem „ Alexandro & Evariſto deceſſori tempora, „ aſcendi uſque ad annos noviſſimos Do- „ mitiani; ac proinde nullatenus fieri poſ- „ ſe, ut Clemens in ſummo Pontificatu „ perſeveraverit uſque ad tempora Trajani]. Atque hinc porro infero, quod in iſta ſententia, ſeu potius hypotheſi (quam ego non aſſero, ſed ulteriori examini expono) „ Abdi- „ catio Clementis non ponitur gratis, ad „ ſalvandam Cleti & Anacleti diſtinctio- „ nem; ſed eſt aliunde omnimodis neceſ- „ ſaria.] Sicut in margine per compendium legitur.

23 Sed quid tota ea quæſtio facit ad Miſſale (contra cujus Canonẽ peccare me arguis) cum in eo ſolus *Cletus* nominetur? Quid etiam facit ſpatium vacantis poſt Cletum Sedis, quod ego pono dierum 12, in Bullario autem notatur fuiſſe dierum 20? Tantumne ſtudii in ordinanda Chronologia Pontificia poſuit Cherubinus Laërtius, Bullarii collector; aut Pontificalis quem tranſcripſit liber tantæ eſt auctoritatis, ut eos non ſequens cenſeatur peccare *contra communem Eccleſiæ ſenſum*, uti me facere accuſas n. 19? Apage cum cavillationibus tam ineruditis. Pater Rev. vel potius accuſa Baronium, Schelſtratium, Pagium alioſque Chronologiæ Pontificiæ ſtudioſos, qui iſtas interpontificiorum antiquorum determinationes, in veteribus Catalogis repertas, cum rectificare non poſſent, contempſerunt: ego vero pleraſque ſic ſervavi, ut partim ex varia lectione codicum eas aſſumerem, quæ eſſent ad rem aptiores; partim levi mutatione adhibita per conjecturam, corrigerem defectum, alias immedicabilem; eaque ratione, haud male, ut puto, de Chronologia meritus fui.

Digitized by Google

ARTICULUS XVIII.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea, quæ Papebrochius Actis Sanctorum inſeruit contra Martyrologia & Kalendaria.

RESPONSIO.

VIdeo, Rev. Pater familiare tibi eſſe, ut Accuſationes Tuas ordiaris ab inſigni alicujus gravis ſcriptoris loco, qui affinitatem nonnullam habere videatur cum titulo, reipſa nihil faciat ad quæſtionem tractandam. Theophilus Raynaudus, probaturus ex Romano Martyrologio, vero ac ſano quodam ſenſu Martyres appellari, qui mortem oppetunt in miniſterio peſte laborantium, ex charitate ſuſcepto, quia de iis ad 28 Febr. legitur, quod eos *velut Martyres religioſa piorum fides venerari conſuevit*: hoc, inquam, probaturus inde Theophilus, multis extollit auctoritatem eccleſiaſticarum Tabularum; quas dicit, *eo ipſo quod Eccleſiaſtica ſunt, hoc eſt communiter in Eccleſia uſurpata atque recepta, ipſa Eccleſiæ auctoritate, quæ homini Catholico ſumma eſt, perfundi.*

2 Lego locum Tom. 18 pag. 479, & mox addi video: *Nolo eas cujuſvis omnino mendi immunes præſtare: quis enim adeo rerum ſacrarum rudis eſt, ut ignoret, quoad loca vel mortis obitæ annum, aut eos per quos mors irrogata, peccari interdum quadam in ſacris Tabulis, & ſalva Eccleſiæ auctoritate corrigi in eis nonnulla indies.* Cur hiſce ultimis verbis omiſſis, priora dumtaxat allegaſti, Pater Rev.? Accuſationem ſcilicet totam, quam ſtruere volebas, everſura hæc erant, & pro me reſponſura Tibi, non ferenti quod ejuſmodi vel menda vel labeculas, *in dies*, prout res fert, notare non prætermiſerim, idque profiteat locis à Te invidioſe accuſatis. Idem Theophilus multis eorum ſpeciminis cauſa indicatis; *Has*, inquit, *& ſi quæ ſunt alia ſacrarum Tabularum labeculæ, ita non inficior irrepere potuiſſe; ut tamen* (& hic reſumis verba Theophili, Tuo fallendi propoſito aptiora) *quod ad earumdem Tabularum veluti ſubſtantiam attinet, itemque quoad doctrinam iis quandoque admixtam, non patiar earum certitudinem & puritatem in dubium verti quoquo modo.*

3 Equidem haud magnopere curandum mihi puto, quid patiatur vel non patiatur Theophilus, in ſuis ſenſis proferendis nec tam moderatus, nec tam certus ſemper, ut aliis pro regula eſſe debeat; & quæ ipſe hic cenſet ſubſtantialia atque in dubium vocari vetat, ea cum diſputari patitur Romana Eccleſia, ut ſæpe oſtendi; propter ipſius cenſuram, non deſinent inter eruditos ventilari. Sed miſſum hoc facio, & quæro, quonam tandem ſpectet iſta tantopere exaggerata ſacrarum (ut appellas) Tabularum aucto-

auctoritas? Ipſe Theophilus indicat ſcopum ſuum hac inſcriptione Parag. 7: *Titulus Martyrum, datus Sanctis Alexandrinis, ſpectat ad ſubſtantialia Sacrarum Tabularum.* Quid autem ad doctrinam? *Quod mors, in eo miniſterio obita, ſufficiat ad martyrum.* Quales porro ſint Tabulæ, pro quibus tam obfirmate ſtare vult Theophilus, ipſemet explicat, dicens §. 6: *Ago de ſolis Romanis Tabulis; quia reliquas Latinas bene multas, quas Ioannes Molanus tractatione de Martyrologiis late excutit, ut Beda, Wandelberti, Adonis, Uſuardi, aliaſque, non eſt animus, indemnes, & ab omni labe puras, etiam quoad ſubſtantialia, præſtare.*

4 Tu, Pater Rev. ſi pro antiquis illis, quarum uſus publicus aliquando in eccleſiis variis fuit, eſſes ſolicitus, & earum auctoritatem tuendam hoc nomine ſuſceperes, tolerabile foret: nunc vero de illis nihil curans, poſt breves pro Romano Martyrologio querelas, quarum injuſtitiam mox excutiam, litem mihi moves, pro Gallicano Sauſayi, Brixienſi Fayni, Franciſcano Arturi a monaſterio, vocatis quidem *Martyrologiis*; ſed valde improprie, & in ſenſu valde alieno ab eo quem concipiunt fideles, cum audiunt citari *Tabulas Martyrologiorum ſacrorum*; ea ſcilicet ſola Martyrologia intelligentes, quæ ſola ante hoc ſeculum 17 nota erant, quorum ſcilicet vel olim fuit, vel nunc eſt publicus inter divina Officia uſus, adeoque & auctoritas eccleſiaſtica aliqua. Talis autem tribus iſtis ſupra nominatis omnino nulla eſt, nequidem apud eos quorum honori illa ſcripta ſunt, privatâ dumtaxat auctoritate. Cur autem non etiam ſuſcepiſti hic cauſam Martyrologii Hiſpanici? Eſt quidem hæc cauſa præ ceteris deſperata & peſſim aſed quid non poſſit Paternitas Tua defendendum ſuſcipere coram Apoſtolica Sede eâdem illâ fiduciâ, qua ſoles ſuſtinere, quidquid Tibi undecumque offertur à me accuſatum vel quomodolibet reprehenſum.

5 Martyrologiis junguntur in titulo Tuo *Kalendaria*, ad ſolam (ut apparet) pompam invidiamque augendam; cum in toto deinceps contextu nullum, in genere aut individuo, nomines; ac ne verbo quidem *Kalendarii* utaris vel ſemel. Quid autem Martyrologio commune cum Kalendario ſit, non capio. Nam ſi de Eccleſiaſtico Kalendario agitur, quo totius anni notantur feſta, & quo quodque ritu faciendum ſit; ſolet hoc cum Breviario imprimi, inter prolegomena; nec uſquam ſcio illud à me verbo ullo taxatum. Vulgaria autem & ſingulis annis renovanda, quæ vulgo *Almanach* nuncupantur, præter Sanctorum nomina, cuique diei ſingula aut bina pro arbitrio collectoris adſcripta; notant etiam phaſes lunares & ſolis ingreſſus in ſigna Zodiaci, aliaque ſimilia, quæ cur corrigere ego vellem nulla cauſa fuit, nedum (ut perſuadere niteris) lacerare. In primo, nec mihi nec alteri cuiquam mutare quidquam licet, de eo v. g. Sancto ritu ſimplici faciendo, cui honorem Duplicis impendi præcepit Pontifex. Ego certe Kalendarium ſequi religioſiſſime ſoleo, & ad ejus præſcriptum recitare Canonicas horas, idemque ab omnibus eo obligatis cenſeo faciendum.

Digitized by Google

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius dilacerat & undiquaque ſuſpectum reddere molitur Martyrologium Romanum.

RESPONSIO.

6 POſtquam Romana Eccleſia, inter ſacra Miſſarum ſolemnia, uti deſiit codice illo, quem Martyrologii Hieronymiani nomine indigitamus; & quem S. Gregorius in Epiſtola ad Eulogium Alexandrinum patenter deſcribit, ut in quo *per dies ſingulos, non quis qualiter paſſus ſit indicatur; ſed tantummodo nomen, locus, & dies paſſionis ponitur*; ſuccrevit aliud Martyrologii genus, in quo ſelectiores pauci, cum brevi eorum, quorum paſſiones deſcriptæ habebantur, elogio, celebrantur. Tale primus cum inchoaſſet Beda, & ſicut illud ante tom. 2 Martii edidi (nam quod antea habebatur, ſuppoſititium erat) imperfectum dimiſiſſet, Elorus autem Lugdunenſis aliquatenus ſuppleviſſet vacantes in eo complures dies, varii quidem diverſimode conati ſunt anni circulum complere; ſed nemini id felicius ceſſit quam Uſuardo, Benedictino ad S. Germani de Pratis apud Pariſios Monacho; cujus ſub annum 875 (ut Bollandus demonſtrat) editum Martyrologium, Caroloque, non Magno, ſed Calvo dedicatum, ita placuit, delectu, claritate ac brevitate, ut in omnibus paſſim Benedictinorum monaſteriis reciperetur recitandum in choro ad Primam ante Verſiculum *Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus*: ad hunc enim locum à Canone transierat (neſcitur præciſe quando) Martyrologii recitatio.

7 Porro à Benedictinis ad omnes fere Eccleſias alias hic uſus tranſiit, etiam Romanas: ſic ut ad finem ſeculi 15, aliud jam nullum quam Uſuardi Martyrologium legeretur: cui in noviſſima ejus editione anni 1498 *ſecundum morem Romanæ Curiæ* Venetiis curata per Mag. Bellinum de Padua Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, teſtimonium dans Pontificii Sacelli ex eodem Ordine Præfectus, ita præfatur: *Uſuardi Opus magis habetur in uſu apud multas Eccleſias, quæ etiam creduntur aliqua ejus Operi in locis variis addidiſſe, præcipue de Sanctis & feſtis pertinentibus ad eaſdem. Et hujus eſt Martyrologium ſcriptum, quod nos pro majori parte duximus eligendum, & præ aliis tenendum.* Bellino autem Bernardinus Scardeonius, lib. 2 Antiqu. Patavinorum claſſe 7, præcipuæ laudi dat editionem & correctionem Martyrologii: *quod olim*, inquit, *cum pro ſua raritate in choro tantum & in conventibus publicis legeretur, nunc ejus opera factum fuit, ut ab omnibus legatur.* Quidquid igitur de hodiernis Romani Martyrologii tabulis dicit Theophilus, etiam Uſuardi Martyrologio quadrat: neque enim hujus per tot ſecula minor fuit olim, quam illius nunc ſit auctoritas: & tamen hoc à Maurolyco, Galeſinio, Molano multipliciter corrigi tulit Eccleſia, ac denique penitus abrogavit totum, alio ſubſtituto, quod à Baronio aliiſque nonnullis eruditis Romanæ Curiæ Miniſtris, juſſu Gregorii XIII curatum editumque anno 1584, mox anno 1591 viſum fuit variæ corre-

correctionis egere; quam porro ſub Urbano VIII adhibitam novimus, nec deeſſe multa, quæ adhuc corrigi poſſint, notavit eruditiſſimus Lucas Holſtenius in epiſtola, mox infra ad hujus Articuli calcem producenda.

8 Tale autem, ex Bollandi inſtituto noſtroque propoſito, hactenus & paſſim laudato, opus noſtrum eſt, ut præcipua parte aliud cenſeri non debeat, quam perpetuus in hodiernum illud Martyrologium Commentarius, pleraque iſtic aſſerta validiſſimis auctoritatibus confirmans, plurima illuſtrans & explanans, infinita ſuggerens quæ poſſint addi ad complementum novi, ſiquando condendum videbitur Martyrologii; quædam autem (ubi res exigit) corrigenda notans. Hæc ut multa ſint ſeorſim numerata, pauca tamen videri & dici debent reſpectu multitudinis incomparabiliter majoris eorum, quæ laudamus & confirmamus, multo diligentius & operoſius, quam facere Baronius potuit in Notis, per menſes forſitan pauciores elucubratis, quam annos uni Januario impendit Bollandus; quod de aliis conſequenter menſibus ſine jactantia dici à me poſſe, nemo, quamvis invidus, negare auſit.

9 Interim tu, Pater Rev. me, Bollandi Henſcheniique veſtigiis inſiſtentem in Martio, Aprili ac Majo, tomis omnino quatuordecim, accuſas & dicis, quod *moliar dilacerare & undequaque ſuſpectum reddere Martyrologium Romanum.* Tam atrox, & per particulam *Undequaque* tam univerſalis criminatio, ut ſaltem in ſpeciem probari videretur, oportebat à Te adferri dies aliquot conſequenter, ex uno v.g. Majo, & demonſtrari, quod de omnibus iſtic nominatis Sanctis, aut ſaltem de pleriſque, dubitari fecerim, an revera fuerint in rerum natura, an jure & ab antiquo Sanctis annumerati, an iis quæ indicantur locis, modis, temporibus paſſi; imo quod mediis omnibus id egerim, ut Romano Martyrologio nulla fides eſſet, etiam in iis rebus, quibus ſubeſſe errorem, non cogimur aliunde vereri. Tale quid ne conatus quidem, Pater Rev. falſa quædam aut levicula, paucaque objicis, quæ ſi vere omnia accuſaſſes, necdum vel eminus probatum maneret, quod Romanum Martyrologium *undequaque moliar dilacerare atque ſuſpectum reddere.*

10 *Tabulas Brixienſes,* inquis, *citat ſæpe Baronius in Notis: at Papebrochius dicit eſſe fabuloſas, & Baronium in Notis ſuis ſæpius erraſſe pronunciat, imprimis tomo I Maji pag. 228 num. 265.* Miram paucis in verbis multamque hic video confuſionem. Citatus enim à Tua Patern. locus de Martyribus, non Brixienſibus in Italia, ſed Alexandrinis in Ægypto agit; idque, non inter Notas, ſed in ipſo contextu. Quomodo autem ibi dico *ſæpius* erraſſe Baronium? Unicum dumtaxat errorem noto *circa genus ſupplicii,* quod gladio illatum dicitur; cum S. Athanaſius, unde tota illorum notitia habetur, id non dicat, ſed diverſa alia. Dico etiam menſi Aprili potius adſcribendum Martyrium iſtud; quia tamen Romanum Martyrologium de eo agit 26 Martii, ibi quoque nos de eodem egiſſe. Tanta ſcilicet nobis eſt fuitque reverentia erga ipſum, in eo quem præſcribit dierum ordine obſervando, licet is non ſemper aptiſſimus ſit; quia liberum Eccleſiæ eſſe ſcio commemorandis Sanctis, quos voluerit dies eligere. Si me accuſare volebas ex eo, quod Tabulas eccleſiæ S. Afræ fabuloſas eſſe demonſtraverim, non debebas dicere, quod eas ſæpe citat Baronius, qui illarum notitiam nullam habuit, nec vel unius Martyris inde eruti meminit, 48 annis prius mortuus, quam Bernardinus Faynus ſuum Brixienſe Martyrologium ex Tabulis illis augeret. Denique multum differunt Martyrologium Romanum à Notis in ipſum: quas ſicut Baronius ipſe paulo

ante

ante mortem paravit, pro ſecunda earum editione anno demum 1630 ex defuncti ſchedis curata; ſic pluribus aliis locis caſtigaſſet ultro vir candidiſſimus, ſi diutior ei vita obtigiſſet, multaque videre potuiſſet tunc adhuc latentia.

11 Eumdem *Baronium & alios paſſim circa tempus vitæ Pontificum turpiter erraſſe*, nuſquam dico; erraviſſe fateor & demonſtro; non ſua culpa, ſed ipſa rei, infinitis difficultatibus implexæ, obſcuritate. Itaque tuum iſtud *Turpiter*, tibi ſerva, Rev. Pater, ne quis Te dicat *turpiter calumniari*. Neque cum dico, nos *fere quotidie complures Romani Martyrologii errores obſervare*; dico, illud *ſcatere erroribus*: contemptum ſonat verbum hoc, iſtud non item. Quid autem ad Martyrologium facit, recte an ſecus tempora Pontificum ſubduxerit Baronius? An quia Pontifices ſancti in martyrologio referuntur iis diebus, quibus depoſitos illos dicit Anaſtaſius; non autem ſemper iis, quibus obiiſſe exiſtimo? Nihil hoc ad Martyrologii auctoritatem ſuſpectam reddendam facit, quia nobis illud indicat, tali ſaltem die cujuſque anniverſarium ſolitum in Vaticana vel Lateranenſi celebrari. De quibuſdam Leontinis Martyribus, non valde feliciter in Faſtos Romanos illatis, prius quam Actorum unde accepti ſunt fabuloſitas detegeretur, temporum illorum infelicitas fuit, non eorum culpanda facilitas, quibus nulla offerebatur cauſa dubitandi.

12 Denique male arguor num. 7 in fine, *Concilium Nicanum & Martyrologium Romanum* FICTIONIS *inſimulare*; & quidem vocabulum *fictionis* ſpeciali charactere, tamquam meum foret, ſignas. Nec enim fictionis inſimulatur, vel Concilium, recitans aliquid ex Actis S. Procopii; vel Martyrologium, ibidem relatos Sanctos *Nicoſtratum & Antiochum Tribunos* referens pro die quo iſtic paſſi leguntur: ſed Actorum ipſorum Auctor. *Nullum eſſe Ianuarii ac Februarii diem ... ubi non unus aut plures ejuſdem Martyrologii errores arguantur, tacito tamen ſæpius illius nomine*, dixi ego in Conatu parte 1 fol. 135; quia id ſæpius ex ore Henſchenii audivi, qui ſcire optime poterat: nec tamen video quod inde mendax reddatur Bollandus in Præf. generali folio 36 dicens, *nullas eſſe hoc in opere Vitas, quas omnino commentitias eſſe, poſſit quis vel leviſſime ſuſpicari*: ipſe enim mox explicat quid vocet *omnino commentitias*, cum dicti ſui cauſam addit, inquiens, Vitas Sanctorum nullas à ſe referri, niſi *aliquo ſemper atteſtante Martyrologio aliave certa auctoritate*, unde conſtet, ipſos revera ſuum in Eccleſia Catholica cultum habuiſſe, adeoque creditos in rerum natura fuiſſe; licet eæ quæ de ipſis habentur Vitæ (qualis v. g. eſt Paſſio S. Procopii) commentitiæ ſint, quoad circumſtantias, quibus adornatæ prodeunt. Nam Cæſareæ in Palæſtina vere paſſum eſſe S. Procopium, conſtat ex Euſebio & Hieronymiani Martyrologio. Chriſtianos ſub & à Juliano Apoſtata fidei cauſa, licet alio titulo, interfectos, vere ac recte Martyres haberi ac dici, oſtendi Art. 11 §. 17; adeoque fruſtra hic me calumniaris, Pater Rev. ut contrarium Romano Martyrologio.

§. II. III. IV.

§. II, III, IV. ACCUSATIONES.

II. *Papebrochius molitur convellere Martyrologium Gallicanum Andreæ Sauſſayi.*

III. *Martyrologium Brixienſe, auctum ex Tabulis eccleſiæ S. Afræ, funditus evertere molitur.*

IV. *Undique invadit & funditus evertere molitur Martyrologium Franciſcanum Arturi du Monſtier.*

RESPONSIO.

13 Credo, Rev. Pater, lectores cordatos, qui jam aſſueverint phraſi iſti tuæ, qua *funditus* me dicis *evertere* Auctores eos, quibus aliquid correctionis adhibeo, maxime ſi frequentiores illæ ſint, uti neceſſe eſt fieri in iis qui per Kalendarii ordinem, quem & nos ſequimur, conantur tractare de omnibus alicujus regni, civitatis, vel Ordinis Sanctis; Credo, inquam, phraſi iſti jam aſſuetos lectores, doctos etiam quomodo idem me dixeris facere Romano Martyrologio, non multum movendos hac tua triplici accuſatione: item ſatis intelligere, quantum interſit inter proprie dicta Martyrologia, & hæc privati dumtaxat uſûs opera; licet ſpecioſo ac late patenti titulo præfulgentia.

14 Andreæ Sauſſayi Gallicanum Martyrologium, ut primum lucem vidit an. 1637, magno cum plauſu exceptum ubique fuit. Joannes Launoyus (quem hic à me nominari, credo, non invitus feres, P. Reverende) ſcriptâ ad Auctorem Epiſtolâ, ante Apparatum impreſſa; *Non tam vidimus, quam mirati ſumus*, inquit, *opus* tuum *quod unius ſeculi ſtudio & diligentia videbatur egere. Tu*, vero *paucis abhinc annis immenſum abſolviſti. Qui hoc profecto ita brevi temporis intercapedine conficeret, unum Te novi, præterea neminem. . . , Ecquid porro uſpiam eſt in rerum natura dives ac pretioſum, ſive in auro, ſive in gemmis numeretur, quod operi tuo componatur? Omnia ſunt infra quamlibet ſimilitudinem poſita: nemo ſit homo qui vel tantiſper addubitet.* Eodem tompore quo iſta de juniore adhuc Sauſſayo, ejuſquè Martyrologio Pariſiis ſcribebat Launoyus, junior etiam ipſe; utrique ſuppar Theophilus Raynaudus, ejuſdem operis obiter viſi admiratione captus, ſcripſit in ſuo adverſus fortia ingenia Antemurali, nunc legendo tom. 8 operum ejus pag. 143, quod ipſius Auctori *Gallia opes Sanctorum ſuorum, pari nitore, eruditione, & diligentia expoſitas dedit.* Bollandus quoque noſter, jam ultra quintum diem verſantis ſub prælo Januarii progreſſus, cum opus è Gallia nactus eſt, in Præfat. Gener. pag. LIII, *illuſtre & magnificum* appellat; *quo plurimum uſus ſum*, inquit, *utarque, ut ſpero, deinceps.*

15 Nulla quidem toto opere apparebat prolixorum de quolibet Sancto elogiorum comprobatio, unde de fide, eruditione, & accuratione Auctoris certum ferri judicium poſſet, aut ſciri quibus fundamentis niterentur ſingula, tam floride, tamque fiden-

rei deducta, nuſquam hæſitante ſtylo, nuſquam pendente judicio, ſed fere omnia aſſeverantiſſime definiente Auctore. Quis tamen ei cunctaretur credere, ad calcem Elenchi prævii legens hæc formalia verba? COMMENTARII APODICTICI, *qui Martyrologium hoc Gallicanum undequaque dilucidabunt ac fulcient, in tomos quatuor digeſti, quorum unuſquiſque tres anni menſes decurrit, tam rarâ quam diverſâ eccleſiaſticæ antiquitatis ſupellectile inſtructi, mox è typis publicum in conſpectum, Chriſto auſpice, progreſſuri ſunt.*

16 Hæc tam magnifica, nullamque moram (ut jactabatur) paſſura pollicitatio, quaſi ipſi tomi jam fere impreſſi haberentur, tam facilem quam vidimus, tamque ſpecioſam approbationem elicuit etiam à Launoyo, Raynaudo & Bollando. Verum cum menſes & anni laberentur, & nullæ amicorum preces, curioſorum querelæ, æmulorum irriſiones, extorquerent illam ſplendide promiſſam *eccleſiaſticæ antiquitatis ſupellectilem*, unde ſolverentur quæſtiones innumeræ undequaque allatæ; cœpta fuerunt mutari judicia; Sanctorum hiſtoriæ in Martyrologio delibatæ, & laudes abſque veteri teſte cumulatæ, curioſius expendi; & quod admirationi fuerat, ſic paſſim contemni, præſertim Pariſiis, ut inter eruditos appellaretur, *Plauſtrum mendaciorum*; quemadmodum mihi ſcribit, de hoc nuperrime interrogatus, Claudius Caſtellanus; addens, *Angelum tamen videri Sauſſayum præ Tamayo, qui ejus ineptias infinitis paraſangis in ſuo Hiſpanico Martyrologio ſuperavit.* Etenim Apodicticos Commentarios, quos ille promiſſos temere, caute ſuppreſſerat; Hiſpanis ſuis æque ac Gallis legendos Tamayus promens, palam omnibus aliquem eruditionis ſenſum habentibus fecit, totam illam ſex tomorum machinam (nam & in hoc ſuperare Sauſſayum voluit) meris niti commentis figmentiſque, quoad Sanctos antea Hiſpaniæ ignotos, & alia multa antiquorum Patronorum memoriæ afficta.

17 Ad Sauſſayum quod attinet, poſtquam cognoſci penitius Pariſiis cœpit, non eſt inventus quiſquam ex tot claris in Gallia ſcriptoribus, qui Martyrologii Gallicani auctoritate ſuam fulciret ſententiam; non Launoyus atque Raynaudus, in tot poſtea editis ſuis libris libelliſque. Nullus etiam fuit inventus typographus, qui recuderet opus, intra annos ſexaginta ſæpius recudendum, ſi primam commendationem ſecuta fuiſſet conſtantior approbatio. Atqui Richelii Cardinalis, omnia tunc moderantis in Gallia, patrocinium potens; & ipſius auctoris, ad Tullenſem in Lotharingia Epiſcopatum promoti, major quam Parochi Pariſienſis dignitas, perſuadere illud facile potuiſſent, ſi operæ pretium viſum fuiſſet.

18 Nempe diſſipato primarum gratulationum aut etiam adulationum fumo, videntem Sauſſayum, ſe imparem fore præſtandæ probationi undique poſtulatæ, & quam eſſet ſibi curta ſupellex monumentorũ ſolidorum certorumque, pœnituit temerariæ ſcriptionis pollicitationiſque; & ad graviora certioraque ſcribenda appulit animum; quibus & minutam ex juvenili illo fœtu repararet famam, ac nomen inter eruditos retineret aliquod. Et primum quidem haud ægre obtinuit, ſatis habentibus Pariſinis abſtinere libro ſibi non probato; quod & Mabilio cum ſociis Benedictinis fecit, inter Sanctorum Benedictinorum Vitas illuſtrandas infinities Sauſſayum nominaturus, ſi cum honore id facere potuiſſet: poſterius autem non obtinuit ab auctoribus Hiſtorici Dictionarii, jam ſexies recuſi, & omnium fere hujus ætatis eruditorum defunctorum nomina complexi; in quibus & præcitati Launoyus, Raynaudus, atque Bollandus.

19 Hic vero ultimus, neſcio quam caute

uſus Sauſſayo ſit inter Acta Sanctorum Januarii, quæ non vacat hac de cauſa ſcrutari operoſius: aſt in Actis Februarii reperio manifeſte, quod eum ſuſpectum habuer t. Nam primo die, cum pag. 93 indicaſſet Martyrologiorum diſcripantiam, circa S. Paulum Epiſcopum, Trecenſiſne, an Tricaſtinus fuerit; *Sauſſayus*, inquit, *duos Paulos Epiſcopos facit; opportune quidem ad litem hanc dirimendam, ſi veteribus niteretur teſtimoniis.* In utroque interim erratum aliquid ab illo indicat. Henſchenius vero, qui Sauſſayi in aſſeverando temeritatem atque exiguam fidem jam cœperat penitius inſpicere, & Bollando detegere, agens eodem 1 die de S. Sigeberto Auſtraſiorum Francorum Rege, deque Monaſteriis ab eo fundatis fol. 233, *duodecim* ea fuiſſe refert ex Auctore Vitæ; Sauſſayum vero, ad *viginti* ea multiplicantem, nec nominare quidem dignatur.

20 Interim tam ipſe quam Bollandus utuntur eo illis in rebus, quorum recentior notitia ac memoria videbatur ipſi credi poſſe, quando nulla in contrarium occurreret diſſentiendi vel dubitandi occaſio: quamquam ne tunc quidem ſecure illi credi, apparuerit ex variis erroribus ejus circa eccleſias & res Pariſienſes, quas ſub oculis habentem mirum eſt potuiſſe ſic errare. Id mihi ſæpe queſtum Henſchenium memini, & ipſum me ſcio obſervaſſe aliquoties, ſed otium deeſt loca ipſa perquirendi, ultro ſe oblatura proſequenti impreſſionem Junii. Laudavit tamen in Sauſſayo Bollandus, & ego laudo, quod charactere & titulis diſtinxerit Sanctos atque Beatos, quibus jus eſſe ad eam appellationem putabat; ab aliis, cum minime vulgari ſanctitatis opinione mortuis, quos minori charactere laudatos ad finem cujuſque diei, appellavit Pios. Denique magno nobis uſui fuit ille, multos ſuggerendo Sanctos, quos in vetuſtis nonnullis Martyrologiis, nobis ignotis, reperit, repta in Codice Monaſterii S. Savini de Levitania, aliiſque ad calcem integre productis documentis, in quibus ipſi non credere, tamquam à Benedictinis iſtius monaſterii decepto, nefas duxerim.

21 Quid vero pro Sauſſayo tantopere zelaris, Pater Rev.? Præſens adfui, & fortaſſis adhuc vivit qui pariter præſens aderat anno 1665 Conventus Antverpienſis Prior, quando Pater Henſchenius, poſt exequias Bollando à vobis celebratas, feligioſo exceptus epulo, legit R.P. Danieli à Virgine Maria, quem prælo paraverat de veſtro S. Bertholdo commentariolum; in quo de ejus ætate ac cultu agens diſtinctius, res vero geſtas, utpote non ſatis certas, perſtringens paucis, & diſſimulans Saraceni aliorumque veſtrorum circa ipſum errores antiquos; modeſte corrigebat novos aliquot, nimiumque patentes, veteribus ſuperadditos à Sauſſayo. Precati autem veſtri ſunt, quod & impetraverunt facile, Sauſſayi locus totus expungeretur; ne ille errores ſuos videretur ex veſtris ſcriptoribus hauſiſſe, & hi per illius latus peti. Adeo parva ipſis erat cura de Sauſſayo: quem cum dicis num. 17, ideo *me inſolenter clamare ſuſpectum . . . quia conformiter ad receptas in Eccleſia traditiones varia ſcribat de S. Dionyſio Areopagita*; fingis *inſolenter*. Majores gravioreſque ſcriptores eadem ſentiunt, nec ideo mihi ſuſpecti habentur; & ſi in ceteris quæ promiſit fidem ſuam liberaſſet Sauſſayus, fidenterque aſſerta fideliter probare potuiſſet; nullus eſſet tota Gallia ſcriptor magis commodus operi noſtro, & (quod conſequens eſt) ſæpius impenſiuſque laudandus. Laudatur tamen vel ſic identidem, quoties aliquid ſuggerit aliunde etiam veroſimile; & quoties ab eo moniti de quopiam Sancto, nobis haud ſatis noto, ad ejus ſuggeſtionem ſcrutati certiora, ex ipſo quem indicat loco, non

 raro

raro accipimus ea monumenta, quæ in Commentariis apodicticis proferre ipſe voluiſſet, ſi habuiſſet ea ipſoſque commentarios edere auſus fuiſſet.

22 Brixienſe Martyrologium antiquum, ſi quod eſt vel fuit, & quod ſolum citaſſe & laudaſſe Baronius potuit, veneror æque ac cetera exempla Uſuardi, propriis cujuſque diœceſeos Sanctis aucta. Novum à Bernardino Fayno compilatum, nec recepit Eccleſia Brixienſis inter ſacra legendum; nec, ſi reciperet, majorem auctoritatem haberet quam Romanum, erroribus (ut Romani ipſimet agnoſcunt) obnoxium. Ago ego contra illud novum, quod habemus anno 1665 editum, neque recipiendum (ut par eſt credere) niſi ſevere recognitum, expurgatumque ab additamentis novitiis, in illud derivatis ex fide tabularum eccleſiæ S. Afræ: quibus, quatenus ex Cerreti vel alia ſimili chronica ſumptæ ſunt, nullam fidem dandam, irrefragabiliter demonſtravi. Vide Art. 3 §. 8, & Art. 11 §. 11 &c. Eatenus igitur voluiſſe me fidem novo iſti Martyrologio detrahere, fateor; & confido à me effectum, ut error bona fide ſuſceptus, non agat radices altiores, & à ſimplici privati ſcriptoris taliumque Tabularum auctoritate, non connitatur aſcendere ad gradum altiorem, ut ab Eccleſia Brixienſi approbatus cenſeri velit.

23 De Franciſcani Arturi du Monſtier Martyrologio, non ego primus queſtus ſum: queri cœpit, prius quam ego Acta Sanctorum nominare ſcirem, P. Bollandus in Præfat. ad Januarium, anno 1643 editum, pag. LIII ſic ſcribens: *Cum jam prior Ianuarii tomus eſſet excuſus, prodiit Martyrologium Franciſcanum, cum amplis Commentariis, cura ac labore Arturi à Monaſterio: ſed illud in eo opere haud probo, quod nullus inter eos, quibus ab Eccleſia olim decreti permiſſive ſacri honores ſunt; & ceteros, ſola adhuc hominum opinione, nullo Eccleſiæ judicio confirmata, claros, differentia ſtatuatur: quo fit, ut his quidem honoris nihil accedat, de illorum autem veneratione plurimum detrahatur, dum uno omnes gradu habentur.* Nec vero ullam iſtius Martyrologii habendam ſibi rationem, putavit Bollandus, aut ſequenti tomo 2, aut tribus tomis proximi Februarii; ne contra expreſſiſſimum Urbani VIII decretum peccaret, ſi quos Arturus *Beatos* aut *Martyres* vocat, cum ejuſmodi titulo nuncuparet; aut pariter eum omnibus detrahendo, inſcius offenderet alios, quibus id forte competeret jure bono.

24 Erat Arturus, quemadmodum ex poſt ſecutis apparuit, & nobis etiam retulerunt qui viventem noverunt familiarius, minus patiens alieni conſilii. Itaq; modeſtum monitum velut injuriam accipiens, ante ejuſdẽ ſui Martyrologii editionem ſecundam anni 1653, nec niſi jam fere impreſſo Februario huc delatam, inventus eſt ſcripſiſſe Art. 2 §. 11: *Redeat ad ſe Ioannes Bollandus, iterumque abſtergat calamum velociter ſcribentis, haud ſibi probatum eſſe, quod nullam poſuerim differentiam inter Beatos noſtros Minoritas. Utique illi dixiſſem eam apud Salvatorem ſimilitudinem; Medice, cura teipſum. Legat, ſi velit, Annotationes noſtras, & clare certoque ſciet, quo titulo, quave de cauſa quiſque apud Martyrologium Franciſcanum Beati nomen jure ſit adeptus, licet diverſo gradu, varioque modo id evenerit.*

25 His lectis obligatum ſe credidit Bollandus cap. 6 ſuæ ad Februarium Præfationis, quæ ſola tunc imprimenda reſtabat, dicteriis tam inſulſis modeſte pro ſe reſpondere, quàm ſincera id mente candidaque ſcripſiſſet ipſe, in eodem qui carpebatur Januario optime meritus de Ordine Franciſcano; atque poſt alia; *Annotationes*, inquit, *omnes legimus, ſed & Auctores citatos accurate pervolvimus: . . . ac præcipue Lucam Waddin-*

Waddingum, quibus locis agunt de Sanctis quos Arturus commemorat; neque ex illis Auctoribus illiuſve Annotationibus intelligere potuimus, Martyrologio illi inſertos eſſe diverſo gradu varioque modo, *ut jam videtur profiteri: denique, quod ibi ſcripſimus, ſcimus pluribus probari* .... Antea autem dixerat Bollandus quod ipſe Arturus in hac 2 editione Art. 22, *differentiam conſtituere videtur, ſed verbis ſane implexis atque obſcuris, at nihil tale indicarat in prima editione.* Excuſabat tamen Bollandus, quod videretur Arturus ipſummet Januariũ non vidiſſe, ſed ſolum ab aliis intellexiſſe quid improbaret Bollandus; ſi enim legiſſet, non omiſiſſet exinde locupletare ſuum Gynæceum ſacrum, interim compoſitum editumque an. 1657, niſi forte noluit videri quidpiam ex Bollando didiciſſe.

26 Annis paucis pòſt, Romam mecum Henſchenius adiit, atque (ſicut ſcribit, tomo Martii pag. 4) *Romæ in Ara-cœli & alibi, ab ipſis Franciſcanis moniti ſumus, ne Auctori iſti nimium fideremus.* Intelleximus tamen, & Ordini rem gratam, & operi noſtro haud inutilem facturos nos, ſi eorum quorum legitimum ac verum cultum necdum haberemus probatum, rationem vellemus inter Prætermiſſos cujuſque diei habere; quod libenter in ſe ſuſcepit Henſchenius, atque pro totis Martio, Aprili, Majo, imo & Junio (ſicuti in necdum impreſſis monſtrare poſſum) omnes ac ſingulos inſcripſit; ſubinde monens, *ſolius Arturi auctoritate* appellari *Beatos*, quia tali titulo aliorum de iis ſcriptorum nullus uſus ſit, aut quia ipſi intra proximos ab Urbani Bulla annos centum obierunt, quos nefas eſt, citra expreſſam ſanctæ Sedis licentiam, ſacro aliquo cultu proſequi.

27 Itaque in tota illa per quatuor menſes ſerie prætermiſſorum Franciſcanorum, omnino nihil meum eſt. Id autem quod eſt Henſchenii, adeo nemini improbatum fuit (quod ſciam) aut ulli creditum videri conjunctum cum aliqua injuria Ordinis; ut eamdem gratiam ſuis quoque, non abſolute dicendis Beatis, fieri petierint alii nonnulli; ac nominatim is qui anno 1676 Valencenis edidit *Aciem bene ordinatam plurium Sanctorum ac Beatorum utriuſque ſexus Ordinis Carmelitarum*; ſua ipſe manu, primo ante titulum vacanti folio, ſic inſcribens: *Rogitatur R. P. Daniel Papebrochius, ut dignetur aſſumere aliquos Sanctos aut Beatos ex illa Acie bene ordinata, & ſaltem adſcribere inter ipſos* INTERMISSOS *aut* PRÆTERITOS *ſuorum Actorum. Sic toti Carmelo placebit, & favebit ſingulariter P. Philippo Viſitantino, iſtius Ordinis Hiſtoriographo.* Quod autem tam enixe *rogatus*, imo *rogitatus* fui, amanter ac fideliter præſtiti & præſtare pergam, nihil penſi habens, quomodo id nunc interpretatura ſit Patern. Tua.

28 Qui porro leget tom. 2 Maji p. 834 & 835 n. 9, à me ſcripta: Nicolaus Auximanus, per cujus *ignita verba corde compunctus* Dominicus Leoneſſus ad 20 Aprilis relatus, *ſeculo valedixit & Minorum ſubivit inſtitutum*; mirabitur, quomodo Patern. Tua n. 31 dicat: *Præterire non poſſum, quod in deriſum Arturi effutit Papebrochius*: hoc enim legebas non a me, ſed à Waddingo dictum. Totum ergo relege locum, & vide quomodo non obſtante illa ejus, quam nequeo probare, licentia, diligentiam hominis & operam etiam mihi utilem laudem, ſic ſcribens „ Nicolaus, cujus „ concionibus motus fuit Dominicus ad ineundam Religionem, vir ſane & à ſcriptis „ & à prædicandi fervore laudatiſſimus, „ Romæ in Ara-cœli ſepultus jacet, abſq; ullo vel minimo venerationis publicæ ſigno. „ Vitam ejus inter Vitas Sanctorum atque „ Illuſtrium Auximatium dandam à ſe ultimo loco promittit Joannes Baldi, ipſius „ Nicolai ex ſorore Bernardina de Romanis

Digitized by Google

,, pronepos: ſed abſtinet titulo, qui cultum ,, eccleſiaſticum denotet. Neſcimus igitur ,, quo jure à Waddingo vocetur Beatus, ,, nedum quo fundamento eum Arturus ad ,, 23 Februarii inſcripſerit ſuo Martyrolo- ,, gio Franciſcano; quod etiam fecit de Ju- ,, liano Fabrianenſi ad 26 Julii, & de Venantio ,, itidem Fabrianenſi ad 6 Maji; ob hanc li- ,, centiam diſtribuendorum arbitratu ſuo per ,, faſtos nominum, quibus aliquam virtutis ,, laudem aut ſanctæ mortis commendatio- ,, nem additam apud Auctores inveniebat, ,, dictus à Waddingo, haud inepte jocante, ,, Magnus Ordinis Minoritici Papa.

29 ,, Utilis tamen nobis, quod citatis di- ,, ligenter auctoribus, materiam præbeat & ,, occaſionem indagandi de multis, & inda- ,, gando inveniendi de variis: qui, licet non ,, inveniantur Sanctorum adſcripti catalogis, ,, nihilominus obtinent cultum eccleſiaſticũ ,, aliquem publicum, nullis ſanctæ Sedis de- ,, cretis vel abrogatum vel contrarium, ob ,, quem eis locum in noſtro opere concedere ,, debeamus. Idem faciemus de pluribus aliis, ,, quos ſolius Arturi teſtimonio non audemus ,, aggregare Beatis, vel diei per ipſũ deſigna- ,, to adſcribere, quoſq; ideo nunc inter Præ- ,, termiſſos referimus; ſi vel ultro mittantur ,, nobis requiſitæ inſtructionis præſidia, vel ,, petentibus reſpondeatur aliquid, quo nobis ,, lectoribuſque noſtris putemus fieri ſatis; ,, ſicut hic in Dominico fecimus, contenti ta- ,, men titulo Venerabilis, quo & contentus ,, Waddingus fuit: cum neque Gonzaga di- ,, xerit abſolute *Beatum*, ſed *Beatum Patrem*; ,, quod vix aliud ſonat quã quomodo paſſim ,, dicimus, *Beatæ memoriæ*, de quibuſvis pia, ,, ut confidimus, morte in Domino defunctis.

30 Sic etiam in Junio aliquoties eumdem Arturũ laudo; quin opto ut illius opus extra reprehenſionem ponat aliquis, mutato leviter ordine: ipſum bifariam dividendo, ita ut prima pars ex forma Hagiologici kalendarii, digeſta habeat eorum elogia, quorum certus dies vel mortis vel cultûs habetur; altera, ordine Alphabetico ceteros, eo quo Sauſſayus fecit modo in Appendice ad Martyrologium Gallicanum tomo 2 à pag. 1217 ad 1244: tantum utrobique caveatur obſervantiæ Urbanianæ Conſtitutionis, diſtinguendo Sanctos Beatoſque proprie dictos, ab aliis quibus ejus appellationis honorem necdum indulget Eccleſia Romana. Eis porro quibus ipſa illum honorem indulget, cum vago per totum annũ cultu; deeſt autem certæ diei definitio; defectum hunc puto facile ſuppleri poſſe, à Miniſtris Capitulíſve Generalibus aut Provincialibus, cum licentia Ordinariorum, curando aliquam ſacrorum corporum in novas arcas tranſlationem, cujus actionis deinde anniverſaria ſervetur memoria; vel etiam ſimpliciter approbando diem ab Arturo delectum; ut, quod privata unius hominis auctoritate factum toleratur hactenus, id tandem publica Ordinis approbatione firmetur. Hoc vero ſi fiat, adeo non ſum reprehenſurus, ut jam aliquoties ipſam Ordinis tolerantiam, vim approbationis habere interpretatus, de talibus egerim; ac ſpecialiter tomo 4 Maji pag. 43, ubi de B. Franciſco Dyrrachino diffuſius tracto, quam omnes ſimul Ordinis Auctores, parcè de eo locuti, idq; ex Oratione Q. Marii Corradi, ad Archiepiſcopum Brunduſinum & Populum Uretanum, pro reſtaurando veteri illius cultu.

31 Commentarium iſtum num. 15 ſic finio: *Cum de antiquo & ſufficienti ad Beati appellationẽ cultu conſtet, ex præmiſſis (puta, de corpore ſupra terram ad venerationem aſpectabili, & proceſſionaliter pro ſiccitate avertenda circumlato) credimus nos poſſe exemplum ſequi privatæ quamvis auctoritatis* (in tenendo die XVII, quem Arturus deſignavit) *donec aliunde conſtiterit de alio magis proprio die; de quo doceri cupientes, ſcripſimus* Colle-

gii

gii noſtri Tarentini, Uretano oppido viciniotis, Rectori. Et hic quidem, diem nullum definitum etiamnum haberi, accepit; miſit tamen pro Supplemento materiam, unde tacerem, addendum duobus iſtius Commentarii Capitibus, Caput tertium. *De præſenti cultu B. Franciſci recentioribuſque miraculis:* quod Caput legere potuiſti, Pater Rev. tom. 7 Maji pag. pag. 803, & liquido cognoſcere, quantum faveam, non ſolum ipſi Ordini in eruderandis undecumque Sanctorum ac Beatorum Franciſcanorum memoriis, multo quam Arturus ipſeque Waddingus diligentior; ſed illius ipſiuſmet Martyrologio; quod tantum abeſt ut laceratum aut abolitum velim, ut perfectum cupiam exculpatumque videre.

32 Hujus mei ſtudii teſtes ſimul ac laudatores habeo, in eadem arena mecum deſudantes, Romæ quidem Franciſcum Haroldum, Waddingi continuatorem; Florentiæ vero & in Belgio, Antonium Terrincam & Benignum Fremaut, qui non ceſſant pro eo mihi gratias agere, & auxilium ferre qua poſſunt, ac viciſſim accipere. Quod ſi aliquos Minoritas, non ex lectione librorum noſtrorum, ſed novi Iſmaëlis ſimiliumque quiſquiliarum à Carmelitis ſibi obtruſarum, vel Exhibitionis tuæ, exaſperari quandoque contingat, & de me queri; id ferendum puto patienter, donec ipſiſmet veritas innoteſcat. Mihi nihil facilius eſſet, quam inter Prætermiſſos, non meminiſſe eorum, quos ſola ſua auctoritate Martyrologio Franciſcano adſcripſit Arturus, ſi ita Ordini placere intelligerem ex ejus Superioribus: quamdiu autem iſtam illis gratiam tacere permittor, æquum eſt ut eodem modo eademque libertate de ipſis agere ſinat atque de aliis aliorum Ordinum, ſimiliter Prætermiſſis; ſcilicet indicando cauſas cur ita faciam, eiſque cuncter locum honoratiorem dare in opere noſtro, donec certius pleniuſque edoctus fuero de cultu vel cultus die.

33 Porro commiſerationem mihi moves, R. P. Profeſſor, cum, veluti reſumpturus, in meque retorſurus male Bollando imparctum ab Arturo proverbium, *Medice cura te ipſum*, me vocas *ineptum Ordinis Ieſuitici Papam*, quia ante tomum 7 Maji, finiens Vitam Magiſtri mei Godefridi Henſchenii, dico, quod mihi ſociiſque *oranda ſit benedicta illius anima, ut coram Deo Sanctiſque aſſiſtens* (quod ſcilicet futurum aliquando, confidere ſuadet caritas Chriſtiana de omnibus, poſt vitam laudabilem pie defunctis) *virtutum internarum* (quarum notitiam Deo Confeſſariiſque relinquebam) *partem aliquam conſequi faciat ſucceſſores ſuos, ſimulque gratiam impetret non indigne gerendi quod nobis decedens relinquit onus.* Hoc ſi Tibi eſt, Rev. Pater, *Beatificare & Beatum vocare*, quomodo Beati cenſentur dici, quotquot Faſtis Sanctorum ac Beatorum inſcribuntur, per me licet ut me etiam voces *Ordinis Carmelitici Papam*; quia alicubi optavi *animas RR. PP. Franciſci Bonæ-ſpei & Danielis à Virgine Maria mihi apud Deum propitias eſſe.*

34 *Ioſephū Anchietam Nierembergius*, inquis, *non tantum Sanctum vocat, ſed etiam Sanctiſſimum; & Bollandus, Caniſiū.* Fallis, aut falleris, Pater Rev. Caniſius à Bollando non dicitur aut ſcribitur abſolute *Sanctus*, aut *Sanctiſſimus* (quod tamen ſuperlativum etiam vivis tribuitur) ſed *Sanctiſſimus vir Petrus Caniſius*, quomodo & de Anchieta loqui puto Nierembergium: ſed caviſſent illi, in aliquo Jeſuitarum, nedum in Beatorum Catalogo ſcribere *B. Petrus Caniſius*, ſicuti ſcripſiſſent *S. Ignatius de Loyola*; & ſicuti ubique Beatos ſuos ſcribit Arturus. Intereſt modi, intereſt loci: & ſic excuſari poteſt quod dicis num. 23, *Nihil ſcriptoribus communius quam illos vocare Beatos, qui cum odore ſanctitatis vixerunt & obierunt, vel ob virtutem aliquam*,

Digitized by Google

quam Chriſtianam ab hæreticis occiſos, aut etiam poſt mortem miraculis claros, licet a Sede Apoſtolica necdum ſint beatificati. Hoc autem ſcientes nos, hujuſmodi titulum, ab aliquo ſcriptore ſimpliciter uſurpatum, maxime ante Urbani VIII conſtitutiones, non cenſemus ſufficere, ad cujuſquam nomen vel Acta operi noſtro inſerenda, ſi non acceſſerint aliqua alia venerationis eccleſiaſticæ, publicitus indultæ vel toleratæ, indicia. Hagiologis tamen & obligatis vere ac proprie *Beatos* manifeſtius diſtinguere ab aliis, ut obligabatur Arturus, puto non tam facile id ignoſcendum, quantumvis initio operis proteſtentur, ſe Urbanianis Decretis morem geſtum velle, nec aliter intelligi, quam id permittat illis debita obſervantia. An autem in hoc tam religioſi ac ſcrupuloſi ſint Carmelitæ, quam Jeſuitæ, Apoſtolica Sedes dijudicare poterit, ſi res rebus, & ſcriptores ſcriptoribus conferat. Ego manum ab hac tabula retraho, certus multos aliorum Ordinum in hoc opere referri, quorum non ita publicus & conſpicuus, permittente expreſſius eadem ſancta Sede, cultus eſt fueritve, quam eſt *Venerabilis Petri Caniſii, Friburgi in Helvetia Patroni appellati*; aliorumque ex noſtra Societate plurium, qui ſuo quique loco Patroni habentur & honorantur; de quorum interim cauſa deque publicando latius ac ſolennius cultu, agitur ſecundum leges Pontificias in Rota Romana: malumus enim indulgentiæ erga externos, moroſitatis erga domeſticos accuſari, quam è contrario argui.

35 Atque hæc ſatis ſint pro iis, quæ *dilacerare* me quereris, Martyrologiis. Ut autem magis appareat, quam non imprudenter tacueris de Hiſpanico dabo hic loca quædam Cardinalis de Aguirre, ſicut ea ex primo Hiſpanicorum Conciliorum Tomo raptim excerpſit amicus ipſius ac meus; tam

ad hoc ſervitura, ut & tu, Rev. Pater, intelligas, quo modo ipſe ſentiat, non ſolum de aliis jam ſæpe nominatis Higueræ figmentis, ſed etiam de iſtis quæ Argaizius Benedictinus protraxit in lucem. Ignoravit illa quidem Lezana, quia eo vivente & ſcribente necdum prodierant: ſed P. Bonæ-ſpei aliique poſt eum, ambabus, ut dicitur, ulnis amplexi eadem ſunt; quia ſcilicet iſtic reperiebant, jam inde à primo atque ſecundo ſeculo, honoratum Ordinem titulis *Carmelitarum & Fratrum B. Mariæ de monte Carmelo*; Hiſpaniam vero impletam eorumdem Monaſteriis atque Eremitoriis, plurium utriuſque ſexus Sanctorum feracibus, unde inſigniter augeri poſthac poſſint Carmelitici Faſti, & nova multa Officia condi, ſi ſacræ Rituum Congregationi valeatis perſuadere, verum ac genuinum ac fide dignum eſſe *Chronicon*, quod nuper ſub nomine *Hauberti Hiſpalenſis* protruſit præfatus Gregorius de Argaiz, operoſiſſimeque propugnandum ſuſcepit. Aguirrium audiamus, pag. 154 ſic loquentem.

36 „ Plurima alia, ſpectantia ad Prædicationem S. Jacobi & Diſcipulorum, præſertim Toleti, & ad converſionem Hebræorum ejus nobiliſſimæ urbis, prætermitto, per otium legenda apud Chronica & Adverſaria, à centum annis uſque modo evulgata, nomine Dextri, Maximi, Helecæ, Luitprandi; Juliani Petez, & Hauberti Hiſpalenſis; atque apud illorum defenſores, Hieronymum Higuera, Laurentium Ramirez de Prado, Rodericum Caro, Thomam Tamajum, Franciſcum Bivarium, Joannem Tamajum toto ferè Martyrologio Hiſpano, Antonium Quintanadueñas, Gregorium Argaiz, & alios ſimiles. Nobis, patriæ ac nationis florentiſſimæ amor, cum ipſo lacte hauſtus, non magis cordi eſt aut eſſe debet, quam ſtudium veritatis; cujus leges vetant dubia

„ pro

„ pro certis, aut ſpuria pro germanis obtru-„ dere aut venditare.

37 Tum pag. 301 & 302, ſcribit eodem in Tomo idem D. Card. de Aguirre. „ Mira ſunt & ſpecioſa, quæ de Melantio „ Præſule Toletano, ſubſcribente Eliberi-„ tanæ Synodo, leguntur in Pſeudo-„ chronicis Dextri, ad annum 286; Juliani, ad „ 281 & 288; Luitprandi fragmento IX & „ XII, ad annos 302, 305, ac 310, à nullo „ prorſus veterum memorata vel audita, „ quotquot ſcripſerunt de rebus Hiſpa-„ niæ vel magnæ Eccleſiæ Toletanæ, uſ-„ que ad annum milleſimum quingenteſi-„ mum nonageſimum. Inde quippe, aut „ paullò pòſt, illa Pſeudo-chronica & alia „ ſimilia, excogitata fuerunt & evulgata, „ ab homine inimico veritatis hiſtoricæ, & „ & audaciſſimo, ſi quis unquam fuit, fa-„ bularum architecto. Ex eo, ſine delectu, „ nimiâ fide, & criſi nullâ, farragines & „ commenta plura de Melantio mutuarunt „ plerique recentiores Hiſpani, ac præſer-„ tim Quintanadueñas lib. 2 Urbis Tole-„ tanæ ſeculo IV pag. 227, & ſeqq. Jo. Ta-„ mayus in Martyrologio Hiſpano, Tom. V „ ad diem 22 Octobris, confundentes illum „ cum S. Melanio Epiſcopo Rothomagen-„ ſi, qui in Martyrologio Romano eâ die „ colitur; & plurima alia addentes, quæ „ numquam in cogitationem hominum ve-„ nerant, uſque ad finem ferè ſeculi præce-„ dentis, & non abſque rubore legunt „ eruditiſſimi quique Hiſpani, quibus honor „ nationis florentiſſimæ & veritatis amor „ cordi eſt.

38 Poſtea ad pag. 313, idem ſuum judicium confirmans: „ Hæc fuit origo, inquit, „ tot fictionum & fabuloſiſſimarum nar-„ rationum, quibus pleni ſunt plerique „ libri Hiſtoriæ Hiſpanicæ, ab initio fere „ hujus ſeculi, ſcripti: præſertim ſex vaſta „ volumina Martyrologii Hiſpani, edita à „ Jo. Tamayo de Salazar, qui commentis „ Higueræ plurima alia, eáque inſulſiſſima „ addidit, & ubique ſparſit; magno quidem „ vulgarium & ſemidoctorum hominum „ plauſu; ſed ingenti dolore ac rubore eru-„ ditiſſimorum quorumlibet, intra & extra „ Hiſpaniam. Itaque pariter fabuloſa ſunt „ quæ ii ſcribunt de Flavio Epiſcopo Eli-„ beritano.] Sic inſignis ille & eruditiſſimus Purpuratus tractat, ac vere meritoque dilacerat Hiſpanicum Tamayi Martyrologium, non paucis illis locis tantùm, ſed aliis plurimis quoties occaſio ſeſe dat, nullo habito confratris ſui Argaizii reſpectu. Prolixiùs autem idem facit eodem tomo pag. 323 & ſeqq. quare unus iſte locus, pro centum aliis futurus, meretur hic legi.

39 „ Ex iis, inquit, turbidis & fæculentis „ lacunis Joannes Tamayus de Salazar, ni-„ miâ credulitate, & criſi nullâ, delibavit, „ aut potius coacervavit figmenta innume-„ ra, iiſque implevit ſex illos tomos ſui „ Martyrologii Hiſpani, à vulgo & ſemi-„ doctis receptos cum ingenti plauſu; ſed „ ſtomachum ac bilem moventes eruditiſſi-„ mis quibuſque Hiſpanis & exteris. Nec „ contentus Tamayus aliena commenta „ ſuis ſcriptis inſerere, adjecit de ſuo pluri-„ ma tertio quôque verbo, ac præſertim car-„ mina inſulſiſſima, & nec Grammatices, „ nec Poëſeos leges ſervantia, tamquam „ olim à Maximo, aliiſque viris graviſſimis „ ſcripta; quæ tamen partim ab ipſo Ta-„ mayo, partim ab aliis conjectoribus ejus, „ in domo illuſtriſſimi D. Didaci de Arce-„ Reynoſo, Inquiſitoris Generalis Hiſpa-„ niarum, abſque ullo genio aut ſale com-„ poſita fuerunt.

40 „ Verum inter omnia abſurda ab Hi-„ guera, Tamayo, & aliis ſimilis farinæ „ hominibus inducta, illud imprimis into-„ lerandum eſt, quod ſanctitatis titulo do-„ nare auſi fuerint, ſive in numero San-

Digitized by Google

,, ctorum Hiſpaniæ, vel ad Hiſpanias ſpe-
,, ctantium recenſere, ac certis illarum Ec-
,, cleſiis, Urbibus, vel Populis aſſignare
,, plurimos homines (idemque eſt de fœmi-
,, nis) quos nec Eccleſia univerſalis, nec
,, ulla particularis venerata fuerat ſeu cog-
,, noverat, uſque ad annum circiter 1593,
,, quo Higuera cœpit vulgare ea figmenta.
,, Inveniuntur quidem in Martyrologiis aut
,, Menologiis, Sancti plurimi ejuſdem no-
,, minis, cujus fuerunt alii innumeri non
,, Sancti. Immanis vero auſus eorum vete-
,, ratorum fuit, ubi inveniebant in Conci-
,, liis vel aliis monumentis exploratis Hiſpa-
,, niæ, quoſdam Epiſcopos, Presbyteros,
,, Diaconos, vel alterius conditionis homi-
,, nes, confundere illos cum aliis Sanctis
,, viris aut mulieribus ejuſdem nominis,
,, extantibus in Martyrologiis, Menologiiſ-
,, ve; aut cum iis, qui peculiari traditione
,, cujuſpiam provinciæ vel urbis, cenſentur
,, & coluntur ut Sancti. Quâ fictione quæ-
,, nam alia in rebus adeo ſacris pernicioſior
,, eſſe poſſit, ego non video.

41 ,, Et hoc ipſum plane accidit circa
,, Patres illos, ſive Epiſcopos ſive Pres-
,, byteros, ſive Diaconos, qui intervene-
,, runt præſenti [Illiberitano] Concilio. Felix
,, enim Epiſcopus Accitanus, qui ſubſcribit
,, primo loco, ponitur ab iis veteratoribus
,, inter Sanctos, & confunditur cum Felice
,, illo Epiſcopo, qui in Martyrologio Ro-
,, mano memoratur ex Uſuardo 18 Maji, &
,, fuit Epiſcopus Spolerinus in Italia, aut
,, Spalatenſis in Dalmatia, ut habet Petrus
,, de Natal. in Catalogo Lib 5 Cap. 13. Si-
,, militer Melantius. Præſul Toletanus,
,, ſeptimo loco ſubſcribens, novâ meta-
,, morphoſi mutatur in S. Melanium Epi-
,, ſcopum Rothomagenſem, cujus feſtum
,, ponitur ad diem 22 Octobris in Martyrol.
,, Romano. Patricius qui quidem Epiſcopus Ma-
,, lacitanus, decimo loco ſubſcribens, trans-
,, formatur in S. Patricium Hiberniæ Apo-
,, ſtolum & Primatem, qui colitur 17 Martii.
,, Hæc omnia ſupra indicavimus ſuis locis,
,, & rejecimus, omittentes plura alia ſimilis
,, farinæ ſeu potius furfuris.

42 ,, Sed & hoc ipſo loco ſimiles fabulæ
,, eorumdem Higueræ & Tamayi occur-
,, runt, circa alios huic Concilio interve-
,, nientes, veluti Luxurium de Drona, &
,, Camerinum; quos Martyribus accenſent
,, ad diem 21 Auguſti in Martyrologio Hi-
,, ſpano, eo quòd illorum eâdem die in Ro-
,, mano fiat commemoratio. Sed nulla vel
,, leviſſima umbra fundamenti eſt, non dico
,, ad cenſendum, ſed ne ad ſuſpicandum
,, quidem, Luxurium Presbyterum hoc loco
,, memoratum, eſſe illum Luxorium (ita
,, nominatur non autem Luxurius) Marty-
,, rem, qui colitur ab Eccleſia univerſali
,, die 21 Auguſti. Quia vero ii duo Pſeu-
,, do-hiſtorici legerunt ibidem Camerinum
,, Luxorio adjungi comitem martyrii; ne
,, dolus detegeretur, ſive potius, ut dolus
,, duplicaretur, addiderunt, Camerinum Epi-
,, ſcopum Tuccitanum, qui huic Concilio
,, ſubſcribit quarto loco, eſſe ipſiſſimum
,, illum Camerinum, qui comes Luxorii in
,, martyrio fuit apud Sardiniam: cum tamen
,, neuter eorum reipsâ fuerit Presbyter aut
,, Epiſcopus, nec id memoretur à Mom-
,, britio tomo 2 de Vitis ſanctorum, vel à
,, S. Gregorio Papa libro 7 Regiſtri in
,, Epiſt. ad Januarium Calaritanum, unde
,, eorum commemoratio in Martyrologium
,, Romanum emanavit. Immo & Mom-
,, britii Acta teſtantur, Camerinum illum
,, apud Sardiniam paſſum fuiſſe ac corona-
,, tum martyrio cum puerulus eſſet, *adeo ut*
,, *verba neſciret accommodare Præſidi.* Quo-
,, modo ergo is tenerâ ætate occiſus, potuit
,, eſſe poſtea Epiſcopus Tuccitanus, ac
,, tandem (quod novum figmentum eſt)
,, Toletanus. Tot hæc commenta circa Ca-

merinum

Digitized by Google

„ metinum adeo aperta & probroſa ſunt, „ ut poſtquam ad diem 21 Auguſti pag. „ 529 ea Tamayus protulerat literâ I, po-„ ſtea quaſi religione percuſſus pag. 541, „ agnoverit, narrationes, Juliani nomine edi-„ tas, in ea parte erroribus ſcatere: ſed me-„ lius diceret, plenas fabulis & probroſis „ mendaciis ubique fere eſſe.

44 „ Porro ex iis, aliiſque plurimis, in-„ ter alia damna, id malum ſecutum vereor „ ut in multis Eccleſiis & Populis Hiſpaniæ, „ nimiâ ſimplicitate ac credulitate deluſis, „ celebrentur plura feſta eorum Sanctorum, „ qui nullo prorſus titulo ad illas ſpectant, „ niſi fictitio; immo & eorum, qui Hiſpa-„ ni quidem fuerunt, verum nunquam ab „ Eccleſia inter Sanctos relati. Dignum cen-„ ſeo ſupremâ illâ Hiſpaniarum Inquiſitio-„ ne, immo & hac Sancta Sede, in ea om-„ nia inquirere; & graviſſimis quibuſdam le-„ ctiſſimiſque viris injungere onus exami-„ nandi, omni ſtudio atque ingenuitate, ſex „ illa volumina Martyrologii Hiſpani; & „ reſecandi innumeras fabulas ſimiles, quibus „ ſcatent in materia adeo gravi & ſacra. Ite-„ rum præterea, ut radix tanti mali extir-„ petur, nec illud poſtea revocetur ex or-„ co; oportet idem examen adhiberi om-„ nium Pſeudo-Chronicorum, Dextri, „ Maximi, Helecæ, Luitprandi, ac Ju-„ liani nomine evulgatorum à P. Higuera, „ eorumdem architecto, & propterea irriſo „ ſemper ab ipſius doctiſſimo contubernali „ Jo. Mariana, ac toties graviſſimè repre-„ henſo, nominatim à Bollandianis ejuſdem „ inſtituti. Pleraque enim figmenta in eo „ Martyrologio ſparſa, ex iis Higueræ „ fabulis deſumpta ſunt; licet Tamayus mul-„ ta alia de ſuo addiderit, & ex magiſterio „ illius in arte mentiendi aut fingendi pro-„ fecerit.

44 „ Id ipſum moneo circa Pſeudo-„ Aubertum Hiſpalenſem, obtruſum poſt „ medium hujus ſeculi labentis ab Antonio „ Lupian Zapata, in quo ſimiles fictiones „ occurrunt, præſertim circa Sanctos, Ec-„ cleſias, & alias res ſacras Hiſpaniæ. Eas „ omnes fere tuendas recepit, immo & „ vindicandas vaſtis voluminibus, Grego-„ rius Argaiz, præſertim ex teſtimoniis „ illorum Pſeudo-Chronicorum, quaſi ea „ eſſent exploratæ fidei. Majori ſimpli-„ citate quam judicio ſcribens, id ſolum „ obtinere potuit, ne prudens & ſciens men-„ tiri cenſeretur, dum tot aliorum fabulas, „ non tam malâ fide, quam nimiâ tuebatur. „ Cum eo, dum viveret inter noſtrates, „ perinde fere me geſſi, ac Jo. Mariana cum „ ſodali Higuera; ægre ferens tot bonas „ horas ab illo in tam mala cauſa defenden-„ da collocari. Verum is, ut erat præjudi-„ ciis occupatus, & jam plurimos annos „ aſſuetus iis næniis credendis ac protegen-„ dis, nihil moratus opinionem meam, „ & plurium doctorum ac prudentium vi-„ rorum, perſtitit immotus: &, quemad-„ modum *tenet inſanabile multos ſcribendi* „ *cacoëthes*, ſic in eo prævaluit inveteratus „ ſcripturiendi genius, & tuendi commen-„ ta illa à Lupiano intruſa.

45 „ Quapropter jam à multis annis „ cenſui, & quotidie in ea ſententia confir-„ mor, è re boni publici & Eccleſiæ, præ-„ ſertim Hiſpanicæ eſſe, ut, quemadmodum „ libri illi de Monte Granatenſi, & laminis „ ac reliquiis in eo repertis, accurate exami-„ nati fuerunt, & poſtea prohibiti; ita etiam „ omnes libri ſupra indicati, & ſubinde „ ſcripta quæque in eorum defenſionem „ edita, accuratiſſime examinentur. Quod „ ſi inventa fuerint fabuloſa, & præſertim „ in rebus adeo ſacris (ut mecum ſentiunt „ graviſſimi & eruditiſſimi viri intra & ex-„ tra Hiſpaniam) ſupremus Fidei in ea Se-„ natus, aut hæc Sedes Apoſtolica, decer-„ nat opportunum tanti mali remedium.

 Hæc

„ Hæc citra invidiam aut præjudicium ul„ lum, vel ſtudium partium ab utraque „ parte decertantium, mihi ſemel hoc loco, „ & occaſione datâ, conſuluiſſe liceuerit. „ Unde quoties in decurſu prolixi hujus „ operis quiſquiliæ ejuſmodi occurrerint, „ aut illas ſilentio obvolvam, veluti memo„ ratu indignas; aut levi manu rejiciam, ne „ quis impudens, vel nimium credulus, ul„ lam iis accomodet fidem.

APPENDIX.

Judicium Illuſtriſſ. Lucæ Holſtenii, Canonici & Bibliothecarii Vaticani, de correctionibus Romano Martyrologio adhibendis, uti cœperat Joannes Bollandus inter Acta Sanctorum Januarii.

46 EXorſus Articulum hunc ab ipſa, ut ita loquar, Martyrologiorum geneſi, dixi, Martyrologium, quod Hieronymianum appellamus, unice in uſu Romanæ Eccleſiæ fuiſſe, uſque ad Uſuardicum in ea receptum, id eſt uſque ad ſeculum 9. Erat iſtud vere ac propriiſſime merumque Martyrologium, utpote aliud non continens quoque die, quàm qui & quo loco Martyres facti eſſent. Quia autem inter manus librariorum, ſæpe ineruditorum atq; oſcitantium, nihil facilius corrumpitur variaturque quam ordo ac forma nominum propriorum, nude atque extra contextum Hiſtoriæ poſitorum, ſicut illa iſtic ponuntur; fieri non potuit, quin tali in Martyrologio, ſæpius deſcripto atque reſcripto, obreperent menda fere innumera, quæ non poſſint ad veram lectionem adduci, niſi ex collatione plurium veterum exemplarium. Interim Uſuardus quotidie aliquot inde ſumpſerat Sanctos Martyres: Baronius vero, cum ſuis ad hodiernum Martyrologium formandum collegis, ſervato qua poterat Uſuardi contextu, non tam huic corrigendo, nullis ad hoc inſtructus ſubſidiis, quam undique augendo intendit.

47 Et ſic neceſſe fuit remanere etiam in hodierno novoque Martyrologio antiquos, ſi qui obrepſerant Uſuardo, errores; deinde & novos obrepere in iis, qui novi adderentur, Sanctis; quia hi ſumendi erant, partim ex Menologio Græcorum, levi valde manu per Guilielmum Sirletum Latine reddito, partim ex Joannis Molani ad Uſuardum Additionibus, partim ex aliis undequaque ſubmiſſis adminiculis recentioribus; quæ ſigillatim omnia examinare & corrigere, majoris longe moliminis erat, quam confici poſſet brevi illo tempore, quod permittebatur à cupidis quam primum videndi Martyrologii novi, quo deinceps Eccleſia uteretur, veteris pertæſa, ob vulgo jactatam illius imperfectionem. Atqui primum ac vetuſtiſſimum illud Hieronymianum, quod pro fundamento eſſe debuerat, Romæ nec habebatur, neque ſciebatur extare uſpiam. Primus illud ex Monaſterio Epternacenſi S. Willebrordi, illuc ab ipſo Sancto ex Anglia allatum, ejuſque propria manu hinc inde notatum, extraxit Bollandus: quo cùm in Januario uti cœpiſſet, is qui tunc præcipua eruditionis laude florebat Romæ Lucas Holſtenius, in ſpem venit videndi tandem expurgatum reſiduis adhuc erroribus non paucis Romanum Martyrologium; maxime ſi plura reperirentur exempla, ex mutua inter ſe collatione datura & acceptura lucem, fortaſſis tantâ quantam quoad veteres integra Martyrologii reformatio poſtulat.

48 Tale

48 Tale ergo unum eſſe Lucæ intelligens, virumque ibi eruditiſſimum, Franciſcum Mariam Florentinium eidem elucidando incumbere; officii ſui eſſe duxit, eumdem conſcium facere theſauri Antverpiæ latentis, prout fecit anno 1658 ea Epiſtola, cujus memini num. 7 ſupra. Hac ille animatus, ac primo à nobis nactus ecgraphum codicis Epternacenſis, tum aliud codicis Corbeienſis ex Gallia, tertiumque Baronis Blumii ex Germania, tandem anno 1668 vulgavit, Italiæ toti deſideratiſſimum opus, ſub hoc titulo: *Vetuſtius Occidentalis Eccleſiæ Martyrologium, D. Hieronymo à Caſſiodoro, Beda, Walafrido, Notkero, aliiſque Scriptoribus tributum; quod nuncupandum eſſe Romanum, à Magno Gregorio deſcriptum, ab Adone laudatum, proximioribus ſeculis prateritum & expetitum, non leviora argumenta ſuadent*; quodque *Franciſcus Maria Florentinius, Nobilis Lucenſis, ex ſuo præſertim, ac patriæ majoris Eccleſiæ, pluribuſque aliis probatæ fidei codicibus, quà Notis, quà Exercitationibus explicatum, integre vulgavit.* Huic præclaro ac grandi operi, inter Admonitiones prævias pag. 4 præmittitur ſupra dicta Holſtenii Epiſtola, cujus partem aliquam hic recudi operæ pretium fuerit, ne poſt hac ego tibi magis quam iſte videar *auctoritatem Eccleſiæ convellere & hæreticorum ludibrio exponere* ſcribendo, quod *fere quotidie obſervamus complures Romani Martyrologii errores.*

49 Ergo à laude Bollandiani operis, cujus ſolum adhuc viderat Januarium, excurſus Holſtenius, moxque ad codicem Epternacenſem tranſgreſſus (Trevirenſem ille vocat, quia ad diœceſim Trevirenſem pertinet Epternacus) „ *Fidem, inquit, hujus Martyrologii unum præ ceteris illuſtre exemplar* „ *mihi comprobavit.* Ad v Idus Januarias „ Martyrologium Baronianum commemorat in Africa *Natalem SS. Martyrū Epicteti,* „ *Jucundi, Secundi, Vitalis, Felicis, & aliorum* „ *ſeptem.* Vetuſtiſſimum S. Hieronymi apud „ Bollandū Tom. 1 p. 567, *In Africa, Epicteti,* „ *Quincti, Secundi, Iocundi, Saturnini, Vitalis,* „ *Quincti, Vincentii, & Felicitatis. Item* „ *Quincti, Felicis, Artaxis, Fortunati, Ruſtici,* „ *Silli, Quincti, & aliorum ſex.*

50 „ Baronius in Notis, *Epictetum* anteſignanum, *Aſſuritanum Epiſcopum*, ex ſola „ nominis ſimilitudine, quod apud Cyprianum extat, [illegible] conjicit, ideoque ſub „ Decio paſſum. Sed mihi, Hieronymiani „ illius Martyrologii beneficio, certo conſtat, Martyres hoſce Severi perſecutione „ periiſſe, quæ anno Chriſti 205 penitur. „ Nam Acta paſſionis SS. Martyrum Perpetuæ & Felicitatis, quæ Tertullianus „ libro de Paradiſo laudat ..... hoſce „ Martyres in viſione Paradiſi (ut ille „ vocat) ita commemorant: *Quatuor illi* „ *Angeli, qui geſtabant nos, depoſuerunt nos;* „ *& pedibus noſtris tranſivimus ſtadium via* „ *lata, ubi invenimus Iocundum & Saturninum & Artaxium, qui eadem perſecutione* „ *vivi arſerant; & Quinctum, qui & ipſe* „ *Martyr in carcere exierat.* Sic Acta vetuſtiſſima. Itaque eâdem perſecutione, „ Jucundus cum ſociis, menſe Januario; & „ Perpetua atque Felicitas, cum Revocato, „ Saturnino, Secundulo & Saturo ſociis, „ Nonis Martii paſſi fuerunt. Et quia „ priores illos vivicomburio periiſſe conſtat, rectius de ipſis accipi puto verba Tertulliani Apolog. cap. 50, quæ Baronius „ aliis minus certis tribuit ad diem 6 Januarii. Hilarianus enim, qui hanc perſecutionem exercuit, primus exeruit gladium in „ Chriſtianos Afros, teſte Tertulliano ad „ Scapulam. Sed multa minus recte à Baronio ſcripta, Actorum iſtorum fide corrigi „ poſſe, alibi oſtendam. . . .

51 „ Qui in Martyrologio, quo nunc „ utimur, concinnando, varios diverſorum

„ codicum lectiones non ſatis accurate di-
„ ſpexerunt, pro veris ☞ falſos, & pro
„ uno plures Sanctos ☞ effinxerunt. Exem-
„ plum in ipſo limine offendes. Qui enim
„ die 2 Januarii tamquam diverſi ponuntur,
„ *B. Iſidorus Epiſcopus*, & paulo pòſt, *S. Spiri-*
„ *don Epiſcopus*; pro uno vero duo falſi ſub-
„ ſtituuntur, vitio ambo creati ex veræ le-
„ ctionis ignoratione, ut ex vetuſtiſſimis ma-
„ nuſcriptis deprehendi, in quibus ſemel ſim-
„ pliciterq; legitur; *Antiochia. Syro-Doni Epi-*
„ *ſcopi ejuſdē loci*; unde & veram lectionem
„ & erroris originem facile perſpexi. Quis
„ enim non videt, legendum *Antiochia Syriæ.*
„ *Domni Epiſcopi ejuſdem loci.* Atque ita, vero
„ illius loci poſſeſſore in integrum reſtituto,
„ duos hypobolimæos expungendos. ....

52 „ Simili errore ad diem 7 Januarii,
„ invitis omnibus antiquorum Martyrolo-
„ giorum exemplaribus, inſeritur: *in Dacia.*
„ *S. Nicetæ Epiſcopi, qui feras ac barbaras*
„ *gentes &c.* cum eumdem alibi ſuo loco,
„ hoc eſt 22 Junii, & Romanum ipſum &
„ alia probatæ fidei Martyrologia comme-
„ morent. Quo loco Baronius neque ipſius
„ Nicetæ, neque civitatis Epiſcopalis verum
„ nomen perſpexit: unde ex uno eodemque
„ Niceta duos conſtituit. Fuit autem Ni-
„ *cetas; Romitiana Epiſcopus*, olim S. Pau-
„ lini Nolani hoſpitio & carminibus cele-
„ berrimus: ideoque, cum de certo exitus
„ ejus die non conſtaret, Eccleſia ejus com-
„ memorationem cum S. Paulini memoria
„ conjunxit, quod Romano Martyrologio
„ conſuetum eſſe nemo ignorat: neque
„ aliam ob cauſam Joannes Neapolitanus
„ Epiſcopus, itidem Paulino, eodem 22 Junii
„ die ſubjungitur, quam quod idem Pauli-
„ nus eum ad cæleſtia regna vocavit. Ita-
„ que Baronius gemino errore hic ☞ ha-
„ riolatur, dum *Nicæam* Nicetæ præfert;
„ & Sedem ejus ex *Dacia* ad Aquilejam
„ transfert. Fuit enim *Romatiana* Daciæ
„ mediterranea civitas ſub metropoli Sar-
„ dicenſi, inter Naiſſum, Conſtantini Ma-
„ gni patriam, & ipſam Sardicam poſita; &
„ Antonini Itinerario, *Remiſiana*; Hierocli &
„ Conſtantino Porphyrogenito, *Remigiana*;
„ Tabulæ autem Auguſtanæ, *Romeſiana* dici-
„ tur. .... Hæc non eo animo ad te
„ ſcribo, ut magni viri ☞ hallucinationes
„ ſugillem; ſed ut te commoneam quantum
„ referat, veram genuinam antiquitatem non
„ interpolari, ſed religioſe produci ad vete-
„ rum librorum fidem; ita tibi & Lucenſi
„ Eccleſiæ laudem, & gratiam conciliabis
„ apud eos, qui ex merito ſacra iſta cimelia
„ æſtimant.

53. Ita ad Florentinium Lucas Holſtenius, non ſolum totius Romanæ Curiæ ipſiuſque imprimis Alexandri VII Papæ judicio eruditiſſimus; ſed etiam omnium, qui cum eo agere ac loqui meruerunt, teſtimonio modeſtiſſimus, de ſuo in Bibliothecæ Vaticanæ Præfecturâ deceſſore Baronio, deque elucidato per eum Romano Martyrologio; nullam ſe vel illi contumeliam dicere, vel ſibi immodeſtiæ notam inducere credens, cum eum dicit, in illo *conjicere* quidpiam (quod facere in rebus ambiguis ſubinde me, maximo crimini ducit Patern. Tua) vel etiam *hariolari* (quod minus commode accipi poteſt) ſed etiam conjiciendo & hariolando, *hallucinari*, atque *pro veris falſos* Sanctos *effingere*. Non tā delicatæ ſunt aures eruditorum & criticorum, ut ad ejuſmodi minus blandas & minus ſcrupuloſe cribratas voces commoveantur; ſed conſiderant ſolummodo, quam vere ſolideque notatus error judicetur. Quibus autem verbis Holſtenius in fine Epiſtolæ utitur, ne inſultare Baronio videatur; iis nos uti crede, quoties eum corrigimus, poſtquam de eo ejuſque operibus præfati ea ſumus, quæ Art. 8 §. 2 iterum legenda dedi.

54 Porro quam digna fuit Holſtenii Epi-
ſtola

Digitized by Google

ſtola quæ hic delibaretur, & ad propoſitam criminationem diluendam apta; tam efficacia etiam ſunt, quæ habet ipſe Florentinius variis locis Admonitionum præviarum, ex quarum undecima, pag. 51, juvat delibare hæc pauca: „ Notiſſimus in Romano Martyrologio error fuit ad diem 24 Januarii, „ *Antiochiæ nova Martyr Xynorides*, quæ tam „ in edito anno 1580, quam in primo etiam „ à Baronio emendato, ac notis illuſtrato „ irrepſit, & non niſi graviſſimorum eſt virorum monitis expuncta, quod nimis ſupine pro proprio Martyris nomine inductum appellativum fuerit. Dolent pariter „ aliqui inter Galliæ ſcriptores, quod ex duplici in antiquis Martyrologiis memoria „ Dionyſii, nempe Pariſini VII Idus Octobris, & Athenienſis V Nonas Octobris, Galeſinus unum conflaverit, Pariſinum ſimul „ & Athenienſem, minus ſincera Hilduini „ Areopagitica ſecutus; & nuper Henricus „ Valeſius, in diſſertatione de Martyrologio „ Romano, animadvertit, ad diem 2 Novembris Theodoſium Laodiceum Epiſcopum „ memorari, qui poſt Nicænum Concilium „ Arianorum ſectator, in Euſtathium Catholicum Epiſcopum Antiochenum conſpiraverit, ut teſtis eſt Theodoretus lib. 2 „ Hiſt. cap. 14; quamvis id ex Uſuardo, & Adone videatur deſumptum. Nec „ Combefiſius, in Notis ad Anonymum de „ Actis Nicæni Concilii, Baronio acquieſcit, quod ad diem 12 Septembris Paphnutium Ægyptium addiderit, Meletianum „ illum quidem non ſpernendis rationibus „ aſtruens, cujus Epiphanius & Athanaſius „ meminerint.

55 „ Probarunt quidem Pontifices ſapientiſſimi Romanum Martyrologium, & „ de eorum, qui emendationi præerant, „ prudentia & eruditione confiſi, quam „ emendatum prodire fategerunt; ſed adhuc „ nævos aliquos irrepſiſſe, ſunt qui conquerantur. Ferrarius ad calcem novæ Topographiæ Romani Martyrologii aliqua „ emendanda in ſubjuncto indice proponit, „ præſertim quantum attinet ad Hiſtoriam. „ Quæ ſane (addit Sauſſayus in apparatu „ ad Gallicanum Martyrologium cap. 18) „ *digniſſima notatu ſunt & propera vindicatione.* Novo-vetera quotidie ex cimeliis „ proferuntur, quæ anteactis ſeculis lucem „ non minimam afferre poſſint. Equidem ſi „ Baronius oculatiſſimus, Martyrologium „ Adoni præfixum, & à ſe toties expetitum „ vidiſſet, ditaſſet utique Romanas Tabulas „ Martyribus plurimis, & obſcuris adhuc „ atque incertis lucem doctiſſimus intuliſſet. Sed dies erit, cum in lucem prolatis, „ quæ de Martyrologiis Bollandus ejuſque „ Socii meditantur, ſapientiſſimus alius „ Pontifex iterum Romanum Martyrologium emendari & locupletari mandabit; „ cui ſi aliquid conferre Martyrologium „ noſtrum contigerit, de maximo in me Dei „ beneficio, in idipſum me lætaturum confido. Non equidem Gregorius decimus „ tertius, multa laude alioquin dignus, poſtremam Eccleſiaſticis Tabulis emendationem decrevit: ſed quantum potuit, „ emendatas prodire curavit; nec omnem „ exhaurire potuit, quam habet Romana „ Sedes examinandis Eccleſiaſticis libris „ auctoritatem.

56 Talia cum Florentinius ſentiebat atque ſcribebat de Actis Sanctorum, ſoli Januarius Februariuſque prodierant: ad hos autem præluxerat Bollando Henſchenioque Hieronymiani Martyrologii unicum dumtaxat ecgraphum, vetuſtius quidem Corbejenſi, Lucenſi, ac Blumiano, ſed tamen mendoſius. Genuinum Bedæ Martyrologium, cum Flori Supplementis (nam quod ſub ejus nomine impreſſum circumferebatur, & à Baronio allegatur identidem, primum ſeculo 14 aut 15 collectum ex Adone fuit)

fui.) genuinum, inquam, Bedæ ac Flori Martyrologium, quod ante tomum 2 Martii primus protuli, necdum erat inventum. Quamquam autem Uſuardum habebamus, à Molano & Roſweydo cum variis tam noſtris quam alienis manuſcriptis collatum; alia tamen fere centum, cum quibus ipſum in Italia Galliaque contulimus, necdum Bollando attuleramus. Quoad Græcos vero codices, necdum aliud habebat ille, quam Menologium, à Sirleto perquam defectuoſe traductum; & Venetiis anno 1595 excuſa Menæa; quorum infinitos errores defectuſque poſtea corrigere atque ſupplere nobis contigit, ex codicibus inventis deſcriptiſque Romæ, Florentiæ, Mediolani, Pariſiis. Adde, poſt editos primos duos Menſes, iiſdem aliiſque in locis reperta Sanctorum illuc ſpectantium Acta, jam editis antiquiora ſincerioraque; item Vitas memoriaſq; antea nobis penitus ignotorum; nec non eruditorum lucubrationes interea vulgatas longe plurimas, unde & notitia rerum major nobis acceſſit, ad Menſes ſecuturos plenius accuratiuſque pertractandos; & ſuppellex eccleſiaſticæ antiquitatis, huic operi tam neceſſaria, vehementer aucta fuit.

57 Igitur Florentinius, qui tam magnifice ſentiebat de primis (ut ſic loquar) rudimentis operis; quanti, putas, illud æſtimaturus fuiſſet, quamque ad univerſalem Martyrologii Romani correctionem inſtituendam utile judicaturus; ſi illud cognoſcere licuiſſet ex Martio, Aprili, Majo, ſucceſſive perfectioribus, & (ut ſperamus) perficiendis tanto magis, quanto longius procedet annus ſacer; & quando hic demque totus novo ſtudio recognitus fuerit, ſemper ſeipſo perfectior, poſt centum aut centum quinquaginta annos, quam fuerat, anno 1630 inchoatus. Et Tu, Rev. Pater, hunc tam felicem, & toti eruditorum nationi tam probatum progreſſum, ut ſiſtat Romanus Pontifex, ſupplicare præſumis; quia deſperas fieri poſſe, ut in eo probata aliquando inveniatur veſtra tot figmentis fulta ſententia?

58 Deus & Sancti avertant malum; atque utinam in tuum caput non vertant, quod machinatus es, meo tot annorum ſilentio inductus in ſpem fiduciamque impune calumniandi quæcumque libuiſſet: apud eos ſcilicet, qui de tua, hominis Religioſi, totque titulis ornati fide ſecuri, ſolam tuam Exhibitionem lecturi eſſent, vel obiter cum meis voluminibus collaturi accuſata à te loca, quia non ſatis vel otii vel patientiæ haberent ad antegreſſa conſequentiaque expendenda. Equidem de horum etiam æquitate confido, quod has Reſponſiones ſimiliter legere dignabuntur; facile depoſituri quæcumque ſuſcepta præjudicia, ſi Exhibitionem tuam ad ipſas articulatim conferant: ſimul etiam cogniturі, quam non conveniat diſſimulari errores, tolerantiæ quantumcumque diuturnæ publicæque favore ſubnixos, præſertim in rebus & hiſtoriis ſacris; ſed liberrime diſcuti excutique, non coram vulgo, ſed coram eruditis, quorum duntaxat oculis ſubjiciuntur & manibus verſantur Commentarii noſtri. Hos vero paſſim ac populariter accuſando, quid aliud efficitis, quam ut ipſum quoque rude vulgus cognoſcere faciatis, quæ ſint prudentiorum ſententiæ de opinionibus veſtris, tanta cum acrimonia vehementiaque inculcatis, quaſi tota ſalus veſtri Ordinis in eo verſetur, ſi de illis nemo vel tacitus dubitet.

ART. XIX.

Digitized by Google

ARTICULUS XIX.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea, quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra receptas in Eccleſia Traditiones.

RESPONSIO.

LEcto titulo, Rev. Pater, timebam, ne percurrens ſigillatim Traditiones populares quaſcumque, ad Hiſtoriam vel eccleſiaſticam vel ſecularem pertinentes, Iliadem mihi texeres Accuſationum, propter ſingulas earum, quas ego vel obiter attingere minoriſque facere viſus ſum totis meis 14 tomis: quibus ego ſi reſponderem, ſicuti ſigillatim reſpondi Art. XI & XV de Vitis Sanctorum & Hiſtoriis ſacris, in grandius multo, quam expectat Lector, opus excreſceret. Sed metum poſui, cùm lectis Paragraphorum tuorum quatuor titulis, omnem conatum tuum eo tendere vidi, ut perſuadeas, hinc quidem me nihil credi velle, niſi quod inveniatur coævorum auctorum ſcriptis affirmatum; inde, traditiones veſtras eſſe tales, quibus aliud nihil ad fidem deeſſe poſſit quam ejuſmodi teſtimonia, ut eas recipere cogantur omnes.

2 Ante omnia tamen, ut judicio quaſi domeſtico convictum me teneas, tum Præambulo 4, tum Articulo hoc toto, varia loca colligis ex Hercule Commodiano noſtri Theophili Raynaudi, veluti in Joannem Launoyum quadrantia: de quo credi vis, quod mihi dux & auctor fuerit ejus ſententiæ, quæ nec mihi neque ipſi unquam venit in mentem; imo quam poſitive refutavi. Hoc autem feci Diſſertat. 5 parte 1 Conatus pag. 29 & 30: & Patern. Tua ex eadem Diſſertatione aſſumit materiam accuſationum ſuarum. Quamvis enim ibi ſolum intendam oſtendere, quantam vim habeat argumentum iſtud contra prætenſum à Colonienſibus S. Cyriacum Papam, Urſulanæ Societatis comitem; Tua tamen conſcientia Tibi dictabat, ipſum parem vim habere contra prætenſum à vobis Elianæ ſucceſſionis modum. Quod ut hic quoque intelligat Lector, deſcribo ex margine Diſſertationis prædictæ ſynopſim primæ partis, ſic deductam.

3 *Ex revelationibus, B. Eliſabethæ Schonaugienſi attributis, ſub annum 1156 innotuit S. Cyriacus, ut Pontiani Papa ſucceſſor, & fuit paſſim receptus à ſcriptoribus 12 & 13 ſeculi, ac tandem à Gloſſa Ordinaria in 6 Decretalium, Scholiſque omnibus; nec non in Breviariis etiam Romanis; ſed ab his deinde expunctus fuit, relicta ſola commemoratione S. Urſulæ & Sociarum; expunctus denique etiam ex Gloſſa, nec ipſiſmet Colonienſibus omnibus credendus.* Sic & prætenſa ſucceſſio veſtra, ſub nomine *Fratrum B. Mariæ de Monte Carmelo*, primum audiri cœpit ſeculo 13,

paſſim deinde & magno ſtudio recepta à pleriſque, non veſtris tantum, ſed etiam externis, ſeculo 14, 15, 16; dubitantibus tamen ſemper aliquibus; tandemque Breviariis Carmeliticis ac pene etiam Romanis inſerta, an autem nunquam expungenda, quis dicet? Inter utramque tamen traditionem eſt diſcrimen notabile, quod contenti Colonienſes primo Urſulanæ Hiſtoriæ figmento, de quo vulgus neſcit dubitare, eidem confirmando non addiderunt ſucceſſive alia multa; neque velut grandi affecti injuria inſurgunt in aliter ſentientes, neq; eos ad judicia ac tribunalia trahunt, tamquam eccleſiæ ſuæ inimicos juratos, & invidos decorum ejus, atque ſacrarum reliquiarum contemptores; ſed pergunt ſimpliciter colere S. Cyriacum Papam, ut apud ſe occiſum; ejuſque caput, Pontificia tiara coronatum oſtentant, nemine magnopere obſiſtente; ſicuti nec Carmelitas quiſquam curaret à ſua opinione abducere, ſi ferre poſſent aliter ſentientes.

4 Eſt tamen operæ prætium videre quomodo contra tam antiquam ſeculorumquinque Colonienſium poſſeſſionem, tantoque olim aſſenſu firmatam traditionem, argumento negativo utatur Baronius; & quomodo, & quando ego atque Launoyus doceamus, ipſum uſui eſſe poſſe contra plures ſimiles; longe ſcilicet aliter, nec tam univerſaliter quam nos facere arguit Patern. Tua. Ego ibi ſic diſſero: Baronius, licet in ſua chronotaxi, citra Conſulare filum ductâ, *Pontiani* mortem differat uſque in annum 237; *Cyriacum* tamen velut monſtrum eliminat ab Hiſtoria Eccleſiaſtica, hiſce verbis: *Non audiendi penitus recentiores quidam, qui poſt Pontianum introducunt Cyriacum quemdam Pontificem, cujus nulla prorſus extat mentio in ſerie Romanorum Pontificum, vel apud Optatum Milevitanum, vel Auguſtinum, vel Creſconium, alioſve Indices Vaticanos; nec apud Græcos, ut Euſebium, Nicephorum, vel alios; adeo ut ne digna quidem ſit, quâ pluribus confutetur, ſententia; quippe quæ nulla penitus nitatur ratione vel teſtimonio antiquorum.* [Hoc modo cùm aliis infinitis locis argumentetur eruditiſſimus Annalium parens,] velim ſcire quibus oculis iſta legerint, qui quoties eo ratiocinationis genere cominus urgeri ſe ſentiunt, difficultatem omnem ſe devoraſſe putant, ſi per contemptum dixerint, *Argumenta* iſtæc *negativa* eſſe, quibus concludatur nihil, *ſtraminea, ſagittas parvulorum*, idque ſine delectu, ſine diſcrimine, quocumque caſu; præripiendo eruditis hominibus [certiſſimum quod haberi poteſt ratiocinium, ad veritatem ſecernendam à falſitate in rebus antiquis, ubi de facto vel traditione quæritur.]

5 Stramineus ergo ſecundum iſtos argumentator Baronius, infantes Patres, Concilia, Doctores, quotquot, etiam in cauſis fidei, nedum in hiſtoricis quæſtionibus, ſic fuerunt ratiocinati. Specimen ex infinitis unum detur alterumve. Gregorius Nyſſenus Orat. 1 contra Eunomium: *Unde hanc affirmandi audaciam quis habet ut dicat, ipſum Dominum, qui eſt omnis creaturæ opifex & conditor, non eſſe increatum? Ex qua divinitus inſpirata voce? Quis Apoſtolus, quis Evangeliſta talem emiſit vocem? Quis Propheta, quis Legiſlator, vel Patriarcha, vel quis alius eorum qui à Spiritu ſancto afflati & inſtructi fuerunt?* Catholici Præſules, in Collatione cum Severianis & Acephalis, Conſtantinopoli habita anno 532, oppoſitos ſibi ab illis Dionyſii Areopagitæ nomine codices hoc repudiant argumento: *Illa teſtimonia, quæ vos Dionyſii Areopagitæ dicitis, unde poteſtis oſtendere vera eſſe, ſicut ſuſpicamini? Si enim ejus erant, non potuiſſent latere B. Cyrillum. Quid autem de B. Cyrillo dicimus? quando & B. Athanaſius, ſi pro*

certo

certo ſciviſſet ejus fuiſſe, ante omnia in Niceno Concilio de conſubſtantiali Trinitate, eadem teſtimonia protuliſſet adverſus Arii diverſa ſubſtantia blaſphemiam? Si autem nullus ex antiquis recordatus eſt ea, unde nunc poteſtis oſtendere, quia illius ſint, neſcimus.

6 Plura exempla qui volet collecta videre, adeat Joannis Launoyi Pariſienſis Theologi Diſſertationem *de vi negantis argumenti*; ſi tamen Diſſertatio dici debet, in qua nihil diſputatur, concluditur nihil, niſi quod ex ſola coacervatione ſcriptorum omnis generis, in quæſtionibus fidei vel hiſtoriæ eccleſiaſticæ ſic ratiocinantium, ultro fluat id quod in Dedicatoria præfatus erat, *Eos qui ſine ullo diſcrimine rejiciunt abnutivum omne argumentum, tamquam ſi nihil difficultatis in eo poßit eſſe; non intelligere quomodo intelligendus ſit canon ille, quo ex negativis nihil concludi ſtatuitur.* Id quod adeo certum atque evidens eſt ſenſato cuivis, ut is qui iſtam Launoyi ſcriptiunculam excutiendam ſuſcepit magiſtellus Carnotenſis, ipſo ſtatim initio & ante omnia obſervet, *rejiciendas non eſſe quaſlibet argumentationes negativas; neque temere, cùm aliqua opponitur, exclamandum, ex negativis nihil concludi: quia Scriptores ſacros, ipſa Concilia, & Eccleſiæ Doctores bene multos, quà antiquioris, quà recentioris ætatis, infitialibus argumentis uſos fuiſſe, ſatis ſuperque compertum habemus, cum ea præſertim res agitantur, quæ in facto, uſu, & traditione conſiſtunt.* Itaque Cyriaci Pontificatum etiam ipſe inter fabulas reputat, juxta regulam quam ſtatuit ſibi his verbis: *Tunc in rebus hiſtoricis alicujus erit momenti negativa ratio, cum ex generali gravium, litteratorum, diligentiumque ſcriptorum, qui ingenii ſeveritati quamdam prudentiam adjunxerint & ad eligendum & ad judicandum, quique ſeſe invicem per multa ſecula (ſi de rebus valde antiquis agatur) ſubſecuti ſunt, reticentiâ formatur.* Et alibi: *Tunc in materia fidei firmiſſimum eſt infitiale argumentum, quando ex generali Scripturæ ſacræ, Divinæ aut Apoſtolicæ traditionis, ſacrorum Conciliorum & Eccleſiæ Doctorum ſilentio depromitur.* Non exiſtimo hominem, haud ſatis alioqui conſtantem ſibi nec raro contrarium, adeo excidiſſe mente, ut voluerit negativo argumento plus roboris in quæſtione fidei quam hiſtoriæ ineſſe. Nihil ergo in hoc diſcrepat à Launoyo, mentem ſuam brevius illo, nec minus clare ſic explicantem in Dedicatoria: *Ut res ex ſeipſa ſpectetur, nec admittenda, nec rejicienda eſt quævis abnutiva ratiocinatio: in iis autem quæ ex conditione facti, ex uſu & traditione pendent, ſi quadret in omnem penitus ſubjectam materiam, firmiſſima judicari debet; ſi non quadret (quia poteſt magis & minus quadrare) aliquando probabilitatis habet aliquid, aliquando nihil, idque ſæpius: quo in diſcrimine regula nulla poßit certa conſtitui, ſed quidquid eſt totum viri ſapientis & æquanimi judicio relinquatur, ex quo recte & appoſite ratiocinandi leges omnes manarunt.*

7 [Quamvis enim in rigore dialectico non ſequatur: *Non eſt ſcriptum vel dictum, ergo non eſt factum*: (nec enim minus fuiſſet à Chriſto ſuſcitatus Lazarus, licet hoc Joannes æque ac alii tres Euangeliſtæ tacuiſſent, tacuiſſent etiam Apoſtolorum diſcipuli, & his ætate proximi omnes) recte tamen ſequitur: *Hoc vel illud caret congruæ antiquitatis & auctoritatis teſtimonio, ergo factum eſſe non eſt prudenter credibile*; ſicut non eſſet credibilis reſuſcitatio Lazari in univerſali omnium eorum ſilentio, qui rei geſtæ vel interfuiſſent ipſi, vel ex præſentibus accepiſſent, poſt ſeptingentos aut mille annos ſimpliciter aſſerta], tunc enim locum habet illud effatum Baronii: *Quod à recentiori auctore de rebus antiquis ſine alicujus vetuſtioris auctoritate profertur, contemnitur.* [Tanto autem fit certior & evidentior

 ex

ex argumento negativo demonſtratio; quanto notitia facti, de cujus credibilitate controvertitur, ad plures pertingere & à pluribus ſcripto conſignari debuiſſet, propter inſignem ſui claritatem] : qualis eſt Romani Pontificatus aſſumptio, reſignatio, vel mutatio ; ut eſt in caſu noſtro, ubi & ſcriptor habetur, ipſo quo *Pontianus* diſcinctus eſt *Anteruſque* ordinatus anno, Catalogum ab alio collectum proſequi incipiens pro proximis quadraginta annis ; eumque ſecuti tot alii; quos non eſt credibile nihil reſcituros de *Cyriaco* fuiſſe, etiam illo tacente, ſi unquam in rerum natura extitiſſet. Accedit, quod qui eum primi extulerunt in lucem, eas junxerint circumſtantias, quæ faciendæ fidei adeo nihil proſunt, ut potius obſint vehementer.

8 Hactenus iſtic ego, ubi pluribus deinde expono adjunctas fictitio iſti Cyriaco circumſtantias, quæ vel ſolæ poſſent fictionem prodere. Præmiſſa autem opus fuit integre huc tranſcribere, ut paucula illa quæ ſola placuit Paternitati Tuæ, inde excerpere, quæque ideo incluſi [ ] prægreſſis ſequentibuſque connexa, appareant innocentiſſime dicta, nullam juſtam occaſionem præbere, me ſic (uti facis) criminandi. Semel autem hoc, quod iſtic clariſſime dico, bene intellecto ; quod ſcilicet, neque ſemper, neque numquam premat argumentum negativum, ſæpe etiam magis ac minus, pro materia ſubjecta & circumſtantia temporum ac perſonarum, quibus ſilentium tale animadvertitur; evaneſcunt accuſationes omnes ſequentes, ut mox apparebit.

9 Apparet etiam ex jam reproductis, quam nihil ad quæſtionem faciant plura, ex Baronio allata loca, quibus ille rejicit negativum argumentum: & quod ſenſum Baronii, de argumenti ejuſdem uſu, expreſſum verbis numero 7 hic à me relatis, ad tuam phantaſiam gratis reſtringas, cum num. 20 tuo dicis, quod *Baronius intelligendus* eſt loqui *de illis, quæ recentiores, omni legitima traditione ac fide dignis auctoribus deſtituti, ex meris conjecturis ac proprio ſuo ex cerebro, audent effutire & aſſerere.* Nam ſi *recentiores* intelligis, ſolos hujus ſuperioriſve ſeculi ſcriptores, vehementer falleris ; cum ii Cyriacum Urſulanum commenti ſint, qui ſeculo 12 vixerunt, fortaſſis etiam alios paulò vetuſtiores ſecuti ; & tamen ipſum argumento negativo explodit Baronius: quamvis 500 annorum traditione, & hodiedum uſitata capitis oſtenſione, veterum quoque Breviariorum & Gloſſæ ordinariæ teſtimoniis confirmatum. Sed videamus in verbis meis à te excerptis fundatas Accuſationes tuas.

§. I, II, III, IV. *ACCUSATIONES.*

I. *Traditiones omnes, non tantum Divinæ & Apoſtolicæ, verum etiam inferiores, à ſynchronis vel coævis non ſcriptæ, omnino admittendæ ſunt.*

II. *Papebrochius cum hæreticis molitur evertere omnes traditiones Eccleſiaſticas, à ſynchronis & coævis non deſcriptas.*

III. *Pa-*

III. *Papebrochius receptiſſimam traditionem de Carmelitarum ab Elia Propheta origine, & quaſi hereditaria ſucceſſione, ob defectum coævorum ſcriptorum, repudiat.*

IV. *Papebrochius traditiones & hiſtorias omnes, à coævis non ſcriptas, cum Launoyo ablegat ad fabulas, adeoque, non ſecus ac ipſe Launoyus, egregiam videtur navaſſe operam Calvino, ad omnes traditiones non ſcriptas excutiendas Catholicis.*

RESPONSIO.

10 IAm dixi, neque nullas, neque omnes, recipiendas aut rejiciendas: argumentum autem negativum quandoque nullam, quandoque mediocrem, ſæpe maximam vim habere: quam definitive diſcernere Critici eruditi officium eſt; poſtquam, non obiter ac levi manu, ſed ex profeſſo cuncta expenderit, quod non debent credi ordinarie feciſſe Theologi, Concionatores, ac ſimiles alterius profeſſionis auctores. Contingit etiam ſæpe traditionis ſubſtantiam talem eſſe, ut licet non niſi temere poſſit in dubium revocari, etiam coævorum teſtimoniis deſtituta; puta quod aliqua S. Urſula, cum plurima turba Sociarum, a Barbaris fuerit ante urbis Colonienſis ab iis obſeſſæ muros interfecta &c: quod S. Dionyſius Epiſcopus, Roma miſſus in Galliam, Pariſiis fidem prædicaverit, & ſuo ſanguine conſignarit, aliaque ſimilia: contingit, inquam, ſæpe, ut ea, quæ primæ traditionis ſubſtantiæ poſtea acceſſerunt, tamquam ex traditione aut revelatione (ut factum per compoſitiones Legendarum, puta, Legendæ Dionyſianæ ſeculo 9, Urſulanæ ſeculo 11) merito rejiciantur, ut recentiorum ſomnia commentaque, toti retro antiquitati ignota: recentiorum, inquam, non reſpective ad nos hodie viventes, ſed reſpective ad rem, ipſos ſeculis multis prægreſſam.

11. Quod num. 5 aſſumis ac dicis; eamdem fore conditionem traditionum etiam Divinarum & Apoſtolicarum, quæ aliarum Humanarum; reſpondeo, tam has temere, quam illas impie rejici, ſi ideo ſolum rejiciantur, quod unæ in Scripturis ſacris, aliæ in coævo auctore non reperiantur. Sed, quemadmodum nihil pro Divina & Apoſtolica traditione recipitur, quod ex Sanctis Patribus non probatur ipſorum ætate fuiſſe obſervatum in Eccleſia univerſali, tamquam ab initio ſic traditum, ita nec humanas, prætenſas ut tales, prudenter admittimus, quæ vel cum certioribus auctoritatibus pugnant, vel nequiviſſent ab antiquioribus non attingi aliquando, ſi veræ forent.

12 Addis quod ea ratione *poterunt omnes fere Reliquiæ, quæ ſola traditione abſque ſcripturis ejuſdem ævi ſe tuentur, omni prorſus honore privari, imo ad ſterquilinium damnari.* Non video qualiter ſit conſequens, ubi nulla adeſt juſta ac poſitiva cauſa dubitandi de earum veritate. In hac autem materia potius quam alibi procedendum magis ex piæ credulitatis affectu, quam ex notitia certa eorum, per quorum manus tranſierunt illæ: & Epiſcopi, qui ex prudenti judicio procedere jubentur à Tridentino in illis recognoſcendis & publico exponendis, acquieſ-

cere debent, cùm ſcriptâ vel oculatâ fide cis probatur, Reliquiam aliquam bona fide acceptam à loco, ubi fuerat in honore; vel cum veroſimilibus antiqui cultus indiciis repertam alicubi, velut talis vel talis Sancti; licet ejuſmodi probatio & fallere poſſit, & fallat ſæpe. Æquum enim eſt, ut ibi ſubſiſtat humanæ inquiſitionis diligentia, ubi ulterior labor eſſet fruſtraneus; & à ſuperſtitionis periculo tuta ſit Reliquias venerantium religio, quatenus ea tendit in primarium ſuum objectum, id eſt Sanctorum honorem, etſi fortaſſis eorum ipſæ non eſſent, quæ ut tales proponuntur.

13 Conſcribentibus geſta ab origine mundi (nam ad hoc me provocas num. 12) ante diluvium quidem nulla fides debetur, ſi quid ultra præſumpſerint nobis narrare, quam quod in Geneſi ſcriptum legitur aut in illa fundatur: quia non apparet quæ de talibus potuerit extra Scripturam haberi poſt diluvium ſcientia, niſi per revelationem, quæ præſumi non debet. *Ioſepho Hebræo*, quem mihi objicis eodem num. 12, *ſcribenti priorum ætatum hiſtorias ac geſta à Moyſe prætermiſſa*, neque magna neque nulla fides datur. Non datur nulla; quando aliunde apparet nihil, quod rem ab eo narratam incredibilem videri faciat, aut ægre conciliabilem cum relatis à Moyſe; cum variæ notitiæ potuerint inter Hebræos traditione ſimplici conſervari: non datur magna; quia gens illa infinitis ſcatet fabulis mendaciiſque, & ipſe Joſephus in hiſtoria primi ante & poſt Chriſtum ſeculi ſæpe errat tam turpiter & evidenter, ut Critici omnes vitiatum in multis, quidam etiam ex toto ſuppoſititium eſſe cenſeant. Eadem eſt ratio de traditionibus popularibus, ſacris vel profanis; quibus plerumque veritatis aliquid quoad ſubſtantiam ſubeſt, ſed multum furfuris ſucceſſive aſperſum, à quo difficile ſit eas ſic repurgari, ut hominis prudentis intellectus iis, tamquam eatenus certis, citra formidinem acquieſcat.

14 Launoyi, quam laudo, Diſſertatio de argumento negativo, prodiit quidem prima vice anno 1650, ſed editione 2 in duplum *auctior & correctior* anno 1662, quando eam nec videre nec refutare potuit Theophilus Raynaudus, paucis pòſt menſibus mortuus, nemo autem eamdem poſtea improbavit, quod ſciam. Scripſit quidem Raynaudus, conſueta ſibi acrimonia, contra Launoyum vehementem Satyram, ſub titulo Herculis Commodiani: ſed non puto obligatum me ad illam legendam, ut ſciam an prima Launoyi Diſſertatio ibi refutetur: cum poſſim de Tua diligentia, Pater Rev, præſumere, quod tam multas ſpinas ex illa Herculea arena colligens, non fueris omiſſurus, ſi vel unum locum inveniſſes, iſti Diſſertationi ſigillatim oppoſitum: ego vero nolo pro Launoyo contra Raynaudum certare, ultra quam illo uſus ſum. Interim ex ſecunda, quam habeo & laudo, editione, puto me poſſe dicere, neminem prudenter judicaturum, quod Launoyus dicta Diſſertatione intenderit omnes eccleſiaſticas traditiones cum hæreticis evertere.

15 Spero etiam fore, ut qui volumina noſtra quatuordecim legerit, animo à calumniis non præoccupato, & innumeras Sanctorum Vitas, memorias, revelationes, miracula nullis coævorum teſtimoniis roborari invenerit (hæc enim in multis rebus requirere ſtultum foret) ſed referri ſub nuda notitia ætatis, qua quiſque ſcriptor vixerit, etiamſi longius ab re geſta, judicabit, non eſſe me paſſim tam ſeverum cenſorem, quam videri me vis, Pater Rev. ſolùmque diſtinguere varios veroſimilitudinis, atque adeo fidei illis tribuendæ gradus. Ipſas autem Traditiones, licet nudas, nitor modis omnibus, etiam per conjecturas veroſimiles, ſtabilire, cum poſſum; multas etiam, prima fronte abſonas, ita

ita ſæpe dilucido, ut lævigata ſcabritie illa, receptibiles denique videantur, ſeclusis additamentis manifeſte falſis. Vide ſis Paralipomena mea ad Conatum pag. 38, ubi *quærentibus de Urſulano martyrio quid ſentiam*, reſpondeo, idque feliciter ſatis & conformiter ad Hiſtoriam (ut multis videtur); *placere annum*, quo cædes patrata ſit, 385, *Hunnica irruptione notum, ſub Maximo tyranno & Sericio Papa* ... Hunni autem Tartaris ſimiles *omnino fuerunt, feminas & virgines captivas abducere ad quæſtum, non ſtuprare ſoliti: qui earum* XI *millia facile collegerint, Alemanniam Belgicamque populantes; & inſtante poſt recedentium terga Maximo, prope Coloniam trucidarint, quas fugæ accelerandæ ſentiebant eſſe impedimento, idque (ut ſolent barbari) ex odio fidei.* Ad vulgarem porro Legendam propius accedere cupientem, doceo, quomodo intelligi poſſint omnes libenter excepiſſe mortem, intuitu caſtitatis, quam non ignorabant in Hunniam perductis & venumdatis periclitaturam. Addo etiam, quod *poteſt S. Urſula vere Reguli alicujus Britanni fuiſſe filia, Romamque cum paucis puellis peregrinata, in reditu incidiſſe in Hunnos, ingens agmen captivarum ſecum trahentes, ſimulque cum iis, bene ad martyrium ab ipſa animatis, fuiſſe occiſa prope Coloniam, cum barbari illas ſecum trahere ultra non poſſent, inſtante, ut dixi, propius Maximo.* Ita fere ſynopſis marginalis hic deſcripta, Lectore curioſo ad totam illam Diſſertationem remiſſo: quem porro, facile inducendum propria experientia confido, ut judicet totum opus noſtrum eo tendere, ut illibatus Sanctorum cultus undequaque maneat illuſtratus, fabulis figmentiſq; rejectis.

16 Exemplum, quo num. 7 hic utor, de reſuſcitatione Lazari, & ex quo potiſſimum procedit quarti Paragraphi accuſatio, tamquam evidenter demonſtrativo mei hæreticis faventis ſpiritûs; eatenus adducitur ut oſtendam, minime in rigore dialectico ſequi: *Non eſt ſcriptum, ergo factum non eſt.* Narratur à Joanne miraculum iſtud cum tot illuſtribus circumſtantiis, ut appareat, intendiſſe Chriſtum illo, velut omnium miraculorum ſuorum evidentiſſimo atque incontestabili ſignaculo, probare Judæis etiam obſtinatiſſimis divinitatem ſuam: quæ, etſi ipſum Evangeliſtæ ſimul omnes tacuiſſent, & poſt ſeptingentos aut mille annos primùm narraſſet aliquis, pluresque cæco impetu ſuſcepiſſent; fidem nunc apud prudentes non obtineret, ut puto: ſicut non obtinent miracula, infantiæ Chriſti Domini attributa in quibuſdam ſcriptis, ideo apocryphis ab Eccleſia judicatis: & ſicut nunc etiam repudiatur id quod *referunt Hiſpanorum hiſtoriæ*, ab Higuera ſcilicet & Argaizio productæ, *pro maximo S. Iacobi miraculo, quod Granata ſuſcitaverit Iudæum, non quatriduanum, ſicuti Chriſtus Lazarum, ſed quaſi ſexcentorum annorum: tot enim effluxerant à tranſmigratione illorum ſub Nabuchodonoſore, cujus occaſione ille cum ceteris in Hiſpaniam venit.* Ita narrat & pro indubitabili traditione in prædictis hiſtoriis conſignatũ haberi vult, veſter Fr. Hieronymus à Conceptione, in Orbis, id eſt, urbis Gaditanæ Emporio, de quo egi in Append. ad Art. 2 Parallelo 5.

17 *Carmelitarum ab Elia propheta originem & quaſi hereditariam ſucceſſionem*, quomodo majores eorum ipſis potuerint tradidiſſe, in ſubſtantia veram, poſteri vero cito alteraſſe, ſatis etiam declaravi. Hic iterum dico, quod primus fuit Elias Propheta, qui vitæ ſolitariæ exemplum in Carmelo poſuit, ideoque merito dictus eſt Dux & Inſtitutor Monachorum, etiam novi Teſtamenti, licet nulla vota religioſa profeſſus, nullos præter Eliſeum ſibi ſciatur adlegiſſe ejuſdem vitæ ſocios, nedum perpetuos ſucceſſores inſtituiſſe, & data vitæ regula habituque ſpeciali formaſſe. Primam autem propoſitionis hu-

jus

jus partem certius probari poſſe cenſeo, non ex traditione veſtra, ſed ex generali ſilentio Scripturarum, de aliis qui ante Eliam in dicto Carmelo ſolitarii vixerint, ideſt ex argumento negativo: & eum qui diceret Enochum quoque ibi ſic vixiſſe ante Diluvium, ideoque in Sixti IV Bulla adjunctum Eliæ atque Eliſeo, vos quoque & merito explodetis, atque iis indignabimini qui nomen iſtud Pontifici ſuggeſſerunt, ſicut Lezana indignatur iis qui falſam Datam appinxerunt Regulæ.

18 Altero deinde ac magis proprio vobis titulo teneo & probo ex Joanne Phocæ (auctore principiis veſtris coævo, & quo veroſimiliora hactenus de illis ſcripſit nemo) altero, inquam, magiſque proprio titulo teneo Carmelitarum ab Elia originem; quia primo eorum iſtic futuro Priori apparens, dux & auctor eidem fuit ſacrum montem incolendi, eo ipſo in loco, ubi *Fons & Spelunca*, quam Elias aliquando incoluit, monſtrantur, ibique ſocios colligendi, conſervaturos acceptam eo modo poſſeſſionem, quaſi hereditariæ ſucceſſionis jure. Veſtræ quoque traditioni citra difficultatem credo, Aymericum Patriarcham Antiochenum non parum contuliſſe, ad qualiacumque ibi Ordinis principia, ſub invocatione & imitatione Eliæ & Eliſei Prophetarum, licet de primo iſtic Latino Priore tam multa incongrua finxerit in ſua Epiſtola Pſeudo-cyrillus. Credo etiam eidem traditioni, Albertum Hieroſolymitanum, poſt datam Regulam, Eremitis ad fontem ſub Brocardo multum faviſſe; ac denique pro primo ſeculi 12 ſacello, grandiorem excitatam eccleſiam ſub titulo B. Mariæ Virginis, unde vobis nomen tunc natum; licet horum nihil ſcripſerint tot illuſtres ejus temporis Auctores; quia res erant initiis iſtis parum conſiderabiles & abſque magno molimine geſtæ. Tales vero è contrario cum non ſint converſio Soldani Iconienſis, & Armeniæ totius ad Romanæ Eccleſiæ unionem reductio; per omnium mox ora & calamos volitaturæ, ſi veræ fuiſſent; non poſſum ea credere vera eſſe, efficacià negativi argumenti rationabiliter prohibitus.

19 Cetera quæ ad prætenſæ altioris magiſque continuæ ſucceſſionis traditionem confirmandam adduxiſtis, toto Artic. 16 ſic expendi, ut ipſoſmet vos, ſi verum fateri velitis, conviciſſe opiner, traditionem iſtam, ſecula omnino ſex & viginti complexam (licet nunc inter vos *receptiſſima* ſit) commonſtrari non poſſe ex auctore ullo fide digno, qui ſeculis abhinc quatuor aut quinque ſcripſerit, tunc vel *receptam* fuiſſe, vel omnino fuiſſe ullam. Imo affer, ſi poſſis, fide dignum auctorem, etiam qui poſtea vixerit aut nunc vivat, probantem ſeculo Chriſti duodecimo viguiſſe traditionem ullam inter vos de prætenſa Ordinis inſtitutione & aliis per ſecula viginti geſtis, qualem nunc vigere dicitis receptiſſimam. Noſtin', eadem propemodùm accidere traditionibus ejuſmodi popularibus, atque Famæ? Fama, principio plerumque minimo & ſæpè non vero orta,

Mobilitate viget, vireſque acquirit eundo.
Parva metu primò, mox ſeſe attollit in auras;
Ingrediturque ſolo, & caput inter nubila condit.

Eodem ferè modo ſe habet traditio popularis. Principium ejus plerumque eſt, factum aliquod memorabile, vel quod re ipſa contigit aliquando; ſed curſu temporis talibus ornamentis atque additamentis induitur, ut ſe ipſum poſtea miretur & vix agnoſcat: vel quod ab otioſo ingenio, priſcas rerum origines in ſui ſuorumve commendationem indagantis, fingitur contigiſſe; & à levi vulgo, avide quod optat credente, adoptatur pro vero & colitur

pro

pro tali,per multa ſæpe ſecula. Exempla tam in ſacra quam profana Hiſtoria occurrunt.

20 Receptiſſima traditio eſt apud vulgus Antverpiæ, neſcio cujus ſcriptoris levitate nixa, quod nominis ſui originem celeberrima civitas nacta ſit per quemdam generoſum militem, Brabonem dictum; qui homini giganteæ molis (Antigonum vocant) vectigal à præternavigantibus extorquere ſolito, manum abſciderit, eamque projecerit quanto potuit conatu in præterlabentem Schaldim, & eo uſque locum appellaverit *Hantwerpen*, videlicet ab *hant*, quod eſt manus; & *werpen*, quod eſt projicere. Hujus traditionis pleniſſimam olim in mentibus civium firmitatem demonſtrat teſſerarium civitatis ſcutum: à quinque vel ſex ſeculis ita ſemper effictum, ut ſupra caſtri ſeu burgi ſimulacrum emineant manus præciſæ duæ: quales etiam ſuper haſtilia deferuntur in amburbalibus feſtis, ante ipſius Gigantis immanem ſtatuam, adeo excelſam, ut ſi in pedes erigeretur, domuum æquaret faſtigia: quin & Brabonis, manum in Schaldim projicientis, marmorea effigies, quæ ſuperiori ſeculo ſtabat in frontiſpicio Curiæ, inde amota, ut locum tutelari Deiparæ faceret; etiamnum ſtat ſupra portam burgi ad ripam Schaldis: & nomen urbis per H ſcribere, adeo religioſum fuit medio ævo majoribus noſtris, ut contra orthographiam graviter peccaſſe cenſeretur qui aliter ſcriberet: nunc vero ipſimet ferme pueri iſtæc omnia rident. Quam tenax & receptiſſima fuit traditio, S. Dionyſium Areopagitam Gallis Euangelium prædicaſſe, & Pariſiis Martyrem occubuiſſe; ex quo Hilduinus Abbas ſeculo 9 id ſcripto conſignavit? nunc vero id rejicitur paſſim ab ipſis Gallis ut fictitium.

21 An ulla traditionum veſtrarum, Pater Rev. tam certo, tam docto, & tam antiquo ſcriptore nititur; atque traditio illa Dionyſiana? Pateriſne delibari de iſtis quidpiam? Dic, amabo, traditio veſtra etiam quoad ſubſtantiam, de habitu Eliæ; item de cappa barrata, quæ receptiſſimæ vobis ſunt, à quo tempore eſſe cœperunt? qua firmitate duraverunt huc uſque? & quam unanimi veſtrorū conſenſu? Tunicam Eliæ meloten fuiſſe ex ovina vel caprina pelle, coloris furvi, tenebatis olim cum Baſilianis. At hoc noſtro & ſuperiori ſeculo, quotquot in templis veſtris paſſim & alibi ſpectamus imagines Meloten eidem pro pallio dant, eamque ex pelle candida, ne diſſimiles ipſi nunc ſitis. Quæ omnia videre licet Art. 16 num. 36 & 304. De cappa veſtra barrata ejuſque initio; ea legimus apud Bergomenſem & S. Antoninum, ut ſeculo 15 à veſtris tradi ſolita, quæ nunc vos ipſi exploditis. Illis tamen ex ſimili traditione aliquid, magis abſonum Hildesheimenſis veſter præmiſerat, eâdem opera confirmans, ſuo ſeculo, id eſt 14, viguiſſe traditionem, quod pallium Barratum geſtaveritis *more Eliæ Prophetæ*. Ad Barrati autem pallii ſubſtantiam (ſi non fallor) pertinet ipſarum barrarum forma, perpendiculariterne an circulariter ducerentur; paucæne an multo numero. In hoc autem quantum variaverit traditio veſtra, quis non intelligit ex imagine, poſita Art. 15 §. 17. Interim ad veram traditionem probandam imprimis requiritur, ut ea continua aliquot ſeculis, conſtans & invariata perſeveraverit. Plura nihil attinet exempla congerere. Unum mirari non ſatis poſſum, quomodo putes, eodem modo traditiones Societatis noſtræ, de ejus ortu, aliiſque adjunctis, peſſumdari poſſe, quo doles peſſumdari veſtras. Has quidem nolim ego totas peſſumdari: ut tamen diſcrimen inter utraſque clare videas, tantummodo conſideres, oportet, diſcrimen grande inter ſecula 26 traditionum veſtrarum, ſine ſcriptore idoneo; & traditiones, ſi quæ ſunt, Societatis, vix totidem luſtrorum.

ARTICULUS XX.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea, quæ Papebrochius habet contra receptas in Eccleſia revelationes, viſiones, apparitiones &c.

RESPONSIO.

QUia præcedentis Articuli Accuſationes fundatæ omnes ferme erant in Diſſertatione quadam mea, circa S.Cyriacum, cum titulo Romani Pontificis inſertum Martyrio Urſulano; quaſi is, dimiſſo Pontificatu, Coloniam uſque Urſulam ſecutus, ideoque ex Catalogo Pontificum Romanorum expunctus fuerit (quod totum eſſe merum figmentum ſuſtinebam cum Baronio, eaque occaſione docebam vim & uſum argumenti negativi, pari omnino modo contra prætenſas Carmelitarum traditiones militantis). Hinc ad retundendas criminationes ex illa Diſſertatione ſumptas, bona ejus pars iſtic fuit utiliter reproducta ad Prooemium. Idem quoque hic faciendum ſuadet Accuſatio ſexta præſentis Articuli; quam ſi ſolam, Pater Rev. produxiſſes (uti debueras, nihil novi habens, quod antea non produxeras iterum ac tertio) ridicula apparuiſſet criminatio tam generalibus concepta terminis, & hic ad unicum crimen reducta.

Generalitatem tamen iſtam poteras excuſare, ſi Parergon, interpoſitum geminæ Vitæ S.Mariæ de Pazzis, quam ſexta Accuſatio ſpectat, vel totum propoſuiſſes Lectori, vel ſaltem iſtius Titulum, qui Tom. 6 Maji pag. 246 talis eſt: *De Sanctarum ecſtaticarum, ſecundum ſpecies naturaliter prehabitas durante raptu quandoque motarum, dictis factiſque ad Hiſtoricarum quæſtionum deciſiones non transferendis.* Sed callide caviſti, Rev. Pater, ne alterutrum faceres. Si enim vel Titulum protuliſſes; primum quidem lector intellexiſſet, id quod num. 10 in margine, *non magni faciendum,* dico, ſumendum dumtaxat cum reſpectu ad quæſtiones Hiſtoricas, & ſic injuſtitiam indefinitæ accuſationis agnoviſſet. Deinde motus curioſitate argumenti, ab aſceticis quidem ſcriptoribus, & imprimis à noſtro P.Nicolao Lancicio, ſed theologice ac ſpeculative dumtaxat, tractati, quod ſperaret practice atque hiſtorice à me deductum invenire; voluiſſet fortaſſis totum contextum legere. Hunc igitur ne cogatur in magno opere requirere, utque minori impendio faciat curioſitati ſuæ ſatis, ſimul & doctrinæ iſtic meæ innocentiam intelligat diſtinctius, totum hic reproduco: & quidem ſervatis iiſdem numeris, quibus in Majo diſtinguitur,

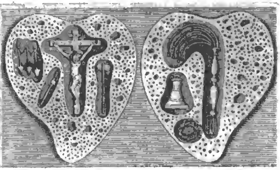
Digitized by Google

ſtinguitur, ut hinc illuc, & contra, facilior fit recurſus.

1 Modus, quo ſe habuit ſancta Maria Magdalena de Pazzis, circa crucifixionis formam, expreſſam in raptu viginti ſex horarum, juxta narrata num. 184 Vitæ primæ, quam eſt conformis noſtri ævi picturis, tam eſt contrarius illis, quæ, velut à Deipara divæ Birgittæ revelata, leguntur in libris Revelationum ejus, totius Eccleſiæ judicio approbatis, poſt ſeverum examen graviſſimorum Theologorum. Explicandum igitur hoc loco mihi exiſtimo, quomodo raptus utriuſque Sanctæ, vere ſupernaturales ac divini in ſubſtantia fuerint; & tamen, ſecundum ſpecies naturaliter præhabitas in ſuis circumſtantiis regulati, potuerint involviſſe, non ſolum incertitudinis aliquid, ſed etiam erroris; quem amoliri quoniam nihil intererat finis à Spiritu ſancto intenti, ſiverit Sanctas ſic agi & agere, ſicut extra raptum per ſe actæ fuiſſent: hoc enim facturum me promiſi die xx Maji, ad Vitam B. Columbæ Reatinæ, cui adhuc decenni legitur num. 11 apparuiſſe, *cum leone S. Hieronymus, & leo, qui cum S. Hieronymo fuerat, apud ipſam tota nocte manſiſſe.* Concludam ergo hoc Parergo, in talibus nihil eſſe præſidii ad quæſtiones pure Hiſtoricas, ſeu ſacræ illæ ſeu profanæ ſint, prudenter dirimendas: proinde nihil ipſis Sanctis detrahi, cum talium veritas, citra ullum ad ipſas reſpectum, vocatur in controverſiam, aliunde probanda vel infirmanda.

2 Tales autem quæſtiones procul dubio ſunt eæ, quibus inter Auctores diſceptatur, crucemne jam ante humi fixam probeque firmatam aſcenderit Chriſtus, ut ei affigeretur; an eidem ſuper humum ſtratæ affixus prius, pariter deinde cum ipſa fuerit à militibus elevatus: item, uno clavo pes ſimul uterque, an ſeorſim ſinguli ſingulis clavis confixi fuerint; aliaque ſimilia, quæ libens prætereo, ut non egrediar circumſtantias, in præfato Sanctæ noſtræ raptu notandas; ubi clare dicitur, quod ipſa *ſe extendit in terra, & brachia ſic porrexit, ut appareret quod ſe aptaret ſupra crucem; & quod configeretur ei pes uterque; deinde ſiniſtra, ac denique dextera; & ſic poſtea mirabiliter erecta, velut crucifixa, ad parietem ſtetit.* De pedibus autem, quod inſimul clavo uno figi eos ſibi fuerit in eodem raptu imaginata, clarius apparet ex alio raptu, relato in Vita, per Ceparium ſcripta, num. 219; ubi Chriſti plagas, totidem ait eſſe fornaces; & pedum plagam (tamquam unicam, quia unico clavo factam) primam appellat; ſecundam, ſiniſtræ manus; tertiam, dexteræ; & quartam, ſacri lateris.

3 In eamdem ſententiam placet ſpectandum dare cor illud admirabile B. Claræ à Cruce, ſive notiori nunc vocabulo à Monte Falconis, mortuæ anno 1308, id eſt annis

Cum Clara pectus explicat.
Fulget Crucis myſterium.

pluribus quam ſexaginta ante S. Birgittam: nam in ejus corde diſciſſo, ſic apparuerunt expreſſa Dominicæ Paſſionis inſtrumenta (divino, procul dubio, miraculo) ut ſolum numerentur tres clavi: & huic repræſentationi expreſſius conſonat id quod B. Baptiſta Verana (cujus revelationes ex-

plicavimus 31 Maji) ex Chriſti ſibi loquentis ore, num. 58 ſic exprimit: *Fui confixus tribus clavis in cruce, ut tu etiam totidem crucifigeris, videlicet paupertate, obedientia, & caſtitate.* Et B. Gerardeſchæ Piſanæ, cujus Vitam dedi 29 Maji, num. 56, ſpectandi exhibentur pedes Chriſti, unico clavo perforati.

4 Interim ex lib. 4 Revelationum S. Birgittæ cap. 70, audi verba Deiparæ, paſſionem filii exponentis per ordinem, crucifixionem autem hoc tenore: *Ecce malleus & quatuor clavi acuti in promptu ſunt .... erat autem crux fixa, & brachia ejus elevata, ita ut nodus crucis inter ſcapulas eſſet, nec ullum capiti reclinatorium crux præbebat, & tabula tituli utrique brachio ſuper caput eminenti affixa erat. Ad crucem igitur juſſus dorſum vertit; & manum poſtulatus, primo dexteram extendit; & inde alia manus, ad reliquum cornu non attingens, adſtenditur; & pedes ſimiliter ad foramina ſua diſtenduntur; cancellatique, & quaſi infra à tibiis diſtincti, duobus clavis ad crucis ſtipitem, per ſolidum os, ſicut & manus erant, configuntur.*

5 Libro autem 7, c. 15, de viſione paſſionis Domini, quam vidit in Jeruſalem, in eccleſia ſancti ſepulcri, in capella Montis Calvariæ; *Dominus,* inquit Sancta, *ad me converſus, dixit: Attende tu, quia in iſto foramine petræ infixus fuit pes Crucis meæ, tempore paſſionis. Et ſtatim vidi, qualiter ibi crux ejus à Iudæis figebatur, & firmabatur fortiter in foramine petræ montis cum lignis, confixis cum malleo validiſſime circumquaque, ut crux ſolidius ſtaret. Cum igitur crux ita ſolide confirmata eſſet ibidem, ſtatim adaptabantur tabulæ ligneæ in circuitu ſtipitis crucis, per modum graduum, uſque ad locum ubi pedes ejus crucifigi debebant; ut poſſent per illos gradus tabularum, tam ipſe quam crucifixores, aſcendere, & ſuper tabulas illas aptiori modo ſtare ad crucifigendum eum. Poſt hoc autem aſcenderunt illi per illos gradus, ducentes eum cum irriſione & vituperio maximo. Qui gratanter aſcendens ..... cum eſſet jam ſuper tabulas illas, non coactus, ſed ſtatim voluntarie, extendit brachium ſuum, & apertâ ſuâ dextrâ manu poſuit eam in cruce; quam illi ſævi tortores immaniter crucifixerunt, perforantes eam clavo per illam partem qua os ſolidius erat. Tunc etiam trahentes cum fune vehementer manum ejus ſiniſtram, cruci affixerunt eam ſimili modo. Deinde extenſo corpore ultra modum, junctos pedes affixerunt in cruce duobus clavis: & in tantum extenderunt illa glorioſa membra in cruce tamque vehementer, quod quaſi omnes venæ & nervi ejus rumpebantur.*

6 His conſonant quæ habentur, ut à Deipara dicta S. Birgittæ, lib. 1 cap. 10: in quem locum Conſalvus Durantus, Epiſcopus Ferentanus, erudite probat, quatuor omnino clavis crucifixum Dominum fuiſſe: quam ſententiam pluribus expendit Jacobus Boſius in opere de Triumphanti Cruce lib. 1 cap. 15: ſed de tibiarum vel pedum ſupra ſe invicem decuſſatione ſuperius aſſerta, fatetur rem ſibi perquam difficilem eſſe conceptu. De modo, quo crucifixus eſt Dominus, nullum alteruter verbum habet, quo confirmet Birgittæ ſententiam; ſecundum ſe quidem & ſecluſo vulgaris opinionis præjudicio perquam veroſimilem, eo tamen mirandam magis, quod à nemine tam diſtincte antea traditus, non videatur Sanctæ fuiſſe objectus per præhabitas communiter ſpecies. Idem dixerim de formâ crucis, non quadratâ ✠ (id enim ex perpetua Eccleſiæ traditione videtur conſtare) non etiam ſimpliciter commiſſâ, ut T; ſed furcatâ, ut Y; quod licet commodum ſit pro affigenda ſuperne tabula longa atque ut minimum quadrupedali, quali an inſcriptus fuerit titulus, ſciri poteſt ex eo quod Romæ ſupereſt illius fragmento; nemini tamen eatenus in

mentem

mentem venerat talem affirmare, neque ullus poſtea ſequi voluit.

7 Ego in iſtis omnibus nullam partem probare aut reprobare præ aliis intendo: unum dico, ſi utraque fuerint acta, dicta, viſa in verâ ac ſupernaturali extaſi (uti abſque alterutrius partis gravi injuria nequit dubitari) profecto jam conſtat, ex ipſa ſententiarum tam contrariarum incompatibilitate, quod etiam talibus multum interveniat à natura, divinitus non impedita quominus ſecundum præhabitas ſpecies agat. Et hoc Virgilius Ceparius noſter, in Vita à ſe ſcripta num. 48, diſtincte ſic exponit: *Exceſſus amoris*, in quibus talia acta per Sanctam ipſe dixerat, *perquam diverſi erant ab extaſibus matutinis. In his enim manebat quieta & immobilis, nihil videns, nihil ſentiens ..... ſed quando loquebatur aut reſpondebat in raptu, ſignum erat animam non eſſe totam retroactam; & quod concurrentibus ſpeciebus præhabitis movebatur phantaſia, per quam ſic loquebatur & diſcurrebat: phantaſia enim eſt quæ linguam ad loquendum movet. Amor etiam divinus cor ejus inflammans, & accenſos ſpiritus ad caput mittens, faciebat ipſam habere eas vires, quibus velut bene robuſta ac ſana ſurgebat de lecto, diſcurrebat per cellam, aliaſque actiones faciebat, ad quas ejuſmodi vires requiruntur; licet nec tunc quidem, cum movebatur & loquebatur, ſentiebat & reſpondebat, diſtraheretur a ſuo dilecto amore.*

8 Et hæc cum quadam proportione applicari debent etiam illi miraculoſæ efformationi inſtrumentorum paſſionis Chriſti in corde S. Claræ; de qua Cornelius Curtius Auguſtinianus, in libello de Clavis Dominicis (quatuor autem fuiſſe, & rationibus, & auctoritatibus, & imaginibus multis probat.) *Illa*, inquit, *Paſſionis totius imago, ex pio ſanctæ Virginis phantaſmate generata eſt; ita ut in corde, quaſi tabula, venis quaſi lineamentis, omnia hæc ſimulacra cogitatio artificioſa deduceret; & ſanguine pro colorum requiſita varietate temperato, hoc miraculum depingeret.* Tum ſubjungit qui ſuis oculis omnia inſpexiſſe teſtatur, ejuſdem, cujus Clara Ordinis, ſcriptor præfatus: *An, quia Diva illa talem de Crucifixo meditationem inſtituit, ſtatues talem quoque crucifixionem fuiſſe? Non arbitror, ſi ſenſu tantum communi non cares. Hæc inſtrumenta, non ad Chriſti Paſſionem demonſtrandam, ſed ad ferventem Claræ amorem poſteris declarandum edita ſunt.* Cur autem illa Claræ phantaſmata, idem qui iis ad miraculum uti dignatus eſt Deus, non etiam curavit aptare & corrigere ad normam ſibi notæ veritatis? Credo, quia id nihil ad ſpiritualem fructum, miraculo illo intentum, faciebat. Quinimo in Vita S. Coletæ 6 Martii num. 68 obſervaſſe memini; Deum, humanæ curioſitatis inutilia ſcrutinia declinantem, quandoque nolle natos ex eis errores tollere, niſi quatenus forte incommodant potiori, quod à ſic errantibus requirit, bono. Cum enim illa, eorum qui virginitatem coluerant Sanctorum amantior, S. Annam Deiparæ matrem vix aut numquam invocaret, quod pluribus ſucceſſive viris nupſiſſe crederet; talem opinionem non modo non exemit Deus; ſed permittendo ut illi appareret S. Anna in glorioſo comitatu earum, quas ex priori marito filias fuiſſe, multi præſertim ex Franciſcanis docebant; ſatis habuit, eam ad ipſius, quam coli volebat venerationem, incitare ejuſmodi viſione; etſi id Coleta aliter poſſet accipere, ſicut de facto accepit; edocta quidem errorem ſuum, quatenus devotioni oberat; in eodem tamen, quatenus ad bonum animæ erat indifferens, potius confirmata. Simili modo *S. Hieronymus*, B. Columbæ, ut ſupra dixi, non niſi *cum leone* adſtitit; licet hic acceptus ſit à S. Geraſimo, propter aliquam nominis affinitatem. Adeo

enim invaluit vulgaris iſte error, ut S. Hieronymus jam non aliter pingi conſueverit; opuſque habeat eidem ſe aptare Sanctus, ſi velit abſque alio ſui indicio ex habitu comitatuque cognoſci. Et credo quod S. Jacobus, Hiſpaniarum Patronus, ſine peregrinationis manto, burdone, cucurbita, conchiliiſque per viſionem conſpectus alicui, non agnoſceretur citra novam revelationem. Nec tamen ſic apparentes Sancti dicendi ſunt approbare errorem ejus, qui ſibi perſuaderet, vel Hieronymum cum viveret, ſic comitatum, vel Jacobum; ſic indutum proceſſiſſe. Gratis autem ſe torqueret, qui inveterato iſti, licet in errore fundato, uſui reformando vellet importune inſiſtere, dum citra noxam pietatis tolerari poteſt: ſed præſtat explicationem aliquam non incongruam comminiſci, quæ, quod aliàs per errorem eſt cœptum, faciat cum veritate conſiſtere: uti fit cum dicimus, S. Hieronymo Leonem appingi, quia tamquam Leo contra hæreticos rugiat in ſcriptis ſuis; S. Jacobo, ſua conchilia &c. ut intelligatur is, qui in Callaico littore, iſtis frequenti, colitur peregrinatione celeberrimâ, ceteris adjunctis indicatâ.

9 Majoris momenti, &, in re, quæ fidei proxima nunc eſſe pie creditur, præjudicii haud levis, eſt famoſa illa Appendicula, inter Orationes, ſub nomine S. Catharinæ Senenſis editas, ſubjuncta Orationi 16: quam Appendiculam licet magna argumenta ſuadeant ipſius Sanctæ non eſſe, præ reverentia tamen religioſiſſimorum virorum eam pro legitima ſuſtinentium, ita recipiunt alii, ut negent quidquam ea effici poſſe contra fidem immaculatæ Conceptionis. Inter hos Joannes Baptiſta de Lezana, Carmeliticorum auctorum ex recentioribus facile primus, in Apologetico ejuſdem myſterii cap. 14, ſic loquitur: *Non ea, quæ in orationibus Sanctarum habentur, ipſis facta as revelationes indicant; ſed ea quæ vel ipſa credunt, vel exiſtimant ita eſſe: quod idem de B. Catharina dici poteſt: nimirum, quod ab aliquibus edocta, Virginem ſanctiſſimam originalem labem contraxiſſe exiſtimaret.* Illuminatiſſimus autem circa ejuſmodi P. Nicolaus Lancicius noſter, planius reſpondet, Tom. 2 Opuſculorum ſuorum pag. 49: *Si vere oratio illa fuit facta à S. Catharina, ideam dixiſſe, non Deo revelante, ſed ex proprio ſpiritu & ſenſu, tamquam quæ fuit filia ſpiritualis Patrum Dominicanorum, a quibus hanc ſententiam edocta fuerat. Sciendum autem eſt*, inquit, *quando perſona aliqua pia, abſtracta à ſenſibus, aliquid loquuntur, ſæpe eas loqui ex proprio ſenſu, & aliquando hallucinari. Hoc nimis certum eſt, & ſciunt talium rerum periti, & conſtat ex hiſtoriis eccleſiaſticis authenticis; & ego poſſem nominare quaſdam, ex Sedis Apoſtolicæ decretis relatas in numerum Sanctarum, quarum dicta & ſcripta in raptibus & ex raptibus derivata legi, magnis hallucinationibus reſperſa, ideoque non permiſſa imprimi.* Exempla deinde idem auctor ponit ex ipſis jam impreſſis S. Catharinæ prædictæ Orationibus variis, quæ videri apud ipſum poſſunt. Certe non aliud deſperatam ferme hoc ſeculo Romæ fecit cauſam Venerab. Joannæ à Cruce, cujus inter Prætermiſſas meminimus 3 Maji, quam quod ſeverioribus quibuſdam Theologis omnino improbentur aliqua, in iis ſcriptis notata, quæ tamen habentur excepta ab ejus diſcipula quadam, ad hoc ipſum officium litteras edocta divinitus, cum eas aliàs ignoraret.

10 In iis quæ ex S. Mariæ Magdalenæ revelationibus Puccinus edidit, nihil hactenus notatum ſcio, quod diſpliceret Theologis: hiſtoricis tamen conſultum hic oportuit, ne quis eos cogere velit, ut pari certitudine ac illa quæ mores & fidem ſpectant, ſuntque omni acceptione digniſſima, etiam alia

alia amplectantur, quomodocumque iſtic invenienda,& certioris probationis egentia, quam ſit perſuaſio & apprehenſio vehemens quarumdam præjudicatarum opinionem. Tale eſt,quod dicitur Magdalena in Vigilia S.Auguſtini,rapta cum eſſet,ſic allocuta Verbum æternum: *Tuus ſervus & meus advocatus Auguſtinus te vocat antiquam & novam Veritatem. Id ipſe dicit de te : ſed ita dicam de ipſa .... mea ſancta Regula. Eſt quippe mihi Veritas, quia praſcribit mihi modum perveniendi ad te, veritatem infallibilem. Eſt Antiqua, quia fuit facta & ordinata ſub lege antiqua ante tuam incarnationem : & quamvis nondum veneras in mundum, nihilominus iſti antiqui Patres vivebant in magna perfectione, illam magna cum exactudine ſervantes. Id faciebant in tuo lumine, ô Verbum, expectantes cum ardentiſſimo deſiderio tuum adventum in carne. Etiam eſt Nova, quia poſt tuum adventum fuit obſervata cum perfectione & rigore, & adhuc in hoc ſeculo reperiuntur, qui eam magna cum rectitudine & ſimplicitate cuſtodiunt.*

11 Libenter præſumpſero, hæc, apud Puccinum aliosque hactenus à me viſos Vitæ ſcriptores non exſtantia, uti aſſeruntur, ita legi in magnis illis quatuor voluminibus, quibus plerique raptus Sanctæ deſcribuntur, & ex Italico Latine reddita fideliter eſſe ; quamvis ejuſmodi præſumptioni non multum faveat illa libertas, qua Zelatores ardentiores prætenſæ antiquitatis uſos dolemus in principalioribus quibuſdam ſui Ordinis monumentis ; quæ jam aliàs docuimus, nec prorſus diffiteri defenſores eorum poſſunt, nonnullis locis ſtudioſe alterata interpolataque fuiſſe, ſi non integre ſuppoſita aliqua. Sed nolo exceptione iſtiuſmodi uti; nolo quærere cur auctores Vitæ, ſatis ſolicite colligentes loca, quibus ſuam Religioſi ſtatus æſtimationem explicuit Sancta, iſtum adeo opportunum notare prætermiſerint; nolo denique ſuſpicari, loqui Sanctam de Regula ſcripta. Error is quidem fuiſſet craſſus & patens nobis, quibus conſtat hanc ab Alberto datam ſeculo 13 ; ſed qui æque facile cadere in Magdalenam potuit, ſeniorum ſuarum traditione qualicumque ſic informatam, quaſi ipſe Elias talem Regulam diſcipulis ſuis dictaverit ; quam potuit Carmelitis Italis perſuaderi tempore S.Antonini, eoque ſenioris Philippi Bergomenſis, *cappam ex Syrico, cum quibuſdam largis virgis, ſcilicet albis & griſeis, circulatam*, ab ipſis geſtatam fuiſſe, *more Eliæ Prophetæ*. Fuerit Magdalena (quando ſic vis) imaginata ſibi antiquiſſimam Regulam aliquam, non ſcripto, ſed ſimplici inſtitutione vel exemplo traditam, quæ ab Elia ad Chriſtum, & inde uſque ad tempora Alberti jugiter perſeverans in Carmelo, ac demum in compendium ſcripto redacta ſit. Numquam tamen, apud prudentem hiſtoricum, talis imaginatio perſonæ quantumcumque ſanctæ, præſertim muliebris & hiſtoriarum ignaræ, efficere poterit, ut iſta credat eſſe revelata divinitus; magis quam quæ de maculata Deiparæ Conceptione elocuta fertur æque ſancta, Catharina Senenſis : quamvis hæc verbis ſuis dicatur pondus addidiſſe hac clauſula, *Tu ſcis, Domine, quia hæc eſt veritas* ; cum Magdalena ſimpliciter in ſuo locuta ſit ſenſu, nihil addens quod ſublimioris notitiæ fidem exigat.

12 Nihilo plus apud peritos rerum æſtimatores valebit, ſicubi forte ſancta Mater Tereſia ſuos hortatur, *ſemper oculos conjicere in ſtirpem & propaginem Sanctorum illorum Prophetarum* vel *Patrum*, *à qua* vel *à quibus deſcendiſſe* Carmelitas, antiqua ipſorum perſuaſio fuit, propiorem verioremque originem ignotam habentium ; & de eo ipſo, à quo Regulam acceperant, incertis ſententiis ad hoc uſque ſeculum fluctuantium,

iuuſne, an extraneus; Bethleemitanuſne Epiſcopus, an Hieroſolymitanus Patriarcha; Gallus, an Italus fuerit; ſeculo 12, an 13 floruerit; ſicca, an cruenta morte obierit; ſicut alibi oſtenſum eſt, & ex parte agnoſcit ipſemet Generalis Stratius in ſua ad Aubertum Miræum epiſtola. Fruſtra quærunt illi, in ſuis quibuſdam Antverpiæ defenſis Theſibus, *cur dilectus Tereſiæ Sponſus, cujus toties viſionibus ei licuit frui, & à quo tot divinis illuſtrationibus meruit honorari, velum ab ejus oculis non amovit?* aut, *numquid infelix foret, quæ fabuloſam ſucceſſionem hereditariam ſuis inculcaret?* Ad veram felicitatem infelicitatemve cujuſquam iſta non facit, ſeu vera ſeu falſa; ſicuti nec ad majorem minoremve ſanctitatem Ordinis, cujus ſolius, apud Deum Sanctoſque in cælis æſtimatio eſt, fueritne Elias ejus Inſtitutor atque Fundator, tot ſeculis ante Chriſtum, eo modo quo Sancti Dominicus & Franciſcus ſuorum Ordinum Inſtitutores ac Fundatores adhuc in terris viventes fuerunt; an ſolum 13 ſeculo Chriſtianæ æræ, per revelationem factam cuidam Monacho Calabro, juſſo in montem Carmelum ſe conferre; ibique in ſancto illo Propheticæ habitationis loco ſocios quoſdam colligere aggreſſo; ſicuti ob ſimilem revelationem Deipara Virgo Ordinis Servitarum Inſtitutrix atque Fundatrix ſola agnoſcitur. Quod autem in cauſa immaculatæ Conceptionis reſponderent Patres Carmelitæ, de duobus Chriſto Virgini dilectiſſimis Sanctis, Bernardo Clara-vallenſi & Catharina Senenſi, illius veritatem numquam clare edoctis, id ſibi de S. Tereſia reſponſum accipiant, abſque ulla vel minima ejus injuria, circa Ordinis originem.

13 *Habeatis hoc pro concluſione veriſſima, Pater mi* (inquiebat Confeſſario ſuo Senenſis in Vita num. 84) *quod nihil, quod pertinet ad viam ſalutis, docuit me unquam aliquis homo vel mulier; ſed præciſe ipſe Dominus & Magiſter, Sponſus pretioſus & ſuperdulciſſimus animæ meæ, Dominus Ieſus Chriſtus, vel per ſuam inſpirationem, vel per claram apparitionem loquens mihi, ſicut ego modo loquor vobiſcum.* Non ſic præciſe loqui potuerunt Sanctæ Tereſia ac Magdalena: contra libenter profeſſæ ſunt, quantum anima ſua deberet magiſterio noſtræ minimæ Societatis, ex qua deſignati eiſdem divinitus Patres, cur non fuerint moti vel ſuopte ingenio vel ſuperiori inſtinctu ut ſcrupulum eis ſuſcitarent, circa creditam vulgo antiquitatem Ordinis, non magis rationabiliter à me quæſieris; quam alius tibi, de Magiſtro Raymundo Capuano ejuſque ſpirituali filia S. Catharina Senenſi, ſimilem moveret quæſtionem. Quod ſi homini licet ad divini ſecreta conſilii per conjecturam eniti; optima cum ratione poſſumus ſuſpicari, Deum prædictas Sanctas in ſuis illis undecumque acceptis opinionibus voluiſſe relinqui, quia contraria iis ſcientia, clam quidem habita, profuiſſet nihil; palam autem enuntiata, graviſſime conturbaſſet utrumque Ordinem; unde plurimum impeditus fuiſſet fructus ſpiritualis, quem per ipſas Deus faciebat ac porro facere intendebat.

14 Turpiter quidem is Prædicator adularetur imperitæ plebeculæ, qui, ad captandam illius gratiam, magnifice pro concione extolleret & ſtudioſe inculcaret vulgares quaſdam traditiunculas de antiquitatibus patriis, profanis aut ſacris, quibus nec ipſemet fidem revera haberet, nec haberi à viris cordatis & eruditis ſciret. Meo tamen judicio longe ineptior deque majori indiſcretione notandus foret, qui à Virginibus Sanctimonialibus, ſive Carmelitanis ſive aliis, invitatus, ad earum vel confeſſiones audiendas vel panegyres ſermone exornandas, inciperet iis movere quæſtiones litigioſas & ingratas, de receptis in Ordine ſuo

ſuo opinionibus, apud alios non ita probatis; ex importuno ejuſmodi zelo nullum alium fructum relaturus, quam alienationem animorum à ſe, conturbationem conventus religioſi, & quandoque integræ civitatis ſcandalum; improbaturis factum etiam illis, qui alioqui vera dicere & ſentire crederent. Multa non ſolum innoxie, ſed etiam utiliter diſputantur in ſcholis aut ventilantur in libris, quæ non convenit coram mulieribus agitari, aut venditari popello, ad talia nimis facile ſcandalizabili.

§. I. ACCUSATIO.

Papebrochius viſionem Sabach, à Sede Apoſtolica iterato approbatam, & à S. Epiphanio & aliis traditam, explodit tanquam commentum.

RESPONSIO.

15 IAm ſæpius de hac viſione reſpondi, eam nec vere à S. Epiphanio traditam, ſed indubitabili ejus ſcripto contrariam eſſe; neque aliter approbatam, quam quod eam vobis liceat recitare, fide penes auctorem manente: quæ quam nulla ei debeatur, demonſtravi Art. XI num. 7, & Art. XIII §. 9.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius apparitionem S. Simonis Stock (in qua S. Scapulare accepit à D. Virgine) à Sede Apoſtolica approbatam, ex opuſculo Ioannis Launoyi ab Eccleſia damnato, molitur reddere ſuſpectam.

RESPONSIO.

16 QUam longe à vero abſit hæc accuſatio, oſtendi Art. 10 §. 3: nec enim idem eſt, rem aliquam habere ſuſpectam, & dicere, Launoyo ſuſpectam eſſe. Ultimum dixi, & vere, nec ſine cauſa dixi; primum nequaquam: quin imo paratus ſum & fui eam viſionem contra Launoyum tueri, ſi per vos licuiſſet, & quando licebit, pleniorem de S. Simone tractatum edere, cum ea qua ſoleo in aliis libertate, certum ab incerto diſcernendo. *Apparuit mihi* (inquit ille, Swaningtono oblatam ſibi viſionem narrans) *tenendo habitum Ordinis.* Hic habitus, quoad vixit Simon, mortuus an. 1265; necdum erat Scapulare; ſed uſq; ad an. 1287 Carmelitanæ *Religionis ſignum* adhuc erat *Carpita*: quomodo autem, mutato priori habitu, Privilegium Simoni appromiſſum transtuleritis à Carpita ad Scapulare, vos videritis. Videritis etiam, qua fide obtuleritis in Officio ſolennis Commemorationis recitanda hæc verba: *Inſigne ſacri Scapularis B. Simoni Anglico præbuit* (Deipara); *ut cæleſti hac veſte Ordo ille ſacer dignoſceretur*: & in Proprio ipſius Sancti; *tenens præ manibus Scapulare Ordinis.* Subreptitiumne hoc ſit, an alio nomine appellandum, judicet Sedes ſancta: doleo ego, quod in quamcumque veſtræ Hiſtoriæ partem manus adjicio, ſemper offendam aliquod fidei non

non bonæ argumentum.

17 Scapulare, una cum reliquo hodierni uſus habitu, vobis ab Apoſtolica Sede conceſſum anno 1287, veneror, ut par eſt: ſed non video, quomodo per illud, commune omnibus fere Monachis indumentum, vobiſque ad imitationem aliorum datum, Ordo veſter diſcerni poſſit ab aliis, quam ab Eremitis Auguſtinianis & Minoribus Franciſcanis, qui eo non utuntur: quique cum ſuis Tertiariis geſtandum darent Cingulum vel Cordulam, tamquam ſui Ordinis inſigne; elegiſtis vos quoque veſtris Tertiariis commendare Scapulare parvum, ad formam Billettarum (ita Franci nominant ſegmenta panni quadrata & oblonga, ut ſupra dixi) atque inde nomen vobis, non diſcedentibus, etiamnunc in communi uſu manet Pariſiis.

18 Porro ut demonſtrem clarius, quàm eam viſionem minime ſuſpectam nunc habeam, nec habuiſſem unquam, ſi ab initio fateri voluiſſetis, Vitam B. Simonis, à Swaningtono ſcriptam (ut tunc prætendebatur) extare nullam; ſed tantum ſimplicem illius viſionis narrationem in archivo Burdegalenſi ſervari; non gravabor ejus contextum hic legendum dare, qualem ex originali tranſcripſiſſe ſe, ait Joannes Cheron, non ita pridem Conventus Burdegalenſis Prior, in Vindiciis Scapularis p. 156 & ſequentibus:

19 „ Beatus Simon. grandævâ ſenectute „ gravatus & rigoroſâ pœnitentiâ fractus, „ omnium Fratrum dolores in corde ſuo „ ſuſtinendo, aſſiduè pernoctabat in ora„ tione uſque ad auroram. Dum autem ſic „ oraret, venit ei conſolatio de cælo, quam „ nobis inſimul congregatis narrabat ſic: „ Fratres cariſſimi, benedictus Deus, qui „ non dereliquit ſperantes in ſe, & non „ ſprevit preces ſervorum ſ[illegible] be„ dicta in id ipſum ſanct[illegible] „ mini noſtri Jeſu Chri[illegible] „ rum antiquorum, & tribulationum (quæ „ multos veſtrûm invenerunt nimis, non „ attendentes, quod omnes qui pie volunt „ vivere in Chriſto Jeſu perſecutiones pa„ tientur) mittit vobis verbum, quod ſuſci„ pietis cum gaudio Spiritus ſancti: ipſe „ me regat, ut manifeſtem illud, ita ut opor„ tet me loqui.

20 „ Cum effunderem animam meam „ in conſpectu Domini, quamvis ſim pul„ vis & cinis; & in omni fiduciâ Dominam „ meam Virginem Mariam deprecarer, quod „ ſicut volebat nos appellari Fratres ſuos, „ monſtraret ſe matrem, eripiendo nos de „ caſu tentationum, & aliquo ſigno gratiæ „ nos commendando erga ipſos qui nos per„ ſequebantur, dicendo illi cum ſuſpiriis;

„ Flos Carmeli, vitis florigera,
„ Splendor cæli, virgo puerpera
„ Singularis:
„ Mater mitis, ſed viri neſcia,
„ Carmelitis da privilegia;
„ Stella maris.

„ Apparuit mihi cum grandi comitatu, & „ tenendo habitum Ordinis, dixit: Hoc erit „ tibi & cunctis Carmelitis privilegium: in „ hoc moriens æternum non patietur in„ cendium. Et quia ſuâ glorioſâ præſentiâ „ me lætificabat ultra captum, nec ego „ miſer majeſtatem ejus ſuſtinere poteram, „ diſparendo dixit; quod mitterem ad Do„ minum Innocentium, benedicti Filii ſui „ Vicarium, qui de gravaminibus remedium „ præſtaret.

21 „ Fratres, conſervando verbum iſtud „ in cordibus veſtris, ſatagite electionem „ veſtram certam facere per bo[illegible] „ & numquam deficere. V[illegible]
[illegible]
[illegible] Spi[illegible]
[illegible] ſemp[illegible]

,, dictæ. Idem verbum mittebat ad Fratres,
,, qui erant in aliis locis valdè triſtes, per
,, conſolatoriam, quam ego immeritus,
,, homine Dei dictante, ſcribebam, ut ſimi-
,, liter gratias agerent, orando & perſeve-
,, rando. Cantabrigiæ in craſtinum Diviſio-
,, nis Apoſtolorum MCCLI, decimo ſeptimo
,, Kalendas Auguſti.

22 ,, Dum prædictus B. Simon pergeret
,, Wintoniam, me itineris comite, ad im-
,, petrandum formatas pro D. Innocentio IV
,, Pontifice à D. Præſule Wintonienſi, qui
,, Religioni noſtræ favorabilis erat; occurrit
,, nobis celeri vecturâ D. Petrus, de Lhyn-
,, toniâ, Decanus eccleſiæ S. Helenæ Win-
,, toniæ, obſecrando beatum Patrem, ut
,, feſtinaret adjuvare germanum ſuum, qui
,, moriebatur deſperatus. Erat ille, Walte-
,, rus nomine, homo inverecundus ad auſus
,, improbos, rixoſus & magicis ſacrilegiis
,, deditus, Sacramentorum contemptor &
,, vicinorum fatigator: qui rixando cum alio
,, nobili, fuerat lætaliter vulneratus ab illo,
,, & videndo ſe citari ad divinum judi-
,, cium, diabolo commiſſa crimina ante
,, oculos ponente, nolebat audire loqui de
,, Deo nec de Sacramentis, ſed blaſphemán-
,, do, quamdiu potuit loqui, vociferabat,
,, Sum damnatus. Diabole, vindica me de
,, interfectore meo.

23 ,, Venientes in domum, invenimus
,, hominem, ſpumoſum, ſtridentem denti-
,, bus, & rotantem oculos, tamquam canem
,, rabioſum. Cum [illegible] videretur mori, nec
,, haberet uſ[illegible] corporis ſui; bea-
,, tus Pater [illegible] Crucis ſigno, &
,, injecto [illegible] levatis
,, oculis [illegible] re-
,, ti[illegible] Et
,, [illegible] m-
[illegible] la,
[illegible] abat
[illegible] li di-
,, cebat: Heu me miſerum! quantus mihi
,, tremor damnationis æternæ! Iniquitates
,, meæ creverunt ſuper numerum arenæ
,, maris. Miſerere mei Deus, cujus miſeri-
,, cordia ſuperexaltat juſtitiam. Pater, adju-
,, va me volo confiteri.

24 ,, Recedente me in angulo domus,
,, narrabat mihi dictus D. Petrus Decanus,
,, quod videndo impœnitens cor fratris,
,, orabat ſolitarius in cubiculo, & facta erat
,, ad eum vox: Surge, Petre, quære dilectum
,, ſervum meum Simonem, qui eſt in viâ
,, ut veniat in hunc locum. Et circumſpi-
,, ciendo ubi eſſet qui hæc verba effunderet,
,, ſecundo & tertio eadem vox inſonuit.
,, Quare prudenter credens quod cæleſte
,, oraculũ erat, feſtinans aſcenderat equum,
,, ut venerandum Patrem interciperet itine-
,, re, & agebat gratias quod tam opportu-
,, num inveniret. Poſt confeſſionem, Wal-
,, terus ille publicè renuntiavit diabolicis
,, pactis, & recepit Sacramenta Eccleſiæ,
,, edendo ſigna magna pœnitentiæ: fecit
,, Teſtamentum, & accepta juratoria cau-
,, tione fratris ſui Decani, ordinavit reſtitui
,, malè ablata, & reparari injurias quas fe-
,, cerat: & circa horam octavam noctis
,, pacificè exhalavit animam: quæ fratri
,, ſuo, hæſitanti de ſalute ejus, apparuit,
,, ſignificando bene ſecum agi; & quod per
,, potentiſſimam Reginam Angelorum,
,, per habitum beati viri, tamquam per cly-
,, peum, evaſerat inſidias dæmonum.

25 ,, Fama iſtius facti volavit per to-
,, tam urbem. Dictus D. Petrus de Lhyn-
,, toniâ confeſtim venerabili Epiſcopo
,, Wintonienſi cuncta per ordinem ſcripto
,, inſinuans, ejus in re tam inuſitata ſenten-
,, tiam expectabat. Domino vero Epiſcopo
,, ſtupente ſuper hoc, & habente tractatum
,, cum ſuis, judicatum eſt, B. Simonem de-
,, bere interrogari de virtute habitus. Qui
,, coram Domino Epiſcopo comparens, &

iuuſne, an extraneus; Bethleemitanuſne Epiſcopus, an Hieroſolymitanus Patriarcha; Gallus, an Italus fuerit; ſeculo 12, an 13 floruerit; ſicca, an cruenta morte obierit; ſicut alibi oſtenſum eſt, & ex parte agnoſcit ipſemet Generalis Stratius in ſua ad Aubertum Miræum epiſtola. Fruſtra quærunt illi, in ſuis quibuſdam Antverpiæ defenſis Theſibus, *cur dilectus Tereſiæ Sponſus, cujus toties viſionibus ei licuit frui, & a quo tot divinis illuſtrationibus meruit honorari, velum ab ejus oculis non amovit?* aut, *numquid infelix foret, quæ fabuloſam ſucceſſionem hereditariam ſuis inculcaret?* Ad veram felicitatem infelicitatemve cujuſquam iſta non facit, ſeu vera ſeu falſa; ſicuti nec ad majorem minoremve ſanctitatem Ordinis, cujus ſolius, apud Deum Sanctoſque in cælis æſtimatio eſt, fueritne Elias ejus Inſtitutor atque Fundator, tot ſeculis ante Chriſtum, eo modo quò Sancti Dominicus & Franciſcus ſuorum Ordinum Inſtitutores ac Fundatores adhuc in terris viventes fuerunt; an ſolum 13 ſeculo Chriſtianæ æræ, per revelationem factam cuidam Monacho Calabro, juſſo in montem Carmelum ſe conferre; ibique in ſancto illo Propheticæ habitationis loco ſocios quoſdam colligere aggreſſo; ſicuti ob ſimilem revelationem Deipara Virgo Ordinis Servitarum Inſtitutrix atque Fundatrix ſola agnoſcitur. Quod autem in cauſa immaculatæ Conceptionis reſponderent Patres Carmelitæ, de duobus Chriſto Virgini dilectiſſimis Sanctis, Bernardo Clara-vallenſi & Catharina Senenſi, illius veritatem numquam clare edoctis, id ſibi de S. Tereſia reſponſum accipiant, abſque ulla vel minima ejus injuria, circa Ordinis originem.

13 *Habeatis hoc pro concluſione veriſſima, Pater mi* (inquiebat Confeſſario ſuo Senenſis in Vita num. 84) *quod nihil, quod pertinet ad viam ſalutis, docuit me unquam aliquis homo vel mulier; ſed præciſe ipſe Dominus & Magiſter, Sponſus pretioſus & ſuperdulciſſimus animæ meæ, Dominus Ieſus Chriſtus, vel per ſuam inſpirationem, vel per claram apparitionem loquens mihi, ſicut ego modo loquor vobiſcum.* Non ſic præciſe loqui potuerunt Sanctæ Tereſia ac Magdalena: contra libenter profeſſæ ſunt, quantum anima ſua deberet magiſterio noſtræ minimæ Societatis, ex qua deſignati eiſdem divinitus Patres, cur non fuerint moti vel ſuopte ingenio vel ſuperiori inſtinctu ut ſcrupulum eis ſuſcitarent, circa creditam vulgo antiquitatem Ordinis, non magis rationabiliter à me quæſieris; quam alius tibi, de Magiſtro Raymundo Capuano ejuſque ſpirituali filia S. Catharina Senenſi, ſimilem moveret quæſtionem. Quod ſi homini licet ad divini ſecreta conſilii per conjecturam eniti; optima cum ratione poſſumus ſuſpicari, Deum prædictas Sanctas in ſuis illis undecumque acceptis opinionibus voluiſſe relinqui, quia contraria iis ſcientia, clam quidem habita, profuiſſet nihil; palam autem enuntiata, graviſſime conturbaſſet utrumque Ordinem; unde plurimum impeditus fuiſſet fructus ſpiritualis, quem per ipſas Deus faciebat ac porro facere intendebat.

14 Turpiter quidem is Prædicator adularetur imperitæ plebeculæ, qui, ad captandam illius gratiam, magnifice pro concione extolleret & ſtudioſe inculcaret vulgares quaſdam traditiunculas de antiquitatibus patriis, profanis aut ſacris, quibus nec ipſemet fidem revera haberet, nec haberi à viris cordatis & eruditis ſciret. Meo tamen judicio longe ineptior deque majori indiſcretione notandus foret, qui à Virginibus Sanctimonialibus, ſive Carmelitanis ſive aliis, invitatus, ad earum vel confeſſiones audiendas vel panegyres ſermone exornandas, inciperet iis movere quæſtiones litigioſas & ingratas, de receptis in Ordine ſuo

ſuo opinionibus, apud alios non ita probatis; ex importuno ejuſmodi zelo nullum alium fructum relaturus, quam alienationem animorum à ſe, conturbationem conventus religioſi, & quandoque integræ civitatis ſcandalum; improbaturis factum etiam illis, qui alioqui vera dicere & ſentire crederent. Multa non ſolum innoxie, ſed etiam utiliter diſputantur in ſcholis aut ventilantur in libris, quæ non convenit coram mulieribus agitari, aut venditari popello, ad talia nimis facile ſcandalizabili.

§. I. ACCUSATIO.

Papebrochius viſionem Sabach, à Sede Apoſtolica iterato approbatam, & à S. Epiphanio & aliis traditam, explodit tanquam commentum.

RESPONSIO.

15 IAm ſæpius de hac viſione reſpondi, eam nec vere à S. Epiphanio traditam, ſed indubitabili ejus ſcripto contrariam eſſe; neque aliter approbatam, quam quod eam vobis liceat recitare, fide penes auctorem manente: quæ quam nulla ei debeatur, demonſtravi Art. XI num. 7, & Art. XIII §. 9.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius apparitionem S. Simonis Stock (in qua S. Scapulare accepit à D. Virgine) à Sede Apoſtolica approbatam, ex opuſculo Ioannis Launoyi ab Eccleſia damnato, molitur reddere ſuſpectam.

RESPONSIO.

16 QUam longe à vero abſit hæc accuſatio, oſtendi Art. 10 §. 3: nec enim idem eſt, rem aliquam habere ſuſpectam, & dicere, Launoyo ſuſpectam eſſe. Ultimum dixi, & vere, nec ſine cauſa dixi; primum nequaquam: quin imo paratus ſum & fui eam viſionem contra Launoyum tueri, ſi per vos licuiſſet, & quando licebit, pleniorem de S. Simone tractatum edere, cum ea qua ſoleo in aliis libertate, certum ab incerto diſcernendo. *Apparuit mihi* (inquit ille, Swaningtono oblatam ſibi viſionem narrans) *tenendo habitum Ordinis.* Hic habitus, quoad vixit Simon, mortuus an. 1265; necdum erat Scapulare; ſed uſq; ad an. 1287 Carmelitanæ *Religionis ſignum* adhuc erat *Carpita*: quomodo autem, mutato priori habitu, Privilegium Simoni appromiſſum transtuleritis à Carpita ad Scapulare, vos videritis. Videritis etiam, qua fide obtuleritis in Officio ſolennis Commemorationis recitanda hæc verba: *Inſigne ſacri Scapularis B. Simoni Anglico præbuit* (Deipara); *ut cæleſti hac veſte Ordo ille ſacer dignoſceretur*: & in Proprio ipſius Sancti; *tenens præ manibus Scapulare Ordinis.* Subreptitiumne hoc ſit, an alio nomine appellandum, judicet Sedes ſancta: doleo ego, quod in quamcumque veſtræ Hiſtoriæ partem manus adjicio, ſemper offendam aliquod fidei non

Digitized by Google

non bonæ argumentum.

17 Scapulare, una cum reliquo hodierni uſus habitu, vobis ab Apoſtolica Sede conceſſum anno 1287, veneror, ut par eſt: ſed non video, quomodo per illud, commune omnibus fere Monachis indumentum, vobiſque ad imitationem aliorum datum, Ordo veſter diſcerni poſſit ab aliis, quam ab Eremitis Auguſtinianis & Minoribus Franciſcanis, qui eo non utuntur: quique cum ſuis Tertiariis geſtandum darent Cingulum vel Cordulam, tamquam ſui Ordinis inſigne; elegiſtis vos quoque veſtris Tertiariis commendare Scapulare parvum, ad formam Billettarum (ita Franci nominant ſegmenta panni quadrata & oblonga, ut ſupra dixi) atque inde nomen vobis, non diſc lceatis, etiamnunc in communi uſu manet Pariſiis.

18 Porro ut demonſtrem clarius, quàm eam viſionem minime ſuſpectam nunc habeam, nec habu ſſem unquam, ſi ab initio fateri voluiſſetis, Vitam B. Simonis, à Swaningtono ſcriptam (ut tunc prætendebatur) extare nullam; ſed tantum ſimplicem illius viſionis narrationem in archivo Burdegalenſi ſervari; non gravabor ejus contextum hic legendum dare, qualem ex originali tranſcripſiſſe ſe, ait Joannes Cheron, non ita pridem Conventus Burdegalenſis Prior, in Vindiciis Scapularis p. 156 & ſequentibus:

19 „ Beatus Simon. grandævâ ſenectute „ gravatus & rigoroſâ pœnitentiâ fractus, „ omnium Fratrum dolores in corde ſuo „ ſuſtinendo, aſſiduè pernoctabat in oratione uſque ad auroram. Dum autem ſic „ oraret, venit ei conſolatio de cælo, quam „ nobis inſimul congregatis narrabat ſic: „ Fratres cariſſimi, benedictus Deus, qui „ non dereliquit ſperantes in ſe, & non „ ſprevit preces ſervorum ſuorum: benedicta in id ipſum ſanctiſſima Mater Domini noſtri Jeſu Chriſti, quæ memor dierum antiquorum, & tribulationum (quæ „ multos veſtrûm invenerunt nimis, non „ attendentes, quod omnes qui pie volunt „ vivere in Chriſto Jeſu perſecutiones patientur) mittit vobis verbum, quod ſuſcipietis cum gaudio Spiritus ſancti: ipſe „ me regat, ut manifeſtem illud, ita ut oportet me loqui.

20 „ Cum effunderem animam meam „ in conſpectu Domini, quamvis ſim pulvis & cinis; & in omni fiduciâ Dominam „ meam Virginem Mariam deprecarer, quod „ ſicut volebat nos appellari Fratres ſuos, „ monſtraret ſe matrem, eripiendo nos de „ caſu tentationum, & aliquo ſigno gratiæ „ nos commendando erga ipſos qui nos perſequebantur, dicendo illi cum ſuſpiriis;

„ Flos Carmeli, vitis florigera,
„ Splendor cæli, virgo puerpera
„ Singularis:
„ Mater mitis, ſed viri neſcia,
„ Carmelitis da privilegia;
„ Stella maris.

„ Apparuit mihi cum grandi comitatu, & „ tenendo habitum Ordinis, dixit: Hoc erit „ tibi & cunctis Carmelitis privilegium: in „ hoc moriens æternum non patietur incendium. Et quia ſuâ glorioſâ præſentiâ „ me lætificabat ultra cartum, nec ego „ miſer majeſtatem ejus ſuſtinere p teram, „ diſparendo dixit; quod mitterem ad Dominum Innocentium, benedicti Filii ſui „ Vicarium, qui de gravaminibus remedium „ præſtaret.

21 „ Fratres, conſervando verbum iſtud „ in cordibus veſtris, ſatagite electionem „ veſtram certam facere per bona opera, „ & numquam deficere. Vigilate in gratiarum actione pro tantâ miſericordiâ, „ orantes ſine intermiſſione, ut ſermo mihi „ factus clarificetur ad laudem ſanctiſſimæ „ Trinitatis, Patris, Jeſu Chriſti, Spiritus „ ſancti, & Virginis Mariæ ſemper benedictæ,

„ dictæ. Idem verbum mittebat ad Fratres, „ qui erant in aliis locis valdè triſtes, per „ conſolatoriam, quam ego immeritus, „ homine Dei dictante, ſcribebam, ut ſimiliter gratias agerent, orando & perſeverando. Cantabrigiæ in craſtinum Diviſionis Apoſtolorum MCCLI, decimo ſeptimo „ Kalendas Auguſti.

22 „ Dum prædictus B. Simon pergeret „ Wintoniam, me itineris comite, ad impetrandum formatas pro D. Innocentio IV „ Pontifice à D. Præſule Wintonienſi, qui „ Religioni noſtræ favorabilis erat; occurrit „ nobis celeri vecturâ D. Petrus, de Lhyntoniâ, Decanus eccleſiæ S. Helenæ Wintoniæ, obſecrando beatum Patrem, ut „ feſtinaret adjuvare germanum ſuum, qui „ moriebatur deſperatus. Erat ille, Walterus nomine, homo inverecundus ad auſus „ improbos, rixoſus & magicis ſacrilegiis „ deditus, Sacramentorum contemptor & „ vicinorum fatigator: qui rixando cum alio „ nobili, fuerat lætaliter vulneratus ab illo, „ & videndo ſe citari ad divinum judicium, diabolo commiſſa crimina ante „ oculos ponente, nolebat audire loqui de „ Deo nec de Sacramentis, ſed blaſphemando, quamdiu potuit loqui, vociferabat, „ Sum damnatus. Diabole, vindica me de „ interfectore meo.

23 „ Venientes in domum, invenimus „ hominem, ſpumoſum, ſtridentem dentibus, & rotantem oculos, tamquam canem „ rabioſum. Cumque videretur mori, nec „ haberet uſum ſenſuum corporis ſui; beatus Pater Simon, facto Crucis ſigno, & „ injecto habitu ſuper languentem, elevatis „ oculis petebat inducias à Deo, ut pretium Chriſti non eſſet præda diaboli. Et „ repente ægrotus qui moriebatur, reſumptis viribus, bono ſenſu & loquela, „ ſignando ſe ſigno ſalutari, objurgabat „ dæmones, & cum queſtu lacrymabili dicebat: Heu me miſerum! quantus mihi „ tremor damnationis æternæ! Iniquitates „ meæ creverunt ſuper numerum arenæ „ maris. Miſerere mei Deus, cujus miſericordia ſuperexaltat juſtitiam. Pater, adjuva me volo confiteri.

24 „ Recedente me in angulo domus, „ narrabat mihi dictus D. Petrus Decanus, „ quod videndo impœnitens cor fratris, „ orabat ſolitarius in cubiculo, & facta erat „ ad eum vox: Surge, Petre, quære dilectum „ ſervum meum Simonem, qui eſt in viâ „ ut veniat in hunc locum. Et circumſpiciendo ubi eſſet qui hæc verba effunderet, „ ſecundo & tertio eadem vox inſonuit. „ Quare prudenter credens quod cæleſte „ oraculũ erat, feſtinans aſcenderat equum, „ ut venerandum Patrem interciperet itinere, & agebat gratias quod tam opportunum inveniret. Poſt confeſſionem, Walterus ille publicè renuntiavit diabolicis „ pactis, & recepit Sacramenta Eccleſiæ, „ edendo ſigna magna pœnitentiæ: fecit „ Teſtamentum, & accepta juratoria cautione fratris ſui Decani, ordinavit reſtitui „ malè ablata, & reparari injurias quas fecerat: & circa horam octavam noctis „ pacificè exhalavit animam: quæ fratri „ ſuo, hæſitanti de ſalute ejus, apparuit, „ ſignificando bene ſecum agi; & quod per „ potentiſſimam Reginam Angelorum, „ per habitum beati viri, tamquam per clypeum, evaſerat inſidias dæmonum.

25 „ Fama iſtius facti volavit per totam urbem. Dictus D. Petrus de Lhyntoniâ confeſtim venerabili Epiſcopo „ Wintonienſi cuncta per ordinem ſcripto „ inſinuans, ejus in re tam inuſitata ſententiam expectabat. Domino vero Epiſcopo „ ſtupente ſuper hoc, & habente tractatum „ cum ſuis, judicatum eſt, B. Simonem debere interrogari de virtute habitus. Qui, „ coram Domino Epiſcopo comparens, & man-

„ mandatis ejus obtemperando nihil celavit, „ Domino Epiſcopo mandante cuncta ſcribi „ ſub ſigillo authentico. Et prædictus D. „ Petrus Decanus, propter miraculum ſibi „ per glorioſam Virginem Mariam in fratre „ ſuo oſtenſum, Fratres Wintoniæ fundavit; dando eis locum, & ædificando „ monaſterium noſtræ religioni, valde commodum & amplum. Sermone verò per „ Angliam & extrà currente, multæ civitates offerebant nobis loca ad inhabitandum; & multi Proceres petebant affiliari „ huic ſacræ Religioni, pro participio gratiarum deſiderantes mori in habitu ſancto „ Ordinis, ut per merita glorioſæ Virginis „ Mariæ haberent exitum vitæ bonum. Atque ita paulatim Religio Beatæ Virginis „ Mariæ de monte Carmelo cœpit, præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto & „ Mariâ matre ejus, in partibus Occidentalibus multiplicari in multas provincias, „ provinciæq; in domos, domus in perſonas „ ſufficientes & idoneas, quæ multum fructum afferunt ad augmentum fidei Catholicæ.

26 Hactenus Swaningtonus, *Socius & Secretarius Sancti* à Carmelitis nuncupatus, cujus verba tranſcribens in Viridario Joannes Groſſus, ſub annum 1400 Generalis Ordinis, primus (quem quidem noverim) præſumpſit hoc loco uti verbo *Scapulare*, Swaningtoni contextum hoc modo proſequens: *Ratione ergo hujus magni Privilegii, diverſi Proceres regni Angliæ, utpote Eduardus* Rex *Angliæ ſecundus poſt conqueſtum, qui fratres prædictos fundavit Oxonii, dans ipſis proprium palatium pro conventu; ſimiliter D. Henricus Dux Lancaſtriæ, qui miraculis multis dicitur claruiſſe; & alii Nobiles illius regni prædicti, Scapulare Ordinis clam portaverunt, in quo poſtea obierunt.* Regnavit Eduardus iſte ab anno 1273 ad 1307, atque adeo poſt habitus barrati depoſitionem geſtaſſe potuit Scapulare; potuit & Henricus, Dux Lancaſtriæ, Eduardi prædicti, non frater, ſed ex fratre Edmundo Lancaſtriæ Duce nepos; ita nominatus ab altero ſuo patruo, & Eduardi Regis fratre, Henrico Cornubiæ Comite, quem Wido Monfortii Comes occidit Viterbii, anno 1271, uti videre eſt in Principum Chriſtianorum Stemmatis, ab Antonio Albizio Florentino compoſitis, eoque mortuo editis Argentorati anno 1627.

27 Longius aberravit Groſſus, ſi voluit, uti eùm intellexit Zegerus Pauli, ſacri Scapularis geſtatoribus adnumerare S. Ludovicum Francorum Regem: hic enim obiit an. 1270, ante mutationem habitus annis 17. Sed neque de priori Ordinis habitu, ſcilicet Carpita, verificari poteſt quod huc trahit Groſſus, cum ait, quod *ſacro illo habitu indutum* Regem *deridens quidam, miraculoſe punitus eſt.* Nihil enim de Carpita, & multo minus de Scapulari legitur in Vita Ludovici apud Surium n. 20; ſed blaſphemi hominis hæc formalia verba; *Vidi miſerum illum papillardum Regem, ad ſcapulas capitium geſtantem*, more ſcilicet Monachorum. Invitus ſane hæc Carmeliticorum ſcriptorum errata noto; ſed debeo ſubinde id facere, quo monſtrem, quam non agam irrationabiliter (licet ita præſumar agere) quod nihil ipſis citra examen credam. Imo hæc ipſa Swaningtoni relatio non caret aliqua difficultate, dum B. Simonem inducit *grandæva ſenectute gravatum* tempore Innocentii IV, qui anno 1243 creatus, vivere deſiit anno 1254, quando plenus adhuc vigore Sanctus, primum (ut ego calculos ſubduco) electus fuerat ordinis Generalis. Scribit quidem Balæus, *quod fere octogenarius* fuerit Simon, *quando Carmelitarū Societati ſe adjunxit*; ſed quod vitam protraxerit, prout conſequens foret & paſſim cenſent ſcriptores Carmelitæ, ultra annum centeſimum, ægre me patiuntur credere

dere longinquæ & crebræ illius peregrinationes & diſcurſus, pro ordinandis provinciis & conventibus erigendis, uſque ad mortem, anno 1265 Burdegalæ obitam.

28 Quod ad Deiparæ verba attinet, de qualicumque Ordinis habitu, *in quo moriens æternum non patietur incendium*; ego in illis nullam video difficultatem. Ea enim Patres Carmelitæ tam commode exponunt, ut facile evadant omnem juſtam reprehenſionem; neque nata ſint (ſicut calumniantur nonnulli) ſtolidam fiduciam ingerere peccantibus adipiſcendæ ſalutis, quomodocumque ducatur vita. Improbus porro ſit qui neget, multis Romanorum Pontificum gratiis ac privilegiis ornatam, multis etiam divinis beneficiis comprobatam fuiſſe, iſtam Scapularis Mariani devote geſtandi religionem; ſed non minus importunus eſt, qui mihi vitio vertendum putat, quod de B. Simone breviter agens in Majo, maluerim tacere de Scapulari. Scilicet judicabam, ipſum à Simone neque unquam geſtatum, neque Confratribus & Conſororibus traditum fuiſſe, & hoc volebam ſilentio involvere. Importuniſſimus porro eſt, quiſquis putat debuiſſe me late excurrere in commendationem prædictæ devotionis, cum id alienum ſit ab operis noſtri inſtituto, à quo Deiparæ Virginis miracula, par aliud opus requiſitura, cenſuimus excludenda, æque ac ea quæ Venerabilem Euchariſtiam aut Crucis Dominicæ particulas concernunt, ne opus in molem excreſcat infinitam.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius apparitionem B. Virginis Mariæ, factam Joanni XXII, ac hujus Bullam, cui eſt inſerta, ac proprio motu & ex certa ſcientia ab ejus ſucceſſoribus confirmata, repudiat tamquam nullius fidei.

RESPONSIO.

29 EGo nec nominare quidem Bullam Sabbatinam volui, in Conatu agens de iſtius Joannis Pontificatu, ſed diſſimulanter & tacito nomine ſcripſi, quod *qui Bullarum ejus vel paucas legerit, ſcriptas eo ſtylo, qui eruditiſſimum Pontificem decebat, gravi, concinno, & magis ferme, quam ea tempora ferebant, Latino; nequaquam haſitabit in repudiandis quibuſdam barbara omnino ſtribliginis ſcriptis, quæ magno cum ſtrepitu jactantur defenſanturque à certis hominibus, promovendæ pietatis zelo motis fortaſſe, nonnihil tamen etiam ſpectantibus, ut quaſdam præjudicatas apud ſe opiniones ſublimioris cujuſdam auctoritatis teſtimonio fulciant.* Amplius porro dicturus non eram, niſi tu, Pater Rev. ad Apoſtolicæ Sedis judicium me traxiſſes; cui fuiſſem inexcuſabilis, niſi hæſitationis meæ, imo & diſſenſionis abſolutæ cauſas, palam exponerem, ſicuti feci Art. 3 §. 15. Huc vero Lectorem remitto.

Digitized by Google

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius revelationem, S. Petro Thomæ factam, de inſtitutione Ordinis Carmelitarum per Eliam Prophetam, hactenus omnino indubitatam, & à Sede Apoſtolica iterato approbatam, explodit tamquam commentum.

RESPONSIO.

30 Viſionem iſtam, ſicut ab Patribus veſtris accepit, à Joanne Hildeshemienſi ſocio Sancti ſcriptam, fide optima dedit imprimendam Henſchenius; ejuſdem autem jam impreſſæ verba & ſenſum vos, fide non pari, mutata voluiſtis, & pro voce *Patronus* ſubſtituere *Fundator*, quod ille non permiſit. Ego inſuper dolui, quod ſcriptoris nimiam credulitatem, in aſſerendo, quod variegationem veſtræ antiquæ veſtis induxerit variegatio ipſiuſmet pallii Eliani, in raptu per ignem modice ad partes exteriores aduſti; dixi tamen ſuperius, aliter credendum homini religioſo, dicenti ſe aliquid propriis auribus accepiſſe ab ejus ore, cui res contigit; quam referenti quidpiam ex vulgi rumore. Eum vero rumorem, tunc pro certa traditione à veſtris habitum fuiſſe, tanto debetis incunctantius credere, quanto firmiorem ei vultis fidem haberi in iis, quæ ex ore S. Petri habuiſſe ſe ſcripſit.

31 Sed nihil iſtic de *Inſtitutione Ordinis*; ſolum dicitur Propheta pro illo, aliquando ſcilicet ſub ejus tutela excitando, Chriſtum oraviſſe, tamquam futurus illius *primus Patronus*; quod non debet à Propheta alienum cenſeri. Fidem ergo tuam hic requiro, & requiro eamdem in illis, qui in Officio proprio, loco *Patronus*, ſubſtituerunt *Inſtitutor*: ad quam corruptionem advertens animum inter ſcribendum de S. Alberto, num. 135; ipſumque Hildeshemienſem de ſuo illo quondam magiſtro dicere, quod *in expugnatione Alexandriæ Paganorum telis vulneratus, & ad Cyprum eductus, interiit*; tam merito cœpi ſuſpectum habere, quam certus eram nihil corporalis vulneris relatum inde à Sancto fuiſſe, ſed dolorem tantum ex glorioſiſſimi cœpti infeliciſſimo exitu.

32 Igitur reprobaturus riduculam illius temporis de variegato pallio traditionem, ſcripſi, quod auctor eſſet *tam in hoc verax, quam in aſſerto S. Petri Thomæ martyrio*: quod autem addidi, *& neſcio qua illius viſione*, eo ſolum ſpectare volui, ut intellegeretur, etiam huic à tali relatore plus decedere quam accedere fidei. Sane ſi ſcriptoris iſtius levitatem melius cognitam habuiſſet S. Congregatio, & ſimul veſtram ad mutandum quidlibet facilitatem; credo, non ita prompte probaturam fuiſſe oblatas ſibi Lectiones, una cum titulo Martyrii, contra priorem ac meliorem Ordinis ipſius uſum. Ex iſto tamen quem citavi loco libenter expungi jubebo verba, *& neſcio qua illius viſione*, ne hanc videar in eodem, quo fictitium martyrium, gradu collocare; & puto quod vobis hoc debeat, ad ſiſtendam ſuper eis querelam, ſufficere.

§. V.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius molitur ſuſpectas reddere revelationes & apparitiones, factas S. Angelo Carmelitæ.

RESPONSIO.

33 TAcere de Vita S. Angeli volens, prout ea à Thoma Bellorofio deſcripta habetur, & tandem multa veſtrorum Patrum provocatione coactus eamdem pene verbatim expendere, nec ullam ejus partem à figmentis patentiſſimis puram inveniens, non potui non habere ſuſpectas revelationes & apparitiones, eâdem Vita contentas, donec aliunde de iis certior reddar, quam ex Lectionibus inde formatis. Quanto autem id jure fecerim, ſi non ſatis liquet ex dictis Art. 11 §. 3, legantur prolixiſſimæ meæ Annotationes ad Vitam iſtam tom. 1 Maji in Appendice.

§. VI. ACCUSATIO.

Papebrochius aſſerit non magni faciendum eſſe, quod S. Maria Magdalena de Pazzis in raptu dixit de antiqua Carmelitarum regula, aut etiam S. Mater Tereſia.

RESPONSIO.

34 QUid & quatenus aſſeruerim, *non magni faciendum*, & quidem ex ipſiuſmet veſtri Lezanæ judicio, patet ex Diſſertatione mea ad hunc Articulum proœmiali, neque quidquam reſponſi tui hic video ad iſtic ſolide atque evidenter demonſtrata. Solum dicis, ſed parum apte, quod *omnia quæ afferent Sancta ſe in raptu à Deo didiciſſe, facile in dubium quivis poterit, imo & ludibrio exponere, dicendo, illa duntaxat afferi, ſecundum ſpecies erroneas antea prababitas; atque imprimis illud quod Vita Sanctæ illius refert tom. 6 Maji pag. 214. illam in raptu a Deo didiciſſe, & coram adſtantibus proclamaſſe, quantam Aloyſius Gonzaga, S. Ignatii filius, in cælo obtineret gloriam; & quanto in terris Dei flagraverit amore; & juxta allatum Papebrochii principium poterit quis replicare, ſimilia Magdalenam proclamaſſe in raptu, ex ſpeciebus relictis ex diſcurſu antea cum Patribus Societatis aut aliis habito de cæleſti Aloyſii gloria ejuſque in Deum affectu & amore.*

35 Reſponde hæc, Rev. Pater, Lezanæ tuo, eadem quæ ego cenſenti & ſcribenti; & vide an tibi reſponſurus non ſit, quod reſpondi ego; nihil ad quietem, profectum ſolatiumque S. Catharinæ Senenſis ſpirituale attinuiſſe, dedoceri errorem ſuum circa Deiparæ conceptionem: & hoc reſponſum transfer ad Magdalenam circa Regulæ vetuſtatem: imo multum utrique obfuturum

obfuturum fuiſſe. At vero de Sanctorum gloria eaſdem veraciter informari, non ſolum attinebat ad augendos in eis multos pios affectus, ſed etiam ad Canonizationum cauſas vehementer promovendas. Sic ad cauſam Venerabilis Patris Ignatii Azebedii, cum 40 ſociis in mari Indico ab hæreticis Calviniſtis occiſi, magnopere creditum eſt pertinere, quod Didacus de Yepez, Archiepiſcopus Tarraconenſis & Philippi II Confeſſarius, in Vita S. Tereſiæ lib. 13 cap. 17 ſcripſit his verbis: *Scimus etiam mortem quadraginta Patrum ac Fratrum Societatis Ieſu, euntium in Braſiliam, quos hæretici occiderunt. Ibat inter eos unus conſanguineus ſanctæ Matris: quæ ſtatim ab ipſa eorum nece, dixit Patri Balthaſari Alvarez ſuo Confeſſario, ſe illos vidiſſe cum coronis Martyrum in cælo. Venit poſtea Hiſpaniam nuntius martyrii & fortis felicis iſtorum Religioſorum.*

36 Aſt quod prædicta S. Maria Magdalena de Pazzis, conata ipſamet manu ſua vivis coloribus exprimere vultum & habitum B. Aloyſii, qualem in iſta viſione conſpexerat (extat hodiedum prototypon ipſum Romæ apud Moniales Sanctæ, cujus ectypon, ibidem depingi curatum, inde ſecum attulit Janningus noſter) quod, inquam, pinxerit ipſa capillitium Aloyſii totum flavum; id non poteſt referri ad colorem qui viventis fuerit; cum ex picturis Caſtilione & alibi ad vivum expreſſis, certo ſciamus, comam ei caſtanei coloris fuiſſe; ſed præſumimus cum tali capillitio Beatum apparuiſſe ad deſignandam auream ejus caritatem, per quam omnes cogitationes ejus, per capillos in Cantico Canticorum notatæ, ferebantur in Deum. Talem igitur comam Aloyſii, permiſit aut etiam voluit, Magdalenæ repræſentari Deus, qualem intelligi volebat Beati adoleſcentis mentem fuiſſe; permittens vero loqui eam de Regula, velut etiam in veteri Teſtamento nota, intendebat ſub nomine Regulæ magnificari vitæ ſolitariæ exemplum ab Elia ſumptum, quod antiquis ſolitariis, ſive ante ſive poſt Chriſtum, pro Regula fuit; cum aliam nullam Propheta ſanctus tradidiſſe ſciatur ſuis poſteris, ſub novo Teſtamento vitam ſolitariam amplexuris.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius nonnullas alias receptas revelationes & viſiones explodit.

RESPONSIO.

37 ECquas tandem? „ Dum in Vita „ S. Huberti, à Piſone Monacho „ deſcripta narrantur viſiones An„ gelicæ ipſi factæ, ſic illas explodit tom. „ 7 Maji fol. 272 num. 7 dicens: *De Ange„ licis viſionibus ſuſpicabimur, quod eæ poſſint „ ad internas inſpirationes reduci ſalva hiſto„ riæ ſubſtantia: fatendum eſt enim, amplifi„ catione pluſquam rhetorica ac ferme puerili „ uſum Auctorem.*] Si dubitas, Pater Rev. lege ipſammet Vitam, & judicatum quàm merito dicatur, *licentius amplificata.* Quid enim aliud præſtare poterat ſeculi 16 ſcriptor, de Sancto ad ſeculi 7 & 8 confinia ſpectante, cujus monaſterium deſertum ſqualebat, ſolo Divi corpore ipſum utcumque ſuſtentante, ne ex memoria hominum prorſus efflueret? nihil autem habens quam breves,

Digitized by Google

breves, nec valde antiquas Lectiones, eaſque in longam orationem extendere volens ?

38 Mabilio indignam judicavit, quam Actis Sanctorum Benedictinorum inſereret; ſed breviter ſolum de loco Bretiniacenſi ejuſque Patrono dicturus; *Legi*, inquit, *quæ de illo quotannis recitantur in eccleſiaſtico ipſius officio; legi & Epiſtolam quamdam ſat prolixam de ejuſdem Sancti geſtis, ... à Fr. Benedicto Piſone Theologo ſcriptam anno 1539 è Calmenſi monaſterio. In utraque narratione nihil fere certum aut memoria dignum.* Ita de Benedictini Sancti Vita, quam Tu excuſatam velles, ſcriptor Benedictinus: & tu, Rev. Pater, me vis credere, apparitiones allocutioneſque Angelicas tam varias, per intervallum tot ſeculorum, certo ſatis relatu ad Piſonem iſtum fuiſſe perlatas? ipſaſque preces Deo ſupplicantis, *ut quiſquis nominis ejus patrocinium implorasset, continuo Deus ab eo rabiem veſanam averteret.* Atqui prærogativa & laus ſpecialis curandi rabidos vel à rabidis canibus admorſos, eſt S. Huberti, primi Leodienſis Epiſcopi apud Arduennates; unde tranſlata ea fuit, propter ſimilitudinem nominis, ad iſtum ſimplicem Monachum, una cum titulo Epiſcopali; ruſticis ſcilicet accolis utrumque in unam perſonam conflantibus. Hanc ego confuſionem diſcuſſi; & ipſam qualemcumque Vitam utcumque correxi atque illuſtravi, bene de Sancto ejuſque laudatore & loco meritus, & pluſquam Mabilio pro utroque conatus.

39 Idem dictum intellige de Vita S. Canionis, unde tertiam & ultimam, priorique ſimilem inſtantiam ſumis: & adde quæ dixi Art. 11 §. 38. Si putas, nulla ejuſmodi Acta debere in opere noſtro collocari, ſed Mabilionis exemplo relinquenda in conebris; modum omnem tollis de talibus Sanctis quidquam rationabiliter conjectandi. Hoc enim fieri non poteſt, niſi viſo conjecturæ productæ fundamento: neque eadem noſtra, quæ Mabilionis conditio eſt ſcribendi. Nobis non eſt liberum prætermittere quemquam, qui modo probetur cultum publicum habere; & profitemur, dare omnia, ipſis qualiumcumque ſcriptorum verbis ac phraſi; quod Mabilioni, in ſolis antiquis ſcriptis ferme ſiſtenti, non eſt æque utile. Intellige ergo, in opere noſtro, dari Vitas, primo quidem ac præcipuo ſtudio eas, quas ſynchroni coævique ſcripſerunt; his vero deficientibus, alias mediæ & ætatis & auctoritatis; ac denique, ſi etiam hæ deficiant, poſtremæ notæ atque fidei qualiſcumque: ſed cum eo quod prævii Commentarii notant diſcrimine, expenſis circumquaque omnibus, tam contentis in Vita, quam alibi repertis congruentiis, pro ſuo cujuſque gradu.

39 Secunda inſtantia, quam ſumis ex Analectis de S. Ferdinando Rege, ſuam pridem ſolutionem accepit Art. 15 § 29: nititur autem fide externorum duorum ſcriptorum, narrantium rem Hiſpanis paulo antiquioribus ignotam, & nunc demum aſſumi ac ponderari cœptam ab iis, quibus major cura fuit prætermittere nihil, quam certiora ad ſuadendam canonizationem producere; cum eſſent homines ad criticam minime exercitati, idonei tamen ad fideliter referendum, quæ audierant noverantque, quod ſolum ab ipſis exigebatur. Ipſis vero talium teſtimoniorum exceptoribus atque judicibus ab Apoſtolica Sede deſignatis, non ſemper ſuppetit omnis illa rerum antiquarum ſcientia, quam ſubinde exigerent incidentia quædam ex vetuſtis producta ſcriptoribus, quos ætas major videtur extra aleam examinis ſubeundi ponere.

Digitized by Google

obfuturum fuiſſe. At vero de Sanctorum gloria eaſdem veraciter informari, non ſolum attinebat ad augendos in eis multos pios affectus, ſed etiam ad Canonizationum cauſas vehementer promovendas. Sic ad cauſam Venerabilis Patris Ignatii Azebedii, cum 40 ſociis in mari Indico ab hæreticis Calviniſtis occiſi, magnopere creditum eſt pertinere, quod Didacus de Yepez, Archiepiſcopus Tarraconenſis & Philippi II Confeſſarius, in Vita S. Tereſiæ lib. 13 cap. 17 ſcripſit his verbis: *Scimus etiam mortem quadraginta Patrum ac Fratrum Societatis Ieſu, euntium in Braſiliam, quos hæretici occiderunt. Ibat inter eos unus conſanguineus ſanctæ Matris: quæ ſtatim ab ipſa eorum nece, dixit Patri Balthaſari Alvarez ſuo Confeſſario, ſe illos vidiſſe cum coronis Martyrum in cælo. Venit poſtea Hiſpaniam nuntius martyrii & ſortis felicis iſtorum Religioſorum.*

36 Aſt quod prædicta S. Maria Magdalena de Pazzis, conata ipſamet manu ſua, vivis coloribus exprimere vultum & habitum B. Aloyſii, qualem in iſta viſione conſpexerat (extat hodiedum prototypon ipſum Romæ apud Moniales Sanctæ, cujus ectypon, ibidem depingi curatum, inde ſecum attulit Janningus noſter) quod, inquam, pinxerit ipſa capillitium Aloyſii totum flavum; id non poteſt referri ad colorem qui viventis fuerit; cum ex picturis Caſtilione & alibi ad vivum expreſſis, certo ſciamus, comam ei caſtanei coloris fuiſſe; ſed præſumimus cum tali capillitio Beatum apparuiſſe ad deſignandam auream ejus caritatem, per quam omnes cogitationes ejus, per capillos in Cantico Canticorum notatæ, ferebantur in Deum. Talem igitur comam Aloyſii, permiſit aut etiam voluit, Magdalenæ repræſentari Deus, qualem intelligi volebat Beati adoleſcentis mentem fuiſſe; permittens vero loqui eam de Regula, velut etiam in veteri Teſtamento nota, intendebat ſub nomine Regulæ magnificari vitæ ſolitariæ exemplum ab Elia ſumptum, quod antiquis ſolitariis, ſive ante ſive poſt Chriſtum, pro Regula fuit; cum aliam nullam Propheta ſanctus tradidiſſe ſciatur ſuis poſteris, ſub novo Teſtamento vitam ſolitariam amplexuris.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius nonnullas alias receptas revelationes & viſiones explodit.

RESPONSIO.

37 Ecquas tandem? „ Dum in Vita „ S. Huberti, à Piſone Monacho „ deſcripta narrantur viſiones Angelicæ ipſi factæ, ſic illas explodit tom. „ 7 Maji fol. 272 num. 7 dicens: *De Angelicis viſionibus ſuſpicabimur, quod ea poſſint* „ *ad internas inſpirationes reduci ſalva hiſtoria ſubſtantia: fatendum eſt enim, amplificatione pluſquam rhetorica ac ferme puerili* „ *uſum Auctorem.*] Si dubitas, Pater Rev. lege ipſammet Vitam, & judicatum quàm merito dicatur, *licentius amplificata.* Quid enim aliud præſtare poterat ſeculi 16 ſcriptor, de Sancto ad ſeculi 7 & 8 confinia ſpectante, cujus monaſterium deſertum ſqualebat, ſolo Divi corpore ipſum utcumque ſuſtentante, ne ex memoria hominum prorſus efflueret? nihil autem habens quam breves,

Digitized by Google

breves, nec valde antiquas Lectiones, eaſque in longam orationem extendere volens?

38 Mabilio indignam judicavit, quam Actis Sanctorum Benedictinorum inſereret; ſed breviter ſolum de loco Bretiniacenſi ejuſque Patrono dicturus; *Legi*, inquit, *quæ de illo quotannis recitantur in eccleſiaſtico ipſius officio; legi & Epiſtolam quamdam ſat prolixam de ejuſdem Sancti geſtis, ... à Fr. Benedicto Piſone Theologo ſcriptam anno* 1539 *è Calmenſi monaſterio. In utraque narratione nihil fere certum aut memoria dignum.* Ita de Benedictini Sancti Vita, quam Tu excuſatam velles, ſcriptor Benedictinus: & tu, Rev. Pater, me vis credere, apparitiones allocutioneſque Angelicas tam varias, per intervallum tot ſeculorum, certo ſatis relatu ad Piſonem iſtum fuiſſe perlatas? ipſaſque preces Deo ſupplicantis, *ut quiſquis nominis ejus patrocinium imploraſſet, continuo* Deus *ab eo rabiem veſanam averteret.* Atqui prærogativa & laus ſpecialis curandi rabidos vel à rabidis canibus admorſos, eſt S. Huberti, primi Leodienſis Epiſcopi apud Arduennates; unde tranſlata ea fuit, propter ſimilitudinem nominis, ad iſtum ſimplicem Monachum, una cum titulo Epiſcopali; ruſticis ſcilicet accolis utrumque in unam perſonam conflantibus. Hanc ego confuſionem diſcuſſi; & ipſam qualemcumque Vitam utcumque correxi atque illuſtravi, bene de Sancto ejuſque laudatore & loco meritus, & pluſquam Mabilio pro utroque conatus.

39 Idem dictum intellige de Vita S. Canionis, unde tertiam & ultimam, priorique ſimilem inſtantiam ſumis: & adde quæ dixi Art. 11 §. 38. Si putas, nulla ejuſmodi Acta debere in opere noſtro collocari, ſed Mabilionis exemplo relinquenda in tenebris; modum omnem tollis de talibus Sanctis quidquam rationabiliter conjectandi. Hoc enim fieri non poteſt, niſi viſo conjecturæ productæ fundamento: neque eadem noſtra, quæ Mabilionis conditio eſt ſcribendi. Nobis non eſt liberum prætermittere quemquam, qui modo probetur cultum publicum habere; & profitemur, dare omnia, ipſis qualiumcumque ſcriptorum verbis ac phraſi; quod Mabilioni, in ſolis antiquis ſcriptis ferme ſiſtenti, non eſt æque utile. Intellige ergo, in opere noſtro, dari Vitas, primo quidem ac præcipuo ſtudio eas, quas ſynchroni coævique ſcripſerunt; his vero deficientibus, alias mediæ & ætatis & auctoritatis; ac denique, ſi etiam hæ deficiant, poſtremæ notæ atque fidei qualiſcumque; ſed cum eo quod prævii Commentarii notant diſcrimine, expenſis circumquaque omnibus, tam contentis in Vita, quam alibi repertis congruentiis, pro ſuo cujuſque gradu.

39 Secunda inſtantia, quam ſumis ex Analectis de S. Ferdinando Rege, ſuam pridem ſolutionem accepit Art. 15 § 29: nititur autem fide externorum duorum ſcriptorum, narrantium rem Hiſpanis paulo antiquioribus ignotam, & nunc demum aſſumi ac ponderari cœptam ab iis, quibus major cura fuit prætermittere nihil, quam certiora ad ſuadendam canonizationem producere; cum eſſent homines ad criticam minime exercitati, idonei tamen ad fideliter referendum, quæ audierant noverantque, quod ſolum ab ipſis exigebatur. Ipſis vero talium teſtimoniorum exceptoribus atque judicibus ab Apoſtolica Sede deſignatis, non ſemper ſuppetit omnis illa rerum antiquarum ſcientia, quam ſubinde exigerent incidentia quædam ex vetuſtis producta ſcriptoribus, quos ætas major videtur extra aleam examinis ſubeundi ponere.

ARTICULUS XXI.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibetur, quam leviter & proterve Papebrochius invadat antiqua Monumenta, Hiſtorias, & Traditiones Regnorum & Civitatum.

RESPONSIO.

MAlæ cauſæ ſignum evidens dat Patronus, qui à rationibus frivolis, apud judices expertos cauſæque ventilatæ gnaros parum efficacibus, confugit ad tumultum-ciendum in populo, multa inconditè vociferando. Ita & tu, Pater Rev. totum ſi poſſis mundum in me concitare niteris, bono ad hoc magiſtro uſus, infrunito ſcilicet Anonymo illo, cui placuit me traducere ſub titulo Novi Ismaelis, *cujus* ſcilicet *manus contra omnes & omnium contra eum.* Sed mirum, quomodo id primi ſenſerint agnoverintque Carmelitæ, Regnis, Regionibus ac Civitatibus, quarum jura & decora à me proterve violata queritaris, tanto ſuo periculo damnoque indormiſcentibus, quoad ipſi ſuſcitarent torpentes. Videamus, quo ſucceſſu.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Donationem Conſtantinianam, aliaque Romanorum Monumenta, Hiſtorias ſacras, & receptas Traditiones valde inſolenter repudiat & explodit.

RESPONSIO.

2 HIc iterum prodeunt Baptiſmus & Donatio Conſtantini, Columna Chriſti, Scalæ ſanctæ, corpora ſanctorum Stephani & Monicæ; ac denique reſumitur quæſtio de S. Alexio, Romane veteris an novæ alumnus fuerit; ſicut in Januario Bollandus & Henſchenius demonſtraverant S. Joannem Cabylitam, novæ Romæ, id eſt Conſtantinopolis civem fuiſſe; corpore autem in Veterem ex Nova tranſlato, per vulgi errorem credi obiiſſe iſtic ubi nunc colitur. Cur autem ultimum hoc mihi imputas, Pater Rev.? Non enim ignoras, eam eſſe meorum Magiſtrorum ſententiam.

annis

annis jam quinquaginta Romæ lectam ſine cujuſquam querela; primum vero nequaquam definiri à me, ſed ſolummodo conſiderandum eruditis proponi, an veroſimile ſit. Atque in his hæret tota tam atrox accuſatio, nec unum quidem punctum addens ad alibi dicta & refutata: dum in titulo plebem Romanam ſuſcitas, quaſi ad portas ſtaret Annibal, vel Brennus ſcanderet Capitolium, vel mœnia teneret hoſtis barbarus.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius antiqua invadit Hiſpanorum Monumenta, Hiſtorias ſacras, & Traditiones; eorum Hagiologos vocat mendaces, fabulatores, fatuos, aliiſque ſcurrilibus infeſtat probris; nec non Sanctos illorum de cælo dejicit, & tollit è rerum natura.

RESPONSIO.

3 SI pro nomine meo, Tibi execrato, ſupponas nomen Cardinalis Aguirrii, cum omnibus, quos ipſe ſecum facientes allegat, prudentioribus Hiſpanis; & palam nomines Dextri, Maximi, Luitprandi, Hauberti, aliorumque ſimilium pſeudo-chronica; apparebit Lectori, quo jure horum ſequaces ego reprehenderim, & quanto mitius clementiuſque eos tractem quam illi. Multa equidem ex ejus tomo 1 jam produxi Art. 15 n. 370: & n. 373 etiam delibo ex tomo 2, quæ ille collegit pag. 64 & ſeqq. *ad revellendum*, ut ait, *radicitus inanem credulitatem multorum, qui novis iſtis chronicis, quaſi totidem oraculis fidem præſtant.* Hic vero dabo quæ in hunc locum reſervaveram, & dicta ab Eminentiſſimo inveni, ſub hac prævia Excurſûs VII Synopſi: *Defenſores eorumdem pſeudo-chronicorum admonentur & dedocentur teſtimoniis virorum graviſſimorum, intra & extra Hiſpaniam, præſertim è Societate Ieſu, qui detexerunt eorum fabuloſam inventionem, commenta, fictiones, parachroniſmos, & abſurditates; ut proinde nulla iis fides adhibenda ſit, neque circa Concilia Hiſpaniæ, neque circa innumera alia paradoxa, niſi aliunde certo aliquo teſtimonio antiquorum, aut veteri & recepta traditione confirmentur.* Sub hac rerum, eo Excurſu deducendarum, Synopſi, ſic ad materiam aſſumptam ingreditur Cardinalis.

4 „ Quamvis plura de his præmiſerimus, „ præſertim Excurſu I & II; oportet ut non- „ nulla alia ſuperaddamus. .... Ut pluri- „ mis hominibus, magis credulis quam eru- „ ditis, adhuc magnos clamores edentibus „ in defenſionem Pſeudo-Dextri Higueria- „ ni; tamquam è Fuldenſi Bibliotheca de- „ lati in Hiſpaniam, mutis eſſe liceat; placet „ hoc loco exſcribere nonnulla ex teſtimo- „ niis gravium ac doctiſſimorum Virorum, „ immo & celebriorum Scriptorum Socie- „ tatis, præter illa, quæ ſupra indicavi aut „ protuli. Ex iis palam conſtabit, quali & „ quàm probroſa fictione invectum fuerit „ ab Higuera, Dextri nomine, illud pſeudo- „ chronicon, in quo tot inaudita Concilia, „ & tam innumeræ fabulæ obtruduntur. „ Servabo autem plus minus ordinem tem- „ poris quo floruerunt, & indicabo ſolum „ ipſorum verba, latius exſcripta ab Excel-

 „ len-

,, lentiſſimo Marchione Mondexarenſi in
,, ſuis Diſſertationibus Eccleſiaſticis III &
,, IV, quarum hoc loco, brevitatis cauſâ,
,, ſolas paginas deſignabo.

5 ,, Vix Higuera anno 1594 muſſitare
,, cœpit, & vulgare quædam paradoxa &
,, folia novitatum plena, veluti deſumpta
,, ex Dextro Fuldenſi; cum U.Cl. Jo. Ba-
,, ptiſta Perez, tunc Canonicus & Biblio-
,, thecarius Toletanus, poſtea Epiſcopus
,, Segobricenſis, emunctiori quo pollebat
,, naſo, odoratus fuit ſuppoſitionem & fi-
,, ctionem earum farraginum, eaſque ſibilo
,, excepit. Id ipſum contigit duobus Socie-
,, tatis celebribus viris atque inſignibus ſcri-
,, ptoribus, Joanni Marianæ, ac Petro de Ri-
,, badeneyra, qui Toleti tunc cum eodem
,, Higuera intra idem Collegium habita-
,, bant. Rem totam enarrat & confirmat
,, Thomas de Leone, pariter Jeſuita, in do-
,, ctiſſima Epiſtola ad laudatum Marchio-
,, nem, ſcripta anno 1668. Ideoque nec
,, prior in toto eximio opere *De rebus Hi-*
,, *ſpaniæ*, aut in Libro *De Prædicatione S.*
,, *Iacobi in Hiſpania*; nec poſterior in *Vita*
,, *ejuſdem Apoſtoli*, uti voluit teſtimonio
,, aliquo ex pluribus, quæ tunc circa id no-
,, mine Dextri circumferebantur. Quin
,, & Dux de Alcalà teſtatus fuit, ſe ab ore
,, ipſius Marianæ audiviſſe, *ejuſmodi Libros*
,, *fuiſſe confictos, ſuppoſititios, & nullius fi-*
,, *dei.* Pag 239 & 240.

6 ,, Prudentius de Sandoval Benedicti-
,, nus, Epiſcopus Pampelonenſis, tot Hi-
,, ſtoriæ voluminibus ubique notus, & val-
,, de verſatus in evolvendis ac diſcernendis
,, manuſcriptis veteribus, agens *De rebus*
,, *Silonis Hiſpaniæ Regis*, pag. 107, & de
,, quadam Epiſtola (numquam eatenus viſa,
,, neque unquam detecto ejus originali)
,, quam vulgaverat P. Higuera circa S. Thyr-
,, ſum Martyrem, quaſi Toleti inventum;
,, refert controverſias & diſcordias vario-
,, rum excitatas circa auctoritatem aut ſup-
,, poſitionem ejus Epiſtolæ, & concludit:
,, *Plerique cenſuerunt, illam fictam fuiſſe à*
,, *quodam Patre Societatis, ſtudioſo anti-*
,, *quitatum, & amico meo.* Imo quia il-
,, lum amici nomine dignabatur, pepercit
,, tunc ejus nomini. Verum illud aliis locis
,, detexit: veluti in Libro *Antiquitatum Tu-*
,, *denſium*, pag. 11. & præterea in Notis
,, ad ſcripta quinque Epiſcoporum fol. 190,
,, ubi impugnans D. Maurum Caſtela-Fer-
,, rer, ob quamdam opinionem, fundamen-
,, to carentem, ait de illo: *Allegat quem-*
,, *dam auctorem, qui Dexter nominatur. Ve-*
,, *rum hujus fides parum juvat in re adeo gra-*
,, *vi: nec de ejus ſcriptis aliud ſcimus, quam*
,, *quod voluit dicere Higuera.* Qua phraſi
,, ſatis expreſſit Sandovallius, nullam fidem
,, iis ſcriptis adhibendam.

7 ,, Petrus Salazar de Mendoza, Cano-
,, nicus Toletanus, & accuratiſſimus ve-
,, ſtigator monumentorum veterum ejus
,, graviſſimæ Eccleſiæ atque Urbis, ſub
,, idem tempus elaborabat ſcripta ſua ea de
,, re, quorum partem prælo commiſit.
,, Quamvis vero ſciret ac videret vulgari
,, quotidie ea folia ficus, & ubique fere re-
,, cipi cum plauſu, & admiratione plurium;
,, nullam eorum rationem habuit, veluti
,, ſubleſtæ fidei & fictionis manifeſtæ. Pag.
,, 250. Cornelius à Lapide, in Chronotaxi
,, ad Acta Apoſtolorum, non ſolum cenſet
,, nullius fidei Chronicon, Dextri nomine
,, vulgatum, ſed etiam teſtatur Librum
,, illum Fuldæ nullatenus inveniri. *Non-*
,, *nulli tamen eruditi* (inquit) *quibus acris*
,, *eſt criſis, ſpurium cenſent, vel certe alio-*
,, *rum laciniis aſſutum & vitiatum, tum quia*
,, *ſtylus ſubrudior Dextri ſtylum non æquat:*
,, *tum quia paradoxis & parachroniſmis in-*
,, *ſperſum videtur: tum quia ubi, & quando,*
,, *& à quo poſt tot ſecula repertum ſit, igno-*
,, *ratur. Sane illud Fuldæ ſtudioſe perquiſivi,*
,, *& non inveni.*

8 ,, Lam-

Digitized by Google

8 „ Lambertus Stravius Rector Societatis in Collegio Fuldenſi, ſæpius requiſitus, an liber Dextri evulgatus ab Higuera eſſet in Bibliotheca monaſterii Fuldenſis, prout ipſe aſſerebat; reſpondit litteris exſtantibus apud P. Inchofer ſcriptorem Societatis ejuſdem Cap. 44: *De ſcriptis Flavii Dextri ſæpius à me quæritur per litteras. Idem reſpondere omnibus cogor, in hac Bibliotheca non ſupereſſe auctorem, ſed neque conſtare, fueritne aliquando: multo minus an Toletum in Hiſpania miſſus ſit.* Addit Stravius, ſe conſuluiſſe ea de re Chriſtophorum Brouwerum ſcriptorem *Antiquitatum Fuldenſium*, quas edidit Antverpiæ anno 1612; & pariter hunc reſpondiſſe, de tali Libro nullam ſibi unquam fuiſſe notitiam. Quin & ipſe Brouwerus cum teſtetur, à tempore Caroli Magni (qui fingitur dono dediſſe Chronicon illud Monaſterio) totum id vaſtiſſimum ædificium ter conflagrâſſe, & monumenta quæque, ac Libros, & ipſa Diplomata Pontificum atque Imperatorum, flammis abſumpta fuiſſe, debuit conſequenter negare, Librum ejuſmodi Fuldæ conſervatum fuiſſe, adhuc ſuppoſita donatione Caroli Magni. Vide Mondexarenſem pag. 266 & ſeqq. P. Paulus de Rajas, quem D. Thomas Tamayo citat inter defenſores Dextri, potius illum rejicit. Conſultus enim ea de re à P. Thoma de Leone ſupra laudato, ipſi dixit; *ſibi ſemper Librum illum videri intruſum & ſubdititium? præſertim poſtquam fuit apud Belgium cum Marchione de Aytona Gubernatore illorum Statuum. Facta enim exquiſita diligentia, inventum fuit, fabuloſam extitiſſe miſſionem ejus Libri e Bibliotheca Fuldenſi.* Ita Thomas ipſe teſtatur in Epiſtola anni 1668. Mondexar. p. 262.

9 „ Sed & cum Higuera, preſſus variorum objectionibus, quibus detegebatur commentum inventionis Dextri apud Fuldam, dixiſſet, ſibi miſſum fuiſſe à P. Thoma Torralva, ex Wormacia Germaniæ Urbe, exemplar quoddam ejuſdem Dextri; inquiſivit P. Melchior Inchofer à P. Joanne Geleno Wormacienſis Collegii Rectore, an ita eſſet. Is verò reſpondit: *Sperabam nos certò aliquid de Chronicis manuſcriptis Flavii Lucii Dextri, & Marci Maximi, quæ à P. Thoma Torralva Wormaciâ miſſa dicuntur, & illius rogatu ad P. Hieronymum de la Higuera tranſmiſſa, cognituros. Quæſivimus ubi potuimus: ſed nihil invenimus, neque P. Thomæ, neque Chronici memoriam. Fuit hic Prædicantis Wormacienſis filius, antiquitatis ſtudioſiſſimus, qui nunc alio migravit. Tamen egimus, ut ex eo aliquid intelligeremus: ſed negat, ſe unquam quidquam audiviſſe.* Mondexar. pag. 265. Itaque tam procul à veritate fuit dicere, exemplar cujuſpiam Chronici fuiſſe à Patre Torralva miſſum, quam è Fuldenſi Bibliotheca erutum. P. Matthæus Raderus S. J. in *Præfatione ad Analecta ſua* in Martialem, loquens de Chronico eodem, Dextri nomine inſcripto, liberrimè ait: *Hoc Chronicon nihil aliud eſt, quàm farrago fabularum; partim recenter excogitatarum, partim fama aliquot ſeculis continuatæ mendacio comprobatarum.* Aubertus Miræus in Scholiis ad Librum S. Hieronymi *de ſcriptoribus Eccleſiaſt.* pariter inquit: *Eruditis hæc fragmenta videntur ſimilis farinæ cum Beroſo Annii Viterbienſis*, qui porro quot fabulis plenus ſit, omnes nôrunt.

10 „ Philippus Labbe S. J. in Diſſertatione ampliſſima & eruditiſſima de ſcriptoribus Eccleſ. Tom. 2. pag. 36 generatim de omnibus Chronicis, Fragmentis, & Adverſariis editis, aut conſarcinatis ab Higuera, nomine diverſorum, ait: *Verum,*

,, ut dicam quod res eſt, quodque omnes per
,, Europam eruditione ac judicio eximii cen-
,, ſent: omnia illa Luitprandorum, Dextro-
,, rum, Maximorum, Helecarum, Iulianorum-
,, que, Hiſpano-Gotthica Chronica, cum quiſ-
,, quiliis Io. Viterbienſis, & fabulis anilibus,
,, aut Amadiſiorum nugis, ſunt in Utopiam,
,, Morboniamque inſulam relegandæ. Ac præ-
,, terea miratur, homines notæ eruditionis,
,, Franciſcum Bivarium, Thomam Ta-
,, mayum, ac Laurentium Ramirez de Pra-
,, do, in animum induxiſſe, ut ea Pſeudo-
,, chronica tuerentur; ac ſubdit: *Quæ obiter*
,, *dicta velim: ne imperitæ multitudini fu-*
,, *cum facere pergant homines, aut opipare*
,, *creduli, aut certè (quod avertat Deus) plus*
,, *mendacis cujuſdam glorioſæ, quam inge-*
,, *nuæ veritatis amantes.* Quod ipſum ferè
,, antea cenſuerat de eiſdem Bivario ac
,, Ramirez David Blondellus in *Genealogia*
,, *Francica.* Tomo II pag. 438, loquens
,, de Luitprando pariter Higueriano: *Quid*
,, *ad nos, ſi Adverſaria Luitprandi (mali*
,, *corvi Bivarii malum ovum, cui fovendo*
,, *bonas horas malè collocavit Laurentius*
,, *Ramirez de Prado) exoſculere?* Quin &
,, pagina præcedenti 437, pariter invectus
,, fuerat contra politiſſimum D. Didacum
,, Saavedram, quod Coronam ſuam Got-
,, thicam fœdaſſet multis ejuſmodi quiſ-
,, quiliis. *Didaci Saavedræ (inquit) non*
,, *ſtipulis, quibus (ceu radiis ſtramineis) diſ-*
,, *criminaretur, ſed putri limo, exhalantibuſ-*
,, *que mephitim Franciſci Bivarii, Hieronymi*
,, *Higueræ, & conſimilium fabulatorum fo-*
,, *tiis Coronam ſuam deturpare auſi judicium*
,, *probare nequaquam poſſumus.*

11 ,, Præter tam multos ſcriptores ha-
,, ctenus laudatos tota Diſſertatione, alle-
,, gat Marchio Mondexarenſis ubi ſupra,
,, præſertim pag. 274 (& fideliter quidem,
,, quantum mihi examinare licuit, neque
,, aliter de tanto viro & eximio principe
,, cogitari poterat) plurimos alios, pariter
,, rejicientes illa *Chronica, Adverſaria,* &
,, *Fragmenta,* veluti ſubdititia, notha, ac
,, ficta. Nimirum Petrum de Marca Ar-
,, chiepiſcopum Pariſienſem, P. Iſidorum
,, Aliagam Inquiſitorem Generalem Hiſpa-
,, niæ, & Archiepiſcopum Valentinum,
,, Joannem Briz Martinez Abbatem Pin-
,, natenſem, Martinum Carrillo Abbatem
,, Montis-Aragonii, Joannem de la Puente,
,, Alphonſum Maldonado, Martinum de
,, Anaya Maldonado, Franciſcum de Rioxa
,, Ahumada, Joannem de Arruego, Lu-
,, pum de la Caia, Gabrielem Pennottum,
,, Ludovicum Nonium, Lucam Holſte-
,, nium, Leonem Allatium, Jacobum
,, Uſſerium, Rocchum Pyrrhum, Ferdi-
,, nandum Ughellium, Joannem Zuerium
,, Boxhornium, Arnaldum Oihenart, Fran-
,, ciſcum Mariam Florentinium, Gaſparem
,, Eſtazum, Antonium Brandaon; & ex
,, Societate Jeſu Ferdinandum Quirinum
,, de Salazar, nominatum ad Archiepiſco-
,, patum Charquenſem in Peruvia, Heri-
,, bertum Roſweydum, Dionyſium Peta-
,, vium, Theophilum Raynaudum, Jaco-
,, bum Tirinum, ac Joannem Baptiſtam
,, Pozam.

12 ,, Quibus ſi adjungas plures alios
,, Epiſcopos, Hiſtoricos, & ſcriptores ce-
,, lebres, tam ab ipſo Excellentiſſimo Mar-
,, chione, quam à nobis decurſu totius Diſ-
,, ſertationis in eumdem ſcopum laudatos,
,, invenies profecto, commune judicium
,, eruditorum cujuſlibet nationis, & ordi-
,, nis, & gradûs, quotquot ea *Chronica,*
,, *Adverſaria,* & *Fragmenta* examinârunt,
,, in eo convenire, ut à centum circiter an-
,, nis excogitata fuerint Toleti, partim ex
,, veroſimilibus conjecturis eorum, quæ
,, olim contingere potuerunt; partim ex
,, fabuloſis narrationibus, aut aëreis tradi-
,, tionibus; partim ex libidine fingendi plu-

„ ta in decus nationis, patriæ, aut hujus vel „ illius Eccleſiæ, (cui architectus eorum „ farraginum adulatur; partim ex cenodo- „ xia, ſive prurito captandæ alicujus glo- „ riolæ apud præſentes & poſteros. Quod „ ipſum de inventoribus fabuloſorum Hau- „ berti Hiſpalenſis, Liberati, &cet. di- „ ctum accipe. Unde Antonius Macedo in „ *Luſitania Purpurata* pag. 11 dixit: *Viri* „ *docti, Itali, Germani, Galli, Hiſpani* „ *Luſitani, Belgæ, Flavii Dextri Chronicon* „ *integra fidei eſſe negant: utpote quod ab* „ *aliis auctoribus Dextri nomine obtento con-* „ *ſcriptum ſit: qui, ut dictis fidem concilia-* „ *rent, illud ſibi affinxerunt: ac proinde parvi* „ *momenti eſt quodcumque illud ſit deſum-* „ *ptum à Dextro teſtimonium.*

13 „ Nec locus eſt excipiendi adverſus „ laudatos ſcriptores, quaſi nonnulli eorum, „ æmulatione aliqua aut præpoſtero af- „ fectu, vel circa decus Hiſpaniæ, vel erga „ Hieronymum Roman de la Higueta, ſty- „ lum contra nova Chronica exacuerint „ & ſtinxerint. Nam, præter plura alia, iis „ exceptionibus præcludendis ſatis ſuper- „ que eſt, quod non modo omnes fere ex- „ teri eruditiores, ſed & præſtantiſſimi „ quique inter Hiſpanos, & nationis ſuæ „ amantiſſimi, illa rejecerint ab initio uſ- „ que modo; potius rationem veritatis ha- „ bentes, quàm amoris patrii: præſertim „ cum Hiſpania, tot titulis certis & explo- „ ratis longe ac late ſplendidiſſima, non „ egeat ejuſmodi quiſquiliis & fabuloſis „ laudibus. Similiter nec tot ſcriptores in- „ ſignes Societatis olim & nunc ea com- „ menta ſibilo excipere, aut nominatim „ Higueram traducere cenſendi ſunt, iniquo „ erga illum affectu; ſed potius obſtricti „ veritatis amore, qui in quolibet homine „ ingenuo ac gravi præponderare debet „ cuilibet utilitati privatæ, aut famæ unius „ vel alterius ſcriptoris. Denique, ut late „ oſtendit Marchio Mondexarenſis locis „ allegatis, commenta iis Libris prolata, „ ſunt adeo probroſa, ut vel ipſis eorum „ defenſoribus, præſertim Roderico Caro „ & Thomæ Tamayo, tandem ut mini- „ mum interpolata & ſuſpecta apparuerint, „ ob ineluctabilia argumenta quæ poſtea „ occurrerunt.

14 „ Credo equidem, Higueram faci- „ le adductum fuiſſe nimio affectu rerum „ Hiſpaniæ, aut Toleti, aut nominis ſibi „ faciendi ex tot paradoxis inventis, ut „ obtruderet pſeudo-chronica illa. Fortaſ- „ ſis etiam non duxit religioni fingere non- „ nulla, modo in nationis aut patriæ deco- „ rem cederent; quod aliqui errones licere „ putarunt: ut patet ex Bodino in *Methodo* „ *Hiſtor.* Cap. 4. & Cicarello in Libello „ ſupplice edito à Leone Allatio..... Un- „ decumque vero inſederit animis ipſorum „ tam abſurda cogitatio, & infelix cona- „ tus, id certum eſt, & invictis argumen- „ tis comprobatum ab inſignibus viris „ omnium nationum ſuperius laudatis, „ contineri in iis pſeudo-Chronicis, non „ ſolum innumera paradoxa, ſed ſubdititia, „ intruſa, falſa, conficta, & ut Græci „ loquuntur, ἄπιστα, ὑποβολιμαῖα, & „ ἀσύστατα; ac proinde nullam fidem me- „ reri quidquam in iis contentum, quatenus „ ibidem habetur. Nam ſi in ſcriptis pro- „ batis & exploratis veterum, vel in tradi- „ tionibus antiquis & venerandis, ſufficiens „ aliunde fundamentum habeat narratio „ aliqua, non propterea rejicienda erit, quod „ etiam in iis pſeudo-chronicis legatur. His ita deductis, concludit ſuam iſtam evictionem Eminentiſſimus Cardinalis verbis ſupra legendis Art. 25 num. 373. *Atque hæc pauca de plurimis* &c. finitque cum obteſtatione ad fidei ac ſtatus Conſiliarios regios, ut gliſcenti malo opponant remedium, eodem fere modo quo Tomo 1 ſimilem

milem locum finitum dedi Art. 18 num. 46. Ego vero omnia iſta tranſcripta huc contuli, non tam tibi tuiſque ab errore deducendis, Pater Rev. (nimium enim amatis talia, & cariora habetis, quam ut à me dedoceri ipſa velitis, tametſi fabuloſiſſima falſiſſimaque eſſe meridianâ luce clarius oſtendero) quam bonis illis in Hiſpania Cenſoribus, qui libros noſtros, non niſi in tua Exhibitione lectos, vel ſaltem non niſi ex illa intellectos, crediderunt nationi Hiſpanicæ univerſim & intolerabiliter eſſe injurios. Facio quod eſt officii mei, veras & certas de Sanctis notitias diſcernendo à falſis atque incertis: hoc autem fieri nequit, niſi paſſim & ubique, dum ſe dat occaſio, refutando Hiſpanicum Tamayi Martyrologium, quod non ad augendum decus, ſed ad infamiam catholiciſſimæ ac laudatiſſimæ genti apud exteros conflandam eſſe conſarcinatum, tam eruditus Cardinalis, totque alii eruditiſſimi prudentiſſimique Hiſpani ſentiunt.

15 Et ille quidem iſtis in locis figmenta imprimis Huigueriana proſequitur; alibi (ut vidimus) minime parcit Argaizio ſuo, propter Pſeudo-chronicon Huberti Hiſpalenſis, cujus germaniſſimus frater Gregorius æque ſuppoſititius Epiſcopus Granatenſis, ab eodem Argaizio ex eadem figlina Lupiani Zapatæ productus eſt, non alio fere fine, quam ut copioſiori Sanctorum novorum & nemini antea notorum proventu ditarentur tum alii Religioſi, tum maxime Carmelitæ, qui in Dextro & ſociis nimis parce nominati videbantur, cum prætenderent omnium iſtic primi fuiſſe, jam inde à temporibus non ſolum Apoſtolorum, ſed etiam Nabuchodonoſoris. Unde bonus noſter P. Joſeph Andres, perſuaſus, ut vel componeret ipſe, vel à vobis compoſitum adoptaret librum, qui *Decor Carmeli* inſcriptus, anno 1663 ex Cæſaraugustana editione, in Belgio quidem (ut certa produnt indicia) recuſus, Coloniæ tamen titulum præfert; pag. 130, omnes Anachoretas & Monachos quatuor primorum ſeculorum Carmelo adſcribit. Ibidemque additur *nova & ulterior confirmatio ex Gregorio Epiſcopo Granatenſi & ex Hauberto Benedictino*, quos ſcilicet Argaiz evulgavit; *de tota equidem Hiſpania*, ut P. Andrez ſentit, *præſertim tamen de Carmelitano Ordine optime meritus* . . . *Ibi enim cum antiquiſſimis hiſce Chronologis, quotquot ex utriuſque ſexus Monachiſmo, aut ſanctitatis ſplendore, aut martyrii laurea conſpicui per Hiſpania Provincias floruere, revocat ad Elianum inſtitutum, utpote in ea tempeſtate in Eccleſia ſolum; ut tertio quoque verbo ſupponit.* Synopſim inde eorum profert, quam & P. Bonæſpei tranſtulit in part. 2 Armamentarii ſui, talem, ut aliud in ea deſiderari nil poſſit, quam definitio diei Natalis quo quiſque debeat faſtis Carmeliticis inſeri: quod quare à fabulatore Lupiano curatum non ſit, aliis divinandum relinquo; dum quod de ipſo ejuſque defenſoribus ſentiat Eminentiſſ. Aguirre repræſento ex ejus Tomo I pag. 160: ubi poſt refutata quædam de Illiberitano Concilio figmenta, delibata ſuperius Art. 18 num. 42, ſic procedit:

16 „ Eâdem ſuſpicione laborant plura „ alia Concilia ſecundi ac tertii ſeculi in „ Dextri Pſeudo-Chronico, aliiſque ſimi- „ libus Marci Maximi, Helecæ, Luitpran- „ di, ac Juliani Perez indicata, & recentiùs „ adhuc ſub nomine Hauberti Hiſpalen- „ ſis, id eſt, novæ alterius Chimæræ qua- „ draginta circiter retro annis ortæ è ce- „ rebro cujuſdam Antonii Lupian de Za- „ pata (ita appellari amabat) inſignis (ut „ multi ſcriptores eruditi ſibi perſuadent) „ veteratoris, quem anno 1653 vidi, & „ ſæpius allocutus fui in regio meo monaſterio

,, naſterio S. Æmiliani, totâ Hiſpaniâ cele-
,, berrimo; ubi tunc ille ad tempus mora-
,, batur, evolvens pretioſam illam manu-
,, ſcriptorum antiquiſſimorum ſupellecti-
,, lem, & utinam non corrumpens man-
,, gonio aliquo. Neque audiendi ſunt qui-
,, cumque recentiorum, credulitate nimiâ,
,, aut criſi non exactâ, aut cæco patriæ
,, amore, aut pruritu novitatum abducti,
,, tot illas malè feriatorum hominum quiſ-
,, quilias in ſe recepêre tuendas, multis &
,, vaſtis voluminibus. Et licet plurima vera
,, in iis legantur, quæ aliàs in ſcriptoribus
,, probatæ auctoritatis habentur; adeò ta-
,, men figmentis variis miſta & interpola-
,, ta ſunt, ut nullam mereantur fidem, ni-
,, ſi quatenus inventa fuerint alioqui ſoli-
,, dis fundamentis innixa. Tertium Con-
,, cilium refertur Hiſpalenſe juxta Pſeudo-
,, Chronicon Hauberti ad annum Chriſti
,, CLIX hiſce verbis: *Hiſpali Synodus contra-*
,, *cta eſt* XXXVI *Epiſcoporũ, qui in agro congre-*
,, *gati, in puteo profundo necati ſunt. Animæ*
,, *ſanctæ eorum evolare ad cælos viſæ ſunt à*
,, *circumſtantibus. Corpora eorum à Chriſtianis*
,, ... *ſunt.* Penultimam dictionem non
,, expreſſit Antonius Lupian, ejus farraginis
,, architectus, ſed punctis implevit; ut ſua-
,, deret antiquitatem manuſcripti autogra-
,, phi, quaſi litteræ longiſſimo temporis
,, curſu detritæ eſſent. Sed enim recentiora
,, erant omnia; uti poſtea conſtitit, depre-
,, henſis ſchedis & mangonio detecto. Sa-
,, ne Hauberti defenſorem ſatis notum,
,, dum viveret, ſæpè voce & ſcripto mo-
,, nui, ne fideret veteratori illi, nec illi-
,, neret tot paginas illius figmentis. Verum
,, is, nihil moratus judicium meum, &
,, plurium doctiſſimorum hominum, veras
,, Hiſpaniæ laudes amantium & reſpuen-
,, tium fabuloſas, perſtitit in antiquo præ-
,, judicio.

17 Hactenus Aguirrius, Lupianum palam redarguens, cujus alia plura hoc in genere flagitia, conteſtata lite publicam in lucem protraxerunt Religioſi Ordinis S. Mariæ de mercede redemptionis captivorum, Sanctos ſuos varios aliaque decora in alterum ſimilis fere propoſiti Ordinem per ejus figmenta traduci querentes, de quibus & mihi forſitan agendum erit in Supplemento Januarii ad Vitam S. Petri Nolaſci. Ad defenſorem Lupiani quod attinet, eum præcitatis Notis innominatum tranſilit Cardinalis: ſed tomo 2 pag. 57 eamdem iterum chordam tangens, nomen denique ejus ſic prodit: ,, Cum juxta vetus
,, dictum, experimentumque commune,
,, nulla ſit fatuitas abſque patrono; inven-
,, tus fuit in Hiſpania, qui Pſeudo-Hauber-
,, tum protegeret, ac multis & grandi-
,, bus voluminibus tuendum atque illu-
,, ſtrandum reciperet: nimirum Gregorius
,, Argaiz, Profeſſione Benedictinus. Quod
,, ipſum, licèt videatur non nimis decorum
,, dilectiſſimæ Religioni meæ, cui tot
,, nominibus obſtrictus ſum; cenſui mi-
,, nimè diſſimulandum hoc loco, ne quis
,, exiſtimet me ſiniſtro quopiam genio,
,, aut præpoſtero affectu abductum, ſtrin-
,, xiſſe calamum adverſus Higueram, al-
,, terius inſtituti hominum. Ingenuus
,, veritatis & utilitatis publicæ amor, qui
,, compulit Bollandum, Henſchenium,
,, Papebrochium, & tot alios Societatis
,, claros ſcriptores, ſuprà indicatos, ad
,, traducendum nominatim illum, quam-
,, vis ſuum ſodalem; impulit etiam me ad
,, ferendum palam judicium de ipſo, &
,, pariter de Lupiano, & Argaizio: verùm
,, mitius de hoc, quod non mala fide, do-
,, lo, aut fraude, ſed ab eo ſeductus, per
,, nimiam ſimplicitatem peccaverit.

18 Ac rurſum pag. 60: ,, Sicuti non
,, defuêre Pſeudo-chronicis Higueræ Com-
,, mentatores, qui in ejus gratiam vero-

„ ſimilia pro veris, poſſibilia pro factis, & „ notha pro germanis haberi vellent, nimia „ potius, quam mala fide: ita nec Lu- „ piano hyperaſpite. Illum diu ac mul- „ tum ſcripturientem, & libros edentem „ pro Hauberto (mediocri Hiſtoriæ no- „ titia, verum majori ſimplicitate aut per- „ vicacia) monuimus multis, ne iis næniis „ vacaret, aut operam luderet. Reveren- „ diſſimus Magiſter Jo. de la Riba, Catho- „ licæ Majeſtatis Theologus & Conciona- „ tor (qui antea fuerat Generalis Benedi- „ ctinæ Congregationis Hiſpanicæ) vir „ ſanè doctus, juſtitiæ ac veritatis aman- „ tiſſimus, illum nonnumquam propterea „ increpavit, & mihi idipſum exequendum „ injunxit. Sed nec ipſius monita, nec mea, „ nec clariſſimi viri & celeberrimi ſcripto- „ ris D. Emmanuelis Gonzalez Tellez, qui „ in eadem ſententia jam tandem nobiſcum „ erat, nec aliorum plurium, quidquam „ profecerunt. Novaturienti enim genio „ præditus, & præoccupatus inſanabili illo „ cacoëthe ſcripturiendi mira ac rara, un- „ decumque ea accepiſſet, numquam ſibi „ temperavit in ea parte. Denique editis „ quatuordecim plus minus voluminibus, „ avidiſſimè receptis, & tantum non præ „ auro caris apud minus peritos, atq; ingen- „ ti pretio venditis in America; tandem „ plenus triumphis, ut ſibi videbatur, re- „ portatis ex Pellizerio & aliis viris erudi- „ tis, à quibus refellebatur, in extrema ſe- „ nectute diem Matriti obiit, anno circi- „ ter 1683.]

19 Hactenus Cardinalis, viris eruditis illis, de quibus triumphare ſibi viſus eſt Argaizius haud dubie adnumeratum volens Fr. Hermenegildum à S. Paulo, Apologiæ Hieronymianæ anno 1672 Hiſpanice vulgatæ auctorem. cujus primus titulus appellatur *Impugnatio Hauberti, Dextri, Maximi & cæterorum*. Præcedit eum titulum prolixa Epiſtola **Doctoris Petri Ferdinandi de Pulgar, Canonici Pœnitentiarii eccleſiæ Palentinæ & in Archiepiſcopatu Burgenſi Viſitatoris, reſponſoria ad prædictum Hermenegildum, quæ totam Haubertini Chronici texturam**, ſibi propriis oculis manibuſque compertam, retexuit, impreſſa cum manuſcriptis conferendo, & quid hinc inde prælo currente omiſſum, additum, mutatum ab auctore vel editore ſit, minutim proponendo. Quod ideo hic notatum volui, quia Delationis Hiſpanicæ contra me auctores, hinc quoque cauſam meam aggravatam voluerunt, quod prædictus Fr. Hermenegildus, in iis quæ contra Carmelitas poſtea ſcripſit & hactenus ego nondum vidi, Aprili noſtro uſus videatur. Libri enim ejus, prævalente Argaizii factione & Dextrinorum patriariorum, confixi in ſacra Inquiſitione dicuntur; aliquando (ut fas eſt ſperare) reſtituendi in integrum, cum, ex voto prælaudati Cardinalis totque eruditorum Hiſpanorum, palam omnibus ipſique ſacræ Inquiſitioni innotuerit, mala des dictorum Pſeudo-chronicorum; & eorum quibus Carmelitana antiquitas nititur figmentorum, in quorum gratiam eruditi ſcriptoris libri haud multo mitius tractati fuerunt quam mei. Sed iſtos præproperos de Hieronymianis triumphos, tandem repreſſit eorum nunc Reverendiſſ. Generalis Franciſcus Gallianus, per ſuum de Legis veteris Monachatu librum, laudatum Art. 15 n. 99, & magis etiam per ejuſdem Latini libri Apologiam Hiſpanicam, quam intelligo ubique cum plauſu legi. Det porro Deus, ut communem mecum cauſam iſtic evincat, & Hermenegildi ſui libros à nota illis inuſta liberet.

20 Sic interfatus pro Fr. Hermenegildo, redeo ad Aguirrium, quem nequeo dimittere, quin unam adhuc clauſulam appoſuero, quæ talis eſt: „ Quarto loco ſuccedit

„ cedit Bracarenſe Concilium, cum aliis „ multis & frequentibus Hiſpaniæ, apud „ pſeudo-chronicon Juliani Perez nomine „ vulgatum, nothum quidem, ſed ger„ manum fratrem aliorum ſimilium ab uno „ Higuera editorum: in quo ad annum „ CCLIX, num. 105. dicitur: *In cauſa* „ *Novati habentur in Hiſpania crebra Conci-* „ *lia: ſcilicet, Bracara, Emerita, Tarra-* „ *cone, Hiſpali, & alibi.* Voluit artifex „ earum farraginum demereri omnes Hi„ ſpaniæ Eccleſias, & Urbes, ac Sodalita„ tes Regularium veterum: ideoque nulli „ earum non dedit aliquid eximium, veluti „ Concilia, Sanctos, Præſules, Martyres, „ &c. Sic etiam Argaizius ſe geſſit poſtea „ in ſuo Hauberto illuſtrando: ut propterea „ Magiſter Gregorius Quintanilla, pariter „ Benedictinus & in Salmanticenſi Univer„ ſitate Primarius linguæ ſacræ Profeſſor, „ libro edito in Tabernaculum Fœderis, „ facete illum incuſaverit, quod ſe geſſiſſet „ in ſuis libris evulgandis inſtar Mahometi „ in Alchorano diffundendo. Ut enim id „ plauſibile ubique redderet, cuilibet Re„ ligioni vere aut falſe aliquid contulit ne„ bulo ille. Fidem aliquam exhibuit, partim „ doctrinæ Moſaicæ, partim Ethnicæ, partim „ Neſtorianæ: ut ex omni conditione homi„ num ſectatores haberet innumeros, & lau„ datores. Nemo enim facile id reprehendit „ aut reſpuit, in quo aliquid honoris aut gra„ tiæ ſibi concedi agnoſcit.] Hoc ſcilicet, hoc ipſum eſt, quod P. Danieli à Virgine Maria commendabile fecit ac fide digniſſimum, Itinerarium, nomini S. Antonini Martyris Placentini ſuppoſitum, licet ipſi veroſimiliter numquam viſum, ſed ex locis, ab alio communicatis, dumtaxat notum. Si enim vidiſſet integrum legiſſetque, ficut ipſum legendum ex manoſcripto dedi ante tomum 2 Maji, & vero Joannis Phocæ Itinerario oppoſui; caviſſet, credo, ipſum allegare, prout illud poſtea allegare caverunt quotquot ex veſtris contra me ſcripſerunt ab anno 1680; & prout cavit Paternitas tua, licet tam generoſa ſit ad ſcripta ſuppoſitia defendenda; adeo nempe patens adeoque abſurda fictio tota eſt.

21 Volo autem credere, quod ſi contigiſſet, Pulgarii epiſtolam citius prodire cum libro Fr. Hermenegildi, quam P. Joſephus Andres prodire ſivit librum ſuum præfatū; expuncturus hic fuerit totum illum ex Argaizii Hauberto articulum, quem tam ſtudioſe recudi fecit P. Bonæ-ſpei. Etenim, opere jam excuſo pauca quædam, ut moris eſt, cum Lectore tractaturus P. Andres, ad extremum ſignificat, quod *prodiit nuper Apologeticus liber, magna contentione enitens Gregorii Granatenſis Epiſcopi Martyrologium, & Hauberti Benedictini Chronicon, apocrypha, atque adeo omni auctoritate deſtituta, monſtrare*; cui licet ſperet ab Argaizio faciendam ſatis; tamen, inquit, *ſi demum, re utrimque accurate diſcuſſa, Martyrologium & Chronicon auctoritatis reperiantur experta; facile, acſi excuſa non eſſent, præteribis.* Simili candore, paulo ante medium, ſic proteſtatus erat: *Sicubi in hac opella quod non eveniet nullibi, Eliam Monachorum vocavi Principem; Monachos, illius alumnos; Religionemve, ab ipſo collectum Prophetarum cœtum; & Ordinem, inſtitutum; aut id genus alia offenderis; amabo, mi Lector, ne excandeſcas. Neque enim veram Religionem in Lege ſcripta extitiſſe contendo .... omnes vero citra veram tunc Religionem verumque Monachatum intelligo.*

22 His adde ex Nicolai Antonii ſæpe laudati Bibliotheca, de Luitprando & Hauberto ſequentia lib. 6 cap. 16: „ Luitprandus, Diaconus Ticinenſis Eccleſiæ, & „ qui poſtea fuit Cremonenſis in Italia Epi„ ſcopus, unus ex illis eſt, quorum auctoritatis & nominis velamento uſus

 „ Pro-

„ Proteus multiformis Toletanus, ficti-„ tiam hiſtoriam noſtræ gentis, ſinceræ ac „ veræ locum occupaturam, conficere ſe „ poſſe in animum induxit. Sed cum ex „ divino proloquio, ante oculos pennato-„ rum fruſtra rete jaciatur, quantumvis „ bonæ fidei nonnullis, & patriæ amanti-„ bus lenocinioque rerum allectis, doloſum „ aucupium, non ſine quadam Hiſpanæ „ gravitatis jactura, quondam impoſuerit; „ accenſo jam hoc tempore defæcati judi-„ cii lumine, propoſito ac ſpe ſua cadere „ cœpit; monitique tenſarum inſidiarum „ prudentiores, avertunt ſe aliò; & Sire-„ natum illi (ſic dicam) cantus, veritatis „ malo alligati, ſurda aure prætereunt.] De Hauberto autem ſic proſequitur idem D. Nicolaus: „ Altera fabula eſt Luitprandi-„ anæ ſimillima, quam luſit ætate noſtra, „ famæ gentis ſuæ Hiſpanæ ſibique inimi-„ cus homo. Atque ea quidem digna viſa „ eſt, cujus inventionem & promulgatio-„ nem ſolicite atque adeo plene referamus, „ ſimulque falſitatis documenta aliqua (ſi-„ quidem omnia velle, Augiæ eſſet ſtabu-„ lum purgatum velle) in medio produ-„ camus.]

23 Vides Lector, prolixiorem fore convictionem reliquam: quare ſatis fuerit locum hic indicaſſe, dum librum ipſum legere vacet; tantum hic animadverte „ Aucto-„ rem Hiſpanum, patriæ amantiſſimum, „ eruditione toti Romæ notiſſimum, per „ manus Eminentiſſimi Aguirre, æque „ Hiſpani, prodire in lucem, ſub auſpiciis „ Innocentii XII; nec quemquam eſſe qui „ ſibi audeat imaginari; alterutrum, tam „ qui ſcripſit quam qui Pontifici offert, & „ publice legendum exhibet, everſas pa-„ trias traditiones velle, aut bellum indi-„ ctum Hiſpanæ gloriæ: quin potius judi-„ cant quotquot legunt, quod D. Nicolaus „ Antonii viriliter decertaverit, & ut vere „ ſapiens, calamo ſuo tamquam acuta fal-„ ce diſcrete uſus, in tam ſpiſſâ hiſtorico-„ rum ſilvâ, intacta reliquerit folia quibus „ veſtitur fructus veritatis, & ſolummodo „ decuſſerit otioſas frondes, aliam nullam „ utilitatem ferentes, quam quod oblectent „ ſub apparentia veritatis.] Ita Auctor Hiſpanicæ pro Veritate Apologiæ ſub finem operis, de quo infra.

24 Interim (ut eò redeat oratio unde diverterat) vide, Pater Rev. an velis Cardinalem Aguirrium & tot illuſtres qua Hiſpanos qua exteros, eum in damnandis Higuerianis Lupianiſque figmentis præ-greſſos, accuſare Apoſtolicæ Sedi, veluti convictum *antiqua invadere Hiſpanorum Monumenta, Hiſtorias ſacras & Traditiones; eorumque Hagiologos vocare Mendaces, Fabulatores, Fatuos; nec non Sanctos eorumdem cælo dejicere & tollere è rerum natura.* Tamayum, ut talis vocetur, commeritum dico: Auctorem tamen Hagiologii Luſitani Georgium Cardoſum excuſatum cupio; ut qui de ſuo nihil finxerit ſicut Tamayus; ſed una cum infinitis aliis, minime malis hominibus, credidit vera eſſe, quæ ut talia acceperat, & Luſitanis ſuis honorifica eſſe videbantur; aliàs haud impigre ſolitus ab illis recedere; in eoque demonſtrans humanum affectum, quo diſcrimen iſtud facit, potius quam ex ſolidæ rationis critica. Talis autem mea de Hagiologio Luſitano ſententia, adeo non diſplicuit eruditis in ea natione viris, ut cum Inquiſitor apud eos Generalis, ex Ordine Carmelitarum, motus atrocitate Toletani contra libros meos Decreti, ipſos ſequeſtrari tantiſper juſſiſſet, donec cauſam cognoviſſet; rite examinatos innocenteſque cenſoribus viſos, reſtitui dominis ſuis juſſerit, definitivum de iis judicium Apoſtolicæ Sedi, ut pareat, reſervans.

25 Ab iſta generali accuſatione operis mei pro-

pro Hiſpanis inſtituta deſcenſurus ad quædã particularia. Pater Rev. revolvis lapidem de ſancti Regis Ferdinandi Actis & Cruce Caravacana in quibus quam utiliter, & tam huic quam illi honorifice laboraverim; nihilque minus quam quod mihi impingis commiſerim, oſtendi Art. 15 §. 29 & 30. Eò adeat lector, ſi quid dubitet; & ignoſcat Accuſatori, titulis augere librum volenti, cum rebus non poteſt.

§ III. ACCUSATIO.

Papebrochius antiqua Mediolanenſium invadit Monumenta, Hiſtorias, ipſoſque Hiſtoricos, ac Nobilium antiquitatem.

RESPONSIO.

26 Occaſione S. Dionyſii, Mediolanenſis Epiſcopi, cujus Acta & tempora illuſtraveram 25 Maji, placuit in lucem producere veteres Epiſcoporum & Archiepiſcoporum illius Sedis Catalogos, ſicut eos ex manuſcriptis Ambroſianæ Bibliothecæ tranſcripſerat Henſchenius. Habebam enim hujus ecgrapha ex fide originalium membranarum recognita atque ſuppleta, benevolentiâ ac diligentia Præfectorum iſtius Bibliothecæ, Petri Pauli Boſcæ, Nicolai Rubini, & Andreæ Puſterlæ, inſignis doctrinæ merito ad id munus ſucceſſive aſſumptorum ex Sodalitio Sacerdotum Oblatorum SS. Ambroſii atque Caroli. Primus horum nunc Modoetienſis Archidiaconus; alter, prædictorum Sacerdotum Præpoſitus Generalis poſtea factus eſt: tertius, eruditionis ſuæ fructus aliquos publico dedit, nec quidquam fere prius curavit quam ut eos mecum communicaret: omnes autem meam, ad Catalogos iſtos inter ſe cum aliis monumentis conferendos, collatam operam gratiſſimam & probatiſſimam habuerunt, neque vel minimam querelam hactenus contra me intulerunt.

27 Primus etiam anno 1695 *Martyrologium Mediolanenſis Eccleſiæ, cum Notationibus* prolixis, vulgavit, Bernardinum Fayanum in Brixienſi, & Aloyſium de Tattis in Comenſi æmulatus, perquam felici ſucceſſu. Hoc obiter pervolvens, nuſquam adhuc reperi poſita à me Chronologiæ contrarium. In epiſtola autem ad me data ipſis kal. Decembris; *Operæ pretium*, inquit, *me facturum putavi, ſi illius exemplum ad te mitterem ..... ut, cum ad manus tuas pervenerit, pretium aliquod inde accipiat*: plura tranſcribere erubeſcit calamus, ne virum graviſſimum adulari judices, haud patienter ea lecturus, quæ Patern. Tuæ confuſionem parerent, tam diverſa de me meiſque rebus judicanti.

28 Iſte autem Reverendiſſimus Archipresbyter, mentem ſuam in Præfatione explicans lectori, nequis fortaſſis arguat, corrigere præſumentem Acta Mediolanenſis Eccleſiæ, à S. Carolo Borromæo edita; *Tabulam*, inquit, *Archiepiſcoporum Mediolanenſium, in iis contentam, non eſſe ſcriptam ab eodem ſancto Antiſtite; ſed ab alio quopiam auctore, viri docti arbitrantur; eamque tribuunt Petro Galeſinio.* Hic ſi fuit ſuperiori ſeculo (ut num. 21 dicit Patern. Tua) *Mediolanenſibus fere pro oraculo habitus*; pro tali eum nunc illi non habent, cum ab ejus ſenſis libere diſcedunt. Ego multæ lectionis

ac ſcriptionis virum, in iis quæ conatus eſt laudo; non tamen pro oraculo habendum mihi puto, neque pro tali habuit Apoſtolica Sedes, quæ *Martyrologium* ejus, quod anno 1588 ediderat, *Romanæ Eccleſiæ uſui in ſingulos anni dies accommodatum*, cùm viris Romæ eruditis examinandum tradidiſſet, recipiendum non cenſuit; Baronius vero multos ejus errores metito & graviter caſtigavit, ut in hujus ad Romanum Notis videre eſt.

29 Porro non ſolum Tabulam Epiſcopalem, à Galeſinio compoſitam, à S. Carolo Borromæo non improbatam, ſequendam ſibi ſemper non putavit Modœtienſis Archiepresbyter prælaudatus, ſed in ipſis etiam primorum Epiſcoporum antiquiſſimis Actis agnoſcit perturbatum temporis atque ſucceſſionis ordinem. Nam 28 Septembris agens de S. Euſtorgio primo, quem illa poſtponunt SS. Materno, Mirocleti & Protaſio, ipſum ſtatuit Materno quidem poſteriorem, Mirocleti vero atque Protaſio priorem; idque *Chronologia cauſa*, ut putat, ſic exigente. In hac quoque quod ego judico, habendam rationem, ſi poſſit, Dominicæ, tamquam diei Ordinationibus Epiſcopalibus præfixæ, Mediolanenſium nemini adhuc ſcio diſplicuiſſe. De nonnullis vero à Puricello Mediolanenſi relatis Indulgentiis, cur non omnes ſubſiſtere crediderim & credam, hic mihi iterum non eſt danda ratio, cum hanc reddere me jam pridem ſupra coëgeris Art. 14 §. 6.

30 Quæ de nobilium familiarum cognominibus hodiernis ſerius inſtitutis dixi, ea recte me dixiſſe, ſatis in prima parte Reſponſionum demonſtravi. Sed neque ex mea ſolius ſententia ea dixi, neque adverſus Mediolanenſes unice faciunt: quare non debebat iſta quæſtio huc reduci, nec potuit illis ſpecialiter diſplicuiſſe. Sed merito diſpliceret, ſi verum foret, unde hunc §. exordiris, quod *molitur Papebrochius argutia negativa negare, Mediolani olim fuiſſe corpora Sanctorum Magorum*. Hoc negare, ne per ſomnium quidem mihi venit in mentem: unde enim ea habentur Coloniæ, ſi Mediolani antea non fuerunt? Quid ergo? De tranſlatione illorum ex Oriente Conſtantinopolim, atque hinc Mediolanum ad eccleſiam S. Euſtorgii, nihil dicentibus congruæ antiquitatis ſcriptoribus, variis autem recentioribus varia comminiſcentibus, quæ nequeant cum hiſtoria veteri certiorique conciliari; conor per veroſimiliorem conjecturam, de modo ac tempore atque auctoribus prædictarum duarum tranſlationum ſtatuere aliquid, cui acquieſcere poſſit animus, ſalva traditionis antiquæ ſubſtantia, in eo ſita, quod ea corpora ablata Conſtantinopoli Mediolanum revera fuerint: quam tamen conjecturam meam libenter cedam alteri certiora docturo. Interim cenſeo, *tolerabiliori figmento* adſcribi tranſlationem iſtam Euſtorgio II, Euſtorgianæ Baſilicæ conditori, quam Euſtorgio I: quia non potuerunt in dicta eccleſia fuiſſe antequam conderetur; non poſſunt autem ſine teſte credi fuiſſe Mediolani alio quocumq; loco ante S. Ambroſium, qui nuſquam eorum inter ſuæ civitatis Patronos meminit, in ſuis ad populum ſermonibus vel aliis ſcriptis.

§. IV.

§. IV, V, VI. *ACCUSATIONES.*

IV. *Papebrochius impugnat varia totius Franciæ diplomata, monumenta, hiſtorias ſacras, ac laudabiliſſimum Andreæ Sauſſayi Martyrologium.*

V. *Papebrochius impugnat antiquum Capituli Antverpienſis monumentum, de Præputio Chriſti Domini, olim Antverpiæ quieſcente.*

VI. *Papebrochius explodit antiqua Neapolitanorum monumenta.*

RESPONSIO.

31 NUlla ego novi, nulla novit Mabilio, rem hanc ſpeciali opere ex profeſſo tractans, *totius Franciæ diplomata*; neque capere poſſum, quo vero ſenſu aliqua ſic nominarentur, niſi forte publicis Regni totius comitiis (*Parlamentum* nos dicimus, antiqui *Placitum* aut *Synodum* vocabant) expedita & omnium communi auctoritate roborata. Hujuſmodi ſi qua ſint, cum viderim numquam, impugnare non potui. Si dixiſſes, impugnare me *omnia totius Franciæ diplomata*, id eſt, quotquot tota Francia privatim aut publice ſervantur inveniunturve, mendacium quidem patentiſſimum id foret; cum dumtaxat aliqua, eccleſiis vel monaſteriis quibuſdam privatis data, dubiæ veritatis aut ſinceritatis eſſe, conatus fuerim oſtendere; dixiſſes tamen aliquid communi auditui intelligibile. Quod autem, inter multa vera atque ſincera, habeantur quoque non pauca aut ſuppoſititia tota aut depravata vel interpolata, non negat Mabilio, ſed oſtendit, quomodo talia ſæpe in locum verorum, ſed amiſſorum, ſcribi potuerint, ac reipſa ſcripta ſint permiſſu Principum, nemini ad culpam imputabilia, licet ad Hiſtoricam veritatem non ſatis exacta, mendoſaque. Quod ſi non omnia ea principia ſum aſſecutus, ad diſcernendum vera à falſis, ſincera ab interpolatis, quæ ille felicius adinvenit; & hinc aliquibus, in Propylæo ad tom. 2 Aprilis, intuli cenſuram juſto graviorem; id abunde compenſavi in conatu Chronico-hiſt. ad Catal. Pontiff. ſicut oſtendi Art. 4 §. 3, & Art. 15 §. 3; ubi & San-Dionyſianis (pro quibus num. 30 hic queritur Accuſator) ſatisfactum fuiſſe declarat, quam num. 389 recito, Mabilionis epiſtola.

32 Quod *de eccleſiis Gallicanis ſic garrit Papebrochius quaſi ſua Breviaria repleverit fabulis & figmentis*; ipſemet, R. P. Sebaſtiane, garris more tuo, ſicut oſtendi Art. 17 §. 1. Fruuntur Eccleſiæ Gallicanæ antiqua libertate, *ſuo arbitratu fingendi ac refingendi*, id eſt, formandi ac reformandi *Breviaria ſua*: quod ita fecit Pariſienſis, ut ea de ſacris hiſtoriis expunxerit omnia, pro quibus me, veluti Francis injurium, num. 29 reum citas; videlicet de S. Dionyſio, S. Magdalena, S. Martha, S. Clemente, aliiſque, ut ſuis locis notavi. Idem antea & poſtea plures Eccleſiæ aliæ in Gallia fecerunt, neſcio an libertate non ſubinde nimia; dum aliquæ, Religioſorum Ordininum quorumdem Fundatores, quos Romana Eccleſia Officii Du-

Digitized by Google

plicis honore dignatur, aut prætermiſerunt omnino, aut ad infimum Officii ſimplicis gradum demiſerunt. Deni que *Sauſſaji Martyrologium* non cenſeri Pariſiis nunc *laudatiſſimum*, quantumcumque initio plauſum habuerit declaravi Art. 18 §. 2. Tranſeo igitur ad Accuſationem §. V.

33 Capituli Antverpienſis monumentum ſeu teſtimonium de ſacro Præputio, quamvis in ſubſtantia veriſſimum ſit; in nomine tamen vel titulo donatoris exprimendo memoria lapſum eſſe auctorem ex ſola traditione ſeniorum poſt annos 300 ea de re aliquid ſcribentem, non ego primus, ſed annis abhinc 60 notavit R. P. Bollandus; idque ipſo operis ſui initio ad Kalendas Januarii p. 6 c. 1 ſub finem, ubi n ad verba, quibus dicitur *Henricus Neeſe . . . deinde Hieroſolymorum factus Epiſcopus*: poſuit in margine, *Non conſentit hoc cum hiſtoria belli ſacri*. Hanc diſſonantiam dum ego per veroſimilem conjecturam nitor componere, & ſuadeo *Epiſcopum Vicarium* intelligere, quem in Hiſtoria belli ſacri nuſquam nominari, mirum non ſit; optime de ſe ſuiſque majoribus mereri me cenſent Domini Capitulares; ad quos iterum te provoco, ut probes vel retractes impactam mihi calumniam; quaſi de ipſa ſacri Præputii apud illos olim exiſtentia unquam dubitaverim, qui è contrario aſſerui, eam haberi *indubitabilem*; tantum abeſt, ut quæ ſunt de ea litteræ, propter ſphalma unum memoriale vel obſcuram vocem, *juxta Papebrochianam Dialecticam* fiant *de ſuppoſitione ſuſpecta, cum omnibus, quæ de ſacroſancto Chriſti Præputio Antverpiam tranſmiſſo referunt*, uti placet Paternitati tuæ in fine §. hujus arguraci, per veræ dialecticæ ignorantiam, vel potius oblivionem.

34 De Neapolitano marmore, inſcriptiſque ei Indulgentiis, veluti à Joanne I Papa conceſſis, (quæ eſt ſexta tua contra me hic illata Accuſatio) rationem dedi Art. 14 n. 91. Nulla autem extante S. Pomponii Vita, vel alio quopiam veteri monumento, ſed ſola conſuetudine quorumdam ad eccleſiam ab illo conſtructam ludorum, (Perculæ vocant, ajuntque inſtitutos in memoriam pulſi inde Mariana ope apri, qui arcam illam infeſtabat) quid aliud dicere potui aut debui, quam quod dixi, *popularem* eſſe *traditionem*, de qua liberum cuique ſit ſentire quod volet? Mihi operæ pretium non videtur tam levi de cauſa hunc rem totam tranſcribere ex tomo 5 Maji pag. 373, ubi eam qui fuerit curioſus reperiet.

35 Si tomo 1 Maji ad Ephemer. prævias pag. 35 dixi, quod *non poſſum probare quoſdam Neapolitanos amicos* (erant hi unus alterve ex noſtris, quos nihil attinet nominare, poſtea ſatis graviter ea cauſa afflictos) *qui præ ſtudio erga cultum S. Annæ, nonnihil indiſcreto, etiam conantur inducere in populo cultum aliquem annuum S. Emerentianæ*; peſſime facis, Rev. Pater, quod indiſcretionem paucorum fingis à me adſcribi cunctis; accuſans me, quaſi indefinite ſcripſerim, *Neapolitanos* id *conari*. Iſtorum autem paucorum ſtudium, quale judicatum Romæ fuerit, patuit ex ſucceſſu, hic non manifeſtando; judicium autem ſuum de Emerentiana, quod ego alienis verbis ſimpliciter expoſui tom. 7 pag. 519, ſatis tuebuntur Pariſienſes, ſi à Te fuerint propterea accuſati apud Apoſtolicam Sedem.

§. VII.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat fere omnium nationum ac regionum totius Orbis chriſtiani Monumenta, Hiſtorias ſacras ac Traditiones.

RESPONSIO.

36 Mirum eſt, ſi poſſit totus alicubi conſiſtere Papebrochius, aut ejus libri uſpiam tolerari, quibus ſibi tantũ tamque univerſaleChriſtianorum paſſim odium concitavit. Securus tamen ille adhuc agit, infinitam adverſariorum in ſe concitatorum multitudinem, in tuo unius cerebro tumultuari, intelligens. Ecqua enim, ex omnibus illis quas nominas nationibus, (nominas autem paucas,) publico vel privato nomine ſic queſta eſt de Papebrochio vel voce vel ſcripto? ecqua gens libros ejus proſcripſit, niſi nuper, ex paucorum judicio, Hiſpanica: cujus reformationem cum me ſperare jubeat ſacri iſtius Tribunalis æquitas, ſi ad objecta crimina congrue ſatisfecero; ſperare audeo fore, ut eam ſatisfactionem accipiat in hac mea Reſponſione. Huic ſi quod deſit, propter novas quaſdam accuſationes, poſt Exhibitionem errorum hic refutatam allatas; id etiam confido ita me ſuppleturum, ut libri mei in libertatem reſtituendi, & doctrina declaranda ſit pura à maculis, eidem, te præcipuo auctore, Pater Reverende, per calumniam meram invidiamque aſperſis.

37 Ii quibus dolet repudiari à me Dextrina figmenta, propterea quod non ſinantur pacifice frui tot novis & antea incognitis Sanctis, annos jam fere centum toleratis; ulciſcantur ſe de ſuiſmet Hiſpanis, atque imprimis de Cardinali Aguirrio, cujus tam multa loca contra fabuloſas novitates tamque nervoſa, ſuperius legenda jam dedi. Unum hic addiderim, etiam P. Bollandum, in Præfatione ad Februarium cap. 5 ſub finem (optat ibi, ut Tamajus & Cardoſus amici ſui, *minus adhæſiſſent Chronicis, quæ Dextri, Maximi, Luitprandi, Iuliani dicuntur*) obſervare, quod Cardoſus undecimâ Februarii pag. 327 fateatur, Dextrum & Luitprandum *invicem* quandoque *pugnantia tradere, propterea quod manuſcripta exemplaria, priuſquam prælo committerentur, per variorum manus iſſe; & quiſque quod ad patriæ ſuæ honorem facere videbatur, inſeruit.* Quibus ex Cardoſo ſic relatis, merito addit Bollandus; *Miramur, virum doctiſſimum velle unquam Auctorum iſtorum teſtimoniis ſtare. Unde enim conſtat, non etiam, ubi minime diſſident, eſſe adulteratos? Nihil ſane ad enervandam eorum auctoritatem afferri efficacius poteſt.*

38 Sed miſſos oportet Hiſpanos faciam, hoc loco mihi non objectos, tranſeamque ad nominatos à Te, *Brixienſes, Leontinos, Foſſanenſes, Calaritanos.* Mirus Geographus es, Pater Sebaſtiane. Nationes ac Regiones pollicitus in titulo, pro iis ſupponis civitates quatuor *Brixiam, Leontinam* (vulgo *Lentini* dictam) *Foſſanum & Calarim.* Brixienſibus civibus, circa reliquias in S. Afræ ultimò refoſſas, indeque auctum Fayni Martyrologium, nihil habeo quod ultra dicam. Leontinis ſubtraxi nihil, quod non detraxerit Cajetanus Siculus, quando Sanctorum trium Fratrum Acta fabuloſa eſſe demonſtravit, multo prius quam ego de il-

Digitized by Google

lis agerem; neque hic additum quidquam velim, niſi ut redeat lector ad Art. 11 §. 28.

39 De ſancti alicujus Juvenalis Reliquiis apud Foſſanum, creditis eſſe S. Juvenalis Epiſcopi Narnienſis, ſic egi ad diem 3 Maji, & hic Art. 11. §. 22, ut modis omnibus conatus ſim excuſare bonam fidem, in qua eatenus fuerunt; quam tamen utrum depoſituri ſint, poſtquam viderint contraria Narnienſium ac pene demonſtrativa argumenta, neque ſcio, nihil inde reſponſi accipiens; neque magnopere curo indagare; cum intelligam, ægre paſſim homines, etiam pios, avelli ab inolitis quibuſdam opinionibus, quibus venerationem conciliat aliqua religionis ſpecies, quomodocumque fundata.

40 Calaritanos ſub communi Sardorum nomine Bollandus comprehendit, in præcitata ad Februarium Præfat. eodem cap. 5 agens *de ſepulcris ac lipſanis, nuper in Sardinia inventis*, & quærens, *an omnia Sanctorum ſint*; atque reſpondens & demonſtrans evidenter, non eſſe; ex ipſa Epitaphiorum lectione erronea errores manifeſtos notans, qui illorum vindici Bonfanto obrepſerunt; concludens autem hiſce verbis: *Præcipuum apud nos momentum, ne Sardoa illa ſcripta ſequeremur, habuit Eminentiſſimi Cardinalis Franciſci Barberini, ſapientiſſimi humaniſſimique Principis, auctoritas; qui moneri nos juſſit, quorum Sardi recens exuvias reperiſſent venditarentque ut Sanctos, eos ne temere in opus noſtrum referamus, donec conſtet quæ Eccleſiæ Romanæ de his ſententia ſit, aut niſi eorum martyrium publicaque ab antiquo veneratio ſatis ſit aliunde explorata.* Hanc ergo regulam dum mihi, Bollandi opus continuanti, ſequendam ſtatuo, erroreſque ex contraria præſumptione natos ſubinde detego, non minus bene de Calaritanis mereri me ſentio, atque de Brixienſibus; licet eis forſitan ægre faciat, natus ex pudore dolor: qui dolor, modo ad veritatem tenendam, falſitatem eliminandam ducat, bonus erit; ſin minus, utcumque gravis ſit, juſtus videri non debebit.

41 Quam differentiam Paternitas Tua concipiat inter *Sicilianos ſcriptores*, pro quibus me accuſas num. 42 (licet eo nomine nuſquam uſus ſim, nec uſum ante hac aliquem noverim) & *Siculos*, quorum, veluti à prioribus diverſorum cauſa mihi raſceris num. 48, equidem neſcio: gentem, quocumque nomine eam dicere velis, amo & veneror, ut pietatis non minus quam artium bonarum cultricem; nec puto dedecori ei vertendum, quod dixerim tom. 2 Maji pag. 506 n. 17, *Siciliam, ut frugum, ſic & poëticorum ingeniorum fuiſſe feracem.* Sed neque puto, injuriam me illi facere, frequenti doctum experimento, ex tractatione Vitarum, licentius in Sicilia amplificatarum, cum addo, videri *perſuaſum fuiſſe nonnullis* ibidem, *ad Religionem Sanctorumque cultum facere; ſi, cùm alii, per armorum amorumque ludibria contextis fabulis, inſtillant animis exempla præceptaque, moribus non tam formandis quam deformandis accommodata, eo nocentius, quo delectabilius; ipſi Sanctorum celebriorum Vitas, ſimili concatenatorum inter ſe eventuum mirabilium amœnitate variegarent, ad inculcanda virtutum præcepta & vitiorum remedia.* Nihil in hoc magnopere peccatum video, quod etiam hodiedum cum laude uſurpari, exempla ſatis obvia docent. Sed optandum fuerat, ut ſimplices ſinceræque Sanctorum Vitæ, quæ compoſitionibus illis fundamentum dabant, non periiſſent; ſic enim poſſemus id quod hiſtoricum eſt, ab eo quod poëtica juventio addidit, diſcernere citra difficultatem; illis autem nunc deficientibus, & ſolis remanentibus poſtremis, cogimur ad aliquam certioris veri ſimilitudinem conjectando, & quaſi palpando conniti, quod in talibus (quas

nec paucas nec breves nominare poſſum,& ex parte nominavi loco jam allegato) cogitur etiam facere Octavius Cajetanus, uti ex ipſius ad Acta trium Fratrum notis demonſtro, & ex Actis S. Angeli veſtri ſic conſarcinatis tam evidens eſt, ut exemplis longe petitis opus non ſit.

42 Cur autem me arguis dixiſſe, cum res ita ferebat, ut mihi in Actis Joachimi Abbatis agendum eſſet de Siciliæ Regina Conſtantia, Henrici Imperatoris uxore, quod *plurima de illa mentiti ſunt Siculi?* Ecce enim Baronius, eadem operoſe refutans, falſiſſimaque oſtendens eſſe, quæ de ejuſdem monachatu & ſenectute grandi, ab illis dicuntur, contra certiſſimam veterum hiſtoricorum totiuſque Chronologiæ fidem. Habentur Meſſanæ Epitaphia utriuſque, utique non ab aliis quam à Siculis efformata, in quorum altero dicitur, quod Henricus *Monacham ſacris uxorem duxit ab aris*, *Pontificis ſcriptis* id facere permiſſus; in altero, quod *Undeno luſtro*, id eſt anno ætatis 55 Conſtantia *Platea* (urbs Siciliæ eſt) *rugoſa ſacerdos* (id eſt, Monialis vetula,) *fœta dedit partu Fredericum Auguſta ſecundum.* Oportebat te, Pater Rev. prius quærere in mendacii à me notati evidentiam, quam accuſares cenſuram, veluti iniquam & Siculis univerſim injuriam. Nam ubi res evidens eſt, quis injuriam dixerit eſſe ſi ligonem ligonem vocem; ſchapham, ſcapham? Quis vero etiam ab Hiſtorico exigat, ut in brevicula aliqua notatione ejuſmodi falſitatis, operoſa circumlocutione caveat propriis uti vocabulis, quæ gravius accipi poſſint ſeorſim ſumpta à circumſtantiis ea juſtificantibus?

43 Hibernos, quos tantis Bollandus beneficiis obſtrinxit, ſibi, ut mortuo apud Minores ſuos Lovanii parentare voluerint, etiam contra me niteris ſuſcitare, quia non omnem fidem adhibeo Vitis per ipſos traditis.

Scias ergo, quod P. Bollandus, de nimia erga tales indulgentia ab eruditis amicis monitus poſt Januarii editionem, neceſſe habuerit de ea ſe purgare in Februario, prout fecit cap. 3 Præfationis, explicans, *Sanctorum Hibernorum & Scotorum Vita quatenus relata* ſint à ſe, ac porro referendæ. Ibi, inducta earum Vitarum mentione, quas Joannes Colganus Minorita Hibernus, pro Januario, Februario ac Martio edidit, poſt explicatam aliquam etiam iſtarum utilitatem, ita loquitur Bollandus; *Tranſcribimus ex eo opere in noſtrum quandoque Vitas aliquas; ſed eorum dumtaxat Sanctorum, quorum in aliis Vitis, vulgo notis minimeque ſuſpectæ fidei, mentio fit: quorum vero incomperta alibi memoria, eorum non temere Acta, ab eo* (Colgano) *licet vulgata, proferimus ..... Eo autem ſolicitius ab iis calamum abſtinemus, quod fere contexta ſint ex portentoſis miraculis, quæ vere fortaſſis olim acciderunt, ob ſinceram piiſſimæ gentis ſimplicitatem; tamen ita imperite nonnumquam congeſta ſunt, omiſſis iis quæ ad virtutum officia ſpectabant, ut riſum potius movere lectoribus queant, quam Sanctos illos venerandi imitandique affectum. Neque queri quiſquam merito poteſt, nos Sanctis illis injuriam facere; ſi ..... ea quæ de ipſis in ſolis illius gentis monumentis extare dicuntur, atque eorum non pauca, Scoticâ aliâve barbarâ linguâ conſcripta, operi noſtro non inferamus.*

44 Ego tam ſcrupuloſus non fui, quam ſe futurum propoſuerat Bollandus; ſed ex imperio Henſchenii aſſumens Acta Sanctorum Hibernicorum illuſtranda, ut proprium mihi penſum, ejuſdem ſuaſu non ſolum S. Patricii Hiberniæ Apoſtoli Vitam dedi, qualem ex iſtiuſmodi vel ſcriptis vel traditionibus Jocelinus colligit (hanc enim etiam dediſſet Bollandus, de ejus vera exiſtentia, prædicatione & cultu ac miraculorum magnitudine aliunde certus) ſed etiam plurium

aliorum, de quibus non ita certo conſtabat; ſtatui, me poſſe credere notitiæ ex ſolis Hibernicis Martyrologiis acceptæ; ſimulque, per veroſimilem ſaltem conjecturam ipſa geſta reducere ad quamdam Chronologicam rationem. Cum ea tamen cautela & libertate id faciendum putavi, ut de ſingulis indicarem ſenſum meum, fundatum in circumſtantiis iſtic obſervatis; nec parcerem notis aut cenſuris, congruis ad vitandum operis noſtri contemptum, aliàs apud eruditos incurrendum.

45 Venerabilis Beda, excuſans ſchiſmaticam Paſchatis non ſatis canonice celebrandi apud Scotos & Pictos formam (ſunt autem Bedæ, Scoti & Hiberni iidem) *Sciebant*, inquit, *ut Chriſtiani, reſurrectionem Dominicam, quæ prima Sabbati facta eſt, primâ Sabbati ſemper celebrandam; ſed, ut barbari & ruſtici, quando eadem prima Sabbati, quæ nunc Dominica dies dicitur, veniret, minime didicerant.* Digna vero lectu ſunt quæ de poëtarum ea in gente multitudine, auctoritate, & quidlibet aſſeverandi præfidentia ſcribit Magnus Odonellus Tyrconalliæ Princeps, & deſcripta invenientur tom. 2 Martii ante Acta S. Patricii pag. 517 col. 1. Ea, tamen omnia non impediunt, quo minus gens illa, non ſolum Sanctos, ſed etiam doctos viros habuerit & habeat multos: ſed hi de repurganda patriæ ſuæ hiſtoria videntur deſperaſſe pridem, & adhuc ferme deſperare, adeo vel nulli vel pauci aliquid ſtudii eo contulerunt: & Colgani ſucceſſores deſiſtunt ab opere proſequendo, haud ſane levi cum damno reipublicæ litterariæ, noſtrique hujus operis incommodo, cui multa utilia inde ſuggerebantur.

46 Sed quid? An Itali, Angli, Germani, Belgæ, inter hominum nationes non cenſentur; ideoque non quæris aut invenis, Pater Rev. in quo eos læſerit Papebrochius? Reſpondebis, credo, quod eos quidem hic non nomines: ſed qui num. 49 quereris, *taxare* Papebrochium *omnes fere totius Europæ illuſtres familias*, omnium haud dubie *nationum* ſuſceperis tuendam cauſam. Id ſi ita eſt, ſuſceptam miſere deponis Patronus infidelis; cum aliud non proferas quam verba mea, quibus dicitur in Propylæo ad tom. 2 Aprilis parte 3 n. 54, quod *notum apud omnes eſt* (qui ſcilicet aliquem talium uſum habent, & vera malunt quam placentia dicere) *vix ullam eſſe illuſtrem familiam*, quales Regum ac Principum ſupremorum ſunt, *cujus primordia, vero antiquiora & anguſtiora, non fecerit adulatio; heroës fingendo, qui numquam fuerint; facinora comminiſcendo, quæ nemo viderit; quinetiam hujuſmodi fictionibus ſcatere vulgatas urbium quarumcumque Chronicas, ante duo vel tria ſecula ſcriptas.* Si aliud de me nihil habeant queri, Itali, Angli, Germani, Belgæ; non eſt quod ipſis me purgare laborem, apud ſingulos inventurus ſat multos qui me tueantur, & verum dicere, libere pronuntiant.

47 Falleris interim, Pater Rev. ſi putas hac objectione cogendum me, ad id, quod notiſſimum eruditis eſt, exemplis undecumque petitis confirmandum. Integrum ea volumen implerent, invidiæ multum, utilitatis nihil habiturum. Satis eſt aliud agenti excidiſſe Antverpienſes origines noſtras, & Clivenſium ab Elia veſtro deductam propaginem. Adde tamen, ſi vis, infinitos fere populos, olim ſaltem gloriatos, alios quidem veroſimiliter, pleroſque falsò, ſe ex Trojanæ urbis cineribus progreſſos, Venetos, ab Antenore; ab Ænea, Latinos; ab Ulyſſe, Ulyſſipponenſes in Luſitania; & Vliſſinganos in Zelandia. Adde etiam Foreſtarios Flandriæ, theatris tragicis, non hiſtoricis natos; & Brabantiæ Duces, Lovanii Comitibus antiquiores; aliaque ſexcenta.

48 Sed heus! pene exciderat id, unde §. hunc 7 ordiris: dum enim fateor; *quod erant*

primis

Digitized by Google

primis Eccleſiæ ſeculis Chriſtiani, qui fingere & mentiri pro religione pium crederent; qui multos libros, magnis veterum nominibus à ſe ſuppoſitos, ſparſerunt: tua tibi Dialectica, Rev: P. Profeſſor, conſequens videri facit, quod *omnes imprimis pias Eccleſiæ hiſtorias univerſaliter moliar de fabuloſitate reddere ſuſpectas.* Hoc mea me non docuit Dialectica conſequens eſſe; Tu vide ubi tuam didiceris, & hinc recurre ad Art. 2 num. 29. Si iſtic productis credere nolis; dic, qua alia ratione, non quidem excuſabiles, ſed tamen minus culpabiles videri poſſint illi tam multi, qui pro tuenda imaginaria quadam veſtri Ordinis prærogativa, finxerunt libros ſæpe dictos, falſificarunt bullas, commenti ſunt hiſtorias ſeculis prioribus inauditas. Mitte etiam manum tuam in ſinum tuum (hunc, inquam, Exhibitionis tuæ librum) & vide, an eam inde prolaturus non ſis leproſam inſtar nivis, totamque (ut ſic loquar) infarinatam mendaciis, non qualibuſcumque nec *pro religione* (qualia illi ſibi licere falſo arbitrabantur) ſed undequaque pernicioſiſſimis, unde excuſare Te nemo poſſit ab onere retractationis tam publicæ, quam eſt diffamatio publica; niſi forte ab iſto onere Te liberet communis vox & fama, quod illis omnibus jam patenter convictis, nemo amplius eis fidem adhibeat; adeoque ceſſet malum, cui mederi teneberis, etiam per tui ipſius diffamationem publicam.

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius hiſtoriam de nece Caroli Boni Comitis Flandriæ, & conſtantem civitatis Brugenſis in Flandria traditionem, præfidenter clamat, eſſe fabellam; & Brugenſes traducit, tamquam comicos & publicos hiſtriones.

RESPONSIO.

49 Nimio & immerito honore me afficis, Pater Rev. quando me auctorem facis præclariſſimi, & ab eruditis Brugenſibus æſtimatiſſimi, toto Martio Commentarii, de B. Carolo, Comite Flandriæ, ad ſecundum illius menſis diem. In hoc die, uti & in aliis tribus ſequentibus, nullam ego nec minimam partem habeo, exorſus figlinam diſcere in luto (ut fert adagium) in Sanctis Cadroë Metenſi Abbate, Oldegario Archiepiſcopo Tarraconenſi, Coleta Reformatrice Clariſſarum, ad diem ſextum pertinentibus; unde progreſſus ad diem [illegible]um; collegi Acta S. Joannis de Deo, quæ ad illius nuper factam canonizationem haud parvo adjumento fuerunt. Aliud, quod quidem momenti cujuſquam ſit, toto illo tomo habeo nihil, præter Vitam Magiſtri noſtri Bollandi, cujus iſtic ſunt Commentarii de Sanctis Eudocia Martyre, Caſimiro Confeſſore, Swiberto Epiſcopo. Cetera omnia adſcribenda erant nomini P. Henſchenii; niſi hujus modeſtia illud occultari maluiſſet, ne obfuſcaret nomen Bollandi, minimam eo in menſe partem habentis.

50 Interim, ſicut ægre ferre non poſſum quod Paternitas Tua, nullum notatum diſcrimen inveniens, Henſchenio Bollandoque adſcripſerit, quando commodum videbatur,

tur, lucubrationes, mei unius ſtudio digeſtas, ut eſt ille de S. Joſepho, cujus facta mentio Art. 10 §. 5; ſic, quando reprehendere aliquid vis, libenter patiar vice magiſtri, quamcunque inferre voles, contumeliam. Itaque reſpondeo, Brugas me ſocium ivi Henſchenio, quando Commentarium ſuum, jamjam prælo adducendum, illuc detulit, omnia ſubjecturus judicio Illuſtriſſimi tunc iſtic Epiſcopi, & hiſtoriarum præ cunctis Belgii Antiſtitibus ſcientiſſimi, Caroli van den Boſch: qui mox ut legere cœpit, adeo captus eſt eruditione rara atque multiplici illuſtratione rerum ad ſuam diœceſim ſpectantium; ut profeſſus nobis ſit, noctibus continuis tribus vix ſe potuiſſe indulgere ſomno, quin totum perlegeret, atque expenderet; omnia autem & ſingula, authenticis probata actis atque inſtrumentis publicis, vehementiſſime ſibi probari. Idem judicium erat D. Officialis Cortewile, & aliorum nonnullorum Canonicorum ac Juriſperitorum (quorum notare nomina non curavimus) qui eumdem Commentarium, ab Illuſtriſſimo ſibi laudatum, ſimiliter legerunt.

51 Nec alius eſſe poterat Brugenſis Nobilitatis ſenſus, ſi requiſitus fuiſſet. Quomodo enim illi non placuiſſet, illuſtriorem unam apud ſe Stratenſium quondam Toparcharum familiam, cujus adhuc aliqua poſteritas ſupereſt, ab aſperſa per vulgi ignorantiam infamia necis, optimo Principi illatæ, declarari liberam; totamque facinoris nefandi invidiam derivari in fæcem ſervilis conditionis? Hæc ſiquidem per avi ſui Erembaldi adulterium, Caſtellanique Brugenſis Domini ſui cædem, ad tantas evecta opes, ut non timeret nomen ſibi facere ex nobilium vicinorum vexatione injuſta; ideoque à Comite, non minus juſto quam bono, punita demolitione cujuſdam munitæ domus, quam habebant in Stratis, & unde in ipſas Dominorum Stratenſium villas crebro incurrebant; verſa in judicem ſuum ira, conſpirationem conflavit, quæ totius poſteritatis execrationem commeruit, quotannis ſolenniter innovandam. Hæc autem omnia patebant irrefragabili concordique relatione duorum coævorum atque in plurimis oculatorum teſtium; quorum Commentarios, eatenus obſcuratos, in lucem producebat Henſchenius.

52 Et primum quidem proferebatur vitæ mortiſque Hiſtoria, juſſu B. Joannis, tunc Morinorum ſive Teruanenſium Epiſcopi, ſcripta ab ejus Archidiacono Gualterio: qui tertio ante Comitis mortem die cum eo loquens, intellexerat, quanto ferretur deſiderio mortis pro Deo & juſtitia obeundæ. Quia tamen Brugis non adfuerat, cum cædes patraretur, Gualterius iſte, *Deum teſtatur*, num. 45, *ſe quæ de morte Comitis & miraculis retulit, viri religioſi Domini Heliæ Brugenſis Decani, Fromoldi Furnenſis Præpoſiti, & aliorum Clericorum & Laicorum, qui ſe ea vidiſſe affirmabant, cognoviſſe teſtimonio*: ſcripſiſſe autem ea, *quæ infra duos fere poſt mortem Comitis menſes conſummata ſunt*; ut veroſimile ſit, ſcriptioni iſti finem poſuiſſe proximo abinde Majo.

53 Alter Scriptor iſque multo copioſior, & ulterius progreſſus *per diſtinctiones dierum & geſtorum, quæ in ipſis facta ſunt diebus, uſque ad vindictam*, de parricidis divinitus & humanitus ſumptam, id eſt uſque ad Auguſtum anni ſequentis 1128; alter, inquam, Scriptor exhibebatur Galbertus, ipſius ſuæ Urbis publicus Notarius (primæ tunc dignitatis & auctoritatis officium id erat) quem ſumma cum accuratione coram omnia obſervaſſe apparet ex n. 99, ubi ait: *Inter tot noctium pericula & tot dierum certamina, cum locum ſcribendi ego Galbertus non haberem, ſummam rerum in tabulis notavi, donec aliqua noctis vel diei exſpectata*

pace,

pace, ordinarem ſecundum rerum eventum deſcriptionem præſentem; & ſic, ſecundum quod videtis & legitis, in arcto poſitus, fidelibus tranſcripſi: neque quid ſinguli agerent, præ confuſione & infinitatione, notavi; ſed hoc ſolum intenta mente notavi; quod in obſidione (eccleſiæ S. Donatiani, ubi cædes facta erat, & unde parricidæ veluti ex arce ſe tuebantur) *communi edicto & facto, ad pugnam & ejus cauſſam congeſtum eſt: atque ad hoc quaſi me invitum, ut ſcriptura commendarem, coëgi.*

54 Non credo quod in totis Sanctorum Actis ulla ſit aut erit certior aliqua invenienda hiſtoria, (quæ quidem non ſit ipſiuſmet Sancti manu conſcripta) quam ſit illa Boni Comitis, ſic à duobus illis edita; ut unus de altero ſciret nihil, Gualterio Teruanæ & Brugis cuncta examinante, interim dum Galbertus partim in eccleſia, partim domi ſuæ continebatur, ſingulis pene horis de vita periclitans. Sed illis iſta clam ſcribentibus, populus, amiſſi Domini dolore, & præſentium turbarum ſenſu fere actus in rabiem, non minus quam auctores cædis abominabatur eos, quorum cauſa irritati illi cædem patrarant; neque ſatis diſtinguens Stratenſes toparchas, ab iis qui domum in Stratis habuerant, licet genere ignobiles; communi utroſque invidiæ involvebat; ita ut abiret in proverbium, necdum abolitum è memoria, ut quoties mali grandioris aliquid patratum volunt ſignificare Brugenſes, dicant; *Hoc vel iſtud illi de Stratis fecerunt.*

55 Crevit autem magis invidia popularis contra Stratenſes, quando abdicato Guilielmo Normanno, receptus à civibus in urbem fuit Theodoricus Alſatius, & contra hunc illoſque ſtabant Toparchæ Stratenſes; ex quibus denique Brugas captivus adductus eſt *Walterus; nepos Thancmari, per quem occaſio & cauſa ſeditionis & pugnæ originem habuit inter Berſiardum* (Erembaldi ex filio, Bertholdi vero Præpoſiti ex fratre nepotem) *Comitis Caroli traditorem.* Tunc ſcilicet, ut Galbertus ait num. 174; *Brugenſes manus præ gaudio comploſas conferebant; quod captus eſſet Walterus, qui caput & principium fuit totius mali terræ noſtræ, pro cujus dolis Carolus Conſul traditus eſt; non quod ipſe tradidiſſet, ſed hoſtes ſuos Borſiardum & ſuos ad tradendum compuliſſet.* Ita Galbertus; atque mox addit: *Hæc quoque dico ſecundum ſenſum vulgi, & ſecundum furorem animi illorum, qui modo captivum Walterum præfatum ſuſpendiſſent, aut novo & inaudito mortis fine diſſipaſſent, ſi Comes* (Theodoricus) *permiſiſſet.*

56 Ab animis, ſic commotis & turbatis, ecqua verax diſtinctaque rerum geſtarum cognitio manare ad poſteros potuit, etiam poſt amniſtiam promulgatam? Cum ergo hiſtoria genuina lateret cives, Stratenſibus exinde numquam benevolos, propter altius jam radicatum odium quam ut facile aboleri totum poſſet; quid mirum, ſi non niſi confuſa notitia rerum ac perſonarum fuerit per os vulgi ad poſteros tradita, ac denique etiam ſcripto mandata? Factum hoc fuerit poſt annos centum vel ducentos, aut etiam ſerius, cum ſacra ſancti Comitis oſſa, novis forte miraculis clareſcentia, transferrentur ab eccleſia media in portatilem arcam, annuæ commemorationis die ſuper altari exponendam. Tunc ad conſuetam cornuum inflationem, pro parricidarum execratione ab olim inſtitutam, placuerit addere narrationem aliquam rei geſtæ, & compoſita ſit ea, quam Henſchenius appellat fabellam, cujus nec caput nec cauda (ut dicitur) cohæret, vera falſis commiſcens & vivos mortuis, pleráque anachroniſmis & contradictionibus. Prolixe hoc oſtendit Henſchenius, & proponit fabulæ ſynopſim §. 2 & 3; ſicut ea in vernaculis Flandriæ Annalibus, & hinc in poſteriorum ſcriptorum

hiſtoriis

hiſtoriis inſeritur, conformis ipſi proclamationi. Hujus & ego authenticam copiam Brugis nactus, poſſem ex Flandrico Latinam dare, niſi ſcirem id, ipſis etiam qui illam improbant, diſpliciturum. Eſt autem talis, ut non abſurde conjectaverit Henſchenius, initium habuiſſe ab aliqua de hoc argumento tragicomœdia; ita initio ludicra ſunt omnia, quæ deinde in triſtem vertuntur cataſtrophen, & majora veris reorum ſupplicia: quorum aliqui, iſtic quaſi in ſcena necati, inveniuntur adhuc poſtea in honore fuiſſe, & actis publicis ſubſcripſiſſe.

57 Optabat prælaudatus Carolus Antiſtes, formulam proclamationis iſtius, cui ipſummet cum ſuis Canonicis oportebat ex fundatione intervenire, ſi non aboleri totam, ſaltem ad normam veritatis, & abſque nominis Stratenſis traductione injuſta, reformari. Sed cum ejus rei arbitrium penderet à Cameræ Feudalis magiſtratu, cujus impenſis & ſacrum de Trinitate, & prædicta cornuum inflatio proclamatioque curatur, ex quodam ad id apud ipſum conſtituto reditu; non placuit Capitulo commovere homines, aliis prorſus curis & negotiis quam hiſtoriis intentos, fortaſſis nec commode ſatis laturos conſuetudines ſuas à Clero cenſurari; ſed potius expectare, donec ipſe ille Magiſtratus, lecto forſitan probatoque ab eorum aliquibus Henſchenii Commentario, ultro commoverentur id facere. Sed ut pauci grandia noſtra volumina legunt; pauciores, quæ legerint, integre apteque referunt; pauciſſimi curant aboleri errores ſibi minime graves; & quia Stratenſes, jam ferme extinctos, leviter urgebat nota tam vetus, quam à ſe removebant, dicentes, ex alio Stratenſium ramo ſeſe procedere; quin etiam metus ſuberat ne illâ contradictione commota plebs in novas efferveſceret iras; omnia hactenus manent ut erant; neque de mutatione cogitatum eſt amplius, maxime poſtquam Epiſcopus Carolus à Brugenſi ad Gandenſem Cathedram fuit tranſlatus.

58 Si ultimis annis, ſuſcitati à Te Patres Carmelitæ ad conflandam mihi undequaque invidiam, quiritari inter ſibi devotos cœperunt, ut quiritaris in titulo; factum id eſt cum exiguo vel nullo civium Brugenſium motu; ut patet ex eo, quod tali cauſa nullus privatim aut publice adhuc à noſtris auditus eſt queri, vel retractationem aliquam poſtulare. Ego tamen cenſui, officii mei eſſe, non omnino negligere jactam in me, vel potius in Henſchenium calumniam; & eorum quos nunc quoque credebam aliqua iſtic doctrinæ æſtimatione pollere, curavi denuo exquirenda judicia, mox infra proferenda. Interim noto quam plane res ſimilis vobis contigerit cum veſtro S. Petro Thomaſio.

59 Dederat Henſchenius (ut dictum Art. 11 §. 34) Vitam ejus, eatenus Ordini ignotam, prout eamdem ſcripſerat individuus itinerum comes ac morti præſens, Philippus Mazerius Cancellarius Cypri; & ego, annis 23 pòſt, Vitam alteram, inter ejuſdem Philippi codices ipſiuſmet manu ſcriptos repertam, addideram, auctore Joanne Carmeſſonio, Minorum Terræ-ſanctæ Miniſtro; commode in Cyprum advecto, ad panegyrim defuncto dicendam, formandumque de ejus virtutibus miraculiſque proceſſum. His duobus tam certis teſtibus concurrentibus, & Carmelitas certos reddentibus, quod Sancto iſti viro, neque Alexandriæ, neque in itinere quidpiam læſionis corporeæ fuerit illatum; numquid par non erat dimitti Martyrii titulum, temere ex Hildeſienſi & Saraceno aſſumptum? Numquid non conveniebat fateri, quam facile in veſtro Ordine fieri potuerit, ut veris etiam Sanctis veſtris affingerentur

falſæ

falſæ Legendæ? Pergitis nihilominus more veſtro, mihique indignamini, quia idem accidiſſe queror in Vita S. Angeli; hoc etiam infelicioris (ſi qua Sanctis in cælo beatiſſimis poſſit adſcribi infelicitas) quod non ſolum non habuerit vitæ martyriique auctorem coævum; ſed hunc etiam titulum arrogaverit ſibi alius, de infinitis impoſturis, velitis nolitis, convictiſſimus.

60 Cardinalis Baronius, ultimo ſuorum Annalium Tomo ad annum 1177, inter duas diverſiſſimas relationes de Alexandri Papæ III & Friderici Imperatoris apud Venetos congreſſu, *tamquam in bivio* conſtitutus: „ Nos, inquit, illud divinæ Scripturæ „ imprimis mente verſamus, ita monente „ Deo, Jerem. 6: *State ſuper vias, & videte,* „ *& interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit* „ *via bona, & ambulate in ea.* Et illi utique „ interrogandi, qui viam triverint ambu„ lando, non autem inexperti, qui tantum „ audita retulerint, eademque fucatâ colo„ ribus picturâ monſtraſſe, ſatis eſſe ad „ probationem exiſtimant, non conſide„ derantes, quod

„ *Pictoribus atque Poëtis*
„ *Quidlibet audendi ſemper fuit æqua po-*
„ *teſtas.*

61 „ Quamobrem nos non aliunde, „ quam ab auctoribus ejus temporis, & iiſ„ dem plane ipſis, qui rebus tunc geſtis „ interfuerunt, videruntque, atque præ„ ſentes manibus contrectarunt, cuncta „ deſcripturi ſumus. Addemus inſuper, ad „ confirmationem eorum quæ ex dictis „ auctoribus narraturi ſumus, cum plures „ ipſius Alexandri Papæ tunc ad diverſos „ Venetiis ſcriptas epiſtolas, de iis quæ ibi„ dem in eadem cauſa fieri contigerunt: „ adeo ut nulla de his vel levis dubitatio re„ liqua eſſe poſſit, trahique neceſſe ſit ſum„ mâ potentiâ veritatis in ejus conſenſum, „ non dubitantes tantum, ſed ipſos, ſi quos „ eſſe contigerit, obſtinatos & refractarios; „ qui ei, quam ſemel imbiberunt opinio„ nem, inhærent immobiles, perſiſtunt ſta„ biles firmique, nec pati poſſunt ab eadem „ quavis ratione divelli.

62 „ Accidit in iis (quod vitari poſſe „ perdifficile eſſe diſcimus experimento) ut „ quo præclarior de rebus præclariſſime „ geſtis ſit hiſtoria conſcribenda, ſæpe ir„ repat in auctorem, quod ſine auctore „ vulgatum fertur, quidpiam fabuloſum, „ quod ipſe ſcriptor prætermittere expa„ veſcat, ne contradicentium grandine denſa „ pulſetur: ſicque fiat, ut falſa admixta „ veris eodem decore tituloque gloriæ ful„ geant; atque mendacium veritatis, ut „ gemmæ vitrum, nomen obtineat, & „ pari pretio æſtimetur, atque cupientibus „ diſtrahatur; & quo nomine ſemel acce„ ptum, eodem ad poſteros, tamquam „ paterna hereditas, tranſmittatur; tena„ ciuſque poſſeſſum non libenter admittat, „ quod face veritatis admota veritati con„ trarium deforme eſſe mendaciũ arguatur. „ Quorũ occaſione, ut delectu habito (quod „ muneris noſtri eſt) ſegregaremus pretioſũ „ à vili, falſum à vero, immenſi ſunt nobis „ parti labores: ſed feliciter actum, niſi ex „ more pareret odium veritas, ut ſecundum „ divinum oraculum Iſaiæ 30, *dicant vi-* „ *dentibus; Nolite videre: & aſpicientibus;* „ *Nolite aſpicere nobis ea quæ ſunt recta: lo-* „ *quimini nobis placentia; videte nobis er-* „ *rores.* „

63 Ita Purpuratus ille, nec minus canis quàm crebris de falſitate expugnata laureis coronatus hiſtoriographus; expectans, *ut inclinata in veſperam die* (ſicut in peroratione finali loquitur) *mercedem accipiat à Patre-familias denarium diurnum. . . . Ab hora namque prima,* inquit, *conductus, indefeſſo ſtudio laboravi, ut puteos illos, quos antiquiores patres noſtri fodere, impii vero Palaſtini*

obſtruxerunt implentes humo, exhaurirem, purgaremque ab immenſa ſuperinjecta mendaciorum congerie; ipſoſque purisſimos interceptos latices revocarem ad uſum priſtinum ovium atque paſtorum. Hæc ille ſe ſcribere, ait, *pulſante jam oſtium morte*, in fine ejus tomi, quem Paulo Papæ V obtulit anno 1607 *nono kal. Iunii*, uno tunc ſolum anno minor me, nunc ſeptuagenario; atque haud ex vano præſagiens ultimam imminere horam. Hinc exeunte eodem Junio obiit, propter ea quæ alias ſumma fide ſcripſerat, tomi ſui ſexti vivi comburium paſſus; quid autem paſſurus fuerit, ob ea quæ de Ordinis Carmelitani initio ſcripſit, cito didiciſſet, ſi longior ſibi vita fuiſſet.

64 Non potuit neque voluit hoc diſſimulare Lezana veſter, vir alioquin optimus; ſed poſt annos 25 leonem mortuum allatrans; occaſione eorum, quibus ille S. Cyrilli Carmelitanum monachatum exploſerat aliquanto acerbius, repoſuit tomo ſuo 3 amaram unius è ſuis ſatyram, cujus ſupra memini Art. 8 n. 28. Conatur quidem iſtic ſuadere Lezana, Baronium ſe voluiſſe ſuper hoc excuſatum Ordini; ſed cum fatetur, noluiſſe quidquam, in aliquo pòſt edendorum tomorum retractandum polliceri; ſatis indicat eum, ad ſummum excuſaſſe (ut nonnumquam aliàs) quamdam acerbitatem phraſeos, in ſententia tamen perſtitiſſe. Hoc vero etiam demonſtravit in ſupra laudato ultimo tomo, ea de Ordinis origine ſub Alexandro III ſcribens, quæ quia in Martio ſimpliciter tranſcripſit Henſchenius, ad declarandum tempus, quo videbatur in Carmelum veniſſe primus ibi creditus Prior Bertholdus, tota hæc tempeſtas in ipſum meque eſt concitata, quæ plus furoris quam rationis habens, diu diſſimulantem me tacentemque, ad has demum Reſponſiones elucubrandas coëgit. Quantò felicior illo fuit Baronii continuator poſt annos 30, Odoricus Raynaldus, cui abſque litigio ſuum ceſſit ſilentium de rebus Carmeliticis, uſque ad Pontificiam Confirmationem Ordini datam & ultra; atque ita tacere ei licuit de Regula Albertina, primiſque Prioribus & tranſmigratione in Europam, de adventu S. Angeli & Martyrio, de Simonis Stockii ætate, viſione, ſcapulari, de Bulla Sabbatina, aliiſque omnibus utcumque controverſis; adeo ut fateri poſſit de hiſtoria Carmelitica, quod in alia cauſa Baronius, *Refugit animus tam denſum ſpinetum adire, quod horret vel è longe ſpectare.* Idem ut nobis liceret, quid non egi?

65 Sed redeo Brugas, quæſiturus quis iſtic hodie ſit de Henſcheniano Commentario ſenſus, eorum ſaltem qui legerunt; & quam parum *ad me evidentis falſitatis convincendum* faciat, *quod* (ut objicis num. 53) *ſingulis annis uſque ad hunc diem, ſolita Proclamationes Brugis facta fuerint: à quibus*, inquis, *indubie abſtinuiſſent & abſtinerent Brugenſes, ſi ea quæ in iſta annua Proclamatione circa S. Caroli necem ejuſque cauſam & conſpiratores leguntur, judicaſſent fabuloſa & familiæ Stratianæ injurioſa, prout illis Papebrochius molitur imponere.* Unde ? niſi ex digito tuo, ſugis, Pater Rev. in Camera feudali (ad cujus obligationes, ut dixi, Proclamatio illa pertinet) quæſtionem illam propoſitam unquam, nedum deciſam fuiſſe? aut alicui Dominorum cauſis ibi agendis intervenientium, cognitum, nedum lectum, accurateque expenſum fuiſſe prædictum Commentarium? An quia Fratres tui (qui nec ipſi videntur legiſſe quidpiam) nonnullis civibus, catenus omnium ignaris aliquid inſuſurrarunt, obmurmurantes, quod eos traduxerimus *tamquam comicos & publicos hiſtriones* (quibus verbis nuſquam eſt uſus Henſchenius) idque illi cum indignatione audierint; ſuccenſere nobis putas etiam prudentiores meliuſque informatos?

66 Inter

Digitized by Google

66 Inter hos cum eſſet rogatu meo inſtituta conſultatio, omnes facile conveniebant, ſeque id ex Aldenburgenſibus aliiſque monumentis demonſtraturos dicebant, diſtinguendas omnino familias duas; prænobilem unam, Stratenſium Dominorum; alteram, plebejam: quarum hæc, non illa, rea fuiſſet: ſed quod hæc plebeja unquam cognominata fuerit *van ter ſtraten*, id eſt *de ſtratis* (qua viâ videbatur utcumque excuſari poſſe uſus ambas confundendi) probari non æque poterat iis qui ſciebant, plebejis eo ſeculo nulla fuiſſe ſtata cognomina, ſive (ut tunc loquebantur) ſupranomina: contrarium enim apparebat ex ipſis Bertulfi Præpoſiti fratribus, *Lamberto Nappin, Deſiderio Haket, Wulfrico Knop*, aliis alio cognomine dictis. Quin etiam Dunenſis Abbas monſtrabat Privilegium anni 1139, & 12 poſt cædem, quo *Theodoricus Flandriæ Comes, Furnis conſtitutus*, dedit *Fratribus S. Mariæ de Dunis terram, quam Bertulfus Præpoſitus Brugenſis in parochia de Ramſcappel poſſedit, cum terra Erembaldi Cromminck ultra & citra foſſatum.* Idem eodem verborum tenore confirmantibus, Sampſone Remorum Archiepiſcopo, & Milone Morinorum Epiſcopo: quorum ſingularia diplomata, ſub nota anni 1153, monſtrabat idem Abbas, ex iis docens, prædictorum fratrum ipſiuſque Bertulfi parenti Erembaldo cognomen perſonale ac proprium, non vero gentilitium, neque ad poſteros tranſiturum, fuiſſe *Cromminck*.

67 Erant ergo qui non probabant, Erembaldi iſtius poſteros ab Henſchenio dici *Erembaldinos*, quaſi commune familiæ parricidalis ſupranomen, à progenitore ſumptum derivatumque ad poſteros, fuiſſet *Erembauts*, toti Brugenſi ciuitati ignotum. Sed in promptu reſponſio erat, id ab Henſchenio fieri, non adſtruendi talis cognominis cauſa, ſed ſolius diſtinctionis gratia, ut apparet ex num. 13 ubi ait, *Homicidas hoſce, quos Erembaldinos appellamus, ſcribit coævus Abbas Sugerius fuiſſe genere humiles, & de fæce conditionis ſervilis*: quin & hanc *primam fuiſſe viſam interfectionis cauſam*, ait Galbertus, quod, cum conſtaret, illos *ſecundum lineas cognationis ſuæ de ſervili conditione fuiſſe* ... *Comes ipſos ſuæ ſervituti vendicabat, cui illi ſe modis omnibus ſubtrahere nitebantur.*

68 Hinc veniebatur ad quæſtionem, an eſſet abolenda vel corrigenda Proclamationis formula: atque in hoc vel maxime variabant ſententiæ; aliis dicentibus, tam certis rerum geſtarum teſtibus omnino inhærendum, liberandoſque infamia Stratenſes; aliis econtra nihil movendum ſuſtinentibus, atque Erembaldi poſteros credi poſſe, à commorationis loco Stratenſes dici voluiſſe, adeoque non male ſic compellari ab hiſtoricis recentioribus atque in ipſa Proclamatione, de qua reformanda ipſimet Stratenſes non laborent: reliquos vero qui ceteræ narrationi irrepſiſſent errores, diſſimulandos potius fuiſſe, quam excutiendos ſcrupuloſius. Tales enim, inquiebant, vulgi errores nulla non civitas habet, quibus omnibus ſe velle opponere omneſque corrigere, infinitus ac ferme fruſtraneus ſit labor. His aliiſque rationibus, imprimis autem quia cum Feudali curia difficile apparebat negotium, ceteri quoque inducti ſunt, ut cenſerent movendum eſſe nihil: plerique tamen ab injuſtis Carmelitarum querelis, ſparſaque in populum invidioſa fama exemptum volebant haberi Henſchenium; cum quippe ſolis eruditis ſcripſiſſe, quæ nulla poſſint ratione convelli; male autem facturum fuiſſe, ſi duos tam præſtantes hiſtoriæ celeberrimæ ſcriptores (quorum notitia fere omnis Burgenſibus exciderat, & unius dumtaxat ecgraphum unicum idque recentius & non integrum, diuque quæſitum

Digitized by Google

nunc erat repertum) invidiſſet poſteris, & tenebris æternis damnaſſet. Ex horum ultimorum, numero rationeque prævalentium ſententia, præcipuus eorumdem unus Abbas Dunenſis, officii ſui eſſe putavit, hoc veritatis teſtimonium dare.

69 „ Rogatus meum qualecumque judicium proferre, circa ea quæ typis evulgavit R. P. Godefridus Henſchenius S. J. Hiſtoriographus in Actis Sanctorum, ad diem 2 Martii, de vita & nece B. Caroli Comitis Flandriæ: cenſeo, Auctorem hunc præclaram, ſuccinctam, & laudabilem operam præſtitiſſe in Hiſtoriæ veteris elucidatione, qua ſuſtinet, Erembaldi poſteros, tum conſilio, tum facto interfectores fuiſſe pii Comitis Caroli. Moveor vel maxime, quod neglectis neotericorum fabellis, ſuam hanc opinionem ſtabiliat, productis, qui latebant, ſcriptoribus ſynchronis; qui aſſerunt, ſe hiſtoriam hanc tractare, ſecundum ea, quæ ipſimet præſentes, vel viderunt, vel audiverunt à viris fide dignis. Et quamvis ſcriptores moderni indiſtincte velint, auctores necis prædictæ fuiſſe Stratenſes; ſi tamen hiſtoriæ veritas funditus examinetur, recedendum non eſt à P. Henſchenii opinione, dum culpam omnem perpetrati facinoris conjicit in Erembaldinos: eſto & hi non incongrue Stratenſes appellari poſſint. Nam non ſolum Gualterius & Galbertus ſcriptores coævi, ſed & moderni ferme omnes tradunt, quemdam Erembaldum, ex infima fæce populi procreatum, ad Caſtelaniam Brugenſem evectum eſſe; à quo filii quinque generati ſunt. Inter hos Lambertus ſecundo-genitus prolem maſculam procreavit, nomine Borſiardum; qui poſſeſſiunculam ſibi comparavit in Straten (nempe in dominio Nobilium Stratianorum, ſito Brugas inter & monaſterium S. Andreæ) atque in ea domum conſtruxit. Cumque eo ſæpius confluerent iſtius Erembaldi poſteri, divitiis ſuis injuſte conquiſitis jam facti præpotentes, & Nobilibus Stratianis aliiſque valde formidabiles; à vulgo ſæpius inde vexato appellati etiam ipſi ſunt Stratenſes; ſed male, & per abuſum; cum ipſi non eſſent de nobili familia Stratianorum oriundi, ſed potius Erembaldini vocandi, à ſuo progenitore Erembaldo.

70 „ Hinc cum Hagiographus memoratus, primus diſtinxerit Erembaldinos, abuſive dictos Stratenſes, à prænobilibus Stratianis, qui ſemper fideles fuerunt Comiti ſuo Carolo, ejuſque, tum in vita, tum poſt mortem ſtrenui defenſores; non eſt cur doctiſſimus, & hiſtoriarum peritiſſimus hic Auctor ſibilum vel cenſuram mereatur; cum id ſolum intenderit, ut prænobilis familia de Stratis parricidii notâ liberaretur. Nec me commovet Proclamatio annua, quæ in Burgo Brugenſi contra Stratenſes, per ſonitum cornuum poſtmodum inſtituta eſt à Flandriæ Comitibus, Caroli pii ſucceſſoribus, utique in deteſtationem facinoris prætacti; cum hæc ſit ſimplex enarratio facti, perpetrati à Borſiardo, ceteriſque Erembaldi poſteris: qui propter domum quam, ut dixi, habebant in dominio ter Straten, inſtar arcis munitam, & à pio Comite propter cauſas juſtas everſam, Stratenſes quoque dicti, facti ſunt jurati inimici, tum Comitis, tum familiæ Stratianæ. Quapropter præſentibus fidem facio, nihil unquam hic Brugis commotionis aut ſcandali ſubortum eſſe ex Henſchenii opinione: quod idem plures viri graves, deſuper à me conſulti, mecum aſſerere parati ſunt. Dabam Brugis Flandrorum 2 Maji 1697.

MARTINUS ABBAS DUNENSIS.

71 Eo-

71. Eodem menſe die 15. dignatus etiam eſt ſuam ſuper his ſententiam mihi ſcribere Ampliſſ. D. J. de Baillencourt, Brugenſis Archidiaconus, vir nihilo minoris, quam prælaudatus Abbas eruditionis & lectionis, præſertim hiſtoricæ & antiquariæ. Tenor epiſtolæ ejus hic eſt.

Reverende in Chriſto Pater.

72 NUllis umquam encomiis ſatis laudari
,, poterit ingens animi magnitudo
,, Patris Bollandi, Acta Sanctorum tam
,, operoſe illuſtrare aggreſſi; Patris Hen-
,, ſchenii, tam vaſtæ molis operi humeros
,, ſubſtituentis; & demum veſtræ Paterni-
,, tatis, tam difficilis provinciæ onus exci-
,, pientis: vigebitque apud litteratos omnes
,, numquam interitura tam amplæ eruditio-
,, nis virorum memoria. Sane P. Henſche-
,, nium, de Flandria noſtrâ & civitate
,, Brugenſi optimè meritum cenſeo, qui
,, vitæ & necis Caroli Comitis, filii S. Ca-
,, nuti Regis, ab auctoribus ſynchronis con-
,, ſcriptam evulgavit. Quamvis enim lau-
,, datus Pater in quibuſdam recedat à Pro-
,, clamatione hiſtoricâ, quæ quotannis in
,, Burgo Brugenſi ad valvas eccleſiæ cathe-
,, dralis, diebus Veneris in menſe Martio,
,, circa veſperam, à Feudatorio quodam
,, legi ſolet; & præſertim in eo, quod Stra-
,, tianos neget cædem præfati Comitis pa-
,, traſſe; nullam hac in civitate inde turbam
,, obortam intellexi, nec timendam fuiſſe
,, autumo; cum adhæreat ſcriptoribus co-
,, ævis, qui res quas ipſi viderunt, aut
,, publice notas recentiſſimeque factas, char-
,, tis commiſerunt. Scribit Gualterius, Ar-
,, chidiaconus Morinenſis, valde judicioſe
,, & ſincerè vitæ & mortis ſeriem Caroli
,, ſancti Comitis, ad ſanctum Præſulem,
,, ipſiuſque Comitis amiciſſimum & fami-
,, liariſſimum, Joannem Epiſcopum Mori-
,, nenſem, dum adhuc tota Flandria ardebat
,, in vindictam facinoris tam immanis: ſcri-
,, bit de mandato ipſius Epiſcopi ad poſtero-
,, rum inſtructionem, & rei peractæ me-
,, moriam: ſcribit tam ea quæ ipſe vidit,
,, quibuſque præſens adfuit, quam quæ
,, audivit ab iis, qui viderunt, rebus factis
,, interfuerunt, iiſque primariis, ſelectis,
,, & fide digniſſimis. Narrat Galbertus,
,, Notarius Brugenſis, vir, ut ex ſcriptis pa-
,, tet, candidus & ingenuus, quæ dietim
,, contingunt tempore perpetratæ cædis,
,, quæque ipſe propriis oculis curioſus in-
,, ſpectat, viſaque à ſe ſucceſſive in tabulas
,, refert, nec ulla parricidarum flagitia, aut
,, familiæ dedecora diſſimulat. Quis non
,, potius adhæreat ejuſmodi teſtibus, quam
,, malè conſutæ narrationi, quæ poſterius
,, ævum ubique redolet, erroreſque palpa-
,, biles contra fidem hiſtoriæ complectitur?

73 ,, In antiquis diplomatibus, quæ ve-
,, ritatis hiſtoricæ lapis lydius ſunt, nullibi
,, confunduntur ii, qui ſe de Stratis inſcri-
,, bunt, cum Erembaldo Caſtellano aut ejus
,, progenie, quorum nemo Stratianorum
,, nomen aſſumpſiſſe deprehenditur: imo
,, frequentiores rixæ inter utramque fami-
,, liam, ob prædiorum viciniam obortæ,
,, aliæque plures circumſtantiæ ſatis in-
,, nuunt, nullo eas inter ſe neceſſitudinis
,, aut conſanguinitatis vinculo junctas fuiſ-
,, ſe. Qui autem poſtmodum ſatis inepte
,, Proclamationem illam concinnarunt, qui-
,, buſlibet perſonis gentilitia ſuperno-
,, mina (ut infimæ Latinitatis voce utar)
,, ſtudioſe aſſignantes, etiam ipſi Ca-
,, rolo Comiti, quem Lauwardum indi-
,, gitant; familiæ parricidalis nomen non in-
,, venientes (quod ſeculo iſto rariora adhuc
,, eſſent, quæ ad poſteros tranſmitterentur,
,, & quæ demum ſeculo decimo tertio paſ-
,, ſim invaluêre); perſpicientes etiam nemi-
,, nem liberorum Erembaldi eodem ſuper-
,, nomine appellatum; ipſoſque proinde,

 ,, nec

„ nec Erembaldinos à patre, nomine vide-„ licet perſonæ non gentis (cum & eodem „ tempore viverent aliarum familiarum „ etiam Erembaldi) nec Hakettios, Cnop-„ picos, vel Nappinios, utpote diverſis „ nominibus, quæ iſti fratres ſigillatim ſibi „ unis appropriaverant, totam familiam „ indigitari poſſe; arbitrati ſunt fortaſſis, „ nullum aptius ei aſſignari poſſe, quam „ à loco de Stratis, in quo domicilium aut „ ſaltem domum ſuburbanam non ignobi-„ lem Borſiardus, ex eadem ſtirpe partici-„ darum anteſignanus, poſſidebat, à qui-„ bus domibus ſolebant iſta ætate ſæpius „ primores nomina deſumere. Addi poteſt, „ quod populus tantum non in furorem „ ob necem amantiſſimi Principis actus, „ proclivisque ad funeſtos flagrantis ira-„ cundiæ impetus effundendos in quemli-„ bet, quomodocumque ſceleris partici-„ pem; ipſos Stratenſes infamis patibuli „ ſupplicio addixerant, eo quod caput & „ principium totius mali haberentur, ob „ rixas cum Erembaldi progenie exortas, „ indeque animum Comitis exacerbatum; „ nec, niſi furori populi modeſte ſe ſubdu-„ centes, mortem evaſerunt. Ex diſſidiis „ ergo cum Stratenſibus, populique in eos „ exaſperatione; ex domicilio & prædiis „ Borſiardi in Stratis, unde non minima „ malorum materia profluxerat, & quòd „ hujus familiæ nomen aliud non eſſet; pro-„ num fuit, caſuum permixtione & vul-„ gari errore, patricidas quoque appellari „ Stratenſes.

74 „ Quando vero Proclamatio illa cœ-„ perit, non ſatis compertum eſt. Non „ crediderim illam à tempore Guilielmi „ Normanni decretam: nec enim Gualber-„ tus, qui uſque ad mortem ejuſdem Co-„ mitis minuta quæque, præſertim quæ „ Brugis contigêre, deſcripſit, rem ita „ notabilem, & quæ defuncti Caroli me-„ moriæ non parum decoris adfert, tam alto „ ſilentio preſſiſſet. Si mihi conjicere liceret, „ in hoc propenderem; Proclamationem „ iſtam, quæ ut præ ſe fert, à Comitibus „ ſucceſſoribus imperata eſt, tum primum „ edictam eſſe, cum frequentiores ſeditiones „ in Flandria excitari cœpiſſent. Populus „ enim tumultum ſuſcitans, audaciores ſæpe „ profert, qui in caput Principum conju-„ rant, & ad perpetranda quæque flagitia „ fæcem plebejam ſtimulant, propoſitis ma-„ jorum ejuſmodi auſis. Igitur, ne, quod „ in Carolum Comitem immane facinus, ac „ in Flandria hactenus inauditum patra-„ tum fuerat, perniciosum præberet exem-„ plum; atque ut perdiſceret poſteritas, ne-„ minem impune Principibus necem ma-„ chinari, non improbabile forte videbitur, „ quod terroris incutiendi nomine, Pro-„ clamatio illa, quæ ex vulgaribus traditio-„ nibus non ſatis expenſis compilata fuit, „ enarratque ſupplicia ſceleratis illata, (non „ juxta rei peractæ ſeriem, ſed criminis „ admiſſi meritum adinventa) juſſa fuerit „ publicari.

75 „ Verum, ut dixi, mera conjectura „ hæc mea eſt, quam veroſimiliori libens „ ſubmitto. Regeſta enim Capituli noſtri „ quæ ſuperſunt, ad ætatem iſtam non „ perveniunt: unde, quantum mihi videre „ licuit, aliud nihil reperi, quam quod 6. „ Junii anni 1403, occaſione devotionis „ quarumdam honorabilium perſonarum „ erga Capellam SS. Trinitatis, in templi „ ſolario ab ipſis nuper exornatam, duæ „ Capellaniæ cum Cuſtodia illic fundantur, „ aſſignatis quibuſdam reditibus, nullâ om-„ nino Caroli Comitis coràm iſto altari ma-„ ctati factâ mentione. Anno vero 1606, „ die 23 Februarii, dictam Capellam, de-„ turpatam forte à tumultibus ob reli-„ gionem ſeculo ſuperiori exortis, nitori „ nondum reſtitutam reperio, pietate Re-„ verendiſſ.

„ verendiſſ. Domini Caroli de Rodoan, „ Epiſcopi Brugenſis id procurante, eundemque 1 Martii 1610 effeciſſe, ut Miſſa „ annua, quæ ad iſta uſque tempora de Requiem pro dicto Comite cantari conſueverat, impoſterum in ejuſdem memoriam „ celebraretur de S.S. Trinitate. Elevationem ſacrorum oſſium factam jam à pluribus ſeculis non dubito; determinatum „ vero tempus me latet; ac præter Gualteri „ Archidiaconi narrationem, in membranis „ exaratam veteri charactere & ſtructurâ; „ & Galberti Notarii, recenter tamen & „ temporibus noſtris ſcriptam; nihil apud „ nos ſcio de Caroli Boni Actis aſſervari.

76 „ Optarem tam indefeſſo Paternitatis Veſtræ ſtudio majorem elucidationem „ ſubminiſtraſſe, quod fieri forſitan potuiſſet, niſi aut deceſſorum incuria obſtitiſſet, „ aut tempus rerum & imprimis chartarum „ edax, documenta ſubſtraxiſſet: non impediet tamen. quin perenni venerationis „ cultu ſubſcribar. Brugis 25 Maji 1697.

Reverende admodum Pater,

Paternitatis veſtræ humillimus & devotiſſimus famulus,

I. DE BAILLENCOURT.

Archidiaconus Brugenſis.

77 Ex hac epiſtola intelligitur, auctorem exiſtimare, quod Proclamatio ſæpe dicta, neque tam vetuſta ſit, ut poſſit à primis poſt S. Carolum Comitibus inſtituta credi; neque tam nova, ut ad hujus ſeculi initium vel ſuperioris dimidium referatur. Sed medio aliquo tempore, cum civiles motus in Flandria frequentes, ipſis quoque Comitibus exitiales futuri formidarentur. Talis conjectura, veroſimilis ſane, reducit mihi in memoriam Comitem Ludovicum Creſciacum, qui anno 1323, tertia Flandrorum rebellione, ab ipſis captus, Brugiſque carceri mancipatus, indigna multa in ſe ſuiſque pertulit; unde liberatus, & an. 1327 victoria de quartum rebellantibus potitus, ſequenti mox anno, memorabili pluſquam quingentorum reorum ſupplicio aliiſque populo impoſitis mulctis, eumdem compeſcuit; quare non abſurde cogitare quis poſſit, inter alia ad terrorem inſtituta, etiam fuiſſe Proclamationem aliquam.

78 Supra hanc tamen ſapuit vir Brugis Conſularis D. Nicolaus d'Eſpars, cujus in noſtri Collegii Bibliotheca extat Chronica [illegible]a, minutiſſimo ac difficillimo charactere autographa. Hic enim, fortaſſis ex ſibi lecta Galberti vel Gualterii hiſtoria, narrat præmemorati Erembaldi cum Domina ſua impudicum commercium, quo mediante Dominum ſuum Boldrannium Caſtellanum necavit, & ipſam adulteram uxorem habuit unà cum Caſtellania: cujus etiam filius Lambertus, ob campeſtrem ſuam domum in Stratis obtinuerit ſupranomen van ter ſtraten. Sed cum ipſe hoc nomine non inveniatur uſpiam uſus, veroſimilius eſt, non ipſum, ſed filium Borſiardum cognomen tale, non tam arripuiſſe vulgari errore inditum, quam una cum ſuis tenuiſſe, ſic tamen ut eo in publicis Actis numquam uterentur; an autem eo uſi ſint ex poſteris aliqui, unde divinabimus?

79 Interim defenſus undequaque manet Commentarius Henſchenianus, & ego cum eo Brugenſibus purgatus ab impacta calumnia: quam tamen ſic non poſſum dimittere, quin Lectori indicem, quod hanc excurſus fuerit Accuſator ab inſigni mendacio, n. 50 allegans Gualterium & Galbertum, quaſi in narranda cauſa necis conſentientes Chronicis & Proclamationi vulgatæ; ſic enim con-

concludit. *Certum igitur videtur, inordinatam nonnullorum divitum ac prapotentum, ſive mercatorum ſive nobilium, cupiditatem & avaritiam (quam piiſſimus Comes illa famelica tempeſtate conabatur coërcere ac refrenare) conſpirationis in necem Caroli fuiſſe cauſam & originem.* Ambo quidem illi, Gualterius ſcilicet num. 18, & Galbertus n. 115, deſcribunt famem & inediam, quæ duobus ante necem Caroli annis graſſabatur in Flandria; commendantque illius ſingularem erga pauperes liberalitatem, providaſque ordinationes pro laxanda annonæ anguſtia: ſed neuter meminit ullius ex ea cauſa querelæ, inter mercatores vel nobiles, aut quemquam avaritiæ vel monopolii reum facit, qui fuerit à Comite coërcendus.

80 Imo Galbertus, qui de fame illa egerat Cap. 1, non niſi poſt prolixe narratam recuſationem Romani Imperii Regnique Hieroſolymitani, accedit Cap. 2 ad occaſionem odii in ipſum concitati, n. 11 ſic ſcribens: *Poſtquam igitur clementia Dei flagella ſubtraxerat .... volens Comes pius iterum revocare honeſtatem Regni, perquiſivit qui fuiſſent de pertinentia ſui proprii, qui liberi in regno .... & quos de pertinentia ſua perquirere poterat, ſibi vendicare laborabat. Unus autem Præpoſitus Bertulfus Brugenſis, & frater ejus Caſtellanus in Brugis, cum nepotibus ſuis Borſiardo, Roberto, & Alberto, & ceteris de illa cognatione præcipuis, elaborabat omni aſtutia & ingenio, quomodo à ſervitute & pertinentia Comitis ſeſe abſentaret & ſubterfugeret: nam & ipſi de Comitis pertinentia erant conditione ſervili.* Ecce ſolam & unicam originem & occaſionem mali, multis deinde cauſis ex parte Stratianorum nobilium, à Comite vindicatorum & defenſorum, auctam. Et tu, P. Sebaſtiane, audes allegare Gualterium & Galbertum, ut teſtes cauſæ prorſus diverſæ, & à neutro uſpiam vel leviter indicatæ?

81 Quomodo autem etiam non vidiſti in Commentario Henſcheniano n. 14, quam inepte inducantur à fabulatoribus refutandis, Bertulfus Præpoſitus ejuſque frater Lambertus, ab Hanſeaticis ſive Oſterlinganis mercatoribus frumenta navibus è ſeptentrione advecta coëmentes, decimas item omnes vicinorum monaſteriorum comparantes, & inde horrea ſua complentes, quod ſcilicet frumentum Comes auferri juſto pretio, & pauperibus diſtribui juſſerit? Atqui jam debueras legiſſe n. 12, Hanſeaticam Oſterlingorum Societatem primum coaluiſſe circa an. 1270, ſeſqui ſeculo poſt mortem Boni Comitis; Brugenſes vero in eamdem Societatem conveniſſe (teſte Sandero lib. 1 rerum Brugen. cap. 2) anno 1392, cum ſcilicet jam cœpiſſent Brugæ excreſcere in Emporium totius Flandriæ, quod antea non ſciuntur ſic fuiſſe.

82 Hinc porro primum quidem apparet inſulſitas male conſutæ fabellæ, tempora tam diverſa connectentis; inde vero Chronicarum & Proclamationis iſtius ætas, tam exigua, ut ægre poſſint conſcriptæ credi ante an. 1300, aut forte etiam 1400. Poſſet etiam ineptia Proclamationis probari ex cognomento *Lauwardi*, Bono Comiti addito, ut notavit D. Archidiaconus. Hujus enim figmenti occaſio inde ſumpta videtur, quod ille fuerit filius S. Canuti, Regis Daniæ ac Martyris; hujus autem ex Erico fratre, dicto Bono, nepos Canutus alius, etiam Sanctus & Rex Obotritorum atque Dux Sleſwicenſium, cujus Acta habentur 7 Februarii; qui cum perſonali cognomento diceretur *Lauwardus*, id eſt *Legum cuſtos*, (ſicuti Ericus parens ſimili cognomento à ſuis Bonus vocabatur) confuſis in unum duobus Canutis patre ac patruele B. Caroli, videntur hunc aliqui feciſſe filium *Canuti Lauwardi*; quod fabulatores acceperint, ac ſi

ſi Laubard fuiſſet cognomentum gentilitium regii in Dania ſtemmatis. Id vero hic addere placuit, ad roborandum argumentum D. Archidiaconi.

83 Sic refutatâ primâ calumniâ, unde huic Paragrapho initium dederas, Pater Rev. venio denique ad eam, qua ipſum concludis num. 53; & cujus non meminit Titulus præmiſſus. Sumitur autem hæc ex eo, quod *alumnus Societatis, quæ tot tantaque beneficia a civitate Brugenſi accepit, (prout ſumptuoſum templum & ſolenne collegium, Brugenſium liberalitate extructum, teſtatur)* .... *de ſanctiſſimo Cruore Domini, pretioſo iſto theſauro, miraculis claro, & populi devotione undequaque confluentis celeberrimo, ne vel verbum ſcribo, ſed lectorem pro co remitto ad ſcriptores Brugenſes; quaſi non mereatur in iſtis craſſis voluminibus locum habere, ſicut alia quævis antiqua eccleſiæ monumenta & miracula, ad perpetuam rei memoriam.* Pro reſponſo ſit, Pater Rev. Monitum 5 quod poſt Notitias breves triplicis Status, una cum Martio editas, ſic legitur in Notitia 4 Operis reliqui & auxilii ad illud poſtulati:
„ Ad Deiparam Virginem Mariam quod
„ attinet, & miracula per eam ejuſque
„ imagines, per Dominicæ Crucis ſimilium-
„ que Reliquiarum particulas, toto orbe
„ patrata; item ad Chriſti ſervatoris noſtri
„ icones, vel Euchariſticas ſpecies, prodi-
„ giis extraordinariis famoſas (quæ, ſimili
„ quo opus hoc texitur modo, collecta, di-
„ geſta, illuſtrata, multis magniſque volu-
„ minibus conficiendis ſola ſufficerent) ea
„ nunc prætermittuntur omnia, ne in im-
„ menſum opus excreſcat.

84 Eſt quidem locus, quem accuſas Rev. Pater, non meus, ſed Patris Henſchenii, qui ad uſque Junium incluſive ſeriem Prætermiſſorum ordinavit; non tamen queror eum mihi imputatum; ſed quod non conſideraſti, quam multa alia iſtiuſmodi tertia die Maji, occaſione repertæ tunc Crucis, potuiſſemus proponere, nihilo minus illuſtria quam ſacer Cruor apud Brugenſes (puta Clavus unus, fræno Conſtantiniano inſertus ab Helena, quem ipſimet vidimus Mediolani circumgeſtari à Cardinali Archiepiſcopo, ubi non ſolùm Collegium habet Societas, ſed & Domum profeſſam & Domum probationis) queror, inquam, quod iſtud non conſideraſti; ſimulque non cognoviſti, ſpecialis omnino erga Brugenſes affectûs fuiſſe, verba pauca, ibi, præter conſuetudinem, toto opere priori ſervatam, atque adeo Tibi non ignorabilem, ſic poſita: *Memoria ſacri Sanguinis Chriſti colitur Brugis in Flandria. De hac ſolennitate videri poſſunt Molanus in Natalibus Belgii, & ſcriptores de rebus Brugenſibus & Flandricis.*

85 Studióne an caſu abſtinueris à nominando Molano, neſcio. Si eum legiſti, vidiſti etiam, de Cruore illo non multa folia, imo nec dimidium unum impleri potuiſſe. Vidiſti pariter ex ea quam ibidem Molanus ſubdit Annotatione, tamquam doctrinâ à S. Thoma traditâ, & ab omnibus veris Catholicis indubitanter tenendâ; magna diſcretione uſos nos, quod prætermiſerimus quæſtionem ab eo tactam, minimeque gratam futuram Brugenſibus, niſi eam potuiſſemus decidere contra receptiſſimam Theologorum ſententiam ipſiuſque D. Thomæ. Hoc autem an Tu auderes facere, P. Profeſſor emerite, vehementer dubito; nam in quamcumque partem te verteres, incurreres vel in plebis offenſam, vel in Scholaſticorum invidiam, quod utrumque non aliter quam ſilendo cavetur.

Digitized by Google

ARTICULUS XXII.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea, quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, effutit contra omnium fere Ordinum hiſtorias, traditiones, monumenta, Sanctos & Scriptores.

RESPONSIO.

SI in Titulo poſuiſſes, *Nonnullos*, tuo ſaltem conatui, Rev. Pater, utcumque is reſpondiſſet; nominas enim ſequentibus ſeptem Paragraphis, ex omnibus Ordinibus (quos Silveſter Maurolycus, in Oceano Religionum, plures quam octoginta recenſet) ut ſummum decem, & inter hos, aliquos omnino gratis. Sed novum Tibi non eſt, imo ordinarium, grandi & indefinito ac pene univerſali termino uti in Titulis, breviſſimo numero coarctandis, cum ad rem venietur. Nunc vero quid aliud probas de paucis illis, quam quod eorum paucula quædam, vel ſuſpecta habuerim, vel erronea demonſtraverim? Paucula, inquam, reſpectu infinitorum quæ laudo, probo, & magnifice illuſtro, ultra quam ipſimet Ordinum eorumdem ſcriptores unquam fecerunt, aut etiam facere tentaverunt.

2 Et quis demum eſt Ordo, qui præſumere auſit, in hiſtoriis, traditionibus, monumentis, Sanctis ac Scriptoribus ſuis, omnino non aliquid inveniendum, quod eruditiores ipſorum nunc non cenſeant aut confictum ex toto, aut licenter & ignoranter interpolatum, aut ſaltem de alterutro vitio ſuſpectum? Hoc vero quomodo diſſimulabit & intactum præteribit is, cui ex profeſſo incumbit tractare de ſingulis; nec tantum ea indicare quæ obſervaverint ipſimet, ſed quidquid etiam obſervaverunt alii (nam in propriis multa non videri philautia facit) & quæ denique, diſcuſſis expenſiſque omnibus, notavit ipſe poſt ceteros omnes? *Horum* quidem *occaſione immenſi* (ut expertus in ſe, Baronius loquitur) *ſunt parti labores*, in quibus tamen *feliciter actum cenſeri deberet, niſi ex more pareret odium veritas*.

3 Hanc ſcilicet omnes, ſtantem ad oſtium alienum, laudant & amant; à ſuo longius abeſſe cupiunt. Acta Sanctorum Januarii ac Februarii, in quibus eadem veritas plurium pulſabat oſtia, Carmelitarum vero vix eminus aſpiciebat, extollebant hi laudibus propemodum infinitis; emenda, legenda commendabant omnibus: dicebant cum Patre Bonæ-ſpei, parte 1. Armament. n. 767, opus

opus futurum, ſuper omnia alia hominum opera, quaſi gigas inter pigmæos commendatiſſimum. Quid vero P. Daniel à Virgine Maria? Auctores Prolegomenorum ſatyricorum ad Speculum ejus novum, eum inducunt, gaudentem ac jubilantem, quia videbat

Sanctorum decus, acta ſanctitatis
Auferri tineis maliſque blattis.

Quin & plaudere auctoribus ipſuſſic faciunt:

Felices calami, laborque felix!
Beati calami, laborque ſanctus!
Felix Henſchenius; comeſque felix!

4 Ast quam cito verſa iſtæc omnia! Ubi ſingula videbantur aurea, viluerunt ut ſtercora, imo viſa ſunt carcinomata, igne ferroque curanda. Ac primum quidem, propter tria verba, ex Baronii ſenſu prolata ab Henſchenio, & propter ejus conſtans de prætenſa antiquitate ſilentium, (cui tamen acquieſcere Ordinem toties proteſtatus fuerat idem P. Daniel) digni ſumus viſi, contra quos, (æque ac contra Baronium, Suarezium, & ceteros apertius locutos) bonam ſui Armamentarii partem inſtrueret P. Bonæ-ſpei; quò nos, nominatim provocati, manifeſtaremus palam ſententiam noſtram, ſolis ipſis eatenus cognitam. Quo facto tota mox in nos effuſa eſt Armamentarii pars ſecunda; quam quaſi denuntiatio palam bello, ſecuti ſunt famoſi libelli plurimi, nullo modo ordineque ſervato. Omnibus deniq; palmam præripere voluiſti in hac tua Exhibitione, Pater Rev. ita opus accuſans ipſimet Apoſtolicæ Sedi, quaſi totum, ex quo ei nomen meũ acceſſit, diverſum ab eo quod ante fuerat, aliud jam non foret quam farrago meriſſimarum ineptiarum, ipſiſſimumque Augiæ ſtabulum, flammis exurendum potius quam flumine eluendum. Pater autem Daniel, cui Januarius ac Februarius innocentes toti, videbantur

Favere omnibus, invidere nulli,
Adeſſe omnibus, nocere nulli;

aliis repente oculis aſpicere incipiens Martium & Aprilem, licet ſimili ſtudio nec impari ſucceſſu ſecernentes pretioſum à vili, verum à falſo, certum à dubio,

Ipſos rodere vidit ille Sanctos,
Et vidit titulos negare Sanctis,
Et Pſeudi titulo vocare Sanctos;
Et dixit: Studium laborque pſeudus,
Vindictæ labor eſt, & invidentis.

5 Optandum eſt quidem, ſed neutiquam ſperandum, ut omnes & ſinguli tam ſimus in propriis, quam in alienis defectibus lyncei; optandum item, ut quod ipſi non videmus in nobis primi, id ab aliis animadverſum accipiamus, ſi non gratanter (ut ſoleo ego) patienter ſaltem. Optandum denique, ut omnes Religioſi Ordines, ab ipſis ſuis initiis tam fuerint & ſint memoriarum veterum ſcribendarum ſervandarumque ſtudioſi, quam ſunt aliqui: quos inter numerari mereatur noſtra minima Societas, inter ipſas litteras nata, educata & adulta. Tunc enimvero plures eorum, neque tam multa haberent incerta, & nonnumquam falſa; neque res ipſorum tractantibus tantum laboris invidiæque ſuccreſceret. Sed neque ſic præſumere deberent, non aliquando futurum, ut in aliquo poſſint ac debeant corrigi, proprio vel alieno admonitu.

6 Etenim, ut in noſtra Societate exemplum ponam, quid in hac, poſt S. Ignatium Fundatorem, illuſtrius eſt quam S. Franciſcus Xaverius, Indiarum Japoniæque Apoſtolus? Et tamen non admodum multis poſt ejus obitum annis, certe non dimidio ſeculo integro, obrepſit in noſtras hiſtorias error circa annum ejus in mundo natalem; quo factum eſt ut qui fuit omnium Sociorum Ignatii ferme natu minimus, creditus ſit pene ſenior omnibus ad Societatem veniſſe, quaſi natus fuiſſet anno 1497. Et hæc opinio tenuit apud nos uſque ad annum 1677, quando primus eum errorem

animadvertit, Hiſtoriæ noſtræ poſt Orlandinum & Sacchinum continuator, Petrus Poſſinus; ſcriptaq;, adm. Rev. P. Generali Oliva approbante, propriâ de eo argumento Diſſertatione docuit, *ex Iaſi patris, & Azpilcuetæ fratris majoris arcanis ſcriptis, in unam aſſertionem conſpirantibus*, luce meridiana clarius, quod ſit *natus S. Franciſcus Xaverius die ſeptimo Aprilis anni milleſimi quingenteſimi ſexti.*

7 Ea Diſſertatio, per Provincias ſparſa, varios (ut in re nova fit) judiciorum excitavit fluctus; aliis evidenti demonſtrationi manus mox dantibus, aliis ægre deponentibus inveteratum præjudicium, multoque ægrius perſuaderi ſe patientibus, quod primos accuratiſſimoſque alioquin hiſtoricos noſtros, ipſumque Vitæ ſcriptorem Turſellinum, latuiſſet vera ætas viri talis. Tandem tamen omnes (ut quibus præ quovis affectu reſpectuque eſt veritas, proprius noſtræ Societatis character, quod etiam ex refutatis P. Higueræ ſcriptis apparet) manus Poſſino gratanter dederunt; permiſeruntque ut eadem Diſſertatio, quæ primum Toloſæ in Gallia prodierat, quamvis Romæ etiam à ſacri Palatii Magiſtro probata, biennio poſt recuderetur Romæ, auctior & novis argumentis robuſtior, poſt Vitam & mortem P. Ignatii Azevedii & Sociorum ejus, libris quatuor ab eodem Poſſino explicatam, quod mox ſecutus eſt Pariſiis noſter Dominicus Bouhours, noviſſimus Vitæ Xaverianæ ſcriptor.

8 Hæc ideo hic dixerim, ne quis nobis ſuccenſeat, quod vel neceſſitate coacti ab ultro provocantibus, vel rerum ac temporum ordine id exigente, conemur ad veritatem hiſtoriæ reducere quæcumque inde exerrantia de Sanctis monumenta; atq; non mirentur in iis quæ ad ipſos pertinent, neque tam certis auctoribus fidiſque habentur, multis poſt res actas ſeculis, hac curioſiori & ad criticam inſtructiori exercitatiorique ætate, deprehendi errores; quando talis aliquis obrepere potuit noſtris, ex tempore tam propinquo tamque certa materiæ præparatione ſcribentibus. De me non eſt opus præfari, quam promptus ſim ad errata, ſi qua obrepſerint, agnoſcenda corrigendaque; cum illa ipſa promptitudo conſtituat Accuſationem 5 & 6 Articuli 23. Itaque ſigillatim incipio ſatisfacere paucis illis, quos in me conaris fruſtra ſuſcitare, Ordinibus: & quanto noſtro labore ac ſumptu eoſdem nobis habeamus obſtrictos demonſtrare: non quaſi gloriando vel exprobrando tamquam ingratis, quorum erga nos ſummam experimur benevolentiam; ſed ad inſtructionem aliorum, qui quid cuique præſtiterimus neſciunt, & tuis Accuſationibus induci poſſunt ad credendum, non tam laudabiliter à nobis actum cum Religioſis Ordinibus, quin merito nobis poſſint ſuccenſere propter nonnulla quæ non æque omnes vellent ſcripta fuiſſe, & putant potuiſſe prætermitti.

§. I. ACCUSATIO.

Papebrochius impugnat undequaque Antiquitatem Carmelitarum.

RESPONSIO.

9 NEgo aſſumptum, Rev. Pater Profeſſor: neque enim *impugnat undequaque*, qui bonam illius partem tuetur & illuſtrat, ſicut tueor & illuſtro veteras & antiquas Vitas SS. Alberti Legiſlatoris veſtri & Petri Thomaſii, quas omnino

omnino reor ad veſtram antiquitatem pertinere, potius quam aliorum de ipſis recentiora figmenta. Cujuſnam vero antiquitatis partem *impugnat Papebrochius*? Veræne, & à ſeculo 12 inchoatæ? Hanc adeo ego non impugno, ut firmem ac ſtabiliam undequaque, abſterſis iis quibus fuerat obſcurata figmentis; & ex auctore ſynchrono ac teſte oculato docens, cujus conditionis fuerit, quando vixerit, qua occaſione venerit in Carmelum, qui primos iſtic Majores veſtros collegit. Simul etiam detego fundamentum totius traditionis, quæ primitus ſimpliciter docebat, Ordinem eſſe ab Elia Propheta inſtitutum, ipſo quo dixi ſeculo 12; qua vera omnibuſque credibili inſtitutione & à nemine vobis neganda, ſi velitis eſſe contenti, ceſſabit omnis cum Baſilianis, Hieronymianis, Benedictinis & aliis quibuſcumque Ordinibus religioſis altercatio; & optata tantopere quies, tamq; neceſſaria vitæ ſolitariæ atq; contemplativæ, quam affectare vos jactatis, redibit Carmeliticis toto orbe conventibus; qui toti & ubique nunc fruſtra ſe commovent, pro tuenda chimerica quadam antiquitate & indeficienti ſucceſſione, per annos pluſquam bis mille ante verum initium, Ordini ſeculo Chriſti duodecimo datum per Eliam.

10 Quid? quod ne hanc quidem tam incredibilem ſucceſſionem impugnaverim niſi coactus? primum quidem in Aprili, ad juſtificandum Magiſtri mei de illa ſilentium, rationes longe alias efficacioreſque reddens, quam ſibi imaginatus fuerat in 1 parte Armam. Pater Bonæ-ſpei, gratis nos annumerans, primum ÆMULIS quibus reddebat HOSTIMENTUM; deinde blandiori titulo AMICIS DISSIDENTIBUS. Hoc tamen ne fieret unis alteriſve litteris ſupplicitter deprecabar P. Danielem veſtrum; qui parum amice eaſdem litteras adverſario tradidit, jam certo pugnare, & cauſam dumtaxat occaſionemque captando illas ipſas convertendi in tela & ſagittas, quibus nos diceret prætenſam antiquitatem impugnaſſe. Sed de talibus meis juſtiſſimis querelis erit fortaſſe alibi locus dicendi pluſcula.

11 Ad Accuſationem porro, cùm nullo illam particulari argumento probes, nihil eſt quod reſpondeam aliud quam reſponſum eſt. Interim tamen dum ſic provocatus ac laceſſitus fui, & dum nunc accuſor impugnare Ordinem; conatum me fuiſſe de ſic mecum agentibus mereri bene, oſtendit prolixus ille de cultu & tranſlationibus atque miraculis S. Angeli veſtri, aliuſque minor de B. Aloyſio Rabatá Commentarii, implentes folia circiter quinquaginta; & duplex Vita S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, à duobus Confeſſariis Italice ſcripta, magnoque meo labore reddita Latine, cum undique collectá Gloria poſtuma, per folia pluſquam 170; ſic ut juſtum & huic meo parem tomum factura ſint utraque, ſeorſim à tomis Maji excuſa; futurum etiam majorem, ſi addantur, quæ dedit Henſchenius, S. Petri Thomaſii, S. Avertani, & S. Andreæ Feſulani Acta. An & hæc impugnare eſt Ordinem veſtrum?

12 Quid refers gratiæ totâ hac tuâ Exhibitione? Nempe ut cum his ipſis, quæ de Sanctis veſtris dedimus, præclaris monumentis, peſſumdes tota Sanctorum Acta; quia non potes refellere ſcripta mea de ortu veſtri Ordinis; tanto vobis diſplicentia magis, quanto magis placentia Hiſtoriarum peritis. Quorſum enim moves innumeras fere quæſtiones, excogitatas quidem in interitum librorum noſtrorum, ad veſtram vero antiquitatem ſtabiliendam aut propugnandam facientes nihil? Scilicet de paupertate, meritis, ætate, præputio, colomna, ſudario Chriſti, de Petri Pontificatu & Pauli Epiſcopatu Romano; de Conſtantini Baptiſmo, Silveſtri atque Marcelli Actis,

 plurium

plurium Sanctorum hiſtoriis & ſcriptis, nationum, ordinumque ſingulorum contra me querelis imaginariis, aliiſque ſexcentis, impertinentibus ad defenſorem aut defenſionem Carmelitanæ antiquitatis, quæ nihil inde certior firmiorque redditur.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius, valde inſolenter, & ſucceſſu plane erubeſcendo, antiqua variorum Monachorum invadit diplomata & monumenta.

RESPONSIO.

13 SOla phraſi differt hæc Accuſatio ab ea quæ ponitur Articulo 15, §. 31; neque hoc diſſimulas, Pater Rev. cum illuc Lectorem remittas, ut videat, *qua*, inquis, *puderet referre, niſi ipſe Papebrochius omnia retractaſſet*. Quid ergo ea reproducere attinebat, ſi retractata ſunt omnia? An non acquieſcerent Patres Carmelitæ, ſi quæ de ipſis in Aprili & Majo ſcripſi, retractaſſem omnia? Fruſtra igitur diſputamus. Aſt profecto circa diploma Horreenſe, à quo hic ordiris, quodque unicus & præcipuus ſcopus fuit eorum omnium quæ ante tomum 2 Aprilis de diplomatis diſputavi, ego omnino retractavi nihil; ſed judicio ipſiusmet P. Mabilionis, nonnulla mea, non inſolenter, ſed erudite refutantis, confirmatus in ſententia fui, qua reprobavi diploma illud, uti contrarium receptiſſimæ nunc tota Gallia doctrinæ, de epocha annorum Dagobertinorum, certiſſimoque ſuppoſititium ex multis capitibus, quæ Patern. Tua nec attingere quidem audet, nedum valet excuſare. Non fuit ergo mihi erubeſcendus conatus, quo manifeſte evici, quod primario intendebam; docere ſcilicet, S. Irminam, Horreenſis apud Treviros monaſterii Fundatricem, Dagoberti, non primi, ſed ſecundi, ab Henſchenio è tenebris oblivionis educti, filiam fuiſſe; quod mihi erat, pro tuenda Magiſtri ſententia, demonſtrandum, collatis undique rationibus.

14 Simili modo pleraque eorum diplomatum, quæ ſigillatim ſuſcepi expendenda, non jam ex ibi poſitis principiis meis, haud ubique ſolidis, ſed ex principiis prælaudati Mabilionis, paratus ſum, quando opus erit, corruptionis vel ſuppoſitionis arguere. Quare ergo faſſus ſum, quod in eo tractatu *nihil fere amplius inveniam quod placeat*, quam natam inde occaſionem ſcribendi tam inſignis operis quale eſt Mabilionis de re diplomatica? Tantum ſcilicet oblectabar opere jam conſummato, quod ego ſolum delibaveram; ut quamvis non admodum multa retractata vellem, plurima tamen fuerim aliter tractaturus, ſi illud opus antea prodiiſſet; imo ultra Horreenſis diplomatis diſcuſſionem non progreſſurus. Aliud, Rev. Pater, eſt, non amplius fere invenire quod placeat, tamquam undequaque perfectum: aliud, totum reprobare, ut falſum temereque conſutum. Hoc facere, ſalva conſcientia & veritate, non potui; iſtud ut vere ſentirem, fecit animus philautia vacuus, atque in ſeipſum magis quam in alios ſeverus cenſor.

15 Werthinenſia de S. Suiberto figmenta, non ſoli Baronius & Mabilio damnant, æque ac ego; ſed quicumque Criticam nunc exercent: & qui Urſulanam hiſtoriam, ſicuti circumfertur atque Eliſabethæ Schonaugienſi

naugienſi revelata fingitur, jure maximo reprobant, non poſſunt Tuitienſium Monachorum ſtudia, in iiſdem dilatandis, probare. Eorum utrimque poſteri ſi excuſare majores ſuos velint, quaſi eorum nemo partem in fictione habuerit; vereor ne fruſtra laborent: cum præſumptio ſoleat ſtare contra eos, qui figmentum aliquod ſtudioſius ſparſerunt, & carius amplexi ſunt; donec alius inveniatur ſuſpicioni propior.

16 Amandinos & Lobienſes Monachos ſic obſtrictos ſibi habet P. Henſchenius (primos quidem, præclariſſimo de Rebus S. Amandi tractatu, ad diem 6 Februarii; poſteriores vero, ob Sanctos Urſmarum & Erminum Abbates ſuos, tomo 2 ac 3 Aprilis inſigniter illuſtratos) ut propter unius alteriuſve diplomatis detecta vitia, non ſint illius reprobaturi ſententiam, cui ego inhæſi. Idem San-Maximinianenſium de me ſenſus eſt, ut pro honore, monumentis ſuis à me habito, obſtrictiſſimos mihi ſe fateantur. San-Dionyſianos adeo non habeo mihi infenſos, ut etiam conciliaverim valde; neque enim volunt ſuſtinere, omnia quæ ipſi ſervant diplomata, eſſe paris firmitatis. Quod Præmonſtratenſes Canonicos adnumeres hic Monachis, neſcio quam gratum habituri illi ſint; hoc ſcio, riſiſſe illos Antverpiæ cum ſuo Abbate, quando legerunt moneri ſe à Patern. Tua n. 18, ut ſibi à me caveant, contra ipſos aliquid moliente; eo quod cœpiſſem alicubi dicere, ipſos *in principio ſuo diſtinctos fuiſſe à ſecularibus Canonicis ſolo colore*; hoc enim & ipſi libenter recipiunt, & quam certum id ſit, ex eorum conſtitutionibus atque aliunde docui ad Acta S. Norberti Tomo 1 Junii pag. 861: quæ Acta, ut à me illuſtrata nunc ſunt, quantum eis placeant, nec vos ipſi quidem ignoratis, quorum aliqui primæ notæ id audire potuerunt ex ore Abbatis.

17 Caſinenſibus non debeo me excuſare, propter primum ſui Bullarii inſtrumentum, fictitiis annumeratum; niſi enim tale habuiſſet ipſe eorum Abbas, Romæ nobis familiariter notus, D. Angelus de Nuce, non potuiſſet ejus non meminiſſe in Notis ad num. 2 & num. 394 Vitæ S. Benedicti, ante Chronicon Caſinenſe, ſua opera inſigniter illuſtratum, ubi ipſemet S. Gregorius, dicens quid & quomodo de Sancto ſcripſerit, ejuſque Regulam valde laudans, omnino videbatur exigere, ut ſua Bulla, ſi quam ſuper iſtis duobus punctis dediſſet, non negligenter adnotaretur. Idem Abbas in Præfatione ad Chronicon prædictum, de ejus ſecundo editore ſic conqueritur: „ Matthæus Lauretus, Abbas „ S. Salvatoris de Caſtellis, hoſpes olim „ ſacri cœnobii Caſinenſis (rogatúne Caſinenſium, an ſua ſponte, obſcurum) „ hanc ipſam Hiſtoriam Neapoli edendam „ curavit an. 1616; ſed ita, ut omnia ſe fideliſſime ex archetypis expreſſiſſe teſtetur; illudque jactaret, vindicatam ab „ ſeſe à probris & repurgatam fuiſſe, ad „ fidem originalis, Venetam editionem „ anni 1513.]

18 Tum pergit Angelus hoc tenore verborum, longe graviorum quam ego unquam protuli in quemquam, textus alicujus vitiati reum: „ Eſt hic ſane, lector, „ quod plus ſatis mireris, Nemo ſuam „ fidem plus venditat, quam qui fide ſubleſta eſt & infirma. Qua fronte ſcilicet „ homo iſte fuit, ut de ſuæ editionis fide „ tam impudenter ementiretur? Quam „ ſæpe ab eo, quam multarum rerum ordo „ perturbatus! annorum ac temporum „ quam depravata ratio! quam temere in„ farta & inculcata multa è ſuo! Quid „ quod Matthæi ſomniis, nomen prætexit „ & auctoritatem Leonis & Petri (*auctorum ipſius Chronici*) eaque his tribuit, „ quæ ipſis dicere numquam venit in mentem?

„ tem ? Alicubi ſecutum, alicubi ſpon-
„ giam, ubique ſcilicet temere ac ineptiſ-
„ ſime, adhibet. Multis narrationum perio-
„ dis multiſque capitibus diminutam &
„ decurtatam ac truncam exhibet, & in
„ extremo integram Hiſtoriam proſcribit.
„ Verba innumera, quæ minus intelligit,
„ non putat irreligioſum eſſe immutare;
„ multarumque proinde rerum & erudi-
„ tionum notitiam lectoribus invidet, ſub-
„ ducit, ac detrahit. Quid verbis opus?
„ Vix unum ſine flagitio mendoque ver-
„ ſum deprehendas; ut non tam Leonis
„ Hiſtoriam, quam errorum Odyſſeam
„ edidiſſe videatur. Et tamen, quaſi Fidei
„ & Veritati thura quotidie adoleret, ni-
„ hil magnificentius quam illarum lucem
„ ac vibrantes radios loquitur. Ita plane
„ falſitas non deciperet, niſi ſub larva fidei
„ & veritatis deliteſceret.

19 Hactenus de Coabbate ſuo Laureto Abbas Caſinenſis Angelus, quibus nolim addere, quæ de ejuſdem Laureti fide, in allegandis circa aliud argumentum Bullis, ſentiunt Benedictini Galli, contrarias eorumdemmet Pontificum, quorum ille, Bullas habere ſe prætendentes. Nolo etiam ſuſpicari, quod de Lupiano ſuſpicatur Aguirrius, ipſamet originalia quædam ejus *aliquo mangonio* corrupta fuiſſe. Satis mihi eſt oſtendiſſe, etiam in illo Ordine deprehenſos nonnullos, tali uſos fraude, quæ non niſi ſero ſit deprehenſa, poſtquam multos ſeduxiſſet: quod annotaſſe mihi vitio verti non debet magis, quam Mabilioni vel Angelo de Nuce. Cur enim mihi id non liceat in externos etiam cum aliquanto majori libertate, quod ipſis licet in domeſticos, ſine juſta cujuſquam querela. Quod ſi præfidentiùs aliquid dictum eo loco, ubi animos faciebat apparentia certæ veritatis; cur id non condonetur Hiſtorico-critico; non obligato ad periodos ſingulas præfari honorem, quem ſemper vult delatum cenſeri iis quibuſcum diſputat; & profeſſo promptitudinem ad ſuſcipiendam inſtructionem, ſi quis eam bene fundatam attulerit in contrarium?

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Ordinem S. Auguſtini impugnat illius Regulam & libros, nec non Reliquias S. Monicæ.

RESPONSIO.

20 AD utrumque in titulo propoſitum caput nihil ultra reſponſi debeo; ſatis id dedi pluſquam uno loco, ac præcipue circa Regulam & libros Art 9 num. 33, atque Art. 13 §. 6 & 7; circa Reliquias vero S. Monicæ Art. 3 §. 7. Ne tamen nihil novi dicere videaris, addis aliquid de S. Maxima Forojulienſi in Gallia; pro qua ego, hic me appellandum haud prævidens, anticipate videor reſpondiſſe, occaſione S. Angelæ Sciattenſis in Sicilia, cum Bohemâ quadam, verâ aut fictâ, confuſæ à veſtris pari licentia, qua nuper contigit Maximam illam, confundi à Forojulienſibus Auguſtinianis, cum quadam Maxima Afrâ. Hanc enim exilium quidem pertuliſſe ſcimus à Wandalis; in Galliam veniſſe vel vivam vel mortuam, nemo probatur vel ſomniaſſe, antequam ejus corpuſcum eccleſia Auguſtinianis obtingeret; quos

quos ipſos aliunde accitos, ſuſtinebo libenter judices in hac cauſa, contra, Forojulienſes.

21 Multo minus illi improbare poterunt, quod ego, non habens Vitam B. Gregorii Veruculenſis, niſi ex defectuoſiſſimo originali deſcriptam, ne lectori faſtidium intolerabile parerem tomo 1 Maji fol. 534, cum n. 4 ſic legeretur ——— *ubi ſciebat adeſſe concurſus per veſtigia pauperis beatiſſimi Franciſci veſtigia ſequi*: cum, inquam, ſic legeretur ſenſu nullo; eumdem conatus fui verbo uno mutato, & verbis quibuſdam, ſed intra hæc ſigna [ ] additis, integrare ſic: *ubi ſciebat adeſſe Conventum* [*Fratrum, quos fama erat*] *per veſtigia pauperis* [*Chriſti*] *beatiſſimi Franciſci veſtigia ſequi*. Ut autem certius ſciret lector, neque putaret ex alio forſan manuſcripto ſuppleta quæ ſic incluſa videret; expreſſe cavi Annotatione *b* dicens, habere *Ecgraphum noſtrum* concurſus: *quod correxi, & quæ deeſſe cenſebam hic & deinde, verba ſupplevi*: nempe ſingulas correctiones & ſuppletiones accurate & fideliter notando; primo, ut ſi quid alteri commodius occurreret, id libere ſubſtituere poſſet; deinde ut, ſi aliud inveniretur exemplum, genuinam inde correctionem accipere mererer. Poteramne fidelius & prudentius caſu tali agere, & tædio lectoris interim conſulere quam feci? Tu interim ſummæ infidelitatis ac temeritatis me arguis, quaſi auſum Vitam illam *propria auctoritate alterare, addendo quæ placet*.

22 An ſimili fide me accuſes, quod *Eximium P. Mag. Lupum temeritatis ac præſidentia arguam* tom. 7 Maji pag. 70, non poſſum divinare, quia tali tomo ac pagina nuſquam nominatur aut etiam nominari potuit P. Lupus. Ergo, ſi reſpondere me vis, melius locum deſignes oportet. Interim expecto quid reſponſurus ſis ad tot loca, quot tibi ex ejuſdem Patris ſcriptis pro me objeci. Vereor profecto ut iis lectis, eum tam reverenter tractes quam tracto ego, eſto alicubi aliquid in eo notaverim non ſatis conſiderate dictum factumve. Quis enim ea eſt prudentia vel ſcientia, ut numquam erret, *Πάντα κατορθεῖν, καὶ μηδὲν ἁμαρτεῖν, θεῶν ἐστι*, inquiebat ille, *Omnia recte agere, & peccare nihil, deorum eſt*, non hominum.

23 Quoniam autem B. Gregorii Auguſtiniani incidit mentio, hic addiderim, ipſum Ordini illi raptum ab Arturo; Martyrologii Franciſcani auctore, eidem à me ex authenticis inſtrumentis reſtitutum, producta etiam Vitæ Epitome & Miraculis ex Notariali ecgrapho: reſtitutum quoque ex iiſdem Beato verum ſuum annum mortis, qui ſcriptores Ordinis, tali præſidio deſtitutos, hactenus latuerat. Sic eiſdem in Martio dedi die 21 B. Ugolinum Cortonenſem, & die 23 B. Petrum Eugubinum, extra loca ſui cultus vix notos Ordini. Sic in Aprili illuſtravi Beatos ejuſdem Ordinis, pariter vix notos; Simonem Tudertinum, ex maniſcriptis Proceſſibus eatenus latentibus, 20 die; nec non diebus aliis Beatos Andream de Monteregali, Clementem Ordinis Generalem, & Antonium in Hetruria honoratum. Dedi etiam duplicem Vitam B. Helenæ Utinenſis, ipſius Ordinis Tertiariæ; & primam quidem ex Italico ejus, qui ipſam ſcripſerat intra primum ab obitu ſanctæ viduæ annum, magno molimine per noſtros Goritiæ Patres quæſitam inventamque.

24 In Majo, præter Gregorium prænominatum, per me idem Ordo hebet Beatos Philippum Placentinum & Guilielmum Toloſanum ex antiquiſſimo impreſſo; imprimis autem B. Auguſtini Novelli Generalis præclaram Vitam, ex manuſcriptis vetuſtis: item ex antiquis manuſcriptis duplicem Vi-

tam, Magdalenæ Albriciæ, cum Analectis ex Vita Italica, Beatæque Prudentiæ, ambarum extra Comum patriam ſuam ægre notarum, ac B.Ritæ de Caſcia. In eo autem qui ſub prælo verſatur Junii tomo 2, quique jam editus haberetur (niſi neceſſitas harum Reſponſionum deproperandarum obveniſſet) invenient Auguſtiniani non ſolum Beatum Bonaventuram S. R.E.Cardinalem, Romæ ab impiis ſagitta trajectum; ſed etiam ſuum nuper canonizatum S. Joannem de Sahagum, ſive à S.Facundo; cujus antiquam Vitam, ad Albanum Ducem ab utriuſque familiari Joanne Hiſpalenſi ſcriptam, legendam ex Hiſpanico dabo; tum prolixiorem aliam ex ſcriptoribus poſterioribus, antiquioribus ac recentioribus, Hiſpanis & Italis, luculenter collectam, cum omnibus, quæ ad poſtumam ejus gloriam uſque in hunc diem geſta novimus, deducta foliis circiter 50. Quapropter confido non facile futurum, ut Ordo, tam inſigniter per me honoratus, queri velit aut merito poſſit de me; qui nec propter Acta S.Guilielmi, ad cujus apud Stabulum Rodis in Hetruria ſepulcrum originem ſuam habuit Ordo Guilielmitarum, aliter quam ſui Hiſtorici ea tractant, deducta in Februario, queſti unquam fuerunt de Bollando & Henſchenio, licet in horum ſententiam necdum plene ceſſerint.

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra Ordinem Prædicatorum, irreverenter ac temere, in variis arguere audet Doctorem Angelicum S.Thomam Aquinatem.

RESPONSIO.

25 Neſcio candorine an hypocriſi adſcribam verba, quibus Tua Patern. huncParagraphũ ſic incipit: *Hactenus non deprehendi Papebrochium aliquid notatu dignum effutiviſſe circa hiſtoriam Prædicatorum, niſi quod* reprehendat aliquid in eorum *caputio, tamquam degenerante à forma primævi Inſtituti*: & addis nonnulla de D.Thoma Angelico Doctore, non magni momenti, quæ ſæpius jam objeciſti & reſponſum ſuum habent in præcedentibus, quibus æqui Arbitri ipſorum Prædicatorum acquieſcunt. Interea dum fateris, me nihil notatu dignum circa hiſtoriam Ordinis peccaſſe, inſtituis præmiſſam in titulo Accuſationem, quæ, ſi quid ego latine intelligo, ſonat gravem eidem hiſtoriæ & quidem multiplicem illatam injuriam. Quid enim? An nihil ad hiſtoriam Prædicatorum pertinet S.Thomas? Multo certe magis eo pertinet, quam caputium, quod hodie laxius eſſe quam fuerit, monſtrant omnes imagines S.Dominici paulo antiquiores, & exemplo ſuo docent eorumdem quos vocant Obſervantiæ ſtrictioris profeſſores; quod à me obiter & ſine reprehenſione ſimpliciter, ut ferebat occaſio, indicatum, non omittis ſugillare. Pertinet, inquam, S.Thomas ad Hiſtoriam Prædicatoriam vel maxime: & ideo tam ſtudioſe Henſchenius, tomo 1 Martii, ex meris & numquam impreſſis manuſcriptis (quod fieri potuiſſe merito mirantur omnes, qui zelum Ordinis pro Sancto ſuo Doctore noverunt) ex meris, inquam, nec unquam editis manuſcriptis, iiſque ipſis unde poſteri omnes ſcriptores tamquam ex fontibus Sancti vitam laudeſque hauſerunt, dedit Acta primigenia, Vitæ, Canonizationis Trans-

Tranſlationis, Miraculorum, quibus ego, cum grata Ordinis approbatione, addidi minime contemnenda Analecta: itaque implevimus folia ferme centum, id eſt partem nonam iſtius Tomi.

26 Aſt, eumdem Sanctum *in variis arguo*, & quidem *irreverenter ac temere*. ARGUO apud Ciceronem, teſte Nizolio, idem eſt quod, *Accuſo, Inſimulo, Incuſo*; nec unquam ab illo Latinitatis patre uſurpatur iſtud verbum niſi cum de culpa, crimine, ſcelere alicujus agit, uti probant omnia quæ Nizolius citat loca. Igitur, oſtende Pater Rev. ubi ego S. Thomam culpæ, criminis, aut ſceleris arguerim, non dico *irreverenter ac temere*, ſed vel modeſtiſſime optimaque cum ratione. Si tale quid oſtendere nequeas (ut certe nequis) verbum, hoc loco tam incongruum, muta, atque aliud mollioris notionis ſubſtitue, tum hic tum alibi: nimis enim frequens, & fere ſemper injurioſus mihi, hujus verbi tibi uſus eſt. Nec minus moleſtum verecundis auribus accidit illud, Tibi ad ſingulos fere Titulos, crebriuſque per contextum, profluens ex calamo, verbum EFFUTIO; ſemper quidem grave, quia ſemper connotat loquentis levitatem ac garrulitatem; gravius tamen intelligentibus originem ejus à verbo prorſus obſcœno ductam.

27 Sed hæc Tibi, emerito Theologiæ Profeſſori, & jam pridem Grammaticalibus Scholis egreſſo, liceat ignoraſſe. Dimiſſis verbis eorumque ſignificatione nativa, benignius interpretemur mentem accuſantis me, veluti ſignificatum volentis, non quod criminis aliquid ſancto Doctori impegerim, verum quod aliquando in eo notaverim alicujus rei inſcitiam; ſed talis, quam ignoraſſe turpe non ſit ei, qui non profitetur ejuſmodi ſcientiam, ſed longe diverſiſſimam; item, quaſi dixerim, in aliqua facti quæſtione, abductum ex communi ſui temporis opinione, aliquid ſuppoſuiſſe potius quam aſſeruiſſe. Numquid Cajetanus, Canus, aliique magni nominis Dominicani, cum in talia incidunt, id citra irreverentiam libere agnoſcunt? Ecquod igitur hic dignum reperiſti, quod Apoſtolicæ Sedi judicandum puniendumque proponatur?

28 Libellum Bernardi Guyard, S. T. Doctoris Pariſiis, quem mihi indicas n. 30, fateor nunc primum mihi innoteſcere per Te. Quando is mihi in manum venerit, videbo quam ille *graphice oſtendat D. Thomam lingua Græca non imperitum* fuiſſe: & ſi quid eum tam graphice, quam Tua Patern. ait, id oſtenderit; prius meum non temere dictum, ſed magna cum ratione; majori & certiori ratione ductus retractabo; ſicut retractavi ſcrupulum circa Officium Venerabilis in Aprili jactum, de quo & aliis, hic mihi objectis, vide Art. 13 §. 12: & ſimul quam magnifice hujus Provinciæ Flandro-belgicæ Patres de noſtris erga Ordinem ſuum meritis ſentiant. Plura iſtiuſmodi graviſſimorum Virorum ac Magiſtrorum, etiam S. R. E. Cardinalium teſtimonia exhibere tibi poſſem, ex eorumdem ad me ab Italia, Germania, Gallia frequentibus & perquam honorificis litteris, ſed nolo abuti officioſa humanitate eorum, ad eliciendum ab aliis elogia meritis meis majora; maloque ſimpliciter ac paucis, quid Ordini præſtiterim ac porro præſtare velim, declarare iis, qui opus hoc noſtrum titulo tenus dumtaxat noverunt, quales & iſtic & alibi plures ſunt, præſertim ſtudiis diverſis intenti.

29 De Januario tamen ac Februario nihil dicam, licet in eis magnam partem occupent Sancti, Raymundus de Peñafort, Gonzalvus Amaranthus, Jordanus ſucceſſor S. Dominici, Henricus Suſo, Margarita Hungarica. Nullam ego in his partem habeo, magnam P. Henſchenius; qui tamen mecum à Carmelitis accuſatur, quatenus

in reliquis menſibus, ea quæ culpant, vel ſcripſit ipſe, vel à me ſcripta approbavit. Mei laboris ſunt, poſt D. Thomam Henſchenio adſcriptum, omnes iſtius Ordinis Sancti Sanctæque, quorum deinde Acta tractanda fuerunt. Nam, ut hoc ſemel obiter dicam, Henſchenio veteres Sanctos potiſſimum curante, juſſus ego eram recentiores poſt ſeculum 12 illuſtrare; pro quibus eruditionis minus, laboris amplius requiritur, propter prolixitatem actorum, & idioma ſæpe diverſum à Latino, mihique notius ex frequentiori vernacularum linguarum tractatione.

30 Sic in Martio dedi Patribus Prædicatoribus Acta Beatorum Ambroſii Senenſis, ex manuſcriptis Latinis & impreſſis Italicis, per folia 70; Mauritii Hungari & Sibyllinæ Papienſis ex manuſcriptis, cum notitia pariter Beatorum Thomaſelli Peruſini, Nicolai de Juvenatio, Petri Hieremiæ; nec non, ex manuſcripto auctoris coævi Vitam B. Andreæ de Galeranis, qui Senis fuit fundator Societatis, dictæ à Miſericordia, & à Dominicanis in communionem admiſſæ, apud quos ideo ille habet ſepulturam & cultum. In Aprili SS. Petrus Martyr & Vincentius Ferrerius, cum Beatis Petro Gonzalvio, Antonio Pavone, Bartholomæo de Cervariis; Sanctæ item Catharina Senenſis & Agnes de Monte-politiano, cum Margarita Tifernate & Clara Piſana, dimidium fere tomum conſtituerent, ex tribus, in quos ille menſis dividitur: & tamen pleraque iſtic deducta, aut primum ex manuſcriptis à me ſunt edita, aut Latinitati ex impreſſis donata.

31 De Majo quid dicam? Hic eiſdem expandit Henſchenius Pium V ſanctiſſimum Papam, per folia 100; ego Analecta adjunxi: deinde Ægidium & Bernardum Luſitanos, Andream de Piſcheria Italum; & Jacobum Venetum Forolivii quieſcentem. Illuſtriores autem ejuſdem Ordinis & menſis Sanctæ ac Beatæ, Eliſabetha Regis Hungariæ filia in Helvetia, & Columba Reatina, cum Æmilia Bicheria Vercellenſi, Maria Bagneſia Florentina, Beatrice Leytoa Luſitana, ſimul plura quam 100 folia ſibi vendicant. Infanta vero Luſitaniæ Joanna, ex Ms. Portugallico familiaris ſociæ, latine legi cœpta Romæ, inter Appendices poſt tomum 7, ita placuit, accedentibus quæ veterem ejus cultum probabant argumentis, & iis quibus iſtius Vitæ ſtabiliebatur auctoritas; ut ea re maxime promotam Canonizationem, de qua vix antea cogitabatur, noſtris aſſeruerit S. D. N. Innocentii XII Confeſſarius, ex ipſo Ordine, cui ea cauſa fuerat commendata. Non eguit hujuſmodi auxilio Oſanna Mantuana, Joannæ aſſociata in prædicto honore; haud parum tamen lucis accipiet in Junio, ex gemina Vita, ab ejus familiariſſimis duobus prolixe conſcripta. Nec parum placebit Patribus Dominicanis, una cum aliis nonnullis, eodem in Junio mox proferendus, B. Joannes Dominici, Archiepiſcopus Raguſinus S. R. E. Cardinalis & Legatus Apoſtolicus in Hungaria, ubi abolitum ſub Turcis, Budam tenentibus, cultum, utinam revelatis ejus oſſibus inſtauret Deus! ſicut Vitam ejus Florentiæ deſcriptam, licet prolixam valde, ego lubens dedi.

32 Denique mihi Ordinique gratulor, quod potuerim Art. 16 n. 170 primus obſervare notitiam ejus apud Jacobum Vitriacenſem, ſub honorifico Canonicorum Bononienſium titulo; prius uſurpato quam ipſa Prædicatorum appellatio Pontificis Romani nutu ſtabiliretur. Hoc autem ne gratis videar aſſeruiſſe, licet fundatum in ipſis Pontificum Bullis, ab Ordinis Annaliſta productis; eccum tibi ipſum Vitriacenſis contextum, ubi poſt conſequenter deſcriptos cap. 21 *Canonicos Regulares ſub Regula S. Au-*

S. Auguſtini viventes; tum ſpeciatim Præmonſtratenſes, Aroaſienſes, S. Victoris, S. Trinitatis, atque de Spatha; Caput 27 proponit ſub hoc titulo, *De nova Religione & prædicatione Canonicorum Bononienſium*, quod ſic exequitur.

33 „Eſt alia Regularium Canonico-„rum, Deo grata & hominibus gratioſa „Congregatio, extra civitatem Bononiæ „non longe ab ea, in caſtris æterni Regis „militantium, & eidem ſub unius Majoris „obedientia, in fervore ſpiritus & mentis „exceſſu tam devote quam humiliter ſer-„vientium. Hi ſiquidem adeo expedite poſt „Dominum currunt & nudi nudum ſe-„quuntur, quod omnem exteriorum cu-„ram & temporalium poſſeſſionem à ſe „penitus rejecerunt, omnia tranſitoria tam-„quam ſtercora reputantes, ut Chriſtum „lucrifaciant. Sapienter enim penſantes & „prudenter attendentes, quod ſufficit diei „malitia ſua, in tantum de craſtino non „cogitant, quod eleemoſynas aliquas à fi-„delibus non recipiunt, niſi quantum ſo-„briæ vitæ ſuæ ad arctam neceſſitatem „poſſit ſufficere. Tribus in hebdomade „diebus carnes, ſi eis apponantur, non „recuſant; in refectorio manducantes, & „in dormitorio quieſcentes, & Horas ca-„nonicas, ſecundum B. Auguſtini Regu-„lam, pariter in eccleſia, in voce exulta-„tionis & confeſſionis, Domino concinen-„tes, immolantes Deo ſacrificium laudis „& reddentes Altiſſimo vota ſua.

34 „Ipſi autem ex numero Scholarium, „Bononiæ cauſa ſtudii commorantium, in „unum Domino inſpirante congregati, di-„vinarum ſcripturarum lectiones, uno eo-„rum docente, ſingulis diebus audiunt: „quæ autem diligenter audierint, ſummi „Pontificis auctoritate, & ſanctæ Roma-„næ Eccleſiæ inſtitutione, Chriſti fideli-„bus diebus feſtis in prædicationis & „doctrinæ gratia decorantes, (*fortaſſe* „declarantes *legendum*) & Prædicatorum „ordinem Canonicorum ordini conjun-„gentes. Hæc igitur dulcis mixtura bono-„rum multos ad imitandum allicit, provocat „& accendit; & diebus ſingulis ſancta & ho-„neſta Chriſti ſcholarium Congregatio & „numero ampliatur & charitate dilatatur. „Attendentes enim ſapienter fortes athletæ „Jeſu Chriſti, quod nullum ſacrificium „magis placitum ſit Deo quam zelus & ſa-„lus animarum, & quod anima, quæ im-„pinguat, impinguabitur; ſumentes in vaſis „ſuis de optimis terræ fructibus, & ferentes „viro munera, aquas ſuas in plateis dividunt, „& fontes eorum derivantur foras; in „agro Domini, fructum centeſimum re-„cepturi, unanimiter laborantes; ut ani-„mas peccatorum de faucibus Leviathan „extrahentes, poſtquam ad ſcientiam „erudierint multos, fulgeant tamquam „ſtellæ in perpetuas æternitates.]

35 Ita Jacobus, more ſuo crebra ad ſacras Scripturas alluſione texens elogium, rhetoricum magis quam hiſtoricum, ſicuti & in prægreſſis fecerat; ideoque facilius poſtea latuit iſta legentes, *Prædicatorum Ordinem*, vix ſemel obiter nominatum, iſtic intelligi, ubi nec *Dominicus* inſtitutor, nec *Albigenſes* in Gallia, nec omnino *hæretici* nominantur, unde diſtinctius cognoſci potuiſſent. Et hinc quidem mihi mirum non eſt, id quaſi ænigma viſum externis, qui libros Vitriaci obiter percurrentes, de illius ſolutione & explicatione quærenda non fuerunt ſoliciti, nec ipſe librorum commentator Hojus; ſed mirum valde eſt, quod Bononienſium ſcriptorum nemo huc adverterit animum, ante Juſtum Falconium Canonicum Lateranenſem; cui in Memoriis Hiſtoricis ſuæ patriæ, editis an. 1649 pag. 201, locum quidem ex Vitriaco allegat, & ex conjectura refert ad ætatem Gerardi

Digitized by Google

Areoſti Epiſcopi ab an. 1199 ad 1240; ſed fatetur, Canonicorum tantopere laudatorum adeo *incertam eſſe memoriam, ut neque locus, in quo habitaverint; neque Pontifex, qui inſtitutum probaverit; aut quem denique finem habuerint, reſcire potuerit, quantumcumque laborem eò ipſe contulerit.*

36 Malvenda ad annum 1218 ex antiquis Ordinis hiſtoriis ſcribit, quod eo anno, miſſis illuc à S. Dominico quatuor Fratribus, *datus fuit ad inhabitandum locus ad ædem D. Mariæ cognomento Maſcarellæ, ubi præter labores, in ſumma egeſtate, magna ſunt incommoda paſſi: nondum enim erat mos inductus mendicandi victum.* Bene hoc cum dictis Vitriaci convenit: ſed ſcrupulus aliunde naſcitur, quod eccleſia prædicta ſit intra civitatem, à porta Maſcarellæ uno ſagittæ jactu diſtans, ubi & menſam oſtendi Faleonius ait, in qua S. Dominicus Angelum hoſpitem excepit; Jacobus autem *extra civitatem* collocat Canonicos iſtos ſuos. Ex eo tamen quod frequentiſſime contigit, ut ſuburbanæ eccleſiæ per bella vel alios caſus deſtructæ, ſub eodem titulo locoque vicino tranſlatæ fuerint receptæque intra muros, facilis datur dubio iſti ſolutio; niſi credere quis malit, quod nihilo minus frequenter accidit, muros hodiernos cum portis ætatis eſſe recentioris, majoriſque circuitus quam fuerint ætate S. Dominici, & eo quo Vitriacenſis Hiſtoriam ſuam Occidentalem ſcribebat tempore circa an. 1219 aut 1220.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra Ordinem Franciſcanum varia molitur.

RESPONSIO.

37 Frigidam præter ſolitum accuſationem frigidior ſequitur probatio criminis; videlicet, quod *ſi omnes & ſingulos hic referres,* Pater Rev. *quos Papebrochius ſacro Franciſcanorum Ordini rapere, & titulo* Beati *ac* Sancti *ſpoliare molitur, tomus integer vix ſufficeret.* Tantum ego non requiro; ſed opto ut vel unum proferas, vere ac certo Franciſcanum probatum, quem alio tranſtulerim; aliquos deinde, ex tanto numero Beatorum, quos hoc titulo indiſcriminatim appellat Arturus, oſtendi mihi velim, quorum ab Henſchenio prætermiſſorum (nam hic Prætermiſſos ordinavit) cultus publicus ab Eccleſia Romana probatus vel toleratus ſit. Quod autem Arturus inter hos, & alios cum aliqua opinione ſanctitatis defunctos, ideoque à nonnullis ante Urbani VIII decreta dictos Beatos, non diſtinxerit; non ego primus, ſed Bollandus multo prius quam Acta Sanctorum nominare ego ſcirem, improbavit; queſtus inſuper cum Henſchenio ſum, quod idem Arturus, quamplurimis, quorum nullum certum vel mortis vel cultus diem inveniebat, arbitrio ſuo & auctoritate privata, aliquem elegiſſe; in utroque etiam redargutus à Vener. P. Luca Waddingo & ſucceſſoribus. Interim opus laudo, eoque utor quoties cum honore poſſum, & ex ſyllabo nominatorum ab eo, à nobis autem prætermiſſorum, hunc fructum colligo, quod ea admonitione excitati quidam, ſubinde nos doceant, aliquorum ex iis vetrum cultum aut diem, quos diligenter ſervamus notatos pro Supplemento.

38 Quam

38 Quam eo titulo nobis non indignentur illi Patres, qui aliquam operis noſtri notitiam ſibi compararunt legendo, apparet ex ſingulari ſtudio, quo præ ceteris Ordinibus omnibus nituntur labores noſtros juvare, promptius quam alii paſſim ſuggerentes quas ab iis requirimus notitias. Quod autem minime approbaverint ſe quoque in ſcenam novi Iſmaëlis inductos; & quod improbent violentum veſtrum contra me agendi modum, ipſimet experimini, quoties apud ipſos Lovanii, Bruxellis, Antverpiæ, & alibi veſtros de me triumphos jactatis. Sciunt enim quantus Ordini ſuo honor ex opere noſtro proveniat, per quod ſui Sancti Beatique, vix una in regione aut civitate noti, innoteſcunt orbi Chriſtiano toti; & Acta, vel tineis blattiſque damnata, vel intra anguſtias unius provincialis linguæ conſtricta, in lucem publicam linguamque Latinam traducuntur. Hæc quoniam mea ſolius cura fuerunt; ita volentibus Magiſtris meis, ex ſolis Martio, Aprili, Majo nominabo Franciſcani Ordinis alumnos, quorum à me illuſtrata Acta, in unum collecta tomum, plus quam 900 folia numerarent; accedentibus autem ex Junio S. Antonii Patavini Actis, copioſiſſimiſque in vita atque poſt mortem Miraculis, hactenus fere ineditis, & iis quæ ad Januarium Februariumque pertinentia deceſſores mei antea ediderunt, non caperet omnia tomi unius, quamvis ſpiſſi menſura.

39 Sunt ergo à me pluribus foliis deſcripti in Martio B. Joannes Parmenſis, Generalis ante S. Bonaventuram; Petrus Regalatus Aquileriæ in Hiſpania, & Salvator de Horta Calari in Sardinia: quibus ex muliebri ſexu accedunt Agnes Bohemica, Catharina Bononienſis, atque Coleta Clariſſarum reformatrix, cum Venerabili Maria Malleacenſi, præter nonnullos alios. In Aprili prodeunt S. Ægidius, S. Franciſci ſocius; Jacobus de Bitectis; Luchelius, primus Ordinis Tertiarius, ex ejuſque ſequacibus Guilelmus Cuffitella in Sardinia. In Majo Bernardinus Senénſis, Paſchalis Baylon, Ladiſlaus Polonus, Franciſcus Dyrrachinus, Joannes Bonviſius: quibus adde Humilianam Florentinam viduam, & nobiliſſimam Virginem Camerinenſem Baptiſtam de Varanis; ac denique B. Felicem Cappucinum, cujus ſolius Acta & Miracula, pleraque ex manuſcriptis Italicis, fere 100 folia æquarent. Nec multo pauciora ſunt quibus continentur Acta & Miracula S. Yvonis Presbyteri, quem inter ſuos Tertiarios Ordo Seraphicus impenſius colit; omnia fere collecta ex Proceſſibus pro canonizatione formatis. Quorum vero breviora & paucorum foliorum Acta, dictis tribus menſibus edita habentur, ac porro habebuntur in Junio, parata prælo, multo majori numero ſunt. In iis tamen, cultus publici celebritate, præcellunt, Guido Cortonenſis, Andreas Hiſpellas, & Benvenutus Eugubinus; inter feminas vero, Angelina Spoletina, & Mattia de Nazaræis, Virgines; Michelina Piſaurenſis & Caſtora Eugubina, Viduæ.

40 Hi omnes aliique ex primo noſtro ſemeſtri noſcendi, licet quinquagenarium non excedant, adeoque vix tertio aut quarto quoque die unum vel alterum Franciſcani Ordinis Sanctum aut Beatum ex ſuo numero ſuggerant, quos diebus ſingulis complures Arturus nominat; tanto tamen ſatisfaciunt magis, noſtrum illiuſque ſcopum diſcernentibus, quanto illis glorioſius eſt in eorum cenſeri Catalogo, quos certus probatuſque cultus conſpicuos reddit; quam quaſi obſcurari in turba illa confuſa plurium aliorum, ordinis & ſanctitatis longe inferioris, quibus eos Arturus immiſcuit. Sed cur pro nullo omnium, quos Arturus collegit noſque dimittimus, litem mihi in particulari moves, Rev. Pater?

ter? cur de nullo talium probas, ipſum ab immemorabili tempore venerationem publicam & cultum eccleſiaſticum apud Minoritas obtinuiſſe? Illud cum Arturus non probet; tuum erat oſtendere, antequam nos neglecti officii erga ſacrum Ordinem Franciſcanum accuſares. Imo cur ſaltem non tranſcribis ex Arturo nuda aliquorum nomina: quod utique facillimum tibi, ingens mihi attuliſſet negotium ad ſingula reſpondendi? Verum talis reſponſio mea, tanto cum dedecore tuo, quanto cum tædio lectoris conjuncta fuiſſet; cum identidem Te vidiſſet vel erroris vel malæ fidei convictum.

41 Exemplo ſit unus S. Mirus, quem ideo ſolum nominaſſe videris, quia ipſimet Arturo ignotus fuit. Sed cum neque tibi notus fuerit niſi ex mea de ipſo lucubratiuncula, undenam, quæſo, accepiſti fiduciam ſcribendi num. 34, quod, *contra Franciſcanorum traditionem ac monumenta, ipſis eum rapere audeo*? Quis eam traditionem te docuit? Quis tibi monumenta monſtravit? Si nemo: ipſe ea tibi vigilanſne an ſomnians finxeris, neſcio; finxiſſe fatearis neceſſe eſt. Quando natus vel denatus Sanctus iſte fuerit, nulla hominum memoria prodit: corpus anno 1452 inventum eſt ſub altari, ad quod ab immemorabili tempore ipſum venerabantur Suricenſes; lacus Comenſis accolæ: latuit autem denuo corpus illud ſacrum, una cum inſtrumento dictæ inventionis, uſque ad annum 1637. Interim fuit ex vulgi traditione Vita quædam iſtic, tum Italice ſcripta, qualem Latine dedi; tum picturis expreſſa; cum epigraphis etiam Italicis, ſed taſibus, ut ætatem uno vel ſeſqui ſeculo majorem non ſapiant, nuſquam vero appareat indicium aliquod Tertiarii Franciſcani.

42 Talem primus ante hos 60 annos ſibi finxit Andreas Ferrarius, Vitam novam componens, Tertiarius ipſe; ſed hujus leviſſimam conjecturam omnino ſibi contemnendam putavit, eâdem in Lombardiâ, decimo poſt Andream anno, Legendarium tertii Ordinis Italice texens, Adm. R. P. Fr. Hieronymus Comboni Salodienſis, Prædicator & Theologus Ordinis Minorum Obſervantium provinciæ Brixienſis, olim in Lateranenſi Baſilica Urbani VIII Pœnitentiarius; & ſuum iſtud Legendarium imprimens an. 1648 Bergomi, quæ urbs vix ſeptem horis Como, & octo diſtat Surico; ut neque ignoraſſe Auctor S. Mirum potuerit, neque Vitam adeo recenter editam à Ferrario. Ego quidem Legendarium iſtud vel nondum habebam quando Commentarium de iſto S. Miro compoſui, primam ejus notitiam nactus ex Aloyſii de Tattis Comenſi Martyrologio; vel memoriæ non ſatis tenaciter impreſſeram, ut ipſum conſulerem; ſatis tamen argumentorum me habere credebam, ut à recenti auctore de re antiqua ſine teſte aſſertum pro nihil ducerem.

43 Voluit tamen quærere, unde ſcriptori illi talis cogitatio veniſſet in mentem; & epigraphas picturarum, de quibus ſupra, ſic concludens, *Supra ipſum etiam vetus altare pictus in fornice S. Mirus conſpiciebatur radiato capite*; adjunxi quæ ſequuntur, quæque in argumentum accuſationis trahit Paternitas Tua „ Conſpiciebatur, inquam, in habitu procul dubio coloris rufi aut cinerei, ut paſſim eremitæ & peregrini ſolent: & hinc ſumpſiſſe „ Andream Ferrarium credo, quod eumdem „ Tertii ſui Ordinis Profeſſis tam aſſeveranter adſcripſerit, uti de aliis ſimilibus „ multis fecit Franciſcani Martyrologii auctor Arturus, qui pro conſueta ſibi in hoc „ genere levitate, non omiſiſſet B. Mirum, „ ſi Ferrarii libellus veniſſet in ejus notitiam. Ego vero non tantum exiſtimo nul-

„ li

Digitized by Google

„ li certo Ordini adſcribendum Beatum il-„ lum, ſed vehementer etiam ſuſpicor, ſenio-„ rem eſſe quam ut noſſe potuerit tertium „ Ordinem, quem anno primum 1221 inſti-„ tuit S. Franciſcus.

45 Hæc tu, Rev. Pater, ut ita me ſcri-pſiſſe perſuadeas *per meram & quidem levem ac infundatam conjecturam, contra Franciſcanorum traditionem & monumenta*, nuſquam viſa, nuſquam videnda, abrumpis contextum meum; quem ſi proſequi voluiſſes, ſtatim habuiſſes conjecturæ meæ fundamentum non leve, his verbis deductum: „ Etenim conſidero, quod inſtrumentum „ inventionis, conditum anno 1452, & ab „ Epiſcopo Caraſino anno 1653 protra-„ ctum in lucem, dicat, quod *jam multo „ tempore elapſo, corpus beatiſſimi Miri in „ tumulo requievit, unde multiſſimis claruit „ miraculis, & claret in partibus iſtis; nunc „ vero Deus, ſua pietate & miſericordia, oſten-„ dere theſaurum abſconditum dignatus eſt.* „ Sane hic loquendi modus non exiguum „ temporis ſpatium, & plus quam unius „ alteriuſve ſeculi videtur requirere, quod „ à morte Sancti uſque ad elevationem „ corporis repoſitionemque ſub altari, & „ ab hac ad inventionem, interceſſerit.] Hactenus conjectura mea, ſed conjectura tantum; quam dum indico velut conjecturum proponi, ſimul cum aliquo licet non certo fundamento; apparet, non inde concludere me, quod Mirus non fuerit Ordinis Franciſcani, ſed cuique libertatem relinquere ſic ipſam conjecturam reprobandi, ut tamen certum manere velim, profeſſionem Sancti Franciſcani nullo argumento probari; atque adeo gratis confictum cenſeri poſſe, etiamſi fieri poſſit, ut revera, ſiquidem ætas id tulerit, tertium Ordinem fuerit ſectatus. Quis autem me in hoc juſte poſſit reprehendere, non video.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius nonnullorum aliorum Ordinum impugnat Hiſtorias.

RESPONSIO.

45 Amphora, inquit Horatius, *cœpit inſtitui, currente rota cur urceus exit?* Pollicitus *omnes fere Ordines* mihi opponere, poſt quinque obiter adductos incaſſum, recidis ad *nonnullos*, & ſatis habes tres alios addere, campoque excedere, miles glorioſus. Ac primum Carthuſienſes objicis, hactenus mihi conſtanter amicos; eoque magis, quod dubiolum in ipſa majori Carthuſia injectum P. Henſchenio, ego ejus ſocius, ipſomet approbante, penitus deterſerim in Conatu; nunc autem & calumniam inde mihi à Tua Patern. conſtructam Art. 15 § 20 funditus everti. Gaudeo tamen hic mihi occaſionem datam indicandi, quid primum Magiſter meus Henſchenius, quid deinde ego pro illis fecerimus; gratiſſimoſque viciſſim eoſdem repertos pergo mihi demereri in Junio, ubi ad diem XI reperient ſuam S. Roſelinam, prolixo ſatis Commentario illuſtratam; quam utrum multi eorum noverint, neſcio: in Belgio certe, Germania, Italia atque Hiſpania noverunt eam vel nulli vel pauci admodum. Nec magis notus pleriſque eſt Joannes Hiſpanus in Sabaudia, cujus Vitam, corporis elevationem, & miracula paravi in diem ejuſdem vigeſimum quintum.

Digitized by Google

46 S. Odonis Tarracurtii, in Gallia quieſcentis, vitam & miracula in Januario dederat Bollandus; Henſchenius in Martio addidit Venerabilem Dionyſium, Ruremundæ in Belgio reverenter elevatum. Si Aprilis ſolum Hugonem Grationopolitanum dedit, cum Vita à Guigone Carthuſiæ majoris Priore ſcripta; plures dedit fœcundior Majus; ſcilicet Nicolaum Albergatum, S.R.E. Cardinalem & Bononienſem Epiſcopum, recuſa duplici ac prolixa ejus Vita, quarum alteram coævus & amicus Jacobus Zenus, alteram Carolus Sigonius ex antiquis monumentis collegerat. Ego Petrum Petronium ex Italico addidi, optavique nanciſci antiquiorem Latinam, quam B. Joannes Columbinus Jeſuatorum Fundator ſcripſiſſe ſcitur. Plures haud dubie ſequerentur, niſi Ordo ille, quam amans ſolitudinis, tam alienus eſſet à concurſatione, quam ſolent adducere crebra ad corpora Sanctorum miracula, & hæc quæ alii optant apud ſe multa fieri, deprecaretur à Deo ut fiant pauca. Quidquid tamen nanciſci poterimus tanto dabimus libentius, quanto minus id Ordo iſte affectat, Deo ſanctitatis ſuæ teſte contentus.

47 A Carthuſianis tranſit Patern. Tua ad Minimos. Hi quid de noſtro in ſuum Ordinem affectu ſentiant, non meis verbis credas, velim; ſed adm. Rev. P. Franciſci Giry Provincialis Franciæ, qui de ætate Sancti mecum diſputaturus, ſic exorditur: „ Prodiere nuper, opera ac ſtudio „ Godefridi Henſchenii & Danielis Papebrochii, eruditiſſimorum è Societate Je„ ſu ſcriptorum, Acta Sanctorum Aprilis, „ tribus tomis diſtributa. In primo tomo, „ qui decem ejuſdem menſis dies comple„ ctitur, occurit ad ſecundam diem Vita & „ Hiſtoria S. Patris Franciſci de Paula, Or„ dinis Minimorum Inſtitutoris, ab uno „ ex illis, videlicet Daniele Papebrochio, „ qui ſibi hanc provinciam (partito inter „ utrumque immenſo illo opere ſeu onere) „ aſſumpſerat, digeſta & concinnata. Ni„ hil omiſit ſtudioſiſſimum Collector quod „ ad rem propoſitam conferre poſſet. Ne„ que enim ea omnia ſolummodo Acta col„ legit, quæ ad præfatam hiſtoriam perti„ nere videbantur, ut ſunt, Philippi Com„ minei teſtimonium de Sancto quod lib. 6 „ Commentariorum ejus cap. 8 reperitur; „ Vita ipſius Sancti, à quodam ex ejus diſci„ pulis, eo adhuc vivente compoſita, quæ „ nondum edita erat; & tres ad ipſius Ca„ nonizationem proceſſus, Conſentinus vi„ delicet, Turonenſis & Calabricus, ubi in„ numeræ de ejuſdem miraculis teſtium „ depoſitiones continentur: quæ etiam „ omnia, ſibi à noſtris communicata, No„ tis litteralibus, hiſtoricis, geographicis, „ & chronologicis doctiſſime, pro more, „ illuſtravit: verum ſpeciali quo in San„ ctum Patriarcham ferebatur affectu, ex „ eiſdem Actis novam Vitam ſeu Hiſtoriam „ compoſuit, per annos ſecundum ordinem „ Chronologicum, ſingulari labore dedu„ ctam; pro quo non poſſumus quin viro „ religioſiſſimo & imprimis erudito tota „ mente gratulemur.

48 Labor ſane integri anni fuit, manu mea propria deſcriptus totus, adeoque vaſtus, ut ipſo in libro impleat folia 150; quem ipſi quoque Sancto gratum fuiſſe duplici comprobaſſe videtur argumento, cum ſub illo P. Godefridum Henſchenium, ad mortem ægrum & capitis intolerabili dolore cruciatum, ſuppoſito miraculorum libro, nobis ſalvavit; ipſumque illum Commentarium totum mirabiliter præſervavit ab incendio, quo arſit an. 1673 typographia Blaviana, in qua jam imprimendus periiſſet cum aliis ſecundæ diei Actis, eodem infortunio conſumptis, ſed facilius reparatis. Fuit tamen in eodem aliquid, quod

quod non placeret omnibus: quæſtio videlicet mota ſuper Sancti ætate, quem nonagenario majorem obiiſſe creditum eatenus fuerat; ego vero viginti annos inde detrahendos cenſebam, motus tum aliis argumentis multis, in ſpeciem convincentibus; tum maxime auctoritate Philippi Comminei, qui *jam nuper ante duos menſes* cum eo locutus erat, quando ſcribebat elogium ejus, aſſerens, quod *in ætate annorum duodecim rupem quamdam ſubivit, ibique manſerat uſque ad ætatem annorum circiter quadraginta trium, uſque ad eam videlicet horam, qua Rex* (Ludovicus XI is erat) *eum accerſivit*, id eſt uſque ad annum 1481. Hoc anno ſi ille agebat ſolum ætatis annum 43, moriens anno 1507 (de quo dubitat nemo) potuit tantum vixiſſe annis 71, quem tamen in Officio proprio ad 91 perveniſſe legimus.

49 Scribebat Commineus anno 1498, quem toto vicennio aberraſſe in definienda ætate hominis, adeo recenter ſibi viſi, ægre apparebat credibile: quis enim non continuo diſtinguat ſexagenarium ab octogenario? Sed nihilo facilius creditu erat, Cardinalem Simonetam, anno 1518 coram Pontifice referentem de illo, fuiſſe ab inſtructoribus cauſæ, qui & ipſi Sancto convixerant, adeo male informatum, ut ad 20 annos exerraret? Quia tamen in totis Proceſſibus nulla fiebat anni natalis mentio, neque ætatis quam habuit, quando ex Calabria in Franciam venit Sanctus; & quia alia multa accedebant argumenta, minorem ætatem ſuadentia; elegi tunc hanc partem, velut ordinandæ Chronologiæ aptiorem. Pater autem Gery, alteram partem ſuſtinere aggreſſus, pleriſque fundamentis à me adductis ſatisfecit tam commode, ut in hujus denique ſententiam, id eſt in communem redire me poſſe crediderim, ſaltem ut magis veriſimilem. Interim, ſicuti non puto me arguendum temeritatis, in eo quod prius ſtatui; ſic nec levitatis in eo quod poſtea elegi; in utroque autem functum officio ſcriptoris ſinceri, nulloque affectu in hanc vel illam ſententiam ducti, ſed ſolius veritatis amore. Nempe ex tali amore etiam non diſſimulavi errorem primorum noſtræ Societatis ſcriptorum, in definienda ætate S. Franciſci Xaverii: qui ſane non minus mirabilis eſt in hominibus tam accuratis ſimul & litteratis, quam ille fuiſſet in Patribus Minimis, iiſque Francis, nec valde ſenibus, adeoque facilius excuſabilibus.

50 Nulla interim inde orta eſt Ordinis conturbatio contra nos, nemo injuriam ſibi aut ſancto Fundatori factam voce aut ſcripto queſtus eſt per annos quinque poſt editum Aprilem. Sed neque poſt editam Diſſertationem prælaudatam auditæ ſunt inſultationes immodice triumphantium; quin potius expectabant quid ego illa lecta decreturus eſſem; nihil de meo erga ſe affectu dubii, & in ſua iſta de me fiducia nequaquam falſi. Vix enim Diſſertationem ipſam anno 1680, quo prima pars Maji edita fuit, accepi, legi, & expendi, cum inclinavi mox animum in illorum ſententiam; & circumſpicere cœpi, quo potiſſimum loco id teſtari poſſem; & de hoc mox etiam certiores feci Patres Antverpienſes. Quin & ad eruditiſſimum Diſſertationis illius auctorem litteras idem ſignificantes dedi anno 1681: ad quas humaniſſimum, ut par erat, reſponſum accepi, die 10 Junii ſic exaratum:

51 „ Sæpius propoſueram mittere ad „ tuam Reverentiam Diſſertationem no„ ſtram, de ætate qua vixit B. Franciſcus de „ Paula, Inſtitutor noſter; ſed modo hoc, „ modo illo promittente ſe laturum, aut fi„ deliter directurum, ſubinde vero variis „ ex cauſis impedito, hactenus res incaſ„ ſum abiit. Interim gaudeo maxime, quod „ in manus V. Reverentiæ pervenerit: ne-

„ que enim eo modo compoſita eſt, ut ejus
„ conſpectum erubeſcere debuerit: ſed ami-
„ ce omnino, & cum ea reverentia quæ
„ tanto viro, tantumque de Eccleſia, de
„ Sanctorum ſocietate, & de omnibus ve-
„ ritatis amatoribus bene merito, debebatur.
„ Jucundiſſimum vero fuit, noſtram &
„ antiquam de illa ætate ſententiam tuo jam
„ calculo, tuoque judicio roborari. Nec
„ enim quiſquam eſt, cujus judicium, in
„ hoc maxime genere, pluris æſtimari de-
„ beat: ſed neque teipſum unquam ut judi-
„ cem detrectavi. Novi enim, & ex fre-
„ quenti operum tuorum lectione comperi,
„ tantum tibi ineſſe veritatis amorem, ut eâ
„ ſive proprio ſtudio, ſive per alterius diſ-
„ putationem illuceſcente, præconceptas
„ opiniones deſerere, & alias amplecti ſis
„ paratus: unde non parum ſecurum eſſe
„ puto apud Te, contra teipſum, cauſam
„ agere. Rem vero mihi totique Ordini
„ noſtro pergratam facies, ſi in quarto Maji
„ volumine, quamprimum, ut arbitror,
„ edendo, occaſione aliunde arrepta, ſigni-
„ fices, Te in veterem Ordinis ſententiam
„ jam inclinare, quemadmodum in tuis
„ litteris promittere dignatus es.

52 Hæc & alia plura, quæ modeſtiæ cauſa prætereo, Diſſertator, non minus placidus quam eruditus; idemque haud ex vano jactans frequentem operum noſtrorum lectionem, quippe cui ſub manu erant Vitæ Sanctorum, Gallica lingua recudendæ; ad quod per eamdem epiſtolam petebat auxilio conſilioque juvari, quando ei non licebat præſtolari exitum Menſium noſtrorum reliquorum. Sed non æque liberum mihi erat multum operæ iſtuc conferre, perficiendo Majo intendenti, cujus ſecundam partem, in tres ut primam tomos diviſam, ſimili modo edere properabam. Et jam locum opportunum deſignaveram retractationi promiſſæ, in ea ſcilicet diſputatione, quam inter Appendices Maji daturus eram circa ætatem S. Gregorii Nazianzeni: nam & in hac definienda videbar mihi defeciſſe, quantum excellerant alii; volebamque inire mediam viam. *Tali* ergo *occaſione*, ſicuti in Synopſi ultimi Tomi legitur, *ſatisfeci etiam iis, qui rationabiliter eviciſſe videntur, S. Franciſci Paulani ætatem non eſſe neceſſario minorem ſtatuendam, quam uſque ad Aprilem noſtrum fuerat credita.* Nec minus feci quam pollicitus eram: &, licet varia corporum temporumque incommoda, nobis typographoque oblata, ſæpius interruperint progreſſum operis, vix demum anno 1688 finiti; toto tamen illo tempore nulla à Patribus Minimis audita querela eſt, vel moræ impatientia; ut omnino neſciam, Pater Rev. qua ſpe conatus fueris, etiam poſt impletum promiſſum, ſuſcitare quieſcentes. Ea ſcilicet bonæ cauſæ fiducia eſt; inquies vero & violentia, quali vos utimini, certiſſimum malæ cauſæ indicium.

53 Æque ſecuri ſunt Patres Crucigeri. Quod ſi eis poſſem Fundatorem dare S. Cletum Papam, vel S. Cyriacum, Dominicæ Crucis quondam indicem, ſicuti habet fabuloſa illius Legenda, non eſſem ipſis hos negaturus: ſed ſatis perſuaſi de noſtro affectu, nihil iſto, quem Patern. Tua excitat ſtrepitu, commoventur, perguntque nobiſcum colere amicitiam; hoc ſolum ſoliciti, ut congrue nos inſtruant, de S. Odilia, Ordinis ſui Patrona & Tutrice in Belgio, in primaria eorum domo Huyenſi quieſcentis; & de B. Theodorico Celleſio, quem vocant Ordinis reſtitutorem, impetrata ejus confirmatione anno 1215, & Huyi ſepultum anno 1236. Quod eorum deſiderium æque prompte implebimus, atque alteri ejuſdem tituli Congregationi, non adeo pridem extinctæ in Italia, dedimus Beatos, in Martio Moricum Picenum, in Aprili Venturam Hiſpellatem (cum Bollandus in Januario egiſſet

egiſſet de B.Raynaldo etiam Piceno) nuſquam ſoliciti de altiori eorumdem origine perquirenda. Etenim de hac ſcripturus Sabellicus Æneade 9 libro 6: *Sunt*, inquit *Crucigeri Lateranenſi conventu probati, ſupremo Innocentii anno qui fuit 1215 ſalutis humanæ, . . . ſed res multo antiquior eſt, ſi vera ſunt quæ homines ejuſdem Religionis ad me, primordia requirentem, longiore ſermone ſcripſerunt.* Ea interim ſic ſtrictim indicat, ut eis, nulla cogente neceſſitate, noluerit operoſius ſe opponere. Sic & nos ſatis habemus indicaſſe, ad tantas antiquitates credendas, & quidem nulla viſibili ac nota ſucceſſione mediante, validiori & antiquiori opus eſſe aſſertione, quam ſint nonnullæ Pontificum Bullæ, eas non affirmantium, ſed ſimpliciter teſtantium, ita Crucigeros ipſos prætendere, ſicut & alia alii narrant in fide ea referentium.

§. VII. ACCUSATIO.

Papebrochius contra ſuam Societatem, paſſim repudiat & exautorizare molitur ſuos Magiſtros Bollandum & Henſchenium, alioſque ſuæ Societatis viros inſigniores.

RESPONSIO.

54 Velim credere, Societatis noſtræ prudentiam, & ſedulam vigilantiam pro conſervatione boni nominis ſui, ad fructum in vinea Domini faciendum neceſſarii, notiorem paſſim eſſe, quam ut perſuadere poſſis hominibus, communis ſenſus aliquid habentibus; adeo ipſam circa me meoſque libros fuiſſe ſocordem, ut annis jam triginta legens Vitam venerabilis Magiſtri P.Bollandi, à me compoſitam, totque deinde editos tomos, non animadverterit, illum quidem exauctorizari & velut *imperitum* atque *inexpertum* traduci, ſua vero privilegia juraque, Pontificiis firmata Bullis labefactari poſſe eadem via, qua nonnullæ à vobis prætenſæ ab annis 800 Indulgentiæ ſub certis formulis tunc minime uſitatis, ſimileſque aliæ antiquitates veſtræ, in dubium revocantur. Vide ergo Art. 2 n. 103 & Art. 3 n. 21. Sed neque credere quiſquam poterit, Societatis incolumitatem & honorem Tibi magis curæ eſſe quam ipſi ſit, ut quod ipſa non viderit, id videat Patern. Tua, ſuis erga ipſam tam benevolis oculis, quam ſcripta factaque Tua & Tuorum indicant.

55 In quæſtionibus ab Eccleſia non definitis, ſed liberæ diſputantium ventilationi permiſſis, non ſolet ſuos habere Societas *Unius obſtrictos jurare in verba Magiſtri.* In Scholaſticis tamen paucas aliquas excipit, juſtas ob cauſas; in hiſtoricis vero nihil ſimile ſtatuit, ſciens quod facti quæſtiones pendeant à documentis allegatis & allegandis; nec putat alterum alteri facere injuriam, qui novis certioribuſque repertis, prius veriſimilia habita putat ſuſtineri ulterius non debere. Nemo apud nos dixerit, à Bellarmino, Raynaudo, Labbeo aliiſque, tenentibus, librum de inſtitutione Monachorum eſſe ſuppoſititium Latinique & recentioris ſcriptoris, exauctorizari Salianum, Suareſium, Cornelium à Lapide, alioſque nonnullos inſignes Societatis noſtræ auctores, qui eum ut legitimum, ſicut à vobis aſſerebatur, exceperunt cum bona parte veſtræ antiqui-

 tatis:

tatis: cur igitur in eadem cauſa ego id facere arguor? Cur propter alios nonnullos ex noſtris, figmenta Higueriana ſecutos, viros alioqui doctos ac graves, calumniam patiar, tamquam Societati toti injurioſus?

56 Mallet hæc quidem pa is cauſa ab iis controverſiis, licet mere hiſtoricis, abſtineri, unde proſpicit plus contentionis quam ædificationis proventurum, qualis eſt Antiquitas veſtra: quam niſi multipliciter provocatus Henſchenius, numquam mihi diſcutiendam commiſiſſet, nec ego ſuſcepiſſem. Idem, de honore Bollandi ſui ſi quis alius ſolicitus, ad unum jota probavit omnia, quæ uſque ad annum 1630 in eo mutavi, pleraque ex ipſiuſmet inſtructione, etiam in ultima parte Maji, licet poſt mortem ejus impreſſa. Nec illa tantum quæ ſubinde in Bollandi Comentariis notavi, ſed etiam quæ notavi in ſuis; ingenue agnoſcens, non omnia ſimul & ſemel penetrari poſſe, & novis quandoque monumentis prolatis, nova formari judicia.

57 Memini illum mihi ſæpe narrare, quantopere gaviſus Bollandus fuerit, quod diſcipulus & ſocius ſuus in ordinanda Francica Dagobertorum Regum Chronologia, novam inveniſſet & iniiſſet rationem, de qua ipſe cogitaverat numquam; atque ex ejus judicio multa mutarit in Januario; & plura mutaturum fuiſſe, præſertim in primis diebus, ſi integra adhuc res fuiſſet. Hinc tam libere idem Henſchenius poſtea reprobavit in Aprili Vitam S. Teleſphori, de qua mihi hic præcipue litem renovas, ſatis diſcuſſam Art. 11 §. 8. Sicut autem idem Bollandus Henſchenio deinde commiſit Sanctos, cum Francica hiſtoria connexos, in qua nullum peculiare ſtudium ipſe poſuerat (quis enim unus poſſit omnia?) ſic idem mih auctor fuit, ut à Vita S. Patricii exordirer, quæſiturus certiora, quam quæ ſibi aliis diſtento occurrerant, Chronologiæ Hibernicæ, ab illa Vita fere pendentis, fundamenta: & ſpecimen ſibi oſtenſum probavit.

58 Incredibile autem eſt, quanto ipſe Henſchenius exultaret gaudio, quoties ego inveneram aliquid, à ſe vel Bollando necdum repertum; vel obiter dumtaxat delibatum, funditus excuſſeram. Quid autem criminaris ſubjunctam Tomo 7 Maji grandem illam pro prægreſſis tomis Appendicem, quaſi in ea voluerim oſtentare majorem præ magiſtris meis vel ſcientiam vel diligentiam? Hæc quam maligna ſit interpretatio, ſatis intelliget, qui illam Appendicem evolverit. Inveniet enim pleraque eſſe ex monumentis & libris, partim ipſo mortuo primo allatis, partim à me recentius detectis: ſunt autem Acta integra ac bene longa, ut Vitæ B. Æmiliæ & Joannæ Ordinis Prædicatorum, B. Juttæ ſolitariæ in Pruſſia, B. Zachariæ Ordinis Minorum, B. Staniſlai Canonici Regularis in Polonia, libri tres de miraculis S. Gibriani Remis, & alia aliorum, eatenus intacta. Cetera vero non ſunt niſi additamenta vel correctiones ad meas ipſius lucubrationes, paucæ admodum ad Henſchenianas, quarum nullam Tu arguis aut arguere potes temere factam. Quid igitur in genere tam altum clamas, quaſi Appendix illa tota ſpectaret Henſchenium? Additiones iſtic factæ, ſunt fructus annorum duodecim, quibus ſub prælo ſudavit menſis iſte; correctiones, effectus ſinceritatis meæ, nolentis diſſimulare quidquam magis in me ipſo quam in alio; aut ſucceſſoribus emendandum relinquere, quod ante mortem corrigere ipſe poſſem.

ART. XXIII.

ARTICULUS XXIII.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur conjecturæ, argutiæ negativæ, ſutelæ, errores, fallaces proteſtationes, nec non injurioſæ ſatyræ, quibus Papebrochius paſſim invadit & dilacerat Acta Sanctorum.

RESPONSIO.

TItulum hunc, ſola terminorum atrocitate differentem à Titulis Articulorum undecimi & decimi quinti, facile mihi eſſet, Rev. Pater, applicare huic tuæ Exhibitioni, indifferenter & paſſim invadenti omnes meos Commentarios & Annotationes in Acta Sanctorum. Sed nolo tempus terere. Cum autem te video in hunc Articulum colligere velle quidquid toto libro ſparſim in me conjeciſti injuriarum atque calumniarum; volo è contrario quam manſuetiſſime poſſum oſtendere, nihil ferme hic à Te dici, quod in prægreſſis non plene confutaverim. Quamquam etiam hoc ſuperfluum videri poſſet, niſi propoſuiſſem veſtigiis Tuis preſſe inſiſtere ad extremum; & ſuſpicarer hinc inde latere fraudes, alibi necdum tam clare proditas.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, paſſim Sanctorum Acta non niſi meris conjecturis invadit & dilacerat.

RESPONSIO.

2 VIdeamus quæ. *Librum de inſtitutione Monachorum*, inquis; *Græce conſcriptum circa annum* 412, *præcipuum Carmelitarum monumentum* (monumenta nulla habet pro antiquitate ſua Carmelus, ſi non alia habet) *per meram conjecturam invadit*, *adſcribens illum* alicui *Franco aut Walloni*. Hincne ego veſtrã impugno opinionem de libri illius præſumpto auctore, & non potius ex eruditorũ plerorumque conſenſu? Si non id ſatis in Aprili feci; vide id factum hic copioſius Art. 13. §. 5. Poſtquam autem ſatis probavi non fuiſſe librum Græce ſcriptum; conjectanti Waſtelio veſtro, prius inventum eſſe Gallice quam Latine loquentem, non invitus aſſentior; & qualem ipſe vult fuiſſe interpretem, talem patior videri auctorem, donec

aliunde

Digitized by Google

aliunde certius innoteſcat cujas ille fuerit. Sed unde liber iſte, primus hic nominatur inter Acta Sanctorum? Tu videris. Ut autem hoc ſemel in genere dicam, in quo continuò laberis, falſus aut fallens: aliud eſt, oſtendere ſolidis rationibus quidpiam non fuiſſe ſeculo 5, v.g. in rerum natura, aut non fuiſſe ab eo, cui adſcribitur, auctore; & per conjecturam deinde quærere, vel etiam tantiſper ſtatuere, quis, qualis, & cujus ævi auctor fuerit: aliud, per conjecturam talem, ipſammet illius prætenſam antiquitatem vel auctoritatem impugnare. Primum feci, neque etiam nunc pudet, niſi vos Waſtelii pudeat, in cujus conjectura fundatur mea: ſecundum numquam facere intendi, neque recte fieri poſſe cenſeo.

3 Conjectura prolata ut conjectura, nemini vertitur vitio vel culpæ, niſi ea aliunde demonſtretur omnino puerilis eſſe; ſicut fuit illa veſtri Hildeshemii de Pallio Eliæ, in partibus extrinſecis decolorato ex tactu ignei currûs: eſtq; ea conjectura tanto minus toleranda, quod ipſe id non dicat quaſi per conjecturam, ſed ſimpliciter affirmet. Cavet hoc ſæpius Lezana veſter, & ideo pluris tunc à me fit, ſalva tamen libertate, ejus conjecturas reprobandi. Sic quærenti tomo 4 pag. 80, unde factum ſit, ut majores veſtri dubitaverint, utrum Albertus, Regulæ veſtræ auctor, fuerit Epiſcopus Bethleemiticus prius, quam Patriarcha Hieroſolymitanus; & ſuſpicanti id inde factum, quia Bethleemiticum crediderint dixerintque veſtrum aliqui, fuiſſe antea Carmelitam; indignatur nemo, quia fatetur eam rem valde incertam eſſe. Nemo etiam indignatur eidem, pag. 84 quærenti, unde dicant aliqui, ab Alexandro Papa III confirmatum Ordinem veſtrum, in Synodo anni 1179, & ſic conjectanti: *Si dicamus cum nonnullis, Albertum Bethleemitanum Antiſtitem, ex noſtris Eremitis primùm fuiſſe .... id ſolum ſatis eſſe poſſet, ut inſtitutum noſtrum Papa approbaſſet, quod ab Epiſcopo, qui id genus vitæ experimento noverat, commendatum viderat.*

4 Infinita hujuſmodi habet Lezana, ſed habet ut conjecturas: ſic autem habentem, an recte ego nominarem *Hiſtoricum conjecturalem*? Cur ergo hunc titulum, pro ſingulari affectu tuo, appingis mihi? Scrutare Baronium, ſcrutare alios quoſcumq; Hiſtoricos, & invenies paſſim conjecturas, alias magis, alias minus fundatas. Quam multa paſſim occurrunt Criticis, quæ ipſis quidem facillimum eſt evidentis falſitatis convincere; quid autem ſub ipſis falſis veri lateat diſcernere, difficillimum, aut etiam penitus impoſſibile, niſi per conjecturas, eatenus dumtaxat valituras, quoad meliores veroſimilioreſque occurrant. Ita actum à me circa eos quos mihi hic objicis, ac toties objeciſti, Martyres Brixienſes, acceptos ex Chronica Cerreti; & Leontinos ex geſtis Trium fratrum.

5 De Tiara Papali, ad modum Pilei formata, adeoque libertatis à Conſtantino datæ ſymbolum habere mihi viſâ; fateor, me per conjecturam ſtatuiſſe, primum in ea uſurpanda fuiſſe S. Silveſtrum: hoc enim ſuadet uſque huc perſeverans Romanorum traditio, in pingendis ſuis Pontificibus, omnibus, uſque ad Silveſtrum, nudo capite; primum autem Silveſtrum, tecto. Quamquam autem non inveniebam aliquod uſus tam antiqui teſtimonium, dubitare tamen non potui, quin is multo eſſet antiquior ſeculo 8; quandoquidem tunc compoſitum Donationis Conſtantinianæ inſtrumentum, indulgeat ipſi quaſi privilegium *Phrygium, id eſt Mitram*, quo nomine intelligo Pileum auro-phrygiatum, ſive tiaram diademate præcinctam. Quid eſt porro quod in ea conjectura reprehendas, R. Pater? Profer tu meliorem ſi potes. Ego vero etiam nunc ad ejus confirmationem, ex veſtris ad SS. Silveſtri

veſtri

veſtri & Martini monumentis, libenter adderem imaginem Virginis, in operis muſivi tabulâ, benedicentis flexo coram ſe Pontifici; ſi certus eſſem ibi Silveſtrum repræſentari, potius quam Hadrianum I, vel Sergium II, ejuſdem eccleſiæ reſtauratores ſub annum 772 & 844. De hoc ſiquidem dubitare me facit raſa, ad morem Carolinæ ætatis, barba, quam uſque ad S. Gregorium & ultra videntur Pontifices honeſte promiſſam aluiſſe, exemplo S. Petri. Eſt autem cur Sergii potius eſſe opiner quam Hadriani. Fortaſſis interim non erit ingratum, iſtam, cujuſcumque ætatis & Pontificis imaginem, hic expreſſam videre.

6 Num. 6 accuſatur Papebrochius & quidem allegatis expreſſe ex Conatu *part. I fol. 118 n. 6,* quod *fidenter aſſeruit, Cletum & Anacletum unam eamdemque fuiſſe perſonam*, ac deinde arguitur inconſtantis conjecturæ, cum dicat in Paralipomenis pag. 135, quod *nolit pro ejuſmodi conjectura pertinaciter contendere*. Primum, falſiſſimum eſt: ſolum enim oſtendo, quomodo, poſitâ probatiori nunc multis ſententia, unum eumdemque ſtatuente Cletum & Anacletum, commode poſſit Chronologia Pontificia ordinari; nihil ipſe in alterutram partem definio, cum pars utraque auctores graves, antiquos, & ſanctos habeat. Secundum, male à Te intellectum eſt; quod enim in hypotheſi ego dico de nomine, quaſi primo ſcriptum ſimpliciter *Cletus*, poſt reſtitutionem cœperit dici & ſcribi *Anacletus*, hoc eſt pro quo pugnare nolim; diſplicere enim videbam ipſis illis, qui unam eamdemque perſonam ſic aſſerunt Cletum & Anacletum, ut malint ab initio utroque modo indifferenter & dictum & ſcriptum nomen fuiſſe. Quamvis autem pro conjectura mea nolim pertinaciter contendere, necdum tamen illa mihi diſplicet.

7 De Juda-Quiriaco ſive Cyriaco, Crucis Dominicæ indice, conſtanter firmiterque aſſerui ſemper, & adhuc aſſero, eum eſſe fictitium totum; neque de eo dubium me indicat capitis 4 hic titulus, *Veroſimilior de Epiſcopatu, ætate, & martyrio S. Judæ Quiriaci conjectura*. Hæc non ſpectat fictitium iſtum, ſed omnino alium verum Judam, Hieroſolymorum Epiſcopum ex circumciſione ultimum: de quo hanc accipe ex margine Synopſim. *Hieroſolymorũ Epiſcopus 15 Iudas, præſumi poteſt à Chriſtianis nominatus Cyriacus, & dicitur Martyr obiiſſe ſub Hadriano; credi autem is poteſt à rebellium Judæorum duce Carchocheba, multos Chriſtianos necante, necatus etiam ipſe anno 134.* Hæc conjectura eo magis placuit, quod Anconitanos, aliquem S. Cyriacum Hieroſolymorum Epiſcopum venerantes Patronum, eximere poſſit ea ſolicitudine,

tudine, quam ipſis merito ingerere poteſt demonſtrata evidenter fictio ejus, cujus ſe corpus habere credebant. Huc enim ſemper connitor, ut Eccleſiarum traditiones, ſi uſquequaque ſalvari non poſſim, oſtendam non omni carere fundamento; ſed habere quod ſufficiat, ad inductum ſemel alicujus Sancti cultum continuandum.

8 Nihilo levior eſt hallucinatio tua ac immodeſtia, num. 10 ſic loquentis: „Non
„ poſſum ridiculam quamdam, & exſibilatio-
„ ne digniſſimam, præterire conjecturam,
„ ex qua infert Papebrochius, Sanctos Ba-
„ ſilium & Emmeliam conjuges, tres ha-
„ buiſſe filias virgines; nimirum ex eo quod
„ habuerint tres filios Epiſcopos, dicens
„ tomo 7 Maji pag. 243 num. 4: *Felix*
„ *ille numerus, meo quidem judicio, ternarius*
„ *eſt: quare ſicut invenio tres Epiſcopos, Ba-*
„ *ſilium Cæſareæ, Gregorium Nyſſæ, & Pe-*
„ *trum Sebaſtes; ſic etiam exiſtimo, cenſeri*
„ *debere tres Virgines, licet nomen ſolius*
„ *primogenitæ Macrinæ nobis cognotum ſit,*
„ *duabus fortaſſis in flore ætatis mortuis.* Quis
„ enim niſi mente captus, aut merus fabula-
„ tor infert, conjuges aliquos habuiſſe tres
„ filias virgines, ex eo quod habuerint tres
„ filios Epiſcopos? „ Non ego inde id infero, Pater Profeſſor, ne quidem conjectando: ſed inferre me fingis, ut conjecturam meam facias *ridiculam & exſibilatione digniſſimam;* meque *mente captum & merum fabulatorem.* Nonne ego ſcripſi, nonne tu legiſti & citaſti hæc mea verba, *Felix ille numerus?* An ego illa ſcripſi otioſe, aut tu legiſti ſine intellectu? Produxeram, loco à te indicato, Sermonem Gregorii Nazianzeni in funere Baſilii Magni, notiſſimi ipſi ac familiariſſimi; quo poſtquam parentum ejus Baſilii atque Emmeliæ & felicis ipſorum matrimonii plura bona alia expoſuiſſet; *Mihi*, inquit, *maximum & clariſſimum eſſe videtur, felicitas in liberis. Nam qui ſimul & multos, & probos atque honeſtos filios habuerint, in fabulis fortaſſe reperias; hos autem res ipſa nobis exhibuit; ut qui tales quidem ipſi fuerint, ut, etiamſi talium liberorum parentes haudquaquam extitiſſent, ſibi ipſis tamen ad nominis claritatem ſufficere potuiſſent; rurſus autem ejuſmodi filios in lucem extulerint, ut, etiamſi ipſi non tanta virtute fuiſſent, omnes tamen ſobolis felicitate ſuperaturi erant. Nam cùm unus aut duo cum laude vivunt, id tale eſt, ut naturæ adſcribi queat; at undique perfecta & ad ſummum provecta omnium virtus, iis plane, à quibus editi & educati ſunt, aſſignari debet. Quod quidem liquido demonſtrat ille felicitatis nomine prædicandus Sacerdotum ac Virginum numerus, eorumque qui in matrimonio eam vim ſibi adhibuerunt, ut matrimonium nihil ipſis nocumenti afferret, quo minus ad parem virtutis gloriam aſpirarent.*

9 Ad hunc Nazianzeni locũ, de ſtatu vitæ, quem liberi, à Baſilio & Emmelia procreati, amplexi ſint, illuſtrandum, ſuppono ex Gregorio Nyſſeno filiorum uno, univerſim ipſos genuiſſe decem, ex iiſque Naucratium, juvenem obiiſſe. Tum hîc reflectens oculos in *illum felicitatis nomine prædicandũ Sacerdotum ac Virginum numerũ*, continuo ſubjungo, *Felix ille numerus*, & reliqua à te jam allegata: putoq; etiam nunc, felicem illum numerum rectiſſime reſolvi in ternarium, tum ob alias alibi à Patribus adductas cauſas, tum præcipue hic: quia hic reſolvi neceſſario in ternarium debet quoad numerũ Sacerdotum, quos ternos fuiſſe conſtat. Si igitur numerus Virginum paris felicitatis eſt cum numero Sacerdotum, ut innuit Nazianzenus, cur non & ipſæ cenſeantur ternæ? Cumque eodem ex capite merito inferas, eos quoque, qui matrimonium inierunt, ternos fuiſſe; exurgit numerus liberorum, præter Naucratium, qui ad ſtatum non pervenit; ter ternarius, utique feliciſſimus. Si interea tibi, Rev. Pater, conje-

ctura

ctura diſplicet, quia mea eſt, tu alium numerum, aliamque conjecturam magis plauſibilem, argumentoque propoſito aptiorem ſuggere. Certe in ſanctis Patribus multa invenies circa numeros dicta, non tam congrue apteque ad captum cujuſcumque.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius argumentis negativis, ſeu ob defectum teſtimonii coævorum auctorum, cum Joanne Launoyo, paſſim impugnat hiſtorias ac traditiones communiter receptas.

RESPONSIO.

10 Launoyi librum de Argumento negativo nulla hactenus cenſura perſtrinxit, refutavit nemo, præter quemdam Jo. Baptiſtam Thiers, cujus Exercitationem Diſſertationi Launoyanæ oppoſitam nuſquam reperi, ſed ſecum ipſam magis quam Launoyo pugnare hic monſtrare conatur, in Appendice poſt Diſſertationem impreſſa. Ego parte altera inaudita nil judico: fateor tamen non videre me, quomodo aut cenſurari aut refutari poſſit liber, qui meris conſtat locis Scripturarum, Patrum, Theologorum, & Hiſtoricorum ſacrorum centum & quinquaginta: quorum ſic argumentatorum exemplo probatur. *argumentum negativum in quaſtionibus ex facto, uſu, & traditione pendentibus, multum habere roboris*, ut legitur ipſo Diſſertationis titulo: quem in Dedicatoria epiſtola dum explicare nititur, & oſtendere quod in omni fere materia *quaſtio ſemper de novitate vel antiquitate rei movetur. Tum,* inquit, *in quolibet ferme genere, ſi antiquitas deſit, abnutiva in medium producuntur: Sed rectène ſemper, an ſecus producantur, hic Rhodus, hic ſaltus.* Eſt autem operæ pretium legere ſuam de re tota ſententiam paucis ſic proponentem.

11 „Sunt tamen qui difficultatem in „abnutivis nullam eſſe volunt, eamque, „dum cominus urgentem ſentiunt, devorare „ſe putent, ſi per contemptum dixerint. „Negativa ſunt argumenta, quibus nihil „concluditur. Sed, ut verum fatear, illud „ſine ullo diſcrimine vel delectu qui fa„ciunt, eos eſſe in Dialectica mediocriter „inſtitutos, quotidie experimur. Neque „enim canonem illum, quo ex negativis ni„hil concludi ſtatuitur, aliter quam de me„moria recitant, neque quo intelligendus „ſit modo uſpiam attendorunt. At enim, ut „res ſpectetur ex ſeipſa, nec admittenda, „nec rejicienda eſt quævis abnutiva ratio„cinatio. In iis autem quæ ex conditione „facti, ex uſu & traditione pendent, ſi „quadret in omnem penitus ſubjectam ma„teriam, firmiſſima judicari debet; ſi non „quadret, quia poteſt magis aut minus „quadrare, aliquando probabilitatis habet „aliquid, aliquando nihil, idque ſæpius. „Quo in diſcrimine regula nulla poteſt cer„ta conſtitui, ſed quidquid eſt totum viri „ſapientis & æquanimis judicio relinqui„tur, ex quo recte & appoſite ratiocinan„di leges manarunt.]

12 Hoc ego, nec amplius ex Launoyo teneo; laudo referentem *Scriptura loca*, atque ex ordine diſtribuentem *ſuffragia Patrum, qui diverſis vixerunt temporibus, Conciliorum, & quorumdam illuſtrium è Schola*

Doctorum. Ad hæc, quæ neque Tu velis aut poſſis negare, non ad aliqua ipſi Launoyo propria exempla, lectorem meum remitto, accuſato à te loco Conatus mei parte 1 pag.28. Illis bene an male uſus Launoyus, in hoc vel illo caſu ſit, ad me non pertinet reſpondere: an iiſdem aliter quam prudenter uſus ſim ego, circa hiſtoriā veſtrā, ſive circa Sanctorum Vitas, ſtatuet lector ex præmiſſis Reſponſionibus meis; quas nihil hic opus eſt ſigillatim revolvere, cum ſuis locis ſingula hic à te indicata capita prætenſorum errorum fuerint ex profeſſo tractata & diſcuſſa.

§. III ET IV. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius technis, ſutelis, & cavillis paſſim Sanctorum Acta impugnat.

Papebrochius auctores ſynchronos & coævos, quos paſſim requirit, dum offeruntur, futiliter rejicit.

RESPONSIO.

13 SYnonymáne Tibi ſint vocabula, Pater Rev. *Techna*, *Sutela*, *Cavilli*, neſcio: ex iis quæ adfers exemplis tribus aut quatuor, nullam poſſum notare ſignificationis differentiam, ac ne hoc quidem ſatis diſtinctè intelligo, quid velis ſignificatum omnibus ſimul tribus: dum autem expecto, juxta titulum, Sanctorum Acta, nihil invenio niſi generales querelas, pro Carmelitana ſucceſſione, hiſtoria, indulgentiis, cum iterata mentione Martyrum Brixienſium ac Leontinorum: quibus omnibus abunde reſpondi. Quod autem primo loco, veluti palmare ſpecimen technarum mearum, aſſumis n. 22 quaſi *in Dedicatoria Aprilis aſtute Clementi X imponat Papebrochius, ſe Carmelitarum exordium deducere ex ſcriptorum vetuſtiſſimorum fide, ubi tandem convincitur ne vel unum in tribus tomis ejuſdem menſis produxiſſe, imo nec poſtea*, neſcio qua fronte potueris ſcribere. Numquid non ex Joanne Phocæ oculato teſte deduxi, qua occaſione, tempore, numero cœperit à majoribus veſtris habitari Carmelus, antea ſeculis ſaltem ſex continuis, ſi non & quatuordecim, deſolatus, quemadmodum per ſingulas ætates diſcurrendo monſtravi ex auctoribus, unoquoque ſeculo in Syria peregrinatis? Numquid non docui; ex Regula Albertina, quis tunc fuerit Ordinis adhuc teneri & modici ſtatus? Ex Sanwico, qualiter & quando transferri cœptus ſit Ordo in Europam? Ex Pontificum bullis, quomodo & quando mutatus habitus? Et ex ipſis Capituli Londinenſis ante mutationem Actis, Barrarum in habitu veteri definitum numerum? formam vero, ex ipſamet veſtrorum hominum apud S. Antoninum traditione monſtravi, aliaque ſimilia?

14 Quinam porro ſunt *Auctores coævi, quos paſſim expetit* (ut dicis §. 4) & *dum offeruntur, futiliter rejicit Papebrochius*? Sanvicus, inquis, *auctor S. Alberto coævus, enumerans monaſteria, quæ Carmelitæ extra Carmelum tempore dicti Alberti habebant*. Verum Albertus obiit anno 1214; Sanvicus anno 1292 tranſgreſſus in Europam, veroſimiliter necdum decrepitus; ſi natus fuerit Alberto

Alberto moriente, agebat annum ætatis 78, & potuit ex iis, qui interfuerant decernendæ anno 1237 migrationi, ejus modum ac tempus certius cognoviſſe, quam ſtatum Ordinis ante acceptam Regulam; atque ita in eremitoriis, quæ, citra dependentiam à Carmeli Priore, fuerant ante Albertum erecta, & eodem agente illi ſubjuncta, æque facile potuit erraſſe, exiſtimando quod ipſa à ſui exordio fuerint Ordinis Carmelitici, quam erravit in anno fundati per eumdem Albertum in Carmelo novi monaſterii, dicendo fuiſſe 1199, cum tamen conſtet prædictum Albertum non ante 1206 appuliſſe in Syriam, multumque fore ſi fundare monaſterium illud cœperit anno 1209.

15 Joannes Phocæ, qui mihi ſecundo loco objicitur, vidit primas Carmelitarum intra rudera iſtic reperta cellulas, parvumque oratorium, & numerum incolarum: de his ergo certiſſimus teſtis eſt: cujuſnam autem & qualis ædificii fuerint ea rudera, de quibus loquitur, tanto minus diſcernere potuit, quanto ruina loci antiquior fuit, & fortaſſis à tempore S. Hieronymi: atque ita per meram, vel ſuam vel ipſorum Carmelicolarum, à quibus informabatur, conjecturam, ſcripſit, *Fabricarum veſtigia* iſtic reperta, fuiſſe *magni antiquitus monaſterii*. Demus enim civitatem Romanam ſex ſeptemve ſeculis ſic jacuiſſe deſolatam, ut nec à peregrinis quidem fuerit viſitata; quis illius ruinas nunc intuens diſcernere valeat, quæ profana, quæ ſacra ædificia fuerint? Ego tamen non abſolute nego fuiſſe veſtigia alicujus monaſterii, cum id fuiſſe potuerint; ſed ſolum dico, de hoc poſſe dubitari: & quamvis non dubitaretur, ex iſtis nequaquam poſſe probari continuationem religionis in Monte Carmelo, nullo grandiori ſpatio temporis interruptam, ab Elia uſque ad Bertholdum vel Brocardum.

16 Swaningtoni teſtimonium de viſione S. Simonis Stock, numquam rejeci, ſed ſemper ſtatui retinendum; ſolum noto, parum fideliter citari ejus textum, dum pro nomine *Habitus*, quem barratum geſtabat Sanctus, ſubſtituitur nomen *Scapularis*, eo mortuo primum aſſumpti. *Enochum*, S. Angeli Carmelitæ comitem; *Visbium*, S. Dionyſii Areopagitæ diſcipulum; *Fauſtum*, S. Mauri ſocium; Chriſtianos, SS. Baſiliſſæ & Juliani concives; & Monachos, S. Frontonio coævos; qui teſtes oculati Vitas illorum Sanctorum ſcripſerint, nullos agnoſco niſi fictitios: quam autem minime *futiliter* eos rejiciam, proprio cujuſque loco demonſtravi.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius proprio motu retractat ultra bis mille errores, quos ipſe inter Acta Sanctorum ex ignorantia commiſerat.

RESPONSIO.

17 Mirus es Protheus, P. Sebaſtiane. *Appendicem Addendorum, Mutandorum, Corrigendorum, ad omnes Tomos Maji*, tomo 7 additam, cum tibi commodum eſt, calumniaris ut P. Henſchenio injurioſam, cujus jam mortui defectus adeo multi, tam prolixa foliorum omnino 350 acceſſione, debuerint ſuppleri & corrigi; acſi omnia & ſingula iſtic deducta Acta, ipſius forent, cum ea initialibus nominum noſtrorum litteris diſtinguantur: nunc vero mihi ſoli omnia totius Maji Acta im-

imputas, & dedecori vertis. Numerum porro, quomodo ipſe iniveris, neſcio. Nam ſi ubicumque reperis, *Adde*, *Muta*, *Lege*, *Dele*, ibi ſupponis erratum fuiſſe; graviſſime erras ipſemet. Appendix illa, ut aliæ ad alios tomos ac menſes, eo à me ſtudioſius, quam â Bollando in Januario ac Februario, confecta fuit; quod prævideream neceſſitatem totius operis recudendi, fortaſſe prius, quam alterum ſemeſtre poſſet inchoari. Primi enim duo menſes vix amplius habentur in bibliopoliis venales novi, ſed ſolum veteres ex auctionibus. Martius & Aprilis, valde rareſcunt, & intra paucos annos toti deficient etiam ipſi. Majo & Junio nunc quidem obſiſtunt iniqua commerciis librariis tempora, ſed his per pacem (ut ſperamus) mutatis, illi quoque tanto celerius diſtrahentur, quanto celebriores illos faciunt quiritationes & calumniæ veſtræ, ſolide, ut puto, refutatæ.

18 Quidquid tamen de eo erit, malui recenti adhuc memoria facere Maji totius Supplementum, quam differre in Supplementum generale priorum quatuor menſium, neſcio quando abſolvendum; quandoquidem ſolus Januarius, nunc in duos tantum diviſus tomos, ſi recudatur cum omni, quæ poſtea ſupervenit, materia, quatuor vel quinq; tomos implebit. Moles autem Appendicis iſtius maximâ parte conflatur ex Addendis, quæ ut commode inſeri poſſint ſuis ſingula locis, plerumque eſt neceſſaria mutatio verborum aut linearum aliquot præcedentium & ſequentium; quandoque etiam pluſculæ lineæ eumdem in finem deleri jubentur, cum ſcilicet pro brevius dictis, vel delibatis dumtaxat, ſubſtituendus datur longe prolixior emboliſmus, plurium quandoque foliorum. Contigit etiam aliquando, ut Vitâ aliquâ impreſsâ ex uno ſolo, quod ad manus erat, manuſcripto, aliunde alia allata ſint ecgrapha, aut etiam meliora, ex quibus operæ pretium eſſet dari variantes lectiones, diligentiæ, non ignorantiæ adſcribendas, quæ Tibi viſæ ſint totidem errores.

19 Inter hæc tam multa laudabiliter Addenda, ac proinde in antegreſſis ſubſequentibuſque Mutanda, etiam varia mutari jubentur, præſertim in Commentariis meis, non quia errorem contineant aliquem, aut ſaltem notabilem valde; ſed quia ſenſus minus commodus, vel clarus, vel etiam non ſatis perfectus, uno alterove verbo mutato, addito vel ſublato, commodior clariorque futurus videbatur. Equidem ſic à natura comparatus ſum, præter quàm alii multi (quibus iſtud Pilati, *Quid ſcripſi, ſcripſi*, pro teſſera eſſe videtur) ut ſi centies meam unam compoſitionem legam, centies inventurus ſim aliquid, quod magis poſſit perfici, mutatione, additione, omiſſione: quantoque plus accedit per ætatem experientiæ ſcientiæque, tanto major ſuccreſcit earumdem copia, juxta illud Eccleſiaſtæ 1, *Qui addit ſcientiam, addit & laborem.* Laudent hoc alii, alii improbent; talis ego ſum, neque hoc pudet fateri: quin etiam opto ut mei poſt me Socii tales ſint in meis, qualem me in ſuis, æque ac meis eſſe gaudebat P. Henſchenius.

20 Eodem iterandæ aliquando impreſſionis reſpectu, ſolicitius notavi errata typographica; quæ in Majo frequentiora quam in Martio atque Aprili obrepſere, ob debiliorem viſum, mihi ex morbo anni 1678 relictum; Typographi diſtractam ad plura ſolicitudinem, Sociorumque mutationes aut mortes. Atque utinam ejuſmodi errata ſolum eſſent in litteris male locatis, quas facile ſibi quiſque corrigeret, & non etiam ſæpe in numeris atque nominibus propriis, quæ multum adferunt turbationis niſi corrigantur! Sed neque excuſare velim, quin vel memoria lapſus, vel hallucinatus in calculis

culis ſubducendis, vel ex rei alicujus ignorantia; in veros errores aliquos ſubinde lapſus ſim, quos alii fortaſſis occultarent excuſarentque ſtudioſius; ego vero animadverſos neque volo neque poſſum diſſimulare.

21 Non tamen, quod mihi exprobras, Pater Rev. integri multi prolixique tractatus ſunt, quos abolitos velim. In Propylæo Antiquario ante Aprilem, pars ejus prima, quatenus tentat Regulas univerſales dare diſcernendis Diplomatis, mihi quidem diſplicere cœpit, cum vidi rem eamdem multo uberius ſolidiuſque tractatam à Mabilione; non tamen ſic, ut in primis, quæ Horreenſe diploma ſpectant capitibus, aliquid retractandum cenſeam; ſed potius glorier eviciſſe totum, quod intendebam; & in ceteris quæ cenſuravi Diplomatis, plurima recte cenſurata eſſe. In ſecunda vero parte quæ Carmelitas ſpectat, quam nihil retractare debuerim ad ſubſtantiam pertinens, docebit ſequens Paragraphus: in tertia de Brixienſi Martyrio, per Ceretum de ſcripto, nihil eſt quod mutatum velim, quam lineas duas, cavillationi obnoxias.

22 Conatus meus Chronico-hiſtoricus in Catalogos Romanorum Pontificum, quem alii vocant Propylæum Maji, tractat rem, Baronio aliiſque hactenus deſperatam, quoad ingreſſus exituſque ſingulorum Pontificatuum, atque adeo ipſa Interpontificiorum ſpatia; procedit autem ex principiis, ſatis ſolide à me probatis, de initio, à die, non electionis, ſed ordinationis ſumendo, eaque Dominica; cui ex more eccleſiaſtico adnecti poſſe præcedens Sabbatum, velut unum cum ipſa diem eccleſiaſticum conſtituens, poſtea didici ex S. Leone, Regulam à me poſitam irrefragabiliter confirmante, ſicut oſtendi Art. 2 § 15. Annorum, menſium, ac dierum numeros ſuggerebant ipſi veteres Catalogi, quibus ſubinde variantibus, eum elegi numerum, qui Chronologiæ, juxta principia prædicta ordinandæ, commodior videbatur; adeo ut appareat (quod etiam ubique profiteor) totum iſtum Conatum non niſi ex parte demonſtrativum eſſe, ex alia vero parte conjecturalem; ideoque rem adhuc imperfectam, Conatum vocare malui, quam Chronologiam, utpote non niſi longo ſæpiuſque iterato examine & collatis plurium eruditorum ſtudiis perficiendam, quæ tamen valere interim poſſit.

23 Cum autem Chronologia ſit veluti catena, cujus ſi unum annulum loco moveas, moveri vicinos utrimque neceſſe eſt; hinc contigit, ut mihi, ſubinde meliora certioraque obſervanti, in iis quæ ex ſola conjectura pendebant, neceſſe fuerit ſic mutare aliquid etiam in proximis. Et quia poſtmodum prodierunt iidem Catalogi, ex antiquiſſimis ſcriptoribus & Mss. Codicibus, accuratius quam eos ego habui inter ſe collatis, ab Illuſtriſſ. Schelſtratio, poſt ejus opus Chronologicum Romæ editum anno 1692; Critica vero Antonii Pagii ad Annales Baronianos edita anno 1689, non pauca ſuggerunt conſideratione digna, & forte efficaciter probatura quod non æque felix ubique fuerim; exiſtimo fore, ut in altera ordinatiorique ejuſdem Conatus (ſi Superis & Superioribus placet) editione, cui Paralipomena omnia ſuis quæque locis inſerentur, denuo mihi ſe offerant non pauca, quibus Conatus meus magis promoveatur ad deſideratam perfectionem.

24 Hoc cum fiet, neceſſe erit ut Kalendarium ſeu Faſti Pontificales, Indiceſque eorum tam Chronologicus quam Alphabeticus, tot, imo bis totidem ſubeant mutationes ſinguli, quoties vel leviter in uno aliquo Pontifice mutari debet numerus aliquis; eo quod ejuſdem Pontificis nomen idemque numerus, in ſingulis ſeriebus bis tertiove

occur-

occurrat. Atque hoc eſt quod dictum volui, ante correctionem Kalendarii in Paralipom. pag. 158, his verbis: *Correctiones & Mutationes, in hiſce Paralipomenis digeſtæ, non ſolum totidem correctiones hic*, id eſt in Kalendario, *exigunt, ſed etiam duplo plures*. Ego hic non ſiſto, verum clare rem explico, ſequentibus verbis; *Dum punctum, ab una in alteram diem transferendum, hic adſcribi, iſtic expungi debet*. Hæc verba ſi addidiſſes, Pater Rev. nihil miri dixiſſes rem bene intelligenti; nec mutationum aut correctionum numerum feciſſes pene infinitum videri toto in opere; cum ibi ſolum agatur de pauculis illis paginis corrigendis, quibus conſtat prædictum Kalendarium, cum iis, quos dixi, Chronologico & Alphabetico nominum Pontificalium Indicibus.

25 Lubet porro hic quærere, qua ratione potuerim ego paucorum annornm ſpatio in propriis ſcriptis, proprio motu, tot, quot dicis, etſi male numeraveris, errores obſervare (ſolent autem homines in propriis defectibus non valde eſſe lyncei impediente pleroſque Philautia, à qua me vacuum penitus eſſe vellem equidem, ſed jactare non auſim) quæro, inquam, qua ratione ego potuerim decennii ſpatio obſervare tam multos meos errores; Tu vero, Pater Rev. (quem ex nimio erga me amore in iiſdem cæcutiviſſe nemo facile credat) nec unum quidem alicujus momenti verum errorem, qui quidem conſideratione viri honeſti & accuſatoris ingenui dignus eſſet, potueris obſervare ſimili ſpatio annorem decem, quot tuæ Exhibitioni librisque meis excutiendis impendiſti, ſed neceſſe habueris tot imaginarios errores qroducere coram Apoſtolica Sede? An forte inter utrumque noſtrûm eadem eſt differentia, quæ fuit olim inter Iſraëlitas & Ægyptios; ut mihi quidem, in unicam veritatem intendenti, facile apparerent quicumque nævi mei; Tibi vero denſiſſimis ſepto tenebris, ex ſtudio vindictæ capiendæ offuſis, non appareant niſi figuræ triſtes atque terrificæ, eæque prorſus imaginariæ?

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius nonnullos retractat errores, quos ex craſſa ignorantia commiſerat in hiſtoria Carmelitana.

RESPONSIO.

26 QUanto plures magiſque erubeſcendi erunt errores, quos ex ignorantia craſſa, imo craſſiſſima, commiſſos retractaverim; tanto evidentiora proferes, Pater Rev. teſtimonia ſinceritatis meæ & promptitudinis ad corrigendum quidquid quacumque ex cauſa peccavi. O ſi omnia & ſingula, quæcumque vobis in opere noſtro diſplicent, ſic potuiſſem retractare! quam alta in pace, & quanto cum veſtri Ordinis totius applauſu procederent cetera! quam cito evaneſcerent tam multi hic objecti errores! Iterum dicerentur Acta Sanctorum, ab Henſchenio & Papebrochio illuſtrata (ſicut dicebantur ſcum Bollandi & Henſchenii titulum præferebant) Opus ſanctum, Opus incomparabile, Opus Eccleſiæ toti utiliſſimum, imo neceſſarium; omnibus regnis, ordinibus, ſtatibus perquam honorificum, grave nemini.

27 Ut quid ergo tantam felicitatem mihi, tantam approbationem operi cunctor acquirere? Utique reſpondebunt omnes, qui aliquid humani ſenſus habent; Veritas patens

patens ac manifeſta, quæ fecit iſta circa hiſtoriam Carmeliticam tam prompte tamque candide retractari, non eſt inventa in aliis ejuſdem hiſtoriæ punctis, hactenus controverſis; imo per hæc Reſponſa demonſtrata eſt palpabilis falſitas, & calumnia evidens in ceteris omnibus accuſationibus. Ego certe hiſce componendis eo uſque profeci, ut de inſufficientia, ne quid gravius dicam, probationum veſtrarum convictiſſimus, ſpem omnem amiſerim melioris probationis majoriſque ſatisfactionis aliquando accipiendæ; licet ſemper paratiſſimus eam recipere quandocumque offeretur, & tam ardenti veſtro deſiderio facere quam pleniſſime ſatis. Sed videamus, quænam ſint illa, & quam parum ad ſubſtantiam hiſtoriæ veſtræ noſtræque controverſiæ pertinentia, quæ ego retractavi; quam etiam male ex illis inferat Patern. Tua n. 36, *merito videri præſumendum, quod errores nonnullos ſciens & volens contra veritatem evidentem effutiverim, ad explodendum Carmelitarum ab Elia Propheta originem & ſucceſſionem.*

28 Num. 37 ais, quod Papebrochius *debacchetur in Carmelitas, quia tres Lectiones & Orationem proprias de S. Alberto, à Pio V approbatas & conceſſas Canonicis Regularibus, ſacra Rituum Congregatio approbavit pro Carmelitis id ſupplicantibus*: quodque deinde *à veritate convictus, quam injurioſe & calumnioſe Carmelitas aggreſſus fuerit* in Hiſt. Patr. Hieroſol. *injuriam reparatam omni modo cupit ... & in prædicto Commentario expunctam vel mutatam bonam partem numeri* 58. Quid æquius, quam reparare injuriam, quomodocumque illatam, mox ubi agnoveris? quid etiam rectæ rationis congruum magis, quam præſumere, nec ſcienter nec volenter illatã, quæ tam prompte ac plene reparatur? Obierat Pius anno 1572; Canonicorum Regularium ab illo probata Officia ſexies aut decies recuſa habebantur uſque ad annum 1650 & ultra; nullam autem ea faciebant Alberti mentionem; quorumdam ex ipſis Generalis Procurator Romæ, interrogatus 1667 aliquoties, numquid de talis Officii per Pium V approbatione ſciret, nec nomen quidem Sancti agnoſcit. Quis hic cogitaret Lateranenſes uſurpare Romæ Officia alia, Mediolani excuſa, inconſulta Rituum Congregatione, anno 1660 velut approbata à Pio V, & in his Lectiones aliquas de S. Alberto? Profecto quam temerarium fuiſſet factum ſuſpicari, quod prima fronte videri debebat omnino incredibile; tam inculpabiliter ignorabatur ab aliquo Antverpiæ conſtituto, & ut ſciret operam aliquam, ſed fruſtra dante.

29 Poſtquam tamen conſtitit, ita reipſa actum eſſe & agi à Lateranenſibus, adeoque eatenus vacare culpa qui id Congregationi propoſuerant; numquid plene eis fiebat ſatis, ipſos excuſando; Lateranenſibus autem relinquendo onus Romæ probandi factum ſuum? Cum vero jam appareat, petitas à Carmelitis, & à Congregatione conceſſas Lectiones, ab illis non uſurpari, ſed alias, de quarum approbatione nihil uſpiam legitur; numquid non iterum redit ſuſpicio fraudis & ſubreptionis alicujus, ab eo commiſſæ, qui petiit illas ſibi concedi, quas ſciebat aut ſcire debebat multis eſſe erroribus inquinatas; ſed ſciri id nolebat, quia ipſi errores erant ex Saraceno Carmelita accepti? Quid vero iſta qualiſcumque probatio, petitio & conceſſio tam ſero facta faciebat ad meum argumentum? Nam ibi Carmelitas laudabam, quod S. Alberto multis titulis obſtricti jam pridem, eum inter ſui Ordinis Sanctos colendum ſuſceperint, quando de ejus cultu neque Canonici Regulares, quorum fuerat inſtitutum profeſſus; neque Eccleſiã Vercellenſis, cujus fuerat Epiſcopus, adhuc cœperant cogitare. Numquid non hoc totum manebat veriſſimum, & cum Carmelitarum laude conjun-

ctum, licet Regulares tantò poſtea (quod tamen inculpabiliter ignorabam) colendum illum ſuſceperint, & licet Eccleſia Vercellenſis (quod necdum probatur) idem nunc faceret? Et liber de Inſtitutione Monachorum, cujus in prædictis Lectionibus fit mentio, veluti à Joanne 44 compoſiti, an propter ipſas Lectiones, modis tam perplexis obtentas, cenſebitur certius eruditis probatus, ac deinceps probandus, quam fuerat antea? Igitur retractatio mea, qua conatus fui Carmelitas à culpa liberare, cujus ipſos prudenter videbar convictos tenere; nihil omnino facit ad originem ſucceſſionemque prætenſam ſtabilendam; ſicuti ipſa culpa, quæ credebatur commiſſa, ſi vera foret, nihil conduceret illi infirmandæ; ſed ſolum probaſſet nimiam Carmelitarum facilitatem, ad quælibet ſibi faventia citra diſcuſſionem recipienda. Hæc autem aliunde tot exemplis habetur demonſtrata, ut ad eam probandam culpa iſta non faceret amplius, quam granum unum ad magnum cumulum. Pergamus ad alia.

30 Num. 39 dicit Patern. tua, quod tomo 1 Aprilis pag. 789 num. 84 *ſignanter & expreſſe* aſſero, *Carmelitarum Ordinem ſumpſiſſe initium, non ab Elia in veteri Teſtamento, ſed in novo, & quidem ſeculo* 12. Falſum eſt, Rev. Pater. Ego iſtud ibi nec dico, nec nego: ſed affirmo, quod ut hoc dici poſſit, *oporteat* oſtendere, quod *Elia & Eliſei ſucceſſores* Syro-Græci in Carmelo, *fuerint Brocardo & ſociis* Latinis *ſaltem inſtructores & magiſtri. Hic*, inquiebam (*non in veteri Teſtamento uſque ad Eliam, non in novo uſque ad Chriſtum .... ſed in ſeculo* 12, *adeo nobis propinquo, tot ſcriptorum monumentis illuſtrato) hic Rhodus eſt, hic ſaltus*: ut ſcilicet Latini Carmelitæ, quos tunc fuiſſe ſcimus ex Jacobo Vitriacenſi, connectantur Syro-Græcis, quos tunc aliquos ibi fuiſſe, probari petebam, & peto etiamnunc; de anterioribus illis (ſi tamen fuiſſe probarentur) vobiſcum non diſputaturus, an & qualiter fuerint ab Elia inſtituti. Sed neque nunc voluiſſem de iis diſputare, niſi toties provocatum coëgiſſes tandem reſpondere, de omnibus in Palæſtina per ſecula 12 prægreſſa Monachis, an & quomodo ab Elia proceſſerint. Aliud ergo cum iſtic egerim dixerimque, nihil etiam retractavi, cum tomo 2 Aprilis in Propylæo parte 2 n. 1 dixi, quod priori loco *profeſſus ſum iterumque proteſtor, nolle me prætenſam Ordinis ab Elia Propheta ſucceſſionem attingere, nedum impugnare*. Quid ergo? Poteras addidiſſe quod ſequitur: *Abundent ut volent in iſto ſuo ſenſu Carmelitæ; tantum ne patiantur, pro eo confirmando imponi ſibi figmenta recentia, antiquitatis pallio velata.*

31 Leoni IV affictam Indulgentiarum bullam reprobavi, & conſtanter reprobo, ut ſuppoſititiam: neque ſufficientes hactenus, ut ab illa ſententia diſcedam, rationes allatæ ſunt ullæ. Nihil igitur ad ſubſtantiam rei & controverſiæ facit, quod, ipſis ubi de illa egi locis, aliquid mutari vel deleri poſtea juſſerim, ad præſcindendum cavillos, propterea motos aut movendos, & præcipuam quæſtionem obſcuraturos.

32 Boppardiam ad Rhenum medio eſſe loco inter Moguntiam ac Treviros, ſemper ſcivi; exerrante tamen calamo, aut potius alio diſtracta mente, pro *Moguntia*, Menti ſubrepſerant *Meta*, Metis; rurſumque in adhibita alibi correctione, *Saxonia* pro *Franconia*; quod mihi per ignorantiam locorum obveniſſe, nec ipſe quidem Tu auſis, puto, aſſerere; cum ſcias me ipſis in locis fuiſſe. Ponamus tamen ignoraſſe me, quo loco ſita Boppardia ſit; an propterea retractavi quidquam circa hiſtoriam Carmelitanam, cujus controverſum punctum erat, an ibi ſepultus anno 1113 Henricus Prior, Carmelita fuerit; vobis aſſerentibus, negante me?

Si-

Simile eſt quod in Epitaph o Venerabilis Yolandis, filiæ Comitis Vianenſis & fundatricis parthenonis ſui in Arduenna, notatam animulam ſupra caput defunctæ, quam incenſantes Angeli in cælum efferunt, crediderim eſſe ſignum ſanctitatis ſingularis, & opinionis de ea in vulgus fuſæ; poſtea didici ejuſmodi animulas angeloſque frequentes in Francicis Epitaphiis conſpici, idque indicavi tom. 7 Maji pag. 705; eoque retractavi præjudicium ex talis ſigni defectu ſumptum, contra interpretationem eorum, qui ſcripſerant, præfatum Henricum coli à Boppardienſibus ut Sanctum. Sed talis retractatio, quam probat meam ſinceritatem, tam inutilis eſt probandæ ſanctitati prætenſæ; quæ cum nullum vel ex epitaphio, vel in alio quocumque teſtimonio veteri habeat fundamentum, gratis præſumitur ex ſola epitaphii, vulgaribus ſpecioſioris, poſitione. Ad hiſtoriam autem Carmelitanam omnino facit nihil, Sanctuſne creditus vulgo fuerit, an non, is de quo agitur, quamdiu ille manifeſte oſtenditur, non fuiſſe Carmelita.

33 In eodem 2 Tomo Aprilis, contra exiſtentiam Carmelitarum in Europa ante annum notæ migrationis; putavi irrefragabile argumentum duci ex ſilentio Vitriacenſis, in hiſtoria Occidentali deſcribentis omnes ſui temporis Religioſos, etiam *Prædicatores*; idque recte ac merito putavi, ſicut hic oſtendi Art. 16 n. 170 & 22 n. 33. Cum autem in eo dicerer falſificaſſe auctorem, nominando Prædicatores, quos ille aſſeverabatur omnino non nominare; animadverti Andream Hojum, in ſuis ad illam Hiſtoriam notis pag. 471 *breviter notare tempora, quibus religioſorum Ordines, quorum meminit Auctor, vel exorti ſunt vel floruerunt*; ipſumque Hojum iſtic nominare quidem *Prædicatores*, ſed pagina verſa mirari, hujus *Ordinis nullam ab Auctore ſynchrono fieri mentionem*; atque hoc animadverſo, citra novum recurſum ad textum Vitriacenſis, neque ſuſpicans ipſummet Hojum hallucinari, credidi Vitriacenſem revera nuſquam meminiſſe Prædicatorum, meq; proceſſiſſe ex ultima pagellæ linea, non procedendo ad primam pagellæ ſequentis: ideoque in Hiſt. Patr. n. 228 infelicem dixi fuiſſe caſum, quod ibi hæſerim: *nam ſi*, inquiebam, *tantillum ultra legiſſem, totum eum paragraphum aboleviſſem.*

34 Ita eſt. Sed eum errorem, qui nullus erat, Accuſatores tamen mei pro certo notaverant, retractatum volens, incidi in errorem verum, damnans meipſum, ubi non debebam; ut patet ex dictis. Sed cum hoc ipſum indicet promptitudinem meam ad retractandum, etiam nimiam; ipſe hic exceſſus mihi pro excuſatione eſt, aperteque demonſtrat, quam longe à pertinacia abſim, qui in retractando facilis uſque ad exceſſum, nunc cogor ipſam retractationem retractare; ne ea Prædicatoribus noceat, revera à Vitriacenſi laudatis; ſicuti initio dixeram; ſed cur dixiſſem, non recordabar, cum ejus dicti reddenda ratio & probatio erat. Homo ſum; &, inter varia ac multa ſtudia, non ſemper omnium & ſingulorum recordor, quibus ad hoc vel illud ſcribendum adductus fui. Id hic mihi accidiſſe ſi quis vitio vertat, opto ut ipſummet nunquam memoria ſua deſtituat, in aliis majoris momenti rebus: & hoc tibi, Rev. Pater, ſæpius obveniſſe præſumere volo, ut in multis poſſim Te habere excuſatum, quem ex animo cuperem excuſabilem videri omnibus & in omnibus.

35 Talis etiam fuit lapſus calami mei exerrantis vel typothetæ hallucinantis, per quem in præcitato Propylæo Aprilis parte 2 n. 1 legitur, *nemini in mentē veniſſe, ut ante ſec.* XIV *tranſlatos in Europam Carmelitas diceret*, cum ibidem in margine legatur, eos *ſec.* 14 *primum migraſſe*. Quis enim non videat ex Inn. Papæ,

mox ad probationem allegatis litteris, ut anno MCCXLVI datis, poni illic debuiſſe & legi debere, *ſeculo* XIII, & 13? Idem probat deinde allegatus Sanwicus; tamquam eodem ſeculo 13 vivens; & mox infra n. 3, agitur de Conventibus circiter triginta, de quibus Lezana, velut fundatis ante annum MCCXXXVIII, & ex quibus nec unum quidem reperiam, cujus probationem eſſet difficile manifeſtæ vanitatis aut etiam falſitatis convincere. Nam etiam is qui ex Doutremanni Hiſtoria Valencenenſi nominabatur, veluti fundari cœptus an. 1135, abſque ullo certo documento, eo magis ſuſpectus erat, quod eodem Doutremanno teſte, primus ei loco Prior datus fuerit anno 1245; & nominato ante hunc Vicario, ſolum dabatur biennium regiminis, quod proinde poterat cœptum videri an. 1243. Poſtquam vero prolatum fuit inſtrumentum anni 1235, de quo egi Art. 16 n. 184, neque cauſa magna apparebat cur haberi ſuſpectum deberet. Nolens ego litem pro duorum triumve annorum differentia ſuſtinere, mutari unum verbum juſſi, num. 204: & deinde ad num. 271, quo oſtenderam ex iis quæ antea fuiſſe dicuntur Conventibus nullius antiquitatem probari, juſſi prolixiorem additiunculam hanc apponi:

36 „Ex hactenus dictis apparet, annum 1238, tamquam annum cœptæ „in Europam migrationis, eatenus ſolum „à me defendi, quatenus nullus fide di„gnior Sanvico auctor profertur, aut rei „geſtæ vicinior, & prolata in contrarium „exempla ſatis commode refutantur. Aliàs, „cum S. Cyrillus faciendam migrationem „prædixerit ante obitum ſuum, qui juxta „meum calculum contigit 6 Martii 1233, „congruentius videtur futurum fuiſſe, ſi ea „res tractata ſit ipſo eo anno, congregatis „ad novi Prioris electionem Fratribus; & „ſic nullam difficultatem faciet Valence„nenſis in Belgio fundationis tractatio, de „qua dicuntur fidelia ſatis inſtrumenta ha„beri pro anno 1235 menſe Martio. Ne„que gravis hic error fuerit in Sanvico, an„nis 70 aut pluribus poſt rem factam ſcri„bente] In hoc loco ſupprimendo Túne magis *aſtute* egeris, ut cavillaris de me n. 46; an ego in ſcribendo, æſtimet æquus lector: qui notans Art. 16 n. 182 P. Danielis à Virgine Maria ſententiam de vera Conventus Valencenenſis origine, ut multis annis poſteriore, cujus ſolummodo præludium quoddam fuerit donatio Carmelitis facta an. 1235, hoſpitium aliquod tunc ibi nactis, non fixum domicilium, judicabit rurſus, me nimis promptum ad retractandum fuiſſe, qui ſalva Sanwici & mea auctoritate, ipſum ab errore etiam leviſſimo excuſare poteram, & me ab onere retractationis liberare. Sed, ut dixi, malo liberalis nimis quam tenax judicari, præſertim in cauſis Carmelitarum, aliunde tam profligatis, ut exiguo lenimento nequeant ſublevari.

37 De *Cognominibus* familiarum nobilium, ſtabilibus & hereditariis, nihil vel retractavi vel retractandum habui; ſed notavi hallucinationem eorum, qui Agnomina perſonalia, nec altius ducta, nec ad poſteros tranſitura, cum prioribus confundentes, ex poſterioribus me putabant argui manifeſti erroris, errantes ipſimet manifeſtiſſime, ſicut & Paternitas Tua eos ſecuta. Denique quod locum de Diſcalceatorum Gallobelgarum Provinciali, tamquam in rebus fidei non ſatis ſano, licet verum & publicis inſtrumentis demonſtrabile ſit; optaverim abolitum, veluti minime neceſſarium, quantumvis opportunum cauſæ; non debebat mihi hic & alibi exprobrari à Tua Patern. niſi velles inquietari mortuum, meque cogere ad reddendam dicti mei rationem, ſicuti invitiſſimus feci Art. 4, n. 36.

§. VII.

§. VII, VIII, IX. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius promiſſiones ſuas, proteſtationes, & juramentum non ſervat.

Papebrochius, non rationibus vel auctoritatibus, ſed injurioſis ſatyris, ſarcaſmis, opprobriis & convitiis paſſim ſacras impugnat hiſtorias.

Papebrochius aſtute Auctorum textus falſificat, alterat; & pro ſuis conjecturis, contra evidentem veritatem, ſic citat vitiatos.

RESPONSIO.

38 HÆc tam gravia crimina, tumultuario in chartam conjiciens, Rev. Pater, neque ad ea probanda quidquam allegans, niſi nunc refutata; cogis me brevitatis cauſa in unam omnia conferre Reſponſionem. Nam promiſſam, juratam & debitam Sedi Apoſtolicæ obedientiam ac reverentiam, nihil à me imminutam demonſtravi toto Art. 2. De nominato ſemel iterumque Natale Alexandro in ultimis tomis Maji, contra quam faciendum propoſueram in Conatu, rationem & excuſationem dedi Art. 3 n. 50. Præcitato quoque Art. 2 §. 14 probavi, Apoſtolicam Sedem eſſe & reipſa haberi *Veritatis Magiſtram*, etiam tunc, cum oſtenditur Pontifex aliquis, referendo quidpiam ex alieno relatu vel communi ſui temporis opinione, erraviſſe quoad factum quodpiam particulare, non revelatum; quia ille in talibus non plus fidei exigit, quam auctoritas id referentis vel vulgi ſic opinantis probare poſſit.

39 Hæc tantummodo dicens ego, quantum diſto ab Alphonſo Toſtato, Epiſcopo Abulenſi! Quin tamen is agnoverit Apoſtolicam Sedem pro *Veritatis Magiſtra*, non auderes, credo, dubitare Tu, Pater Profeſſor. Quod ego de puri facti quæſtionibus dico, extendit ille etiam ad Juris Canonici deciſiones, & ſuper cap. 8 libri 2 Regum, à quæſt. 184 ad 202 quærit, *an probationes & argumenta Innocentii III in cap. Gaudemus de verbis Gen.* Propter hoc relinquet homo patrem & matrem & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una; *probent unitatem uxoris in matrimonio ſemper fuiſſe neceſſariam .... & quid veritatis ac falſitatis contineant octo dicta ſeu rationes præfata ſua Decretalis*. Cumque multis eas impugnaſſet, tandem ſic inſtituit quæſtionem 202: *Quid eſt reſpondendum ad auctoritatem tanti viri, ſicut fuit Innocentius, qui fuit Papa & Doctor ſummus?* & ſuſcipit oſtendendum, *quod aſſertioni Papæ, circa veritatem quamlibet, non tenemur ſtare; quia poteſt Papa decipi & errare, & alius verius ipſo intelligere; & hoc eſt quod communiter dicitur, Statuta Pontificum tenenda ſunt, non aſſertationes.* Scio quam hæc ſint cum grano ſalis, & quidem bene multi, intelligenda; allego tamen, ut oſtendam, Catholiciſſimorum etiam Doctorum ſenſa in hac materia, quandoque multo crudius exprimi, quam ego expreſſerim mea, cautiſſime ea circumcidens & limitans; & quod ipſos tamen propterea nemo accuſat quaſi ſuſpectos de hæreſi.

 40 Idem

40 Idem Toſtatus, in Defenſorio cap. 75, docet, *quod non ſolum de pertinentibus ad fidem Concilium judicat de Papa, ſed etiam in pertinentibus ad mores & crimina.* Hujuſmodi propoſitionem aliquando cenſuratam fuiſſe, non ſcio; nolim tamen eam tenere, quia rationibus ibi allatis non convincor ad aſſentiendum Toſtato; & exempla Sanctorum Damaſi atque Symmachi aliorumque Pontificum, in cauſa adulterii ac ſimilium criminum, judicio Concilii ſeſe ſubjicientium, exiſtimo fuiſſe argumentum animi, de ſua ſibi innocentia conſcii, ideoque ultro ſeſe iſtuc demittentis; non vero juris alicujus, quod, extra caſum erroris in fide, Concilium ſupra Pontificem habeat. Magis ad rem meam, quæ hiſtorica eſt, facit, quod idem Toſtatus, cum iſtic cap. 16 poſuiſſet, *quod Chriſtus non ſit mortuus* 25 *Martii*, ſed 3 Aprilis, *& quod poſſibile non erat Chriſtum paſſum fuiſſe die illo, niſi viveret* 175 *annis*, rejicit totam hac in parte auctoritatem Kalendariorum & Martyrologiorum, negatque ex iis conſtare de ſenſu univerſalis Eccleſiæ. Objicientibus autem etiam ſibi Auguſtinum, cujus libri ſunt ab Eccleſia approbati, cap. 81 *inducit multas rationes evidentes, ad probandum, quod cum Eccleſia approbat aliquem librum, non facit quod detur fides ei neceſſaria, velut ſi contenta in eo, forent definitiones Eccleſiæ*; imo nec quidem ſic, ut ſumma ei debeatur deferentia in linea auctoritatis humanæ, quod in Præambulo tuo 1, Pater Rev. tantopere urges. Hanc enim, in quæſtione prædicta de die mortis Chriſti, Auguſtino, ab Eccleſia probato, non defert Toſtatus; ſed libere ac fortiter contradicit omnibus argumentis, quæ non ſolum ex parte S. Auguſtini aliorumque nonnullorum Patrum, ſed ex parte Eccleſiæ totius, in eam ſententiam olim ferme concedere viſæ, objiciebantur; uſque adeo, ut putet demonſtare ſe, quod impoſſibile ſit, eam eſſe veram. Et tamen habet ille Eccleſiam, æque ac ego, pro Magiſtra veritatis; nec ſolum qua ſcriptor vel Jeſuita, ut ego; ſed qua Epiſcopus, juraverat ei obedientiam ſpecialem.

41 Expoſtulatio §. 7, pro Hiſtoriis ſacris, tam indigne (ut prætert titulus) à me tractatis, cum ad probationem venitur tandem reſolvitur in Acta S. Silveſtri, Donationis Conſtantinianæ, aliaque ejuſmodi figmenta, ac denique in Martyrologii Hiſpanici contemptum, ejuſque auctorem Tamayum ac præcentorem Higueram; cum quibus multo mitius agi à me quam meruerint, docebunt Eminentiſſ. Card. Aguirrii contra eoſdem invectivæ acerbæ, ad quas lectorem remitto; ubi etiam cognoſcendum dedi, quis de ipſo Tamayi Martyrologio ſenſus ſit Clariſſimi Auctoris Bibliothecæ Hiſpanicæ, quem hic, parte ſua 2 multo prius edita de Tamayo juvat loquentem audire; minus acerbe quidem, ſed non minus efficaciter ad omnem fidem ei abrogandam. *Ioannes*, inquit ille. *Tamayus de Salazar ..., nomen ſuum variis ſcriptis operibus, piis quidem omnibus & multiplici eruditione ornatis, poſteritati commendavit; de Hiſtoria vero Hiſpanica non optime meritus fuit; utpote Pſeudodextri & ſimilium ſpuriorum hiſtoricorum aſſecla & propugnator: ex quorum fere ſcriniis parum feliciter compilavit* Martyrologium Hiſpanum &c. *Protulit in lucem ex manuſcripto codice, ut jactat, antiquo Gothico* Aubi Hali, civis Burdigalenſis, Poëtæ Toletani, carmen heroicum de adventu D. Jacobi in Hiſpaniam, notis illuſtratum Madriti an. 1648. *Hoc autem magna ex parte, neſcio cujus damnanda opera, ex Alvari Gomezii, Poëta ſeculo ſuperiore celebris, Talichriſtia male conſutum eſſe, nos docebimus alicubi ex propoſito* (prout factum intelligo in nunc demum edita, ſed necdum huc perlata parte 1 ejuſdem Hiſpanicæ Bibliothecæ) *incautoſque*

Digitized by Google

cautoſque lectores hujus abſurditatis & fallendi impotentia monebimus. Atque hæc ideo addo, quia prænotati Martyrologii præcipua fere lumina (ſi placet Superis) ex ejuſdem Auli Hali Epigrammatis, eâdem fraude confictis, ſumuntur; quæ ipſa, ut merentur, ſæpe cogor explodere.

42 Quod ad falſificatos, alteratos & vitiatos Auctores attinet, primus allegatur §.8 Jacobus de Vitriaco. Quam vero nihil ei temere addiderim; ſed ejus de Prædicatoribus locum, nemini hactenus bene intellectum primus explicaverim, ad ipſius Ordinis laudem minime vulgarem, ex antedictis patet. De Sixtina Bulla, apud Lezanam primùm à me fruſtra quæſita, deinde ejus reperta apud eumdem mentione, Art. 3 §.10 reddidi rationem; nihil autem illi, ut ſincera creditur, profuturus fueram ſive illius mentionem in Lezana ſtatim reperiſſem, ſive non; manſiſſet enim verum, quod non fuerit auſus ipſam Bullam proferre; ſed ſatis habuit de ea dixiſſe, quod confirmet antiquas omnes priorum Pontificum, etiam Leonis IV, Indulgentias; conſcius verisimiliter ubi, inveniendos iſtic Honorios Pontifices nonum & decimum, qui numquam in rerum natura fuerunt, aliaque ſimilia, ſatis emunctæ lectorem ſtatim monitura, ne tali Bullæ temere crederet quidquam.

43 Nicæno Concilio nihil à me fuiſſe affictum, ſicuti iterum hic mihi impingitur, oſtendi Art. 5 §. 7. In Baſilide vero non contradixi Magiſtris meis Bollando atque Henſchenio (quod ultimo loco mihi exprobras, Rev. Pater) quando gentilem Aruſpicem reliqui, qualem apud Tacitum Suetoniumque repereram: ac mirum eſt hoc tam fidenter & toties aſſumi à Patribus Carmelitis, qui omnes ſciunt, Vitam S. Teleſphori 5 Januarii non eſſe opus P. Bollandi, ſed veſtri Zegeri Pauli; per nimiam, nec ſatis prudentem, Henſchenioque improbatam indulgentiam iſtic admiſſam; quæque ſublata inde fuiſſet, ſi eo tempore id fieri commode potuiſſet, abſque certa totius veſtri Ordinis offenſione.

§. X. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, haud ſibi conſtans, in multis varias habet contradictiones.

RESPONSIO.

44 Libros ſcribentium primum votum eſſe debet, ut ubique teneant veritatem; proximum, ut, ſicubi ab ea deviaverint, quam primum illuc revertantur: ſtultus autem ſui amator ſit, qui præſumeret, cavere ſe poſſe (præſertim in longo annorum 37 & voluminum 14 opere) ne erret unquam; ſuperbus & pervicax, qui agnoſcere cum erraverit & corrigere nolit. Tu, Pater Rev. elige quorum in numero cenſeri velis: jam enim ipſum Te convictum credo multiplicis in tua Exhibitione, non ſolum erroris, ſed etiam peccati, nec à retractatione præſtanda excuſabilis. Me non pudet dicere quotidie, quod antea ignorabam; multaque nunc intelligere melius in re hiſtorica, quam intelligebam cum manus primum admovi operi; imo quod tunc ſciebam, quaſi nihilum fuiſſe præ eo quod nunc ſcio; & tamen in his ipſis quæ ſcire me puto, multa credo eſſe mihi adhuc ignota, quæ poſſint vel à me ipſo, vita comite, vel à ſucceſſoribus plurimum perfici, atque etiam emendari,

dari. Videamus interim quæ illa ſint, in quibus varians mihi ipſe contradixerim.

45 Prima quam allegas contradictio (quaſi in Aprili abſolute negaverim aliquam Ordinis proceſſionem ab Elia; deinde vero agnoverim) oſtenſa eſt hic paulo ſuperius n. 30 mere eſſe imaginaria. Commentariolos de SS. Cyrillo & Bertholdo (hunc primum, illum tertiũ numeratis inter Priores veſtros) 6 & 29 Martii, noſti non eſſe meos, ſed P. Henſchenii, tunc necdum ingreſſi in examen veſtrarum hiſtoriarum; ſed ſolum ſoliciti, ut breviter de ſingulis diceret aliquid, quo nec diſpliceret vobis, nec traheretur in odioſam de veſtra antiquitate contentionem. Quid autem ille de Bertholdo dixiſſet, necdum lecto Joanne Phocæ, certiori auctore, ipſum ex Calabria in Carmelum adducente? Utique non poterat dicere aliud, quam quod dicebant omnes veſtri, licet cum plurium errorum admixtione, fuiſſe patria Lemovicenſem. Quomodo vero, nulla ad id neceſſitate cogente, negaſſet ei cultum & titulum Sancti, atque adeo extitiſſe ipſum in rerum natura, quem omnes veſtri auctores nominabant, & totus Ordo colebat ut Sanctum?

46 Sed nec ego abſolute dixi, dubitari poſſe, an umquam in rerum natura fuerit. Hoc mihi affingis, Rev. Pater. Dixi, & iterum dico, tam inconcinna & male compaginata eſſe quæ de iſto Bertholdo narrant veſter Saracenus & alii; ut, ſi ea ſolum extarent, nec aliquid hic dandum putarem Ordinis traditioni, quoad nomina ſucceſſionemque primorum in Carmelo Priorum, dubitare poſſem an unquam extiterit: Nunc etiam in hiſce Reſponſis addidi, dubitari poſſe, an, ſicuti à vobis unicus tantum S. Bertholdus colitur, cui nonnulla tribuuntur aptius intelligenda de auctore veſtræ transmigrationis; ita ſatis certum ſit, revera fuiſſe Bertholdos duos; unum, qui S. Cyrillo ſucceſſit, & de quo certa extant documenta; alium, qui Brocardum præceſſerit, poſſetque videri gratis aſſumptus, ad explendum quod deſiderabatur annorum ſpatium.

47 De hiſtoria damnati Doctoris Pariſienſis, fuiſſe in Carthuſia qui dubitaret anno 1662, notavit Henſchenius, necdum allato qui rem certius probat P. Columbi libro: ego ex hoc perſuaſus veram eſſe, id ſatis diſerte, & cum plena illius Ordinis ſatisfactione, declaravi loco à Te citato. Quæ hic, obſecro, contradictio, ſi quod uno anno dubium alicui videbatur, productis poſt plures annos probationibus, extra dubium collocetur?

48 Dixi, ut objicis num. 65, certiſſimum quod haberi poteſt *ratiocinium, ad veritatem ſecernendam à falſitate, in rebus antiquis*, eſſe ſilentium ſynchronorum ac coævorum ſcriptorum. *Illud tamen*, inquis, *argumentum paſſim ſpernit aut non curat Papebrochius, dum ubique centenas Sanctorum Vitas, tamquam fide digniſſimas, refert & approbat, nullam de ſynchronis auctoribus faciendo mentionem.* Male me intellexiſti, Pater Rev. Ut melius intelligas, redi ad dicta de uſu & efficacia argumenti negativi, Art. 2 n. 19, Art. 3, n. 155, & hoc ipſo Art. 62, atque ex Melchiore Cano diſce, tum maxime ſilentium iſtud valere, cum eſt univerſale plurium qui iſta ætate ſcripſerunt, *non omiſſuri ſi ſciviſſent; ſcituri autem, ſi fuiſſet*; aliàs valere parum, aliàs & ſæpius omnino nihil, quod prudenti judicio ſit æſtimandum.

49 Nullam in eo eſſe contradictionem, ut ſub Juliano Apoſtata multi veri Martyres facti ſint, & tanquam tales colantur, quamvis *nullum extet indiciũ apud Catholicos ſcriptores crudelitatis à Iuliano palam exercita in Chriſtianos*: præciſe ut tales; oſtendi Art. 11 §. 17: neq; hoc evertitur, ut putas n. 66, exemplo

exemplo *S. Eupſychii*, *Martyris Caſareæ in Cappadocia ſub Iuliano*, de quo Henſchenius ad 9 Aprilis. Hujus Commentariolum ſi legere totum non vacabat, legiſſes ſynopſim marginalem, ſic deductam: *Iulianus Imperator Caſaream venit: ob delubra Deorum diruta iratus, eccleſiarum opes diripit. Clericos migrare cogit; Chriſtianos tributo gravat; S. Eupſychium Patricium, qui fanum Fortunæ dejecerat, morte mulctat.* Vides vexatos Chriſtianos, præcipuum inter eos unum morte mulctatum. Si ſpectes animum Juliani, factum dices odio Chriſtianæ religionis & zelo ulciſcendæ injuriæ diis illatæ: ſed uterque affectus palliabatur ſtudio juſtitiæ, contra publicos (ut ipſe cenſebat) graſſatores: quaſi jus non eſſet civitati, toti jam ferme Catholicæ, utendi libertate ſibi à Magno Conſtantino conceſſa, ad idolorum fana, à majoribus extructa, vel deſtruenda, vel in ſuos uſus convertenda. Accedit, ad titulum Martyrii magis commendandum, quod S. Theodorus Studita, in hymno ad S. Eupſychii laudem compoſito, & ipſius Natali ſolito decantari, expendat oblatam ei vitæ gratiam, ſi voluiſſet à religione deficere; quod tamen non obſtat, quo minus voluerit Julianus credi, mortem eum commeruiſſe propter Fortunæ fanum everſum.

50 Quo loco habeam *eruditiſſimum Annalium eccleſiaſticorum parentem Baronium*, in quo me mihi vis contradicere n. 67, etiam cum cogor calculos ab ejus calculo diverſos ponere, æque ac Pagius Auctor Criticorum in illius Annales, oſtendi Art. 8 §. 2. Bollandi in Acta Sanctorum labores, non minoris quam Henſchenius facio; ſed cum eodem cenſeo, non potuiſſe ab eo omnia tam perfecta dari, quin ſubinde locum reliquerit correctioni & additioni; in aliquibus etiam recipiendis, veluti fide dignis, quæ talia non eſſe nunc deprehenduntur, erraverit aliquando; quod etiam mihi ipſi eveniſſe in aliquibus, omnino credo; neque ægre feram ſi ſucceſſores id obſervent & emendent, proficientes exemplo meo, & ultra atque ultra connitentes ad vera diſcernenda à falſis: imo puto quod, quantumcumque id ſæpe fiat, nunquam deſinet abundare materia eorum quæ corrigenda & caſtiganda ſuperſint. *In multâ ſapientiâ, multa eſt indignatio*, inquit Eccleſiaſtes. Cum enim ſapientia (dicam ego, ſcientia hiſtorica) verſetur in multa prætenſarum rerum inveſtigatione, longe à præſentis temporis uſu oculiſque remotarum; mens, veri ſtudioſa, quotidie aut fallaci relatu auctorum, vulgi famam temere ſecutorum, vel certo conſilio mentientium, hallucinatur; aut inani veroſimilitudinis umbra deluditur; deprehenſis autem poſtliminio erroribus, indignatur, quod videat in hiſtoriis humanis tantum ineſſe caliginis; nec partem ullam capere quietis poteſt, donec ſive in ſe ſive in aliis agnitam falſitatem, quocumque meliori poteſt modo, correxerit.

51 Ad extremum contradicere me mihi fingis, Pater Rev. in eo, quod Anaſtaſium Bibliothecarium laudans ac ſequens ſæpiſſime, ſæpe nihilominus corrigo & deſero. Hoc ſi vitium eſt, non minus Baronii omniumque eccleſiaſticorum ſcriptorum eſt vitium; qui eodem, quo ego, modo utuntur Vitis Pontificum, ab illo collectis, incipiendo à Petro. Nec enim ipſe unus omnium tam Auctorum quam codicum errores & diſcrepantias corrigere & conciliare ſic potuit, ut non ſæpe erraret vel erraviſſe videatur. Aſt in poſtremis Pontificibus, quorum ipſe vidit & prolixiſſime deſcripſit Acta, & in quibus ipſius de Indulgentiis ſilentium adduco in argumentum, nemo negaverit ſummam ei fidem deberi.

52 Eodem num. 60 etiam dixeras, quod *Luitprandum Ticinenſem Diaconum, poſtea*

Cremonenſem Epiſcopum laudat, & citat Papebrochius, quaſi ſcriptorem inſignem & fide digniſſimum, dum aliquid habet quod ipſi placet: dum vero aſſerit Carmelitas fuiſſe in primitiva Eccleſia, aut alia ejuſmodi; vituperat tamquam fide indignum, ejuſque fragmenta, à Bollando & Henſchenio in Ianuarii Prolegomenis pag. 31 laudata; aſſerit eſſe mendaciorum farraginem. Egone Te credam, Rev. Pater, tuis oculis legiſſe quos citas auctores? Certe pag. 31 præcitata lego Bollandum ſic laudare editum ſub nomine dicti Luitprandi *Chronicon & Adverſaria, cum eruditis Notis Laurentii Ramirii de Prado, & Hieronymi de la Higuera*, necdum ita ſibi tunc ut poſtea examinatis; ut tamen addat: *Audio, dubitare viros doctos, an Luitprandi eſſe videantur, quamque mereantur fidem. Ego id examinare nolui.* Hoc tamen coactus in progreſſu facere, & ante Februarium pag. 18 col. 2 in margine, *Luitprandi hiſtoriam probari* ſibi dicit, *non Chronicon aut Adverſaria*: & prolixe oſtendit, quod in his alia omnia de ſe ipſo ſcribere fingatur Luitprandus, quam ſcripſit in ſuâ certâ neminique dubitata hiſtoriâ: ac tandem concludit, rationem ſe reddidiſſe Lectori, *cur teſtimonia, ex eo Chronico Adverſariiſque deprompta, arbitremur ejuſmodi non eſſe, ut neceſſario iis acquieſcere debeamus.*

53 Ita tunc ille, quam potuit modeſtiſſime ſeſe excuſans, ab uſu eorum, quæ probare nec volebat nec poterat; quando ſcilicet adhuc multum reverebatur eos, quorum auctoritate figmenta iſta prodierant & defenſabantur; & timebat totam fere nationem Hiſpanicam, quæ pro iis ſtare videbatur, contra ſe opuſque ſuum concitare, eadem repudiando confidentius ut abſolute ſpuria; ſicut poſtea fieri paſſus eſt, imo voluit, ipſeque fecit in Martio; jam ſcilicet certus, contra ineruditam & falli gaudentem turbam, ſtare prudentiores quoſque & ſapientiores atque doctiores Hiſpanos, quemadmodum ex Cardinali Aguirrio docui. Si Bollandum in reprobando primum timidiſſime, deinde ſubtimide, ac denique confidenter Pſeudo-Luitprando, velis arguere inconſtantiæ; reſpondebit pro eo Nicolaus Antonii, *laudabilem* iſtam *inconſtantiam* eſſe. Meam circa prædicta inconſtantiam, Tu nec laudabilē, nec vituperabilē, poteris invenire; niſi oſtenderis, quod circa iſta aliquando hæſitaverim, vel dubitaverim an ſuppoſititia eſſent tota, atque indigna quæ tam illuſtre nomen præferrent; ſed neque vel verbo uno conaris probare, eumdem ipſum qui Hiſtoriam ſcripſit, mihi omnibuſque eruditis probatam, etiam ſcripſiſſe Chronicon & Adverſaria, eaque immerito ut fictitia rejici. Vis verbo abſolvam? Duo diverſiſſimi ſcriptores ſunt, Luitprandus & Pſeudo-Luitprandus. Primus, omni fide digniſſimus, ſeculo 10 vixit & ſcripſit; alter hoc ſeculo 17 ineunte primum in lucem prodiit, exeunte ſuperiori fabricatus, totus futilis ineptiſſimuſque.

54 Sic Venerabilis Bedæ genuinum Martyrologium, à multis pridem quæſitum, à nemine inventum uſque ad annum 1668, à me vero tunc erutum ex octo antiquis manuſcriptis, & productum cum tomo 2 Martii, Henſchenius & ego in Aprili ac Majo paſſim laudamus; aliud vero, quod ſub ejuſdem Bedæ nomine fuit Plantinianis typis excuſum Antverpiæ an. 1564, minoris longe facimus, quia oſtendi in Præfatione ad genuinum n. 14, illud fuiſſe ex Adonis Martyrologio non ita pridem compilatum, additis ex Rabani Martyrologio Sanctis quibuſdam recentioribus. Vocamus quidem ipſum etiam nunc *Martyrologium Bedæ*, ſed cum addito *ſuppoſititium*; nec enim liberum erat omittere nomen Bedæ, licet falſum, quia in Notis ad Romanum & alibi paſſim ſic invenitur citatum. Poſt hoc diſcrimen, tali tamque conſpicuo loco tam clare poſitum,

tum, quis crederet futurum, ut aliquis accuſaret, inconſequenter nos loqui in uno tomorum Maji, dum Martyrologium Bedæ, nunc allegamus ut maxima fide dignum (quod tamen non ſolemus facere niſi cum addito titulo *Genuini*) nunc poſtponimus aliis, ut *Suppoſititium*?

55 An ergo obligantur ſcriptores tomorum, qui jam 20 numerantur, per annos 70 ſucceſſive elaboratorum, rem in uno aliquo tomo ſuo operoſe explicatam & demonſtratam, toties recantare, quoties vocibus ſemel recte inſtitutis utuntur? Sit profundus Theologus, ſit peritus Canoniſta, ſit linguarum, non ſolum Latinæ, ſed & Græcæ aliarumque peritus, ſit denique in hiſtoriis novis antiquiſque verſatus Cenſor aliquis; quid ille poteſt, ſi non ſit imbutus propria operis totius notitia, judicare de duobus ita ſibi objectis, & in ſpeciem contrariis, uti prima ipſi fronte videbitur, locis? Et hac ego conditione cogor à Te, Pater Rev. coram judicibus, per iniquam Exhibitionem tuam præoccupatis, nec alia operis mei notitia antecedente inſtructis, tueri ipſum, accuſantibus veſtris, & ex parte etiam ſuffragium ferentibus, reo inaudito, tam graviter cenſuratũ. *Abſit* tamen (cum juſto Job loquor) *Abſit*, inquam, *à me, ut juſtum hoc eſſe judicem. Donec deficiam, non recedam ab innocentia mea: juſtificationem meam quam cœpi tenere, non deſeram: neq; enim reprehendit me cor meum in omni vita mea*, quin omne quod ſcripſi, bona fide ſcripſerim, ſemper paratus, recte ſcriptorum reddere rationem, minus recta corrigere, & veritatem undecumque oblatam amplecti.

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius injuſte conqueritur de Carmelitis.

RESPONSIO.

56 QUerelas feminis, convitia plebi dimitto: neutris utor loco à Te accuſato, tomo 7 Maji pag. 540 litt. c. Tu vero quantum ab utroque vitio ſtes, Exhibitionis tuæ lectores judicabunt. Si queri vellem, aut convitiis convitia reddere, copioſam illa materiam & continuas occaſiones præberet. *Animadverto* ego illo loco, & meritò noto *protervam hominum nonnullorum inſolentiam, qui Majum noſtrum necdum ſibi lectum eſſe ſimulant, ne cogantur aut tuas convictiones, aut meas, ubi opus fuit, retractationes agnoſcere.* Retractaveram ſcilicet pagina illa Annotationem quamdam ad Vitam S. Berthæ, prout eadem hic iterum proponitur retractata Art. 13 §. 10; quia autem notaveram, in aliquibus famoſorum plurium libellorum, poſt editos priores tres tomos Maji expoſitorum ſub nullo vel ementito auctorum nomine, quædam mihi exprobari errata, vel quaſi errata in Aprili, de Contalberto Florentino, deque Officio S. Alberti Patriarchæ Hieroſolymitani; plane ac ſi dicti primi tres tomi Maji non extarent; novam Annotationem iſtam adjeci. Operæ tamen pretium tunc viſum non fuit, libellos, quorum ipſos ſuos auctores pudebat, diſtinctius indicare: nunc vero; poſt annos ab ea Annotatione impreſſa novem elapſos, diſtinctior eorumdem memoria mihi effluxit; neque lubet hac cauſa excutere totam illam famoſarum ſcriptionum farraginem, ut ipſos inveniam.

57 Quod ii, quos mihi n. 7 indicas, auctorès Libelli ſupplicis, Prodromi Carmelitici, Regulæ Heroicæ, Appendicis conſultatoriæ, *Majum legerint*, ipſis illum citantibus nemo credere cunctabitur, qui omnes in uno Te ſe

credet videre & audire;quia ut id recte æſtimet aliquis, opus non eſt ipſos legiſſe aut legere: quibus enim oculis Majum legerint,in hac Tua Exhibitione velut in ſpeculo intuebitur. Nemo etiam teſtari poterit, *quam ſolide & quanta cum confuſione Papebrochius ſit ab illis refutatus*, ut jactas n. 72: quia ſi quid ſolidi in iis foret, id Tua Patern. illis ipſis adjutoribus uſa, haud dubie in hunc tuum extremum contra me conatum explicuiſſet. Eum non Tui unius, neque paucorum, ſed collato Ordinis totius ſtudio coaluiſſe,dicunt ex veſtris aliqui; ſed ægre impetrabunt apud me fidem,toti Ordini injurioſam futuram;eſto librũ tuum pleriq; approbarint approbentque, ex ſua bonitate tuam metientes fidem accuſationum tuarum: in qua ſua de Te bona opinione,quam fuerint decepti, tunc incipient noſſe, cum legerint haſce Reſponſiones, ſi tamen legere unquam velint, præoccupati; aut poſſint, prohibiti.

58 Quod *omnes librorum meorum angulos* excuſſeritis,nuſquam queror: ſed quod excutientes, non abſtuleritis, ſed intuleritis pulverem multum, quo obtenebrati ipſi patentem ubique veritatem non cerneretis, ſed falſa ac fæda omnia, vobis compatior: iſtud enim faciendo, neceſſitatem mihi impoſuiſtis pulverem ipſum colligendi ac regerendi in auctores, utinam inde ſalubriter confundendos. Ad juſtam certe confuſionem non Tuam tantum, ſed omnium etiam adjutorum Tuorum facere puto; primùm, quod deflectentes ad alia tam multiplicia, & à meâ vobiſcum controverſiâ aliena argumenta, ſignum detis certum animi cauſæ propriæ diffidentis; ſecundo, quod fatearis totum id fieri, ut *fides & auctoritas mea funditus evertatur*. Bona enim cauſa, mea fide ſtante, non corruet;nec mala conſurget,fide mea labente,niſi apud imperitos fortaſſis. Quid fides & auctoritas mea addat dematve argumentis, aliorum auctoritate ac teſtimonio probatis validaque ratione ſtabilitis? Argumenta iſthæc enervanda tibi ſunt, non evertenda per fas & nefas mea fides;quæ ſic cum argumentis meis connexa eſt, ut illis diſſolutis, deficere ipſa debeat ſponte ſua; illis vero non diſſolutis, firma maneat.Cum autem eamdem nitimini evertere accuſationibus tam injuſtis, quas jam excuſſimus fere omnes, manifeſtum facitis, mero vindictæ ſtudio vos divertere ad ſubruenda aliena, quando deſperatis tueri veſtra. Ego nullam hiſtoriæ veſtræ partem attigi, ad quam à vobis, ipſam contra me allegantibus, non fueram provocatus:quæ autem vobis objeci numquam, neque cum veſtra antiquitate prætenſa connexionem habebant ullam, meo quidem judicio melius præteriiſſetis omnia; neque vos obnoxios feciſſetis reddendæ tam multiplici rationi, unde ad vos poterat fructus provenire nullus,plurimus autem ad me ex tam multiplici Exhibitione errorum tuorum.

ART. XXIV.

ARTICULUS XXIV.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibetur Elenchus Ethnicorum, Saracenorum, Judæorum, Hæreſiarcharum, Hæreticorum, aliorumque ab Eccleſia damnatorum Auctorum, quos Papebrochius Jeſuita, in refutandis Hiſtoriis ſacris, à Sede Apoſtolica approbatis vel communiter receptis, pro ſe citat, ſequitur, aut laudat.

RESPONSIO.

VLtimus hic Paragraphus pulchre reſpondet primo libri totius titulo, quo promittitur *Exhibitio errorum, quos Daniel Papebrochius Societatis Ieſu commiſit, contra Chriſti Domini Paupertatem, ætatem, &c. .... cum Ethnicis, Hæreſiarchis, Hæreticis, aliiſque auctoribus ab Eccleſia damnatis.* Dignum ſcilicet patella operculum, & cauda conformis capiti. Ex iſtis autem fontibus quid aliud expectes, quam Propoſitiones, quales per calumniam impoſitæ mihi multæ ſunt, meritoque (ſi meæ revera forent, à ſuprema Inquiſitione in Hiſpania damnatæ) *erroneas, hæreticas, ſapientes hæreſim, periculoſas in fide, ſcandaloſas, impias, piarum aurium offenſivas, ſchiſmaticas, ſeditioſas, temerarias, audaces, præſumptuoſas*, &c. Sed an vel unam talem hactenus probare potuiſti, Rev. Pater, meam eſſe? An unam, quam reproborum auctorum iſtorum aliquis ita teneat, ut eamdem non teneant graves ac probe Catholici ſcriptores? Inanis eſt ergo gloriatio tua.

60 In hoc tamen ultimo Articulo tuo iſtud mihi imprimis mirabile accidit, quod titulum ſcribens non recordatus fueris ſpurciſſimi & impiiſſimi Mahometi, quem à me contra hiſtoriam veſtram citatum teſtem, reperire nuſquam potuiſti: Tu vero ipſum Art. 16 n. 84 adducis antiquitatis veſtræ aſſertorem, utpote qui cum Chriſtianis pacem inire coactus, ei ſubſcripſerit *in monaſterio Religioſorum montis Carmeli, prope montem Libani.* Atque utinam iſtic vere Concordatum ſuum dictaſſet is, quantumvis abominabilis pſeudo-prophetes! utinam vel in ejus Alcorano poſſeris citra fictionem oſtendere, ſi non in ipſo Carmelo, ſaltem prope montem Libani, vel alibi uſpiam, *Religioſorum montis Carmeli monaſterium aliquod*! Quid enim? An potuiſſet ille, quantumvis mendax, quantumvis ſathanico dictatu ſcribens, *Religioſos montis Carmeli* comminiſci, tamquam ſeculo 7 exiſtentes,

 ſi nulli

ſi nulli ſic dicti tunc extitiſſent, & ſolum ita dici ſeculo 13 cœpiſſent? Evinceret profecto cauſam veſtram, apud æquos æſtimatores, etiam talis teſtis, contra ſilentium univerſale omnium per ſex deinde ſecula ſcribentium auctorum; ſed non evinceret, niſi tam certo conſtaret, illum iſtud ſcripſiſſe, quam certo conſtat, non ſcripſiſſe alios; & quam certo conſtat, iſtam clauſulam, quæ Edicto Mahometico adjecta dicitur, abeſſe ab eo, quod allegatur, originali; imo alium omnino locum, Mahometi præſentia execrabilem, ſubnotari; Medinam ſcilicet, Arabiæ felicis civitatem, Meccæ propinquam, ſicut oſtendi eodem Art. 26 n. 103. Sed venio ad Auctores mihi objectos.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ſola Ethnicorum, Saracenorum, ac Judæorum fretus auctoritate, antiquas repudiat Eccleſiæ hiſtorias, etiamſi à Sede Apoſtolica ſint approbatæ.

RESPONSIO.

61 Ethnici procul dubio fuerunt *Tacitus, Suetonius*, *Dion*; *Elmacinus*, Saracenus; Judæus, *Ioſeph.* Sed quis Baronius, vel alius quiſquam Catholicus ſcriptor, niſi forte Carmelita, qualis eſt *Zegerus Pauli apud Bollandum* in Januario (ſic enim citaſſe auctorem oportuerat, non nude *Bollandum*, nedum & *Henſchenium*) quis, inquam, Catholicus ſcriptor ipſis fidem negat, in iis quæ ſoli ſic ſcripſerunt, ut nemo coævorum, nemo etiam veterum, vel Chriſtianorum vel Ethnicorum, eis contradicat, aut ex locorum temporumve pugnantibus inter ſe circumſtantiis, dubii ſuſpective notantur in eo, de quo an vere acciderit, quæritur. Quid Baronius, Salianus, Tirinus, Spondanus, Torniellus, & alii recentiores Annalium eccleſiaſticorum auctores, crebrius in talibus citant, quam iſtos, quos Tu mihi objicis? Imo ipſe veſter Annaliſta Lezana, quomodo non nititur Philone Judæo, Solino & Plinio, ipſoque Joſepho, cum de Eſſenis eſt quæſtio, etiam contra ſanctos Patres, qui hæreticos omnino fuiſſe docent? Quin etiam illi ipſi gloriantur Joſephi teſtimonio de Chriſto; & S. Baſilius, in Homilia habita tempore famis & ſiccitatis, allegat *Hiſtoriam Iudaicam*, *à Ioſepho gravi auctore conſcriptam* ἣν Ἰώσηπος ἡμῖν ὁ σπουδαῖος συνεγράψατο.

62 Aſt Joſephum, digerentem Herodis Magni tempora, flocci facit Poſſinus noſter, omneſque illi qui tenent, inſtitutam à Dionyſio Exiguo Æram, & uſitatam tot ſeculis, recte procedere; imo in hanc ſententiam, dimiſſa Henſcheniana, dimiſſis etiam Joſepho ac Dione, ego quoque nunc propendeo magis, idque in Conatu palam declaravi. Ita eſt. Vis amplius? Harduinus noſter, olim æque ac Natalis Alexander, Henſchenianæ ſententiæ aſſecla, nunc agnoſcit, Joſephum, non ſolum locis aliquot vitiatum interpolatumve, ſed contendit prorſus eſſe ſuppoſitium, cui propoſitum fuerit, Herodem, veluti in ſcena tragica, per varios proſperos atque infauſtos caſus ad horrendam totius familiæ cataſtrophen perducere; fictis in eam rem uxorum, filiorum, fratrum nominibus; quamvis ille tam antiquus ſit, ut nullus veterum Patrum de eo dubitaverit. Ego vero ipſe, acturus ad 24 Junii de tempore, loco, cauſa & auctore cædis S. Joannis Baptiſtæ illatæ,

Digitized by Google

illatæ, adhuc dubius hæreo, quid de Joſepho ſtatuere debeam, Euangelicæ veritati haud leviter contrario; quemque facilius poſſim abjicere totum, quam reducere in viam.

5 Hæc omnia aliaque plura ſcio poſſe Joſepho opponi, ideoque delibero de ipſo deſerendo, & redeundo in antiquam ſententiam de anno crucifixionis, trigeſimo tertio; & conſequenter de tenendo die, quem tenet Toſtatus, & plerique nunc Galli. Verum, ſicut prædictorum nihil me, Joſepho accedentem, contrarium fecit alicui ab Eccleſia probatæ hiſtoriæ; ita nec ab illo recedentem huic me admovebit: quia de quæſtione hactenus controverſiſſima nuſpiam aliquid Eccleſia definivit. Similiter à Joſepho recedens vel ad eum accedens, nihil conferam Hiſtoriæ Carmeliticæ; accedendo tamen proderem magis, quia ſic ei relinquam, quæ ille de Eſſenis tam laudabiliter ſcribit, ut mirum ſit ipſum mihi à Tua Patern. objici. Eâdem ratione Tacitus & Suetonius, deſcribentes Baſilidem ut Aruſpicem Gentilem, nulli ab Eccleſia probatæ vel receptæ hiſtoriæ contradicunt; quæ nullam hiſtoriam pro Baſilide Chriſtianis vindicando recepit; neque magnopere adverſatur Carmelitanæ, ſi Veſpaſiano Gentili, in Carmelo ſortes petenti, eas conſuluerit magus aliquis; ſi modo iſtic eodem tempore, ſed diverſa forſitan montis parte, probari poſſunt fuiſſe alii veri Dei cultores, juxta fontem Eliæ, ad quos poſſitis genealogizando aſcendere.

6 Epiſtola S. Cyrillo adſcripta de vario ſtatu ac Regulis Ordinis Carmelitani, quatenus aſſerit, Humarum fuiſſe in Monachos crudeliſſimum, poſſet dubiam reddere Elmacini Saraceni fidem, de ejuſdem erga Chriſtianos manſuetudine; ſi tam certo conſtaret, eam eſſe vere ſeculo 13 ſcriptam à Cyrillo, quam conſtat Elmacinum hiſtoriam ſuam Saracenicam ſcripſiſſe ſeculo 12: ſed cùm eadem epiſtola aliunde convincatur eſſe ſuppoſititia, & tam contraria ſit S. Theophani, ſcribenti ſeculo 9 ineunte, quam hic bene convenit cum Elmacino, antiquiores ſcriptores Chriſtianos ſequi profeſſo, nec Saracenorum contra eos injurias diſſimulare ſolito; merito præfertur auctoritas, contraria auctoritati tam vacillanti: maxime cum huic innitens fundationis Florentinæ inſtrumentum, tot tamque evidentibus argumentis probetur eſſe fictitium totum.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius cum Wicleffo, Abailiardo, Calvino, Luthero, aliiſque hæreſiarchis & hæreticis, varias Eccleſiæ hiſtorias & monumenta impugnat.

RESPONSIO.

7 NOmina eorum, quibuſcum me comparas, hæreticorum novi (quis enim ignoret?) libros nunquam legi, pleroſque nec vidi quidem unquam: ſed neque quæ mihi fingis cum eis communia, ipſorum verbis uſquam citata reperi, ut inſiſtere illorum veſtigiis ſciens volenſque potuerim. Quæ dixi de Chriſti paupertate & mendicitate, de fictitio Donationis Conſtantinianæ inſtrumento, de matrona Veronica, de primis eccleſiis ſub titulo Sanctorũ erectis, de veterum Pontificũ ante Siricium Decretalibus ſuppoſitiis, attributis S. Lucæ picturis, ſupremo S. Petri primatu, Pauli

Pauli Apoſtolatu, Euangelici Monachiſmi initio & progreſſu, Dionyſii Pariſienſis ætate ac miſſione, adſcriptis Athenienſi libris, Indulgentiarum quarumdam ætate & formulis, Silveſtri Actis, Marcelli lapſu commentitio, & æque commentitiis Actis Synodi Sinueſſanæ, Eliæ & Joannis Baptiſtæ veſtitu; & ſi qua alia hoc Paragrapho quam invidioſiſſime à te congeſta; ſuis quæque locis ſic explicui ſingula, ut appareat, quantum ab erroribus Hæreſiarcharum prædictorum, plerumque gravioribus quam eos facis, alienus ſim; neque cum illis me docuiſſe quidpiam (ſi quid cum illis docui) quod mihi non ſit cum multis inſignibuſque doctoribus & ſcriptoribus Catholicis commune; ex illis autem didiciſſe nihil.

8 Fruſtra etiam hic allegas eorum nomina, qui Hæreſiarchas prædictos aut ſecuti ſunt aut ſupergreſſi, Melanthonis, Chytræi, & Magdeburgenſium. An Petrus Romæ ſederit, dubitavi numquam. Quid ergo mihi objicis Guilielmum quemdam, eo uſque inſanientem? Quod Patres veſtri, ſaltem 13 ſeculo, habuerint eccleſiam, S. Mariæ dedicatam in Carmelo, unde acceperint nomen Fratrum B. Mariæ, indubitatum quoque habeo, & ipſum nomen (ut par eſt) veneror. Si illud pro ridiculo habuit Wicleffus, & habeant moderni hæretici, merito de iis querimini. De ætate illius eccleſiæ curam fuiſſe Wicleffo, apud Waldenſem veſtrum non invenio; nihil deniq; vel ibi vel alibi, quod me cum prænominatis conjungat, ubique Catholice & cum optimis Catholicis ſentientem, loquentem, ac ſcribentem, prout porro me ſenſurum ſemper, locuturum ac ſcripturum confido.

§. III. *ACCUSATIO*

Papebrochius citat, ſequitur & laudat Joannem Heroldum, hæreticum ac infeſtiſſimum Sedis Apoſtolicæ hoſtem, cum Machiavello, Luthero, aliiſque primæ claſſis damnatis hæreticis.

RESPONSIO.

9 Unde tibi, Rev. Pater, tam certo conſtat, quam aſſeveranter id dicis, Joannem Heroldum fuiſſe *hæreticum*, imo *infeſtiſſimum hoſtem Apoſtolicæ Sedis*? Ubinam in ſuis libris tale odium indicat? quem auctorem aut teſtem habes accuſationis tam fœdæ? Viſne, dum nullum nominas, credere me, quod eam ex tuo ſuxiſti pollice? ſicuti paſſim ſolent nonnulli quoſcumque ſibi non faventes conviciis onerare; & ſicut veſter Joannes Gerbrandus, de Leydis, vir & ſcriptor alioquin minime malus, inter alia reperitur ſcripſiſſe *librum contra mendacia Antonini*, id eſt, contra Sanctum Florentinum Epiſcopum, Ordinis Prædicatorum decus, de initiis Carmelitarum eadem narrantem, quæ antea Villanius & poſtea diſtinctius aliquanto Heroldus.

28 Nominatur, inquies, in Indice prohibitorum à Tridentino, & quidem inter prohibitos *primæ claſſis*. Fateor; ſed nominatur cum cognomento *Acropolita*, quod Continuatio Belli ſacri, qua ſola utor, nuſquam præfert; & in hac cognominatur *Hochſtettenſis*, à patria Hochſtetten / quod Græce quidem verti poteſt *Acropolis*; apparet tamen eum ſolum libellum eſſe cenſuratum, quem ſolum ſub titulo *Acropolitæ* nobis indicat

dicat Bibliotheca Geſneri primæ editionis, factæ anno 1545; id eſt quatuor annis prius quam vulgaretur Continuatio ſub titulo *Hoochſtettenſis*. Et ſane relati in primam claſſem libri, cenſentur ex profeſſo ſcripti in defenſionem hæreſeos vel laudem hæreticorum: taliſque omnino videtur eſſe, quem ſolum ibidem Geſnerus nominat, *Philopſeudes ſive Declamatio pro Eraſmo Roterdamo, contra Dialogum famoſum anonymi cujuſdam Medici, in qua omnem vitam Eraſmi abſolutiſſime deſcribit*. Non eſt Oedipo opus, ut quis intelligat, quid tantopere hic peccaſſe potuerit *Ioannes Herold Acropolita*, ut ſic prohiberetur: nec tamen inde conſequens eſt, tunc *hæreticum* fuiſſe illum, nedum *Sedis Apoſtolicæ infeſtiſſimum hoſtem*.

10 Sub nomine *Heroldi Hoochſtettenſis* edita opera, nullis Eccleſiæ cenſuris vel leviſſime perſtricta ſunt: quod tu, Rev. Pater vel neſciviſti, vel non curaviſti diſtinguere, quia in univerſum Heroldi nomen cæco impetu rapiebaris. Quæ uſque ad annum 1541 enumerat Geſnerianæ Bibliothecæ locupletator Joſias Semlerus (cetera enim, ſi qua poſtea ſcripſit, me latent) nihil niſi Hiſtoricum vel Philologicum continent, nihil quod poſſis in ſuſpicionem hæreſis trahere. Ne tamen quidquam diſſimulem eorum quæ in his quoque obiter luſtrandis notavi; non te celabo, Reverende Pater, quod ex Præfatione ad libros ſex Continuationis belli ſacri, inſcriptâ *Philippo Pio Pontifici ceteriſque ad ædes magnæ Matris Mariæ apud Baſileam Rauracorum Flaminibus*, licet colligere, laboraſſe etiam ipſum communi tunc litteratulis omnibus faſtidio vocabulorum eccleſiaſticorum, quæ aureæ Latinitatis ſaporem non haberent; ut ſunt *Epiſcopus, Presbyter, Monachus, Ordo, Religio, Monialis, Prior* &c. quibus frequenter ſubſtituit alia ex antiquitate Romanâ, magis Latina, ſed non æqualiter nunc probanda, *Pontificis, Flaminis, Veſtalis, Collegii, Factionis, Sectæ* &c.

11 Colligo etiam, ex eadem Præfatione ſeu Dedicatoria, quod in materia Religionis ſive Sacramentorum uſu, nonnihil diverſum ſentiebat ab ipſis quos colebat Mecænatibus. His enim quos dixi libros ſuos offerens, id *à bonorum nemine reprehendendum* præſumit, *quamquam non defuturi ſint, qui, quod hunc laborem*, inquit, *Tibi, Philippe Pie, Collegioque tuo Canonicorum Baſileenſium ceteriſque clariſſimis, probatiſſimis, inque republica primariis aliquot ac probatiſſimis viris dedicaverim ..... aſſentationis & arrogantiæ condemnabunt. Seducit enim nonnullos ſuperſtitio quadam, ex levicula ceremoniarum diverſarum perſuaſiuncula concepta, ut melius arbitrentur, omnem amicitiam, omnem ſocietatem humanam abolere, quam accipere aut referre beneficium inter eos, quibuscum opinionibus variis certatur. Quapropter ſemper illud, tamquam ex tripode profectum oraculum deoſculari ſoleo:*

Non eadem ſentire bonos de rebus iiſdem,
Incolumi licuit ſemper amicitia.

12 Sic animo comparatus pergit dedicare libros ſuos; Secundum quidem, *Ioanni Rudolfo Tranquillo, Murbacenſis ac Lutrenſis Collegiorum Abbati*; Tertium, *Ioanni Lanſtenio Frugis Murbacenſi, Collegii Primori*; Quartum, *Materno Bybero Abſtemio, Decurioni, ceteriſque Luttenbacenſis Collegii Sodalibus*; Quintum, *Caſparo Comi, ad fanum D. Blaſii in ſilva Hercinia Abbati*; Sextum denique, *Bonaventuræ Fauſto, Inſulæ inter Rheni catarrhactas, quam Rhinau vocant, Abbati*. Libri hi ſimul omnes Baſileæ prodierunt anno 1549, *cura & diligentia Philiberti Poyſſenoti, ad Fanum D. Moranti ſacris Præpoſiti*, & in dicta Præfatione impensè lau-

laudati; ut ſolos fere Catholicos Antiſtites ipſe, qualiſcumque demum Religionis, coluiſſe & patronos habuiſſe videatur. Nam etiam tales ſunt, quibus Appendiculas ejuſdem Hiſtoriæ tres inſcribit; ſcilicet librum Monachi Florentini, Acconenſis Epiſcopi, & poſtea Hieroſolymitani Patriarchæ, de recuperata anno 1191 Ptolemaide, inſcribit *Conrado Weſcher Hoſpitali, ſacrarum ædium in Benwiler Curatori*; Epiſtolam Alphonſi VIII de bello inter Hiſpanos & Saracenos; & aliam de Albigenſium hæreſi anno 1213 extincta, *Ioanni Fabri Sollicito, Philippo Pio Epiſcopo Baſileenſi à ſacris & cubiculo.*

13 In hac autem dedicatoria manifeſtiſſime declarat, quam non ſit à Catholicorum miraculis & Religioſorum Ordinibus alieno animo. Nam ultra relata à Rege Alfonſo, *Unum hoc addam*, inquit: *Ferunt hoc in prælio Alfonſo Crucem, quemadmodum olim Conſtantino, è cælo apparuiſſe.* Deinde ad extinguendas Humilium & Pauperum de Lugduno pernicioſiſſimas ſectas, *ſacros duos Ordines* exortos docet, Prædicatorum Minorumque; quorum *Prædicatores, litteris ſe excolerent, concionibus edocerent* [*alios*], *jus alienum minime uſurparent*: & *Dominicus*, inquit, *auctor extitit, & doctus, & ſanctus vir, & acerrimus hæreſum inſectator. Minores Fratres, conditore Ordinis Divo Franciſco, paupertatem profeſſi ſunt.* De Carmelitis autem agens lib. 5 cap. 3, nihil per contemptum ſcribit. Eccum tibi ipſa ejus verba:

14 *Anno 1285 Carmelitarum familia Syria expellitur à Melechſaita leviſſimam ob cauſam, ſi ſpectes venerationem, qua antea eam factionem coluerat barbarus. Eſt Carmelus mons in Syria, mora tam aliquorum prophetarum, quam Eliæ & Eliſei, nobilis. Hunc locum ſub Almerico Hieroſolymitano Patriarcha inſederant Anachoretæ; ac cum ſparſim circa montem agitarent, tandem coivere ad fontem, qui Eliæ dicitur, in cacumine montis, & phanum & cœnobium conſtruxerunt, uni qui honeſta præcipiebat, humiliter parendo, ſine tamen certo inſtituto, ſine peculiari cultu, ſine ceremoniis. Albertus poſtea, Hieroſolymitanus ſub Innocentio tertio Patriarcha & Legatus, certas obſervationum regulas illis præſcripſit; addidit & veſtitui normam, pallium ſcilicet verſicolorem, ex albo & canuſino circulatum, Eliam ejuſmodi cultu ornatum inceſſiſſe, Baſilium ea vivendi forma uſum fuiſſe, aſſerens. Erat tam gratus propheticus pallii habitus, non ſolum Chriſtianis, ſed etiam barbaris, ut magnis Sultani eleemoſynis familia tota ſuſtentaretur locupletareturque. Sed Pontifici Romano Honorio quarto non admodum probabatur, vel quod non Romano ingenio excogitatus aut confirmatus, vel quod Religioni circulatus verſicolorque habitus convenire non videretur. Igitur album illis pallium datum, ita ut ſub eo canuſiati eſſent, uterque color illis retineretur. Quod ubi factum reſciit Melechſaites, irâ tantâ exarſit, ut congregatis copiis cœnobium invaderet, expulſiſque omnibus, incendio & phanum & cœnobium deſtrueret.*] Hactenus Heroldus, & graviter quidem omnia, licet vobis aliter videatur. Jam vero Romanorum Pontificum Epiſcoporumque Latinorum, qui aliquid auxilii conſiliive ad bella iſtæc ſacra contulerunt, per totam Continuationem invenies laudatum zelum, liberalitatē, fortitudinem, æque ac in Tyrio: nec apparet in quo cedere illi debeat, niſi quoad ætatem & locum, quibus non fuit veſtrarum rerum proximus aut præſens teſtis, ut ille. Non tamen profiteor ego, Continuationem prædictam à me verbotenus lectam totam. Tu ſi melius ipſum legiſti, Pater Rev. indica libros & capita, quibus probes dictum tuum.

15 Aſt in Elencho Auctorum, plus quam centum, operi præfixo, enumerantur non tantum Catholici, ſed & Gentiles, imo & hæ-

Digitized by Google

hæretici, *Lutherus*, *Munſterus*, *Machiavellus*, aliique in Indicem primæ claſſis relati. Fateor, ſed relati in eam plerique ſunt poſt Concilium Tridentinum; quod futurum, non potuit divinare Heroldus; tamdiu antea ſcribens. An ſi Exhibitio Tua, Rev. Pater, tamquam calumnioſa & mendax, (ut certiſſimo eſt) à Romana vel Hiſpana Inquiſitione aliquando damnetur., crimini recte vertetur, & quidem coram Apoſtolica Sede, Carmelitis, ea nunc bona fide utentibus eamque defendentibus, quod de tua fide neſciant aut nolint dubitare.

16 Deinde poſuerit in elencho auctorum etiam hæreticos iſtos; hoccine eſt *citare*, quod ais, & *ſequi* hæreticos? Numquam inde monſtraveris, Heroldum illorum doctrinam ſecutum potius eſſe quam reprobaſſe? Certe quivis bene Catholicus, hæreticos refutans, debet non raro eorum doctrinam referre in ſcriptis ſuis; & ſi auctorum, ex quibus ſua deprompſit, catalogum attexere velit; nonne pariter hæreticorum atque Catholicorum nomina inſerere ei debebit? Quam maxime, inquies; at per illud factum ex ſcriptore Catholico aut fide digno fiet hæreticus aut fide indignus. Ita Tu quidem argumentari debes, ſiquid concludere velis contra auctoritatem Heroldi; ſed quam irrationabiliter, nemo non videt.

17. Habes hic fere, Pater Rev. quæ pro vel contra Heroldum dici poſſunt. Carpis tamen inſuper eum num. 7, quod illos, quorum tam magnifice præfixit Catalogum, de Carmelitis agens, ideo *callide non audet nominare*, *& multo minus illorum textum citare*; *quia ne vel unus quidem illorum vel mu vel gry habet, in ſuo reſpective libro, de Carmelitarum initio.* Hoc enimvero contra Te potius, quam ipſum facit: probat enim, non ex illis, quos exprobras, ſed ex aliis (& quidni ex ipſiſmet Carmelitis? ſicut Villaninus & S. Antoninus) accepiſſe, quæ de illis ſcripſit. Mirum autem eſt, Te exigere ut fecerit in Carmelitis, quod in tota hiſtoria fecit nuſquam; quodque nec veſtri, nec alii ulli paſſim faciunt, qui hiſtorias ſtylo proprio & continuo ſcribunt: non enim niſi rariſſime auctorum & monumentorum, quæ præ oculis habuerunt, textus verbatim exprimunt, aut citato libro ac capite indicant. Hujus noſtri ævi hæc diligentia eſt, auctore imprimis Baronio: qui non tam hiſtoriam ſcribens, quam Annales colligens, ſimilia opera poſt ſe facturos docuit invariatos textus referre, & implere margines citationibus: optimo quidem exemplo, ſed cui adſtringendos ſe non omnes putant hiſtoriarum ſacrarum profanarumq; conditores.

18 Exemplum, nonnihil ad Carmelitas pertinens, accipe ex veteri Chronica Mechliniensi, quam antiquitus & ſucceſſive continuatam, ab honoratiſſimis heredibus adm. R. D. Jo. Baptiſtæ Snyers apud S. Rumoldum Canonici, commodatam habui; vulgari quidem lingua deſcriptam totam, ſed ita ut poſt explicatum initium Begginagiorum, velut an. 1207 apud nos cœptorum, de Mendicantium initiis intexatur Latine brevis hæc notitia: *Inſtituitur Ordo Prædicatorum per S. Dominicum, anno* 1210, *confirmatur verò anno* 1216; *Ordo Minorum per S. Franciſcum, anno* 1209, *confirmatur vero anno* 1223. *Moritur S. Dominicus* 1221, *S. Franciſcus* 1226. *Ordo Carmelitarum in Syria apud montem Carmelum, ab Alberto Epiſcopo Ieruſalem, ſub Regula certa & Habitu Eliæ, ſub Innocentio III, circa annum Domini* 1210: *poſtea per Honorium III approbatur Regula, circa annum* 1220: *mutatur habitus in albam chlamydem, in S. Mariæ honorem. circa annum* 1290.

19 Hæc tam minutim deſcripta in loco, ubi primus Brabanticorum Conven-

tuum fundatus fuit, credibile faciunt, hujuſmodi ſchedam Auctori Chronicæ ab ipſiſmet Carmelitis commodatam fuiſſe: de quibus poſt alia, juxta annorum ſeriem, lingua patria additur; *Fratres Beatæ Mariæ, à Saracenis ex monte Carmelo fugati, venerunt in haſce partes anno* 1254, obtento ſuburbano ad Neckerſpuliam portam eremitorio; & *anno* 1303 *Fratres iſti monaſterium conſtruxerunt Mechliniæ*, id eſt intra civitatem, *per conſenſum & per litteras ſigillatas Ioannis Berthaut, Domini Mechliniæ*. Placet hic mihi annus datæ Regulæ, idem fere quem ego pridem definivi per conjecturam, non valens credere id factum primo ſtatim Alberti ingreſſu in Syriam. Placet etiam, quod quæcumque ante Regulam principia, veluti informia, pro nihilo habeantur. Tibi Pater Rev. hoc diſplicebit, ſcio: ſed maxime diſplicebit *Habitus Eliæ*, id eſt Barratus, ab eodem Alberto datus. Sed enim quid agas? Ita antiquitus tradebatur etiam à multis veſtrum, necdum per pſeudoepiſtolam Cyrilli deceptis.

20 Quod autem demum inculcas n. 26, velut patens Heroldi mendacium, & confutatione non egens; *Albertum Carmelicolis præſcripſiſſe cappas barratas, cum nec mu nec gry de illis in eorum Regula habeatur*, parum me commovet; quamdiu docere nequis, articulum illum de cappis barratis poſt harum mutationem non fuiſſe expunctum, manente nihilominus memoria earum, ut aliquando in Regula præſcriptarum: Deinde parvus hic error fuerit vacillantis traditionis de illis, tamquam in Regula præſcriptis, quæ ſolum cum Regula datæ fuerint. Interim vero, quod earum antea nullus uſus fuerit, confirmari poteſt ex ſilentio Joannis Phocæ, de iſtiuſmodi novitate habitûs, toti Orientali Monachatui ſub S. Baſilii Regula tunc agenti peregrini, qui non potuiſſet non in oculos incurriſſe, & viſus fuiſſe memoratu dignus imprimis deſcribenti novos in Carmelo repertos à ſe incolas.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius citat, ſequitur & laudat, Claudium Salmaſium, infamiſſimum hæreticum.

RESPONSIO.

21 CAji Julii Solini ſcriptoris ethnici Polyhiſtora, non ſolum Servius & Priſcianus, Grammatici veteres, ſed etiam Sancti Patres Hieronymus, Ambroſius, Auguſtinus laudant; laudant etiam eoque libenter utuntur Patres Carmelitæ. Editiones ejus variæ extant, quarum optima cenſetur ab Auctore magni Dictionarii hiſtorici Morerio ea, quam Pariſiis curavit pronominatus Claudius Salmaſius an. 1629, tunc (ut alibi dixi) de ſuſcipienda Catholica religione deliberans, & Senatus Veneti gratiam demereri ſatagens, adeoque ſat cautus nequid Plinianis ſuis ſuper Solinum Exercitationibus inſereret, quod Catholicos offenderet. Harum Exercitationum tomos grandes duos, ſine quibus adhuc incultus & tenebris obſitus Solinus maneret, Muſeo noſtro emit extremo vitæ ſuæ anno Heribertus Roſweydus, talium Commentationum ſtudioſiſſimus collector, eiſque ſine ſcrupulo uſi ſunt deceſſores mei Bollandus atque Henſchenius; neque ipſos ulla cenſura unquam notavit Roma, ubi tamen

paſſim

paſſim extabant in celebrioribus bibliothecis, & (niſi fallor) extant etiamnum. Extant certe in Barberina, quam eruditorum omnium æſtimator Franciſcus Card. Barberinus, eruditiſſimus etiamipſe, ſtudio impendioque maximo inſtruxit familiæ ſuæ, ut patet ex tomo 2 Indicis ejus, impreſſi anno 1681, ubi paginam 337 integram occupat copioſus elenchus Salmaſianarum lucubrationum, quas inter eminent Exercitationes prædictæ, opus omnium ab eo editorum fortaſſis eruditiſſimum, ſaltem operoſiſſimum, quo nemo carere poſſit, cui neceſſe ſit Solino uti.

22 Regulæ Indicis & Inſtructio Clementis VIII ad eaſdem, nonnulla continent in uſum deducta numquam. Promittunt enim illæ *Expurgatorium Codicem*, quo omnium & ſingulorum auctorum undecumque ſuſpectorum libri caſtigarentur, & ſic caſtigati typo vel manu, tractari à quolibet libere poſſent, *addita in principio libri, tum veteris prohibitionis, tum recentis emendationis ac permiſſionis mentione: exempli gratia. Bibliotheca, à Conrado Geſnere Tigurino, damnato auctore olim edita ac prohibita, nunc juſſu Superiorum expurgata ac permiſſa.* Hæc ſunt ultima Clementinæ Inſtructionis verba, manifeſte indicantia, Bibliothecam Geſneri, licet ſit primæ claſſis prohibitorum, propter elogia etiam hæreſiarchis data, unam eſſe ex primis quos Clemens optavit voluitque expurgatos, propter ſummam ejus inter ſcriptores utilitatem ac pene neceſſitatem.

23 *Expurgatorius* tamen ille *Codex* prodiit numquam, imo cum ederetur *Fr. Io. Mariæ Braſichellenſis, ſacri Palatii Apoſtolici Magiſtri, ejuſdem Codicis ſive Indicis, in gratiam ſtudioſorum confecti Tomus primus, in quo quinquaginta Auctorum libri, præ ceteris deſiderati, emendantur* (erat in his etiam liber de inſtitutione Monachorum, acrius quam Carmelitæ voluiſſent cenſuratus) cum, inquam talis Indicis Tomus primus prodiiſſet *Romæ, ex Typographia Rev. Cameræ Apoſtolicæ* 1607, *Superiorum permiſſu*; ſuppreſſus modeſte fuit & recudi prohibitus: nec porro proceſſum in opere reliquo, quod mox apparuit futurum ſeminarium litium infinitarum, quibus ſuſtinendis nec unus nec plures forent pares, quantavis auctoritate ſubnixi; ut de labore nihil dicam numquam finiendo, licet omnes curiæ Romanæ miniſtri fuiſſent Braſichellenſi pares, eruditione, ſolertia, aſſiduitate, & faſtidioſiſſimi ſtudii tolerantia. Interim ſicut illi 50 Auctores manſerunt inexpurgati, & nihilominus verſantur paſſim in manibus omnium; ſic etiam ceteri, extra materiam Religionis quocumque auctore & loco impreſſi, ab Epiſcopis, in Germania, Gallia, Belgio Inquiſitorum perſonam ſuſtinentibus & per inſtitutos à ſe librorum Cenſores exercentibus, nullo diſcrimine tolerantur, paſſimque inferuntur & exponuntur venales. In quo ipſo tamen, ne quod periculum ſit incurrendæ cujuſcumque cenſuræ, ſolent bibliophili timorati petere & facile obtinere prænotatam libros prohibitos legendi licentiam.

24 Ad Salmaſium quod attinet, agnoſco eum in Diſſertatione, quam *de Epiſcopis & Presbyteris, ſub nomine Walonis Maſſalini*; ſcripſit, aliiſque nonnullis ad praxim mercatoriam periculoſis, præter errores graves, etiam hæreſes incurriſſe, quas Petavius in libro de Hierarchia ad tredecim capita reducit; & ob quas ſi non ſingula, ſaltem ſimul omnia ejus opera meruerint ſuſpendi. Agnoſco, propter prædictas hæreſes, ad Hierarchiæ eccleſiaſticæ ſubverſionem & Presbyterianiſmi in Anglia confirmationem tendentes graviſſimoque cenſura digniſſimas, eſſe *hæreticum infamiſſimum*; non tamen inſulſiſſimum Solini commentatorem. Oſtendi quoque Art. 15 §. 7; Eſſenis

(quorum cauſa potiſſimum Salmaſio iraſcitur Patern. Tua) adeo non injurioſum fuiſſe, ut eos etiam excuſet à gravioribus, ex S. Epiphanio erroribus.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius citat, ſequitur, & laudat Joannem Marshamum, & Gerardum Voſſium, hæreticos.

RESPONSIO.

25 IOannes Marshamus, quem primum mihi hic objicis, laudatur à me, non quidem ut *heterodoxus*, *ſed ut à Monachis reque monaſtica minime alienus.* Pater Rev. quid hic in me aut illo carpis? Veram laudem eſſe, probat totum Propylæum, ab ipſo præfixum Monaſtico Anglicano, quo neſcio an ullum opus, etiam florentiſſima ſub Regibus Normannis religione, apud Anglos prodiit Statui monaſtico utilius ac glorioſius. Hic ille *miratur triginta Reges & Reginas Anglo-ſaxones, intra ducentos annos, contemptis mundi illecebris, religioſam obiiſſe ſolitudinem, & magnificam in condendis monaſteriis profuſionem ſuſpicit.* Et infra; *In Anglia*, inquit. (ſic Inſulam appellans ex quo in illa cœperunt Anglo-ſaxones dominari, nam de Britannia, ſuſceptæque in ea Religionis initiis atque progreſſibus antea egerat) *In Anglia* ergo ſic intellecta, *idem*, inquit Marshamus, *fuit Monachiſmi atque Chriſtianiſmi initium, idem incrementum. Auguſtinus, monaſterii legibus eruditus, ex præſcripto Gregorii, inſtituit converſationem, quæ initio naſcentis Eccleſiæ fuit patribus noſtris, quibus omnia erant communia. Monaſterium fecit non longe à Dorovernienſi civitate. Sicut Auguſtinus Cantianos ita Aidanus Northanhumbros inſtituit, & in Lindisfarnenſi inſula cœnobium habuit: ille è Romana, hic ex ſchola Columbani: ille Auſtrum, hic Septemtrionem ſua doctrina imbuit.*

26 Hinc aggreditur recenſere *tres celebres* apud Anglos *Monachiſmi veteris reformationes*; deinde illius uſq; ad 10 ſeculum indiviſi, in varios Ordines ſciſſionem à Cluniacenſibus cœptam explicat; ac denique bene graviterque expendit, quanti ad Hiſtoriam eccleſiaſticam gentis Anglicanæ ſit veterum cœnobiorum notitia, illam negans præ dignitate digeri poſſe abſque monaſteriologia. *Monachatus enim*, inquit, *olim maxima pars fuit gentis eccleſiaſticæ; & parietes cœnobiales, diu ſanctitatis & melioris litteraturæ fuerunt ſepes. Ex illo ſeminario prodierunt ingentia illa Chriſtiani orbis lumina, Beda, Alcuinus, Willibrordus, Bonifacius, alii, ob doctrinam & propagatam fidem impenſa colendi.* Poteſtne Romano-catholicis quiſpiam de monaſteriis magnificentius loqui?

27 Vide autem quid de eorumdem everſione ſentiat: *Iam dudum*, inquit, *diem fatalem obierunt monaſteria noſtra, nec præter ſemirutos parietes & deploranda rudera, ſuperſunt nobis avitæ pietatis indicia. Vidimus nos, heu! videmus auguſtiſſima templa, & ſtupenda æterno Deo dicata monumenta (quibus nihil hodie ſpoliatius) ſub ſpecioſo eruendæ ſuperſtitionis obtentu, ſordidiſſimo conſpurcari vituperio, extremamque manere internecionem. Ad altaria Chriſti ſtabulati*

ſtabulati equi, Martyrum effoſſa reliquiæ. Sunt quidam zelatores, adeo religioſe delirantes, ut religioſos veterum Ordines ex abyſſi puteo prognatos ajant: ita licenter ſibi indulget præconcepta paſſio. Quin & Monachiorum monumentis antiquis ac veris ſummam habens reverentiam Marshamus; *de Monachorum*, inquit, *fide non eſt quod ambigamus, cum illi res tantum ſuas tractent ſibique notiſſimas; niſi forſitan uni aut alteri vitio demus, illos in illuſtrandis monaſteriorum ſuorum natalibus, antiquitati plus quam veritati incubuiſſe. Verum hoc illis facile condonemus, cum præſtantiſſimos populos ſubobſcuras rerum origines etiam à diis ſuis deduxiſſe videamus.*

28 Quid tibi videtur, Pater Rev. an non ſatis Philomonachus eſt Marshamus, ut eum legiſſe, citaſſe, laudaſſe, non debeat mihi vitio verti? Laudat in Monachis quæ laudanda ſunt, excuſat quæ laudari non poſſunt. Idem cur mihi in Carmelitico Monachatu, ad veras ſuas origines deducendo, non liceat? Cur omnia æqualiter laudari & probari volentes, cogitis ſigillatim reddere rationem, cur hoc illudve Hiſtoriæ veſtræ caput, altius quam par eſt aſſumptum, non recipiam? *Mirum* eſt, inquis, *quod* Papebrochius, Marshami judicium, circa vetuſtas aliquas Anglorum Monachorum chartas, ante Bedæ ætatem non recipiendas, vehementer laudans, *non æque vehementer laudet vetuſtiſſimum ex Bibliotheca Cottoniana depromptum ſcriptum, in quo Monachatus initia ab Elia, veteriſque Teſtamenti filiis Prophetarum deducuntur, & approbantur, quod ibidem ſubdit Marshamus.*

29 Legiſtin' bene ſcriptum illud, Rev. Pater? Non credo. Si enim legiſſes bone; legiſſes ſub finem allegari *Ianuenſem, in libro quæſtionum de Antichriſto*, qui Januenſis, ſcilicet Jacobus de Voragine, non ante annum 1292, *Ianuenſis* cœpit ab Epiſcopatu illo ſuo vocari. Non eſt ergo *antiquiſſimum* ſcriptum iſtud, forte nec antiquum, cum de ejus ætate aliunde nihil conſtet. Auctor certe non valde ſevera Criticâ uſus eſt, qui potuit perſuaderi; verum eſſe quod *Abbas Carioth*, ex perfectiſſima Eſſæorum ante Chriſtum ſecta, *unus erat eorum qui cum Chriſto ſurrexerunt: quo mortuo, quidam Monachi, mortem ejus inconſolabiliter lugentes, mortui ſunt, & adhuc compaginati videntur.* Sed & hic quam parum ſententiæ tuæ faveat, meæque conſentiat, diſce ex mox ſequentibus verbis. *Quia de origine Monachatus, & quemadmodum ejus typus in Patribus veteris Teſtamenti præceſſerit, oſtenſum eſt; qualiter in Patribus novi Teſtamenti, quod in antiquis præfiguratum eſt, compleatur, reſtat ut pariter videamus.* Numquid hoc eſt, quod ex Holſtenii Præfatione dixi, quodque Holſtenii dici non pateris? *Fruſtra ſunt, qui verum & perfectum Monachiſmum Chriſtianiſmo vetuſtiorem faciunt. Ejus in veteri Teſtamento figura magis quam forma, præſagia potius quam exempla reperiuntur. Anachoreſis Eliæ, hujus & Eliſei diſcipulorum convictus, Nazaræorum & Recabitarum inſtituta, tum ſi qua occurrunt alia ejus generis, videri poſſunt quædam quaſi rudimenta gratiæ, Monachos facere exordientis. Eſſeni quoque, quorum Hebræi meminerunt, uti & quos Philo libro proprio deſcribit, multis (ut palam eſt) differentiis à Monachorum inſtituto diſcrepabant.*

30 Nunc quoniam ad Cottonianam Bibliothecam me provocaſti, Pater Rev. perge porro ad eamdem, & conſequenter in ipſo Marshami Propylæo lege immediate ſequens ſcriptum aliud, ætatis nequaquam dubiæ, ut eſt iſtud prius; auctoris vero æque ac illud Anonymi, ſed certo Benedictini, & in hoc intenti, ut Monachos in Eccleſia Dei priores eſſe oſtendat omnibus tum

Cle-

Digitized by Google

Clericorum tum Mendicantium Ordinibus; quorum aliorum pro majori antiquitate prætenſionibus refutatis, & laudatis Franciſcanis, qui *cautius incedentes, aliorum Fratrum mendacia prudenter devitant, de prioritate nequaquam certantes*; ſic progreditur: *Supereſt ut Carmelitis reſpondeamus, qui ſe ab Elia Propheta jactitant inſtitutos. Quod ſi ita eſt, dicant utrum Elias verus zelator Legis Iudaicæ erat, an non? Si verus ſectator veteris Teſtamenti fuit, quod negare non poſſunt; quomodo dicunt, eum Ordinem inſtituiſſe mendicantem, qui ex Lege præceptum habuit,* Non ſines quemquam de genere tuo publicæ mendicitati ſubjacere? *Quieſcant ergo Carmelitæ mendacia inflectere in virum juſtum, qui nihil dilexiſſe cognoſcitur niſi juſtum.*

31 Pergit porro idem Monachus Benedictinus anonymus, ſub finem ſeculi 13 aut initio ſeculi 14 ſcribens, originem Carmelitici Ordinis ſic expendere, ut ſi quid forte peccet in aliquo, id non tam ipſi debeat imputari, quam rei obſcuritati. Etenim apparet vel hinc, quod etiam primo illo Ordinis novi ſeculo talis ea fuerit, in illa transmigrantium confuſione, ut non niſi perturbate ſcribi quidquam potuerit; dum veſtri, de ſumma dumtaxat antiquitate ſolliciti, negligebant ſibi comparare & aliis communicare diſtinctam notitiam actorum ſeculo 12 ac 13. Sic ergo ſcribit Benedictinus Anonymus. *Et ne legentes lateat origo Fratrum, de quibus nunc agitur; dicamus à quo tempore vel ſumpſerunt exordium, vel nomen & habitum mutaverunt. Anno ſiquidem Chriſti MXLV* (evidens, non auctoris, ſed librarii ſphalma, puto corrigendum, & MCCV ſubſtituendum) *Albertus Patriarcha fecit Regulam Fratribus, qui Stragulati, Radiati, vel Birrati vocabantur. Et ex poſt, anno MCC ſeptuageſimo nono, Martinus Papa ad inſtantiam dictorum Fratrum, & nomen eorum mutavit & habitum, convertens veſtes ſtragulatas in capas albas, dans eis nomen novum, vocans eos videlicet Carmelitas. Et hæc ita tarde geſta ſunt, ut plures adhuc ſuperſint, qui viderint eos & Birratis uti veſtibus, & Birratos Fratres ab omnibus appellatos.*

32 Vide, Pater, ad quam egregia antiquitatis veſtræ documenta me remiſeris; & quid reſponſurus ſis quærenti, cur *non æque vehementer* poſtremum hoc ſcriptum, ex eadem ſumptum Bibliotheca, laudes ac primum. Mihi modo non vacat corrigere errores, ſi qui ultimo obrepſerunt, uti obrepſit in anno Martini Papæ, qui primum creatus fuit 1281, & 1285 ſucceſſorem accepit Honorium IV, mutati habitus auctorem præcipuum: qui etiam an vetuerit dici *Birratos* ſeu *Barratos*, ſolumque *Carmelitas* vocari juſſerit; vos videritis. Etenim revocas me, Pater Rev. à longiori digreſſione, de Marshami erga Monachos affectu, ad hoc ejus de antiquis chartis axioma, quo me niti vis, *tanto minus eis adhibendum fidei, quanto plus præferunt antiquitatis.* Ita Tu quidem, Pater Rev. Marshamo imponis atque etiam mihi. Non enim ille menſuram incredibilitatis ipſam facit eſſe antiquitatem; ſed hanc, cum prætenditur, vult eſſe menſuram cautelæ ſapientis & diſcretæ. Cum enim chartis aliquibus, in ſpeciem vetuſtiſſimis, ex evidenter demonſtrata falſitate vel corruptela, juſtam intuliſſet cenſuram, cui nec Mabilio nec alius quiſquam prudens antiquarius contradixerit; ſubjungit effatum, quod & ego laudo & ſequendum propono: *Caute itaque intuenda ſunt iſtiuſmodi cartæ, quæ fidem habent eo minorem,* id eſt, apud peritos & fraudes ſæpe expertos fidem eo inveniunt difficilius, *quo majorem præſeferunt antiquitatem.*

33 Ita plane etiam in re nummaria uſuvenit, ut ibi numquam requiratur circum-

ſpectio

Digitized by Google

ſpectio major, profundior eruditio, & tractatio ſolicitior, quam cum nummi offeruntur, tam rari vel tam antiqui, ut vix uſpiam ſimiles inveniantur, aut ne vix quidem. Quanto enim illis pretium majus facit ſumma antiquitas ſimul & raritas; tanto magis incenditur mangonum & pſeudo-antiquariorum avara induſtria, ad falſos nummos ſupponendos pro veris: ad quod etiam multum ſæpe confert fœcunda mendaciis adulatio, qua nobilium familiarum captatur gratia. Contigit hoc ſancto Legiſlatori veſtro, cujus patriam genuſque ignorari cum turpe videretur, cogitaverint aliqui, qua ratione poſſent perſuadere, ipſum (qui à nonnullis creditus fuit Ambianenſis; fuit autem Parmenſis diœceſis) fuiſſe Petri Eremitæ pronepotem, ejus qui Urbano II belli ſacri auctor fuit, & Huji ad Moſam ſepultus requieſcit. Hoc vero crediderunt obtenturos ſe, ſi poſſent exhibere aliquem iſtius temporis nummum, velut à peregrinis è terra Sancta redeuntibus allatum: & fortaſſis revera moris erat tales ibi cudi atque diſtribui, futurum teſtimonium civibus ſuis expleti voti.

34 Nummum porro illum ſic cudendum putarunt, ut altera ſui facie inſcriberetur ✠ HIEROS. A. SARA. CAP. SED. ACC.TRAN.NUMUS PEREGRINOR. id eſt, *Hieroſolyma à Saracenis capta, Sede Acconem tranſlata, nummus Peregrinorum*; quæ poteſt vera alicujus poſteriorum Alberto Patriarcharum, Sede jam reipſa Acconem tranſlata, inſcriptio fuiſſe, Alberti temporibus minime quadrans, ut mox videbimus. Nihilominus in alia nummi facie expreſſerunt dictæ Eremitanæ gentis inſignia, Hieroſolymitani regni inſignibus aucta, & circùm legi curarunt ✠ ALBERTUS: PATRIA: HIEROSO. Iidem porro ſic fabricatum fecerint inſerri in Bibliothecam Philippi II Hiſpaniarum Regis, vel ſaltem, ut inde allatum, venire in manus Auberti Miræi, tunc incipientis clareſcere libris edendis: quem Saracenus dicit eo mox uſum, atque ſub Alberti effigie, inter Belli ſacri Duces expreſſa, compoſuiſſe elogium, quod ipſe recitat, plenum erroribus, ab aliquo, magis cupido laudari quoquo modo Albertum, quam geſtorum ejus perito, ſuggeſtis, quibus etiam fingitur fuiſſe ante Patriarchatum *Bethlemicus atque Aſcalonitanus Epiſcopus*.

35 Miræus certe nummi iſtius, veluti pridem à ſe poſſeſſi, tandemque donati R.P. Thomæ à Jeſu, Carmelitarum Diſcalceatorum per Belgium Præfecto, mentionem facit in Faſtis Belgicis atque Burgundicis, Antverpiæ excuſis an. 1609 pag. 692: ipſumque numiſma prædictus Saracenus miſſum ſibi Bononiam ait, atque Martyrologio ſuo Carmelitico pag. 264 inſeruit ectypon, quale hic vides.

36 Studioſi rei teſſerariæ (Armorialem vocant noſtri) habent hic abunde quo probent, in re nummaria medii ævi, æque ac in teſſeraria (quæ ſuum initium primum accepit ſeculo XI) eo majori opus eſſe cautela, majuſque periculum fraudis ſubeſſe, quo quid antiquius eſſe dicitur. Hic certe fictionis plena ſunt omnia. Nam parmularum nobilium ornamenta, Mitræ, Coronæ, Galeæ, Tentntes (qui hic ſunt decuſſatæ Cruces Legati Apoſtolici & Patriarchæ dignitatem notantes) ſeculo 14 primum addi cœpiſſe,

cœpiſſe, docet noſter Claudius Meneſtrier, rei teſſetariæ originem & progreſſum à fundo ſcrutatus.

37 Seculi 13 & 14 inſignia perquam ſimplicia fuere, neque compoſita ex tam variis partibus; vetuſtiora autem ſeculi XI, quo vixit Petrus Eremita, non fuere ſtata, uti poſtea eſſe cœperunt; & prædictis quatuor ſeculis non ſolebant illis uti Patriarchæ, Epiſcopi, aliive Eccleſiaſtici. Inter Romanos Pontifices primus, Martinus V invenitur gentis ſuæ Columnâ in ſcuto uſus. Conſtat etiam, nullum zyfrarum uſum ſeculo 13 Chriſtianis fuiſſe; & eas in ejuſmodi publica monumenta vix ante ſeculum 16 receptas fuiſſe. Et tamen ex Miræi judicio invenitur ſic expreſſa nota, AN. 1206, qui fuit Alberti in Syriam venientis primus. Ego in ipſo ſigillo nihil minus video, quam, quod Miræus iſtic ſe videre credidit, AN. 1206; ſed hinc quidem claré intueor A M, ad dextrum ſcuti cornu, ad ſiniſtrum vero, confuſum quid, & à ſculptore, quo Saracenus eſt uſus, imperfecte expreſſum: de quo ſi conjectare licet, ex intentione illorum, qui Albertum patriâ Ambianenſem conſtanter opinati ſunt, dixerim, ſculptum aut ſculpendum fuiſſe BIAN; ut utraq; pars conjuncta, ſit AMBIAN; atq; collectio tota formet hunc ſenſum: *Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus, Ambianenſis*; itaque habetur nova audacis figmenti convictio, dum cônſtat ex Vita, in monumentis Eccleſiæ repertâ, & edita ab Epiſcopo Ferrerio, indeq; tranſcriptâ apud Lezanam, fuiſſe Albertũ *de Caſtro Gualterii Parmenſis diœceſis*.

38 Interim accipe ex Ughelli Itália ſacra tomo 4 col. 1100, verum Alberti ſigillum, quali omnes deceſſores ſui tam Latini quam Græci uſi fuerant; & quali etiamnum Græcos Hieroſolymis Patriarchas uti; vidi an. 1680 ſub litteris ipſorum patentibus. Diploma, cui ſigillum iſtud Alberti, cum alio ſigillo Acconenſis Epiſcopi appenditur, loco præcitato legi poteſt, hunc

præferens titulum: *Albertus, Dei gratia Patriarcha Ieroſolymitanus; Gualterius, Epiſcopus Acconenſis; & Andreas, Vicecomes Venetorum, in perpetuum.* Finitur: *Ut autem hac perpetua memoria obtineant firmamentum, Nos, Patriarcha & Epiſcopus, huic pagina fecimus noſtras plumbeas bullas apponi; & ego Andreas Vicecomes eamdem ſigillo meo cera impreſſo munivi.* Deinde locus & & tempus ſubſcribuntur hoc modo: *Datum Accon in Palatio Epiſcopali, anno Incarnationis Domini* MCCXII, II *Idus Aprilis, Indictione* XV. Ubi vides per Latinas numerales litteras notari omnia, nihil per Arabicas zyfras.

39 Porro rem actam dici *in Palatio*, non *Patriarchali*, ſed *Epiſcopali*, in memoriam mihi revocat tempus, quo primum Acconenſis Eccleſia, proprio carere cœpit Epiſcopo; & Patriarchæ, eatenus apud Acconem velut in hoſpitio, non autem domi ſuæ verſanti, commiſſa eſt. Factum id tandem fuit anno 1263; quo videlicet *Urbanus Papa IV* (prout Nicolaus etiam IV poſt 15 annos teſtatur) *de Fratrum ſuorum conſilio Eccleſiam Acconenſem .... tunc vacantem, Patriarchæ Hieroſolymitano, qui erit pro tempore, decrevit committendam, & ab eo una cum dicta Hieroſolymitana Eccleſia, tamdiu in ſpiritualibus & temporalibus gubernandam, donec eadem Hieroſolymitana Eccleſia, bonis ſuis recuperatis, poſſeſſionem habuerit eorumdem.* Atque hinc novo argumento

con-

convincitur prioris figmenti impoſtura, quia non poteſt nummus, *Sede tranſlatâ* cuſus, pertinuiſſe ad tempus Alberti, quadraginta annis prius mortui, quam illa tranſlatio per Romanum Pontificem fieret. Quare, ſi verum aliquod talis nummi exemplum expreſſit fictitii iſtius fuſor, ſpectaverit is ad tempus unius ex poſtremis, qui uſque ad Acconem amiſſam, id eſt uſque ad annum 1291, ibidem ſederunt.

40 Atque hæc dicta ſunto, occaſione Moniti, à Merſhamo dati, à me laudati. Merſhamo Accuſator jungit Gerardum Voſſium, acatholicum etiam ipſum: quia ego eum in quæſtione de auctore Martyrii S. Andreæ Chii, tom. 7 Maji pag. 184 n. 2, laudo, ut *idoneum judicem* inter ſcripta Georgii Trapezuntii, hiſne annumerandum ſit Martyrium iſtud, ſicut habebat titulus ejus manuſcripti, unde ipſum edidit Surius, an non; ſcrupulum contra moventibus Curatoribus ſecundæ editionis Surianæ, eo quod nullus eorum, qui ſcripta Trapezuntii recenſent, Martyrii talis ab eo ſcripti meminerit. Quaſi vero mirum ſit Trapezuntium, virum multiplicis lucubrationis, cujus opera multa ac magna habentur, epiſtolam unam ſcripſiſſe, quæ paſſim latuerit, numquam antea impreſſa, & Surio ab Urbe miſſa: nec enim epiſtolæ modum excedit narratio, apud nos non plures quam quinque columnas implens, & apud Surium paginas duas. Poteram addidiſſe, Curatores Surianæ editionis poſtremæ, factæ anno 1618, annis decem prius quam Voſſius ſcriberet, eumdem ſcrupulum depoſuiſſe; adhuc ſcilicet ipſum autographum, vel ejus fidele ecgraphum, quo Surius uſus fuerat, habentes præ oculis, in eoque ſcriptum Auctoris nomen. Sed mihi præ omnibus placuit adducere judicium Voſſii; quia de eo ſolo probare poteram, ipſum aliquid operæ poſuiſſe in legendis & æſtimandis Trapezuntii ſcriptis; non poteram id probare, de Carthuſianis Colonienſibus, qui ſcrupulum removerant & alia Trapezuntii ſcripta nulla fortaſſis unquam viderant. Ecqua hic, obſecro, injuria Reviſoribus Surianis illata, quæ meruerit apud Sedem Apoſtolicam accuſari?

41 Eruditionis philologicæ laudem tribuere homini, etiam hæretico, qui totius vitæ ſtudia eo intenderit, non repugnat Clementinæ inſtructioni vel Regulis Indicis, ut probari poteſt infinitis exemplis Catholicorum, omnis generis & conditionis. Imo Gerardi Joannis Voſſii libri, de Hiſtoricis Latinis & Græcis tanti ſunt uſus apud eruditos, ut nullus non iis utatur plurimum, quoties de alicujus antiqui ætate ac ſcriptis quæſtio eſt. Idem Voſſius alia plurima in lucem dedit, quorum nihil hactenus cenſuram vel leviſſimam tulit, præter Diſſertationem ejus *de tribus ſymbolis, Apoſtolico, Athanaſiano & Conſtantinopolitano.* Aſt, inquies, non laudatur ſolum Voſſius ut *acutus ad talia*, id eſt ad vera à ſuppoſititiis diſcernenda, ſed etiam ut *ſincerus.* Ita eſt: & ſinceritatem ejus probat, quod cum Vitam S. Antonii, à S. Athanaſio ſcriptam aliquando ſuſpectam habuiſſet, ex ſuorum ſcilicet gregalium præjudicio, propter adeo crebro inculcatam virtutem Crucis; lecto Henſchenii de Vita illa Commentario, non ſolum depoſuerit qualecumque dubium, ſed etiam ultro promiſerit eo, quod ſub manibus habebat de Hiſtoricis Græcis ſcripto, palam facturum ſe, quam indubitanter nunc crederet, Athanaſium Vitæ illius auctorem verum eſſe; quod & fecit, nihil moratus ſectariorum ſuorum latratus, ea cauſa ſibi paratos.

42 Idem etiam de Actis Sanctorum, ut ea Bollandus colligere atque illuſtrare cœperat, cenſuit, ſic demum placitura ipſiſmet heterodoxis, quæ antea ignoranter

contemnebant; nec paucas promovendo operi Vitus ſuggeſſit, ex antiquis codicibus à ſe deſcriptas; quin & membraneum Codicem unum alterumve talibus plenum donavit, quod iis utens Bollandus grataanter agnoſcit. Catholicæ Religionis profeſſio, quæ nos ab heterodoxis in Eccleſia ſeparat, non facit homines inhumanos; neque ingratos, obliviosoſque beneficiorum acceptorum; quin potius tanto promptiores reddit ad iſtiuſmodi officia, quanto hæc magis ſerviunt leniendis animis, præparandiſque ad veritatem, æternæ ſalutis conciliatricem, citius agnoſcendam, à nitamque tenendam, detersa priore alienatione animi ab Eccleſia Romana.

§. VI, VII, VIII. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius preſſe inſiſtit veſtigiis Eraſmi Roterodamenſis, in cenſurandis libris.

Papebrochius ſequitur Marcum Antonium de Dominis, fœdum & relapſum apoſtatam.

Papebrochius citat, ſequitur & laudat opuſcula Petri de Marca, ab Eccleſia damnata.

RESPONSIO.

43 FAlſum eſt primum. Nam prius quam noſſem ſenſum Eraſmi, de Areopagiticis & Regula S. Auguſtini, eidemque vulgo adſcriptum librum de unitate Trinitatis contra Manichæos, didiceram ex Catholicis ſcriptoribus, quos criminari nemo auſit, quid mihi eſſet ſentiendum. Vide Art. 13 §. 2, 6, & 7. Secundum, fœda calumnia eſt, ad quam deteſtandam ſatis eſt legere verba mea, Apoſtatæ iſtius blaſphemiis è diametro oppoſita: ſicut demonſtravi Art. 7 § 1 & 5. Tertium denique, ſub univerſali titulo *opuſculorum* acceptum, falſum eſt. Nam præter grande opus *de concordia Sacerdotii & Imperii*, tam laudatum Gallis, quam ingratum Romanis, & neſcio quam, eodem fortaſſis ſpectantem epiſtolam, *D. Hyacintho Meſades, Archidiacono Emporitano Eccleſiæ Gerundenſis* inſcriptam; haud facile, puto, invenies aliud quodpiam, Rev. Pater, *Petri de Marca* ſcriptū, quod ſit Apoſtolicæ Sedis judicio reprobatum: ipſum vero opuſculum, quod ſequi & laudare arguor, ſcilicet *de ſingulari Primatu Petri*, contra bicipitis Eccleſiæ inventores, eidem ſanctæ Sedi vehementer probatum fuiſſe, demonſtravi eodem Art. 7 §. 5 ſub finem: ſimilemque laudem merentur alia poſtuma opuſcula illius, edita à Baluzio an. 1681, quorum unum, *de theca Reliquiarum S. Ioannis Baptiſtæ, quæ ſervatur Perpiniani*, uſui magno mihi erit 24 Junii. Sed cur mihi identidem objicis, ut hoc ſemel dicam, quod utar Auctoribus ab Eccleſia damnatis (ſic honoras paſſim, quorum vel unus tantùm liber cenſuram paſſus eſt, licet ſcripſerint plures) ſi non utar damnatis eorum libris, aut ſi non utar niſi contra Auctores ſuos, in bonum Eccleſiæ & utilitatem Religionis Catholicæ? Nonne quotidie conceditur viris eruditis facultas legendi vel ipſos etiam hæreſiarcharum libros, ex profeſſo de Religione contra veram Eccleſiam ſcriptos, iiſque utendi in hujus defenſionem?

§. IX.

§. IX. ACCUSATIO.

Papebrochius in multis adeo preſſe ſequitur & imitatur Joannem Launoyum, cujus omnia fere opuſcula ſunt ab Eccleſia damnata, ut ei in variis ſit ſimilis ſicut ovum ovo.

RESPONSIO.

44 JOannes Launoyus, Doctor Theologus Pariſienſis, opera & opuſcula circiter 70 elucubravit, criticus ubique acer, & multis inviſus, quorum traditiones opinioneſque labefactavit; ut ſunt illi, qui S. Dionyſii Pariſienſis & aliorum ſex Epiſcoporum in Gallias miſſionem, non patiuntur differri ad Decii tempora, ex SS. Gregorii Turonenſis & Severi Sulpitii ſententia. Joannes Morerius, Doctor item Pariſienſis, in magno ſuo Dictionario hiſtorico, præcipuas illius lucubrationes enumerat, & aſſerit, quod *ad criticam plurimum profecit ex familiari converſatione cum P. Sirmondo*, qui idem cum illo de prædicta miſſione ſentiebat, conſummatæ eruditionis ſenex. Sirmundo longe mavelim quam Launoyo aſſimilari, huic in multis contrarius, ac nominatim circa viſionem B. Simonis Stock, quam omnino retinendam puto. Quod autem de Bulla Sabbatina ſcribere me invitiſſimum coëgiſti, ſicut ex ejus auctoritate non didici, ſic nec dimittam propter damnationem ejus libelli, quem ſuper eo argumento ſcripſit.

45 Obiit ille an. 1678, & ſequenti mox anno meruit cenſurari in opuſculo ſuo de *Explicata*, ut prætendebat an. 1672, *traditione Eccleſiæ circa Canonem, Omnis utriuſque ſexus*. Huic vulneri non ſanando, ſed exaſperando grande poſt paucos annos momentum attulit Antonius Reiſerius Auguſtanus, Launoyi ſenſa circa præcepta Eccleſiæ, quo totus ille Canon ſpectat, æque ac Tu, Pater Rev. mea, trahens in favorem hæreſeos ſuæ, omnia Eccleſiæ præcepta abjicientis; & librum ſcripſit ſub hoc titulo, *Ioannes Launoyus, teſtis & confeſſor veritatis Euangelico-Catholicæ, in potioribus fidei capitibus controverſis, adverſus Robertum Bellarminum &c.* Editum anno 1685 peſtilentiſſimum librum mox ſacra Congregatio damnavit anno ſequenti; ſed Decreti ſui promulgatione non ſic potuit Launoyum vindicare ab impacta per Reiſerium calumnia, quin titulus libri ejus damnati ingereret etiam præjudicium contra Launoyum, quaſi revera hæreticis faverit in prædamnato Opuſculo, circa materiam eamdem infeliciter ſcripto. Præjudicium iſtud auxerunt, ſimiliter damnata anno 1687 Diſſertatio, *de Niceni Canonis 6, ut à Rufino explicatur, vera intelligentia*; nec non Epiſtolæ ejus, in octo partes diſtributæ; item anno 1688 Opuſcula duo, alterum *de Regia in matrimonium poteſtate, ſive de jure ſecularium Principum Chriſtianorum in ſanciendis impedimentis, matrimonium dirimentibus*. Alterum ſimiliter de matrimonio agit & Eccleſiaſtica in illud poteſtate.

46 Exhinc, quaſi ſigno dato, erexere ſe confertim, qui aliquid juſtæ querelæ contra Launoyum habere ſe putabant; iiſdemque agentibus damnata, ſuſpenſa ac reſpective prohibita ſunt, anno 1690, decretis tribus, alia ejus opuſcula omnino octodecim; univerſim opuſcula circiter 25, ac tertia fere pars ex 70, quæ ſcripſiſſe dicitur; tantum

abeſt, ut *fere omnia* ſint damnata ab Eccleſia, ſicut Patern. Tua, ſuo more ad multiplicādas damnationes liberalis, effatur. Eorū vix quintam partem vidi hactenus, paucos obiter pervolvi, perlegi nullum; ſolum libellum de negativi argumenti quibuſdam in caſibus efficacia laudavi, nulla hactenus cenſurâ perſtrictum; quem tamen pro duce nunquam mihi habendum ſtatui, imo, ſicut Launoyum in Stochiana viſione refutare decrevi, ſic forſitan etiam refutabo in aliis multis ſcrupulis, quos contra varios Sanctos ac Religioſos movit;

Nullius addictus jurare in verba Magiſtri, nedum talis totieſque fulminati. Nihil mihi cum eo commune, quod non pariter aliis, optime Catholicis, commune eſſe, docuerim.

47 Quomodo igitur eum tam preſſe ſequi & imitari dicor? quomodo *in variis ipſi tam ſimilis* eſſe *quam ovum ovo*? Ego, Pater Rev. neminem invenio, cui Te comparem, præter teipſum; & dico de hujus tuæ Exhibitionis partibus omnibus, quod eis ſit

—— Facies non omnibus una,
Nec diverſa tamen, qualem decet eſſe ſororū.

Aliæ apertius, aliæ tectius calumniantur, criminantur omnes: quo in genere neſcio an parem habueris aliquando, aut habiturus ſis unquam. Hanc tibi laudem libens cedo.

§. X. ACCUSATIO.

Papebrochius citat, ſequitur & laudat Natalem Alexandrum, Paſchalem Quenellium, Joachimum Abbatem, Gregorium de Lauro, Æneam Silvium &c.

RESPONSIO.

48 REcte facis, Pater Rev. quod maledicendo laſſus, reliquos mihi objiciendos in unum colligas Paragraphum; ego fatigatus magis, gaudeo quod paucioribus etiam abſolvere poſſim Reſponſiones haſce. Nam S. Joachimi certa & indubitata opera, quæ ſola laudo, ſatis defendi Art. 5 §. 11. Dialogos Æneæ Silvii, quos ſenior & Papatui proximus ſcripſit, calumniæ exemi Art. 3 §. 6. Paradoxam Natalis Alexandri ſententiam à me repuli Art. 1 §. 2. De ceteris, quæ cum ipſo, ſed non ex ipſo doceo, ſi non ſatisfeci plene, ſatisfaciet ipſe fortaſſis plenius, in altera ampliori operis ſui editione: quam audio eſſe ſub prælo, utinam feliciori quam prior exitu! Ecce autem, dum hoc folium venit à prælo emendandum, adeſt amicus, indicans cauſam, cur tantopere in Natalem Alexandrum exacerbati ſint Patres Carmelitæ: illum nempe in Parte 2 ſeculi 13 & 14 habere totam originis veſtri Hiſtoriam ſimili prorſus modo deductam, quo ego illam cenſui deducendā, incipiendo ab iis quæ viderat Joannes Phocæ. Hoc enim vero peccatum ejus originale eſt. Quenellii ſuſpicionem, de non recta ubique fide ejus qui libros Areopagitæ adſcriptos compoſuit, eo ipſo quo accuſor loco, rejeci; & pro Symbolo QUICUMQUE, eam reddidi rationem, quam deſerere non debeam, ſive damnetur ſive abſolvatur Quenellius; in iis ubi peccaſſe dicitur, à me refutatus Art. 5 §. 8, Art. 13 §. 5.

49 Ex

49 Ex Gregorio de Lauro, leviter dumtaxat perſtricto donec corrigatur, in iis ſolum uſus ſum, quibus cultus B. Joachimi probari & archicœnobii Florenſis Hiſtoria debebat illuſtrari, alibi non inveniendis; idque cum ea, quam Te quoque habere puto, libros prohibitos legendi facultate. In vindicandis autem prophetiis, Joachimo paſſim adſcriptis, non ſine illuſtrium aliquot familiarum injuria; adeo illi non conſenſi, ut omnes ſuppoſititias eſſe manifeſte demonſtraverim, atque ita deleverim notam Pſeudoprophetæ, ſancto viro nimis temere ab aliquibus magni nominis ſcriptoribus impactam. Prædictis Tu quidem Joannem Phocæ libenter adjungeres, ſed hactenus nihil potuiſti reperire quo vel leviſſime ſuſpectum faceres, ut oſtendi Art. 3. §. 14. Atque adeo, ſi non Tibi, æquo tamen Lectori ſpero me feciſſe ſatis quoad Exhibitionem errorum, mihi à Te tam temere, quã præſidenter imputatorũ. Deo gratias.

ARTICULUS XXV.

Alii Errores ex Appendice P. Sebaſtiani.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Vix unquam P. Papebrochii Notas ad Acta Sanctorum attente revolvere poſſum, quin ſemper propoſitiones exoticas aliquas & peregrinas deprehendam.

RESPONSIO.

Quam parum *attente* mea legeris, Rev. Pater, & quo animo, ſatis ex antedictis patet. Quia tamen Appendici tuæ ad Motivum Juris (quo fruſtra conatus es, contra familiarem P. Janningi Epiſtolam excuſare ineptias Exhibitionis tuæ) novam addidiſti Appendiculam, ac veluti racemationem, poſt adeo copioſam vindemiam, à num. 140 per alios 15 numeros deductam; viſum eſt nonnullis etiam huic reſpondendũ aliquid. Etenim in illa tanguntur puncta quædam, apta haud parvam concitare populi fidelis admirationem, imo & indignationem, quæ puncta P. Janningus, neque in juſta Expoſtulatione, Motivo oppoſita; neque in Poſt-ſcripto ad Appendicem dato, attigit. Igitur non removebo ab hac tabula Reſponſionum mearum manum, quin ſaltem ad præcipua quædam fecerim ſatis; cetera ſervaturus tertiæ Parti, qua forſitan opus erit, ut ſatisfaciam libro Delationum Hiſpanicarum, ea quæ male digeſſeras, recoquenti coram ſacræ Inquiſitionis Tribunali anno 1693, poſtquam ſcilicet, viſa Exhibitione Tua, Hiſpani veſtri, qui anno 1691 ſolum Propylæum, ſed fruſtra, accuſaverant, mortuo deinde, qui librum intactum remiſerat, Inquiſitore Generali, ſpem conceperunt eliciendi Decretum contra omnes pariter meos libros.

§. I. AC-

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius videtur ſuſtinere velle, cum Calvino & Magdeburgenſibus, quod SS. Maria & Joſeph contraxerint matrimonium cum animo illud conſummandi.

RESPONSIO.

2 INcipio ab ultima dicti loci Accuſatione tua: quia hæc toti Hiſpaniæ, ac deinde etiam aliis gentibus, horrorem incuſſit, non minorem quam mihimet ipſi: illis quidem, propter gravitatem delicti, ſi verum foret; mihi, propter gravitatem calumniæ, quæ vera eſt. Poſtquam enim ex mea de S. Joſepho Deiparæ Sponſo lucubratione ad 19 Martii (quam aliàs adſcriptam P. Henſchenio, cum tibi probabatur; nunc accuſaturus, mihi relinquis, pro affectu varius) poſtquam, dico, aliqua loca mea alia, ad invidiam ciendam aptata, propoſuiſſes; tandem num. 112 ita loqueris: „Quorſum hæc omnia „ effutiat Papebrochius, aſſequi non poſ- „ ſum, niſi ut B. Virginem Mariam & S. „ Joſephum indicet habuiſſe animum, ſal- „ tem tacitum (quod abſit) ad copulam ma- „ trimonialem: quod Calvinus cap. 2 in „ Lucam, & Centuriatores Centuria 1, lib. 1 „ cap. 10 docent, dicentes, *B. Virginem cum* „ *Ioſepho conjugium contraxiſſe animo conſum-* „ *mandi matrimonium.* An autem id ipſum „ etiam non intenderit Papebrochius, Sedi „ Apoſtolicæ relinquo.] Tibi vero ego relinquo conſiderandum, qua fronte mihi exprobraveris uſum aliquot ſuſpectorum vel prohibitorum auctorum, in rebus nil ad religionem ſpectantibus; dum contra me uteris libris hæreſiarcharum, idque in rebus quam maxime ſacris.

3 Porro legenti vel ſolam ſynopſim marginalem accuſati à Te Paragraphi 7. apparet quam longe abſim à cogitatione iſtiuſmodi: ſic enim ibi habetur: *Ioſeph & Maria, ante nuptias virgines, idque ex voto: quod quidem, per neceſſitatem ineundi matrimonii poterat ſolutum videri, vel dubitari an obligaret, cum præjudicio juris alieni; ſed in hoc diſpenſante Deo, votum fuerit renovatum. Quid S. Birgittæ fuerit de hoc revelatum, deque Ioſephi perplexitate diſcuſſa, & utriuſque ſponſi honeſtiſſimo convictu.* Satin' attente hæc legeris, judicet æquus Lector; &, ſi pleniorem velit ſatisfactionem, conſulat ipſum qui accuſatur contextum: nam vere Parthenophilis Hiſpanis, quorum varias pro me Apologias legere potuiſti, Pater Rev. ſic placet iſte meus de S. Joſepho Commentarius, ut Auctor, neſcio quis, qui Theſibus, anno ſuperiori Hiſpali pro Defenſione publica impreſſis contra me, ſed ab Inquiſitione mox prohibitis defendi, oppoſuit *veras Papebrochii Aſſertiones*: ſic, inquam, placet iſtic Commentarius meus de S. Joſepho, ut Auctor iſte non dubitaverit ſcribere, quod, *amandatis procul inanibus gloſſematis, nemo hactenus honorificentius, religioſius nemo, de B. Maria virginitatis voto locutus eſt, quam P. Papebrochius, Tom. 3 Martii pag. 14 à num. 24, & in Propylæo Maji pag. 31 à num. 22, ut graviter & perſpicue demonſtrat apologetica Doctoris Ignatii Iordi, Canonici Perpinianenſis, Epiſtola.*

4 Veræ iſtæ Aſſertiones meæ, fuerunt oppoſitæ, ut dixi, quibuſdam Theſibus, Hiſpali excuſis, & propugnandis in Col-

Collegio Majori D. Thomæ Aquinatis Hiſpalenſi, die 19 Octobris, anno Domini 1696. Scribo *Propugnandis*, quia pro more aliud non lego impreſſum, quam *Propugnabuntur:* qui autem ipſas Theſes fecerunt recudi Lovanii, die 30 Januarii 1697, ſcripſeruntque, *Propugnata*, præpropere cecinerunt triumphum ante pugnam. Intercedente enim mandato ſacræ Inquiſitionis, monitæ de calumniis ibidem coacervatis, *Propugnata* illæ fuerunt numquam; ſparſæ nihilominus, ex Lovanienſi prælo, per totum Belgium Germaniamque non tamen æquali omnium probatione. Ego, niſi has Reſponſiones abſolvere feſtinarem, totum illum 7 §. de S. Joſepho hic reproducerem, cum ampla diſcuſſione calumniarum in eo fundatarum; ſed hoc commodius forſitan fiet aliâ occaſione: nunc ſatis fuerit Latine reddere partem huc ſpectantem, ex præcitata Doctoris Jordi Epiſtola, Hiſpanice ad quemdam Barcinonenſem Canonicum ſcripta, contra famoſum libellum, cui titulus VOX VERITATIS. Cum enim huic reſpondiſſet Auctor §. 1, circa punctum de Paupertate Chriſti; concluſiſſetque, *Vocem iſtam, ſub larva Veritatis, formam habere veri ſplendidique mendacii*, ſecundum Paragraphum ſic inſtituit:

5 Non minus mentitur, quando accuſat Papebrochium, velut injurioſum puritati Deiparæ, hiſce verbis: *An cenſura dignum non eſt? quod Papebrochius dicat, ſanctiſſimam Dei Matrem ejuſque ſanctiſſimum ſponſum Ioſephum iniiſſe matrimonium, cum animo procreandi & habendi liberos? quod dicat, Mariam ſanctiſſimam ſanctiſſimumque ejus ſponſum peccaturos fuiſſe graviſſime, niſi conjungi voluiſſent cum animo conſummandi matrimonii? quod dicat, Mariam ſanctiſſimam & ſanctiſſimum ſponſum ex mutuo convictu ſubiiſſe periculum incontinentiæ; & propterea ipſis fuiſſe difficile obſervatu votum virginitatis; & rationabiliter judicari, quod Maria & Ioſeph non intenderint eatenus obligare ſe, quando votum nuncupabant?* Magnæ molis videtur eſſe accuſatio hæc, ſed mera bulla eſt. Id quod Papebrochius dicit pag. 10 num. 25, ita formaliter ſonat: *Qui* (Joſephus) *non niſi duplici neceſſitate & officio, tum obedientiæ, tum caritatis, vim attulit quamdam concepto prius, ac religione voti formato, propoſito virginitatis, ad extremum ſpiritum non ſolum ſervanda, ſed etiam profitenda; eatenus ſcilicet, ut Virginem in domum ſuam ſuſtineret accipere, ſponſaliaque & nuptias cum ea celebrare; ſed* (uti ſe explicans addit) *ad conjunctionem carnalem, niſi expreſſius juberet Deus, numquam proceſſuras.* Cur autem hoc? *Ob ſimile B. Virginis votum* (nota benè τὸ *ſimile votum*, ſcilicet *ſervandæ virginitatis uſque ad ultimum ſpiritum*) *eidem fortaſſis divinitus revelatum.* Porro his non contentus Papebrochius, infert, quod *eadem ratio*, neceſſitas ſcilicet matrimonii contrahendi à Lege inducta, *majorem Ioſephi eatenus cœlibis ætatem, ab omni creditam antiquitate, ponit extra ſuſpicionem quamcumque incontinentiæ.* Hoc eſt quod ſentit & dicit Papebrochius iſto num. 25, de puritate & voto Mariæ ſanctiſſimæ ejuſque ſanctiſſimi Sponſi, expreſſiſſime contrarium ei de quo accuſatur. O quam longe extendit ſe calumniæ ſphæra!

6 Si dicit Papebrochius, quod etiam ad conſenſum matrimonialem & ad parendum divino præcepto, opus Joſepho fuit violentia quadam ſibi ipſi inferenda, contra animi repugnantiam; ſi dicit Papebrochius, quod etiam cognito præcepto, ad ſtatum matrimonii ineundum obligante, ſe non ſtatim credidit obligari ad ipſum conſummandum, imo eumdem non iniit, niſi cum firmo propoſito ſemper abſtinendi ab uſu conjugali, niſi eum expreſſius mandaret Deus; ſi di-

ſi dicit Papebrochius, quod votum à caſtiſſimis ſponſis emiſſum, erat de virginitate, non ſolum ſervanda, ſed etiam profitenda uſque ad ultimum ſpiritum; ubi eſt illud, quod *non intenderunt eatenus obligare ſe, quando votum nuncupabant*? Si dicit Papebrochius, quod ineuntibus illis matrimonium, ſicut iniverunt, non ſua, ſed Dei voluntate, ceſſabat ſuſpicio & periculum incontinentiæ; ubinam dicit, quod *ex mutuo convictu ſubibant periculum incontinentiæ*? Poteſtne manifeſtius mentiri quiſquam? Dixitne de puritate Mariæ amplius aliquid S. Leocadia, vel S. Hildephonſus? Cui igitur bono tantæ exclamationes, Hiſpaniam, imo Eccleſiam totam perſonantes? Profectò cum Caſſiano lib. 7 de Incarn. cap. 24 mihi majori jure exclamare licet, *O ſtulta amentia; quæ dum ipſa non videt quid ſequi debeat; etiam illud non ſapuit, quid legi poſſit! Quaſi vero, quia auferebat ſibi intelligentiam, auferre poſſet omnibus lectionem; aut ideo perdituri omnes ad legendum oculos, quia ipſe jam mentis oculos perdidiſſet*, &c.

7 Progreditur exhinc Papebrochius, & ait: *Dici certe nihil plauſibilius poteſt ad conjugium tali voto poſterius, quam ut, ex tempore emiſſi voti, neceſſitas occurrerit improviſa conjugii ineundi, qua ex æquo utrumque obſtringeret.* Hæc definitio tria ſupponit. Primo, quod Maria Joſepho nupſit, aliquo præcepto ad id obſtricta. Secundo, quod ejuſmodi obligatio non fuerit ab eis prævisa, quando votum nuncuparunt. Tertio, quod iſtud præceptum eos excuſabat à culpa, quam ineundo poſt tale votum conjugio poterant incurrere. Nihil tamen horum explicat Papebrochius, quia id modo non intendebat, ſed reſervabat id numero 45 & duobus ſequentibus, quos ipſa Vox citat. Ibi ſcilicet explicat Papebrochius, quibus in caſibus Lex vetus obligabat ad nuptias contrahendas, his verbis: *Credebatur æſtimatione communi, in Legem & publicam honeſtatem peccaturum graviter, qui vel mortuo fratri ſuſcitare ſemen, viduâ illius ductâ; vel heredem parentibus unicam agnatus proximus ducere noluiſſet uxorem; viciſſimque talis vel vidua vel puella, ſi qua noluiſſet ejuſmodi nuptiis conſentire, vel nuptiis ſic legitime contractis uti ad liberos ex ſe gignendos.* Ratio dicti hujus additur: *Propter ſpem certam naſcituri ex ea gente Meſſiæ, & maximum bonum quod unuſquiſque ex eo ſibi obventurum conſideret, ſi per procreatos ex ſe liberos, quantum fieri poſſet, immediatius eidem jungeretur.*

8 Hoc ſolum dixit num. 45 P. Papebrochius, totum bene fundatum in ſacris Scripturis, ac ſigillatim Deuteronomii 25 ℣. 5 & Numer. 36 ℣. 6. uti norunt Interpretes; non dixit autem tantum, quantum Angelicus Doctor S. Thomas, 3 parte, quæſt. 28, art. 4 in corpore: *Tempore Legis oportebat generationi inſiſtere tam mulieres quam viros; quia ſecundum carnis originem cultus Dei propagabatur, antequam ex illo populo Chriſtus naſceretur.* Clarius vero idem præceptum explicat ſanctus Doctor, eodem Articulo ad primum; ubi cum ſibi objeciſſet ex Deuteronomii ſeptimo hæc verba; *Non erit apud te ſterilis utriuſque ſexus*; reſpondet: *Videbatur eſſe Lege prohibitum, non dare operam ad relinquendum ſemen.* Loquitur Sanctus univerſaliter, abſque Tribus ullius diſtinctione, de toto populo Iſraelitico: Papebrochius autem reſtringit obligationem illam ad viduam ſine liberis à marito relictam, de qua eſt caſus capitis 25 Deuteron. & de puella, quæ ſit unica ſuorum parentum heres, de qua Numeror. 36. Si ergo S. Thomæ doctrina ſuſcipitur ab omnibus, idque jure merito, velut Angelica; quare propoſitio Papebrochiana, ſubalterna Thomiſticæ, & tamquam particularis contenta in ſua univerſali, debebit cenſurari ut temeraria?

9 Sed

9 Sed dimittamus argumenta, ut vocant, *ad hominem*, & tranſeamus ad propoſitum caſum. Num. 45, quem ſolum Vox citat, nec unum quidem verbum habet Papebrochius de Maria: ſolum enim proponit univerſaliter obligationem, qua aliqui in Lege veteri *tenebantur*, *æſtimatione communi*, matrimonium inire & procreare liberos, propter ſpem Meſſiæ. Si autem non loquitur ibi de Maria Papebrochius, quo clamores iſti? Dices, propterea quæ porro ſcripſit. Videamus. Num. 46 expreſſe dicit Papebrochius, quod Maria erat una earum puellarum, quæ communi æſtimatione credebantur Lege iſta teneri. Reſpondeo, non prævidit hujuſmodi obligationem ſibi obventuram Maria, quando votum Virginitatis nuncupavit, ſicut expreſſe aſſerit Papebrochius num. 25; & rectè. Quamvis enim ſupponamus, ut ſupponimus, Mariam ſuperaſſe Cherubinos ſcientia, & Prophetas omnes intelligentia; non tamen prævidere debuit obligationem, à multis futuris contingentibus pendentem. Ut enim hæc in ipſam caderet, oportebat ipſam eſſe *parentibus unicā & heredem*. Cùm autem voto prædicto ſe obſtrinxerit, ſecundum communiorem opinionem, à prima infantia, ſuperſtitibus adhuc parentibus; ſi illis præmoreretur, numquam erat futura ipſorum heres. Poterat etiam contingere, ſicut Annæ Samuelis matri contigit, ut ipſius quoque mater Anna, poſt iſtum benedictionis fructum plures conciperet pareretque, & ſic non erat futura unica. Nullo autem fundamento aſſeverabitur, ejuſmodi futura contingentia cognoviſſe Mariam: atque ita facta duodennis vel quatuordennis, potuit inveniri adſtricta, ſecundum æſtimationem communem, duabus obligationibus improviſis, nubendi & liberos gignendi, propter ſpem Meſſiæ.

10 Quomodo porro eadem obligatio ipſam Virginem tangeret propius, quam alias puellas, ad nubendum Joſepho agnato ſuo proximo, explicat Papebrochius hiſce verbis: *Hæc omnia* (obligationes ſcilicet jam indicatæ) *in Ioſeph atque Maria tanto fuerunt majora, quanto propius illi per rectam tam naturæ quam Legis regulam ad illam ſpem* (Meſſiæ ex ſe naſcituri) *admovebantur*; ſicuti Paragraphis 4, 5 & 6 prægreſſis demonſtratum fuit. Sed videor mihi audire exclamantem Vocem; Quæ conſequentia! Quæ conſequentia! Quanta abſurda! *Ergo Maria ſanctiſſima & ejus ſanctiſſimus Sponſus graviſſime peccaviſſent, niſi conjungi voluiſſent cum animo conſummandi matrimonii.* (Ubinam Papebrochius tam inverecundam format conſequentiam?) Nam quid, inquis, reſpondebit ad hunc ſyllogiſmum? *Communiter credebatur quod puella orphana & unica heres parentum ſuorum graviſſime peccaret, niſi nuberet proximo ſuo agnato: ſed ſic eſt quod Maria erat puella orphana & unica heres ſuorum parentum; & ſanctiſſimus ejus Sponſus erat ipſius proximus agnatus: Ergo.* Quid, inquis, reſpondebit Papebrochius, quando præmiſſas admiſerit?

11 Primo audiamus quid dicant alii, & ante omnes audiamus S. Thomam, 3 p. qu. 28. a. 4, c. ponentem & admittentem eaſdem præmiſſas, atque dicentem: *Quia tempore Legis oportebat generationi inſiſtere tam mulieres quam viros. . . . Mater Dei non creditur, antequam deſponſaretur Ioſeph, abſolute virginitatem voviſſe; ſed, licet eam in deſiderio habuerit, ſuper hoc tamen voluntatem ſuam divino commiſit arbitrio.* Veniat nunc Vox, & arguat S. Thomam: *Omnes mulieres antiquæ Legis oportebat generationi inſiſtere: ſed ſic eſt quod Maria ſanctiſſima erat mulier antiquæ Legis: ergo Maria ſanctiſſima debuit contrahere nuptias cum animo inſiſtendi generationi.* Mala conſecutio: quæ tamen ſequitur ex admiſſione præmiſſarum. Audi vero.

vero. Ex præmiſſis iſtis, ut ſummũ ſequitur obligatio ad copulam, non item conſenſus in eamdem. Sed neque certo ſequitur obligatio: quia obligatio ſobolis procreandæ, ſecundum communem Theologorum ſententiam, ſolum admitti debet juxta legem communem, præſcindendo à particulari privilegio & diſpenſatione. Quia autem in beatiſſima Virgine, præſertim quoad punctum puritatis, diſpenſatum fuit in lege ordinaria tam gratiæ quam naturæ, alia conſequentia nulla ex præmiſſis iſtis deducenda eſt ab ea quam ducit S. Thomas: ***Sed, licet virginitatem in deſiderio habuerit, ſuper hoc tamen voluntatem ſuam divino commiſit arbitrio.*** Sciat ergo Vox, & ſciant omnes per eam decepti, quod hæc & non alia eſt conſequentia Papebrochii.

12 Audiant porro etiam, quam pie ac religioſe proſequatur ſuam iſtam conſequentiam. *Cur ego*, inquit, *hic verear cogitationem quamdam meam, utriuſque honori haud parum forſitan conducturam, aperire?* Cogitatio illa tendit ad demonſtrandum, quomodo poſſint excuſari Joſeph & Maria, contrahendo poſt votum abſolutum virginitatis perpetuæ. Iterum dico, audiant quanta cum moderatione ipſe ſe explicet, fatendo, *ſuſpicari* ſe, *rebus ſic conſtitutis, revera & ex ipſa natura obligationis, ſimul cum tali voto vix aut ne vix quidem conſiſtentis, potiorique debito prævalente, ſolutum fuiſſe ea religione utrumque, aut ſaltem merito dubitaſſe num adhuc obligarentur.* Primam conjecturam fundat in natura ipſiuſmet obligationis, hoc modo: *Dixi, ex ipſa natura obligationis. Quia adimplendæ legis à Deo lata neceſſitas, in quam aliquis nulla ſua voluntate inducitur, quacumque arbitrariâ (qualis eſt voti) potior eſt antiquiorque: concipi autem ea vix poteſt ſic, ut ad ſolas nuptias contrahendas, non item ad conſummandas haberet obnoxios: cum finis legis, ſecundum naturæ ordinarium curſum, non potuerit abſque corporum commixtione obtineri. Et quamvis non niſi ad contractum nuptialem obligaſſet: hoc ipſo propter periculum incontinentiæ, quod* (nota bene) *ſubeſſe ordinarie ſolet in tam familiari, quàm iſte contractus afferebat, uſu, prioris voti obſervatio tam difficilis reddebatur, ut merito cenſeri poſſit, ad ejuſmodi caſum nemo voluiſſe ſe obſtringere, cum ſimpliciter caſtitatem vovebat.*

13 Hic iterum Vox inſultabunda aſſurgit: *Ergo inſimul viventes Maria ſanctiſſima ejuſque ſanctiſſimus ſponſus ſuſtinebant periculum incontinentiæ.* ***Ergo erat difficilis propterea cuſtodia virginitatis. Ergo noluiſſent obligare ſe ad eam ſervandam, quando fecerunt votum.*** His ego merito poſſem reponere, Tace, Tace, Tace, Vox. Menſuram excedis. An tibi idem eſſe videtur diſcurrere generaliter de obligationibus in communi, cum præciſione ſcholaſtica, ſolum ſpectatâ *ipſâ obligationis utriuſque naturâ*, & (ut Scholæ dicunt) *per ſe loquendo*; atque ratiocinari de ipſis in caſu particulari & extraordinario, ubi epiikiæ & diſpenſationi locus datur? Quod ergo Papebrochius dicit cum tanta præciſione & abſtractione, loquendo de obligationibus, ſecundum ſuam naturam ſpectatis, in genere; qua impudentia id tu audes applicare ſanctiſſimæ Virgini, in qua, quantum quidem ad puritatem attinet, plus per diſpenſationem divinam quam ex legibus actum eſt? Quis unquam dubitavit, quin regulariter periclitetur virginitas, in tam familiari uſu quàm conjugium permittit? Quis unquam potuit in controverſiam adducere, quin difficilius conjugatis ſit virginitatem ſervare, quam liberis? Quid aliud probant exaggeratæ laudes, quas Eccleſia & Mundus tribuunt Sanctis, in conjugali ſtatu virginitatem ſervaſſe compertis; niſi quod, cum

ratione ſtatus periculoſior ipſis eſſet conflictus, multo magis fuit glorioſa victoria? Hoc vero, nec aliud, eſt quod ait Papebrochius, *Propter periculum incontinentiæ, quod ordinarie ſubeſſe ſolet.* Quis in aliquo, aut etiam multis particularibus caſibus, per extraordinariam gratiam vincens communem fragilitatem, inter conjugatos caſtitatem ſervat, abſque ullo vel minimo periculo aut periculi umbra, exemplo plane Angelico?

14 His tamen omnibus ita poſitis, exclamet Vox, Papebrochium, ipſis illis verbis ſuis, maximas proferre blaſphemias? Audacia enimvero mentientis effrons! Id quod ex illis verbis inferri poteſt, hoc dumtaxat eſt, *quod votum abſolutum virginitatis*, *quo ſe obſtringebat Maria ſanctiſſima, non ſe extendebat ad caſum matrimonii, etiam quando Lex, ipſam obligans ad contractum, non etiam obligaſſet ad conſummationem.* Hæc eſt legitima conſequentia, atque tam vera quam digna eâ, quæ ipſos Seraphinos præcellens puritate, creaturas omnes præcedebat humilitate. Quomodo enim voluiſſet obligare ſe ad ſervandam virginitatem in conjugio, quæ de ſe ipſa tam humiliter ſentiebat; &, ut cauta, fugiebat occaſiones? ſciens quod tali in ſtatu ordinarie periclitetur voti obſervantia, ſpecialiter cum tunc adhuc ignoraret, qualem ſponſum eſſet habitura. Quam igitur cenſuram commeruit Papebrochius, dicendo, quod votum virginitatis non extendebatur ad caſum matrimonii? Numquid non idem dicit S. Thomas? Imo amplius dicit, 3 p. q. 28 a. 4. corp. quod illuc non poterat ſe extendere: neque hoc tantum, ſed etiam quod Maria non potuit abſolutum virginitatis votum concipere ante nuptias; *poſtmodum vero, accepto ſponſo, ſecundum quod mores illius temporis exigebant, ſimul cum eo votum virginitatis emiſit.* Obmuteſce igitur & ſile, ô Vox, niſi malis per ſcholas omnes vapulare.

15 Papebrochius autem mox exorditur in num. 47 ſic ſcribens: *Præterea, ut expedito ſibi per ejuſmodi diſpenſationem utendi matrimonii jure ſponſi noſtri cedere & vellent & poſſent, quantum quidem erat ex parte ſua; non tamen videntur abſque gravi ſcelere potuiſſe majores ſuos incomparabili illa & ineſtimabili fraudare gloria, quam erant æternam inter Beatos conſecuturi, ſi repromiſſionis ſeries per ipſos eſſet propagata.* Quomodo autem hoc colligit Papebrochius? Sicut ait, *ex ipſa obligationis utriuſque natura*, & ſpectato ordinario ac communi more quo ſolent leges obligare. Atque hinc infertur ſecunda conjectura; *Vel ſaltem merito dubitaſſe, num adhuc obligarentur*; & utrum Dominus ille, ſolitus diſpenſare in Maria gratias, communibus legibus majores, diſpenſaret etiam cum ipſa in lege procreandi ſobolem, ad dandum locum voto, per cujus obligationem puritas ejus magis exaltaretur. Atque hanc conjecturam corroborat Papebrochius his immediate ſequentibus verbis. *Nec tamen eadem ratio qua illos ad contrahendas obligabat nuptias, continuo obligare debebat ad illas carnali copula conſummandas: quia, ſicut protoplaſti parentes, accepto de propaganda prole mandato, virgines tamen permanſerunt in Paradiſo, expectantes quomodo & in quale tempus, vellet Deus impleri mandatum; ita illi poterant tantiſper dubitare, num qui prioris obligationem voti, improviſa illa neceſſitate injecta, videbatur ſolviſſe Deus; hanc quoque, qua ſuis majoribus obſtringebantur, obligationem non eſſet ſoluturus, eoſque ſineret arbitratu ſuo caſtimoniam colere.*

16 Dic, amabo, Lector, utrum in omni iſta periodo, ad quam ita graviter Vox impegit, ſit vel una vocula, quæ indicet in Maria ſanctiſſima ejuſque ſanctiſſimo ſponſo animum vel intentionem, quæ ſupremam

vero. Ex præmiſſis iſtis, ut ſummũ ſeq
obligatio ad copulam, non item conſenſ
eamdem. Sed neque certo ſequitur ob
tio: quia obligatio ſobolis procreandæ
cundum communem Theologorum ſe
tiam, ſolum admitti debet juxta legem
munem, præſcindendo à particulari
legio & diſpenſatione. Quia autem
tiſſima Virgine, præſertim quoad pu
puritatis, diſpenſatum fuit in lege
ria tam gratiæ quam naturæ, alia con
tia nulla ex præmiſſis iſtis deducen
ea quam ducit S. Thomas: *Sed, lic*
nitatem in deſiderio habuerit, ſupe
men voluntatem ſuam divino comm
trio. Sciat ergo Vox, & ſciant o
eam decepti, quod hæc & non ali
ſequentia Papebrochii.

12 Audiant porro etiam, q
religioſe proſequatur ſuam i
quentiam. *Cur ego*, inquit, *hic*
tationem quamdam meam, utri
haud parum forſitan conduct
Cogitatio illa tendit ad dem
quomodo poſſint excuſari Jo
contrahendo poſt votum ab
nitatis perpetuæ. Iterum
quanta cum moderatione i
fatendo, *ſuſpicari ſe, rebu*
revera & ex ipſa natura
cum tali voto vix aut ne
ſtentis, potiorique debito
tum fuiſſe ea religione
merito dubitaſſe num
Primam conjecturam
ſiuſmet obligationis
ipſa natura obligati
legis à Deo lata ne
nulla ſua volunta
arbitrariâ

... *Inquiſitionis* ... m autem ſe- ... *miſsione* D. ... *Cardos*, *Di-* ... *eccleſiæ Colle-* ... *ordinarii*, *Vi-* ... *dm. R. P. Fr.* ... *Magiſter Ge-* ... *m ſanctiſsima* ... *ptivorum*, 24 *Ia-* ... iſtud S. Hila- ... *veritatis vis*, ... *n poſsit, per ea* ... *cet; ut in natu-* ... *tatem natura ſua* ... *cquirat*. Huic au- ... tioni ſubjungitur ... ejuſdem *Ordinarii*. ... ur Apologiæ eidem ... *Petri Fernandez del* ... *entiarii ſanctæ Eccle-* ... *toris & Iudicis Syno-* ... *Epiſcopatus*, *ejuſdem-* ... *is, ſicut & antea fuerat* ... *rgenſi, nec non Chrono-* ... *m &c.* Eſt vir hic, am- ... eruditiſſimus; tota Hi- ... ter vere litteratos, atque ... inarum fabularum expu- ... pore nominatiſſimus, cui ... Apologiam recognoſcendi ... ſtatus regii conſignatum, ... 2 *Aprilis* 1697, & executio- ... 28 ejuſdem: juſſio enim Re- ... conſenſus tamen regius in ip- ... cuſi libri publicationem, non ... *Maji* expeditus. Stimulos au- ... cbat neceſſitas occurrendi tot in- ... llis & chartis, quæ ſine nume- ... rte Carmelitarum, nullo aut fi- ... ore vulgabantur, non ſine ipſius- ... giæ ac Pontificiæ perſonæ injuria, ... r ſummum ſcelus eis affingebantur litteræ tantis Majeſtatibus indigniſſimæ.

21 Declarat autem Cenſor iſte Regius, quod „omni cum ſolicitudine legit ipſam „ Apologiam, utpote continentem varias „ materias Theologicas, Dogmaticas, Scho- „ laſticas, & ad eccleſiaſticam hiſtoriam „ ſpectantes; cumque hæ adeo graves ac „ difficiles ſint, nihil tamen in ea reperi „ (inquit) quod repugnet noſtræ ſanctæ „ Catholicæ fidei, aut bonis moribus, vel „ ſanctæ ac generalis Inquiſitionis decretis: „ quamvis autem ſtylus apologeticus ſit, „ non excedit religioſam modeſtiam; ſo- „ lumque hoc agit, ut defendat P. Danie- „ lem Papebrochium à delationibus & con- „ tradictionibus, factis contra libros ejus, „ opponendo verba Papebrochii verbis ad- „ verſariorum, aut negando quæ ipſi ad- „ ſcribuntur, donec ea demonſtraverint; „ aut ſatisfaciendo ipſorum argumentis, aut „ comparando ea ſententiis Doctorũ claſſi- „ corum, idem cum Papebrochio ſentien- „ tium, & liberorum ab ea collatione, ſub „ qua ipſum adverſarii accuſant, faciuntque „ complicem hæreticorum contra Romanos „ Pontifices. Atque hoc unicum eſt argu- „ mentum hujus Apologiæ, quæ ſuum „ propoſitum inſequitur magna cum mode- „ ſtia; quia non ad vincendum, ſed ad de- „ fendendum intenta; aſſequitur autem, „ quia (ſicut dixit Tertullianus) *quod tanto* „ *impendio abſconditur*, *etiam ſolummodo* „ *demonſtraſſe*, *deſtruere eſt*.

22 „ Cedit hæc Apologia ad gloriam D. „ N. Jeſu Chriſti ejuſque ſanctiſſimæ Ma- „ tris; quandoquidem in ea declaratur pau- „ pertas unius Euangelica, & illuſtratur „ genealogia; alterius vero puritas, in virgi- „ nali cum Joſepho conjugio, efficaciter de- „ fenditur, & in voto virginitatis nuncu- „ pando præeminentia, plane ex mente & „ doctrinis prædicti Papebrochii. Servit „ etiam hæc Apologia ad penetrandas & decla-

Digitized by Google

contemnebant; nec paucas promovendo operi Vitas ſuggeſſit, ex antiquis codicibus à ſe deſcriptas; quin & membraneum Codicem unum alterumve talibus plenum donavit, quod iis utens Bollandus gratanter agnoſcit. Catholicæ Religionis profeſſio, quæ nos ab heterodoxis in Eccleſia ſeparat, non facit homines inhumanos; neque ingratos, obliviosoſque beneficiorum acceptorum; quin potius tanto promptiores reddit ad iſtiuſmodi officia, quanto hæc magis ſerviunt leniendis animis, præparandiſque ad veritatem, æternæ ſalutis conciliatricem, citius agnoſcendam, agnitamque tenendam, deterſa priore alienatione animi ab Eccleſia Romana.

§. VI, VII, VIII. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius preſſe inſiſtit veſtigiis Eraſmi Roterodamenſis, in cenſurandis libris.

Papebrochius ſequitur Marcum Antonium de Dominis, fœdum & relapſum apoſtatam.

Papebrochius citat, ſequitur & laudat opuſcula Petri de Marca, ab Eccleſia damnata.

RESPONSIO.

43 FAlſum eſt primum. Nam prius quam noſſem ſenſum Eraſmi, de Areopagiticis & Regula S. Auguſtini, eidemque vulgo adſcriptum librum de unitate Trinitatis contra Manichæos, didiceram ex Catholicis ſcriptoribus, quos criminari nemo auſit, quid mihi eſſet ſentiendum. Vide Art. 13 §. 2, 6, & 7. Secundum, fœda calumnia eſt, ad quam deteſtandam ſatis eſt legere verba mea, Apoſtatæ iſtius blaſphemiis è diametro oppoſita: ſicut demonſtravi Art. 7 § 1 & 5. Tertium denique, ſub univerſali titulo *opuſculorum* acceptum, falſum eſt. Nam præter grande opus *de concordia Sacerdotii & Imperii*, tam laudatum Gallis, quam ingratum Romanis, & neſcio quam, eodem fortaſſis ſpectantem epiſtolam, *D. Hyacintho Meſades, Archidiacono Emporitano Eccleſiæ Gerundenſis* inſcriptam; haud facile, puto, invenies aliud quodpiam, Rev. Pater, *Petri de Marca* ſcriptũ, quod ſit Apoſtolicæ Sedis judicio reprobatum: ipſum vero opuſculum, quod ſequi & laudare arguor, ſcilicet *de ſingulari Primatu Petri*, contra bicipitis Eccleſiæ inventores, eidem ſanctæ Sedi vehementer probatum fuiſſe, demonſtravi eodem Art. 7 §. 5 ſub finem: ſimilemque laudem merentur alia poſtuma opuſcula illius, edita à Baluzio an. 1681, quorum unum, *de theca Reliquiarum S. Ioannis Baptiſtæ, quæ ſervatur Perpiniani*, uſui magno mihi erit 24 Junii. Sed cur mihi identidem objicis, ut hoc ſemel dicam, quod utar Auctoribus ab Eccleſia damnatis (ſic honoras paſſim, quorum vel unus tantum liber cenſuram paſſus eſt, licet ſcripſerint plures) ſi non utar damnatis eorum libris, aut ſi non utar niſi contra Auctores ſuos, in bonum Eccleſiæ & utilitatem Religionis Catholicæ? Nonne quotidie conceditur viris eruditis facultas legendi vel ipſos etiam hæreſiarcharum libros, ex profeſſo de Religione contra veram Eccleſiam ſcriptos, iiſque utendi in hujus defenſionem?

§. IX.

§. IX. ACCUSATIO.

Papebrochius in multis adeo preſſe ſequitur & imitatur Joannem Launoyum, cujus omnia fere opuſcula ſunt ab Eccleſia damnata, ut ei in variis ſit ſimilis ſicut ovum ovo.

RESPONSIO.

44 IOannes Launoyus, Doctor Theologus Pariſienſis, opera & opuſcula circiter 70 elucubravit, criticus ubique acer, & multis inviſus, quorum traditiones opinioneſque labefactavit; ut ſunt illi, qui S. Dionyſii Pariſienſis & aliorum ſex Epiſcoporum in Gallias miſſionem, non patiuntur differri ad Decii tempora, ex SS. Gregorii Turonenſis & Severi Sulpitii ſententia. Joannes Morerius, Doctor item Pariſienſis, in magno ſuo Dictionario hiſtorico præcipuas illius lucubrationes enumerat, & aſſerit, quod *ad criticam plurimum profecit ex familiari converſatione cum P. Sirmondo*, qui idem cum illo de prædicta miſſione ſentiebat, conſummatæ eruditionis ſenex. Sirmundo longe mavelim quam Launoyo aſſimilari, huic in multis contrarius, ac nominatim circa viſionem B. Simonis Stock, quam omnino retinendam puto. Quod autem de Bulla Sabbatina ſcribere me invitiſſimum coëgiſti, ſicut ex ejus auctoritate non didici, ſic nec dimittam propter damnationem ejus libelli, quem ſuper eo argumento ſcripſit.

45 Obiit ille an. 1678, & ſequenti mox anno meruit cenſurari in opuſculo ſuo de *Explicata*, ut prætendebat an. 1672, *traditione Eccleſiæ circa Canonem, Omnis utriuſque ſexus.* Huic vulneri non ſanando, ſed exaſperando grande poſt paucos annos momentum attulit Antonius Reiſerius Auguſtanus, Launoyi ſenſa circa præcepta Eccleſiæ, quo totus ille Canon ſpectat, æque ac Tu, Pater Rev. mea, trahens in favorem hæreſeos ſuæ, omnia Eccleſiæ præcepta abjicientis; & librum ſcripſit ſub hoc titulo, *Ioannes Launoyus, teſtis & confeſſor veritatis Euangelico-Catholicæ, in potioribus fidei capitibus controverſis, adverſus Robertum Bellarminum &c.* Editum anno 1685 peſtilentiſſimum librum mox ſacra Congregatio damnavit anno ſequenti; ſed Decreti ſui promulgatione non ſic potuit Launoyum vindicare ab impacta per Reiſerium calumnia, quin titulus libri ejus damnati ingereret etiam præjudicium contra Launoyum, quaſi revera hæreticis faverit in prædamnato Opuſculo, circa materiam eandem infeliciter ſcripto. Præjudicium iſtud auxerunt, ſimiliter damnata anno 1687 Diſſertatio, *de Niceni Canonis 6, ut à Rufino explicatur, vera intelligentia*; nec non Epiſtolæ ejus, in octo partes diſtributæ; item anno 1688 Opuſcula duo, alterum *de Regia in matrimonium poteſtate, ſive de jure ſecularium Principum Chriſtianorum in ſanciendis impedimentis, matrimonium dirimentibus.* Alterum ſimiliter de matrimonio agit & Eccleſiaſtica in illud poteſtate.

46 Exhinc, quaſi ſigno dato, erexere ſe confertim, qui aliquid juſtæ querelæ contra Launoyum habere ſe putabant; iiſdemque agentibus damnata, ſuſpenſa ac reſpective prohibita ſunt, anno 1690, decretis tribus, alia ejus opuſcula omnino octodecim; univerſim opuſcula circiter 25, ac tertia fere pars ex 70, quæ ſcripſiſſe dicitur; tantum

Digitized by Google

abeſt, ut *fere omnia* ſint damnata ab Eccleſia, ſicut Patern. Tua, ſuo more ad multiplicādas damnationes liberalis, effatur. Eorū vix quintam partem vidi hactenus, paucos obiter pervolvi, perlegi nullum; ſolum libellum de negativi argumenti quibuſdam in caſibus efficacia laudavi, nulla hactenus cenſurâ perſtrictum; quem tamen pro duce nunquam mihi habendum ſtatui, imo, ſicut Launoyum in Stochiana viſione refutare decrevi, ſic forſitan etiam refutabo in aliis multis ſcrupulis, quos contra varios Sanctos ac Religioſos movit;

Nullius addictus jurare in verba Magiſtri, nedum talis totieſque fulminati. Nihil mihi cum eo commune, quod non pariter aliis, optime Catholicis, commune eſſe, docuerim.

47 Quomodo igitur eum tam preſſe ſequi & imitari dicor? quomodo *in variis ipſi tam ſimilis* eſſe *quam ovum ovo*? Ego, Pater Rev. neminem invenio, cui Te comparem, præter teipſum; & dico de hujus tuæ Exhibitionis partibus omnibus, quod eis ſit

—— Facies non omnibus una,
Nec diverſa tamen, qualem decet eſſe ſororū.

Aliæ apertius, aliæ tectius calumniantur, criminantur omnes: quo in genere neſcio an parem habueris aliquando, aut habiturus ſis unquam. Hanc tibi laudem libens cedo.

§. X. ACCUSATIO.

Papebrochius citat, ſequitur & laudat Natalem Alexandrum, Paſchalem Quenellium, Joachimum Abbatem, Gregorium de Lauro, Æneam Silvium &c.

RESPONSIO.

48 Recte facis, Pater Rev. quod maledicendo laſſus, reliquos mihi objiciendos in unum colligas Paragraphum; ego fatigatus magis, gaudeo quod paucioribus etiam abſolvere poſſim Reſponſiones haſce. Nam S. Joachimi certa & indubitata opera, quæ ſola laudo, ſatis defendi Art. 5 §. 11. Dialogos Æneæ Silvii, quos ſenior & Papatui proximus ſcripſit, calumniæ exemi Art. 3 §. 6. Paradoxam Natalis Alexandri ſententiam à me repuli Art. 1 §. 2. De ceteris, quæ cum ipſo, ſed non ex ipſo doceo, ſi non ſatisfeci plene, ſatisfaciet ipſe fortaſſis plenius, in altera ampliori operis ſui editione: quam audio eſſe ſub prælo, utinam feliciori quam prior exitu! Ecce autem, dum hoc folium venit à prælo emendandum, adeſt amicus, indicans cauſam, cur tantopere in Natalem Alexandrum exacerbati ſint Patres Carmelitæ: illum nempe in Parte 2 ſeculi 13 & 14 habere totam originis veſtri Hiſtoriam ſimili prorſus modo deductam, quo ego illam cenſui deducendā, incipiendo ab iis quæ viderat Joannes Phocæ. Hoc enim vero peccatum ejus originale eſt. Quenellii ſuſpicionem, de non recta ubique fide ejus qui libros Areopagitæ adſcriptos compoſuit, eo ipſo quo accuſor loco, rejeci; & pro Symbolo QUICUMQUE, eam reddidi rationem, quam deferere non debeam, ſive damnetur ſive abſolvatur Quenellius; in iis ubi peccaſſe dicitur, à me refutatus Art. 5 §. 8, Art. 13 §. 5.

49 Ex

49 Ex Gregorio de Lauro, leviter dumtaxat perſtricto donec corrigatur, in iis ſolum uſus ſum, quibus cultus B. Joachimi probari & archicœnobii Florenſis Hiſtoria debebat illuſtrari, alibi non inveniendis; idque cum ea, quam Te quoque habere puto, libros prohibitos legendi facultate. In vindicandis autem prophetiis, Joachimo paſſim adſcriptis, non ſine illuſtrium aliquot familiarum injuria; adeo illi non conſenſi, ut omnes ſuppoſititias eſſe manifeſte demonſtraverim, atque ita deleverim notam Pſeudoprophetæ, ſancto viro nimis temere ab aliquibus magni nominis ſcriptoribus impactam. Prædictis Tu quidem Joannem Phocæ libenter adjungeres, ſed hactenus nihil potuiſti reperire quo vel leviſſime ſuſpectum faceres, ut oſtendi Art. 3. §. 14. Atque adeo, ſi non Tibi, æquo tamen Lectori ſpero me feciſſe ſatis quoad Exhibitionem errorum, mihi à Te tam temere, quã præfidenter imputatorũ. Deo gratias.

ARTICULUS XXV.

Alii Errores ex Appendice P. Sebaſtiani.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Vix unquam P. Papebrochii Notas ad Acta Sanctorum attente revolvere poſſum, quin ſemper propoſitiones exoticas aliquas & peregrinas deprehendam.

RESPONSIO.

QUam parum *attente* mea legeris, Rev. Pater, & quo animo, ſatis ex antedictis patet. Quia tamen Appendici tuæ ad Motivum Juris (quo fruſtra conatus es, contra familiarem P. Janningi Epiſtolam excuſare ineptias Exhibitionis tuæ) novam addidiſti Appendiculam, ac veluti racemationem, poſt adeo copioſam vindemiam, à num. 140 per alios 15 numeros deductam; viſum eſt nonnullis etiam huic reſpondendũ aliquid. Etenim in illa tanguntur puncta quædam, apta haud parvam concitare populi fidelis admirationem, imo & indignationem, quæ puncta P. Janningus, neque in juſta Expoſtulatione, Motivo oppoſita; neque in Poſt-ſcripto ad Appendicem dato, attigit. Igitur non removebo ab hac tabula Reſponſionum mearum manum, quin ſaltem ad præcipua quædam fecerim ſatis; cetera ſervaturus tertiæ Parti, qua forſitan opus erit, ut ſatisfaciam libro Delationum Hiſpanicarum, ea quæ male digeſſeras, recoquenti coram ſacræ Inquiſitionis Tribunali anno 1693, poſtquam ſcilicet, viſa Exhibitione Tua, Hiſpani veſtri, qui anno 1691 ſolum Propylæum, ſed fruſtra, accuſaverant, mortuo deinde, qui librum intactum remiſerat, Inquiſitore Generali, ſpem conceperant eliciendi Decretum contra omnes pariter meos libros.

§. I. AC-

Digitized by Google

§. I. ACCUSATIO.

Papebrochius videtur ſuſtinere velle, cum Calvino & Magdeburgenſibus, quod SS. Maria & Joſeph contraxerint matrimonium cum animo illud conſummandi.

RESPONSIO.

2 INcipio ab ultima dicti loci Accuſatione tua: quia hæc toti Hiſpaniæ, ac deinde etiam aliis gentibus, horrorem incuſſit, non minorem quam mihimet ipſi: illis quidem, propter gravitatem delicti, ſi verum foret; mihi, propter gravitatem calumniæ, quæ vera eſt. Poſtquam enim ex mea de S. Joſepho Deiparæ Sponſo lucubratione ad 19 Martii (quam aliàs adſcriptam P. Henſchenio, cum tibi probabatur; nunc accuſaturus, mihi relinquis, pro affectu varius) poſtquam, dico, aliqua loca mea alia, ad invidiam ciendam aptata, propoſuiſſes; tandem num. 112 ita loqueris: „Quorſum hæc omnia „effutiat Papebrochius, aſſequi non poſſum, niſi ut B. Virginem Mariam & S. „Joſephum indicet habuiſſe animum, ſaltem tacitum (quod abſit) ad copulam matrimonialem: quod Calvinus cap. 2 in „Lucam, & Centuriatores Centuria 1, lib. 1 „cap. 10 docent, dicentes, *B. Virginem cum „Ioſepho conjugium contraxiſſe animo conſummandi matrimonium.* An autem id ipſum „etiam non intenderit Papebrochius, Sedi „Apoſtolicæ relinquo. Tibi vero ego relinquo conſiderandum, qua fronte mihi exprobraveris uſum aliquot ſuſpectorum vel prohibitorum auctorum, in rebus nil ad religionem ſpectantibus; dum contra me uteris libris hæreſiarcharum, idque in rebus quam maxime ſacris.

3 Porro legenti vel ſolam ſynopſim marginalem accuſati à Te Paragraphi 7. apparet quam longe abſim à cogitatione iſtiuſmodi: ſic enim ibi habetur: *Ioſeph & Maria, ante nuptias virgines, idque ex voto: quod quidem, per neceſſitatem ineundi matrimonii poterat ſolutum videri, vel dubitari an obligaret, cum præjudicio juris alieni; ſed in hoc diſpenſante Deo, votum fuerit renovatum. Quid S. Birgittæ fuerit de hoc revelatum, deque Ioſephi perplexitate diſcuſſa, & utriuſque ſponſi honeſtiſſimo convictu.* Satin' attente hæc legeris, judicet æquus Lector; &, ſi pleniorem velit ſatisfactionem, conſulat ipſum qui accuſatur contextum: nam vere Parthenophilis Hiſpanis, quorum varias pro me Apologias legere potuiſti, Pater Rev. ſic placet iſte meus de S. Joſepho Commentarius, ut Auctor, neſcio quis, qui Theſibus, anno ſuperiori Hiſpali pro Defenſione publica impreſſis contra me, ſed ab Inquiſitione mox prohibitis defendi, oppoſuit *veras Papebrochii Aſſertiones*: ſic, inquam, placet iſtic Commentarius meus de S. Joſepho, ut Auctor iſte non dubitaverit ſcribere, quod, *amandatis procul inanibus gloſſematis, nemo hactenus honorificentius, religioſius nemo, de B. Mariæ virginitatis voto locutus eſt, quàm P. Papebrochius, Tom. 3 Martii pag. 14 à num. 24, & in Propylæo Maji pag. 31 à num. 22, ut graviter & perſpicue demonſtrat apologetica Doctoris Ignatii Iordi, Canonici Perpinianenſis, Epiſtola.*

4 Veræ iſtæ Aſſertiones meæ, fuerunt oppoſitæ, ut dixi, quibuſdam Theſibus, Hiſpali excuſis, & propugnandis in Col-

Collegio Majori D. Thomæ Aquinatis Hiſpalenſi, die 19 Octobris, anno Domini 1696. Scribo *Propugnandis*, quia pro more aliud non lego impreſſum, quam *Propugnabuntur*: qui autem ipſas Theſes fecerunt recudi Lovanii, die 30 Januarii 1697, ſcripſeruntque, *Propugnata*, præpropere cecinerunt triumphum ante pugnam. Intercedente enim mandato ſacræ Inquiſitionis, monitæ de calumniis ibidem coacervatis, *Propugnata* illæ fuerunt numquam; ſparſæ nihilominus, ex Lovanienſi prælo, per totum Belgium Germaniamque non tamen æquali omnium probatione. Ego, niſi has Reſponſiones abſolvere feſtinarem, totum illum 7 §. de S. Joſepho hic reproducerem, cum ampla diſcuſſione calumniarum in eo fundatarum; ſed hoc commodius forſitan fiet aliâ occaſione: nunc ſatis fuerit Latine reddere partem huc ſpectantem, ex præcitata Doctoris Jordi Epiſtola, Hiſpanice ad quemdam Barcinonenſem Canonicum ſcripta, contra famoſum libellum, cui titulus VOX VERITATIS. Cum enim huic reſpondiſſet Auctor §. 1, circa punctum de Paupertate Chriſti; concluſiſſetque, *Vocem iſtam, ſub larva Veritatis, formam habere veri ſplendidique mendacii*, ſecundum Paragraphum ſic inſtituit:

5 Non minus mentitur, quando accuſat Papebrochium, velut injurioſum puritati Deiparæ, hiſce verbis: *An cenſura dignum non eſt? quod Papebrochius dicat, ſanctiſſimam Dei Matrem ejuſque ſanctiſſimum ſponſum Ioſephum iniiſſe matrimonium, cum animo procreandi & habendi liberos? quod dicat, Mariam ſanctiſſimam ſanctiſſimumque ejus ſponſum peccaturos fuiſſe graviſſime, niſi conjungi voluiſſent cum animo conſummandi matrimonii? quod dicat, Mariam ſanctiſſimam & ſanctiſſimum ſponſum ex mutuo convictu ſubiiſſe periculum incontinentiæ; & propterea ipſis fuiſſe difficile obſervatu votum virginitatis; & rationabiliter judicari, quod Maria & Ioſeph non intenderint eatenus obligare ſe, quando votum nuncupabant?* Magnæ molis videtur eſſe accuſatio hæc, ſed mera bulla eſt. Id quod Papebrochius dicit pag. 10 num. 25, ita formaliter ſonat: *Qui* (Joſephus) *non niſi duplici neceſſitate & officio, tum obedientiæ, tum caritatis, vim attulit quamdam concepto prius, ac religione voti formato, propoſito virginitatis, ad extremum ſpiritum non ſolum ſervanda, ſed etiam profitenda; eatenus ſcilicet, ut Virginem in domum ſuam ſuſtineret accipere, ſponſaliaque & nuptias cum ea celebrare; ſed* (uti ſe explicans addit) *ad conjunctionem carnalem, niſi expreſſius juberet Deus, numquam proceſſuras.* Cur autem hoc? *Ob ſimile B. Virginis votum* (nota benè τὸ *ſimile votum*, ſcilicet *ſervandæ virginitatis uſque ad ultimum ſpiritum) eidem fortaſſis divinitus revelatum.* Porro his non contentus Papebrochius, infert, quod *eadem ratio*, neceſſitas ſcilicet matrimonii contrahendi à Lege inducta, *majorem Ioſephi eatenus cœlibis ætatem, ab omni creditam antiquitate, ponit extra ſuſpicionem quamcumque incontinentiæ.* Hoc eſt quod ſentit & dicit Papebrochius iſto num. 25, de puritate & voto Mariæ ſanctiſſimæ ejuſque ſanctiſſimi Sponſi, expreſſiſſime contrarium ei de quo accuſatur. O quam longe extendit ſe calumniæ ſphæra!

6 Si dicit Papebrochius, quod etiam ad conſenſum matrimonialem & ad parendum divino præcepto, opus Joſepho fuit violentia quadam ſibi ipſi inferenda, contra animi repugnantiam; ſi dicit Papebrochius, quod etiam cognito præcepto, ad ſtatum matrimonii ineundum obligante, ſe non ſtatim credidit obligari ad ipſum conſummandum, imo eumdem non iniit, niſi cum firmo propoſito ſemper abſtinendi ab uſu conjugali, niſi eum expreſſius mandaret Deus;

ſi dicit Papebrochius,quod votum à caſtiſſimis ſponſis emiſſum, erat de virginitate, non ſolum ſervanda, ſed etiam profitenda uſque ad ultimum ſpiritum; ubi eſt illud, quod *non intenderunt eatenus obligare ſe, quando votum nuncupabant*? Si dicit Papebrochius, quod ineuntibus illis matrimonium, ſicut inierunt, non ſua,ſed Dei voluntate, ceſſabat ſuſpicio & periculum incontinentiæ; ubinam dicit, quod *ex mutuo convictu ſubibant periculum incontinentiæ*? Poteſtne manifeſtius mentiri quiſquam? Dixitne de puritate Mariæ amplius aliquid S.Leocadia, vel S.Hildephonſus? Cui igitur bono tantæ exclamationes, Hiſpaniam, imo Eccleſiam totam perſonantes? Profecto cum Caſſiano lib.7 de Incarn. cap.24 mihi majori jure exclamare licet, *O ſtulta amentia; quæ dum ipſa non videt quid ſequi debeat; etiam illud non ſapuit, quid legi poſſit! Quaſi vero, quia auferebat ſibi intelligentiam, auferre poſſet omnibus lectionem; aut ideo perdituri omnes ad legendum oculos, quia ipſe jam mentis oculos perdidiſſet*, &c.

7 Progreditur exhinc Papebrochius, & ait: *Dici certe nihil plauſibilius poteſt ad conjugium tali voto poſterius,quam ut, ex tempore emiſſi voti, neceſſitas occurrerit improviſa conjugii ineundi, quæ ex æquo utrumque obſtringeret.* Hæc definitio tria ſupponit. Primo, quod Maria Joſepho nupſit, aliquo præcepto ad id obſtricta. Secundo, quod ejuſmodi obligatio non fuerit ab eis præviſa, quando votum nuncuparunt. Tertio, quod iſtud præceptum eos excuſabat à culpa, quam ineundo poſt tale votum conjugio poterant incurrere. Nihil tamen horum explicat Papebrochius, quia id modo non intendebat, ſed reſervabat id numero 45 & duobus ſequentibus, quos ipſa Vox citat. Ibi ſcilicet explicat Papebrochius,quibus in caſibus Lex vetus obligabat ad nuptias contrahendas, his verbis: *Credebatur æſtimatione communi, in Legem & publicam honeſtatem peccaturum graviter, qui vel mortuo fratri ſuſcitare ſemen, viduâ illius ductâ; vel heredem parentibus unicam agnatus proximus ducere noluiſſet uxorem; viciſſimque talis vel vidua vel puella, ſi qua noluiſſet ejuſmodi nuptiis conſentire, vel nuptiis ſic legitime contractis uti ad liberos ex ſe gignendos.* Ratio dicti hujus additur: *Propter ſpem certam naſcituri ex ea gente Meſſiæ, & maximum bonum quod unuſquiſque ex eo ſibi obventurum conſideret, ſi per procreatos ex ſe liberos, quantum fieri poſſet, immediatius eidem jungeretur.*

8 Hoc ſolum dixit num.45 P.Papebrochius, totum bene fundatum in ſacris Scripturis, ac ſigillatim Deuteronomii 25 ℣.5 & Numer.36 ℣.6, uti norunt Interpretes; non dixit autem tantum, quanum Angelicus Doctor S. Thomas, 3 parte, quæſt. 28, art.4 in corpore: *Tempore Legis oportebat generationi inſiſtere tam mulieres quam viros; quia ſecundum carnis originem cultus Dei propagabatur, antequam ex illo populo Chriſtus naſceretur.* Clarius vero idem præceptum explicat ſanctus Doctor, eodem Articulo ad primum; ubi cum ſibi objeciſſet ex Deuteronomii ſeptimo hæc verba; *Non erit apud te ſterilis utriuſque ſexus*; reſpondet: *Videbatur eſſe Lege prohibitum, non dare operam ad relinquendum ſemen.* Loquitur Sanctus univerſaliter, abſque Tribus ullius diſtinctione, de toto populo Iſraelitico: Papebrochius autem reſtringit obligationem illam ad viduam ſine liberis à marito relictam, de qua eſt caſus capitis 25 Deuteron. & de puella, quæ ſit unica ſuorum parentum heres, de qua Numeror. 36. Si ergo S.Thomæ doctrina ſuſcipitur ab omnibus, idque jure merito, velut Angelica; quare propoſitio Papebrochiana, ſubalterna Thomiſticæ, & tamquam particularis contenta in ſua univerſali, debebit cenſurari ut temeraria?

9 Sed

9 Sed dimittamus argumenta, ut vocant, *ad hominem*, & tranſeamus ad propoſitum caſum. Num. 45, quem ſolum Vox citat, nec unum quidem verbum habet Papebrochius de Maria: ſolum enim proponit univerſaliter obligationem, qua aliqui in Lege veteri *tenebantur*, *æſtimatione communi*, matrimonium inire & procreare liberos, propter ſpem Meſſiæ. Si autem non loquitur ibi de Maria Papebrochius, quo clamores iſti? Dices, propter ea quæ porro ſcripſit. Videamus. Num. 46 expreſſe dicit Papebrochius, quod Maria erat una earum puellarum, quæ communi æſtimatione credebantur Lege iſta teneri. Reſpondeo, non prævidit hujuſmodi obligationem ſibi obventuram Maria, quando votum Virginitatis nuncupavit, ſicut expreſſe aſſerit Papebrochius num. 25; & recte. Quamvis enim ſupponamus, ut ſupponimus, Mariam ſuperaſſe Cherubinos ſcientia, & Prophetas omnes intelligentia; non tamen prævidere debuit obligationem, à multis futuris contingentibus pendentem. Ut enim hæc in ipſam caderet, oportebat ipſam eſſe *parentibus unicā & heredem*. Cùm autem voto prædicto ſe obſtrinxerit, ſecundum communiorem opinionem, à prima infantia, ſuperſtitibus adhuc parentibus; ſi illis præmoreretur, numquam erat futura ipſorum heres. Poterat etiam contingere, ſicut Annæ Samuelis matri contigit, ut ipſius quoque mater Anna, poſt iſtum benedictionis fructum plures conciperet pareretque, & ſic non erat futura unica. Nullo autem fundamento aſſeverabitur, ejuſmodi futura contingentia cognoviſſe Mariam: atque ita facta duodennis vel quatuordennis, potuit inveniri adſtricta, ſecundum æſtimationem communem, duabus obligationibus improviſis, nubendi & liberos gignendi, propter ſpem Meſſiæ.

10 Quomodo porro eadem obligatio ipſam Virginem tangeret propius, quam alias puellas, ad nubendum Joſepho agnato ſuo proximo, explicat Papebrochius hiſce verbis: *Hac omnia* (obligationes ſcilicet jam indicatæ) *in Ioſeph atque Maria tanto fuerunt majora, quanto propius illi per rectam tam natura quam Legis regulam ad illam ſpem* (Meſſiæ ex ſe naſcituri) *admovebantur*; ſicuti Paragraphis 4, 5 & 6 prægreſſis demonſtratum fuit. Sed videor mihi audire exclamantem Vocem; Quæ conſequentia! Quæ conſequentia! Quanta abſurda! *Ergo Maria ſanctiſſima & ejus ſanctiſſimus Sponſus graviſſime peccaviſſent, niſi conjungi voluiſſent cum animo conſummandi matrimonii.* (Ubinam Papebrochius tam inverecundam format conſequentiam?) Nam quid, inquis, reſpondebit ad hunc ſyllogiſmum? *Communiter credebatur quod puella orphana & unica heres parentum ſuorum graviſſime peccaret, niſi nuberet proximo ſuo agnato: ſed ſic eſt quod Maria erat puella orphana & unica heres ſuorum parentum; & ſanctiſſimus ejus Sponſus erat ipſius proximus agnatus: Ergo.* Quid, inquis, reſpondebit Papebrochius, quando præmiſſas admiſerit?

11 Primo audiamus quid dicant alii, & ante omnes audiamus S. Thomam, 3 p. qu. 28. a. 4, c. ponentem & admittentem eaſdem præmiſſas, atque dicentem: *Quia tempore Legis oportebat generationi inſiſtere tam mulieres quam viros. . . . Mater Dei non creditur, antequam deſponſaretur Ioſeph, abſolute virginitatem voviſſe; ſed, licet eam in deſiderio habuerit, ſuper hoc tamen voluntatem ſuam divino commiſit arbitrio.* Veniat nunc Vox, & arguat S. Thomam: *Omnes mulieres antiqua Legis oportebat generationi inſiſtere: ſed ſic eſt quod Maria ſanctiſſima erat mulier antiqua Legis: ergo Maria ſanctiſſima debuit contrahere nuptias cum animo inſiſtendi generationi.* Mala conſecutio: quæ tamen ſequitur ex admiſſione præmiſſarum. Audi

 vero.

vero. Ex præmiſſis iſtis, ut ſummũ ſequitur obligatio ad copulam, non item conſenſus in eamdem. Sed neque certo ſequitur obligatio: quia obligatio ſobolis procreandæ, ſecundum communem Theologorum ſententiam, ſolum admitti debet juxta legem communem, præſcindendo à particulari privilegio & diſpenſatione. Quia autem in beatiſſima Virgine, præſertim quoad punctum puritatis, diſpenſatum fuit in lege ordinaria tam gratiæ quam naturæ, alia conſequentia nulla ex præmiſſis iſtis deducenda eſt ab ea quam ducit S. Thomas: *Sed, licet virginitatem in deſiderio habuerit, ſuper hoc tamen voluntatem ſuam divino commiſit arbitrio.* Sciat ergo Vox, & ſciant omnes per eam decepti, quod hæc & non alia eſt conſequentia Papebrochii.

12 Audiant porro etiam, quam pie ac religioſe proſequatur ſuam iſtam conſequentiam. *Cur ego*, inquit, *hic verear cogitationem quamdam meam, utriuſque honori haud parum forſitan conducturam, aperire?* Cogitatio illa tendit ad demonſtrandum, quomodo poſſint excuſari Joſeph & Maria, contrahendo poſt votum abſolutum virginitatis perpetuæ. Iterum dico, audiant quanta cum moderatione ipſe ſe explicet, fatendo, *ſuſpicari ſe, rebus ſic conſtitutis, revera & ex ipſa natura obligationis, ſimul cum tali voto vix aut ne vix quidem conſiſtentis, potiorique debito prævalente, ſolutum fuiſſe ea religione utrumque, aut ſaltem merito dubitaſſe num adhuc obligarentur.* Primam conjecturam fundat in natura ipſiuſmet obligationis, hoc modo: *Dixi, ex ipſa natura obligationis. Quia adimplenda legis à Deo lata neceſſitas, in quam aliquis nulla ſua voluntate inducitur, quacumque arbitrariâ (qualis eſt voti) potior eſt antiquiorque: concipi autem ea vix poteſt ſic, ut ad ſolas nuptias contrahendas, non item ad conſummandas haberet obnoxios: cum finis legis, ſecundum naturæ ordinarium curſum, non potuerit abſque corporum commixtione obtineri. Et quamvis non niſi ad contractum nuptialem obligaſſet: hoc ipſo propter periculum incontinentiæ, quod* (nota bene) *ſubeſſe ordinariè ſolet in tam familiari, quàm iſte contractus afferebat, uſu, prioris voti obſervatio tam difficilis reddebatur, ut merito cenſeri poſſit, ad ejuſmodi caſum neminem voluiſſe ſe obſtringere, cum ſimpliciter caſtitatem vovebat.*

13 Hic iterùm Vox inſultabunda aſſurgit: *Ergo inſimul viventes Maria ſanctiſſima ejuſque ſanctiſſimus ſponſus ſuſtinebant periculum incontinentiæ. Ergo erat difficilis propterea cuſtodia virginitatis. Ergo noluiſſent obligare ſe ad eam ſervandam, quando fecerunt votum.* His ego merito poſſem reponere, Tace, Tace, Tace, Vox. Menſuram excedis. An tibi idem eſſe videtur diſcurrere generaliter de obligationibus in communi, cum præciſione ſcholaſtica, ſolum ſpectatâ *ipſâ obligationis utriuſque naturâ*, & (ut Scholæ dicunt) *per ſe loquendo*; atque ratiocinari de ipſis in caſu particulari & extraordinario, ubi epiikiæ & diſpenſationi locus datur? Quod ergo Papebrochius dicit cum tanta præciſione & abſtractione, loquendo de obligationibus, ſecundum ſuam naturam ſpectatis, in genere; qua impudentia id tu audes applicare ſanctiſſimæ Virgini, in qua, quantum quidem ad puritatem attinet, plus per diſpenſationem divinam quam ex legibus actum eſt? Quis unquam dubitavit, quin regulariter periclitetur virginitas, in tam familiari uſu quàm conjugium permittit? Quis unquam potuit in controverſiam adducere, quin difficilius conjugatis ſit virginitatem ſervare, quam liberis? Quid aliud probant exaggeratæ laudes, quas Eccleſia & Mundus tribuunt Sanctis, in conjugali ſtatu virginitatem ſervaſſe competitis, niſi quod, cum ratione

Digitized by Google

ratione ſtatus periculoſior ipſis eſſet conflictus, multo magis fuit glorioſa victoria? Hoc vero, nec aliud, eſt quod ait Papebrochius, *Propter periculum incontinentiæ, quod ordinarie ſubeſſe ſolet.* Quis in aliquo, aut etiam multis particularibus caſibus, per extraordinariam gratiam vincens communem fragilitatem, inter conjugatos caſtitatem ſervat, abſque ullo vel minimo periculo aut periculi umbra, exemplo plane Angelico?

14 His tamen omnibus ita poſitis, exclamet Vox, Papebrochium, ipſis illis verbis ſuis, maximas proferre blaſphemias? Audacia enimvero mentientis effrons! Id quod ex illis verbis inferri poteſt, hoc dumtaxat eſt, *quod votum abſolutum virginitatis*, *quo ſe obſtringebat Maria ſanctiſſima, non ſe extendebat ad caſum matrimonii, etiam quando Lex, ipſam obligans ad contractum, non etiam obligaſſet ad conſummationem.* Hæc eſt legitima conſequentia, atque tam vera quam digna eâ, quæ ipſos Seraphinos præcellens puritate, creaturas omnes præcedebat humilitate. Quomodo enim voluiſſet obligare ſe ad ſervandam virginitatem in conjugio, quæ de ſe ipſa tam humiliter ſentiebat; &, ut cauta, fugiebat occaſiones? ſciens quod tali in ſtatu ordinarie periclitetur voti obſervantia, ſpecialiter cum tunc adhuc ignoraret, qualem ſponſum eſſet habitura. Quam igitur cenſuram commeruit Papebrochius, dicendo, quod votum virginitatis non extendebatur ad caſum matrimonii? Numquid non idem dicit S. Thomas? Imo amplius dicit, 3 p. q. 28 a. 4. corp. quod illuc non poterat ſe extendere: neque hoc tantum, ſed etiam quod Maria non potuit abſolutum virginitatis votum concipere ante nuptias; *poſtmodum vero, accepto ſponſo, ſecundum quod mores illius temporis exigebant, ſimul cum eo votum virginitatis emiſit.* Obmuteſce igitur & ſile, ô Vox, niſi malis per ſcholas omnes vapulare.

15 Papebrochius autem mox exorditur in num. 47 ſic ſcribens: *Præterea, ut expedito ſibi per ejuſmodi diſpenſationem utendi matrimonii jure ſponſi noſtri cedere & vellent & poſſent, quantum quidem erat ex parte ſua; non tamen videntur abſque gravi ſcelere potuiſſe majores ſuos incomparabili illa & inæſtimabili fraudare gloria, quam erant æternam inter Beatos conſecuturi, ſi repromiſſionis ſeries per ipſos eſſet propagata.* Quomodo autem hoc colligit Papebrochius? Sicut ait; *ex ipſa obligationis utriuſque natura*, & ſpectato ordinario ac communi more quo ſolent leges obligare. Atque hinc infertur ſecunda conjectura; *Vel ſaltem merito dubitaſſe, num adhuc obligarentur*; & utrum Dominus ille, ſolitus diſpenſare in Maria gratias, communibus legibus majores, diſpenſaret etiam cum ipſa in lege procreandi ſobolem, ad dandum locum voto, per cujus obligationem puritas ejus magis exaltaretur. Atque hanc conjecturam corroborat Papebrochius his immediate ſequentibus verbis. *Nec tamen eadem ratio qua illos ad contrahendas obligabat nuptias, continuo obligare debebat ad illas carnali copula conſummandas: quia, ſicut protoplaſti parentes, accepto de propaganda prole mandato, virgines tamen permanſerunt in Paradiſo, expectantes quomodo & in quale tempus, vellet Deus impleri mandatum; ita illi poterant tantiſper dubitare, num qui prioris obligationem voti, improviſa illa neceſſitate injecta, videbatur ſolviſſe Deus; hanc quoque, qua ſuis majoribus obſtringebantur, obligationem non eſſet ſoluturus, eoſque ſineret arbitratu ſuo caſtimoniam colere.*

16 Dic, amabo, Lector, utrum in omni iſta periodo, ad quam ita graviter Vox impegit, ſit vel una vocula, quæ indicet in Maria ſanctiſſima ejuſque ſanctiſſimo ſponſo animum vel intentionem, quæ ſupre-

mam puritatem dedeceat. Audiamus ergo, etiam verba ultima, quibus cogitationis ſuæ expoſitionem concludit Papebrochius. *Cumque interim moram non ferret conſuetudo jam inolita, & honeſtatis publica ratio, hoc quoque addiderim, non tantum domum deductam fuiſſe à Ioſepho Virginem; ſed in amicorum conſanguineorumque conventu, celebratum per verba de præſenti contractum, ea mente, ut ipſo illius uſu tantiſper abſtinerent, donec, propitiato per bona opera ac preces Deo, certius aliquod divinæ voluntatis indicium obtinere mererentur.* Poteſtne efformari mente cogitatio magis caſta, in materia tam ancipiti, ubi ex una parte videbantur conjuges lege procreationis teneri, & ex altera ſtabat votum virginitatis? Num in clauſulam aut verbum ullum impegit Papebrochius, minus condecens puritati Joſephi & Mariæ ſanctiſſimæ? Obſerva, Lector, ſuſpenſionem, præciſionem, abſtractionem, & verecundiam, quibus ubique explicat animum ac mentem contrahentium ſponſorum caſtiſſimorum.

17 Quid diceret Vox, ſi audiret Papam Eugenium, 24, *qu.2 cap. Beata*, dicentem? *Committens ergo virginitatem ſuam divinæ diſpoſitioni, conſenſit in carnalem copulam, non illam appetendo, ſed divinæ inſpirationi in utroque obediendo.* An ideo dicet, quod Maria & Joſeph contraxerunt cum intentione conſummandi matrimonium? An vero, diceret cum S. Thoma 3 p.q. 28 a.2: *Uterq; conſenſit in copulam conjugalem, non autem expreſſe in copulam carnalem, niſi ſub conditione, ſi Deo placeret?* Hoc utique diceret Vox, ſi pie loqui ſciret. Quid verò de Papebrochio, qui nec tantillum quidem auſus fuit ſcribere, & nuſquã meminit talis conſenſus, dicam ego? Solũ dicam, eſſe infelicem quia ſcripſit ſponſos caſtiſſimos contraxiſſe matrimonium *ea mente, ut ipſo illius uſu tantiſper abſtinerent, dum propitiato per bona opera & preces Deo, certius aliquod divinæ voluntatis indicium mererentur accipere.*

18 Et adhuc dicitur ille puritatem Mariæ commaculare? Numquid illud ipſum eſt quod dixit S. Thomas 3 p.q.28 a. 2. c. *Super hoc tamen voluntatem ſuam divino commiſit arbitrio?* Numquid hoc totum idem eſt quod jam jam dixit Eugenius Papa, *Committens ergo virginitatem ſuam divinæ diſpoſitioni?* Porro quod in S. Thoma habetur pro ſententia maxime plauſibili; in Eugenio Papa pro deciſione canonica; non tolerabitur in Papebrochio, id ipſum, imo etiam minus aliquid, proferente per meram conjecturam *ſuſpicor*? aut proponente *cogitationem quamdã* ſuam per modum ſimplicis ſuggeſtionis? Id vero non ſolum ei interdicetur; ſed audebit etiam Vox (non propter alias clauſulas quam nunc tranſcripſi) cenſuram illi tam acrem infligere, qualis vix infligeretur *Martino Luthero, Bucero, Bezæ, aliiſque Hæreſiarchis?* Taliſque & tam ſolennis impoſtura, tot mendaciis farta, permittetur ac tolerabitur in Eccleſia Dei? Crede, Lector, Veritati, ſed non crede Voci.

19 Hactenus egregius ille Doctor ac ſubtilis Theologus, aſſertiones meas earumque fundamenta & munimina, quæ ego meo, id eſt, hiſtorico ſtylo deduxeram, more ſcholaſtico diſtinguens atque evolvens, clarius longe quam nunc facere poſſim? Idem multoque prolixius integro libro faciet, *Apologia Veritatis*, cum reddita Latine fuerit, *contra varias impoſturas & accuſationes publicas, compoſita per P. Antonium Xaramilium, è Societate Ieſu, Cathedraticum Theologiæ, & in præſentiarum Procuratorem generalem Provinciarũ Indicarum*, eumdem qui Supplicem libellum compoſuit, à P. Antonio Beltran, Procuratore generali Provinciæ Toletanæ, oblatum Regi contra ſilentium, quod Patres Carmelitæ mihi volebant imponi. Eſt autem Apologia

logia iſta *dedicata ſupremo ſacræ Inquiſitionis generalis Concilio*: Dedicatoriam autem ſequitur *Approbatio, quam ex Commiſsione D. Licentiati Alfonſi Portilii & Cardos, Dignitatis & Cantoris inſignis eccleſiæ Collegiatæ Talaveranæ, Inquiſitoris ordinarii, Vicariique Madritenſis, dedit adm. R. P. Fr. Raphael à S. Ioanne, antehac Magiſter Generalis Ordinis Diſcalceatorum ſanctiſsimæ Trinitatis de Redemptione captivorum*, 24 *Ianuarii* 1697; ubi apte adfertur iſtud S. Hilarii lib. 7 de Trinit. *Magna eſt veritatis vis, quæ cum per ſe intelligi non poſsit, per ea tamen quæ ei adverſantur elucet; ut in natura immobilis manens, firmitatem naturæ ſuæ quotidie, dum atteritur, acquirat*, Huic autem ampliſſimæ approbationi ſubjungitur poſtridie ſignata *Licentia* ejuſdem *Ordinarii*.

20 Similiter præfigitur Apologiæ eidem *Approbatio Doctoris Don Petri Fernandez del Pulgar, Canonici Pœnitentiarii ſanctæ Eccleſiæ Palentinæ, Examinatoris & Iudicis Synodalis dicti Palentini Epiſcopatus, ejuſdemque Viſitatoris generalis, ſicut & antea fuerat in Archiepiſcopatu Burgenſi, nec non Chronologi majoris Indiarum &c.* Eſt vir hic, ampliſſimus ſimul ac eruditiſſimus, tota Hiſpania æſtimatus inter vere litteratos, atque inter pſeudo-dextrinarum fabularum expugnatores hoc tempore nominatiſſimus, cui munus ipſam Apologiam recognoſcendi fuerat à Senatu ſtatus regii conſignatum, per decretum 22 *Aprilis* 1697, & executioni mandatum 28 ejuſdem: juſſio enim Regis urgebat: conſenſus tamen regius in ipſius jam excuſi libri publicationem, non fuit ante 10 *Maji* expeditus. Stimulos autem admovebat neceſſitas occurrendi tot infamibus libellis & chartis, quæ ſine numero, ex parte Carmelitarum, nullo aut ficto auctore vulgabantur, non ſine ipſiusmet Regiæ ac Pontificiæ perſonæ injuria, dum per ſummum ſcelus eis affingebantur litteræ tantis Majeſtatibus indigniſſimæ.

21 Declarat autem Cenſor iſte Regius, quod „omni cum ſolicitudine legit ipſam „Apologiam, utpote continentem varias „materias Theologicas, Dogmaticas, Scholaſticas, & ad eccleſiaſticam hiſtoriam „ſpectantes; cumque hæ adeo graves ac „difficiles ſint, nihil tamen in ea reperi „(inquit) quod repugnet noſtræ ſanctæ „Catholicæ fidei, aut bonis moribus, vel „ſanctæ ac generalis Inquiſitionis decretis: „quamvis autem ſtylus apologeticus ſit, „non excedit religioſam modeſtiam; ſolumque hoc agit, ut defendat P. Danielem Papebrochium à delationibus & contradictionibus, factis contra libros ejus, „opponendo verba Papebrochii verbis adverſariorum, aut negando quæ ipſi adſcribuntur, donec ea demonſtraverint; „aut ſatisfaciendo ipſorum argumentis, aut „comparando ea ſententiis Doctorũ claſſicorum, idem cum Papebrochio ſentientium, & liberorum ab ea collatione, ſub „qua ipſum adverſarii accuſant, faciuntque „complicem hæreticorum contra Romanos „Pontifices. Atque hoc unicum eſt argumentum hujus Apologiæ, quæ ſuum „propoſitum inſequitur magna cum modeſtia; quia non ad vincendum, ſed ad defendendum intenta; aſſequitur autem, „quia (ſicut dixit Tertullianus) *quod tanto „impendio abſconditur, etiam ſolummodo „demonſtraſſe, deſtruere eſt.*

22 „Cedit hæc Apologia ad gloriam D. „N. Jeſu Chriſti ejuſque ſanctiſſimæ Matris; quandoquidem in ea declaratur paupertas unius Euangelica, & illuſtratur „genealogia; alterius vero puritas, in virginali cum Joſepho conjugio, efficaciter defenditur, & in voto virginitatis nuncupando præeminentia, plane ex mente & „doctrinis prædicti Papebrochii. Servit „etiam hæc Apologia ad penetrandas & decla-

,, declarandas quæſtiones varias ad Eccleſiæ
,, Catholicæ gloriam conducentes. Et licet
,, ſolum utilis foret Danieli Papebrochio
,, liberando ab accuſationibus & delationi-
,, bus,publicatis contra auctorem,qui ſtuduit
,, & ſtudet utilitati Eccleſiæ; quemadmo-
,, dum hæc Apologia demonſtrat;deberet in
,, publicam lucem emitti,ad reſtituendam ei
,, auctoritatem quam habebat ante delatio-
,, nes & accuſationes,denigrativas famæ ejus
,, atque laboris in obſequium Eccleſiæ ſuſce-
,, pti. Equidem non ignoro, quod licet ad-
,, verſarios minime lædat hæc Apologia,
,, dolorem tamen ipſis adferet: verum hæc
,, eſt veritatis energia & conſequentia in-
,, evitabilis, ideoque Tertullianus in Scor-
,, piaco dixit: *Nec quia tantum modo contri-*
,, *ſtat, recuſabitur; ſed quia neceſſario con-*
,, *triſtat,adhibebitur. Horrorem operis, fru-*
,, *ctus excuſat. Ululans ille, & gemens, &*
,, *mugiens inter manus medici, poſtmodum*
,, *eaſdem mercede cumulabit, & artifices opti-*
,, *mas prædicabit, & ſævas jam negabit.* Ita
,, præſumo eventurum delatoribus & adver-
,, ſariis Papebrochii, quia exiſtimo eſſe
,, cupidos veritatis,quam in Apologia ag-
,, noſcent.]

23 Utinam ita omnes ſaperent, qui me perſequuntur, oculoſque poſt multorum annorum luctam aperiant tandem veritati, non euntes qua præcedit P. Sebaſtianus à S. Paulo; ſed qua eundum eſt & qua præceſſit adm. R, P. Fr. Joſephus Ignatius à S. Antonio Carmelita Diſcalceatus, ex illuſtriſſima familia Toparcharum de Robecq oriundus laudatuſque in Præfatione ad tom. 2 Spicilegii Acheriani,velut *longe eruditiſſimus & antiquarum rerum peritiſſimus.* Is, dum vivebat, amicus mihi fidelis, ſed clam, & gnavus in ſuppeditandis veteribus monumentis adjutor, nunc demum, cum vitâ functus eo tranſiit, ubi non amplius debet ſibi timere à perſecutionibus, libere & palam nominandus: is, inquam, eſt iſtius Epiſtolæ auctor, quam ſine nomine tunc adhuc viventis dedi tomo 2 Maji pag. 712, quamque hic denuo libenter producam, plus efficaciæ fortaſſis nunc habituram apud eos qui æquioribus oculis legerint haſce Reſponſiones. Eſt autem epiſtola data anno 1675, poſt quædam alio ſpectantia tenore continuo ſic progrediens:

24 ,, Quid ſentiam de iis, quæ in Aprili
,, ſuo ſcripſit Rever. veſtra de noſtro Or-
,, dine, latius aperiam occaſione commo-
,, diori. Dicam interim, quod in plurimis
,, non recedo à veſtris aſſertis; eoque mi-
,, nus,quo plus ſtudii & laboris per multos
,, jam annos inſumpſi in iis ad fundum diſ-
,, quirendis. Veritatem amo, non com-
,, menta, quibus undique repleta eſt hiſto-
,, ria Ordinis: à quibus utinam ſemel be-
,, ne repurgetur! Saraceni in Menologio
,, abſurditates ſæpius demiratus ſum: ten-
,, tavi aliquid conciliare: ſed fruſtra, præ-
,, ſertim in Alberto Legiſlatore. De aliis
,, nunc taceo. Meam mentem circa illas
,, materias ſæpe diſcretioribus quibuſdam è
,, noſtris aperui: & plura, de quibus agit
,, Rev. V. antequam illa vidiſſem, jam olim
,, judicavi: unde non difficile erit excuſare
,, Rev. V. (quod etiam præſtiti, & quan-
,, tum prudentia patietur præſtare pergam)
,, quaſi ad hæc ſcribenda alienâ aggreſſio-
,, ne impulſam. Utinam ille Armamenta-
,, rii Auctor tacuiſſet, nec vobis occaſio-
,, nem dediſſet diſcedendi à propoſito olim
,, facto! Utinam & imposterum taceat!
,, quod vix crediderim. Sed de his modo ſa-
,, tis, alias data opportunitate pluribus. In-
,, terim apprecor felicia Rev. ve-
,, ſtræ feſta Pentecoſtalia, rogoque Domi-
,, num, ut ipſam divinis ſancti Spiritus cha-
,, riſmatibus replere dignetur, ut Eccleſiam
,, doctiſſimis ſuis lucubrationibus ditare fe-
,, ſtinet. Hoc voveo & hoc opto.

§. II.

§. II. ACCUSATIO.

Papebrochius, in ordinanda Chriſti Genealogia, Euangeliſtas fallaces, Patres temerarios, facere præſumit.

RESPONSIO.

25 Quia non lubuit Tibi, Pater Rev. Appendiculam iſtam dividere in Paragraphos, & cuique Paragrapho Titulum ponere, ipſo qui ſubjicitur textu atrociorem, ut facis in Exhibitione; cogor, quam proxime ad mentem Tuam, formare Titulum, ut uniformi paſſu etiam hic in fine procedat opus. Si quod minus ſcripſi quam voluiſti, monitus corrigam: ſed exiſtimo, quod hiſce lectis multum de ſupercilio iſto cenſorio depones, & mitius potius quam acerbius voles fuiſſe locutus. Subſtantia accuſationis hujus continetur num. 151, 152, 153, ex quibus haſce Poſitiones collegit infelix Theſiſta Hiſpalenſis. Thesis 26 „Meſſiam „ex Abrahami ſtirpe deſcenſurum, nota erat paſſim & ubique prædictio; ſed „quomodo ſubſiſteret veritas, tunc maxime obſcurum fecerunt Euangeliſtæ Matthæus & Lucas, cum expanſa generationum ſerie & quaſi tabularum fide, eamdem videbantur clare demonſtratam voluiſſe. *Hoc aſſertum Hæreticum eſt*; 27. „Ex modo, quo ſacri Euangeliſtæ Chriſti „genealogiam deſcripſerunt, occaſionem „præberi adverſariis veritatis, aut Euangeliſtas mendacii, aut fidem noſtram falſitatis arguendi; *Hæreticum eſt*. 28. Plerique ſanctorum Patrum, temere Africanum ſecuti, nec rationi nec Scripturis „ſatis convenienter, videntur adſcripſiſſe „Matthæo, ejus quæ ſecundum carnem „eſt generationis ſeriem, Lucæ vero alterius quæ ſecundum Legem ſucceſſionis. „*Hoc dictum blaſphemum, impium, ac erroneum eſt*. 29 Nec dicere audemus omnino, neutrum Euangeliſtam carnalem „Chriſti genealogiam texuiſſe; non Matthæum, ſæpius ab illa deflectentem; non „Lucam, quia hic in contrario nobis ſenſu „ſtatim ab ipſo principio exerrat, generum „ſubſtituens loco filii. *Et hoc erroneum eſt*.

26 Qua auctoritate Theſiſta ille aſſumpſerit ſibi poteſtatem Inquiſitionis generalis, aut unde acceperit cenſuras iſtiuſmodi ſalvo ſacri iſtius Tribunalis ſecreto, viderint illi quorum intereſt. Nunc præmiſſis oppono Aſſertiones, menti meæ ac veritati conſentaneas magis, quæ hujuſmodi ſunt. Thesis 26 „Nullus, niſi plane Scripturarum „indoctus, dubitare poteſt, quin uterque „Euangeliſta, Matthæus & Lucas, ex diverſa quam proſecuti ſunt generationum „ſerie, maxime obſcuram reddiderint genealogiam Chriſti. Quod ſi quis hujus „rei experimentum capere velit, inveniet, „poſt doctiſſimas ſanctorum Patrum lucubrationes, copioſam adhuc reſtare difficultatum meſſem. 27. Hæreticos tam „ex genealogia Chriſti, quam ex aliis Scripturæ locis, occaſionem arripuiſſe blaterandi multa contra infallibilitatem Scripturarum, demonſtrabit, ut ceteros prætercam, S. Auguſtini Concordia; niſi „forte & huic hæreſim affingere libet. 28. „Deducere, ad augendam ejus opinionis „difficultatem, pleroſque Patres temere „Africanum ſecutos, ſeu, quod idem eſt, „in Africani ſententiam conſpirantes, non „ſatis conformiter rationi aut Scripturis „fuiſſe locutos, nec blaſphemum, neque „im-

„ impium aut erroneum eſt: aut eaſdem „ omnino cenſuras merentur Scholaſtici „ omnes, quotquot graviſſimas abſurditates „ ex contrariis opinionibus deducere ſo„ lent. 19. Etſi non tantum erroneum, ſed „ etiam impium & blaſphemum eſſet, ne„ gare, alterutrum Euangeliſtarum carna„ lem Chriſti genealogiam texuiſſe; ab his „ ſolum hæc abſurditas devoranda erit, qui „ ſtatuere volent, Joachimum, patrem „ beatæ Virginis, eumdem eſſe cum Heli, „ ut recte argumentatur Papebrochius To„ mo 3 Martii pag. 78 §.2 num.8.

27 His præmiſſis, tamquam præambulis, exhibeo diſtinctiorem diſcuſſionem prætitulatæ Accuſationis, ex epiſtola Doctoris Jordi, Vocem, non Veritatis, ſed Mendacitatis ſic redarguente: Accuſat Vox illa Papebrochium, ut injurioſum Euangeliſtis, ſic clamans: *Numquid cenſura dignum eſt, quod Papebrochius dicat, Sanctos Euangeliſtas Matthaum & Lucam confudiſſe, veluti ignorantes, in ſuo Euangelio genealogiam Chriſti; quodque ab ipſo principio erraverint in eadem exponenda?* In margine autem citat tomum 3 Martii pag.9 col. 2, & Vitam S.Joachimi pag.78 n. 8. Verum, ad difflandam calumniam hanc, ſufficit adducere ipſamet Papebrochii verba, pag. 9 col. 2, ubi de Euangeliſtis loquitur num. 22, ſic exordiens: *Spiritus ſancti œconomia eſt, inſpergere res credendas dubitandi cauſis, ut trans obtentum velum nitens penetranſque credulitas, non ignavâ victoriâ pramium auferat.* Hanc tam univerſalem & catholicam propoſitionem exemplo illuſtrans idem Papebrochius, mox adjungit; *Id cum in loco ac tempore nati ex divina promiſſione Meſsia, tum maxime in ejus genealogia licet cernere: quem quidem ex Abrahami ſemine, & Davidis ſtirpe deſcenſurum, nota erat paſſim & ubique pradictio; ſed huic quomodo ſua ſubſiſteret veritas, tum maxime obſcurum* (huc animum adverte) *fecerunt Euangeliſta Lucas atque Matthaus, cum expanſa generationum ſerie & quaſi tabularum fide, eamdem* (& hic attentus eſto) *videbantur clare demonſtratam voluiſſe.*

28 Hic ſine dubio ceſpitare Vocem neceſſe erat, adſcribendo ignorantiæ Euangeliſtarum, id quod erat myſterium. Dicit Papebrochius, quod *Euangeliſta Lucas & Matthaus obſcuram fecerunt genealogiam Chriſti*: & idem dicunt de Spiritu ſancto, qui eos dirigebat, quotquot Catholici ſcriptores agunt de obſcuritate ſacrarum Scripturarum, contra Lutheranos & Calviniſtas, qui pro ſua à Theologis ſcholaſticis averſione aſſerunt, Scripturam eſſe tam claram, ut ad ejus intellectum nullo ſtudio opus ſit. Legatur S. Thomas 2 p. q. 1 a.9, ad 2: & inter alias rationes invenientur deductæ duæ, quod ſcilicet talis obſcuritas conducat, ad *exercitium ſtudioſorum*, & *contra irriſiones infidelium*. S.Gregorius hom.10 in Ezech. *Plerumque*, inquit, *in ſacro eloquio obſcure aliquid dicitur, ut, diſpenſante multipliciter Deo, multipliciter exponatur.* Relegatur attente prima clauſula Papebrochii; & intelligetur, quanta cum ratione potuerint Euangeliſtæ, dirigente ipſos Spiritu ſancto, ad majorem gloriam noſtræ ſanctæ fidei, obſcuram reddere genealogiam Chriſti, *ut trans obtentum velum nitens penetranſque credulitas, non ignavâ victoriâ pramium auferat.* In quo igitur culpatur Papebrochius? In hoc dicet Vox, quod affirmet, Euangeliſtas *tum maxime obſcuram feciſſe genealogiam Chriſti, cum eamdem videbantur clare demonſtratam voluiſſe.* Hoccine eſt dicere, quod *eam confuderunt veluti ignorantes*? Aliquam rem declaratam velle, & illam con-

confundere, veriſſima ignorantia eſt: aſt hoc non dicit Papebrochius: non dicit quod ipſam *voluerunt declaratam*; ſed quod *tum maxime obſcuram fecerunt, tum eam videbantur clare demonſtratam voluiſſe.* Meliori cum fundamento dicam ego, Vocem alloquens, quod confundere velle id quod clarum eſt, malitia ſit. Ex illis Papebrochii verbis non colligitur ignorantia Euangeliſtarum, ſed aliæ duæ res longe diverſæ: prima, exiguitas noſtri intellectus, qui ſinit ſe decipi eo, quod prima fronte apparet eſſe; ſecunda, eaque momenti majoris, ſacræ Scripturæ profunditas, non tam facile penetrabilis. Atque hinc apparet, quomodo Vox iſta exerret, etiam in cantu faciliori.

29 Exorbitat autem eadem Vox turpiſſime in numero 8, quem allegat pag. 78. Defendit iſtic Papebrochius communem Interpretum ſententiam, quæ negat quod Heli, quem Lucas nominat patrem Joſephi cap. 3 ℣. 23, dicendo, *Ioſeph qui fuit Heli*, ſit eadem perſona cum Joachimo, quem traditio Eccleſiaſtica facit patrem Mariæ; eamque ſententiam probat *ex inconvenienti*: quia ſic nullus Euangeliſtarum referret integre generationem Chriſti naturalem; *non Matthæus, ſæpius ab ipſa deficiens; non etiam Lucas, quia in contrario nobis ſenſu* (nota bene) *ſtatim ab ipſo limine* (nota etiam hoc) *exerraret, generum ſubſtituens loco filii.* Ubinam hic eſt enormis iſta blaſphemia, quod *Euangeliſtæ errarunt jam inde à principio deſcribendo genealogiam Chriſti*? Aſt numquid in textu Papebrochii legitur vox *exerraret*? Legitur omnino: non tamen vox *erravit*. Idem eſt, inquies, *exerrare*; & *errare*; nec aliter intelligit Papebrochius. Id quidem verum non eſt, ſed utitur ea voce pro *Deficere*; tranſeat tamen iſtud. Dicere quod Euangeliſtæ *erraverint*, ſi iſtud fuiſſet, de quo an fuerit quæritur, ad probandum iſtud non fuiſſe, eſtne dicere quod reipſa *erraverunt*? Dicere quod *Lucas erraverit ab ipſo limine*, ſi vera eſſet ſententia quæ impugnatur, eſtne fateri quod ſic *erravit*? Iſtud vero, nec amplius, dicit Papebrochius; *In contrario nobis ſenſu ſtatim ab ipſo limine exerraret.* Hoccine forſan tibi eſt *velle corrigere id quod dictavit Spiritus ſanctus*? *Quid eſt, quod dixiſti infelix aſtutia*? (ſit mihi fas uti verbis Auguſtini in Pſalm. 65, alloquendo Vocem) *vere tu ipſa obdormiſti, quæ ſcrutando talia, defeciſti.* Scito Lector, quod Vox iſta non ſolum nihil habet de ſubſtantia Veritatis, ſed neque de apparentia.

30 Nihilo juſtior eſt accuſatio, quæ formatur contra Papebrochium, velut injurioſum ſanctis Patribus, cum quæritur, *Numquid non eſt cenſura dignum, quod dicat Papebrochius, ſanctos Patres eſſe quoſdam temerarios, abſque fundamento in ratione aut Scriptura firmato, quando ſoluturi dubia, in Chriſti genealogia occurrentia, ſequuntur Iulium Africanum*? Citatur in margine ejuſdem tomi 3 Martii pag. 10 n. 29. Ibi ſic ſcribit Papebrochius: *Alter hic nodus eſt, etiam Poßino noſtro non infeliciter ſolutus: cui quidem plurimi ſanctorum Patrum præivere, dicentes, ab Euangeliſtarum altero carnalis generationis ſervari ordinem; ab altero legalis ſucceßionis rationem haberi. Sed plerique eorum, temere* (nota verbum, in quod totâ vi Accuſatores incumbunt) *temere*, inquam, *Africanum ſecuti* (*à quo alioquin in utriuſque lineæ conjunctione deſciſcunt*) *nec rationi nec Scripturis* (huc quoque animum advertat Lector) *ſatis conformiter videntur adſcripſiſſe, Matthæo ejus, quæ ſecundum carnem eſt, generationis ſeriem; Lucæ vero alterius, quæ ſecundum Legem, ſucceßionis.* Hic eſt locus quem accuſandum ſuſcipit Vox: ſed, amabo lector, numeremus mendacia inter

accuſandum admiſſa.

31 Hic non loquitur tantum Papebrochius *de Sanctis Patribus*, tam indifferenter, quin ſimul etiam intelligat Patres interpreteſque non ſanctos, quales fuerunt Euſebius Cæſareenſis, Nicephorus, aliique. Inſuper non loquitur *de omnibus ſanctis Eccleſiæ Patribus*, ſed ſolum de *pleriſque eorum*: & hos quoque non dicit, eſſe *ſine fundamento ex ratione aut ſcriptura*, uti ſupponit Accuſatio; ſed quod eorum ſententia videatur *nec rationi nec Scripturæ ſatis conformiter* procedere. Non etiam loquitur de omnibus dubiis, quæ circa genealogiam prædictam moveri poſſunt; ſed de uno ſolo; quomodo videlicet demonſtrari poſſit, uter duorum Euangeliſtarum, Matthæus an Lucas, tenuerit ſeriem naturalem. An ergo dicere ex occaſione, quod ſententia aliquorum Patrum, in quæſtione particulari, problematicâ, & acceſſoriâ ad aliam principalem, in qua ipſimet inter ſe diſcrepant, videatur non ſatis conformis rationi & Scripturæ, cenſuram meretur? Quid autem, ſi Papebrochius iſtud non dixerit abſolute, ſed maxima cum moderatione uſus eſt verbo *Videntur*? Ita tamen loquitur, *Nec rationi, nec Scripturæ ſatis conformiter videntur adſcripſiſſe*. Poteratne ſenſum ſuum explicare modeſtius? Ubi eſt ergo præſumpta *temeritas*?

32 In adverbio Temere, dicet Vox; dum Papebrochius aſſerit, Sanctos Patres *temere Africanum ſecutos*. Ecqua major magiſque formidabilis poſſit excogitari præſumptio? Numquidenim hoc non eſt dicere, quod *ſancti Patres Eccleſiæ ſunt quidam temerarii*? Hic primum invenio laudem quam ſolam Voci reddere poſſit Papebrochius, ſcilicet quod auctor ejus ſit *male coctus Grammaticus*. Ita profecto. Latinitas ejus adhuc cruda eſt. Poterat legiſſe quod de Adverbio Temere ſcribit Laurentius Valla, Elegantiarum linguæ latinæ lib. 2 cap. 49. *Pro* Fere *accipitur* Temere, *apud omnes poſt Ciceronem natos*. Similiter Nicolaus Perottus, in Cornucopiæ linguæ latinæ, col. 651, Temere, *omnes qui poſt Ciceronem fuere, pro* Fere *uſi ſunt*. In hac ſignificatione uſurparunt illud Quintilianus, lib. 4 inſtitut. cap. 4; Plinius, lib. 16 cap. 421; Suetonius, in Auguſto cap. 16, aliique præcipui Latinitatis magiſtri. Neſcio an Vox legerit iſtos auctores, quando accuſavit Papebrochium; cum autem Vox intendat agere Grammaticum, ſuam hoc in genere fateatur inſufficientiam oportet. Intelligat ergo. Quando Papebrochius dixit de aliquibus ſanctis Patribus, quod *temere Africanum ſecuti* ſunt; non dixit, quod eum ſint ſecuti *temerario*, ſed quod fere omnes aut major eorum pars ſecuti ſint.

32 Hoc ego colligo, non ſolum ex magna Papebrochii Latinitate, ſed ex ipſo ejus contextu, & ex contrapoſitione hujus clauſulæ cum ſequenti parentheſi, *Pleríque eorum temere Africanum ſecuti ſunt (à quo alioqui in utriuſque lineæ conjunctione deſciſcunt)* ubi adverbium *Alioqui*, idem ſignificans quod *Præter hoc*, eſt particula exceptiva aut limitiva ejus quod antea dictum fuerat: itáque non opponitur niſi iis adverbiis quæ ſignificant pluralitatem aut extenſionem. Cum ergo certum ſit, quod Temere ſolum ſignificet pluralitatem, quando ſumitur pro Fere, adverbio idem ſignificante quod ſignificat *ut plurimum*; & non ſignificet pluralitatem, quando accipitur pro *Audacter*, *Sine cauſa*, *Facile*, *Fortuito*; hinc fit, ut adverbium iſtud, quamvis ſecundum ſe & ex ſua natura æquivocum foret aut male ſonans, tamen non retineat ſuam æquivocationem aut maleſonantiam ratione contextus, cui inſertum legitur. Taceat igitur Vox, & priuſquam diſcedat audiat veritatem quam dicit Vigilius Papa lib.

lib. 4 contra Eutychen in defenſionem S. Leonis. *Quæ cum ita ſint, inhoneſto uteris officio, religioſis callide inſidians, ut ſuperiora demendo, & ſequentia non addendo, ita media erigas, ut verba ſententiis exuens, de eorum nuditate pro arbitrio ludas.* Audiat eadem Vox etiam conſilium, quod ipſi idem Vigilius dat. *Redde igitur ſuis omnia locis, & propria ſententiis indumenta reſtituas & noli inſidioſis fraudibus calumniari.*] Hactenus Doctor Jordi, cui per omnia conſonat P. Xaramilius, qui cap.6 Apologiæ (quod totum à num.241 ad 341 eſt de Chriſti Genealogia) antequam ad punctum principale veniat, de quo mox, in Accuſatione hac ſecunda, detegit impoſturas Delatorum & P. Sebaſtiani omnino decem, partim ex verbis male truncatis, partim ex aliis perperam Hiſpanice redditis procedentes, quas convictiones aliàs licebit Latine expoſitas dare.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius improbabilem plane, & cunctis retro ſeculis inauditam opinionem ſecutus, ſcripſit S. Joſephum Deiparæ patruum fuiſſe, Lucamque Joſephi naturales, Matthæum legales progenitores recenſuiſſe.

RESPONSIO.

34 Quam illa opinio non plane nova ſit, ſed fundata in Scriptura & Patribus; quodque illa pro eo quod naturalem Joſephi patrem à Luca, non à Matthæo nominatum attinet, habeat auctorem S. Ambroſium; pro altero, quod attinet gradum conſanguinitatis inter Mariam & Joſeph à me propoſitum, firmiſſimis nitatur rationibus, nolo meis verbis declarare, ſed patiar pro me loqui P. Xaramilium, ut hic accipiat Lector ſpecimen ſupra laudatæ Apologiæ, donec integram vacet Latine reddere. Interim ne quis erret, exiſtimans eam ſententiam, in ſpecie tam novam, reipſa tam veterem, à me primo expoſitam publicæ luci & eruditorum examini; iterum profiteor, quod & in Martio & in Apparatu ad Conatum, & quidem diſtinctius in Apparatu, profeſſus ſum; illuſtrationem difficillimæ & implicatiſſimæ per tot ſecula quæſtionis deberi Joanni Beſſono, Gallo, in Academia Tholoſana per annos ſex ſacrarum Litterarum Profeſſori, qui ipſam inſeruit lucubrationibus ſuis ſuper Canticum Canticorum, ad verſum 13 capitis 1. Hujus meditationes latius deinde deduxit diſcipulus ejus, & in eadem Cathedra ſucceſſor, Petrus Poſſinus, multis & ipſe libris Tholoſæ ac Romæ editis clarus, in Dialectico Theogenealogico, quod anno 1646 vulgavit. Hunc mox ſecutus fuit Joannes Baptiſta Cancellottus, Alexandri Papæ VII Confeſſarius, in ſuo ad Annales Marianos Apparatu; quorum Annalium primus Tomus Romæ prodiit an. 1661, ſumma cum approbatione exceptus. Aliud ego illuc non contuli, quam brevitatem; quæ ſi non ſatisfaciebat omnibus, non debebat ſic ſugillari mea ſynopſis, quin ad fontem rediret is qui penitius excutere Poſſini lucubrationem voluiſſet; maxime cum intelligeret,

gerer, omnes fere, ex noſtra Societate, qui argumentum hoc poſtea attigerunt, in Poſſini ſententiam concedere; homines utique minime fungos, & qui ſaltem tam ſedulo feliciterque incumbunt ſtudio ſacræ Scripturæ, quam ipſi qui nunc ſibi gloriæ ducunt, iis in aliquo contradicere. Sed Xaramilium audiamus, num. 307, & deinceps reſpondentem libro Delationum Hiſpanicarum anni 1691, hactenus à me non tactarum, quia ipſas nolui cum Exhibitione miſcere ſic loquitur:

35 Suſtinet Papebrochius, Euangeliſtam Matthæum deſcribere genealogiam legalem, Lucam naturalem Chriſti. *Hoc*, inquiunt Delatores fol. 14. *eſt contra totum id quod ſentit Eccleſia*: ergo Papebrochius Eccleſiæ ſe opponit. Reſpondeo, Patres Delatores nimis præcipitaſſe ſententiam: neque tam facile credi debuiſſe, quod Papebrochius vel alius quiſcumque Catholicus, ſentiat *contra totum id quod ſentit Eccleſia.* Scire autem convenit; hanc quæſtionem in eo potiſſimum verſari, uter Euangeliſtarum nominaverit naturalem Joſephi genitorem, ſicut oſtendit Abulenſis qu. 27 in cap. 1 Matthæi. Videamus igitur cauſam ipſam, & notemus quam deſpotice arguatur Papebrochius ſuſtinere aliquid, *contra totum id quod ſentit Eccleſia.* S. Ambroſius, unus ex quatuor Eccleſiæ Doctoribus l. lib. 3 in Lucam. *Heli*, inquit, *fratre ſine liberis decedente, copulatus eſt fratris uxori, & generavit filium Ioſeph, qui juxta legem filius Iacobi dicitur.* Non potuit clarius Sanctus exprimere, quod Heli fuerit naturalis pater S. Joſephi: cujus etiam patrem S. Lucas nominat Heli, & ſic ſurſum aſcendit uſque ad Adam: nec eſt in iis vel unum aſſignare, qui pertineat ad lineam legalem: ergo, ſecundum hoc, Lucas exponit lineam naturalem. Quæro nunc, utrum ſententia S. Ambroſii damnata ſit? utrum ſanctus Doctor *ſentiat contra totum id quod ſentit Eccleſia*? Quæro ulterius, an S. Ambroſius non habuerit notitiam ejus Epiſtolæ, quam ſuper eo argumento ſcripſit Ariſtidi Africanus? & tamen tenet ſententiam ei oppoſitam.

36 P. Adamus Contzem, non ſolum in Scripturis interpretandis, ſed etiam in controverſis de fide quæſtionibus exercitatiſſimus, multumque ab hæreticis paſſus, in Matthæum qu. 1 §. 4: *Nondum convenit*, inquit, inter Expoſitores; *an Ioſeph vir Mariæ, ſit Iacobi filius naturalis, Heli legalis; an contrario: utrique enim ſententiæ ſunt auctores. Verum plures & præſtantiores in Matthæo, naturæ; in Luca, Legis rationem habitam aſſerunt.* Atqui in eo quod tota Eccleſia univerſim ſentit, non eſt varietas opinionum; & omnes, tam plures quam pauciores, tam præſtantiores quam minus præſtantes, ad eamdem pertinent: ergo in hac quæſtione, illi qui numero & celebritate inferiores ſunt, non ſentiunt *contra totum id quod ſentit Eccleſia.* Canus lib. 11 cap. 5; *Catholici quidam*, inquit, *omni vi & ratione contendunt, id quod de duobus patribus Ioſeph, naturali & legali, refertur, commentum, portentum, monſtrum, ſomnium eſſe.* Et Auctor quæſtionum novi ac veteris Teſtamenti, ab eodem Cano allegatus, dicit, illam *ad nullam rem proficere.* Non probo talis cenſuræ rigorem: quia tamen Catholicorum eſt, ipſam refero, ut appareat, talis cenſuræ auctores non exiſtimare, quod ea ſententia ſit concordi Eccleſiæ ſenſu recepta, quemadmodum Delatores volunt receptam eſſe ſententiam Africani.

37 Doctiſſimus Barradas cenſura quidem omni abſtinet, modeſte tamen diſcedit ab hiſtoria Africani, dicens; *Aliter quoque per Patres ſanctiſſimos licebit nobis argumentum illud, quod initio quæſtionis propoſitum eſt, facile ſolvere: ſi enim viverent,*

hanc

Digitized by Google

hanc diluendi rationem etiam ipſi probarent: illam enim alteram (quam ſcilicet ex Africano ſumpſerunt) *ut veroſimilem, non ut omnino certam, ſecuti ſunt.* Citat autem contra Africanum Barradas Galatinum, Lucidum, Canum, Annium, Sotum, Janſenium, Genebrardum & Caniſium. Non poſſum ego hic prætermittere, quin ex præfato Cano, in Reſp. ad arg. cap. 3 deſcribam ſequentia: *Illud fortaſſe movere poteſt, quod in tertia concluſione Capitis ſuperioris diſſeruimus, communem ſcriptorum omnium traditionem, certò, nedum probabiliter, pro vera hiſtoria habendam eſſe: huic autem Africani traditioni hiſtorici omnes Eccleſiaſtici teſtimonium perhibent. Igitur non modo probabilis, ſed certa illa doctrina erit, quæ duos patres Ioſeph, legalem & naturalem, infert. Minime vero: multum enim refert, res geſtas quæ Hiſtorici aſſeveratione narrent. Si enim is ipſe, qui primus auctor hiſtoriæ fuit, rem, non ut viſam ac certam, ſed ut auditam & incertam, ſcripſerit; tunc qui ſimili temperamento rem ceu probabilem referunt, quamvis conſentiant omnes, non faciunt tamen hiſtoriæ firmitudinem. Africanus, unde ceteri hiſtoriam hanc acceperunt, nihil præter auditum habuit, nec referentibus certam habuit fidem. Nam poſtquam rem, perinde ut à Iudæis acceperat, ad Ariſtidem retuliſſet, ejuſmodi verba, Muſculo interprete, adjecit; Sive itaque ad hunc modum, ſive aliter habet res illa, non poterit quiſquam meo judicio clariorem, illius ſcilicet quæ objecta erat, Euangeliſtarum diſcrepantiæ, expoſitionem reperire. Quiſquis autem æquo animo præditus eſt, idem quod nos curabit, etiamſi certum deſit teſtimoniū; ob id videlicet, quod meliorem ac veriorem expoſitionem proferre non poterit. Euangelium ſane per omnia, quæ vera ſunt, tradit. Hactenus Africanus.*

38. Eximius Doctor Suarez, tomo 2 in 3. p. diſp. 2 ſect. 3. dicit, *illam Patrum interpretationem eſſe quidem probabilem, non tamen certam, nec ab iis ſimpliciter affirmari. Itaque non ſunt fundati in certa aliqua hiſtoria vel traditione. Imo hiſtoria, quam Euſebius & Damaſcenus referunt, non conſonat cum Euangelio Lucæ: ipſi enim dicunt, Melchi genuiſſe Heli. Lucas vero inter Melchi & Heli, ponit Levi & Mathat, ita ut Melchi genuerit Levi, Levi Mathat: ergo illa hiſtoria ſtare non poteſt. Imo in codice Damaſceni alius eſt apertus error: ibi enim Melchi dicitur filius Levi, cum tamen Lucas è contrario dicat, Levi eſſe filium Melchi . . . . Redditur autem dubia & incerta, tum quia probabile eſt oportuiſſe fratres eſſe germanos, & ejuſdem patris, familiæ ac hereditatis, ut unus poſſet alteri ſemen ſuſcitare, ut recte ponderat Cornelius Ianſenius: tum etiam, quia ipſimet illius defenſores inter ſe non conſentiunt. Nam præter dicta, plures Ioſephum faciunt naturalem filium Iacob, legalem autem Heli. Ambroſius vero è contrario fecit illum naturalem filium Heli, & legalem Iacob. Hieronymus rem, ut dubiam & controverſam, reliquit. Solum ergo videtur illa reſponſio probabiliter tradita. Nihil autem obſtat, ut aliqua expoſitio à poſterioribus tradita, ſi facilior & expeditior appareat, teneatur.*

39. Videamus nunc, quid potuerit moviſſe Papebrochium, ut non adhæreret firmiter Africano, ſed adſcriberet naturalem genealogiam Lucæ; atque ut exiſtimaret, Sanctos Joachimum & Joſephum fratres faciendo, facilius ſe diſſoluturum difficultates hic occurrentes. Prima ratio eſt, Quia, ſicut Euangelium de Joſepho dicit, *Qui fuit Heli*, ita tertio & ſeptuagies utitur eadem phraſi, *Qui fuit*, ab Heli uſq; ad Adam; quaſi unis ab aliis ſucceſſive procedentibus. Atqui in his ſeptuaginta tribus vicibus, terminus *Qui fuit*, ſemper ſignificat generationem proprie dictā, ſeu proceſſionem veram filiorum à patribus. Ergo iſtud *Qui fuit*, eodem modo debet accipi, quando dicitur de

Jo-

Joſepho, *Qui fuit Heli*. De Adamo etiam dicit Euangeliſta, *Qui fuit Dei*: ubi licet τὸ *Fuit* non ſignificet ejuſdem modi generationem, cujus fuerunt priores ſeptuaginta tres; ſignificat tamen proceſſionem phyſicam & realem, per quam Deus, tamquam creator, dedit Adamo primum eſſe. Atque hoc modo inter ſeptuaginta quinque vices, quibus notatur vox *Fuit*, invenimus ſeptuaginta tribus vicibus notari deſcenſum naturalem filiorum à patribus; ſeptuageſima autem quarta vice, originem phyſicam & realem per viam creationis. Quid ergo inconveniens vel abſurdi, vel quæ definitio Eccleſiæ prohibet, quo minus eodem modo intelligatur, quod *Ioſepho fuit Heli*, quomodo intelligitur ab Heli uſque ad Adam, id eſt proprie filius; quando etiam in Adamo reſpectu Dei vox eadem ſignificat cauſalitatem phyſicam & immediatam?

40 Secundo, cum eſſent tam multæ rationes, propter quas Chriſtus poterat dici filius Joſephi; putavit Euangeliſta, cautiſſime procedendum ſibi eſſe; ideoque non eſt uſus eo quem toties iteraturus erat termino *Qui fuit*, ſed valde alia phraſi ſcripſit, *filius, ut putabatur, Ioſeph, qui fuit &c.* plane acſi expreſſe dixiſſet, quod *Chriſtus non fuit filius naturalis Ioſephi, quemadmodum vulgo credebatur*. Et quia talis conceptus non aliunde naſcebatur, quam ex eo quod homines ſibi imaginabantur, Chriſtum habere talem originem, qualem ceteri habent à parentibus ſuis; & quia hic conceptus erat plane falſus, noluit uti verbo *fuit*, ſed alio prorſus oppoſito, *ut putabatur*, quo verum intellectum à falſa imaginatione diſcerneret.

41 Tertio. Si Lucas ſecutus fuiſſet ordinem legalem, certum eſt quod nominaturus etiam fuiſſet patres legales, quando perveniebat ad eas perſonas, quæ tales habuerunt: hoc autem videmus eum feciſſe numquam: ergo propoſitum ei fuit naturalem, non legalem ordinem ſequi. Hujus ſyllogiſmi minor probatur. Booz conjugem accepit Ruth, viduam Mahalonis, ut defuncti nomen in ſua familia & hereditate ſuſcitaret: ex hoc matrimonio natus eſt Obed, ſecundum legem adſcribendus Mahaloni, tamquam patri legali: & tamen Lucas non dicit, *Obed qui fuit Mahalonis*; ſed, *Obed qui fuit Booz*, à quo revera genitus erat. Ergo Lucas non intendit in genealogia notare patres legales, ſuppoſito quod naturalibus relinquat filios ab iis genitos.

42 Quarto. Patres naturales, quos habemus ex ſcripturis alibi, ab Adam uſque ad Abraham, & ii quos ab hoc uſque ad David numerat S. Matthæus ſub termino *Genuit*, referuntur etiam à Luca ſub termino *Fuit*, abſque ulla uſpiam diſcrepantia: ergo abſque argumento prorſus convincenti non debet verbo *Fuit*, propter reſpectum Heli ad Joſeph, auferri ſignificatio generationis, proprie & in rigore ſumptæ, quam habet in ceteris ejuſdem genealogiæ capitibus; multoque minus debet ea ſignificatio accuſari, velut contraria ex toto ei quod ſentit Eccleſia: undenam autem habebitur tale argumentum?

43 Quinto S. Matthæus ſcripſit ſuum Euangelium Judæis, omnia ſua ordinantibus ex præſcripto Legis: & quia benedictiones atque proſperitates, ipſis à Deo promiſſæ, fundabantur in Abrahamo & Davide, tamquam capitibus atque principibus, orditur genealogiam ſuam Matthæus ab his verbis, *Liber generationis Ieſu Chriſti, filii David, filii Abraham*, nec ultra hunc Patriarcham progreditur; ſed oſtendit quod eiſdem poſtea numquam defuerit ſucceſſor legitimus, qui tam inſignes patres repræſentaret, tamquam promiſſionum divinarum heres. Lucas vero, ſcribens Gentilibus, qui diſpoſitiones Legis Judaicæ parum curabant, non contentus

tentus ad David & Abraham veniſſe, pergit porro uſque ad Adam, & hinc ad Deum; ut doceat, quomodo tam illuſtris ſeries progenitorum Chriſti in mundo eſſe & numerari cœperit.

44 Sexto. Papebrochius, faciendo fratres S.Joſephum atque S. Joachimum, & veros ac naturales filios Heli, format genealogicam lineam, prorſus rectam & continuam, avorum ac proavorum uſque ad Adamum; nec opus habet ullo uſpiam collaterali. Si enim Heli fuit pater naturalis Joſephi & Joachimi, fuit idem Heli avus Mariæ, & conſequenter proavus Chriſti, itáque ex ordine continuantur ceteri, abſque eo quod in genealogia tota opus quis habeat aliquo ſolum legali patre Chriſti. Cum autem tota difficultas conſiſtat in probando, per lineam rectam progenitorum Joſephi, genealogiam Chriſti; difficultas iſta vehementer lævigatur per iſtam Papebrochii opinionem.

45 Septimo. Alius quiſcumque gradus conſanguinitatis inter Dominam noſtram & Joſephum, ſi illa non fuerit hujus neptis ex fratre, & Joſeph non fuerit filius naturalis Heli, neceſſario ſubinducet in genealogiam Chriſti unam aut plures perſonas, nihil ad Chriſtum pertinentes, id eſt quæ non fuerint avi vel proavi ejus; quod multum detraheret perfectioni ipſius genealogiæ: quæ perfectio ex adverſo ſumma erit, ſi per Joſephum aſcendendo rectà, nullus inveniatur in tota linea, qui etiam non fuerit ex avis proaviſque Mariæ, atque adeo ipſius Chriſti. Itáque Euangeliſtæ manebunt liberi ab illo grandi defectu, quem alioqui videntur incurriſſe inſerendo Joſephum in genealogia Meſſiæ, ſi illum Matthæus per naturalem, Lucas per legalem ſeriem deduxerunt: ſicut in ſchemate genealogico Poſſinus & Papebrochius monſtrant. Partem ergo ejus vide initio proximæ columnæ deductam.

DAVID

Salomon — Nathan

Ex hinc Reges 12 *medii uſque ad* — *Ex hinc alii* 18 *medii uſque ad*

Iechonias — Neri

Salathiel

Zorobabel

Abiud — Reſàs

Atque poſt alios 8 — *Atque poſt alios* 16

Jacob — Heli

JOSEPH, Joachim

MARIA

JESUS

filius (*ut putabatur*) *Joſephi.*

46 Octavo. Cum videatur abſonum, dicere, quod neuter Euangeliſtarum ſcripſerit genealogiam Chriſti integre naturalem; videtur neceſſario dicendum, quod hanc ſcripſerit eorum alteruter. Non S. Matthæus, qui aliquando ſequitur diſpoſitionem legis, deficiente ordine naturæ, ut mox videbimus: ergo S.Lucas, in quo uſque ad Adamum, nec ſemel quidem notatus invenitur aliquis pater legalis.

47 Nono. In toto modo opinandi hactenus relato, nihil invenitur adverſum ei, quod fide docemur. Per ipſum autem verificatur, quod Chriſtus fuerit *filius David*, quia per rectam lineam venitur ad Nathan fratrem Salomonis, ambos filios naturales Davidis. Verificatur etiam quod Chriſtus fuerit

fuerit de Tribu Juda, & quod in ipſo fuerit completa promiſſio facta Abrahamo: prout clariſſime monſtrat generationum ſeries, expanſa apud Lucam. Unam eſt igitur aſſertum aliquid *contra totum id quod ſentit Eccleſia?*

48 Decimo. Præter iſtum tam commodum modum conciliandi inter ſe ſanctos Matthæum & Lucam; iidem Euangeliſtæ conciliantur etiam cum Jeremia Propheta, per quem cap. 22 ℣. 30 fulminavit Deus terribilem iſtam comminationem contra Jechoniam: *Scribe virum iſtum ſterilem, qui in diebus ſuis non proſperabitur: nec enim erit de ſemine ejus vir, qui ſedeat ſuper ſolium David, & poteſtatem habeat ultra in Iuda.* Si autem Matthæus, dicens quod *Iechonias genuit Salathiel,* loquebatur de generatione naturali, & non de filio dumtaxat legali; quomodocumque Salathiel genuerit Zorobabelem, qui populum Dei rexit per iter ex Babylone in patriam, & per quem reædificata fuit civitas cum templo; habuerit procul dubio Jechonias nepotem, glorioſum auctoritate & potentia, in regimine publico. Quomodo igitur verificabitur in tali caſu comminatio veraciſſimi Dei, per quam affirmat, non futurum ex Jechonia, qui habeat ejuſmodi poteſtatem? Neque dixeris, Zorobabelem non fuiſſe Regem, atque completas in eo minas Jeremiæ. Non enim ſolum dixit, quod nullus de ſemine Jechoniæ *ſedebit ſuper ſolium David,* id eſt, quod Rex erit; ſed neque *qui poteſtatem habeat ultra in Iuda.* Quamvis autem Zorobabel non fuit Rex, fuit tamen Dux; & cum tali poteſtate gubernavit Judæos notabili tempore: igitur eatenus non fuerit ſufficienter impleta prophetia.

49 Sed & reſpectu Chriſti, quem Matthæus in ſerie ſua facit deſcendere ex Jechonia, difficultas tam grandis eſt, ut eam Ambroſius appellaverit *veritatis naufragium;* nec aliam invenerit ſolutionem, quam ut diceret, Chriſtum non fuiſſe Regem temporalem, quo ſenſu loquatur Jeremias; ſed ſpiritualem dumtaxat, itáque etiam quoad Chriſtum completam fuiſſe Prophetiam, quamvis ex Jechonia Chriſtus proceſſerit. Verum hujuſmodi difficultas ſolum offertur iis, qui ſuſtinent, in Jechonia defeciſſe ſtirpem Salomonis. Sicut enim Mariæ per Angelum promiſit abſolute Deus, quod filio ejus *dabit ſedem David Patris ejus;* ſic abſolute comminatus eſt Jechoniæ, quod nemo foret ex ſemine ejus, *qui ſedeat ſuper ſolium David.* Quare, ſi in primo caſu non loquitur Scriptura de ſede temporali, videtur quod nec in ſecundo loquatur de ſede temporali. Tali ſententiæ multum favet totus Pſalmus LXXXVIII, ubi promiſſiones de Meſſia aliter afficiunt Davidem, aliter filios ejus. In iis enim quæ ſpectant ipſiuſmet Davidis perſonam, utitur particula, *In æternum,* aliiſque ſimilibus, & ipſas proponit velut abſolutas & irrevocabiles; *Iuravi David ſervo meo, uſque in æternum præparabo ſemen tuum,* ℣. 5; & ℣. 29, *In æternum ſervabo illi miſericordiam meam,* &c. quando autem loquitur de poſteris ejus, loquitur ſub conditione; neque uni eorum alicui abſolute & ſigillatim appromittit deſcenſurum ex ipſo Meſſiam: ſed ℣. 31 *Si autem dereliquerint,* inquit, *filii ejus legem meam, & in judiciis meis non ambulaverint; ſi juſtitias meas profanaverint, & mandata mea non cuſtodierint; viſitabo in virga iniquitates eorum; miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo, neque nocebo in veritate mea.*

50 Hic vero bene notandum eſt, nequaquam dici, *non diſpergam ab eis,* ſed, *ab eo,* idque per particulam adverſativam *Autem.* Per quæ omnia Deus voluit indicatum, non acturum ſe cum Davide, ſicuti cum quo-

cumque

Digitized by Google

cumque alio filiorum ejus; ſcilicet, futurum ſemper ut ex Davide naſcatur Meſſias; non tamen ut per hunc vel iſtum ejus filium determinate continuetur felix illa deſcendentia. Pergit autem Pſalmiſta, & exponens dicteria atque irriſiones Gentilium contra Judæos, palam exprobrantium, quod, mortuo Jechonia cum eoque extincta Salomonidarum ſtirpe, nullum amplius haberent expectandum Meſſiam, ſubinfert mentionem de commutando Chriſto; dicitque; *Memor eſto, Domine, opprobrii ſervorum tuorum (quod continui in ſinu meo) multarum gentium; quod exprobraverunt inimici tui, Domine, quod exprobraverunt commutationem Chriſti tui.* Quænam eſt illa commutatio, quam fecit Deus? quænam illa tranſlatio Chriſti ejus? An forte de domo in domum, de David in perſonam aliam? Non. Manebit, & erit Chriſtus *de domo & familia David*: ſed intra hanc manendo, tranſibit ab una linea ad aliam, à Salomonidis culpa ſua rejectis, ad Nathanitas quos Lucas enumerat. *Nec facile*, inquit Poſſinus, *reperiant Interpretes aliam commodam iſtius Commutationis Chriſti expoſitionem*; certe nullam magis litteralem.

51 Porro Delatores fol. 16 non ſolum ſequuntur hiſtoriam Africani, ſed etiam volunt quod Heli fuerit idem qui Joachim, pater Dominæ noſtræ: unde gravia incommoda multa, & intolerabiles ſequuntur abſurditates. Etenim hiſtoria Africani aſſerit, quod Jacob & Heli fuerint fratres, & quod Jacob, mortuo Heli duxerit ejus viduam, unde genuit Joſephum. Si ergo Heli & Joachim ſunt una eademque perſona, ſequitur quod Jacob duxerit S. Annam viduam Heli-Joachim: & porro, ſi, uti ex S. Anna Heli-Joachim genuit Virginem, ſic eadem, iſto mortuo, peperit Jacobo Joſephum; fratres uterini fuerint Maria & Joſeph; imo ſequitur, quod Domina noſtra, nata ex priori S. Annæ matrimonio, grandior natu fuerit quam Joſeph, natus ex ſecundo: quod totum à nemine poteſt admitti. Ad hoc evitandum ſi dicere velint, fuiſſe duos viros, nominatos Heli, quorum unus fuerit frater Jacobi, alius pater Deiparæ; fuerit hæc conjectura mere gratuita, nec abſque fide dignis hiſtoriis recipienda.

52 Papebrochius opinionem ſuam ſtabilit ſuper capite 36 Numerorum, Sanctoſque Patres & Doctores præcitatos, qui dicunt, quod Domina noſtra Joſepho nupſit ex neceſſitate per legem inducta, velut proximo agnato: rurſumque eamdem ſtabilit ſuper Euangelio, & dicit; Poſito quod genealogia Chriſti deſcribatur per patres, avos, proavos; quodque ea ſit ducenda per lineam rectam excluſis collateralibus; illa proxima agnatio vel conſanguinitas non poteſt alia concipi, quam patrui & neptis: ſic enim pater Joſephi fuerit avus Mariæ, & proavus Chriſti, atque ita porro uſque ad Adam. Si hoc Papebrochius colligit ex ſacra Scriptura, Interpretibus & Patribus, quid huc faciunt toties inculcati Lutherus & Brencius? Ubi ille contemptus Patrum, & Euangelicæ doctrinæ neglectus, quos in Papebrochio culpant Delatores?

53 Aſt Euangeliſta Matthæus utitur voce *Genuit*, quæ ſignificat generationem naturalem: ergo deſcribit genealogiam naturalem, & Lucas legalem, poſito quod uſus ſit voce, naturalem non ſignificante. Ad hanc objectionem priuſquam reſpondeam, ſuppono, ad hoc ut aliquis Euangeliſta dicatur referre genealogiam legalem, non requiri ut omnes ab eo relati ſolum ſint patres legales; ſic enim neque Matthæus neque Lucas ejuſmodi genealogiam haberent, poſito quod à David uſque ad Abraham iidem Euangeliſtæ concurrant in eoſdem patres naturales; in Luca vero, ut jam indicavi, non eſt facile invenire vel unicum, qui naturalis

turalis non ſit, ſed ſolum legalis.

54 Porro difficultas præcipua eſt circa patrem S.Joſephi, ſicuti notavit Abulenſis: quamquam Fr. Didacus Stella, Ordinis S. Franciſci, enarrans caput 3 Lucæ, non multum ſit ſolicitus, ut difficultatem eam diſcutiat; quandoquidem negans quod S.Joſeph fuerit filius naturalis Heli, Lucæ tamen adſcribit genealogiam naturalem Chriſti. Dicit enim fol. 272: *Adverte, quod Lucas ſcribit generationem Chriſti naturalem, per viam Nathan*: & paulo poſt; *Nec oportet dicere, quod Lucas filios poſuit legales & adoptivos, ut multi falſo dixerunt.* In principio autem ibidem dixerat: *Lucas ergo Euangeliſta proſequitur generationes omnes, juxta naturam procedentes, directe ſecundum lineam Nathan.* His interim non obſtantibus, ad finem Capitis, Joſephum dumtaxat facit generum Heli. Itaque conſentit Papebrochio in tota prima parte, adſcribens ordinem naturalem Lucæ; non item in ſecunda, licet nullum oſtendat fundamentum, quare ceteræ generationes naturales ſint, non item illa qua dicitur, quod Joſeph *fuit Heli*, idque ſub eadem phraſi, ſubnixâ judicio S.Ambroſii.

55 Iſto ſuppoſito, quod ſcilicet, ut ordo habeatur legalis, neceſſe non ſit patres omnes eſſe legales; reſpondeo ad quæſtionem propoſitam, quod S.Auguſtinus lib. 2 de conſenſu Euangeliſtarum cap. 3, eamdem tractet ac ſolvat difficultatem. Nam primo ſententiam illam, quæ per verbum *Genuit* in Matthæo vult generationem naturalem intelligi, ſolum dicit eſſe magis probabilem, ipſique Latino vocabulo magis aptam: *Quem probabilius*, inquit, *intelligimus adoptantis originem tenuiſſe, quam eum, qui noluit Ioſeph genitum dicere ab illo, cujus filium eſſe narrabat? Commodius enim filius ejus dictus eſt &c.* Ubi animum adverte ad moderationem Auguſtini, utentis adverbiis *Probabilius* & *Commodius*. Pergit autem, & ait: *Quamquam, ſi etiam Lucas genitum diceret Ioſeph ab Heli, nec ſic nos hoc verbum perturbare deberet, ut aliud crederemus, quam ab uno Euangeliſta gignentem, ab altero adoptantem patrem fuiſſe commemoratum. Neque enim abſurde quiſque dicitur, non carne, ſed caritate genuiſſe, quem filium ſibi adoptaverit.* Tum varia loca ex SS. Paulo, Joanne, & Jacobo citat, atque ex omnibus hanc tandem elicit conſequentiam; *Non ergo alienum eſſet à veritate, etiamſi Lucas, ab illo eſſe Ioſeph genitum diceret, à quo fuerat adoptatus: etiam ſic quippe genuit eum, non ut homo eſſet, ſed ut filius eſſet.*

56 Mira profecto verba, quibus Auguſtinus clariſſime docet, vocem *Genuit* per ſeipſam non probare generationem naturalem, niſi aliæ circumſtantiæ idem ſuadeant; itáque concludit: *Sed plane ſi hoc verbo etiam Lucas uteretur, omni modo eſſet ambiguum, quis eorum adoptantem, quis ex propria carne gignentem patrem commemoraſſet: quomodo, etſi neuter eorum diceret, Genuit; ſed & ſi ille illius diceret, nihilominus eſſet ambiguum, quis eorum illum de quo natus, quis illum à quo adoptatus erat, commemoraſſet. Nunc vero cum alter dicat, Iacob genuit Ioſeph; alter, Ioſeph qui fuit filius Heli, etiam ipſâ verborum differentiâ, quod ſinguli ſuſcepiſſent, eleganter intimaverunt. Sed hoc facile, ut dixi, poſſet occurrere homini religioſo, qui quidlibet aliud quærendum potius judicaret, quam Euangeliſtam crederet eſſe mentitum.*

57 In toto hoc contextu apparet, quod S.Auguſtinus, ex una quidem parte tenet, Jacob eſſe patrem naturalem Joſephi; ex altera vero, quod verbum *Genuit*, indifferens ſit ad ſignificandum, quod is qui genuiſſe dicitur, poſſit non eſſe pater naturalis, qui dederit ut homo eſſet; modo acquiſiverit ſibi filium cum jure ſucceſſionis: eo quod ipſa vox *Genuit* ambigua ſit & dubia

bia ad ſignificationes ejuſmodi, quando fundamenta nulla ſuppetunt, ad unam earum determinandam. Ex hac igitur doctrina, & propter rationes jam allegatas, atque auctoritatem S. Ambroſii, non ſolum dicentis quod, *Heli generavit filium Ioſeph*; ſed quod hic idem *ſecundum Legem filius Iacob dicitur*; procedit Papebrochius, ut vocem *Genuit* apud Matthæum, non accipiat in toto ſuo rigore, pro generatione naturali, reſpectu omnium eorum quos nominat; ſed aliter reſpectu quorumdam, de quibus cum Auguſtino dicit, *Sic quippe genuit eum, non ut homo eſſet, ſed ut filius eſſet*, ſubinducendo collaterales in jus alicui ſuccedendi; & de talibus dicendo, quod fuerint geniti, quantum ad participandum jus hereditatis, non autem naturam humanitatis, per lineam rectam & phyſicam deſcendentiam.

58 Hac ratione lib. 1 Paralip. cap. 3 ℣. 16 dicitur, *De Ioachim natus eſt Iechonias & Sedecias*; ubi Hebraicus textus & Septuaginta legunt: *Et filii Ioachim, Iechonias filius ejus, Sedecias filius ejus*; ubi particula ejus refertur ad immediate præcedentem, quemadmodum fit in toto catalogo Regum Juda, mediorum inter Davidem & Jechoniam; unde ſeptuaginta Interpretes dicunt, *Et filii Salamon, Roboam filius ejus, Abia filius ejus, Aſa filius ejus, Ioſaphat filius ejus, &c.* Secundum iſtum ergo loquendi modum, in præcitato capite Paralipomenorum, quod totum genealogicum eſt, nominatur Sedecias filius Jechoniæ, eodem ſtylo quo alii nati ex patribus ſuis: & tamen Sedecias non fuit filius naturalis Jechoniæ, ſed patruus ejus, quemadmodum conſtat ex lib. 4 Regum cap. 24 ℣. 17, ubi dicitur: *Et conſtituit Mathaniam patruum ejus pro eo, impoſuitque nomen ei Sedecias*: idemque legitur lib. 2 Paralip. cap. 36 ℣. 10. Patet autem ex hactenus deductis, quod qui in hiſtoria eſt patruus Jechoniæ, in arbore genealogica ponatur ut ejus filius, non quia ab ipſo accepit eſſe, ſed quia ipſi ſucceſſit in officio ac jure. Hoc ipſum eſt, quod Papebrochius dicit aliquibus in caſibus uſu veniſſe Matthæo, inſiſtens fundamentis ac rationibus jam expenſis, ad tribuendam Lucæ genealogiam naturalem.

59 Reſtat nunc ut Delatores oſtendant, unde relata hactenus fiant improbabilia omnia, & prorſus deſtituta rationibus atque auctoritatibus; oſtendant, inquam, quod ſancti Patres pro certo affirment, quod ipſemet Africanus dumtaxat tamquam dubium retulit: quod non liceat ſequi S. Ambroſium, qui Joſephum facit filium naturalem Heli; quod termini, quibuſcum ipſe Sanctus aliique ſupra relati appendunt obſcuritatem genealogiæ Chriſti, à veritate diſſonent; ac denique, quod conjugia patruorum cum neptibus in veteri Lege fuerint illicita, adeo ut non licuerit S. Joſepho ducere Dominam noſtram, neptem ſuam, etiam poſito quod Scriptura nullum ejuſmodi matrimonium referret. Quamdiu dictorum nihil demonſtrare poterunt eſſe deſtitutum auctoritate ac ratione, videant qua ratione poſſint probabilitatem omnem detrahere opinioni Papebrochianæ. Videtur enim quod, juxta Sanctos aliosque Auctores, nequeat dubitari, quin genealogia Chriſti ſit punctum perquam obſcurum. Sacris autem libris ſcribendis nemo manum appoſuit niſi Deus, tamquam principalis eorum auctor; Euangeliſtæ, quorum ſcribentium manus regebat, fuerunt ejus inſtrumenta. *Si obſcurum facere*, idem eſt quod *errare* (ſicuti vult P. Sebaſtianus à S. Paulo) videat quid debeat dicere, & utrum ſit æquius, eum, qui obſcuritatem induxit accuſare erroris; an eum, qui talem obſcuritatem, errorem appellavit.

Digitized by Google

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra Sanctos Patres, & legem, decernentem nefarium eſſe patruorum cum neptibus matrimonium, SS. Mariam & Joſephum inceſtui illigat.

RESPONSIO.

60 ELicitur hæc accuſatio ex Appendiculæ num. 147, & verbis cujuſdam Theſeos Lovanii defenſæ, ubi tale *matrimonium nefarium* eſſe dicitur, *juxta Hieronymum, Ambroſium, alioſque, nullo (quod ſcimus) Sanctorum Patrum eis repugnante*: unde fidenter aſſerit Pater Sebaſtianus, quod *Papebrochius in his aliiſque turpiter erravit*. Mallem ipſa Sanctorum Patrum, qui allegantur, verba legere. Interim pro me, imo pro ſe ſuoque Magiſtro reſpondeat Poſſinus ex cujus cap. 57 & 60 deſcribo eam partem, qua *conjugia inter patruos & fratrum filias, Iudæis uſitata demonſtrantur exemplis*. Sic ille loquitur :

61 Occurrendum hic ſemel admirationi Lectorum, ex receptis hodie moribus res tam antiquas æſtimantium; quos fortaſſis offendat conjugii mentio inter patruum & fratris filiam. Et quidem hodieque apud Judæos, ſine ulla religione aut ſcrupulo, frequentari conjugia ejuſmodi tradunt, qui res eorum exploratas habent, & de ſuis temporibus teſtatum reliquerunt, Lyranus, Paulus Burgenſis, Arboreus, Cajetanus: iidemque cenſent, nihil eos in hoc contra naturale jus audere; ſed ex fideli traditione, inſtituta majorum, magnis exemplis & divinis inſtitutionibus comprobata, inculpatis in hoc quidem uſurpare moribus.] Sic Poſſinus, cujus verbis interponere liceat, quod hac 2 Julii, dum hoc folium adfertur à mendis expurgandum, veniens ad me D. Baro de Roy aſſerat, adeſſe ſe ab inſigni Rabino, qui deſuper conſultus aſſeveret, nihil hodieque inter ipſos eſſe uſitatius; quin etiam addebat D. Baro, ſemet Amſtelodami aliquoties interfuiſſe nonnullorum nuptiis, tali in gradu conjunctorum, idque ſine ulla diſpenſatione, qua ad eaſdem opus eſt Catholicis. Nunc pergat Poſſinus :

62 Sane magna opinio eſt doctiſſimorum hominum, Abrahamum, illum credentium patrem, non fidei ſolum, ſed etiam religionis omnis ac ſanctimoniæ abſolutiſſimum exemplum, fratris ſui Arani filiam, in matrimonio habuiſſe; Jeſcham nimirum, quæ alio nomine Sarai aliquamdiu dicta eſt, ad extremum Sara. Ita docent Joſephus lib. 1 Antiqu. cap. 7, Hieronymus in quæſt. Hebr. Auguſtinus lib. 16 de civ. Dei cap. 12; & ex iis plerique recentiorum Chronographorum atque Interpretum. His ut potius aſſentiar quam aliis, qui cenſent Sarai fuiſſe veram Abrahami ſororem, ex ipſo ejus patre Thare, ſed ex alia uxore genitam quam quæ Abrahamum peperit, ſuadet Scripturæ locus Gen. 11; 27: ubi cenſus familiæ Thare deſcribitur in hunc modum: *Hæ ſunt generationes Thare. Thare genuit Abram, Nachor & Aran. Porro Aran genuit Loth, mortuuſque eſt Aran ante Thare patrem ſuum in Ur Chaldæorum. Duxerunt autem Abraham & Nachor uxores. Nomen uxoris Nachor, Melcha, filia Aran. patris Melcha & patris Ieſcha.*

63 In his verbis videor mihi animadvertere indicia idonea, quæ adſtruant, Jeſcham & Sarai eamdem unam mulierem binomiam fuiſſe. Cur enim, ſi Sarai ex alio genere fuit, non id ipſum exprimendum putavit

Digitized by Google

tavit Moyſes, diligentiſſimus in talibus? Et ſi iſta Jeſcha non fuit Sarai, quid tandem cauſæ eſt, cur deinde, Jeſchā quid factum ſit, cuique enupſerit, altiſſimo ſilentio fuerit obrutum? Sed & cum dicuntur duxiſſe, Abraham & Nachor uxores, videtur indicari, communi conſilio ſimilique exemplo duxiſſe. Atqui de Nachore dubium nullum eſt, quin Melcham, Arani fratris filiam, duxerit, Jeſchæ ſororem. Ergo ſimiliter Abraham, Arani ejuſdem fratris quoque ſui filiam, in matrimonio habuerit, Jeſcham ſcilicet, quæ & Sarai: non enim quomodolibet uxorem duxiſſe; ſed cum Nachore, eodem, inquam, ex genere eodemque conſanguinitatis gradu contingentem ſeſe, uxorem duxiſſe dicitur: atque ita fraterna utriuſque providentia, patriſque Tharæi fortaſſis imperio, deſolatæ Arani familiæ conſuluiſſe; pupillis ab eo relictis filiabus ducendis; ſimulque caviſſe, ne elocandis iis earumve altera, in externos, domus Tharææ hereditas carperetur.

64 Et videmus paſſim in Hiſtoria ſacra, id egiſſe ſumma cura Tharæi poſteros, ne connubiorum cauſa domo egrederentur; ſed conſanguinitatem affinitatis neceſſitudine arctius ſtringerent, & ſurculos è ſtirpe dimanantes in truncum recolligerent communione nuptiarum: quæ videtur quaſi Salica lex familiæ iſtius fuiſſe. Unde ſunt illæ adjurationes, tam feriæ tamque ſollicitæ, vel Abrahami Gen. 24, vel Iſaaci, 28. Denique hujus ſententiæ quamdam emphaſim in illis quoque verbis ſentio, ex cap. 12 Gen. ℣. 5. *Tulitque* (Abraham) *Sarai uxorem ſuam, & Lot filium fratris ſui*; utrumque videlicet pari conſanguinitatis ſibi admotum gradu, tametſi in altera, neptis appellationem, conjugis familiarius nomen obruerit.

65 Manifeſtum enimvero eſt, inquies, ex Tharæi domo fuiſſe Sarai, Abrahamique cognatam; ſed interiori conjunctione quam dicis: fuit enim ejus ſoror, ex patre dumtaxat. Id ipſe, qui optime ſcire potuit, teſtatur Abraham Gen. 20, his verbis de Sarai loquens: *Aliàs autem & vere ſoror mea eſt, filia patris mei, & non filia matris meæ, & duxi eam in uxorem.* Reſpondeo: res ita ſe habuit. Tharæus duas habuit uxores, ex quarum altera Aranum, ex altera Abram ſuſcepit. Aran, procreato Loto filio, & duabus puellis Melcha & Jeſcha ſive Sarai, mature deceſſit. Iis curandis educandiſque, in patris immediati curam ac locum, avus (ut fit) ſucceſſit; ex quo ejus filiæ dici potuerunt peculiari jure. Sic Jochabed, mater Moyſi, Numeror. 26, ℣. 59, Levi Patriarchæ filia dicitur: quæ tamen cum dicatur Exodi 6, ℣. 20 Amrami filii Caath *patruelis*; *filia fratris patris ejus*, neceſſario debuit alicujus filiorum Levi filia fuiſſe; avo tamen peculiari adoptione dicata, propter præmaturam fortaſſis patris mortem.

66 Abſolvam quod agere cœpi, reddamque alterum adverſariorum argumentum, quod ipſi palmare putant, contra hanc noſtram de Sara Arani filia ſententiam. Sic enim inquiunt. Gen. 17, annus ætatis Abrahami centeſimus, cum nonageſimo Saræ componitur, ex quo conſtat decennio fuiſſe illum uxore ſua Sara ſeniorem. Rurſus Gen. 11, dum ſcribitur vixiſſe Thare ſeptuaginta annis, & genuiſſe Abram, Nachor, & Aran, indicatur Abrahamus Arano ſenior. Ergo cum decennis Abrahamus erat, quo tempore Saram natam oportuit, vix novennis eſſe Aranus potuit; qua ætatula quis putet filiam generare potuiſſe? Hæc illi: quibus ſic occurro. Aliis quoque indiciis intelligi, nuper allato Geneſis loco, non temporis, ſed dignitatis, aut alterius rationis ordinem inter Tharæi liberos poni; adeo ut Aranus revera primogenitus, tamen, vel quod cito mortuus nihil magnopere hiſtoria dignum habuerit, vel quod igno-

ignobiliori matre natus, Nachori Abrahamoque poſtponatur. Quod ne pluribus perſequamur hoc loco, inſtitutæ diſputationis cogitatio revocat, à qua jam licentius evagati ſumus. Sed recipimus nos, hunc digreſſionis fructum ad cauſam reportantes, ut nuptiarum, patruum inter ac fratris filiam, Abrahamus ipſe Hebræis auctor atq; exemplum fuerit, ſicuti & frater ejus Nachor.

67 Atque hoc ne quis ante promulgatam Legem factum excipiat, repetat memoria, quod Judicum cap. 1 traditur; Calebum, divinæ legis utique obſervantem virum, ſine ulla aut dubitatione ſua aut reprehenſione cujuſquam, filiam ſuam Axam, fratri ſuo minori Othonieli in matrimonio collocaſſe; manifeſto argumento, id conjunctionis genus licitum per divinam Legem ſemper fuiſſe viſum. Naturalem vero, gentibus communem omnibus (utcumque poſitiva & privata quarumdam jura ſanxerint) nihil contra iſtæc connubia præſcriptum habuiſſe, intelligi ex eo poteſt, quod apud gentes plurimas uſitata memorantur: ut minus ex eo cauſæ Tacitus habuerit Judæos infamandi, quaſi conjugiis inter ſe miſcendis nihil illicitum haberent: cum tamen nihil ultra hunc gradum in hoc genere progreſſos, ſatis conſtet.

68 In qua eadem probanda frequentandaque conjugii ſpecie, ſimiles ipſis fuerunt Phæaces, ex Homero Odyſſ. 7; Æthiopes, ex Ovidio Metam. lib. 5; Tyrii, ex Juſtino lib. 2; 8 Macedones, ex Diodoro, lib. 16; Lacedæmoniique, ex Herodoto lib. 5; Siculi, ex Plutarcho & Æmilio Probo in Dionis vita. Quin etiam, licet eſſent hæ nuptiæ prohibitæ Romanis legibus, quarum prima ejus argumenti Nervam Auguſtum auctorem habuit, ex Dione; tamen Claudium Auguſtum habuiſſe in matrimonio fratris filiam, Suetonius & Tacitus narrant: de quo etſi à Seneca aliiſque reprehenſus eſt (more jam tum invaleſcente abominandi haſce nuptias, quem deinde Lex Nervæ ſancivit) antiquiſſimum tamen ejus facti exemplum Claudius habuit in Servio Tullio, Romanorum Rege alioqui laudato, quid duas filias nuptui tradidit fratribus matris earum, ut Dionyſius Halicarnaſſæus lib. 4. Livius, aliiq; Romanarum rerum ſcriptores docent.

69 Porro (ut de Judæis pertexam, quod orſus ſum) poſſet ex Lege eorum objici, ad probandum apud eos licitas non fuiſſe has, quas diximus, nuptias, illa verba ex Levitici cap. 18 ℣. 14. *Turpitudinem patrui tui non revelabis, nec accedes ad uxorem ejus.* Verum ſolis viris hæc præcipiuntur: nec unquam (ut opinor) revelare turpitudinem viri mulier dicitur. Vetatur igitur iſto loco, ne quis uxorem patrui ſui, etiam poſtquam is obierit, ducat; ut recte intellexit Auguſtinus quæſt. 60 in Levit. ubi hunc locum ſic exponit, ut turpitudinem patrui non aliam intelligendam putet, quam turpitudinem uxoris patrui; adeo ut conjunctio *Nec*, expoſitive uſurpanda hoc loco ſit, ut ſignificet. *Id eſt, Non accedes &c.* quæ certiſſima eſt omnium fere Interpretum expoſitio.

70 Quod ſiquis pergat quærere cur ex eodem Levitici Capite ℣ 12 & 13, nec amitæ, nec materteræ liceat filio fratris aut ſororis mariti ſui nubere, cum patruus aut avunculus filiam fratris ſui aut ſororis ducere poſſit? Primum, licebit dicere, arbitrii divini rem eſſe; locumque hic habere quod dici ſolet, parum valere, in juribus ac voluntatibus Regum, argumentum à ſimili. Deinde non improbabile diſcrimen Cajetanus ad eum locum adfert: Quod enim, inquit, naturali jure uxor ſubeſſe viro debeat; indecens eſt, amitam aut materteram ei ſubjici, in quem auctoritatem quaſi maternam habuerit: quæ ratio in filia fratris, reſpectu patrui, nulla eſt .....

71 Porro ex attenta meditatione Scripturarum, & perſcrutatione antiquæ politiæ

litiæ Judaici populi, compeiiſſe mihi videor, fuiſſe in uſu Hebræorum genus quoddam tutelæ legitimæ aut adoptionis conjugalis, qua, vinculo officii cujuſdam, æſtimatione communi conſtituti, adſtringebatur quiſque patruus, pupillam neptem, præmatura morte fratris orbam relictam, domum ſuam ducere ſibique deſpondere, interim dum adulta poſtmodum ætate celebrari poſſent nuptiæ. Longe repeti moris hujus exempla poterant, inde uſque ab Abrahamo Hebræorum generis auctore, fratreque ejus Nachore, qui pupillas virgines, à fratre eorum Arano relictas, curandas ſuſceperint: verum habemus recentius efficaciuſque argumentum inſtituti hujus, libro Eſtheris perſcriptum cap. 2. his verbis: *Erat vir Iudæus in Suſan civitate, vocabulo Mardochæus . . . . . . qui fuit nutritius filiæ fratris ſui Ediſſæ, quæ altero nomine vocabatur Eſther, & utrumque parentem amiſerat, pulchra nimis & decorâ facie. Mortuiſque patre ejus ac matre, Mardochæus ſibi eam adoptavit in filiam.* Eſtque valde notandum ſcholion Rabbinorum in eum locum, de quo audiendus Rabbi Jarchi: *Magiſtri noſtri*, inquit, *interpretantur quod dictum eſt, Eſtherem à Mardochæo ſumptam in filiam, ut ducta domum ab eo & deſponſata, ipſi in uxorem ſit.* Deſponſata, inquam, non autem in uxorem adhuc per verba de præſenti ducta: non enim, ſi hoc eſſet, ea deinde potuiſſet Aſſuero nubere. Nec quemquam moveat, quod filiæ nomen longe abeſt à conjuge: poteſt enim facile intelligi ſimilitudinis nota, quæ ſæpe latet in Hebræis, & à Lectore ſupplenda relinquitur; ut jam ſenſus ſit, curatam & educatam Eſtherem à Mardochæo ſicut filiam, in conjugii tamen ſpem. Sic enim 2 Reg. 12 Bethſabea, Uriæ viro fuiſſe dicitur *ſicut filia, & de pane illius comedens, & de calice ejus bibens.*

72 Videre videor renuentes aliquos, & ad Rabbinicarum nugarum quiſquilias hanc interpretationem amandantes. Sed reprimunt, ſat ſcio, præjudicata ex invidiâ Rabbinicæ levitatis, at hoc quidem loco injuſte delicata faſtidia; cum acceperint, LXXII Interpretes, venerabilis ac ſacroſanctæ auctoritatis, expoſitionis hujus plane auctores ſeſe ferre ac profiteri. Sic enim locum illum reddunt, ἐν δὲ τῷ μεταλλάξαι αὐτȣ (τῆς Ἐσθὴρ) τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν (ὁ Μαρδοχαῖος) αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. Hoc eſt, *Defunctis autem ejus* (Eſtheris) *parentibus, erudivit* (Mardochæus) *eam ſibi in uxorem.* Ex quibus obiter poteſt intelligi, quam eximia & ſingulari ratione fuerit Eſther figura B. Mariæ, Mardochæus Joſephi. Sed hæc exſequenda ornandaque aliis relinquimus, collegiſſe hinc contenti, Joſephum non niſi duplici neceſſitate atque officio, tum obedientiæ, tum caritatis adductum, vim attuliſſe quamdam concepto prius ac religione voti firmato, propoſito virginitatis ad extremum ſpiritum, non ſervandæ ſolum, ſed etiam profitendæ: vim autem attuliſſe eatenus tantum, ut Virginem in domum ſuam ſuſtineret accipere, ſponſaliaque cum ea celebrare, numquam ad nuptias proceſſura.

73 Nec eſt quod quiſquam, ex modo adducta Hiſtoria Eſtheris, contra ea quæ ſuperius conſtituimus excipiat, non videri obſtrictos patruos, ad ducendas pupillas fratrum filias; nam alioqui peccaſſet Mardochæus, cum Eſtherem Aſſuero dari uxorem voluit: nec vero in eo ipſa Eſther culpâ immunis eſſet, ſiquidem & ipſam reciproca obligatio cogebat ſe ſervare Mardochæo. Reſpondeo enim, in caſu tam ſingulari, tantoque in periculo ſervientis univerſi populi, ac neceſſitate regii favoris, quem ſpes eſſet iſtis nuptiis conciliari

poſſe; interpretatum eſſe Mardochæum, nec ſe, nec neptem ſuam teneri tunc iſta lege: id quod etiam fortaſſis occulto divini Spiritus inſtinctu intellexit, Eſtherique dixit: quæ ut cap. 2 dicitur, quidquid ille præcepiſſet, obſervabat. Equidem & alia in eâdem Hiſtoriâ video, quæ vix aliter licita fuiſſe videri poſſunt, quam Deo, pro ſua ſummâ poteſtate rerum omnium, legis ſuæ faciente gratiam, privilegio ſingulari. An non enim, ut alia taceam, Deuteronomii 7 ſevere cautum erat, ne puellæ Iraëlitides viris alienigenis & ethnicis nuberent, qualis ſine dubio Aſſuerus fuit? Nupſit tamen ei Eſther, patruo volente; &, ut ſine culpa nupſit, ita ſine præjudicio ullo adverſus Legem, ſemel hic dumtaxat relaxatam, ceterum ſicut eatenus antea; ſic deinceps in pleno robore futuram: quæ ſi ad caſum quoque noſtrum applicentur, nihil difficultatis ſuperfuerit.]

74 Hactenus Poſſinus, eruditiſſimum ſuum Diallacticon Theogenealogicum de tranſlata à Salomonidis ad Nathanitas Chriſti naſcituri gratia finiens pulcherrima illa ex libro Eſtheris figura eorum, quæ in Maria & Joſepho futura erant in ordine ad redemptionem humani generis. Verbotenus autem tranſcribere ea volui, ut ipſo in fonte agnoſcat lector, non mea ſed Poſſini eſſe verba, quæ Accuſatores mei ſatis habuerunt obiter legiſſe redacta in compendium, nihil de ipſomet auctore legendo & agnoſcendo ſoliciti: quod ſi feciſſet Theſeos Lovanienſis auctor, non ita contemptim locutus fuiſſet de ſententia, ad honorem utriuſque caſtiſſimi Sponſi, & Euangelicæ Hiſtoriæ claritatem tantopere conducente. Ego ex iſto tranſcribendi ultimi loci labore hunc novum fructum capio, quod diſtinctius mihi cognoſcere nunc videar ſummam Euangeliſtæ Matthæi accurationem in exponenda divinæ circa Chriſtum œconomiæ myſteria per hæc verba: *Cum autem deſponſata eſſet mater Ieſu Maria Ioſeph, antequam convenirent, inventa eſt in utero habens de Spiritu ſancto.*

75 Hieronymus, quem ſequitur Eraſmus, τὸ *convenirent* intelligit de conſummatione matrimonii. Locum enim eum explicans addit: *Non ſequitur, quod poſtea convenerint, ſed Scriptura quod factum non ſit oſtendit:* ad quem ſenſum ſi referas ejuſdem ſequentia verba de Joſepho, quod *futuræ uxoris omnia noverat*; videbitur appellationem uxoris reſtrinxiſſe ad eam, qua cum initum matrimonium ipſo ejus uſu conſummatum jam ſit. Sed aliter accipit Euangeliſta eodem capite 1 ℣. 20, dicente Angelo, *Noli timere, accipere Mariam conjugem tuam*; id eſt, ut ego quidem interpretor, eam, quam tibi virginem deſponſaſti per verba de futuro, adhuc virginem, licet divinitus prægnantem, accipere conjugem per verba de præſenti, & per conſuetas Judæis in contrahendo matrimonio ceremonias; eoque ſic contracto filium tuum legalem, cum pleno ſucceſſionis hereditariæ jure, facere, *quod in ea natum eſt de Spiritu ſancto.* Atque ita *Exurgens Ioſeph fecit ſicut præcepit ei Angelus & accepit conjugem ſuam.*

76 Hoc autem totum factum eſſe videtur, cum à domo Zachariæ reverſa eſſet Maria, tertio jam elapſo menſe poſt divini Verbi incarnationem, cumq; ab eo qui toto trimeſtri ipſam non viderat, facile notari potuit exterior habitudo corporis à priori diverſa, concepti fœtus indicium præbente tumore uteri. Moram illam in domo Zachariæ abſque ulla mentione Joſephi deſcribit Lucas, nec minori accuratione quam Matthæus utrumque Virginis ſtatum, primo ſponſæ, deinde uxoris videtur diſtinguere, quando Cap. 1 miſſum ait Gabrielem Angelum *ad Virginem deſponſatam viro*: deinde Cap. 2 Joſephum ait in Be-

thlehem

Digitized by Google

thleem profectum, *cum Maria deſponſata ſibi uxore prægnante*, ut ſcilicet quod ex ea naſciturum erat deſcribi faceret in libros cenſus, tamquam ſuum, ſicuti revera erat; non quidem natura, ſecundum quam Chriſtus erat ſine patre, ſed legali adoptione, ſecundum quam Meſſias erat Judæis promiſſus. Atque ita patet quam neceſſario fuerit texenda genealogia per Joſephum, non per Joachimum: qui licet fuerit carnalis pater Mariæ & avus Chriſti, ad hujus tamen genealogiam texendam nihil omnino ſpectabat, quia in tali ſerie nulla ſolet haberi ratio avorum aut proavorum maternorum: ex quibus ſi aliqui ante Heli forſitan non fuiſſent de domo & familia David, vel etiam tribu Juda, non ideo minus fuiſſet Chriſtus per Mariam & Joſeph filius David, ſaltem legalis, id quod unice incumbebat Matthæo demonſtrandum.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius affirmat, quod Joſeph erga Chriſtum, ſolius Mariæ filium, ſeſe habuerit ſicut vitricus ad privignum.

RESPONSIO.

77 Ex longiori contextu meo, omiſſis prægreſſis & ſequentibus, paucula excipiens verba, & (ſicut Vigilius Papa in Eutyche ſugillat) *verba ſententiis exuens, ut de earum nuditate pro arbitrio ludas*; cogis me, Rev. Pater, producere locum integrum à te accuſatum, ex meo ad diem S. Joſephi Commentario, Tomo 3 Martii. Ibi enim num. 22, quæro, *Quid eſt hoc quod* Evangeliſtæ, polliciti explicare genealogiam Chriſti, *genus nobis Ioſephi explicent?* quæſtionis autem & admirationis cauſam addo hanc; *Cum Ioſephus abſtrahendo à Lege* (nota bene) *& præciſe ſpectatus ut Sponſus Mariæ, erga Chriſtum, ſolius Mariæ filium, habuerit ſe ſicut vitricus ad privignum.* Quid eſt calumniari ſi hoc non eſt? quid imponere Lectori, nihil niſi abſolutam propoſitionem in te agnituro, ubi ego ſolum hypotheticam poſui, *abſtrahendo à lege*, & ſpectato Joſepho *præciſe* ut ſponſo Mariæ? Nam quo ſpectat, quæſo, totus ille meus §. 4, quam ut oſtendat, alio longe modo conſiderari debere Joſephum; aliterque ad Chriſti genealogiam pertinere, quam ſub illa præciſione? Doceo certè illic, non poſſe Genealogiam Chriſti haberi perfectam & clarã, niſi ratio inveniatur, qua iidem omnes Chriſti majores fuerint, qui fuerunt Joſephi; nec hujus aliqui, qui non & illius; nec alium excogitari poſſe conſanguinitatis gradum (qualem tamen inter Joſephum & Mariam fuiſſe, omnes Patres ſupponunt) quam qui eſt inter patruum & neptem. Ut tamen evidentius, & impoſtura Tua, Rev. Pater, & mea ſinceritas pateat, non gravabor etiam hic integre tranſcribere locum Poſſini, ad concluſionem, toto opere illo ſuo intentam, cap. 57 ſic progredientis.

78 „ Ut genealogia Joſephi ſit vere ac „ proprie genealogia Chriſti, neceſſe eſt „ eam eſſe vere ac proprie genealogiam „ Mariæ. Quia cum Maria mater Chriſti, „ ſine patre concepti, virgo fuerit, una „ utriuſque parentis vim ac vicem præſtans; conſanguinitas cum Davide non „ potuit aliunde Chriſto communicari, quàm „ à Maria ſola. Ergo, ſi genealogia utraque „ (*apud Matthæum & Lucam*) quod pollicetur efficit, pro certo atque indubitato tenendum

,, nendum eſt; omnes illos qui in utraque
,, ſerie progenitores recenſentur, ex æquo
,, Mariam ac Joſephum reſpicere; & tam
,, illam quam hunc pari jure ab omnibus
,, pendere. Alioqui manifeſtum eſt, ſi qui
,, eſſent in utravis ſerie, à quibus Joſephus
,, ſolum, non autem Maria propagaretur,
,, eos falſò inter Chriſti progenitores nume-
,, ratum iri. Cum enim Joſephus (id quod
,, non ſemel dixi) erga Chriſtum ſe habuerit
,, ut vitricus ad privignum, quam evidens
,, eſt, avos proavoſque vitricorum nullo
,, prorſus modo ad genealogiam privigno-
,, rum pertinere, tam certum atque extra
,, omnem aleam dubitationis eſſe debet,
,, eos, qui vel à Luca vel à Matthæo nu-
,, merantur, Joſephi ſolius, non etiam
,, Mariæ progenitores, ad propoſitum Eu-
,, angeliſtarum facturos admodum nihil, at-
,, que adeo tales nullos eſſe: cum fides &
,, ſanctitas Auctorum, quos divinitus in-
,, ſtructos acceſſiſſe ad opus, divinitus
,, quoque in eo perficiendo adjutos fuiſſe
,, conſtat, non patiatur nos ſuſpicari de ip-
,, ſis, ut vel imprudentes aberraverint, vel
,, ſcientes fefellerint; &, cum periculo
,, æſtimationis ſuæ, cum pernicie creduli-
,, tatis noſtræ, Chriſti genealogiam polli-
,, citi, otioſam ſeriem nominum, nihil ad
,, Chriſtum pertinentium, induxerint.]

79 Oſtendit deinde ſigillatim Poſſinus, in aliis quibuſcumque ſententiis, alios plus, alios minus, omnes in aliquo deficere; atque adeo rectam & perfectam utrimque lineam non haberi, niſi in hac ſententia: in qua, inquit cap. 58, *R.P. Ioannes Beſſonus, in ſuis eruditiſſimis, quæ nunc* (an. 1649) *eduntur, lucubrationibus ad Canticum Canticorum, Ioſephum Mariæ fuiſſe patruum primus* (*quod ſciam*) *affirmavit. Sed unus ille inſtar mille mihi ſit, hoc præſertim loco, ubi argumenti Theologici neceſſitas, ex præmiſſis revelatis evidenti conſequentia concludentis, fateri nos cogit, verum eſſe, quod ille, qua valet mentis acie, ſuſpicatus ante omnes eſt.* Quinam ſecuti illum ejuſque diſcipulum Poſſinum ſint, jam ſupra dixi; qui illis contradixerit inventus eſt nemo per annos 20, quibus utriuſque opera per Gallias lecta probataque fuerunt, certè quoad controverſum nunc punctum. Sed neque in Italia Germaniaque contradixit aliquis; donec in Belgio cœperunt quidpiam carpere Patres Carmelitæ; non quia ſperabant poſſe ſe melius aliquid certiuſque adducere, ſed quia extinctum cupiebant exiguum illud lumen, quod Martio ac deinde Majo dare videbatur aliena doctrina, citra cujuſquam injuriam apte illic inſerta.

80 Nec eſſet tamen vel in hoc quod quererer; ſi nude & candide prolata & oppugnata fuiſſet illa, ſive aliena, ſive mea ſententia; niſi etiam in pravum ſenſum detortæ forent ſingulæ partes, ſeu potius ſingula verba. Quod hic Patern. Tua fecit ad verbum *Vitricus*, jam ab anno 1691 fecerant Hiſpani Delatores, quorum hanc tertiam impoſturam notat P. Xaramilius pag. 199, dum pag. 14 fingunt, quod nominaverim Joſephum Chriſti vitricum; contraque opponunt, quod *non invenietur unus aliquis ſanctus Pater vel Expoſitor Catholicus, qui S. Ioſepho dederit titulum vitrici reſpectu Chriſti.* Hic porro diſſimulantes ſtatum præciſionis, à me hypothetice poſitæ, & quidem ſolum ſimilitudinarie, prout indicat comparativum adverbium *Sicut*; pergunt Chartam conſumere probando, quod Maria, virgo fuerit, adeoque non habuerit priorem maritum, ex quo ante ſecundas nuptias natus filius Joſephum appellaret Vitricum; rurſumque ex Auguſtino, quod Joſephus poſſit appellari pater Chriſti, meliori jure, quam ſi eum carnaliter genuiſſet. Mihi non vacat tricari de vocibus: quæro à Te, Pater Rev. Si Joſephus non habuiſſet com-

communes cum Maria progenitores, ſed plane alterius non ſolum familiæ, verum etiam tribus, imo nationis fuiſſet; daretur-ne ei patris titulus ex ſolo cum Virgine matrimonio, ſic ut is aliquid conferre potuiſſet ad declarandam genealogiam Chriſti, juxta intentum Euangeliſtarum?

81 Interim Delatores ipſos merito perſtrinxit Xaramilius num. 261 & ſeqq. notatque, eoſdem Latina mea verba non recte intellexiſſe. Evidentius autem id apparet ex Impoſtura quarta, ubi quod ego ſcripſi relative ad antecedentia, dicendo, *Quam certum eſt autem*, idque in modo conjunctivo; id referunt ipſi abſolute quaſi novam Periodum, *Quam certum eſt*, abſque conjunctione, idque in præſenti indicativo; quod, ſicut Vitrici nihil faciunt ad genealogiam privignorum, ſic progenitores, quos enumeraſſent Lucas & Matthæus, *ſunt ſolum* (ſono ſolamente) *progenitores S. Ioſephi, non Mariæ:* ubi oportuerat ſcripſiſſe *eſſent* (ſerian ſolamente). Eâdem nempe operâ ſeſe oſtendunt & interpretes imperitos, ſi non infideles, & malos grammaticos, etiam in ſua Caſtellana lingua. Scribentes enim, *aquellos progenitores que fuiſſen nombrados*, non poterant apte continuare periodum, niſi per verbum conjunctivi modi & temporis præteriti ſaltem imperfecti, *ſerian*. Deinde verba hæc, *Solius Ioſephi, non etiam Mariæ genitores*, ponunt Delatores poſt verbum *Sunt*, quaſi tales aliquos revera enumeratos dixerim; qui ſolum dixi, quod tales ſi fuiſſent ab Euangeliſtis numerati, ad Chriſti genealogiam certiſſimo non ſpectarent, ut clarum eſt.

82 Notabilior eſt Impoſtura quinta, ab eodem Xaramilio notata, & in hoc conſiſtens, quod ubi ego ſolum hypothetice dico; niſi iidem omnes doceantur fuiſſe Mariæ & Joſephi progenitores, non explicari difficultatem & obſcuritatem occurrentem in Chriſti genealogia; *adeoq; occaſionem præberi adverſariis veritatis, aut Euangeliſtas mendacii, aut Fidem noſtram falſitatis arguendi*, prout conſtat Julianum Apoſtatam alioſque feciſſe; ibi Delatores, in ſua Hiſpanica traductione, me faciunt dicere abſolute, quod *ſequendo communem explicationem, quæ datur Euangeliſtis, datur etiã occaſio inimicis veritatis, aut Euangeliſtas mendacii, aut fidem noſtram falſitatis arguendi.* Ad hanc traductionem merito ſtomachatur Xaramilius; &, Si hac ratione liceat accuſare, inquit, nemo in mundo ſecurus à calumnia erit. Pergit deinde varias accuſationis hujus impoſturas detegere; quod agentem operæ pretium fuerit tranſcribere, licet paulo prolixior futura oratio ſit.

83 Graviſſima, inquit, ea materia eſt; & ſicut Papebrochius quamcumque pœnam meruiſſet; ſi dixiſſet id quod ei imponunt Delatores ſui; ſic merito poteſt exclamare, contra perverſores ſui Latini contextus, tamquam contra falſos teſtes. In toto enim tractatu de genealogia Chriſti non invenietur veſtigium, nedum propoſitio abſoluta, qua dicat aliquis Jeſuita, quod ſequendo communem explicationem, quæ ſolet Euangeliſtis aptari, detur occaſio ipſos mendacii, aut fidem falſitatis accuſandi. Occaſionem illam ponit Papebrochius tantummodo in caſu conditionato, ſi Progenitores ab Euangeliſtis nominati, fuiſſent ſolum progenitores Joſephi, non autem & Mariæ. An forte communis explicatio, quæ Euangeliſtis aptatur, eſt, quod progenitores ab iis nominati ſolius Joſephi ſunt, non etiam Mariæ? Profecto, non. Omnino nullus Catholicus hoc dicit. Quo ergo vel Grammatico, vel Scholaſtico ſtylo (ſecundum quem, ut vulgo dicitur, *conditio nihil ponit in eſſe*) ac denique qua fiducia, Hiſpanice dicitur id, quod Papebrochius non ſcripſit Latine?

84 Interim triumphant Delatores, &

chartam implent exaggerando, quod, *S. Ioſephum eſſe vitricum Chriſti; Progenitores Ioſephi nihil facere ad genealogiam Chriſti; Euangeliſtas non ſatisfacere obligationi ſuæ; Dari occaſionem adverſariis veritatis Euangeliſtas mendacii & fidem noſtram falſitatis arguendi; propoſitiones ſunt, neceſſario conſequentes ex ſingulari opinione Papebrochii,* quod ſcilicet S. Joſephus fuerit patruus Mariæ. Sunt iſta formalia Delatorum verba, & omnia negantur. Negatur de vitrico; negatur de progenitoribus: quia cum ponitur Joſephus patruus Virginis, omnes ejus progenitores aſſeruntur eſſe avi proavique Mariæ & Chriſti. Negatur horribilis illa blaſphemia, quod Euangeliſtæ non compleverint officium ſuum: eos enim defendit Papebrochius, tam in eo quod dixerunt, quam quod tacuerunt, dirigente ipſorum ſcribentium calamos Spiritu ſancto. Ac deniq; negatur, eoſdem Euangeliſtas, quantum ex ſua parte fuit, dare occaſionem ſe arguendi de mendacio aut falſitate. Si propter conditionem poſitam à Papebrochio, ad melius proponendam & mox enodandam difficultatem; ſive, quia dicit quod occaſio talis improperii daretur, ſi Euangeliſtæ enumeraſſent progenitores ſolius Joſephi & non etiam Mariæ; judicant Delatores, quod Papebrochius abſolute affirmet, id eos feciſſe, & propterea mereatur tamquam hæreticus accuſari, vehementer falluntur. Quia autem cauſa tanti momenti agitur, non debent Patres Delatores indignari, quod ſibi reſpondeatur, oblitos ipſos videri interrogationum & conditionum, quas Sancti Patres Interpreteſque, tam in hoc ipſo quam aliis Scripturæ locis, ſolent uſurpare.

85 Canus lib. 2 de locis Theol. *Quid ergo facturi ſumus*, inquit, *qui, ut in proverbio eſt, lupum utraque aure tenemus? Si enim veteris inſtrumenti verſionem qua Eccleſia utitur, aſſerere & vindicare nitimur; arguimus non ſolum ſeptuaginta Interpretes commenti frigidiſſimi, ſed apertiſſimi etiam erroris Euangeliſtam: ſin Lucam defendere tuerique volumus, verſionem Scripturæ ſacræ, Eccleſiæ uſu decretiſque probatam, improbamus.*

Incidit in Scyllam cupiens vitare Charibdim. S. Ambroſius, in Cap. 3 Lucæ, occaſione Jechoniæ, ex cujus ſemine neminem regnaturum comminatus erat Deus, & tamen proceſſiſſe Chriſtum plerique volunt; *Quomodo*, inquit, *regnare promittitur* ab Angelo ad Mariam loquente, *nec oſtenditur? aut quomodo ex ſemine Iechoniæ nullus regnaturus dicitur per Prophetam?* Hæc eſt Ambroſii interrogatio. Videamus conditionem ſub qua exaggerat difficultatem, ita ſermonem proſequens: *Si autem Chriſtus regnavit, ex ſemine autem Iechoniæ Chriſtus eſt; Propheta mentitus eſt, mentita ſunt & Oracula.* Et paulo poſt: *Numquid ergo & ipſe mentitus eſt, qui regnare ſe dixit, quia non regnavit in terris? Quomodo eſt Scriptura, quæ & regnare eum dicit, & adſtruit non regnare?* Hic, inquit, *in abruptum diſputationis venimus, hæremus in vado, & quodam veritatis naufragio fluctuamus.*

86 Auguſtinus lib. 2 de Conſen. Euang. cap. 5, ubi de miraculo duplici panum multiplicatorum; *Si aliquis eorum*, inquit, *id dixiſſet* (de ſeptem) *qui de illis quinque panibus non dixiſſet, contrarius ceteris putaretur. Quis enim non exiſtimaret, unum idemque factum eſſe; non autem integre & veraciter, ſive ab illo, ſive ab aliis, ſive ab omnibus fuiſſe narratum: ſed aut illum pro quinque panibus ſeptem, dum falleretur, commemoraſſe; aut illos pro ſeptem quinque; aut utroſque mentitos, vel oblivione deceptos? Hoc & de duodecim cophinis & de ſeptem ſportis, opinaretur quaſi contrarium: hoc de quinque millibus & quatuor millibus eorum qui paſcerentur.* Deinde vero

ſolvit

ſolvit difficultatem, deſtruendo hypotheſim, & reſpondendo, eſſe diverſos duos caſus. Venerabilis Beda lib. 4 cap. 49 in 2 Lucæ, *Sed, ſi caro Verbi Dei, ſecundum carnem naſcentis, à carne Virginis matris pronuntiatur extranea; ſine cauſa venter qui eam portaſſet, ubera quæ lactaſſent, beatificarentur.* Conditio iſta adeo longe abeſt ad probandum errorem in Beda, ut è contrario erroris convincat Eutychem. Excellentiſſ. D. Thomas de Rocaberti, nunc Generalis Inquiſitor, tom. 2 lib. 4 Apologiæ num. 711, agens contra quoſdam, ex Scripturis conantes Chriſto dominium temporale adimere: *Id adeo verum eſt*, inquit, ſcilicet Chriſtum tale dominium habuiſſe, *ut jure optimo dicere valeamus, negare Chriſti dominium in temporalibus, eſſe contra ſacram Scripturam, mendaceſque reddere tot Prophetas; Angelum & Apoſtolos, imo & ipſum Dominum, qui tamen veritas eſt & vita, id apertiſſime teſtantes.*

87 Verum quid me fatigo, referendis ſimilibus conditionatis particularium Doctorum propoſitionibus; cum ipſas toties reperiamus in ſacris Scripturis? Hinc nempe proponitur difficultas, & ratio dubitandi, cum ea omni qua poteſt energia; inde, ſolutio ejus ſive inconvenientia quæ inde ducitur, atque ita efficacius probatur intentum. E. G. Intendit Euangeliſta Joannes, Epiſt. 1 cap. 1. perſuadere nobis, ut credamus peccatores nos eſſe, & ait: *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt.* Et mox infra: *Si dixerimus, quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum* (Deum) *& verbum ejus non eſt in nobis.* Et ipſe Chriſtus Joannis 8: *Si ego glorifico meipſum, gloria mea nulla eſt.* Et infra: *Si dixero, quia non ſcio eum; ero ſimilis vobis, mendax.*

87 Eſtne porro aliquis tam amens, ut audit S. Ambroſium, S. Auguſtinum; Interpretes fere omnes, & S. Joannem Euangeliſtam, imo Chriſtum ipſum arguere, dum tranſeunt ad ſenſum abſolutum ab eo quod ſolum ſub conditione dixerunt? Minime vero. Atqui hic eſt caſus Papebrochii, & ſolum in ſenſu ſic conditionato loquitur. Quando enim dicit, quod progenitores relati ab Euangeliſtis, ſi fuiſſent ſolius Joſephi & non etiam Mariæ, nihil facerent ad genealogiam Chriſti, dareturque occaſio arguendi Euangeliſtas falſitatis; magnam unam veritatem pronuntiat, quam nemo Catholicus unquam negaverit. Quia autem iidem progenitores ſunt conſanguinei Joſephi & Mariæ, & in ſententia Papebrochii tam arcte utrique junguntur, quantum deducitur ex neceſſitudine patrui atque neptis inter ſponſos, de quibus agitur; genealogia Chriſti per genealogiam Joſephi manet ſolidiſſime comprobata, nec minori cum efficacia, quam id præſtet opinio, quæ illos inter ſe facit cognatos patrueles; conditio autem atque difficultas, quæ in verificanda genealogia prædicta offerebatur, omnino evaneſcit.

88 Atque hic notandum eſt gratioſum quid; videlicet, quod cum Papebrochius, loquens de inconvenienti, quod ſequeretur, & de occaſione quæ daretur, ſi verum foret id, quod ibidem ſub conditione præmiſerat; dicens, *Adeoque occaſionem praberi*; ipſum *Adeoque*, in linguam Caſtellanam ſic traducunt: *Et ſequendo communem explicationem, qua datur Euangeliſtis.* Hæc enimvero transferentium licentia maxima eſt: quia conjunctio *Adeoque*, deberet exponi Hiſpanicè, *y conſeguiente* (*& conſequenter*) vel *y con eſto* (*& cum hoc*), atque in tali ſignificatione refertur ad aliquid immediate præcedens. Cum autem id quod apud Papebrochium immediate præcedit, non ſit *communis explicatio, qua datur Euangeliſtis*

ſed

(de hac enim nullum omnino fit verbum) ſed ſola conditio, ſi fuiſſent progenitores ſolius Joſephi & non etiam Mariæ; hinc fit, ut Papebrochius, inde ductam inconvenientiam atque occaſionem, non referat ad explicationem communiter ſolitam Euangeliſtis dari, ſed ad ſolam conditionem, quæ numquam fuit completa, & qua dumtaxat uſus fuit ad imitationem ipſius Chriſti, Joannis Euangeliſtæ, aliorumque ſupra relatorum Auctorum, ad probandum id quod dicunt Euangeliſtæ. Oſtendant nunc porro Delatores, qua facultate uſi ſint ad Latinum Papebrochii contextum ſic Hiſpanice reddendum; & unde didicerint particulam *Adeoque*, ſignificare *communem explicationem, quæ datur Euangeliſtis.*

90 Inſuper ad verba, *Occaſionem præberi &c.* Hiſpanice reddenda, utuntur Delatores hac conſtructione, *Datur etiam occaſio inimicis &c.* Non hoc dicit Papebrochius, ſed quod *daretur etiam occaſio &c.* Dicere, *Datur occaſio*, eſt dicere id quod actu fit, tranſeat. Sed dicere, *Daretur occaſio*, eſt ſolum dicere id quod fieret, ſi conditio impleretur, ſub qua quid ponitur. Ergo ſi Papebrochius loquitur ſub conditione prædicta, utiturque præterito conjunctivi imperfecto, quo modo dicit *Numerarentur*; & , ſi oratio ejus Latina ſic diſpoſita ſit, ut exigat infinitivum *Præberi*; per quam regulam Grammaticæ ſic conſtruunt traductionem; ut dicant *Datur*, & non *Daretur*? Cum tali interpretationis genere; ſaliendo à conditionato ad abſolutum; & ponendo Hiſpanicas voces, quibus Latina nulla reſpondeat; neque ſancti Doctores, neque ipſamet Scriptura ſacra manebit ab accuſationibus ſecura. Judicet igitur Lector, an æquum ſit, ut alienos contra Grammaticam errores luat Papebrochius, cum ſuæ circa fidem famæ diſpendio.

91 Nova quoque impoſtura præmiſſis accedit fol. 15, ubi Delatores contra Papebrochium adſtruunt, quod *præſumit dicere, per iſtam Reſponſionem, quod Ioſeph & Maria erant ejuſdem Tribus, adeoque ſufficiat genealogia unius, ut utriuſque genealogia intelligatur, nihil effecerunt ſancti Patres.* Tum accuſationem ſuam proſequendo dicunt, quod ſola Grammatices Poëticeſque ſcientia inſtructus abſque Theologia, *nihil omnino curavit diſcere, quid ſenſerint Euangeliſtæ, Apoſtoli & ſancti Patres: ſed omnibus illis contemptis, ſuum unius ſenſum certiorem eſſe duxit, depravando ſententias.* Neque hoc contenti Delatores, etiam in caput Papebrochii jactant, quod *Sancti Patres omnes unanimes, omnes idem ſentientes, omnes iiſdem verbis uſi, nihil effecere: nullaque eorum habita ratione ipſe eos deſerit, eorumque doctrinam impugnat, & conatur fundare contrariam, atque inducere nos, ut ſequamur omnes errorem unum particularem, dimiſſis ſanctis Patribus.* Concludunt denique: *Itaque poterit quivis dicere, quod Papebrochius ſic ſcribendo, procedat cum periculo ſalvationis æternæ, ſecundum morem ſacrilegum hæreticorum & ſchiſmaticorum.* Non poteſt vehementius intorqueri accuſatio, neque horribiliora crimina concipi, quam ſint ea, quorum reus agitur Papebrochius, propter hæc ejus verba, ab antecedentibus conſequentibuſque revulſa, *Nihil hac reſponſione ſancti Patres effecere.*

92 Reſpondeo hanc eſſe unam ex ſolennioribus impoſturis, quæ contra ſcriptorem Catholicum fuerunt unquam fabricatæ. Mutilatur Papebrochii oratio membris ſuis omnibus, de medio præſcinduntur verba paucula; & horum tota ſignificatio ſic pervertitur, ut ubi ille ſequitur doctrinam & expoſitionem ſanctorum Patrum, per ipſos ſolvendo difficultatem propoſitam, eorumque doctrinam quam maxime

ximè illuſtrando ; ibi fingatur prorſus contrarium facere, quàm hactenus facere eum vidimus. Ipſum audiamus. Tom. 3 Martii fol. 9, & in Apparatu ad Conatum fol. 31; utrobique num. 22, incipit tractare de genealogia Chriſti; appendit obſcuritatem ſub qua Spiritus ſanctus eam tradi voluit, ad gloriam ſuam noſtramq; utilitatem: exponit, ſicut omnes Interpretes faciunt, difficultatem in eo ſitam, quod Euangeliſtæ nobis tradant genealogiam Joſephi, cujus naturalis filius Chriſtus non fuit. Difficultatem exaggerat per hanc conditionatam, quod, ſi progenitores Joſephi non fuerunt etiam progenitores Mariæ, nihil illi faciant ad declarandam genealogiam Chriſti ; quemadmodum genealogia vitrici nihil facit ad genealogiam privigni; quodq; tali caſu daretur occaſio arguendi Euangeliſtas. Hæc eſt difficultas, quam proponit Papebrochius; tum vero ad ejus ſolutionẽ ſic procedit loco præcitato:

93 *Occurrere quidem ſanctos Patres, una fere oratione omnes; ex eadem Tribu Mariam cum Ioſepho fuiſſe, indeque conſtare communem eſſe genealogiam amborum: à juſtitia enim laudari Ioſephum, quam minime tenuiſſet, ſi, contra præceptum Legis, aliunde quàm è Tribu patris ſui uxorem duxiſſet. Hic autem non alia lex poteſt afferri, quam quæ occaſione filiarum Salphaad lata, intelligenda eſt de ſolis puellis, hereditatem paternam in ſolidum cernentibus; & reciproce ad eos ſolos viros ſe intendit, qui talibus puellis proxima agnatione jungebantur, ut Scripturarum hiſtoriis pluribus manifeſtum eſt.* Hinc porro ſequitur accuſationis argumentum, eoque majori attentione opus eſt ad ea quæ præceſſere: Papebrochio diſcurſum ſuum ſic proſequente: *Quare nihil ea reſponſione ſancti Patres effecere, niſi velut res ex veteri traditione certa haberetur ; caſum legis prædicta in B. Maria contigiſſe, quæ unica Ioachimi proles atque heres, debita fuerit Ioſepho, agnoto tam propinquo, ut idem omnino eſſet, & eſſe intelligeretur, Mariæ vel Ioſephi genealogiam texere.*

94 Nunc quæro. Is qui ſic loquitur, impugnatne ſanctos Patres, an ſequitur? Qui dicit, quod ſancti Patres per ſuam reſponſionem fecerunt, ut antiqua traditio eſſe exiſtimetur, habeaturque res certa, quod in matrimonio Joſephi cum Maria obſervatum perfecte fuerit id quod mandavit Deus; contradicitne ſanctis Patribus, an vero eoſdem interpretatur, illuſtrat, & defendit? Sancti Patres ponunt difficultatem in deducenda genealogia Joſephi: ponit etiam Papebrochius. Sancti Patres illam ſolvunt: ſolvit etiam Papebrochius. Modus quo eam ſolvunt ſancti Patres eſt dicere, quod Joſeph & Maria fuerint ejuſdem Tribus: idem dicit Papebrochius ; atque intra eamdem Tribum tranſit ad eamdem utriuſque familiam, per quod conſanguinitas vehementer creſcit. Ad hoc, etiam probandum, citat legem latam Numerorum 36, & dicit, quod vi legis hujus Domina noſtra, quia erat unica filia & heres ſui patris, obligabatur nubere Joſepho, tamquam proximo agnato; & quidem in tali gradu, ut referre genealogiam ejus ſit referre genealogiam Mariæ, & conſequenter ipſius Chriſti. Totum hoc Papebrochii eſt: & nihilominus eum, qui tantum dicit in favorem ſanctorum Patrum atque Euangelii, volunt Delatores ſui loqui contemptim de ſanctis Patribus atque Euangeliſtis, more hæreticorum & ſchiſmaticorum.

95 Dicunt etiam de illo, quod *depravat ſententias*: cum tamen tota hæc accuſatio non aliunde procedat, quàm ex Papebrochiana per ipſos truncata ſententia. Vere deprehenſi tenemur neceſſitate præciſa, ponendi ob oculos induſtriam Delatorum. Verba Papebrochii ſunt quæ retulimus ſupra: *Quare nihil ea reſponſione effecerunt ſancti*

ĉti Patres, niſi velut res ex veteri traditione certa haberetur, caſum legis prædicta in Beata Maria contigiſſe &c. Quid hic agent Delatores, ut aliquid accuſent? Non aliud, quam ut referant primam lineam verborum Papebrochii, & quatuor lineas ſequentes omittant. Referunt ſolam hanc vocem *Nihil*, quæ tamen eſt connexa particulæ *Niſi*, tam per ſe, quam per adjuncta cetera in reliquo contextu, determinante ſignificationem iſtius *Nihil*; ſic ut per ipſum aliud non dicatur, quam quod dixerunt ſancti Patres; Delatores autem ſuſtulerunt iſta omnia, adhæſeruntque ſoli *Nihil*.

96 Si talis accuſandi ratio tolerabilis eſt, nullius unquam innocentia ponetur extra periculum calumniæ. Major eſt auctoritas unius Euangeliſtæ, quam ſit omnium ſanctorum Patrum: & tamen S. Auguſtinus lib. 2 de conſenſu cap. 6 dicit: *Lucas autem, niſi illud de parvulo, quem conſtituit ante diſcipulos imitandum, cum ſua magnitudine cogitarent, nihil hoc ordine ſervato commemorat.* His verbis non contemnit Lucam Auguſtinus, neque dicit quod efficiat nihil: nemo interim hunc ſtylum Auguſtini carpſit. Numquid tamen dicit, *Nihil commemorat*? Maxime. Sed addidit particulam *Niſi*, per eamque id explicat, quod Euangeliſta narravit. Applicetur hæc ſolutio Papebrochianis *Nihil* & *Niſi*: nec unum adducatur ſine altero.

97 Idem Auguſtinus ubi ſupra cap. 3, ad verbum *Gignere*, ſic loquitur: *Quo verbo Apoſtolus ſæpe uti non ad aliud intelligitur, niſi ad diſcernendum unigenitum ante omnem creaturam.* Si auferatur hinc iſtud *Niſi* cum verbis ſequentibus, imputabitur Sancto abſurdiſſima ſententia, reſpectu ejus quod immediate præceſſit. Apoſtolus 1 Cor. 8 ait; *Nullus eſt Deus, niſi unus.* Si Apoſtolo tollat impietas ſuum *Niſi unus*, imponeretur ei graviſſima hæreſis, negans Deum eſſe. Hujus formæ poſſem ex Scripturis & ſanctis Patribus exempla adducere infinita, & periodos integras, ubi voces *Nihil* & *Niſi* faciunt veriſſimum ſenſum, falſiſſimum ſi ſeparentur. Conſiderent igitur Delatores, quiſnam depravet ſententias, & ſcribat cum ſummo animæ ſuæ periculo; & utrum Papebrochius, qui Latine conjungit *Nihil* & *Niſi*; dum tali conjunctione, adeo uſitata in Scripturis & Patribus, utitur, inſiſtat veſtigiis hæreticorum & ſchiſmaticorum.

98 Legatur Photius Codice 225, & invenietur quomodo Sancti Eulogius Alexandrinus & Baſilius exclament contra Severianos, Tritheitas, Valentinum atque Neſtorium, propter ejuſmodi formam accuſandi per ſententias mutilas. Legatur Origenes lib. 2 contra Celſum, qui accuſaverat ipſiuſmet Chriſti verba, non ſimul, ſed diviſim accepta. Legatur S. Hilarius paulo poſt initium libri de Synodis, ubi queritur, accuſatum ſe ex ſolo ſuæ orationis principio, abſque reſpectu ad reliquam dictionem. Legatur denique Apologia Apuleji ſub finem fol. 232, ubi accuſatorem ſuum & mutilatorem ſuarum ſententiarum ſic aggreditur: *Si litteræ, ita ut paſſim vocales dicuntur, etiam propriam vocem uſurparent; ſi verba, ita ut Poëtæ ajunt, pennis apta vulgo volarent; nonne cum primam epiſtolam illam Ruffinus mala fide excipiens, pauca legeret, multa & meliora ſciens reticeret, nonne tunc cetera litteræ, ſceleſte ſe retineri, proclamaſſent? Totum forum tumultu compleſſent: ſe quoque à Pudentilla miſſas, ſibi etiam quæ dicerent mandata. Improbo ac nefario homini, per alienas litteras falſum facere tentanti, ne auſcultarent; ſibi potius audirent: Apulejum magica, non accuſante Pudentilla, ſed accuſante Ruffino, abſolutum.*

99 Iidem Delatores fol. 16 verſo, expendunt hæc Papebrochii verba. *Etſi id nemo*

nemo explicaverit; accuſantque eum arrogantiæ, qua Luthero aſſimiletur:& fol. 17 ei adſcribunt, quod dixerit *Sanctorum Patrum neminem iſtam Chriſti genealogiam explicuiſſe*. Reſpondeo, hanc eſſe alteram impoſturam, continuativam priorum. Diverſas res duas tractat Papebrochius. Prima eſt, quod genealogia Joſephi eadem ſit quæ Mariæ, idque probatum relinquit ex Lege in libro Numerorum, ex juſtitia Joſephi, & ex eo quod auctoritate Sanctorum atque vetuſta traditione pro certo teneatur, matrimonium fuiſſe contractum in eadem Tribu inter proximos agnatos. Secunda, in quo conſanguinitatis gradu idem ſit, genealogiam unius atque alterius retuliſſe. *Qua autem ratione idem?* & reſpondet, præcitato ſæpius num. 22, quod *hoc, tamquam vulgo notum, in populari conſcientia relinquentes, ſcriptis ſuis intexere divinitus prohibiti Euangeliſtæ ſunt, in quo ſcrutando poſterorum conflictaretur diligentia, fides exerceretur credendo.* Tum ſubjungit diverſitatem opinionum; ex omnibus autem eam ſibi maxime arridere profitetur, quæ omnes progenitores Joſephi tenet etiam eſſe progenitores Mariæ: quia ſic declaratur, quam legitime Patres intulerint genealogiam Mariæ, & per conſequens Chriſti, ex genealogia Joſephi. Hinc procedit Papebrochius, & ait, non potuiſſe eoſdem eſſe omnes utriuſque progenitores, niſi virgines ſponſi fuerint inter ſe, vel germani frater ac ſoror (quod dici nequit) vel patruus & neptis: alias enim in genealogiam eſſent inducendæ perſonæ, ad Chriſtum, ſecundùm carnem ex ſola Virgine Maria natum nihil pertinentes: ac denique concludens, *Ex quo*, inquit, *juſtiſſime elicit Poſſinus, Sanctos Patres, ea quam diximus reſponſione, ſibi praiviſſe ad dicendum, B. Mariam ex Ioſephi fratre natam eſſe, etſi id nemo explicaverit*: id eſt, etſi eorum nemo individualiter expreſſerit iſtum conſanguinitatis gradum.

100 Hæc ſunt formaliſſima Papebrochii verba. Ubinam vero arrogantia Lutheri? ubi illud, *Nemo Patrum explicuit Chriſti genealogiam?* Tantùm dicere quod parentela patrui ac neptis, non inveniatur ab aliquo Sanctorum Patrum expreſſe ſignata, ſed quod ex eorumdem doctrina & forma concludendi id ſequatur, eſtne hoc contemnere illos, & parvi facere quidquid ſuper Euangelio commentati ſunt? Neutiquam profecto: ſed ita accuſare, eſt torquere & pro arbitrio applicare expoſitioni Euangelii abſolute, quod Papebrochius limitat & reſtringit ad omiſſam ſpecificationem determinati gradus, probando *ex Ioſephi fratre natam eſſe Mariam, etſi id nemo explicaverit.* Dicere, ut dicunt Patres, Joſephum & Mariam fuiſſe ex eadem Tribu & ideo unius genealogiam eſſe genealogiam alterius, eſt loqui ſub aliqua generalitate terminorum. Ex iſta univerſalitate educere gradum conſanguinitatis determinatum & ſingularem, cujus cauſâ habeatur, quod patrui & neptis eadem ſit genealogia, non eſt deſtruere vel contemnere terminum univerſalem; ſed hoc uti, ad determinandum ſingularem qui defenditur. Hoc facit Papebrochius: & hoc volent Delatores eſſe crimen Lutheri?]

101 Hactenus P. Xaramilius, qui porro pergit excutere accuſationem temeritatis, à me (ut volunt) ſanctis Patribus impactæ, aliaque jam ſatis ex epiſtola Doctoris Jordi refutata § 2, neq; hic iteranda à me, qui nec hic quidem voluiſſem tranſcribere evictionem tot impoſturarum, in uno alterove Delationum foliculo circa unum punctum inductarum, niſi hoc exemplo debuiſſem patefacere, quanto volumine opus foret, ſi neceſſe mihi eſſet, vel Tuas, Rev. Pater, coram Apoſtolica Sede Accuſationes contra me illatas, vel Hiſpanorū tuorum Delationes coram S. Inquiſitionis tribunali expoſitas

minutim excutere ſingulas. Simul etiam oſtendere volui, non eſſe de libris, Latine ſcriptis, audiendos Delatores, alia quam Latina lingua loquentes; nimis enim quam facile talibus contingere, ut pro ſuo criminandi ſtudio aliud pro alio, vel aliter quam originaliter ſcriptum eſt, efferant; & Qualificatoribus Judicibuſque, etiam non imperitis neque parum attentis, imponant, culpantes quæ fuerant imprimis laudanda. Utinam ſacri iſtius Tribunalis Præſides perſuaderi ſibi patiantur, ut his exemplis compertam habentes Accuſationis totius vanitatem, ne dicam malignitatem; atroci quod illa elicuit Decreto, ſi non abolito, ſaltem ſuſpenſo, libros noſtros reſtitui jubeant, atque tantiſper verſari inter eruditorum manus (vulgo enim indiſcreto & facile ſcandaliſabili impreſſi non ſunt) donec omnia fuerint diſcuſſa maturius, & cum ea temporis atque judicii mora, quam meretur cauſæ gravitas, librorum magnitudo, eorumque hactenus toto Chriſtiano orbe æſtimata utilitas, atque ipſimet nunc ſummo Inquiſitori D. Roccaberti, in ſua Apologia pro auctoritate Pontificis, ſæpe probata.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius multa alia contra communem Eccleſiæ ſenſum, & Euangelicam hiſtoriam, abſque ulla veri ſpecie aut apparentia, pro ſuo captu, aſſeveranter aſſerit: ac primo, baptizatum Chriſtum anno 30 ætatis completo.

RESPONSIO.

102 Accuſationis titulum ſumo ex verbis, ſparſis per primos quinque numeros Appendiculæ; quos equidem utpote momenti levioris propoſueram differre in aliam occaſionem, à poſtremis gravioribuſque refutandis exorſus; ne tamen me inter Reliquatarios ſcribas, placet dimittere nihil à Te accuſatum, Rev. Pater, ſed quantumvis obiter indicata, breviter ſaltem refutare.

103 Primum quod hic accuſas eſt, me in *Epiſtola conſultatoria ad Poßinum*, in Apparatu ad Conatum num. 1 dicere, quod *baptiſma Chriſti contigerit anno ætatis ejus trigeſimo expleto*: cui aſſertioni repugnet Auguſtinus, lib. 2 de doctr. Chriſt. c. 128, dicens, *Annorum quidem fere triginta baptizatum eſſe, retinemus auctoritate Euangelica.* Epiſtola illa tota (ut præfert Titulus) conſultatoria eſt, nec definit quidquam, ſed ſolum conſiderandum proponit; ſicut etiam probant hæc ſynopſis marginalis verba: *Quæritur, an ſuſtineri nequeat, Chriſto annum 30 fuiſſe completum, cum baptizaretur, textu Græco Lucæ id non vetante; ſed potius ſuadente.* Tum ordior ab eo Lucæ loco, *qui ſolus, vel nullus* (ut ibi loquor) *definire poterat*, id de quo dubitabam. *Et ipſe Jeſus* (cujus baptiſmum jam retulerat Euangeliſta) *erat incipiens quaſi annorum triginta*, Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος: ubi id quod Euangeliſta dixerat ὡσεὶ, vulgata reddit *Quaſi*, & Auguſtinus reddidit per adverbium *Fere*. Habeſne aliquid amplius, Rev. Pater, ex Patribus vel Scriptura? Omnino nihil. Audi ergo, & diſce aliquid ſupra Grammaticæ tirones ſapere. Docebit hoc Te Henſchenius

nius, minime Tibi erubeſcendus Magiſter, utpote à puero etiam ſupra Magiſtros ſuos Græca intelligens, ex diſciplina Bollandi, primi ſui inſtitutoris antequam Societati nomen daret.

104 Is jam quinque annis ſeptuagenario major, ante Tomum I Aprilis pag. 38, agens de die & anno mortis S. Ambroſii, quem Paulinus in ejus Vita ait, poſt Theodoſii Imperatoris obitum, *fere triennium* ſupervixiſſe; oſtendit, quod particula Latina FERE, & Græca ὡσεὶ, paſſim apud omnes iſtius temporis ſcriptores idem ſignificat, quod *Circiter* & *Quaſi*; adeoque indifferens eſt, æque ad exceſſum, quam ad defectum definiti temporis ſignificandum. „ Hoc ut probetur, inquit, evidenter,
„ vel unicus ſufficit, qui tum vivebat, S.
„ Hieronymus (Auguſtino ſenior) ſcilicet
„ in tranſlatione Euangelii S. Lucæ &
„ Actuum Apoſtolorum ex Græco in La-
„ tinum, ubi indifferenter particulam ὡσεὶ
„ reddidit, *Fere*, *Quaſi*, *Circiter*. Lucæ 3. *Ieſus*
„ *erat incipiens* QUASI *annorum triginta*,
„ Lucæ 5, ſaturati ſunt panibus *viri* FERE
„ *quinque millia*. Lucæ 23 in paſſione Chri-
„ ſti, *erat hora* FERE *ſexta*, *& tenebræ fa-*
„ *ctæ ſunt*. Actorum 2 poſt acceptum Spi-
„ ritum ſanctum & ſermonem Petri, diſci-
„ pulis ſunt *appoſitæ animæ* CIRCITER *tria*
„ *millia*. Act. 5 conſenſit Theodæ *nume-*
„ *rus virorum* CIRCITER *quadringentorum*.
„ Act. 19, à Paulo baptizati ſunt Epheſi,
„ *omnes viri* FERE *duodecim*. Omittimus
„ plura recenſere, cum hinc ſatis liqueat,
„ eamdem particulam Græcam ὡσεὶ, pro
„ libitu à S. Hieronymo Latine redditam,
„ *Quaſi*, *Fere*, *Circiter*: quod idem eſt ac
„ ſi alia phraſi diceretur, *Plus minus*, aut
„ *Præter propter*.

105 Nolim equidem eam ſignificationem ſic ampliare, ut, in propoſito de Chriſti ætate caſu, extendere ſe poſſit ad tres quatuorve annos ultra trigeſimum, ſicut fecit Natalis Alexander, in ſua, quam paradoxam cenſui cenſeoque ſententia. Quin tamen ad menſes pauculos extendi τὸ ὡσεὶ poſſit, quando ita melius procederet Chronologia; nullus dubito. Ego hac de re nihil adhuc certi definivi, neque forte definiam etiam tunc cum Conatum meum recudendum dabo. Accuſatores Hiſpani hic non hæſerunt, quando in primo Delationum ſuarum libro (quem, licet anno 1691 excuſum & Inquiſitioni oblatum, Paternitati Tuæ, anno 1694 iſtam Appendiculam edenti, necdum viſum fuiſſe, vel hinc intelligo) veluti errorem hæreticum vel hæreſi proximum traducunt, à fol. 6 & deinceps, quod ad prædicta verba Lucæ, *Erat Ieſus incipiens quaſi annorum triginta*, illos annos dicam reſpicere initium prædicationis. Ad hoc autem pridem reſpondit P. Xaramillius prælaudatos num. 32 libelli ſupplicis quem Regi Catholico oblatum à P. Antonio Beltran Provinciæ Procuratori dixi, ubi ſic diſcurrit:

106 „ Id tantum videtur illis piaculum,
„ ut aſſerant. Papebrochium non admit-
„ tere Euangelium S. Lucæ, prout legi
„ ſolet ab Eccleſia; nec eſſe textum, ver-
„ ſionem, vel ſanctorum Patrum aliquem,
„ qui placeat Papebrochio. Multum fal-
„ luntur Delatores iſti, & eâdem quâ quid-
„ libet aſſerunt, facilitate; convincuntur
„ de falſitate. Fr. Ferdinandus Orius, Ordi-
„ nis Mercenariorum Divæ Virginis, de
„ Tertulliano cap. 5, diſcurſu 17 §. 3 fol. 72,
„ textum interpretatur eodem modo quo
„ Papebrochius: *Ieſus* (inquit) *erat inci-*
„ *piens, hoc eſt, operari & docere & Eccleſiam*
„ *congregare*, *quaſi annorum triginta*; citat-
„ que eamdem in rem Calixtum Placenti-
„ num. Cardinalis Toletus hæc habet: *In*
„ *hujus loci intelligentiâ magna eſt contro-*
„ *verſia inter antiquos etiam Patres*. Et in

„ margine: *Patres* (inquit) *diverſis modis*
„ *ſuperiorem ſententiam legunt.* Et Annota-
„ tione 54, agens de eodem illo partici-
„ pio *Incipiens*, dicit: *Varii igitur ſunt Do-*
„ *ctores in connectendo hoc participio atque*
„ *interpretando. Quidam ſeparant ab anno-*
„ *rum numero in hunc ſenſum, Ieſus erat*
„ *incipiens, cùm eſſet quaſi triginta anno-*
„ *rum.* Et cum Origene, Clemente Alexan-
„ drino, Juſtino & Euthymio dictus Cardi-
„ nalis ſequitur hanc ſententiam: *Mihi* (in-
„ quit) *in hac parte accommodatior & ve-*
„ *rior viſa eſt ſententia, ſi participium di-*
„ *vidatur ab annis, ſenſuſque ſit juxta Vulga-*
„ *tam is, quem in Commentario explicui-*
„ *mus.* Senſus autem, quem in Commenta-
„ tio explicuit, is eſt, quod Chriſtus mani-
„ feſtare ſe cœperit mundo, *incipiens, id eſt,*
„ *ſuam manifeſtationem exorſus eſt*, citatis in
„ hujus ſuæ ſententiæ confirmationem duo-
„ bus ſacræ Scripturæ textibus, atque textu
„ Græco. Addit in eâdem Annotatione 54
„ Toletus, quod, ſi τὸ *Incipiens* intelligatur
„ necti cum annis (prout volunt Delato-
„ res) *incongrua nimis ſit locutio. Incipiebat*
„ *eſſe quaſi 30 annorum: ſuperfluit enim par-*
„ *ticula* QUASI.]

107 Hæc Xaramilius: ego inſuper notaveram, nec Græce nec Latine dici ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος *Incipiens annorum triginta*, pro eo qui *eſt incipiens* ſive *incipit agere annum ætatis trigeſimum*; proinde Hieronymo, utriuſque linguæ ſcientiſſimo, non videri imputandum, quod vel tam incongrue Lucam intellexerit, vel ejus verba tam barbare tranſtulerit. Contra hanc obſervationem fruſtra invehuntur Delatores: licet enim interpreti, ex una in aliam linguam vertenti, multum debeat indulgeri; non eſt tamen in ipſum originarium textum recipiendus ſolœciſmus, ubi abſque eo poteſt haberi clarus & liquidus ſenſus, ſicut haberi poteſt in caſu. Vehementer etiam invehuntur in licentiam, quam in ordine ad propoſitam quæſtionem petebam tantiſper à Poſſino, quem conſulebam, his verbis; *Hoc mihi ſi conceſſeris, & τὸ* incipiens *permiſeris tantiſper* (nota bene) *ſeponi à textu, velut ad noſtram quæſtionem impertinens.* Ubi nota; quod quæſtio nobis fuerat, utrum pro manutenenda Æra vulgari, ſic ut is annus, quem à nativitate Chriſti primum numeramus, etiam reipſa primus fuerit vitæ ejus, & ſic anno 33 tam Æræ quam ætatis mortuus ſit Chriſtus, uti defendit Poſſinus contra Henſchenium, docentem ex Auguſtino aliiſque Patribus multis, mortuum fuiſſe Chriſtum *duobus Geminis Conſulibus*, id eſt anno 29 Æræ vulgaris. Iſto autem poſito, quærebatur porro, utrum cum Poſſini & communi ſententia ſubſiſtere non poſſit, quod cœperit prædicare Chriſtus anno 31 inchoato.

108 Ex talibus præmiſſis, quis non intelligat, peti licentiam ſeparationis puræ mentalis, & tantiſper faciendam, donec & mentem Euangeliſtæ, & meam clarius expoſuero; quod fieri toties ab Interpretibus ſacræ Scripturæ neceſſe eſt, quoties contextus verborum obſcurior poteſt illuſtrari per aliquam verborum ſeparationem vel tranſpoſitionem. Nihil hic Tridentini decretis, nihil ſanctionibus ſacræ Congregationis contrarium. Solum enim vetant, in libris Scripturæ, ut nunc ex vulgata verſione habentur, dum imprimentur, quidquam mutationis facere vel in minimo apice, quantumcumque veroſimili clarioris expoſitionis prætextu. Sic in illo Joannis 1 ℣. 34; *Sine ipſo factum eſt nihil, quod factum eſt, in ipſo vita erat*; nemo auſit pro commate inducere punctum, vel aliter diſtinguere Verſus, ut imprimi Euangelium Joannis ſic faciat: *Sine ipſo factum eſt nihil, quod factum eſt. In ipſo vita erat:* vel ſic, *ſine ipſo factum eſt nihil.* * *Quod factum eſt in ipſo vita erat.* Noluit enim alterutrum

fieri

Digitized by Google

fieri Eccleſia; ſed maluit interpunctionis veteris, licet ambiguæ, formam retinere; quia noluit alterutri ſic vel ſic exponentium ſententiæ præjudicare: quo tamen non obſtante, quilibet Sacerdos Miſſam celebrans, non ſolum mentaliter ſibi proponit eam quam magis probat interpunctionem, ſed etiam pronuntiando exprimit.

109 Rurſum Geneſeos 13 ℣ 10, *Vidit* (Lot) *omnem circum regionem Iordanis, quæ univerſa irrigabatur, antequam Dominus ſubverteret Sodomam & Gomorrham, ſicut Paradiſus Domini & ſicut Ægyptus venientibus in Segor.* In hunc autem locum ſcribens noſter Cornelus à Lapide, dimiſſa obvia & communiori acceptione, quaſi dicatur regio Jordanis irrigari, *ſicut ea pars Ægypti qua itur in Segor;* aliam valde diverſam affert & præfert, velut *magis aptam ac genuinam*, qua τὸ *venientibus in Segor* referatur, non ad τὸ *ſicut Ægyptus*, ſed ſuperius ad τὸ *regionem Iordanis*, quaſi ſic porro legeretur, *quæ univerſa irrigabatur venientibus in Segor*, mente ſcilicet transferendo verba iſtæc ultima ad priorem ipſius verſus partem, & ſeparando ab iis quibus aliàs videretur cohærere. *Quaſi dicatur*, inquit ille, totum verſum paraphraſtice exponens, *Tota Pentapolis ante ſubverſionem, maxime à loco in quo tunc erat Abraham, eundo verſus Segor, irrigua erat & fertiliſſima; ſicut Paradiſus & ſicut Ægyptus, quam Nilus fæcundat.* Et ne talis expoſitio ſingularis ipſiuſque Cornelii propria videatur, citantur, *S. Auguſtinus, Cajetanus, Pererius.*

110 Ad illam opus fuiſſe novo commate, ſaltem mente concepto, poſt nomen *Ægypti*, palam eſt: an autem propterea quiſquam velit Cornelium, cum ſuo Auguſtino aliiſque, comparare hæreticis, reumque ſiſtere Tribunalibus ſacris, ut corruptorem Scripturarum; qualiter me comparant & ſiſtunt Delatores? Tu quidem hic brevior mitiorque, Pater Rev. ſatis habes concludendo ſcribere, quod *Papebrochius reprehendit Euangeliſtam, dicens; Mihi nec Latine ſic loqui placeret, nedum ſcribere, Incipiens annorum triginta.* Non reprehendo, ſed defendo Euangeliſtam Græce, & Interpretem Latine ſic loquentes, ut neutra in lingua agnoſci debeat ſolœciſmus, ſi bene comprehendatur verborum textura; quæ in alio ſenſu non tam commoda, & prorſus barbara eſt. Quare Xaramilius præcitatum diſcurſum ſuum merito claudit his verbis, quæ & Tu Tibi applices velim, Rev. Pater:

111 „ Videant nunc Delatores, quâ ratione affirment tamquam certum id, quod „ omnino dubium eſt & controverſum. „ Quomodo negent textum Græcum, qui „ reverà exſtat; quemque citant alii. Quomodo graves adeo Doctores eamdem „ ſequantur diviſionem, eumdemque interpretandi modum, quam & quem ſequitur Papebrochius. Hunc ergo dum accuſant quòd non inſiſtat Euangelio S. Lucæ, prout Eccleſia ſolet; cur non pariter „ ejuſdem delicti reos faciunt reliquos, atque inter eos præfatum Orium? Vel illi „ erant accuſandi, vel non accuſandus Papebrochius: quia zelus pro fide non eſt acceptor perſonarum. Aut ſi, dum accuſabant Papebrochium, nondum viderant „ legerantve præfatos Auctores; cur adeo „ in divulgandis propoſitionibus tam criminatricibus fuêre præcipites?

§. VII.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra Euangelium & communem, negat Joſephum & Mariam fuiſſe pauperes.

RESPONSIO.

112 NUm. 164 Appendicis arguor, in Conſultatoria ad noſtrum P. Poſſinum, dixiſſe, quod *non perſuadeo mihi, tam pauperem fuiſſe Mariam, ut paſſim concionatores meditantur*; opponunturque mihi S. Bonaventura & Cardinalis Toletus, quorum hic dicat, quod cauſa, cur B. Virgo ad ſtabulum duceretur, fuit ipſius paupertas, *non habentis hoſpitii pretium*; iſte, *quia pauperes erant, ... hoſpitium invenire non potuerunt*. Lucas ſimpliciter dicit, *quia non erat eis locus in diverſorio*, cauſam cuique pro ſuo affectu conſiderandam relinquens; quam libenter cum pleriſque retulero in tenuitatem oppiduli, multitudinemque hoſpitum potentiorum ac ditiorum, qui domos præoccupaverant; maxime autem divinæ diſpoſitioni, ita providentis, ut quam pauperrime filius ſuus naſceretur, jam inde à prima nativitatis ſuæ hora daturus exemplum contemnendi commoditates, in rem ſibi forte tunc propoſitam. De iis autem quæ pii Catholicique ſcriptores, imo ipſimet ſancti Patres, ſubinde per conjecturam dixerunt (uti fecerunt objecti mihi Bonaventura & Toletus) liberum cuique puto tantum recipere, quantum expenſis aliis circumſtantiis, quas illi non ſemper præſumi debent expendiſſe omnes, veroſimilius & conſequentiæ Euangelicæ aptius judicaverit, modo conjecturæ rationabilis lineam non excedat. Nam ſi ſingulorum pias meditationes omnes oporteret recipere, impingeremus in contradictorias propoſitiones & conſequentias ſæpe abſurdiſſimas.

113 Joannes Silveira Carmelita apud Xaramillium num. 24 tom. 1 lib. 2 qu. 15 num. 58, *Amplam*, inquit, *Virgo ex ſuis parentibus hereditatem habuit*. Ea certe ex libro de ortu Virginis ſub nomine Hieronymi, aut hiſtoria ejuſdem ab Epiphanio allegata apud Caniſium infra citandum, & aliis paſſim, dicitur fuiſſe tanta, ut tertiâ reddituum & fructuum parte ſuſtentare familiam honeſtâ potuerint, aliam diſtribuerint in pauperes, aliam in uſus templi erogarint. Sed & hoc piæ meditationis potius quam certæ eccleſiaſticæque traditionis, vel auctoritatis bene fundatæ eſſe puto: quare ab utroque extremo recedens, quam moderatiſſime hac de re ſentio, & lectorem rogo in Apparatu fol. 27 num. 7, ut ei *non abſonum videatur, quod familia Chriſti facultatulas aliquas (licet non magnas, nec tanto generi pares) præſumam fuiſſe*. Nemo certe Virginem in mendicitate natam & educatam dixit. Illud autem quantumcumque, quod ei ex parentibus obvenit, non debet præſumi ipſis mortuis totum amiſiſſe, vel aliena fraude, vel infortunio aliquo; multo minus ipſam (quæ necdum ſui juris erat cum eam ſibi deſponſavit Joſephus, imo ex communi ſententia quindecim dumtaxat annorum puella cum Chriſtum peperit) omnibus divenditis, cuncta in pauperes diſtribuiſſe, ſicut eam feciſſe puto, filio ejus Euangelicam paupertatem prædicare

Digitized by Google

dicare & commendare exorſo. Ut autem ipſa id facere ante legitimam ætatem voluiſſet, non poterat id permiſiſſe Joſephus, tutor, ſponſus, & maritus illius; neque hoc tantum, ſed etiam filii ex ea nati pater legalis. Quin & ipſe Joſephus, coheres fratri Joachimo, in erciſcunda hereditate ab Heli communi utriuſque patre relicta, & heres Jacobi patris ſui legalis, non poteſt concipi adeo tenuis fortunæ fuiſſe, ut nec ipſe ſaltem Nazarethi domum aliquam poſſideret cum ſupellectili modica: unde Capiſuccus apud Xarimilium num. 15 dicit de Chriſto, quod *ante baptiſmum vixit ex bonis parentum.*

114 S.P.N. Ignatius, in libello Exercitiorum (quem libellum, *quoad omnia & ſingula in iis contenta*, poſt vere rigidiſſimum examen, ut probatur ex bulla cenſuriſque Cardinalium, Paulus Papa III approbavit) in Exerc. de Nativ. præludio 1, *ex Hiſtoria* jubet mentis oculis objici, *quomodo* B. Virgo, *jam nono menſe gravida, & inſidens aſina (ut pie meditari licet) ac Joſeph comes, cum ancillula & bove, profecti ſunt Bethleem.* Ad quæ verba Suarez noſter Tom. 4 de Relig. lib. 9 cap. 5 dub. 8, *ubi aliqua in ſpecie apocrypha complanantur*, notat, in eo libello *interdum aliquid addi Hiſtoriæ Euangelicæ, vel ex piæ conſideratione, vel ex obſervatione ſacrorum locorum, nunquam tamen ſine ſufficienti auctoritate.* Cumque pro aſina & bove aliquos auctores, minime tamen antiquos; congruentiaſque nonnullas adduxiſſet, non aliter quam in veroſimili conjectura fundatas omnes; *de ancillula*, inquit, *nullo alio in loco legiſſe me recolo*; ideoque operoſius contendit probare, quam congruum fuerit S. Joſephum, qui ne Nazarethi quidem præſumi debeat Virginem habuiſſe abſque obſequio tali, tum ad neceſſitatem tum ad honeſtatem, abſque eodem illam non commiſiſſe itineri, jam proximam partui; in quo partu qualiter eadem habitura ſe eſſet, ipſe præſumitur neſciviſſe; eſto S. Chryſoſtomus, vel quiſquis eſt auctor Homiliæ de Nativitate Tomo 2 operum ejus, dicat, quod *Ioſeph & Maria mater Domini, non habentes ſervulum, non ancillam, non jumentum, de Galilæa, de Nazareth ſoli veniunt, ipſi domini & famuli.* Pergit autem Suarez, inter cauſas cur iſtis verbis non admodum cogi ſe putet, hanc ſecundam reddere; quia *ille famulatus non excedit ſtatum & paupertatem Ioſephi, ut ex munere etiam ejus* (fabrili) *conjectare poſſumus, & ex hiſque quæ de ſtatu illius & parentum Virginis tractat Caniſius lib. 1 de B. Virgine cap. 4.*

115 Hic, contra Lutherum diſputans, qui miſeram prorſus atque infimam fuiſſe conditionem Virginis contendebat; agnoſcit quidem quod *Mater & filius vitam minime lautam & opulentam, ſed plebejam potius traduxerunt*, citra egeſtatem tamen; niſi quod in ſtabulo paſſi ſunt aliquam, nihil ibi præter præſepe habentes in quo infantem reclinarent; eamque divinæ adſcribit diſpoſitioni. De fortuna autem, in qua nata ipſa Virgo eſt ac porro vixit, idem Caniſius, ita loquitur: „Quid quod Euſebius,
„ſive ille ſit Emiſſenus ſive alius, mani-
„feſte tradit nobiliſſimos parentes, Mariam
„filiam heredem inſtituiſſe; quæ cum nul-
„los fratres haberet, in bonis parentum
„unice ſucceſſerit, ſuamque poſſederit he-
„reditatem; præſertim cum lege cau-
„tum eſſet, ut parentum poſſeſſiones ad
„alienos non transferrentur, ſed in eadem
„familia heredibus proximis obvenirent.
„Meminit præterea Nicephorus, Joſephi
„& Mariæ in Nazareth, non domicilium
„modo, ſed & ſubſtantiam & poſſeſſio-
„nem propriam fuiſſe; & quoniam utro-
„que loco, apud Bethleemitas & Nazare-

„ os, proventum aliquem habuerint, utro„ bique eos habitaſſe. Neque tacet Epi„ phanius, cum adverſus Nazaræos diſ„ putat, Joſeph Mariæ ſponſo fuiſſe do„ mum in Nazareth civitate, in qua à Be„ thleem digreſſus habitavit: in eaque do„ mo Chriſtum puerum à Joſeph educatum „ eſſe. Id quod Euangelicæ Hiſtoriæ non „ male reſpondet.] Ita Caniſius.

116 Viden'quam longe hæc abſint à Lutheri & ſequacium opinamentis; cum quibus tamen me facere vis, Rev. Pater? Erat quidem locus ille, in quo annuntiante Angelo Dei filium Virgo concepit, parvus & humilis, qualis hodiedum Laureti conſpicitur, illuc tranſlatâ ædiculâ ab Angelis: ſed quis hanc totam Joſephi domum fuiſſe dixerit, in qua & ſuam ille officinam habuerit, & cubiculum à Virginis ancillulæque cubiculis diverſum, & culinam & cetera neceſſaria omnia? quantoque & decori & rationi veroſimilius cogitabimus, illam quaſi appendicem majoris domûs, ſive (ut vulgo loquimur) ædes domûs poſteriores, ubi (more gentis, ſolitæ mulierum habitationem ſeorſim habere) Virgo degeret; orationi, contemplationi, ac muliebri operi vacans, procul à ſtrepitu officinæ & concurrentis illuc multitudinis, prandiumque ac cœnam Joſepho & filio præpararet?

117 Nihil horum conſiderare voluiſti, Rev. Pater: ſed *debet*, inquis, *Papebrochius admittere, D. Virginem fuiſſe revera pauperem ... vel (quod abſit) fuiſſe hypocritam, & finxiſſe ſe pauperem, ut in Purificatione offerret hoſtiam pauperum.* Scio in Lege fuiſſe præſcriptum, ut offerretur agnus cum columba ſeu turture; *quod ſi non invenerit manus* puerperæ, *nec potuerit offerre agnum, ſumet duos turtures vel duos pullos columbarum*; ſed ex verbis Lucæ, ultimam dumtaxat Legis partem allegantis, videor mihi poſſe colligere, uſu ac more obtinuiſſe ætate illa, ut prædicta impotentia latiſſime ſumeretur, & ſaltem omnes eas matres comprehenderet quæ plebejæ minimeque opulentæ conditionis cenſebantur; ita ut ſingularis videri debuiſſet Virgo, ſi agnum obtuliſſet, quem ſoli primores potentioreſque offerebant; ſi tamen hunc offerebant etiam hi, conſuetudine jam obtinente, ut ſola turturum oblatio ſufficeret. Contrariam praxim nullis hactenus exemplis probatam legi; ceſſantibus autem una cum templo ſacrificiis, non eſt facile, de ritu apud Judæos jam exolito definire aliquid certius, pro eo tempore quo Chriſtus eſt natus.

118 Abulenſis in Levitici caput 12 qu. 29, *Sciendum* inquit, *quod Domina noſtra in Purificatione ſua, quando obtulit Redemptorem in templo, obtulit par turturum, ut habetur Luca 2. Hoc autem factum dicitur à Doctoribus ſanctis, quia Domina noſtra erat pauper, & non habebat unde offerret agnum anniculum. Sed hoc non videtur ſtare.* O quomodo vapularet Papebrochius, ſi hoc ſcriberet contra Doctorum ſanctorum communem ſententiam! Æſtimare id licet ex iis quæ Delatores congerunt pag. 9, contra me tamquam adverſarium Euangelicæ paupertatis, & partiarium hæreticorum. Cur autem *hoc non videtur ſtare* Abulenſi? *Nam*, inquit, *etſi B. Virgo propter paupertatem fecerat, non eſt dicendum quod fecerat pro paupertate, tamquam ad iſtam oblationem impotens eſſet; ſed fecit propter paupertatem, id eſt ut demonſtraret ſe diligere paupertatem &c. nam quod ipſa potuerit offerre agnum anniculum ſatis conſtat, quia dedit quinque ſiclos in redemptionem pro Salvatore noſtro, ſicut pro aliis primogenitis dabatur.*

119 Melchior Canus ex Ordine Prædicatorum, lib. 12 de locis cap. 5, ſupponens cum communi ac vulgata opinione, Magos veniſſe, & ſua munera obtuliſſe, decimo

timo tertio à Chriſti nativitate die; & agens de oblatis in Purificatione turturibus; *Quidam*, inquit, *liberalitatem ac beneficentiam Virginis animadvertunt, quæ brevi aurum acceptum in pauperes erogarit; alii prudentiam, quod viaticum paraverit in Ægyptum... Sunt qui modeſtiam advertant. Atque hac ratio mihi videtur ſanctiſſime & prudentiſſime conſtituta. Non decebat enim, ut, quæ pauper erat, ea divitum oblationem ſubito inferret. Ab omni faſtu & oſtentatione erat Virgo aliena, nec mutare conditionem illi erat animus, quam ſciebat Dei filio placuiſſe.*

„ Eat nunc Anonymus, inquit Xaramilius „ n. 13. & ſtentorea, quantùm poteſt, voce „ populum concitet, contra Silveiram, „ Abulenſem, Canum, alioſque qui plu„ res citari poſſent; dicantque illos negare „ præſepe, & paleas, & oblationem co„ lumbarum. Hoc ſi non audeat, dicatque, „ auctores iſtos non ita diſerte affirmare, „ quod Virgo potuerit ſibi comparare a„ gnum; interroget conſcientiam ſuam, quo„ modo id fuerit auſus contra Papebro„ chium, qui præſepe & paleas expreſ„ ſiſſime agnoſcit, de columbis autem nec „ verbum quidem facit uſpiam.

120 Quid autem Delatores? Fol. 8 col. 4 ajunt, Papebrochium *nauſeare & faſtidire paupertatem Ieſu, Mariæ & Ioſeph*. Fol. 9 col. 4, prætendere eum, quod ſi *hoſpitium pretio quocumque* (coſtaſſe lo que coſtaſſe) *haberi potuiſſet, non defuiſſe Ioſepho copioſos nummos, quibus ipſum compararet*. Folio autem 11 col. 2, allegatis ſanctis Patribus, qui Jeſum dicunt fabrilem artem exercuiſſe, ne argueretur parentum paupertatem non ſublevare cum poſſet, *non poteſt*, inquiunt, *Papebrochius tantam in Ioſepho, Maria ac Ieſu paupertatem tolerare; ſed modis omnibus, omnique poſſibili violentia conatur illam ſubvertere, inducendo in familiam iſtam divitias, Domino noſtro indignas*. Omnia hæc ſcilicet meruit audire Papebrochius, qua illi familiæ conceſſit *facultatulas aliquas*.

121 Nec levior turbo concitatus fuerat fol. 10, ubi inducitur Papebrochius fingere parvulum, adorantibus ipſum Magis, *oblectantem ſe tractando auro nummoſque jculariter jactando cum matre* (jugetones con el oro) *quin etiam hilariter ac blande, tamquam aurum amans, illi arridendo*: atque hoc totum, quia Papebrochius, probaturus, Chriſtum, ex opinione apud Græcos communiori, fuiſſe fere bimulum cum adorabatur à Magis; ex eorumdem Menæis expreſſam dedit imaginem myſterii, fol. 27 in Apparatu, (quomodo etiam Romana Eccleſia ſolet ad majores feſtivitates imaginem myſterii apponere Officio atque Miſſæ) in qua imagine, uti vides, exprimitur Jeſus,

non jam pannis involutus infantulus, ſed tunicella indutus puerulus, *in gremio matris ludens, adeoque pro captu illius ætatulæ aptus ad hoſpites blando riſu excipiendos, oblataque munera, parvularum manuum injectu jucunde palpanda.* Si Græcos ferre non poſſunt Delatores, quia ſic myſterium iſtud exprimunt, ad ſignificandum internum affectum gratitudinis, quo, ſicut olim Deus *reſpexit ad Abel & munera ejus*, ſic & ad Magos reſpexerit parvulus Jeſus (miror autem ſi nec in Hiſpania ſæpe viderint picturas ejuſmodi) veniant Antverpiam, & oſtendemus eis non una in eccleſia idem myſterium, ſic pictum, ut infantis adhuc nudi aut pannis involuti & ſupra præſepium elevati, tenellam manum arripiens mater, immittat eam auro acceptando, ipſa blande, ſed graviter, Magos intuens, & quaſi gratias agens pro honore quem filio habent: & hoc, quia ætas dierum tredecim, qua myſterium peractum noſtri concipiunt, non patiebatur aliter exprimi, quem pictura exprimere jubebatur, affectum.

121 Arguunt præterea fol. 9 col. 1, quod, ſi Papebrochii ſententia vera eſſet, *ſequeretur, nullo modo laudabilem fore conſiliorum Evangelicorum obſervantiam ante annum ætatis trigeſimum .... & quod amplectentes ea anno ætatis decimo ſexto, ut minimum perfectiores in iſtis virtutibus fuerint, quam Chriſtus ſuaque ſanctiſſima Mater.* Reſpondet Xaramilius num. 33 & deinceps: Non crederem ſic argumentatos fuiſſe Reverendiſſimos Patres Magiſtros, niſi impreſſa verba meis oculis legerem. Opera Dei, Patres Reverendiſſimi, non tantum ſunt in ſeipſis admirabilia, ſed etiam in tempore quo illa exequitur. Hinc Paulus animadvertit, quod Deus non niſi *quando venit plenitudo temporis, miſit filium ſuum &c.* An autem, antequam veniret plenitudo illa, ignorabat Deus quanti eſſet momenti iſtud diviniſſimum opus? non cognoſcebat mala, quibus involvebatur & unde redimendum erat genus humanum? Certum eſt quod & hæc cognoſcebat, & iſtud non ignorabat. An ergo deficiebat illum amor atque voluntas, ad largiendum nobis bonum tantum? Neque in cælo, neque in terra invenietur, qui ipſum hoc auſit interrogare. Noſtri officii eſt venerari divitias, & inveſtigabiles vias ſapientiæ ejus, quemadmodum nos docet Apoſtolus.

122 Nunc ego interrogo, quare Chriſtus hortatur nos, ut ſimus perfecti, ſicut & Pater noſter perfectus eſt, benefaciendo nobis mutuo? Si hinc inferret aliquis, quod, oblata occaſione grande aliquod obſequium Deo vel beneficium proximo faciendi citra rigoroſam obligationem id complendi ſtatim, is, qui ſtatim id faceret ne minima quidem interpoſita mora, non ſit futurus laude dignus, ideo tantum quia Deus tot ſeculis diſtulit Incarnationem filii ſui; clarum eſt nullam hanc fore conſequentiam. Idem ergo dico de ea quæ objicitur.

123 Filius Dei poſt ſuam Incarnationẽ definitos habebat annos, menſes, dies exequendis operibus ſibi à Patre commiſſis: & quamvis à primo ſuæ conceptionis inſtanti paratiſſimus fuerit ad ea continuo exequenda, & patiendum quidquid deinde paſſus eſt pro gloria Patris ſui æterni noſtraque ſalute; tamen unicuique operi ſuum erat deſtinatum tempus. Mutaturus aquam in vinum ad nuptias; *Nondum*, inquit, *venit hora mea*: & facturus miraculorum omnium maximum, in ſui corporis ac ſanguinis Sacramento, *Deſiderio deſideravi*; de paſſione vero ſua, *Baptiſmo habeo baptizari; & quomodo coarctor uſque dum perficiatur?* Denique interrogatio & auditio Doctorum, exterior interiorque vocatio hominum ad pœnitentiam vel ſtatum perfectionis, aliaque opera ejus omnia, definito tempori affixa fuerunt.]

124 Ha-

124 Hactenus Xaramilius, qui mox aſſumit aliud Delatorum contra me argumentum, hoc modo: Catholicus aliquis ſic poterit argutari. Petrus, annorum dumtaxat quatuordecim adoleſcens, quacumque oblata occaſione non deſinit publice atque privatim exhortari homines ad virtutem, in aliis jurandi ac pejerandi conſuetudinem corrigit, alios educit ex cœno luxuriæ, multis perſuadet Religionem ingredi; ac denique, quia caritas nulla major eſt quam ut animam quis det pro proximo ſuo, in ætate tam tenera iiſque circumſtantiis, quibus non obligabatur exponere vitam ſuam, addicit ſe miniſterio peſte infectorum; atque ita natus annos quindecim, poſtquam plurimas animas perduxit ad cælum, ipſemet obit victima caritatis. Talis tamque juvenis Petrus, in iſtarum virtutum exercitio fuerit Chriſto major, qui illas uſque ad trigeſimum vitæ annum occultas habuit & diſtulit mundo publicare. Peſſima enimvero (reſpondet Xaramilius) conſequentia, & in fide erronea, atque ejuſdem omnino formæ ſyllogiſmo confecta, quo paulo ante impugnatus fuit Papebrochius. Exterioribus operibus ſua perfectio & meritum venit ab actibus internis, illaque auget dignitas quam coram oculis divinæ majeſtatis habet perſona operans. Cum igitur quovis tempore interior ſtatus Chriſti ejuſque dignitas ea fuerit, qualem numquam aſſecuti ſunt, aſſequentur vel aſſequi poterunt ceteri homines, quantumvis Sancti, & quantumcumque mature ingreſſi ſtadium virtutum, nullus poterit perfectionem virtutum ejus, etiam extrema dumtaxat vita exercitatum, æquare, nedum ſuperare.

§. VIII. ACCUSATIO.

Papebrochius citra ullam veri ſpeciem aut apparentiam, negat Magos incomitatos dimiſſos ab Herode, aut per iram occiſos infantes, utrumque contra Euangelium.

RESPONSIO.

125 Ubinam ego nego iratum Herodem, quem lego *iratum valde* fuiſſe; cum ſe eluſum vidit à Magis? Omnino nuſquam. Publica & militari irruptione occiſos infantes, nego, & nitor traditione vicinorum Thecuitarum, apud ſe Bethleemiticos infantes occiſos dicentium: dico, aſtu aliquo, ne quis elaberetur, collectos in unum, necatoſque non tantum eos, qui erant in Bethleem, ſed & in omnibus finibus ejus. Adeone parum Tibi nota eſt, Pater Rev. Herodis Magni (uti eum Politici appellant) vita omnis, qualis à Joſepho deſcribitur, tota conſuta ex fraudibus & machinationibus occultis, in cruentas denique cædes etiam domeſticorum prorumpentibus? Si dubitas, vel ipſum Euangelium conſule, & leges quam ſimulate cum Magis egerit, mittens eos in Bethleem, & jubens diligenter quærere de puero, *Ut & ego veniens*, inquit, *adorem eum*. Quid autem prius debebat cogitare verſutus Rex, quam (quod in tali caſu cogitaret ſimpliciſſimus quiſque unius oppiduli gubernator) euntium greſſus & actiones explorare, neque vel promittentibus reditum Magis confidere rem, tanti ad ſuam ſecuritatem momenti?

 126 Quod

126 Quod ad iram attinet; quæro, an Joab Abnerem, propter fratrem necatum Abſalon Ammonem, propter ſororem violatam, occiderint irati? Affirmabis utique: & tamen iram diſſimulavit uterque, imo amicitiam & injuriæ oblivionem finxit, hic convivium regium fratri inſtruens, ille in dolo revocans abeuntem ut loqueretur ei: quin & tu, Pater Rev. quando ſimulaſti te pacem mecum atque cum Societate velle, modo faterer ego, licere vobis proceſſionem ab Elia velut probabilem tenere, quod ego numquam prohibere volui, modo liceret mihi eamdem non tenere; numquid non habebas jam pridem impreſſam Exhibitionem tuam, miſeraſque in Hiſpaniam confecturis inde poſteriores Delationum libros, ſequenti anno 1694 oblatos Inquiſitioni, poſtquam de tuo ictu jam certus, hic publicaras illam, & tota Europa divulgaras, paucis menſibus poſt inſidioſum iſtud Fr. Iſidori veſtri coram noſtro tunc Provinciali Philippo Regaus colloquium, de quo Janningus tecum expoſtulavit? Utinam politicus ille ſpiritus, cujus inſigne magiſterium in Herode infanticida poſteritas habuit, in ſolis Regum palatiis dominaretur!

127 Aſt ſaltem contra Euangelium eſt dicere, honoris & ducatus præbendi ſpecie comites ab Herode additos Magis, quos conſtat ducem ſtellam habuiſſe. An ut Bethleem eundũ ſibi eſſe ſcirent? Nequaquam; hoc enim jam Hieroſolymis didicerant, & ipſe Herodes eos in Bethleem mittebat, veluti locum in quo naſciturus Rex novus certo ſciebatur. Quò igitur ſtella? Primum, ut anxios, ex iis quæ Hieroſolymis & in palatio experti erant, conſolaretur, certoſque redderet inveniendi pueri; deinde ut oſtenderet, quam deſignare Herodes non potuerat, *domum, in qua erat puer.* Qui juxta vulgarem opinionem, cum S. Vincentio Ferrerio perſuadent ſibi, tertio decimo poſt nativitatem die veniſſe, & Herode eluſo abiiſſe Magos; horum diſceſſui & interfectioni infantium integrum menſem interjiciant oportet, propter Purificationem in templo, non niſi 40 die peractam; nec animadvertunt, inde in Nazareth itum, teſte Luca, ubi puerum nec quæſivit nec quæſiturus Herodes erat, ut propterea non debuerit abduci in Ægyptum.

128 De Euangelii utriuſque à Matthæo & Luca deſcriptis Capitibus primis, nemo dubitat, quin unus ſit ſupplendus ex altero, ut ex iis inter ſe collatis conſequens una Hiſtoria habeatur; nec injucundum erit legere, quo modo eam conceperit ſupra laudatus S. Vincentius Serm. de Innoc. „Ter propoſuit Herodes occidere puerum, „ſed Deus impedivit. Primo in ejus nati„vitate, quando auditis miraculis de cla„ritate noctis, de paſtoribus, de animali„bus, & de Angelis in aëre cantantibus, „cogitavit ipſum occidere; ſed non fuit „auſus, timens inſultum, quia erat * no„vus. Secundo in adventu Regum Orien„tis, quærentium & dicentium; ubi eſt „qui natus eſt Rex Judæorum? tunc etiam „propoſuit eum occidere; ſed non potuit, „quia * filii ſui inſurrexerunt contra eum, „& in illis occupatus &c. Tertio, quando „fuit quadrageſimo die præſentatus in tem„plo in Hieruſalem, ubi erat Herodes, „& S. Simeon & Anna propheriſſa omni„bus prophetabant, quod ille erat Rex „Meſſias. Cogitate, quod illa verba vene„runt ad aures Herodis; & tunc Herodes „voluit illum occidere; ſed Angelus ap„paruit in ſomnis Joſeph dicens; Accipe „puerum & matrem ejus, & fuge in Ægy„ptum. Tunc alii pueri fuerunt occiſi, & „Chriſtus evaſit per fugam.] Ita meditabatur Vincentius, pie magis quam erudite: nec enim Rex *novus* erat Herodes,

qui

qui ex Epiphanii calculo jam annum 35 agebat in regno: filii autem ejus Alexander & Ariſtobulus pridem necati erant, & Antipater vel necdum ſuſpectus erat, vel ex ſuis litteris convictus & conjectus in vincula, timeri deſierat; uti ex Hiſtoria Joſephi diſcimus. Verum quam illa facile; condonantur, non Hiſtorico, ſed concionatori Sancto, tam probant, non juſte reprehendi eos, qui circumſtantiis per Euangeliſtas non expreſſis, addunt quas ipſi, ad eos inter ſe conciliandos, bona fide excogitant ut veroſimiles, atque ut tales proponunt.

129 Plus etiam meditationi ſuæ ille idem Sanctus indulget, deſcribendo modum, quo proceſſerit Herodes in ſcelere patrando, formans ſibi affectus & verba perſonarum, locorum &c. prout etiam S. P. N. Ignatius meditantem inſtruit. *Dicatur*, inquit, *practice, ſecundum quod rationabiliter poteſt cogitari, quomodo factum ſit*; hoc ſcilicet modo. „Herodes vocavit gentes armorum, quas „tenebat, quia nondum reputabat ſe ſecu„rum; dicens eis: Jam audiſtis de iſto puero „nato, & murmuratur quod eſt Rex Iſ„rael: timeo quod una die populus inſur„get contra me, & contra vos &c. Malus „Rex & mali miniſtri dicunt; Ergo mo„riatur puer iſte. Dixit Herodes: Non poſ„ſum ſcire ubi eſt; bene tamen ſcio quod „eſt in Bethleem natus: ideo ibi eſt, vel „in locis vicinis: ideo cogitavi ut omnes „pueri illius patriæ interficiantur. Et mi„niſtri; Bonum eſt. Sed quomodo fiet, ne „populus ſe aviſet, ne abſcondant pueros „filios? Dixit Herodes; Modo oportet „quod hoc ſit ſecretum; & ordinavit ta„liter, quod eodem die & hora interfice„rentur. Cogitate quod ſub aliquo colo„re. Et dixit Herodes: Non invenio alium „modum, niſi quod, ſicut Octavianus Im„perator mandavit deſcribi omnes maſcu„los, ut ſolverent unum denarium de „argento; ſic & ego ordinabo, quaſi vo„lens ſcire quot pueri ſunt in terra, nolens „quod aliquid ſolvant, ne forte abſcon„dantur: imo dicetur, quod dabo eis ſtre„nas. Et ſic fuit ordinatum. Ita fuit præ„conizatum in terra Bethleem, quod tali „die & tali hora omnes pueri fuiſſent con„gregati in platea: & ita fuit: & homi„nes armorum poſuerunt ſe in angulis „platearum, ne aliquis pater aut mater „cum filiis poſſet fugere; vel, ſi vellent ſe „defendere, quod interficerentur. Et quæ„libet mater læta portabat, vel mittebat „per nutricem ſuum filium, ſperans ſtre„nas habere, etiam forte clenodia. Dicatur „de crudeli ſtrage & occiſione innocentum. „Dicebant aliquæ; Non eſt filius, ſed fi„lia, volentes filium ſervare à morte: aliæ „abſcondebant, ne etiam perderent. Dein„de perquirebant per domos, ſi invenirent „per thecas, & interficiebant pueros. Tot „innocentes occiderunt, quod innumera„biles quaſi fuerunt. Parentes vero, viden„tes tot gentes armorum, non poterant re„ſiſtere. Aliqui volentes defendere filios, „mortui fuerunt una cum ipſis.

130 Huic Meditationi S. Vincentii, tot annis citra cujuſquam offenſionem vel ſcandalum lectæ; & olim maximo cum fructu, ut cetera ejus omnia, prædicatæ, licet viris eruditis nunc parum probandæ; cur non poſſit opponere aliquis ſcriptor aliud, atque ad hujus ſeculi genium aptius; & Euangelico textui magis conformiter ordinare hiſtoriam; quod autem meditando conceperit publice dijudicandum exponere? Feci id ego prolixe in Apparatu, faciam hic breviter, nihil veluti certum definiens, & paratus majorem veriſimilitudinem ſequi, undecumque ea mihi afferatur. Ut autem melius intelligatur res tota, exordiar ab ipſa Incarnatione.

131 Die

Digitized by Google

131 Die 25 Martii incipit apparere nova ſtella in Oriente, & à Magis aſtronomice obſervari, poſtquam eodem die miſſus Angelus ad Mariam, virgunculam quindennem & patruo Joſepho deſponſatam, annuntiaſſet filium, ex Spiritu ſancto concipiendum, atque de cognata Eliſabetha indicaſſet, eam ſexto menſe uterum ferre. Primum occultum habet humilis Virgo, ſecundum Joſepho indicat, eumque exorat ut pariter proficiſci ſibi Hieroſolymam liceat ad proximum Paſcha; indeq; excurrere per montana ad Zachariæ domum. Peracto feſto redit cum aliis Galilæis Nazarethum Joſeph, denuo venturus ad Pentecoſten, & tunc aditurus etiam ipſe domum Zachariæ, ut ſponſam reducat in Galilæam. It illa cum ancillula comite, ſalutat Eliſabetham, & ut mater Dei reſalutatur; ancilla quidem audiente, ſed non capiente myſterium: quod deinde ſanctæ illæ cognatæ ſecretum habent. Venit poſt Pentecoſten Joſeph, cum ceteris cognatis gratulaturus Eliſabethæ, celebrat circumciſionem Baptiſtæ: intelligit ex ancilla, quomodo illuc veniens Maria fuerit reſalutata ab Eliſabeth. Hinc in rem attentior Joſephus, & ipſam quoque uterum ferre cognoſcens, cogitat occulte eam iſtic dimittere: ſed in ſomno monitus ab Angelo, in eadem forſitan Zachariæ domo, ducit uxorem, nuptias celebrat coram collectis ibi conſanguineis, & Nazarethum cum illa lætus revertitur, naſciturum ex eadem filium habiturus pro ſuo.

132 Exit edictum à Cæſare Auguſto, ſolos fortaſſe viros obſtringens; divino tamen monitu etiam uxor prægnans in Bethleem ducitur; aditur diverſorium, proximum portæ, ſub quo erat ſpelunca uſum ſtabuli præbens; & quia in eo, hoſpitibus tumultuantibus pleno, non erat locus, puerperio jam jam inſtanti aptus, itur in prædictam ſpeluncam, quæ hodiedum ſupereſt, non autem in male materiatum tuguriolum, ita ut vento imbribuſque excludendis opus habuerit Joſephus fabrili ſua arte uti, ſicut concipiunt aliqui. Ibi parit Virgo; & pannis quos attulerat involutum infantem reclinat in præſepi. Adſunt ſomno mane, nocturno Angelorum monitu, excitati paſtores; quæ viderant & audiverant nuntiant accurrentibus; recipitur in alicujus conſanguinei domum cum puerpera Joſephus, ubi circumciditur octavo die infans; quadrageſimo purificatur Maria Hieroſolymis in templo, Simeon & Anna prophetant, reditur in Nazareth juxta Lucam. Compoſitis ibi rebus migrat in Bethleem familiola ſancta, rata iſtic educandum puerum, ubi naſci eum Deus voluerat, & Templo eſſent futuri propinquiores.

133 Dant ſe in viam Magi, cum nullo aut modico comitatu; Hieroſolymam perveniunt; & interrogantibus illis ubique, ubi eſſet qui natus erat Rex Judæorum, turbatur Herodes, qui geſta in nativitate & purificatione vel ignoraverat vel contempſerat ut deliria; & turbatur omnis Hieroſolyma cum illo. Accerſuntur Magi, interrogantur curioſe; conſuluntur Sacerdotes omnes & Scribæ populi (quibus agendis facile potuerunt dies aliquot inſumi) tandem dimittuntur ab Herode in Bethleem; quod qui aliter quam adjunctis quocumque prætextu exploratoribus factum putant, næ illi parum politici ſunt, & Herodem zelantiſſimum potentiæ ſuæ, in hoc tam prægnanti negotio, incurium fuiſſe credunt. Sed non eſt conſilium contra Dominum. Urbe egreſſis apparuit ſtella, quam viderant in Oriente, & Magos præcedens ſtat ſupra ubi erat puer. Ingrediuntur illi, agnoſcunt, adorant, munera offerunt, ad hoſpitium aliquod ſe recipiunt: & moniti

eadem

eadem nocte per aliam viam revertuntur in regionem ſuam. Orto autem ſole, deprehendi ab Herodianis inſecuturis metuentes, recipiunt ſe in ſacrum iſtud, quod hodiedum inſigni monaſterio ornatur, ſpelæum. Exurgunt pariter Herodiani; Magos diſparuiſſe inveniunt; inſequuntur ea, quam inſtitiſſe didicerant, via; & ultra ſpelæum provecti ubi illi latebant, neminemque reperientes, vacui revertuntur ad Herodem. Magis poſt actum in ſpelæo diem, reſumentibus iter.

134 Herodes Bethleemi quæri puerum jubet, in ea, ubi ipſum Magi adoraverant, domo; ſed & hic Angelico monitu, proxima poſt Magorum diſceſſum nocte, ablatus fuerat in Ægyptum, inſciis etiam conſanguineis; ubi Joſeph auro à Magis opportune allato & manuum ſuarum labore, inter infideles ſuſtentat ſe ac ſuos uſque ad obitum tyranni. Hac iterum ſpe fruſtratus Herodes, infanticidium decernit, iratus plus quam antea, ſed iram pariter atque conſilium occulit. Infantes Bethleemitici oppidi atque diſtrictus, à bimatu & infra, ſecundum tempus exortæ primùm ſtellæ quod docuerant Magi, ſpecioſo prætextu aliquo & parentibus grato, conſcribuntur primum, tum colligi jubentur ac Thecuam abduci, nihil dubitante Herode, quin inter eos lateretis, quem unice requirebat, puer. Ibique jubentur clam omnes interfici, unoque in loco ſepeliri: & eodem vel ſequentium proxime annorum aliquo, moritur Herodes, die 25 Novembris, uti ex volumine Judaicorum Jejuniorum nos docet Schelſtratius.

135 Succedit in Judæa ſola Archelaüs: reliquum regnum in tetrarchias deviditur à Romanis. Monitus de reditu Joſephus, & intelligens Archelaum regnare in Judæa, timuit redire in Bethleem (ubi jam habebat domum & ſupellectilem aliquam, divinæ providentiæ derelictam) abiitque Nazarethum, ad alteram ſuam ibi domum; unde tamen mortuo Archelao, & Judæa in Præfecturam redacta atque Præſidibus commiſſa, veniebat ſtatis diebus ad Templum, cum uxore & puero: qui anno ætatis ſuæ duodecimo iſtic manens, ſolicitudinem incuſſit parentibus, & primum inter Doctores edidit ſui ſpecimen: poſt triduum autem repertus à quærentibus, cum iiſque reverſus Nazarethum, privatam in opificio fabrili vitam duxit, etiam poſt mortem Joſephi, cum matre manens uſque in diem oſtenſionis ſuæ, poſt baptiſmum, Joannis miniſterio ſuſceptum.

136 Quid videtur, Pater Rev. eſtne in tota hac meditatione aliquid (neque enim aliter ipſam propono) quod contrarietur Euangelio, & non potius apte conciliet utrumque ſcriptorem ſacrum, ita ut unus nuſquam impingat in alterum? Si ideo contemnenda, quia mea; quanto potius Vincentiana de qua ſupra, tot incommodis implicita, & circumſtantiis, pene dixerim puerilibus ornata? Quomodo Bethleemi à pueri matre excepti ſint Magi, qui iſtic ſermones habiti, nolui divinare, quia hi ad continuationem narrandæ rei faciebant nihil: ſi eos ex S. Vincentio ſerm. 1 de Epiphania deſcriberem ego, ſuppreſſo auctoris nomine, vereor valde, ne me probris omnibus Carmelitæ onerarent, velut ſacrorum myſteriorum irriſorem; ita diverſa ſunt pro affectu judicia. Dices forſitan, ut hæc omnia recte ſe habere videantur, non poteſt non diſplicere nova & à communi prorſus aliena ſententia, de tardantibus uſque ad annum Chriſti ſecundum Magis, quorum adventum Græci antiquitus agebant ipſa, qua natum & baptizatum credebant illi, die 6 Januarii. Scito ergo, non novam, nec meam, ſed antiquiſſimi Epiphanii eſſe ſententiam; neque ſolum in tranſitu perſtrictam, uti eſt

in Panario, Hæreſi 30 num.29 pag. 154 in editione Petavii, ſed expreſſiſſime Hær. 51 num.9 pag.430, deductam & probatam.

137 Hic ille, convicturus Porphyrium, Celſum & Philoſabbatium Judæos, qui mentiri Euangeliſtas blaſphemabant, quaſi eodem die natum, adoratum, & in Ægyptum abductum Matthæus diceret, quem Lucas octavo die circumciſum aſſerit, & quadrageſimo oſtendit in templo; ſic eis reſpondet: „Unicuique Euangeliſtarum conceſſum eſt, ut quæ ſingulis & temporibus & opportunitatibus geſta erant, veriſſime perſcriberet. Itaque Matthæus, cum id unum expoſuiſſet, de Spiritu ſancto ſuſceptum illum ac genitum; de circumciſione tacuit: nec ullam earum rerum attigit, quæ ante biennium acciderunt; ſed Magorum demum enarravit adventum, quemadmodum veriſſimus Dei ſermo teſtatur, cum ſcilicet *tempus à Magis exquiſivit Herodes*, ac de ſtella quæ apparuerat accurate ſciſcitatus eſt. Ad hæc Magorum commemorata reſponſio, de *duobus annis & infra*, ut diverſum ab eo tempus eſſe conſtet, quod Lucas narratione ſua complexus eſt. Hic enim, quæ ante biennium iſtud geſta ſint, exponit. At Matthæus à nativitate ſtatim ad ſecundum annum ſe contulit, & quæ poſt biennium acciderint declarat. Quod Herodes animo reputans, poſtquam Magi alia via diſceſſerunt, in illa infantium turba deprehendi puerulum illum atque interfici poſſe crediderat Infantes enim omnes, quotquot in agro Bethleemitico forent, à bimatu & infra, juſſit occidi, ad illum uſque diem quo apud ſe Magi fuiſſent. Ex quo quis non videat, tum cum Magi venerunt, bimulum fuiſſe puerum? Siquidem ea rei geſtæ narratio veritatem ipſam accuratiſſime demonſtrat.

138 „Etenim Lucas puerum, ſimul ac natus eſt, faſciis involutum eſſe ſcribit & in præſepi ac ſpelunca jacuiſſe, quod nullus in diverſorio locus eſſet. Tum enim cenſus habebatur: & qui bellorum temporibus, quæ ſub Machabæis extiterant, diſperſi fuerant, quovis terrarum pervaſerant; adeo ut pauci omnino Bethleemi remanerent. Quare in quodam Euangeliſtarum exemplari Davidis urbs dicitur, in alio vero vicus appellatur, quod agrum haberet anguſtiſſimum. Cum igitur Auguſti Imperatoris edictum eſſet allatum, qui huc illucque diſſipati erant, cum familiis ſuis ad illum locum cenſendi gratia venire coacti, facile eum compleverunt, ut propter hominum frequentiam nihil eſſet in diverſorio loci relictum. Poſt cenſum vero unuſquiſque eò, ubi domum ſuam collocarat, reverſus eſt; unde laxius ad habitandum ſpatium fuit.

139 „Itaque priore jam anno finito, & altero inſuper; ob eorum, quæ geſta illic erant, memoriam, eòſe parentes Nazaretho, velut ad eamdem celebritatem, contulerunt: quo tempore Magorum adventus, ejuſmodi quadam opportunitate, contigit: tametſi non in eodem illo fortaſſis diverſorio verſabantur, in quo Mariam ac Joſephum deſcriptionis tempore manſiſſe, Lucas teſtatus eſt. Neque enim Mariam in ſpelunca, ubi pepererat, repererunt; ſed, ut Euangelium narrat, ſtella illos ad eum locum perduxit; *ubi erat puer; & intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria*, non in præſepi, vel in ſpelunca, ſed in domo ſcilicet; ut accurata rei veritas ac biennii intervallum exprimeretur, quod ab ejus natali ad Magorum adventum effluxerat. Eâdem vero illa nocte, duobus à nativitate annis elapſis, Angelus apparuit, ac puerum cum matre in terram Ægypti juſſit abducere. Idcirco non jam Nazarethum Jo-

„ Joſephus regreditur, ſed cum puero ac „ matre fugit in Ægyptum, ubi biennio „ altero commoratus eſt: atque ita rurſum „ poſt Herodis obitum, Angelus eumdem, „ ut in Judæam rediret, admonuit. „ Quippe XXXIII Herodis anno natus eſt „ Dominus, ejuſdemque anno XXXV Magi „ venerunt; deinde XXXVII imperii anno „ moritur Herodes, cui ſucceſſit Archelaüs, „ ut alio à me dictum loco memini. Quare „ cum de Archelao accepiſſet, receſſit „ Joſephus, ac ſe Nazarethum habitandi „ cauſâ contulit; unde quotannis Hieroſolymam „ proficiſci conſueverat. Vides „ quanta ſit in ſacris Euangeliis cujuſlibet „ rei enarrandæ, quamque accurata diligentia?]

140 Hactenus Epiphanius, ex profeſſo, quod Patres alii nulli fecerunt, & propinquo loco ac tempore ſcrutatus Judæorum de Herode hiſtorias atque traditiones, ac veroſimiliter etiam ex Joſepho, qui tamen Herodi annos 40 adſcribit. Porro ante hujus mortem non facile eſt invenire quadriennium, niſi cum antiquiſſimo Catalogo Pontificio, S. Auguſtino ac Patribus pleriſque (quorum ſententiam nuper reſuſcitavit Henſchenius) mortuum Chriſtum ſtatuas *duobus Geminis Conſulibus*, qui notant annũ 29 noſtræ vulgaris æræ. Quia tamen plures nunc eruditi, rebus denuo examinatis, non obſtante antiquitatis pene totius conſenſu, communem hodie calculum retinendum putant, ob eas rationes quæ me quoque illuc trahunt; conatus ſum ortum ſtellæ retro trahere ad diem incarnati in utero virgineo Verbi; ut poſſem, inter Magorum adventum & obitum Herodis, novem ſaltem menſes invenire, quibus ille, morborum agmine circumſeptus, inter horribiles cruciatus inchoavit pœnas ſceleribus ſuis debitas, juſſo ante mortem interfici etiam filio Antipatro, quem ſibi deſtinaverat ſucceſſorem; niſi hic fuiſſet compertus regnum paternum præripere potius quam expectare voluiſſe; & ex vinculis quoque, cum animam agere Regem audiſſet, nova molitus fuiſſet contra fratres, quos tres ſolum reliquos per machinationes & accuſationes ſuas fecerat.

141 Porro *Herodis Regis*, Græce Βασιλέως, toties hic repetita mentio, memoriam mihi renovat ingentis ſtrepitus, aliquando contra me moti, neſcio quibus ſuggerentibus, propter titulum Βασιλεύς, quem Interpres noſter in Actis S. Meletii Latine reddiderat per vocem *Imperator*. Cum enim ego Acta illa examinans, & ut apocrypha, imo ut fabuloſa tota rejiciens, etiam hoc aſſumpſiſſem, quod multa, quæ Antonino Imperatori convenire non poterant, de ipſo ibi dicerentur; imo quod ei dabatur ſucceſſor Leo, toti Cæſareæ hiſtoriæ ignotus: quorum hic tamen, ſolum *Princeps*; iſte, *Rex* dumtaxat in Græco nominabantur, adeoque diverſiſſimus eſſe poterat ab Antonino Imperatore; arguebar ego ut falſus interpres, aut interpretationem falſam ſecutus, in re tanti momenti, quanti videbatur eſſe martyrium Meletii, ipſi Romano Martyrologio cum ſociis adſcripti die 25 Maji. Gravitas & dignitas amicorum, ea denuntiatione conturbatorum, ipſiſque ſuis oculis videntium in Græco revera titulum Βασιλέως, non Αὐτοκράτορος, quo nunc paſſim ſolent Imperatores à Regibus diſtingui; permoverunt me, ut illico deproperarem aliquid, quo ſuſpicio infidelitatis tantæ extingueretur: quod hic publicum facere non gravabor.

142 Actorum præfatorum hoc eſt principium. Κατ' ἐκεῖνον καιρὸν ἐδιώκοντο οἱ χριστιανοὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ἀντωνίνου, ἐθνικοῦ ὑπάρχοντος, διὰ Μαξίμου τοῦ Δουκὸς Αἰγύπτου, ἀποσταλέντος ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ἀντωνίνου ἐν τῇ τῶν Γαλατῶν χώ-

αν. . . . ἐξεπέμφθη δὲ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Ταβιανῶν μητρόπολιν. Quæ ſic verbotenus redduntur Latine. *Circa illud tempus* (quæ ſonant relationem ad aliquod exordium præcedens) *perſecutionem patiebantur Chriſtiani ſub Antonino Rege, qui Ethnicus erat, à Maximo Duce Ægypti, miſſo ab Antonino Rege in Galatarum regionem, . . . emiſſus eſt autem hic à Rege in Tabianenſium metropolim*, ſcilicet metropolim Galatiæ primæ.

143 Interpres Daniel Cardon Societatis Jeſu, meus olim in hoc labore collega, cujus mortui anno 1678 elogium dedimus ante Tomum 2 Maji pag. XXXIII, maluit ſenſum auctoris quam verba reddere; & diſſimulato prologi defectu, ſic abſolute inchoare verſionem, his verbis: *Quibus temporibus Romanum Imperium adminiſtrabatur ab Antonino Principe, adhuc Gentili, magnam in Chriſtianos perſecutionis procellam excitavit Maximus Ægypti Præfectus, ab eodem Antonino in Galatarum regionem . . . immiſſus . . . . Metropolim Tabienſium etiam, mandato Imperatoris, ferox perſecutor eſt ingreſſus.* Accuſabatur verſio hæc ut infidelis, idque eo confidentius, quod in Græco nuſquam nominabatur *Romanum Imperium.*

144 Reſpondi nihilominus & adhuc reſpondeo, fideliſſimam eſſe. Primo. Quia pag. 440 num. 11 lin. 4 Maximus dicit ſe accepiſſe litteras τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου, *Imperatoris Antonini*; & num. 13 lin. 6, idem appellatur ὁ βασιλεὺς ὁ κατέχων τὴν οἰκουμένην, *Rex orbem univerſum ſua continens poteſtate*: & in ipſo principio dicitur, Ducem Ægypti in Galatiam miſiſſe, ad perſequendos Chriſtianos; quæ poteſtas nemini convenire poteſt quam Imperatori Romano, Ægyptum & Aſiam poſſidenti. Denique quia τὸ βασιλεὺς, fine addito, pro ſeculo 2, 3, 4, & ſequentibus, fere ſemper dicitur de ſolo Romano Imperatore; cui ſequentes dicunt, ἡ βασιλεία σου, *Imperialis tua majeſtas*; nec anni aliter numerantur, quam τῆς βασιλείας, *Imperii*, numquam αὐτοκρατορίας; & plurima Sanctorum Acta, quorum indicem habet Leo Allatius, in Diatriba de Simeonum ſcriptis, ſic incipiunt: Βασιλευόντων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, *Imperantibus Diocletiano & Maximiano*, vel ἐν τοῖς καιροῖς Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ τῶν ἀσεβεστάτων βασιλέων, *Temporibus Diocletiani & Maximiani impiiſſimorum Imperatorum*, vel ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, *ſub imperio Diocletiani & Maximiani.*

145 Porro apud Auctores Græcos, poſt primum ſeculum, millies invenies βασιλεὺς, βασιλεία, βασιλεύειν, ab interpretibus Latine redditum, *Imperator*, *imperium*, *imperare.* Quia licet Octavianus Auguſtus, ſciens quam odioſum Romanis eſſet nomen *Regis*, noluerit aliter appellari quam *Imperator*, titulo omnibus exercituum Romanorum Ducibus communi; uſu tamen ſupremæ in Republica poteſtatis illi appellationi ſic conjuncto, cœpit Imperatoris titulus multo dignior cenſeri quam Regis. Græci autem perſeverarunt βασιλεῖς appellare ipſos *Imperatores*: & hoc uſu ubique obtinente, volentes ab iis diſtinguere barbararum nationum *Reges*, puta Francorum, Gothorum &c. aſſumpſerunt pro iis mutuatum à lingua Latina nomen Ῥῆξ: & Ῥῆγας dixere. Hoc ipſum egregio exemplo confirmat Maimbourgius in Hiſtoria Iconoclaſtarum, ſub finem, ſic ſcribens: *Epiſcopus* (legatus Nicephori Imp. Græci ad Carolum magnum) *panegyricam orationem Græce recitavit in laudem hujus magni Principis: ſemper appellans* Αὔγουστος & βασιλεὺς, *eo ſcilicet nomine, quo unice ſolent appellare ſuum Imperatorem ad excluſionem omnium Regum,*

quos

quos ſolo nomine Ῥῆξ, *à Latinis mutuato, indigitant.*

146 Nomen *Αὐτοκράτωρ* Euſebius quidem in ſua Hiſtoria uſurpat frequentius: *Αὐτοκρατορία* tamen numquam, ſed Βασιλεία: veniens autem ad Conſtantinum, in 4 libris de Vita ipſius, nullo fere alio titulo eum appellat quam *βασιλεύς*: ut appareat, eumdem qui Imperii Sedem in Græciam tranſtulit, apud Græcos maluiſſe digniori titulo *βασιλέα* quam *Αὐτοκράτορα* dici: atque ideo ipſam Conſtantinopolim numquam aliter dictam invenias quam *τὴν βασιλίδα*, vel *βασιλεύουσαν πόλιν*, *Regiam civitatem*. Imo adjectivum nullum habent Græci, quod reſpondeat Latino *Imperialis*, quam *βασιλικός*. Suprà n. 138 vidimus etiam ex Epiphanio, *Auguſti Imperatoris edictum* allatum fuiſſe in Palæſtinam: quomodo id expreſſit ipſe lingua ſibi vernacula? Κέλευσμα τοῦ βασιλέως Αὐγούστου. Similia habet alibi.

147 Porro quod Antoninum Imperatorem attinet, eum non conſtat quidquā mandaſſe contra Chriſtianos; nedum emiſiſſe Duces aut Præfectos in Provincias ad eos perſequendos; imo ſemel aut iterum pro iis non inquietandis reſcripſit: ita ut martyria ſub eo facta Præfectorum privatæ crudelitati, priorum Imperatorum edictis inhærenti, adſcribi debeant. Obiit idem Antoninus (teſte in Vita ejus Capitolino) Lorii, in villa ſua natali in Tuſcia, 22 M. P. ab urbe Roma, & in mole Hadriani ſepultus eſt ad Tiberim. Acta vero num. 81 dicunt, quod *κατελθοῦσα ἡ νεφέλη πυρὰ ἐνέκαυσεν τὸν βασιλέα Ἀντωνῖνον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ*. *Deſcendens nubes ignea combuſſit Imperatorem Antoninum in Ægypto.* Sunt igitur etiam ex eo capite (ut alia multa prætercam) fabuloſa Acta illa.

148 Quod ad *Leonem Principem*, Græce *Ἄρχοντα*, attinet, de quo in Actis Meletii num. 82, dubitari poſſet, utrum is fingatur ſucceſſiſſe Antonino in Imperio, vel ſolum Maximo in Galatia ad perſequendum Chriſtianos. Primum ſequi videtur ex eo, quod idem Leo, Chriſtianus (ut fingitur) effectus, cœpit Gentiles perſequi. *Τότε ἐδιώκοντο οἱ Ἕλληνες ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἄρχοντος, δικαιοτάτου ὄντος.* *Tunc Gentiles perſecutionem patiebantur ſub Leone Principe, qui juſtiſſimus erat*: quod ſub Imperatore adhuc Gentili & Chriſtianorum perſecutore, Præſidum Provincialium nullus auſus fuiſſet, aut permiſiſſet fieri. Adeo ut auctor impingat in totam Hiſtoriam Cæſaream, annumerando Imperatoribus Leonem: vel agat contra omnem criſim, ſi ſimplici Præfecto dederit poteſtatem, & fiduciam in Gentiles ſæviendi, quod nec Conſtantinus quidem Magnus fecit, neque Chriſtianis permiſit. Sunt ergo hæc Acta meriſſima fabula: & ut fabula deberent æſtimari, etiamſi prædicta non eſſent certa, ut ſunt certiſſima. Etenim tam patens eſt per totum decurſum fictio, ut appareat Auctorem accuſationis præmiſſæ ultra primas lineas nihil legiſſe; an autem ultra primas litteras aliquid Græce noverit, merito dubitatur. S. Dicaſium Epiſcopum Tabianenſem, Concilio Nicæno interfuiſſe, non ideo notavi, ut inde probarem Acta fabuloſa eſſe; ſed ut eorumdem fabuloſitate jam probata, intelligeret Lector, unde ſumptum eſſet nomen *Dicaſii*, ſicut fabulatores ſolent vera nomina Principum Præſulumque admiſcere figmentis ſuis, ſed ſemper alieno vel loco vel tempore.

§. IX. ACCUSATIO.

Papebrochius hiſtoriam de virga S. Joſephi floreſcente, habet pro fabula.

RESPONSIO.

149 Poſtquam ſufficienter probavi, & (niſi fallor) evici, primò, perfectam Chriſti genealogiam haberi non poſſe per Joſephum, niſi iidem omnes, qui Joſephi, etiam Mariæ fuerint progenitores, nullo extraneo aliunde adducto: ſecundò, genealogiam talem non haberi, niſi ille patruus, hæc neptis ejus fuerit: tertiò, ejuſmodi matrimonia Judæis ab origine gentis uſque modo uſitata fuiſſe; imò in caſu unigenitæ orphanæ neceſſaria: poſtquam, dico, tria iſta probavi, ſuperfluum videbatur velle probare, quod neque Sacerdotibus, Virginis templo oblatæ curam habentibus, neque ipſimet Virgini liberum fuerit, alium quam proximiorem (niſi hic abnueret) etiam ex eadem familia & tribu, virum eligere; ſicut conſtat exemplo Booz, à Mahalonis vidua Ruth acceptanda ſe excuſantis, donec proximior ad illam hereditatem alius, fuiſſet requiſitus, ſuoque jure ceſſiſſet. Hoc autem poſito non erat ad ſortes aut oracula recurrendum, ut unus aliquis eligeretur de multis, qui Virginis matrimonium narrantur ambiiſſe; quod neſcio an ſatis congrue dicatur de virgine extra virorum conſpectum educata in templo, & fortaſſis ante pubertatis annos in domo patrui ſui Joſeph recepta, parentibus mortuis.

150 Itaque poſt ipſius S. Joſephi Vitam, ex Euangeliſtis collectam, in iiſdemque fundatas illius excellentias, ſic exordior num. 8. *Porro ut hæc omnia ex Euangeliis deducta; certiſſima ſunt*, ſic *incertiſſima prorſus æſtimari debent, quæcumque præter jam dicta habent nonnulli, ex apocryphis Orientalium ſcriptis. Talia autem ſi Sanctorum Patrum aliqui viſi ſunt non omnino rejicere, non propterea fuerunt à me referenda, maxime cùm Euangelico textui non uſquequaque ſint conformia. Quale eſt illud de S. Ioſephi virga, præ ceterorum omnium cognatorum virgis, inſtar Aaronicæ illius, frondente, quo prodigio cognoverint Sacerdotes templi, Virginis beatiſſimæ conjugio ipſum eſſe præ omnibus divinitus deſtinatum.* Equidem exiſtimo, Joſephum, adeo non ſolum corpore, ſed etiam mente, & quidem voto perpetuæ caſtitatis firmatâ virginem fuiſſe, ut, ſi liberum ei fuiſſet etiam Mariam recuſare alterique cedere, facturus id fuerit. Sed non ita religioſi fuerunt Delatores mei, anni 1694 à P. Sebaſtiano inſtructi: quia toti in accuſationem intenti, non conſiderarunt, quantò id eſſet glorioſius Joſepho, quam qualecumque miraculum; atque hoc, ut me criminarentur, ſuſtinere voluerunt, velut certam receptiſſimamque in Eccleſia traditionem; & quidem talem, qualem in Præambulo 3 laudat Origenes, in 2 ad Titum cap. 5, & quam qui neget *hæreticum pronuntiare non dubitet.*

151 Reſpondet ad hanc Accuſationem Xaramillius pag. 118, n. 146 & deinceps, quod tantum peccat qui nimium, quam qui minus abſolute affirmat. In veritatibus fidei, ſicut nec apex unus tolli poteſt, ita nec addi ei quod Eccleſia credendum proponit. Unum alterumque vetat Joannes, Apocalypſ. 22. Quod autem ad hiſtoriam Vir-

gæ

Digitized by Google

gæ pertinet, primum probatos audiamus ſcriptores, tum inſpiciamus rationem. D. Joannes Molanus, ſacræ Theologiæ Doctor Lovanii & Pontificius atque Regius librorum cenſor, lib. 2 cap. 29 *de hiſtoria ſacra imaginum & picturarum, pro vero earum uſu contra abuſus*, ſic loquitur:,, Aliquando in picturis corrigendæ ſunt, non ,, ipſæ picturæ,ſed earum ſignificatio. Sic ,, quod S. Joſephus pingatur, cum virente ,, ramuſculo in manu, ſumpſerunt pictores ex tractatu de nativitate B.Mariæ, qui ,, eſt in operibus Hieronymi, ex quo & alia ,, quædam habent. Sed cum docti ſciant, ,, fabuloſum eſſe hunc tractatum, & Hieronymo indignum (prout Scriptores quidam eruditiſſimi annotarunt, & res ipſa ,, loquitur) dici poteſt, per hunc ramuſculum non eſſe intelligendum id, quod pictores ex prædicta fabula intendunt; ſed ,, referendum eum eſſe, ut ſignificet virginitatem Joſeph. Nam ut ex virginali conjugio virgo filius naſceretur, etiam ipſum ,, Joſeph ſemper virginem fuiſſe, veriſimile eſt, de quo beatiſſimus Hieronymus ,, contra Helvidium. Neque ego unquam ,, aliter intellexi hunc ramum, juxta illud ,, quod de S.Brigida ſcribit Beda.

152 P. Theophilus Raynaudus, tomo 7 parte 1 puncto 4 tractat. de Magnalibus S. Joſephi, & à fol.46, incipit criſim, qua falſa à veris diſcernat, impugnans quidquid ſolidum fundamentum non habet, licet teneat ſpeciem pietatis; ac folio 49 hunc titulum proponit, *Electio in ſponſum per virgam floridam, eique incubantem columbam*. Poſtquam autem retulit hiſtoriam totam, quam PP. Carmelitæ volunt pro certa & eccleſiaſtica traditione haberi; ,,Nihil ex ,, his, inquit, quæ Auctor libri de nativitate Virginis retulit, eſt impoſſibile: reipſa ,, tamen contigiſſe quæ refert, ægre perſuadetur,in tanto Scripturarum& Patrum ,, ſilentio; & quia auctor aliqua admiſcet ,, figmentum ſapientia, quæ toti narrationi fidem abrogent eamque ſuccutiant. ,, Imprimis .... quod dicat,palam votum ,, ſuum enuntiaſſe Deiparam,& inde ad rem, ,, inſoliti in ea gente moris, miracula fuiſſe ,, exquirenda.Senſus certe Judæorum de ,, Chriſto Mariæ filio ex Joſepho fabro,non ,, videtur ferre, quod beata Virgo illius ſacrilegii infamia apud eos flagraverit. Interpretatio autem loci Iſaiæ, de virga Joſephi florente, & requieſcente ſuper eam ,, Spiritu Domini, in columbæ ſpecie, temeritate non vacat; cum torrens Sanctorum fit in contrarium; & nemine diſſentiente,locus ille ad Chriſtum, vel ad Deiparam ratione Chriſti, pertineat. Adducit in eam rem pleroſque Patres Leo Caſtrius Iſaiæ xi. Quod autem virga Joſephi, primum refractarii,poſtea vero divinitus revicti floruerit; imitatio eſt narrationis de virga Aaron floruleta; ſicut ,, deſcenſus Spiritus ſancti ſuper eam virgam ſpecie columbæ, imitatio eſt apparitionis Spiritus ſancti in baptiſmo Chriſti. ,, Nihil tamen eorum fundamentum habet ,, vel in Scriptura, vel in traditione Eccleſiæ, aut unanimi Patrum aſſertione. Itaque qua facilitate invehitur,eâdem negari ,, poteſt. Pientiſſimus ac ſapientiſſimus Euangeliorum commentator P. Sebaſtianus Barradas, tom. 1 lib. 6 cap.7 eamdem hiſtoriam refert, deque relatis univerſim dicit, *Quæ non habent magnum auctoritatis pondus*.

153 Atque hic Reverendiſſimos Delatores convenit animadvertere quædam. Primo, quod traditiones Apoſtolicas, & in rigore eccleſiaſticas, receptaſque ut tales conſenſu Eccleſiæ totius, nemo Catholicus negat vel etiam in dubium vocat: atqui traditionem de Virga, negant ſcriptores Catholici doctiſſimique, citra ullam vel Papæ vel ſacri ullius Tribunalis indignationem

contra

contra libros, alioqui prohibendos aut caſtigandos, expunctis ejuſmodi clauſulis; ergo traditionem iſtam negare vel affirmare, non eſt cauſa pertinens ad fidem Catholicam. Cum vero Delatores dicant, citato Præambulo 3, traditionem prædictam eſſe talem, ut qui eam neget, debeat *pronuntiari hæreticus*; quando iidem dicunt, quod Papebrochius, per negationem præfatæ virgæ, Euangelium neget, & occaſionem præbeat Eccleſiam blaſphemandi, exigunt & affirmant nimium, adeoque excedunt limites Chriſtianæ moderationis. Secundo, prædicti Auctores non tantum negant hiſtoriam iſtam, ſed unus dicit, non habere pondus magnæ auctoritatis; alius licentiæ pictoriæ adſcribit, ac fabulam appellat eum tractatum unde ſumpta eſt: denique alius dicit, interpolamentum id eſſe, æque facile negatu atque affirmatu. Talium terminorum nullo unquam utuntur ſcriptores Catholici, ubi agitur de Apoſtolica vel univerſalis Eccleſiæ traditione. Ergo dum ſic loquuntur de Virga ſæpe dicta, manifeſte declarant, ſe de ea nullam agnoſcere traditionem in ea forma, quam Delatores & P. Sebaſtianus requirunt.

154 Tertio, nullus præfatorum Auctorum negat, poſſibilem fuiſſe caſum, ut virga frondeſceret; nec quiſquam dubitat de meritis Joſephi & Mariæ, quin tali miraculo multoque majoribus digni fuerint: ſed bene diſtinguunt in hiſtoriis, id quod ſolum eſt piæ meditationis, nec verum niſi in ſenſu figurativo, ab eo quod reipſa vere atque actu fuit aut eſt: ultimum in caſu præmiſſo negant, admittunt primum. Igitur negantes hiſtoriam quaſi realiter veram, eſt negare eam habere fundamentum ſolidum aliquod in libris. Quarto, Auctor hiſtoriæ, non ſolum dicit refloruiſſe virgam, ſed etiam ſuper eam requieviſſe columbam: hoc vero aut verum eſt, aut falſum. Si falſum, cur Delatores hæreticum faciunt eum qui negat? ſi verum, cur non faciunt mentionem columbæ? aut cur non potero ego ipſoſmet in quæſtionem adducere propter illam circumſtantiam columbæ, pari jure, quo ipſi reum faciunt Papebrochium propter florem negatum? Quid eis nocuit Spiritus ſanctus ſupra virgam in ſpecie columbæ, ut eum illic negent? ſi autem non negant, cur columbam in facto Joſephi non exprimunt? & quare ſtatuarii atque pictores utuntur flore, & omittunt columbam? Aliud certe nihil occurrit quam iſtud Horatii,

—— *Pictoribus atque Poëtis*
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

157 Quinto, Delatores citant Theophilum Raynaudum ubi Launoyum, traditiones aliquas negantem, impugnat eo quod multæ veritates ad fidem ſpectantes ſcriptæ non ſint: in quem ſenſū poſſent citare omnes ſcriptores Catholicos. Verū hi, ubi diſcrimen faciendum eſt inter ea quæ habentur ſcripta de S. Joſepho cum aut ſine fundamento bono, ponunt Hiſtoriam Virgæ inter alienas à veritate. Sexto, Auctor Hiſtoriæ dicit, quod ſecundùm ratiocinium Iſaiæ, *Egredietur virga de radice Ieſſe, & flos de radice ejus aſcendet, & requieſcet ſuper eum Spiritus Domini.* Secundùm hoc vaticinium, inquit, Pontifex juſſit convenire omnes quotquot cœlibes erant & matrimonio apti in domo & familia David, qui cum ſuas virgas ad altare tuliſſent, ut aliqua earum florente, & requieſcente ſuper eam ſpiritu, cognoſceretur ſponſus, Mariæ divinitus deſtinatus; ſed quia ſuam eo non tulerat etiam Joſeph, floruiſſe nullam. Cumque Pontifex iterum conſuleret Deum, oraculo accepiſſe quod eſſet electus à Deo is qui virgam ſuam ad altare non tulerat; juſſum ergo adeſſe Joſephum, & contigiſſe quod petebatur miraculum. Veniat ergo Theophilus & dicat, quod *interpretatio*

loci

Digitized by Google

loci Iſaiæ de Virga Ioſephi .... temeritate non vacat. Hoc autem dicit ille, quia id eſt niti contra torrentem ſanctorum Patrum in explicando loco uno Scripturæ: & videri vobis poteſt, Reverendiſſ. Patres, quod negare veritatem libro alicui apocrypho, aliter ipſum interpretando ex eorumdem Patrum mente, ſit dare occaſionem blaſphemandi Eccleſiam, negare Euangelium, contemnere traditiones, hæreſim incurrere? Prô Deum immortalem! quantum valet imperium præoccupatæ voluntatis!

156 Audiviſti, Lector, quomodo Patres Carmelitæ accuſent aliquos ſcriptores Catholicos, cum ſex ſuper eaſdem accuſationes obſervationibus: quibus licet videamur ſolide ſatisfeciſſe ex ratione; oportet tamen, ut diſtinctius reſpondeamus quærentibus, ecquæ ſint illa, de quibus hoc loco Papebrochius dicit, quod *Euangelico textui non uſquequaque conformia* videantur. Delatores anni 1694 ſic loquuntur: *Fatemur ignorantiam noſtram, neque poſſumus comprehendere, quomodo opponatur Euangelio veritas miraculi, in virga florente oſtenſi.* Petunt ergo ut ſacrum Officium definiat, utrum talis aliqua contradictio iſtic reperiatur, an non; & ſupplices accidunt S. Joſepho, ut ſuam cenſoriam virgam ſtringat in Papebrochium, ipſam deflorare nitentem. Idem poterant Delatores petere contra Auctores ſupra relatos, quamvis S. Joſepho devotiſſimos, prout etiam eſt Papebrochius; & contra S. Bonaventuram alioſque Doctores graviſſimos, qui tractatum de hiſtoria Virgæ apocryphum reputant. Nolo hic animadvertere, quod P. Sebaſtianus Hiſpanice redditus, num. 77 Latina verba Papebrochii, *Non uſquequaque conformia Euangelico textui*, faciat Hiſpanice dicere, *contraria Euangelio*; pro eodem habens contrarietatem per totum, cum non maxima conformitate.

157 Dico igitur, iſtam non conformitatem ex ſequentibus capitibus veroſimilem reddi. Primo quod videatur non parum favere monachatui, & votis abſolutis caſtitatis atque virginitatis perpetuæ, quæ Patres Carmelitæ nituntur in veteri Lege ſtabilire; ſic tamen illis ea favet, ut in modo narrandi eidem moveat difficultatem non levem. Etenim Hiſtoria virgæ illius dicit, quod Maria ſanctiſſima publice manifeſtavit votum ſuum ſervandæ virginitatis, id quod Pontifici omnibuſque Primatibus Hieroſolymæ ac vicinorum locorum, pro novitate magnam attulit admirationem; ſui qui propterea edixerunt publicas ſupplicationes ad Deum, pro impetrando lumine in caſu tam ancipiti. Verum, ſi in veteri Lege ante Chriſtum erat ſpiritus Chriſtianus, & ante Euangelium perfectio euangelica, cum qua venit S. Joannes in ſpiritu Eliæ, ſicut legitur; ſi Euangelico iſto ſpiritu pleni erant Conventus Religioſorum, utriuſque ſexus Carmelitarum, ſub voto caſtitatis; utquid dubitabat Pontifex, aliique in conſilium vocati?

158 Admiratio eſt filia novitatis. Ergo ſi mirabantur votum virginitatis, ideo mirabantur, quia res nova erat & tempore iſto ignota mundo. Si autem idem paſſim faciebant virgines aliæ, addictæ miniſterio templi, quomodo id in nulla reperitur hiſtoria? Quod ſi in ſimilibus caſibus ejuſmodi conſultationem inſtituebat Pontifex; neceſſe fuerit, ut ad reſolvendum dubium inſtrueretur ille vicibus ſingulis peculiari revelatione aut miraculo, quo indicaret Deus, velle ſe ut talis vel talis virgo collocaretur in monaſterio aliquo; vel in parentum domo ſervaret caſtitatem voto promiſſam, vel ipſo voto non obſtante nuptui daretur. Adeone facile videtur Paternitatibus veſtris credibilia reddere tot oracula divina, ſolum per conjecturam

aſſerta? Profecto admiratio viri, in lege tam inſtructi, qualis erat Pontifex, probare videtur, quod Virgo vel prima fuit, non minus tempore quam dignitate, quæ tale votum veræ Euangelicum concepit; aut quod admiratio ipſa nullum habuerit fundamentum, dum votum de quo agitur nullam habebat novitatem.

159 Alterum quod iſta ex hiſtoria quæro, eſt, qua ratione concipiant RR. PP. Delatores, egiſſe Pontificem, audito tali voto, in deſponſatione Virginis cum Joſepho? Si dicant, Pontificem tradidiſſe Joſepho Virginem, ſub eadem intentione, ſub qua ſponſas alias ſuis ſponſis tradebat; mendaces faciunt hiſtorias, Nicephori lib. 1 cap. 7, Gregorii Nyſſeni Orat. de nativit. ex arcana hiſtoria, & S. Joannis Damaſceni Orat. 1 de Dormit. Virg. in quibus dicitur quod Virginem Joſepho tradiderunt, tamquam cuſtodituro ejus virginitatem, abſque ulla mentione miraculi aut virgæ. Si dicant, ideo ſolum tradidiſſe, ut eſſet perpetuus teſtis virginitatis ejus; ſequitur exigua conformitas cum Euangelio, in quo nobis dicit Deus, filium ſuum habitum fuiſſe pro filio Joſephi; quia talis opinio non poterat ſubſiſtere cum voto & miraculo tam publice notis. Sequeretur præterea, quod Deus non ſatis providerit bonæ famæ ipſius Virginis & filii ejus, quando totus Iſraël exiſtimaſſet, Mariam infractricem voti, & Chriſtum natum ex ſacrilegio, ſanctum quoque Joſephum cum fama parum decora ſe vocare illius patrem.

160 Ratio horum omnium inconvenientium non tantum eſt graviſſima, ſed etiam clara: quia paulo poſt miraculum patratum & matrimonium initum, palam apparuerunt ſigna fœcunditatis in Virgine, & voto exiſtente tam publico & notorio, neceſſe omnino erat naſci ejuſmodi ſuſpiciones. Quin etiam debuiſſet Sacerdos caſtigare ſponſos pro voto infracto; niſi forte dixeris, ipſi Pontifici revelatum fuiſſe Incarnationis myſterium, quod, inquit Barradas, non eſt veroſimile. Neque hoc ſufficeret, ſed extendenda eſſet iſtiuſmodi revelatio ad infinitam populi multitudinem, voti conſcium & miraculi: quo caſu, quomodo verificabitur iſtud Euangelii, *Nonne hic eſt filius fabri?* Lucæ 4; & cap. 3 *putabatur filius Ioſeph?* Videnturne vobis, Reverendiſſ. Patres, incongrua hæc omnia, procedentia ex hiſtoria de ortu Virginis, valde conformia Euangelio?

161 Tertio, Euangelium laudat S. Joſephum, quod fuerit Juſtus; & hinc paſſim probant ſancti Patres & Interpretes fere innumerabiles, quod Joſeph & Maria fuerint ex eadem tribu & familia; quin etiam multi ex illis poſitive affirmant, initum fuiſſe matrimonium Lege cogente, tamquam inter proximos agnatos; & quidem in gradu tam propinquo, ut Abulenſis in caput 1 Matthei quæſt. 28 dicat, *ſi erat Ioſeph de familia vel domo David, neceſſe erat Mariam eſſe de illa. Imo ſi eſſet ſub familia David alia domus magis particularis, & eſſet de illa Ioſeph, eſſet quoque de illâ Maria.* Ratio autem tam neceſſariæ conſequentiæ non eſt alia, quam quod ita melius probetur genealogia Chriſti; concedendo Mariæ matri ejus tantum de domo & familia David & de tribu Juda, quantum iſtorum concedetur Joſepho, per cujus deſcendentiam Euangeliſtæ deſcripſerunt genealogiam Chriſti, ſicuti bene expendit Abulenſis. Quare, cum ex una parte conſanguinitas proxima inter Mariam & Joſephum, tam erat publice nota ex archivis publicis; ex altera vero nota obligatio Legis ad matrimonium ineundum; poterantne dubitare Sacerdotes, cujuſnam futura virgo erat, ſi Lex ipſa reſcindebat dubium? Quid opus erat manifeſtare multis per miraculum, quod erat

per

per ſe notorium. Hanc proximitatem ſanguinis, neceſſitatemque inductam à Lege, multi iique graviſſimi Doctores uſurpant, tamquam certiſſimum argumentum, in favorem genealogiæ Chriſti, ductæ ab Euangeliſta per Joſephum: & omnes illos contrarios ſibi habet hiſtoria Virgæ, quia nec debent affirmare miraculum citra neceſſitatem; neque arbitrium ſorti dare in caſu, quo præſcribebat Lex, quid eſſet agendum.

162 Quarto atque ultimo, cum deciſum ab Euangelio habeatur, quod Chriſtus reputatus fuerit filius Joſephi; conforme etiam Euangelio eſt, ut detur S. Joſepho ætas, veroſimiliter apta liberis procreandis; alioqui non fuiſſet Chriſtus reputatus ejus filius, & periclitabatur fama tam filii quam matris. Præterea non potuiſſet Joſephus par eſſe laboribus & oneribus ſacræ iſtius familiæ; quin potius huic gravis fuiſſet & impedimentum ingens; contra quam credere ſuadet Euangelium, ex mandatis cælitus ei datis de itu & reditu ad & ex Ægypto, poſt iter Bethleemiticum ad Edictum Cæſaris. Omnia hæc officia requirebant ætatem minime decrepitam: *contrarium* autem, inquit Abulenſis qu. 32 in cap. 1 Matth. fuiſſet *valde irrationabile, ... quia hoc modo eſſet male conſultum Virgini, & deterius Chriſto per Deum.* Interea hiſtoria Virgæ repræſentat nobis Joſephum valde annoſum, adeoque etiam ex hoc capite non videtur valde conformis Euangelio hiſtoria illa.

163 Viderit hic Patern. Tua, quid allegare Papebrochius poſſit pro illis ſuis verbis, *Euangelico textui non uſquequaque conformia.* Quanto illi conformior eſt opinio, quæ S. Joſepho tempore initi matrimonii dat annos circiter quinquaginta, uti dat Papebrochius fol. 7, n. 10 dicens, *Ætas, quinquagenariâ major aliquantulum, in eo qui cælibem ſemper vitam duxerit, & continentia ac ſobrietate vires corporis ad quoſvis labores, per annos plures adhuc tolerandos ſervarit, nihil habet incommodi.* Concludo igitur atque dico, quod Virgam ſæpe dictam recipit Papebrochius, veluti picturam myſticam, & ſignificativam candoris virginalis, qui numquam maculatus, ſed magis proficiens quotidie, floruit ſemper in animo Joſephi: quodque ex hoc modo loquendi & pingendi *data eſt occaſio locutionem figuratam pro re facta accipiendi.*

164 Nunc ergo neceſſe eſt, ut Patres Carmelitæ, tamquam veri Hiſtorici & Theologi, tractatum unde refertur hiſtoria Virgæ, liberent à nota apocryphiæ, eamque probent tanta niti ſoliditate, quantam requirunt veritates ſpectantes ad fidem, ad hoc ut Præambulum 3, quo nos remittunt Delatores, & ubi loquuntur de traditionibus tam certis quam ſunt articuli fidei, aliquid faciat ad prædictam hiſtoriam comprobandam. Alioqui caſus valde periculoſus eſt, & legitimorum Judicum animadverſione dignus, quod tres vel quatuor Patres Carmelitæ, cum chartis impreſſis ſparſiſque per mundum, prædicent nobis, velut traditionem quæ ſpectet ad fidem, & velut occaſionem blaſphemiæ contra Eccleſiam, hiſtoriam unam, quam ipſa Eccleſia non habet pro articulo fidei, & quæ multa apocrypha habet admixta.

§. X. ACCUSATIO.

Papebrochius conatur ſuſtinere, Chriſtum eſſe mortuum 3 die Aprilis, contra communem Eccleſiæ ſenſum ac ſanctos Patres, unanimiter aſſerentes Chriſtum mortuum eſſe 25 Martii.

RESPONSIO.

165 Allegatur *Propyl. Maji, p.* 1. *Conatus, fol,* 7 *num.* 3 *in marg.* Videamus qua fide. Actus de ſingulari Natalis Alexandri ſententia, Chriſto adſcribente annos vitæ 37, quam in Paralipomenis fol. 17 col. 1 appello *Paradoxon* (tantum abeſt ut eam probem) Synopſim marginalem Diſſertationis iſtic primæ ſic deduco. *Non obſtantibus Henſchenianis argumentis,* fundatis in Auguſtini aliorumque Patrum auctoritate, pro anticipanda Chriſti morte, adeoque & nativitate ad annos quatuor; *pergunt homines eruditi plures ſuſtinere, paſſum eſſe Chriſtum anno 33 æra vulgaris, 3 Aprilis.* Quis dixerit me hoc ita referendo quidpiam aſſerere? Quid autem ad num. 3? *Utramque ſententiam nititur quidam conciliare* (ſcilicet Natalis Alexander) *aſſerendo, natum quidem quadriennio ante æram vulgarem Chriſtum, ſed anno 33 mortuum. 3 Aprilis,* in Paraſceve Paſchæ, *qua* Paraſceve *proxime ſequenti anno fuerit* celebrata ab Apoſtolis 23 *Martii, pro quo alii aſſumpſerint 25 ejuſdem.* Soles quidem, Rev. Pater, libenter me componere cum Natali Alexandro; ſed necdum tibi in mentem venerat, ut ejus perſonam confunderes cum mea: hæc metamorphoſis debebatur Appendiculæ tuæ, cui ſi plures ſimiles habeas reſervatas in tempus recoquendæ, ut minatis, crambes, poteris cum Ovidio certare de præmio.

166 Interim non potes dicere, ad excuſationē aliquā peccati tam patentis, feſtinanti Tibi, nec ſatis ad locum, quem accuſabas attento, accidiſſe, ut ſic errares; & quæ Natalis Alexandri ſunt, putares eſſe mea. Etenim immediate pòſt ſequens num. 4 ſic incipit: *Ceterum non fuit mens Henſchenii* (*nec porro mea eſt*) *in hanc quæſtionum multiplicium perplexitatem altius ſe inferre: ſatis habuit magnam primi Catalogi* Pontificii, ſub Antero Papa veroſimiliter ſcribi cœpti, *auctoritatem & antiquitatem lectoribus ſuis proponere, & oſtendere quam apte ſibi ipſi cohæreat propoſita iſtic Chronologia; quæ ſi forte à vero deviet in primo anno Petri, per Conſules Geminis proximos deſignando, non potuerit tamen erraſſe in ultimo, aliunde certius demonſtrabili.* His ſub annū 1683 impreſſis, contigit poſt biennium (mutata operis præconcepti forma, quod ſecundum primam ideam debebat bifariam dividi ante 4 ac 5 tomos Maji) contigit, inquam, meo Conatui in Catalogos Pontificum Romanorum, eidem ſeorſim habendo accedere Apparatum prævium, eique inſeri Epiſtolas Poſſini, communem æram ſuſtinentis ut veram.

167 Vehementer me moverant Epiſtolæ illæ, & vacillare fecerant circa ſententiam Henſchenii. Prius ergo quam ſic auctum Propylæum mitteretur in lucem, feci recudi 5 folium Conatus prædicti (de quo folio alias mihi litem movit Patern. Tua, volens dolo malo id factum fuiſſe) & in Elogio Chriſti Domini, quod ex ſola Henſchenii ſententia procedebat, addidi ſequentia:

Digitized by Google

tia : *Alii volunt, immediate ante communem aram natum* (Chriſtum) *ipſo autem ætatis ſuæ anno* 33 *per tres menſes inchoato mortuum tertio Aprilis .... quod præ priori veterum plurium ſententiæ, nobis quoque veroſimilius eſt* : non tamen pro certo & abſolute definitum, ſed ulteriori diſquiſitioni relictum.

168 Alii iſti, Auctores ſententiæ nunc communiſſimæ, quos non potuiſti ignorare, Rev. Pater, lectis Henſchenii ante Aprilem prolegomenis & meis in Apparatu epiſtolis ultra citroque datis ; alii, inquam Auctores erant, poſt Alphonſum Toſtatum Abulenſem Epiſcopum, omnes fere eruditi in Gallia, quorum nemo inducere animum potuit, ut tranſiret in ſententiam, Deckerii noſtri, communem æram prævenientis, ne tunc quidem, cum eam Henſchenius mirifice illuſtratam dedit, in eumque totum traxit Schelſtratium cum Italis nonnullis. Neque iſtos à præconcepta opinione abſterrebat, quod inter quinque concluſiones Epiſcopi Abulenſis, de mandato Papæ damnatas, prima hæc erat, *Dominum Ieſum paſſum anno ætatis trigeſimo tertio currente* ; ſecunda, *nequaquam vigeſimo quinto Martii, ſed tertio Aprilis mortuum*. Nempe præ manibus habebatur Apologeticum Abulenſis, quod ultimum eſt operum ejus in tomos 12 diviſorū; ſciebatur etiam, virum illum doctiſſimum totaq; non modo Hiſpania, ſed Europa celeberrimum, diu à ſui defenſione quā offerebat, prohibitū, vocē extuliſſe in eum clamorē qui Romam uſque pervenit ad aures Eugenii IV ; cumque mandaſſet Sanctitas ſua, ut ipſe Abulenſis publice in curia Apoſtolica ſuas antea confixas propoſitiones defenderet, velut earum auctor; feciſſe hoc ea eruditione & efficacia tanta, ut illas ab omni cenſura liberas victor retulerit, ad inſignem ſuorum æmulorum confuſionem.

169 Non poſſunt, ſcilicet iſti, quos dixi, Auctores perſuadere ſibi (uti apparet ex utraque Poſſini Epiſtola) Lucam Euangeliſtam, quando Chriſti Baptiſmum ſignavit *anno decimo quinto Imperii Tiberii Cæſaris*, uſum eſſe alia annorum Tiberii Epocha, quam ea quæ ab Auguſti morte initium ſumit, atque apud omnes tam Latinos quam Græcos notata invenitur ; pro eaque cunctis intelligenda, ſecutum aliam, obſcuram hactenus & nulli, quem ſciamus, antiquorum notam, ſumptam ab eo tempore, quo adhuc vivens Auguſtus communicavit cum Tiberio regimen Provinciarum. Quod autem ad 25 Martii attinet, videbant eum diem, ſecundum aſtronomicos calculos, teneri non poſſe : nam ipſo anno communis æræ 29, quem in Faſtis ſignant Gemini Conſules, paſſim ab antiquis nominati, debebat *Paſcha Iudaicum, ſive 15 menſis Hebraici Niſan, quali oportuit pati Chriſtum ex Euangeliis, fuiſſe dies 16 menſis Romani Aprilis; feria autem non ſexta, ſed ſeptima hoc eſt ſabbatum*.

170 Dicere autem (ut dicunt omnes, quos duces vel aſſeclas Henſchenius habet) Judæos illo tempore cyclo lunari depravato uſos, non ſatisfacit donec etiam pro Chriſti ætate probetur : non probatur autem ex eo quod hoc Agnum comedente veſpere feriæ 5, Judæi id facturi erant feria 6 ; cum hujus diverſitatis alii aliam reddant rationem, ſed optimam is de quo infra P. Harduinus : & confuſio quam S. Epiphanius atque antea Imperator Conſtantinus Judæis exprobraſſe videntur, ſed videntur tantum, non debet cenſeri excidio Hieroſolymitano antiquior : hanc vero confuſionem ipſimet paulatim correxerunt, improbo ſtudio ſcrutati antiquiſſimorum Rabinorum ſuorum libros, ita ut nunc cyclos optime habeant ordinatos; quales Philo & Joſephus laudant. Henſchenii argumentis omnibus ſatis apte reſpondet Poſſinus

Epiſtola ſua ſecunda: nitenti autem variis locis Joſephi & Dionis, juxta quæ non potuiſſet natus fuiſſe Chriſtus *in diebus Herodis Regis*, niſi id accidiſſet aliquot annis citius quam vulgo tenemus; reſpondebant æræ communis aſſertores, Joſephum & Dionem, in ejuſdem Regis chronologia ſic vacillare, ut merito dici poſſet quod eis credi res tanta non debeat, contra calculum Dionyſii Exigui, toti deinceps Chriſtianitati probatum, & Euangelico textui patenter innixum, juxta uſitatam verborum acceptionem intellecto; imo ex ipſomet Joſepho conficit Poſſinus, Herodis mortem anno Juliano 46 accidiſſe, quam Chriſti ortus ſub anni Juliani 45 exitum præceſſerit.

171 Talibus ego motus, non quidem ab Henſchenii ſententia receſſi penitus, faſſus ſum tamen, contrariam mihi veroſimiliorem videri. Et hoc nunc quoque mihi magis videtur, poſtquam noſter Joannes Harduinus ſcripſit de ſupremo Chriſti Domini Paſchate, & ſolvit nodum (quem nemo hactenus videtur ſolviſſe) in eo poſitum, quod Chriſtus ſuum Paſcha inchoarit agnumq; comederit veſpere Feriæ quintæ, quando Judæi id facturi erant veſpere Feriæ ſextæ. Siquidem Judæorum monumenta & Machabæorum libros diligentiſſime ſcrutatus Harduinus prælaudatus, reperit Regulam Badu, ſecundum quam Paſcha tunc celebratum fuerit, diu ante Herodis tempora inductam; cum jam ſcilicet à captivitate Babylonica regreſſi Judæi ſimul & Iſraelitæ, in unam conſpirabant religionem; nec miniſtri templi una die ſatisfacere poſſent omnibus, Hieroſolymam undique confluentibus, ad feſtum Paſchatis 15 Niſan celebrandum.

172 Tunc ſcilicet, invenit Harduinus, ordinatum fuiſſe, ut proxima dies adjungeretur priori, & ſimul ambæ pro uno feſto acciperentur; ea tamen conditione; ut *ſi in Feriam ſecundam, quartam vel ſextam Paſcha incideret ſive* xv *dies Niſan, tunc priore loco Iſraelitæ Paſcha peragerent, poſtridie Iudæi; ſi in ceteras quatuor Ferias, tunc illis ipſis Iudæi Paſchate defungerentur, Galilæi poſtera die.* Hac autem ratione factum eſſe oſtendit, ut cum anno 32 Judæi priores Agnum mactaſſent in Sabbato veſpere diei 12 Aprilis, & Galilæi Feria 1 veſpere diei 13, ſequenti anno 33, priores Galilæi id facerent, quomodo fecit Chriſtus cum Apoſtolis ſuis, tamquam Galilæus cum Galilæis, Feria 5; Judæis Feria 6 idem facientibus; ſicque Chriſtus moreretur in cruce, quando Hieroſolymitani Judæi Paſcha ſuum comedere debebant. Et quia talis concurſus Feriæ 5 pro Galilæis & Feriæ 6 pro Judæis non evenerat anno 29 duobus Geminis Conſulibus, non item anno 31, ſed præciſe cecidit in annum 33, quando eædem Feriæ cadebant in 2 & 3 Aprilis; conſequens videbatur, ut iſto anno, & non alio quocumque ex proxime prioribus vel poſterioribus Chriſtus fuerit crucifixus.

173 Interim adhuc definio nihil, nullàdum eo cogente neceſſitate, niſi eam ad 24 Junii faciat Joannes Baptiſta, quod non puto. An autem de anno, quo mortuus eſt Herodes Infanticida, aliquid reperturus ſim, quod cogat Joannis Chriſtique nativitatem uno ſaltem anno anticipare, ac proinde Chriſtum mortuum dicere anno ætatis 33 expleto, & 34 inchoato (ſicuti mihi aliquando viſum veroſimilius) poterit denuo examinari: neq; illud ad aliorum Sanctorum, etiam Apoſtolorum Acta magnopere facit: & ſi id ex uno altero ve Joſephi loco ſequi videtur refutatur ex alio, ut ſupra notavi. Quamvis autem abſolute conſtituiſſem, imo jam pridem definiviſſem, crucifixum Chriſtum 3 Aprilis: eratne ea definitio Sedi Apoſtolicæ deferenda, tamquam

Digitized by Google

quam inventum meum & periculoſum in fide, quod tam multi ante ac poſt me tenuerunt; in Abulenſi autem prædamnatum eadem Apoſtolica Sedes abſolvit ante annos 260? Hiſtoriam veſtram Propheticam, quam ſemel damnatam magnis multiſque proteſtationibus, quod ſolum probabilem haberi velletis, victa Inquiſitio, poſt novem annos tandem *currere* ſeu legi permiſit: illam, inquam, Hiſtoriam Propheticam nunc vultis Vos, eo ipſo ita cenſeri approbatam, ut ſi quis denuo tentet demonſtrare ſubſiſtere non poſſe cum veritate, ſacro Officio debeat videri injurioſus; & ſententia, ſolenniſſimo Apoſtolicæ Sedis judicio poſt publicam hodieque extantem defenſionem abſoluta, manebit tam periculoſa, ut eam tenere, imo vel propendere in illam, crimen ſit? Non probo tam iniquam bilancem; nec puto quod probaturus ſit aliquis, quem præconcepta paſſio non excæcaverit.

174 Inſtas tamen, & imaginarium crimen aggravas, quia in Apparatu fol. 29 n. 16 dixi, *Quod ſancti Patres nuſquam ex profeſſo in curam explicandæ Chronologiæ intenti; ſolumque, ut caſus ferebat, oblata Euangelii loca, ut poterant, ſed perfunctorio prorſus ratiocinio, conciliantes, in ejuſmodi cogitationes, quales protuli, numquam venerunt.* Hoc, inquis, eſt *contemnere ſanctos Patres.* Contemptum ego nullum hic video: quam multa enim nunc tractantur & elucidantur, de quibus explicandis numquam ſoliciti fuerunt ſancti Patres, quod quidem ex eorum ſcriptis appareat? Africanum audiſti, expoſita ſicut à Judæis acceperat Joſephi cognatione cum Maria, expedientem ſe, dicendo, *ſive itaque ad hunc modum ſive aliter habeat res, non poterit quiſquam meo judicio ..... clariorem .... expoſitionem reperire*: quaſi dicat; clariorem ſi quis attulerit, eam ſe recepturum. Hieronymus ubi de Zacharia filio Barachiæ quærit quis fuerit; variorum varias refert ſententias, & nullam determinate tenet. Euſebius & Epiphanius plus ceteris ſtudii collocarunt in digerendis temporibus, atque imprimis Euſebius, uti & Proſper Aquitanus, qui etiam Chronica ſcripſerunt: ſed raro admodum nodos Chronologicos proponunt, multo minus ſolvunt, ad alia attentiores. Tu vero ut jure hic me argueres, numquid oſtendere deberes eorum complures ſuper quæſtionibus Chronologicis tractatus?

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius deſtruit & proſternit Sacramenta Eccleſiæ.

RESPONSIO.

175 ITa Vox, falſo Veritatis dicta. fol. 2 quod cum aliquis mihi ſcripſiſſet, prius quam ipſum famoſum libellum vacaret perlegere; exhorrui fateor, & cogitare cœpi, num forte alicubi ſcripſiſſem quidpiam, non quidem contra ſubſtantiam Sacramentorum, ſed contra aliquas ceremonias, arbitrario fortaſſis alicubi adjectas, quas Carmelitæ velint communi Eccleſiæ uſu receptas haberi. Nam contra ipſa Sacramenta, quomodo poſſum, inquiebam mihi, vel ſuſpectus eſſe moliri aliquid, quin ſimul ſuſpectus reddar, quod everſam velim totam Chriſti Eccleſiam? ſiquidem de ea accipitur iſtud Prov. 9, 1 *Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit in ea columnas ſeptem*, Sacramenta ſcilicet totidem, ut in Officio Venerabilis intellexit D. Thomas. Sic fluctuanti offertur indicium gravis & inexpectatæ Accuſationis, qua arguebar ad Vitam B. Gerardeſchæ Piſanæ tomo 7 Maji, de ipſo omnium ſacerrimo venerabilis Euchariſtiæ ſacramento finxiſſe, ejus adhuc in cælo perſeverantē uſum; quod

quod Sacramenti, qua talis, naturæ repugnat; cum ipſum ſit, *Signum viſibile inviſibilis gratiæ, ad noſtram ſanctificationem divinitus inſtitutum.* Atqui nec gratia nova acquiritur in cælo, nec ſanctificatur amplius is, qui definitæ ſibi beatitudinis ſtatum jam habet.

176 Ergo dimiſſa tantiſper Voce, à quâ nihil niſi vanum clamorem expectare poteram; converti me ad cognoſcendum accuſationis talis occaſionem, & amico qui monuerat petebatque illuſtrationis aliquid, in hæc verba reſcripſi. Ego ante Vitam iſtam die 29 fol. 164, in Commentario prævio num. 5, ſic notavi. „ Vita iſta, ſic abundat revelationibus extaticiſque viſionibus, ſubinde talibus, ut, „ attento ſeculi hujus maligniores genio, „ dubitaverim an expediret plures earum „ efferre in lucem; eas potiſſimum, in „ quibus ſitus & forma cæleſtis Hieruſalem, ejuſque arces, montes, palatia, plateæ, fluvii, ornatus, feſta, & gaudia exprimuntur, tam materialiter, ut delicatæ quorumdam aures offendendæ videantur potius, quam ad ſupernarum rerum deſiderium ſalubriter excitandæ. „ Sed cum S. Joannis Euangeliſtæ, cujus „ hic frequentiſſima mentio, Apocalypſim „ conſidero, divinis haud dubie plenam „ myſteriis, ſimili tamen ſtylo ac modo explicatam; futurum exiſtimo, ut in vera „ humilitate fundatæ animæ, deque Sanctorum atque Sanctarum dictis factiſque „ ſentire ſolitæ in bonitate ac ſpiritus ſimplicitate, ædificentur fideliter. Velim „ tamen in iſtis legendis meminiſſe lectorem ejus Parergi, quod Vitis S. Mariæ „ Magdalenæ de Pazzis interpoſui: quia „ eo ſatis præmuniendum credo lectorem, „ quantumvis criticum & faſtidioſum.

177 Parergon iſtud habetur Tomo 6 Maji pag. 246 ſub hoc titulo: De Sanctarum extaticarum, ſecundum ſpecies naturaliter præhabitas durante raptu quandoque motarum, dictis factiſque, ad Hiſtoricarum quæſtionum deciſiones non „ transferendis. „ Hoc ſolum ſcilicet ibi ſpectabatur, aliàs de viſis & auditis ſimilis inſtitui poſſet diſſertatio. Interim conor aliquid ad Vitam B. Gerardeſcæ, ubi pag. 271 num. 34, ſic legitur: *Dominicis diebus B. Ioanne Miſſa myſteria celebrante, omnibus ſanctis Clericis in unoquoque ordine adſtantibus Officiis Miſſæ, B. Maria Virgo Euchariſtiam Domini pro peccatoribus omnibus ſeptem vicibus ſumit; & miro modo, cum Dominus vobiſcum, & Pax ſemper vobiſcum, dicitur, reverenter, unanimiter, atque uniformiter ab omnibus reſpondetur. Nulluſque audet ibi canere Miſſam, niſi B. Ioannes: nec aliquis communicare eſt auſus, niſi beata Virgo: quod utique fit tantum in feſto Natalis Domini, in Epiphania, in Reſurrectione, in Aſcenſione, in Pentecoſte, in Annuntiatione, & Aſſumptione B. Mariæ.*

178 Ad hunc Vitæ textum, de Miſſa à S. Joanne dicta, & Communione Deiparæ; ſubjungo pag. 272 litt. c Annotationem prolixam, in qua cum Amicus ille nonnulla notet, veluti non ſatis fundata, abhorrentia à ſenſu communi, & ex parte contraria D. Thomæ, hic ipſam judico proferendam denuo, ſpeciali charactere exprimendo verba, quæ Amico videntur ſub cenſuram cadere. Sic habet. „ Cum nullus, quod ſciam, Sanctorum Patrum, vel horum doctrinæ innitentium Scholaſticorum Theologorum, aſſirmet, Miſſæ ſacrificium, vel à Chriſto, vel à Sacerdotibus Sanctis, ejus vice fungentibus, continuari & continuandum in cælo; *nolim ego ſuſtinere, quod ea quæ hic de Ioanne ſacrificante & Deiparæ communicante dicuntur, litteraliter ſint intelligenda: puto tamen eum qui hoc opina-*

retur

„ retur; *nihil opinaturum Scripturæ ſacræ* „ *vel ſtatui beato Sanctorum repugnans.* Nam „ Chriſtum poſt reſurrectionem ſuam, glo- „ rificato jam corpore, & comediſſe cum „ Apoſtolis legimus, & in Emaus Eu- „ chariſtiam præbuiſſe deſcipulis, commu- „ nior ſententia eſt. Sicut autem infra num. „ 57 *dicitur in eccleſia S. Savini conſpectus* „ *à Sancta Miſſam celebrare*; ita in aliorum „ quoque Sanctorum Vitis, viſum ſubinde „ idem facere, invenimus.

179 „ *Tali vero opinione admiſſa, non eſſet* „ *difficile intelligere, quomodo in cœna Apo-* „ *ſtolis ſuis dixerit; Non bibam amodo de* „ *hoc genimine vitis, donec illud bibam vo-* „ *biſcum novum in regno Patris mei; & ma-* „ *gis ad litteram impleretur, quod dicitur,* „ *Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem* „ *Melchiſedech.* Quia vero Deipara credi- „ tur corpore jam glorificato eſſe in cælis, „ cur in eo nequiret Euchariſtiæ participa- „ re; non quidem eodem prorſus modo „ quo nos, ſed ſimili fere, & eo quo Chri- „ ſtus poſt reſurrectionem comedebat; *quo-* „ *modo etiam poſt reſurrectionem corporum* „ *ad litteram impleri poterit promiſſum Chri-* „ *ſti, ut edamus & bibamus ſuper menſam* „ *ejus in regno ejus. Etenim cum ceteri om-* „ *nes corporei ſenſus in beatitudine fruituri* „ *ſint deliciis ſibi congruis, cur non etiam gu-* „ *ſtus, mira, ſed vera, nobiſque haud ſatis* „ *intelligibili ratione?*

180 „ Ad Joannem Euangeliſtam quod „ attinet, eum poſt mortem aſſumptum quo- „ que cum corpore in cælum: nihil prohibet „ opinari; quandoquidem multorum eſt ſen- „ tentia, eorum omnium Sanctorum corpo- „ ra, quæ moriente Chriſto ſurrexiſſe dicun- „ tur, numquam ad ſuos tumulos rediiſſe, „ ſed cum Chriſto pariter aſſumpta in cælos. „ Legimus quoq; ad 19 Maji in Supplemen- „ to Vitæ S. Petri Cæleſtini n. 17 *S. Joannem* „ *Euangeliſtam* conſpectum in viſione cele- „ brare Miſſam de Dedicatione, cum eccle- „ ſiam S. Spiritus de Magella à Petro con- „ ſtructam, Chriſtus ipſe eſſet conſecraturus. „ Sed quid in ea ſententia tenebitur, quam „ ad caput 25 de Vita B. Andreæ Sali, 28 „ Maji diximus, multorum veterum atque „ omnium fere Orientalium eſſe, necdum „ ſcilicet mortuum eſſe Joannem, ſed cum „ Elia & Enoch ſecundũ Chriſti adventum „ & Antichriſti perſecutionem præſtolari? „ An dicetur, quod, ſicut Chriſti corpus in „ transfiguratione glorificatum ad tempus, „ poſtea rediit in ſtatum poſſibilitatis prioris; „ ita & ipſe nunc quidem corpore glorifica- „ to cælesti fruatur beatitudine, poſtmodum „ ad exiguũ tempus priori humanitatis com- „ munis ſtatui reſtituendus ſit, ac in eo de- „ mũ moriturus? Nihil equidem affirmo: ſed „ ſi affirmaret aliquis, puto quod idem poſ- „ ſet de Elia & Enoch cum proportione „ affirmare: itaq; ceſſaret ei multiplex quæ- „ ſtio, de ſtatu illorum in Paradiſo; qui ſine „ ſcrupulo tunc diceretur eſſe, non terreſtris „ ille in quo conditus eſt Adam, quemque „ etiam nunc ſupereſſe, nulla veroſimili ra- „ tione creditur à nonnullis; ſed cæleſtis, „ qualis & in Apocalypſi & variis in Vitis „ Sanctorum, præſertim S. Lidwinæ deſcri- „ bitur, quatenus quidem humanis verbis de- „ ſcribi poteſt. Multo forſitan veroſimiliora „ hæc fuerint, quã quæ de eodẽ Elia mitatus „ eſt orbis, in Biterrenſibus quibuſdam The- „ ſibus an. 1682 menſe Aprilis coram Epi- „ ſcopo loci publice per triduũ propugnatis, „ & quidem ut Theologice demonſtrabilia, „ imo tamquam proxime accedentia ad fidẽ.

181 Hic non puto reprehendi prima ver-ba, *Nolim ego ſuſtinere*; ſed ſecundam partem, *Puto tamen.* Verum quis non videt ex ipſo verbo *puto*, nolle me quidquam vel opinando aſſerere, ſed ſapientioribus æſtimandum relinquere, & diſcere velle qua optima ratione explicari & ſalvari poſſint, quæ in

Vita narrantur. Poterat tamen mens iſta mea clarius explicata fuiſſe his ſequentibus verbis. *Perpendat interim prudens lector, utrum is qui hæc opinaretur, aliquomodo litteraliter intelligi poſſe, cum proportione ad ſtatum corporis beati, opinaturus eſſet aliquid ſacræ Scripturæ omnino repugnans. Nam &c.* Sed quod ibi requiri poteſt, ut addatur, *cum proportione ad ſtatum corporis beati:* ſatis videtur contineri in ſequentibus verbis de perceptione Euchariſtiæ in cælo, *Non quidem eodem prorſus modo quo nos*, (qui ſumimus Chriſtum ſub ſpeciebus panis & vini, per Conſecrationem tranſſubſtantiatorum, quæ panis & vinum fuerunt ſcilicet, & non amplius ſunt; poſt ſumptionem autem corruptis ſpeciebus, vere fruimur ſubſtantiâ eâdem reproductâ vel aliâ ſimili de novo productâ, qua in noſtram ſubſtantiam per digeſtionem tranſeunte nutrimur &c.) *Non*, inquam, *eodem prorſus modo quo nos, ſed ſimili fere modo, & eo quo Chriſtus comedebat poſt reſurrectionem*, introſumens quidem cibum & potum, eum tamen non digerens, neque in ſui alimentum convertens, ſed vel annihilans, vel inſenſibili hominibus modo à ſe dimittens.

182 Quia autem ſupponitur in cælo nec panem nec vinum fore (hæc enim vel de terra transferri deberent, vel in cælo creari, quorum neutrum commode diceretur) videat lector ille, an poſſit in præindicata hypotheſi, Conſecratio ſic facienda concipi, ut præexiſtente iſtic aliqua panis ac vini apparentia, in ſubſtantia aëris cæleſtis, Chriſti corpus incipiat eſſe ſub ſpeciebus, per conſecrationem ſpoliatis eâ, cui inhærebant panis & vini apparentium ſubſtantiâ; & eodem modo afficiat ſenſus Beati, quo afficerent verus panis & verum vinum: quod cum deſinet fieri, ceſſabunt panis ac vini ſpecies, nec tamen ſuccedet aliqua ſubſtantia nutritiva, ſed idem qui antea, aër cæleſtis. Non puto tam minutim hæc explicanda in libro hiſtorico, quin potius arbitrio cujuſque id ſuſtinere volentis relinquendam libertatem conjectandi, in re prorſus incerta & captum noſtrum excedente.

183 Quod notat Amicus, primo, ea quæ dicuntur de qualicumque Miſſa, variis locis ac temporibus per Chriſtum celebrari viſa, non eſſe *ſatis fundata*; durius eſt quam Hiſtorico conveniat, eſtque omnem talibus viſionibus abrogare fidem; quare magis convenit eas commodo aliquo ſenſu explicari. Secundo, *eſſe abhorrentia à communi opione.* Reſpondeo tales caſus & hypotheſes, non fuiſſe communi opinione expenſas, adeoque fruſtra quæri quid pro iis habeat communis opinio. Tertio, quod *ultimum* de deliciis guſtus, dicatur eſſe contra D. Thomam, non videtur eſſe verum; præſertim ſi addatur limitatio à me addita, *mira, ſed vera, nobiſque non ſatis intelligibili ratione.* Index operum D. Thomæ, verbo Gustus, hæc habet: *Guſtus in actu proprio erit in Beatis poſt reſurrectionem: & judicat de ſaporibus per immutationem ſpiritualem ab objecto exteriori: niſi forte dicatur, quod erit ibi guſtus in actu, per immutationem linguæ ab aliqua humiditate adjuncta, ut eſt ſenſus alimenti.* 4. d. 44, q. 2, art. 1, q. 3, e fin. q. 4. c. fin. 2. Qui ultimus modus guſtandi, indicatus à S. Thoma, proxime videtur accedere ad id, quod lectori iſti diſplicet, excuſandum. Quid? quod in iis quæ S. Thomas ex proprio ratiocinio & conjecturando tradit, non debeat omnibus eſſe regula univerſalis.

184 Si tamen omnino diſplicet Annotatio tota, ſic ut abolenda videatur, nolim ego pro ea tenenda contendere; patiarque ut ejus loco ſubſtituatur hæc: „ Cum nullus, „ quod ſciam, Sanctorum Patrum, vel ho„ rum doctrinæ innitentium Scholaſtico„ rum Theologorum, affirmet Miſſæ Sa„ crificium vel à Chriſto vel à Sacerdotibus

„ ſan-

„ ſanctis,ejus vice fungentibus, continuari „ & continuandum in cælis; nolim ego ſu- „ ſtinere, ac ne quidem problematice diſ- „ putare, an,quæ hic de Joanne ſacrificante „ & Deipara communicante referuntur, „ poſſint quadamtenus ſuſtineri; ſic ut ex- „ taticæ illæ viſiones credantur, non fuiſſe „ diabolicæ aut phantaſticæ illuſiones; ſed „ divinæ vel angelicæ ſuggeſtiones, quibus „ per ſpecies corporales repræſentatur lit- „ teraliter id,quod vere, ſed myſtice,agitur „ in cælis, nectamen aliter quam per phra- „ ſes nobis uſitatas poteſt explicari. Ego „ ſimpliciter refero, quod ſcriptum anti- „ quitus reperi; quid veritatis relationi huic „ & ſimilibus multis ſubſit, judicent alii,ad „ quos propius ſpectat. Talis modus ali- quid corrigendi, ſatis frequens nobis eſt in tanto & tam prolixo opere de Actis Sanctorum; nihilque derogat illius æſtimationi, ſed potius eam auget, etiam tum, cum ex aliena ſuggeſtione correctio fit.

185 O quam vellem,ut lector quiſcumque, Tomorum noſtrorum aliquem perluſtrans, non crederet,tametſi optimus Theologus ſit, ſuum eſſe de punctis ſingulis ferre ſententiam ex proprio ſuo vel communi ſenſu;imo nec definire quid probabilius ſit; ſed utrum in iſtis facti controverſiis aliquid contineatur fidei aut bonis moribus contrariũ, propter quod debeat liber aliquis reprobari: ſibique perſuadeat,eos, qui tota vita per annos jam 60 aliud nihil egerunt, quam Acta Sanctorum & Hiſtorias eccleſiaſticas expendere, melius & ſolidius proceſſiſſe, quam poſſit procedere, is,licet cetera doctus, qui unum aliquem Tomum ſibi ſumit perluſtrandum, neſciens quæ fundamenta in aliis Tomis jam poſita ſint, vel quæ explicatio in ſequentibus adhibeatur. Alias major pars operum Baronii damnanda eſſet, præſertim tomus primus, ubi ponit Chronologiam, qualem ante ipſum nemo,nemo poſt ipſum.

186 Hactenus illa mea reſponſio, quam ex occaſione hic cenſui proponendam. Redeo ad Vocem, non Veritatis, ſed falſitatis appellandam; hic vero falſiſſimam, dum ſic loquitur: *Verum quid multum queror, quod Papebrochius per ſuam doctrinam deſtruat magnalia Hiſpaniæ, ſi per eamdem deſtruit & proſternit Sacramenta Eccleſiæ, quorum multa fundantur in traditionibus Apoſtolicis & Eccleſiaſticis, quas ille in ſuis operibus negat.* R. P. Antonius Xaramillius ad ea verba, inſtituit Apologiæ caput XI, & ait: „ Ad ſingulos paſſus præceps magis „ Anonymus (ita appellat auctorem Vocis, „ quæ nullum vultum habens, noluit etiam „ nomen habere) ad graviores impoſturas „ fertur: neque quidquam curans earum „ convinci, indicat duritiem frontis ſuæ, „ non recipientis ſigillum verecundiæ. Qui „ audet Catholico ſcriptori affingere, quod „ neget Sacramenta, reſponſo eſt indignus. „ Inſulſiſſimum vero eſt dicere, quod aliquis deſtruat Sacramenta,quia in hiſto- „ ria Crucis Caravacanæ,ſolidis cum ratio- „ nibus negat puncta quædam Higueræ „ vel Lunæ.

187 „ Sacramentorum veritas infallibi- „ lis eſt, divina eſt, inconcuſſa eſt; neque „ pendet à relationibus, quas iſti duo Au- „ ctores accumulant: ſed eſſe meriſſima „ ſomnia affirmant adeo multi, aliàs parati „ pro defenſione Sacramentorum ſangui- „ nem vitamque profundere. Quem er- „ go conceptum ſibi format Anonymus de „ Hiſtoriis divinis & humanis? aut quid „ diſcriminis ponit inter traditiones & tradi- „ tiones? inter eas quæ derivantur à Chriſto „ atque Apoſtolis; & alias, conceptas in ce- „ rebro iſtorum duorum Hiſpanorum? Ne- „ gat aliquis Amaryllim fuiſſe Reginam „ Hiſpaniarum,& in Italia fundaſſe civitates „ multas, prius quam Romulus Romam „ conderet. Negat alius, inter captivos Ju-

„ dæos, tranſlatos in Hiſpaniam, fuiſſe filiū
„ Uriæ Prophetæ, quem multos poſt annos
„ S. Jacobus ſuſcitaverit à mortuis, baptizatumque & Petrum dictum ordinarit Epiſcopum. Eſt qui recuſet recipere mulierem Gaditanam, inſertam genealogiæ Chriſti, atque ita etiam Chriſti Domini progenitricem. Eſt cui ridiculum videatur affirmare, quod Magi per naves Gaditanas pervecti fuerint in Judæam, per eaſdemque revecti in patriam.

188 „ Hæc & alia hujus generis innumera negantur à multis: hi ergo multi, deſtruuntne Sacramenta Eccleſiæ & magnalia Hiſpaniæ? Ridicula profecto conſequentia. Numquid tamen Fr. Hieronymus à Conceptione Carmelita, in ſua Hiſtoria Gaditana, hauſit iſta omnia ex Dextro, Juliano, & Auberto? Fatetur id ipſe: nec dubito quin ex lectoribus ejus hiſtoriæ multi eadem crediderint & narrarint aliis; alii contempſerint, ex aliorū meliorum ſcriptorum monumentis certi de falſitate & vanitate figmentorum iſtorum; inter utroſque autem extiterint contentiones ac diſputationes. Verum nullum credo inventum, donec Vox veritatis inſonuit, qui auſus ſit affirmare, quaſi per legitimam conſequentiā, eos qui talia negant ſubvertere Sacramenta, & fidei divinæ traditiones.] Hactenus P. Xaramilius cap. x i præcitato: qui deinde ex Nicolao Antonii, Philippo Labbe, atque Joanne Bollando producit breves ſententias contra prædictorum pſeudo-chronicorum auctores, nec omittit notare quomodo ipſa Vox virum iſtum laudet fol. 3], & Delatio anni 1691 part. 2 fol. 1 primis ſtatim verbis, ut *ſcriptorem venerabilem atque illuſtrem, & totius Eccleſiæ per omnia ſecula veneratione digniſſimū.*

189 Ego, dimiſſis mortuis, unum alterumve locum hic addam ex etiamnum viventis Card. Aguirre, tomo 2 Conciliorum, Primum folio 63, ubi occaſione Melantii Toletani, novis Hiſpaniarum Patronis liberaliter adſcripti. „ Mitto, inquit, plurima alia, non minus decretoria adverſus id figmentū; & ſolum addo, pariter nutare fidem verborum illorum, quibus Melantius Præſul Toletanus decoratur elogio *ſanctiſſimi Confeſſoris*. Licet enim nullatenus dubitem, ſed potius pie credam, Melantium eo felici ſeculo fuiſſe virum pium, & bonum Præſulem, inſtar aliorum qui intervenerant Synodo Eliberitanæ cum ipſo; nullum tamen fundamentum invenio in SS. Iſidoro, Ildefonſo, aut aliis antiquis ſcriptoribus, vel in aliqua veteri traditione, ut Melantius habeatur aut computetur inter Sanctos, qualiter illum collocant Dexter ad annum 286, Julianus ad 281 & 288, Luitprandus in Fragmentis ad annos 302 & 305, invicem ſe munientes, ut aſſolent, ad quamlibet fabulam ſtabiliendam, & confundentes Melantium hunc cum S. Melanio Epiſcopo Rhotomagenſi, qui in Martyrologio Romano laudatur ad diem 22 Octobris. Plura de hac fictione præmiſi Tomo 1 pag. 301, in Notis ad ſubſcriptionem Melantii apud Concilium Eliberitanum, & monui quam temere Tamayus illum Martyrologio Hiſpano inſeruerit Tomo v ad eamdem diem.

190 „ Nimirum, hæc & alia commenta ſimilia, quæ notavi ibidem pag. 303 & 312 & 322 circa Patritium, Flavium, & Camerinum, quos pariter Tamayus intruſit Martyrologio Hiſpano (ſicut & alios plures ſine ullo ſolido fundamento, in toto illo vaſtiſſimo opere) nullo in pretio eſſe debent, & doctiſſimorum hominum judicio merentur indignationem omnium eorum, qui verum decorem Hiſpaniæ, imo & Eccleſiæ amant; inanem autem, ſeu pro libito fictum, de-

„ teſtantur. Præſertim quoniam pernicio-„ ſum eſt & execrandum, quod quipiam „ male feriati homines audeant donare Re-„ gno alicui, Eccleſiæ, Urbi, aut Populo, „ Sanctos aliquos, numquam Faſtis Divo-„ rum adſcriptos, nec antiquiſſima vene-„ ratione certis locis uſque adhuc cultos, „ aut non natos vel verſatos ibidem, ſed „ longe alibi. Atque hoc ipſum jam diu ex-„ horrui, tam in illis pſeudo-chronicis, quam „ in eo Martyrologio, magna ſui parte iis „ farraginibus conſtante. Unde ortum fuiſ-„ ſe vereor, ut in aliquibus Eccleſiis, & „ Populis celebrentur, tamquam Sancti pro-„ prii & ipſarum Epiſcopi, qui aut nec „ Sancti nec Epiſcopi fuerunt; aut, ſi San-„ cti & Epiſcopi, certe in aliis Eccleſiis & „ Populis exterarum nationum orti ſunt, „ aut Sedes ſuas habuerunt.

191 „ Sed parum proderit hæc animad-„ verſio ac lamentatio mea & aliorum, im-„ penſe amantium verum Hiſpaniæ deco-„ rem, ſi Domini Epiſcopi, quorum id „ maxime intereſt, non exquiſierint omni „ zelo veritatis, ac religionis ſolidæ ſtudio, „ examinare novitates ejuſmodi, à centum „ circiter annis introductas in ipſorum „ diœceſibus, occaſione eorum pſeudo-„ chronicorum, & Martyrologii Hiſpani, „ præſertim circa cultum Sanctorum. Si „ autem invenerint ſolum innixas ejuſmodi „ fundamento, plane aëreo, nec alteri ſo-„ lidiori & ſecuro; poterunt, ac debebunt „ ejuſmodi vanitates, immo & ſuperſtitio-„ nes, omnino abſcindere, cum magna ſui „ nominis laude, & Eccleſiarum fructu.] Nihilo minus energiæ habet locus alius ejuſdem Tomi 2 fol. 419 & 420, in uno male Sanctis adſcripto Maximo Cæſarauguſtano multas nobis impoſturas detegens hoc modo:

192 „ Ab eo tempore, quo pſeudo-„ chronica illa famoſa Toleti excogitata „ fuerunt, ſub finem ſeculi præcedentis, „ Ficulneo auctore (qui Hiſpanice Higuera „ cognominabatur) prodigioſa mendacia „ de hoc Maximo ſcripta & ubique divul-„ gata ſunt, in Chronico illo edito ſub no-„ mine *Marci Maximi, Epiſcopi Cæſaraugu-„ ſtani*. Et licet Bivarius, in Commentariis „ illius longe poſtea editis, exeruerit omnes „ ingenii atque eruditionis minime vulga-„ ris nervos, ad illud tuendum & explanan-„ dum; nullatenus obtinere potuit ab eru-„ ditiſſimis viris, intra aut extra Hiſpaniam, „ ne irriderent Chronicon ipſum, veluti „ meram congeriem farraginum & fictio-„ num; qualia pariter fuiſſe cenſent, & in-„ victis rationibus demonſtrant illa alia, no-„ mine Dextri, Luitprandi, Helecæ, ac „ Juliani Perez, ab eodem fabularum archi-„ tecto obtruſa; quibus fœdavit apud im-„ peritos Hiſtoriam, antea germanam & pu-„ ram, rerum Hiſpaniæ.

193 „ Sane quod Ficulneus Maximo „ huic præponeret nomen Marci, ipſumque „ complexe *Marcum-Maximum* diceret, in „ cauſa fuit, quod legiſſet verba Iſidori de „ Maximo Epiſcopo Cæſarauguſtano; *Mul-„ ta verſu proſaque componere dicitur*. Cum-„ que aliunde noſſet, eodem circiter tempo-„ re floruiſſe Marcum quemdam diſcipulum „ S.P. Benedicti, Poëtam apud multos ce-„ lebrem, qui res geſtas Patriarchæ & Ma-„ giſtri ſui verſibus enarrâſſet; voluit ex „ duobus hominibus unum eumdemque fa-„ cere, quaſi primum fuiſſet Monachus „ Benedictinus, deinde vero Epiſcopus „ Cæſarauguſtæ; ac proinde complexa ap-„ pellatione illum *Marcum-Maximum* de-„ nominavit. Sed enim, quemadmodum „ hippo-centaurus & hirco-cervus cenſen-„ tur chimæræ; quoniam, licet extrema cu-„ juſque ſeorſum conſiderata ſint vera, „ complexio tamen ſive unio ſubſtantialis „ utriuſque extremi eſt fabuloſa & ficta; ita

 „ ſimi-

„ ſimiliter in Hiſtoria Marcus-Maximus „ chimæra eſt. Quamvis enim eodem circiter tempore floruerint, in Italia Marcus „ Monachus Caſinenſis, qui vitam & res „ geſtas S. Benedicti verſibus edidit; atque „ in Hiſpania Maximus Epiſcopus Cæſar- „ auguſtanus, qui verſus compoſuiſſe di- „ citur, & Concilio Barcinonenſi interfuit; „ chimæra Higueriana eſt, prædictos Mar- „ cum, & Maximum, conflare in unum „ eumdemque hominem. . . .

194 „ Nimirum, ut alia taceam, nemo „ veterum dixit, nemo ſomniavit uſque ad „ tempus Higueræ, Marcum illum, S. P. „ Benedicti diſcipulum, veniſſe in Hiſpa- „ niam, aut fuiſſe Epiſcopum, aut habuiſ- „ ſe præterea nomen Maximi. Conſtat id „ ex Paullo Diacono Lib. 1. *De geſtis* „ *Longobardorum*, Cap. 26, cujus verba „ exſcribit Adrovaldus Lib. 1. *De Miraculis* „ *P. Benedicti*, Cap. 4; Petro Diacono, in „ Libello De Viris Illuſtribus Caſſinenſi- „ bus, Cap. 3; Leone Marſicano, ſive „ Hoſtienſi, Lib. 3 *Hiſtoriæ Caſinenſis* „ Cap. 21; & Aimonio Floriacenſi, in Ser- „ mone quodam *De S. Benedicto*, laudanti- „ bus carmen prædicti Marci; ut mittam „ plures alios recentiores, de eodem Mar- „ co loquentes; quorum tamen, licet Be- „ nedictinorum, nemo vel leviter indica- „ vit, illum veniſſe poſtea in Hiſpaniam, aut „ Cæſarauguſtæ Epiſcopum fuiſſe. Nec Jo- „ annes Boſco in *Bibliotheca Floriacenſi*, „ aut Proſper Martinengus in ſuo Tomo „ 3, nec illuſtriſſimus Angelus à Nuce in „ *Commentariis ad Chronicon Caſinenſe*, ex- „ ſcribentes Carmen illud Marci de S. P. Be- „ nedicto, quidquam de illius Epiſcopatu „ Cæſarauguſtano inſinuârunt. Unde ſolus „ Higuera Marcum, poſt mille circiter an- „ nos ab obitu, Epiſcopum fecit. . . .

195 „ Aliunde quoque fabula eſt, quod „ Maximus Epiſcopus Cæſarauguſtanus „ dictæ huic Synodo ſubſcribens, fuiſſet „ antea Monachus: nemo enim veterum „ id dixiſſe invenitur. Imprimis altum ſiluit „ de tali Monachatu S. Iſidorus ipſius Maxi- „ mi σύγχρονος in ejus elogio; cum tamen „ loquens de aliis Epiſcopis, aſſumptis è ſta- „ tu Monaſtico, ſemper iſtud expreſſerit: „ ut patet quando loquitur de S. Leandro „ fratre ſuo, Martino Dumienſi ſeu Braca- „ renſi, Joanne Biclarenſi, & Eutropio. „ Idipſum imitatione Iſidori præſtitit poſtea „ S. Ildephonſus ipſius diſcipulus, loquens „ de Donato, Joanne Cæſarauguſtano Ma- „ ximi fratre & deceſſore, Helladio, Juſto, „ & duobus Eugeniis Præſulibus Toletanis, „ ac Nonnito Gerundenſi. Dum igitur „ nec Iſidorus nec Ildephonſus, ſcribentes de „ Maximo, nec alius quiſpiam eorum qui „ vixêre eodem ſeculo, ac ſequentibus uſ- „ que ad tempus Higueræ, Monachatum „ ipſi tribuerit; reputandum id omnino eſt „ inter merces Higuerianas, nullum apud „ quoſlibet ſolide eruditos pretium habentes, „ nequidem apud Bollandianos, quamvis „ ejuſdem inſtituti ſocios. . . .

196 „ Denique ejuſdem pſeudo-chro- „ nici inventor, non ſatis habuit Maximum „ binominem facere, & Monachum fingere; „ niſi & adderet, *Benedictinum*; fortaſſe ut „ demereretur profeſſores ejuſdem inſtituti, „ ut alias ſæpiſſime fecit, etiam cum Au- „ guſtinianis & Carmelitanis. Ad aſſequen- „ dam enim earum trium graviſſimarum „ Religionum gratiam (quæ certe non egent „ fabuloſis laudibus, nec fœtibus ſuppoſi- „ tis virorum ſanctitate & doctrina illu- „ ſtrium) ſingulis earum ſæpe tribuit præ- „ ſtantiſſimos filios, quos non genuerunt; „ aut ſi genuerunt, id aliunde, quam ex iis „ pſeudo-chronicis certum habent. Id ip- „ ſum fere præſtitit cum Eccleſiis Hiſpaniæ, „ præſertim Cathedralibus, & cum Urbibus, „ aut Oppidis ipſius, tribuens iis Epiſcopos,

„ aut

„ aut Sanctos utriuſque ſexus,qui vel numquam in rerum natura fuerunt, vel alibi „ omnino habuerunt ſedem ſuam, ſive originem.

197 Ita eruditiſſimus ille & pro Hiſpanæ nationis honore zeloſiſſimus Cardinalis, de pſeudo-chronicis ſæpe dictis, deque fundato in iis Tamayi Martyrologio, frequentius inter noſtra Sanctorum Acta ſugillato,totieſque ſugillando, quoties operis noſtri una cum Anno ſacro procedentis,ordo nos deducet ad eos, quorum veras laudes obſcurant affiĉta eiſdem encomia peregrina. Utinam omnia, quam plene ſatisfactura eruditis, de impoſturâ totum ſeculum impune dominatâ perſuaſiſſimis, tam efficacia ſint etiam aliis, hactenus ex illo erroris poculo ſic alienatis à ſana mente, ut etiam pro ſacrilegio habeant fraudes detegi tam vulgo gratas, quia ſpecioſo multiplicandorum Patronorum colore fucatas. Utinam malo remedium ferant qui ſoli poſſunt, atque ita votorum ſuorum compos fiat ipſe,cum multis aliis,Eminentiſſimus, quem citavi, Cardinalis.

198 Huic voto proximum,at magis privatum votum, meum plurimorumque hiſtoriæ eccleſiaſticæ amantium,eſt,ut hæ Reſponſiones ita ſatisfaciant omnibus,aliquo præjudicio occupatis contra noſtra ſanctorum Acta, tot hactenus impendiis vigiliiſq; collecta,digeſta, illuſtrata per integrum fere ſeculum, ut eadem porro liceat curſu numquam amplius interrumpendo, colligere, digerere atq; illuſtrare; idq; ſecernendo eadem qua prius libertate,verum à falſo,veroſimile ab inveroſimili, juxta notitias, magis magiſque uſu quotidiano depurandas. Libenter enim cum S. Auguſtino, Epiſt. 111 ad Fortunatum colloquor ac dico: *Neminem, velim ſic amplecti omnia mea,ut me ſequatur, niſi in his in quibus me non errare perſpexerit. Nam propterea nunc facio libros, in quibus opuſcula mea retractanda ſuſcepi* (dico ego feci & faciam Appendices ac Supplementa) *ut nec meipſum in omnibus me ſecutū demonſtrem; ſed proficienter me* (meoſque deceſſores, quorum ſimiliter retractavi aut retractabo conatus,poſteriſque retractandos cum meis commendabo) *proficienter*, inquam, *me exiſtimo Deo inſerente ſcripſiſſe, non tamen à perfectione cœpiſſe: quandoquidem arrogantius loquor quam verius, ſi vel nunc dico, me ad perfectionem ſine ullo errore ſcribendo, jam in iſta* (annorum 70) *ætate veniſſe*. Verbum cum Apoſtolo addo & finio, *ſive vivimus,ſive morimur Domini ſumus*; illi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

CONCLUSIO.

Ad R. P. Sebaſtianum à S. Paulo.

199 HActenus,R.Pater,pro me & libris meis,eo quo vidimus modo à Te accuſatis. Ego, ſi modo convertere ſtylum vellē contra librū tuum, uti contra meos tuo tu ſtylo abuſus es; neceſſe mihi foret alios duos tomos ſcribere,hiſce quos nunc abſolvo, pares. Tunc ſane demonſtrarem (ſi forte nondum ſatis ex hiſce pateat) librum tuum jure meritiſſimo præferre titulum, *Exhibitio errorum*, non meorum, ut prætendis; ſed tuorum: neque deberem Propoſitiones tuas (qualiter Tu cum meis egiſti) truncatas,aut dimidiatas, aut in pravum ſenſum ſubdole detortas exhibere. Vis periculum in una faciam? Capiamus,quæ occurret prima. Sic Exhibitionis

nonis tuæ errores ordiris, Articulo primo, Paragrapho primo, verſu primo, voce prima: *Fide divina certum eſt, ut patet ex ipſo Euangelio, Chriſtum, non in palatio, ſed viliſſimo in ſtabulo fuiſſe natum.* Ita ordiris, Pater Profeſſor; jam auſim dicere, non modo non bonus Hiſtoricus, ſed neque bonus Theologus. Quid? An talem uſpiam ex totis meis ſcriptis, quantumvis multiplicibus, proferre potuiſti propoſitionem; tam temerariam, tam audacem, [redacted], quam hæc tua eſt, principio Articuli primi, primique Paragraphi effutita (utor verbo tibi familiari) veluti id ſit *certum fide divina*, idque *pateat ex Euangelio ipſo*?

200 Dic age, Pater Profeſſor, quo in loco docet Euangelium, natum fuiſſe Chriſtum *in ſtabulo*, idque *viliſſimo*? Totis Euangeliis non legitur *τὸ ſtabulum*, niſi ſemel; videlicet Lucæ 10, ubi Samaritanus hominem, ab Jeruſalem in Jericho deſcendentem, & à latronibus vulneratum, *duxit in ſtabulum*, & ſtabulario curam ejus impoſuit. Sed etiam hic *ſtabulum*, Cornelio interprete, ex eo quod græce πανδοχεῖον legatur, intelligitur *diverſorium ſive hoſpitium*, quo homines conſueverunt divertere. Unde ergo Tu ſtabulum ex Euangelio eruis? Totum quod de loco nativitatis narrat Euangelium, eſt, quod Joſeph cum Maria profectus *in Bethleem, ibi peperit* filium ſuum, & reclinavit eum *in præſepio*, quia non erat eis locus *in diverſorio*: ergo neque in ſtabulo, ſecundum ſenſum allegatum. Dic porro, unde oſtenſurus jam ſis ex Euangelio, natum eſſe Chriſtum in ſtabulo *viliſſimo*? Sane quod fide divina univerſaliter præſcribitur credendum, tale debet eſſe, ut nulla ejus pars non ſit credenda fide divina; & quod fide divina certum eſt ex ipſo Euangelio, tale debet eſſe, ut nulla ejus pars non contineatur in Euangelio, aut Theologice non deducatur inde. Ubi igitur illic legiſti, aut unde Theologice deduces *ſtabulum* nativitatis Chriſti, idque *viliſſimum*? Si Apoſtolica Sedes id definiviſſet ex Cathedra, ſubmitterem lubens totum intellectum meum in obſequium fidei: nunc vero quid faciam, definiente Te, quod ipſa non definivit? Cum initio libri tui Tibi aſſumpſeris auctoritatem Apoſtolicam & infallibilem, cur in reliquo libro me citas ad Sedem Apoſtolicam Romanam; & non ipſe potius ex cathedra tua pronuntias, omnium illorum, quorum accuſas, reum me eſſe. Tunc certe tam reus ero, quam definita à Te propoſitio eſt fide divina ex Euangelio certa.

201 Si tale venenum in capite libri tui ponis, quale in cauda invenietur? Ego tibi, quantum quidem ad me attinent, dimitto omnia; ſed pro aliis vadem me præſtare nequeo. Tu videris, quomodo Patres atque alios bene Catholicos, quos contra fidem peccaſſe arguis definitione tua, Tibi reconcilies, atque imprimis Cornelium à Lapide cum illis quos citat Patribus, in illud Lucæ, *Et reclinavit eum in præſepio*; ſic differentem: *Nota, locum nativitatis Chriſti proprie non fuiſſe ſtabulum domus ruſticanæ, ut S. Cyprianus ... tractatu de Operibus Cardinal. & alii imaginantur; ſed fuiſſe ſpeluncam exciſam in rupe, ad extremum & Orientalem partem urbis Bethleem, uti docent oculati teſtes, S. Hieronymus, Epiſt. 18 ad Marcellam; Brochardus, Adrichomius & alii, ac Beda de locis Sanctis cap. 8. An ſpelunca hac ſita fuerit in urbe, an foris ad muros urbis, variant auctores. Audi S. Hieronymum: Ecce in hoc parvo terræ foramine, cælorum conditor natus eſt, hic involutus pannis &c. Addit Beda, è petra hujus ſpeluncæ per miraculum, ob Chriſtum in ea natum, perennem ſcaturire fontem, illumque ad ſua tempora perdurare, atque totam ſpeluncam à Chriſtianis marmore incruſtatam eſſe, ac grandi eccleſia deſuper ædificata ornatam.* Hactenus à Lapide.

202 Quod

202 Quod jam intelligis Tu, Rev. Pater Profeſſor, *ſtabulum* in quo natus ſit Chriſtus? An ſtabulum domus ruſticanæ, cum S. Cypriano & aliis? Ergo reliqui omnes, qui in ſpelunca natum aſſerunt Chriſtum, deficiunt à fide per te definita. Si per *ſtabulum*, velis intelligere minus recte ſpeluncam ipſam; ergo damnas Cyprianum, quia cum ſuis peccavit contra eamdem tuam fidem. Quid vero facies ad reconciliandum tibi & fidei tuæ Catholicæ SS. Petrum Chryſologum atque Gregorium, apud Drexelium dicentes, illum quidē, quod Chriſtus *in via naſci voluit, ab omnibus inveniendum*; hunc vero; *Non in parentum domo, ſed in via naſcitur.* Papæ! quantum diſcriminis eſt inter ſtabulum qualecumque & publicam viam, minus tamen quam inter Fidem Patern. Veſtræ ab Eccleſia Romana, ſaltem in præſenti puncto. Ex quo etiam diſcat Lector, quid non auſus fuerit in libris meis, qui ſacroſancta Jeſu Chriſti Domini noſtri Euangelia non timuit temerare ipſo Accuſationum ſuarum initio.

INDEX RERUM.

Litteræ numerales Latinæ, *Articulum*; Zyfræ Arabicæ, *Numerum ſeu Sectionem*; §. *Paragraphum* denotat: Crux † præpoſita nomini, *Sanctum* vel *Sanctam*: ubi invenitur nomen præpoſitum alteri ſic [ ] incluſo, integro vel dimidio, prius eſſe cognomen vulgoque uſitatius, ſcito.

A

ABbates *Conſtantinopolitani & Palæſtini, in Conciliis, an Carmelitæ?* xvi, 109.
Abdiæ Babylonio *afficta Vita Apoſtolorum, ante 5 ſec.* xv, 181.
Abraham *Patriarcha hoſpitalitatis exemplum, an initium Ordinis?* xvi, 6. *fratris filiam uxorem habuit.* xxv, 67.
Abuzeyt, *Rex Valentiæ, miraculo Crucis Caravacanæ converſus.* xv, 375.
Acconenſis Ep. Fridericus 13 *ſec. ab eo excepti profugi Patriarchæ, Hieroſolymitanus & Antiochenus.* xvi, 157.
Acta Sanctorum *Bollandi & Henſchenii, non legenda ſine Commentariis præviis.* xv, 209.
Æſopi fabulis *Breviaria non comparat Papebrochius.* xvii, 16.
† Afræ, *poſtea* S. Udalrici *monaſterium Auguſtanum.* xv, 415.
Africanus *relationem Iudæorum de genealogia Chriſti, ut dubiam proponit.* xxv, 87.
Agabus Propheta *an Carmelita;* xv, 14: *an id factus, videns ſe fruſtratum conjugio B. Virginis.* 165; xvi, 62.
Agnus *cur à Deipara purificante non ſit oblatus.* xxv, 107.
Aguirre Card. *judicia de Higuera & Dextrinis figmentis;* xv, 369: *deque iis referto Martyrologio Hiſpanico.* xxi, §. 2, & xxv, 192. *Ejuſdem zelus pro honore vero Hiſpaniæ & Sanctorum ejus.* xxv, 197.
Alexandrina Eccleſia *formalis, non materialis, S. Petro dicata à S. Marco.* xv, 184.
Alexandrini Epiſcopatus *ſucceſſio, qualiter inſtituta.* xvi, 92.
† Albertus Hieroſol. Patr. *non ſumpſit Regulam Carm. ex Ioanne Hieroſ;* xiii, 62: *neque ex Regula SS. Paulini & Baſilii,* 64. *Ejus Acta vera & cultus vindicatus;* xv, §. 23: *ejuſdem ſigillum fictitium, ex Saraceno; verum, ex Ughello;* xxiv, 32, 38.
Albertus Auſtriacus, *fundator Carmeli Vien-*

Digitized by Google

nenſis quis? xvi, 166.
Albus habitus *aptior indicare Eliæ majores generis Sacerdotalis, quam ſucceſſores Carmelitas.* xv, 220.
Alfonſo Regi Caſtellæ *affictum pro Carmelitis teſtamentum.* xvi, 82.
† Aloyſius Gonzaga, *cur Magd. Pazziæ viſus crinibus aureis.* xx, 36.
Amalrici 2 Com. Narbonen. *laus veteri metro.* xvi, 138.
Ambroſius Camaldul. *in Italia ſuſcitat ſtudium linguæ Græcæ.* xiii, 184.
Amerumnarum Saraceniorum *ſeries unde petenda.* xv, 254.
† Ammonius, *Monachorum Nitrienſium primus Abbas.* xv, 197, 316.
† Anaſtaſius Perſa M. *an Carmelita?* xvi, 101.
Anaſtaſii Bibliothecarii, *in Vitis Pontificum ultimis, fides ſumma.* xiv, 73. *illis quomodo utatur Papebrochius.* xxiii, 50.
Ancilla, *Deipara juncta à S. Ignatio.* xxv, 114.
Andreæ *Ieſuita, in Decore Carmeli non fidit Auberto Argaizio.* xxi, 15.
† Angeli Carm. *Vita, nequit dici ab auctore Græco & teſte oculato ſcripta.* xiii, 6, 13.
† Annæ aviæ I.C. *eccleſia Hieroſolymis Monialibus Benedictinis, non Carmelitis obtigit;* xvi, 85. *Trigamam ipſam fuiſſe credidit S. Coleta;* xx, 8. *quorumdam Neapoli pro ejus matre devotio indiſcreta.* xxi, 35.
Antaradi *quomodo prima eccleſia dicatur Deiparæ dicata, & alibi alia ante Conſtantinum.* xv, 163, 170.
Antinoi *in Ægypto, an* Antiochiæ *in Syria, paſſi SS. Iulianus & Baſiliſſa.* xv, 317.
Antiocheni Eremitæ montis Neroi, *necdum Carmelitis juncti cum data Regula.* xiii, 142.
† Antonii *Vita S. Athanaſio vindicata à Ger. Io. Voſſio.* xxiv, 41.
Antverpiæ *etymon fabuloſum.* xix, 20. *ibi infantes infra bimatum maſculi vix* 2000; xv, 211.
Archidiaconi *titulus, aliique ſimiles, quando cœpti.* xiii, 11.
Apocryphorum probatio *valde præjudicat veritati apud vulgus.* xvii, 15.
Apoſtaſiæ & impudicitiæ lapſu *caruiſſe finguntur Monachi veteris Legis.* xv, 111.
Arabia, *olim etiam Damaſcum & Cœleſyriam complexa, & ſic dicta Eliæ patria.* xiii, 113.
Areopagitæ *non ſunt libri* de Hierarchia, *eos tamen laudat Papebrochius.* xiii, 3, 6.
Argaiz [Gregorii] *Benedictini ſtudium pro fabulis tuendis, improbatum Card. Aguirrio.* xviii, 76; xxi, 17.
Armacanus Archiep. *amicus Thomæ Waldenſis, fuit Richardus Rodulfi, vir ſanctus.* xiii, 64.
Arturi du Monſtier *in Martyrologio Franciſcano licentia quoslibet vocandi Beatos, pridem Bollando & ipſis Franciſcanis improbata, nec ab illo congrue excuſata;* xviii, 23: *improbanda item licentia in aſſignandis proprio arbitratu diebus.* 28.
Aſino *invecta Deipara, juxta S. Ignatium.* xxv, 114.
Aſſidæi *bellatores, non Eſſeni, nedum Carmelitæ.* xvi, 57, 66.
Aſſumptio Deiparæ *non redditur dubia, propter dubias circumſtantias.* xiii, 99, 102.
Athanaſius de Claramonte *an ſec.* 13. *Patr. Alexandrinus, & præſidens in Canonizatione S. Angeli.* xiii, 149.
† Athanaſii *eſt Vita S. Antonii,* xxiv, 41: *non Symbolum* quicumque; xiii, 32: *nec liber de Virginitate;* 38: *neque hoc aſſerit Bellarminus.* 39.
Auberti Hiſp. *pſeudo-chronicum deteſtatur Card. Aguirre.* xviii, 44; xxi, 18.
† Auguſtini *non eſt liber de fide Trinit. contra* Manichæos *ex judicio Bellarmini, Poſſevini & Benedictinorum Pariſien;* xiii, 40: 90, 92.

Au-

Digitized by Google

Auguſtiniana Regula, *feminis, non viris ſcripta*; XIII, 71: *ita ejus Commentatores*, 79: *nec hoc damnavit Facultas Pariſien. in Eraſmo, ſed quod vota negaret*. 791, 83.

Auguſtiniani Sancti *à Papebrochio illuſtrati*. XXII, 23.

Aurelianus *in Phœnicia* 2 *ſec. Rex fictitius*. XV, 203.

Aymericus Patr. Antioch. *quid præſtiterit Carmelitis*. XVI, 154, 156.

B

BAdu, *Regula celebrandi Paſchatis pro Iudæis & Galilæis*. XXV, 171.

Balæo *apoſtatæ cur minus fidendum circa Originem Carmelitarum, quam* Joanni Phocæ, *teſti oculato*. XIII, 131.

† Barbari M. *Venetiis, paſſio apocrypha*. XVII, 14.

Barratæ *Carmelitarum veſtes quales, & quam varii illi in ejus forma deſcribenda*; XV, §. 17: *vanus quorumdam conatus ad exprimendas ſolum tres nigras virgas* n. 235, *pro ſeu faſciis*, 237.

Baronius, *Græcæ linguæ imperitus, non ſine ſuo incommodo*; XIII, 185. *Contra Cyriacum Papam pugnat argumento negativo*; XIX, 5: *& in controverſia de congreſſu Veneto Papæ ac Frederici Imp. ſolum credit coævis*. XXI, 61. *vapulat à Carmelitis, & fingitur retractaſſe*. 64.

Βασιλεὺς *Græcis poſt* 3 *ſeculum dicitur Imperator*; Ῥῆξ, *Rex*. XXV, 141.

Baſilianorum *lis cum Carmelitis de habitu Eliæ*. XVI, 31.

Baſilides, *Veſpaſiani Aruſpex, non Chriſti Sacerdos*. XV, 161.

Bolſeni *factum in Euchariſtia miraculum, occaſio inſtituendi feſti*. XIII, 165.

† Bedæ *genuinum Martyrologium, à vulgato diverſiſſimum*; XVIII, 6: *bene diſtinguendum*. XXIII, 54.

Benedictinorum habitus *ſucceſſive mutatus*; XV, 404: *opes unde?* 423.

Benedictus V Papa, *an Carmelita*; XVI: *an ejus, relatum à Poſſevino Epitaphium*. 116.

† Benedictus Anianenſis *auctor Concordiæ Regularum, viris aptat Regulam S. Auguſtini*. XIII, 75.

Beati *titulus aliter olim quam nunc acceptus*. XVIII, 34.

† Bertha Abb. *non agnoſcitur à Benedictinis; videtur potius S. Columbani Regulam tenuiſſe*. XIII, §. 10.

Billettæ, *quid? videtur etiam notare parvum Scapulare; & Carmelitæ ipſimet, inde appellari Pariſiis*. XV, 229.

† Birgittæ *revelatus creditur modus Crucifixionis*. XX, 4.

Blaeu [Joan.] *typographi Amſtelodam. laus*. XV, 21.

Bloſii Ab. Dacryanus, *quomodo illatus Bibliothecæ Patrum ſeculi* 8, *deinde omiſſus*. XIII, 58.

Bollandus [Jo.] *non fuit Ioculator, quia aliquando uſus honeſto joco*; XV, §. 25. *Fuit principio indulgentior circa Acta apocrypha*; XV, 325: *quid ſenſerit de Chronico Dextri &c*. XXI, 37; *Calaritanis Reliquiis*, 40; *Vitis Sanctorum Hibernorum*. 43.

Bonifacio 8, *an* Martino 4 *inſcripta littera pro ſubſidio terræ ſanctæ, cum laude Carmelitarum*. XVI, 193.

Boppardienſis monaſterii *ante Carmelitas origo*; XV, 411: *oppidi fortuna*, 410.

Brachmanes Indi *Aſtrologi: an ex iis unus* 3 *Magorum*. XV, 173.

Breviariorum *forma antiqua, non comprehendebat Lectiones de Sanctis*; XVII, 5. *Eorum reformatio ad jus privatum diœceſanorum olim pertinens, ſic adhuc permanet in Gallia*; XVII, 2, 10; XXI, 32: *ipſorum origo minime vetus*. 6.

Britanni *& Scoti* Monachi *ante Auguſtinum non fuerunt Carmelitæ*. XVI, 148.

Brixienſis Eccleſiæ *tabulæ ſeu faſti veteres*. *lau-*

laudati Baronio, ignoti eidem novi. XVIII, 19.

† Brocardi Carm. morientis extrema verba, gratis concepta; XV, 194: an ab eo ſcripta Conſtitutiones; 195: imo nec harum Præfatio. XIII, 12.

† Brunonis Carth. ſeceſſus. occaſione damnati Canonici, non negatur, ſed potius confirmatur. XV, 4, 20.

Bruno de Bonnerhoff, & de Bunnegaſſen diverſi: quid præſtiterint Carmelo Colonienſi. XVI, 175.

Burdegala ab Hiſpanis obſeſſa, an. 1206; XV I, 126. forma legendi iſtic Magiſtratus. 142.

C

CÆſaris caſtrum Lovanii, non à Iulio, ſed ab Arnulfo Imp. XV, 176.

Calari in Sardinia reperta Reliquia, Romanis ſuſpecta; monitus ut caveret Bollandus. XXI, 40.

Calecuti ædes vetus Deiparæ, quando & à quibus condita. XV, 173.

Calendaria à Martyrologiis quid diſtent. XVIII, 5.

Caniſii [Petri] S. I. ut Patroni cultus aliquis inchoatus Friburgi. XXI, 24.

Carith torrens, an ad eum inſtitui cœptus Ordo Carm. XVI, 24.

Carmeli montis, ut Dei, oraculum à Veſpaſiano conſultum; XV, 159: in eo finguntur ſacella duo an. 36 & 83 erecta; XV, 160: fingitur etiam ſub captivitate Babylonica non fuiſſe deſertus. XV I, 46.

Carmelitarum in Syria origo ex Io. Phoca, & Iacobo de Vitriaco. XVI, 150: ex Heroldo; XXIV, 24: ex Chronico Mechlin. Ms; 19: ex Ms. Cottoniano Anonymi Benedictini; 31: eorum hiſtoriam fabulis ſcatere agnoſcit Io. Ign. à S. Antonio; XXV, 23: glorioſus eorum titulus Fratrum B. M. de monte Carmelo, ſed non antiquus; XV, § 11: eorum primum in Carmelo ſacellum, brevi verſum in templum grande; n. 193. Eorumdem tranſitus in Europam; 13 ſec. XV §. 21. XVII, 178. monaſteria autem extra Carmelum, an & quomodo aliqua ante Albertum; § 22. Statum in Europa quærunt ab Innocentio IV. 180: commendati à ſubſidiis Terræ-ſanctæ corrogandis; 192: eorum proclivitas ad fabulas; XXI, 48: fidem Papebrochii volunt funditus everſam. XXIII, 58.

Carmeliticorum monaſteriorum origines juſto antiquiores; XVI, Senis, 108; Piſis, 109; Coloniæ, 172; Drepani, 110; Romæ, 112; apud Leontinos, 113; Dinckelſpula, 115; Bononiæ, 162, Peruſia, 115; Boppardiæ ad Rhenum, 121; Dantiſci, 159; Huji, 122; Burdegala, 124; in Anglia & Scotia, 148; Viennæ in Auſtria, 165; Leodii, 188.

† Caroli Com. Flandriæ cædes, qua fide deſcripta à coævis, quomodo à poſteris obſcurata. XXI, §. 8.

Carpita Ord. Carmel. inſigne; XIII, 16: qua & unde dicta; XX, 227: quam grata Saracenis, quia credita fuiſſe veſtis Eliæ, 238.

Caſſinenſium Chronicon, à Laureto depravatũ, queritur Ab. Angelus de Nuce. XXII, 17.

† Catharina Senen. quid dixerit de immaculata Concept. & quomodo. XX, 9, 113.

Cenſoris Ordinarii judicium circa libros P. Sebaſtiani mutatum, mutandum etiam ab iis ſperatur, qui Reſponſiones noſtras legerint. XVI, 4. 19. Non debet is improbare ſententiam ſuæ contrariam, ſi probabilis aliás ſit. XIII, 95.

Chriſti opera interius perfectiſſima, exterius videbantur perfici. XXV, 121. Crucifixio, 3 Aprilis, non 25 Martii. 165.

† Clara de Monte-Falco in corde exprimit inſtrumenta Paſſionis. XX, 318.

† Clemens Papa an Carmelita. XVI, 117. de eo Chronologia nova. XVII. 22.

Clementis Romani Recognitionum libri, quales. XV, 182.

Digitized by Google

†† Cletus & Anacletus, *ab antiquis non diſtincti.* xvii, 20.
Glivenſium Comitum *origo ab Elia fabuloſa.* xvi, 125.
Cœnobia in Africa *nulla ante S. Auguſtinum.* xv, 105.
Cœnobiarcha *circa Hieruſalem S. Theodoſius.* xv, 224.
Coævi ſcriptores, *quanto ceteris præferendi, ex Baronio;* xxi, 61, *& Papebrochio.* xxiii, 13.
Cognominum origo, *à Sirmondo explicata.* xv, 394.
Colonienſis Conv. Carm. *initia melius adſcripta* 13 *ſec.* xvi, 172.
Collare ferreum *Burdegalæ apud Carmelitas, & ad oppidum S. Goaris, cur appenſum.* xvi, 129.
Columbus [Joan.] *aſſerit anaſtaſin Canonici damnati.* xv, 288.
Conjecturæ *Papebrochii quales.* xxiii, 3.
Conſtantiæ Imper. *fabuloſa ſenectus, à Siculis ficta.* xxi, 42.
Conſtitutiones Carmelit. *aut nulla antiquitus ſcripta ſunt, aut non habentur niſi interpolata;* xv, 195: *ſunt autem recentiores S. Brocardo;* xiii, 16: *earum præfatio integra,* 118: *quando impreſſa.* 21.
Contalberti [Ant.] *levitas in teſtimonio retractando.* xv, 146.
Schiſmatici & hæretici. xiii, 158.
† Cordulæ *caput non fuit Florentinis Carmelitis donatum* 8 *ſec.* xv, 264.
Cranganoris Rex, *an unus ex* 3 *Magis eccleſiam Deiparæ erexerit.* xv, 173.
Cruces *cur cœperint Saraceni dejicere, occupata Ieruſalem.* xv, 2.
Crucis Caravacanæ *miraculum indubitatum, ſed fabuloſis circumſtantiis, per Higueræ figmenta, obſcuratum.* xv, §. 30.
Crucifixus *tribus* an *quatuor clavis* Chriſtus. xx, 2.
Cuſpinianus [Jo.] *ſincerus rerum Auſtriacarum ſcriptor.* xvi, 165.
Cuſtodia *templi Aſſidæis commiſſa.* xvi, 59.
Cycli Paſchales *an apud Iudæos turbati?* xxv, 170.
Cyriacus *Papa Urſulanus, expunctus ex Gloſſa.* xix, 3.
† Cyrillo Alexandr. *affictus liber de ortu & obitu Virginis.* xv, 110.
† Cyrillus 3 Prior Carm. *an auctor Epiſtolæ, præfixæ Regulæ Carmelitarum;* xiii, §. 12: *ea male probatur ex Armacano, haud bene informato.* 63.

D

DAgobertina *diplomata Treviris, imprebata.* xv, 3, 84.
Damaſcena *S. Ioannis Baptiſtæ eccleſia, Chriſtianis erepta.* xv, 254.
† Damaſceni ſermo *de Aſſumpt. B. V. non ideo ſuſpectus, quia refert aliqua ſuſpectæ fidei.* xiii, 97 &c.
† Danielis *& trium Puerorum fabuloſum Martyrium.* xv, 216.
Dantiſcani *ſeu* Gedanenſis Conv. *juſto major antiquitas.* xvi, 159.
Deipara *prima virgo ex voto, juxta ſenſum communem;* xv, 60, 86, 98: *ejus genealogia & matertera apud Græcos;* 152: *eidem viventi an dedicata Eccleſia in Carmelo &c.* xv, 164. *Imagines à S. Ferdinando Hiſpali inventæ aut illuc illatæ.* xv, 357.
† Dionyſius *Papa, an Carmelita?* xvi, 95.
Dextri & alia Chronica *Fuldæ ignota; mox à principio improbata eruditis.* xv, 371; xxi, 15. *Quid de illis Bollandus in Ian. & Febr.* 37.
Dinckelſpulenſis monaſterii *initium à Monachis Herbipolenſibus, hinc oppidum; Carmelitæ illuc inducti.* xv, 413.
† Dionyſio Areopag. *cur afficta Epiſtola quædam.* xiii, 146: *ejus non ſunt libri de Hierarchia.* 3, 6. *In hos commentatur Ioannes*

Darenſis, Epiſcopus Severianus. 192.
Diurnum Pontificium, *quomodo editum, & ob Notas prohibitum.* XIV, 59.
† Dorotheo Tyrio, *adſcriptus liber infantilis.* XIII, 113.
Druides Galli, *nec Eliæ diſcipuli, nec cultores Deiparæ.* XV, 173.

E

Eccleſiæ *an viventibus adhuc Sanctis dicatæ;* XV, 181: *an ante Conſtantinum dicata ſaltem mortuis.* §. 10 & 12.
† Eliæ *pater, patria, & tribus, Hebræis incerta: ejuſdem genealogia alia apud verum, & alia apud ſuppoſititium Epiphanium;* XIII 104, 111, 114: *feſtum Græcis celeberrimum, olim ignotum Carmelitis;* XV, 39. *Ejus varia eccleſia, etiam Conſtantinopoli, non erant Carmelitarum;* 215: *una cum monaſterio in Sicilia;* XVI, 30: *habitus qualis antiquitus pictus, & nunc formari juſſus;* 35: *ad torrentem Carith Ordinem non incepit;* XVI, 24. *Pallium ejuſdem quale fuerit, & cujus coloris;* XV, 242: *hoc non fuit ex pellibus, ſed ejus tunica;* XIX, 21. *Quomodo inſtitutor Carmelitarum ex Io. Phoca;* 17, 18: *an in Transfig. orarit pro Carmelitis.* XX, 30. *quomodo in paradiſo & quo vivat.* XXV, 180.
† Eliſei *ortus fabulis à pſeudo Epiphanio obſcuratus;* XIII, 109: *ipſe & Elias typus ſeu figura Monachorum.* XXIV, 29.
Elinga [Franc.] *Provinc. Prædicatorum, ſcribit pro auctoritate Pontificum;* XIII, 179: *laudat ſinceritatem Papebrochii.* 176.
Elmacinus *Hiſtor. Arabs, ſincerus & verax.* XV, 257.
† Elpidius & ſocii, *an diſcipuli S. Iacobi & Carmelitæ.* XVI, 73.
† Emerentiana, *quibus auctoribus credi cœpta avia Deiparæ.* XV, 58.
Enoch *patriarcha Hieroſolym. ſiquis fuit, non potuit ſcripſiſſe Vitam S. Angeli.* XXII, 143.
† Epictetus M. 9 *Ian. de hoc notatus error Martyr. Romani ab Holſtenio.* XVIII, 49.
† Epiphanio *indignus liber* de Ortu & obitu Prophetarum; XIII, 103: *ejuſdem Vita per Polybium Ep. apocrypha.* XIII, 116.
Epiſcopi *quando cœperint ſcribi* Dei miſeratione. XV, 283.
Epiſtolæ *Pelagio II affictæ.* XIV, 33.
Eraſmi critica & rubrica *à Raynaudo ſugillata;* XIII, 391: *retorta Sugillatio,* 40. *ejus, Auguſtinianorum vota negantis improbata ſententia, non quod dixit de Regula,* 90.
Eremita *ſimplex & Religioſus, in quo differant.* XV, 55.
Eſſeni *nec Monachi veri nec Chriſtiani;* XV 231: *quomodo ſubinde Laudati à Patribus* 139. *quid de iis Suarez?* 140. *quales illi, & an Carmelitæ?* XVI, 56. *adhuc ſupererant* 13 *ſec.* 57: *unde ſic dicti.* 68.
Ethnicis *ſcriptoribus, in rebus ſui temporis, nemo fidem negat.* XXIV, 3.
Evangeliſtarum *diverſitas in Genealogia Chriſti, unde ſit.* XXV, 38, 82.
Euchariſtiæ *feſtum inſtitutum occaſione miraculi Bolſanenſis.* XIII, 165.
† Eudociæ M. *Acta, quomodo conficta.* XV 199.
† Eugeniæ V. M. *Acta & Monachatus fabuloſus.* XVI, 91.
Eunuchi *propter Regnum cælorum, an in veteri Lege;* XV 43, 107: *à natura tales Iſaias alloquitur litteraliter, Evangelicos prophetice;* 108. *Epiphanii locus de his explicatus;* 112: *abſque mentione voti;* 113: *quales ſint de quibus Bellarminus.* 115.
† Euphraſia & Euphraſyna, *an Carmelitanæ?* XVI, 99.
† Euthymii monaſterium & laura, *an inde* Hiſtoria Euthymiaca *apud Damaſcenum;* XIII, 98: *ejus nominis quidam fuit dictus Scriptor ante Damaſcenum ignotus; poſt eum Zigabinus,* 12 *ſeculo.* 100.

Ex-

Excommunicationis, *contra Henricum Imp. ſe-fulminatio, non eſt facta per Bullam.* XIV, 36.
Exemplar *non debet in omnibus eſſe ſimile exemplato.* XV, 84.
Extaticarum Sanctarum *dicta & facta ex ſpeciebus probabitis.* XX, 117.

F

† Ferdinandi Regis *Acta quomodo in Majo illuſtrata;*XV,330:*quædam circa illum apud poſteros minus certa.* 348 *&c.*
Fere,ὡσεὶ,circiter,quaſi *apud Lucã.*XXV,104.
Filii Prophetarum *quomodo cohabitarent, & Eliſeum vocarent Patrem;* XVI, 27 : *an ſic dicti Carmelitæ à S.Petro Iudais concionante* 70.
Fingere & refingere, *pro* formare & reformare *ſumitur, nec idem eſt quod* mentiri. XVII, 3.
Florentiæ *aliarumque Tuſciæ civitatum ſeculo* 8 *ſtatus miſerabilis, à Carolo M. cæptus erigi.* XV,280.
Florentina fundatio *Carmelitarum expenſa;* XV,§.19: *ejus ficititia documenta num.*267; *ejus verum initium.* 285.
Formularia Pontificia,*abſque notitia Indulgentiarum,probant, quod ſec.*7,8,9,10 *tales data non ſint.* XIV,58.
Francicæ & Vaſconicæ *linguæ veteris ſpecimina.* XVI, 138.
† Franciſcus de Paula *valde illuſtratus à Papebrochio.* XXII, 47.
Franciſcani Sancti *à Papebrochio illuſtrati* XXII, 39. *Eorum Martyrologium in quo laudandum, & melius reddendum.* 27 *&* XVIII, 30.
† Frontonis Ab. *Vita* 2 *ſec.ſuppoſita.*XV,§.12.

G

Galeſinius [Petrus] *auctor Catalogi Epp. Mediolanenſium ſub S.Carolo.*XXI,28.
Galilæi *Iudæorum Paſcha præveniunt aut ſequuntur juxta Regulam Badu.* XXV,171.
Galli Epiſcopi *retinuerunt ſibi jus ordinandi Breviaria.* XVII, 10.
Gavelonis Calceus *in proverbium adductus.* XVI, 137.
Genealogia Chriſti, *naturalis per Lucam, legalis per Matthæum, recte conſtituitur: item per hoc quod Ioſeph fuerit patruus Mariæ.* XXV, §.2,3.
† Gerardeſca Piſana *videt Miſſam celebrari in cælo, & Deiparam ſub ea communicantem: quo modo?* XXV, 176.
† Gerardus Epiſc.*Canadien.* M. *an Carmelita;* XVI,118: *confuſus cum variis ſynonymis.* 119.
Gerardus, *Templariorum fundator.*XVI,119.
Geſneri Bibliotheca, *à Simlero interpolata.* XIII,115: *juſſa corrigi & ſic tolerata;* XXIV, 22.
Giezi, *famulus Eliſei,ſi Carmelita, ergo & apoſtata,æque ac Iudas.* XV,103.
Gigantis Burdegalenſis,*à Gagliardo de Landis victi,fabula unde.* XVI, 124, 131.
Gothicæ *vulgo dictæ litteræ,Teutonicæ ſunt.* XVI, 137.
Græca lingua *neceſſaria eruditis.*XIII,186.
Græcorum fabuloſitas *etiam in Menæis, præſertim excuſis.* XV,213.
Granatenſes laminæ & reliquiæ *ſuppoſititiæ.* XV, 341.
† Gregorius Papa I. *fingitur inſtituiſſe Indulgentias Stationarias.* XIV,3.
† Gregorius Nazianzenus, *quot ſorores Virgines habuerit, & cur veroſimiliter tres.* XXIII, 8.
† Guilielmi de Diſertis *geſta, veteri rythmo ſcripta.* XVI, 143.

H

Habitus *Patriarchæ Græci privatus.* XV 233.

Hac

Haccades Rabbi, *Lezana laudatus.* XIXI, 114, 115.

Hæresiarchas *non allegat vel ſequitur Papebrochius.* XXIV, 9.

Hariolari, Hallucinari, Conjicere *Baronium, non veretur dicere Lucas Holſtenius*; XVIII.

Harduini [Jo.] *de Ioſepho Iudæo judicium*; XXIV, 4: *invenit Regulam Badn in celebrando Paſchate, inter Iudæos & Galilæos obſervatam.* XXV, 171.

† Helena, *an in Carmelo ſtruxerit aliquid.* XVI, 97.

Heli, *non* Joachim, *ſed hujus & Ioſephi pater.* XXV, 29.

Henrici Prioris Boppard. *Epitaphium, Carmeliticis interpretamentis obſcuratum.* XV, 405.

Henſchenius *bene meritus de Carmelitis, per Vitas 2. S. Petri Thomaſii*; XXI, 59: *ejus Acta Sanctorum prius Carmelitis laudata, poſtea contempta.* XXII, 3.

Herodes *in procuranda infantium cæde, aſtutus non minus quam crudelis*; XXV, § 8: *Iram quomodo diſſimularit*; 126.

Heroldus [Jo.] Hochſtettenſis, *continuatio belli ſacri merito laudata*; XXIV, 10: *ejus, ſub titulo* Acropolitæ *laudatio Eraſmi cenſurata*; 9: *locus ejus de Dominicanis, Franciſcanis, Carmelitis*, 13: *de initiis & veſte Carmelitarum.* XV, 238.

Hibernorum Sanctorum *Vitæ Bollando ſuſpectæ*; XXI, 44: *eorum errores in Paſchate excuſat Beda prætextu ruſticitatis.* XXI, 45.

Hieroſolymitani Patriarchæ *Græci nulli ante an. 1187, nec Latini ante receptam ab ipſis Urbem Sanctam.* XIII, 149.

Higuera [Hieron.] *auctor infinitarum in Hiſpania fabularum*; XV, 366; XVI II, 40; XXI, 13: *quid de eo Nicolaus Antonii.* XXI, 22.

† Hilarii Arelat. & Leonis Papæ *controverſia*; XIII, 46: *hic excuſatus; ille indiſcretionis, ſaltem venialis, redarguitus.* 47, &c.

Hildeshemenſis [Joan.] *ſententia de cauſa diverſi coloris pallii; ab ipſis exploſa Carmelitis.* XV, 240.

Hiſpalenſe monaſterium *Carmelitanum quam vetus? inventa ibi vetus ſtatua monachi, ſed non Carmelitæ.* XVI, 105.

Hiſpaniæ, *figmentis Higuerianis deluſa, infelicitas circa nova Officia*; XVII, 12. *Ejus nimia facilitas ad fabulas recipiendas*; XV, 341, 366: *cur ſerius receperit Carmelitas*; XVI, 80. *fingitur Alfonſus R. eis eccleſiam dediſſe.* 12 *ſec.* 82.

Holſtenii [Lucæ] *epiſtola de Martyrologii Romani defectibus.* XVIII, 46.

Hoſpitalitatis Ordo *ingenioſe fingitur ab Abrahamo inſtitutus, ſicut Carmeliticus ab Elia.* XVI, 6, 10.

Hoſpitalariorum *S. Io. Hieroſol. Ordo equeſtris inſtitutus.* XVI, 13.

† Hubertus Mon. Brittiniac. *cum Epiſcopo Trajecten. confuſus*; XX, 37. *Acta contempta Mabilioni. ibid.*

Humar I, *Arabum Saracenorum Dux, quam moderate ſe geſſerit capta Ieruſalem*; XV, 248; *reſtaurat templum Salomonis*; 249. *Humar II moleſtior Chriſtianis fuit, æquus tamen.* 255.

Hunni, *ſimiles Tartaris ad prædandos homines.* XIX, 15.

Hypotheticè *multa vere dicuntur in Scripturis, alias abſolute falſa.* XXV, 86.

I

† IAcobus Ap. *an Hiſpanis reſuſcitaverit quadriſeclem Iudæum.* XIX, 16.

Janſeniani facti *quæſtio, qualis.* XIV, 64.

Idolorum templum *fabuloſum Alexandriæ*; XV, 323.

Iechonias Rex *nullos ex ſe filios naturales reliquit.* XXV, 85.

Jeſuitiſſas & Chorum *ſi voluiſſet S. Ignatius, debuiſſet id monaſſe in Conſtitutionibus ſuis*; XIII, 134: *illas extingui Societas petiit. Chorum*

rum deprecata eſt. 136.

† Ignatius *quam temere nuper adſcriptus Tertiariis S. Franciſci.* XV, 25.

Impaſtata *faſciculus ſuffragiorum comitialium.* XVI, 142.

Incipiens Chriſtus, *quomodo dicatur à Luca.* XXV, 103.

Index expurgatorius *à Clemente promiſſus, à Bruſichellenſi cœptus, ſed ſuppreſſus.* XIII, 17. XXIV, 23.

Indulgentiæ *definitio, juxta S. Thomam, contra Cajetanum.* XIV, 43 *minor aliquando utilior quam plenaria;* 53: *uniuſcujuſque earum veritas utiliter examinatur.* XIV, 5: *multas enim etiam nuper confictas, declarat S. Congregatio §. Prœmiali. Nullas datas ad loca pia ſec.* 9 *probat ſilentium Anaſtaſii, & Formularii Pontificii.* XIV, 25: *quando ſic cœpta dari.* XIV, 42: *quam parca initio & reſtricta in Lateran.* IV, 50. *Eas neque in Dedicationibus, neque contra Saracenos pugnaturis concedit Leo* IV, XIV, 25, 40: *pro novo Ven. Sacramenti feſto, quam tenues dederit Urbanus* IV, 30 *Annorum* 3, 5, 7 *&c. quando cœpta.* §. 2: *quales ab antiquiſſimis temporibus in uſu. Ibid.*

Infantum Bethleemiticorum *cædes ex Vincentio Ferrerio; ex noſtra meditatione, & ſecundùm Epiphanium;* XXV, 1281 129. *Non fuerunt* 1400; XV, §. 14: *quam recens ea fabula;* 213: *infra bimatum maſculi vix bis mille tota Antverpia.* 211.

In perpetuam rei memoriam, *quando cœptum ſcribi.* XV, 284.

Inquiſitio Hiſpanica *doctrinam de vero veteris Legis Monachatu currere permittens, male dicitur eam probaſſe;* XV, 92: *ejus judicia de Hiſtoria Proph.* XVI, 211.

Interpunctio *in Scripturis ſenſum variat, & ad habendum verum ſubinde debet ſaltem mente tranſponi.* XXV, 108.

† Joachimi *Ab. mirabilia per Greg. de Lauro, cur cenſurata.* XXIV, 49.

† Joannes Euangeliſta *Viſus in cælis Miſſam dicere, à Græcis creditur necdum mortuus.* 180, XXV, 7, 77.

Joannis Hieroſol. *de inſtit. Monachorum liber Raynaudo ſuppoſititius.* XIII, 2: *& aliis pluribus,* 50. *Trithemius ad* 770 *an. eum refert;* 55: *quomodo relatus in Bibliothecam Patrum,* 58 *multa ei temere adſcribit Waſtelius;* 59, 66: *an primum Gallice non Græce ſcriptus?* XVI, 154.

Joculator & nugator, *quis vere dicatur?* XV §. 28: jocus *duplex, honeſtus & ineptus. n.* 300.

Jonadab Rechabita *fingitur fuiſſe diſcipulus Eliſei.* XVI, 42.

Joſephus Judæus *qua fide in hiſtoria.* XIX, 13, XXIV, 4.

†† Joſephi & Mariæ *conſanguinitas, patrui ac neptis, neceſſarium fecit matrimonium.* XXV. §. 1: *eorumdem votum ante nuptias, poſt eas renovatum;* 8. *S. Thomas cenſet prius fuiſſe conditionatum;* 11: *item Eugenius Papa;* 17. *Nuptiæ ubi & quando celebratæ;* 76. *Quomodo dicuntur fuiſſe pauperes.* §. 7; XX, 7.

† Joſephus, *niſi fuiſſet Mariæ patrius, non magis quam Vitricus ſpectaſſet ad genealogiam Chriſti;* XXV §. 5: *voluit Mariam gravidam dimittere ante nuptias;* 131: *unde fabula de ejus virga frondeſcente, myſtico ſenſu vera.* §. 9.

† Joſeph Antioch. *recens auctor libri* de militia primitivæ Eccleſiæ, *quo errore adſcriptus* 2 *ſeculo;* XIII, XVI, 87: *non videtur uſque ad hoc ſeculum ſervatus Salmanticæ;* XIII, 8. *Qui eum citarint paulo ante Ribotum?* 27.

Iſabellæ de Jeſu *Carmelitana Vita & viſiones.* XVI, 76.

Iſam, *Dux Saracenorum occidit captivos Chriſtianos.* XV, 256.

†† Iſidorus & Spridion 2 *Ian. pro,* in Syria Doni, *in Rom. Martyrologio.* XVIII, 51.

† Iſidoro Hiſp. *parum dignus liber de vita & morte Juſtorum, ei tamen adſcribitur à S. Braulione.* XIII, 103.
† Juliana Cornelienſis *prima auctor inſtituendi feſti Corporis Chriſti, & officii pro eccleſia Leodienſi.* XIII, 165.
†† Juliani & Baſiliſſæ *Acta ficititia;* XV, 28: *quomodo probata Bollando.* n. 317.
Juratos Burdegalenſes *promulgandi forma.* XVI, 142.

L

Ateranenſis tabula *Indulgentiarum fabuloſa.* XIV, 61.
Launoyi [Jo.] *multa cenſurata, ſed vix 30 ex 90 opuſculis.* XXIV, 44.
Lauretana Domus *commendata Carmelitis antiquam ejus in Syria poſſeſſionem prætendentibus.* XVI, 189.
Lectiones de Sanctis, *quomodo olim ex Legendariis ſumebantur.* XVII, 5.
Legendaria *per decurſum anni ſec. 11 & 12 cœpta deſcribi.* XVIII, 8.
† Leocadia V. M. *an Toleti picta in habitu Carmel.* XVI, 77: *ejus ibi vetus ſtatua,* 78: *an ut religioſa.* 81.
† Leo Papa *juſte de S. Hilarii pertinacia queſtus.* XIII, 49.
Leonis IV *Vita prolixiſſima, Dedicationes ab eo feſtiviſſime acta, ſed abſque Indulgentiis, imprimis Leoninæ civitatis & Centumcellenſis.* XIV, 26, 26.
Lezanæ Annales Carm. *quomodo & quos legerit Papebrochius.* XIII, 70.
Libri *in Hiſpania fraude Iudæorum defoſſi & reperti.* XV, 336.
Lovanienſium *judicia pro P. Sebaſtiano ſine cauſa cognitione, nullius ſunt ponderis, & reformanda ſperantur à melius inſtructis.* XVI, 221.
† Ludovicus R. Franciæ, *non probatur geſtaſſe ſcapulare, ſed cappucium;* XX, 27: *ejus geſta à Ionvillæo ſcripta;* XVI, 143: *planctus de ejus morte.* 144.
Luitprandus *Ticinen. hiſtoricus, diverſus à ſuppoſititio Higuera.* XXIII, 52.
Lumbos accingere, *quam male dicatur pro voto caſtitatis.* XV, 70.
† Luxorius Presb. M. 21 *Aug. male traductus in Hiſpaniam.* XVIII, 42.

M

Abilionis [Jo.] *de re diplomatica laudatiſſimum opus;* XV, 388: *ejuſdem de Papebrochio judicium,* 389, *Actis Sanctorum, Diplomate Horreenſi, Actis Suibertinis.* XXII, 23.
† Macarius, *diſcipulus S. Antonii; an Carmelita, & auctor Sermonum?* XVI, 98.
Machabæus [Judas] *non fuit Carmelita.* XVI, 57.
† Magdalena de Pazzis *in extaſi totam paſſionem exhibet;* XX, 1: *An ei revelata antiquitas Regulæ Carmel.?* 12, 34: *quantum pro ea Papebrochius.* XXII, 1.
Magdeburgenſium & Calvini *errores circa ſtatum monaſticum.* XV, 130.
Magorum adoratio *anno 2 Chriſti; juxta Epiphanium expleto biennio;* XXV, 120, 137: *eorum corpora Mediolano allata Coloniam.* XXI, 30.
Mahometi *pactum cum Chriſtianis Medinæ ſcriptum, fingitur ſignatum in Carmelo;* XVI, 102: *pro Carmelitica antiquitate allegatus;* XXIV, 2.
à Marca [Petri] *opuſcula poſtuma laudata.* XXIV, 43.
† Marcus *vice Petri regendam ſuſcipit Eccleſiam Alexandrinam;* XV, 185.
† Margaritæ *cœnobium in Carmelo, quorum & quale.* XVI, 152.
Martyrologia *vetera, quomodo & quo ordine facta;* XVIII, 316. *Hieronymiani, à Florentinio illuſtrati laus,* 48. *Romano, hodierno* per-

perficiendo, quantum conducat Bollandi & ſucceſſorum ſtudium, non dilacerando; XVIII, 18: *ejus imperfectio notata à Luca Holſtenio* 46: *quomodo illud à Pontificibus probatum,* 55. *Hiſpanicum Tamaji ut fabuloſiſſimum execratur Card. Aguirrius;* XVIII: *item figmenta Higuera &c.* 36: *quid de eo Nicolaus Antonii in Bibl. Hiſp.* XXIII 41; XXV, 192: *Gallicanum, Franciſcanum, Brixienſe privata dumtaxit auctoritatis, in quo minus probentur.* XVIII §. 2, 3, 4.

Marshamus [Jo.] *auctor Propylai ad Monaſticum Anglicanum, quam laudabiliter de monachis & monaſteriis.* XXIV, 25.

Maximus Epiſ. *Caſaraug.* & Marcus Poëta *Caſinen. in unum conflati ab Hiſpanis.* XXV; 193.

Medaliarum *ſacrarum origo.* XIV, 53.

Mediolanenſium *Epiſcoporum ſeries, à Papebrochio illuſtrata;* XXI, 26: *eorum* Miſſale *forma Ambroſiana à veteri multum diſcrepat.* XVIII 18.

Medinæ *in Arabia Mahometus ſignat Chriſtianis pactum libertatis.* XVI, 103.

Melantius *Ep. Tolet. à Tamayo confuſus cum S. Melanio Ep. Rotomag.* XVIII 1, 37.

† Meletii *Ducis Acta fabuloſa.* XXV, 143.

Melitenſium *Equitum paupertas, qualis.* XVI, 61.

Melota Eliæ, *non fuit ejus pallium, ut nunc fingitur; ſed tunica, juxta veteres. Carmelitas.* XVI, 39, 204.

Memoriæ & Eccleſiæ *Sanctorum in quo differant.* XV, 190.

Menæa *Græcorum excuſa, quam imperfecta.* XVIII, 56.

Menagii [Claudii] *de origine Carmelitarum judicium.* XVI, 2.

Meretrici Eudociæ, *aliiſque afficta opes incredibiles.* XV, 202.

† Methodii Tyrii *certo eſt Convivium Virginum: ſermones quidam ei adſcripti, ſunt Conſtantinopolitani.* XV, 44.

Militum Chriſtianorum *paucitas contra infideles, quomodo intelligenda.* XV, 360.

† Mirus Eremita *non fuit tertiarius Franciſcanus.* XXII, 41.

Miſſa & Communio *in cælo ex Vita B. Gerardeſcha Piſana, an & quomodo utraque intelligi litteraliter poſſint.* XXV, 176, 181.

Miſſalia *hodierna cujus auctoritatis.* XVII, 18.

Molendinum *in monaſterio Avenacen. ex regula Benedicti.* XIII, §. 10.

Monachatus *initium à Chriſto & Apoſtolis quale;* XVI, §. 3: *perfectus nullus ante an.* 300; XV §. 6. *Quales antea Monachi ſeu ſolitarii fuerint;* 120: *utique ſine votis, ut Io. Bapt. Paulus Thebæus &c.* 123. *Circa initia Monachatus error Magdeburgenſium;* 130: *cum pro veteri Lege teneri non probavit, ſed permiſit Inquiſitio.* 92.

Monachus *in Palæſtina nullus ante S. Hilarionem;* XV: *hinc nec ullus Martyr apud Euſebium;* 137: Monachi *à* Religioſis *in quo differant;* XV, 53: *non hi, ſed iſti veteri legi concedendi;* 82, 92: Monachi *vetus ſtatunculus Toleti an. ſit Carmelita.* XVI, 104.

Morini [Joan.] *opus de diſciplina Pœnitentiæ 3 ſeculis primis ſervata.* XIV, 45.

Muſarabum *Chriſtianorum ſub Mauris conditio in Hiſpania.* XVI, 83.

N

NAtalis Alexander, *etiam poſt confixionem librorum, laudatus;* XIII, 31: *aſſerit S. Thomæ Aqu. Officium de Venerabili.* XIII, 174.

Nathan *Proph. fabulis ex Pſeudo-Epiphanio inquinatus;* XIII, 108.

Nazarethi *Conventum habuiſſe, an recte prætendant Carmelitæ.* XVI, 190.

Negativo argumento *uſus Baronius contra Cyriacum Urſulanum;* XIX, 5: *illius uſus & regula;* 6, 10: *quid de eo Launoyus;*

novus. XXIII, §. 2.

† Nicetas Ep. *male notatur 7 Ian. in Romano Martyrologio.* XVIII,52.

Nicodemus *& ſucceſſores ex Vita S. Angeli Carm. an & quatenus admiſſi à Papebrochio.* XIII,147.

Nicolaus Gallicus *Gener. Carm.* 5, *auctor Sagittæ igneæ, officio ſe abdicat, videns ſuos à prima vocatione deflectere ad actiones vitæ mixtæ.* XIII, 137.

† Niconis Mon. Mart. *Acta fictitia.* XV,205.

De Nigravalle [Jo.] *de Canonicis Regularibus.* XV, 310.

Nos *in principio diplomatum, antiquitus inuſitatum.* XV, 282.

Numerum nominis *ſui, quando cœperint Pontifices ſcribere.* XV, 33.

O

Obedientiæ votum *in Elia, quam futiliter probetur ex Scriptura;* XV,63: *item in filiis Prophetarum.* XVI, 26.

Orientii Araſcien. *Reliquiæ Toloſam tranſlatæ;* XVI,141: *ipſe quomodo Oſcanis affictus ut frater S. Laurentii.* XXVII, 13.

Origines fabuloſæ *urbium & familiarum.* XVI, 125.

Oudin [Caſimirus] *cur neget, Symbolum S. Athanaſii eſſe.* XIII, 32.

P

Pallia Judæorum *quadrata, adeoque & Eliæ;* XV,221: *nec videtur fuiſſe album aut pelliceum;* 221: *an illud Accone perierit, & pars Oveti in Hiſpania fuerit.* XVI,203.

Papebrochius, *quam ægre inductus in controverſiam Carmeliticam;* XIV. 1: XXII. §.1: *quantum pro illius Ordinis Sanctis laboraverit num;* 12: *quomodo meritus de Benedictinis* §.2, *Auguſtinianis* §.3, *Prædicatoribus* §.4, *Franciſcanis* §.5, *Carthuſianis* §.45, *Minimis;* 47: *non inſultat Magiſtris ſuis; ſed eos ſequitur, laudat, ſupplet;* XXII, §.7: *ejus conjecturæ, quales;* XXIII, 3: *Quomodo & quæ retractarit;* §.5 *&* 6: *an ſibi ipſi contradicat quædam ſubinde corrigendo;* §.10: *quomodo & quos citet ac ſequatur gentiles, hæreticos &c.* XXIV, *per totum: ejus fidem cur everſam velint Carmelitæ;* 58: *ejus nulla hæreſis &c. hactenus oſtenſa;* XXIV,4: *Conatus in re diplomatica, conatus non ſatis felix, ultro reprobatus,* XV: *ejuſque occaſio.* 384.

Pariſienſe Breviarium, *novum, correctum, ſolius Epiſcopi auctoritate nuper editum.* XXVII, 12.

Paſcha intrans *quid dicatur;* XVI,187: *ultimum Chriſti quomodo ex Regula Badu celebratum.* XXV, 171.

Patris *nomen non importat ſemper Superioritatem Religioſam.* XVI,26.

Patres ſancti *probando, quod Chriſtus recte deducatur per Ioſeph, quia fuit cum Maria ex eadem tribu, viam ſternunt ad veram ſententiam.* XXV,91.

Patrui *cum nepte conjugia judæis uſitata;* XXV, §.4: *exemplo Abrahami & Nachor fratrum cum Melcha & Sara,* 62: *item Mardochæi educantis ſibi Eſtherem.* 72.

† Paulinus Antioch. *nullam ſcripſit Regulam, fruſtra citatã cum Regula Baſilii.* XIII,64.

Paupertas *familiola Chriſti qualis.* XXV,113.

Paupertatis votum *non habebant primi Hieroſolymis Chriſtiani.* XV,126.

Perſecutiones *quomodo ab auctoribus nominandæ.* XV, 244, 254.

Petraccii Ab. *teſtimonium de charactere atteſtationis Florentinæ.* XV,272.

† Petrus Apoſt. *auctor trium Sedium Patriarchalium;* XV,184: *ejus & Pauli trophæa Romæ qualia;* 187: *ei viventi quæ fingantur dedicatæ eccleſiæ.* XV, 169.

Petrus Eremita *Huji ſepultus, unde creditus Carmelita.* XVI,75, 122.

† Petri

† Petri Thomaſii *viſio de duratione Ordinis Carm.* xv, 240: *verba ejus de Elia falſificata.* xvi, 206.

Phariſæi, *an Carmelitæ, & quales.* xvi, 60.

Philonis *libri, de Eſſenis duplicis generis.* xvi, 63.

Phinees fil. Aaron, *aliquibus creditur Elias.* xiii, 114.

Phocæ [Joan.] *Itinerarium defenſum.* xv, 16.

Pœnitentiæ canonicæ *tribus gradibus cœpta laxari, per Redemptionem, Cruciatas, Indulgentias.* xiv, 46.

Polybius Ep. Rhinocoruris *ſuppoſititius auctor Vitæ apocr. S. Epiphanii.* xiii, 116.

Pomeranorum Ducum *genealogia;* xvi: *quis eorum primus Chriſtianus.* 163.

Pontificum Chronologia *quomodo tractata à Papebrochio;* xxiii, 22: *eorum relativa verba quatenus tenenda* 38, *quid de eorum aſſertis Toſtatus.* 38.

Porta aurea *Ieroſolymis non habuit eccleſiam S. Annæ.* xvi, 85.

Poſſevini *error circa librum Ioſephi Antiocheni, unde?* xiii, 10.

Poſſinus [Petrus] *detegit errorem in ætate S. Franc. Xaverii;* xxii, 7: *Auctor Diallactici Theogenealogici.* xxv, §. 3.

Prædicatores *initio dicti Canonici, & Canonici Bononienſes;* xvi, 170: *quando cœpti dici Prædicatores;* 171. *Eorum Sancti à Papebrochio illuſtrati;* xxii, 29: *Iacobi Vitriac. locus de illis oſtenſus.* 33.

Præputium Domini, *olim Antverpiæ, illuſtratum à Papebrochio.* xxi, 33.

Præſanctificatorum Liturgia *apud Græcos.* xiii, 162.

Prætermiſſorum notitia *in Actis Sanctorum diebus ſingulis ad quid utilis, & paſſim laudata.* xviii, 26, 32.

Prioratus *Benedictinorum frequentes.* xv, 422.

Prophetæ, *etiam dicti Pſaltæ, & Pſallere* prophetare. *Hinc* filii Prophetarum, *& horum contubernia.* xv, 89.

Propheticus *Ordo, ſi idem qui Carmeliticus, jam hic fuerit cœptus ſub Moyſe, imo ab Enoch;* xvi, 18: *qualis fuerit in novo Teſtamento.* 71. *Ejus Hiſtoria cenſurata olim, iterumque de gravibus erroribus accuſata;* xv, 92: *fingit nullos Eliæ diſcipulos in apoſtaſiam, vel impudicitiam lapſos.* 101.

Pſalmodia *ad Horas Canonicas, qualis primitus in Syria & Ægypto.* xv, 321.

Pythagoras, *an Carmelita?* xv, 133: *quid & quomodo egerit in Monte ſancto?* xvi, 51, 155.

Q

† QUadratus diſcipulus *Apoſtolorum, unde factus Carmelita.* xvii, 88.

Quarena *vel* Quadragena, 40 *dierum jejunium, quando cœptum dici.* xiv, 40.

Quenellus, *de ſymbolo* Quicumque vult, *quomodo allegatur ante confixionem;* xxii, 29: *cur confixus.* 44.

R

REchabitæ *non fuerunt Religioſi.* xvi, 40.

Regularum Codex & Concordia, *S. Benedicti Anianen. opus;* xiii, 71 *&c. Duæ in Galliis præcipuæ ſeculo* 9; xiii, 124. *Nullam ſcripſit Elias;* xvi, 30: *à S. Alberto data Carmelitis, loco ac tempori aptiſſima, cur poſtea debuerit additis Conſtitutionibus ſuppleri;* xiii, §. 11: *uti & Auguſtiniana, ad ordines virorum & activos traducta,* 31. *Illa an ſumpta ex Baſiliana.* xvi, 20.

Religioſum *Ordinem inſtituiſſe Eliam non probatur.* xvi, §. 1.

Reſponſionum *herum ſucceſſus, non pœnitendus.* xiv, 14.

Ribetus [Joan.] *non citavit primus librum Ioannis* 44 *Patr. Hieroſ.* xiii, 65.

Richardi Cenomani *Apologia pro votis Auguſtinianorũ, probata contra Eraſmũ.* xiii, 85.

Rocaberti [Thomæ] *Inquiſitoris Hiſpani judicia*

dictâ de doctrina & ſententiis Papebrochii. XIII, 180.
Rogerius, Comes Siciliæ, fundat eccleſiam & monaſterium S. Eliæ. XVI, 31.
Romanciis profanis eliminandis utiliter ſcripta pia. XIII, 145.
† Romanus Monachus & M. Antiochiæ, an Carmel. XVI, 98.

S

SAbac ficititius Pater Eliſei, eique afficta viſio; XIII, 105: XV §. 15: XVI, 17.
Sacerdotes antiquæ Legis, Ephod lineo induebantur. XV, 220.
Sacramenta eccleſiæ fingitur deſtruere Papebrochius, quia reprobat Pſeudo-chronica Dextri &c. XXV, 175.
Salmaſii [Claudii] Exercitationes in Solinum laudatæ; XV, 133: XXIV, 21: quædam ejus damnata. 24.
Sancti quomodo dicti adhuc viventes, Pius, Praxedes, Pudentiana, XV, 171.
Sanguis Dominicus Brugis in Flandria, qualis. XXI, 83.
Sanvici Carmel. relatio de Ordinis migratione. XV, 400.
Saraceni quomodo eccleſiam afflixerint: eorum quidam Duces Chriſtianis faventes; XV, 240: 255, 259.
Saraceni [Thomæ] in Menologio Carmelit. mala fides. XV, 6.
Sauſſayus [Andr.] ejus Martyrologium Gallicanum, cur initio laudem, poſtea contemptum mereri viſum Gallis; XVIII, 14: nec Bollando, nec Carmelitis probatum. 19, 21.
Scapulare à confratribus aſſumptum poſt mutationem habitus, & obitum B. Simonis. Qui Principes male dicantur illud geſtaſſe. XX, §. 2.
Sententiis truncatis perit verus ſcriptorum ſenſus. XXV, 98.
Sebaſtianus à S. Paulo fingit novum Evangelium; de ſtabulo viliſſimo, in quo natus ſit Chriſtus. XXV, 200.
Sequentiæ de Vita S. Simonis Stock, & Nomine Ieſu, auctoritatis exiguæ. XVII, 19.
Sergio II afficta Indulgentia, in eccleſia SS. Silveſtri & Martini. XIV, §. 4.
Severus hæreſiarcha, aſſertor unius in Chriſto naturæ. XIII, 191.
† Silverius Papa, an Carmelita. XVI, 117.
† Silveſtro Papæ afficta indulgentia, quæ numquam fuere. XIV, 79.
Simon ult. Patr. Hieroſol. ſub Saracenis, iſque ſchiſmaticus. XIII, 149.
† Simoni Stock datus à Deipara habitus, non fuit Scapulare; XX. 16: ejus viſionem contra Launoyum tenet Papebrochius. 18.
Sinæ, à quibus ſec. 7 & 8 fidem edocti. XV, 177.
† Sinaitæ Monachi Martyres primi ſub Saracenis, quando paſſi. XV. 315.
Societatis Jeſu ſuæ Conſtitutiones Regula ſunt; XIII, 133: Ipſa Galliis pulſa & reſtituta, qua cauſa & modo. XV, 24.
† Spiridion Ep. in Cypro, non fuit Carmelita. XVI, 96.
Speculi Carmel. novi mala fides, in adſcribenda S. Brocardo Præfatione Conſtitutionum. XIII, 22.
Stabulum proprie eſt diverſorium; nec in ſtabulo; ſed in ſpelunca, ubi præſepe erat, natus eſt Chriſtus. XXV, 200.
Stella à Magis videri cœpta in die Annuntiationis. XXV, 131.
Stratenſes Toparchæ Brugis, male accuſati in cæde S. Caroli Com. unde invidia tali laborarint. XXI, 55.
Styli diverſitas, quando probet Auctores diverſos. XIII, 94.
Suarezii [Franc.] hallucinatio circa Regulam S. Auguſtini. XIII, 86.
Subiſlai, Duces Pomeraniæ, qui & quando. XVI, 164.
Succeſſio Eliana, qualis prætenditur, necdum à S. Sede approbata. XV.

Sueci

Sueci *invadentes Germaniam, an Religioſis infeſti.* xv, 421.

Symbolum QUICUMQUE VULT *innotuit* 9 *ſeculo;* XIII, 33: *eſſe S. Athanaſii non probatur ex S. Auguſtino & S. Thoma;* 33, 35: *non citatur à Synodo Auguſtodun.* 36.

Syriani *an Catholici aliqui, & ſub proprio ſuæ gentis Patriarcha? utuntur Græcis ritibus, & ſunt ſchiſmatici;* XIII, 147, 152: *etiam Monachi eorum.* XV, 145.

T

TAmayus de Salazar, *auctor Martyrologii Hiſp. nullius fidei Card. Aguirrio.* XVIII, 39.

† Teleſphori Papæ Vita, *per Zegerum Pauli, male adſcripta Bollando & Henſchenio;* XIII, 25: *quomodo Carmelitis datus.* XVI, 72.

Temere *cum voce pluralitatem connotante ſignificat* Fere. XXV, 32.

Tempus immemorabile, 100 *annis definitum ab Urbano* 8. XVI, 199.

† Tereſiæ *an revelata antiquitas Regulæ Carmel.* XX, 12, 34.

Thalmudica commenta, *nonnumquam recepta à Patribus.* XIII, 193.

Thecuæ *occiſi ſimul Herodis juſſu Innocentes per dolum.* XV, 212.

† Theodori Ducis *pugna cum Dracone & Acta;* XV, §. 26: *incertum cui alius fuerit à* Tirone, *antiquis noto num.* 308.

Theodoſius Laodicenus, Ep. *Arianus, male adſcriptus Rom. Martyrologiis.* XVIII, 54.

Theophili Raynaudi *ſententia de Martyrologiis.* XVII, XVIII, 2.

Therapeutæ & Therapeutrides *in Ægypto, ex Philone quales.* XVI, 60.

Thesbæ, *an patria Eliæ, & ubi ſita.* XIII, 112.

Theſium Biterrenſium *fama & fortuna.* XVI, 53.

Thomæ Ep. Florentino *ſeculo* 8, *aſſicta de Carmelitarū fundatione atteſtatio.* XV, 267.

† Thomas Aquin. *Auctor totius Officii pro feſto corporis Chriſti: quare de eo dubitatum;* XIII, §. 14: *ei non poteſt dedecori verti ignoraſſe linguam Græcam;* 184: *nihil eidem derogat Papebrochius, cum negat verſatum in Græcis;* XXI 1, 28: *ejus ſententia de oblectamento guſtus in cœlis.* XXV, 172.

Tiara Pontincia, *unde accepta;* XXIII: *ejus ſpecies in muſivo an S. Silveſtri, vel potius Sergii* II. 5.

Tiberii *an.* 15 *apud Lucam numerandus à morte Auguſti.* XXV, 169.

Tituli *Romanarum eccleſiarum & Diaconiarum primi, unde.* XV, 170.

Toleti *an Carmelitæ à tempore Apoſtolorum;* XVI, 73: *an tempore Recaredi R.* 99.

Toſtatus [Alph.] *Abulen. Ep. quid de aſſertis Pontificum & S. Auguſtini;* XXIII, 29: *ejus propoſitiones cenſuratæ & abſolutæ;* 40: *earum una de Chriſto paſſo* 3 *Apr.* XXV.

Traditiones populares *famâ creſcunt.* XIX, 19.

Trapezuntio [Georgio] *vindicata Paſſio Andreæ Chii.* XXIV, 40.

Turpini *fabula de Caroli M. rebus in Syria.* XVI, 111.

V

VAlencenis *an.* 1235 *domus & eccleſia per modum hoſpitii aſſignata Carmelitis.* XVI, 182.

Velaunii *antiquitus à mala fide notati;* XVI, 137.

Ughelli [Ferd.] *judicium de atteſtatione Thomæ Florent.* XV, 269.

Vigilius Tapſenſis *putatur auctor Symboli* QUICUMQUE. XIII, 33.

Virga S. Joſephi *ſymbolice explicanda, fabuloſa ejus hiſtoria*, XXV, *juxta Molanum, Raynaudum &c.* 151: *quænam ibi non ſatis conformia Euangelio.* 156.

Virgines *ſacræ vel* ſanctimoniales, *de quibus* Ter-

Tertullianus, non erant olim religioſæ; xv, 105: *ſed ſicut* Begginæ *in Belgio: earum Collegia an ſalutet S. Ignatius* M.128.

Virginitatis *perpetuæ propoſitum aut votum in veteri Lege quot & quantis auctoribus negetur;* xv, §.4: *non* probatur *in Elia;* 70: *antiquis ignotum.* 87.

Viſitatio Deiparæ, *& mora in domo Zachariæ qualis.* xxv, 132.

Vitriacus [Jacobus] *ſilet de Carmelitis in Hiſt. Occid. non item de Prædicatoribus.* xvi, 169.

Vitæ Sanctorum, *coævum auctorem mentientes, magis quam aliæ reprobandæ;* xiii, 118: *Carmeliticorum unde tam incerta.* xv, 194.

Vitulamen *idem quod* Germen *apud S. Ambroſium.* xiii, 28.

Univerſitatum judicia, *de antiquitate ſtatus monaſtici, perperam intellecta.* xvi, §. 19.

Voſſii [Joan. Gerardi] *in opere de ſcriptoribus ſinceritas.* xxiv, 41.

Vota 3 Religioſa *in Elia non ſtatuit S. Thomas.* xv, 78.

Urbanus IV *inſtituit feſtum & componi jubet Officium Corporis Chriſti.* xiii, 165.

Urſulani Martyrii *tempus & modus.* xix, 15.

Uſuardi Martyrologium, *late & diu uſurpatum;* xviii, 7. Waſtelii *levitas in titulis & operibus alienis ſuo Ioanni Hieroſol. adſcribendis, à Raynaudo & Labbeo ſugillata.* xiii, 59.

X

† XAverii [Franc.] *verior ætas à Poſſino eruta, plaudente Societate.* xxii, 7.

Xaramilii [Ant.]. *Apologia pro Papebrochio.* xxv, 10.

Xynorides M. *inepte intruſa, nunc exempta Romano Martyrol.* xviii, 54.

Z

ZAcharias Papa, *an Carmelita.* xvi, 117.

Zapata [Lupianus] *Pſeudo-Auberti ſigulus.* xviii, 44; xxi, 15.

Zytraium *in Europa antiquiorem uſum fruſtra nituntur probare Carmelitæ.* xvi, 160.

INDEX ARTICULORUM

Tam primæ quam ſecundæ Partis.

Paginæ Partis primæ notantur juxta editionem ſecundam.

ARTICULUS I.

De hiſtoria Vitæ Chriſti.

§. 1. DE ejus Euangelica paupertate *Pag.* 1.

2 De annis ætatis ejus triginta tribus, non triginta ſeptem. 8

3 De ejus & matris Mariæ imaginibus, à S. Luca pictis. 14

4 De facie, linteo Veronicæ dicto impreſsâ, ejusdemque nominis matrona. 16

5 De Columna & Scala ſancta Romæ. 19

6 De meritorum Chriſti, ut præviſorum, efficaciâ. 20

7 De fabuloſa Legenda inventæ Crucis. 23

8 De Præputio Chriſti Antverpiæ. 24

ARTICULUS II.

De ſummis Pontificibus.

§. 1 QUot annis S. Petrus Romæ ſederit. 25

2 De Actis S. Silveſtri Papæ. 29

3 De Romano Conſtantini Baptiſmo. 29

4 De

4 De inſtrumento donationis Conſtantinianæ. 35
5 De electione Imperatorum, per ſeptem Germaniæ Principes. 39
6 De errore Nicolai I, in citandis Actis ſynodi Sinueſſanæ. 40
7 De Felice V, Antipapa. 45
8 De Sigillo Sergii Papæ & Sergii Patriarchæ CPolitani diſtinguendis. 47
9 De Epiſtola Formoſi Papæ ad Epiſcopos Angliæ. 48
10 De quæſtionibus puri facti non revelati, in quibus errare Pontifices poſſint. 49
11 An Clemens Papa X arguatur imprudentiæ. 57
12 An Alexander VII citandis Actis S. Suiberti. 57
13 De pſeudo-prophetiis, S. Malachiæ Hiberno adſcriptis. 58
14 Sedes Apoſtolica, Magiſtra Veritatis Papebrochio eſt, & fuit ſemper. 59
15 Pontificum Ordinationes, ex traditione Apoſtolica olim factæ in Dominica. 63
16 An Pontificum inſtructor prætendat eſſe Papebrochius, cum Clemente Scoto. 64
17 Sumptus Canonizationum quomodo improbarit Adrianus VI. 66
18 De prætenſo Joachimi Ab. libello damnato, & ejus alibi Catholica doctrina. 67

APPENDIX.

Comparatio Theſium, Papebrochio affictarum circa Carmelitas, cum judicio Pontificum de eiſdem; & vero Papebrochii circa hæc eadem ſenſu. 72

ARTICULUS III.

De Bullis Pontificiis.

§. 1 De Pontificum quorumdam decretalibus ſuppoſititiis. 87
2 De probabilitate, quam Pontifices adſerunt factis à ſe narratis. 91
3 Retorſiones dictorum in Societatem Jeſu repulſæ. 93
4 De Bulla Sixti IV, pro Eccleſia Avenionenſi, ut ſtructa à S. Martha. 97
5 De Eugenio IV Cardinales Epiſcopis præponente. 98
6 De Dialogis Æneæ Sylvii, poſtea Pii Papæ II. 100
7 De Gregorio XIII, probante tranſlationem corporis S. Monicæ. 102
8 De approbatis Reliquiis eccleſiæ S. Afiæ Brixienſis. 105
9 De indulgentiis, quas Leo IV Carmelitis conceſſerit. 109
10 De Sixto IV, illas & alias probante. 111
11 De ſuppletione defectuum Bullis Pontificis adjuncta. 113
12 An peccatum contra Bullas Clementis X, & Innocentii XI. 117
13 & 14 De hereditaria Eliæ ſucceſſione, Carmelitis per Bullas tributa. 118
15 De Bulla Sabbatina. 124

ARTICULUS IV.

De Decretis Pontificum.

§. 1 De inſtructione ad Regulas Indicis librorum prohibitorum. 131
2 De non laudandis à Catholico ſcriptoribus hæreticis. 135
3 De Religioſis Ordinibus à nemine infamandis. 173
4 De fama proximi non lædenda. 141
5 De apponendo libris anno, quo impreſſi fuerint. 143
6 De iis quæ caveri in libris edendis juſſit Alexander VII. 147
7 De Natalis Alexandri Dominicani libris prohibitis. 147
8 De injurioſis cenſuris ab Innocentio XI vetitis. 147

ARTICULUS V.

De ſacris Conciliis.

§.1 De actis Sinueſſani Concilii plane fictitiis. 150
2 De lapſu S.Marcellini negato, 150
3 De prima Sede à nemine judicanda. 150
4 De Actis S.Silveſtri Papæ in Nicæno & Romano allegatis. 150
5 De Romano & Viennenſi circa Electionem Imperatoris. 150
6 De vitiatis apud Baronium ſubſcriptionibus Concilii ſub Zacharia. 151
7 De Canone Nicæni, vetante plures una in civitate Epiſcopos eſſe. 152
8 De Romano, citante Libros Dionyſii, ut Areopagitæ. 153
9 De Florentino, ſic dicente Pontifices eſſe Petri ſucceſſores, ut non neget etiam eſſe Pauli. 156
10 De Nicæno II, laudante Acta S.Procopii M. & Lateranenſi IV, damnante Libellum Joachimi Ab. 156
11 De Tridentini decretis violatis. 158

ARTICULUS VI.

De ſacris Scripturis.

§. 1 De molli veſtitu, Eliæ & Baptiſtæ affiĉto. 161
2 De negata Carmeli montis celebritate. 164
3 De titulo Doctoris aliter ſub Apoſtolis, aliter Brixiæ uſitato. 166
4 De cognomentis ſeculi ſecundi. 166

ARTICULUS VII.

De Primatu & Unitate Capitis.

§.1 An & quomodo Paulus etiam fuerit Epiſcopus Romanus. 170
2 De auctoritate Epiſcopali, etiam ab illo in Pontifices fluente. 174
3 De prærogativa ſupremi Capitis, Cathedræ Romanæ per Petrum annexa. 177
4 De pluribus ſimul eâdem in Sede Epiſcopis. 181
5 De bicipitis Eccleſiæ hæreſi, à Marca & Papebrochio damnata. 185

ARTICULUS VIII.

De S. R. E. Cardinalibus.

§.1 De hiſtoriis Conclavium. 190
2 De Annalibus Card. Baronii. 193
3 De Tractatu Card. Bellarmini pro Indulgentiis. 198
4 De Bulla Eugenii IV circa præcellentiam Cardinalium. 200

ARTICULUS IX.

De Congregationibus Cardinalium.

§.1 De Romana ſacrorum Rituum Congregatione. 206
2 De Officiis per eam approbatis. 209
3 De rigoroſo illorum examine. 212
4 De Officiis Carmelitarum ſic receptis. 215
5 De tricenario Miſſarũ Gregorianarum. 218
6 De Indulgentiis & Reliquiis approbatis. 219

ARTICULUS X.

De cultu Sanctorum.

§.1 De aſſumptione B.Mariæ V. 221
2 De imaginibus ejus à S.Luca pictis. 225
3 De veſte Mariana ſeu Scapulari. 225
4 De eccleſiis ejus & Sanctorum ante Conſtantinum. 225
5 De antiquo cultu S.Joſephi. 228
6 De Martyribus Brixienſibus. 230
7 De iis, quorum exiſtentia in dubium vocari poteſt. 231
8 De antiquioribus Sanctis, apud Carmelitas, cultis. 237

ART. XI.

ARTICULUS XI.

De Actis Sanctorum.

§.1 DE Actis S.Eliæ Prophetæ. 240
2 De exiſtentia S.Veronicæ. 243
3 De Sanctis Martha & Magdalena in Gallia. 244
4 De S.Dionyſio Pariſienſi, diſtincto ab Athenienſi Areopagita. 245
5 De ejuſdem, caput geſtantis, effigie. 251
6 De Baſilide Veſpaſiani aruſpice in Carmelo. 252
7 De S.Silveſtri Papæ Actis. 253
8 De Vita S.Teleſphori per Zegerum Pauli, recepta à Bollando. 253
9 De dracone S.Georgii. 256
10 De S. Marcellini fabuloſo lapſu. 257
11 De Actis quorumdam Martyrum Brixienſium, ex fabuloſa Chronica Guerrini Cereti. 258
12 De patria S. Alexii. 263
13 De Martyrio S.Secundi, Ep.Abulen. 267
14 De Actis SS.Catharinæ & Barbaræ. 267
15 De Vita & Canonizatione S. Suiberti Epiſcopi. 279
16 De martyrio S.Felicis Papæ. 281
17 De Martyribus ſub Juliano Apoſt. 292
18 De Actis S. Barbari M. 295
19 De Actis S.Judæ Quiriaci Epiſc. Hieroſolymitani; qui Sanctam Crucem indicarit Helenæ. 296
20 De Actis S.Flaminæ V. M. 298
21 De puteo S.Athanaſii Treviris. 300
22 De S. Juvenali Foſſanenſium Patrono, diverſo à Narnienſi Ep. 300
23 De S. Alexandro & Antonina MM. 302
24 De S.Pelagia V.& M. 303
25 De S.Macario Ep. Lugduno-Convenenenſi, perperam dicto Laudunenſi. 307
26 De Vita S.Innocentii Ep. Afri. 308
27 De martyrio S.Gerontii Ep. 309
28 De Sanctis Leontinis MM. 310
29 De geſtis S.Bertholdi, Prioris Carm. 320
30 De Vita S.Cyrilli, Prioris Carm. 320
31 De Actis S.Angeli M. Carm. 322
32 De Vita S.Simonis Stock. 326
33 De S.Angela Bohema Pragæ ſepulta, diſtinguenda à Schiattenſi in Sicilia. 326
34 De Vitis SS. Alberti Patr. Hieroſol & S.Petri Thomaſii Carm. 328
35 De S. Marco Athenien. Eremita in Lybia. 331
36 De Vita S.Poſtumii ſeu Pachomii Junioris. 334
37 De Vita S.Mauri, bis interpolata. 337
38 De Vita S.Canionis reprobata, non tamen per Dialecticam Eraſmi. 339
39 De SS. Valentino & Damiano MM. 334

ARTICULUS XII.

De Reliquiis & miraculis.

§.1 DE corpore S. Stephani Romam tranſlato. 344
2 De corpore S.Monicæ Oſtiâ Romam allato. 349
3 De Reliquiis MM.Brixienſium in eccleſia S.Afræ. 349
4 De Reliquiis Romanis apud Tereſanas Viennæ in Auſtria. 349
5 De miraculis ſuſpectis. 349

PARS II.

ARTICULUS XIII.

De ſcriptis Sanctorum.

§.1 DE auctore librorum Hierarchiæ Eccleſiaſticæ. 2
2 De aliis operibus, Areopagitæ adſcriptis. 3
3 Joſephi Antiocheni de militia primitivæ Eccleſiæ liber recentior. 3
4 De ſymbolo *Quicumque vult*: Athanaſiine ſit, uti & liber de Virginitate. 11
5 Liber de Inſtitutione Monachorum veteris an novi Scriptoris ſit. 18
6 De Regula S.Auguſtini, quibus ſcripta. 25

7 Liber de unitate Sanctiſſimæ Trinitatis, an Auguſtini? 31
8 Sermo Damaſceni de Aſſumptione B. V. cujus ſit. 35
9 S. Epiphanii an liber de Vitis Prophetarum. 37
10 De Vita S. Berthæ, qua fide ſcripta. 43
11 De Regula Carmelitis data à S. Alberto Patriarcha. 45
12 De epiſtola ante illam, adſcripta S. Cyrillo Carm. Priori. 49
13 De Vita S. Angeli Carm, adſcripta Enocho Patr. Hieroſol. 50
14 De Officio pro feſto Corporis Chriſti à S. Thoma compoſito. 56

ARTICULUS XIV.

De antiquitate Indulgentiarum.

PROOEM. De Indulgentiis recenti memoria confictis, & caſſatis. 66
§. 1 De Indulgentiis, quas Carmelitæ prætendunt ſibi conceſſas à Leone IV. 71
2 De Indulgentiis 5 vel 7 annorum, ante 11 vel 12 ſeculum non datis. 77
3 De Stationariis, S. Gregorio adſcriptis, & à Bonifacio VIII confirmatis. 81
4 De iis quas Sergius II dediſſet eccleſiæ S. Martini in Montibus. 86
5 De aliis S. Silveſtri pro Baſilica S. Sebaſtiani. 89
6 De antiquioribus, Mediolani haberi prætenſis. 95

ARTICULUS XV.

De Hiſtoriis ſacris.

§. 1 DE Carmelitarum proceſſione à Propheta Elia. 99
De Pontificum Bullis circa eamdem. 101
3 De loco Joannis Phocæ, originem Ordinis adſcribentis 12 ſeculo. 103
4 De voto Virginitatis perpetuæ in Lege veteri, an uſitatum? 109
5 De religioſo ac perfecto Monachatu Eliæ Prophetæ. 116
6 De Magdeburgenſibus hæreticis eumdem negantibus. 140
7 De Eſſenorum monachatu: 145
8 De hiſtoria S. Emerentianæ, prætenſæ matris S. Annæ. 152
9 De primo ſacello B. Virginis in monte Carmelo. 156
10 De hæreticis ante Conſtantinum, ædes Sanctorum negantibus. 159
11 De S. Petri eccleſiis vetuſtioribus. 159
12 De titulo Fratum B. Mariæ. 167
13 De monachatu S. Frontonis 2 ſeculo. 170
14 De numero Innocentium, ab Herode necatorum. 176
15 De viſione oblata patri Eliæ, 179
16 De Carmelitis, 5 ſeculo ad Concilia vocatis. 180
17 De barratis palliis Carmelitarum. 182
18 De Humari Saracenorum Ducis perſecutione fictitia. 188
19 De Carmeli Florentini fundatione. 195
20 De anaſtaſi Canonici damnati, ad quam converſus S. Bruno. 203
21 De tempore tranſlati in Europam Ordinis Carmelitici. 205
22 De veteribus ante 12 ſec. Carmelitis. 206
23 De baptiſmo Conſtantini per Silveſtrum. 208
24 De ejuſdem donatione. 208
25 De Carmelitis pro 6 ſeculo admiſſis Bollando. 208
26 De S. Theodori M. dracone. 210
27 De cultu S. Alberti Patr. Hieroſ. 212
28 De SS. Juliani & Baſiliſſæ paſſione. 213
29 De hiſtoria S. Ferdinandi R. 219
30 De S. Cruce Caravacana. 229
31 De Propylæo antiquario Aprilis. 236
32 De Carmeli Dinckelſpulenſis & Boppardienſis fundationibus. 243

ARTICULUS XVI.

De Chronologia Carmelitana.

PROOEM. Petitur monſtrari connexio Carmelitarum Latinorum ſeculi 12, cum antiquioribus Syro-græcis, talis, qualem facere non poſſet Ordo Hoſpitalitatis, à S. Joanne de Deo inſtitutus, adſcendendo uſque ad Abrahamum. 253

§. 1 Hiſtoria ab Elia uſque ad mortem Eliſei. 259
2 Et hinc uſque ad Chriſti adventum. 267
3 De tempore Chriſti & Apoſtolorum uſque ad 100 annum. 275
4 Continuatio inſtituti Eliani ad 200. 285
5, 6, 7, 8, 9. Uſque ad annos: 300, 400, 500 600, 700. 186
10, 11, 12 Conventus uſque ad 800, 900, 1000. 291
13 Conventus fundati à 1000 ad 1100. 295
14 Alii ab an. 1100 ad 1200. 306
15 Status Ordinis uſque ad 1300. 312
16, 17, 18. Monumenta ſeculi. 13, 14, 15, 16. 326
19 Approbatio Libelli ſupplicis ad Innocentium XI, in variis Univerſitatibus. 329

ARTICULUS XVII.

De Breviariis & Miſſalibus.

PROOEM. De Breviariorum minime vetuſta origine. 332
1 De Gallorum, Hiſpanorum, Venetorum, Leontinorum Officiis propriis. 335
2 De fide illis habenda. 335
3 De Miſſalibus, etiam Romano. 335

ARTICULUS XVIII.

De Martyrologiis.

PROOEM. De primis antiquioribuſque Martyrologiis, ac denique communi omnibus Uſuardico. 40

1 De Romano hodierno. 342
2 De Gallicano Sauſſayi. 346
3 De novo Brixienſi. 348
4 De Franciſcano Arturi à Monaſterio. 348
APP. Lucæ Holſtenii ad Florentinium de hodierno Romano epiſtola. 356

ARTICULUS XIX.

De Traditionibus Eccleſiaſticis.

PROOEM. Quomodo tali Titulo invaluerit peregrinatio Urſulanarum, & de vi argumenti negativi hoc caſu. 361

§. 1 An omnes omnino admittendæ. 362
2 Hæreticorum de iis ſenſus. 362
3 Carmelitarum de ſua Eliana ſucceſſione traditio quam incerta. 367
4 Launoyi Calvino ſuccenturiati exemplum. 367

ARTICULUS XX.

De Sanctorum Revelationibus.

PROOEM. De Sanctarum extaticarum dictis aut factis, ad hiſtoricam probationem non facile recipiendis, 370

§. 1 De viſione Sabac, patris Eliæ. 377
2 De viſione B. Simonis Stock, à Deipara habitum Ordinis ſuſcipientis, Confratribus communicandum. 377
3 De viſione Deiparæ pro bulla, vulgo dicta Sabbatina. 381
4 De eis, quæ S. Petro Thomæ facta, deque Elia pro ordine Carmelitano orante in transfiguratione. 382
5 De viſione S. Angeli Carm. 383
6 De dictis à S. Maria Magd. de Pazzis. 383
7 De aliis nonnullis ſimilibus. 384

ARTICULUS XXI.

De regnis & civitatibus.

§. 1 DE monumentis Romanis. 386
2 De Hiſpanorum Monumentis & Hagialogiis, Pſeudo-dextero &c. nixis, eru-

eruditorum internorum & externorum judicia ab Aguirrio Card. collecta. 387
3 De Mediolanenſium antiquitatibus. 397
4 De Francorum diplomatis, & Sauſſayi Martyrologio Gallicano. 399
5 De Capituli Antverpienſis Litteris. 400
6 De Neapolitanis monumentis. 400
7 De omnium regionum hiſtoriis ac traditionibus. 401
8 De nece Caroli Boni Comitis Flandriæ, Stratianæ familiæ imputata. 405

ARTICULUS XXII.

De *Ordinibus Religioſis.*

PROOEM. Quid de Actis Sanctorum Carmelitæ ante hanc controverſiam. 418
§. 1 De Carmelitarum antiquitate non probata. 420
2 De Monachorum vetuſtiorum diplomatis, vocatis in dubium. 422
3 De Auguſtinianorum Sanctis inter Acta illuſtratis. 424
4 De S. Thoma aliiſque Sanctis Ordinis Prædicatorum. 426
5 De Sanctis Franciſcanis. 430
6 De aliorum Ordinum Beatis. 433
7 De Societatis Jeſu præclaris ſcriptoribus, minime contemptis. 437

ARTICULUS XXIII.

De *conjecturis & argutiis.*

§. 1 AN iis paſſim lacerata Acta Sanctorum à Papebrochio. 439
2 Idque exemplo Jo. Launoyi. 443
3 An futelis & cavillis res acta. 454
4 An cum auctorum coævorum contemptu. 454
5 De bis mille erroribus ultro correctis in Majo. 455
6 De retractatis circa hiſtoriam Carmelitanam. 458
7 De promiſſis & juramentis, an à Papebrochio ſervatis. 453
8 De ſarcaſmis & conviciis Papebrochianis. 453
9 De auctoribus falſificatis. 454
10 Contradictiones Papebrochianæ. 455
11 Querelæ injuſtæ Papebrochii de Carmelitis. 459

ARTICULUS XXIV.

De *Auctoribus damnatis.*

§. 1 ETHnici, Saraceni, Judæi. 462
2 Wicleffus & alii Hæreſiarchæ. 463
3 Jo. Heroldus, cum Machiavello &c. in Continuatione Belli ſacri. 464
4 Claudius Salmaſius, in Solinum. 468
5 Jo. Marshamus & Jo. Ger. Voſſius. 470
6 Eraſmus Roterdamenſis. 476
7 Antonius de Dominis Apoſtata. 476
8 Poſtuma Petri à Marca Archiep. Pariſienſis, Romæ laudata. 476
9 Joannes Launoyus, ſæpe cenſuratus. 477
10 Natalis Alexander, Quenellius, &c. 478

ARTICULUS XXV.

Ex Appendice P. Sebaſtiani.

§. 1 DE matrimonio Joſephi & Mariæ, eorumque voto caſtitatis. 480
2 Obſcuritas genealogiæ apud Evangeliſtas à S. Patribus non ſublata. 489
3 An Lucas naturalem, Matthæus legalem tradat, Utraque perfecta erit, ſi Joſeph patruus Mariæ fuerit. 493
4 Matrimonia inter patruos ac neptes Judæis minime vetita, & hodiedum uſitatiſſima ſunt. 502
5 Et niſi hoc fuiſſet, ad genealogiam Chriſti

ſti non magis ſpectare Joſephus, quam vitricus ad genealogiam privigni. 507
6 Anno 30 vitæ, completo, an inchoato baptizatus ſit Chriſtus. 516
7 De Joſephi & Mariæ paupertate. 520
8 De modo, tempore, loco Infanticidii. Hiſtoriæ Euangelicæ pro primo biennio ſynopſis. 525
9 De virga S. Joſephi frondente, myſtice, non hiſtorice accipienda. 534
10 De die Crucifixionis, fueritne 25 Martii, an 3 Aprilis, deque differentia Paſchatis celebrandi inter Galilæos & Judæos. 540
11 De Jo. Euangeliſta, Miſſam in cælis viſo celebrare, & Deipara ſub eadem communicare ſimiliter viſa, deque figmentis Hiſpanicis. 543

CONCLUSIO

Ad R. P. Sebaſtianum à S. Paulo novi Euangelii repertorem. 551.

ADMONITIO

DE CORRIGENDIS ET ADDENDIS.

Rogo etiam hic, quod ſoleo in aliis operibus meis, benevolum atque eruditum Lectorem; ut quæ obſervaverit, aut porro obſervaturus ſit errata in hiſce meis Reſponſionibus (ſemper enim ut homo, id eſt errori obnoxius, ſcribo; & ut veri rectique amans, libenti animo ac grato correctiones rationabiles admitto) ſuggerere benevolè velit, ſuo tempore in Parte tertia Reſponſionum, quod hic non licet, corrigenda. Simul gratiam inibit à R.P. Sebaſtiano; cui inde licebit augere numerum bis mille & amplius (uti quidem accuſare ipſum vidimus Art. 33 §. 5; ſed & reſpondimus) errorum meorum. Ne tamen, amabo te Lector, ne propterea ſilentio premas quos notaveris in me errores. Quod enim ſine culpa mea errando peccavi; propter Accuſationes tales non differam, imo gloriæ mihi ducam emendare, quocumque demum errorem dedocente. Interea, quod ipſe (cui necdum vacavit impreſſa relegere, importunitate Amicorum compulſo properare ad finem compoſitionis) obiter obſervo prætermiſſum à Typotheta Art. 23 num. 41 lin. 15 poſt--*Conſtantinopolitano*-velim addi-*Item, Theſes quaſdam Theologicas & Hiſtoricas. Nec non, Ejuſdem Harmoniam Euangelicam de paßione, morte, reſurrectione & aſcenſione Ieſu Chriſti Domini noſtri.*

Pag. 340 num. 3 lin. 5 *poſt*-&-*inſere*-quædam ex his.

Pag. 454 col. 2, lin. 10 à fine--Aubi Hali,-*lege*--Auli Hali,

Pag. 461 & 462 muta numeros 60, 61, 62 -in-2, 3, 4,

Pag. 464 col. 2 lin. 10 à fine, dele numerum 28.

Addi etiam Correctionibus poteſt, quod Parte 1 Art. 3 num. 135 lin. 11, Chronologice definiturus aliquid certo annorum ſpatio contigiſſe poſt exceſſum Eliæ, parum ibi ſolicitus, ſive is omnino è vivis, ſive tantum è conſortio hominum exceſſerit; cum neutrum altero plus ad Chronologiam faciat, ſcripſi, more in talibus conſueto, contigiſſe illud *annos mille poſt Elia mortem.* Quo cum graviter ſcandalizentur puſillanimes quidam; muta *τὸ mortem*--in--*raptum.*

Denique, ut unde refutari cœpit Exhibitio Errorum; ibi & deſinat refutari: videat nunc Lector, velim; quam belle totum librum compendio deſcripſerit Janningus, Epiſto-

Digitized by Google

Epiſtolam Familiarem ſic orſus: Adm. reverende pater, *Vidimus librum Paternitatis veſtræ adm. Reverendæ, cujus titulus incipit,* Exhibitio errorum. *Reliquus hîc iterari refugit, ne Auctori ſuo, pro religioſa modeſtia, qua ſubditis prælucere Provincialis debet, ruborem denuo injiciat. Liber ipſe duo potiſſimum tractare videtur; alterum, ut ſtabiliat ſummam antiquitatem ſacri Ordinis ſui; quod opto fieri poſſe: alterum, ut ad ſtabiliendam antiquitatem illam, convellat Acta Sanctorum; quod Sanctorum cultores improbare debent omnes, & deſperatæ cauſæ veſtræ indicium putant. Non enim ſunt facienda mala, ut eveniant bona. Tertium quoque addi poſſet; ſtylus, commoti animi index; epitheta, æquis auribus gravia; termini, invidiam concitare nati; ſententiæ partis alterius truncatæ, pro integris paſſim venditæ; tituli, plura promittentes, quam demonſtrent; ſuppoſitiones, non fundatæ, & numquam probatæ, nec facile probandæ; Cenſores, qui partem inauditam, nec lectis ejus ſcriptis, condemnant, minus æqui; & alia ejuſmodi plura.* Vide ſis, quàm recte iſthæc quadrent in Exhibitionem; quam per omnia talem eſſe, qualis ibi deſcribitur, jam cognoveris, Lector. *Sed bona cauſa talibus adminiculis nulla indiget.*

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google